

3 1761 04569340 5

University of Toronto
Library

DO NOT
REMOVE
THE
CARD
FROM
THIS
POCKET

Acme Library Card Pocket
Under Pat. "Ref. Index File"
Made by LIBRARY BUREAU

Can del

STURLUNGA SAGA

INCLUDING

THE ISLENDINGA SAGA

OF

LAWMAN STURLA THORDSSON

AND OTHER WORKS

EDITED

WITH PROLEGOMENA

APPENDICES, TABLES, INDICES, AND MAPS

BY

DR. GUDBRAND VIGFUSSON

VOL. II.

Oxford

AT THE CLARENDON PRESS

M DCCC LXXVIII

[*All rights reserved*]

STURLUNGA SAGA.

ÍSLENDINGA SAGA

(Continued).

SAGA ÞÓRÐAR SIGHVATZ SONAR KAKALA.

[III. I: vii. I.]

164. EINUM vetri eptir lát Snorra Sturlusonar hófusk þeir atburðir er mörg tíðendi görðusk af síðan: útan-för Gizurar Þorvaldssonar sunnan-landz; en Órækja fór útan í Eyjafirði. Þat sama haust kom út Þórðr Sighvatzson at Gásum; ok Jón Sturluson, ok var þá barn at aldri; ok Solveig móðir hans, ok dætr hennar. Jón lindi-áss¹ var stýri-maðr á skipi því. Í þenna² tíma var Kolbeinn Arnórsson mestr höfðingi á Íslandi, ok hafði þröngt undir sik mestum hluta landzins. En þá er Gizurr fór útan, þá setti hann Hjalta frænda sínn í rúm sítt; ok skyldi hvárr þeirra Kolbeins veita öðrum, ef ófriðr væri görr á öðrum-hvárum³, Sunnlendingum eðr Norðlendingum. Vóru ok útan reknir synir Dufguss, Svarthöfði ok Kolbeinn; en Björn skyldi vinna eiða Kolbeini, at fara aldri í móti hónum, við hverja sem hann ætti um. Sturla Þórðarson var tekinn með valdi við Brú með Órækju, ok skyldi annat-hvært fara útan eðr fá ellifu menn ina beztu ór Vestfirðinga-fjórðungi með sér; skyldi þeir vinna Kolbeini tylptar-eið, at eigi Sturla, ok eingi þeirra, skyldi vera í móti þeim Kolbeini, þótt Þórðr kakali kæmi til. Páll prestur Hallzson reið norðr, ok Ketill prestur Þorleiksson, Gunnsteinn Hallzson ok Vígfúss son hans, Þóroddr prestur, ok allir inir beztu menn ór þeim sveitum sem hann átti forræði.

¹ lindi, B.

² þenna] B; þann, Cd.

³ aðra hvára, B.

[III. 2: vii. 1.]

Sór Sturla eið, ok þessir menn með hónum; ok reið heim síðan. Þetta it sama sumar reið Einarr Þorvaldzson ok Þórdís Snorradóttir, ok inir beztu bændr með þeim ór Ísafriði, norðr á fund Kolbeins; ok fengu þar sæmilegar viðtökur ok gjafir góðar. Ok at skilnaði þeirra játuðu þau öllu því er Kolbeinn vildi eðr beiddi. Riðu þá vestr með þeim Einarr Jónsson ok Einarr dragi ok þeir sex saman af fylgðar-mönnum Kolbeins. En þá er þau kómu til Staðar í Steingríms-fjörð, görðu þeir menn til Ásgríms Bergþórs-sonar á Kallaðar-nesi. Kom hann til mótz við þá, ok festi trúnað sínn með eiðum við Kolbein, ok var til þess traudr í fyrstu. En þá er þeir heyrðu, at annat-hvært skyldi allir menn vinna Kolbeini eiða í Vestfjörðum, eðr sæta afar-kostum ella. Fór hónum þá sem öðrum, er ekki var til annarrar handar, at hann sá ekki annat sítt ráð, en göra svá sem beitt var. Riðu þeir þá vestr til Ísafjarðar, ok stefndu þar fund búöndum; höfðu þá uppi eiða-málit. Gékk það auð-vellt, sem ván var; þvíat þar vóru margir vinir Kolbeins inir stærri búendr. En í annan stað vildu allir göra vilja Einars ok Þórdísar. Sóru þá allir bændr eið Kolbeini. Eptir þat fóru þau vestr til Barða-strandar, ok áttu þar fund við höfðingja; stefndu til Gísla af Rauða-sandi, ok höfðu upp orðsending Kolbeins, at Gísli skyldi sverja eið, eðr mæta ella því mun meira sjánskap¹ af Kolbeini sem hann hefði í fleira því verit, sem hónum var til mótgangs, en aðrir. Gísli kvazk aldri mundu eið sverja. Fór þá í sjánskap ok heitan af hvárum-tveggjum. Þar var Eyvindr prestur Þórarinsson, góðr maðr ok göfugr, er optast var vanr at vera umbótar-maðr með Gísla ok öðrum þar sem þess þurfti við. Þar var ok Þórarinn Kollason, systur-son Eyvindar. Kölluðu þeir þá Gísla á tal við sik; báðu hann at hyggja í hvert efni komit var; sögðu nú eigi vera Sighvat eðr Sturlu til liðveizlu við hann, eðr aðra þá er hónum hefði mestir fulltings-menn verit. Gísli kvað annars vera maklegan Kolbein eðr þá menn er drepit höfðu

¹ The text of B is here very much curtailed, thus—Sturla Þórðar son var tekinn með valdi, 'sem fyrr var ritað,' ok skyldi annat-hvært fara útan eða sverja K. tylptar eið ok hinir beztu menn (!) hónum or Vestf., at vera aldri á mót K., þó at nökkurr maðr hæfi ófrið mót hónum. Páll pr. Hallz son reið norðr ok þeir sem áðr var sagt; sóru þá allir eiða. Þetta sumar reið vestan sem sagt var Þórdís Sn. d., ok Einarr son hennar. Riðu þau þá vestr með þeim Einari lang ok hans félögum. Sór eið Ásgrímr Bergþórs son ok margir aðrir. Ok er þeir kómu á Barða-strönd áttu þeir fund við bændr, ok stefndu til Gísla af Sandi, ok höfðu upp orðsending Kolbeins at Gísli skyldi sverja eið eða mæta ella því meira f., etc.

[III. 3, 4: vii. 1.]

Sighvat ok Sturlu, en at hann vildi þeim né einn trúnað veita. Eyvindr kvað þá á hitt at líta, at hann fengi eigi svá breytt, at hann tæki sjálf upp afar-kosti, en sveitin hefði ófrið; ok þætti öllum þat af hónum hljótask. Gísli kvazk þó aldri mundu Kolbeini Arnórssyni eið sverja, hvat sem í skurðinn gengi. Eyvindr þagnaði þá um hrið, ok mælti síðan: 'Sver þú eið Kolbeini unga. Ek á þann son sem Kolbeinn heitir, heitinn eptir Kolbeini Sighvatz syni; ok má þá rétt vera eiðr þinn, er þú veizt þat í hug þér, ar þú þykkisk hónum sverja.' Gísli kvazk þetta göra mundu með forsjá þeirra. Gengu þeir þá með þessu ráði til mótz við þá Einar ok Norðlendinga. Sagði Eyvindr þá, at Gísli vildi göra fyrir bæn hans ok vina sína annarra, eptir því sem beitt var. Stafaði Einarr Jónsson þá Gísla eið; en hann sór eptir því sem þeir Eyvindr höfða ráði; ok sá eingi maðr í þat. Sóru þá allir bæendr eið á þeim fundi þeir sem kvaddir vóru. Skilðu þeir slíkir vinir sem þeir fundusk. Fóru þeir Einarr þá norðr í Fjörðu. Gengu þá allir inir stærri bæendr til eiða, fyrir útan fá eina menn. Sanda-Bárðr ok nökkurir menn vildu eigi sverja. Eptir þat riðu þeir Einarr norðr. Með slíkum hætti, sem nú heyrðu þér, fékk Kolbeinn vald yfir Vestfjörðum¹. Þetta sama haust varð Þorfinnr fingr aptr-reka í Hrutáfirði; vóru þeir Dufgus-synir á því skipi, ok margir aðrir Íslenzkir menn. Riðu þeir þá heim í Hjarðarholt. Fór þá Björn drumbr norðr á fund Kolbeins ok Þorsteinn Hjálmsson með hónum; ok skyldu þeir þá friða fyrir þeim bræðrum við Kolbein. En þá er þeir kómu á hálsinn hjá Svína-vatni, þá reið þar maðr á móti þeim; sá hét Jón ok var kallaðr liðs-maðr. Þorsteinn spyr hann tíðenda. Hann segir skip-kvámuna á Gásum; kvað þar á vera Þórð Sighvatzson ok fleiri Íslenzka menn aðra. Þorsteinn spyr, hvert hann skyldi. Jón svarar: 'Ek skal fara í Vestfjörðu, ok finna yðr ina stærri bæendr.' Þorsteinn spyr hvat örendum væri. Jón segir Kolbein hafa til þess orð sent, 'Ef Þórðr Sighvatzson kæmi nökkut í þeim sveitum fram, at þér skyldut láta taka hann ok færa hónum.' Þorsteinn bað hann finna aðra bæendr, 'En vit munum riða á fund Kolbeins.' Þá skilðusk þeir. Reið Jón vestr; en þeir Þorsteinn riðu þá norðr. Ok er sýn fal milli þeirra, þá mælti Björn: 'Þau tíðendi hefi ek frétt, er ek mun aptr hverfa ok riða eigi lengra.' 'Hví sýnisk þér þat?' segir Þorsteinn. 'Þvíat ek

¹ Thus Cd.; nú fékk K. með slíku móti vald yfir Vestf. sem hér var sagt, B.

[III. 5: vii. 2.]

veit,' segir Björn, 'at jafn-skjótt munu bræðr mínir fara til Þórðar, sem þeir ná hönnum, hverigu sem¹ ek heit Kolbeini; en ek vil þeim fylgja.' Þorsteinn varð við fár, ok kvað hann ráða mundu. Þetta var um dagmála-skeið. Sneri Björn nú apr, ok reið svá norðan, at hann fann ekki menn. Kom heim í Hjarðarholt er lítið var af nótt; vakði hann þá upp bræðr sína, ok sagði þeim þessi tíðendi. Þeir urðu þessu fegnr, ok þótti hönnum hafa vel farit. Sátu þeir nú heima um hríð.

165. Nú er Þórðr var á land kominn í Eyjafirði, þá vóru þar fyrir heima-menn Kolbeins; ok hleypðu þegar til fundar við hann, ok sögðu hönnum at Þórðr var út kominn. Þórðr varð land-fastr Laugardag inn næsta fyrir Máriu-messu síðari; hón var á öðrum degi viku. Vóru þar í kaup-stefnunni margir inir stærri bændr, þeir sem verit höfðu ástvinir föður hans. En í annan stað ríðr Halldóra til mótz við Þórð son sínn; ok aðrir vinir hans urðu hönnum all-fegnr í fyrstu². En er þeir hugsuðu um ríki Kolbeins unga, hversu mikit vorðit var, þótti þeim nálega sem hann væri látinn. Vakði þá upp fyrir þeim at nýju harm³, er Halldóra hafði beðit; þvíat eingi inna meiri manna treystusk at veita Þórði eðr hans frændum; en alþýðan var svá hrædd at ekki þorði at mæla við hann þat er eigi væri á allra manna viti. En margir vóru í sökum vafðir við Þórð, er farit höfðu með eignir þær er faðir hans ok bræðr höfðu átt. En þá er Þórðr sá, hversu alþýðu var snúit af hræzlu-geði til mótgangs við hann, fyrir ríki Kolbeins, svá at hverjum þótti sem at láta sjálfan sik eðr eignir sínar, ef hönnum görði nökkurn góðan hlut: þá fékk hann sér hesta, ok reið inn til héraðs. Þórðr reið nú inn á Grund. Þar bjó þá Styrmir Þórisson ok Sigríðr Sighvatz-dóttir; þau áttu tvau börn; hét Teitr son þeirra en Halla dóttir. Teitr var farinn út í Grímsey. En þá er þeir Sighvatr ok Sturla vóru látnir, lét Kolbeinn eiga skulda-dóm eptir þá, ok görði Sighvat félausan; ok vafði í því alla ina stærri bændr, annat-hvárt at þeir kallaðisk átt hafa fé at þeim feðgum, eðr keyptu eignir þeirra með sínu frjálsum⁴, til þess at þá væri alþýða meirr bundin í mótgangi við Þórð, ef hann kæmi til Íslandz. Þá lét hann sem hann keypti Grundar-land, sumt af Halldóru ok

¹ Thus, hvárigu sem, B; hverju sem, Cd. ² ok aðrir frændr hans, ok urðu hönnum fegnr í fyrstu, B. ³ vöktuz . . . þeir harmar, B. ⁴ In B this is worded somewhat clearer—ina stærri bændr í Eyjafirði með öðru hváru, at þeir skylldu ágirnaz ok kallaz átt hafa, eða lét þá kaupa, hvárt er þeir vildu eða eigi, ok gefa frjálsum eignir fyrir.

[III. 6: vii. 2.]

Tuma, ok gaf þeim við eignir í Skagafirði; bjoggu þau¹ þá at Þverá. Þótti Kolbeini sem Tumi mundi síðr þar koma né einu áleiðis til mótgangs, er um-hverfis sátu óvinir hans. En Styrmi ok Sigríði rak hann norðr á Grund; kvað hana þat skyldu hafa er sæmilegast var, ok setjask í rúm föður síns. En þau bjoggu áðr í Bjarnarstaða-hlíð, ok þótti hönnum þau þar sitja fyrir njósnum. Sigríðr kvað sik mega reka brott af staðfestu sinni; en aldri kvazk hón at heldr eiga Grund². Þá er Þórðr kom á Grund, kom til hans Árni ábóti, inn sjaundi at Þverá, ok Guðmundr Gilsson; þeir báðu at Þórðr skyldi vera sem fyrst í brottu; sögðu, þann tíma at Kolbeinn yrði varr við út-kvámu hans, at hann mundi þegar göra til hans. Tóku þat þá flestir upp fyrir Þórði, at Hálfðan mágr hans væri líkastr til at veita hönnum nökkurn styrk fyrir sakir kosta ok ættar; en kölluðu Steinvöru systur hans höfuð-skörung, ok vera líklega til framhvata við Hálfðan bónda sinn. Tók Þórðr þá þat ráð, at ríða suðr um land. Var þá eigi meiri sveit hans ór Eyjafirði en tveir menn: Snorri Þórálfsson er út kom með hönnum, ok Hámundr auga Þorsteinsson var leiðtogi þeirra. Ríðu þeir þá norðr yfir Vöðla-heiði, ok svá upp ina nörðri leið á Sand.

En er Kolbeinn Arnórsson spurði útkvámu Þórðar, þá sendi hann þegar norðr til Eyjafjarðar þrjá tigi manna; vóru þar fyrir heima-menn hans. Ok er þeir kómu til Gása, könnuðu þeir búðir allar með brugðnum vápnum; ok fundu þar eigi Þórð, sem ván var. Þeir urðu³ slla við sína för. Tóku þá Leif Austmann, er síðan var kallaðr Knarrar-Leifr; ok létu sem þeir mundu reka fót undan hönnum. Hann var vinr Þórðar ok félagi. Þeir tóku vápn hans; en Austmenn allir sögðu hann saklausan. Eptir þat létu þeir Leif lausan; en ræntu tvá Íslenzka menn, Starkað Einarson ok Björn⁴ skakk, til þriggja tiga hundraða. Eptir þat fóru þeir heim, ok sögðu Kolbeini at Þórðr var riðinn á Sand. Kolbeinn sendi þegar menn Hjalta biskups-syni; bað hann gæta sín, ok setja þar gíslar fyrir sem hönnum þætti vænst at þeim mundi duga. Hjalti eykr þegar fjölmenni. Þórðr reið þegar þar til er hann kom til Keldna. Hálfðan ok Steinvör tóku vel við hönnum. En er Þórðr hafði þar fár nætr verit, þá heimti hann á tal mág sinn ok systur; ok sagði, at þeim mundi kunnigt vera um skaða þann inn mikla er hann

¹ mæðgin, add. B. ² 'En aldri þikkiumz ek at heldr eiga Grundar-land þótt ek setiumz þar niðr.' En þetta varð sem annat svá at vera sem Kolbeinn vildi, B.

³ undu, B. ⁴ Þorbjörn, B.

[III. 7: vii. 3.]

hefði beðit í manna-missi ok fjár-látum; en lét sér vera hvergi óhætt¹. 'Nú em ek til þess kominn, at biðja hér nökkurar liðveizlu; ok vita ef Guð gæfi þann tíma, at vér mættim með nökkuru móti fá sæmðir vórar. Er þat fyrst, mágr, at þú ert kosta-mestr mínna venzla-manna², enda væntir mik hér bezt at er þit erut.' Steinvör tók vel máli hans; ok kvað ein-sætt vera Hálfðani at drýgja dáð sína ok veita hónum slíkt allt er hann mætti, þótt hann hefði eingi styrjaldar-maðr verit hér til. 'Hefi ek þik ok sjaldan eggjat ígöngu í stórmálum. En nú mun ek þat bert göra, at lítið mun verða samþykki okkart, ef þú veitir eigi Þórði bróður mínum; mun þá svá fara ok, sem miðr er at sköpuðu, at ek mun taka vápnin, ok vita ef nökkurir vilja mér fylgja; en ek mun fá þér af hendi búr-luklana.' Steinvör var þá mál-óða um hrið; en Hálfðan þagði ok hlýddi til. En þá er Steinvör þagnaði, þá svaraði Hálfðan: 'Svá lízk mér sem fleira muni hér við þurfa en ákafa einn saman, ef þetta mál skal nökkurn stað eiga er Þórðr beiðisk³. En mér er kunnast hvat manna ek em sjálfr; eru mér lítt hentar⁴ stór-deildir; ek em heldr hniginn fyrir aldrs sakir, en verit þó ofallt úsamr at eiga hlut í stór-málum. En mér sýnisk þeim er í þetta mál ganga, sem nálega hafi allt landz-fólk í móti sér; vil ek ok fyrr vita hvern aflu Þórðr fær annars-staðar þar sem frændr hans ok vinir eru; mun ek, ef þeir koma hingat með nökkurn styrk liðs, ganga í mál með hónum lengr.' Steinvör eggjar þessa mjök. Gördðu þau þá þat ráð öll saman, at Þórðr skyldi fara í Vestfjörðu, ok leita eptir hverir menn hónum vildi fylgja. Sagði Hálfðan þar marga þá menn, er harma sína áttu at rétta við Kolbein ok Sunnlendinga; kvað þá ok gjarnari⁵ vera mundu ófriðar en sik eðr sína menn.

106. Tumi Sighvatz-son átti þá bú í Arnarbæli. Kom hann til Keldna er hann spurði, at Þórðr var þar kominn. Verðr þar fagna-fundr með þeim bræðrum. Rézk Tumi til Vestr-ferðar með Þórði, ok nökkurir menn með hónum. Nichulas hét maðr, ok var Oddzson; hann⁶ var ættaðr austan ór Fjörðum. Móðir

¹ beðit í láti föður síns ok svá ok bræðra, 'ok svá tekna allar eignir vórar, en látið mér hvergi óhætt,' B.

² sæmðir vórar. þikki mér enngi maðr jafn líkligr til lið veizlu við mik sem þú fyrst sakir venzla, ok þess at þú ert kosta meiri fyrir fjár sakir ok annars aflu en hverr annarra mínna venzla manna. Væntti ek hér . . . , B.

³ beiðisk] byrjar, B. ⁴ hendar, B. ⁵ gjarnari] B; gjarnara, Cd. ⁶ hann] Oddr faðir hans var, B.

[III. 8, 9: vii. 3.]

Nichulásar var Herðis dóttir Barkar af Baugsstöðum; hann var fylgðar-maðr Hálfðanar; hann var mikill maðr ok sterkr ok vel viti borinn; hann fengu þau Steinvör ok Hálfðan til fylgðar við Þórð. Börkr hét maðr ok var Guðmundarson; hann rézk enn til ferðar með Þórði. Urðu þeir Þórðr ok Tumi, bræðrnir, saman nær þrír tigir manna¹, þá er þeir riðu frá Keldum. Riðu þeir þá vestr yfir Þjórsá; ok fóru svá um héraðit, at Hjalti varð eigi varr við. Riðu þá leið sína vestr til Borgarfjarðar ok svá vestr til Dala. Svertingr hét maðr, ok var Þorleifsson; hann bjó þá í Hvammi. Fór Tumi þangat, ok var þar meðan Þórðr fór vestr í Fjörðu. En er Órækja var útan rekinn, þá dreifðisk víða sveit sú er hönun hafði fylgt. En er þeir spurðu, at Þórðr var kominn í Dala², þá þótti þeim hann vænastr til nökkurrar uppreistar móti þeirra óvinum. Drifu þeir þá flestir allir til Þórðar. Tók hann við þeim öllum vel. Vóru þar fremstir í þeirri sveit frændr hans Dufgus-synir: Björn kegill, ok Kolbeinn grön; Þorgeirr Hroðbjartzson, er kallaðr var stafsendi, bræðrungr Dufgus-sona; Guðmundr Jónsson, er kallaðr var sorti, son Þórðsjar Sveins dóttur Sturlu sonar; Ásgrímr baulufótr; ok enn fleiri, þótt vér nefnim eigi alla. Reið þá Þórðr vestr til Saurbæjar. Sturla Þórðarson bjó þá á Staðarhóli; fékk Þórðr þar góðar viðtökur. Þá er hann hafði þar verit eina nótt, gengu þeir Þórðr ok Sturla á tal; kvað Þórðr sér þat sagt, at hann væri mestr maðr ok vitrastr í þessum sveitum af hans frændum; 'Hefi ek þat ok spurt, at öngan mun nær borit hafa þeim hrakningum er á Örlygs-stöðum urðu, en þik; hefir þú jafnan síðan verit liðsinnnaðr mínum frændum, þeim er síns réttar áttu at reka; vænti ek enn at svá munir þú til mín göra. Var mér þat ok sagt, at eigi ynðir þú betr við skilnað ykkarn Órækju, en at þér mundi þá þat í hug at veita þeim, ef nökkurr vildi þessar réttar reka.' Sturla kallaðisk óhaglega við kominn; 'Muntú þat spurt hafa, at ek hefi eið unnit³ Kolbeini unga, ok þar í bundnir þeim eiðum allir inir beztu menn í mínni sveit.' Þórðr kallaði eiða þá ekki verit hafa annat en nauðung eina. Sturla kvazk vilja verða hönun at liði eptir því sem hann mætti sér við koma; en kvazk búinn mundu til slákrar liðveizlu sem hann mundi í ganga, þá er Þórðr kæmi vestan. Þórðr fór þaðan vestr yfir Breiðafjörð til Barðastrandar. Þá bjó í

¹ B reads—hann var fylgðar-maðr Tuma (!) ok fóru þeir með Þórði, ok urðu þeir Þórðr ok T. saman bræðr nær xx menn.

² Dala] thus B; Dali, Cd.

³ Here is a blank of one sheet (eight leaves) in B.

[III. 10: vii. 3.]

Haga Eyvindr prestur Ragneiðarson, sem fyrr var getið. Hann átti Þórunni Gellisdóttur; hennar móðir var Vigdís Sturludóttir. Gísli Markússon bjó á Rauða-sandi; hann átti Þórdísi Gellisdóttur, systur Þórunnar; ok var hann svá mægðr við Þórð. Hann var mestr bóndi fyrir vestan Arnarfjörð, ok var þá mjök kominn á inn efra aldr; hafði hann ok alla æfi verit í ferðum, fyrst með Sighvati, en þá með Sturlu er hann kom í Dali; hafði ok eingi maðr verit einfaldari í öllum mála-ferlum við Sturlunga en hann; átti hann þar ok allt sítt traust er þeir vóru; en þurfti jafnan til at taka, þvíat hann var inn mesti ójafnaðar-maðr. Synir Gísla, inir skír-getnu, vóru lít á legg komnir; en laungetna sonu átti hann marga, ok þá fullkomna at aldri. En er Þórðr kom í Haga, sendi hann menn eptir Gísla, ok stefndi at sér öllum bóndum er nökkur mála-skil kunnu. Þórðr bar þá upp örendi sín, fyrst við Gísla, ok þá við alþýðu; beiddi Gísli ferðar suðr um land til mótz við Hálfðan, ok þar með alla aðra, er hans flokk vildu fylla. Talði hann þá upp vandræði sín, sem ærin vóru til; sagði þat saman bera, skaða sínn ok alþýðunnar í þessum sveitum; kveðr ok vel sama, at hann væri fyrir-maðrinn í málunum, en þeir veitti hónum eptir-gönguna; 'Mun þá vera annat-hvært af bragði,' sagði hann, 'at vér munum rétta várn hlut, eðr falla ella á fætr frændum várum; ok er þar góðr, hvárr[gi] er upp kemr.' Gísli kvazk elldr vera mjök frá ófriði, ok væri sér mál af at láta; en kvað þó ærna nauðsyn á vera at allir drýgði dáð ok veitti hónum; 'Hefi ek ok þá eiða unnit Kolbeini, at mér samir allvel fyrir þá sök at vera hónum mótgangs-maðr; mun ek fá til ferðar með þér, Þórðr, fjóra sonu mína; ok hvetja alþýðu þá, er ek má orðum við koma; ok ætla ek þat skulu mikit stoda.' Þórðr tók því vel at einu; ok kvazk aldrigi ætlað hafa, at hann mundi sjálfan sik undan draga. Þórðr fór þá norðr til Eyrar í Arnarfjörð. Þá bjó á Eyri í Arnarfirði Steinunn, dóttir Hrafns Sveinbjarnar sonar, Bárðar sonar ins Svarta. Móðir hennar var Hallkatla, Einars dóttir, Gríms sonar, Ingjaldz sonar, Gríms sonar glammaðar, Þorgils sonar erru-beins-stjúps. Steinuðr átti sex börn, dætr tvær ok sonu fjóra. Hrafn hét son hennar inn ellzti; annarr Guðlaugr, þriði Óláfr, fjórði Oddr. Herdís hét dóttir hennar inn ellri; hón var gipt þeim manni, er vér nefndum fyrr, Svarthöfða Dufgus-syni, frænda Þórðar. Svarthöfði var þá vistum á Eyri með Steinunni. Önnur dóttir Steinunnar hét Halla.

[III. 11 : vii. 4.]

167. Þat var tíðenda, er Þórðr kom á Eyri, at Hrafn ok Svart-höfði voru eigi heima. Þeir voru þá farnir norðr í Dýrafjörð í Hjarðardal til brúðlaups. Þá var it næsta kveld fyrir Michaelismessu, á Sunnudaginn¹. Þegar um nóttina sendi Þórðr mann norðr í Hjarðardal, at þeir Hrafn ok Svart-höfði skyldi koma til mótz við hann á Söndum. Bárðr Þorkelsson bjó þá á Söndum, er kallaðr var Sanda-Bárðr; hann átti Ceceliu, dóttur Guðmundar Sigríðar-sonar. En þá er þeim kom orðsending Þórðar, þá fóru þeir til mótz við hann á Sanda. Þórðr heimti þá á tal Hrafn ok Svart-höfða ok Bárð, ok segir slíkt sem í var hans ráða-görð; kvezk þar fyrst bezt at vænta, er Svart-höfði var, frændi hans. Svart-höfði sagði sér þat þá í hug, 'Er Sturla bróðir þinn var drepinn frá oss, en allir vér hrakðir ok skammaðir, at vér mundim fegnir verða, ef nökkurr vildi þess réttar reka; skaltú ok eigi bæna-stað til þurfa slíkt er vér megum veita þér.' Bárðr segir, at hann mundi þat ráð upp taka, ok² þeir Eyrar-menn, 'Hefir mér lengi þat vel gefizk.' Bárðr var landseti Hrafnis; Þórðr spyr: 'Hverr er sá inn ungi maðr? Hví leggr þú ekki til?' Hann kvazk Hrafn heita ok vera Oddzson. Þórðr kvazk heyrt hafa hans getið; 'Eða villtú nökkut vera í ferðum með oss?' Hrafn sagðisk vera ungr ok lítt til ferða fallinn; 'Hefir ek,' segir hann, 'eigi í ferðum verit með höfðingjum hér til;' kvazk hann ok eigi vita, hvárt hann mundi harðnaðr vera nökkut, þar er hann var lítt kominn af barns-aldri.—Hrafn var þá sextán vetra, er Þórðr kom í Vestfjörðu.—Þórðr segir Hrafn ærna nauðsyn til bera, at vera mótgangs-maðr Kolbeins, fyrir sakir dráps móður-bræðra sínna; 'Létusk þar ok öngir menn jafn-göfgir, fyrir útan þá Sighvat föður mín ok sonu hans, sem þeir Sveinbjörn ok Krákr.' Hrafn kvað ok eigi bæði vera skyldu, 'At mega lítið veita þér, enda³ láta þik illa at komask því, er ek má.' Þórðr þakkaði hönunum vel; ok kvazk ætla sér mundu þat mikit mega fyrir sakir frænda styrks þess er Hrafn átti.

Þessir voru þá inir stærri bændr norðr í Fjörðum, er Þórðr kom þangat: Jón Þorkelsson bjó á Álpta-mýri; hann átti Guðrúnu dóttur Tomass ór Selárdal; Halla var móðir hennar, dóttir Þórðar Sturlusonar. Guthormr, son Helga Sveinssonar, bjó í Lokin-hömrum; Þóríðr hét móðir hans, dóttir Hrafnis Sveinbjarnarsonar. Guthormr hafði látið föður sinn á Örlygs-

¹ á Sunnudaginn] add. B*; i. e. Sunday, the 28th of September, 1242; Michaelmas day falling that year on a Monday. ² ok] i. e. as. ³ enda] ok, Cd.

[III. 12: vii. 4.]

stöðum, ok tvá móður-bræðr. Bjarni Brandzson bjó þá á Mýrum, góðr bóndi. Steinþórr prestur Steinþórsson bjó þá í Holti í Önundar-firði. Þessir bændr bjoggu í Ísafirði; Sigmundur Gunnarsson bjó í Súðavík; hann átti Herðsi Hrafnis dóttur síðarr; en fyrr hafði hana átta Eyjólfur Kársson, ok áttu þau einn son, er Eyjólfur hét. Einarr Þorvaldzson var þá ungr; ok áttu þau Þórdís móðir hans bú í Vatzfirði. Annat sumar áðr¹ var Íllugi Þorvaldzson drepinn. Eptir þat óþokkuðusk bændr svá mjök í Ísafirði um dráp Ílluga við Órækju, at þeir vildu fara at hónum. Var þar höfuðs-maðr Páll Bárðarson ór Ögri; móðir hans var Valgerðr Snorradóttir; hann var systrungr Ílluga. En er Órækja varð þessa varr, stukku þeir sumir, er í þessu höfðu verit, með Páli norðr um land til Kolbeins ok görðusk þá ástvinir hans, sem fyrr er sagt. Þormóðr Hjálmsson bjó í Þernu-vík. Áron, son Halldórs Ragneiðar sonar bjó í Ögri; Þórðr Heinreksson bjó í Reykjarfirði, Atli Hjálmsson bjó í Grunna-vík. Þórðr Sighvatzson fór norðr í Hjarðardal, ok kom þar er menn vóru í brott farnir frá brúðlaupinu. Vóru þar allir inir beztu menn fyrir útan, fram ór Ísafirði². Talaði Þórðr þá langt örendi. Hafði hann upphaf at sínu máli; at hann krafði alla menn þar liðveizlu ok uppstöðu svá skjótrar, at allir skyldi komnir í Saurbæ at Allra-heilagra-messu. En er Þórðr hafði lokit sínni ræðu, þóttusk menn þat finna, at hann mundi vera vitugr maðr, þegar er hann fengi stillt sik fyrir ofsa. En nökkut þótti mönnum hann stirt tala í fyrstu; en þess at djarfari ok snjallari var hann í málinu er hann hafði fleira mælt ok fjölmennara var við. Þeir menn svöruðu í fyrstunni, er í eiðum höfðu bundizk með Kolbeini um haustið; kölluðu sér eigi sama at fara at Kolbeini, meðan hann görði ekki afbrigði við þá. Kvóðu ok eigi þurfa um þat at leita, at þeir mundi upp standa með Þórði; en vera kvóðusk þeir vilja vinir hans í öðrum hlutum. Þórðr kvað svá lúka mundu sínum vandræðum, at hann kvað³ annat-hvært göra skyldu þeim er væri í Vestfjörðum, at vera með hónum, eðr í móti ella. Kvað sér ok eigi minna ætlað mundu, ef hann kæmi aprt ór þessi ferð, 'En ek muna⁴ mega skripta yðr eptir maklegleikum, er nú láta sér verst fara.' Bændr segja hann ærit mörgum eiga flit at launa, þótt hann heitaðisk eigi við þá. Þórðr kvað þá eigi þurfa at minna sik á harma sína. Sló þá í heitan með þeim;

¹ áðr] add. B* (duly). ² fyrir útan, fram ór Ísafirði] thus Cd. (?); fyrir vestan Ísafjörð, B*. ³ kvað] kvaðst, Cd. ⁴ muna] mun, Cd.

[III. 13: vii. 5, 6.]

ok kvóðusk bændr eigi blotna mundu við þat. Skilðusk þeir við svá búit. Fór Þórðr á Sanda um kveldit. En um daginn eptir bauð Bárðr hónum bú sítt. Þórðr tók við búinu. Þótti þetti geysi-stórmannlegt.

168. Litlu síðarr sendi Þórðr menn sína út í Fjörðu at kveðja menn upp; en hann sjálf fór norðr til Önundar-fjarðar; ok fékk þar fátt eitt af mönnum. Þaðan fór hann til Ísafjarðar, ok fékk þeir nær önga menn¹, en Ísfríðingar, vinir Kolbeins, görðu njósn hónum. Þórðr fór þaðan norðr til Steingríms-fjarðar. Bjó Ásgrímr Bergþórsson á Kallaðar-nesi, sem vér gátum fyrr; fundusk þeir frændr; ok krafði Þórðr hann ferðar; kvað hónum sízt munu sama annat en vera í ferð með sér; 'Fyrst fyrir sakir frændsemi; en þat annat, hversu mjök Sturla, bróðir mín, hóf þik; sá inn þriðri hlutr, hversu þú vart við allar hrakningar á Örlýgs-stöðum, ok sáttt lát frænda þínna, ok þeirra manna sem þér mundi aldri ór hug ganga.' Ásgrímr varðisk marga vega ok kænlega; ok kom laga-grein fyrir sik, þvíat hann var forvitri; fyrst með eiðum þeim er hann hafði svarða Kolbeini; þá segir hann, sem satt var, at hann sat [í] nærra lagi þeim Norðlendingum, þegar er hann væri í nokkurri fjándsemi við þá. Dró hann svá sítt mál um síðir, at hann lézk hvergi fara mundu. Þá átti Þórðr tal við aðra bændr. Drógu allir sik undan þá er þeir vissu at Ásgrímr mundi heima sitja.

169. Ásbjörn hét maðr, Guðmundar son smiðs, Solomons sonar. Hann var einhleypingr ok vaskr maðr; eigi var hann ættstórr. Hann gékk fyrir Þórðr ok mælti: 'Hví sætir þat, at þú kveðr önga menn aðra til ferðar þessar en bændr? viltú eigi aðra nýta? Ek vil bjóðask til ferðar með þér; ok ætla ek at vera þér miklu meiri en einn hverr bóndi. Fá þú mér sveit nökkura, ok mun ek freista at krefja þá upp bændrna; er þat maklegra at vér eigim saman; hér er hvárga til at spara.' Þórðr tók því vel; ok kvað svá vera skyldu. En um morguninn eptir fékk Þórðr Ásbirni nfu menn, ok kallaði þá alla saman Gestu. Fór þá Ásbjörn út eptir Steingríms-fríði; var þat flest bænda, at brottu vóru af bæjum sínum, ok höfðu fólgezsk; höfðu þeir heyrt kvitt af þessi ráða-görð um kveldit. En þeir urðu allir at fara, er heima vóru staddir. Fór Ásbjörn þar til er hann kom í Húsavfk. Högni hét bóndi er þar bjó; var hann í brottu. Ásbjörn tók konu hans, ok hafði með sér; ætlaði þá, at

¹ þaðan—menn] add. B*; om. Cd.

[III. 14: vii. 6.]

bændr mundu eptir ríða, ok mundi þá ná fundi þeirra. En heima-menn gördðu Högna njósn, at kona hans væri í brott tekin. Högni fór eptir þeim Ásbirni við fjórtánda mann. Þeir fundusk við heygard nökkurn. Beiddi Högni þá, at Ásbjörn vildi láta lausa konu hans; en Ásbjörn bað þá fara með sér, en húsfreyja færi heim. Bændr vildu þat eigi; sögðu hann annars maklegan fyrir slíkar tiltekjur. Fór þá í heitan með þeim. Eggjaði Högni¹ at bændr skyldi at þeim ganga; en ekki varð af því. Þá skaut Ásbjörn spjóti; ok kvazk þeim leiða skyldu at þeir færi at mönnum Þórðar í annat sinn; kom spjótið á Högna upp í hrörana, ok renndi ofan í lærit; var þat sár mikit ok banvænt. Sá var inn fyrsti áverki er menn Þórðar veittu. Gengu þá bændr upp nökkurir; en sumir fluttu Högna heim. Þórðr reið þaðan suðr til Saurbæjar; mættusk þeir þá flokkarnir ok þeir er vestan fóru. Var þat um kveldit fyrir Allra-Heilagra-messu. Fundusk þeir þar, Þórðr ok Sturla. Spurði Þórðr þá hvárt Sturla væri búinn til ferðar með hónum. En Sturla kvazk eigi nenna at svá búnu at brjóta eiða sína ok svá margra manna sem í vóru með hónum; 'En skamt mun líða áðr Norðlendingar brjóta við mik, ok skal mín þá eigi á bak at leita; en ríða mun ek með þér suðr til Borgarfjarðar, ef þú villt.' Þórði fannsk fátt um; ok kvazk eigi vita hverju hann skipti þat. Reið Þórðr suðr yfir heiði til Hvamms-fjarðar ok Sturla með hónum. Kom þá Tumi bróðir hans til mótz við hann. Teitr Styrmisson, systurson Þórðar, var þá norðan kominn við sjaunda mann. Reið Þórðr þá með allan flokkinn suðr til Dala; heimti hann þá saman alla ina beztu menn, ok leitaði ráðs við þá hvert á skyldi snúa. Var þá rannsakat hversu mart liðit var; var þá nær tvau hundruð manna. Þótti þá eigi liðs-fjölði til vera at ríða norðr á. Lögðu þat flestir til, at Þórðr skyldi suðr á snúa; þótti þar minni vörn fyrir landi; en ærnar sakir. Liðit var ok lít vápnað. Lögðu þat margir til ráðs, at þangat skyldi á leita er nökkurr vápna-aflr væri fyrir. Þórðr spurði hvar þat væri. Hónum var sagt, at Loptr biskups-son ætti skjöldu marga ok drjúgum önnur vápn. Þórðr segir hann maklegastan til vera, at fá nökkura skömm af hónum; 'Hann hefir lengi verit ann-streymr oss frændum; var hann ok mest manna í ráða-görðinni í móti þeim feðgum.' Þessa eggjuðu allir. Ok var þat ráðs tekit at ríða suðr til Hitardals.

¹ Högni] B*; Ásbjörn, Cd.

[III. 15, 16: vii. 7.]

170. Loptr biskupsson bjó þá í Hitardal at Húsafelli. En er Þórðr kom upp á heiðina ór Svínbjúgs-dal¹, þá kallaði hann til sín Teit Styrmisson; ok bað hann at ríða fyrir í Hitardal; ok bað hann at handtaka Lopt biskupsson, en göra hönnum ekki, ok láta eigi menn komask í brott af bænum. Teitr reið fyrir með fimtán menn. Tóku þeir bæinn, en Loptr var eigi heima. Hann hafði riðit í brott áðr um daginn ofan undir Hraun. Þá bjó undir Hrauni Skúli Þorsteinsson. En Lopti kom njósn um kveldit; ok reið hann ofan til sjóvar, ok fékk sér þar skip, ok fór hann þá suðr yfir fjörð til Garða; þar bjó þá Þorleifr Þórðarson; var Loptr með hönnum um hríð. Þórðr var í Hitardal um nóttina. En um morguninn eptir lætr Þórðr reka saman hross öll; ok svá lét hann taka vápn öll þau sem fundusk; vóru skildir bornir út ór kirkju. Þaðan fór Þórðr suðr til Reykjadal-dals ins syðra. Þar kom til mótz við hann Þórðr Bjarnarson; hann bjó þá í Eskiholti, ok átti Margrétu dóttur Þórdísar Sveinbjarnar-dóttur. Þeir Þórðr ok Sturla fundusk um daginn, er Þórðr fór ór Hitardal; ok áttu þá tal saman; ok hvarf Sturla vestr aptr; var þá ekki til tíðenda. Reið þá Þórðr suðr um Skarðz-heiði, Skarðaleið², til Laugardals þar til er hann kom í Tungu til búss Gizurar. Þar var þá fyrir Þóra Guðmundar-dóttir, móðir hans. Var þar allt í kirkju borit, svá at þar var engi hlutr inni til matar nema flautaker. Vildu menn þá drepa fé; en Þórðr bannaði þat; kvað eigi dveljask skyldu at því; kvað hermenn verða þann mat at hafa sem til væri. Fékk hann þá njósn af, at Hjalti hafði flokka saman dregit niðri í Flóa. Bað Þórðr þá hvern mann söðla hesta sína. Ok svá var gört. Sneru menn þá í brott. Ok þá bað Þórðr, at þeir [menn] skyldi fyrir ríða er kunnigt var ofan í Flóann. Tumi bróðir hans kvað þat fjarri skyldu fara, 'Ok ríði allir austr yfir ár, þeir er mér vilja fylgja.' Gékk þá liðit í tvá staði. Áttu menn þá hlut at við Þórð, at heldr skyldi ríða austr yfir Árnar; kvóðu þangat liðveizlu ván. Þórðr lét eptir bænum manna; ok reið austr til Keldna um nóttina; átti þá tal við Hálfdan mág sínn, ok beiddi hann liðveizlu; en Hálfdan var inn seinlegasti; kallaði þó öngan afla verða, at³ hann stæði upp. Þórðr bað hann fá sér menn til liðsemðar, þótt hann sæti heima. Hálfdan kvazk vilja

¹ Thus B*; Svínbugs-dal, Cd.; it is now called Svínbjúgr, and so in Skíða Ríma (besides, bugr would in gen. be bugar, not bugs). ² skar þá leið, Cd. ³ þó— at] emend.; þá . . . þó, Cd.

[III. 16, 17: vii. 8.]

finna bræðr sína áðr. Steinvöru konu hans líkaði þá stór-lla. Ok við þetta reið Þórðr á brott.

171. Ormr hét maðr ok var Bjarnar son, Þorvaldz sonar, Gizurar sonar, bróður-son Gizurar Þorvaldz sonar; hann bjó þá á Breiðabólstað í Fljótz-hlíð. Hann var goðorðz-maðr, ok hafði átt mikinn hlut at drápi Snorra Sturlusonar. Þórðr reið þá austr á Breiðabólstað; en Ormr stökk undan austr í Ver; en Þórðr sat í búinu á Breiðabólstað um hríð. Þá sömu nótt er Þórðr var í hérað kominn, ok Hjalti spurði þat, at hann var þar með flokk sínn, tók hann þat ráðs, at hann reið norðr um land á fund Kolbeins Arnórs sonar; en það bændr at halda setum sem fjölmennustum í Skálaholti; en beiddi [Sigvarð] biskup at fara á fund Þórðar með sáttar-boðum; ok draga þat efni til þeirrar stefnu er Kolbeinn mætti til komask norðan. Reið Sigvarðr biskup austr á Breiðabólstað á mótz við Þórð at bæn Hjalta, ok leitaði um sættir fyrir hönd bónda. Steinvör kom ok til með biskupi. Biskup flutti ákaflega; en Þórðr var inn þverasti. Biskup bauð af hendi bónda, at sex menn skyldi göra fyrir hvárra hönd; en Þórðr neitti því; en bauð, at Steinvör ok Hálfdan skyldi göra allt óskorat. Biskup kvazk því hvárki kunna neita né játa fyrir hönd bónda, fyrr en þeir keyri¹ sjálfir. Fór biskup þá heim í Skálaholt til mótz við bændr; en hann skyldi senda sem skjótast Þórði mann, ok segja hvárt bændr vilja sættir eðr eigi; ok var á kveðin stund nær sá skyldi aprt koma. Á þessi stundu fóru menn millum þeirra Þórðar ok Bjarnar Sæmundar-sonar, at leitask um, hvárt Þórðr vildi vera í sættum þeim sem bróðir hans Tumi hafði áðr tekit fyrir báða þá við Björn, fyrir þat er hann hafði verit á Örlygs-stöðum. Þórðr bað Björn ríða á fund sínn í griðum, ok ræddizk þeir við sjálfir. Reið Björn til mótz við Þórð á Breiðabólstað. Átti þá Tumi mikinn hlut at við Þórð bróður sínn; kallaði eigi fleiri en svá at hönnum hefði sóma² gört af þeim málum; 'En mér þykki þat eigi fjarri, at þú heldir þær sættir.' Þórðr kvað Björn mundu mestu um ráða sjálfan, hvárt hann vildi görask hans vinr eðr óvinr; 'En eigi mun ek trygðir veita Birni fyrr en ek veit hverr maðr hann vill vera.' Björn kvezk þat skjótt sýna mundu hönnum. Gaf hann þá Þórði sæmilegar gjafir. Þórðr þekðisk þat; ok skilðu þá laglega. Tveim dögum síðarr en á kveðit var, kom sá maðr er biskup sendi Þórði; sagði sá, at bændr

¹ keyri] B*; kæmi, Cd.² sóma] sama, B*.

neituðu þeim sættum sem Þórðr beiddi. Þórðr reið þá þegar til Keldna með flokk sínn; var Hálfðan riðinn ofan í Odda, en Steinvör var heima. Görði Þórðr þegar þá Dufgus-sonu, Kolbein ok Björn, til mótz við Hálfðan; en Steinvör stefndi saman bóndum öllum í einn stað; bað þá búna vera, at ríða þann veg sem þeir Þórðr ok Hálfðan. Þeir Kolbeinn fundu Hálfðan, ok segja hönnum orðsending þeirra systkina. Hálfðan kvað þat vera óráð, at ríða á helgan stað at bóndum þeim er eigi væri slægja til; 'Mun ek hvergi fara, ok engir mínir menn; en Þórðr má fá sóma sínn á annan veg á bóndum í tómi.' Sendi Hálfðan þá menn til bónda, ok bað þá fara heim. En er þeir Kolbeinn kómu aptr, ok sögðu [Þórði] orð Hálfðanar, þá varð hann all-reiðr; kvazk¹ þá skyldu ríða at bóndum, ok sjá hvat í görðisk. Hafði hann þá ok sanna njósn um fjölmenni þeirra, at þeir vóru nær sex hundruð, ok höfðu búizk um í kirkju-garði í Skálaholti. Þórðr reið út yfir á, ok kannaði lið sítt; var þat² tíu tigur ok hundrað manna. Sögðu þá margir, sem satt var, at þat var óráð at ríða at þeim. En Þórðr kvezk svá opt mundu hætta verða í óvænt efni, ef nökkut skyldi á vinnask um hans mál. Suðr frá Auðsholti kom biskup í móti Þórði; ok bauð allt it sama af bónda hendi sem fyrr. Þórðr var þá inn styggasti við biskup; sagði hann allt draga til óliðs sér. Biskup kallaðisk jafn-fram skyldu bannsetja Þórð ok alla menn hans, sem hann riði á staðinn. Þórðr bað hann, at hann léti þá brott fara af staðnum; kvað þat ósátilegt³, at hann drægi þá í kirkju-garð, sláskir hernaðar-menn sem þeir væri, 'Þá er þeir brutu kirkjuna á Miklabæ Laugar-kveldit, ok leiddu út sex menn, ok létu hvern drepa á fætr öðrum.' Biskup vildi þá ríða fyrir, ok göra njósn bóndum. En er menn Þórðar vissu þat, létu þeir hann bíða þess er Þórð bar eptir, er hann reið síðarr. En er Þórðr kom eptir⁴, lét hann biskup ríða hvert er hann vildi, ok reið eptir sem ákafast þar til er hann kom í geiljar hjá Skálaholti; ok bað hann menn þá stíga af baki ok búask til atgöngu. Þá sendi hann þá heim Hrafn Oddson ok Teit [Styrmisson] at vita hvárt bændr væri í sama skapi um sætt sem fyrr; eðr hversu þeim litizk á umbúnað þeirra, hvé tor-sóttlegir þeir væri. En er þeir kómu heim, þá var biskup skryðdr ok þrír tigur klerka með hönnum; ok sagðisk þegar skyldu

¹ kvazk] kvað, Cd.

hundruð, B*.

² ósannligt, B*.³ ok—þat] V.; við tíu tigi manna, Cd.; nær tvau h. er h. v., Cd.⁴ en er—eptir] add. B*; Þórðr lét b. ríða

[III. 19: vii. 9.]

bannsetja Þórð, er atganga tækisk, ok alla hans menn. Teitr lögmaðr, vitr maðr ok góðgjarn, bróðir Gizurar, hann bað biskup at freista at ganga á milli, ok vita ef nökkut stoðaði. Sagði, sem satt er, hversu mikil vár-kunn Þórði var á, svá mikinn mann-skaða sem hann hafði fengit, 'En sviptr öllu fénu, ok hefir ekki til viðr-lífis sínum mönnum, annat en þat er hann verðr at deila til í hendr óvinum sínum, eðr ræna saklausa menn: þótt hann leiti eptir sínum hluta með því móti sem hann þykkisk helzt mega.' Linuðusk bændr þá, ok báðu at þeir biskup ok Teitr færi í millum, ok gáfu sítt mál á þeirra vald ok forsjó. Gékk biskup þá at finna Þórð ok þeir Teitr. Sögðu þeir Hrafn Þórði, at þeir væri tor-sótt-legir, ef nökkur dáð væri í þeim. Tumi var þá ok all-sátffúss¹. Sömðusk þá sættir með því móti, at biskup ok Steinvör skyldi um göra; en þat er þau yrði eigi ásátt, þat skyldi göra Steinvör ein; bændr skyldi í öngum mót-ferðum vera við Þórð þar til er Gizurr kæmi til Íslandz. Skyldi þá lokit sættum með þeim Þórði ok bóndum, ef Gizurr kæmi til; en haldask ella. Gengu þá bændr til handsala við Þórð. Reið Þórðr þá austr á Breiðabólstað eptir sættina; ok settusk þá enn í bú Orms; en Ormr var í Veri meðan Þórðr var á Breiðabólstað. Fóru menn í millum þeirra; ok vansk ekki at um sættir. Þórðr sendi Björn Dufgusson vestr í Breiðafjarðar-dali, en Þórð Bjarnason til Borgarfjarðar at vera á njósn um ferðir Kolbeins Arnórssonar; fyrir því, at þat var þá kvittað, at mann-samnaðr væri fyrir norðan land. En Þórðr reið út yfir á í Biskups-tungur. Kom þar biskup ok Steinvör, ok luku þá upp görðum; ok görðu á hendr alþýðu, bónda þeirra er þingfarar-kaupi áttu at gegna í sveit Gizurar, þrjú hundruð; en á hendr inum stærrum bóndum fimm hundruð. Eptir þat reið Þórðr sunnan af héruðum til Borgarfjarðar.

172. Nú verðr frá því at segja, er vér gátum fyrr,—at Hjalti biskupsson kom á fund Kolbeins; ok segir hönnum um ferðir Þórðar, ok bað hann suðr-reiðar. Kolbeinn brást við skjótt, ok sendir þegar menn norðr til Öxarfjarðar². Ok þeir drógu lið saman um allar sveitir fyrir norðan Öxnadals-heiði. Aðra menn sendi hann vestr til Hrutafjarðar; skyldi þeir krefja menn upp um vestr-héruð, ok fjölmenna sem mest. En er flokkar kómu saman, þá vildi Hjalti at flokknum væri stefnt suðr um Kjöl ok svá til

¹ all-sættar-fúss, Cd.² Eyjafjarðar, edition (less correct?).

[III. 20: vii. 10.]

mótz við Þórð. En Kolbeinn kvað vera þykkja mega, at Þórðr væri þá vestr um riðinn, 'Áðr vér komim suðr; ok munu vér þá eigi ná þeim. Vil ek stefna inar vestri heiðar ok svá til Borgarfjarðar; má svá sízt bera í sundr fund várn, hvárt er Þórðr er suðr eðr vestr.' Hjalti kvað Sunnlendinga yfrit lengi þolt hafa þenna ófrið. Kolbeinn kvað þá vel mátt hafa hrundit af sér, ef þeir hefði karlmennzku til, svá at þeir þyrfti eigi annarra manna liðveizlu. Norðlendingar allir báðu Hjalta sílz; kvóðu þetta allt af hónum hljótask. Kolbeinn reið þá með allan flokk sínn vestr til Miðfjarðar, ok þaðan suðr um Tvídæguru. En er þeir fóru upp ór Gnúpsdal, lét Kolbeinn telja lið sítt¹; var vel sex hundruð manna. Kolbeinn kvezk þá ærit lið hafa, ef gipta félli. Svá var veðri farit, er þeir riðu á heiðina, at um morguninn var á krapadrífa ok vindr lítill; ok urðu menn alvátir. En er á leið daginn tók at frysta; hljóp þá veðrit í norðr. Gördisk þá hríð svá mikil sakir fjúks² ok frostz, at sjaldan verða þvílíkar³. Leið eigi langt, áðr þeir vissu eigi hvar þeir fóru. Drósk þá liðit mjök af kulða. Bað Kolbeinn menn þá stíga af baki, 'Ok taki menn glímur stórar, ok viti ef mönnum hitnar⁴ við þat.' Urðu þar svá miklar hrakningar, at margir menn týndu vápnum sínum, ok fengu eigi á haldit fyrir kulða. Gengu þá þegar nökkurir menn til heljar af, en margir meiddusk til örkumla. Tók þá heldr at birta veðrit. Kenndusk þeir þá við, at þeir vóru komnir á vatn þat er Hólmatvatn heitir. Hóf þá hverr annan á bak. Fóru þeir þá þar til er þeir kómu á Gils-bakka nökkuru fyrir dag. Var Kolbeinn þar um nóttina. En um daginn eptir reið hann ofan í Reykjaholt með allan flokkinn; en þat liðit, er eigi var fært, lá eptir í Síðunni.

173. En er Þórðr kom ofan í Reykjadal at Englandi, þá kom í móti hónum Þórðr Bjarnarson; ok segir hónum, at Kolbeinn var norðan kominn með fjölmenni, ok sat þá í Reykjaholti. Ari hét maðr; hann bjó þá á Lundi í Reykjadal inum Syðra; en Böðvarr Þórðarson bjó þá í Bæ. Hann átti Herðísi Arnórsdóttur, systur Kolbeins. Böðvarr var manni firnari Þórði en bræðrungr. Þórðr reið ofan eptir Reykjadal til Lundar⁵, ok beið þar til þess er flokkurinn kom allr eptir. Ok þá er menn vóru saman komnir, leitaði hann ráðs til inna betri manna, hvat upp skyldi taka. Lagði

¹ lét—sítt] add. B*. ² fjúks] thus B*; myrkr, A. ³ at sjald-stundum verða slíkar, B*. ⁴ hitnar] ornar, B*. ⁵ Lundar] B*; Bæiar, Cd.

[III. 21, 22: vii. 10.]

þá næsta sítt hverr til; eggjuðu þeir, er áráða-mestir voru, at ríða skyldi¹ í Reykjaholt; kölluðu þar marga mundu vera lítt til færa at verjask fyrir kulða sakir. En allir inir vitrari menn sögðu þat óráð, at svá fáir menn riði at, þar sem slíkt fjölmenni væri fyrir; sögðu þá allskörulega riðit, þóat hann riði vestr um, svá at hann ætti ekki við þá. Var þat ráðs tekit. Reið þá Þórðr ofan eptir dal; ok ætlaði yfir um á at Gufu-skálum, ok svá vestr Langa-vatzdal. En er hann kom ofan á Völlu, þá var sagt at eigi var hross-íss yfir ána. Snöri þá flokkkrinn allr ofan til Grófar-vaðs. Ok er menn kómu upp frá Þingnesi, þá reið Þórðr á siki eitt; brast niðr íssinn undir hestinum, ok var hvárr-tveggi á kafi, hestrinn ok hann. Ok er hann kom á land, var hann alvátr; ok snöri ofan aptr til Þingness, ok sex menn með hönunum. Þá bjó sá maðr í Þingnesi er Börkr hét, ok var Ormsson; hann tók vel við Þórði, ok skipti við hann klæðum. Þar létu þeir menn Þórðar eptir hesta nökkura. Setti Börkr þá inn í hús hjá hrossum sínum. Reið Börkr þá með Þórði upp til Grófar-vaðs. En er hann snöri ofan eptir héraði, heyrði hann til hvárs-tveggja flokksins, Þórðar ok Kolbeins. Þórðr reið til Stafaholtz ok áði þar, ok þaðan út yfir Norðr-á. Í Svigna-skarði setti hann eptir sex menn til njósna; voru þar Dufgus-synir þrír; Sanda-Bárðr, ok Þorsteinn [kollr] Þorbergsson, Þorgeir stafs-endi; en Þórð Bjarnarson ok Kægil-Björn² setti hann eptir í Eskiholti ef Kolbeinn riði it neðra. En Þórðr riðr útá Mýrar með allan flokkinn; ok var all-íll færð.

En er Ari á Lundi varð varr við flokk Þórðar, tók hann hest sinn ok reið til Bæjar sem hvatast. En er hann kom til Bæjar, var Böðvarr í rekkju. Ari segir Böðvari, at flokk Þórðar riði ofan eptir Reykjadal; ok bað hann gæta hrossa sína, at þau yrði eigi tekin. En fyrir voru komnir menn Kolbeins, Þorvaldr keppr ok tveir menn aðrir. En er þeir heyrðu hvat Ari sagði, spruttu þeir upp, ok riðu sem mest máttu þeir til Reykjaholtz, ok segja Kolbeini hvat títt var. Hann bað hvern mann spretta í klæði sín, ok ríða eptir sem hvatast. Ok er þeir voru búnir, riðu þeir ofan eptir Reykjadal, ok kómu í Bæ; var Böðvarr úti, ok spurðu þeir hann um ferðir Þórðar. Hann kvezk ætla at löngu mundi hann vestr um riðinn. Riðu þeir Kolbeinn þá ofan á Völlu; ok spurðu

¹ at ríða skyldi] thus B; at at skyldi ríða, Cd. ² en—Kægil-Björn] thus emend.; see the following—Þorgeir stafsenda ok Þórð Bjarnarson setti hann eptir, Cd.

[III. 22, 23: vii. 10.]

þar, at Þórðr hefði upp snúit til Grófar-vaðs. Snúa þeir þá upp til Þingness; var Börkr úti. Spyrja þeir hann at um ferðir Þórðar. Hann kvazk eigi vita þat, hvárt Þórðar-menn vóru eðr aðrir; kvað þar riða annan flokk at öðrum, 'Í alla nótt.' Kolbeinn bað hann ganga á leið með þeim. En er Kolbeinn reið á brott, dvöldusk þar eptir nökkurir menn hans, ok fundu hesta í húsi einu þá er alvátir vóru ok ný-teknir undan söðlum. Riðu þeir þá eptir Kolbeins; ok segja hönnum, at þeir höfðu fundit hestana; ok kvóðu, at þar mundi vera menn Þórðar nökkurir. Reið Kolbeinn þá heim aptr á bæinn. Einarr Lauga-djákn¹ Jónsson reið at Berki, ok setti spjótz-halann millum herða hönnum, ok bað djöfulinn segja þat er hann vissi. Börkr kvazk eigi vita hvat hann segði hönnum; 'En ekki mun ek þér fleira segja.' Börkr hóf upp öxina, er hann hafði, ok laust til Einars; en Einar bar fram hjá, ok kom höggit á lend hestinum. Í því kom at Hallr Jónsson; ok kvað öngan mann skyldu Berki illt göra. Hann var annarr maðr en Brandr Kolbeins son mest virðr af Norðlendingum. Var þá rannsakaðr bærinn allr í Þingnesi, ok tekit fé þat sem laust var innan-gátta; en rænt fram hjá hrossum öllum; ok varð þetta löng dvöl. Riðu þeir Kolbeinn í brott. En Börkr kvezk ætla, at skamt mundi líða, at þeir sjálfir mundi verst una við dvöl sína, ok verr en hann við félat sítt. Kolbeinn reið nú í Stafaholt. Þar fengu þeir sanna njósn af um ferðir Þórðar, ok riðu þá eptir sem ákafast. Njósnar-menn Þórðar hvárir-tveggi sá² er Kolbeinn kom í Stafaholt; brugðu þeir þá við ok riðu fram eptir Þórði. Höfðu þeir Kolbeinn þá skeið-reit eptir stignum. Dró þá saman skjótt; kafðisk þá hestrinn undir Þórði Bjarnarsyni, en annarr undir Kægil-Birni. Görðu þeir þá ýmist, at þeir runnu eðr riðu at baki þeim Svarthöfða ok Bárði. En er þeir kómu at Langá, þá bar leiti á milli. Þá hljóp Svarthöfði af baki, ok bað bróður sinn á bak stíga; 'Ek sé, at oss dugir eigi lengr tvímenning; en vit Þórðr Bjarnarson munum forða oss sem verða má.' Björn kvazk aldregi mundu frá hönnum riða. Þeir Þórðr ok Svarthöfði tóku þá skeið ofan eptir ánni; en þeir Björn riðu fram eptir flokkinum Þórðar sem ákafast. En þeir Svarthöfði ok Þórðr köstuðu sér í snjóinn, ok jósu á sik mjöllinni. Þeir Kolbeinn sóttu þá svá fast fram, at ekki var nær í milli þeirra. En er þeir Bárðr [kómu eptir], þá var Hrafn Oddzson á hala-

¹ Or Langa-diakn?² sá] sjá, Cd.

[III. 23, 24: vii. 10.]

ferðinni. Þeir báðu hann hvata eptir Þórði, ok segja hönnum hvat er títt var, er hann hafði hvíldan hest¹. En er hann hitti Þórð, þá gέkk Þórðr ok leiddi hestinn eptir sér. Hrafn bað hann fara á bak; segir, at Kolbeinn var þá nálega kominn á hæla þeim; 'En meiri ván, at þeir Svarthöfði ok Þórðr sé teknir.' Eptir þat sté Þórðr á bak; ok reið þá fram eptir skógar-götunum, þar til er klif var lítið. Þar bar þá leiti í milli. Bað þá Þórðr alla sína menn af baki stíga; kvað þar við skyldu nema, ok hlaupa á þá. En þar varð, sem víða annars-staðar, at flóttu-manninn er eigi hægt at hepta. En er Þórðr sá þetta, at þá hleypði margr sá mest, er áðr kvazk hafa þreyttan hest, svá at hvergi mátti ganga, þá bað Þórðr, er því mátti eigi áleiðis koma at nema þar við, at fólkit skyldi eigi svá geyst ríða; ok sendi þá frá fram, Guðmund sorta; ok bauð, at eigi skyldi brott ríða af bænum í Álptár-tungu. En er Þórðr kom á bæinn, þá sté þar af baki alþýða. Ok þá segir hönnum Ingjaldr skáld Geirmundarson, ok kvað sét vera hversu þá mundi fara; 'Nú flýr öll alþýða; en inir betri menn munu eigi frá yðr ríða. En ef þú bíðr hans, þá verðr þat þínn skaði ok þeirra manna er þér fylgja.' Stigu þeir þá á bak. Tók þá ok svá at batna færðin, at þá var allt skeið-reitt. Þórðr bað þá menn fara í kirkju er þrotna höfðu hesta. Hljópu þá í kirkju nær þrír tígir manna. Brú var á Álptá; ok var þar sein-fært yfir. En er Þórðr kom yfir ána, hleypði sínn veg hverr; Þórðr sendi menn fram eptir liðinu, ok bað menn saman halda hvat sem í görðisk. En því kom ekki til leiðar. Varð þá eigi fleira í reið með Þórði en hans menn; ok vóru þat sex tígir manna. En er Þórðr var brott ridinn ór Álptár-tungu, þá kom þegar flokkkrinn Kolbeins. Varð þá svá nær farit; at þeir sem norðr höfðu snúit frá kirkjunni fyrir húsinn², at þá er þeir snöru aptr, náðu þeir eigi kirkju. Vóru þá vegnir tveir menn í kirkju-garðinum, Sigmundur Hallzson ok Torfi Þorgeirsson. Gengu þeir Kolbeins-menn þá til kirkju-dura, ok rannsökuðu hvat manna þar væri inni. Í því bili kom Kolbeinn; kvað þá óvitrlega göra; lágu þar ok görðu ekki þat er framkvæmð væri í; ok Þórð bæri undan ok alla þá er nökkut mannz-mót væri at. Setti hann þá þar eptir er ófærir vóru. Síðan tóku þeir eptir-reið sem ákafast. En er þeir kómu at Álptá, varð þeim eigi þar greið-fært yfir, þvíat Þórðr hafði látið af draga brúna.

¹ Or hvíldar-hest.² fyrir húsinn] edition; frá hús, Cd.

[III. 24, 25: vii. 11.]

Þá varð þeim Kolbeini allt saman mikil dvöl. Þórðr snöri þá út eptir Mýrum. Ok er hann kom yfir Hitará, þá sté Teitr Styrmisson af baki ok Kolbeinn grön ok enn fleiri menn, ok vötnuðu hestum sínum, er vatn féll á ísinum. Þá riðu Kolbeins-menn sunnan at ánni. Ok er þeir Teitr stukku upp af ánni, þá snöri Þórðr aptr; en Kolbeins-menn snöru þá aptr undan, þvíat þeir vóru fáir eptir komnir. Teitr bað þá menn skunda á bak; kvóðu þetta ekki vera annat en dvöl þeirra. Reið þá hvern undan sem mátti. En Þórðr reið um daginn jafnan síðast; ok vildi hann aldri svá mikit ríða sem alþýðunni var í hug. Töluðu þá sumir við hann, en sumir keyrðu hestinn undir hónum. Bar þá enn undan. Kolbeins-menn tóku þá drjúgum menn af Þórði, er hestana þraut; vóru þeir allir flettir, en á sumum unnit. En er Þórðr reið út á Vöðlana, þá sá þeir Kolbeins-menn, at undan mundi bera, ok hurfu þá aptr. Þórðr reið í Mikla-holt, ok dvalðisk þar um hríð. Þar bjó þá Guðmundr Ólafsson; hann var vinr mikill Sturlunga; fýsti hann Þórð sem fyrst brott-reiðar. Reið Þórðr þaðan vestr Kerlingar-skarð ok vestr til Helgafellz. Fékk Þórðr sér þar skip, ok fór út í Fagrey;—en hestana lét hann reka it iðra¹;—kom hann þar Laugardaginn fyrir hádegi. Þat var inn næsta dag fyrir Andreas-messu. Þótti þat öllum mikil furða, ok varla dæmi til finnask, at menn hefði riðit inum sömum hestum í einni reið af Þingvelli ok til Helgafellz í svá miklum ófærðum sem þá vóru. Þórðr reið Fimmtadag um hádegi af Þingvelli, en kom til Helgafellz Föstu-nóttina er stjarna var í austri². Þóttusk þá allir þegar vita, at Þórð mundi til stórra hluta undan rekit hafa. Kolbeinn reið til Álptár-tungu með allan flokkinn, ok var þar um nóttina. En um morguninn eptir vóru menn leiddir ór kirkju. Var þá högginn hönd af þeim manni, er Þórhallr hét, ok var Odd-leifsson. Annarr maðr hét Naddr, er enn var hand-högginn; hann hafði riðit norðan með Teiti Styrmissyni. Fengu þá allir aðrir menn lífs-grið ok lima, en vóru flettir vápnum ok hestum. Reið Kolbeinn eptir þat í Hitardal; ok var sagt þar allt it sanna um ferðir Þórðar.

174. Nú er at segja frá þeim Svarthöfða ok Þórði:—er þeir lágu í föninni þar til er flokkur Kolbeins var um fram riðinn. Stóðu þeir upp ok gengu til bæja, ok fengu sér hesta. Riðu þeir

¹ iðra] thus B*; i. e. along 'Skogar-strönd;' itra, Cd. ² I. e. on the 28th till the 29th of November.

[III. 26: vii. 12.]

í Stafaholt, ok drápu á kirkju-dyrr. Dufgus karl gékk til dura, ok fagnar vel syni sínum; ok spurði hvárt hann vissi at Óláfr kámi var þar með þrjá tigi manna. Þeir Svarthöfði hljópu þá þegar á hesta, ok riðu í brott. Þá spurði Svarthöfði Þórð: 'Hvar veiztú bæ þann, er kominn sé frá almanna-veg?' Þórðr segir: 'Bær heitir í Skógum, er vit skulum til ríða.' En er þeir kómu þar, þá fóru þeir í baðstofu ok af-klæddusk. En er þeir höfðu litla hríð sofit, þá var þeim sagt, at menn Kolbeins riðu at garði. Hljópu þeir Svarthöfði þá upp, ok skutu inn brynjunum ok stál-húfunum í ofninn, en þeir hljópu út; Skilði þá með þeim; hljóp Þórðr í skóg, en Svarthöfði til hestanna. Reið hann þá undan sem ákafast; en þeir eptir, ok kvíuðu hann fram á hamar nökkurn. Hann hratt þar fram af hestinum, ok hljóp þar sjálfr eptir. En hvárki sakaði hann né hestinn, þvíat mikill lausa-snjór var borinn undir hamarinn. En einginn þeirra vildi þar eptir fara. Riðu Kolbeins-menn þá leið sína. Svarthöfði fór heim á bæinn til vápna sínna, ok reið þaðan vestr til Sauðafellz. Síðan fór hann út í Fagrey til Þórðar. Þórðr Bjarnarson fór heim í Eskiholt.

Kolbeinn Arnórsson hvarf aprt í Hitardal, ok reið norðr Holtavörðu-heiði, ok svá heim á Flugumýri, ok lét hafa setu einhverja jafnan. Þann vetr lét hann mjök fjölmenna í ymsum stöðum þar sem hónum þótti bezt fallit. Þórarinn hét maðr ok var kallaðr ballti; hann setti Kolbeinn til njósnares í Miðfirði; dró hann at sér marga sll-hreysinga, ok hafði setu at Ósi; görðisk hann inn óvinsælasti; rændi hann hvern mann þann er hónum var í nánd.

175. Þórðr Sighvatsson var í Fagrey nær til Jóla fram. Fór hann þaðan inn til Ballar-ár; þá bjó þar Bárðr Hjörleifsson; hann átti Valgerði Sighvatzdóttur, systur Þórðar. Þórðr fékk þar góðar viðtökur. Báðu þau hann þar fyrir öllu sjá sem hann ætti. Lét Þórðr þar eptir suma menn sína. En hann fór sjálfr til Búðardals, ok sat þar um Jólin. Þar bjó þá Þorbjörn Ingimundarson. Á ofan-verðum Jólum ríðr Sturla Þórðarson til fundar við Þórð; riðu þeir þá út í Dögurðar-nes. Kom Böðvarr Þórðarson þar til mótz við þá. Leitaði Þórðr á við Böðvar um liðveizlu. En Böðvarr segir, sem satt var, at hónum var mikill vandi á við hvárn-tveggja þeirra Kolbeins; þvíat hann átti Sigríði Arnórzdóttur systur Kolbeins; kvazk Böðvarr vilja fyrst um leita ef nökkurum sættum mætti á koma með þeim Kolbeini. Var þat

[III. 27: vii. 12.]

þá ráðs tekit, at Böðvarr reið norðr; ok var áðr skorat, at hverjum [kostum] Þórðr vildi ganga. En Þórðr fór vestr yfir Breiðafjörð til Barðastrandar, ok þaðan vestr á Sand. Fór þá enn eigi all-marglega með þeim Gísla. Þaðan fór Þórðr til Selárdals. Þar bjó þá góðr maðr ok göfigr, Thomas prestur Þórarinsson. Hann átti Höllu, dóttur Þórðar Sturlu-sonar. Þau voru börn þeirra: Þórarinn hét inn ellzti þeirra, annarr Krákr, þriðji Auðunn, Snótrr hét inn yngsti. Þeir voru allir mann-vænir. Dóttir Thomas hét Guðrún, önnur Ragneiðr, þriðja Guðfinna, fjórða Guðríðr, fimmta Halldóra. Fór Þórðr þaðan norðr á Sanda. Var hann þar um vetrinn; ok var þá allt tíðenda-laust. Á öndverðri Langa-föstu kom orð-sending Böðvars Þórðarsonar til hans, at Þórðr skyldi koma til mótz við hann til Helgafellz. Brásk þá Þórðr skjótt við, ok fór norðr til Ísafjarðar. Sendi hann þá Ásbjörn Guðmundarson til mótz við Atla Hjálmsson; ok beiddi, at Atli skyldi koma á hans fund ok görask hans maðr; ella bað hann Ásbjörn at sjá þat ráð fyrir Atla, at Þórði yrði ekki mein at hónum. En er Ásbjörn kom í Grunna-vík, bar hann upp örendi sítt við Atla. En Atli kvazk vilja sitja kyrr hjá málum þeirra Kolbeins; kvezk eiga Kolbeini gótt at launa. Ásbjörn kvað hann eigi mundu svá hjá sitja málunum, at eiga ekki við Þórð, en vera vinr Kolbeins. Fékk Ásbjörn ekki af Atla. Fannsk þat á Þórði, er þeir Ásbjörn fundusk, at hónum þótti lítið örendi Ásbjarnar orðit hafa. Fór Þórðr þá suðr til Saurbæjar, ok þaðan í Dögurðar-nes; svá suðr um fjörð til Helgafellz. Var Böðvarr þar kominn. Þótti Þórði Böðvarr allt hafa þar mælask látið¹; ok vildi öngar þær sáttir sem Kolbeinn bauð hónum. Sagði Þórðr, at þat mundi upp koma um hans mál sem auðit yrði; en aldri kvezk hann ganga mundu at þeim sáttum sem dugandi mönnum þætti hónum eigi sæmð í at taka, eptir frændr sína. Fór Þórðr þá vestr í Fjörðu, ok heim á Sanda; var hann þá þar fram um Páska. Um várit fór Þórðr á Gagnðögum suðr um Dali; var hónum þá mikit sagt af uppgangi Þórarins balta ok óspekðum; ætlaði Þórðr þá at fara at hónum; ok komsk eigi lengra en á Dönu-staði. Bar þat þá við um ferðina, at Þórðr fékk lítinn hesta-kost. Hvarf hann þá vestr í Fjörðu, en setti eptir Kægil-Björn ok Þorgeir stafs-enda. Hákon hét maðr, hann var Bótólfsson, Norrænn maðr at föður-ætt; hann var kertis-

¹ Thus Cd., meaning that Bodvar had yielded in all points.

[III. 28: vii. 13, 14.]

sveinn Skúla hertoga; hann kom út með Órækju Snorrasygni; hann var nú heima-maðr Þórðar. Almarr Þorkelsson var þá ok heima-maðr Þórðar. Þessa menn setti hann eptir í Döllum; ok bað þá riða at Þórarni ok drepa hann þegar er hann dreifði setunni;—allz vóru þeir¹ tíu menn saman. Ásbjörn Guðmundarson sendi hann norðr til Steingrímsfjarðar ok þá tuttugu saman; bað hann Ásbjörn taka öll in stærri skip í Steingrímsfirði ok á Ströndum ok flytja vestr á Dýrafjörð. Hafði Þórðr þá nökkurn pata af, at Kolbeinn mundi fara skipa-leið norðan, ok eyða svá Vestfjörðu. En er Þórðr var vestr kominn, þá fór hann fyrst á Sanda. Gaf hann Bárði Svefneyjar, er tóku hálfan fimta tog hundraða; ok enn görði hann Bárði fleiri sæmðir. Um Fardaga fór Þórðr á Mýrar. Þar bjó þá Bjarni Brandzson. Leitaði þá Þórðr eptir við Bjarna, at hann vildi taka þar við búinu. Bjarni lét þat uppi. Var hann með Þórði um vetrinn ok allt lið hans.

176. En millum þings ok Fardaga, þá fóru þeir Björn ok Hákon norðr til Miðfjarðar. Þórarinn bjó þá á Breta-læk. Þeir kómu þar árdegis áðr menn vóru upp staðnir; gengu inn þegar með brugðnum vápnum. Þórarinn spratt upp, ok fékk eitt sverð vápna, ok varðisk bæði vel ok lengi. Þar féll hann; þeir rændu því er laust var. Þar fengu þeir njósn af, at Kolbeinn lét draga saman fjölmenni allt, slíkt er hann fékk, ok svá stór-skip; setti hann þá Brodda, mág sinn, ok Hafr Bjarnarson², höfðingja yfir skipa-liðinu. Skipti hann þá liðinu í tvá staði; en hann ætlaði sjálf at fara landveg. Var þat þá eitt í orði at eyða Vestfjörðu, svá at Þórðr mætti þar eigi heldr friðland hafa en annars-staðar á Íslandi. Þeir Björn fara nú vestr í Dali, ok sendu Þorgeir stafs-enda til mótz við Þórð. Þorgeirr fann Þórð á Mýrum, ok segir hónum vsg Þórarins, ok slíka fyrir-ætlan Kolbeins, er þeir höfðu frétt. Þórðr reið heiman þat sama kveld, ok ætlaði til Ísafjarðar ok draga saman menn ok skip.

177. Ásbjörn Guðmundar son fór til Steingrímsfjarðar, sem vér gátum fyrr; tók hann ferju á Heydals-á. Fór hann þaðan norðr fyrir Strandir allt til Trékyllis-víkr. Þar sömnuðusk saman Stranda-menn, ok vildu verja skip sín ok önnur föng. Létu þeir þá Ásbjörn eigi ná á land at ganga; ok var þá grjót-flaug, ok skotið spjótum ok því öllu er laust var. En er þeir höfðu barizk skamma

¹ allz vóru þeir] V.; allt þá, Cd.
see p. 26.

² ok Hafr Bjarnarson] added by emend.;

[III. 29 : vii. 14.]

hríð, fengu Stranda-menn af verra, ok gáfusk upp. Tóku þeir Ásbjörn ferjuna Trékyllinn, ok annat skip gótt er Hringa-skúta var kölluð, ok allt þat sem þeir þóttusk þurfa. Fór Ásbjörn þaðan ok norðr til Dranga; þar bjó þá Gunnlaugr smiðr Þorvaldzson; hann átti tvá sonu roskna; hét annarr Auðunn en annarr Þorvaldr; þeir voru vasklegir menn ok þjóð-hagir. Ásbirni þótti þeir verit hafa í óþykkju við sik, en inir mestu vinir Kolbeins. Ásbjörn lét taka þá báða bræðr ok hand-höggva hvárn-tveggja þeirra; kvað þá nú skyldu með öngar njósnir hlaupa á fund Kolbeins. Fóru þeir Ásbjörn norðr til Horns, þar lét hann særa til ólífis einhleyping þann er Þóroddr hét, ok var kallaðr kuggi; var þar ok enn ekki til saka annat, enn at hann vildi eigi laus láta vápn sín fyrir þeim Ásbirni. Tók hann þá öll þau skip er nökkurr vöxtr var at. Fór hann þá vestr til Ísafjarðar. Atli Hjálmsson hafði farit norðr á Strandir eptir hval Þórdísar Snorra dóttur; hón bjó þá í Æðey. Atli fór norðan nökkut fyrr en gestirnir, ok vissu þá hvárir til annarra. Atli kom í Æðey með farminn; ok lítlu síðarr kom Ásbjörn í Æðey; kvaddi hann þá Atla til ferðar með sér til mótz við Þórð. Atli kvazk fyrst vilja fara heim eptir vápnum sínum ok klæðum. Ásbjörn segir, at hann mundi vilja fara til liðs við Kolbein en vera í móti Þórði; 'Skaltú nú eigi svá lausum hala um veifask;' ok bað sína menn höndla hann. Þórdís Snorra dóttir ok Bárðr Hjörleifsson vildu veita Atla; ok hélt þar maðr á manni. Bauð Atli fyrir sik slíkt er hann mátti. Ásbjörn kvað hann þá deyja skyldu. Var Atli þá veginn; hét sá maðr Skeggi er at hónum vá. Líkaði Þórdísi þetta verk verr en síla. Fóru þeir Ásbjörn þá til Þernu-víkr; ok var Þormóðr, bróðir Atla, eigi heima. Var þeim sagt, at Þormóðr væri at seli sínu; kunnu þá eigi heima-menn at varask; þvíat eingi vissi Þormóði ótta vánir. Þeir Ásbjörn fóru til selsins. Gékk Þormóðr út; var hann þegar handtekinn. Hann spurði með hverju móti ferð þeirra skyldi vera. Ásbjörn kvað hann þat brátt vita mundu; ok segir hónum þá víg Atla bróður síns. Þormóðr spyr ef nökkura hluti skyldi tjá at bjóða til lífs sér. Ásbjörn kvað þá eigi því mundu við koma; þvíat drepinn var áðr bróðir hans; ok kallaði hann aldri trúan mundu verða. Þormóðr kvað yfir-bætr liggja til allz. Ásbjörn kvað þá ekki mundu tjá skreiðing. Þormóðr skriptaðisk ok bjósk við dauða sínum. Þormóðr lagðisk eptir þat niðr; en sá maðr hét Atli er hann vá, ok var Hallzson. Eptir víg Þormóðar fóru

[III. 30, 31: vii. 15.]

þeir Ásbjörn til skipa sínna ok sigldu út eptir Ísafirði. Þetta it sama kveld kom Þórðr Sighvatsson í Arnardal í Skutulsfjörð; kómu þá til hans Sigmundur Gunnarsson ok nökkurir Þver-fjarðamenn. Um kveldit sendi Þórðr menn á hestvörð fram á Arnarnes. Ok er þeir höfðu skamma stund verit á nesinu, þá sá þeir at sjau skip sigldu innan eptir Ísafirði. Riðu þeir heim sem skjótast. Spruttu menn í klæði sín, ok gengu ofan til sjófar. Var þá um-ræða mikil hvat skipum þetta mundi vera; var flestra manna ætlan, at vera mundi skip þeirra Kolbeins-manna. Bað Þórðr menn hlaupa ofan á skerin, ok verja þeim landgöngu. En er skipin kómu at landi, þá kendusk menn [við]. Gékk Ásbjörn þá á land ok þeir sveitungar; sagði hann þá allt slíkt er í hafði görzk þeirra ferð. Þóttusk þat allir finna á Þórði, at hónum líkaði þessi verk lítt. Tók ok alþýða flla á. Lítu síðarr um morguninn kom Eyjólfur Eyjólfsson; sagði hann þá at hann hafði varr orðit við skip þeirra Kolbeins-manna á Horn-ströndum. Þórðr görði þá sína menn á alla vega frá sér til liðs-samnaðar; en setti njósn fyrir þá Kolbeins-menn, at hann yrði varr þann tíma er þeir kæmi. Stefndi hann öllum skipum ok mönnum saman á Sléttu-nesi í Selvágum. Kómu þá saman þrír tigir skipa, ok þrjú alskiput mönnum; heimti þá Þórðr saman ina beztu menn, ok leitaði ráðs við þá hvat til ráðs skyldi taka. Spurðisk þá ok, at þeir Broddi ok Hafr Bjarnarson vóru komnir undir Æðey átta skipum. Var Þórði þá mest um, at leggja norðr til mótz við þá. Teiti Styrmissyni ok Svarthöfða var meira um at leita suðr á Breiðafjörð; segja þar allt í vinnask ef Kolbeinn næðisk; kvóðu norðr frá ekki mundu vera nema bú-karla ok fiski-menn, ok þá er ekki mannz-mót væri at. Sögðu ok, sem satt var, at suðr frá væri allir fylgðar-menn Þórðar þeir sem fræknastir væri. Var þat þá ráðs tekit, at Þórðr hélt suðr öllu liði sínu til Breiðafjarðar.

178. Nú er þat til máls at taka, er Kolbeinn Arnórson hafði sent Brodda til Vestfjarða. En um vetrinn áðr hafði hann sent menn suðr til Þóru Guðmundar dóttur, móður Gizurar,—vóru þeir fyrir þeirri ferð, Einnarr Jónsson ok Höskuldr Gunnarsson,—þess örendis, at þeir tóku hernaðar-sök af Þóru Guðmundar dóttur á hönd Þórði ok þeim fjórtán mönnum öðrum. Riðu þeir Einnarr ok Höskuldr til þings með þessi mál. Kolbeinn reið upp á þingit at dómum. Kom þar Hjalti biskupsson til mótz við hann. Varð Þórðr sekr, ok þeir menn allir fjórtán: Teitr Styrmisson, Hrafn

[III. 32: vii. 15.]

Oddzson, Dufgus-synir fjórir, Eyjólfur Eyjólfsson, Hrafn Sveinbjarnarson, Hákon galinn, Þorsteinn Þorbergsson. Var þetta illa ræmt af alþýðu; þótti öllum sýnask í þessu inn mesti ákafi. Ok kölluðu þeir Þórðr þetta 'flauta-sekð;' fyrir því at þeir Þórðr höfðu náttverð einn í Tungu, ok höfðu flautir einar. Eptir þat riðr Kolbeinn Arnórsson ok Hjalti biskupsson ok Ormr Bjarnarson af þingi vestr til Breiðafjarðar-dala, ok höfðu nær sex hundruð manna. Sturla Þórðarson var þá í Sælingsdals-tungu. Kolbeinn sendi þangat sína menn, ok bað þá drepa Sturlu. Hann fékk njósn, ok reið undan vestr til Saurbæjar. En er Kolbeins-menn kómu í Tungu, var Sturlu leitað með brugðnum vápnum um öll hús, ok svá í kirkju. Var þá ræmt því er laust var. Reið Kolbeinn þá með allan flokkinn vestr til Saurbæjar. En Sturla fékk sér skip í Tjaldanesi, ok fór þaðan út til Kross-sundz. Kómu þar til mótz við hann Dufgus-synir, Hákon galinn, ok þeir heima-menn Þórðar er suðr þar höfðu verit. Riðu þeir Kolbeins-menn þá ofan eptir Langey at sundinu. Ok er þeir fundusk skorti þar eigi illt orðtak er hvárir völdu öðrum. Röru þeir Sturla brott frá sundinu. Skilðu þeir Sturla þar ok Dufgus-synir. Skyldi hann¹ þá fara suðr um fjörð í lið-samnað. Kolbeinn Dufgusson ok Hákon galinn röru inn til Ballar-ár ok þá suðr² til Bíldz-eyjar, ok vildu vita hvat títt væri um hesta sína; höfðu þeir þá ok frétt af, at Kolbeins-menn höfðu fengit skip nokkur. En Björn kægill ok Jón Árnason vóru í Tjaldanesi, ok röru innan³ til Akreyja ok ætluðu at taka skip þau sem þar vóru. En er þeir kómu fyrir lendinguna þá sá þeir menn hlaupa með vápnum uppi um eyrna, ok upp um Kýr-auga. Þeir kenndu, at þar vóru komnir Norðlendingar; ok hljópu þeir þegar á land; vóru þeir mjök jafn-margir. Þar var fyrir þeim Óttarr, bróður-son Guðmundar biskups. Þeir Óttarr hljópu þegar á borg eina. En þeir Björn sóttu at þeim, ok báðu þá upp gefask. Gáfu þeir Óttarr þá upp vápn sín, ok gengu til handa ok fóru með þeim Birni. Röru þeir þá út til Fagr-eyjar. Nú er þeir Kolbeinn ok Hákon kómu í Bíldz-ey, vóru þar menn fyrir, ok höfðu bundit hesta þeirra, ok ætluðu þá ok at leggja þá á skip. Hljópu þeir Hákon þegar upp á eyrna. Þar var fyrir Jón Oddason, er kallaðr var Skegg-barn, ok þeir nú saman. Stukku þeir upp frá sjónum

¹ skyldi hann, i. e. Sturla] thus B*; skyldu þeir, Cd.; cp. the context in the following. ² Ballar-ár ok þá suðr] add. B*. ³ innan] emend.; inn, Cd.

[III. 33: vii. 15.]

ok á borg eina, ok bjoggusk til varnar; en þeir Kolbeinn ok Hákon héldu eptir þeim. Ok þegar er þeir Kolbeinn kómu at borginni, hljóp Kolbeinn upp, ok tók Jón höndum, ok féllu þeir báðir saman ofan fyrir borgina; var þá þegar unnit á Jóni. Hákon Bótólfsson greip af hómum stálhúfuna, ok laust í höfuðit, ok var þat högg svá mikit, at Jón leiddi til bana fám dögum síðarr. Eptir þat vóru þeir allir handteknir ok flettir; ok höfðu þeir Kolbeinn þá heim með sér til Fagreyjar. Ekki varð af mann-samnaði Sturlu; ok urðu þeir illa við þat. Hafði hann verit kyrr meðan í Fagrey, ok hafzk ekki at. Fengu þeir þá njósn af, at lið Kolbeins var nökkut komit í Arney, ok höfðu þar eitt skip. Tók Sturla þá þat ráð, at göra menn vestr í móti Þórði; ok bað at hann skyldi hvata suðr sem mest. En hann sjálf, ok Dufgus-synir, röru inn til Arneyjar-sundz fjórum skipum, ok ætluðu at verja Kolbeins-mönnum landit, þar til er Þórðr kæmi vestan. Var þar svá til farit, at þrösköldr lá í sundinu, en djúpt at tvá vega; var þar riðit at fjórum en eigi flóðum. En er þeir Sturla kómu at sundinu, lögðu þeir skipum tveim-megin hjá þröskeldinum, ok ætluðu inn, at grýta á þá, svá at þeir næði eigi útan at riða. En er fjara tók, herðu þeir Kolbeins-menn á, ok riðu útan á þrösköldinn. Tók þá at mjökka sundit, ok mátti þá grýta á skipa-menn ór báðum eyjunum. Hrukku þeir Sturla þá ór sundinu; en Kolbeins-menn riðu inn í Langey, ok fluttusk þeir þá þegar inn yfir Kross-sund. Eptir þat riðu þeir þegar inn um Meðal-fellz-strönd, ok svá inn til Dala; en Sturla fór heim í Fagrey. Sendimaðr Sturlu mætti Þórði í Flatey, ok segðr Þórði hvat títt var suðr þar. Þórðr bað sína menn ferma hvert skip af grjóti. Tók hann þá heit mikit til Guðs, ok talaði langt örendi ok snjallt¹, ok herði alla í ákafa ef fundum manna bæri saman, at hverr skyldi duga sem mannlegast. Eptir þat gengu menn á skip sín; var þá bæði gört, siglt ok róit suðr um flóana. En er skipin sóttu suðr undir eyjarnar, þá sá þeir Kolbeinn Arnórsson; ok þóttusk þegar vita, at þat mundi vera lið Þórðar. Þeir Þórðr fundu einn bát, er fiski-menn vóru á; ok sögðu þeir slíkt sem í hafði görzk með þeim Sturlu ok Kolbeins-mönnum. Hélt Þórðr þá út til Fagreyjar; ok fundusk þeir Sturla þar. Var þat þá ráðs tekit, at Teitr Styrmisson var sendr suðr til Böðvars, at beiða hann liðveizlu; en þeir Þórðr ok Sturla héldu

¹ örendi ok snjallt] add. B*.

[III. 34: vii. 15.]

skipum sínum inn til Hólmlátr̄s; skyldi Bøðvarr ok þeir Teitr þar koma til mótz við þá. Kómu þeir Bøðvarr ok Teitr at á-kveðinni stundu; fór þá sem fyrr, at Bøðvarr vildi eigi veita Þórði á móti Kolbeini. Lá Þórðr þá um hríð undir Hólmlátr̄s-eyju með þrjá tigi skipa, ok hafði þá á fjórða hundraði manna. En frá þeim Kolbeini er þat at segja, at þeir riðu inn í Hvamms-sveit¹, ok svá yfir í Laxárdal. Tóku þá at herja, meiða menn en ræna fé. Ráku menn þá bú sítt á fjöll, ok forðuðu sér svá ok fé sínu.

Tosti hét maðr; hann var fylgðar-maðr Hjalta biskups-sonar. Hann reið upp á hálsana fyrir sunnan Laxárdal, at leita farar-skjóta manna, ok þeir þrír saman. Þeir sá hvar undan þeim vóru rekin naut ok hross, ok vóru með þrír menn; vóru þeir allir slyppir. Sá maðr hét Ingólfr er féit rak; hann var mikill maðr ok sterkr. Hann sá at þeir mundi hvergi undan komask; ok bað, at þeir skyldi renna á þá þegar er þeir mætti. En er Tosti kom eptir, þá báðu þeir þá Ingólfr laus láta föngin. En Ingólfr kvazk þat eigi mundu [göra] at óreyndu; ok rann hann þegar á Tosta; en þeir félagar þeirra sóttusk í annan stað. Hvárr-tveggi þeirra, Tosti ok Ingjaldr, vóru sterkir menn. Fór þá svá með þeim, at Tosti féll; greip Ingólfr þá meðal-kaflann á sverðinu, því er Tosti var gyrðr með, ok hjó þá undan Tosta fótinn þar er kálfi var digrastr, en annan í ristarliðnum í einu högginu. Eptir þat flettu þeir þá alla vápnunum ok hestunum; en félagar Tosta fluttu hann til húss, ok segja Hjalta at Tosti hefði fengit áverka. Þeir Hjalti sá þá hvar menn slógu á engi-teig; lét Hjalti þá taka; hét annarr Áslákr en annarr Árni; þeir vóru gamlir menn ok heilsu-lítlir, ok höfðu þeir því eigi forðat sér. Hjalti lét hvárn-tveggja þeirra fóthöggva; ok mæltusk þau verk ílla fyrir. Þá lét Hjalti enn brjóta fótleggi í tveim mönnum í Laxárdal. Eptir þat reið hann heim suðr, en Kolbeinn norðr til Skagafjarðar. En er Þórðr spurði þetta, þá siglði hann vestr til Barðastrandár. Gékk hann þá af skipum; en lét menn fara með skipin it ytra. Spurði Þórðr, at þeir Broddi ok Hafr höfðu haldit skipunum norðr um Ísafjörð, ok höfðu gört þar áðr nökkut hervirki, en drepit öngan mann. Fór Þórðr þá heim til Mýra, ok allir menn til búa sínna. Var hann þá heima um hríð. Var nú af látið at leita um sættir; þótti þá sýnt at annarr-hvárr þeirra [Kolbeins] mundi hnfga fyrir öðrum.

¹ Hvamms fjörð, Cd.

[III. 35, 36: vii. 16, 17.]

179. Þenna vetr hafði Tumi Sighvatzson verit í Skálaholti með Sigvarði biskupi, sem fyrr var sagt. En eptir þing, er þeir Hjalti vóru suðr komnir, reið Tumi leynilega sunnan með þrim mönnum, ok fór hann þá vestr í Flatey til fundar við Teit Styrmisson. Var þat þá ráðit, at þeir Tumi ok Teitr skyldi þar eiga bú báðir saman. En er Tumi hafði þar skamma stund verit, þá hófu þeir ferð sína suðr til Dala, ok vóru tólf saman; vóru þar Dufgus-synir, Björn ok Kolbeinn. Þaðan fóru þeir suðr til Borgarfjarðar, ok þá suðr Gagnheiði þar til er kómu á bæ þann er at Ölfus-vatni heitir. Þar bjó sá maðr er Símon hét, ok var kallaðr Knútr; hafði hann frá blautu barns-beini verit fylgðar-maðr Gizurar Þorvaldzsonar; hann var á Örlýgs-staða-fundi með Gizuri; hann var einna manna tillaga-verstr við Sturlunga. Hann var ok í Reykjaholti at vígi Snorra Sturlusonar; vóru hónum þar eignaðir áverkar við hann. Með hónum var ok sá maðr er Þorsteinn hét, ok var Guðinason, Kjósverskr maðr; hónum var ok eignat bana-sár Snorra. En þeir Tumi tóku bæinn ok rannsökuðu þegar, ok fundu Símon í baðstofu; ok hafði hann þar gört reyk; var hann út leiddr ok högginn; sá maðr vá at hónum er Gunnarr hét, ok var Hallzson; hann var kallaðr nauta-tfk. Þeir spurðu at Þorsteinn var í seli; þangat reið Björn Dufgusson ok þeir fimm saman. Þeir tóku Þorstein höndum; ok spurði Björn hvern höggva vildi af hónum höndina. Sigurðr hét maðr, ok var kallaðr vegglaðgr, hann var Norrænn ok hafði verit kertis-sveinn Skúla hertoga; hann fór út hingat með Snorra, ok var þá í Reykjaholti er Snorri var veginn. Hann bað fá sér öxina; sagði sér þat þá í hug, er þeir drápu húsbónda hans, at hann skyldi göra einhverjum þeirra illt er þar stóðu yfir, ef hann kæmisk í betra særi um. Þorsteinn rétti fram höndina vinstri. Björn bað hann ina hægri fram rétta; kvað hann með þeirri mundu á Snorra hafa unnit, frænda hans, 'Enda skal sú af fara.' Eptir þat hjó Sigurðr hönd af Þorsteini; görðu þeir fyrir því eigi meira at, at Þorstein mæddi blóðrás. Eptir þat rændu þeir hrossum ok lausa-fé; ok síðan riðu þeir vestr yfir heiði, ok svá til Dala. Fóru síðan heim í Flatey.

180. Þat var Óláfs-messu-dag, at Þórðr Sighvatzson spurði þessi tíðendi er nú var frá sagt, ok skip-kvámu í Dögurðar-nesi. Því skipi stýrði Eyvindr brattr, sonr Eyvindar skalla. Þórðr fór suðr yfir Breiðafjörð við heima-menn sína, ok var nökkurar nætr við skip í Dögurðar-nesi. Kómu þá menn norðan ór sveitum, ok segja

[III. 37: vii. 17.]

hónum öll tíðendi [þau] er hann frétti; svá þat ok, at Kolbeinn var heima ok allt kyrrlegt. Frétti hann þá, at allir menn sátu heima vestr frá Skagafirði, hverr at sínu búi. Síðan sendi hann þá Nichulas ok Hrafn Oddzson suðr til Dala, at samna þar hestum sem leynilegast; en hann görði þat yfir-bragð fyrir alþýðu, at hann mundi fara vestr í Fjörðu. En þegar er hann kom suðr á Eyri¹, þá lýsti hann því fyrir heima-mönnum sínum, at hann mundi snúa inn til Dala ok þaðan norðr á sveitir, svá sem hónum þótti sér færi vera lengst. Snorri Þórálfs-son, er út kom með Þórði ok fyrr var getið; hann var Norðlenzkr at ætt; vóru þeir náfrændr hans, Mörðr inn sterki ok Ásbjörn Íllugason, ok margir aðrir Norðlend-ingar. Hann svarar þessu máli fyrst, at hann vildi fara þessa ferð með Þórði, ef hann skyldi ná at ráða griðum fyrir frændr sína. En Þórðr kvazk öngum manni mundu griðum játa, meðan hann hefði öngra manna vald; en sagði þá mundu eigi hans orð stoða ef hann væri hvergi næri. Snorri var ok inn stærsti, kvazk því at einu mundu fara, ef hónum væri áðr þessu heitið. Skilðusk þeir við þat, at Snorri fór vestr í Fjörðu, en Þórðr fór leið sína suðr á Skóga-strönd, ok svá inn til Dala. Fann Þórðr menn sína alla Laugardaginn at Höfða við Haukadals-á. Riðu þeir þá um kveldit, manni miðr en hálftr sétti tögr, suðr um Bratta-brekku, ok suðr yfir Kálfs-háls til Höfða² um nóttina, ok svá upp eptir Kjarradal³, ok kómu fram Dróttins-morgin í sólar-roð til Fljótz-tungu, svá at eingi maðr varð varr við reið hans um héraðit. Reið hann Dróttinsdags kveldit á Arnarvatz-heiði. Annan dag viku var Laurentius-messa; þá skyldi vera manna-mót fjölmennt at Giljá. Kómu þar til Miðfirðingar ok Langdælir ok Vatzdælir, ok alþýða fyrir vestan Skagafjörð. Gékk þá sú frétt, at Þórðr var farinn vestr í Fjörðu ór Dögurðar-nesi. Þótti þá öllum vænt um þat, at þeir mundu mega vera í firði. Þorsteinn Jónsson bjó þá í Hvammi; þá var Eyjólfir son hans níttján vetra. Hann var manna efnilegastr í þann tíma, mikill maðr ok vænn; manna var hann bezt á sik kominn, sterkr svá at þá vóru engir hans jafn-aldrar þvílíkir. Hann var þá ýmist heima með föður sínum eða heima-maðr Kolbeins at Flugu-mýri. Þá var á vist með Þorsteini í Hvammi Mörðr Eireksson, mágr hans; hann átti Borghildi dóttur Þorsteins. Þorsteinn átti Ingunni Ásgríms dóttur.

¹ á Eyri] V.; á Eyrar, Cd. ² til Höfða] add. B*. ³ Should it be Kjarrár dal?

Þorsteinn ok Mörðr höfðu verit á Örylgs-stöðum með Kolbeini þá er Sighvatr féll ok synir hans. Merði voru eignaðir áverkar við þá feðga. Mörðr hafði á Örylgs-stöðum spjót mikit, sem þá var siðvenja. En þá er þeir riðu norðan um Vatz-skarð, þá ræddi maðr um, at spjótið væri hlykkir einir. Annarr maðr svarar, er reið með þeim, er verit hafði í ferð með Merði: 'Þat hefir hallask mjök í goða-beinunum.' Þessi orð hafði Þórðr spurt, ok hafði þungan hug á Merði fyrir þat. Helgi hét maðr, ok var Hámundarson; hann bjó á Másstöðum; hann var annarr beztr bóndi í Vatzdal en Þorsteinn; hann átti Valgerði, dóttur Kolbeins kaldaljóss; hann var læknir mikill, ok hafði enn verit á Örylgs-stöðum móti Sturlungum. Einarr hét maðr, ok var Hallzson; hann bjó á Gilj-á; hann var inn vasklegasti maðr ok var jafnan í ferðum með Kolbeini; hann hafði ok verit á Örylgs-stöðum í móti Sighvati.

181. Nú er frá því at segja, at Þórðr reið á Arnarvatz-heiði Dróttins-kveldit, ok reið þá annan dag vikunnar allt at bygðinni í Vatzdal, en um nóttina, er myrkva tók, ofan í dalinn. Var þá tekinn fyrst bær á Hauka-gili; ok hafði hann þá fréttir at heima voru bændr allir í dalnum. Var þá skipt liði í sveitir; var Ásbjörn í sveit einni ok Gestir með hónum, en fyrir annari var Teitr Styrmisson ok Svarthöfði Dufgusson. Þar var ok Egill Sölmundarson, ok Einarr Ásgrímsson; voru þá áttján¹ menn í hverri sveit. Var þá umræða, hvert hvárir skyldi fara; vildu allir í Hvamm sízt, fyrir sakir vinsælda Þorsteins. Þórðr kvað þat maklegast, at hann færi þangat er öðrum væri minnzt um; 'En þó veit ek eigi,' segir hann, 'þann mann fyrir norðan land, at eigi sami mér betr yfir at standa en Þorstein Jónsson.' Fóru þeir Teitr ok Svarthöfði með sveit sína á Másstaði. Gestir skyldi ríða til Hofa, ok svá ofan fyrir vestan ána, á Breiðabólstað, ok taka þann mann er Hallvarðr hét, ok var Josepsson; ok ríða svá ofan til Hóla-vaðs; ok skyldu menn þar finnask. Nú er þar fyrst frá at segja, er Þórðr reið í Hvamm, ok kom þar nökkuru fyrir sólar-roð; voru þar byrgðar hurðir allar, en ekki manna á fótum. Skipuðusk menn þá fyrir dyrr allar, en Hákon galinn hljóp á hurðina fyrir þeim durum er næstar voru kirkju, ok braut upp; ok við þat vöknðu heimamenn. Hljóp þá prestur upp ok út í dyrrin. En þeir Hrafn ok

¹ áttján] thus emend. (18 × 3 = 54); fjórtán, Cd.; seytján, V.

[III. 39: vii. 18.]

Nichulas hljópu inn, ok báðu hann út ganga. Hann færðisk milli hurðarinnar ok veggjarins ok vildi eigi út ganga. Ok í því þá kom Mörðr í dyrrin ok lagði út, ok enn fleiri menn, með vápnnum. Í því hrukku þeir Hrafn út; en hann varð lauss prestrinn; ok þá sóttu þeir at, en hinir vörðusk. Í því kom Þórðr; ok bað, at þeir skyldi ganga inn skörulega. Sá maðr gékk fyrstr inn, er Almarr hét, ok jafn-fram hónum Kolbeinn Dufgusson; en Þórðr sjálfr, ok Hrafn, ok Nichulas, gengu inn allir jafn-snemma. Þá hrukku þeir Mörðr ór durunum ok í skálann. Eyjólftr varð seint vakðr, ok vaknaði hann eigi fyrr en þeir Mörðr hrukku í skálann. Þá mælti Bárðr prestur: 'Leita til dura er til fjallz eru, þvíat þar vóru engir menn fyrir áðan.' Ok svá görðu þeir. Ok er þeir kómu at durunum, var þar einginn fyrir; hljóp Bárðr prestur út; tók sér hest með söðli. Hann bað Eyjólf hlaupa á bak hestinum ok ríða í fjallit sem skjótast; 'En mér mun við öngu hætt,' segir hann. Hljóp Eyjólftr þá á bak, ok reið undan. En er þeir Þórðr kómu í skálann, þá fékk Mörðr áverka; ok komsk við þat út. Þá kómu menn Þórðar at, ok særðu hann. Féll Mörðr þá. Þorsteinn bóndi komsk ok út, ok varð hand-tekinn; var hónum fylgt á fund Þórðar. Þorsteinn bað sér griða; en Þórðr kvað þá hafa skyldu þau grið sem þeir létu hafa Sighvat föður sínn á Örlygs-stöðum. Þorsteinn kvað eigi Sighvat þar drepinn mundu vera, ef hann hefði þar mestu um ráðit; en kvazk vilja bjóða Þórði alla hluti til lífs sér, þá er hónum sómðu vel; en biðja ekki griða sér svá at Þórði væri leiðindi í því. Áttu þá margir hlut at, ok vóru tillaga-góðir. Ingunni húsfreyju fór ok all-skörulega. Þórðr segir at Þorsteinn skyldi grið hafa; sagði, at eigi væri fleiri en svá í Norðlendinga-fjórðungi, er við hann hefði vel¹ haft, áðr hann færi útan, en eigi skyldi hann þat meirr á nýja; 'En tak vápn þín ok klæði ok far með mér.' Ok svá görði Þorsteinn. Eptir þat gékk Þórðr upp á völlinn, ok spurði hverr þar lægi. Hónum var sagt, at þar var Mörðr Eireksson. Þórðr bað Hrafn til ganga, ok sjá hvé² mjök hann var sárr. Hrafn gékk til, ok spurði at sárum Marðar, en hann lézk vera græðandi, ok beiddi sér griða. Hrafn kvað hónum einsætt at búask svá við sem hann mundi eigi grið hafa. Mörðr spýrr fyrir hvat Þórðr var hónum svá gramr, 'Svá vel sem með okkr hefir verit.' Hrafn segir hann mundu vita þat, at hónum hefði kenndir verit áverkar við þá feðga á Örlygs-stöðum. Mörðr

¹ við—vel] thus by conject.; er hann hefði verr, Cd.² hvé] hvat, Cd.

[III. 40: vii. 18, 19.]

kvezk eigi sannr at því. Hrafn fór þá, ok segir Þórði at Mördur var græðandi. Þórður bað þann mann er Árni hét, at vega at hónum. Ok svá görði hann; hann var Eireksson. Bjarni hét maður, ok var Húnroðarson; hann var særður til ólífis. Á þremr mönnum var þar öðrum unnit. Þorsteinn fór með Þórði. Reið hann þá ofan eptir dal.

Þeir Teitr ok Svarthöfði kómu á Másstaði; skutu þá stokki á dyrr ok brutu upp hurðina; hljópu þeir síðan í skálann. Helgi hljóp upp í því er hann varð varr við ófriðinn, ok ætlaði til duranna. Hann var allra manna knástr; hratt hann þeim af sér, svá at þeir hrukku í sætin af hónum. Í því gat Svarthöfði tekit hann. Helgi beiddi sér griða, ok hafði þá fengit áverka. Þeir segja, at eingi kostr mundi griða vera; báðu hann rannsaka ráð sitt, ok tala við prest. Ok svá görði hann. Eptir þat var Helgi leiddr út, ok vá sá maður at hónum er Álfr hét, ok var Þorgilsson. Því næst rændu þeir hrossum, ok því sem innan gátta var, ok riðu þaðan út til Giljár; ok tóku þeir þar Einar Hallzson; var höggin hönd af hónum, ok særður mörgum sárum öðrum; rændu þeir þar. Riðu þeir eptir þat til Hóla-vaðs; var Þórður þar kominn ok svá Ásbjörn. Þeir Ásbjörn höfðu rænt öllu á Breiðabólstað öðru en ganganda fé. Hallvarður hafði undan komizk, en Lær-Bjarni var særður til ólífis; á höfðu þeir unnit fleirum mönnum. Reið þá Þórður vestr ok allr flokkrinn; var þá rænt því sem fyrir varð, þar til er þeir kómu í Miðfjörð. Þar lét Þórður öngu ræna. Reið hann þá vestr til Hrutafjarðar um kveldit. Tvennir vóru þeir hlutir er Þórður bauð mestan varnað á; at þeir skyldu eira konum ok kirkjum. Reið Þórður þá vestr til Dala ok svá til Saurbæjar. Þaðan fór hann út til Skarðz. Þaðan hvarf Þorsteinn Jónsson, ok vann Þórði áðr trúnaðar-eið; skilðusk þeir þá með vináttu. Fór Þórður þá aprt í Fjörðu ok til bús síns á Mýrar. En er Eyjólfur Þorsteinsson komsk í brott, reið hann norður á Flugumýri ok segir Kolbeini þessi tíðendi. Kolbeinn stefndi þegar saman mönnum, ok esliði setur; hafði hann ávalt einhverja þat er eptir var sumars. Þótti hónum þá skjótara til eptir-reiðar, ef nokkur ílvirki væri gör á héruðum hans.

182. En er Þórður hafði lífla hrið heima verit, þá sendi hann menn alla vega frá sér til mann-kvaðar; ok var sú mann-kvöð svá frek, at hvurr vígr maður skyldi fara. Dró Þórður flokk þann allan til Saurbæjar. Stóð þá Sturla upp it fyrsta sinni með Þórði frænda

snum. Vóru þá ok menn kvaddir allt um Dali fyrir vestan Brattabrekku ; var orpit á þat, at lið Þórðar mundi vera á átta hundraði. En er þeir kómu í Ljár-skóga, þá spurði hann þat, at setur vóru at Ásgeirs-á ; vóru þeir þar fyrir Ílluga-synir, Ari ok Rögnvaldr. Þá sendi Þórðr til Teit ok Svarthöfða með sex tigi manna, at hleypa upp setunni. Riðu þeir norðr til Hrutafjarðar um kveldit, ok um nóttina á Miðfjarðar-háls. Laust þá á myrkri svá miklu, at menninir skilðusk ; kómusk þeir Teitr eigi betr en níttján menn norðr á Auðunnar-staði. Urðu þeir þá varir við, er á hestverði vóru af Norðan-mönnum ; sýndisk þeim sem fjölði liðs væri at kominn. Hleypðu þá Norðlendingar upp á fjall allir [þeir] er í setunni höfðu verit. Ásbjörn reið til Ásgeirs-ár ok nökkurir, ok sá at ekki görði eptir at riða. Hurfu þeir Teitr þá aptr, ok riðu suðr Holtavörðuheiði til Borgarfjarðar. Fundu þeir þá Þórð í Stafaholti. Reið Þórðr þá með flokkinn allan á Ferju-bakka, ok settisk þar. Kom þá Böðvarr Þórðarson útan frá Stað. Þorleifr Þórðarson kom ok útan ór Görðum, ok höfðu hvárir-tveggju þeirra mikinn flokk. Michaelis-messu-dag hafði Þórðr fund í Stafaholti ; var þar Sturla, Þorleifr, ok Böðvarr. Þórðr krafði þá frændr sína liðveizlu ok ferðar norðr um land, eða ella suðr um Heiði, svá at hann mætti rétta skaða sinn við aðra-hvára. En þeir kvóðusk eigi mundu veita hónum til hernaðar á aðra menn upp. Sögðu at þeir mundu riða til þings með hónum at sumri, ok veita hónum til einhvers órskurðar, svá at hann fengi sóma sinn. Þórðr tók því vel, ok þakkaði þeim ; kvezk þenna kost þiggja vilja, þótt hónum væri sá starfa-meiri. Reið Þórðr þá ofan á Ferju-bakka, ok lét alla flokkana sofa undir Þjóðólfs-holti um nóttina. En um morguninn í dagan þá kom Hákon galinn ofan ór héraði, er hann hafði verit á njósn ; sagði hann, at Kolbeinn Arnórsson hefði verit um nóttina í Fljótz-tungu með þrjá tigi manna. Þótti þá öllum at sýnu ganga, at stór-flokkar mundu komnir í héraðit. Þórðr bað þá halda saman flokkinum öllum um daginn. Hafði hann þá svá mikit lið, at orpit var á tólf hundruð manna. En hann reið upp í héraðit á njósn, at vita hvat títt var. Reið hann þá upp á Gilsbakka ; ok frétti þar, at Kolbeinn hefði riðit norðr á Heiði. Görði Þórðr þá menn á njósn norðr á Tvídæguru. En hann sat á Ferju-bakka á meðan. En er þeir kómu aptr, segja þeir, at setur væri þrennar í Skagafirði ; en kölluðu kyrrt allt annat ; sögðu Kolbein hafa riðit norðan á njósn ; en engir höfðu til orðit aðrir. Þótti mönnum þar

[III. 42, 43: vii. 20.]

enn mjök sýnask hvatleiki Kolbeins, at hann reið með svá fá menn at slíkum stór-flokkum, sem þar vóru fyrir. En er Þórðr frá þetta, þá dreifði hann flokkunum. Fóru þeir Bøðvarr ok Þorleifr þá heim; en Þórðr reið vestr í Fjörðu ok Sturla. Þóttusk þá allir skilja, þeir er í þessi ferð höfðu verit með Þórði, at hann mundi verða inn mesti höfðingi, ef hann héldi sér heilum. Þótti ok mönnum mikils um vert, er hann hafði slíkum stór-flokkum saman-komit í svá fátækjum sveitum. Fór Þórðr nú heim á Mýrar. Sat hann þá heima um vetrinn allt um Jól fram. Ení at Jólum bauð hann til sín öllum inum beztum mönnum ór Vestfjörðum; hafði hann þá veizlu mikla á Mýrum. Strengði Þórðr þá heit, ok allir hans menn. Þórðr strengði þess heit, at láta aldri taka mann ór kirkju, hveregar¹ sakir [er] sá hefði til við hann. Ok þat efndi hann. En er menn fóru í brott, veitti hann mörgum mönnum gjafir; vóru þá allir meiri vinir hans enn áðr.

183. Penna vetr var Þórðr Bjarnarson í Görðum með Einari frænda sínum, hann hafði verit með Órækju í Reykjaholti at drápi Klængs Bjarnarsonar. Ormr Bjarnarson reið með þrettánda mann í Garða til Einars. Kómu þeir þar síð um kveldit í þann tíma er þeir Einarr ok Þórðr ætluðu at ganga til baðs. Tóku þeir Ormr Þórð þar höndum. Leiddu þeir hann þá inn til stofu. Þórðr varð við alla vega sem bezt, ok bauð fyrir sik allt þat er hónum sómði. En þá er hann sá, at Ormr vildi ekki annat hafa en líf hans, þá beiddisk hann prestz-fundar. Ok svá var gört. Eptir þat var hann leiddr í ytri stofuna. Lagðisk Þórðr þá niðr opinn; ok bað þá hyggja at, hvárt hónum blöskraði nökkut. Ormr fékk þá mann til at höggva hann; sá hét Einarr munkr. Eptir þat reið Ormr heim austr á Breiðabólstað.

184. Þat er nú at segja þessu næst:—at Tumi Sighvatson unði eigi í Flateyju; fór hann þá inn til Meðal-fellz-strandar at finna Snorra prest at Skarði Narfason. Hann var manna auðgastr í Vestfjörðum; hann var ok göfugr at ætt. Hann hafði verit alla æfi mesti ástvin Sighvatz ok Sturlu; hann átti annat bú at Hólum á Reykja-nesi. Vóru þar fyrir synir hans, Bárðr ok Sigmundr. Tumi beiddi Snorra at taka við búí at Hólum til Fardaga. Snorri lét þat uppi, ef hann fengi hónum handsala-menn þá er varða vildi, at hann tæki þar við jafn-miklu fé at vári. Tumi leitaði eigi eptir handsala-mönnum, en settisk í búit at Hólum. Drifu þá til

¹ hveregar] emend.; hverjar, Cd.

[III. 43, 44: vii. 21.]

hans menn, Björn Dufgusson ok Þorgeirr stafs-endi, Þorkell dráttarhamarr. Þenna vetr í móti Jólum tók at fættask með þeim Þórði Sighvatz-syni ok Ásbirni Guðmundar-syni; görðisk Ásbjörn þá svá stórr, at hann vildi nær jafnask við hann sjálfan. Bað Þórðr hann þá göra annat-hvært, hafa sik brott eðr vera í hófi. Ásbjörn kvað hann eigi þurfa [at] reka sik í brott; en kvað þat vel fyrir því, at þær einar mundu verða fram-kvæmðir Þórðar þegar er hann færi í brott; sagði ok at sá mundi heita mestr maðr þeirra ávallt, er hann var með. Þórláks-messu-dag reið Ásbjörn í brott ok þeir þrír bræðr, Grímr, ok Þorkell hnjóð-hamarr. Riðu þeir þá suðr á Hóla. Tók Tumi þá við hólum; ok var hann þar í góðu yfir-læti um Jólin. Drifu þá at Tuma mjök margir menn aðrir. Litlu eptir Jólin reið Tumi heiman við áttjándan mann norðr í Hrutafjörð. Tók Ásbjörn þat upp fyrir hólum, at hann skyldi vinna nökkur stór-virki; ok kvað þá eigi mundu þykkja minna um hann vert en [um] Þórð bróður hans. Þessir vóru í förinni: fyrst Tumi, þá Ásbjörn, Grímr, ok Þorkell bræðr; Björn kægill, Bitru-Keli, Bárðr [Skarðz-prestr], Einarr Oddason, Húnbogi Svíns-bógr, Bergþórr Snorrason, Vestliði Bassason¹. Tóku þeir þá þat ráðs, at þeir skyldu ríða norðr á sveitir á hendr nökkurum þeim mönnum er í sökum væri við Sturlunga. En er þeir kómu í Hrutafjörð til Fögru-brekku, þá spurði Björn kægill Tuma hversu ferð sjá var ætluð. Tumi segir, at hann ætlaði at ríða norðr á sveitir at bóndum einhverjum. Birni kvazk þykkja lið lítið, en hesta-kostr eingi; 'Þætti mér ráð, at þú værir eptir, en létir oss ríða þangat sem þér líkaði,' kvað þar hóflegt til hætta². Tumi kvazk ríða vilja. En þó kom þar at um síðir, at hann varð eptir at Fjarðar-horni. En þeir Ásbjörn ok Björn riðu norðr til Miðfjarðar³ til Línakra-dals á þann bæ er í Múla heitir. Þar bjó sá maðr er Magni hét; hann var löngum heima-maðr með Kolbeini á Flugumýri; hafði hann þar verit um Jólin. En er hann fór heim, gaf Kolbeinn hólum einn inn bezta hest, grán at lit, ok skyldi hann halda njósnum til Þórðar þegar, ef hann hrærðisk nökkut ór Vestfjörðum. En er Magni varð varr við at ófriðar-menn vóru komnir á bæinn, leitaði hann út um laun-dyrr. En er hann var skamt kominn frá húsunum þá sá þeir Björn hann, ok hljópu eptir hólum. En er Magni sá,

¹ þessir vóru—Bassason] om. Cd., but not V. ² kvað þar hóflegt til hætta] thus; hóflangt, edition; it should perhaps be, kvað þá hófligt til hætta. ³ til Miðfjarðar] add. B*.

[III. 45: vii. 21.]

at hann mundi eigi undan komask, þá snörisk hann við; hjoggusk þeir Björn í móti; ok varð hvárrgi sárr. Björn hjó til hans í annat sinn, ok kom höggit fyrir ofan eyra á hálsinn, ok varð þat mikit sár ok banvænt. Eptir þat tók Björn í fætr hónum ok snöri hónum í lopt upp, ok lagði sverði til hans, ok varð þat lítið sár. Í því kom Ásbjörn at, ok spurði hví hann drepi hann eigi. Hann kvazk at hafa gört þat er hann mundi. Ásbjörn gékk þá at hónum ok hjó af hónum höfuðit. Kom síðan at Vigdís Markús dóttir kona Magna. Þerði Ásbjörn blóðit af sverðinu á klæðum hennar; en hón bað þeim margra forbæna, ok bað Guð hefna skjótt á þeim sína mótgörð¹. Eptir þat snöru þeir aptr; ok spurðu at njósna-maðr Kolbeins var á Torfastöðum; sá hét Ásgeirr, ok var kallaðr Kollu-geirr. Riðu þeir þangat at, ok brutu upp úti-dura-hurð, ok hljóp Ásbjörn inn, ok bað kveykja ljós. Kollu-geirr hljóp upp, ok greip upp sínni hendi hvárt senn, hand-sax ok spjót, ok lagði hváru-tveggju senn til Ásbjarnar; kom annat lagit í bringuna, en annat í neðan-verða brynjuna. Ásbjörn mælti þá: 'Taki þér djöful þenna, hann vill vinna á mér.' Ásgeirr er tekinn, ok leiddr út. Ásbjörn hét þá á sína menn at nökkurr skyldi til verða at drepa hann; en eingi varð til. Ásbjörn snaraði þá buklara-fetil at hendi hónum. Bað hann þá einhvern mann at halda; en hann brá sverðinu, ok segir [at] hann skyldi láta höndina; ok hjó síðan; ok kom á handlegginn uppi við öxl; en sverðit renndi með beininu, ok skar ór allan vöðvann allt ofan í ölnboga-bót; var þat all-mikit sár. Ásbjörn vildi höggva annat, en Björn bað hann láta vera. Var Ásgeirr þá inn borinn, ok varð við sár sátt all-hraustlega. Kom þar til svá mikil blóðrás, at eigi varð stöðvat. Lézk Ásgeirr áðr en þeir Ásbjörn riði í brott. Þessa nótt kom þeyr mikill, ok hljópu vötn fram, ok leysti árnar. Ok er þeir Ásbjörn riðu vestr Hrutafjarðar-háls, sá þeir troll eitt mikit, ok fór þat á svig við þá; varð þeim sumum ósvipt við, en Ásbjörn hrakði þá þar um. Ok er þeir riðu inn at Branda-gilli, sá þeir eld mikinn brenna fyrir fjarðar-botninum. Ok varð þeim þar slla við². En er þeir Ásbjörn kómu til Starðar í Hrutafjörð, var flæðr sæfar; ok eigt reitt yfir vöðla. Var fjörðrinn eigi ruddr af fsum; en þeyr mikill hafði á verit. Vóru vötn í leysingu³, ok ófærar árnar

¹ kom síðan—mótgörð] V.; om. Cd. ² V.; here is a homoteleuton in Br.
(from 'ósvipt við' to 'ílla við'). ³ V.; yfir vaðla—leysingu, om. Br.

[III. 46: vii. 22.]

it næsta. Biðu þeir þar lengi um daginn fjörunnar. En er á tók at líða daginn, vildu þeir fyrir hvern mun yfir ána vestr; þvíat þeim þótti eigi örvænt at eptir þeim mundi riðit. Ríða þeir nú til vöðlanna, ok hverfa aptr; ríða nú upp með ánni, ok finna hvergi þar er þeim þætti yfir fært. Ásbjörn eggjaði at þeir skyldi á ríða, ok kallar þá raga, ok segir ekki áræði með þeim. Björn kvað ána ófæra¹ þar er² hón lá á bökkum uppi. En er þeim vóru minnztar vánir, hleypir Ásbjörn út á ána; en hestrinn misti þegar fóta, ok rak hvárn-tveggja í kaf. En er Ásbjörn kom upp, þá var hann af baki, ok hélt sér í stigreipit. En þeir er á landi vóru, réttu til hans spjót-sköptin; ok er hann vildi til taka, varð hönnum lauss hestrinn. Þar druknaði Ásbjörn, ok fannsk eigi fyrir en um várit eptir. Eptir þat riðu þeir föru-nautar til vöðlanna³, ok kómusk þar yfir um nóttina við íllan leik, ok fundu Tuma at Fjarðar-horni. Riðu þeir síðan til Dala, ok svá vestr til Hóla.

185. Þann sama vetr eptir Jól fór Þórðr⁴ norðr til Ísafjarðar; en hann sendi Hrafn Oddzson ok Svarthöfða suðr til Dala at segja vinum sínum, at hann ætlaði at ríða norðr í Skagafjörð. Í þenna tíma tók mjök at sækja at Kolbeini Arnórssyni þat it mikla mein sem hann fékk eptir Örlygs-staða-fund, er hann tók svá fast, at hann varð löngum banvænn af. En þann sama vetr stefndi Kolbeinn fjölmennan fund í Geldingaholti; kómu þar til allir inir stærstu bændr í Norðlendinga-fjórðungi. Bauð Kolbeinn þá bóndum tvá kosti. Talaði langt örendi, ok sagði deili á um vandræði þeirra Þórðar; talði upp manna-lát þau er hvárr hefði fengit fyrir öðrum; kvazk þann kost vilja bjóða þeim annan, at fara útan ok gefa Þórði upp ríkin öll, ok bæta Þórði svá föður sínn ok bræðr; 'Munu þér þá eiga verða yðart mál á hans miskunn. Varir mik, at yðr muni þat vel gefask; þvíat þá gafsk Þórðr mér bezt er ek hætta mínum hlut mest undir hann; vóru þér þá ok vinir, Skagfirðingar ok hann.' Þeir kvóðusk þenna kost eigi vilja; kvóðu þar tvennt til vera þat er fyrir beit⁵, 'Annarr sá, at vér viljum öngum manni [öðrum] fylgja meðan þú lifir; en hinn annarr, at Þórði mun þykkja vér hafa gört miklar sakir við sik, svá at vér munum eigi bera mega þær refsingar er hann leggr á oss.' Kolbeinn segir enn vera þann kost, at þeir héldi setum þat er eptir

¹ Here B begins again, see page 7, foot-note 3. ² þar er] þvíat, B. ³ Thus B; not vaðlanna. ⁴ fór Þórðr] bjó Þórðr ferð sína vestan af Mýrum ok fór, B.

⁵ beit] B; bar, Cd.

[III. 47: vii. 22.]

var vetrar, einni í Skagafirði, annarri í Vatzdal, þriðju í Vfiðidal; væri ok uppi almenningr þegar [er] sú njósn kæmi at Þórðr væri nökkur¹ í nánd þeim. Þeir kvóðusk þenna kjósa, hvat sem þá kostaði, at þeir héldi sér saman. Þá mælti Kolbeinn til Þorsteins Hjálmssonar, at hann vildi senda hann á fund Þórðar at leita um grið framan til þings. Þorsteinn kvazk þá ferð eigi vildu undir höfuð leggjask, ef hann fengi til fleiri dugandi menn með hónum. Kolbeinn bað hann kjósa mann til fylgðar við sik. Þorsteinn kvazk kjósa Eyvind bratt stýrimann. Kolbeinn kvað svá vera skyldu. Gengu þeir þá á tal þrír² samt. Bað Þorsteinn [Kolbein] at göra fyrir Guðs sakir at gefa hónum nokkut sættar-efni at flytja til Þórðar. Kolbeinn kvezk vilja, at hann flytti jafn-sætti. Þorsteinn kallaði, at Þórði mundi þat eitt jafn-sætti, at hann tæki eignir sínar allar. Kolbeinn kallaði[sk] allar at lögum fengit hafa, ok kvazk öngar láta mundu fyrir dóma fram. Eptir þat riðu þeir Þorsteinn; ok reið Kolbeinn á leið með þeim til Jökuls-ár. Þá spurði Þorsteinn Kolbein, ef Þórðr væri kominn á leið með flokkum ór Vest-fjörðum, ef Kolbeinn vildi þá nökkut auka boð sín, ok yrði þeim flokki þá heldr hnekkt en áðr. Kolbeinn kvað Þorsteinn heyrta hafa³ tal þeirra bónda á fundinum ok sft; 'En hversu sem með oss fór, þá vil ek á þat hætta, at gefa upp Þórði frænda mínum allan Norðlendinga-fjórðung, ok ráðask frá með öllu; vil ek þá at allir menn hafi frið, lífs-grið ok lima.' Þorsteinn bað hann⁴ segja þetta Eyvindi, er hann var undan fram riðinn. Kolbeinn kvað öngu þat skipta hvárt þetta vissu fleiri menn; 'Austmenn eru opt skjót-orðir; þvát ek vil boð þessi þvát at eins⁵ uppi láta, at þú sjáir⁶, at vér höfum ófrið í annan stað.' Riðu þeir Þorsteinn þar til er þeir kómu vestr í Dali; fengu þeir þá brátt njósn af at Þórðr var vestan kominn. Fundu þeir Þórð at Skarði. Ok gengu þeir Þórðr ok Þorsteinn á tal; bar Þorsteinn þá fram orð-sending Kolbeins bæði um grið ok sættir. Þórðr kvazk eingi grið vilja; segir ok, at hann vildi í öngra manna dóm leggja eignir sínar eðr manna-forráð í Eyjafirði. Þeir Þorsteinn ok Eyvindr þóttusk þá skilja, at Þórðr mundi ætla at ríða norðr á sveitir, af viðr-búnaði þeirra; urðu þeir ok þess varir, at Sturla mundi þá í ferð vera með Þórði. Lét Þorsteinn þá uppi öll þau

¹ nökkur] B; nökkut, Cd. ² þrír] B; tveir, Cd. ³ heyrta hafa] B; heyra, Cd. ⁴ hann] B; þá, Cd. ⁵ þvát at einu, B. ⁶ at þú sjáir] B (seair); ef þú sér, Cd.

[III. 48, 49: vii. 23.]

boð er Kolbeinn hafði fremst boðit. Eyvindr kvazk eigi kunna at segja þetta, ok kvazk eigi þessi boð heyrta hafa. Þorsteinn bauð eið sinn, ef Þórðr vildi þá heldr trúa. Þórðr görði þá ráð sítt, ok vinir hans; lögðu þá margir gótt til. Tók Þórðr þat upp, at hann seldi grið fram um Páska-viku, en játaði sættum. Þorsteinn skyldi ok þess vera skyldr, at senda Þórði mann norðr á Langa-föstu, ef Kolbeinn vildi þessi sættar-boð halda; ok svá þótt nökkut væri annat efni í. Þorsteinn reið nú norðr á mótz við Kolbein; en Þórðr fór vestr í Fjörðu. En er Þorsteinn kom norðr ok bar upp örendi sítt fyrir Kolbeini: lézk Kolbeinn þá þat aldri mælt hafa at gefa upp Þórði Norðlendinga-fjörðung. Þorsteinn segisk ekki annat flutt hafa, en þat sem Kolbeinn bauð hönun, hver raun sem til var¹ gör við hann. Tók Kolbeinn þá grið af hönun fram um Páska-viku, en vildi eigi þá sætt er Þorsteinn hafði boðit [Þórði] af hans hendi. Reið Þorsteinn við þetta heim, ok líkaði stór-ílla. Lézk aldri síðan skyldu fara með sættar-boðum af Kolbeins hendi. Sendi hann þegar Þórði mann, ok segir hvar komit var. En er þetta fréttisk, mæltu menn misjafnt til Þorsteins.

186. Um várit í Páska-viku átti Kolbeinn fjölmennan fund. Kómu þar til Eyfirðingar. Segir Kolbeinn þá öllum mönnum, at þeir skyldi við því búask, at hann mundi ríða vestr á sveitir þegar eptir Páska-viku. Stefndi hann Eyfirðingum norðan á nefndan dag mótz við sik. Kom norðan Hallr Jónsson af Möðruvöllum, Þorvarðr Þórðarson ór Saurbæ, Þorvarðr Örnólfs-son ór Mikla-garði, Guðmundr Gilsson undan Hvassa-felli. En er þeir kómu í Skagafjörð, þá var þar saman dregit lið mikit. Rézk þar til fylgðar með Kolbeini Brandr Kolbeinsson frá Stað, ok Broddi Þorleifsson, mágr Kolbeins. Riðu þeir þá með flokkinn vestr til Langa-dals; vóru þar allt þá menn² upp teknir. Reið Kolbeinn þá vestr til Staðar í Hrutafjörð. Höfðu þeir þá á öðru hundraði manna³. Skipti þá Kolbeinn liðinu í tvá staði; setti hann þá höfðingja fyrir aðra sveit, Brand Kolbeinsson ok Brodda. Riðu þeir til Laxárdals. Bað Kolbeinn þá⁴ muna Vatzdals-för. Var þá nefndr til Sturla Þórðarson, at þeir skyldi hann drepa, ef þeir næði hönun, ok Björn drumbr Dufgusson. Kolbeinn lýsti

¹ var] væri, B. ² menn] here begins the fifteenth vellum leaf (only a fragment of the first and the fourth columns). ³ ok áðu þeir, ok höfðu þá ccc manna, B.

⁴ fara hermannliga ok, add. B.

[III. 49, 50: vii. 23.]

þá, at hann mundi ríða með sína sveit at Tuma Sighvatzsyni á Reykjahóla. Skyldu þeir finnask í Gilsfjarðar-botni þá er þeir ríði norðr aptr. En er þeir riðu yfir vöðla¹ á Hrútafirði, þá sá menn reið þeirra fyrir vestan fjörðinn; hljópu þá menn vestr til Dala, ok svá til Saurbæjar. Fór þá Sturla út í Eyjar². En Böðvarr frá Hváli, ok Þorgeirr stafs-endi, ok Hallr ór Tjaldanesi fóru vestr á³ Hóla, ok segja Tuma at ófriðar mundi ván vera. Tumi brá við skjótt, ok lét setja fram skip, ok fékk þar menn til gæzlu, at eigi skyldi uppi fjara. En Björn kægil sendi hann inn í Króksfjörð, ok Þorkel Árnason, ok Halldór barm; skyldu þeir halda þar hest-vörð. Þeir riðu á bæ þann er at Tindum⁴ heitir; þar bjó þá Þórðr Gilsson; þar máttu þeir sjá inn fyrir Króksfjarðar-múla. Héldu þeir þar vörð.

Nú er þar til at taka er fyrr var frá horfit, at Kolbeinn reið út með Hrútafirði. Ok er þeir kómu í Bæ til Torfa, þá hljóp Gils son hans út, ok vildi göra njósn nábúum sínum. Ok er Kolbeinsmenn sá þat, riðu þeir eptir hönnum. Gegnir Íllugason kom fyrst at hönnum, ok lagði þegar í gegnum hann. Þar lézt Gisl; þótti þat verk all-fílt, þvfat þeir feðgar vóru með öllu⁵ saklausir. Þeir Kolbeinn riðu þat kveld í Bitru, ok tóku þar alla bæi um nóttina. En um morgininn eptir riðu þeir til Kleifa; ok fengu þar sannar fréttir, at njósnir vóru allt gengnar fyrir þeim á Reykjahóla. Þá sögðu margir, at ekki mundi ríða þurfa lengra; ok báðu, at aptr væri horfit; kvóðu Tuma eigi mundu heima vera. Kolbeinn kvað ríða skyldu allt at einu; ok kvað Tuma heima munda ef hann væri feigr. Riðu þeir þá út með Gilsfirði. Þá bjó í Garpsdal Gunnsteinn Hallzson ok Vigfúss son hans. Þeir Kolbeinn létu þar alla hluti í friði, en hvergi annars-staðar; ok renndu menn grunum á fyrir hvat þetta var. Annan dag viku riðu þeir í Gilsfjarðar-múla; þar særðu þeir til ólffis Jón Hallzson⁶. Þeir létu eptir sex tigi manna í Garpsdal⁷. Þeir kómu á Gróstaði. Þá mælti kona sú, er Helga hét, einmæli við Kolbein; hón var Jóns dóttir. Eptir þat hrökði hann hestinn, ok kvað konuna vel segja. Þeir fundu

¹ vöðla] thus B (not vaðla). ² vestr til Eyja, B. ³ yfir á Hóla, B. ⁴ Tindum] thus B; ka.. (i. e. kambí), the vellum as it seems, the edge of the leaf being cut off; but erroneously, for the description as to the outlook from this place is true of Tindar, but not of Kamb. ⁵ með öllu] vandliga, B. ⁶ Jón son Hallz Hallz sonar, B. ⁷ þeir létu—Garpsdal] þeir riðu í Garpsdal ok görðu þar engar óspektir; en þar létu þeir eptir nær lx manna, B.

[III. 50, 51: vii, 23.]

fyrir Króksfjarðar-múla Halldór hornfisk ok Ingiríði konu hans, ok Ólaf Brandzson. Gísli Barkarson reið fyrir; hann bað Halldóri griða, ok kvað hann frænda Vigfúss. Kolbeinn spyr hann hvar njósnar-menn Tuma væri. Halldórr kvað þá vera at Tindum. 'Ok munu feigir,' segir hann. Þeir lustu Ólaf með exi. Veðr var kaf-þykkt ok drífanda; ok mátti trautt¹ sjá. At Tindum í Króksfirði vóru njósnar-menn Tuma á hest-verði, Björn kægill², Halldórr barmr ok Þorkell Árnason. Þeir svófu í skála, ok vóru vakðir er þeir Kolbeinn riðu í tún, ok hljópu út; komsk Björn inni á hest, ok reið út ok í fjall upp; reið í dý, ok lét þar hestinn, ok rann þeim hvarf. Halldórr komsk seint á bak, ok var veginn við húsinn sjálf; en [Þorkell] Bitru-keli komsk upp í tindinn, ok varðisk þar drengilega. Þá kómu sumir á bak hónum í skarðit, ok vágú hann þar³. Er skjótast af ferð þeirra at segja, at hvern karlmann börðu þeir til meiðinga, eðr særðu; en rændu fé öllu því er þeir kómu höndum á. Þenna dag var þoka svá mikil, at engir menn sá flokkinn fyrr en þeir kómu í tún. Varð þeim Birni þat ok, at þeir sá eigi fyrr en þeir vóru at þeim komnir. Björn hleypti upp í fjallit, ok komst svá undan fyrst ok ætlaði at komask fyrir þá fram í Króksfjörð, þvíat hann vissi hvar skip stóð, ok ætlaði hann þar til, ok bera svá njósn á Hóla, þvíat hestr hans var þrotinn. En er hann kom ofan í brekkuna milli Kambs ok Tinda þá var kominn fyrir hann ferðar-broddrinn. Komst hann þá skamt undan, þvíat hann var þá á fæti. Bersi Tumason kom fyrst at hónum. Björn beiddi sér griða. Bersi kvað hann grið skyldu af sér hafa; ok færði hann Kolbeini. Kolbeinn spyr hví hann ynni eigi á hónum. Þá lögðu þeir til hans fimm senn; ok gengu þau lög öll á hol. Eptir þat bjó Óttarr biskups-frændi á hals Birni. Lét hann þar líf sítt; ok segja þeir svá, at hann dæi hlæjandi⁴. Síðan riðu þeir til Kambs, ok þá Magnús grið af orðum Hallz af Möðru-völlum. Síðan riðu þeir fram í Króksfjörð til Bæjar. Þar bjó sá maðr er Steinn hét, ok var Arason. Ari hét son hans, ok var hann nær

¹ trautt] skamt, B.

² kiegill, B, here and elsewhere.

³ þá kómu—þar]

add. B.

⁴ er skjótast—hlæjandi] this is much shorter in B—En er Björn hugði, at flokkrinn mundi um riðinn, sneri hann ór fjallinu ok ætlaði til skips er hann vissi at flaut undir bökkunum niðri. Hann hljóp í hendr þeim, ok tók Bersi Tumason hann. Þá kom Kolbeinn at, [ok] spurði hverr þar væri. Þá var Björn kendr. Kolbeinn lét drepa hann. Óttarr snoppu-langr vá hann. Þá riðu þeir til Kambs, ok þá Magnús grið af orðum ok (1). Hallz af Möðru-völlum. Riða þeir þá til Bæjar.

[III. 51, 52: vii. 24.]

tvítögum manni. Þeir feðgar sátu í stofu, ok gékk Ari Steinsson út, er hann heyrði gnyinn ok talaði við Hall Jónsson. Þá hljóp at Þorvarðr matkrákr, ok hjó á höndina ok í sundr hand-legginn uppi í afl-vöðvanum. Ari gékk inn; ok ristur konur klæði af hónum. Steinn faðir hans sat öðrum-megin í bekk ok hafði lagit hendr á víxl á kné sér. Þá kom matkrákr í stofuna, ok hjó með sverði á báðar hendrnar, ok af aðra; en önnur loddi við; ok varð aldri nýt. Síðan riðu þeir á Gillastaði, ok þar bjó Halldórr Einarsson; hann hljóp til vápna er hann heyrði gnyinn af reiðinni, ok hljóp upp ok brá sverði. En þeir særðu hann til ólífis. Þaðan riðu þeir til Reykjahóla¹.

187. ²Á Hólum varð þat tíðenda, þá er þeir Þorgils kómu með njósnina, sendi Tumi þá Björn á njósn. Hann lét ok flota skipi miklu er þar var, ok ætlaði þar á at ganga ef tóm yrði til. Þar var kominn Böðvarr Oddason ok Þórálfr Kolbeinsson með hónum, ok vóru þeir þá farnir út á Miðja-nes. Sendi Tumi þá eptir þeim; ok fóru þeir þá aprt á Hóla. Þar var margt manna fyrir. Ok gengu þeir til matar um kveldit. Vóru menn á húsum uppi á verði, Árni Snorrason ok Þorsteinn djákni titlingr. En er þeir höfðu matask um hríð, þá kallaði Árni, at menn riði innan hjá Miðhúsum. Tumi kvað þá Björn mundu þar fara. Þá var kallat, at fleiri væri menninir. Tumi kvað þar mundu vera Króksfirðinga er hann hafði þangat stefnt. Þá var kallat at ófriðr væri. Ok sagt at sumir væri komnir til Kjarbóla-garðz, en sumir á Skeiðit. Þeir Tumi hljópu þá upp, ok út; sumir til skips, en sumir af vellinum. Sumir hljópu til kirkju; ok fara sundr-laust, nær sér hverr. Bárðr Snorrason komz skamt af vellinum; var hann veginn skamt frá stöðli. Steffan Bjarnarson vann á hónum. Skamt þaðan var tekinn Böðvarr frá Hváli, ok kom fyrst at hónum Þorsteinn göltr Íllugason; ok tók Böðvarr annarri hendi um háls hónum, en annarri milli fótanna; ok skaut hónum at höfði í keldu eina. Þá kom at Ásbjörn Íllugason ok lagði hann með spjóti til bana; ok fleiri unnu þeir á hónum. Þórálfr Kolbeinsson var særðr til ólífis skamt

¹ ok gékk Ari—Reykjahóla] taken from B; much shorter in Br.—Þeir feðgar sátu í stofu er þeir Þorvaldr mat-krákr kómu inn, ok þegar hjó Þorvarðr til Steins ok af hónum báðar hendr. Steinn hafði áðr lagt fram á kné sér er hann sat, ok eptir þat hjó hann til Ara sonar hans, ok særði hann mjök.

² The following chapter we have taken from B, the text being on the whole fuller and better.

[III. 52, 53; vii. 24.]

þaðan í frá, ok fékk hann komiz heim. Þorgeirr stafs-endir var þar fundinn ofan í mýrinni¹, ok kom Ögmundr Vandræða-mágr eptir hönnum; ok hjó Þorgeirr á bæði lærin áðr hann komz af baki; ok varð hann ekki sárr. Síðan kómu fleiri at ok sóttu hann; en hann hjó sem hann horfði. Þeir unnu þó fleiri á hönnum; en Ögmundr bar sér vígit. Grímr son Guðmundar Solomons sonar var særðr skamt frá Biskups-brunni; ok skreið hann í brunnninn um nóttina, ok var heim færðr um morguninn; ok fékk alla þjónustu. Árni Snorrason komsk lengst í mýrarnar; ok var hann þar veginn; ok höfðu þeir heim höfuð hans með sér. Hjálmr af Víðivöllum ok Ásgeirr Ormsson tóku Tuma, ok var hann lítt sárr, ok fluttu hann heim. Var hann lagðr undir kirkju-garð. Þorkell dráttar-hamarr var þar fyrir, frændi hans; ok gáfu þeir hönnum grið. Kolbeinn var í stofu þá er Tumi kom heim; gékk hann þá út til kirkju-garðzins. Tumi settisk upp, ok bað sér griða, ok bauð útan-ferð sína, ok þat er Kolbeinn vildi þiggja; en Kolbeinn þagði ok allir aðrir um hrið. Þá mælti einn maðr: 'Ekki mun þurfa um sættir at leita.' Kolbeinn gékk þá frá, ok kvaddi til Þórarinn grautnef at vega at hönnum. Tumi kastaði sér niðr áðr hann var veginn. Kolbeinn var á Hólum um nóttina, ok fór þaðan til Kleifa².

¹ mýrina, Cd.² In Br. and in the vellum leaf, as far as it goes, this chapter runs as follows:—

Riðu þeir þaðan út á Reykjanes. Ok er þeir riðu innan frá Miðhúsum þá voru menn úti á Hólum, ok þrættu um, hvárt vera mundi fénaðr eðr manna-reið. Síndisk þeim er feigir voru, at fénaðr væri; en konur segja, at manna-reið var. Þetta var Týsdag fjórum nóttum fyrir Jóns-messu biskups. Urðu þeir Tumi eigi fyrr búnir brott af bænum, en hinir kómu í neðra gegnt Hólum, en sumir innan at garði. En þeir stefndu til skipsins. Hljóp þá sér hverr. Var Bárðr Snorrason, er kallaðr var Skarðz-prestr, þegar drepinn heima í túninu. Hann hafði leiddan inn hjá sér hest sinn, ok réð til þrysvar á bak at hlaupa—en hann var manna bezt hest-færr—ok komst öngan veg upp; hann hafði fengit á Örlýgs-stöðum tólf sár; en nú þrjá tigi, áðr hann lézk. Guðmundr biskup hafði vígðan hann til messu-djákna. Ok er hann var ný-vígðr, tók biskup hendi sinni í höfuð hönnum, ok mælti: 'Ekki mun þik, son mín, saka í höfuðit.' Þat var ok svá; hann var særðr þrem tígum [sára], ok kom ekki í höfuðit. Grímr Guðmundar son, Solomons sonar, var særðr til ólífis skamt frá Biskups-brunni, ok skreið hann í brunnninn um nóttina, ok var heim færðr um morguninn; ok fékk alla þjónustu; Stefán Bjarnar son vann á hönnum. Skamt þaðan var tekinn Böðvarr frá Hváli, ok kom fyrst at hönnum Þorsteinn göltr Íllugason; ok tók annarri hendi um háls hönnum, en annarri milli fótanna, ok skaut hönnum á höfuðit í keldu eina. Þá kom at Ásbjörn Íllugason, ok lagði hann með spjóti til bana; ok fleiri menn unnu þar á hönnum. Þórálfur Kolbeinsson var veginn þar skamt frá, ok fékk komizk heim.

188. ¹ Kolbeinn sendi Brand Kolbeinsson ok Brodda Þorleifsson mág sinn, ok Hafr Bjarnarson til Dala. Riðu þeir ofan Laxárdal; ok höfðu á öðru hundraði manna. Þeir kómu á Dönu-staði, ok var þar ekki manna heima. Brandr fór ok hans sveit fyrir norðan ána ofan. Ok vóru menn hvergi heima, þvíat njósn hafði komit sú er Þórðr viti hafði gört. En þeir Broddi ok Hafr riðu fyrir sunnan ána, ok kómu í Gröf ok hljópu þar inn. Þar bjó þá Jón son Páls Mátssonar; hann hafði skeint sik [á ljá] ok lá í rekkju; ok særðu þeir hann til ólffis, ok dó hann af þeim sárum um sumarit. Þaðan riðu þeir á Leiðólfs-staði, þar bjó Hallr Hallz son Hallz sonar; hann hafði farit á fjall um nóttina, var hann þá kominn til matar. En er hann var mettr, bað móðir konu hans hann verða í bröttu; kvað þar fara óvina-fylgjur. Hann kvað sik syfja mjök. Ok er hann vildi upp standa, féll hann af út sofinn. Þá var mornat. Lítlu síðarr kómu þeir Broddi þar, ok brutu upp hurðina, ok hljópu inn. Hallr varð allvel við, ok varði sik drengilega. Hann hörvaði undan til fjóss, ok fékk lag í gegnum it efra holit. Síðan komsk hann út fjóss-dyrr, ok stefndi ofan til ár; hón var óreið. Þeir riðu þá eptir hónum, ok höfðu hesta góða. Tóku þeir hann niðr í mýrunum, ok særðu hann þá enn mörgum sárum til bana. Eptir þat riðu þeir á Höskullz-staði, ok hljópu þar

Þorgeirr staðsendi varðisk vel; varð hann fundinn þar í mýrinni, ok kom Ögmundur mágr hans eptir hónum, ok hjó Þorgeirr á bæði lær hónum áðr hann kæmisk af baki ok varð hann ekki sárr. Síðan kómu fleiri menn at, ok sóttu hann; en hann [hjó sem hann] horfði; unnu þeir þó fleiri á hónum, en Ögmundur bar á sik vígit. Þorkell dráttar-hamarr varðisk ok vel, ok vóru hónum grið gefin, þvíat vinir hans vóru margir með Kolbeini. Árni Bóthildarson komst ok lengst undan, ok varð veginn niðri í nesinu; ok höfðu þeir heim höfuð hans með sér. Þeir Hjálmr af Viðivöllum ok Ásgrímr Ormsson ok Stefan tóku Tuma höndum, ok færðu hann Kolbeini. Hann var lítt sárr. Stephan þessi var bróðir Þorsteins balta. Fluttu þeir hann heim, ok var hann lagðr undir kirkju-garð. Þorkell dráttar-hamarr var þar fyrir frændi hans, ok gáfu þeir hónum grið. Kolbeinn var í stofu þá er þeir kómu heim með Tuma. Gékk hann þá út til kirkju-garðzins. Tumi settizk upp, ok bað sér griða, ok bauð útan-ferð sína ok þat er Kolbeinn vildi þiggja. En Kolbeinn þagði ok hinir aðrir um hrið. Skagfirðingar báðu hann hafa slík grið sem bræðr hans höfðu haft á Öryls-stöðum. Kolbeinn gekk þá frá, ok kvaddi Þorarrinn graut-nef til at vega at hónum. Tumi skriptaðisk, ok mæltisk vel fyrir. Síðan var hann leiddr suðr fyrir kirkju-garðinn ok högginn. Kastaði hann sér niðr áðr hann var veginn. Kolbeinn var á Hólum um nóttina, ok ræntu þeir hrossum ok lausa-fé. Riðu síðan brott eptir þat ok til Kleifa. Prestar tóku lik Tuma er hann var veginn, ok unnu því.

¹ This chapter, too, we have taken from B, the text being here fuller and better.

[III. 55: vii. 25.]

inn. Gunnlaugr bóndi lá í útan-verðum skála ok huspreyja, en öðrum-megin gegnt lágu þeir Ari son hans, ok Þórðr son Lauga-Snorra. Þeir snöru at því rúminu, ok lögðu sverðum upp í rúmit, ok skeindisk Þórðr á fæti. Síðan tóku þeir þá, ok leiddu út at hárinu. Var Ari þá lostinn í andlitið með buklara, ok varð hann sárr af því; en þeir lögðu fetil á hönd Þórði, ok ætluðu af at höggva, áðr Þorbjörn Sælendingr ok Þorsteinn lýsu-knappr fengu grið til handa öllum þeim, þvíat þar vóru tengðir í millum. Síðan létu þeir Þórð ríða til vaðs með sér. Ok er þeir kómu í Hjarðarholt vóru þeir Brandr þar fyrir, ok vóru á svefni; höfðu þeir á öngum mönnum þá unnit. Björn var eigi heima, ok hvergi karlar á bæjum. Riðu þeir Brandr þá inn til Hvamms, ok sá þar mann undir hlíðinni upp frá Akri; var þat Þorleifr son Gíls Þorleifssonar. Hann vildi hlaupa undan ok í fjallit, er hann sá þá. En þá kom á hann herfjöturr; ok kunni hann ekki at ganga nema í móti þeim, ok þó seint. En er þeir fundu hann, vágu þeir hann. Snöru þeir þá upp til Tungu, ok kómu þar mjök á óvart; ok komsk Helga húsfreyja, kona Sturlu, nauðulega í kirkju, með Snorra son sínn, er þá var fjogurra vikna. En þeir unnu á þeim manni er Valbjörn hét; særðu hann þrem sárum, ok ræntu þar til tuttugu hundraða með því er spillt var. Kerling ein var þar í Tungu með Jóreiði húsfreyju; hón kvað vísu þessa um þá flokksmenn:—

Beinir Brandr til rána bróðir Páls í hljóði;
hykk at hvergi þykki hvinn Broddi þó minni;
ólmr var hér með Hjálmi, Hallvarðr of dag allan;
hann mun hef[n]dar vinnu Hafr Bjaruaronu varna.

Síðan riðu þeir til Saurbæjar hvárir-tveggju; leituðu þeir Sturlu kirkju í Tungu ok svá á Staðarhóli er þeir kómu þar. Þaðan riðu þeir á Bjarnarstaði, ok eltu þar í fjall upp Þorfinn í Múla ok Þjóðulf Þorgeirsson. Þeir fundusk í Tjaldanesi, ok þeir er Svínadal höfðu riðit. Riðu þaðan inn til Kleifa, ok þar fundusk þeir Kolbeinn allir. Ok riðu þaðan norðr, ok þótti sjá verit hafa in mesta herferð¹.

¹ All this chapter is very much abridged in Br., and likewise the text of the vellum leaf, as can be seen both from what is still left of it, and also from calculating how much could have stood in the lost part of it. Br. and the vellum, so far as it goes, run thus:—'Nú er frá þeim Brandi at segja, at þeir riðu ofan Laxárdal, ok rændu hvern mann ok búrðu. Í Gröf í Laxárdal drápu þeir son Oxa Márssonar. Í Hjarðarholti var rænt því öllu er þeir kómu höndum á en Björn komsk undan. Riðu þeir

[III. 56: vii. 26.]

En þeir menn er Tumi hafði á skipin sett, þá er þeir urðu varir við ófriðinn, sigldu þeir vestr til Flateyjar. Var þaðan gör Þórði njósn vestr í Arnarfjörð; var honum svá sögn borin, at Tumi mundi vera í kirkju, en Kolbeinn sæti þar um. Þórðr bað sína menn þegar [her-]klæðask; ok gengu til skips; var þá ýtt skipinu; ok kafði þegar fyrir hvass-viðri; ok gengu menn heim aprt. Hét Þórðr þá á Krist, at veðrit skyldi lægja. Ok jafn-skjótt féll veðrit. Fór Þórðr þá inn til Otra-dals á skipi. Vóru þar þá komnir menn af Barða-strönd, ok sögðu honum öll þau tíðendi sem görzt höfðu í ferð Kolbeins, ok svá þat með, at Þóríðr Ormsdóttir var komin í Flatey með son þeirra Tuma, er Sighvatr hét; ok vildi hón finna Þórð sem fyrst. Fór hann þá sem hvatast til mótz við hana. Kvómu þar þá ok menn Þórðar innan ór Króksfirði. Þeir höfðu höndlat mann er Loðinn hét, ok var Ingimundarson; hann hafði verit með Kolbeini í Hóla-ferð. Lét Þórðr leiða hann norðr á Ferju-vág; ok fékk til þann mann at vega hann er Þorkell¹ hét, ok var bróðir þeirra Guðmundar-sona, Ásbjarnar ok Gríms. Þóríð spurði Þórð at um fé þat er Tumi hafði átt, hversu hann vildi því skipta. Þórðr lét sem lítið mundi til skiptis, þótt þeir hefði átt lönd nökkur saman í Döllum. 'Þætti mér þat ráð,' segir hann, 'at þú hefðir fé þat allt sem vit eigum í þessum sveitum, en ek hitt sem fæst af félagi váru² Kolbeins.' Ok því játaði hón; ok þau handsöl áttusk þau við. Þótti Þóríði þetta vera gört af ástúð við sik. Vóru þar ok undir skild öll manna forráð, ef til þyrfti at taka, þau er Sighvatr hafði átt. Var Hrafn Oddzson váttr, ok Teitr Styrmisson, Kolbeinn grön, ok Nicholas Oddzson³, ok margir aðrir. Fékk Þórðr af þessu gótt orð af alþýðu; þótti öllum mönnum honum þetta vel fara⁴. Eptir þetta fór Þóríðr til Sauðafellz, ok var þar⁵ [vistum] in

þá inn í Hvammsfjörð. Á Leiðólfs-stöðum var drepinn Hallr Hallzson. Í Hvammi at Svertings var rænt, en drepinn húskarl hans á Akri; var sá Gils nefndr. Riðu þeir eptir þat til Saurbæjar, ok fóru þar með síkum hætti inn til Gilsfjarðar. Fundusk þeir Kolbeinn þá at Kleifum, ok drepit þrettán menn í þessi ferð, en særða marga. Eptir þat riðu þeir til Hrutafjarðar. Loðinn hét maðr, er bjó at Fjarðarhorni; hann ginntu þeir ór bæn-húsi⁶ ok fót-hjoggu. En hér eptir þessi verk reið Kolbeinn heim á Flugumýri, ok undi vel við ferð sína.'

¹ þl., B. ² váru] okkru, B. ³ Thus B; the vellum leaf om. the last two names. ⁴ fékk Þórðr—vel fara] add. B. ⁵ var þar] here ends the fifteenth vellum leaf.

* Here begins the fourth column of the fifteenth vellum leaf, being in accordance with Br.

[III. 57: vii. 27.]

næstu misseri. Þórðr fór ór Flatey vestr í Fjörðu, en sendi til Borgarfjarðar Ingjald Geirmundarson at vitja heita þeirra er þeir Þorleifr ok Böðvarr höfðu hónum heitið um haustið á Ferju-bakka, at þeir skyldu veita hónum til laga á þingi. Ok er Ingjaldr fann þá Þorleif ok þá bræðr¹, gengu þeir ór skugga, at þeir mundu eigi til þings ríða með Þórði. Fór þeim svá sem mörgum, at 'minna þykkir fyrir at heita en at efna.' Ok er þeir gengu ór þessu máli, þá segir Sturla sem satt var, at þeir Þórðr hefði eigi afla til þingreiðar móti fjölmenni Kolbeins ok Sunnlendinga; en þó kvazk hann vilja veita Þórði slíkt allt er hann mætti. Eptir þat fór Ingjaldr vestr aptr, ok segir Þórði til svá búins. Þenna sama vetr sendi Kolbeinn Einar draga² ok nökkura menn norðr á Langanes at drepa þá Blásius³-sonu, Álmgæir ok . . .⁴. Þá gördisk svá, at Eyfirðingum, ok þeim er verit höfðu vinir Sighvatz, þótti þungt undir at búa þeim afar-kostum er menn urðu undir at liggja⁵ í mann-drápum ok ránum. Kom þá svá, at þeir görðu Þórði orð, at þeir mundu veita hónum, ef hann kæmi norðr þangat með nökkurn afla til mótz við þá.

189. Eptir dráp Tuma gengu menn mjök undan Þórði í liðsemðinni; varð hann af þessu hugsjúkr, ok vissi ógörla hvat hann skyldi ráðs taka. Gaf hann nú upp bústað á Mýrum⁶. Bauð Hrafn Þórði þá at taka við búi á Eyri. Ok þat þektisk Þórðr, ok þakkaði hónum með mörgum fögrum orðum, sem aðra vinsamlega hluti þá er Hrafn veitti hónum.—Nú tekr Þórðr þat til ráðs, at búa öll þau in stærstu skip í Vestfirðinga-fjórðungi; ok þar til fékk hann menn, svá at þau vóru öll alskipuð. Kom Teitr til mótz við hann ór Breiðafirði með eitt skip. Þar vóru með hónum Barðstrendingar ok heima-menn hans. Svarthöfði ok Hrafn stýrðu einu skipi⁷. Arnfirðingar stýrðu tveim skipum⁸. Bárðr af Söndum stýrði því skipi er Rauð-síðan hét; þat var mest af öllum skipum Þórðar; vóru þar á Dýrfirðingar. Helgi Halldórsson ok Ingjaldr Geirmundar son stýrðu teinæringi einum. Bjarni Brandzson, ok Páll gríss Kálfsson, stýrðu skipi því er Trékyllir er kallat; vóru þar með þeim Dýrfirðingar⁹. Kolbeinn Dufgusson ok Hakon galinn

¹ ok þá bræðr] B; Þorleif ok Böðvar bræðr, Cd. ² B; til Dranga, Cd. (badly).

³ Blasius, B. ⁴ Here is a blank in Cd.; B omits both the names. ⁵ undir at liggja] þola Kolbeini, B. ⁶ Hrafn Oddzsyni, add. Cd. ⁷ Hrafn—skipi] add. B.

⁸ ok Arnfirðingar með þeim, B. ⁹ Helgi—Dýrfirðingar] add. B; in Cd. here is a homoteleton from Dýrfirðingar.

[III. 58: vii. 27.]

stýrðu staðar-ferju ór Holti, vóru þar á Önundfirðingar. Annat skip var búit ór Önundarfirði, þat var teinæringr, því stýrði Sigurðr rábíti Eyvindarson. Ór Ísafirði vóru búin þrjú skip:—Nichulas Oddzson, ok Eyjólfir son Eyjólfis Kárssonar, ok Sigmundur Gunnarsson, stýrðu Ógnar-brandinum; þat var mikil skúta; þar vóru á Ísfirðingar; Bárðr Hjörleifsson stýrði teinæringi; öðrum teinæringi stýrði Sigurðr vegglaagr, Norrænn maðr.—Ketill Guðmundarson ok Álmarr Þorkelsson stýrðu því skipi er þeir höfðu tekit á Ströndum, er Snækollr hét; þar var á Gesta-sveitin. Þórðr Sighvatzson stýrði skútu einni mikilli; þar vóru á heima-menn hans ok þat mann-val er hónum þótti knálegast. Á hvert skip setti hann nökkura heima-menn sína þá er hann trúði bezt, ok lét þá þar vera¹.

190. Þá er þessi skip fimtán² vóru búin, hélt Þórðr þeim norðr yfir Ísafjarðar-djúp, ok svá norðr til Horn-stranda. Þar kom til Þórðar Ari frændi hans Ingimundarson; hann var þá áttján vetra. Áðr Þórðr sigldi ór Vestfjörðum, sendi hann orð Sturlu Þórðarsyni, at hann skyldi vera fyrir-maðr til gæzlu sveitanna vestr þar ef nökkurr ófriðr væri görr af Norðlendingum. En er Þórðr var á Hornströndum, settusk³ fyrir hann veðr; en þar var eingi bygð í nánd; fengu menn þá öngar vistir; ok vóru þar fimm dægr. Þaðan tóku⁴ þeir Þórðr róðrar-leiði til Trékyllis-víkr allt fyrir Strandirnar, ok

¹ The whole passage runs thus in B:—þat létu þeir nú verða ráðit, at Þórðr lét búa öll hin stærri skip í Vest-fjörðum, ok þar til fékk hann manna svá at þau vóru öll alskipuð. Kom Teitr Styrmis son til mótz við hann ur Breiðafirði með eitt skip. Þar vóru á með hónum Bardstrendingar ok heimamenn hans. Svarthöfði ok Hrafn stýrði (!) einu skipi ok (*one word cut off*) með þeim. Bárðr af Söndum [hafði] þat skip er Raudan (!) hét. þat var mest af öllum skipum Þórðar. vóru þar Arnfirðingar ok Dýrfirðingar. Helgi Halldórs son ok Inngjalldr Geirmundar son stýrðu teinæringi einum. Bjarni Brannz son, Páll griss Kaalfs son, stýrðu því skipi er Trékyllir var kallat. Vóru þar með þeim Dýrfirðingar. Kolbeinn grön ok Hákon galinn stýrðu staðar-ferju ur Holti. Vóru þar á Önund firðingar. Annat skip var ur Önundar firði; þat var teinæringr. því stýrði Sigurðr raabiti Eyvinndar son. Ur Ísafirði vóru búin þrjú skip. Nikulaass Oddz son ok Eyjólfir Eyjólfis son, Sigmundur Gunnarsson þeir stýrðu Ognar brandinum. þat var mikil skúta. þar vóru á Ísfirðingar. Baardr Hjörleifs son stýrði teinæringi einum. Öðrum teinæringi stýrði Sigurðr vegglaagr norænn maðr. Ketill Guðmundar son ok Aalmar Þorkelsson stýrðu því skipi er þeir höfðu tekit af Horn ströndum er Snækollr hét. þar var á gesta sveitin. Þórðr kakali stýrði skútu einni mikilli, þar vóru á heima menn hans ok mann val er honum þótti knáligaz. Á hvert skip setti hann heima menn sína þá er hann tráði vel. Enn er þessi xii (!) vóru búin. . . .

² fimtán] xii, B, undoubtedly wrong (xu = xii).

³ settusk] B; settist, Cd.

⁴ tóku] B; fóru, Cd.

[III. 59: vii. 28.]

fórsk heldr erviðlega, þar til er þeir kómu í Trékyllis-vík¹ tveim nóttum fyrir Jóns-messu-baptista—hón var þá á Frjádag. Vóru þá tekin strandhögg stór. Þórðr lagði Jóns-messu-kveld öllum skipum út undir Trékyllis-ey, ok átti þar stefnu við lið sítt; kom þá Ásgrímr Bergþórsson til Þórðar, ok segir hönnum þá sögu, at Kolbeinn dragi lið saman fyrir norðan Flóa, ok hefði þangat mart skipa, ok ætlaði þeim at halda it ytra til mótz við Þórð, en sendi suman herinn vestr landveg fyrir. En þat kunnir hann eigi at segja hváru liðinu Kolbeinn mundi fylgja². Þeim Þórði þótti sem þetta mundi vera kvitr nökkurr um liðs-dráttinn Kolbeins sá er ótrúlegr væri; ella mundi þat eigi vera meira lið, en it fyrra sunar fór norðan til Ísafjarðar. Fór þá Ásgrímr heim. Þórðr talaði langt örendi fyrir liðinu; minnti menn á harma sína, ok eggjaði í ákafa at menn skyldi vera sem hraustastir þótt í raun kæmi. Sagði hann mönnum deili á, at menn skyldi allir leggja til einnar hafnar. Vóru þegar uppgöngur ætlaðar, ok at fara með hernaði. Þóttisk hann ok eiga vánir liðs ef hann kæmi til Eyjafjarðar. Hann hafði þá eigi meira lið en níu tigi manna annars hundraðs. Báru menn þá grjótt á skipin; ok bjoggusk til brott-lögu. Röru þeir þá inn fyrir Reykjanes. Austræn gola var innan á Flóa³, svá at í-fellt⁴ var; ok sigldu þeir þá norðr á Flóa.

191. Nú er at segja frá Kolbeini.—Þegar er vórar, dró hann saman öll stór-skip í Norðlendinga-fjórðungi. Þessi skip öll lét hann verða saman dregin í Skagafjörð, ok bjósk hann í höfn þeirri er heitir í Selvík⁵ fyrir vestan Skaga⁶. Sá atburðr var, þá er þeir bjoggusk Eyfirðingar undir Hrísey áðr þeir héldu skipunum norðr til Skagafjarðar, at þá er þeir gengu millum skipanna, steypðisk einn maðr á kaf, ok kom aldri upp síðan,—sá hét Jón;—ok þótti þetta ill furða. En er skip þessi öll vóru komin til Skaga ok búin, þá var ok komit lið allt norðan um Öxnadals-heiði þat sem ván var. Skipti Kolbeinn þá flokkunum í tvá staði; setti hann þá Brand Kolbeinsson höfðingja yfir annan flokkinn; skyldi hann fara með sínu liði landveg vestr til Fjarða, ok hafði hann tvau hundruð manna. En er hann kom vestr til Miðfjarðar, fékk hann þar sanna njósn⁷ um ferð Þórðar, at hann var kominn á Strandir,

¹ þar til—Trékyllis-vík] add. B. ² hváru—fylgja] B; hver liðinu Kolbeins, Cd. ³ flóana, B. ⁴ So also B, as it seems, although somewhat miswritten.

⁵ bjósk—Selvík] ok bjósk hann ur Víkum, B. ⁶ fyrir vestan Skaga] add. B.

⁷ njósn] here is a blank of two leaves in B.

[III. 60: vii. 29.]

ok ætlaði at sigla norðr yfir Flóa. Hafði Brandr þá setur í Miðfirði, ok ætlaði at bíða þar þess er hann spyrði hvert Þórðr sneri. En er Sturla spurði, at Brandr var kominn í Miðfjörð með flokk, ok ætlaði vestr á sveitir, þá dró hann þegar lið saman. Kom þá til hans Þorgils Bøðvarsson ok Vigfúss Gunnsteinsson. Riðu þeir þá norðr yfir Haukadals-skarð, ok höfðu nær tvau hundruð manna. Tóku þeir þá ái-fanga fyrir norðan Skarðit. Kómu þá aprt njósna-menn þeirra Sturlu; ok segja, at Brandr var í Miðfirði ok fór heldr óvarlega. Eggjar Þorgils þá, at þeir skyldi riða at þeim skörulega. En Vigfúss svarar svá, at hann vildi veita Sturlu til þess at verja hérað með hönunum, en fara kvezk hann mundu hvergi á sveitir annarra með ófriði. Töluðu þeir um þetta langa hríð, ok urðu eigi ásáttir. Þorgils segir, at hann vildi, at þeir riði norðr á þá Brand sem hvatast, ok vefðisk eigi lengi í þessu ráði. Sturla segir, at hann vildi gjarna at þeir héldi norðr á, ef engir vildi undan skerask fyrir-menninir¹. Segir þá mundu lítil verða efni þar til at-reiðar er eigi yrði allir á einu ráði er fyrir-menn skyldu heita. Gékk Vigfúss þá ór þessu máli, ok reið í brott með sína menn; dreifðisk þá allr samnaðrinn þeirra Sturlu. Þá reið Sturla vestr til Dala: en er þeir Brandr spurðu liðsamnað þeirra Sturlu, þá brugðu þeir öllum setunum ok riðu norðr til Skagafjarðar. Ok vildi hann fá lið meira.

192. Þá er Kolbeinn var búinn til brott-lögu þá varð þat til tíðenda, at menn kómu til hans sunnan um land, ok segja hönunum þau tíðendi, at Gizurr Þorvaldzson var út kominn suðr á Eyrum, ok stefndi fund við Kolbein. En Kolbeinn segir, at hann var þá búinn til ferðar þeirrar, er hann vildi fyrir öngan mun bregða. Þat var Jóns-messu-kveld at Kolbeinn sigldi út eptir Skagafirði; ok svá út fyrir Skaga, ok síðan vestr á Flóa. Hafði hann þá tuttugu skip, ok nær ellifu tígum² ins fjórða hundraðs manna. Kolbeinn sjálf stýrði því skipi er nær var haf-særanda, ok var þrennum bitum út-bitað. Þar var ok kastali á við siglu. Öðru skipi stýrði Ásbjörn Íllugason. Sökku-Guðmundr stýrði mikilli ferju. Ketill Gnúpsson ok þeir Gríms-eyingar höfðu enn mikit skip. Hjalti Helgason ór Leirhöfn stýrði mikilli ferju. Hrani Koðrannson var enn skipstjórnar-maðr. Einarr dragi stýrði enn einu skipi. Óttarr biskups-frændi hafði ferju. Víga-Bútr stýrði mikilli ferju. En þó

¹ fyrir-menninir] here is a homoteleuton in Cd., but not in V. ² ellifu tígum] nær níu tígum, B*.

vér telim eigi alla skipstjórnar-menn norðan, þá hafði Kolbeinn marga ina röskustu menn setta á hvert skip. Mátti svá at kveða, at öll skip Kolbeins væri at-skjölduð framan til siglu. Höfðu öngir menn séð á vóru landi þvílkan herbúnað á skipum. Sigldi Kolbeinn svá útleið vestr á Flóa, ok ætlaði eigi fyrir við land at koma en fyrir vestan Horn.

Nú er frá því at segja, at Þórðr sigldi vestan á Flóa. Ok er þeir vóru komnir á miðjan fjörðinn, þá mælti maðr á skipi Ketils Guðmundarsonar er Þorgeirr hét, ok var kallaðr korna-sylgja. Hann leit til hafs út ok spurði hvárt selar lægi á ísinum. Ok er fleiri menn sjá þetta, segja þeir, at þar sigldu skip Kolbeins. Vóru þá lagin seglin. Tóku menn þá ráða-görðir; mæltu flestir, at þá skyldi þegar róa út at þeim; þvíat þá féll veðrit í logn; en sumum þótti þat ófært, fyrir þá sök, at allir sá at mikill mundi liðs-munr vera. Var þat þá ráð vitra manna, at heita nökkuru. Þá hét Þórðr á Guð Almáttkan, ok Heilaga Márfu móður Guðs, ok inn Helga Ólaf konung, til árnaðar-orðz. Var því heitið, at allir menn, þeir er þar vóru með Þórði, skyldu vatna¹ allar Föstu-nætr innan þeirra tólf mánaða², ok fasta Laugardaga alla til vetrar fram, ok láta kaupa tólf mánaða tíðir fyrir sál Haraldz konungs Sigurðarsonar. Þá var fest heitið með handtaki. Eptir þat bað Þórðr létta skipin ok búask til róðrar; var þá þegar skipat hversu skipin skyldi fram leggja.

Var þá tekinn róðr út eptir Flóa til mótz við þá Kolbein þegar er þeir vóru búnir. En er Kolbeins-menn sá at skip Þórðar réru innan á Flóann, þá felldu þeir seglin ok lögðu skipin saman í tengsl³. Var þat nær Skaga en Horni. En þat var í þann tíma dægra, er sól var skamt farin um morguninn. Kolbeinn lagði skip sítt mjök í miðjan flotann. Skip Sökku-Guðmundar lá næst Skaga, en skip Ásbjarnar Íllugasonar lá í annan arminn næst Horni. Sneru þeir Kolbeinn fram-stöfnum á land inn. En er Þórðr kom í skotmál við Kolbein, bað hann þá leggja sín skip í tengsl, ok greiða atróðr. Var svá skipat, at Ógnar-brandrinn, er Nichulás Oddzson stýrði, var næstr Horni í móti skipi Ásbjarnar Íllugasonar; en þar næst lagði Þórðr sínu skipi; en þá var skip Helga Halldórs sonar; þá var skip Teitz

¹ vatna] vatn fasta, B*.

² mánaða] here is a homoteleton in Cd., but not in V.

³ felldu—tengsl] V.; lögðu þeir seglin ok svo skipin í tengsl, Cd.

[III. 62, 63: vii. 30.]

Styrmissonar. En í annan arminn mótz við skip Sökku-Guðmundar, var skip Sanda-Bárðar. En þar í milli lögðu menn fram skipum sínum sem drengskap höfðu til. Eptir þetta gékk Þórðr í fram-stafn á skipi sínu. Ok er hljóð féksk, þá talaði hann¹, ok bauð Eyfirðingum ok öllum mönnum fyrir norðan Öxnadalshéiði grið². En er Kolbeins-menn heyrðu hversu horfði talit, þá þótti þeim eigi örvænt, at nökkut mundi digna hugir manna þeirra, er frændr sína höfðu látið á Örlýgs-stöðum, ok þá vóru enn óbættir. Þá svarar³ einn af Kolbeins-mönnum;—bað óvininn þegja, ok kvað aldri sættask skyldu. ‘Muntú fara slíka för sem Tumi bróðir þinn för í vár á Hólum, ok því verri sem þú færir þik sjálf til beina-lagsins.’ Eptir þat æpðu hvárir-tveggju heróp; ok tóksk þá bardaginn. Ok var fyrst vakinn af Kolbeins-mönnum með skotum ok grjót-kasti; ok var þat hörð hrið áðr skipin kómu saman, ok hvárir kómu stafn-ljám á skip annarra.

193. Tóksk nú harðr bardagi, ok í fyrstu með grjóti ok skotum⁴. Skutu menn Þórðar svá hart at þeir Kolbeinn fengu eigi annat gört en hlífa sér um hrið. Hallaðisk þá bardaginn á Norðlendinga. Kom þat mest til tveggja hvárt, at Kolbeins-menn höfðu grjót eigi meira en lítið á tveim skipum, en Þórðar-menn höfðu hlaðit hvert skip af grjóti; hinn annarr, at á skipum Kolbeins vóru fáir einir menn þeir er nökkut kunnu at göra á skipum þat er þeim væri gagn at; en á Þórðar-skipum var hverr maðr öðrum kænni. Nú má þat skilja, at með þvílíkum atburðum má sigrinn skipask með auðnu milli höfðingjanna. En eigi vólli þat, at eigi hefði hvárir-tveggju mart it bezta mann-val. En áðr grjót-hriðinni var lokit þá hrukku Kolbeins-menn flestir allir á sínum skipum aptr um siglu. Eggjaði Þórðr þá sína menn, at þeir skyldi greiða uppgöngur. Eyjólfur Eyjólfsson, ok Nicholas Oddzson, ok Sigmundur Gunnarsson, gengu fyrstir manna upp á skip Kolbeins. En er Kolbeinn sá þat, þá herðu þeir at þeim,

¹ skírt ok skörluga hátt ok hermanna (I), add. V. ² með mörgum prýðilígunum fogrum ok frábærligum orðum (I), add. V. ³ svarar] æpti, V.

⁴ The paper transcripts (perhaps from B when whole) begin the chapter thus—Nú tókst harðr bardagi. Þórðr Sighvatsson ok þeir helztu hans menn vóru klæddir blám brynjum, björtum stálhúfum, snörpum sverðum ok stinnum spjótum, er hann hafði fengit sér í Noregi á þeim misserum. Sumir vóru í hringa-brynjum eðr með öðrum hætti búinir. Kolbeins lið var í sama máta mjök vel brynjat, ok búit at vápnum ok verjum. Hófst nú bardaginn fyrst. . . . This turgid style is quite out of character with our Saga, and is evidently an interpolation.

ok báru þá alla fyrir borð á spjótum; vóru þeir þá dregnir af sundi upp á skip sín. Eptir þat tekr bardaginn at festask¹; ok var þá mest barizk um stafna, er fættisk grjótið. Tóksk þá mannfall, ok hallaðisk þat mest í lið Kolbeins; gékk ok eingi jafndjarflega fram af Þórðar-mönnum sem hann sjálfr. Svá sem segir Ingjaldr Geirmundarson í atlögu-flokki þeim er hann orti um bardagann á Flóa. Nú er þetta því merkilegt, at Ingjaldr var þar í bardaganum, ok orti þetta kvæði þegar um vetrinn eptir:—

Þórðr óð í styr stríðum (strengs kom hagl á drengi)
(endr rufu ímun-vindar Yggjar-tjöld) fyrir skjöldu:
Gunn-mána vann grennir galds-Freyr Sigars-tjalda
(ormr rauzk í val vörmum) víg-skóð drifin blóði.

Rít varð rauð at mæta, roðin spjóti², val-grjóti;
gjóstr knúðisk mjök mistar; mein fékk herr af steinum:
Stærðisk hjaldr (en hurðir Hárs reiddusk; skip meiddusk;
búkr féll á val víka) vápna-dóms at rómu.

Þetta enn:—

Þórðr vann flest, þar er fyrða, flein-hregg, bitu³ eggjar;
framr gat sonr at semja Sighvatz dunur vigra:
Ógn-rökkum frá ek ekki all-snart í styr hjarta,
þar er hraut á sjá sveiti, sverð-álfi mjök skjálfa.

Taka nú skipin at leggja sem næst hvert öðru til högg-orrostunnar. Tóksk þeim Kolbeini ógreitt atlagan, svá at eigi komsk fram þat it mikla skipit er sjálfr hann var á, ok enn fleiri in stærstu skipin þeirra; ok varð þar á bugr nökkurr; ok hallaðisk í þessi svípan bardaginn í lið Kolbeins. Hann hafði sik lengst [um] lítt við orrostuna um daginn. Bar þat til þess, at hann þóttisk hafa liðs-kost gnógan; en sá annarr, at hann var heill lítt, ok þótti honum sér varla hent at ganga í stór-erfiði. En allir menn vissu, at Kolbeinn var inn fræknasti maðr ok höfuð-kenpa til vápna sínna. Stóð hann við siglu á kastalanum, ok skipaði þaðan til atlögu. En er hann sá, at eigi var víst at svá búit hlýddi, þá hét hann á sína menn, ok biðr þá ganga af sínu skipi ok á þau er lá við at hroðin mundi verða. En Hjalta Helgason ór Leirhöfn bað hann leggja sítt skip á skut skipi Þórðar; ok enn hét hann á fleiri skipstjórnar-menn at leggja skyldu á skut Vestan-manna, ok göra hring at þeim; 'Er þat eigi meðal-skömm, ef þeir skulu

¹ V.; eptir þat tókst enn bardaginn, Cd.

² roðin spjóti] roðin spjót í, Cd.

³ fyrða—bitu] emend.; fyrðar brutu, Cd.

vinna yðr með inum smám ok inum fám skipum, er þeir hafa, við þann inn mikla skipa-afla er vér höfum at dregit.⁷ Leysa þeir nú skipin ór tengslum, ok fara svá at sem Kolbeinn hafði fyrir sagt. En nú var áðr svá komit orrostunni, at þeir menn af liði Þórðar, sem fremstir vóru, höfðu þá greiddar uppgöngur; en sumir ætluðu þá at ganga upp á skip þeirra Kolbeins. Ok hér urðu nú margir hlutir jafn-snemma, þeir er mikillar frásagnar eru verðir; en nú verðr þó um eina hverja¹ fyrst at tala. Verðr þessi hríð mjök skaðsöm í liði Kolbeins, áðr en it snarpasta mann-val² Kolbeins kom þeim Þórði í opna skjöldu, er þeir höfðu eytt³ skip sín mjök, ok var allr þori manna kominn fram um siglur. Ok þá er kall kom á skip Þórðar, at tveggja-vega⁴ væri at þeim sótt; urðu þeir þá við hváru-tveggja at sjá. Gékk þá Þórðr aprt á skip sítt, ok svá görðu nú margir aðrir hans menn. En Þórðr hafði lítið deildar-lið. Eggjar hann þá at þeir ræki af sér þá fyrst inu óparflegu bak-jarla er þá vóru komnir þeim til óhaglegra fhöggva. Bað þá þegar, at þeir gengi upp á skip Hjalta; varð þar lítil viðtaka, áðr uppgöngur tókusk. Gékk sá maðr fyrst upp er Áron hét, ok var sonr Halldórs Ragneiðar sonar; þar næst Þórðr sjálf. Lagði Þórðr til Hjalta í gegnum brynjuna ok sjálfan hann, ok nisti hann svá dauðan út við borðinu. Ruddu þeir þat skip svá vandlega, at nálega var hverr maðr drepinn, eðr fyrir borð rekinn; varð ok fám einum af sundi hólpit. En meðan Þórðr hafði þetta at starfa, þá höfðu Kolbeins-menn komit stafn-ljám á skip hans, ok dregit fram í milli skipa sínna. Féllu þeir þar, Ánn Áskelsson ok Snorri Loptz son ok Steinólfr Þorbjarnarson, í stafni á skipi Þórðar, ok vildi eingi þeirra flýja. Fjórði maðr féll þar, Clemet; ok særðu hann bæði Kolbeins-menn ok Þórðar-menn; en allir aðrir flýðu á þau skip er næst lágu. Tókusk þá hlaup mikil milli skipanna. En er Kolbeins-menn gengu upp a skip Þórðar, þá görðisk þeim ávinnt er næstir lágu. En í þenna tíma höfðu þeir Kolbeinn grön, ok Teitr Styrmisson, ok margir menn, greitt uppgöngur á skip Kolbeins. Ok er til kómu heima-menn Kolbeins, þeir er hann sendi til af sínu skipi, þá vóru þeir Teitr ok Kolbeinn bornir ofrliði, ok reknir fyrir borð, ok kómusk nauðulega aprt til sínna manna; ok var þá bardagi inn ákafasti. Kómu Kolbeins-

¹ eina hverja] emend.; ein hveria, Cd.

² áðr—mann-val] V.; ok it snarpasta mannfall, Cd.

³ eytt] V.; rutt, Cd.

⁴ -vega] vegna, Cd.

menn stafn-ljám á skip Teitz ok drógu fram á millum sína skipa. Ok í þeirra hrið vóru særðir, Teitr, ok Ásgrímr baulu-fótr, ok Álmarr. Flýði þá allr þori manna af því skipi á skip Kolbeins Dufgussonar. Teitr hljóp ok þar á. Varð þat svá hlaðit ok þröngt at inn féll um söxin ok há-reiðarnar. Hljóp þá megin-þorin á skip Sanda-Bárðar. Tók nú bardaginn at losna, ok hljópu menn nú títt í millum skipanna. En er Þórðr ætlaði aprt á sítt skip, þá sá hann at skipit var autt af hans mönnum, en hann hafði þá eigi liðs-kost til at sækja þat. Gékk hann þá á skip Svarthöfða, ok dvaldisk þar um hrið. En þá er hann sá, at þeir Nicholas Oddz-son ok Eyjólfir, ok öll þeirra sveit, var hrokkin aprt um siglu á Ógnar-brandinum, ok þar var þá búit til uppgöngu, hljóp hann þá upp á skipit til þeirra, ok eggjar ákaflega, at þeir skyldi herða sik. Hleypr hann þá fyrstr alla manna fram í stafn, ok hefir skjöld yfir höfði sér en sverð í annarri hendi; fylgja þeir hónum þá all-djarflega. Ok verðr nú it snarpasta él, ok verða nú hvárir-tveggju sárir. Höfðu Kolbeins-menn áðr komit akkeri í stafn því skipinu. Gengu þeir Þórðr þá svá skörulega¹, at í þessu slagi kómu þeir af sér akkerinu. Ok þá kenna þeir Norðan-menninir Þórð; eggjar þá hvern annan at hann skyldi þá eigi undan komask,² er hann var svá mjök kominn í greipr þeim. Þórðr svarar þá: 'Rétt kenni þér,' segir hann, 'ok sækit nú at fast, þvíat sannlega skal yðr í dag reynask fyrir-maðrinn Vestfirðinga óragr! Segir mér ok svá hugr um, at aldri síðan munu þér fá jafnt-vænt efni við mik.' Leggja þeir nú ok at frýju-laust³ Norðan-menninir; drífr nú ok þangat til af öðrum skipum fólk er fræknast var; ok lauk svá þeirri hrið at eingi varð ósárr þeirra manna er fram höfðu gengit með Þórði. Finna þeir eigi fyrr er aprt vóru í skipinu, en vaxa tók austrinn. Bað þá Sigmundr Gunnarsson at ausa skyldi. Eptir þessa sókn losnaði heldr bardaginn víðast á skipunum. Tóku nú teinæringarnir allir at höggva sik ór tengslum, nema þeir Helgi Halldórsson. Jón Álptmýringr flýði fyrstr allra manna, ok nökkuru síðarr Bárðr Hjörleifsson, þar næst Sigurðr vegglaðgr. Þá kallaði Svarthöfði á Sigurð, ok bað hann at leggja. Hann görði svá; gékk þá Svarthöfði þar á skip ok Hrafn snati⁴, ok nökkurir menn aðrir. Svarthöfði bað Hrafn mág sínn fara með sér. Hrafn

¹ svá skörulega] skafinlaga, Br.² er hann] here B begins again.³ knýjaz

þeir nú at fast, B.

⁴ snati] add. B.

[III. 68: vii. 30.]

spurði hvat hann vissi til Þórðar. Hann lézk ekki til hans vita. Hrafn bað hann þá fara sem hónum lfskaði, 'En hér er nú Óttarr snoppu-langr, bróður-bani þinn.' Svarthöfði segisk ekki þat hirða; segir, at unninn mundi sá sigr þá at sinni er auðit yrði. Hafði Svarthöfði þá fengit stór sár; en Hrafn vissi þat eigi. Réru þeir Svarthöfði þá frá, ok til landz. En er Teitr var af stokkinn skipi sínu, þá gengu Kolbeins-menn þar upp; var þá óðr vápna-burðr á skipi Kolbeins Dufgussonar, svá at menn þolðu eigi við. Flýði svá vandlega af því skipi, at Kolbeinn stóð einn eptir; tóku þá menn hans ok drógu hann öfgan¹ á milli skipanna til sín. Ok í þeirri rimmu fékk hann fjogur sár, þrjú í lærit, ok vóru tvau í gegnum lærit; en eitt neðan í ilna², ok skar út í klaufina við þumal-tána, ok var þat sár mikit. Þeir Ketill Guðmundarson, ok Almarr Þorkelsson lögðu all-djarflega fram. Þeir Bjarni Brandzson ok Páll gríss hældusk³ einir menn bezt við. En frálagan tóksk þeim giptusamlega. Sanda-Bárðr hafði skip borð-mest, ok lagði vel fram. Sóttu þangat flestir, sem helzt þótti hléit⁴. Fundu þeir Bárðr ok hans félagar eigi fyrr en skipit var svá hlaðit, at við því var búit at sökkva mundi undir þeim. Var þá⁵ sú orrosta mest, er kastað var handsöxum ok bolöxum milli skipanna. Þá var ok skotið sel-skutlum ok hval-járnum, ok barizk⁶ öllu því er til féksk, bæði beiti-ásúm ok ára-hlumum. Var þá bæði, at flestir menn vóru nökkut tann-sárir, tók⁷ þá ok flestum heldr at leiðask högg-orrostan. Leituðu heldr flestir menn at hafa hættu-minna, þess at þeir verði sik frýju. En á því skipi, er Þórðr er á staddr, þá stóðu menn þar einart í austri; ok var við sjálfst, at eigi mundi varit verða; finna þeir nú at skipit var meitt neðan. Biðja þeir Nicholas ok Sigmundr at hafa skyldi í árarnar, ok leggja frá. En er Þórðr varð þess varr, þá bað hann þá eigi verða svá at undri at flýja þegar bardagann. Þeir segja, at sum vóru skipin flýin⁸, en þetta var nálega meitt til ófærs, 'En öll eru vár skip,' segja þeir, 'búin frá at leggja.' En Þórðr trúði því eigi, fyrr en hann gékk sjálf til at sjá austrinn. En þeir létu á meðan síga á hömlu skipit⁹; ok því næst snúa þeir frá. Ok þegar er þat sá af öðrum skipunum, at hann lagði frá, þá hét hverr skipstjórnar-maðr á sína liðs-menn

¹ öfgan] B; öfugan, Cd. ² ilna] B; ilina, Cd. ³ hældusk] B; heldu, Cd.
⁴ hléit, B. ⁵ var þá] var í þessarrí svipan allri saman, B. ⁶ barit, B. ⁷ tók]
 B; tokst, Cd. ⁸ flýin] B; flúin, Cd. ⁹ skipit] B; skipin, Cd.

[III. 69, 70: vii. 30, 31.]

at leysa sik ór flotanum. Ok flýr nú hvert skip sem skjótast verðr búit. Hér um kvað Ingjaldr Geirmundarson:—

Mundi sízt á sundi svip-kuýjandi flýja
hildar-garðz frá hörðu hret-viðri geir-fletjar:
Ef hjaldr-reitar hóti hlunn-fáks sumir runnar
(gunn-látr's ruðu Gautar glæðr) fastara stæði.

Hér segir Ingjaldr, hversu mörg skip hruðusk af Kolbeini:

Hrauð¹ þar er hermenn kníðu² hlut-vandir dunur randa
(menn vissu þat) þrenna þórðr hlaup-mari borða:
Lýð frá ek líf við dauða lið-veljanda selja;
en þess er grið greiðusk galt Leir-hafnar-Hjalti.

Frá því segir Ingjaldr hverr liðs-munr var:—

Ims³ hafði lið ljóma leik-herðandi ferðar
(ruðusk méi⁴ í styr stála stinn) tveim hlutum miuna:
Því frá ek þundar skyja þing-eggjanda leggja
gunnar seims frá glaumi Göndlar-skíðs um síðir.

En er snúit var skipinu⁵ Þórðar, kallaði hann til Hrafn's Oddzsonar ok biðr hann fá sér menn nökkura. Hrafn segir, at þeir þykkjask hvergi of margir. En þó hljóp Hrafn á skip til Þórðar, ok hljópu fjórir menn eptir hönnum. Héldu þeir nú til landz, ok svá hverr sem búinn var. Var þá umræða mikil á skipi Þórðar, hversu langr bardaginn hefði verit. Kom þat ásamt með þeim, at þá mundi sól vera í⁶ miðju land-suðri; en þá var lágr veggur undir sólina⁷ er þeir fundusk. Var Þórðr all-hugsjúkr, þvfat þá var vant skipsins Sanda-Bárðar ok svá Trékyllis er stýrði Bjarni Brandzson; ok hugðu menn, at því mundi eigi Kolbeinn reka flóttann at þeir mundi hafa þessi skip í sínu valdi. Þeir Bárðr höfðu látið árararnar allar nema fjórar einar. Lagði þá Bjarni at þeim, ok tók af þeim nær þrjá tigi manna, en fékk þeim árar, svá at þeir urðu birgir. Réru þeir þá undan allir samt. Kolbeinsmenn réru eptir á tveim skipum lítlum, ok þorðu eigi á þá at ráða er þeir kómu eptir; ok snéru aprt til flotans. Lágu þeir Kolbeinn þar á hafinu ok biðu hafgolu⁸, þvfat ferjurnar vóru þungar undir árunum.

194. Þórðr ok hans menn tóku róðr sem ákafast, ok stefndu upp undir Reykja-nes, þvfat þeir hugðu at þangat mundi skemst til

¹ hrauð] B; hruðuz, Cð. ² kníðu] thus B. ³ ims] thus B; not yms.
⁴ méel, B. ⁵ skipi, B; skipum, V. (badly). ⁶ í] nær, B (better). ⁷ sólinni,
B. ⁸ hafgulu, B.

[III. 71: vii. 31.]

landz; ok var þar at lagt ok upp gengit. Tóku menn þá vatn á skip sín, þvíat margir voru mjök þyrstir. Var þá nón dags. Þórðr bað Hrafn Oddzson þá ganga á skip sttt ok róa fyrir inn til Árnass, ok láta taka öll þau hross sem voru í Víkinni. 'Vil ek,' segir hann, 'at þeir menn er mest eru sárir, ríði undan óvinum sínum, en eigi taki þeir menn hrossin, er vel megu fætrnir bera þá á fjöll upp.' Görði nú Hrafn svá; en Þórðr fór meirr af tómi. Ok er hann kom í Víkina þá kenndu þeir ferju Sanda-Bárðar ok [svá] Trékyllinn, at þau röru þá at útan. Urðu þar fagna-fundir þá er þeir hittu Þórð. Könnuðu menn þá liðit; ok fundu, at þeir höfðu fá eina menn látið; en nálega var hverr maðr nökkut sárr, sá er með Þórði hafði verit; en öll alþýðan var lítt sár. Hét hann þá kalla saman liðit, ok skaut á húspingi. Þakkaði hann mönnum þá góða fylgð, ok fór þar um mörgum orðum ok fögrum: 'Vænti ek¹ ok þess, at nú í dag þykki yðr um hafa skipzt² hamingjan með okkr Kolbeini þann tíma er vér spyrjum þann inn mikla mann-skaða, er ek hygg, at þeir skulu fengit hafa hjá því sem vér. Vil ek nú biðja yðr, góðir hálsar, at þér leggit til þat er yðr þykkir ráðlegast, upp at taka. Er nú svá komit voru máli, at þegar er Kolbeini gefr byr, mun hann sigla vestr hingat; ok sýnisk mér sem vér munim lítt koma við undan-ferðinni á skipunum, þvíat vér höfum látið³ tré-reiði á flestum skipum várum. Vil ek nú at þér ráðit um með mér.' Lögðu menn þá til all-misjafnt. Flestir þeir er skip áttu, fýstu at eigi skyldi við þau skiljask; en þeir sem ekki áttu í skipum, hugðu meirr at því hvat þeim mundi hent⁴; ok verðr þat at endr-mæli⁵ einu. Ok þegar er Þórðr sá, at hann nýtti lítið af tillögum alþýðunnar, þá tók hann svá til orða: at, 'Svá góða raun hafa mér [gefit] þessir inir góðu mínir félagar ok fóstbræðr, er mér hafa nú veitta í dag svá drengilega fylgð, at varla munu á voru landi dæmi til finnask, at menn hafi við jafn-mikit ofr-efli átt at skipta, ok svá drengilega í móti gengit; sem Guð þakki yðr. Ok eigi vil ek nú því launa yðr, at leiða yðr á nýja-leik í háskann fyrir mínar sakir; þvíat meira þykki mér verðr einn góðr drengr en allir þessir skip-tötrar. Þarf hér eigi langt um tala, at menn skulu ryðja skipin, ok bera reiðann í kirkju ok öll önnur fong⁶; skulu ok þeir menn í kirkju er sárir eru, ok sé þó eigi með oss

¹ væntir mik, B. ² um hafa skipzt] um turnat, B. ³ látið] thus B,
með því at vér höfum látið tré-reiðann; lítið, Cd. ⁴ hent] hættu minst, B.
⁵ endr-mæli] so also B. ⁶ fong] add. B.

[III. 72: vii. 32.]

færir. Þeir menn skulu með oss fara er vér hyggjum at eigi muni fá kirkju-grið.' Var þat um nátt-mála-skeið er þetta var allt at gört, ok Þórðr snéri á leið upp með fjalli frá Árnese. Skilðu þeir þá við hann, Teitr Styrmisson, ok Egill Sölmundarson, Kolbeinn grön, ok Ásgrímr baulu-fótr, ok allir þeir er honum þótti eigi færir með sér. Fékk hann þeim hross, ok menn ósára til fylgðar, ok skyldu þeir flytjask til Steingríms-fjarðar. En er þeir kómu skamt á fjallit, þá görðisk Ásgrímr svá farinn af sárum, at hann mátti eigi fara lengra. Varð hann þá eptir, ok Gunnarr nauta-tík, ok nokkurir menn aðrir. En Þórðr, ok sú sveit er með honum var, snýr upp í dal þann er verðr skamt upp frá Árnese¹. Beiddi þá liðit hvíldar er þar var komit.

195. Nú er þar til at taka er þeir Kolbeinn lágu eptir á Fló-anum. Lét hann nú rannsaka skip sín, ok skynjaði hvé mart fallit var, eðr hvat svá væri sárt at hann vildi eigi með sér hafa. Finnir hann nú, at mart er fallit, en fjölði sárr². Fær hann nú til tvau skip ok liðfæra menn svá³ at birgt var; lætr nú flytja norðr til Skaga lík ok sára menn. Var nú ok at hugat, hvé mörg skip Þórðar þar lágu eptir; ok fundusk þrjú. Vóru á Þórðar skipi fallnir fjórir menn, ok eigi þá enn látnir. Vóru þá gefin grið Snorra Loptszyni ok Áni Áskelssyni, þvíat hann nefndisk nafni Þórðar bróður síns. Steinólfr Þorbjarnarson var þegar högginn fyrir borð, en Clemet smiðr var drepinn uppi á skipinu. Var Ánn þá leiddr upp á skip Einars [langs] Jónssonar. Tóku þeir Kolbeinn þá hvíld, ok biðu byrjar, ok átu mat. Ok nú hugðu þeir at víst, hvé marga menn þeir höfðu látið. Lézt í þessum bardaga af Kolbeini á setta tigi⁴ manna allt saman, ok síðan andaðisk af sárum. Þessir menn vóru mest virðir af þeim er létusk: Guðmundr frá Sökku, ok Hjalti Helgason, þeir Ílluga-synir Einarr dragi ok Þorsteinn, Snorri Þórálfs-son, Sigurðr Rögnvaldzson. Bað Kolbeinn nú at Einarr Jónsson skyldi taka Snorra Loptzson til sín; 'Er þér kunnast, hverr hvergi þeirra er Vestfirðinganna.' Sjá [þeir] ok nú at kyrrlegt görir. Ok er Snorri kemr á skip Einars, þá tók hann svá til orða, er hann kenndi Án Áskelsson: 'Guð sé lofaðr, Ánn félagi, er ek sé þik á lífi!' Ok er Einarr Jónsson heyrði þetta, mælti hann: 'Er svá,' segir hann, 'at Ánn

¹ B; nesi, Cd.² sárr] B; sárt, Cd.³ menn svá] add. B.⁴ á átta

tigi, B.

[III. 73: vii. 33.]

fjándinn er hér, er flest illt hefir oss gört!’ Lét hann þá þegar taka Án ok höggva fyrir borð. Snorra þótti þetta verk svá illt, ok of mjök af sér hljótask; vildi nú gjarna heldr þagat hafa, ok heldr láta allt er hann átti; ok mátti þó ekki at hafa. Eptir þetta biðr Kolbeinn reisa viðuna ok taka til segla. ‘Vil ek því nú lýsa fyrir yðr, at nú skal sigla vestr um Flóa, at leita Þórðar þar til er vér finnumk; ok láta nú sverfa til stáls með oss. En ef vér fáim eigi fundit þá, þá skulu vér sigla til Vestfjarða, ok herja, brenna bæi, en drepa menn, ok eyða svá bygðina, at Þórðr megi eigi þaðan eflask með ófriði á hendr oss. En þó segir mér svá hugr um, at eigi sé víst at mér verði auðit at standa yfir höfuð-svörðum Þórðar, svá sem hann rak nú ór færi at sinni; ok nær er þat mínum hug, at yðr mun þykkja hamingju-skipti orðit með okkr Þórði. Hafit nú þá stefnu, er þér sát þeir höfðu undan.’ Sigldi nú sá fyrst er fyrst var búinn vestr um Flóann.

196. Nú er þar til at taka er fyrr var frá horfit, at Þórðr hefir tekit hvíld uppi í dalnum, ok hafa menn sofnat fast. Ok er komit var at sólar-setri, lét Þórðr vekja liðit, ok varð at ausa köldu vatni á marga menn áðr vaknaði. Þá bað Þórðr, at tveir hverir menn skyldi ganga fram á fjallit yfir Árnes¹, ok hyggja at, ef þeir sæi nökkut til flota Kolbeins. Fóru þá tveir menn á fjallit; ok kómu aptr skjótt, ok segja, at Kolbeinn sigldi útan at Trékyllis-vík². Segir Þórðr þá, at eigi vóru setu-efni. Gengu þeir þá upp á fjallit, ok kómu ofan í Ingólfs-fjörð ok [þaðan] til Ófeigs-fjarðar. Vóru menn þá svá mæddir af mæði ok blóðrás ok svefnleysi, at þá vildu menn eigi lengra fara. Lögðusk menn þá niðr, ok tóku á sik svefn. En Dróttins-daginn er Þórðr vaknaði, kallaði hann saman menn sína, ok spurði þá alþýðuna hvat helzt væri til ráðs at taka. Fann hann þat skjótt at bændr vóru heim-fúsir; hann kvazk ok gjarna gefa þeim heim-leyfi ef þeir kæmi til hans þegar er Kolbeinn sigldi vestr skipunum it ytra. Hétu flestir þar góðu um. Snéru þeir þá flestir á fjall upp, ok kómu ofan í Ísafjörð; en sumir gengu it efra um fjöll allt til Barða-strandar; kómu hverir þar ofan í Fjörðuna er heima áttu. Þórðr sendi menn sína at leita at smá-skipum. En áðr menn skildusk í Ófeigs-firði, þakkaði Þórðr mönnum fylgð sína, er þeir höfðu hónum veitt; kvazk öllum þeim góðu launa skyldu, ef Guð gæfi hónum tíma til. Þá fór

¹ yfir Árnes] B (thus acc.); fyrir Árnes, Cd.² Trekyllis-ey, B.

[III. 74: vii. 34.]

Þórðr út á Engines, ok þaðan til Dranga, ok þaðan til Furu-fjarðar. Setti Þórðr þá menn til út á Stiga-gnúp, at verða varir við ef Kolbeinn sigldi it ytra með herskipum. En hann fór þar til er hann kom Pétrs-messu-morgin í Holt í Öndurfjörð.

197. En er Kolbeinn kom í Trékyllis-vík gékk hann á land í Árnesi, ok lét kanna kirkjuna; ok vildi vita hvat þar væri þeirra manna er hönnum væri slægr til. En er hann fann engan þann þar, er hann vildi nökkut at göra, þá ræntu þeir kirkjuna, ok tóku slíkt er þeir fengu. Dróttins-myrgin fékk Kolbeinn njósn af, at nökkurir sára-menn mundi vera uppi á fjallinu. Görði hann þá sveitir upp á fjallit at leita. Þeir hittu þar Ásgrfm baulu-fót, Gils-son; hann beiddi sér griða til fundar við Kolbein. Þeir játuðu hönnum því, ok fluttu hann heim í Árnes. Frændr hans báðu hönnum griða við Kolbein, ok hann mundi hann láta njóta mág-semdar, þvíat hann¹ hafði fyrr fylgt Hallberu syrju systur hans. En Kolbeinn kvazk eigi vilja sjá hann, ok bað háls-höggva hann. Fékk hann þá til mann at drepa hann. Eptir þat lét Kolbeinn taka skip öll; hafði sum með sér, en sum lét hann brenna. Í þessi ferð var þat gört, er aldri hafði verit fyrr gört á Íslandi; hann lét taka hvala²; en suma lét hann brenna upp. Segir hann, at eigi skyldi þeir Þórðr ala sik við þat til ófriðar við hann. Rænti Kolbeinn þá allar Strandir ok sigldi þaðan til Vestfjarða, ok kvazk þá alla eyða³ skyldu svá at Þórðr mætti þaðan eigi eflask með ófriði. Enn næsta dag eptir Pétrs-messu sigldi Kolbeinn inn eptir Ísafirði. Geirmundr son Fanga-Ljótz sá þá skipin er hann var á njósn, ok fór hann þar til er hann kom á fund Þórðar, ok segir hönnum. En Kolbeinn fór þá með skip sín inn til Æðeyjar, ok lagði hann þar til hafnar. En er Geirmundr kom í Holt, sat Þórðr yfir borðum ok hans menn allir. En þegar er Geirmundr mátti segja tíðendin, þá bað hann Þórð úti verða; segir at Kolbeinn mundi ókominn at eins, nema hann hefði siglt inn til Ísafjarðar. Var þá hrundit fram borðunum; hljópu menn þá til vápna, ok her-klæddusk; en sumir hljópu⁴ at hestum. En er hestar kómu at, sendi Þórðr alla vega menn til lið-samnaðar. Hrafn Oddzson sendi hann vestr á Rauða-sand ok um Barða-strönd, ok um alla Út-fjörðu; ok um alla Vestfjörðu sendi hann menn; en Ingjald

¹ hann] Kolbeinn, B.
leitudo, B.

² hvalina, B.

³ alla eyða] aleyða, B.

⁴ hljópu]

[III. 75: vii. 34, 35.]

Geirmundarson sendi hann til mótz við Sturlu Þórðarson, ok Böðvar Þórðarson, ok Þorleif Þórðarson, at þeir kæmi allir til fundar við Þórð í Breiðafjörð; en Eyjólf Eyjólfsson sendi hann til Ísafjarðar, at samna þar mönnum; en Þórðr sjálfir skyldi samna liði um Önundar-fjörð; ok skyldu finnask allir saman úti í Dýrafirði Laugar-kveldit. En er Kolbeinn kom í Æðey fann hann Þórdísi Snorradóttur ok Einar Þorvaldzson. Senda þau þá orð inum stærrum bóndum fyrir norðan Ísafjörð, ok öllum þeim er í friði vildu hafa fé sítt ok fjör, þá skyldu allir koma til mótz við Kolbein, ok sverja hönnum trúnaðar-eiða. Skutusk þá margir við Þórð í trúnaðinum, ok fóru til fundar við Kolbein; en sumir lágu úti á fjöllum með bú sín, svá at aleyða vóru bæirnir eptir. Þórðr kom eigi mönnum upp fyrir norðan Dýrafjörð; gafsk þá upp samnaðrinn. Fór hann þá út á Eyri; kom þá Hrafn ok Gísli vestan¹ til Arnarfjarðar með nfu tigi manna. Fundusk þeir Þórðr þá. Þótti hönnum þá eingi föng á viðr-töku, þótt Kolbeinn sigldi vestr á Fjörðuna. lét hann þá fara heim allt it óknálega liðit, en fjóra teinæringa lét hann flytja til Barðastrandar, ok steig þar á með sex tigi manna, ok fór suðr um Breiðafjörð til Fagreyjar. Fann hann þar Sturlu frænda sínn. Spurði hann þá, at Gizurr Þorvaldzson var kominn í Breiðafjarðar-dali með fjölmenni; hafði hann þá sætzk við Jón Sturluson; ok vóru öll mál þeirra lögð í dóm Hákonar konungs. En er Þórðr spyrr, at Gizurr var þar kominn, þá sömnuðu þeir liði Þórðar-synir, Sturla ök Böðvarr, um Borgarfjörð ok Snæfellz-nes, ok útan um Skógar-strönd, ok [um] Gilsfjörð. En er Gizurr spyrr, at Þórðr var vestan kominn, ok hafði lið-samnað, þá riðr Gizurr þegar suðr apr. Þetta sumar var Tosti Dagfinnzson fót-högginn²; hét sá maðr Ingólfr, ok var Óláfsson, er hönnum veitti áverka. Kolbeinn sigldi vestan, þá er hann þóttisk þess búinn vera, ok sat þá heima á Flugumýri um kyrrt. Þórðr fór þá vestr í Fjörðu, ok sat á Eyri um sumarit. Var þá kyrrt um hríð.

198. ³Þórðr fór vestan milli Márú-messna við mikla sveit manna; ok riðu þeir Sturla suðr til Dala með hundrað manna, ok svá norðr Haukadals-skarð, ok ætlaði til Skagafjarðar at Kolbeini. Þeir riðu til Miðfjarðar; ok svá þar til er þeir kómu norðr í Miðhóp. Þá

¹ vestan at, B. ² báðum fótum, add. B. ³ Kolbeinn sigldi norðr í brott ór Ísafirði eptir Flóa-fund, add. Cd. (om. B), a repetition.

[III. 76, 77 : vii. 36.]

vissu þeir, at njósn hafði komit fyrir þá til Þingeyra. En þar vóru fyrir menn Kolbeins, Óláfr kámi¹ ok annarr maðr, Harri bóndi er þar bjó á² Miðhópi. Hann var þá í brott riðinn, ok hafði hest allgóðan. Riðu þegar norðr. Síðan reið Þórðr norðr til Hóla-vaðs. Sá þá norðr til bæjanna at menn hleypðu á fjöll upp, en sumir norðr á leið. Görðisk þá kurr mikill í liðinu, at óráðlegt væri at riða lengra. Mæltu menn við Sturlu, at hann skyldi tala við Þórð, at aptr væri snúit. Sturla vildi þat eigi; þvíat hónum þótti þeir hafa ámælt sér um sumarit, at þeir hefði slælega riðit at þeim Brandi. Ok er þeir kómu til Giljár, þá mælti Þórðr, at aptr skyldi hverfa, 'Ok sé ek nú, at þér metið við mik atkvæði um þetta.' Þeir vóru í Miðhópi um nóttina. En annan dag riðu þeir til Hrutafjarðar, ok lágu úti um nóttina á Hrutafjarðar-hálsi. En þann aptan kom Kolbeinn með þrjú hundruð manna í Mið-fjörð. Ok kómusk þeir Gils-synir, Kálfr ok Úlfhéðinn, nauðulega í kirkju. En síðan sendi³ Kolbeinn Kálf Úlfhéðins son vestr eptir þeim Þórði at leita um grið eðr sættir; ok fann hann Þórð á Staðarhóli. Vóru þá enn grið sett til vetr-nátta. Jafnan leitaði Kolbeinn um sættir; en aldri vildi hann sveitir eðr goðorð upp gefa, þau⁴ er Sighvatr hafði átt. Þetta sumar urðu tvau skip aptreka í Hvítá: Höfða-búzan er út hafði látið í Dögurðar-nesi, ok Eyvindr brattr er þaðan lét ok út. Þórðr fór nú í Fjörðu vestr, ok var á Eyri um vetrinn, [en] stundum suðr í sveitum. Þenna vetr kvángaðisk Hákon galinn. En um várit gengu menn millum þeirra. Ok var þat mælt, at hvárr-tveggi þeirra skyldi útan fara, Kolbeinn ok Þórðr; ok skyldi Hákon konungr göra um mál þeirra; ok skyldi Kolbeinn fá Þórði sex tigi hundraða vaðmála til farar-efna. Ok þat kom fram, ok var sú vara færð til Hvítár.

199. En er á leið várit, tók mein Kolbeins at vaxa, ok lagðisk hann í rekkju. Sá hann þá, at hann var eigi færri til útan-ferðar. Var þá sent eptir Gizuri, ok kom hann norðr. Leið þá mjök at Kolbeini. Hann vildi þá fá öll manna-forráð í hendr Gizuri ok þeim Brandi Kolbeins-syni. En Gizurr var þess eigi búinn; en hét at veita Brandi, frænda sínum, ef hann væri fyrir sveitunum, allt slíkt gótt er hann hefði föng á ok færi. Var þat þá ráðs tekit at sent var vestr til Þórðar, ok vóru hónum þá upp gefnar sveitir

¹ kaim, B.² er þar bjó á] B; af, Cd.³ ok kómusk—sendi] V.; om. Cd.⁴ þau] eða fé þat, B.

[III. 78: vii. 37, 38.]

fyrir norðan Öxnadals-heiði ok svá öll föður-leið hans. Skyldi hann þar selja grið í móti, ok játa sættum. Öll héruð fyrir vestan Öxnadals-heiði voru fengin Brandi Kolbeinssyni, allt til Hrutafjarðar. Skyldi hann veita Gizuri slíkt er hann mætti, ok hvárr öðrum. Voru bændr í Skagafirði til Brandz fúsastir þegar Kolbein leið, þvíat hann var vinsæll af allri alþýðu. Vildi Kolbeinn ok Brand helzt í sinn stað. Lýsti Kolbeinn því ok þá fyrir öllum mönnum, þeim er þá kómu at finna hann í sjúkleanum, at Brandr ætti allan þora goðorða í Skagafirði ok mikit fyrir vestan Heiði, 'Þó at hann hafi mér unnt¹ vel með at fara.' Var við þetta tal Kolbeins Brandr prestur Jónsson, er síðan var biskup at Hólum. Hann kom sunnan með Gizuri, ok var systrungr Brandz Kolbeins sonar. Staðar-Kolbeinn var þar við, ok eggjuðu þeir báðir Brand viðr-töku sveitanna. Fylgðar-manna-sveit Kolbeins unga báðu hann allir til, at hann skyldi fyrir-bindask málum þeirra. Var Brandr þá á Flugumýri. En Gizurr reið suðr.—Kolbeinn ungi andaðisk þat sumar, Márie-messu Magdalene. Þá var hann hálf-fertögr at aldri, sem Arnórr faðir hans, ok Kolbeinn Tumason, föður-bróðir hans, er hann var heitinn eptir. Kolbeinn var mjök harmdauði sínum mönnum ok kunningjum, ok svá allri alþýðu í Skagafirði. Hann var færðr til Hóla út, ok grafinn fyrir kirkjudurum hjá Kolbeini Tumasyni.

200. Eptir þat var fundr áttir at Hesta-þings-hamri. Kom þar fjölmennt um héraðit ok svá vestan um Heiði. Var þá Brandr þar kosinn yfir² allar sveitir þær er áðr voru til nefndar. Hafði hann þá tekjur allar af sveitunum, þær er Kolbeinn hafði áðr haft, ok sauða-toll. Hafði hann þá bú mikit at Stað, ok fjölmennt. Um haustið kómu þeir menn til Brandz er verit höfðu fylgðarmenn Kolbeins unga: Gegnir Íllugason, Hámundr Þórðarson, Gísli Barkarson, Halldórr nef, Óttarr snoppu-langr, Ögmundur vandræða-mágr, Ásgrímr Ormsson, Ölviðr Einarsson; Ásbjörn Íllugason var þar löngum um vetrinn, ok svá Broddi Þorleifsson. Arnórr Eireksson, systur-son Brandz, var þar um vetrinn.

201. ³Í þenna tíma bað⁴ Hrafn Oddzson Þóríðar Sturludóttur. Flutti Þórðr þat mjök; ok var brúðlaup þeirra at Sauðafelli um sumarit. Þat sumar fór Svarthöfði útan í Hvítá með vöru þeirri er

¹ unnt] unnat, B. ² yfir] B; fyrir, Cd. ³ þat er at segja frá þeim vestr í sveitunum, at . . . , add. B. ⁴ bað] B; fékk, Cd.

[III. 79: vii. 39.]

Kolbeinn ungi hafði fengit Þórði¹. Þórðr fór norðr eptir brúðlaup Hrafns; ok var svá mælt, at Eyfirðingar skyldu koma í móti hönnum í Miðfjörð. Þórðr reið norðr með heima-menn sína; var þat á þriðja tigi manna². Sturla fór með tuttugu menn³. Þorleifr ór Görðum með tuttugu manna. Þar var Ketill Þorláksson, ok Guðmundr undan Felli, ok margir bændr at boði Þórðar⁴; ok hafði Þórðr allz meirr en nfu tigi manna⁵. Ok er þeir kómu til Miðfjarðar, vóru Eyfirðingar þar fyrir með átta tigi manna. Riðu þá norðr allir saman. Þórðr kom í Eyjafjörð Lafranz-messu-dag. Þann dag sigldi þar skip af hafi; var þar Gunnarr brattr. Þeir segja andlát Órækju Snorrasonar; hafði hann andask á Jóns-messu baptista⁶ um sumarit. Þórðr keypti þar við skip bjór mikinn, ok lét flytja inn til Grundar. Var þar búit til veizlu Máríu-messu. En Sunnudag fyrir hafði hann fund í Krist-nesi við alla héraðs-menn. Þeir unnu hönnum eiða, ok gáfu upp eignir þær er þeir höfðu at varðveita ok Sighvatr hafði átt. Hann veitti vel Máríu-messu, ok gaf þeim stór-gjafar er hönnum höfðu norðr fylgt⁷. En Þórðr var eptir með sveit sína, er þeir riðu vestr. Fylgðar-menn Kolbeins vóru flestir með Helgu á Flugumýri. Þeir vóru gems-miklir, Einarr langr ok Gegnir Íllugason ok enn fleiri aðrir.

202. Brandr Kolbeinsson átti þá bú á Stað í Skagafirði⁸; hann var vinsæll maðr, ok hafði þá mart manna með sér, ok hélt sér vel upp, ok hafði mikla rausn í búí. Hann var örr af fé, ok hafði orðz-tír góðan. Svá segir Ingjaldr Geirmundarson í flokki þeim er hann orti um Brand Kolbeinsson:—

Vell gaf varga-fyllir vingóðr kyni þjóðar;
veitti auð, sá er átti oddrógs-boði, gnógan;
Blíðr var örr af auði odd-stiklandi miklum;
þær lifa víst er váru vinsæls skörungs minjar.

Mætr fékk orðz-tír ýta álm-rjóðandi góðan;
ítr kunní blik brjóta Brandr glym-fjöturs landa:
Sízt unni sá sleitum (seim, hydr-broti-geima,
opt-gefman lét jafnan odd-rjóðr) vanaðr hodda⁹.

¹ Kolbeinn ungi andaðist Marie messu Magdalene, add. Cd. (but om. B), a repetition. ² B; Þórðr kom með xxx manna, Cd. ³ nær xx menn, B. ⁴ at boði Þórðar] add. B. ⁵ lxxx manna, B. ⁶ baptista] add. B. ⁷ hönnum—fylgt] B; hann flutt, Cd. ⁸ sem fyrr var ritað, add. B. ⁹ B interchanges the two verses.

[III. 80: vii. 40.]

Fylgðar-menn Kolbeins, er verit höfðu, ok þá vóru með Brandi, fóru með¹ danza-görðir²; ok kom þat til eyrna Þórði, ok líkaði hönnum lítt. En er Brandr varð varr við flimtan þeirra, bað hann þá eigi með fara slfk illendi; segir at þar mundi mikit illt af standa³. Görðisk þá mikill orða-sveimr á milli héraðanna. Þórðr var fá-orðr um; ok líkaði þó þungt allt saman, gems þeirra, ok þung mála-efni er hönnum þóttu þeir hafa við sik. Mart var þá í Skagafirði röskra manna. Þessir vóru mest til ráða-styrkðar með Brandi: Broddi Þorleifsson mágr Kolbeins, Ásbjörn Íllugason, Einarr langr, Óláfr kámi⁴; hann bjó í⁵ Miklabæ í Blöndu-hlíð; ok fleiri aðrir er verit höfðu vinir Kolbeins. Þórðr hafði mart fylgðar-manna með sér. Eptir Jól um vetrinn görðisk berr fjánskapr milli héraða, en við bárusk öll vandræði framan til Páska; en grið stóðu meðal allra manna fram um Alþingi. Var sú sætt stofnuð, at tólf manna dómr skyldi á öllum málum, [þeirra] manna er bezt þætti til fallnir á öllu Íslandi. Opt sásk stjarnan *Cometa* um vetrinn. Menn Þórðar fóru jafnan vestr í sveitir um vetrinn at örendum sínum; ok hann sendi orð vinum sínum, þeim er hann vildi at norðr kæmi at finna hann. Teitr Styrmisson fór norðr milli Jóla ok Föstu; hann átti bú í Flatey, ok hafði um haustið fengit Sigríðar Hálfðanar-dóttur. Hrafn Oddzson, ok Eyjólfir frændi hans, kómu vestan á Föstunni. Þórarinn Thomasson, ok Hákon galinn, kómu vestan frá Sturlu. Þórarinn var⁶ heima-maðr Þórðar. Björn drumbr fór þá ok norðr, ok Páll kapp-gnögr. Um vátit á Páskum sendi Þórðr Nikulás Oddzson ok Álmar Þorkelsson norðr til Öxarfjarðar í lið-samnað, ok stefndu liðinu norðan Páska-viku.

203. Snimma Föstunnar sendi Brandr menn sína suðr til Gizurar, Gegni Íllugason ok Hámund Þórðarson, með bréf þat er svá sagði:—

‘Gizuri Þorvaldzsyni sendir Brandr af Stað kveðju Guðs, ok sína fullkomna vináttu:—Slíkt it sama er mítt skap-lyndi um samband við yðr, frændi, sem [it] fyrra sumar mælt var⁷; ok fyrir því at eigi minnkar nauðsyn hvárra-tveggju at vér haldim⁸; saman sem bezt. Kyrrt má kalla um hagi Þórðar allt til Föstu-

¹ fóru með] vóru eigi trúir at því at þeir færi með, B. eigi at, add. B. ² enn ekki gótt, add. B. ³ chaim, B. add. B. ⁴ mælt var] ræddu vit, B. ⁵ halldimz, B.

⁶ þær er Þórði gata ⁷ í] á, B. ⁸ þá,

inngangs. Þá görðisk mörg um-leitan um handsöl á löndum í Skagafirði í héraði vóru; ok heitask til, ok kalla¹ sættar-rof, ef þat er eigi uppi látið. Mjök leita ok Þórðar-menn sína vini undan oss at heimta, með slíku sem þeir fá helzt við komit. Leitað hefir ok við verit, at semja aðra sætt en áðr var gör með oss. Talar Þórðr² þat, at engar megi heilar sættir verða, nema hann hafi allan Norðlendinga-fjórðung til umráða. Hann þykkisk allan Borgarfjörð eiga, ok kallar Þorleif í Görðum öngan³ vin sinn. Nú gör svá vel, frændi, reyn slíka menn fullri raun. Þat vildu vér, at þú tækir alla kosti af Borgarfirði eptir boði konungs; þvíat oss þykkir þat all-gótt þar at at veita. Sann-spurt höfu vér ok, at Þórðr sendi bréf Sigvarði biskupi at leyfa sér kirkju-göngu ok sex mönnum með hönun; ok þat með, at hann skyldi halda yðr frá málum við oss Skagfirðinga; ok hann hafði því heitit. En þat vitu vér, at biskup sendi bréf Steinmóði presti, at leiða hann í kirkju; ok svá görði hann. Vel treystu vér héraðs-mönnum flestum öllum víst, ef þú sýnir þik hjá oss. Tregt veitir oss heldr at fá görðar-menn; þykkir vant ok mikit í at ganga. Nú at svá komnu öllu, þá vilju vér, at þér sækir norðr hingat várn fund, svá sem þú mátt fyrst, þvíat vér treystumk eigi vóru sambandi⁴ nema þú komir⁵ til; en vér megum fyrir öngan mun, fyrir sakir háska héraðs-bygðarinnar, yðvarn fund sækja.'

Þeir Gegnir kómu saman frá Gizuri til Brandz í Páska-vikunni ok segja at Gizurr mundi sunnan koma.

204. Þat er sagt at Þórðr átti fund á Grund fjórða dag Páska við alla bændr þar í héraði, nema Hall á Möðru-völlum, þvíat hann var þá heima-maðr í Bæ suðr. Þórðr görði þá bert, at hann ætlaði vestr til Skagafjarðar með flokk þann er hann fengi til, ok reka harma sinna⁶ við þá Skagfirðinga. Klyppr Ketilsson svaraði fyrst máli Þórðar: 'Vel er, þótt vér farim nú til Skagafjarðar; eigi munu vér nú skjótlegar í brott fara⁷ en næstum er vér vórum þar með flokkana.' Engi maðr mælti þar í móti Þórði, en fylgðar-menn hans fýstu mjök, ok lögðu harðlega til. Sunnudaginn eptir Páska-viku fór Þórðr heiman, ok út í Hörgárdal; en Þriðja-daginn

¹ ok heitask til, ok kalla] B; ok heitast at kalla, Cd. ² talar Þórðr] þat er orð tak Þórðar, B. ³ öngan] öruggan (1), B. ⁴ at þér sækir norðr þangat (1) á várn fund, sem þú maat verða fyrst við látinn ráð fyrir at göra, ok ekki treystaz menn sambandi (1), B. ⁵ brálla, add. B. ⁶ at því er hann kallaði, add. B. ⁷ fara] reknir, B.

[III. 82, 83: vii. 41.]

vestr yfir Heiði. Riðu fylgðar-menn Þórðar fyrir. Eyjólfur Þorsteinsson var fyrir þeim. Þá kvað Ingjaldr¹ vísu:—

Hvatr ferr höldr at vitja (hlýr-garðz) Skaga-fjarðar
(ván er hreggs, ef heima hjarl-stríðandar bíða):
Nú görisk norðr á Heiði (niðs mun herr reka errinn²).
(þjóð dregsk á veg víða) vindlegt Glerilz³ strindar.

Allr flokkurinn fór á Silfra-staði um kveldit. Þórðr hafði þá nær fimm hundruð manna.

Brandr spurði lið-samnað þenna Þórðar í Páska-vikunni; dró hann þá lið saman um allt héraðit, ok svá vestan um heiði ok ór Fljótum. Svá segir Skáld-Hallr í drápu þeim er hann orti um Brand Kolbeinsson:—

Brandr drósk ýta undir, (at-reið var þar skatna);
brátt um breiðar sveitir búendr saman stefnu:
Þustu Vatz-skarð vestan vinir Brandz, ok svá handan,
skjótt frá ek heldr at hittisk Héraðs-drótt ok lið Fljóta.

Þat er nú at segja af þeim Þórði, at þeir lágu um nóttina úti, er þeir vóru á Silfra-stöðum, niðri á vellinum. Vindr kom á þá, er flest fólk hafði sofnað, ok þaut mjök í spjótunum. Þá vakna þeir við þytinn, ok hugðu at ófriðr væri at kominn; hljópu þeir upp, ok brugðu vápnum, ok börðusk þar sjálfir. Sumir hljópu á hús upp, ok vörðusk þaðan; en sumir sóttu þar at í ákafa. Ok var löng hríð ok snörp atlaga áðr þeir kenndusk. Miðvikudaginn riðu þeir Þórðr ofan í Valla-holt. Einn maðr hafði fallit, er Eirekr hét, en sárir urðu margir. Brandr var þá á Víðimýri ok hafði sex hundruð manna. Fóru menn þá í millum þeirra: Ísarr prestur Pálsson, ok Vermundur Halldórsson, er síðan var ábóti á Þingeyrum, ok aðrir kenni-menn. Vóru þá grið sett til meðal-göngu. Buðu Skagfirðingar Gizur til görðar, hvern sem Þórðr tekr⁴ til; en Þórðr vildi ekki nema sjálfðæmi. En þeir æptu þá í mót; ok varð ekki af sættum. Björn hét prestur, ok var Starrason; hann fór í lið-samnað um Laxárdal ok Reykja-strönd. Hann var at Sauðá Miðvikunóttina þá er þeir börðusk Fimta-daginn eptir. Hann dreymði þegar hann sofnaði um kveldit, at maðr kom at hónum, ok laut upp yfir hvflunni, ok mælti þessi orð: '*Domine Jesu Christe, accipe spiritum meum.*' Þá vaknaði prestur, ok gékk út,

¹ Ingjaldr] B; hann, Cd. ² B; rek-errinn, Cd. ³ Thus, glerilz, B; gletils (!), Cd. ⁴ tekr] tæki, B.

[III. 84: vii. 42.]

ok síðan til hvílnunnar, ok sofnaði; ok þat sama bar fyrir hann þrysvar. Þann mann þóttisk hann görla kenna, bæði at hárfærð ok yfir-litum, at Brandr var þar Kolbeinsson. Ok þá er Skagfirðingar voru á Víðimýri, kom sótt í lið þeirra, með því móti, at þeir féllu í óvit nær þrír tigr manna, ok voru ófærir. Þar var Páll, bróðir Brandz, í því flóði¹.

205. Miðvikudags-kveldit reið Þórðr á Úlfs-staði með allan flokk sínn. En Skagfirðingar voru á Víðimýri um nóttina, ok fóru snemma Fimta-daginn [norðr] yfir Jökuls-á, ok námu stað fyrir sunnan Djúpa-dals-á á skriðunni, ok fylktu þar liði sínu, ok höfðu framarlega á setta hundraði manna. Eysteinn hvíti [Austmaðr] fylkti liði Brandz. Þar biðu þeir Þórðar ok hans manna. Hafði Þórðr nær sex² hundruð manna, ok var lið þat allt vel búit. Fylking Skagfirðinga horfði í mót vestri, ok ætla at Þórðr skyli þaðan at ganga. En Þórðr ok þeir riðu ofan með brekkunum, ok stigu af hestum. Þeir horfðu á jaðarinn Skagfirðingafylkingar. Þeir Brandr snérusk við, ok brást³ þá fylking þeirra, ok voru torf-grafar fornar milli þeirra, ok gengu þeir Þórðr þar yfir. Þórðr var í miðri fylking sínni, ok þó fremstr; en í inn nörðra arminn voru Svarfdælir ok Norð[an]-menn. Eyfirðingar voru í syðra arminn, ok fórsk þeim hvarum-tveggjum seinna um grafarnar. Þar voru þeir Brandr fyrir ok fylgðar-menn hans. Þórðr réð þegar á, þar er mættusk fylkingar. Var fyrst grjót-hrið, en þá spjóta-lög. Losnaði þá fljótt fylking Skagfirðinga sem klambrar-veggr væri á rekinn⁴. Þar heitir Haugs-nes upp frá er bardaginn var ofan frá á⁵ grundinni. Svá segir Skáld-Hallr:—

Brátt varð ferð at fréttum fundr á Haugs-ness grundu,
hættir sá er hölðar áttu (hlíf rauzk) fira lífi:
Lagði lýðr, þar er dugði landz-fólk, saman randir,
ok full-harðra fyrða fylkingar at gingusk.

Ruddisk brýndum broddi (Brandr neytti vel handa)
af þar er eggjar skífðu⁶, auð-baldr, hluti skjaldar:
Geystusk geirar traustir (gékk hrafn af því drekka)
fast at fyrða brjóstum (fen dreyruga benja).

Þess getr Hallr ok, at Brandr var framarla í fylkingu öndurðan

¹ flóði] B; liði, Cd. ² sex] fimm, B. ³ Thus, braaz, B, from bregða, not brast from bresta. ⁴ á rekinn] B; rekinn, Cd. ⁵ ofan frá á] V.; ofan frá, Cd.; ofan á, B. ⁶ skífðu] thus B (not skyfðu).

[III. 85, 86: vii. 42.]

daginn, ok gékk þá fram Jón Skíðason fyrir hann, er kallaðr var kjappi¹, mikill ok sterkr maðr. [Svá segir Hallr]:—

Gékk þar er geirar stukku Goði várr með hjör roðinn
fyrstr í fylking trausta framm, ok Þórðr inn rammí:
Fast hvkk fjáðr at lysti, (ferð ofraði sverðum)
(él varð Yggjar bála öndótt²) saman röndum.

Jón Skíðason, er fram hljóp fyrir Brand, lagði tveim höndum spjóti til Þórðar, svá at hann féll við; en Skagfirðingar æpðu at. Þorsteinn Gunnarsson hljóp fram yfir hann. Þá urðu margir atburðir senn í höggum ok spjóta-lögum. Var þetta snörp orrosta, svá at engi hefir slík verit á Íslandi, bæði at fjölmenni ok mann-falli. Þórðr stóð skjótt upp eptir fallit, ok kvað sik ekki saka. Gegnir Íllugason gékk ok einnig vel fram; hann lagði til Hákonar Galins, kom spjótið í augat, ok bryddi út [um] hnakkann; varð þat hans bani. Varð þá mikit mann-fall af hvárum-tveggjum.—Einarr Auðunnarson³ hét maðr; hann bjó í Vík út frá Stað; hann átti Ingibjörgu Bergþórs-dóttur, frændkonu Þórðar⁴. Hann var til þess settr sem hann görði, at hann flýði fyrstr manna, ok Brandr son hans, ok þar margir eptir þeim. Þeir Þórðr gengu þá at fast, er þeir sjá at flóttinn brast; ok var þá mikit mann-fall enn af hvárum-tveggjum. Hafr Bjarnarson, Brandr Atlason, ok fleiri menn með þeim, Fljóta-menn ok Slétt-hlíðingar, kómu á fylkingar-arm Þórðar inn nörðra, ok gengu at drengilega, ok drápu þar tuttugu menn af Norðan-mönnum svá at hverr lá hjá öðrum. Þá brast flótti á Héraðs-mönnum ok Vestan-mönnum yfir Heiði, ok mart manna með þeim⁵. En ef þeir hefði staðit kyrrir, þótt þeir görði eigi at fleira, þá hefði Skagfirðingar kosit á við Norðan-menn. En nú bar eigi svá til. Þórarinn Thomasson komsk á hest, ok rak flóttann. Þorbjörn Sælendingr Snorrason reið undan með öðrum flótta-mönnum. Þá heyrði Þorbjörn kall á bak sér aptr, at hann skyldi drýgja dáð, ok duga sér. Þorbjörn sneri skjótt aptr, ok sér, at tveir menn sóttu Svein eldboðung, ok var annarr á hesti. Þorbjörn lagði þegar til þess er á hestinum var, ok í gögnum hann, með spjóti; var þat hans bani, var þat Þórarinn Thomasson; drepinn var sá ok, er at Sveini sótti annarr. Ari Finnzson er bjó í Bjarnarstaða-hlíð, hann vildi eigi flýja; ok studdisk á öxi sína, ok

¹ kór kiappi (1), B.² öndurt, B (ljóta öndurt saman röndum).³ Einarr

auðmaðr, B.

⁴ frændkonu Þórðar] add. B.⁵ ok—þeim] ok var þat fjöldi

mannz, B.

[III. 86, 87: vii. 42.]

söng versit, 'Ave Maria'¹, er menn heyrðu síðast til. Álmarr Þorkelsson hjó hann bana-högg. Broddi Þorleifsson, ok Einarr langr, Gegnir Íllugason, Jón kjappi, Ásbjörn Íllugason, Skarf-Helgasyr² þrír: Kollsveinn, Þorvaldr, Bergþórr—þeir gengu allir fram rösklega, ok mikil sveit með þeim. Gengu þeir svá fram fyrir Brand, meðan þeir voru heilir, ok eigi sundr-skila, at hónum var við öngu hætt. Í mót þeim kom Þórðr, ok fylgðar-manna-sveit hans, ok mikil sveit önnur; var þá af nýju it harðasta él³. Þá varð Gegnir frá-skila félögum sínum; sóttu hann þá þrír eðr fjórir; varðisk hann drengilega; varð hann móðr mjök, þvíat hann hafði þunga brynju; ok féll hann fyrir þeim. Þeir flettu upp um hann brynjunni, ok vágu hann svá. Hjalti járn-auga hét maðr, hann var vasklegr maðr, ok féll bleikt hárit niðr á herðar undan stálhúfunni. Þar ætla Norðan-menn Pál Kolbeinson, ok sóttu at hónum þrír menn. Hann segir, at engi einhley핑r eðr leysinginn skyldi síðr hlífa þeim en hann. Þeir sóttu hann lengi áðr hann féll. Hann hafði þrjá tigi⁴ sára, ok lét við góðan drengskap líf sítt. Jón Skíðason lét sem öngan sæi hann annan en Þórð, ok sótti hann í ákafa. Svá sagði Þórðr síðan, er um var talat, ef slíkir hefði þrír verit kjapparnir⁵, at hann hefði aldri síðan sól séð. Sóttusk þá allir í ákafa, þeir er við héldusk með Brandi. Svá segir Hallr í Brandz-drápu:—

Harðr frá ek heldr at yrði Hildar-leikr, þar er gildir
 baug-skerðandar börðusk; (bitu sverð í hlym ritar):
 Yggs varð annarr-tveggi (at gengusk þá skatnar)
 odda-meidr í óðu allz gný-hreggi falla.

Létu líf fyrir spjótum (lásk eigi þar háski)
 (sungu vópn á vanga⁶ víg-hljóð) búendr góðir:
 Vitt lá valr á grýttu (varð tafn gefit hrafn)
 (gunnar-már yfir gaurum gall) Haugs-nesi fallinn.

Ok er löng hríð hafði svá gengit, þá riðlask sveitir⁷ Brandz, ok urðu þá mann-drápin. Hrani Koðransson færði stein mikinn at Jóni Skíðasyni, ok kom á bringuna, ok gengu inn bring-spelirnir, ok varð þat hans bani. Jón varðisk þó nökkura stund síðan, en hann hafði nær engi önnur sár; ok lét hann líf sítt með miklum drengskap ok hreysti ágætrar karl-mennsku. Brandr komsk á hest, ok var tekinn millum grunda í flóttanum. Kolbeinn grön tók hann;

¹ Máriu-vers, B. ² Karp Helga-, B. ³ iel, B. ⁴ á þriðja tigi, B.
⁵ kjapparnir] thus B; krapparnir, Cd. ⁶ vanga] vangi, B. ⁷ sveitin, B.

[III. 88, 89: vii. 42.]

ok færðu hann upp á grundina, ok þar sem nú stendr krossinn. Kolbeinn fann Þórð, ok segir at Brandr var hand-tekinn. Þórðr mælti: 'Hví drepí þér hann ekki?' Þórðr sat uppi á grundinni. Var þá lokit mjök bardaganum. Kolbeinn mælti: 'Ek vissa eigi, nema þú vildir til ganga.' Þá stóð Þórðr upp. Þá mælti Hrafn Oddzson: 'Gangit eigi til, Þórðr, ef hann skal eigi grið hafa.' Þá fékk Þórðr til Sigurð Glúmsson at vega at hónum. Gékk Kolbeinn grön þá til þar sem Brandr var hand-tekinn, ok margir menn með hónum. Sigurðr hjó öxi til Brandz; hann skaut yfir sik buklara. Kolbeinn snaraði af hónum buklarann. Þá hjó Sigurðr um þvert höfuð Brandi, ok klauf höfuðit¹ at eyrum niðr. Lét Brandr þar líf sítt. Við líflát Brandz voru þrír tígir manna². Var þar sett upp róða er Brandr féll, ok heitir þar Róðu-grund síðan³. Eyjólfur Þorsteinsson fékk tekit Einar lang frænda sínn, ok gaf hónum grið; ok hafði hann drengilega barizk. Fleiri menn voru þar teknir, þeim er grið voru gefin af ymsum frændum sínum ok vinum; en þeir flýðu allir er því kómu við. Þar féll fjöldi manna af hvárum-tveggjum, ok fjöldi varð sárr. Ok inir beztu bændr féllu ór Eyjafirði: Klyppr Ketilsson, Þorgils Hóla-sveinn, Guðmundr Gilsson, Magnús Narfason, Vigfús Þorgilsson.—Nær fjórum tígum féll af Þórði. Af Brandi féll nær sjau tígir manna⁴: Þar féll Brandr Kolbeinsson, Jón Hafliðason, Kleppjarn Hallzson, Óláfr kámi⁵, Íllugi frá Svína-vatni. Svá segir Ingjaldr í flokki þeim, er hann orti um Brand, ok kveðr á, hversu mart látisk hafi:—

Hregg-sulli tók halla, hné ferð í dyn sverða
 sköglar-fúrs at skýra Skagfirðinga stírdum:
 Hvítz hefir hundrað látizk hjaldr-landz í styr manna
 (trautt má tal þat er hittir⁶) tírætt (ór því fætta).

Skiptu sköp sem optarr (skörungr féll í dyn hjörva
 æztr með orðz-tír beztan) ósvífr fíra lífi⁷:
 Fár má fleina-skúrar⁸ frægr aldr-lagi bægja,
 seiðs, né sínum dauða, svip-skorðandi forða.

¹ höfuðit] B; hann, Cd. ² á þriðja tigi manna, B.

³ var þar sett upp róða—síðan] add. V., but both B and Br. omit it; Br. however annotates in the margin—'Önnur Islendinga-saga segir þar hafi verit sett upp róða sem Brandr féll ok heitir þar Róðu-grund,' which may be derived from the vellum A, which is here wanting, unless it be a later interpolation.

⁴ á sjaunda tigi, B. ⁵ kaim, B. ⁶ hittum, B. ⁷ fíra lífi] B; frá lífi, Cd. (i. e. ósvífr sköp skiptu fíra lífi). ⁸ skúrar] so B.

[III. 90 : vii. 43.]

Él-grundar¹ bjarg þú öndu, æztr þjóð-konungr, mæstri²
 (góðs samir buðlung beiða) Brandz (viðfjörnís landa):
 Hvíld fái öðlingr aldar allvíss Paradísar
 þrútt, sá er þíslum léttir, Páls bróður frið sálu.

Þórðr reið þá á Flugumýri af fundinum. Görði hann þá bert, at allir menn skyldi í griðum koma á hans fund, þeir er sættask vildu við hann. Sóttu menn þá til hans, þeir er á fundinum höfðu verit, ok margir aðrir. Seldu þá allir hönnum sjálfðæmi, ok svörðu hönnum trúnaðar-eiða. Hann tók undir sik öll héruðin, ok fór við þat norðr heim; ok sat nú um kyrt nökkura stund.

206. Lík Brandr var flutt til Staðar, ok þar jarðat fyrir sunnan kirkju við söng-húsit fyrir stúku-durum; ok var hann mjök harm-dauði sínum mönnum. Svá segir Ingjaldr í Brandz-flokki :—

Míldr réð skemr en skyldi skjald-reyrs hötuðr³ aldri
 þrym-kennis tók þannig þungr harmr sonu unga:
 Viggs megu⁴ varla hyggja veðr-tams svana-beðjar
 áms blik-njótar⁵ ítrir auð-míldz skörungs dauða.

Tíðendi þessi fóru⁶ um allt land; ok þóttu mikil, sem var.

207. Þá er Gizurr spurði þessi tíðendi, dró hann lið saman, ok fór norðr um land með fjogur hundruð manna. Hann kom í Skagafjörð, ok þá heim-boð með fimtánda mann at⁷ Jórinni Kálfsdóttur, ok hét henni, ok sonum þeirra Brandz, sínni ásjá ok vináttu. Jórunn gaf Gizuri góðar gjafir. Skagfirðingar sóttu þá á fund Gizurar, ok játuðu hönnum sínum trúnaði. Þá gengu njósnir til Þórðar, ok samnaði hann mönnum, ok fékk enn mikit lið. En menn hans vóru mjök hremðir, ok varð þeim eigi jafn-létt-vígt⁸ sem um várit fyrir fundinn. Þá tókusk meðal-ferðir; ok fóru í millum Þórir tottr⁹ Arnþórsson; hann átti þá skip á Eyrum ok var með Gizuri. Margir menn [aðrir] fóru í millum þeirra; ok varð saman komit sættinni með því, at Hákon konungr skyldi göra með þeim við þá menn sem hann vildi við hafa. Skyldu þeir báðir fara útan um sumarit, Þórðr ok Gizurr. Sóru tólf menn þessa sætt ór hváru-tveggja liðinu, at þessi sætt skyldi haldin, ok fundusk þeir eigi sjálfir. Síðan fór Gizurr heim suðr.

¹ iel-grundar, B. ² mæztr, B; mæst', Cd. (read mæztri öndu). ³ hötuðr]
 B, i. e. hvötuðr; höldr, Cd. ⁴ viggs megu] B; vígt menn, Cd. ⁵ áms
 blik-njótar] B; arm-bliks njótar, Cd. ⁶ fóru] flugu, B. ⁷ at] B;
 með, Cd. ⁸ jafn-létt-vígt] B; jafn-létt vígit, Cd. ⁹ B (and V.); þeir
 Teitr, Cd.

[III. 91 : vii. 44.]

208. Þórðr bjósk til útan-ferðar; hann fékk ríkit til geymslu Hálfðani mági sínum; skyldi hann vera á Grund ok Steinvör ok börn þeirra; ok fylgðar-menn Þórðar, Kolbeinn grön ok Álmarr Þorkelsson. Þórðr gipti Þóriði Sturlu dóttur Eyjólfí Þorsteinessyni, ok skyldu þau vera á Grund um vetrinn. En þeir fóru útan með Þóriði: Nikulás Oddzson, Þorsteinn Gunnarsson, Ingjaldr Geirmundarson. Fóru þeir útan í Eyjafirði; en Gizurr fór útan á Eyrum, ok með hönnum Önundur biskups-frændi, Guðmundr Þorhildarson¹, Þorleifr hreimr. Þeir kómu hvárir-tveggju til Noregs um haustið; ok fundu Hákon konung í Björgyn, ok fóru hvárir-tveggju með hönnum norðr til Þrándheims, þvíat konungrinn sat þar um vetrinn. Hákon konungr lagði stefnu til mála þeirra Þórðar ok Gizurar. Ok á stefnunni lét Þórðr lesa upp rollu langa er hann hafði látið rita um skipti þeirra Haukdæla ok Sturlunga. Birtisk þar á margr skaði er Þórðr hafði fengit í manna-látum. Þá mælti konungr: 'Hvat flytr þú hér í móti, Gizurr?'—'Eigi hefi ek skrá-sett sagnir mínar; en þó kann ek hér nökkuru í móti at svara; en þó kalla ek hér einarðlega frá sagt várum skiptum.' Þann orðróm fengu þeir báðir, at menn sögðusk² eigi heyrta hafa einarðlegar flutt en hvárr flutti sítt mál, svá mart sem í hafði orðit; mælti hvárrgi í móti öðrum, né³ ósannaði hvárr annars sögu⁴. En þat þóttusk menn skilja, at konungrinn viki meirr áleiðis með Gizuri, allt [þat] er hönnum þótti svá mega; ok höfðu menn þat fyrir satt, at þat mundi vera fyrir sakir mála Snorra Sturlusonar, er lát hans hafði nökkut leitt af konunginum. Þá buðu þeir málin öll á konungs dóm; en konungr dró heldr á frest; ok öngan órskurð vildi hann á millum þeirra göra um vetrinn. En um várít fór konungrinn suðr til Björgynjar, ok báðir þeir með hönnum, Gizurr ok Þórðr, ok menn þeirra. Var þá enn talat um málin er þeir kómu suðr. En er Þórðr kærði á um málin Snorra [Sturlusonar], svaraði konungr þar fyrir; ok segir, at hann átti þat at bæta, en bað Gizur svara öðrum málum. Þótti mönnum þá sem konungr mundi lið-sinna Gizuri allt þat er hönnum þótti sér sama eptir hönnum at mæla. Vóru þeir nú báðir með konungi. Einum vetri eptir Haugsness-fund kom út Heinrekr biskup ok Þórðr kakali⁵.

¹ Þorvaldz son, B. ² sögðusk] kóðuz, B. ³ eða, B. ⁴ sögn, B. ⁵ einum vetri—kakali] B. omits this passage.

[III. 92: vii. 46.]

209. ¹ Nú skal hér taka [til] á Íslandi:—Þat sumar eptir Haugness-fund ok fall Brandz var friðr á Íslandi. Staðar-Kolbeinn var þá fyrir ráðum at Hólum, ok var heill lítt um sumarit eptir fundinn; naut hann hvárki svefns né matar, ok þótti mikit fráfall Brandz sonar síns. Hann kom til Staðar, at finna Jórinni nökkuru fyrir Óláfs-messu ina fyrri, ok gisti at Stað, ok fékk ekki mælt við Jórinni, né aðra hugðar-menn sína. Þaðan reið hann upp á Víðimýri til Ingigerðar dóttur sinnar. Lagðisk hann í rekkju er hann kom þar, ok andaðisk Óláfs-messu hina síðari; ok þótti þeim mönnum sem görst vissu, sem hónum mundi mannamissir mjök grandat hafa. Var hann færðr til Staðar, ok jarðaðr fyrir sunnan kirkju hjá Brandi, syni sínum. Kolbeinn var þá nær sjautögum ² manni er hann andaðisk. En Brandr var hálf-fertögr er hann féll; vetri yngri en Kolbeinn ungi. Jafn-lengð Brandz, ok þeirra manna er þann dag létusk, er fjórum nóttum fyrir Jónsmessu Hóla-biskups. Þá var liðit frá falli hins Heilaga Óláfs konungs, sex vetr ins tífunda ³ tigar, ok hundrað tólfrætt. En frá brennunni í Hitardal, er mest tíðendi höfðu þá önnur orðit hér á landi, tveim ⁴ vetrum fátt í tíu tigi vetra. Þá er Brandr féll, var Innocentius páfi [í] Roma, Friðrekr var keisari, Eiríkr Eiríksson konungr í Svíþjóð, Eiríkr ok Abel í Danmörku, Hákon konungr í Noregi, Heinrekr sonr Jóns konungs ⁵ í Englandi.

210. Vetri eptir Haugness-fund kom hingat í Norðrlönd ok til Björgynjar Viljalmr kardináli, sendr af páfa Innocentio, til þess at vígja Hákon konung undir kórónu. Hann vígði ok Postula-kirkju í Konungs-garði á Svithuns-messu-dag um sumarit. Hákon konungr lét þá Gizur ok Þórð kæra mál sín svá at kardinálinn var við, ok lét tjá hónum alla mála-vöxtu þeirra. En er kardinálinn heyrði ok skilði mann-lát þau er Þórðr hafði fengit í skiptum þeirra Gizurar, þá veik hann hér mjök eptir, ok þótti jafnan sem hans hlutr mundi hafa við brunnit. Vildi hann þat eitt heyra, at Þórðr færi þá til Íslandz, en Gizurr væri þar eptir. Kvað þat ok ráð, at einn maðr væri skipaðr yfir landit, ef friðr skyldi vera. Þá var ok vígðr Heinrekr biskup til Íslandz til Hóla-staðar, ok dró hann mjök fram hlut Þórðar við kardinálinn ok svá við

¹ The following three chapters (209-211) are here taken from B. Br. contains them, but annotates in the margin, 'Önnur Saga jók þessu.' ² vij tögum, B.

³ Emend.; níunda, B. ⁴ tveim] emend.; þrim, B. ⁵ Heinrekr sonr Jóns konungs] thus emend.; Jón konungr, Cd. (Henry III, son of king John).

[III. 93, 94: vii. 47.]

konunginn. Var þá ok all-kært með þeim biskupi ok Þórði. Um sumarit Óláfs-messu var Hákon konungr vígðr undir kórónu; hafði hann þá veizlu mikla út í naustinu. Þá var þat ráðit, at Þórðr skyldi út; ok var hann þá skipaðr yfir allt landit til forráða. En Gizurr var þá eptir; ok þótti hónum þat all-þungt; ok var hónum þá skipuð sýsla norðr í Þránd-heimi. Þorgils, frændi Þórðar, var þá eptir með konungi svá sem í nökkurri gislingu fyrir Þórð til trúnaðar við konung.

211. Sumar þat er Þórðr fór til Íslandz var tveim vetrum eptir þat er Kolbeinn ungi andaðisk ok Svarthöfði Dufgusson fór útan í Hvítá með vöru þá, er Kolbeinn lagði til útan-ferðar Þórði. Var Svarthöfði þann vetr í Noregi er Þórðr var á Grund. En þat sumar, er Þórðr fór útan, kom Svarthöfði út í Vestmanna-eyjum. Þat sumar, er Hákon konungr var vígðr, fóru þeir Heinrekr biskup ok Þórðr til Íslandz. Kom Þórðr í Vestmanna-eyjar. Tók hann þar vín mikit¹, er hann átti, er Svarthöfði hafði út flutt ok látið þar eptir í eyjunum. Fór Þórðr upp til Keldna; fann hann þar Hálfðan mág sinn ok Steinvöru. Vöru þau brott ór Eyjafirði; hafði þeim lítt líkat til fylgðar-manna Þórðar. Þórðr reið síðan norðr til Eyjafjarðar til Grundar, ok dvalðisk þar nökkura hríð, áðr hann fór vestr í sveitir. Ok er hann kom í Borgarfjörð tók hann undir sik sveitir allar, ok allt fé Snorra Sturlusonar, ok svá héraðit í Borgarfirði. Hann fór í Garða til Þorleifs, ok tók af hónum trúnaðar-eiða, ok skipaði hann mest yfir héraðit. Sendi hann þá menn á Bessastaði, ok tók bú þat til sín; ok hafði þaðan mölt mikil, ok flutti upp í Reykjaholt, ok ætlaði þar at sitja um há-vetrinn. En hann fór þá vestr til Saurbæjar, ok var á Staðar-hóli með Sturlu um Jólin öndverð. Síðan fóru þeir Sturla báðir suðr í Reykjaholt, ok sátu þar framan mjök til Föstu. Þá kom vestan Einarr Þorvaldzson ok Hrafn Oddzson, ok játtuðusk allir Vestfirðingar til hlýðni við Þórð. Þann vetr kvángaðisk Nikulás Oddzson í Reykjaholti. Kom þá sunnan Sigvarðr biskup; ok urðu þeir Þórðr ekki mjök sáttir í fyrstunni sín á milli, en greiddu þó vel. Gaf Þórðr til staðarins í Skálaholti Skóg-tjörn á Álpta-nesi

¹ Here a leaf in B is much mutilated, more than the outer half being cut off; so that the first column is almost entire; but the second and third are cut clean off, except a small piece; the fourth has been left blank by the transcriber. However, the copy in Br. and other transcripts of the seventeenth century were taken whilst the leaf was still whole.

[III. 95: vii. 47.]

fyrir sál föður síns ok móður. Hón hafði andask um haustið áðr hann fór norðan. Þórðr reið um vetrinn fyrir Föstu ok tók undir sik öll héruð í Norðlendinga-fjórðungi; mælti þá eingi maðr í móti því. Öngar bauð hann bætr eptir Brand frænda sínn, enda beiddi engi bóta. Vóru synir Brandz þá ungir, annarr átta vetra en annarr níu. Um várit görði Þórðr annat bú í Geldinga-holti í Skagafirði, ok var þar löngum. Var þar fyrir Kolfinna Þorsteins dóttir; hón var frilla Þórðar; ok áttu þau dóttur er Halldóra hét. Þórðr átti tvá sonu við Yngvildi Úlfsdóttur, Þórð ok Úlf. Styrmir hét son hans ok Nereiðar Styrmis dóttur. Jón kárin¹ var ellztr; hann var fæddr í Vestfjörðum. Þetta sumar reið Þórðr til þings² með fjölmenni mikit. Vóru þá ok inir stærstu menn flestir á þingi; ok veittu allir [Þórði] tillæti á þingi, nema Sunnlendingar, þeir [er] vóru menn Gizurar, ok enn sumir Áverjar þeir sem eigi hlýddu ráðum Hálfðanar. Þá vóru þeir frændr ungir í Austfjörðum, synir Þórarins Jónssonar, Þorvarðr ok Oddr; ok höfðu þeir föður-leið sína; ok viku þeir öllum sínum málum undir Þórð ok hans forsjá. Sæmundr Ormsson hafði Síðuna, ok föður-leið sína. Guðmundr bróðir hans var þá ungr, ok réð Sæmundr fyrir þeim. Hann var vitr maðr, ok heldr ágjarn; ok þótti líkastr til mikils höfðingja; hann bjó at Kálfa-felli. Hann mælti til innar mestu vináttu við Þórð, ok vildi at hann hefði forsjá með hönun; ok beiddisk at görask heima-maðr Þórðar. En Þórðr réð einn öllu á þinginu. Hann tók til lög[sögu-]mannz Ólaf hvíta-skáld Þórðarson. Hann ýfðisk heldr við Sunnlendinga, ok kvazk sjá hverra föður-bóta þeir vildu hönun unna, er þeir vildu síðr þjóna hönun en öðrum mönnum á Íslandi. En þeir gáfu eigi gaum at því. Hann hét þeim því, at þeim mundi eigi gagnask at halda þeirri stærð fram. En þó reið Þórðr norðr af þinginu, ok var heima um sumarit. En um haustið, þá er skipa-gangr var reyndr, ok vitað var, at Gizurr kom eigi út, reið Þórðr suðr um Kjöl með mikla sveit manna, ok fór um alla sveit Gizurar. Mæltu þá flestir menn eigi í móti at þjóna hönun; ok var þeim þó in mesta nauðung. Hann lagði ok féggjald á alla bændr; ok þótti þeim þat léttara en þjóna opinberlega til Þórðar; þvíat þeir vóru einfaldir í sinni þjónustu við Gizur. Þórðr fór ofan allt á Nes, ok svá upp í Borgarfjörð;

¹ kaarin, Cd.² Here ends the first column of the mutilated leaf; the rest of this chapter is therefore for the greater part taken from the transcripts.

[III. 96, 105 : vii. 47, 51.]

var þá kominn til hans Sæmundr Ormsson. Fór Þórðr ór Borgarfirði í Dali vestr, ok skipti ríkinu með þeim frændum sínum¹, Sturlu Þórðarsyni ok Jóni Sturlu-syni. Þat görði hann á Þorbergsstöðum. Reið hann síðan norðr Laxárdals-heiði, ok sat á Grund um vetrinn. Þann vetr gipti hann Ingunni Sturlu-dóttur Sæmundi Ormssyni. Fóru þau um sumarit austr til bús þess er Sæmundr átti þar. Görðisk hann þá ofsa-maðr mikill, ok þótti líkleggr til höfðingja. Þetta sumar reið Þórðr til þings. Mælti þá eingi maðr í móti hónum á þinginu. Guldu Sunnlendingar gjald þat er Þórðr lagði á, ok gekk þat þó² allt með inni mestu nauðung. Þetta sumar urðu þeir nökkut mis-sáttir, Sæmundr Ormsson ok Ögmundr Helgason. Kærðu þeir þat fyrir Þórði; ok setti hann þá niðr þær greinir er þá vóru í milli. Mælti þá eingi maðr í móti því er Þórðr vildi at væri.

Sumar þetta kom út bréf Hákonar konungs til Þórðar; ok var hónum stefnt útan. Þar vóru á nökkurar sakar-giptir ok átölur við Þórð, um þat, at hann hefði meiri stund á lagit at koma landinu undir sik en konunginn, sem hónum þótti einka-mál til standa. Heinrekr biskup fylgði ok þessu, at Þórðr héldi eigi þat er hann hafði konunginum heitið. Ok fóru þá margar greinir [í] með þeim Þórði, svá at nær kom einginn hlutr ásamt með þeim. Svall þetta sundr-þykki svá, at Heinrekr brá til útan-ferðar þetta sumar; ok kom á fund Hákonar konungs. Tók hann við biskupi forkunnar-vel, ok vissi at hann hafði einarðlega fylgt hans máli á Íslandi. En biskup flutti eigi mjök mál Þórðar, ok kvað hann ekki efna þat er hann hafði heitið; kvað konungs vilja aldri mundu við gangask á Íslandi meðan Þórðr réði svá miklu. Biskup var með konungi um vetrinn; ok hlýddi konungr all-mjök á hans sagnir. En þá var fátt þeirra manna í Noregi, er mjök drægi fram hlut Þórðar, nema nökkurir lögu-nautar hans³.

212. ⁴Um sumar it fyrra hafði Þórðr riðit suðr til Hváls, ok kom þar um nótt með ófriði. Gékk Philippus út ok þeir menn er fyrir

¹ ok, add. Br., but not B. ² þó] svá, Cd.

³ 'Hér vantar enn við,' Cd., in margin. The fourth column in the vellum B is left blank, probably in order to take in the following chapters, 212-215. This is in the vellum the last leaf in a sheet, the next sheet beginning with a fresh handwriting and a fresh Saga, viz. the Svinfellinga Saga. See below.

⁴ The following three chapters are not found in B. In Br. they have been inserted in the midst of the Svinfellinga Saga, where they break off the context. They evidently form a part of Sturla's work.

[III. 105 : vii. 52.]

vóru. Þá vildi Hrani Koðransson ljósta Philippus með keyri; en Þórdís Flosadóttir, kona Philippus, brá við hendinni með skikkjunni, ok bar af hönnum höggit. En svá varð skilnaðr þeirra at sinni, at Philippus festi Þórði útan-ferð sína á því sumri. Þaðan reið Þórðr til Keldna. Þá sendi hann Áron í Odda; skyldi hann koma Haraldi til mótz við Þórð. Ok er Áron finnr Harald, segir hann at þeir skuli flytja hans mál, ef hann vill fara með þeim; ok hans kostr skyldi þá vera beztr, ok segir hönnum annat óráðlegra. Nú með því, at Haraldi þótti eigi örvænt, at Áron fengi þat flutt, at hann færi eigi útan, en trúði hönnum vel, þá fór hann til mótz við Þórð. Var þá eingi annarr kostr af Þórði, en Haraldr festi útan-ferð sína. Ok þat fór fram, ok varð Áron hönnum at öngu liði. Var þat mál manna, at hann görði þat eigi at maklegleikum. Þetta haust kvánguðusk þeir Þórarins-synir; fékk Þorvarðr Solveigar Hálfðanar dóttur, en Oddr fékk Randalinar Philippus dóttur, ok vóru bæði senn brúðlaupin at Hváli um haustið eptir er þeir vóru útan farnir, Sæmundar-synir. Var Sigvarðr biskup at brúðlaupinu, ok fór útan síðarr ok Þórðr Sighvatsson. Á því ári var veginn Guðmundr Hjaltason.

213. Maðr hét Hrani ok var Koðransson; hann var mikill ok nökkut skrámleitr, langnefjaðr, ok hafit framan-vert nefit. Þórðr kakali hafði vina-boð á Grund. Þar kom Hrani, Eyjólfir Þorsteinsson, Hrafn Oddzson, Sæmundr Ormsson, Sturla af Staðarhóli, Þorleifr ór Görðum. Á þeim fundi skipti Þórðr ríki með þeim. Skyldi Eyjólfir hafa ríki í Skagafirði, ok búa í Geldingaholti. Hrani skyldi taka við búi á Grund, ok vera fyrir héraði í Eyjafirði. Þorleifr skyldi vera fyrir Borgarfirði, en Sæmundr fara austr til ríkja síнна. Hverr þeirra skyldi veita öðrum, ef nökkut þyrfti við. Þeir skyldi fyrir öngum laus láta ríki, nema bréf Þórðar kæmi til, eðr hann sjálfr. Gaf Þórðr þeim öllum góðar gjafir at skilnaði. Fór hann þá útan. Ok þótti mönnum hann hafa lítt skilizk við málin þeirra Orms-sona ok Ögmundar. Hrafn bjó á Sauðafelli; hann átti annat bú á Eyri í Arnarfirði. Hrafn fór jafnan til Borgarfjarðar, ok vingaðisk þar við bæendr. Nikulás Oddzson átti Gyðu Sölmundardóttur; hann var lengi með Þórði Sighvatssyni, ok fékk af hönnum mikinn sóma; hann var hirðmaðr Hákonar konungs ok í góðri virðingu með hönnum. Þau Gyða áttu tvá sonu; annarr hét Valgarðr, en annarr Sölmundr; en Helga dóttir; hón var gipt Þorláki Narfasyni; þeirra son var Ketill. Nikulás

[III. 106: vii. 52, 53.]

átti bú í Kalmans-tungu, ok var löngum með Hrafni, ok var með þeim mikil vinátta. Allir inir stærstu bændr í héraðinu voru trúnaðar-menn Hrafn: Egill, ok Þorkell prestur í Síðu-múla, Finnur af Sámsstöðum.

214. Þá er Sæmundar-synir kómu á fund Hákonar konungs, tók hann vel við þeim. Gáfu þeir þá upp goðorðin í vald Hákonar konungs, ok voru með hönnum tvá vetr. Síðan gefr konungr þeim orlof til Íslandz, ok fær hann aptr ríki sítt, ok kvazk skyldu auka sæmð þeirra. Fóru þeir í skip með Kolbeini svarta ok Skeggja hvíta; ok sigldu í haf, ok höfðu langa úti-vist. Ok Dróttinsdag¹ fyrir Michaelis-messu sigldu þeir austan fyrir Mýrdals-eyri, ok svá vestr fyrir; ok stóð Haraldr á búlka-brún, ok skipaði² land. Hvessti þá svá veðrit sem á leið nóttina. Ok þat veðr görði Mána-daginn, svá at skipit leysti undir þeim. Hljópu menn þá í bát, ok týndusk þeir allir. En fjórir menn hljópu í stafn-lok skipsins; ok sögðu þeir svá síðan, at þeir kenndu at Philippus komsk þriði³ á kjöl. En þeir voru áttján⁴ dægr á skips-flakinu, ok höfðu önga vist, nema einn smjör-laup, ok átu þar við svarð-reiðann. Drykk höfðu þeir öngan. Var þar Ari Ingimundarson, Sighvatr kostur, Mör-kári, Ögmundur hét inn fjórði. Síðan fundu fiski-menn þá ór Vestmanna-eyjum, ok fluttu þá með sér til Eyjanna. Ok voru þeir mjök þrekaðir, sem ván var.

¹ Langardaginn, V. ² Thus, or read skygndi (?) = *he had the look-out, or espied*; skodaði, V. ³ Or, þrysvaer (?); 'iij,' Cd. ⁴ þrettán, V.

SAGA SVÍNFELLINGA; OR, SAGA ORMS SONA.

215 (1). Þá er Hákon konungur Hákonarson hafði þrjá tigi vetra ráðit Noregi, kom Vilhjálmur kardináli í Noreg, ok vígði hann Hákon konung undir kórónu. Þat var á fimta ári pávadóms Innocentii. En þrim vetrum síðarr fór útan Heinrekr biskup Kárs-son ok Þórðr kakali¹. Þá var kórin til lög[sögu-]mannz Sturla Þórðarson. Á þeim misserum andaðisk Árni óreiða Magnús son, Ámunda sonar. Brandr prestur Jónsson var vígðr til ábóta á því ári er Hákon var vígðr undir kórónu; hann réð fyrir austr í Þykkvabæ í Veri², ok var ágætr höfðingi, klerkr góðr, vitr ok vinsæll, ríkr ok góðgjarn; hann hafði mann-heill mikla³. Halldóra Arnórs dóttir var móðir hans; en móðir Halldóru var Guðrún, dóttir Brandz biskups Sæmundar sonar.

(2). Ormr Jónsson bjó at Svínafelli; hann var goðorðz-maðr þar um Síðuna; hann átti Álfeiði, dóttur Njáls ór Skógum. Synir hans voru þeir Sæmundr, Ormr, ok Guðmundr. Þeir voru bræðr⁴: Brandr, er síðan var biskup at Hólum, ok Þórarinn faðir þeirra Þorvarðz⁵ ok Oddz. Systur þeirra voru þær Sólveig ok Steinunn;—þau voru fimm systkin. Þá bjó Digr-Helgi í Kirkjubæ; hann átti Arnfríði dóttur Þorsteins bónda frá Hofi. Synir þeirra voru þeir Ögmundr, Þorsteinn, ok Arnórr er síðan var ábóti í Viðey, Sokki ok Finnbjörn. Ögmundr Helgason átti Steinunni Jóns dóttur; þau voru börn þeirra: Guðmundr gríss⁶, Jón karl, Sigmundr, ok Sokki; Guðrún, Þóra, Helga, ok Arnbjörg nunna. Skeggi Njálsson bjó í Skógum; hann átti Sólveigu Jóns dóttur; þessi voru þeirra börn: Klængur, Þorsteinn, Eyjólfur, Jón prestur, Arnbjörg er átti Guðmundr Þorsteinsson er bjó í Skarði'nu Eystra á Rangár-völlum. Helgi Loptzson bjó þá í Skál; hann

¹ en þrim—kakali] add. B. ² í Veri] add. B. ³ ok í þann tíma hafði hann mest (!) mannheill þeirra manna er þá voru á Islandi, B. ⁴ Viz. these were the brothers of Orm. ⁵ Þorvarðar, B. ⁶ Guðmundr gríss] add. B.

[Saga Svinfellinga, 3.]

átti Ásbjörgu¹ Þorláks dóttur systur Árna biskups; þau Helgi áttu mörg börn: Lopt, ok Bjarna prest, Magnús, ok Árna er síðan varð biskup, Guðný er átti Þórðr á Möðru-völlum, Þórdís, Halldóra². Helgi í Skál átti þann bróður, er Svartr hét; hann var góðr bóndi; hann átti Ástríði Guðmundar dóttur; þau áttu son er Þorkell hét. Snorri sveimr bjó í Holti í Meðal-landi; hann var fémaðr mikill, ok þó lítils-háttar³; hann var vinr Ögmundar; ekki átti hann barna⁴. Egill hét maðr, skyr-hnakk; hann bjó í Mörtungu; Ragneiðr hét kona hans; en Einarr hét son þeirra. Með þessum öllum mönnum var góð vinátta.

(3). Þat var eitt sumar er Ormr Jónsson var á Alþingi⁵, at verk laust í hönd hönnum. Þá kom til hans Helgi læknir er þá bjó á Mársstöðum. Hann kvað eigi mundu göra atgöðir; ok at því varð⁶. Þat segja sumir menn at Ögmundr Helgason tæki Ormi blóð þar á þinginu á gjós-æðinni. Ok síðan felldi sóttina at hönnum. Reið Ormr af þinginu í Skálaholt ok við mikinn þunga, ok lagðisk þar í rekkju, ok lá lengi sumars í þessum vanmætti. Kom þá Álfeiðr húsfreyja hans austan, ok margir frændr hans ok vinir, at finna hann, þvíat hann var vinsælastr af öllum óvígðum höfðingjum á Íslandi í þann tíma; þvíat hann leiddi mest hjá sér allra⁷ þeirra hernað ok óöld⁸ þá er þeir vöfðusk í, en hélt hlut sínum óskerðum fyrir öllum þeim. Ormr bóndi andaðisk þrim nóttum fyrir Márfu-messu ina síðari í Skálaholti. Var hann jarðaðr fyrir austan kirkju. Þá fór Álfeiðr húsfreyja hans með barni; ok fæddi hön á þessum misserum svein, ok var kallaðr eptir föður sínum Ormi. Þat haust var veginn Snorri inn Fróði í Reykjaholti. Sæmundr tók goðorð eptir föður sínn ok staðfestu, en Ögmundr bauð Guðmundi heim til fóstrs til Steinunnar föður-systur sinnar. Sæmundr tók þar fé Guðmundar í Kirkjubæ; en Ögmundr varð-veitti fé Guðmundar. Þá var Guðmundr sjau vetra er faðir hans andaðisk. Þat fannsk brátt á, er Ormr var frá kallaðr, at Ögmundr hélt sér vel fram um héraðs-stjórn, ok görðusk margar greinir með þeim Sæmundi.

¹ Arnbjörgu, B. ² Guðný—Halldóra] add. B. ³ lítill bóndi, B. ⁴ ekki —barna] add. B. ⁵ B; þingi, Cd.

⁶ hann lét senda í búð eptir Helga lækni er bjó á Mársstöðum í Vazdal; hann kom til ok sagðe, at honum syndiz svá meinit sem eigi mundi teá atgerðir at hafa. ok at því varð, B, which omits the following sentence, þat segja—at hönnum.

⁷ allra] B; alla, Cd. ⁸ óöld], B; óvild, Cd.

[Saga Svínfellinga, 4.]

(4). Þat var eitt sumar¹, at Sæmundr lét eiðfæra ómaga á landseta Ögmundar er Höskuldr hét. Ögmundr reið þegar at sjá yfir efni hans; ok vildi hann kalla þat, at Höskuldr ætti eigi at annask² ómagann fyrir fjár-sakir. Síðan fékk Ögmundr menn til at færa aptr ómagann. Sæmundr varð reiðr við þetta, ok sér nú yfir fé Höskuldz³, ok þykkir hann fé hafa at annask ómagann; ok kvezk eigi svá búit hafa skyldu. Ríðr heim eptir þetta, ok kvað Ögmund rangt gört hafa. Ok er nú kyrt um vetrinn.

Um várit fór⁴ Sæmundr stefnu-för í Kirkjubæ; stefnir hann Ögmundi um þat, at hann þóttisk eigi ná réttu af hönnum. Heyrir Ögmundr á stefnuna, ok svá Guðmundr bróðir Sæmundar. Síðan ríðr Sæmundr ofan í Holtt í Meðal-land, ok tekr þar upp bú Snorra sveims, svá at þar var fátt fé-mætt eptir. Þaðan ríðr hann í Mörtungu, ok skiptir fé með þeim Agli⁵ ok Ragneiði, ok rak þaðan í brott fé allt⁶; en segir Agli skyr-hnakk, at hann skal heimila vist eiga at Svínafelli þeim stundum er hann vill verit hafa. Egill tekr því hvárki vel né illa. Síðan ríðr Egill til Kirkjubæjar, ok segir Ögmundi til hvar komit var⁷. Ögmundr görir þar ekki at, en býðr Agli með sér at vera. Egill þakkar hönnum boðit, ok lézk lengrum⁸ þar mundu vera en með Sæmundi. Ok er þeir tala þetta, ríðr þar [at] Snorri sveimr, ok berr upp vandræði sín. Ögmundr bað hann vel verða við, ok kvað eigi mat⁹ mundu skorta í Kirkjubæ, 'Ok skal oss jafn-drjúgt verða,' segir hann. Ögmundr sendir mann í Þykkvabæ¹⁰ til Brandz ábóta, ok segir hönnum hverju þeir fóru fram. Ábóti hét at leggja til samnings með þeim, en bað Ögmund eigi halda vini sína til rangra hluta með ofkappi, 'Þvíat þess er ván, at Sæmundr vili þat eigi hafa, hvárki af yðr né öðrum mönnum¹¹.' Ábóta líkar ok illa fjár-upptektin, þótt sakar væri til; ok kvazk ugga, at til meira mundi draga með þeim en þá var fram komit; þvíat Sæmundr var ofsa-maðr mikill ok óeirinn, ok görði at

¹ Þat haust—Þat var eitt sumar] much shorter in B,—Sæmundr tók staðfestv oc goðorð, en Guðmunde var étlat annat fé; hann var löngum með Ogmunde ok Steinunne föður systur sinne. Þat var eitt sinn at Sæmundr lét . . . ² mætti eigi annazt, B. ³ -ulldar, B. ⁴ eptir um várit, B. ⁵ Egli, B, here and often. ⁶ síðan ríðr hann í brott, ok hefir með sér fé allt þat er Egill átti, B. ⁷ Egill tekr því mjök hvárgan veg. Þegar Sæmundr er í brottu ríðr Egill í Kirkjubæ, ok segir Ögmundi til svá búins, B. ⁸ lengrum] B; lengr, Cd. ⁹ mat] ok önnur föng, add. B. ¹⁰ Þjokkvabæ, B, here and often. ¹¹ Here is a homoteleuton in B (ábóti).

[Saga Svínfellinga, 5, 6.]

því öngan manna-mun, en Ögmundur var ótillátzsamr, ok átti mikit undir sér.

(5). ¹Nú ríðr Sæmundr til þings, ok fjölmennir mjök. Brandr ábóti reið ok til þings, ok Guðmundr bróður-son hans reið með hónum. Á þinginu vill Sæmundr sækja Ögmund til sekta, en ábóti bað, at þeir felldi þetta niðr, ok svá Guðmundr, bað hann vægja Ögmundi fóstura sínum. Ok svá gerir Sæmundr, at hann hefir eigi mál fram at sinni. Af þinginu riðu þeir ábóti heim. Ok þótti þá sem jafnan, at Brandr ábóti hefði sér hinn betra hlut af deildan. En Sæmundr reið norðr með Þórði Sighvatz syni ² í Geldinga-holt, ok bað Ingunnar Sturlu dóttur bróður-dóttur hans ³; ok hón var hónum gipt. Þórðr sagði Sæmundi, at hann vill, at hann leggi hvergi sínn hlut fyrir Ögmundi, kvað hvárki til skorta fjölmenni né mægðir. Nú ríðr Sæmundr heim til Svínafellz með konu sína. Ok þegar hann kemr heim, býr hann til veizlu ok býðr þangat Guðmundi bróður sínum ór Kirkjubæ. Guðmundr segir, at hann man koma, en Steinunn húsfreyja föður-systir hans bað hann eigi fara. En Guðmundr reið þó til veizlunnar ok með hónum Egill skyrhnakkr. Um veizluna var þeim bræðrum alltiðrætt, ok vissu menn óglöggt hvat þeir töluðu. En er slitið var veizlunni reið Guðmundr heim í Kirkjubæ, ok gaf Sæmundr hónum einn hest. Nú er hann í Kirkjubæ þat er eptir var sumars. En um haustið beiðir Guðmundr Ögmund brötferðar, ok hann vill hafa í brot með sér fé sítt. En Ögmundur tók því seinliga, en kvez þó eigi vilja banna hónum brötferð. Steinunn húsfreyja bað Ögmund vel leysa Guðmund af hendi; ok svá gerði Ögmundur, at hann gallt ⁴ Guðmundi til hundrað hundraða. Ferr hann við þetta efni til Sæmundar. Sitja þeir nú um kyrt fram yfir Jól ⁵.

(6). Eptir Jól um vetrinn dregr Sæmundr at sér lið; hann fékk nær átta tígum manna, ok ferr við þetta lið í Kirkjubæ. Ok um morgininn er þeir ætla at fara, bað Álfeidr húsfreyja, móðir Guðmundar, at hann færi eigi þessa ferð með Sæmundi, fyrir þá sæmð ok velgerninga, er Ögmundur hafði hónum veitta. En hann svaraði henni heldr styggliga, ok kvazt svá aldrs kominn at hann mundi

¹ The following two chapters (5 and 6), and a part of chapter 7, are taken from B, the text being more minute and better.

² til Þórðar Sighvatz sonar, Br. ³ bróður-dóttur hans] add. Br. ⁴ ok svá gerði Ögmundur, at hann gallt] Ögmundur greiddi Guðmundi innstæður þessa fjár sem hann tók við, sem var til hundrað hundraða, Br. ⁵ sitja—Jól] add. Br.

[Saga Svínfellinga, 6.]

sjálf ráða ferðum sínum¹. Hón kvað hann þó eigi mundu fara svá búinn, ok bað hann ganga með sér til Lítlu-stufu, ok gera klæða-skipti. Ok er hann klæddizt, gengr hón brott af stufunni ok rekr fyrir lás. Ok er hann verðr þessa varr, tekr hann einn stein er hann fann í stufunni, ok brýtr frá hurðina; ok komzt út eptir þat. Þeir Sæmundr vóru þá búnir, ok riðu við þetta lið í Kirkjubæ. Þetta var um nótt eptir Páls-messu. En sá maðr var á staðnum er Íllugi hét, ok var Guðmundarson; hann var bryti; hann átti þá konu er Bergljót hét; þau vóru úti í elda-húsi um nótt at soðningu, ok sá maðr með þeim er Þorvaldr hét, ok kallaðr feni. Rakki lá í eldhúsinu; hann spratt upp ok gó. Íllugi bað Þorvald forvitnast at hverju hann gó. Hann gengr, ok ferr upp á hús; ok sér, at hundrinn horfir norðr af húsunum. Hann heyrir þá manna-mál, ok þekkir skjótt mál þeirra bræðra, Sæmundar ok Guðmundar. Þorvaldr gördi ekki vart við sik; ok gékk heim skjótt, ok inn í skála at rúmi bónda, ok sagði at menn fóru at bænum, 'Ok eigi ráðit, at með góðum vilja sé þeim er hér eru fyrir.' Ögmundr spurði, hvárt hann vissi nokkut af hverir vera mundi. Steinunn svarar: 'Eigi þarf ek lengi at geta til; þeir munu vera frændr mínir, Sæmundr ok Guðmundr. Ok görit fyrir Guðs sakir ok nauðsyn yðra, at þér aukit eigi vandræði við frændr mína².' Ögmundr stendr upp þegar, ok tekr brynjar nökkurar tíu, er héngu fyrir rúmi þeirra, ok kastar eptir setjunum, ok bað menn upp standa. Þeir klædduz skjótt, þvíat ljós brann hverja nótt. Ögmundr bóndi tekr mörg spjót, er bundin vóru í kerfi, ok berr út til kirkju. Ok þeir menn aðrir, er fyrir vóru, gingu til kirkju með vápnum. Ok er bóndi kemr í kirkjuna, telr hann liðit, ok vóru þar fimm tigr vígra karla, þat er hönnum þótti vápn-fært. Síðan gengr Ögmundr með vápnum, ok með hönnum Péttr Gríms-son. Þeir ganga í stöpulinn; en í aðrar stöpul-dyrr gékk Jón karl ok Snorri sveimr. Þeir létu út horfa spjótz-oddana. Ok í þessu hleypa þeir Sæmundr á hlaðit ok menn hans; ok kallar Sæmundr, at þeir skyldu hlaupa í dyrrin, svá fyrir þær dyrr er norðan vóru á húsunum. 'Gangit nú inn sköruliga,' segir hann, 'ok látið þá nú enga viðtöku fá.' Þá mælti Ögmundr: 'Ef þér vilit nökkura menn finna, þá gangit hingat til kirkjunnar, þvíat húsín eru auð

¹ en hann svaraði—sínun] Guðmundr bað hana eigi þess biðja, at hann særi eigi með bróður sínum; 'mun ek eigi þá meira virða er halda réttindum fyrir hönun,' Br. ² ok görit—mína] add. Br.

[Saga Svínfellinga, 6.]

af mönnum. Þeir svöruðu engu, ok hljópu allir senn ofan til kirkjunnar, ok í kirkju-garðinn, ok slógu hring um kirkjuna, ok brugðu sverðunum. Ögmundr bóndi heilsar þeim báðum bræðrum, Sæmundi ok Guðmundi. Þeir tóku því seinliga, ok spurðu, hví þeir væri í kirkjunni. Ögmundr kvað vart hafa orðit við ferð þeirra, ok þeir léti ekki friðliga; 'En ef þér vilit fara með öðru efni, þá skal hér heimil gisting vera.' Sæmundr kvaz ekki hafa ætlat þar mat at éta; 'En þess beiði ek [at] þér gangit brott af kirkjunni.' Ögmundr kvazk eigi mundu út ganga fyrr en lýsti; kvazk þá mundu gera sem hónum líkaði. Þá mælti Guðmundr: 'Hvat muntú þá undir þér eiga meira kost, þótt lýsi af degi?' Ögmundr mælti: 'Þat ætlaða ek aldri, at þú mundir slíkum orðum mæla, fóstri, sem nú heyrir ek.' 'Ekki man nú farit at því, hverja virðing þú leggr á.'—'Vera má at svá sé,' sagði Ögmundr; 'en mæla munu þat sumir menn, at ek være¹ annarra orða eigi ómakligri frá þér.' 'Svá skyldi ok vera,' segir Guðmundr, 'ef þú hefðir eigi fyrri valdit upphöfum ok fullkomnum fjándskaðum við okkr bræðr; þar sem faðir okkarr veitti þér þat upphald, at þú mant aldri fá svá góðu launat, þótt þú leitaðir við þat, sem þú skyldir; en eigi með vélum ok prettum sem þú ert nú sann-prófaðr at.' Þá tók til orða Fiargarðr Austmaðr, er í ferð var með þeim bræðrum; bað þá at ganga ok láta eigi kirkjuna standa fyrir þeim. Sæmundr kvazk þat eigi göra mundu, ok bað engan mann dirfa sik at því, at gera grand heilagri kirkju. Moðólfr djákni, er kallaðr var gani-maðr, fékk komizk út undir syll kirkjunnar, ok hafði einn hamar í hendi. Teitr hét fylgðar-maðr þeirra bræðra, er kallaðr var Hafr-Teitr; hann fékk tekit djákna, ok spyrr hvat hann vildi er hann hljóp svá. 'Þat skaltú brátt vita,' segir hann. Hefr upp hamarinn, ok lustr á handlegginn, svá at Teitr lét þegar laust. Moðólfr hleypr at ánni fram, Kirkbæinga-á; hón féll þíð í milli höfuð-ísa. Hann kastar sér þegar út á ána, ok leggz yfir. Hann ferr á þann bæ er í Tungu heitir. Hann segir Halldóri bónda heim-sóknina; bað hann senda á bæi ok segja þessi tíðendi, bað þá alla skunda til mótz við Ögmund. Djákni snýr þá skjótt apr sömu leið. Ok er hann kemr á bæinn, gengr hann til baðstufu, þvíat hónum var kallt orðit. En Teitr gengr at Sæmundi, ok sagði, at maðrinn hafði brot komizt, ok brátt

¹ være] thus B.

[Saga Svínfellinga, 7.]

mundu menn at koma. Sæmundr brá þá við skjótt, ok bað þá brot ríða, ok segir þá liðinu at hann vill ríða í Skál til Helga Loptz sonar. Þeir gerðu svá. Ok er mjök var ljóst orðit, kómu í Kirkjubæ nær átta tigur manna til mótz við Ögmund. Þar var Svartr, bróðir Helga ór Skál, ok eggjaði mjök eptir-reiðar; ok þess fýstu fleiri. En Steinunn húsfreyja latti eptir-reiðar; kvazk hón bæði til spara bónda sínn ok sonu sína, ok kvað illt mundu hljótask af þessu her-hlaupi. Ok eptir þetta ríðr Ögmundr í brott, ok ærði undan at sinni. Hann ríðr norðr um land við hinn sjaunda mann í Geldinga-hollt til Þórðar Sighvatz sonar. Ögmundr segir Þórði sín vandræði. Þórðr kvað Ögmundi sjálf-rátt í hvern stað, at láta hlut sínn fyrir Sæmundi, 'Því at þú hefir fjárkost meira; þú ert ok vinsælli af bóndum, þótt þú hafir eigi goðorð. Þá heyri ek ok, at bændr vili þér eigi verr en Sæmundi. Ok þótt ek sé mægðr við Sæmund, þá mæli ek þat eigi [eptir hönun] at hann ofsæki né einn mann. En ver með mér slíka stund er þér líkar.' Ok er þeir Orms-synir spyrja þetta, brott-reið Ögmundar, þá sendir Sæmundr mann í Kirkjubæ, ok bað bændr ríða til mótz við sik. Þeir gerðu svá; fundu Sæmund í Skál. Hann hafði þá upptekt, at þeir hefði sýnt sik í mótgangi við hann, þar sem þeir vóru hans þingmenn. Bauð hann þeim tvá kosti; at þeir skyldu vinna hönun trúnaðar-eiða; hinn annarr, at hann mundi taka fé þeirra eða limar. En þeim sýndisk, at vinna hönun, ok þeim bræðrum, trúnaðar-eiða, ok skiljazt eigi við þeirra mál. Skildu þeir at því. Riðu þeir bræðr heim eptir þetta. Ok er nú kyrt um vetrinn ok tíðenda-laust.

(7). Nú er at segja frá Ögmundi, at hann er í Holti um vetrinn með Þórði Sighvatz syni. En um vart eptir Fardaga ríðr hann suðr um Kjöl, ok vill þó eigi ríða heim í Kirkjubæ. Görði Ögmundr þá vart við, at hann var kominn í héraðit. Bændr sendu þau orð Ögmundi, at þeir þóttusk verða nokkut hremðir; en kvóðu þó Ögmundi jafn-frjálsar sínar eignir sem sjálfs síns, hvers sem hann þyrfti við. Ögmundr ríðr þá brott af Síðu, ok vissu menn óglögggt um ferðir hans, hvert hann mundi snúit hafa.

¹ Þá slásk í þessi mál með Ögmundi Þórarins-synir, Þorvarðr ok Oddr. Teitr Hallzson var með þeim Sæmundi ok Guðmundi,

¹ The following episode, þá slásk—sam-sumars, is taken from Br.; om. B.

[Saga Svínfellinga, 8.]

ok unði því eigi¹ er Ormr Svínfellingr hafði gefit Þórarni goðorð þau er Gróa Teitz dóttir móðir hans hafði átt, ok Ragnfríðr systir hennar; ok aldri höfðu þær leyfi til gefit at lógat væri goðorðunum. Nú fékk Sæmundr eign goðorðanna af þeim sem löglega áttu, ok at erfðum höfðu tekit. Þessi mál vóru á Alþingi kærð, ok lögðu hvárir-tveggju undir Þórð kakala. Þórðr görði þat, at Þórarins-synir skyldi kjósa, hvárt er þeir vildi gjalda fimm tigi hundraða Sæmundi, ok eignask þá goðorðin, ok skyldi handsalamenn fram koma áðr þeir riði ór Fljótz-hlíð. Þeir kjöru at eiga heldr goðorð; en engir kómu fram handsala-menn. Kallar Sæmundr nú til goðorðanna. Ok er nú fyrst kyrt; en þó vex sundrþykki at nýju með þeim. Reisa þeir flokkinn, Þorvarðr ok Oddr. Ferr Þorvarðr suðr í Rangár-hverfi, ok biðr menn til atfara við Sæmund. Oddr fór norðan við átta tigi manna; ok þar sem þeir koma, hrekja þeir menn. Sæmundr görir norðr í móti þeim. Þá hljópu þeir á einn klett allir; nema Oddr, ok þeir þrír, riðu frá þeim. En hinir er á klettinum vóru, gengu til sættar, ok sóru Sæmundi trúnaðar-eiða; handsöluðu þeir hónum, at hann skyldi göra af þeirra fé svá mikit sem hann vildi, ok þá er hann vildi; ok þat með, at þeir bræðr skyldi eiga allt fé þeirra, ef þeir hlypi í flokk móti Sæmundi, ok fara útlaga af eignum. En þat gördu þeir þó sam-sumars.

(8).² Næsta vár eptir er Þórðr kakali fór útan, reið Sæmundr Ormsson í móti þeim Oddi, ok hafði sjálfðæmi af mönnum hans. Ok þat sama sumar er Sæmundr var á þingi, tók Þorvarðr Þórarinsson Guðmund Ormsson ok nökkura menn með hónum, ok flutti þá nauðga til Austfjarða, ok vóru þar haldnir til Óláfs-messu. Þorvarðr varð sekr um hernað á Alþingi, ok Oddr, Hálfðan Loptsson, Magnús Jónsson. Eptir þat sættusk þeir í Skagafirði um sumarit, ok handsöluðu hvárir-tveggju fyrir sína menn öll þau mál er görzk höfðu sveitanna á meðal. Varð þat at sætt, at þeir skyldu hluta hvárr göra skyldi við eið, Sæmundr ok Þorvarðr. Nú hlaut Sæmundr at göra. Þessi görð var upp lokit undir Lóns-heiði; ok var þat upphaf, at hann görði sér til handa sex tigi hundraða fyrir töku Guðmundar á hendr Þorvarði, en tvau hundruð á hendr hverjum þeirra er fóru með hónum, ok skyldi

¹ ok unði því eigi] thus emend.; ok virði þá eigi, Cd.
 wanting in B; in Br. it is displaced. It is a continuation of the above, referring to the year 1251.

² This chapter is

[Saga Svinfellinga, 9.]

annarr eyrir upp gefask er annarr var goldinn. Fyrir sekð Þorvarðz vóru görvir þrír tigur hundraða. Þá görði hann sér til handa þrjá tigi hundraða¹ á hendr Oddi fyrir sekð hans. Görði hann hundrað á hendr hverjum þeirra er fóru með Oddi norðan á sveitina. Tuttugu ok fimm hundruð görði hann² fyrir sekð Hálfðanar Loftzsonar; fimmtán hundruð fyrir sekð Magnúss Jónssonar. Þat manna-forræði görði hann sér til handa er þeir höfðu um deilt; en þat var norðr frá Lóns-heiði um Fjörðu til Gerpis³, ok upp til Eyvindar-ár upp í héraði, ok skyldi þat jamnt skerða beggja hluta þeirra bræðra, ok jafna með sér þau goðorð er norðr vóru þaðan. Síðan sér Sæmundr eið at görð sinni. Eptir þat bauð hann þeim heim. En þeir sóttu boðit, ok gaf hann þeim sæmiligar gjafar. Fám vikum síðarr lét Oddr drepa Þorstein Torfason, ok var illa látið yfir því verki. Hann átti Þórdísi Jónsdóttur föður-systur Oddz.

(9). ⁴Nú líðr at þingi⁵, ok fjölmennir Sæmundr mjök. Þórðr Sighvatzson var til þings kominn með mikit fjölmenni. Hann réð þá einn öllum Sunnlendinga-fjórðungi ok Norðlendinga-fjórðungi eptir fall Brandz Kolbeinssonar, en Gizurr var þá útan. Sæmundr hefir þá fram mál þat er hann hvarf frá it fyrra sumarit, þá er Brandr ábóti var á þinginu. Gékk þat nú auðveldliga, þvíat engi var til andsvara fyrir Ögmund. Lýkr því svá, at Ögmundr varð sekr. Ríðr Þórðr heim norðr, ok þat sumar ferr hann útan. Ok er þat mál manna, at hann skilði harðliga við þetta mál.

Sekt Ögmundar fréttisk af þinginu⁶. En er Brandr ábóti spyr þessi tíðendi, lætr hann illa yfir. En Sæmundr ríðr í Kirkjubæ, ok háði féréns-dóma eptir Ögmund. Var þá skipt öllu fé því er þar var; fyrst var skipt af⁷ staðar-eign, en þá síðan í helminga með þeim hjónum. Tók Steinunn til sín allt þat fé sem hón kallaði sér, ok þar með þat fé sem Ögmundr hafði gefit henni, þvíat Sæmundr kvazk vel því trúa sem hón segði. En mjök þótti fylgðar-mönnum Sæmundar þat í móti skapi, er hann lét þat fé laust. En hann kvað þá ekki því ráða skyldu⁸. Þetta fé rak Sæmundr í brott: þrjá tigi kúa, ok tólf kúgildi ungra geld-neyta,

¹ görði hann, add. Cd. ² görði hann] om. Cd. here. ³ Gerpis] emend.; Grepils, Cd. ⁴ The following chapters, 9-15, are taken from B. ⁵ nú líðr at þingi] þat sumar var mikil þing-reið, Br. ⁶ sekt—þinginu] add. Br. ⁷ skipt af] frá skipt, Br. ⁸ tók Steinunn—ráða skyldu] thus Br.; tók Steinunn til sín Ögmundar-hluta, ok sinn hlut, þvíat hón kallaði þat sína eigu, B.

[Saga Svínfellinga, 10.]

fjóra arðr-eyxn, hundrat á-sauðar, fimm tigur geldinga, sjau tigur vetr-gamalla sauða, hross tuttugu, hálf þriðe tögr svína, fimm tigur heimgása, tólf skildir, tólf spjót, sex stálhúfur, sex brynjur, ok tíu kistur, dúnklæði á hest. Ok er þeir ráku á brott þetta fé allt, þá æptu þeir upp allir senn fylgðar-menn Sæmundar; en hann bað þá þegja. Þetta kemr húsfreyju í grát. Þá mælti ein kona, at várkunn væri á, at henni þótti mikít at missa þvíslíks efnis. Hón húsfreyja svarar: 'Þat muntú ætla, at ek gráta fé þetta, er þeir reka hér í brott. En þat er þó eigi; þvíat ek vilde gjarna at þeir hefði, sem meirr þyrfti, ef eigi hefði svá til borit sem nú er; heldr græt ek þat, er ek uggi at eptir komi síðarr.' Gékk hón þá til kirkju, ok bað fyrir öllum þeim jafn-saman. Bað hón þess Guð, at við bærisk vandræði með þeim mágum meðan hón lifði. Ok svá varð sem hón bað. Þetta fé, sem nú var talið, ráku þeir til Svínafellz; ok sátu nú um kyrt þat sem eptir var sumars; ok höfðu þeir Orms-synir mann-margt.

(10). Nú ríðr Brandr ábóti at finna Sæmund frænda sínn, ok beiðir at hann taki sætt af Ögmundi. Sæmundr tekr þessu vel, ef Ögmundr kynni sik með hófi at halda. Bað Sæmundr þá ábóta semja sætt ok fullkomin grið þeirra í milli, ok fastan frið. Ábóti þakkar Sæmundi orð sín, ok kvezt vænta at hónum mundi vel fara. Ríðr ábóti heim eptir þat, ok kemr í Kirkjubæ, ok segir Steinunni systur sínni, at Sæmundr hafði heitið hónum at sættask við Ögmund. Hón varð þessu allz hugar fegin; ok gerir þegar mann á fund Ögmundar ok biðr hann heim ríða. Ögmundr ríðr þegar heim. Húsfreyja tekr við hónum feginsamliga, segir enn ekki góðs skorta þat er hafa þurfti. Váru nú sett fullkomin grið milli þeirra Sæmundar ok Ögmundar, ok veittar fullar trygðir, af góðvilja ok ráðum Brandz ábóta ok Steinunnar húsfreyju, ok Álfeidar móður Sæmundar, ok margra annarra góðra manna tillögu.

Svá bar at, at Sæmundr reið þann vetr í Kirkjubæ eptir sættina, ok var með hónum Þorsteinn Skeggjason ok fáir menn aðrir. Ögmundr gékk út móti hónum ok allir hans menn, þeir er vígir vóru á bænum, ok höfðu allir nökkut vápn í höndum. Ögmundr sneri þá á gleðil¹ við Sæmund, ok bauð hónum þar at vera; enn hann kvezk ríða mundu, sem hann görði, til fundar við Brand ábóta. Ok er þeir riðu í brot, mælti Þorsteinn við Sæmund, kvezk sýnask

¹ gleðil] thus B.

[Saga Svínfellinga, 10.]

Ögmundur ekki trúligr. Sæmundr bað hann þegja, ok mæla ekki slíkt, 'Þar sem vér erum menn sáttir.' Þorsteinn kvað þat þá mundu reynzk hafa, 'Ef Guðmundr bróðir þínn hefði þar verit.' Fann Sæmundr ábóta, ok segir hónum at sumum mönnum þótti Ögmundur ekki mjök trúligr um gríðin. Ábóti segir hann eigi mundu sannan at því. Sæmundr mælti: 'Þat býðr mér hugr, herra, at mér þikki þá sárt at segja fjórráðin Ögmundar við mik, er þú trúir [eigi].' Ábóti bað hann halda sem bezt fyrr sína hönd; kvað hónum þat mestu varða. Sæmundr kvazk svá skyldu gera. Ok skildu þá með blíðu, ok funduzt ekki síðan lífs. Ögmundur var heima¹ um vetrinn ok heldr fálátr. Hann talaði jafnan mjök vingjarnliga til þeirra bræðra þá er þeirra var getið.

Þat var eitt sinn, þá er á leið vetrinn fyrir Langa-Föstu, at hann sendi mann til Sæmundar með bréfi. Stóð þat þar í, með öðrum vinmælum, at hann bað Sæmund vera hægian við bændr um þá luti er þeir áttu saman. Kvað þá því traustari hónum vera mundu, ok veita hónum meira eptir-gang, hvers sem hann þyrpti við. 'Far ok helldr fámeðr um héraðit; nú, er hallæri er mikit á komit; því at nú er vetrar-ríki mikit, ok er bæði illt til matar ok heyja.' Sæmundr svarar hér fá um, enn íhugaði þó slík orð.

Þat varð til tíðenda um vetrinn á Langa-Föstu í Kirkjubæ, at Steinunn húsfreyja tók sótt ok lá um alla Föstuna. Hón var óleuð Skírdag. En hón andaðizt Laugar-kveldit fyrir Páska. Vóru þá þegar sögð tíðendin til Kirkjunnar², ok þótti þat öllum mönnum mikil tíðendi, enn bónda hennar mest ok sonum. Var hón jörðut annan dag Páska. Yfir grepti hennar stóð Brandr ábóti, bróðir hennar, ok fjolði annarra manna, þvíat hón var öllum hugþekk meðan hón lifði³.

¹ heima] add. Br. ² Kirkjunnar] thus; read þjókkvabæjar!

³ In the preceding chapter the text of Br. is considerably at variance, both in disposition and even in point of facts, and runs as follows:—

Nú ríðr Brandr ábóti at finna Sæmund frænda sínn, ok biðr hann at hann sættisk við Ögmund. Sæmundr segir, at hann mun þat göra sem ábóti vill fyrir sjá. Ábóti varð því feginn við góðgirnd sína. Riðu þeir bræðr vestr með ábóta, ok finnask þeir Ögmundur í Skál, ok sættusk með ráði ábóta ok annarra góðra manna. Ríðr ábóti heim eptir þat, ok kemr í Kirkjubæ, ok segir Steinunni systur sínni, at þeir Sæmundr ok Ögmundur væri sáttir. Hón varð því fegin. Ok kemr Ögmundur heim; ok tekr húsfreyja Steinunn við hónum all-vel; kvað einskis góðs skorta; ok bað hann halda nú sem bezt þessa sætt. Egill skyrhnakkr ríðr nú um haustið til Svínafellz. Sæmundr tekr vel við hónum. Hann var inn bezti bú-þegn. Hann hafði aldri færri eptirgöngu-menn en fimtán, þeir er hónum fylgðu jafulega, en opt

[Saga Svínfellinga, 11.]

(11). Enn Föstudaginn eptir Páska-viku reið Sæmundr heiman við fjórða mann. Reið með hönnum Guðmundr bróðir hans, ok þeir frændr hans, Skeggja-synir, Klængr ok Þorsteinn; ætlöðu þeir at finna Brand ábóta, sem áðr höfðu þeir sendzt orð í milli; enn síðan ætlaði¹ hann at ríða í Skál til Helga vinar síns. Enn Föstukveldit riðu þeir á þann bæ er á Hörgs-landi heitir. Þat er á Síðu. Sæmundr átti þar bú. Þar var fyrir búinu sá maðr er Sölmundr hét. Sæmundr hafði hann þar fyrir settan síðan hann tók landit af Hákonu² smið Móðólfs syni. Um kveldit er þeir gingu frá baði, mælti Sæmundr við konu þá er hönnum þerði³, at hön skylldi gnúa þurkunnu um háls hönnum, sem fastast, 'Þvíat mér kleyjar⁴ þar mjök.' Hön gerðe sem hann mælti. 'Ekki gnýr þú,' sagðe hann. Tekr hann nú dúkinn, ok gnýr⁵ sem tíðazt. Um morgininn segir Guðmundr draum sínn. Spurðizt um kveldit þegar í Kirkjubæ, at þeir Orms-synir vóru um nótt á Hörgs-landi. Verkmenn í Kirkjubæ stóðu upp at vandða sínum Laugardags-morgininn, ok spurðu bónda hvat þeir skylldu gera.

flæiri. Egill segir Sæmundi mörg vingjarnleg orð Ögmundar. Tók hann því vel. Um vetrinn kemr Sæmundr í Kirkjubæ um farið veg ok Þorsteinn Skeggjason, ok fátt af fylgðar-mönnum hans. Gékk Ögmundr út í móti þeim, ok allir karlar sem á vóru staðnum, nema prestur. Varð í fyrstu eigi skjótar kveðjur, en þó sneri Ögmundr á leið með Sæmundi, ok fór sámilega með þeim. En er þeir höfðu skilit, mælti Þorsteinn Helgason til Sæmundar: 'Hug-leiddir þú þat, [at] allir menn höfðu hér nökkut vápn í hendi, þeir er út gengu í móti þér?' Sæmundr svarar: 'Hví mundi þat saka?' Þorsteinn svarar: 'Þá mundir þú þat hafa vitað, ef Guðmundr hefði hér verit bróðir þínn.' Sæmundr mælti: 'Hættu skjótt! ok drag ekki á þat, at Ögmundr, mágr okkarr, muni eigi vel halda sættir várar.'

Þat varð til tíðenda um vetrinn á Langa-föstu í Kirkjubæ, at Steinunn húsfreyja tók sótt, ok lá um Föstuna. Hön var oleuð á Skírdag, en hön andaðisk Laugarkveldit fyrir Páska, ok þótti mönnum þat mikil tíðendi, en bónda hennar mest ok sonum hennar. Var hön jörðut annan dag Páska. Yfir grepti hennar stóð Brandr ábóti bróðir hennar, ok mart annarra manna, þvíat hön var mörgum hugþekk meðan hön lifði.

Þetta it sama vár í Páska-viku sendi Ögmundr Helgason bréf Sæmundi Ormssyni, ok bað at þeir skyldu halda vináttu með sér þaðan af sem tengðum þeirra heyrði til; ok kvað þess Steinunni húsfreyju hafa beðit með miklum ölhuga ok góðgirnd áðr hön andaðisk. Ok mart annat var á því bréfi sámilega talat. Ok með öðrum hlutum var Sæmundr beðinn til með fögrum orðum, at hann skyldi vægja sveitar-mönnum, ok fara eigi með marg-menni, þótt hann vildi finna Brand ábóta móður-bróður sínn; var þat til fundit, at várit var heldr hart ok illt til heyja. Trúði Sæmundr þessu, ok reið við fá menn heiman, ok lét heima sitja alla fylgðar-menn sína. Föstudaginn eptir Páska-viku . . .

¹ Here is a homoteleuton in Br. (ætlaði). ² Helga, Br. ³ þerði] þjónaði, Br.
 ⁴ kleyjar] thus B. ⁵ gneri, Br.

[Saga Svínfellinga, 12.]

Ögmundur mælti: 'Gangit fyrst til matar,' segir hann. Enn er þeir vóru mettir, gengu þeir til Ögmundar bónda. Hann var þá klæddr; ok þótti þeim nökkut undarliga; þvíat hann var í brynju, ok panzara um útan, stálhúfa á köfði, ok öll ryðug; eyxi hafðe hann í hendi, svart-leggju, þá er hann gékk optliga með; buklara í annarri hendi. Hann var manna mestr ok sterkastr, vel á sik kominn, rauð-hárr, þykkir í andliti, digr-nefjaðr, ok bjúgt nakkvað svá nefit; fá-mæltr hversdagliga. Þar var þá hjá hónum Jón karl, son hans¹; hann var ok vápnaðr ok í hringa-brynju. Þar var ok Þórarinn Snorra-son ór Ásum, Egill skyrhnakkr, Snorri sveimr, Árni gullskæggr, Brandr Guðmundarson. Þessir vóru vápnaðir allir. Ögmundur fékk húskörlum sínum vápn, svá at hann gékk út við hinn prettánda mann; ok snýr til kirkju, ok dvaldizt þar lítila hríð. Eptir þat gengr Ögmundur austr eptir geilum við þessa menn. Þeir nema stað í einum hvammi skamt frá veginum.

(12). Nú er at segja frá Sæmunde ok þeim frændum, at þeir rísa upp um morgininn á Hörgs-landi, ok báðu taka hesta sína. Ok eptir þat stigu þeir á bak, ok riðu allir í steindum söðlum. Riðu síðan, sem leið liggir til Kirkjubæjar, ok at því síki sem leiðin liggir yfir fyrir ofan Kirkjubæ, ok skamt frá þeim hvammi er þeir sátu í. Sæmundr reið þeirra fyrstr; hann var í hálf-litum kyrtli, rauðum ok grænum, ok hafði kastað yfir sik sölu-váð, ok vóru saman saumaðir jaðrarnir,—þvíat þoka var myrk ákaflega, ok hraut ór af vætu,—ok stál-húfa á höfði, ok gyðr sverði, buklara á söðul-boga. Hann var meðal-maðr vexti, ok manna kurteisast, ljós-hærðr ok fölleitr, eygðr vel, ok nökkut munn-ljótr, ok þó vel farinn í andliti; manna bezt knár, jafn-mikill. Guðmundr bróðir hans reið næst hónum; hann var í blám kyrtli, ok hafði yfir-höfn stríp-renda; hann reið við alvæpni. Hann var lágr maðr ok síval-vaxinn, herði-mikill, ok mið-mjór, ok rauðgulr á hár, ok hærðr mjök, þykk-leitr, ok fríðr maðr sýnum, blíðr í viðræðu. Þorsteinn Skeggjason reið næstr hónum; hann var meðal-maðr vexti, ok fálátr maðr í skaplyndi. Klængr reið síðast; hann var hár ok grannligr, ljóss á hár, ok vel á sik kominn. Vápnaðir vóru þeir báðir Skeggja-synir. Ögmundur stendr upp, er þeir ríða á síkit, ok bað taka þá. Þorsteinn Skeggjason mælte þá: 'Sér þú, Sæmundr, at Ögmundur sitr hér fyrir oss við marga menn!' Sæmundr svarar:

¹ ok Sigmundur, add. Br.

[Saga Svinfellinga, 12.]

‘Hvat kemr til þess?’ ‘Er sem má,’ segir Þorsteinn. Sæmundr ríðr fram í götu-skarðit. Ögmundr gékk á bakkann fram, ok tók báðum höndum um Sæmund fyrir neðan axlir, ok ætlaði at færa hann af baki; enn þat gékk eigi, þvfat hann sté svá í stigreipin fast, er hann reið í stanz-söðle. Tóku þá til þrír aðrir með Ögmundi, enn sumir sprettu gjörðunum, ok tóku hann svá ofan. Enn þeir Snorri sveimr ok Brandr Guðmundarson tóku Guðmund af baki. Þórarinn Snorrason ok Árni gullskeggr tóku Þorstein af baki. Klængr komzk af síkinu, ok hljóp af baki, ok brá sverði. Þat sér Egill skyr-hnakk, ok leggr til Klængs með spjóti, svá at hann féll á bak apr í síkit, ok varð hónum laust sverðit. Þá gékk at Jón karl, ok rétti at hónum spjót-skepti, ok bað hann í taka. Klængr stóð upp, ok tók í skaptið ok mælti: ‘Grið villde ek frændi!’ ‘Vel man þat,’ segir Jón, ‘ok man ek taka við vápnum þínum.’ Klængr gerði svá. Jón gékk þá at Þorsteini, ok bauð hónum grið; hann tók við vápnum hans. Þá mælti Sæmundr: ‘Hvat skal fyrir-sát þessi, Ögmundr! ek hugða at vér værim menn sáttir?’ Ögmundr mælti: ‘Þú skalt deyja,’ segir hann, ‘ok svá Guðmundr, bróðir þínn!’ ‘Prest-fund villde ek hafa,’ segir Sæmundr. ‘Skömmu mantú prest hafa fundit,’ segir Ögmundr. ‘Gör nú sem guð kennir þér,’ segir Sæmundr. Jón karl sagðe, at eptir presti skylldi fara. Þrír vóru prestar á staðinum. Þormóðr hét staðar-prestr; annarr Hjallti; þriðe Sæmundr. Nú koma prestar, ok biðja þeir Þormóðr þeim griða. Enn Sæmundr prestr varð við hrap-orðr, ok sagði Ögmund² seint mundu bætt fá glæp sínn, ef þetta færi fram. Ögmundr hlýddi til hvat þeir tölðu, ok gaf sér ekki um. Sæmundr Ormsson bað Ögmund at senda skyldi eptir Brandi ábóta, ok kvazt vilja finna hann. Ögmundr kvað þess öngva ván. Ok er engi kostur var griða, skriptaðiz Sæmundr við Þormóð prest, enn Guðmundr við Hjallta prest; ok tóku báðir þjónustu, hold ok blóð Jesu Christi, í sínn líkama. Eptir þat lásu þeir *Letaniam*. Síðan varp Sæmundr af sér yfir-höfninni, ok féll á kné, ok laut í gaupnir sér, ok bað Guð almáttkan sér miskunnar. Hann varð bæði við dauðanum harðliga ok³ hjálpvænliga. Ögmundr mælti til Árna gullskeggs: ‘Tak hér eyxi, ok högg í höfuð Sæmundi, ef hann leggz eigi niðr.’

¹ Ögmundr mælti—þínn] thus Br., and more emphatically than B, which reads, Ögmundr segir at Sæmundr skyldi þá ekki lengi kunna at segja frá tíðindum.

² Ögmund] Br.; þá, B. ³ ok] þó, add. Br.

[Saga Svínfellinga, 12.]

Sæmundr féll þá til jarðar, ok hafðe hendr fyrir augum sér. Arni hjó þá á hálsinn, svá at eyxin stóð í sandinum, en höfuðit hné af¹ hónum. Enn þat undruðuz menn, er ekki blæddi líkamanum. Guðmundr Ormsson, ok prestarnir, lásu þá sju psalma, ok fann ekki á hónum annan veg, en hann kvað nökkut harðara at orðunum². Þá var hann átján vetra. Guðmundr mælti til Ögmundar þá er þeir höfðu lesit psalmanna: 'Gótt være enn at lifa, ok villde ek grið, fóstri!' Ögmundr leit frá ok mælti: 'Eigi þorum vit nú þat, fóstri mín, segir hann. Var hann þá rauðr sem blóð. Guðmundr svarar þá: 'Sá liggir héðan nú skamt í brot, at eigi er betra at sæma við yðr ok lifa eptir hann dauðann³. Gékk Ögmundr frá eptir þat, ok settizt niðr, ok var þrúttinn mjök í andliti. Jón karl mælti þá: 'Slíka för skaltú fara, Guðmundr, sem bróðir þinn.' Jón kvaddi þá til nökkura menn, at vega at Guðmundi; enn engi villdi, þvát Guðmundr var flestum mönnum þar hugþekkr. Þorsteinn hét maðr, er kallaðr var hrak-auga; hann hafði sótt korn um daginn; ok kom heim til elldhús-dura. Þar var Íllugi bryti. Þorsteinn spyr hvar menn væri allir. 'Þat skiptir þik öngu, varð-veittu reiðinginum, ok fær hestinn á gras!' Þorsteinn skerr þá gagntökin, ok hrindr ofan reiðinginum af hestinum ok klyfjunum með. Hljóp hann þá á bak, ok hleypti austr ór garði, ok fór allt til þess er hann kom til mótz við þá Ögmund. Jón ræddi um, at hann skyllði hafa erendi. Fær Jón í hönd Þorsteini þá sömu eyxi er Sæmundr var veginn með; enn hann mæltiz undan. Þá tók til orða Sigmundr Ögmundar son tólf vetra gamall eðr ellifu: 'gjör þú, Þorsteinn, þat sem þeir vilja.' 'Annarr skal hónum verri,' segir Jón karl. Gékk þá Þorsteinn með reydda eyxina at Guðmundi; enn hann hneigði sik til jarðar brosandí, ok bað Guð hjálpa sér. ⁴Þorsteinn hjó þá neðarliga á

¹ af] at, Cd. ² ok fann ekki—orðunum] thus A; ok fann engi maðr, at hann brygði sér nokkut við þessi tíðendi, B. ³ skamt liggir sá nú héðan, er þú lézt drepa, at eigi (!) mun einsætt at biðja þik nokkurrar lífgjafar, A.

⁴ This is partly more minutely told in A:—Þorsteinn tók við öxinni ok hafði engi orð fyrir. Þá tók til orða S. s. Ö... Görðú, Þorsteinn, sem þeir vilja. Guðmundr mælti enn sem fyrir, at gótt væri at lifa; en engi svaraði hónum. Hann lagðist þá niðr nær brosandí. Gékk Þorsteinn þá at með reidda öxina. Hann hjó til Guðmundar; ok kom höggit þar er mættist hálsinn ok herðarnar, ok sneiddi mjök út á herðar-bláðit; var þat all-mikit sár. Gékk sú hyrnan miklu lengra niðr, er út vissi á herðarnar ok á öxlina. Ganga þá flestir frá sem eigi var haldit, ok ætluðu brott at fara. Ok þótti þá flestum öllum ærit mikit at unnit; ok fanst mikit um þessa atburði. Þá gékk at Guðmundi Brandr Guðmundarson, ok tók hendi sínni

[Saga Svínfellinga, 13.]

hálsinn við herðar-blaðit, mikit högg, ok viku þá flestir í brott frá. Enn prestarnir tóku til at syngja. Þá gékk at Brandr Guðmundar son, ok þreifaði ofan í háls-sárit ok mælti. Kvað þá eigi vilea Guðmund feigan ef þeir gerðe eigi at meira. Var þá Þorsteinn til fenginn í annat sinn ok hjó hann þá af hólum höfuðit. Þjoggu síðan prestarnir um líkin. Enn þeir Skeggja-synir voru teknir ok byrgðir ramliga í einne lítilli stufu ok heitið þeim dauða þegar eptir helgina. Þá var af nóne.

(13). Síðan skiptu þeir Ögmundr liði. Reið Ögmundr í Þykkvabæ at Svarte Loptz syni; enn hann var í ellda-húsi, ok var þveggit höfud hans. Sveinninn Þorkell, son hans, [mælti] er hann sá mennina ríða í túnið: 'Kominn er prest, faðir,' segir hann. Svartr gékk þá út, ok tók Ögmundr hann þegar. Enn Svartr heilsaði hólum, ok spyrr tíðenda. Ögmundr sagði slík sem voru. Þá beiddi Svartr sér griða. 'Eigi man ek drepa þik,' sagði Ögmundr, enn hand-höggva skal ek þik.' 'Eigi þikki mér þat betra enn dauði,' segir Svartr. 'Þat skal at gera,' segir Ögmundr, 'þótt þér þikki þat verra.' 'Vilja mantú [segir Svartr], at ek bæta fé fyrir mik, eðr fara útan, ok koma ek all dri til Íslandz meðan ek spyrr at þú ert á lífi.' 'Vel má ek séa þik,' sagði Ögmundr, 'enn eigi veit ek enn hverjum bezst endazt penningar.' Síðan felldi hann Svart, ok héllt í fingrna framan-verða, ok bað þá Árna gullskegg höggva hönd af hólum. Árna kvazk þat illt þikkja. 'Þat skaltú þó gera,' sagði Ögmundr. Árni gékk þá at með reidda eyxi. Ögmundr mælti þá: 'Högg eigi á hönd mér,' sagðe hann. Árne kvazk þat vilja mundu. Hjó Árni þá á handlegg Svarti fyrir ofan úlflið, ok tók eigi af. Ögmundr skaut þá buklara undir höndina. Þá hjó Árni í annat sinn, ok af höndina þar sem handlegg var digrastr. Þá berr Ögmundr hann inn í stufu, ok bindr um höndina¹. Ok ríðr eptir þat heim í Kirkjubæ.

ofan í sárit, ok vildi vita hversu djúpt var, ok leitaði með fingrunum. Síðan mælti hann við Ögmund ok Jón son hans. 'Eigi vili þér Guðmund feigan, ef ekki skal meira at vinna.' Jón kvaddi þá enn til Þorstein hrakauga at vinna at hólum í annat sinn svá at yfir tæki með öllu; en hann neitti því. Jón kvað hólum annan skyldu verra. Þorsteinn gékk þá apr til þar er Guðmundr lá, ok ætluðu flestir hann þá sálaðan þeir sem þar voru, ok prestar sungu fyrir sál hans. Þorsteinn reiddi þá upp öxina hart ok hátt mjök, ok hjó á hálsinn svá at af tók höfuðit. Þá gengu þeir félagar frá ok heim. Líkama Guðmundar blæddi þá mjök. En þeir Skeggja-synir, etc. All this seems to be from an eye-witness.

¹ ok varð við it harðmannlegsta, add. Br.

[Saga Svinfellinga, 14, 15.]

(14). Nú er at segja frá Jóni karli. Hann ríðr við sétta mann í Skál til Helga Loptzsonar. Hann stóð úti á hlaði við nökkura menn, ok hafði yfir [sér] kápu. Egill skyr-hnakkr ríðr upp fyrir austan kirkjuna. Helgi kennir mennina, ok gengr til kirkju. Þá kom Egill at, ok fékk tekit í kápuna. Helgi lét lausa kápuna, ok hljóp í kirkjuna. Þá mælti Egill: ‘Þar sá refr¹ rakka, en rakki hafðe allz ekki.’ Þá mælti Egill, at kirkjan mundi eigi standa fyrir hönum, er hön var óvígð. Jón kvazk eigi mundu láta draga hann ór kirkjunni, ‘Ok manu vér nú eigi söðla glæp á óhapp.’ Ok riðu þeir í brott. Ok lét Ögmundr slla yfir þeirra ferð. Þeir Þorsteinn fluttu heim lík þeirra bræðra með kenni-mönnum.

(15). Þá sendi Ögmundr eptir Brandi ábóta, ok reið hann skjótliga í Kirkjubæ. Vóru þeir bræðr þá jarðaðir, ok stóð hann yfir grepti þeirra. Ögmundr leggr þetta mál undir Brand ábóta, ok þá Skóga-Skeggja. Þeir gera níu tigi hundraða fyrir hvern þeirra bræðra enn þrjá tigi hundraða fyrir handhöggit Svartz; enn Ögmundr skyllði eigi vera þrim náttum lengr á Síðu, nema hann fære í klaustr í Þjokkvabæ; enn Jón karl skyllde suðr ganga ok vera útan þrjá vetr. Þeir Árne ok Þorsteinn skylldu fara útan ok koma eigi til Íslandz meðan þeir lifði.—Þeir Jón ok Þorsteinn fóru útan á einu skipi, ok ætluðu at ganga suðr. Þá leysir fótinn undan Jóanni í kné-liðnum, ok dó hann af því. Enn Þorsteinn settizt aptr, ok kom hann eigi til Íslandz. Árne fór út á skipi Sindra, ok lézt þar. Ögmundr galt þetta fé sem á kveðit var².

Um várit fór Ögmundr bygðum í Dal undir Eyja-fjöll ok hafðe þá lítil efni, ok með hönum Egill skyr-hnakkr ok Snorri sveimr. Enn í Kirkjubæ fór Arnórr prestur er kallaðr var skull³ at ráðe Brandz ábóta.

¹ refr] add. Br.; om. B.
skryll, Br. (badly).

² Ögmundr—á kveðit var] add. Br.

³ skull]

216. ¹ Um sumarit eptir var þingreið mikil norðan ór sveitum. Lét Eyjólfur Þorsteinsson, er Þórðr hafði sett fyrir sveitirnar, fjölmenna mjök norðan ór héraðum. Hann ² hafði þá bú í Gellingaholti ok reið hann með sex hundrað manna á þing. Gizurarsynir fjölmentu ok mjök. Um vetrinn áðr lét Hallr Gizurason drepa biskups-Börk ³ á Bersastöðum er verit hafði fylgðar-maðr Þórðar Sighvatssonar. Broddi Þorleifsson ok Páll Kolbeinsson gengu í milli ok bændr með þeim, svá at þeir náðu eigi at berjast. Þat sumar reið Oddr Þórarinsson til þings, ok gerði Hrana Koðransson sekjan skógar-mann firi þat er hann laust Philippus Sæmundarson keyris-högg þá er Þórðr Sighvatsson sótti hann heim til Hváls. Enn þá höfðu þeir bræðr, Philippus ok Haralldr, Sæmundar-synir, druknat annat sumarit áðr suðr fyrir Minndaks-eyri. Var þá eigi við Philippus at meta mála-ferlin við Hrana ⁴. Hrani bauð engi boð fyrir sik á þinginu. Ok riðu menn við þat heim.

217. ⁵ Um sumarit fundusk þeir í Vatzdal, Eyjólfur, Hrafn, Sturla, ok Þorleifr, ok angraði þá mjök dráp Sæmundar, fyrir sakir mægða ok sambandz þess, er Þórðr hafði þá saman bundit áðr hann fór frá. Görðu þeir þat ráð, at þeir mundu bíða til þess er skip gengi af Noregi ok Þórðr kæmi út, eðr hitt ella, at hans væri eigi vánir. Þat var þá ⁶ talat, ef Gizurr kæmi til, at þeir skyldi halda ríkin fyrir hónum, ok hverjum manni öðrum þeim er til kallaði. Þorleifr fór því öllu seiglegar; þótti þeim hann vera í öllu slær, ok skildusk at því. En Eyjólfur bauð þeim öllum heim í Geldingaholt at Laurentius-messu.

218. ⁷ Gizurr Þorvaldz son var þessar stundir með Hákonu konungi, síðan hann fór útan um sumarit eptir Haugsness-fund. Hafði hann jafnan nökkura sýslu, hvárt er konungr sat norðr eðr suðr. Ok er Þórðr Sighvatz son, ok Gizurr Þorvaldz son, höfðu einn vetr verit í Noregi eptir Haugsness-fund, þá fór Þórðr út til Íslandz, sem fyrr er ritat. Enn Gizurr var þá eptir í Noregi ok undi líft sfnum hluta. Var hónum fé-skortr mikill; enn ugði nú um

¹ This chapter is taken from B. ² hann] Þórðr (I), Cd. ³ Thus B; biskups frændi, Br. ⁴ enn þá—við Hrana] om. Br. ⁵ The following chapter, Um sumarit—Laurentius-messu, is omitted in B. ⁶ þá] þat, Cd. ⁷ The following three chapters are taken from B.

[III. 119: vii. 61.]

frændr sína ok vini, at Þórðr mundi þeim harðr í horn at taka. Réð Gizurr þá af, at hann fór af landi brott, ok gékk suðr til Róms. Broddi Þorleifsson var þá útan, ok fóru þeir Gizurr báðir samt út til páfa ok þeir nökkurir menn saman. Þá var Innocentius páfi í Róma. Gizurr fékk þar lausn allra sínna mála. Þá var Eirekr konungr í Danmörk Valldimars son. Valldimarr var þá Svía-konungr, Birgis son. Þeir fóru af landi á brott með Gizuri: Önundur biskups-frændi, Þorleifr hreimr systur-son hans, Auðunn kollr, Árni beiskr. Þeir kómu allir heilir aptr til Noregs¹. Ok er Gizurr hafði þrjá vetr verit í Noregi, þá fékk hann orlof af Hákonu konungi at fara til Íslandz. Fóru þeir út á einu skipi ok Heinrekr biskup, ok margt Íslenzkra manna. Þar var Þorgils Skarði Böðvarsson, Finnbjörn Helgason, Arnórr Eireksson ok margt annarra Íslenzkra manna. Þat skip kom at Gásum í Eyjarfirði; því skipi stýrði Eysteinn hvíti. Þeir sögðu út hingat andlát Sigurðar erkibiskups; hafði hann um vetrinn andazt sex nóttum fyrir Gregoriusmessu. Var þá Sörli kosinn til erkibiskups. Gizuri var skipaðr mjök svá allr Norðlendinga-fjórðungr; enn Þorgils Skarða Borgarfjórðr; Finnbirni Reykjardalr, ok þaðan norðr til Jökuls-ár. Þar kom þá ok til skipsins Brandr ábóti Jónsson; hann var þá fyrir kenni-mönnum um alla biskups-sýslu Sigvarðar biskups. Brátt riðu þeir allir fjölmennir vestr til Skagafjarðar. Var þá fundr stefndr fjölmennr at Hesta-þings-hamri; vóru þar upp lesin konungs-bréf; ok játtu allir fúslega at taka við Gizuri at höfðingja yfir sik. Eyjólfur Þorsteinsson var ok á þeim fundi, ok fylgðarmenn hans; ok fannzt fátt til Gizurar. Þá vóru kjærleikar miklir með þeim Heinreki biskupi ok Gizuri. Gizurr sendi menn suðr til sona sínna, at þeir skylldu koma til mótz við hann í Vinverjadal með sjau tigi manna. Enn hann valði lið ór Skagafirði sex tigi manna; ok þeir riðu með hönnum suðr í Vinverjadal. Kómu þar senir Gizurar til mótz við hann þrír, Hallr, Ísleifr, Ketilbjörn. Var Hallr² þá fjórtán [vetra]; hinir vóru ellri. Allir vóru þeir skörligir menn at séa. Varð þar mikill fagna-fundr með þeim feðgum, ok öðrum vinum Gizurar. Skagafirðingar riðu þá norðr aptr; enn

¹ Br. here winds up thus—Nú fara margar sögur saman, ok má eina senn rita. Mun nú um sinn sagt frá Þorgils skarða; ok koma þessar sögur þar saman, er þeir koma út, Heinrekr biskup, ok Gizurr, ok Þorgils, þat sumar er áðr vóru um vórit Orms-synir vegnir.

² Hallr] emend.; hann, Cd.

[III. 120: vii. 62.]

Gizurr suðr, ok sat hann í Kallaðarnesi um vetrinn, ok hafði fjölment um sik. Þá um haustið, er Brandr ábóti kom suðr til sveita, görði Gizurr brúðlaup til Gró Álfs-dóttur, móður þeirra Hallz ok Ísleifs. Var þat þá samþykki kenni-manna. Ok at því brúðlaupi var Brandr ábóti. Heinrekr biskup fór heim til Hóla til stóls síns. Enn Þorgils skarði reið suðr til Borgarfjarðar, ok tóku héraðs-menn við hönum ok helldr fáluga. Hann sat í Stafaholli um vetrinn, ok hafði margt rökra manna með sér. Þá var með hönum Arnórr Eireks son, Bergr Ámunda son, ok margt annarra manna. Finnbjörn reið norðr til Reykjardals, ok var um vetrinn á Grenjaðar-stöðum. Eysteinn hvíti, stýrimaðr, var um vetrinn at Hólum með Heinreki biskupi.

219. Þetta sumar, er þeir Gizurr kvómu út, sendi Þórðr Sighvatzson út til Íslandz Kolbein grön ok Ara Ingimundarson til vina sínna; kvómo þeir út suðr á Eyrum, ok fóru þaðan vestr í sveitir til þeirra Hrafn Oddz sonar¹ ok Sturlu Þórðarsonar. Hrafn bjó þá at Sauðafelli í Dölum; enn Sturla at Staðarhóli. Vigfúss Gunnsteinsson bjó í Garpsdal; hann átti Guðnýju Sturlu dóttur. Brátt er [þeir] Kolbeinn ok Ari kómu vestr, þá funduzt þeir allir jafnsaman, Sturla, Hrafn, Vigfúss ok aðrir vinir Þórðar; ok réðu þá atföer at Gizuri; ok fóru um vetrinn fyrir Jól suðr á sveitir með sjau tigi manna. Í þeirri ferð vóru margir röskevur menn. Enn þeir vóru fyrir ferðinni, með áeggian Kolbeins, Hrafn ok Sturla. Þeir kvómu á úvart í Stafaholt til Þorgils, ok brutu þar upp hurðir. Þeir Þorgils hljópu upp ok fylgðar-menn hans. Hrafn villdi láta drepa Þorgils, enn Sturla villdi þat eigi. Tóku þeir hann með valldi, ok svarði hann þeim trúnaðar-eiða, at hann skyllði í öngu fari í móti þeim vera, ok eigi veita Gizuri. Skilðu þeir við þat. Riðu þeir Hrafn ok Sturla með flokkunum suðr Bláskóga-heiði; vóru margir menn í þeirri ferð gjarnir á lff Gizurar; ok ætluðu nú at eigi skyllði við bera[sk] at fund þeirra bæri saman. Þeir riðu þar til er þeir kómu at Ölfuss-á; ok var þat um nótt, ok var áin þá í leysingu, svá at engan veg máttu þeir yfir hana komaz. Verðr þat þeirra ráð, at þeir snúa aprt við svá búit, ok ríða heim vestr. Þeir Hrafn ok Sturla vóru báðir at Staðarhóli um vetrinn; var þar all dri færa enn átta tigr karla. Var þá víða föngum til sópat; vóru þat eigi berliga rán köllut.

¹ Rafns ok Oddz (1), Cd.

220. Þat er at segja frá Þorgilsi Skarða, at hann reið norðr til Skagafjarðar þegar er þeir Hrafn ok Sturla riðu suðr á heiði. Var hann með Heinreki biskupi um Jólin ok þeir átta saman. Arnórr Eireksson var með þriðja mann á Viðimýri; tveir voru at Stað með Páli Kolbeins syni. Þorgils reið síðan til Borgarfjarðar fyrir Föstuna, ok sat í Stafaholli, ok hafði vörðu sterka. Ekki funduz þeir Gizurr um vetrinn. Ok um vetrinn milli Jóla ok Föstu kom Gizurr sunnan til Skagafjarðar, ok þá keypti hann Flugumýri at Heinreki biskupi; þvíat Helga Sæmundar dóttir hafði biskupi í hendr fengit. Hallr, son hans, var með hónum, ok nær tuttugu menn; sagði hann bóndum í Skagafirði, at hann mundi búnat sínn reisa um várit á Flugumýri. Þat sagði hann ok Eyjólf Þorsteins syni, at hann villdi hann eigi í Skagafirði. Eptir þat reið Gizurr suðr. Var þá kyrt um vetrinn þaðan frá. Hrafn fór heim til Sauðafellz at Föstunni. Um várit eptir Fardaga fór Gizurr sunnan til Flugumýrar ok Gróa kona hans, ok Hallr son þeirra. Nær xxx manna voru þau saman. Var þá bú risulíkt saman sett á Flugu[mýri]. Gizurr reið til þings um sumarit norðan með ccc manna. Ísleifr ok Ketilbjörn synir hans kómu til mótz við hann á Beiti-völlum með cccc manna. Riðu þeir allir samt á þing. Þingreið var lítil vestan ór sveitum. Óláfr Þórðarson hafði þá lögsögn. Hann reið þá eigi til þings, ok [eigi] þeir Hrafn fyrir ófriði. Þórðr Andrésön reið til þings með Gizurar-sonum, ok veitti þeim at öllum málum á því þingi, ok Andrés faðir hans. Með ráði Gizurar tók lögsögu á því sumri Teitr Einarsson, ok allra þeirra manna er þá voru á þingi. Gizurr gékk til Lögbergs, áðr hann reið af þingi, ok lét lýsa fjörráða-sökum við sik á hendr Hrafn ok Sturlu ok öllum þeim mönnum er í þeirri ferð voru um vetrinn. Síðan riðu menn af þingi. Fór Gizurr heim á Flugumýri¹.

¹ B then proceeds with the narrative of the Flugumýrar-brenna, thus—Eyjólf Þorsteinsson fór búnaði sínum um várit . . . (see p. 154), omitting the whole Saga of Thorgils Skardi. In the following we accordingly take the text from A (Br.), where the contents of chapters 219 and 220 will be told at much greater length than here in the vellum B.

ÞORGILS SAGA SKARÐA¹.

221. BÖÐVARR, son Þórðar Sturlusonar, bjó at Stað; hann átti Sigríði Arnórsdóttur; synir þeirra voru þeir Þorgils, Sighvatr ok Guðmundr. Dætr þeirra voru þær Helga, er fyrr átti Páll Sáms-son, en síðarr Þjóðólfr kotkarl, ok Aldís er átti Þórðr Hitnesingr, ok Hallbera, er átti Gunnlaugr² prestur Hallfríðarson; ok Guðrún, ok Vigdís. Þorgils var elztr sona Böðvars. Guðmundr biskup biskupaði hann tvæ-vetran, ok spurði hveðrar ættar hann væri. Hónum var sagt. Biskup var þá at spurðr hvat hónum litisk um sveininn. Hann mælti: 'Ef þessi maðr bísðr aldr, þá mun hann verða hraustr maðr ok mikill höfðingi; en eigi kemr þat at mér óvörum at hann verði eigi elli-dauðr.' Guðmundr gaf sveininum gull-sylgju, ok mælti vel fyrir hónum. Þorgils var vænn maðr yfir-litz, herði-mikill, ok görvilegr, hvítr á hár ok hörund; eygðr manna beztr, mið-mjór, ok herði-breiðr; þunnt hárit, ok fór vel; hann var hraustr ok harðgörr, syndr vel, ok inn mesti harðfari í hví-vetna; fámæltr, ok fast-heitinn; hvárt sem hann hét góðu eðr illu, þá var hann örr í at efna. Í efri vör hans var skarð þat er hann var alinn með; því var hann kallaðr Þorgils Skarði. Sighvatr Böðvarsson var maðr sein-görr í uppvexti; en var þó mikill maðr ok mjúkr, ok vel glímu-færr; hann var ok syndr vel ok hagr, nökkut orðugr³ ok laga-maðr mikill. Eigi var hann fríðr sýnum, en þó var hann yfirbragðs-mikill ok kominn á sik vel, brigð-lyndr ok nökkut bráð-skapaðr. Guðmundr Böðvarsson var fríðr sýnum, mikill maðr á vöxt, harðfengr í knáleikum, hægr hversdaglega, ok hélt mjök til gleði.

Þorgils Böðvarsson óx upp at Stað með föður sínum, þar til er varð víg Snorra Sturlusonar í Reykjaholti. Görði Gizurr

¹ Saga of Þorgils Skarða, Br. The Saga Thorgils Skarda is only left in a single vellum, namely the Árna Magn. 122 b, of which now only a few leaves remain. From this vellum the Saga has been inserted into all the paper transcripts of Sturlunga, even those derived from the vellum B.

² Gunnlaugr] thus the vellum itself below; Gunnlaugs, Br. ³ Thus? ordygr, Cd.

Böðvari þann kost, at sverja hönnum trúnaðar-eið, eðr fá hönnum gísla. Tók Böðvarr þat ráðs, at fá Gizuri til gísla Þorgils son sínn, ok Guthorm Þórðarson bróður-son sínn. Þorgils var þá fimtán vetra gamall; vóru þeir þann vetr í Tungu með Gizuri, ok fékk [hann] til þjónustu þeim aðra tvá menn, Björn Sigurðarson, ok Stein Bersason. Gizurr var vel til Þorgils, ok þótti Þorgils meiri-háttar; skipaði hönnum it næsta sér. Þorgils var heldr flr viðr-skiptis ok vand-lyndr. Guthormr var hægr við hvern mann. Gróa húsfreyja var bezt til þeirra.—Sá atburðr varð, at þá skildi á um tafl, Þorgils Böðvarsson ok Sám Magnússon frænda Gizurar, vildi Sámr bera aprt riddara er hann hafði teft í uppnám, en Þorgils lét því ekki ná. Þá lagði til Markús Marðarson, at aprt skyldi bera riddarann, 'Ok látið ykkir eigi á skilja um tafl.' Þorgils sagðisk ekki fyrir hans orð mundu göra; ok svarfaði taflinu, ok lét í punginn; ok stóð upp; ok laust við eyra Sámi, svá at blæddi, ok mælti við: 'Mikit er þat at vita, at vér skulim öngan hlut þora at halda til jafns við frændr Gizurar.' Þá var fram hlaupit ok sagt Gizuri; ok kom hann inn, ok spurði hvárt Sámr þyrði eigi at hefna sín. Þau Guthormr ok Gróa höfðu setið á palli er Gizurr kom í stofu, ok heyrðu at hann andsakaði sveinana reiðulega; gengu þau til ok prestur með þeim. Þorgils svarar Gizuri heldr skapraunar-samlega. Gróa tók í hönd Gizuri ok mælti: 'Hví lætr þú svá reiðulega? mér þætti þú eiga fyrir at svara, þótt hann hefði þat nökkut gört er bót-þurfa væri.' Gizurr svarar: 'Eigi vil ek á þessu þínn dóm.' Hón svarar: 'Ek skal þó¹ bæta ef þarf.' Leiddu þau Þorgils á brott, ok báðu þau hann vel svara Gizuri; en Þorgils kvezk þat eigi mundu göra. Lögðu þá margir til, ok kölluðu þetta vera bernsku-bragð. Féll þat þá niðr; ok var Gizurr færri við Þorgils en áðr. Fyrir Jól lét Gróa göra Þorgils grænan kyrtil af nýju klæði, en hann gaf Sámi blán kyrtil er hann hafði áðr, ok vóru þeir jafnan síðan góðir vinir. Þetta vár lét Órækja, son Snorra Sturlusonar, drepa Klæng Bjarnarson í Reykjaholti, annan dag Jóla, ok fóru síðan at Gizuri í Skálaholt; var þar þá bardagi inn níunda dag Jóla. Þorgils var þá í kirkjunni, þvíat Gizurr vildi eigi at hann væri í bardaga. Fór þat svá, at þeir Gizurr ok Órækja sættusk. Fór Þorgils eptir þat vestr til Staðar ok þeir félagar.

222. Þat er nú því næst at segja:—At þá er Þorgils var átján²

¹ þó] emend.; þá, Cd.

² átján] thus, i. e. in the year 1244, Thorgils being born in 1226.

[III. 124, 125: viii. 2.]

vetra rézk hann til útan-ferðar með þeim manni er hét Eirekr Skarði; hann var Norænn maðr. Sá maðr fór með Þorgilsi er Bergr hét, son Ámunda Bergs sonar ok Þóru Þorvarðz dóttur frá . . .¹ En er Þorgils var við skip, kom þar Þórðr Sighvatzson, ok mæltusk þeir Þorgils vel við. Hét Þórðr hönnum sínu trausti nær sem hann kynni þurfa. Hann bauð hönnum til sín, ef hann vildi þat. Þorgils kvezk þat mundu þegit hafa, ef hann hefði þat fyrr boðit; en kvezk nú eigi vilja bregða ferð sinni. Þórðr kvað þat fyrir höndum, þótt síðarr væri. Skildusk þeir með vináttu. Létu þeir Þorgils í haf, ok sórsk þeim vel; tóku þeir land við Björgyn. Eirekr bauð Þorgilsi til vistar með sér ok þeim féllögum; ok fóru þeir með hönnum inn í Sogn. En Þorgils kvazk með þeim manni vilja vera er göfgastr væri þar í héraði. En þá var ríkastr maðr í því héraði Brynjólfr, sonr Jóns stáls; hann átti höfuð-ból at Hváli. En er Þorgils kom heim með Eireki, veitti Eirekr hönnum vel ok með mikilli sæmð; mátti Þorgilsi þar gótt þykkja fyrir manna sakir, en eigi gazk hönnum þar at hífýlum. Þat var vanði Eireks, þá er hann kom heim ór kaupferðum, at hann hafði vina-veizlu, ok bauð at sér grönnum sínum; ok eigi nú sízt er þeir vóru komnir með hönnum, er mikils þóttu verðir. Bauð hann þangat Brynjólfi frá Hváli, Þóri af Steðja. Þar var fjölmenni mikit ok veizla góð. Vóru þeir sessu-nautar, Brynjólfr ok Þorgils, ok töluðu mart, ok lagðisk vel á með þeim; þóttisk Brynjólfr finna, at Þorgils var miklu meira-háttar en alþjóð manna; vissi hann ok góð skil á ætt hans, ok bauð þeim² til vistar með sér . . .³; lagði ekki á neina aufusu. Þorgils vildi þat þiggja en Bergr var þess hvergi fúsari. Þó réð Þorgils; ok fóru þeir með Brynjólfi. En er þeir kómu heim, tekr hann við þeim báðum höndum, ok slær á algleyming við Þorgils, ok setr hann it næsta sér. Brynjólfr fékk þeim svein til þjónostu er Pétr hét. Fór þat þann veg, at sveinninn var eigi athugall, en Þorgils þá heldr síla; ok eigi ótraust at hann svipaði hann⁴ eigi stundum; en Brynjólfi gazk eigi at því, er sveinninn var skyldr hönnum. Þar vóru hífýli góð ok mann-mart, löngum drykkjur miklar ok glaðværi; urðu bændr misjafnt við drykkinn.

Geirmundr hét maðr, nágranni Eireks skarða ok frændi; hann hafði vingask við Þorgils er hann var með Eireki, ok gefit hönnum

¹ A blank for the name in Cd. ² þeim, i. e. Þorgils and Bergr. ³ Something seems here to be wanting, or is it to be emend.—ok lagði á öfúsu, at hann kæmi?

⁴ Thus Cd., not 'hönnum.'

[III. 126: viii. 2.]

tapar-öxi snaghyrnda, eigi mikla, ok it bezta járn; hann var í Jóla-boði Brynjólfs með Eireki, ok drakk eigi varlega; vóru miklar drykkjur ok mörg víti. Björn hét maðr, ok var með Brynjólfi, aldraðr maðr, ok hafði lengi verit með hónum; ok hafði þat starf, at hann görði öl ok varð-veitti drykk hversdaglega. Þorgils þótti Björn vera heldr fastr af drykk hversdaglega. Hafði hann á því grun, at Björn færi með róg ok hviksögur milli þeirra Brynjólfs; ok var þá heldr fátt með þeim. Björn var maðr skap-bráðr, ok þóttisk eiga traust öruggt; var áleitinn ok öfundsamr. Eireki var skipat hjá Bergi, þá Geirmundi; þá sátu bændr hverr hjá öðrum, ok höfðu sveit eigi all-lítla. Bergr drakk jafnan lítið, þvíat hann var krankr, ok skyldi hann því eigi meira drekka en hann vildi; ok eingi víti¹. Var Brynjólfr vel til hans. Þótti hann vera gegn ok óskapbráðr. Þorgils var inn mesti drykkju-maðr, ok misjafnt skapgóðr við drykkinn. Þat var it Átta kveld í Jólum, at drukkit var allra fastast; var þá drukkit vfn er á leið. Á annan bekk sátu frelsingjar Brynjólfs, ok tveir hirðmenn Hákonar konungs, Árni Ívarsson ok Ketill langr; vóru þar fyrst druknar sveitadrykkjur; síðan slógusk í hnýfil-drykkjur; görðusk þá flestir druknir þeir er inni vóru. Talaði Geirmundr flest um, at hann þóttisk vera of settr, en þótti sem drykk væri falsaðr. Þá bar Björn ker at Geirmundi. En hann drap við hendinni ok sló upp í fang hónum; fór drykkinn niðr í hálm. Björn reiddisk við, ok var málóði; kvað Geirmund vera snáp mikinn; ok laust með hnefa sínum á nasar hónum, svá at blóð flaut um hann allan, ok mælti flt við. Þorgils varð skjótastr til upp at hlaupa; þreif upp dýrs-horn mikit ok þungt, af búningi silfrs ok steina, ok setti millum herða Birni, svá at hann steypðisk á fram, ok kom niðr ennit, ok var þar undir kerit er hann hafði haldit á; skeindisk hann á enninu, en kerit brotnaði allt í sundr. Þorgils vildi ljósta annat, en Bergr tók hann. Brynjólfr hljóp þá upp, ok allir hans menn; slíkt it sama Eirekr, ok bændr með hónum. Var Þorgils þar í liði; hélt þá maðr á manni. Brynjólfr var inn reiðasti. Eirekr mælti til Brynjólfs: 'Geymit til, bóndi, at hark þetta semisk; ok er þat yður sæmð ok allra þeirra er hér eigu hlut at.' Brynjólfr mælti: 'Lítill vani hefir þat hér verit, at menn væri barðir í hífylum mínum.' Þá mælti Árni: 'Lítið á hitt, bóndi, hverr

¹ ok eingi víti] add. V.

[III. 127: viii. 2.]

fyrstr barði, ok er þat siðr yðarr Sygna, at drekka þar til at engi veit hvat at sér horfir¹. En Birni kom þetta eigi fyrr at höndum en ván var.' Lögðu nú margir gótt til. Árni mælti þá enn: 'Þat er betr, at hér er engi maðr sakaðr; er fyrir þat gótt um at tala; ok förum fyrst at sofa; en tali um þetta á morgun þegar menn eru ódrukknir; mun oss þá öllum einn veg sýnask.' Eirekr stóð vel undir þetta, ok margir aðrir. Fóru menn þá at sofa. En um morguninn eptir hlýðir bóndi tíðum. Síðan gengu menn til drykkju; ok er menn vóru þar komnir, setjask menn niðr. Þá mælti Árni: 'Þat er öllum mönnum kunnigt, þeim sem hér eru, hverir atburðir hér urðu í gær-kveld manna í millum; eru vér nú allir ódrukknir, ok megum virða þessi mál eptir sönnum efnum; er þat eigi vel, bóndi, at svá varð er þér mislíkar. En mér lízk svá, sem sá væri eigi friðarins all-maklegr er braut Jóla-friðinn fyrstr í þínum hsbýlum.' Ketill mælti: 'Svá lízk mér.' Björn mælti: 'Þat kann ek þér segja, Árni, þótt yðr þykki mín skömm lítils verð, at vera skal annat-hvárt, at ek skal hafa fyrir fulla sæmð, eðr hefna mín sjálf.' Þorgils segir: 'Ef þú heitask við, Björn, mjök, at göra mér eina skömm, þá skal ek göra þér tvær skammir, þær er þú skalt mega báðar hendr á festa.' Björn mælti mart; en Þorgils þagnaði. Eigi má þar inna hvers mannz tillögur. En þeir lögðu þar bezt til hirðmenninir, Árni ok Ketill, ok Eirekr, ok Bergr. Báðu þeir Þorgils vægja til fyrir Brynjólfi bónda ok ráði þeirra manna er þar vóru mest virðir. En Þorgils þagði, sem hann var vanr, ef hann reiddisk. All-misjafnt lögðu menn til. En þessi varð lykt á, með ráði Brynjólfs bónda, ok ráði þeirra manna er þar vóru mest virðir í hjá², ok bezt vildu til leggja, at mál þessi féllusk í faðma, ok skyldi einginn öðrum fé bæta. Seldi þá hverr öðrum grið. En síðan settusk þeir niðr ok drukku. Var bóndi þá all-kátr, ok hverr við annan. Drukku nú af Jólin. Fóru nú bændr heim síðan, ok kurraði þat hverr í sínum hsbýlum, at vetr-gestr Brynjólfs mundi eigi vera hvers mannz leika. Hér um kvað Gunnarr, Íslenzkr maðr, er var með Brynjólfi, ok orti svá at gaman var at:—

Herðar laust hring-njörðr horni (varat bryn-þorn)
 á Birni (bil-gjarn) blunda fyrir Geirmund;
 Steypask tók galinn glópr, gauri varð fyr nösom aurr;
 þetta þótti þjóð gótt; Þorgísl samði hönnum písl.

¹ horfir] V.; hæfir, Cd.² í hjá] thus.

[III. 128, 129: viii. 3.]

Eptir Jólin varð með Brynjólfi ok Þorgilsí öngir margleikar, en þó góðar afleiðingar¹.

223. Þat er nú þessu næst at segja, at Brynjólfr átti örendi yfir fjörð, at sækja skjöldu sína ok vápn. Þótti hönnum vel at vita, hvé auðsveipr Þorgils væri, ok beiddi at hann mundi vera fyrir ferð þessari, er þá var eigi mann-mart heima. En Þorgils segir, at þess eins sendi-maðr eðr lestreki vill hann vera í Noregi, er enn væri ríkari en Brynjólfr. Brynjólfi þótti þar opt it sama upp spretta. Bergr bauð Brynjólfi at sækja skjölduna fyrir Þorgils með öðrum manni; ok þat vildi hann. Bergr tók sjúkaleik um vetrinn, ok lá lengi, ok var at kominn bana, ok batnaði er á leið. Var nú atburða-laust héðan frá um þar-vist Þorgils, svá at vér vitim frá at segja.

224. Um várit eptir Páska byrjaði Brynjólfr ferð sína suðr til Björgynjar á mótz við Hákon konung. Fóru þá með hönnum Þorgils ok Bergr. Var hann þá fær. En er þeir kómu suðr, fundu þeir Hákon konung; tók hann þeim vel. Konungr hafði frétt af, at um vetrinn hafi verit með Brynjólfi Íslenzkr maðr einn af Sturlunga-ætt, er orð fór af. Hafði þar þat sannask, sem mælt er, at 'Mörg eru konungs-eyru;' hafði hann frétt af þeim viðskiptum, sem orðit höfðu millum þeirra Brynjólfs ok Íslendinga um vetrinn. Áron Hjörleifsson var þá með konungi. Hann hafði reynt af Böðvari vináttu mikla, þá er hann var skógar-maðr Sturlu Sighvatz sonar. Áron varð hirðmaðr Hákonar konungs, ok var kær konungi; var hann ok góðr dreng. Áron gékk at Þorgilsí, ok fagnar hönnum vel, 'Ok skal þér heimilt allt þat gótt er ek hefir til at veita þér, hvárt sem þat er fé eðr fullting.' Þorgils þakkaði hönnum vel, ok kvezk eigi annat líkara þykkja en at hann mundi með hönnum vera. 'En fyrst mun ek vera með Brynjólfi.' En Áron hafði fjár-kost eigi mikinn; en sparði öngan hlut við vini sína. Bauð hann Þorgilsí því til sín, at hann átti garð; var hann jafnan fullr af Íslenzkum mönnum. Skilðusk þeir Þorgils ok Áron; fór Þorgils með Brynjólfi til þess herbergis er hann átti. Settusk þeir þá til drykkju. Um daginn mælti Brynjólfr: 'Þér hafit verit með mér í vetr; ok vil ek kalla at vel hafi farit; en fundit hefi ek þat, at augu yður standa lengra fram til þess at þjóna ríkara manni en ek em. Er þat ok satt, at slíkt eru konungs-

¹ en þó góðar afleiðingar] add. V.

[III. 129, 130: viii. 3.]

menn; en eigi mæli ek því þetta at ek spara mat við þik eðr drykk. Vil ek vera búinn til at flytja mál þítt við konung, at hann taki við þér ok göri þik sinn mann; sem mik grunar at þér leiki í skapi.' Þorgils þakkar hönnum sín ummæli; en kvazk fúsastr at fara til Íslandz; en ef hann næði því eigi, þá vildi hann gjarna ganga til handa konungi ok görask hans maðr. Líttu síðarr fundusk þeir konungr ok Brynjólfr; ok verðr þat í tali þeirra, at konungr spyr at þeim inum Íslenzka manni, er verit hefir með hönnum um vetrinn. Brynjólfr segir konungi frá ætt Þorgils; ok kannaðisk hann skjótt við; þvíat margir Sturlungar höfðu verit með hönnum. Brynjólfr segir konungi, at 'Þorgils vildi fá af yðr útfarar-leyfi til Íslandz.' Konungr kvað þess önga ván; þvíat í þann tíma hélt Hákon konungr mörgum ríkra manna sonum í Noregi; þvíat hann hafði mjök í huga, at fá skatt af Íslandi. Konungr mælti: 'Mundi þessi maðr vera með þér í gær er vit fundumk, mikill maðr ok drengilegr, fríðr ok bragð-mikill, ok á lýti mikil í andlitinu, ok svá ungr at eigi mun grön sprottin?' 'Sá er rétt inn sami,' segir Brynjólfr, 'ok görit svá vel, herra, at þér takit við hönnum sæmilega, ok görit hann yðarn mann, ef hann skal þó eigi ná at sigla til Íslandz, at vitja frænda sínna ok eigna; er hann eigi hér penninga-ríkr.' Konungr tók því vel. Lét Brynjólfr þá senda eptir Þorgils. Kom hann þá fyrir konung, ok kvaddi hann. Tók hann því vel. Þar var þá Áron Hjörleifsson, ok flutti með Þorgils at konungr tæki við hönnum sæmilega. Konungr segir, at hann mun ná hirðmannz-nafni, ef hann reyndisk eptir því sem þeir Brynjólfr ok Áron segja, ef hönnum sýndisk; en kvað þat eigi mundu skjótt ráðask. Þorgils kvezk þess eigi mundu lengi bíða at sinni; þótti eigi örvænt, at koma mætti hann þar, þótt hann leitaði annarra landa, at hann kæmi sér í sveit með ríkum mönnum; þvíat Óláfr, föður-bróðir hans, hafði verit með Valdimar konungi, ok fengit af hönnum mikinn sóma. Áron mælti: 'Taki þér, herra, vel við þeim sumum, sem eigi mun jafn-mikit mann-kaup í sem þessum manni.' Brynjólfr mælti: 'Svá skulu þér ætla, herra, at hraustum karlmanni man skipat í þat rúm, sem Þorgils hlýtr [í] at standa.' Konungr brosti þá. Þorgils mælti: 'Vili þér, herra, gefa orlof til at ek sé frjáls, ok fara [ek] hvert er ek vil annars-staðar, ef ek ferr eigi til Íslandz?' 'Víst eigi,' segir konungr; 'ek skil, at þú mant vera maðr bráðlátur, ok heldr ákaflýndr; en öngum sæmðum þykkjumk ek hafa af-svarat þér,

[III. 131: viii. 4.]

þótt ek vilja fyrr reyna hversu mér gezk at þínni þjónustu.' Skilðu þeir at þessu. Sagði Þorgils Ároni, at hann mundi ráðask í garð hans. Skilðu þeir vel, Brynjólfur ok Þorgils. Ragnhildr hét kona Árons, ok var hún inn mesti öflunar-maðr; en hann eyddi eigi seinna en hún aflaði. Þorgils var þar um hríð, ok varð illt til fjár; þvíat hann sá at Áron var févani, en hann vildi hver-vetna fullt fyrir leggja þann kostnað sem Áron hafði fyrir hönnum. Höfðu þeir sveit mikla, ok vóru ekki dælir.

225. Þá er skip tóku at búask um várit, lét Þorgils rita á vaxspjaldi¹ ok sendi konungi; var þat þar á, at hann beiddi at konungr leyfði hönnum at fara til Íslandz eðr ella til annarra landa; kvazk eigi lengr vera vilja í ófrelsi. En er konungr sá þetta, virði hann svá, sem Þorgils gengi til stærð ok metnaðr, er hann vildi eigi sjálfur flytja við sik sem aðrir menn. En þó sendi konungr eptir hönnum. Kom Þorgils þá fyrir konung. Margrét dróttning, ok Ívarr Englason², fé-hirðir konungs, ok fátt annarra manna, var þá hjá konungi. Með Þorgils var Áron ok Bergr. Dróttning var inn mesti vin Sturlunga, sem verit hafði Skúli [hertogi] faðir hennar. Hón bað Þorgils setjask niðr hjá sér. En hann settisk á fót-skemil hjá fótum hennar. Konungr mælti þá: 'Beiddisk þú út til Íslandz, Þorgils?' 'Já, herra,' segir hann. Konungr mælti: 'Ek mun nú segja þér hversu vera skal um hag þínn; þú skalt hér vera, en hvergi fara. Mun ek göra þik mín mann, sem þú beiddisk. En svá hefir mér spurzk, sem þér félagar þykki verit hafa eigi spakir til fullz.' Dróttning mælti: 'Slíkt verðr opt ungum mönnum.' Áron mælti: 'Ek skal þar fyrir svara, ef þat³ þykkir nökkurs á fátt hafa verit.' Konungr mælti þá brosandí: 'Ek veit eigi, hvárt þú mátt nökkut á hendr takask meira en svara fyrir þik.' Tók konungr þá til at spyrja Þorgils af Íslandi, frá föður sínum ok frændum, frá Þórði kakala ok öðrum höfðingjum; en Þorgils segir konungi slíkt sem hann spyr. Konungr spyrr hverr sá maðr er, sem fylgði Þorgils. Hann nefndi sik ok föður sínn. Áron kvað föður hans hafa verit vitran mann, ok vel fjáðan⁴, ok inn bezta bónda; 'Hann beiddisk hirðgöngu ok hirðmannz-nafns, herra, sem yðr má kunnigt vera.' Konungr segir: 'Man eigi þat vel fallit? Þvíat ek hefir af hönnum þá frétt, at hann man vera spakr maðr. Skaltú, Þorgils ok þér félagar, vera í boði mínu

¹ Thus dat.; better acc.
per, Cd.

² Englason] emend.; Engla jarl, Cd.

³ þat] V.;

⁴ feaðan, Cd., as well as V.

[III. 132: viii. 5.]

Uppstigningar-dag; en síðan görask hand-gengnir.¹ Gaf konungr Þorgils lauf-grænt klæði, fjórtán álna langt. Síðan var Þorgils í boði konungs Uppstigningar-dag. En síðan gjörask hand-gengnir ok hirðmenn, Föstudaginn eptir, þeir báðir, Þorgils ok Bergr. Gaf konungr þá Þorgils skjöld ok brynju¹, þvíat þau vápn skorti hann áðr. Var Þorgils þá löngum á konungs-garði; ok þótti vera heldr skapbráðr.

226. Sá atburðr görðisk þar, at eina nótt varð þar eldr lauss í bænum; var þá blásit um allan bæinn. Ok er þetta herboð kom í konungs-herbergi, klæddisk hann nú² sjálfr skjótt, ok hét á þá menn er hjá hönnum vóru. Hann lét blása út allri hirðinni ok öllum bæjar-lýðnum til þessa ófriðar; ok vápnuðusk menn sem til bardaga, ok skipaði konungr hirð sínni þar sem hönnum þótti mest þurfa; bað konungr menn fara varlega ok þó djarflega. Var eldz-gangrinn svá ákaflega mikill, at ólíklegt þótti at slókt mundi verða. Var þá margs í leitað, borit í vatn ok sjór, ok brotin víða herbergi. Konungr kvað á hvar Þorgils skyldi standa, en hann vildi fram ganga miklu lengra; fékk hann svá mikinn háska við þat, at þat þótti með ólíkendum er hann hélt lífi meiðingar-laust. Um síðir lét konungr taka lang-skips-segl³, ok göra alvát, ok bera at eldinum. Varð þat þá um síðir, at eldrinn slöknaði, með Guðs miskunn ok hamingju konungs. En Þorgils fékk þann orðróm af konungi sjálfum, ok öllum öðrum er vissu, at eingi maðr hefði þar jafn-vel borit sik, ok borgisk, sem hann, í jafn-miklum háska. Svá sem Sturla Þórðarson hefir kveðit í erfi-drápu þeirri er hann orti um Þorgils. Ok þessa naut Þorgils jafnan síðan hjá konungi, svá at hann þoldi hönnum betr en flestum öðrum jafnar tilgörðir. Næsta dag eptir brennuna kom Þorgils í herbergi dróttningar. Tók hön hönnum vel ok þakkaði hönnum hvé drengilega hann hefði gefisk um nóttina. Ok er hön sá at klæði hans eru brunnin, þá gaf hön hönnum vel sex álnar af skarlati. Hann þakkaði henni þetta. Fékk Þorgils af þessu mikla sæmð. Sem þar er kveðit um:—

Lauss varð eldr fyrir öldum all-brátt er tók náttu;
 út gékk hirð með Hörða hildingi veg-mildum:
 Náði Þorgils þjóða⁴ þrek-bráðr lofi ráða
 þar er rennr⁵ á lið ljóna log-reitar brá heitum.

¹ Cp. Hyndlu-ljóð, verse 2, gaf hann Hermóði hjalm ok brynju. ² nú] thus.
³ lang-skips-segl] thus some paper transcripts; kgs-skips, Cd., V. ⁴ þjóða] emend.; þjóðum, Cd. ⁵ rennr] thus (read, þar er eim á lið ljóna ?); rennum, V.

[III. 133: viii. 6, 7.]

227. Í þenna tíma kom af Íslandi Þórðr kakali. Hafði þá áðr orðit Haugsness-fundr, ok þau tíðendi er þar af leiddi. Var þá Gizurr í Noregi; ok settusk¹ þeir þar undir konungs-dóm. Sögðu [þeir] þá svá einarðlega sín mála-efni fyrir konungi, at þá greindi ekki á. Þorgils kom þá til fundar við Þórð, ok var löngum með hönnum. Ok einn dag, er þeir drukku í konungs-herbergi, mælti konungr til Þórðar: 'Hví lætr þú eigi göra at lýti² frænda þíns?' Hann svarar: 'Þar þurfu vér, herra, at njóta við þínna ráða; en ek vil þar eigi fé til spara; ef þér ætlit [at] at megi göra.' Konungr mælti: 'Þat ætla ek, at at megi göra;' ok nefndi til lækni þann er Vilhjálmr hét. Var þá leitað at læknum; ok urðu þeir kaup-sáttir. Görði hann með konungs-ráði at. Sat konungr sjálf hjá. Þóttusk menn þat sjá, at þetta var mikil þrek-raun. En Þorgils þolði þat vel. Gröri sárit svá, at Þorgils varð maðr lýta-lauss; ok var nú maðr fegri yfir-litz en áðr. Þórðr kakali fékk eigi orlof til Íslandz. Dvalðisk hann með konungi um hríð, þar til er hönnum var skipuð sýsla. Þorgils var með konungi nökkura vetr; ok þóttisk vera haldinn; ok kunni því illa.

228. Hákon konungr hafði skipaðan jarl í Þrándheimi Knút, son Hákonar jarls galins. Knútr jarl var mikill maðr vexti, ok vænn sýnum. Hann hafði margar náttúrus fram yfir aðra menn. Engi var sá maðr í Noregi er svá kynni skynja steina náttúru sem hann; var hann drykkju-maðr mikill, ok þótti vera nökkut vanstilltr við drykkinn þá er á hann fékk. Hinn síðasta vetr er Þorgils var í Noregi, var hann norðr í Þrándheimi með Eysteini hvíta, ok höfðu þeir sveit mikla af Norænum mönnum ok Íslenzkum mönnum. Eysteinn var bóndi góðr. Mart var annarra manna hand-genginna með hönnum í bænum, bæði hirðmenn ok gestir. Konungr vær eigi í bænum. Þorgils var mest fyrir konungs-mönnum. Knútr jarl var þá ríkastr maðr í bænum; ok var með hönnum sveit mikil. Mart varð til greina um vetrinn með konungs-mönnum ok jarls-mönnum. Þat var eitt sinn, at [þeir] Knútr jarl drukku í einu herbergi, ok Þorgils, ok mikill fjöldi annarra manna; ok vóru nökkut druknir. Var þá talat mart. Mælti Knútr jarl heldr háðulega til Íslendinga; talaði til Snorra Sturlusonar, ok annarra Íslenzkra manna, er verit höfðu með Skúla

¹ settusk] thus; sættusk?² hans, add. Cd.

[III. 134: viii. 7.]

hertoga; tók jarl á þeim öllum lítil-mannlega. En Þorgils svarar svá í móti, at þeir frændr hans mundi verit hafa, at eigi mundi sik allir¹ vanta þykkja á við hann, fyrir útan nafnbót. Þetta líkaði jarli stór-ílla; urðu af þessu mjök sundr-orða. Kom þá svá, at jarl hljóp upp bölvandi, ok greip öxi. En er Þorgils sá þat, sprettr hann upp, ok brá sverði; hljópu menn þá á milli þeirra svá þykkt, at þeir náðusk eigi til; skilðu þeir at því. Gengu þeir Þorgils á brott lítlu síðarr. Leið af nóttin. Stóð jarl upp, ok hlýddi tíðum. Síðan sendi hann eptir Þorgils, ok bauð hönnum í boð sítt; var Þorgils treglegr, en Eysteinn fýsti Þorgils. Fór til með hönnum Eysteinn ok mjök margir saman. Var jarl þá inn blífasti, ok skilðu góðan afleiðing. Var þá kyrt um hríð, ok áttusk fátt við.

229. Þat bar til eitt hvert sinn, at á greindi jarls-mann ok gest konungs; urðu þeir mjök andorða, allt þangat til gestrinn vann á jarlz-manni. Þat var síð dags. En er² gestrinn kom til herbergis síns, ok segir frá þessum atburðum. Þar var fátt manna fyrir, en flestir fýstu hann at fara í kirkju eðr á traust konungs-manna, þangat sem fleiri væri fyrir. Jarl varð skjótt varr þessara tíðenda, þvíat hann vissi görla hvert er hann hafði farit. Manninum hafði svá dvalizk, at hann var þá kominn út af herberginu er jarls-menn kómu at; ok tóku hann, ok færðu hann jarlinum, ok léku hann ílla. Þá var myrkt, svá at jarli þótti eigi tóm til at drepa hann; var hann þá settr í fjötra, ok kastað inn, ok læst herbergi, ok fengnir menn til at varð-veita hann. Gestrinn hafði átt frillu í garðinum; ok þegar er hön vissi hvar komit var, hljóp hön kallandi með gráti miklum í garð Eysteins hvíta, ok segir þeim Þorgils skarða ok öðrum konungs-mönnum hversu maðrinn var nauðulega kominn, ok hann mundi drepinn, nema þeir frelsti hann með nökkuru móti; bar hön sína sögu með inum mesta ákafa. Þorgils vildi þegar at þeir tæki manninn út með valdi; en Eysteinn vildi at þeir stefndi at sér konungs-mönnum; þótti þeir of lið-fáir vera til hvárs-tveggja, fyrst at taka út manninn, en verja sik eptir. Ok svá görðu þeir, sem hann vildi vera láta; ok fleiri lögðu ráð eptir. Stefna at sér konungs-mönnum, ok búask um í garðinum. Síðan er á leið nóttina ferr af hvárs liði³. Er þeir vóru búnir fara þeir Þorgils með sína sveit til herbergis þess er maðrinn var

¹ allir] thus; allz?
wanting.

² en er] thus?

³ síðan—liði] thus? something is

[III. 135: viii. 7.]

inn kastaðr; verða vöku-menn við þat varir; skipask þeir fyrir durum; ok hyggja, at þessir muni eigi svá harðlega at ganga. En Þorgils laust þann er fyrir hönnum varð, öxar-hamars-högg mikit; ok fleiri vóru þeir lamðir er fyrir vóru; ok stukku frá. Gékk Þorgils at hurðunni, ok braut; tók manninn í fang sér, ok bar út; braut af hönnum fjöturinn. Fór þessi maðr með Þorgilsi heim í garðinn. En varð-menn segja jarlinum hversu harðlega þeir vóru leiknir. Varð hann við þat reiðr mjök, ok lét blása saman hirð sínni ok hand-gengnum¹ mönnum, ok öllum þeim sem hans flokk vildu fylla. Lét jarl þá bera út merki sítt, ok vápnaðisk sjálf, ok allir hans menn; ganga þeir nú út eptir bænum. Ok er nú sagt þeim Þorgilsi, at jarl ferr at þeim með her mikinn vápnaðan, ok létu heldr ófriðlega. Þorgils heitr nú á menn sína, at þeir skuli ganga út á vígin, er þeir höfðu gört, ok verja hendr sínar rösklega, ‘Ef þess þarf við; ok látum konung þat spyrja, at hann hefir hér drengjum skipat, en eigi dáðleysingum.’ Gengu þeir þá út, ok fram í vígin. Kom þá jarl at í því, ok spurði: ‘Hefir þú, Þorgils, ok þér félagar, gört hér svá mikit hervirki at; brotið upp herbergi, ok bart² menn mína, en tekít þann í brott með valdi er sjálf hafði unnit til dauða?’ Þorgils kvað þat satt, at þessi maðr var á þeirra valdi, er hann leitaði eptir; ‘En annat ætla ek þat eitt gört, er lítillar umræðu sé vert. Er nú vel, at þú reynir þat í dag, hvárt Íslendingar eru svá linir ok lítills-háttar sem þér sögðut í vetri³.’ Jarl mælti: ‘Slíkt er mikit ofbeldi ótígnum mönnum, at halda til jafns við oss, eðr meirr.’ Talði hann nú margar sakar við Þorgils; ok eggjaði þá menn sína til atsóknar. Þorgils segir sér þat vel líka. ‘Skulu þér, jarl, minni til reka, áðr þér náit mannum.’ Menn urðu seinir til atsóknar; þvíat þeir vóru margir með jarli, er þar áttu frændr ok vini í garðinum eðr aðra vanda-menn. Eysteinn bóndi var svá vinsæll, at eingi af bóndum var vinsælli. Þá lögðu inir betri menn til, ok báru sáttmál í millum þeirra. En jarl var inn óðasti, ok bað bera eld at bænum. En Þorgils gékk út í garðinn með brugðit sverðit, ok bað jarl þar undir ganga, ef hann þættisk eptir nökkurum eiga at sjá þar. Tókusk⁴ þá meðal-göngur; tjáðu menn þá fyrir jarli, hver ófæra hönnum var í at göra svá mikit

¹ hand-gengnum] V.; harðfengum, Cd.² bart] barit, Cd.³ vetr, Cd.⁴ tókusk] here begins the sixteenth vellum leaf.

[III. 136: viii. 8.]

hervirki á konungs-þegnum, ok í konungs-landi¹. Kom þá svá fyrir jarli, at hann mundi taka sjálfðæmi. En er Þorgils var þat tjáð, neitaði hann því þverlega. Bað jarl þá sækja eðr frá hverfa. Eysteinn segir, at Þorgils mundi vilja konungs dóm á málinu. Þorgils segir, at hann vildi at svá búit stæði til konungs fundar, en síðan görði hann ráð fyrir sættinni. Eysteinn segir eigi sið, at mál stæði opin. Þorgils mælti: 'Sé ek, Eysteinn, at þú ert sáttgjarn.' 'Svá er víst,' segir Eysteinn, 'þikkir mér góðr friðrinn; em ek hónum vanastr. En haltú þó, Þorgils, þessu máli svá fast sem þú vilt; fyrir því, at ek mun eigi fyrstr við þik skiljask; ok fyrr skal hér í garðinum étið ok drukkit allt þat er ætt er í garðinum, en ek taka nauða-sætt af jarlinum.' 'Mældú² drengja heilastr!' segir Þorgils. Þá gékk Jórunn húsfreyja út í garðinn, ok mælti svá: 'Þess bið ek þik, Þorgils, ef ek hefi nökkut svá gört, at þér þikkir vel, þá stýr þú eigi þessu máli í svá mikit vandræði, at þú hafir þik í veði eðr bónda mín, eðr aðra góða menn, ef þú átt kost sæmilegra sætta.' Ok fyrir hennar fortölur hneigðisk Þorgils. Áttu nú margir menn hlut í at þeir skyldu sættask. Kom því svá, at jarl varð at því leiddr með fortölum vina sína, at hann bauð alla mála-vöxtu á konungs dóm. Gékk þá sættin saman, svá at konungr skyldi dæma öll málin óskorut þau er þeirra í millum vóru orðin, ok hónum þætti dóms þurfa. Þótti Þorgils þessu hafa vel fylgt; ok fékk hann hér fyrir gótt orð.

230. Um várit eptir Páska fóru þeir Þorgils á konungs fund, tók konungr þeim vel. Sögðu þeir konungi slíkt sem í hafði görzk með þeim Knúti jarli. Líkaði konungi vel þessi mála-lok. Dvalðisk Þorgils þá með konungi. Þá var með konungi herra Heinrekr biskup, Gizurr Þorvaldzson, ok Finnbjörn Helgason. Vóru þeir þá allir ráðnir til útferðar, ok beiddusk skipanar af konungi. Konungr kallaði arf Snorra Sturlusonar hafa fallit undir sik; slíkt it sama lendur þær er Snorri hafði átt á deyjanda degi, útan stað í Reykjaholti. Skyldi Þorgils vera semjandi ok sækjandi allra þessa mála, er lög mætti á standa meðferð þessa fjár. Finnbirni skipaði konungr ríki fyrir norðan Vöðla-heiði, ok ætlar hónum bústað á Grenjaðar-stöðum. Gizurr hafði ríki sítt fyrir sunnan land, ok skyldi hvárr þeirra veita öðrum, Gizurr ok Þorgils. It sama var Finnbjörn skyldaðr at veita þeim, ok svá þeir hónum.

¹ -landi] thus vellum, not '-garði.'² mældu, vellum.

[III. 137: viii. 8.]

Hét Heinrekr biskup konungi ok öllum þeim sínu trausti. En er þetta var allt ráðit, þá bjoggu þeir skip sín til hafs; ok fóru þeir allir í skip með Eysteini hvíta; ok fóru þetta sumar til Íslandz. Þórðr kakali sat eptir í Noregi, ok líkaði hönnum þat illa, þvíat hann hafði áðr skipat eignir Snorra Sturlusonar vinum sínum, Eyjólfí Þorsteinssyni Skagafjörð ok búnað í Geldingaholti; Hrana Koðrassyni Eyjafjörð, ok búnað á Grund; Þorleifi Þórðarsyni Borgarfjörð. Hrafn Oddzson, Sæmundr Ormsson, Sturla Þórðarson, ok Nikulás Oddzson, voru bundnir í trúnaði ok tengðum við Þórð, ok í vináttu.—Um várit áðr Þorgils kom út ok Gizurr, lét Ögmundr Helgason drepa Sæmund ok Guðmund Orms-sonu; þótti þeim Eyjólfí ok Hrafn þat skaði mikill.

231. ¹Um sumarit at Laurentius-messu var veizla mikil í Geldingaholti; kom þar til Hrafn Oddzson, Sturla Þórðarson, Þórðr Hitnesingr, Nikulás Oddzson. Þorleifr í Görðum hafði sent Eyjólfí bréf, var þat lesit at veizlunni; segir hann svá, at Ögmundr Helgason bjó svá nær kirkju, at eigi mundi svá at hönnum komit, þótt hann vildi á hefni-leið róa, at eigi mundi hann skjótt ná kirkju. Þorleifr segir sik traustan ok öruggan til slíks sem þeir vildu upp taka. At af liðinni veizlu riðu menn í brott. Reið Sturla á Gunnsteins-staði um kveldit. Þat var Miðviku-aþtan fyrir Márú-messu. En er þeir kómu á leið um morguninn var Sturla hljóðr. Þórðr Hitnesingr spyr, hví hann væri svá hljóðr. En hann kvazk hugsa um draum sínn. Þórðr spurði hvat hann hafði dreymt. Hann kvað sik dreymt hafa, at faðir hans kom at hönnum, ok kvazk hann spyrja hann tíðenda; en hann kvazk eingi segja; ok spurði í móti, ef hann vissi nökkur. En hann kvazk eingi vita. 'Frétt muntú hafa,' segir Þórðr, 'skip-kvámu í Eyjafirði, ok er þar á viðbjörn, er Böðvarr á, frændi okkarr, frá Stað; ok sagt dýr þetta heldr ólmt.' 'En er ek vilda spyrja fleira, þá vaknaða ek.'—Þórðr spurði, hvat hann hugði þann draum vera mundu. Hann kvazk görla vita, eðr ætla, at Þorgils Böðvarsson mundi annat hvárt kominn við land, eðr koma all-brátt. Þeim þótti þetta líklegt. Þá spurði Þórðr, hví hann hefði svá fár verit í Geldingaholti. Sturla segir: 'Þvíat mér er þar viðbjóðr við öllu; ok allt kom mér þar verr at haldi en veitt var. En eigi kemr mér þat at

¹ This chapter stands here in the vellum leaf of A; but in the transcript Br., as well as in all other paper transcripts, it has been displaced and transposed to þátr 7. See old edition, vii. ch. 60 (iii. 118).

[III. 138: viii. 9.]

óvörum, þótt eigi sé enn búit um skipti vár Eyjólfis.'—Eptir þetta reið hverr heim.

232. Næsta dag eptir Mária-messu fyrri var landfast at Gásum skip þat er Þorgils Böðvarsson var á. Þeir kómu til Staðar Bartholomeus-messu. Fögnuðu frændr hans hónum vel. Stefndi Þorgils at sér vinum sínum ok tengða-mönnum; kom til hans Einarr Halldórsson frændi hans, Þórðr Hitnesingr mágr hans, Gunnlaugr Hallfríðarson¹. Birti Þorgils þá ráða-görðir sínar, ok lét lesa skipunar-bréf sítt, ok kvaddi menn til ferðar með sér. Vikusk menn vel undir þat. Reið Þorgils frá Stað, ok nær fjórir tigur manna með hónum. Var þar Böðvarr Þórðarson faðir hans, Einarr Halldórsson, Þórðr Hitnesingr mágr hans, Helgi bróðir hans, ok þeir menn er út vóru komnir með Þorgilsi. Reið hann suðr til Borgarfjarðar, ok gisti í Stafaholti. Þá bjó þar Óláfr Þórðarson. Eptir þat stefndi hann fund undir Höfða-hólum; kom þar til Þorleifr ór Görðum, ok Egill ór Reykjaholti, ok aðrir héraðs-bændr. Létu héraðs-menn heldr drjúglega.—Óláfr Þórðarson stóð upp, ok hóf svá mál sítt,—at hann bað Guð geyma alla menn, er þar vóru komnir, með sinni mildi ok miskunn. Bað ok þess í annan stað, at menn tæki sæmilega bréfum ok örendum svá ágætz herra sem Hákon konungr var. En göra eigi, sem margr angargapi, at svara fólsku tíginna manna örendum, 'Sem Guð láti eigi vera hér í dag; þat er fram-kvæmd² sem hans er villi til, en öllum gegndi bezt.' Settisk Óláfr niðr. En Þorgils stóð upp ok segir: 'Þat er mönnum kunnigt, at ek hefi stefnt fund þenna. En þat er fyrir þá sök, at ek em skyldaðr til í dag at reka konungs örendi. Man hér lesit vera konungs-bréf. Bið ek, at menn gefi hér til gótt hljóð, ok hyggi síðan at svörum³.' Hélt þá Þórðr á bréfinu ok sýndi innsiglit; bað Þorleif at fá mann til at lesa, ef hann vildi. Þorleifr kvezk þat eigi mundu göra. 'Ferr þat þann veg, at margir eru fúsir til héraðs þessa, en fáir eru til mót-svara í dag. Má þat vel bíða annars dags, eðr þess at við er Hrafn ok Sturla, ok vér görim allir saman ráð fyrir svörum. Ok vitu vér, at þér er skipat hérað þetta af konungi; ok er þat örendi hans í dag; en margir mæla þat, at hann eigi ekki í. Em ek eigi arfi Snorra Sturlusonar,

¹ Hallf**d.*, vellum, either thus, or Hallfredar. ² þat er fram-kvæmd] thus; en þat verði at fram-kvæmd?

³ at svörum] here begins the vellum fragment of Thorgils Saga, preserved in the Record Office (Rigs-archiv) at Christiania. This fragment consists of two continuous leaves, the only remnant now existing of the complete original Thorgils Saga.

[III. 139: viii. 9.]

þótt ek hafa hér nökkura forsjá með ráði Þórðar. Em ek eigi fyrir svörum um þetta mál meirr en aðrir.' Þetta studdu margir með Þorleifi. Þótti konungr eigi maklegr at hafa nökkur forræði á erfð Snorra Sturlusonar. Þorgils mælti: 'Vita skulu þér Þorleifr, at ek ætla at láta lesa hér í dag konungs-bréf, tvau eðr þrjú, opinberlega svá at þér heyrit; ok skal ek eigi myrða þetta konungs-bréfit, þóttú hafir myrt þau konungs-bréf er til þín hafa send verit; ok má vera, at þú eigir því hér at svara í dag, ok þurfir eigi til annarra svörum at víkja.' Þorleifr drap þá niðr höfði, ok svaraði öngu; ok vóru hans tillögur fár í hávaða. Lét Þorgils þá lesa bréf konungs; ok görði [þat] Þórðr Hitnesingr. En er bréfit var lesit, þá tóku menn eigi skjótt til svara. Þá mælti Óláfr Þórðarson: 'Þat er siðr hæveskra manna, at þegja eigi á móti konungs örendum; en flestir munu hér meta svör við Þorleif.' Þorleifr segir: 'Eigi mun ek halda hérað fyrir konungi, ok eigi reisa flokk í móti þeim sem í sezt, en ekki lof legg ek þar á.' Egill kvazk frelst hafa Þórði manna-forráð þat er hann hafði átt; 'Ok á ek þar fyrir¹ at svara.' Flestir lögðu þar erfitt til. Böðvarr í Bækvað sér eigi myklu skipta hverr fyrir-maðr væri í héraði, kvez við engan mundu bág brjóta, enda² þjóna lítt til flestra, en kvez betr líka at hefði hans vanda-menn, heldr en þeir er hönun vóru venzla-lausir, 'Ætla ek slíkt at sýna þeim í vináttu, sem þeir sýna mér³.' Haukr af Álptanesi mælti svá: 'Þat er mín tillaga, at unna enkis máls á fyrr um hérað, enn Hrafn ok Sturla væri við.' Þorgils segir þetta ekki til hans koma: 'Munu þín orð hér um enkis metin; en eigi örvænt, at menn muni þínar tillögur.' Þaðan frá urðu þar eingin mótmæli berlega, enda ekki skörulegt já-orð. Þá lét Þorgils lesa konungs-bréf þat er Þorleifi var sent. Var hann mjök ávítaðr um þat er hann hafði brotið bréf konungs; var þar mikil atmæli⁴, ok heitan, við Þorleif, ef hann görði eigi konungi þá sæmð, er þeir⁵ sæi fyrir hans hönd, Gizurr Þorvaldzson ok Þorgils Böðvarsson. Þorleifr svarar því vel; 'Vil ek þat bæta við góðra manna sann,' er hann hafði seinna farit á konungs fund enn hönun vóru orð til send. Var þá leitað við Egil í Reykjaholti, ok Þórarinn prest Vandráðsson, ef þeir vildi gefa Þorgilsi

¹ fyrir] thus vellum, f (i. e. firir), not é (i. e. eigi). ² enda] emend.; enn, Cd.

³ Böðvarr í Bæk—sýna mér] add. the Christiania fragment. In the Sturlunga text there is a kind of homoteleuton, viz. from one speaker to another. ⁴ atmæli] thus vellum. ⁵ vellum om. 'þeir.'

[III. 139: viii. 9.]

upp búi^t í Reykjaholti. Fé^lsk þat at lyktum. Ok kom þat flestum mönnum mjök óvart¹. Skilðu menn at þessu. Reið

¹ This is much more detailed in the Christiania fragment, and runs thus:—

Þá var sendr Þórðr Hitnesingr til Egils at leita eptir, ef hann vildi nökkurn kost á göra at taka við Þorgils um vetrinn. Bar þetta Þórðr upp fyrir Egil. Egill tók því ólíkliga; ok kvað sér þat ofr-efli at taka Þorgils sér til vistar-mannz við svá mikinn kostnat sem af því mundi leiða; 'En þat annat, at Þórarinn prest^r á bú hálf^t við mik; ok á hann hér eigi síðr ráð fyrir en ek; en þat it þriðja^a, at sá er þetta tekz á hendr munu (!) hafa óþökk allra héraðs-[manna], ok þar með fullan fjánskap Hrafns ok Sturlu ok Þorleifs.' Þórðr segir, at hann hygg^r Egil vera svá frjálsan mann, at hann mundi ráða eiga taki heima-manna sinna; ok hónum mundi eigi nær fara um héraðs-stjórn, ef hann réði eigi hj[ú]m^u eðr herbergjum í Reykjaholti. Egill kvað þetta vanda-tak mikit. Þórðr spurði, hvárt hónum þætti vanda-laust af höndum at vi[kja]; kvað Þorgils líkligan til at verða hónum at sæmðar-manni, ef hann g[örðisk] þess verðr. Egill kvað þetta ekki þurfa við sig at tala; kvezk engan kost mundu á göra;—Ok vildi upp hlaupa. En Þórðr tók í hönd hónum, ok bað hann eigi á brott hlaupa. Settisk Egill þá enn niðr. Spyr^r Þórðr þá, ef Egill vildi göra á því nökkurn kost, at Þorgils t[æk]i við búi í Reykjaholti; kvezk hónum þikkja eigi ör-vænt^b, at Þorgils mundi hafa til stórmennzku at veita Agli vist ok hans skulda-liði. Egill kvez eigi þurfa at vera hans veizlu-maðr; en b[æ]ð þá tala þetta fyrir Þórarⁿi, ef þeir vildi. Spratt Egill þá upp; en Þórðr gékk at finna Þorgils, ok sagði hónum sem farit hafði. Var nú gengit til Þórarins. Kom Þórarinn þá til mótz við Þorgils. Gengu þá til við Þorgils nökkörir menn: Óláfr Þórðarson, Einarr Halldórsson, Þórðr Hitnesingr. Var þá kallað á Egil. En Egill kallaði at sér Þorleif Þórðarson, Böðvar í Bæ ok Finn af Sámstöðum. Þorleifr vildi eigi til ganga; en aðrir fóru þeir sem kvaddir vóru. Flutti Þorgils þá sjálf^r sitt örindi við þá Þórarin ok Egil, ef þeir vildi nökkurn kost á göra at gefa upp búi^t. Þótti sér þat bezt falla. Þórarinn veik at Egli^c, en Egill at Þórarⁿi. Þá mælti Böðvar^r í Bæ: 'Vefit þetta ekki, Egill, fyrir Þorgils, ok hættid þá til [fá]rra manna vináttu ef þit vilít af svara. Görit hónum greilli[ga] kost þann er hónum þikki vináttu fyrir vert; þvíat hann mun ekki lengi sitja á snugg við ykk^r Þórarinn, ef hann er nökkut skaplíkr Kolbeini móður-bróður sinum.' Þórarinn spurði Böðvar: 'Hverra tillaga skulu vér eiga þar ván, bóndi, er þú ert?' Böðvar svarar: 'Þat ætla ek, at Þorgils skal ekki mein at mínum tillögum, ef hann deilir [eigi] við Þorleif, bróður mín; ok í öngum svikum eðr umsátum ætla ek at vera við Þorgils; en engum manni nenni ek fé at veita. En þat er skylt, at ek leggja gött til ykkars máls, hvárt sem þit görit í þessu nökkurn kost eðr engan.' Þá mælti Einarr Halldórsson: 'Þat er vant at víkja af höndum þeim manni, ef svá ríkr höfðingi hefir til sendan, sem er Hákon konungr. Mun hónum svá sýnaz, sem mjök sé héraðs varnat, ef Þorgils skal hvergi ná, [niðr] at setjask.' Var þá fast fylgt; en Egill fór undan á ymsa vega. Þórarinn var samr^d um. Þá gengu þeir saman, Egill ok Þórarinn, [ok þeir] bændr er hjá þeim vóru, ok töluðu lítila hríð. En er þeir kómu apr, sagði Þórarinn, at þeir urðu á þat sáttir sín á milli, at göra Þorgils kost á at taka við búi. Skyldi þar svá vera, sem Þorgils hefði tekit við búi at Fardögum. Skyldi hann annazt hjón þau er þeir höfðu ráðit, ok gjalda kaup verk-mönnum. Þorgils skyldi greiða af höndum um várit slíkt sem

^a Here begins the second leaf, the edge of which is slightly injured, and marked here in brackets. ^b eyrvænt, vellum. ^c Thus vellum. ^d samr = willing.

[III. 140: viii. 10.]

Þorgils af fundinum í Stafaholt, ok var þar um nóttina, ok greiddi ferð manna sína út á Strönd. Reið hann síðan upp í Reykjaholt, ok tók þar við búí. Skyldi vera in sama ráðs-kona, Guðlaug Áladóttir, fylgi-kona Þórarins prestz. Settisk Þorgils þá um kyrt; varð brátt kostnaðr mikill, þvíat þar var áðr fjölmenni ok mart kom við¹; var þá ok mikil atsókn, en öngum af hrundit. Eyvindr brattr rézk til vistar í Reykjaholt um haustið, ok Sunnifa húsfreyja hans. Eyvindr var hirðmaðr Hákonar konungs; var hann gamall maðr ok óskygn; ok vin Sturlunga, en óvinr Gizurar.

233. Um haustið eptir Máriu-messu reið Þorgils Böðvarsson suðr á Nes við sjaunda mann, ok gisti í Görðum at Þorleifs; ok fór með þeim heldr fálega. Þaðan reið Þorgils til Hólms; ok tóku þar skip er Þorleifr átti, ok fóru yfir um fjörð, ok gistu í Saurbæ at Magnúss Árnasonar. Þá spurði Þorgils, at Gizurr var kominn ofan á Nes. Fór Þorgils til fundar við hann. Fundusk þeir í Viðey; fór með þeim álitlega. Síðan reið Þorgils heim, ok hafði með sér landz-leigu af Eyvindar-stöðum ok Bessastöðum. Þorgils gisti í Bæ at Böðvars; gaf hann hönnum hesta tvá brúna, ok skjöld rauðan, ok gull-lögð lauf á. Sagði Þorgils Böðvari, hversu fálega fallit hafði með þeim Þorleifi, ok svá [at] hönnum virðisk eigi svá fastlegr tænaðr af Gizuri sem hann hugði. Reið Þorgils þá heim í Reykjaholt. Vóru þá menn sendir í sauða-kvöð um hérað allt. Féksk þat at kalla. Þorgils sendi Berg ofan til Brekku at fala slátr-fé at þeim bræðrum, Óláfi ok Þórhalli. Féksk þar ekki af; gazk Bergi þó lítt at svörum þeirra. Nær vetr-nóttum reið Þorgils heiman, ok með hönnum fylgðar-menn hans; ok ætlaði at ríða út á Snæfellz-nes. Reið hann til Borgar um kveldit. Bjó þar þá Loptr biskups son. Vóru þeir Þorgils sjau saman; var þar allvel við þeim tekit. Mýrar lágu síla; mátti þá tyllask² á vetrar-brautum. Þaðan reið Þorgils út um daginn til Brekku; stigu þeir af baki, ok

hann tók við. Þorgils kaus þetta. Hét Egill hönnum [af]lausnum^a um þá hluti, er hann sæi þegar stað fjár síns; en hann hefði til at leysa. Hét hvárr öðrum sínni vináttu. Var þetta þá handso . . . (*Here the fragment breaks off.*)

All this minute narrative is in the text of Sturlunga reduced to a few lines—
‘Var þá leitað við Egil í Reykjaholti, ok Þórarinn prest Vandráðsson, ef þeir vildi gefa Þorgilsí upp búit í Reykjaholti. Féksk þat at lykðum, ok kom þat flestum mönnum mjök óvart;’ (as in the text above.)

¹ Here ends the sixteenth vellum leaf.² Thus, tillast, Cd.; read mátti þó?

[III. 141: viii. 10.]

létu gefa hestunum undir garði. Bóndi kom eigi út. Gengu þeir Þorgils þá til stofu, ok settusk á annan bekk. Óláfr bóndi sat á palli, en Þórhallr bróðir hans var í pallinum, ok hafði hælana undir sér. Þeir heilsuðu Þorgilsi; en bjóða hónum öngan greiða. Þorgils falar slátr-fé at þeim bræðrum; en þeir svara sem fyrr, ok vildu eigi selja. Mælti Þorgils til vel í fyrstu; en er á leið ræðuna lét hann fara nökkur heitanar-orð. Þeir sögðu Þorgils mundu mega ræna þá ef hann vildi; 'En eigi er þá örvænt at nökkurr rétti hlut várn; munu vér eigi selja því heldr¹.' Þorgils spratt, upp ok mælti: 'Mjök vilja mik öll strá stanga!' ok laust Ólaf með stálhúfunni. Óláfr hafði smeygt tví-falldri hettu á höfuð sér; kom högg þetta á vangann ok á öxlina. Hnígr Óláfr þá í pallinn²; ok veltr ofan fyrir stokkinn. Tók þá húsfreyja til hans, ok reisti hann upp seint þat; ok skreiðisk hann upp í pallz-hornit. Þorgils laust Þórhall annat högg í höfuðit; var þat mikit högg, ok brast við. Féll hann af út, ok krepti undir sik hælana. Laust Þorgils þegar annat högg milli herðanna; lét þá í Þórhalli, ok ugðu menn [at] hann mundi meiddr. Eptir þetta riðu þeir Þorgils ofan á Álptanes. En er þeir riðu at bænum á hlaðit, var úti fyrir þeim maðr einn, er Sölvi hét, ok var son Óláfs langs. Þorgils spurði: 'Hvar er Haukr djöfullinn?' Sölvi svarar: 'Eigi veit ek, bóndi sæll! hvar hann er.' Þorgils laust eptir hónum með keyrinu er hann hélt á; var þat svá mikit högg, at ennit kom fyrst niðr á Sölva, ok kastaði fótunum fram yfir höfuðit. Hestrinn skriðnaði á svað-anum undir Þorgilsi, ok stökk hann af baki, ok kom standandi niðr. Sölvi snéri þá undan. Laust Þorgils hann annat högg með keyrinu. Féll hann þá enn á knéin, ok stakk niðr höndunum. Þorgils bað hann þá segja til Hauks, ef hann vissi þá görr. Sölvi hljóp þá undan, ok mælti: 'Ber þú mik eigi, bóndi mín! þvíat eigi veit ek hvar Haukr er.' Þá kom út Gróa húsfreyja, ok mælti: 'Þórðr, láttu ekki hér göra fltt, ef þú ræðr nökkuru.' Þorgils mælti: 'Hvar er Haukr bóndi þinn?' Hón mælti: 'Þat er bæði, at ek veit eigi, enda munda ek þér eigi segja þótt ek vissa.' Þá kom út kona, er Ragnhildr hét, ok spyrr Þorgils: veitzú hvar Haukr er: 'Þat hygg ek, at hann færi út í Koranes at búa um sallað³ sínn.' Riðu þeir Þorgils þangat, ok var Haukr eigi þar. En er þeir kómu heim, var þeim sagt, at Haukr var í

¹ því heldr] thus?
read stakkgarð?

² V.; fallinn, Cd.

³ sallað] thus? a dubious word;

[III. 142 : viii. 10.]

kirkju; en húsfreyja var í kirkju-durum ok Íllugi prestr. Hús-freyja heilsaði Þorgilsi, ok bauð hönum gisting. Hann kvað henni mundu vel fara. Húsfreyja beiddi Hauki griða, 'Ok ef hann hefir mælt eðr gört, svá at þér þykkir ílla, þá vil ek þar eigi til spara mftt, at þit semit sem bezt.' Þorgils kvað hann engi grið mundu fá, fyrr en hann fengi sætt af hönum þá er hönum líkaði. Gróa spyrr, ef hann vildi sjálfðæmi. Bergr segir: 'Eigi mun sekt meiri vera, en þetta mun vel boðit.' Þórðr segir þá: 'Hvar mun betr fallit at ræna en hér, ef nökkur skal, en þurfi þó?' Gróa mælti: 'Söm eru enn tillög Þórðar!' Bergr bað Hauk sjálfan bjóða fyrir sik sjálfðæmi. Haukr görði þá svá. Sættusk þeir at því, at Þorgils var þar um nóttina; vóru viðtökur góðar. Um morguninn var regn mikit. Buðu þau Þorgilsi þar um dag; en hann vildi ríða. Haukr bað hann þá lúka upp görðinni; kvazk gjalda mundu slíkt er hann görði. Þorgils mælti: 'Gróa húsfreyja, ek vil nú gefa upp görð þessa; en þit görit aflausn slíka sem þit vilit; þá má eigi nauðung metask.' Þenna kost tóku þau. Gaf Haukr tvau sáld maltz ok sáld korns, ok sex vættir matar, ok öxi mikla er Þorleifr í Görðum hafði gefit Hauki. Gróa gaf Þorgilsi fingr-gull. Skilðu þau laglega. Ríðr Þorgils þaðan á Hitarnes, ok þaðan á Snæfellz-nes; ok gisti at inni meiri bónda, ok gáfu allir hönum gjafir. Fundusk þeir Sturla Þórðarson, frændr, at Helga-felli. Féll með þeim heldr fálega. Sagði Sturla, sem allir þeir er ríki héldu af Þórði kakala, at þeim var ópokki mikill á allri skipan Hákonar konungs. Vildi Sturla draga Þorgils frá konungs trúnaði; en Þorgils vildi heimta Sturlu frá sambandi við þá Hrafn ok Eyjólf. Skilðu þeir frændr með engri vin-áttu. Reið Þorgils þaðan suðr til Staðar, ok þaðan suðr í Reykjaholt. Fóru með hönum af Strönd útan, Ingimundr, bróðir hans, ok Gunnlaugr prestr, mágr hans, ok Hallbera, systir hans, Hallbjörn inn mikli, ok Björn¹ sonr hans, skyldi [hann] vera bryti í Reykjaholti, Sveinn Ormsson, ok Sveinn Ívarsson, Þórðr Hitnes-ingr, ok Magnús gargan. Egill bóndi hafði verit jafnan fyrir útan Hvítá með vinum sínum, meðan Þorgils var vestr. Höfðu þeir Nikulás mágar fundisk á Sáms-stöðum; hafði Egill tekit skap-skipti við Þorgils af viðræðum þeirra. Eptir Marteins-messu kómu norðan af Eyri, Marteinn Ívarsson², ok Hallr son Páls prestz af

¹ Björn] add. V.; om. Cd.² Ívarsson] V. and Cd. below; this person is, however, called Mársson in *Árna S. ch. 13.*

[III. 143: viii. 10.]

Eyri. Þetta vár áðr höfðu orðit víg í Dölum vestr; hafði Marteinn vegit Tanna Gunnlaugsson¹. Þar var ok veginn Páll Ívarsson bróðir Marteins. Tók Þorgils við Marteini at orðsendingu Páls prestz. Var Marteinn því síðr í ferðum, at hann var í skriptum ok kárínu.

234. Á öndverðum vetri kom austan af Síðu Klængr Skeggjason; var hann sendr af Brandi ábóta norðr til Hóla á fund Heinreks biskups. Klængr bar bréf ábóta; stóð þat í bréfi því, at hann hefði tekit Þorgils til görðar um víg Orms-sona, með Gizuri Þorvaldz-syni; ok þat annat, at hann bað hann at vera spaklega í héraði, ok betr en þá lék orð á; ok þat it þriðja, at komit hafi vestan ór Fjörðum Snörtr Seldæll, ok sagt hönum, at þat var orð á, at Hrafn Oddzson væri mesti óvin Þorgils, en Sturla minni vinr en vera skyldi, ok bað hann vera varan um sik. Reið Klængr þaðan tveim nóttum eptir Cecilíu-messu. Reið Þórðr Hitnesingr með hönum í Norðrár-dal í Hvamm, ok vóru þar um nóttina. Um kveldit kom vestan ór Fjörðum Þorsteinn Gellisson, heima-maðr Þorgils; hafði hann verit tvær nætr á Staðarhóli, ok segir hann, at Hrafn var þar kominn, ok hann hafði þá mart talat við þá báða. Segir hann, at þeim lægi vel orð til Þorgils, ok vildu gjarna gótt við hann eiga, ok at þeir vildu finna hann annan dag viku eptir messu-dagana á Hellu fyrir vestan Ámótz-vað við Hvítá; hafði Þorsteinn þar grið er hann skyldi selja Þorgilsi til fundar þessa. En Þorgils skyldi selja þeim grið í móti. Skyldu hvárir vera við² fimmtánda mann. En er leið helgin, reið Þorgils til fundarins með fimmtánda mann. Þeir gengu mjök jafn-snimma, hvárir-tveggju. Vóru þar kveðjur góðar með mönnum. Vóru þeir þar Hrafn ok Sturla ok Nikulás Oddzson, Kolbeinn grön. Þeir vóru fimmtán saman. Bundu menn hesta sína, ok settusk niðr á völlinn. Hrafn var mest fyrir fréttum; spurði at ferðum Þorgils ok at tíðendum ór Noregi. Sturla kallar á Þórð, ok kvezk vilja tala við hann. En er þeir kómu saman, spurði Sturla, hversu mikil vinátta hönum þótti vera með þeim Gizuri ok Þorgilsi; eðr hvárt nökkut mundi stoða at leita þess, at Þorgils skilðisk við Gizur. Þórðr kvazk hyggja, at þat mundi eigi tjá; ok at Þorgils mundi öngu því bregða, er hann hafði konungi heitið; þótt hann görði þat eigi fyrir Gizurar sakir. 'En hitt mæla sumir menn,' segir Þórðr, 'vit þik, Sturla bóndi, at þér sæmði eigi verr at halda vinátta ok félag-

¹ Called Guðlaugsson in *Árna S.* ch. 13.² við] með, Cd.

[III. 144: viii. 10.]

skap við Þorgils, frænda þinn, en bindask í trúnaði við þá menn, sem eigi eru vinir hans.' Sturla svarar: 'Vit fundumsk á hausti¹ at Helgafelli, ok kómu við þá öngu ásamt meðal okkar; máttu ek ekki þat mæla, er eigi tæki hann með forsi ok fjándskap. Mun hann vera þrá-lyndr í skapi, sem faðir hans, en hafa brjóst verra.'— Ok nú heyrðu þeir, at upp gékk talit fyrir þeim Hrafn. Hljópu þeir Sturla þá þangat til. Þeir Þorgils ok Nikulás töluðu um eignir þær, er hann hafði tekit í heiman-fylgju með Gyðu af arfi Snorra Sturlusonar, ok Þorgils var til skipaðr fyrir at sjá. Hrafn kvað lítils vert um lönd þau, ef þeir felldi saman vináttu sína; 'Mun Þorgils hljóta af vináttu við Gizur ekki nema skömm ok skaða, svá sem aðrir Sturlungar; ok eigi víst hvárt all-langt er at bíða.' Þorgils bað hann eigi heitask við sik, 'En gæt þess, bóndi, at þú stelzk eigi á mik, þvíat þat mun illa fyrir mælask, . . .² ef ek sný baki við þér, ef vér erum jafn-liða ok jafn-búnir. En þat sem konungr hefir mér skipat, hvárt sem eru ríki eðr eignir, þá ætla ek at heimta sem ek vinnumk til, hvárt sem varð-veitir Hrafn eðr Nikulás.' Reið Nikulás knút á því, at hann mundi all dri lausar láta þær eignir er hann varð-veitti, hverr sem til kallaði, 'Enda komi eigi Þórðr til.' Hrafn ok Sturla héttu Nikulási, at fylgja [hónum], ok skiljask eigi við hann. Varð nú þat eitt í tali þeirra, at hélt við heitan ok harðindi. Lögðu flestir þat til, at þeir skilði. Þeir Bergr ok Þórðr lögðu þat til, at þeir Þorgils ok Sturla talaði tveir samt, ok buðusk til við at vera. Þorgils kvazk þess vin vera skyldu, sem hann reyndi vináttu at; ok þess frændi, sem hann reyndi frændsemi af. Bergr mælti: 'Undarlegt er slíkt, um svá vitra menn sem þit erut, at þit sjáit eigi mis-smíði á slíku, er³ allir þykkjask sjá.' Sturla svarar, at vera mætti, at bert yrði síðarr um sakar þær, er þá mundi eigi upp bornar. Þorgils kvazk vel mundu við búinn at verja þær, ef eigi væri logit á hann. Sturla segir, at ekki mundi verða af tali þeirra. Stóðu menn upp, ok gengu til hesta sínna. Riðu þeir Hrafn fyrri. Þorgils reið heim í Reykjaholt, ok þóttisk nú vita vísan ópokka þeirra Hrafns við sik; en eigi ætlaði hann at þeir mundi atförum sæta við hann. Sat Þorgils nú heima, ok lét búa drykk til Jóna-föstu; en hafði njósn fyrir vestan Hvítá.

235. Skip hafði komit um haustið vestr í Dýrafirði; var þar stýrimaðr sá er Cemet hét, ok annarr Öndótt, Hjaltr, hann var hirðmaðr

¹ V.; á í haust, Cd. ² Here a few words seem to be wanting. ³ er] ok, Cd.

[III. 145, 146: viii. 11.]

ok kunningi Þorgils. Öndóttir fór um vetrinn vestan, ok suðr um heiðar, at heimta skuld er hann átti at Katli Ketilssyni í Kallaðar-nesi; ok fékk eigi skuldina; ok kenndi hann þat nökkut Gizuri af. Gisti hann í Reykjaholti er hann fór sunnan, ok dvalðisk þar nökkurar nætr. Hann bar þangat bréf þat, er Ámundi biskups-frændi sendi Þorgilsi, legu-naut sínum.—‘Hefir ek gengit á hugraun við Gizurr’—eptir því sem Þorgils bauð hönnum um haustið í Viðey.—‘Legg ek þat ráða með þér, legu-nautr, at þú haldir vináttu við Gizur, en treystir hönnum þó eigi til vináttu’; en gótt eina vil ek frá hönnum segja, en ekki illt. Ætla ek hönnum þykkja til at spyrja gótt, at þú deilir fyrst við Vestfirðinga.’—Öndóttir segir mart frá Vestfirðingum; hann hafi fundit Hrafn á Staðarhóli, er hann fór vestan; ‘Var þá Hrafn kominn sunnan ór Borgarfirði af Hellu-fundi. Var ek þá hafðr at viðsjá-manni.’ En þat kvezk hann vita, at Kolbeinn ok Svarthöfði voru sendir vestr í Fjörðu. ‘Þótti mér svá,’ segir hann, ‘at sem kvikt væri allt vestr um sveitir.’ En öngan kallaði hann vera flokka-drátt svá at hann vissi; ‘En þat vissa ek, at þeir bjoggusk við nökkuru illu.’ Bað hann Þorgils vera sem varastan; ‘Veit ek, at þeim Hrafnri hefir illa líkat við þik á Hellu-fundi.’ Reið Öndóttir brott þaðan Þriðja-dag í Sælu-viku; hét hann Þorgilsi at göra hönnum njósn ef hann yrði varr við ófrið. Þriðja-aptaninn² kom heim Egill Sölmundarson útan um á. Var Egill þá kátr við alla menn, nema við Þorgils ok Þórð; við þá mælti hann ekki, ok ekki þeir við hann. Miðviku-daginn, er tíðum var lokit, segir Þorgils fylgðar-mönnum sínum, at hann mundi ríða um daginn ofan í Stafaholt ok finna Ólaf Þórðarson, frænda sinn. En er þeir bjoggusk, kom í Reykjaholt Þorsteinn Árnason ór Síðu-múla, ok fann þat til örendis, at hann færði þangat mórent vaðmál, er Þorkell prestur sendi Þórði. Þorsteinn var þar meðan þeir bjoggusk, ok fór eigi fyrr en þeir voru farnir; ok vissi hann þá um ferðir þeirra, þvíat eingi maðr varaðisk hann.

236. Nú riðu þeir Þorgils þar til er þeir kómu í Stafaholt; vórn þeir fjórtán saman; var þar með Þorgilsi: Þórðr Hitnesingr, Berger Ámundason, Arnórr Eireksson, Þorsteinn Gellisson, Ingimundur Þorgeirsson, Steingrímur stjúpi, Þorsteinn kuggi³, Sveinn Ormsson, Sveinn Ívarsson, Hallr Pálsson, Jón Ívarsson, ok strákar þrír er

¹ tölu-verðrar vináttu, Cd. (a modern word).

² i. e. Tuesday evening.

³ kuggi] paggi, Cd.

[III. 147: viii. II.]

ætlaðir voru til at geyma hesta. Var þar vel við tekit, ok drukkit langt á nótt fram. Vápn sín höfðu þeir fest á tjaldz-nagla í stofu; en þeir gengu með sverð sín. Allir voru þeir brynju-lausir, nema Þorgils. Þeir höfðu talat mart frændr, Þorgils ok Óláfr, um fréttir þessar; ok drap Óláfr því öllu á dreif; kvazk hann senda mann á Staðarhól at örendum sínum; ok skyldi sá verða varr hvat við sik væri vestr um sveitir; 'Mun ek ekki því trúa, at Sturla gangi í né einn ófriðar-flokk¹ á móti þér.' Þar voru menn til fengnir at vaka, strákar þrír. Vápn Þorgils voru fram höfð, en nær eingi önnur, þvíat öngum kom í hug, at þar mundi vápn við þurfa. Þar var svá hvílum skipat, at Þorgils lá í miðjum skála í stafn-rekkju, ok Þórðr hjá hönnum. Fyrir innan þilit lá Bergr, ok Þorsteinn Gellisson. Öðrum-megin, gegnt, hvíldu þeir Ingimundr Þorgeirsson, ok Magnús gargan. Þar öðrum-megin frá² til stofu lágu þeir nafnar, Sveinn Ormsson, ok Sveinn Ívarsson. Þar öðrum-megin, gegnt, Steingrímur steypir, ok Þorsteinn kuggi. Ok er menn koma í sæng, sofna þeir fast. Þat höfðusk menn at í Stafaholti um nóttina, at húsfreyja var at ölgörð, ok með henni Björn Sigurðarson, ræðis-maðr; ok höfðu úti hitu-eldinn; þvíat þau vildu eigi göra reyk at mönnum; ok voru því dyrr allar opnar, er þau fóru jafnan út eðr inn. Kyrt var veðr, ok tungl-skin all-mikit; var hjarn at ríða, bæði á vötnum ok mýrum. Nökkurir af Þorgils-mönnum vöknudú við þat, at þeir heyrðu dyn mikinn. Þórðr heyrði dyninn, ok vakði Þorgils, ok kvazk hyggja, at riðit væri hjá úti. Þorgils vaknar líttat, ok kvað sveina mundu ríða hestum til vatz. Sofnaði hann þegar. Lítlú síðarr heyrðu þeir mikla atreið ok langa; ok gnauðaði þá fast, svá at skjálfa þóttu húsín. Var kallat inn í skála-glugginn, at Þorgils skyldi vakna ok menn hans; 'Þvíat herr mannz ferr at bænum, ok með brugðnum vápnnum. Ok hygg ek at ófriðr sé.' Þórðr vakði þá Þorgils skelegglega. Þorgils vaknar; ok segir Þórðr hönnum, at komit var fjölmenni. Þorgils bað menn upp hlaupa skjótt³, ok taka vápn sín. Hann spratt upp skjótt. Voru mönnum ógreið klæðin, er myrkt var inni. Ok í þessu hlaupa þeir í skálann, er⁴ komnir voru, í þær dyrr er nær voru kirkju, með bölván ok kalli. Þorgils mælti þat, at menn skyldi láta hljótt, meðan klæddisk, ef því kæmi við. Þorgils fékk

¹ flokk] add. by conjecture.² frá] conject.; hjá, Cd.³ skjótt] V.;

strax (I), Cd.

⁴ er] í skálann voru, add. Cd. (repeating).

[III. 148: viii. 11.]

skrúð-hosu, ok skinn-hosur tvær, ok ekki innan í. Þórðr fékk kyrtil grænan en Þorsteinn² treyju. Tóku menn þá vápn sín. Þórðr þreif ofan skjöld, er hékk yfir rúminu, ok fékk Þorgils. Þórðr fékk stálhúfu, ok kenndi at þat var húfa Þorgils. Þorgils hafði brugðit sverðinu, ok lét standa hjá sér meðan hann klæddisk. Þá var hlaupit öðrum-megin í skálann. Bergr mælti, í gegnum rauf er á var á þilinu millum rúmanna, 'Þat hygg ek, Þorgils, at hér sé Sturla frændi þínn.' Þá mælti Hrafn fyrst svá at heyra mátti: 'Þat er þeim nú ráð, er hæst báru höfuðin á Hellu-fundi, ok heituðusk við oss, at ganga nú fram, ok fela sik eigi.' Þorgils segir: 'Ef þér leitið mín, þá mun ek eigi felask; en spyrja vil ek, hvárt ek skal grið hafa, ok menn mínir, eðr eigi. En fyrir hví farit þér hingat með svá miklum stormi ok styrjöld?' Hrafn svarar: 'Öngum griðum mun ek þér heita, ok fám þínum mönnum. Eðr hvárt er Marteinn hér Ívarsson³, fjándinn?' 'Eigi er Marteinn hér,' segir Þorgils; 'en eigi dyl ek at hér er nökkurr fjándinn inn kominn.' Ok nú kom⁴ log inn í skálann. Þá mælti Þorgils: 'Hvárt er Sturla Þórðarson hér?' 'Hér em ek,' segir hann, 'þótt ek sé nökkut tor-kenndr.' Gékk Sturla þá inn fyrir rúmin í kvenna-skálanum. Þorgils mælti: 'Sturla, viltú gefa mér grið ok mönnum mínum?' Hrafn segir þegar: 'Eigi skal Sturla fyrir griðum ráða; en þú skalt hafa slík grið sem þú ætlaðir Sturlu frænda þínum.' Í þessu settisk upp Óláfr Þórðarson ok mælti: 'Þat skulu þeir vita, Hrafn ok Sturla, ok allir þeir menn er í flokki eru með þeim, at öll sú skömm sem þér görit staðnum ok mér, skal ek á leggja slíka reiði sem ek vinnsk til. Skal ek þess biðja almáttkan Guð, ok inn helga Nicholaum biskup, er staðinn á, at hann hefni yðr sína meingörða. Ok betr þætti mér þér sama, Sturla, at standa fyrir rúmi Þorgils með mönnum þínum vápn-uðum, en þar sem nú ertú.' Sturla svarar: 'Veit ek, at þú munt gótt til leggja; en eigi mun nú at því verða fyrst⁵.' Nú voru þeir Nikulás ok Kolbeinn komnir upp í setið at húðfatinu. Þá mælti Nikulás: 'Grið bjóðu vit Kolbeinn, Bergi, ok Arnóri, hirðmanni míns herra.' Arnórr játti því skjótt. En Bergr kvazk vilja þiggja grið, ef Þorgils væri gefin, en eigi ellegar. Hrafn mælti: 'Grið vil ek gefa Þorsteini Gellis-syni, ok Ingimundi Þorgeirs-syni.'

¹ innan f] thus? ok ekki annat? ² Þorsteinn] emend.; Þórðr, Cd. ³ Ívars-son] V.; yðvars, Cd. ⁴ kom] kómu, V. ⁵ fyrst] thus; read farit?

[III. 149: viii. 11.]

Þeir tóku því vel. Þorgils spurði Hrafn ok Sturlu, hvat þeir gæfi hönnum at sök til svá mikils fjándskapar. Hrafn kvað þat til saka fundit, at Þorgils hafi þat svarit Hákonu konungi, at drepa Sturlu, frænda sinn, ok vinna sér þat til ríkis. Þorgils kvazk þess ósannr vera; 'Veit ek eigi, hvárt fyrr mundi fara, at Hákon konungr mundi slíkt niðings-verk fyrir mik leggja, eðr ek munda undir þat játask.' Hrafn segir, at djarft mundi at dylja, 'Eru hér,' segir hann, 'vátarnir, Kolbeinn ok Ari Ingimundarson.' Þorgils spyr hvárt Kolbeinn eðr Ari segði svá. Þeir kvóðusk slíkt mundu segja sem fyrr. Bergr ok Arnórr, ok fleiri Þorgils-menn, mæltu á móti; ok segja, at þetta var in mesta álygi, hverr sem þat segði, ok væri með öngu móti til hæft. Þorgils mælti: 'Þér munut ráða vilja.' Hrafn segir: 'Um grið mun þann veg fara; ef þú versk, þá er þat víst, at þú fær eingi grið; en ef þú gengr á vald okkar Sturlu, ok lætr okkr skapa ok skera slíkt millum vár, þá göru vér um slíkt¹ sem okkr sýnisk.' 'Þat er víst,' segir Þorgils, 'at sjálf-dæmi sel ek þér aldri, Hrafn; ok eigi þér, Sturla; ok öngum manni öðrum á Íslandi, meðan Hákon konungr er á lífi; býð ek mál vár á konungs-dóm.' Þeir neituðu því skjótt. Þorgils mælti: 'Um vörn ok vápna-búnað sé ek at lítið muni verða, þótt vit standim hér tveir, en öllum-megin alvápnadir menn.' Ok beint í þessu kastaði Þorgils vápnunum upp í rúmit, ok hljóp fram á gólfít ór hvílu-gólfinu ok í þröngina. Tóku þeir hann þá þegar. Nú mælti Hrafn ok Sturla, at hann² gengi út í Lítlu-stofu ok menn hans; spurði Sturla, hví Þórðr færi eigi. Hann kvezk eigi fara mundu fyrr en hann væri klæddr. Hrafn bað Sturlu at ganga til Lítlu-stofu. Tók Þórðr þá at klæðask, ok var leiddr³ útar í Lítlu-stofu; vóru þá þangat leiddir menn Þorgils, hverr sem klæddr var. Hrafn mælti, at Þorsteinn Gellisson skyldi fara innarr í stofu til þeirra. Þeir Hrafn fóru nú í stofuna, ok settusk í ráða-görðir sínar; en hespa var látin á Lítlu-stofu. Ljós var bjart í stofunni; en kulði var þar mikill; sátu þeir þar lengi einir saman, svá at eingi maðr kom til þeirra. Lagðisk Þorgils niðr, ok fékk eigi sofit. Orti Þórðr orða á hann, ok spyr hví hann væri svá fár. 'Ek hugsa þat,' segir Þorgils, 'hvé silt mér þykkir, ef engi skal saga ganga frá mér, áðr en þrýtr líf mítt, svá at ek geta ekki á hefni-leið róit um svívirðing þá er mér er nú gör.' Þórðr mælti:

¹ slíkt] V.; sekt, Cd.² hann] i. e. Thorgils.³ út, add. Cd.

[III. 150: viii. 12.]

‘Gör eigi þat í hug þér. Gör þá sem þér sýnisk ef þú þiggr líf; en ef þú skalt nú deyja, þá er þér því betra sem þú átt færum ábyrgðum at svara.’ ‘Ekki kvíði ek við dauða mínum,’ segir Þorgils. Þórðr kvezk þat ætla, at þeir mundi flestir með hómum vera, at svá mundu þola dauða sínn, at hvártki mundi hómum né þeim skömm í því. Þorgils kvað svá vera mundu.

237. Þá kom Guthormr Þórðarson í stofuna. Hann var í þungu skapi, ok andvarpaði mjök er hann settisk niðr. Þorgils heilsaði hómum, ok spyrr enn hvat hann vissi af ráða-görðum höfðingjanna. Hann kvað þar þungt af at segja. Kvað þess þykkja meiri ván, at Þorgils mundi eigi¹ grið hafa, ‘Ok bið ek þunga daga, ef ek skal þat bíða at Þorgils væri drepinn; þættumk ek láta þann mann annan er ek hugða bezt, ef þetta óhæfu-verk færi fram.’ Mælti hann þat til Sturlu bróður síns. Þar var nú talat um þver kné sér hverja sætt Þorgils mundi taka, eðr hvárt hann mundi útan fara, ok koma aldri út, ef þessi væri kostr. Þorgils svarar: ‘Hverr mun þá hefna skammar mínna; ok mun ekki þess auðit vera; hér mun ek bein bera á Íslandi,’ segir hann, ‘hvárt sem nú er, eðr í annat sínn.’ Líttu síðarr kómu þeir Dufgus-synir í stofuna, Kolbeinn ok Svarthöfði, ok settusk niðr; kvóðusk sendir vera af Hrafni ok Sturlu til Þorgils, at vita hverja sætt at Þorgils mundi taka; hvárt hann mundi vinna til lífs sér at fara at Gizuri með þeim, ok binda þat fastmælum. Þorgils kvazk þat eitt mundu vinna til lífs sér, at hómum væri hvárki at síðan skömm ná klæki. Fóru þeir við þetta á brott; sögðu svá búit Hrafni ok Sturlu. En er þeir vóru á brottu, tók Þórðr til orða: ‘Þat er tillag mítt, Þorgils, at þú vinnir hvat-vetna² til lífs þér; allt er annat auð-keyptara en lífit. En ef þú fær grið, þá er eigi skylt, at efna meir af nauða-sætt þessi en sýnisk; veit þá enn eigi síðan í skiptum yðrum hvé verða má.’ Þess fýstu allir Þorgils-menn at taka sætt, ef kostr væri. Nú leið löng stund, áðr³ Óláfr Þórðarson kom í stofuna, ok þeir Dufgus-synir, Kolbeinn ok Svarthöfði, ok Guthormr körtr. Óláfr mælti: ‘Ek hefi verit á tali við Hrafni ok Sturlu; ok gör þú bæn mína, at þú tak nú þann kost er vænast er at hlýði, at firrask⁴ mætti in stærstu vandræði; ok minnstú á þat hvé marga ok mikla skömm þú átt Gizuri at gjalda, fyrst

¹ eigi] add. V.; om. Cd.; ‘eigi’ is required by the context, unless we read *minni* ván, or *lítil* ván. ² hver vetna, Cd. ³ áðr] at, Cd. ⁴ V.; forðast, Cd.

[III. 151: viii. 12.]

í drápi Snorra Sturlusonar, er vér værim skyldir at hefna ef vér mættim. Er þat sannast at segja, at Gizurr hefir drepit mestan hlut ættar várrar. En þótt þú sér svá þrár, at þú vilir eingis mannz ráði hlýða, þá muntú lítið veita Gizuri ef þú ert hér drepinn; ok hlýzk þat þá af Gizuri sem hann mundi vilja. En þat eru kosta-boð við þik, at þú skalt fara í för þessa með þeim at Gizuri, ok standa jafn-fram þeim at öllu er til tíðenda görizk í ferð þessi. En síðan skulu þeir göra þér sæmðir við várn sann er þér komit apr.' Þorgils svarar: 'Þat mun heldr bráð-kjörít, at ganga í all-mikla ófæru með þeim, en geta í hnefa þeim til launanna.' Óláfr segir: 'Ór vöndu er at ráða, frændi; ok takit þann upp sem minnzt mein mætti af verða.' Þetta studdu margir með Óláfi; ok báðu at Þorgils frelsti líf sítt með nökkuru móti. Þorgils bað þat segja Hrafn ok Sturlu, at þeir mætti koma útar þangat, ef þeir vildi til umtals leggja: 'Ætla ek eigi at vera svá hræddr, at ek mega eigi bæði heyra ok sjá þá.' Var þá gengit eptir þeim Hrafn ok Sturlu; kómu þeir útar þangat af annari stundu, ok vóru mjök margir. Var þar Hrafn ok Sturla ok Vigfúss Gunnsteins son, Nikulás Oddzson, Einnar Þorvaldzson, Svart-höfði ok Kolbeinn Dufgus-synir, ok svá mart manna sem stofan vannsk. En er hljótt var, mælti Óláfr til, hvat hann hefði flutt milli; ok spyrr hvat þeir vildi þar at göra. Þeir kvóðu hann satt eina flutt hafa. Óláfr mælti: 'Görít fyrir Guðs sakir, ok vægit til hvárir við aðra.' Nikulás mælti: 'Veiztú þat víst, Óláfr, at þá er betr, at annat sinn gangi mál til vegar.' Þá mælti Kolbeinn: 'Þess vil ek beiða, at þeir menn allir, er hér vilja flt til leggja, at göri annat-hvært, at gangi á brott eðr þegi; þvíat ek ætla, at hér þurfir öll þau [in] góðu tillögin, ef vel skal verða.' Guthormr mælti: 'Ófimlega verðr, ef vér görum hér níðings-verk á frændum vörum saklausum; en sá gangi undan, er þér eigut allan fjándskap at gjalda.' Þetta þótti mörgum vel til lagit. Þorgils bað Hrafn ok Sturlu segja hvern kost þeir vildi göra hönun. Hrafn segir: 'Sturla bóndi; þetta mun eigi svá fara sem í nótt hefir farit, at ek muna hér vera bæði fyrir svörum ok atgörðum; skaltú nú ganga jafn-framt mér at hváru-tveggju; ok kalla þá ekki útan þitt samþykki gört, hvárt sem gört er vel eðr illa.' Sturla mælti: 'Óláfr hefir sagt hvárs-tveggja samþykki.' Þorgils neitaði þessi sætt. Síðan töluðu þeir Hrafn ok Sturla ok Óláfr. Ok er þeir hættu talinu mælti Sturla: 'Nú er þannig, Þorgils frændi, at nú

[III. 152: viii. 13.]

er sætt ráðin af várri hendi sú er vær munum framast ganga:— Er þat upphaf at sætt þessi, at þú, Þorgils, skalt fara héðan með oss at Gizuri þegar með fylgðar-menn þína. Skulu vér binda saman lag vart, ok festa þat með swardögum, ok eigi skiljask nema hel skili, áðr lykr ófriði þessum. En ef vér vinnum nökkut í, skal eiga þriðjung hverr várr; en slíta eigi fyrr flokkinum en vér bíðum annat-hvært bót eðr bana.' Þorgils svarar: 'Á þessa sætt væri lítanda, ef ek ryfa eigi eið míninn við konung, ok mér væri unnt fullrar sæmðar fyrir atförr þessa. En eigi er mér Gizurr svá ástfölginn, at eigi mætta ek göra þat at mér, þvíat vit erum eigi eiðum saman bundnir.' Nú áttu menn hlut [at] at sættin gengi saman; lagði flest til Óláfr Þórðarson, Bergr ok Þórðr, ok Dufgus-synir, ok margir aðrir. Gekkk at þessu sætt saman; ok var þat nú með eiðum bundit af [þeim] Hrafn ok Sturlu ok Þorgils. Gengu síðan á brott, ok héldu á ferð sínni; ok þóttu allt til lengi dvalzk hafa. Þorgils spyrr Hrafn ok Sturlu ef þeir vildi lofa hönnum, at hann riði heim í Reykjaholt, ok þjoggisk þaðan, ok riði þá á heiði. Þeir vóru þess heldr tregir; en leyfðu þó.

Riðr Þorgils nú heim í Reykjaholt. En er þeir kómu upp at Ámótz-vaði, datt hestrinn dauðr niðr undir hönnum; þeir fluttusk yfir ána, ok tóku þar annan hest. Riðu þeir Þorgils þá heim í Reykjaholt¹. Egill fagnar vel Þorgils, 'Ok er þat vel, at þú ert heill heim kominn.' Gekkk Þorgils þá til kirkju. Spurði Egill ok Eyvindr brattr tíðenda um ferðir Þorgils; en hann segir þeim af létta², ok svá hvar þá var komit, ok skyldi þegar ríða suðr á Bláskóga-heiði, þvíat hann var til ferðar ráðinn með þeim um kveldit, ok fara at Gizuri. Varð Egill við þessa sögu all-gleymr ok svá Eyvindr. Var þá gengit til borða. En Egill ok Gunnlaugr prestr létu járna hesta þeirra með slíku sem til féksk. Egill fékk öllum Þorgils-mönnum nökkut til þessar ferðar, vápn, eðr klæði, eðr hesta-járn, nema Þorgils ok Þórði. En er þeir vóru mettir³, gengu þeir Þorgils ok Þórðr til laugar, þvíat hestar vóru eigi búnir. En er þeir sátu í laugunni, mælti Þorgils: 'Þórðr, hvat þikki þér ráð, at ek halda sættina.' Þórðr spurði hvat ráðs hann ætlaði fyrir sér, ef hann héldi eigi sættina. 'Eigi annat heldr,' segir Þorgils, 'en ríða

¹ En er—holt] add. the paper transcripts; here is a homoteleuton in Cd. and V. (Reykjaholt). ² af létta] emend.; af léttiliga, Cd. ³ mettir] here

begins the seventeenth vellum leaf, followed by the eighteenth (two continuous leaves).

[III. 153: viii. 14.]

norðr til Heinreks biskups.' Þórðr spyr hvárt hann þættisk bregða eiðum við Hákon konung, ef hann héldi sættina. Hann kvezk víst bregða þikkjask. 'Meiri nauðsyn þikki mér,' segir Þórðr, 'at þú haldir þann eið er þú¹ svarðir konungi til sæmðar þér en þann er þú vannt nauðigr til lífs þér.' 'Þat mun ek kjósa,' segir Þorgils, 'at ríða norðr til biskups.' Var þat þá ráðit áðr þeir gengu á brott þaðan. Klædduz þeir þá ok tóku vápn sín; vóru þá hestar búnir. Tveir [menn] gengu fyrir hestum þeirra, Eyjólfir sloppr² ok Þorkell. Ríðu síðan. En er þeir kómu upp ór garði, kallaði Þorgils á Berg. Þorgils segir hönnum þessa ráða-görð. Bergr tekr vel á því, kvezk þessar ferðar fúsari en fara at Gizuri. En er þeir kómu upp um Breiðabólstað, bað Þorgils sína menn nema staðar; ok svá görðu þeir. Sagði Þorgils þá upp ráða-görð sína. Tóku menn undir þetta vel. Hann sendi Þorkel raunar-mann suðr á Bláskóga-heiði, ok³ segja þeim Hrafni ok Sturlu, at hans er eigi vón þangat til mótz við þá; ok hann segir upp nauða-sætt þessi. Fór Þorkell eptir þetta.

238. Nú ríða þeir Þorgils upp eptir Reykjardal. Þeir kómu til Húsafellz; vóru þar menn allir í svefni. Þorgils lét berja at hurðu, ok lét kalla út Sigmund prest; ok heilsaði hann Þorgilsi, ok bauð hönnum þar at vera. En Þorgils vill ríða; bað Sigmund fá sér mann þann er kynni leið um Tvídægru. Sigmundr kvazk öngan mann hafa þann er leið kynni; 'Eðr hví farit þér um nætr?' Þorgils segir Sigmundi atförina; bað hann nökkut ór ráða um leið-sögu-manninn. Vísaði Sigmundr hönnum til Reyðarfellz; 'Er þar maðr sá,' segir hann, 'er kunnigar eru allar leiðir norðr til héraða, sá maðr heitir Sighvatr Steingrímsson, allra manna fót-hvatastr, ok af æsku-skeiði.' Þeir ríða þá, ok kómu til Reyðarfellz; rézt Sighvatr til ferðar með þeim við áeggjan Þórfíðar Skeggja dóttur, frillu Sölmundar. Fóru þeir þá þar til er þeir kómu í Kalmans-tungu. Þar átti bú Nikulás Oddzson. Drápu þar á dyrr, ok gékk út maðr er Þórhallr hét. Þorgils spyr hvárt Gyða væri heima. Hann kvazk eigi vera skyldr til frá at segja. Þorgils laust með öxi lítilli í höfuð hönnum, ok sprakk nökkut í hárrótunum. Hopaði hann þá undan, ok kvazk barðr vera. Gyða kom þá út í dyrrin ok bauð Þorgilsi slíkan greiða sem þeir vildi. Þorgils mælti: 'Ekki hefir ek ætlað för mína hingat til þess at éta

¹ er þú] om. vellum.² sloppr or skoþr, vellum.³ ok] thus vellum.

[III. 154: viii. 14.]

mat; er ok Nikulás meira sllz frá mér verðr, en ek mun göra hér at sinni.' 'Þess bið ek þik, frændi,' segir Gyða, 'at þú látir hér eigi ræna, ok eigi göra her-virki; en hafit héðan slíkt sem þér þykkisk þurfa í birgðum í heimold.' 'Þat er líkast,' segir Þorgils, 'at svá sé nú at sinni; ok nýtr þín at því.' Skilðusk þau vel, Þorgils ok Gyða. Ok riðu þaðan leið sína, ok höfðu þaðan hey á einum hesti. Nú fóru þeir ok kómu ofan í¹ Gnúpsdal Föstu-kveldit; var rökvit nökkut. Þar áðu þeir hestum sínum þegar þeir fengu hey. Hestar höfðu orðit haltir fyrir þeim. Arnórr átti haltan hest er Egill hafði gefit hónum; vildi hann láta svífa ofan eptir héraðinu, ok hafa hesta-skipti; en Þorgils vildi riða norðr yfir hálsa it efra. Var Sighvatr þar eptir, ok þakkaði Þorgils hónum ferð, ok spretti frá sér gull-sylgju, ok gaf Sighvati, ok bað hann vitja sín síðan, ef hann þyrfti. Þorgils reið norðr it efra yfir hálsa til Víðidals. Þeir kómu Laugar-morgin í Tungu; tók Jón við þeim vel, ok lögðusk þeir fyrst til svefnis; vóru þeir þar um daginn, ok biðu þar messu, ok átu mat. Þat var Thomas-messu. Riðu þeir þaðan um kveldit, ok slósk til ferðar með þeim Jón járn-búkr. Riðu þeir til Svína-vatz um kveldit; þar bjó Kolþerna Einarsdóttir; vóru þar hinu beztu viðtökur; bjoggusk þeir þaðan síðan; kvazk Þórðr eigi mundu riða fyrr undan en hann yrði varr við Arnórr, ok dvalðisk² ferð þeirra Dróttins-dag; en um hádegis-skeið kom Arnórr, ok hafði öngar fréttir sunnan um heiði. Riðu þeir þaðan ok kómu um kveldit á Víðimýri. Var þar vel við þeim tekit, ok vóru þar um nóttina ok höfðu þar tíðir Þorláks-messu; ok var þar fastað um daginn. Riðu þaðan í Ás, ok réðu þat at hafa þar dagverð. Árni bóndi vildi gefa þeim dagverð, en bað þá sjálfa ábyrgjask hvárt þeim var þat lofat eðr eigi, 'Eðr hvárt vili þér kjöt éta eðr eigi!' Þeir segjask þat gjarna vilja. Ok svá var gört. Ok er þeir vóru mettir, riðu þeir upp til Hóla; kómu í þat mund er biskup gékk til aptan-söngs; mættusk þeir biskup fyrir kirkju-durum; kvaddi Þorgils biskup, ok tók biskup hónum blíð-lega, ok bauð hónum þat at vera svá lengi sem hann vildi, ok öllum hans mönnum. Var þat bæði, at biskup spurði enkis, enda var hónum ekki sagt. En er biskup gékk inn í stöpulinn, þá gékk til hans Þormóðr Grfmsson, ok mælti við hann hljótt. Þá spyrr biskup Þorgils, hvárt nökkurir hans menn fastaði þurt: 'Eingi í

¹ í] om. vellum.² dualðiz hann, vellum, as also Br. (dvaldi hann).

[III. 155, 156: viii. 15.]

kveld,' segir Þorgils. 'Eigi munu þér kjöt éta í kveld,' segir biskup. 'Kjöt átu vér í dag,' segir Þorgils. Biskup segir við Þormóð: 'Bú þeim gótt kjöt ok digrt!' Gékk biskup þá til aptan-söngs. En er aptan-söng var lokit, gengu þeir biskup ok Þorgils upp í stofu. Segir Þorgils þá biskupi allan tilgang þangat-kvámu sinnar. En er þeir skildu talit, gékk Þorgils til borðs, en biskup at sofa. Var þar it bezta við tekit. En um morguninn var sét fyrir hestum þeirra. Var biskup inn kátasti. Leið þá af dagr þessi. Kómu þá boðs-menn, Broddi bóndi frá Hofi ok Einarri faxi, Jón Skíða-son. En á Jóla-daginn í mið-messu gékk biskup á kór, ok predicaði af hátíðinni. En er því var lokit, þá segir hann um þangat-kvámu Þorgils, ok alla þá atburði er þar höfðu görzk; kallar þá vera landráða-menn, Hrafn ok Sturlu, ok alla þá er þeim veittu. Setti hann þá út af heilagri kirkju ok forboðaði þá; en kvezk bíða mundu at sjálfu banni þar til er hann spyrði fleira illt af ferðum þeirra. Biskup mælti, at allir þeir menn, 'Sem at nökkuru vilja hafa mín orð, verði Þorgils at trausti, ef hann þarf nökkurs við.' Broddi tók vel við Þorgils. Jóla-daginn skipaði biskup mönnum í sæti; setti hann Þorgils it næsta sér á pall, ok svá hans menn, sem bekrinn vannsk. Þar var þá á vist með biskupi Eysteinn hvíti ok Jórunn kona hans ok Áron Hjörleifs-son. Sat Eysteinn gegnt biskupi, ok þar boðs-menn hjá hönum.

239. Þat er nú fyrst at segja, at biskup bauð Þorgils þar at sitja, ok öllu hans föruneysi um Jólin; var Þorgils þar inn fyrsta dag Jóla ok annan kyrr. Þriðja dag Jóla reið hann upp á Flugumýri snemma; var þar stefndr fundr enn fjórða dag Jóla; kómu þar til héraðs-menn. Biskup var ok þar, ok segir héraðs-mönnum allt um ferð Þorgils. Broddi bað menn minnask á ástúð þá, er menn höfðu haft við Kolbein unga; ok kvezk opt heyrta hafa, at menn vildu þann höfðingja at af ætt Kolbeins væri. 'Er nú þess kostur,' segir hann. Var þar nú mart um talat; ok ræðzt þat af, at ekki varð af¹ tillögum at sinni. Þorgils sendi þá njósna-menn vestr til Miðsjarðar ok suðr allt til Reykjaholtz. En er þeim fundi var slitið var Þorgils á Flugumýri þrjár nætr, ok reið síðan út til Hóla, ok sat þar í kyrðum; vóru þar drykkjur miklar ok býlífi².

Sjaunda dag Jóla kómu sunnan ór Reykjaholti Gunnlaugr prestur mágr Þorgils, ok með hönum Ingimundr Böðvarsson, Sveinn Ívars-

¹ af] so vellum.² býlífi] thus the vellum.

[III. 157: viii. 15.]

son. Tók Þorgils vel við þeim, þvíat hónum var forvitni mikil á tíðendum. Gunnlaugi var skipat hjá Brodda. En er biskup vissi at hann var kvángaðr ok prestr, gazk hónum ekki at¹ því, ok við sjálfst, at hann mundi eigi ná at ganga í kirkju, áðr Þorgils bað fyrir hónum. Ok lítlu síðan gengu þeir Þorgils upp í stofu ok Gunnlaugr prestr; var þar fyrir Heinrekr biskup. Var þá Gunnlaugr spurðr at tíðendum frá ferðum þeirra Hrafn ok Sturlu.

Tók hann þar til er þeir Þorgils höfðu skilit:—‘ Riðu þeir Hrafn ok Sturla suðr á Bláskóga-heiði, þar til er þeir kómu suðr undir Hallbjarnar-vörður. Stigu þeir af baki, ok biðu Þorgils fram á nóttina, allt til þess er sendi-maðr Þorgils kom, ok segir at hans væri eigi þangat ván. Þeir Hrafn spretta upp görvallir; var nú kurr mikill í flokkinum; kölluðu sumir, at Þorgils hefði svikit þá; en sumir virðu til várkunnar, ok þótti þessa jafnt ván; kenndi hvern þeirra öðrum fyrir-mannanna; en þó gnuddi² þetta mest á Sturlu. Sturla svarar fá; en mælti þetta, svá at nökkurir menn heyrðu, at þótt hann hefði vitað þetta fyrir, at svá hefði orðit, sem nú var, at heldr vildi hann þenna kjósa en standa yfir drápi Þorgils, frænda síns; ok vita þat víst, at hann þætti aldri slíkr maðr sem áðr. Vigfúss kallar þetta hafa gengit at getu sinni. Nikulás mælti: “Þat ætla ek, at Þorgils hafi því undan dregit at sinni, at þeim mundi meira silt af hónum leiða áðr þeira skiptum væri lokit.” Hrafn kvazk vilja annat-hvært, at glettask ekki við Þorgils, eðr eiga hann ekki³ yfir höfði sér, en kvezk Sturlu kenna hvárt-veggja. Sturla bað nú hvern um tala slíkt er vildi; “En meira mun nú annat til framkvæmðar en hindra⁴ eptir þessu.” Spurðu þeir nú Þorkel at ferðum Þorgils; en hann kvazk hyggja at Þorgils mundi riðinn af héraði. Hrafn mælti: “Hvar skilðisk þú við hann?” Þorkell mælti: “Fyrir ofan Breiðabólstað.” “Hvert reið hann þá?” kvað Hrafn. “Upp eptir Reykjardal,” kvað Þorkell. Þá segja sumir, at til flz mundi draga; sumir mæltu at hann skyldi berja; sumir mæltu at hann skyldi fara með þeim. Sumir kölluðu at þeir skyldi taka hesta sína, ok kölluðusk ærit lengi hafa þar verit. En þá er mestr var gnýrinn, ok menn bjoggusk allir sem ákafast, stökk Þorkell á brott, ok vestr á heiði; ok létti eigi fyrr en hann kemr í Reykjaholt. Sturla ok

¹ at] á, vellum.² gnuddi] not gnúði (from gnyðja).³ ekki] here ends

the seventeenth vellum leaf and begins the eighteenth.

⁴ Thus vellum,hiñd^u.

[III. 158: viii. 16.]

Hrafn höfðu gört njósn frá sér; ok riðu með flokk sínn sem ákafast. Tók þá veðr at þykna; görði á bar-viðri ok regn mikit, ok it mesta illviðri með áköfum stormi. Riðu þeir þar til er þeir kómu ofan með Ölfus-vatni í Stýfinga-dal¹. Kómu þá í móti þeim njósnar-menn þeirra, ok segja at Ölfusá er ofan hlaupin með ís, ok væri langt um ófæra. Tóku þeir þat ráð, at þeir snúa aprt. Hélzk illviðrit; vóru menn þá margir mjök þrekaðir svá at til einkis vóru færir, ok barg hvárr þeirra öðrum þeirra er bezt máttu. Sloðruðu þeir þá vestr af² heiðinni svá at menn héldu lífi, en urðu sem ves-olstir³. Dróttins-dags-aptaninn kómu þeir Sturla ok Hrafn í Reykjaholt; skipuðu þeir mönnum á bæi, ok vóru nær þrír tigr manna í Reykjaholti. Tók Egill bóndi við þeim báðum höndum. Sátu þeir þar Þorláks-messu ok drukku; ok urðu þá sann-fróðir, at Þorgils hafði norðr riðit á Tvídæguru, ok farizk vel; þvíat sá var aprt kominn er farit hafði með hónum. Ok Atfangadag Jóla reið Hrafn yfir Norðr-á í Skarð, en Sturla í Stafaholt⁴. Þeir riðu af héraði at öndverðum Jólum, ok þóttusk héraðs-menn haft hafa af þeim ágang. Riðu þeir vestr í sveitir. Reið Sturla heim, en Hrafn var á vist at Staðarhóli með Sturlu ok á Sauðafelli. En flokkrinn reið vestr í Fjörðu; dreifðusk, ok unðu ílla sínni ferð.—Lauk Gunnlaugr svá sínni sögu.

240. Þorgils sat um kyrt at Hólum í inni mestu sæmð, en hafði njósn fyrir vestan Vatz-skarð. Biskup talaði jafnan um, hversu vel hónum þótti orðit er þeir höfðu eigi náð Þorgils; ok þakkar Guði þat. Liðu nú Jólin framan til ins tólfta dags með mikilli gleði ok skemtan, skorti þar eigi inn bezta drykk ok önnur föng. En inn tólfta dag er biskup var at aptan-söng, gékk maðr í kirkju; var hann snjóugr allr; hann var lágr ok kollótr at sjá; en þó gékk hann heldr en valt. En er hann kom í kirkjuna, mælti Þorgils við Þórð: 'Þessi maðr er Loðinn Sigurðarson, frændi mín.' Gékk Þorgils at hónum, ok mintisk við hann. Var þá sunginn aptan-söngr til lykta. En er menn kómu inn í stofu, vóru dregin klæði af Loðni ok þeim félögum. Fóru með hónum Bárðr kanpi, ok annarr maðr hét Auðólfr. Bar Loðinn biskupi kveðju Gizurar ok svá Þorgils, ok segir hann Gizur heilan ok kátan; segir hann ok svá frá ferð Hrafns ok Sturlu slíkt sem Gunnlaugr sagði, ok at Gizurr hefði fengit njósn,

¹ Thus?² vestr af] vestr af af, vellum twice.³ Thus vellum clearly

ves-olst'; ves-olstir, Br., V.

⁴ Stafholt, vellum.

[III. 159: viii. 16.]

svá at þeir mundi eigi þá ná hönun, þótt áin hefði eigi ofan hlaupit. Hafði Loðinn bréf at færa biskupi ok Þorgilsi; var þar á vinmæli in mestu við hvárn-tveggja. Loðinn var inn mesti vin Gizurar en inn mesti óvin Vestan-manna. Biskup var sóttur at trausti, at hann héldi Skagfirðingum undir Gizur. En er Þorgils varð þess viss, setti hann þegar hug sínn móti Gizuri. En hann vildi eigi opinberlega segja biskupi. Talaði Þorgils þetta fyrir Ároni lögu-naut sínum. Lagði hann þat til, at Þorgils skyldi fyrir hvers mannz dyrr ríða með þrjá tigi manna. En hann vildi þat eigi. Inn Þrettánda dag Jóla var veizla in bezta, ok drukkit fast; urðu menn þegar mjök druknir. Eptir Jólin reið Broddi í brott ok aðrir boðs-menn; bauð hann Þorgilsi til veizlu út til Hofa at Geisla-degi. Reið Þorgils út til Hofa ok þeir tíu saman. Fengu þeir þar ina beztu veizlu. Var þar heldr fjölmennt, bæði Dróttins-dag ok annan dag viku. En aðra nótt viku, er menn höfðu einn svefn sofit, var þar hurðar kraft heldr ákaflega. Var þá til hurðar gengit. Þar var kominn Steingrímur stímpr¹ frá Hólum, segir at njósnar-menn Þorgils væri komnir vestan; ok segja at Hrafn ok Sturla mundi koma vestan í Langadal at Dróttins-dags-helginni við þrjú hundruð manna. Létu þat fylgja sögu, at meiri ván væri, at Hrani mundi koma ok svá Eyjólfur. Spratt Þorgils þá upp, ok klæddisk; ok varð þeim heldr seint, þvíat hestar þeirra vóru annars-staðar á bæjum til sóðrs; varð þá at sækja. Rézk Þorgils þá um við Brodda; lagði hann þat til, at senda menn um allt hérað at samna mönnum; sendi Broddi menn í Sæmundar-hlíð til Páls Kolbeinssonar; en annarr var sendr Einari, at hann skyldi samna mönnum um Blöndu-hlíð. Biskup hafði sent mann upp í Tungu; skyldi þetta lið saman koma á Flugumýri. Biskup kvazk ok mundu upp standa af staðnum með alla vígða menn. Þorgils reið útan Þriðja-dag at samna mönnum um Höfða-strönd; reið hann útan um Kolbeinsdal. Kómu þeir þar allir um kveldit; ok kómu saman nær fjugur hundruð manna. Kom Áron þar ok Ingimundr, ok kvóðu mann Hrafn kominn vestan ór Langadal, ok kvóðu Hrafn ekki þar kominn, ok önga flokka vera; ok ekki til Hrafn spyrjask. Vóru þá menn sendir vestr í Vatz-skarð; en bændr beiddu heim farar-leyfis. Var ok þat ráðit, at bændr skyldi verja hérað, ef þyrfti, en fara hvergi af héraði. Áron Hjörleifsson var kominn á hest sínn, ok reið at Þorgilsi ok mælti: 'Ríða vil ek

¹ stípr, vellum.

[III. 160: viii. 16.]

nökkur, annat-hvært vestr eðr austr; væri þat nærri mfnu skapi, at riða norðr til Hrana, ok lystim þann fjánda af, áðr þeir kæmi sér saman; en snerim þá á móti hinum, ef þeir kæmi vestan.' 'Eigi ætla ek þat einsætt,' segir Þorgils, 'ef bændr vilja hvergi af héraði fara.' Áron mælti: 'Þess varði mik eigi, Þorgils, at þú mundir ragr vera; enda kann ek þér at segja, at ek skal eigi koma af staðnum í vetr, hvers sem þú þarft við, ef nú skal ek ekki at hafask.' Snöri hann þá hestinum í kring, ok kvazk brott mundu riða. 'Hart þótti mér þú at mér kveða,' segir Þorgils, 'ok veit ek, at þér var þat gaman, en engi alhugi; ok því tek ek þat fyrir gaman.' Dreifðusk þá flokkarnir, ok hétu því allir Þorgils, at hverr skildi þegar uppi er manna þyrfti við; en sumir beiddu þess, at Þorgils riði af héraðinu; ok þótti sem eigi mundi á gengit héraðit ef hann væri eigi þar. Ok þá riðu þeir Þorgils á Heggstaði. Gengu þeir þar á tal, biskup ok Þorgils; ok Broddi ok nökkurir menn aðrir. Var þá snúit skapi biskups; vildi hann þá leita um sættir meðal þeirra Hrafn ok Sturlu ok Þorgils; ok stóðu margir undir þat. Bauzk biskup þá til at fara suðr til Borgar-fjarðar, ok stefna fund. Var þat játað af Þorgils, at [biskup] hefði hérað[s-fund]¹ í Borgarfirði, ok skyldi hann kjósa með sér mann til fylgðar af mönnum Þorgils; en hann kauss Þórð. Riðu þá til Hóla, ok bjoggusk skyndilega. Með biskupi fór Eysteinn hvíti ok nökkurir heima-menn biskups.

241. Biskup reið til Flugumýrar, ok gisti þar at búi sínu ok Þorgils með hönnum. Þorgils reið með hönnum til Vatz-skarðz; reið hann þá apr. Þeir biskup höfðu vötn ófærileg ok þeyi mikla. Þeir gistu at Stað í Hrútafirði næstu nótt fyrir Páls-messu. Þar kom til hans Jón járnbúkr. Þaðan var sendr Hrafn snati ok Þorsteinn Gellisson til við þá Hrafn ok Sturlu. Vildi biskup eiga fund við þá í Borgarfirði. Páls-messu-dag var mikil drífa, ok myrkr mikit. Reið fyrir Jón járnbúkr. Þeir kómu í Hvamm um kveldit í Norðrár-dal, ok vóru þar um nóttina. Reið biskup þaðan um daginn til Reykjaholtz, ok var þar við hönnum tekit sem menn kunn. Biskup sendimenn í Skálaholt til Brandz ábóta, at hann skildi koma sunnan sem skjótast. Þeir kómu vestan, Hrafn ok Sturla, ok riðu til Ámótz-vaðs. Báðu þar koma biskup Kyndil-messu at færu veðri; en ella mundu þeir bíða á Hellu. Mundu þeir vera við fimtánda mann; en biskup skyldi ok

¹ Emend.; at hefði hérað, vellum.

[III. 161 : viii. 17.]

vera eigi fjölmennari en við fimtánda mann. Bændr skylda vera svá margir sem þeir vildu. Þá tók af snjó allan, ok var lengstum þítt¹ ok vötn mikil. En Kyndil-messu var veðr allgótt, ok söng biskup tíðir allskynsamlega. Riðu menn þá er búnir voru; var þar Egill bóndi ok mart héraðs-bónda. Riðu þeir þá ofan til Ámótz-vaðs, ok var áin heldr mikil. En er þeir kómu yfir ána, voru þeir eigi komnir.

242. Lítlu síðarr kómu þeir, ok riðu á hæð nökkura, skamt þaðan sem biskup hafði af baki stigit. Sturla sendi Svart Þórisson til Þórðar, ok bað hann koma² til mótz við sik í griðum. Ok er þeir fundusk, spurðu þeir ef hann vildi þat sverja, at Þorgils væri hvergi í nánd, svá at hann mætti þeim mein göra þann dag. Þórðr kvazk víst eigi vilja sverja; en segir þat, at Þorgils mundi um eingin svik búa, 'Ok er hann eigi nær en í Skagafirði.' Hrafn kvað aldri mark at hvat hann segði, ok kvað hann allt ljúga mundu. Sturla mælti: 'Satt mun hann segja; er þat eigi skap Þorgils eðr þeirra frænda.' Létu þeir þá lausa hesta sína, ok gengu til biskups, ok tóku ofan stálhúfur sínar, ok kvöddu hann. Þagði hann við. Settusk menn þá niðr, ok spyrja tíðenda. Eptir þat tóku þeir at tala um málaferli sín; ok spyr biskup hverja sætt þeir vildi bjóða Þorgilsi. Þeir kváðusk önga bjóða mundu; en heyra til ef biskup byði nökkura; 'Hafit þér sent oss orð til þessa fundar, en eigi höfu vér yðr sent.' Biskup tók á því erfiðlega; 'Kalla ek yðr,' segir hann, 'friðbrotz-menn á hirðmanni konungs.' Þeir báðu hann bera fram sáttar-boð af hendi Þorgils, eðr sá er hann fengi til. Biskup kvað á þat, at Þórðr skyldi fram bera sættar-boð af hendi Þorgils. Þórðr segir þat vera sættar-boð af hendi Þorgils, 'At hann vildi halda ok hafa Borgarfjörð í friði ok frelsi, ok öll þau ríki sem konungr hafði hónum skipat. Síðan vill hann hafa fyrir Stafaholtz-ferð þeirra sex manna dóm sem þeir allir samt vilja nefna, jafn-marga hvárir.' Þeir svöruðu, at um þat væri eigi at leita, at þeir mundi gefa upp Borgarfjörð eðr önnur ríki þau sem Þórðr hafði þeim skipat, fyrr en bréf hans kæmi til; kölluðusk eigi konungs-skipan vilja hafa á héruðum. Eysteinn mælti: 'Eigi mundu þér þora þat at mæla, ef þér sætið jafn-nær konungi sem nú biskupi; mun þá sætt yður sæmlegust, ef þér leggit allt á konungs vald, ok færi hvárir-tveggju útan.' Þeir neittu því þverlega; 'Muntú eigi, Eysteinn, ráða sættum

¹ þítt] thus vellum.² koma] here ends the eighteenth vellum leaf.

[III. 162: viii. 17.]

manna, þótt þú þykkisk góðr kaupmaðr; er Þorleifr skipaðr yfir hérað með vóru samþykki.' Var þá mart talat. Þá sásk manna-reið upp með Hvítá at sunnan; vóru þeir menn eigi færi saman en tólf; ok skinu við vápnin. Vóru þar ymsar getur á; sumir ætla at vera mundi Þorleifr ór Görðum; sumir ætla at vera mundi héraðs-bændr; sumir ætla at vera mundi Þorgils Bøðvarsson. Bar þessa menn brátt at; var þar Brandr ábóti ok Bøðvarr ór Bæ, ok aðrir bændr. Þar vóru kveðjur blíðar með biskupi ok ábóta; settisk ábóti þegar niðr, ok segir biskup ábóta hvat efni þar var talat. Ábóti kvað þat Hrafn ok Sturlu vel sama, at unna Þorgils góðra sætta, svá illa ok ómannlega sem þeir hefði brotið frið á hönnum í Stafaholti. Þeir tölðu þat, at hann hefði brotið frið í héraðinu, ok bart bændr, en suma kúgat, en bætt öngum. Ábóti kvað þat illa vera; ok þyrfti þat þeim at bæta er brotið var á, en eigi hinum er á frýði. Bøðvarr bóndi mælti: 'Víst var þat satt, at Þorgils var harðr sumum bóndum, enda var hans eigi með blíðu leitað.' Var þá því fírr um sættir er fleira var um talat. Hrafn mælti: 'Eigi varði mik, Bøðvarr, slíkra tillaga af þér.' 'Svá með því¹,' segir Bøðvarr, 'at eru þeir sumir, at í svikum hafa verit við Þorgils; ætla ek þá marga er sín mundi til ljá at svíkja hann, ef þeir hefði mátt.' Hljópu þeir Hrafn þá upp, ok spyrja, ef þá væri séð fyrir enda um sættina. Biskup segir væri² lokit því er hann mundi til leggja. Sigurðr soll³ var með þeim Hrafn ok Sturlu; ok kenndi Þórðr at hann var gyrdr sverði því er hann hafði látið í Stafaholti; ok beiddi at hann mundi laust láta. Tók Þórðr þá til sverðzins er Sigurðr var gyrdr með; en hann hélt á, ok toguðusk þeir um. En er menn sá þat, þá fór til Kolbeinn Dufgusson, ok kvazk vilja at hann léti laust. Sigurðr kvað hann öngu mundu fyrir ráða. Þá gengu þeir til, Hrafn ok Sturla, ok báðu⁴ Sigurð laust láta sverðit, ok deila eigi um slíkt; 'Máttú vita, at þú átt eigi.' Sigurðr spyr Hrafn hvárt hann skyldi laust láta. Hrafn mælti: 'Ek hirði aldri hvárt þat er laust eðr eigi.' Þórðr togaði sverðit, ok þeir er með hönnum vóru, þar til er þorninn gékk í sundr í sverðz-fetlinum; var þá laust sverðit. Sigurðr hélt um skálpinn. Þórðr greip sverðit ór slíðrum; tók Jón járnþúkr við því, en þeir héldu á umgörðinni. Ok í því kom at Brandr ábóti ok Bøðvarr; bað

¹ svá með því] thus.² væri] read vera?³ soll] Cd.; sott, V.⁴ ok

báðu] read ok bað Sturla?

[III. 163, 164 : viii. 18.]

ábóti þá eigi deila um þat er lítils væri vert; 'En þú, Sigurðr, munt eigi vilja, at hljóðisk jafn-ílt af þér sem fyrr.' Þreif Kolbeinn um handlegg Sigurði fyrir ofan úlflið; lét Sigurðr þá rakna hendr af skálpinum. Hrafn mælti þá nokkur háðungar-orð til Þórðar— 'Er slíkt vel fallit, at launa þér síðarr.' Þórðr kvað nú eigi mundu at því farit verða. Fóru þá hvárir-tveggju at taka hesta sína; ok skilðu með fjándskap. Biskup var þá á bak kominn. Hvítá var all-mikil, ok vildu þeir eigi at biskup riði í stand-söðli þeim er hann hafði áðr í riðit; þótti sem hann mundi verða of-vátr. Reið biskup þá hesti þeim er átti Egill í Reykjaholti. Á sína hlið reið hvárr, Jón járnþúkr ok Böðvarr ór Bæ; reið Jón við straum-inum, en Böðvarr for-streymis. Egill ok Eirekr Birkibeinn riðu fyrir vaðit. Áin tók síðuna. Þá snaraði biskup af baki, ok fékk hann eigi uppi setið öðru-vís, en þeir héldu hónum á baki, ok sloðraði svá til landz. En af baki rak Eindriða af Rauðs-gili ok Sigurð ór Kálfanesi, ok varð þeim borgit. Biskup mælti, er hann kom af ánni, at hann mundi aldri á jafn-ófært vatn riða síðan. Reið biskup ok ábóti í Reykjaholt. Þeir sungu hátíðlega Blásius-messu, ok predicaði ábóti. Hann kom ok við forboð þat er biskup hafði sett á við þá Hrafn ok Sturlu; kvazk [því] vilja í hví-vetna fram halda ok samþykkja; en prestar skyldu skriptu þeim, ef þeir vildi játa Þorgilsi jafn-sætti, ok vera þá í kirkju frá Skírdegi ok til Alþingis. Blásius-messu riðu þeir biskup ok ábóti upp til Gils-bakka, ok þaðan reið biskup norðr til sveita. Ábóti reið aptr til Bæjar, ok þaðan suðr. Þórðr reið heim á Hitarnes, en Hrafn ok Sturla vestr á sveitir.

243. En er biskup kom norðr til Hóla, segir hann Þorgilsi frá ferð sínni; þótti mönnum hans örendi lítið orðit. Biskup var inn blífðasti við Þorgils, sem áðr hafði hann verit. En þessi kurr fór af ráða-mönnum, at mikill kostnaðr þótti standa af þar-vist Þorgils. En er Þorgils heyrði þann kurr, bjósk hann til brott-reiðar. Þórðr hafði ritað bréf til Þorgils, at ábóti bauð hónum heim í Skálholt, ok þótti hann betr kominn í Skálholti en í Skagafirði. Reið hann þá norðan, ok skilðusk þeir biskup með blíðu, ok hét hónum sínni vináttu. Hann þakkaði biskupi margfallega sínn velgörning. Reið Þorgils þá á Arnarvatz-heiði ok í Reykjaholt, ok sendi mann til Þórðar á Hitarnes; en hann var riðinn til Staðar. En er hann kom eigi, at því er Þorgils hafði á kveðit, þá reið hann suðr í Skálholt ok þeir tólf saman. Tók ábóti við hónum forkunnar-

[III. 165: viii. 18.]

vel; vóru þar um várit í inum bezta fagnaði. Þorgils hafði mælt, at Þórðr skyldi til hans koma í Skálaholt it síðasta eptir Páska-víku, ok vildi at þeir Gunnlaugr prestr keypti þriggja hundraða kaupi bú¹ í Reykjaholti. Ok þeir görðu svá. Stóð nú kyrt fram um Páska-víku. Reið Þórðr suðr eptir Páska-víku ok Ingimundr Böðvarsson. Ok er þeir kómu suðr á heiði, tók at drífa; ok féll snjór svá mikill, at hestarnir máttu eigi vaða. Treystusk þeir eigi at ríða Lyngdals-heiði, ok sneru til Gjábakka, ok kómu mjök þrekaðir til Brúa² um kveldit. Þeir báðu þar greiða ok fengu eigi. Tóku þeir þar vöndul heys fyrir hest hvern, ok lágu undir túngarði, þvíat bóndi lét byrgja hurðir vandlega. Fóru þeir þegar í sólar-upprás; var þá veðr bjart. Kómu þeir til Búrfellz; höfðu þar messu ok dagverð. Ríðu þeir um kveldit í Skálaholt. Var þá Þorgils í baði, ok kom lítlu síðarr innar, ok fagnaði þeim vel. Þeir ábóti vóru ný-komnir heim austan af sættar-fundi þeim er görr var um víg Sæmundar ok Guðmundar Orms-sona. Sagði Þorgils Þórði, at hann skyldi fara vestr til Staðar, ok efna þar til bús, þvíat hann ætlaði þangat til at Fardögum; en Þórðr segir hónum ófimlegt frá högum Böðvars. En er ábóti varð þess varr, þá latti hann þess mjök, ok bauð hónum með sér at vera fram til Alþingis. Þorgils þakkar hónum blíðlega boð sitt.—‘En þó vil ek vestr ríða; vil ek eigi lengr,’ segir hann, ‘felask fyrir þeim Hrafni.’ Þórðr ríðr þaðan á Þingvöll, en annan dag í Reykjaholt. Um nóttina kom á hrið mikil. Þórðr segir, at Þorgils mundi eigi kaupa þar í bú framan til Fardaga. Líkaði Agli þat illa, ok fór með þeim Þórði stuttlega. Gékk þá í sundr búit. Reið Gunnlaugr þá vestr um heiði, ok Hallbera; ok Aldís Sigmundar dóttir frá Húsafelli fór³ heim til föður síns. Ingimundr Böðvarsson fór með Þórði; ok allt þat lið, sem með Þorgils var, fór þá í brott. Skilðusk þeir Þórðr ok Egill eigi með kærleikum. Þórðr fór, þegar [er] hann kom þeim til Staðar, ok segir Böðvari ráð-stofnan Þorgils; tók Böðvarr því vel. Kolgrímr í Bjarnar-höfn lagði til bús við Þorgils fimm kúgildi. Þórðr stefndi fund á Stað, ok beiddi at hverr bóndi, sá er til færri væri, skyldi lána Þorgils kúgildi. Gengu menn undir þetta vel, ok hugðu gótt til at Þorgils kæmi til Staðar. Lítlu síðarr kom Þorgils sunnan; höfðu þeir ábóti skilizk með kærleikum, ok gaf hann Þorgils oxa fimm vetra, ok

¹ þriggja—bú] ccc. kaup í bú, Cd. ² Brúa] thus. ³ fór] fo, Cd. (fóru?).

[III. 166, 167: viii. 19.]

kult. Þorgils fékk Gunnlaugi land á Hitarnesi; ok bjó hann þar; en Þórðr fór til staðar ok Aldís, ok var hón þar fyrir bú, ok fékk Þorgils þeim land at Þorgeirs-felli. Böðvarr rézk til Eyrar, ok görði þar bú. At Stað vóru fjórir tigur kúa ok hundrað á-sauðar; hafði Þorgils rausnar-ráð fyrir sakir fjöl-mennis ok hífýla. Fæð sú er verit hafði með þeim Böðvari ok Einari Halldórs-syni talðisk öll ór þegar Þorgils kom til, ok varð með þeim in mesta vinátta með frændsemi. Hafði Þorgils hann mjök við ráð sítt, ok virði hann mest allra héraðs-manna. Þorgils sendi Eyjólf Þorvarðzson til Alþingis með goðorð; hann skyldi ok nefna dóma fyri Reyk-hyltinga-goðorð¹ ok Jökla-manna-goðorð. En Eyjólfur þóttisk því eigi fram koma; ok nefndi Þorleifr dóma fyrir öll höfðingja-goðorð með styrk Hrafns. En er Eyjólfur kom heim, talði Þorgils á hann; ok kallaði, at hann hefði eigi skörungskap til haft at göra sem hann hefði fyrir mælt; ok líkaði Þorgils stór-ílla².

244. Nú er frá því at segja, at þetta vár görði Gizurr bú á Flugumýri, ok gengu undir hann allir héraðs-menn til Hríta-sjarðar; en hann skipaði þau ríki, er hann átti fyrir sunnan land, sonum sínum, Halli ok Ísleifi. Görðisk Gizurr inn mesti virðinga-maðr. Þetta sama vár fóru menn á milli þeirra Gizurar ok Hrafns, ok var leitað at koma sættum saman með þeim ok vináttu³. Þá bað Hallr Gizurarson Ingibjargar dóttur Sturlu, ok rézk þat á þingi um sumarit, hón var þá þrettán vetra. Þá tók Teitr Einarsson lögsögu, en Óláfr Þórðarson lét lausa fyrir van-heilsu sakir. Ráð skyldu takask með þeim Halli ok Ingibjörgu á vetr-nátta-helgi á Flugumýri.

245. Þá bjó Hrafn Oddzson á Sauðafelli; hann var vin-margr ok inn mesti óvinr Þorgils, sem fyrr segir. Hann setti njósnir fyrir útan heiði. Maðr hét Halldórr Vilmundarson; hann var djákn at vígslu; hann hélt njósnum fyrir Hrafn fyrir útan heiði, svá at hann vissi síð ok snemma hvat þar var tíðenda. Hann bjó at Rauðamel inum ýtra. Þat var orð á, at búit mundi eigi standa mega atfanga-laust at Stað. Þorgils reið með heima-menn sína til Rauða-mels, ok leitaði eptir við Halldór ok húsfreyju hans, at þau réðisk til Staðar, ok væri þar fyrir bú. Halldórr neitti því

¹ hann skyldi—goðorð] V.; in Br. here is a homoteleton (goðorð). ² Here Cd., under the head 'Önnur Saga,' inserts from B the passage, Ok um vetrinn—Fór G. heim á Flugumýri, printed above, p. 103, l. 7 sqq. ³ ok görðist þat af at með Hrafini ok hónum var mælt til hinn er mestu vináttu, add. some paper MSS.

[III. 167, 168: viii. 19.]

þverlega. Þorgils bauð at leita vörzlu við bændr ina beztu fyrir kvikfé hans; en hann vill engan á göra. Þorgils kvazk önga þá menn vilja vera láta þar í sveit er hónum vóru ótrúir, hvárt sem eru vígðir eðr óvígðir. Hann kvazk eigi þessa valdr. Þorgils bað hann þá sverja fyrir. Hann mælti: 'Ek mun engan eið þér sverja.' Lét Þorgils þá reka kýr hans ok ær til Staðar. Prestur vildi eigi éta þann mat, eðr aðrir kenni-menn, er undan því fé var górr. Halldórr fór at finna Guðmund umboðs-mann til Helgafellz ok sendi [hann] bróður Þórhall; ok beiddi at Þorgils léti rakna rán þetta. En setti hann af kirkju ellegar, ok alla þá er af neyttu ráninu. Þorgils kva[zk] ekki rán mundu rakna láta, 'En Guðmundr ráði kirkju-göngum.' Halldórr fór til Sauðafellz, ok segir Hrafn til svá búins. Hrafn varð við all-beiskr, ok bauð Halldóri til sín ok öllu hans skulda-liði; 'Vil ek eigi,' segir hann, 'at þit deilit ill-deilčum; en ek vil¹ sjí fyrir máli, ok skal þat mælt, at þessa máls skal rekit verða.' Reið Halldórr þaðan suðr til Kolbeins-staða, ok fann þar Ketil prest ok Narfa. Lögðu þeir þat ráð á með hónum, at hann færi í Skálaholt at finna Brand ábóta, ok segja hónum til svá búins, ok fara hans ráðum fram, 'Þar sem þú ert messu-djákn at vígslu.' Halldórr ferr til ábóta, ok segir hónum um hvat hann á at vera, ok bað hann ásjá. Ábóti segir þat ljóst fyrir augum, at við hann var ranglega búit; 'En hitt veit ek ógórr, hversu þú ert sekr um tilgörðir.' Halldórr afsakaði sik fyrir ábóta; en hann tók hónum eigi marglega, 'Sýnisk mér svá, sem flestir menn sé hónum of-skynja vestr þar, ef it sanna væri uppi.' Ábóti görði þó bréf með Halldóri, ok sendi orð Katli presti, at hann færi með hónum út til Staðar. Fór hann þá ok fann Ketil; reið hann með hónum út til Staðar. Þorgils tók vel við Katli; bar hann fram bréf ábóta, ok var þess beitt, at Þorgils léti rakna ránit, ok byði jafnaðar-dóm á máli þeirra Halldórs; ok hætti Þorgils heldr stórmælum. Þorgils svarar vel örendum ábóta; ok kvað rán skyldu rakna á hverja leið er hann vildi; 'en dóm á máli okkru Halldórs' kvazk hann öngum mundu í hendr fá nema sjálfum sér. Leitaði Ketill þá um sættir; ok féksk þar ekki annat af. En Þorgils hét Halldóri afar-kostum, sem hann kæmi því við. Lauk því svá, at Þorgils skyldi sæma Halldór nökkuru eptir því sem sannr hans væri til. Var þá fé

¹ vil] mun, V.

[III. 169: viii. 20.]

á brott rekit; en Þorgils gaf Halldóri messu-klæði; ok áðr þeir skilðu, gaf Halldórr¹ Þorgils þjá geldinga ok oxa fjugurra vetra gamlan, ok bað hann vináttu; en Þorgils hét því. En er Hrafn spurði þetta, þótti hönnum hann farit hafa lítilmannlega.

246. Þat er nú um sumarit, at Þorgils ríðr heiman í Langadal til Páls prestz, ok þeir nfu saman. Fór Þorgils at sjá Ingibjörgu dóttur Páls; hön var þá ógefin, ok sýnisk hönnum þat eigi upp at bera; þvíat hönnum leizk konan ófríð. Þeir Páll töluðu mart; ok leitaði hann eptir ef hann fengi nökkut saman komit með þeim Þorgils ok Hrafn. Þorgils tók því líklega, ok kvazk fúss vera at semja við Sturlu ef hann mætti fullkomlega komask at vináttu hans. 'Vil ek,' segir Þorgils, 'hafa fulla sæmð af Sturlu fyrir þá vanvirðing er hann hefir til mín gört.' Páll segir þá Sturlu allt þetta, 'Ok lízk mér Þorgils svá sáttfúss, at þat mundi auðsætt vera. Legg ek ok þat ráð á, at þú ríðir til mótz við Þorgils, þvíat ek veit at þú trúir hönnum.' Reið Þorgils þaðan til Helgafellz ok var þar um nótt. Var Guðmundr inn kátasti. Fór Guðmundr at leita um sættir með þeim Þorgils ok Hrafn. En hann kvazk eigi sætta mundu biðja Hrafn, en svara því sem hönnum sýndisk ef boðnar væri. Bauzk Guðmundr til meðal-ferðar, ok leiddi þat fyrir augu Þorgils hversu lífla kosti hann hefði til at halda stríð við stór-menni; 'Hygg ek at Gizurr muni meiri vinr Hrafnz en þinn, en ráðnar teingðir við Sturlu.' Þorgils tók þessu seinlega, ok gazk eigi at þessu tali. Þorgils reið þá í Bjarnar-höfn, ok var þar um nótt. Þorgils leitaði eptir, ef þau Kolgrímr ok Þórfðr, dóttir hans, réðisk til Staðar til forvistar. Þau tóku því seinlega; en þó rézk þat af, at hön fór þegar suðr með þeim. Ok er hön kom til Staðar, tók hön þegar við búí; var hön hæfi-lát ok sínk, en þó sæmðar-maðr. En er Þorgils kom heim, sendi hann Þórð suðr í Borgarfjörð at helga Þverár-leið; vóru þeir sjau saman ok gistu í Stafaholti. Latti Óláfr þá at fara til leiðar; kvað Þorleif ok héraðs-menn vera sílla til Þorgils. En Þórðr vildi göra sem fyrir hann var lagt. Ríðu þeir um daginn til leiðar, ok vóru þar hesta-víg mörg ok allmikil fjölmenni. Gékk Þórðr í þing-brekku, ok mælti þar þeim málum öllum, sem hann skylda² lög til fyrir Reykhyltinga-goðorð. Þorleifr ok Egill ok aðrir héraðs-menn segja Þorgils hafa hóflega mikit af héraði, þótt hann léti helga

¹ Halldórr] hann, Cd.² skylda] skyldi, Cd.

[III. 170: viii. 21, 22.]

leið, eðr mæla slíkt er hann vildi. Þórðr kvað hann öngu at firr þótt hann léti þetta löglega göra. Riðu þeir síðan heim til Staðar; ok lét Þorgils vel yfir þeirra ferð.

247. Þat var einn dag, er Þorgils reið til Lýsuhváls¹-laugar at skemta sér, ok fylgðar-menn hans með hönnum. Þar bjó Vestarr Torfason. Jóreiðr var kona hans; hón var væn. Þeir Þorgils stigu af baki við sundlaug². Jóreiðr var þar fyrir, ok þó klæði. Þorgils tók í hönd henni ok glenzaði við hana. Þetta sér Vestarr, ok hljóp heiman ok til vápna þeirra, ok tekr eitt sverð ok bregðr, ok hleypr upp at lauginni. Ok er fylgðar-menn sjá þat, hlaupa þeir upp. Ok taka Vestar, ok vilja hrekja hann, ok tóku af hönnum sverðit. En er Þorgils sá þetta, hleypr hann til, ok biðr þá eigi hrekja hann; 'Þvíat hann er maðr at vaskari, þótt hann vildi hefna svívirðu sinnar, er hann hugði hönnum væri gör, þótt hér væri eigi þau efni í. En legg ekki hug á þat, Vestarr, at ek vilja nökkura þá hluti eiga við konu þína at hón sé þá verri kona en áðr; en fyrir raun þína vaska vil ek gefa þér öxi þessa.' Ok skilðu þeir at því.

248. Lítlu síðarr reið Þórðr vestr á Staðarhól, ok töluðu þeir Sturla all-mart um skipti þeirra frændanna; ok fannsk Þórði, at Sturla væri sáttgjarnlegr; en talði þat upp í annan stað, at hann þóttisk vera mjök févani til stórra gjalda. Sturla spyr hver sættar-efni hann gæfi þeim. Þórði kvazk þykkja tvennir kostir til: Bjóða Þorgilsí jafnaðar-dóm, ok mundi hann svara féggjöldum eptir því sem dómr félli á: 'Sá annarr, at unna Þorgilsí sjálfðæmis, ok bjóða hönnum frændsemi góða, ok skiljask aldri við hann, hvers sem hann þarf við, við hvern sem hann ætti.' Lézk Þórðr vænta, at Þorgils mundi vægja hönnum um féggjöld, ef hann tæki þetta upp með góðra manna fortöllum. Mæltu þeir þá fund með þeim Þorgilsí ok Sturlu um haustið þá er þeim þætti tími til. Reið Þórðr heim til Staðar. Tók Þorgils hans örendum vel; en kvað raun mundu eptir fara um efnidir þótt fagrt væri talat. Hrafn hafði riðit um sumarit vestr í Fjörðu, ok var þar til þess er hann var [boðinn] til veizlu á Flugumýri. Var hann leyndr þessum ráða-görðum.

Þorgils talði þat opt fyrir fylgðar-mönnum sínum, hvé illa hann unði við óvirðing þá er hann þóttisk fengit hafa í Borgarfirði. Kennði hann sumum fjörráð en sumum svik ok illvilja, en ekki

¹ Now called Lýsuhvoll.² sundlaug] thus, a local name?

[III. 171: viii. 22.]

til umbóta nema gymbingar¹ ok atmæli við sik; en þóttisk van-
 afli² til at reisa ófrið í móti svá miklu fjölmenni sem héraðit bygði,
 en kvazk víst eigi una at svá búit stæði. Líftlu síðarr fundusk
 þeir Þorgils ok Einarr Halldórsson í Vatz-holti; réðu þeir þat
 þá at göra hleypi-flokk í Borgarfjörð í Reykjaholt, ok hafa sjálf-
 dæmi af Agli, eðr göra hónum nökkura skömm, ok enn fleirum
 er hónum þætti maklegir til vera. Lét Þorgils nú kveðja menn
 til ferðar. Riðu þeir frá Stað Fimmta-daginn fyrir Michaelis-
 messu at áliðnum degi hálfir fjórði töggr manna. Þeir riðu suðr
 at Straumfirði, ok svófu þar um nóttina; en þeir vöknudu eigi
 við fjöru um nóttina. En um morguninn vissu þeir eigi hvárt
 sjór féll út eðr inn. Tóku þeir þá hesta sína, ok riðu fyrir ofan
 Straumfjörð. Þeir riðu Föstudag allan svá at þeir kómu hvergi
 til bæja fyrr en á Valbjarnar-völlum. Þar reið Þorgils at durum
 ok hitti Eilíf bónda er þar bjó. Hann spyrir tíðenda ór héraði;
 en Eilíf segir kyrt ok tíðenda-laust. Var hann áðr ný-kominn
 sunnan ór Bæ. Hann kvað Þorleif í Görðum heima, þá er hann
 vissi, ok Egil í Reykjaholti. Hann spyrir hvert Þorgils ætlaði.
 Þorgils kvað hann þat öngu skipta. Bergr bað Eilíf riða á leið
 fyrir þeim suðr til Norðr-ár, en hann kvazk hvergi ríða mundu
 ónauðigr; þvát hann lézk eigi vita hvert örendi þeirra var í hérat.
 Þá mælti Sigmundur Brandzson, at þeir þyrfti eigi at spara at hann
 riði nauðigr. Þorgils mælti: 'Ekki hark skulu vér hónum göra.
 En þat skal kaup með oss, þú skalt fara hvergi, nema þú vilir,
 enda bera önga njósn fyrir oss öðrum mönnum.' Eilíf kvað svá
 vera skyldu. Vísaði hann þeim leið. Tók þá at kenna annars
 litar. Þoka var all-mikil. Reið Bergr fyrir suðr um mýrarnar
 fyrir ofan Munaðar-nes. Ok þeir kómu til Norðr-ár, áðu þeir.
 Segir Þorgils þá mönnum sínum, at hann ætlar at ríða í Reykja-
 holt ok taka Egil höndum, ef svá vildi verða; en bannaði mönnum
 at bera vápn á hann. Þorsteinn Árnason hafði ráðisk í Reykja-
 holt til ræðis-mann um várit, ok var Þorgils hónum lítt þokkaðr,
 þvát hónum þótti sem hann hefði vísat til hans í Stafaholti þeim
 Hrafnu ok Sturlu. Riðu þeir þaðan, þegar þeir vóru búnir, yfir
 Hvítá á Ámótz-vaði. Þórðr Hitnesingr reið á Snældubeins-staði;
 en þeir Þorgils skyldi bíða hans við Ámótz-vað þar sem gatan liggir
 yfir um Reykjardals-á. Þeir Þórðr kómu á Snældubeins-staði, ok

¹ gimbingar, Cd.; an ἄπ. λεγ.² vanefli, Cd.

[III. 172: viii. 22.]

fengu þar kyndla stóra. Þaðan fóru þeir til Reykjardals-ár; var þar fyrir Bergr Ámundason ok þeir fimtán saman; vissu þeir eigi til Þorgils ok til þeirra Einars. Hafði Þorgils stigit af baki örna¹ sinna en þeir Bergr höfðu fyrr riðit; ok fundusk eigi síðan.

Þá riðu þeir upp til Reykjaholtz ok á götuna fyrir ofan Grímsstaði, ok öttu þeir Bergr þá ráðum², hvárt þeir þeir skyldi ríða heim. Stigu af baki ok biðu Þorgils, ef hann bæri at. Tóku þá hundar at geypa í Reykjaholti. Réðu þeir nú þat af at ríða heim í Reykjaholt. Skiptu þeir þá mönnum í helminga; gengu þeir norðan ór kirkju-garði, Þórðr ok hans menn, en Bergr sunnan frá laugu at suðr-durum. En er þeir kómu at durum hvárum-tveggjum³, vóru þær byrgðar rammlega. Þá taka þeir þat ráð, at þeir lypta Bøðvari kanpa upp á virkis-vegginn, ok dró hann lokur frá hurðum. Gengu þá inn hvárir-tveggju ok mættusk í skála-durum. Þá sóttu þeir eld í elda-hús. Ok er eldr kom seint, gengu þeir Bergr ok Þórðr í skálann. Hljóp þá maðr í fang Þórði, ok tók hann þann ok spyrr hvern sá væri. 'Egill er hér, mágr, ok vilda ek grið hafa!' Í þessu kómu ljós inn; gengu menn⁴ þá í skálann. Tóku þá menn upp at setjask, ok mælti Bergr, at þeir skyldi liggja kyrrir ef þeir vildi eigi láta vinna á sér. Lögðusk menn þá niðr, ok töludusk við. Gengu þeir þá um allan skálann, ok rann-sökuðu hvert rúm, ok fundu eigi Egil. Þá tók Bergr at rann-saka Lítlu-stofu ok lopt, ok varð þess var at Þorsteinn Árnason lá í loptinu. Þá spyrja þeir Þórð prest Bersason hvárt Egill væri heima. En hann spyrr, hví þeir færi þangat með svá mikinn storm. Þeir kváðu þar öngan görvan. Prestr segir Egil riðinn út á Akranes. Í þessu kómu þeir Þorgils ok Einarr, ok höfðu þeir farit villir mjök, ok vorðit því seinir. Þórðr prestr heilsaði Þorgils, ok beiddi heima-mönnum griða; ok varnaði Egils, ok kvað hann eigi heima vera. Þorgils kvazk öngum griðum heita. Þá segir Bergr hönun, at Þorsteinn Arnason lægi upp í lopti. Frétti Þorgils þá at Agli; ok er hann var fullnumi í því at Egill var eigi heima, þá gékk hann upp í loptið; bar á Þorstein fjórráð, at hann hefði vísat til hans í Stafaholti. En hann gékk eigi við, ok kvazk sjúkr vera. Þorgils bað taka hönd hans ok höggva af, ok kvaddi til Sigurð knapp-söðul. Þórðr bað hann eigi höggva; þótti vera

¹ örna] erinda, Cd. ² öttu—ráðum] thus Cd., auttu ræðum; áttu radum, V.; etja ráðum, to consider? - to waver? ³ hv° tvegg°, Cd. ⁴ ljós—menn] V.; at sem inn gengu, Cd.

[III. 173: viii. 23.]

níðings-verk at vinna á sjúkum manni. Urðu þeir mágar mjök sundr-orða. Kvaddi Berg þá til Þorkel hvíta; en Þórðr gékk á brott ok út. Hjó Þorkell höndina mjök svá af Þorsteini.

249. Riðu þeir Þorgils á brott eptir þat ok norðr til Síðu-múla. Berg varð þeim frá-skíla, ok fór villr, ok nökkurir menn með hónum. Kom þá nökkuru síðarr í Síðu-múla. En er þeir Þorgils riðu neðan at garði í Síðu-múla, þá reið Þórðr at Þorgils ok mælti: 'Ef þú ætlar at göra hervirki í Síðu-múla, þá vil ek frá ríða. En ef þú ætlar hér til sættar eðr samnings, þá vil ek allan hlut í eiga.' Þorgils mælti: 'Hér ætla ek eigi til annars en til sætta; ok skaltú hér miklu um ráða, ef þeir vilja þín orð nökkurs meta.' Riðu þeir þá heim, ok reið Þórðr fyrir heim¹, ok með hónum Böðvarr kanpi. Stigu þeir af baki, ok drápu þegar á dyrr, ok gékk maðr til hurðar. Ok þegar upp var lokit hurðinni, ok hann sá mennina, sneri hann þegar inn apr. Gékk Þórðr inn, ok spurði Þorkell prestur hverir menn væri komnir. En Þórðr segir til sín. 'Hvat er komit fleira?' segir prestur. Þórðr mælti: 'Þorgils Böðvarsson við nökkura menn; vilda ek at þú görðir hans ferð hingat sæmilega, ok unna hónum góðra sætta fyrir þat er hann telr á yðr.' Þorkell prestur svarar skjótt: 'Allz öngrar sættar mun ek hér af unna, þvíat ek em ekki sakaðr.' 'Þá skal þat vera þítt ráð,' segir Þórðr, 'ef vel er ráðit, ok þó á annan veg sé; en af sel ek þá vanda mér af höndum, hversu sem gefsk.' Sneri hann þá út, en Þorgils inn ok Einarr, tveir einir; ok námu staðar á gólfínu. Þá var spurt hverir komnir væri. Einarr segir: 'Þorgils Böðvarsson, ok nökkurir menn með hónum.' Þá var hann enn spurðr, hvat hann vildi. Þorgils segir: 'Ferr ek at leita vina mínna, þvíat ek þykkjumk þá lítt² fundit hafa hér til suðr hingat.' Þorgils mælti: 'Er prestur heima eðr synir hans?' Þá var sagt at hann var heima; en eingi greiði var á görr um sonu hans. Þeir stóðu þar Þorgils ok Einarr um hríð á gólfínu, ok var þá hljótt. Þá mælti Þorgils: 'Nú má vera, Einarr, at vit þurfim eigi at spyrja hvárt heima eru synir prestz.' Einarr mælti: 'Hversu þá?' Þorgils mælti: 'Höggit er til okkar ofan ór setinu.' Einarr segir: 'Mun eigi þá ráð, at hrökkva við sem fyrst.' Brugðu þeir þá sverðum, ok hjoggu á móti. Gnustu þá saman vápnin; ok gékk þat um hríð. Þá mælti Þorgils:

¹ heim] V.; honum, Cd.² lítt] hér, add. Cd.

[III. 174, 175: viii. 24.]

‘Laust er mér orðit sverð mítt.’ Einnarr mælti: ‘Þetta er ófímlegt, at vit berimsk hér í myrkri; göngum vit í brott, ok sé kveykt ljós, ok viti menn þá hvat við sik er.’ Kom Þórðr þá í móti þeim í durunum. Hann sá blóð á þeim er þeir gengu út, ok spurði ef þeir væri sárir. Einnarr kvað þat eigi vera. Gengu þeir Þórðr ok Magnús gargan þá inn, ok enn fleiri menn, með brugðnum vápnum eptir endi-löngum skála, ok urðu við ekki varir. Spyrir Þórðr þá hvar þeir væri er berjask vildu. En öngu var svarat. Ok er hann kom at skála-durum, varð hann varr at maðr gékk at hónum, ok spurði hann hvern þar væri. En hann nefndisk Snorri; var hann slyppr ok berfætt. Lét Þórðr hann ganga út dyrrin. Hljóp hann þegar út, ok kastaði þeim manni er næstr hónum stóð. Hljóp hann út með vegginum. Þeim varð bilt. Þorgils bað menn ríða eptir hónum; en þat varð eigi, ok setti hann þegar á brott. Nú var gengit með logum um öll hús ok leitað manna. Fundu þeir Valgarð í skálanum undir tjaldi; tóku þeir hann ok leiddu út; var hónum þá heitið drápi. Eigi fannsk sverð Þorgils, ok enginn gékk við at upp hefði tekit. Þá gékk út Ingibjörg, kona Valgarðz, ok bauð fyrir hann allt þat er hón hafði til. Þorgils kvazk af öngum manni boð taka, nema af föður hans. Gengu menn þá at Þorkatli presti, ok báðu hann bjóða þeim sæmðir fyrir fjörráð, ok fyrir ákvámur þær, er heima-menn hans höfðu veitt þeim Þorgils ok Einari meðan þeir vóru inni, þvíat hvárr-tveggi þeirra var skeindr¹ á hendi er þeir kómu út. Þorkell kvezk önga bjóða; ‘Mun þeim annat meirr verða til fjár en þetta.’ ‘Þá skal hann drepa,’ segir Þorgils. Þá beiddi Valgarðr at skriptask við föður sinn; ok var þat þegar uppi látið. Þóttusk menn þat heyra, at hann bað föður sinn leysa sik, ok fékk þat eigi. Fékk Þorgils þá til Eyjólf smið, at vega at hónum. Eptir þat var Valgarðr drepinn. Síðan riðu þeir á brott ok út á Kolbeins-staði um kveldit, ok leysti Narfi prestur þá til samneytis, ok vóru þeir þar um nóttina. Þorgils reið um daginn eptir heim til Staðar, ok lagðisk mis-jafn orðrómr á um ferð hans.

250. Nú kom vestan af Staðarhóli Blöðru-Svartr, ok segir at Sturla vildi at þeir fyndisk áðr Sturla riði til boðs norðr á Flugumýri. Þorgils vildi at Sturla riði til mótz við hann yfir Rauðamelsheiði; ok skyldi þar hvárir-tveggju koma við fjóra menn leynilega

¹ V.; skemdr, Cd.

[III. 176: viii. 25.]

at ákveðnum degi. Reið Þorgils þann dag heiman, ok fundusk þeir í Eldz-hólmum fyrir sunnan Hafsfjarðar-á. Töluðu þeir þá mart um Stafaholtz-ferð, ok áburði þá er þeir höfðu við Þorgils haft í Stafaholti. Bar hann þat af sér, at hann væri né eitt sakaðr við Sturlu. Hélt Sturla þá ekki á því. Bauð Þorgils mál þeirra undir dóm Páls prestz; en Sturla vildi þat eigi—'Vil ek at þú skipir sjálfr.' Var nú sjá¹ sætt þeirra, at Sturla seldi Þorgils sjálfðæmi. Sættisk hann fyrir sik ok fyrir þá menn sem með hónum höfðu verit í Stafaholti, ok kallar hann þat fjóra tigi manna. En er þeir vóru sáttir, lauk Þorgils þegar upp görðinni. Hann görði af Sturlu fimm hundrað fyrir hvern mann, en tfu hundrað fyrir Sturlu². Þeir töluðu mart um Síðumúla-reið, ok lét Sturla yfir henni illa. Sturla bað Þorgils vera varan um sik. En áðr þeir skildusk, minntusk þeir við. Þá tók Þorgils í hönd Sturlu ok mælti: 'Nú hefir þú, frændi, selt mér sjálfðæmi, ok gört mér þat til sæmðar; hefi ek sagt á þik fé mikit, ok þó hvergi meira en mér þykkir vert; veit ek ok görla fé-skort þínn. Nú vil ek eigi, at okkr verði þat til deilu um féskuld þessa. Vil ek nú frændi, gefa þér upp alla görðina, svá at ek skal þat aldri heimta ok engir mínir erfingjar, hvárt sem með okkr ferr betr eðr verr.' Sturla þakkaði hónum vel, svá mikla frændsemi sem hann hefði hónum sýnt. Bundu þeir þá þetta með fast-mælum, at hvárr skyldi veita öðrum slíkan styrk sem til væri fær. Skilðu þeir þá með enum mestum kærleikum. Reið Sturla þá vestr í Langadal, ok görði þat bragð á, at hann hefði fundit Pál prest. En Þorgils reið heim til Staðar.

251. Um sumarit kom Hrani Koðransson norðan á Staðarhól, ok var þar nær viku. Undruðusk margir menn um hans ferð. Ok meðan hann var þar, lét Einarr Ásgrímsson fót-höggva Magnús soðkrök; var hann fátæk maðr. Kennði Einarr hónum þat at hann njósnaði um vistir hans af hendi Vigfúss. Þá var með Einari Eyjólfri Rögnvaldzson. Fór Einarr þá við áttjándan mann á Reykjanes á Breiðabólstað at Vigfúsi; var þar Rögnvaldr faðir Eyjólfis, ok Skeggi Ingimundarson, ok Hallkels-synir, Halldórr ok Eilfr. Þeir vóru ný-komnir af sjó, ok höfðu lagizt niðr í baðstofu um kveldit áðr þeir Einarr kómu. En er dynrinn kom undir húsinn,

¹ sjá] conject.; svá, Cd.

² Here half a page is left blank in Br., although nothing is wanting, only there is a change of hands.

[III. 177: viii. 25.]

hljópu þeir upp ok í skálann, ok kölluðu at ‘Ófriðr er at kominn.’ Þeir hljópu til stofu, þviat þar voru vápn þeirra flestra; urðu heim þau at öngu gagni. Ok er þeir Einarr hlaupa inn í ann-dyrit, hljóp Skeggi í skála-dyrrin, ok varðisk alldrengilega, ok féll hann þar. Þá hleypr í dyrrin Hallr Gunnsteinsson ok Þórðr Ívarsson, ok Eyjólfur hrafn-hauss. Var þá hörð atsókn. En þeir vörðusk vel. Jafn-fram höfðu þeir Einarr borit eld at öðrum durum; sótti þá at þeim eldr ok reykr. Þá kallaði Eyjólfur á föður sinn, ok biðr hann þrysvar út ganga. En hann svaraði hinu sama, kvazk aldri hirða út at ganga ef Vigfúsi væri eigi grið gefin¹. Þá mælti Eyjólfur: ‘Brenndú þar þá, djöfuls-karlinn!’ Vigfúss hafði vaknat seint, ok hljóp hann upp í skyrtu ok í lín-brókum. Þreif hann spjót, ok lagði til Páls Teitz-sonar þrim sinnum. Þá stökk Páll í brott. Rögnvaldr fékk einn stein mikinn, ok fór upp á fóta-brík er var við þilit, er eingi var bjórinn milli húsanna. Hann mælti er hann kastaði: ‘Farðú þar steinn,’ mælti hann, ‘ok komi þar niðr er Guð vill!’ Steinninn kom framan á stálhúfu-barð Einari; ok gékk frá, ok niðr á vörr’ina efri, svá at út gengu tennrnar tvær; heykðisk hann við ok nær í óvit. Varð þaðan af engi atsóknin. Gunnsteinn hafði leitað um grið. Féll þá ofan skálinn allr útar. Einarr játti þá griðum. Ok þat fór fram. Þeir Einarr Guðmundarson urðu sárir mjök. Allir urðu þeir sárir ok allir græddir, ok [svá] Skeggi. Þá kómu þeir út ór stofunni Hallkels-synir, ok eggjuðu atgöngu; en Vigfúss vildi þat eigi, þviat grið voru sett. Riðu þeir þá í brott. Skip hafði staðit uppi í Dýrafirði um vetrinn; fóru þar útan Sigurðr seli² ok Kolfinna Þorvaldz dóttir fyrir útan frænda ráð. Áron Hjörleifsson hafði komit út með Gizuri ok Erlingr snagi; hafði Hákon konungr sætt þá um víg Sigmundar, föður Erlings. Fór Áron þá vestr í Fjörðu, ok beiddi sér fjár til vígs-bótanna; ok hann fékk nökkut. Þat sumar kom út Þorleifr Guðmundarson.

Um haustið bjósk Sturla til brúðlaups-ferðar með Ingibjörgu dóttur sína. Henni var þá inn fjórtándi vetr. Hón var væn kona, ok kurteis ok kvenna högust. Hrafn Oddzson var í ferð Sturlu, ok Snorri prestr undan Felli. Þar var ok Þorleifr Guð-

¹ Thus V.; ef Vigfúsi væri eigi grið gefin, kvazk Rögnvaldr aldri mundu út ganga, Cd. ² selr, V.

[III. 178: ix. 1.]

mundarson, ok it bezta mannvál vestan ór sveitum. Hrafn var boðs-maðr Gizurar.

[*Flugumýrar-brenna.*]

252. ¹ Eyjólfur Þorsteinsson fór búnaði sínum um vart norðr á Möðruvöllu í Hörgárdal. Fékk Heinrekr biskup hönum staðinn til ábúðar. Kom Eyjólfur sér í kærleika við Heinrek biskup af flutningi sjálfs síns ok framkvæmð ². Eyjólfur var bæði mikill ok sterkr; hann hét Eyjólfur ofsi ³; vel andlitz farinn ⁴, ok inn drengilegasti maðr at sjá. Með hönum fóru norðr margir þeir menn er verit höfðu með Þórði Sighvatz syni. Ófeigr Eireksson bjó þá á Úlfsstöðum; hann átti Vigðísi Gils dóttur. Gizurr vildi eigi bygð þeirra í Skagafirði; fóru þau norðr með Eyjólfvi á Möðruvöllu. Risu þá þegar miklir úfar á með þeim Gizuri. Þetta sumar andaðisk Þórarinn ábóti Sveinsson at Þingeyrum fjórum nóttum fyrir Bartholomeus-messu. Var þá fyrir fjárforráðum staðarins Vermundur prestur Halldórsson.—Sá atburðr varð út í Fljótum þetta sumar, at þat æpti í fjallinu, Tungufjalli, mikit stór-óp, ok var hrinn ⁵ á eptir. Þat heyrðu menn nökkurum sinnum. Vigfúss bóndi Íllugason heyrði þetta óp ok fleiri menn aðrir.—Á Flugumýri um sumarit tóku nær allir menn sjúkleika, nema Gizurr ok Hallr ok Gróa húsfreyja, svá at menn fóru af öðrum bæjum þangat til verknaðar.—Um haustið, er á leið, var stefndr sættar-fundr með þeim Gizuri, Hrafn ok Sturlu vestr í Vestr-hópi. Vóru þá grið sett til fundarins, ok fór Þorsteinn Hjálmsón á milli er þá bjó á Breiðabólstað. Þeir fundusk þar á Breiðabólstað. Kom þar Gizurr með þrjá tigi manna. Þeir kómu ok vestan með þrjá tigi manna Hrafn ok Sturla. Gékk þar sætt saman greiðlega með þeim Gizuri ok Hrafn svá at göra skyldi Brandr ábóti. Þá hóf ok Hallr Gizurarson bönorð sitt, ok bað Ingibjargar Sturlu dóttur, ok var hön hans heit-kona áðr þeir skilðu. En sú var ályktan ⁶ þeirra Gizurar ok Sturlu, at þeir skyldi sjálfir semja sættir sínar, en Hrafn vera odda-maðr ef þá skilði á. Brullaup þeirra Hallz ok Ingibjargar skyldi

¹ Here B resumes the text (see above, p. 103, foot-note); in Br. here is a large initial letter, and a space for two or three lines. The paper transcripts begin here a fresh section or páttur, the ninth out of ten.

² -kémð, B. ³ hann—ofsi] om. B. ⁴ andlitz farinn] thus B. ⁵ hrinn fillr] B (and Br.). ⁶ ályktan] thus Br.; om. B, a mod. word; read álykt?

[III. 179, 180: ix. 1.]

vera at vetr-nóttum á Flugumýri. Var Hrafn boðs-maðr beggja þeirra Gizurar ok Sturlu. Skyldi hann koma vestan með Sturlu¹. Hallr reið vestr með fimta mann með þeim Hrafn ok Sturlu. Skilðusk þeir Gizurr ok Hrafn með kærleikum miklum. Hallr reið með þeim í Sælingsdals-tungu. Þar var Ingibjörg með Jóriði Hallz dóttur móður sinni. Jóriðr fékk Ingibjörgu til heiman-fylgju landit í Sælingsdal fyrir þrjá tigi hundraða, ok þar með tíu hundruð; en Sturla, faðir hennar, fékk henni sex tigi hundraða. Þau Hallr ok Ingibjörg riðu þá bæði samt vestr á Staðarhól. Var þar þá drukkit fast. Hallr var þar nær viku, ok reið síðan heim norðr á Flugumýri.

253. Eyjólfur Þorsteinsson bjó á Möðruvöllum, sem fyrr var sagt. Hann görði þetta sumar veizlu í móti Heinreki biskupi, ok bauð hónum til sín; var þar mikit fjölmenni, ok fögr veizla, ok drukkit fast. At þessi veizlu var Ásgrímr Bergþórsson af Kallaðarnesi, frændi Eyjólfis Þorsteins sonar; þar var ok Broddi Þorleifsson. Þeir vóru sessu-nautar, ok sátu þeir útar á bekk báðir saman; en biskup sat á palli, ok Eyjólfur á aðra hönd hónum. Broddi mælti til Ásgríms, at Eyjólfur, frændi þeirra, væri skörulegr maðr at sjá. Ásgrímr mælti: 'Þat er annat-hvært, þar er Eyjólfur er frændi okkarr², at hann býr yfir miklu í sínu skapi³, eðr hendir hann nökkura hluti þá er betra væri skarð í ætt várri, en at þat kæmi fram, sem nú sitr hann um⁴.' Broddi varð nær ókvæði við. Eyjólfur leysti Heinrek biskup brott með sæmilegum gjöfum; ok var með þeim all-kært; ok skilðu með blíðu. Meðr Gizuri ok biskupi var þá eigi jafn-blítt sem verit hafði. Þá bjó Hrani Koðransson á Grund, ok var hann fyrir fjár-starfi⁵ Þórðar Sighvatz sonar; þeir vóru at einu ráði ok Eyjólfur Þorsteinsson, ok vóru um⁶ margir norðr þar. Álitlega var með þeim Gizuri um sumarit ok Eyjólfis, ok reið hann til Skagafjarðar at finna Gizur, ok skilðu þá vel. Eyjólfur átti Þóriði, dóttur Sturlu Sighvatz sonar ok Vigdísar Gilsdóttur.—Þat er sagt eitt hvert sinn um sumarit, helgan dag, at menn sátu þar úti á Möðruvöllum í góðu veðri, Eyjólfur bóndi ok húsfreyja hans; þau Ófeigr ok Vigdís Gilsdóttir; ok þar vóru heima-menn hans. Þá mælti Eyjólfur at gamni sér til Vigdísar: 'Hvat mundi Gizuri tilganga, er hann vildi eigi bygð

¹ skyldi—Sturlu] add. B. ² þat—okkarr] þar er annat-hvært um Eyjólf frænda okkarr, B. ³ skapi] brjósti, B. ⁴ en at—hann um] en þar sem nú sitr hann, B. ⁵ fjár-fari, B. ⁶ um] B; vinir, Cd.

[III. 181 : ix. 2.]

þína í héraði í Skagafirði?' Vigdís varð¹ fá um. Þá svarar Þórirðr dóttir hennar: 'Þvíat Gizuri,' segir hún, 'þótti hver herkerling líklegri til at hefna föður míns en þú; sá hann þat, at þér var litr einn gefinn.' Eyjólfur svarar öngu, at var rauður sem dreyri. Þá var þar með Eyjólf, Kolbeinn grön, ok Ari Ingimundarson; ætlaði hann þá útan um sumarit, sem hann görði, með Eysteini hvíta at Gásam; ok vóru þeir þá harðir í tillögum við Gizur.

254. Nú líðr á sumarit, ok láta þeir út skip sitt, Eysteinn ok hans félagar², ok verða síð-búnir. Sigla út ór Eyjafirði, ok svá norður fyrir landit. Þeir fá brátt mótvíðri ok storm mikinn, ok verða aptreka, ok brjóta skipit við Flateyjar-dal inn næsta dag um haustið fyrir Matheus-messu. Týndisk þar Eysteinn hvíti, ok á sétta tigi manna, en af kómusk átta [menn] eður níu. Þar komsk af Ari Ingimundarson, ok Áron Hjörleifsson, Þorgeirr káti³. Mart rak líka upp. Lík Benedictz Hesthöfða-sonar rak upp fyrst; hann hafði ætlað ferð sína til umbótar ok suður-göngu. Hann hafði vegit Ásgrím prest Íllugason at Barðz-laugu um várit þrem nóttum eptir Hallvarðz-vöku, vetri⁴ fyrr en þetta var. Ari Ingimundarson ok þeir Þorgeirr káti fóru þá til Eyjólfis á Möðruvöllu.

255. Nú líðr at brúðlaups-stefnu; ríða þeir Hrafn ok Sturla [vestan] við sjau tigi manna; þeir höfðu gótt mannval. Með þeim var Fell-Snorri prestur, Vigfúss Gunnsteinsson, Þorleifr Fagrdæll, ok mart annarra góðra manna. Ekki er frá ferð at segja fyrr en⁵ þeir kómu Föstu-kveldit it síðasta í sumri í Skagafjörð. Tók Hrafn gisting á Víðimýri ok þeir tíu saman. Arnórr Eireksson var þá heima⁶. Sturla gisti á Reykjarhóli; var þar [með hönun] Helga, kona hans, ok Ingibjörg dóttir hennar, ok [þau] fimtán saman. Þá var skipt [liði] á aðra bæi. Laugar-morguninn kom á Víðimýri Ásgrímr Þorsteinsson ok þeir sex⁷ saman. Hann gékk til tals við Hrafn ok segir hönun ætlan þeirra Eyjólfis Þorsteins-sonar⁸ ok Hrana, at þeir ætli at stefna at Gizuri ok sonum hans brátt eptir brúðlaupit, ok drepa þá eður brenna hann inni, ef þeir fengi þá eigi með vápnum sótta; ok beiddi þess⁹ Hrafn, at hann mundi þá sækja með vápnum inni í húsum, en þeir með

¹ varð] B; svarar, Cd. ² ok hans félagar] B. ³ Þorgeirr káti] B, and so the vellum leaf below; Þorgils knatti, Br. ⁴ vetri] here begins the nineteenth

vellum leaf, much mutilated. ⁵ þeir höfðu—fyrr en] add. B; om. vellum leaf.

⁶ Arnórr—heima] add. B. ⁷ sex] þrír, B.

⁸ ætlan sína ok þeirra Eyjólfis bróður síns, B. ⁹ beiddi þess] B; beiddu þeir, Cd.

[III. 182: ix. 2.]

eldi útan. Hrafn kvazk þat eigi göra mundu; ok latti þessa óráðs, en kvazk eigi nenna mundu at segja þá upp. Við þat skilðu þeir; ok reið Ásgrímr norðr [til mótz við Eyjólf]. Gizurr hafði boðit mörgum bóndum um Skagafjörð ok svá ór Eyjafirði; Gizurr bauð Páli frá Stað ok Brodda frá Hofi; ok fór hvárrgi. Þorvarðr ór Saurbæ fór norðan, ok Guðmundr frá Hrafna-gili; ok þeir feðgar ór Mikla-garði, Þorvarðr ok Örnólfr son hans; ok enn fleiri bæendr norðan. Sunnan kom Ísleifr Gizurarson, ok Ketilbjörn, ok kom hann fyrst¹. Sámr Magnússon ok Ámundi, ok þeir tfu. Á öðru hundraði var boðs-manna Gizurar², enir beztu bæendr ór öllum sveitum þar í nánd.

Nú kómu menn til brúðlaupsins Laugar-kveldit³ á Flugumýri. Þar var sú manna-skipan, at Gizurr sat á inn eystra⁴ langbekk miðjan, ok Hrafn innar frá hönnum it næsta; þá föru-nautar hans ok félagar innar frá hönnum. Útar frá Gizuri it næsta sat Hallr son hans, brúðguminn; þá Ísleifr bróðir hans; þá Þórir tottr Arnþórsson; þá Sámr; þá Þorvarðr ór Saurbæ, ok þeir Eyfirðingar. Á hinn vestra bekk miðjan sat Sturla; innar frá hönnum Snorri prestur; útar frá hönnum Vigfúss Gunnsteinsson. Forsæti vóru fyrir endilöngum bekk hvárum-tveggja. Kirkju-stólar vóru settir eptir miðju gólfinu, ok þar var setið at⁵ tveim-megin. Ketilbjörn, sonr Gizurar, sat á stóli⁶ innar við pall, ok þar hjá hönnum synir Brandz Kolbeins sonar, Kálfr ok Þorgeirr, ok horfðu⁷ at þeim bekk er Gizurr sat á. Ok er mönnum var í sæti skipat, vóru log upp dregin í stofunni. Ok því næst stóð Gizurr upp, ok talaði, ok segir svá:—'Guð sé með oss nú ok jafnan! Hér er nú gótt mannval saman komit, þess er kostur er á landi þessu⁸. Kunnigt er flestum mönnum, þeim er hér eru, um mála-ferli þau er orðit hafa millum manna hér á landi, þat er næst berr oss. Nú er þeim málum, er betr er, til góðra lykta komit, með þeim öllum inum⁹ beztum mönnum er hér eru nú saman komnir: Sturla bóndi ok Hrafn Oddzson! Vil ek óska¹⁰, með Guðs miskunn, at várar sættir fari vel af hendi; ætla ek at þessi samkundu skyli¹¹ vér binda með fullu várn góðan

¹ ok kom—fyrst] om. B. ² mikit á öðru hundraði, var boðsmanna Gizurar, B.

³ Laugar-kveldit] B; um kveldit, Cd. ⁴ inn eystra] add. B. ⁵ at] thus the vellum leaf; á, B. ⁶ á stóli] thus the vellum leaf, not 'akstóli,' as the edition;

Ketilbjörn son Gizurar sat á þeim stóli innar mjök við pall, B. ⁷ ok horfðu] er horfðe, B. ⁸ landi váru, B. ⁹ inum] þeim, Cd. and B. ¹⁰ óska] vænta, B.

¹¹ skyli] B; skulum, Cd.

[III. 183: ix. 2.]

félagsskap með mágsemð þeirri er til er hugat. En til varhygðar vil ek grið setja allra manna í milli, þeirra er hér eru saman komnir, at hverr sé í góðum hugum til annars í orði ok verki.' Síðan mælti Gizurr fyrir griðum, ok talaði þá enn vel ok skörulega, ok lauk vel sínu máli. Eptir þat vóru borð upp tekin um alla stofuna ok ljós tendruð. Stofan var sex álna ok tuttugu löng, en tólf álna¹ breið. Sex-fallt var setið í stofunni. Ok er menn höfðu matask um hríð, kom innar skenkr² í stofuna, átta menn fyrir hvern bekk³. Þorleifr hreimr var fyrir þeim. Fjórir menn skenkðu konum, ok gengu allir með hornum. Var þar drukkit fast þegar um kveldit, bæði mjöðr ok mungát. Var þar in bezta veizla er verit hafði í þann tíma hér á landi. Hefir þat jafnan kynfylgja⁴ verit Haukdælum ok Oddaverjum, at þeir hafa inar beztu veizlur haldit. Um daginn eptir var ágæt veizla. Sat þá Ísleifr Gizurarson innar frá Hrafni, ok drukku þeir af einu silfr-keri; ok minntusk við jafnan um daginn þá er hvárr drakk til annars. Ok er veizlu þraut, riðu menn í brott, ok gaf Gizurr mörgum mönnum góðar gjafir. Hrafni gaf hann stóðhross góð, er Miklgerðingar höfðu átt ok gefit hónum, Þorvarðr ok Örnólfr. Mánadaginn kom þar Ari Ingimundarson; gékk Hallr í móti hónum með silfr-keri, ok fagnaði hónum allvel. Þá segir Ari Hrafni enn fyrir-ætlan þá er síðarr kom fram. Flestir menn riðu Týrsdaginn í brott.

Mánadaginn reið Hrafni í brott síð, ok töluðu þeir Gizurr áðr, ok Hrafni, ok Hallr; ok s[at] Gizurr í Lítlu-stofu, ok vildi at Eyjólfri kæmi til hans, ok mælti til Ara: 'Kom inn, Ari mín, at finna mik,' segir Gizurr, 'ok görum sættir várar góðar ok trygðir.' Ari mælti: 'Ífa aldri þat, Gizurr,' segir hann, 'at vér komum at finna þik; ok eigi skulu vér Kolbeinn grön frændi mín vera með Eyjólfri, ef eigi komum vér at finna þik.' Gizurr grunaði eigi slík orð, en kalla mátti at Ari segði hónum í hverju orði. Hrafni ríðr nú í brott, ok mælti varúðar-málum við Gizurr, bað hann vera varan um sik. 'Já, Hrafni mín,' segir hann; 'eðr veiztú mér nökkurs ótta ván?' 'Eigi veit ek,' segir Hrafni, 'hvaðan óðr eðr ölr kemr at.' Ríðr Hrafni til Hóla um kveldit. Hrafni segir Sámi áðr hann reið í brott, at þeim mundi brátt eigi ljúgask

¹ álna] alnir, B. ² kom innar skenkr] B; komu skenkjarar, Cd. ³ B here adds, ok gengu með honum allir, omitting it in the latter instance.
⁴ kynríkt, B.

[III. 184: ix. 3.]

ófriðr¹. Sturla reið í brott fyrr² um daginn, ok skilðu þeir Gizurr með blíðu mikilli. Tveir menn voru eptir með Ingibjörgu dóttur Sturlu, Þorbjörn nef Þórðarson, móður-bróðir hennar; annarr Svartr Þórisson³. Þorleifr hreimr reið í brott Þriðja-daginn ok prest-Jóan⁴, ok þeir nökkurir saman upp í Tungu, ok ætluðu suðr um Heiði. En Ísleifr varð eigi búinn Þriðja-kveldit ok þeir Sunnan-menn; voru sumir hestar hans eigi komnir, en sumir ójárnaðir.

256. Nú er at segja frá Eyjólfí Þorsteins syni, at hann samnar mönnum at sér. Hann sendi orð Hrana Koðranssyni, ok var hann út í Flatey. Hann fór ór Flatey aðra nótt vikunnar; hann kom á Möðruvöllu í dagan ok þeir sjau saman. Þessir voru menn með Hrana: Einnarr Grímsson, Þórðr Björnólfsson⁵, Koll-Þórðr, Einnarr börðungr, Þórir bukks-ungi, Þorgeirr selnasi bróðir hans⁶. Þessir voru menn með Eyjólfí: Ásgrímr bróðir hans, Kolbeinn grön, Ari Ingimundarson, Eirekr Brandzson; sétti Ingjaldr skart Eymundarson⁷; Kvistungar tveir, Steinþórr ok Jón; þeir bræðr Hermundr⁸ ok Kolgrímr;—ok eru nú tíu⁹. Þorgeirr káti, Ófeigr Eireksson; Andreas Brandzson ok Jón af Bakka, Ljótr son hans;—ok eru nú fimtán nefndir; Hafsteinn ok Þórarinn ljótz-ungi, Þorgíslar þrír;—ok eru nú tuttugu; Þorsteinn genja ok Fótarr-Örn, Steingrímr Naddzson, Einnarr ór Garðzvík¹⁰, Skraf-Oddr;—ok eru nú hálf þriðji tögr; Vigfúss fundi, Ásmundr af Bringu¹¹, Þorleifr Fagrðell, Einnarr Þorgrímsson¹² af Öxna-hóli, Þorvaldr Sveinsson, Brekku-kári¹³, Helgi Fereygill; Brynju-Hallr ok Konall

¹ Mánadaginn reið—ófriðr] the narrative is somewhat different in B:—Rafn reið síðan á brott Mána-daginn, ok mælti varúðar málum til Gizorar, það hann gæta sín vel. Þar kom Ari Ingimundar son um daginn á Flugumýri áðr Rafn reið í brott, ok toloðu þeir Rafn lengi, ok sagði hann Rafni þá enn ætlan þeira, at þeir mundo koma at vitea Gizorar, ok vita ef þeir næðe lífi þeira allra feðga, er þeir voru þá allir í einum stað. þeir toloðu ok í Litlo stofu allir samt, Gizurr ok Rafn, ok villde Gizorr at Eyjolfir kæme til hans ok mælte til Ara. 'Komit, Ari mín, at finna mik, ok gerum sættir várar góðar ok tryggvar.' 'Efa aldri þat G.,' s. hann, 'at vér k. at finna þik, ok e. sk. vit K. g. f. m. vera með E. ef eigi k. vér at finna þik.' Gizurr grunaði ekki slík orð, en kalla mátti at Ari segði hönnum í hverju orði. Nú ríðr Hrafn í brott ok út til Hóla um kveldit. Rafn sagði Sámi . . . ófriðrinn, ok kvez svá hugr um segja.

² fyrr] fyrst, B.

³ annarr—son] add. B.

⁴ ok prest-Jóan] add. B.

⁵ Þórðr Björnólfsson] Þormóðr brauðnefr, B.

⁶ selnasa-bróðir, B.

⁷ Eyjólfs-

son, B.

⁸ Hámundr, B.

⁹ ok—tíu] add. B.

¹⁰ Gaddzvík, B (erron.).

¹¹ Bringum, B (erron.).

¹² Grímsson, B.

¹³ Brennu-kári (I), B.

[III. 185: ix. 3.]

bróðir hans Ragnhildar-synir. Tveir menn ins fimta tigar vóru með Eyjólf, ok vóru þrír tigar manna í hringa-brynjum ok tvær¹ treyjur með. Þeir riðu Þriðja-daginn þar til er þeir kómu upp til Öxnadals-heiðar. Þar kom í móti þeim Þorvarðr ór Saurbæ, ok Guðmundr frá Hrafnagili, ok Drumb-Björn, Þorleifr Fagrdæll,— ok fleiri vóru þeir². Kolbeinn grön bað Björn bróður sinn fara með þeim, en hann vildi þat víst eigi. Leitað var þessa við Þorvarð ór Saurbæ, ok var þar þvert nei fyrir. En Þorleifr snöri aprt með þeim. Helgi leistr hét maðr; er bjó í Fagranesi uppi við Heiði; hann var son Þorvaldz, Guðmundar sonar dýra; hann var þrimenningr Gizurar at frændsemi. Hann hljóp um daginn til Hörgár-dals it efra³, ok vildi bera njósn Gizuri ok sonum hans. Ok er þeir Eyjólf kómu af Öxnadals-heiði, þá var Helgi kominn gegnt þeim, ok heyrði reiðina. Tóku þeir þá at riða mikinn. Treysti[sk] Helgi þá eigi, at hann gæti fylgt þeim. Var þá mjök sett degi⁴. Snöri hann þá brátt aprt. Þeir Eyjólf kómu á Hökustaði; settu þeir þar eptir Þorbjörn arnar-unga, ok mann með hónum, skyldi hann gæta⁵, at þaðan væri eigi njósn gör. Þar var fyrir Þorvaldr kanpi, ok heitaðisk Eyjólf við hann; en ekki var at hónum gört. Ok er þeir kómu til Skeljungs-staða⁶, sagði Eyjólf öllu liðinu, at hann ætlaði at stefna á Flugumýri öllum flokkinum, at sækja Gizur ok sonu hans með vápnum eðr eldi, ef hann fengi eigi öðruvís sótt. Margir vóru þeir menn þar, er hvárt-tveggja þótti illt, at fara, ok at hverfa aprt; snöri ok eingi aprt sá er þar var kominn. Tóku þeir nú á reið mikilli; ok var all-gótt at riða ofan eptir héraðinu. Hafa menn þat ok á orði haft síðan, hvé skjótt þá bar at⁷. Ok er þeir kómu út um Djúpadals-á⁸, riðu þeir it efra með fjallinu fyrir ofan Bygghól, ok ofan frá⁹ fjallinu í garð á Flugumýri. Þeir stigu allir af baki við rétt þá er var fyrir sunnan húsinn, ok bundu þar hesta sína, ok gengu þá í einum dun¹⁰ heldr hljóðlega heim at húsum. Tveir menn vóru á verði úti í túni, Markús Marðarson ok Beinir Steinson. Markús hljóp þegar af bænum er hann varð varr við ófriðinn, ok nam eigi fyrr staðar en hann kom út til Þverár, ok

¹ tvær] tvennar, B. ² B; ok enn fleiri menn, Cd. ³ it efra] um fjöllin, add. B. ⁴ var þá mjök svá í dagsatr (I), B. ⁵ skyldi hann gæta] add. B; om. vellum leaf. ⁶ Skeljungs-skála, B. ⁷ bar at] þeir er grun höfðu af reiðinni, add. B. ⁸ ok er—Djúpadals-á] add. B; om. vellum leaf. ⁹ ofan frá] ofan hjá, B (less correct). ¹⁰ dun] duna, B; dvn, vellum leaf.

[III. 186: ix. 3.]

hljóp þar í kirkju; ok urðu menn svá vísir ófriðarins um nóttina víða um héraðit¹. Hljóp maðr þá ofan í Hegranes, ok annarr² yfir til Staðar. Sá menn þá eldinn þaðan, ok víða um héraðit. Hljópu menn hvervetna saman þegar er vísir urðu, en engir svá at þeim yrði at gagni er fyrir urðu vandræðinu³. Beinir hljóp inn í skálan ofelltilega⁴, ok það menn upp standa, kvað ófrið at kominn. Hljóp hann þá ór skálanum, ok ætlaði til úti-duranna inna syðri, sem hann görði, ok verja sem hann mætti. Hann hafði eina handöxi vápna. Þá vóru þeir Kolbeinn grön komnir fimm inn í ann-dyrit, ok vann Kolbeinn á Beini; hjó hann með sverði í höfuðit⁵ inum vinstra megin, ok svaddi sverðit ofan á kinnar-kjálkann; var þat mikill áverk. Beinir hrataði⁶ undan í skálan. Þeir lágu í einni hvílu, Gizurr glaði ok Sámr. Hrafn hafði varat Gizur glaða við ófriðnum um kveldit; en hónum hafði ór hug liðit at segja nafna sínum Gizuri Þorvaldz syni⁷. Gizurr glaði varð skjótastr á fætr, ok Björn son Óláfs káms⁸. Gizurr hafði skyrtuna á hálsi sér, ok var eigi í ermunum, er hann spratt upp; ok komsk í brynju, ok fékk skjöld einn; þvát allir skildir vóru inn bornir um kveldit áðr ór úti-búri af áeggjun Gró húsfreyju. Ok er Gizurr kom fram ór hvíslunni, þá var Sámr rekkju-félagi hans högginn bana-högg. Gizurr heyrði er Sámr mælti þetta er hann fékk höggit: 'Slíks var at ván!' segir hann. Þeir vóru ok vegnir í hvíslunni, Ámundi ok Magnús, Sunnlenzkir menn báðir. Gizurr glaði hljóp í kvenna-skála-dyrrin, ok hafði skjöld fyrir sér, ok setti hann í dyrrin, ok sem væri hann undir skildinum, ok hélt hónum sem fastast. En þeir Björn ok Beinir vörðu dyrnar⁹ yfir höfði hónum.

257. Nú urðu margir atburðir senn, ok má þó frá einum senn segja: Gizurr Þorvaldzson ok þau Gróa lágu á vinstri hönd innar í skálanum við þilit¹⁰, þat er næst var kvenna-skálanum. En Hallr sonr hans ok Ingibjörg lágu þar fyrir útan þilit næst¹¹ í stafn-rekkju, ok var gluggr kringlótt á þilinu¹² milli rúmana. Í þann

¹ B; víða um nóttina, Cd. ² maðr—annarr] B; markus, Cd. ³ en engir—vandræðinu] add. B; om. vellum leaf. ⁴ ofelltilega] thus vellum leaf; ofelltiliga, B. ⁵ höfuðit] here ends the nineteenth vellum leaf. ⁶ emend.; horvaði, B; hvataði, Cd. ⁷ Hrafn—Þorvaldz-syni] ok sagði Sámr Gizori glaða um quellit þat sama er R. hafði varat h. við ófriðinn, en hónum hafði ór minni liðit at segja G. Þ. syni (I), B. ⁸ chaims, B. ⁹ dyrrin, B. ¹⁰ enum vinstra megin í skála innar við þili, B. ¹¹ fyrir útan þilit næst] B; fyrir útan næst við þilit, Cd.

¹² á þilinu] add. B.

[III. 187: ix. 3.]

glugg hljóp Gizurr um nóttina ok útar á þau Hall son sinn, ok bað hann vaka skjótt. Gizurr komsk í brynju, ok fékk stálhúfu setta á höfuð sér. Gróa tók sverðit Brynju-bít, ok spretti friðböndunum, ok fékk Gizuri; brá hann þá sverðinu. Hallr hljóp upp skjótt, ok fékk öll vörn sín, en eingi klæði fyrst nema línklæði; hann eggjaði menn þegar at duga vel, ok kvað ekki mundu til saka. Þeir Eyjólfir ok Hrani höfðu svá skipt liði til atgöngu, at Eyjólfir gékk at syðrum-durum, en Hrani at nerðrum durum með tuttugu menn hvárr¹. Kolbeinn grön, ok Ari Ingimundarson, Þorsteinn genja, gengu at syðrum durum með Eyjólfí. En með Hrana sveitungar hans, Jón af Bakka, Einarr af Öxna-hóli. En tveir héldu logum, Skraf-Oddr ok Þórarinn ljótz-ungi².—Þessir menn fengu vörn sín í skálanum, ok snerusk til varnar:—Gizurr sjálfr Þorvaldzson, ok synir hans þrír; Gizurr glaði, Björn Ólafsson, Beinir Steinsson, ok Þorsteinn Skeggja son, Guðmundr ofsi frændi Gizurar, ok Þórðr djákni³,—ok eru nú tíu; Þorbjörn nef, Svartr Þórisson, Grímr lömbungr; hann hljóp upp einhverr manna skjótastr, ok þreif húðfat ór sætinu, ok rak fyrir skála-dyrrin nörðri, svá at aldri gékk upp með vörn Hallz Gizurar sonar, ok þeirra sex⁴ er þar vörðu með hönunum. Fengu þeir Hrani aldri komizk í skálann. Dugði þeim því lengi drengilig vörn, at einum-megin var at þeim sótt. Ásgrímr hét maðr, er enn fékk vörn, norðan frá Þverá; hann var með Þorleifi⁵ munk ölgörðar-manni, ok Halldórr Ögmundarson, er síðan var hálshögg kallaðr. Þessir fimtán veittu vörn all-drengilega⁶. Jón prestur Halldórsson hafði ekki vörn; en þó varðisk hann drengilega, ok eggjaði aðra menn at duga sem bezt, ok bar klæði á vörn þeirra Eyjólfis jafnan er hann mátti. Skapti Dálksson, hann einn var svá [manna fyrir] í skálanum, at ekki var fullting at. Steinn smiðr fékk bolöxi; hann var lítt í vörn, en þó var hann hjá félögum sínum. Guðmundr Fálkason, ok Sokki⁷ Ormsson höfðu sofit í Lítlu-stofu; Ketill sútari⁸, ok Kormakr bryti, ok Guthormr⁹ piltur vóru í klefa, Kolbeinn vælungr¹⁰,—þeir kómusk öngir í skálanum.

Nú veittu þeir Eyjólfir atsókn harða í skálanum. Tóksk nú harðr bardagi ok snörp atganga, þvíat varit var¹¹ it drengilegsta. Þeir

¹ Eyjólfir ok Hrani—hvárr] thus B; in Cd. this sentence is a little out of order.

² This makes forty-two (20 + 20 + 2). ³ Thus B; Cd. omits 'Þórðr djákni.' ⁴ sex] fimm, B. ⁵ Þórólfi, B. ⁶ allir drengilega, B. ⁷ B; Skeggi, Cd. ⁸ sútari] B; svartí, Cd. ⁹ Guðlaugr, B. ¹⁰ veliungr, B. ¹¹ varit var] viðnámið varð, B.

börðusk lengi nætr, ok höfðu svá harðan atgang, at því er þeir menn hafa sagt er þar vóru, at eldr þótti af hrjóta er vápnin kómu saman. Ok sagði Þorsteinn Guðmundarson síðan, at hann kvezk hvergi þess komit hafa, at menn hefði jafn-fræknlega varizk; ok allir hafa þá vörn ágætt, er var á Flugumýri, bæði vinir ok óvinir. Kolbeinn grön var fremstr Eyjólf's manna ok Ari Ingimundarson; Kvistungar, Þorsteinn Guðmundarson, Eirekr Brandzson¹, þeir hjoggu bæði hart ok títt. Björn Ólafsson, ok Gizurr glaði, ok Guðmundr ofsi, Þórðr djákn, Þorbjörn nef, görðu slíkt á móti. Reiddi þá Kolbeinn grön stundum útar í skálann, en stundum viku hinir undan meirr norðr í skálann. Þeir börðusk lengi nætr, ok tóku hvíldir sem í skinnleik². Ok er þeir Hrani kómusk eigi inn í skálann, þá fór Jón af Bakka upp á húsin, ok þrír menn með hönunum, ok vóru á verði. Fótar-Örn var lengstum á hesti, ok skygnðisk um. Þeir Hrani gátu upp komit svá hurðunni, at leggja máttu sverðum, en þó urðu fáir menn af því sárir. Þorbjörn Ólafsson ok Gizurr glaði höfðu brotið³ nokkur spjót ór krókum, er stóðu fyrir framan stafn-rekkju í kvenna skála-durum, ok varð mönnum því gótt til varnar. Margir Gizurar-menn höfðu [ok] skjöldu. Þorsteinn Skeggjason varði stafn-rekkju, gegnt rúmi því er Hallr hafði legit í; hann hafði skjöld ok sverð, ok varðisk vel; Ísleifr Gizurarson varðisk þar ok með hönunum. Þorsteinn gékk fram fyrir Ísleif, ok bárusk sár á hann. Björn Ólafsson lagði spjóti til Eyjólf's Þorsteins sonar, ok féll hann á bak apr um kistu, ok varð ekki sárr. Björn eggjaði jafnan um nóttina félagu sína, ok bað þá reka af sér þá Eyjólf; kvað þeirra eigi óvænna er fyrir vóru; ok hans vörn brá Gizurr við jafnan síðan, at hann kvazk aldri röskvara mann séð hafa. Gizurr Þorvaldzson hljóp [þá] upp í stafn-rekkjuna, er sár bárusk á Þorstein. Ok þá sóttu þeir Eyjólfir norðr um kvenna-skála-dyrrin, ok varð⁴ Eyjólfir þá framarlega. Þat sá Gizurr, er hann var í stafn-rekkjunni, ok ætlaði at höggva tveim höndum á handlegg Eyjólfis með Brynju-bít; en blóðrefillinn kom upp í tjald-smóttann⁵, ok kom þat [högg] eigi á Eyjólf. Aldri sá þeir Eyjólfir Gizur um nóttina; ok eggjuðu þó, at hann mundi láta sjá sik; en hann svaraði öngu. Þá bað Kolbeinn grön at hönunum skyldi hrinda á fylking þeirra Gizurar-

¹ Thus B; Þorsteinn ok Guðmundr, synir Eireks Brandzsonar, Cd. ² ok hvílduz sem við skinnleik, B. ³ brotið] fengit, add. B. ⁴ varð] var, B.

⁵ tjalld-sprotann, B.

[III. 189: ix. 3.]

manna; ok þat var gört. Var þá í reiðingu mikilli¹. Ok í þeirri svipan hjó Ari Ingimundarson hönd af Ketilbirni Gizurar-syni. Hann mælti við sveininn², er hann lét höndina, svá at af tók:—'Skall þar einum!' segir hann, 'ok skyldi brátt meirr.' Skildir margir hengu í skálanum; ok bað Gizurr menn taka skjölduna, ok skjóta skjald-borg í þeim durum, er skálar mættusk; ok svá var gört. Sóttu þeir Hrani ok Kolbeinn fast at; ok gátu ekki at gört skjald-borginni. Þrífir Kolbeinn þá til, ok ætlaði at rífa af þeim skjölduna; en Gizurr hjó á höndina³. Ok börðusk þá enn lengi. Ok þá er Eyjólfir sá, at seint sóttisk; en ugði, at héraðs-menn mundu at koma, þá báru þeir eld at. Jón af Bakka hafði haft tjöru-pinn⁴ með sér. Þeir tóku gærur⁵ af þönum, er þar voru úti, ok báru þar í eld ok tjöruna; sumir tóku töðu, ok tráðu í gluggana, ok lögðu þar eld í; ok varð þá brátt mikill reykr í húsunum ok svæla mikil. Gizurr lagðisk niðr í skálanum með set-stokkinum öðrum-megin, ok lagði nasarnar ok höfuðit við gólfrit, ok var Gróa kona hans hjá hönnum. Þorbjörn nef lá ok þar hjá hönnum, ok horfðusk þeir Gizurr höfðum at. Þorbjörn heyrði, at Gizurr bað fyrir sér á marga vega ok háleitlega til Guðs, svá at aldri þóttisk⁶ hann hafa heyrnt slíkan formála. Hann þóttisk eigi mega sínn mann í sundr hefja fyrir reyk. Ok eptir þat stóð Gizurr upp, ok hélt Gróa á hönnum, ok gékk hann þá í ann-dyri it syðra; ok var hönnum þá ervitt mjök, bæði af reyk of hita; ok var þá í hug, at leita út, heldr en vera lengr svældr inni. Gizurr glaði stóð úti⁷ við dyrrin, ok talaði við Kolbein grön; bauð Kolbeinn hönnum grið, þvíat þeir höfðu þat fyrir við mælk, at hvárr mundi öðrum grið gefa sem vald hefði til. Gizurr Þorvaldzson stóð at baki nafna sínum meðan þeir mæltusk þetta við, ok svalaði hönnum heldr meðan. Gizurr glaði mælti: 'Kjósá vil ek mann með mér til griða.' Kolbeinn játti því þegar, ef frá væri skilðir Gizurr ok synir hans. Þá kom þar til Gró í dyrrin⁸ Ingibjörg Sturlu dóttir; ok var hön í nátt-serk einum ok berfætt. Þá var hön þrettán⁹ vetra gömul, ok var mikil vexti ok sköruleg at sjá. Silfr-belti hafði vafizk um fætr henni, er hön kom¹⁰ ór

¹ varð þá í hröngl mikit, B.² hann mælti við sveininn] thus B; hann mælti sveininn, Cd. (erron.).³ skildir—höndina] om. B.⁴ Thus also B.⁵ gærur, B (should be gætur, from gor or gór = *gore = the gory skin*); in the Dict. I have forgotten to notice this etymology.⁶ þóttisk] quazt, B.⁷ úti] om. B.⁸ dyrrin] andyrit, B.⁹ Thus also B.¹⁰ komz, B.

[III. 190: ix. 4.]

hvflunni fram; þar var á pungr ok í gull mörg er hón átti; hafði hón þat þar með sér. Gróa varð mjök fegin henni; ok segir, at eitt skyldi yfir þær ganga báðar. En er Gizuri hafði heldr svalat¹, þá varð hönunum eigi þat fyrir at hlaupa út². Var hann í línkæðum ok í brynju, ok stál-húfu á höfði, ok sverðit Brynju-bít í hendi. Gróa var í nátt-serk einum. Gizurr gékk at henni Gró³, ok tók fingr-gull tvau út ór bróka-beltis-pússi snum, ok fékk henni í hönd; þvíat hann ætlaði henni líf en sér dauða⁴; gullit annat hafði átt Magnús biskup föður-bróðir hans, en annat Þorvaldr faðir hans; 'Vil ek,' segir hann, 'at þessa gripa njóti vinir mínir, ef svá ferr sem ek vilda.' Gizurr fann á Gró, at henni þótti mikill skilnaðr þeirra. Leitaði þá Gizurr innar eptir húsunum, ok með hönunum Guðmundr ofsi frændi hans; hann vildi aldri við hann skilja. Þeir kómu at Lítlu-stofu-durum⁵, ok ætlaði Gizurr þar út at leita. Þá heyrði hann þar úti manna-mál ok bölván. Brott hvarf hann þaðan.

258. Nú skal hér fyrst frá hverfa. Þær Gróa ok Ingibjörg gengu í dyrrin⁶. Gróa bað Ingibjörgu útgöngu. Þat heyrði Kolbeinn grön, frændi hennar, ok bað hana út ganga til sín. Hón kvazk eigi þat vilja nema hón kjöri mann með sér. Kolbeinn kvað eigi þat mundu. Gróa bað hana út ganga⁷. 'En ek verð at leita sveinsins Þorláks, systur-sonar míns,' segir hón.—Þorleifr hreimr var faðir hans. Sveinninn hafði út hlaupit áðr, ok loguðu um hann lín-klæðin⁸, er hann kom ofan á völlinn. Hann var tíu vetra gamall. Komsk hann til kirkju. Þat er sumra manna sögn, at Þorsteinn genja hryndi Gró inn í eldinn; ok þar fannsk hón í and-dyrinu⁹. Kolbeinn grön hljóp inn í eldinn eptir Ingibjörgu, ok bar hana [út] til kirkju. Tóku þá húsinn mjök at loga. Hallr Gizurarson kom lítu síðarr at þeim inum syðrum durum, ok Árni beiskr með hönunum, fylgðar-maðr hans. Þeir vóru báðir mjök þrekaðir ok móðir af hita. Borði var skotið um miðjar¹⁰ dyrnar. Hallr horfði lítt á, hljóp þegar út yfir borðit; hann hafði sverð í hendi ok ekki fleira vápna. Einarr Þorgrímsson var þar nær staddr, er Hallr hljóp út, ok hjó í höfuð hönunum með sverði, ok varð þat bana-sár. En er hann féll, hjó annarr á fótinn hægra fyrir

¹ So B; ok er Gizurr hafði svalat sér, Cd. ² þá var hönunum þat í hug at hlaupa eigi út, B. ³ Gró] add. B. ⁴ ok fékk—dauða] add. B. ⁵ durum] om. B. ⁶ gengu nú út at durunum, B. ⁷ B; here is a homoteleuton in Cd. (útgöngu to ganga). ⁸ lín-klæðin] klæðin, B. ⁹ B; anddyrum, Cd. ¹⁰ miðjar] þverar, B.

[III. 191 : ix. 5.]

neðan kné, ok mjök undan. Þorleifr¹ munkr frá Þverá, ölgörðar-
maðr, var út genginn² áðr, ok var þar í túninu; tók hann eina
gæru³, ok skaut undir Hall, þá er þeir Einarr gengu frá hólum; hann
kipði öllu saman, Halli ok gærinni⁴ á leið til kirkjunnar þá er þeir
hugðu eigi at. En Hallr var fá-klæddr, ok kom kulði mikill í sár hans.
Munkrinn var berfætt, ok kól hann, ok kom hann⁵ þeim báðum í kirkju um sðir.
Árni beiskr hljóp þegar út eptir Halli; hann drap fótum í borðit; var hann þá við
aldr; ok féll hann þá er hann kom út. Þeir spurðu hverr þar færi svá hrapallega.
'Árni beiskr er hér,' segir hann, 'man ek eigi griða biðja; sé ek at sá
liggr skamt frá mér, at mér líkar eigi illa at fara slíka ferð ok hann⁶.'
Kolbeinn grön mælti þá: 'Hvært man nú eingi Snorra Sturluson?'
Báðir unnu þeir á hólum, ok Ari Ingimundar son; ok fleiri hjoggu þeir hann;
ok lét hann þar líf sftt.—Þá féll skálinn ofan; fyrst norðan suðr í loptið
er í var skálanum⁷. Þessir menn urðu þar undir: Ísleifr Gizurarson, ok
Ketilbjörn bróðir hans, Björn Ólafsson, ok Steinn smiðr, Kolbeinn⁸,
ok Ásgrímr; Guthormr⁹ pilt, Ketill sútari ok Kormakr létusk í klefanum.
Sokki Ormsson lézk í Lítlu-stofu. Páll hét lausa-maðr er fannsk í borð-húsi
dauðr í stofunni. Snauðir menn nú köfnuðu í gesta-húsi. Þorfinnr hét
maðr faðir Þórólfs tin-smiðs. Hálf¹⁰ þriði tögr manna lézk í brennunni.
Halldórr Ögmundarson¹¹ komsk út suðr-dyrr af búrinu¹²; var þar fyrir
Eyjólf Þorsteinsson ok gaf hólum grið. Ok er hann kom at kirkjunni mjök,
var þar fyrir sá maðr er Þorgils¹³ smiðr hét, er sðan var veginn at
Möðruvöllum; hann tók til hans, ok kvað hólum eigi annt í kirkjuna;
en annarr hjó til hans með sverði við forkirkjuna¹⁴, ok kom framan á
hálsinn inum hægra megin, ok hraut blóðit allt á kirkjuna; ok varð þat
mikill áverki; ok komsk hann við þat í kirkju¹⁵. Nú tóku öll húsín at
loga, nema elda-hús¹⁶ brann eigi ok Lítla-stofa ok skyr-búr.

259. Nú er at segja frá Gizuri Þorvaldz syni: hann kom at skyrbúri,
ok Guðmundr frændi hans fylgði hólum. Gizurr bað hann brott fara,
ok kvazk heldr einn mega fá nökkut undan-

¹ Þórólfr, B. ² nýgenginn, B. ³ eina gæru] gæru er þar lá, B. ⁴ hann
kipði—gærinni] B; kipði Halli, Cd. ⁵ ok gat hann þó komit, B. ⁶ ok
hann] add. B. ⁷ fyrst norðan af skálanum suðr um lopt[it] er í v. sk., B.
⁸ Kolbjörn, B. ⁹ Guðlaugr and svart, B. ¹⁰ hálf] om. B. ¹¹ Guðmundar-
son, B. ¹² af búrinu] add. B. ¹³ Þorkell, B. ¹⁴ forkirkjuna] B; kirkjuna, Cd.
¹⁵ ok kom—kirkju] B; a homoteleton in Cd. (kirkjuna-kirkju). ¹⁶ elldús (I), B.

[III. 192: ix. 5.]

bragð ef þess yrði auðit¹, þat er eigi fengi tveir. Kom þar þá Jón prestur Halldórsson, ok bað [Gizurr] þá báða brott fara at sinni. Gizurr steypði þá af sér brynjunni ok stálhúfunni, en hafði sverðit í hendi. Þeir Jón prestur ok Guðmundr leituðu til suðr-dura af búrinu, ok fengu báðir grið. Gizurr gékk í búrit. Hann sá, at skyrker stóð á stokkum í búrinu; þar hleypti hann sverðinu í ofan Brynju-bít í skyrit, svá at sökk upp yfir hjöltin. Gizurr sá at ker var í jörðu hjá lftið, ok var í sýra, en skyr-kerit stóð yfir ofan, ok huldi mjök sýru-kerit hitt² er í jörðunni var. Þar var rúm svá at Gizurr komsk niðr í sýru-kerit³, ok settisk hann niðr í sýruna í lín-klæðum einum, ok tók hónum sýran í geir-vörtur. Kallt var í sýrunni. Skamma hríð hafði hann þar verit⁴, áðr hann heyrði manna-mál, ok var um talat, ef hann fyndisk, at þrír menn vóru ætlaðir til áverka við hann. Ok skyldi stítt högg hverr þeirra höggva, ok fara ekki ótt at, ok vita hvernig hónum brygði við. Til þess var ætlaðr Hrani, ok Kolbeinn grön, ok Ari Ingimundarson. Nú kómu þeir í búrit með ljósi, ok leituðu allt. Þeir kómu⁵ at kerinu er Gizurr sat í, ok lögðu í kerit þrem sinnum með spjótum eðr fjórum sinnum. Þrættu þeir um; sögðu sumir at fyrir yrði nökkut, en sumir ekki. Gizurr hafði lófann fyrir kviði sér⁶ sem hóglegast, at þeir skyldi sem sízt kenna at fyrir yrði. Hann skeindisk á lófunum, ok svá framan á knjánun, ok á⁷ sköfnungunum⁸; vóru þat lítil sár ok mörg. Svá hefir Gizurr sagt síðan⁹, at áðr þeir kæmi í búrit, at hann skalf af kulða, svá at svaglaði¹⁰ í kerinu; en er þeir kómu í búrit, þá skalf hann ekki. Tysvar leituðu þeir um búrit, ok fóru svá í hvárt-tveggja sinni. Eptir þat gengu þeir út, ok bjoggusk í brott. Gengu menn þá til griða þeir er lífs vóru¹¹: Guðmundr Fálka son, Þórðr djákni, ok Óláfr er síðan var kallaðr gestr, ok hafði Einarr Þorgrímsson áðr unnit á hónum. Þat var¹² í dagan.

Stigu brennu-menn þá á bak, ok riðu ór garði. Fótar-Örn reið síðarst¹³ ór garði; ok segir hann Eyjólfí, at hann sá mann ganga til kirkju, ok var leiddr; ok kvazk hyggja at Gizurr væri; ok kvað þat eitt ráð, at riða aptr. Margir svöruðu, ok kváðu þat eigi vera mega.

¹ ef þess vildi auðna, B. ² hitt] þat, B. ³ þar var rúm þat, er maðr mátti komaz í kerit, ok fór Gizurr þar í kerit, þat er í jörðunne var, ok settiz niðr, B. ⁴ verit] setit, B. ⁵ ok leituðu allt, þeir kómu] B; ok leituðu allt þar til kómu, Cd. ⁶ sér] á ser, B. ⁷ ok svá framan á beinum á sk. . . , B. ⁸ sköfnungunum] thus vellum B, not sköf-. ⁹ síðan] sjalfr, B. ¹⁰ svaglaði] thus also B. ¹¹ þeir er lífs vóru] add. B. ¹² þat var] þá var, B. ¹³ síðarst] B; síðarr, Cd.

[III. 193: ix. 5, 6.]

Var ok eigi aptr snúit¹. Gizurr hafði þá gengit til kirkju, sem Örn ætlaði, þvíat svá var hönnum kallt orðit, at hann þolði eigi lengr þar at vera. Ok er hann kom í kirkju, vóru klæði borin at hönnum, ok vermði sú kona hann á lærum sér er hét Hallfríðr garða-fitja², er síðan var heima-kona á Víðimýri með Kálfi Brandzsyni. Ornaði hönnum brátt; var hann mjök háss³ orðinn af reyk ok kulða. Gizurr hresstisk brátt; ok bar hann sik vel ok drengilega eptir slíka mann-raun ok harma. Hallr Gizurarson andaðisk þá er hálf-ljóst var⁴.—Þá er brenna var á Flugumýri, var liðit frá Önundar-brennu fjórum vetrum fátt í sex tigi vetra, en frá Þorvaldz-brennu hálfri þriðri tögr vetra⁵. Þessi tíðendi spurðusk brátt víða, ok þótti öllum vitrum mönnum þessi einhver mest orðit hafa [hér á landi]. Sem Guð fyrir-gefi þeim er görðu með sinni mikilli miskunn ok mildi! Gizurr reið upp í Tungu fyrst um morguninn, ok fátt manna með hönnum; görði hann þat til varúðar, ef óvini hans bæri at. Reið hann þá skjótt aptr á Flugumýri, ok nökkurir Tungu-bændr með hönnum. Páll Kolbeinsson frá Stað kom þá til mótz við hann ok mart manna með hönnum. Þá var borinn út á skildi Ísleifr son hans; var hann eigi brunninn, nema⁶ búkrinn steikðr innan í brynjunni. Þá fundusk brjóstin af Gró; ok vóru þau⁷ ok út borin á skildi at Gizuri. Þá mælti hann: ‘Páll frændi,’ segir hann, ‘hér máttú sjá Ísleif son mín, ok Gró konu mína.’ Ok þá fann Páll, at hann leit frá, ok stökk ór andlitinu sem hagl-korn væri.—Á Flugumýri brann fé mikit er margir menn áttu þeir er þar vóru; ok margir menn höfðu þangat léð gripa sínna, dúnklaða⁸ ok annarra gripa; ok brann þat allt. En þat brann þó mest í fémunum er Gizurr átti; fyrst bærinn á Flugumýri, er eingi var jafn-virðilegr í Skagafirði utan staðrinn á Hólum. Þar vóru öll hús mjök vönduð at smíð. For-skálar allir al-þilðir⁹ til stofu at ganga. Skáli al-tjaldaðr ok stofa. Þar brunnu ok all-margir gripir er Ingibjörg átti Sturludóttir. Ingibjörgu bauð til sín eptir brennuna Halldóra dóttir Snorra Bárðar sonar, frændkona hennar, er þá bjó í Odda. Fór hön þangat, ok fóru-nautar hennar með henni; var hön mjök þrekuð, barn at aldri.

260. Nú er at segja frá brennu-mönnum; at þeir riðu á Hof-

¹ varð ok ekki af at þeir snere aptr, B. ² garða fylea, B. ³ háss] kalldr orðinn ok móðr, B. ⁴ þá er nær var hálfjóst, B. ⁵ Thus B and V.; Br. interchanges the words. ⁶ ok var hans ekki eptir nema, B. ⁷ ok var þat borit út, B. ⁸ B; Cd. has acc. ⁹ al-þilðir] B; al-þiljaðir, Cd.

[III. 194: ix. 6.]

staði til matar. Þar bjó Einarr faxi. Þaðan riðu þeir til Hóla út, ok tóku lausn af Heinreki biskupi; tók hann vel við þeim, ok mötuðusk einir sér í stufu¹, ok sváfu um nóttina í Almanna-stofu. Þar var fyrir Hrafn Oddzson, ok þeir tíu saman félagar, ok rézk Hrafn þaðan í ferð með brennu-mönnum. Ok er brennu-menn vóru á² staðnum, spurðu þeir at Gizurr var á lífi, ok þótti þat mörgum þeirra eigi líklegt; ok urðu við nökkut hljóðir. Hrafn segir þat mundu göra þeirra bana mun verra³, ok það þá svá við búask. Þaðan riðu þeir allir saman norðr á Möðruvöllu til bús Eyjólf's, ok sátu þar, ok höfðu sterka vörðu á sér. Þá kom reyðr mikil á land staðarins á Möðruvöllum, ok átti Eyjólf'r einn mjök svá allan hvalinn. Gizurr samnaði nú mönnum saman at sér, ok varð hönnum þá gótt til liðs. Eggjuðu þá margir, at þegar skyldi ríða eptir brennu-mönnum út til staðarins. Gizurr segir svá, at þótt aldri gæti hann sínna harma rekit, at aldri skyldi hann þá á staðinn sækja. Fór hann þá ofan í Geldinga-holt; ok sitr hann þar með þrjú hundruð manna. Gékk þá upp bú allt, ok drepit bú-fé allt þat sem þar var. Þar bjó þá Kolfinna Þorsteinsdóttir, systir Eyjólf's. Gizurr sendi menn suðr um heiði til vina sínna, at þeir kæmi til mótz við hann. Þá kom þar sunnan Andrés Sæmundarson ok Þórðr son hans ok höfðu þrjá tigi manna; ór sveit Gizurar fóru sex tigr manna; vóru þat inir beztu menn. Var þar Páll Þorsteinsson af Hvalsnesi; fóru þeir til Skagafjarðar. Gizurr lét þá liði samna um héraðit; ok menn kómu ór Langadal til mótz við hann. Ok er liðit kom saman, vóru þat sex hundruð manna, sem fyrr segir⁴; vóru þat inir beztu menn ór héraðinu, Páll ok Broddi, ok Ásbjörn Íllugason; hann bjó þá í Viðvík. Þeir riðu norðr Öxnadals-heiði. Gizurr kom með flokki þessum á Bakka; var þá höggit bú allt, ok rænt hví-vetna því⁵ er fyrir höndum var. Jón var vel fjár-eigandi, ok átti at öllu vel fyrir gört; var þá allt snautt ok fátækt er þeir fóru á brott. Fór Gizurr út, ok settisk á Möðruvöllu með flokkinum; var þar rænt öllu því er eigi var í kirkju borit, ok drepit fé þat allt er þeir vissu, at Eyjólf'r átti. Brennu-menn stukku þá undan ok þeir Hrafn, ok á skip, ok fóru út til Hríseyjar. Páll Kolbeinsson ok þeir er með hönnum vóru, höfðu eigi ráns-fé, ok vóru á sínum kosti⁶, ok því vóru þeim eigi sakir gefnar af

¹ í stufu] add. B. ² á] þar at, B. ³ þat mundu—verra] margra þeirra bana mundo verða, B. ⁴ vóru þat—segir] mundi vera v. hundrat, B. ⁵ því] þat, Cd. ⁶ sjalfra, add. B.

[III. 195, 196: ix. 7.]

Eyjólfi. Einn brennu-maðr var þar tekinn á ströndinni, Helgi Fereygill, ok var drepinn út frá bænum á Möðruvöllum. Prest-Jóan¹ vá at hónum. Gizurar-menn nokkurir fóru yfir um fjörð til Garðz-víkr² ok ræntu þar. Gizurr sat vel viku á Möðruvöllum. Þá fór Eyjólfur ábóti, ok Andrés Sæmundarson, milli, ok góðir menn með þeim. Þeir fundusk út við³ Hjalta-eyri; vóru brennu-menn þar ok þeir Hrafn á skipum út fyrir eyrinni, ok töluðusk menn við nökkut. Hrafn hafði mjök orð fyrir þeim. Eyjólfur segir svá, at nú mundu menn una at sættask við Gizur, er hann hafði nökkut á beisku bitið, ok bauð öll mál óskoruð í⁴ dóm Hákonar konungs. En sú var sætt nefnd, eðr vandræðis-firring þá⁵ í stað, at grið vóru sett þann vetr með þeim öllum. Skyldi Eyjólfur eigi vera at búi sínu, ok eigi nær en með Finnbirni á Grenjaðar-stöðum; en Hrani í Flatey. Hrafn skal vera með Andrési mági snum austr í Skarði. Kolbeinn grön skyldi vera með Þorvarði Þórarins syni austr at Hofi í Vapnafirði. Gizurr snóri þá með flokkinum [aptr] til Skagafjarðar; fóru þá Sunnlendingar suðr. Hrafn fór suðr með Andrési Sæmundarsyni ok Ari Ingimundarson. Eyjólfur fór á Grenjaðar-staði ok þeir tíu saman. Ásgrímr Þorsteinsson ok Eirekr Brandzson,—fleiri vóru þeir saman,—kómu⁶ til Þingeyra. Hrani fór til Flateyjar ok þeir tólf saman. Þá fóru aðrir til búa sínna ok heimila. Gizurr tók þá við búi í Ási í Hegranesi at þeirra Árna Bjarnasonar ok Steinunnar Eireksdóttur, ok sat hann þar um vetrinn fram um Jól⁷; hafði hann mjök fjölmennt um vetrinn. Bændr ór héraði eflðu þá kost hans um búit. Kyrt var þá um vetrinn fram um Jól. Þá var vetr svá góðr⁸, at menn mundu eigi slíkan. Eptir brennuna kvað Gizurr vísu þessa:—

Enn man ek böi þat er brunnu bauga-hlín ok mínir
(skaði kennir mér minni) mín þrír synir inni:
Glæðr muna Göndlar⁹ röðla gny-skerðandi verða
(brjótr lifir sjá við sútir sverðz) nema hefndir verði.

261. ¹⁰ Brandr ábóti sendi menn sunnan til Þorgils, at hann skildi fara norðr til Hóla at sækja skript sína til Heinreks biskups. Reið Þorgils norðr fyrir Jóla-föstu. Hann fann Gizur á Flugu-

¹ B; Jon prestur, Cd. ² Gaddzvíkr, B (erron.). ³ út við] út fyrri, B.
⁴ í] B; á, Cd. ⁵ þá] B; þó, Cd. ⁶ kómu] here begins the twentieth vellum leaf.
⁷ The vellum leaf (and Br.) here add, 'þá var vetr svá góðr,' in the wrong place, yet without writing the sentence in full. ⁸ sem fyrir segir, add. vellum leaf (and Br.).
⁹ Göndlar] B; grundar, Cd. ¹⁰ This chapter, being a part of Thorgils Saga, is left out in B, but stands in the vellum leaf.

mýri, ok görði hann it mesta létta-bragð á sér. Reið Þorgils til Hóla; ok skriptaði biskup hónum fyrir víg Valgarðar¹; ok fór með þeim vel ok vingjarnlega. En er Þorgils reið aptr, fundusk þeir Gizurr á Flugumýri ok reið hann með Þorgilsi í Vatz-skarð. Töluðu þeir mart, ok féll með þeim álitlega, en þó ekki með fullum trúnaði. Skildusk þeir skipulega. Reið Þorgils til Staðar; ok sat heima um kyrt þann vetr.

262. Gizurr Þorvaldzson sat í Ási um vetrinn, sem fyrr var ritað; ok bar vel af sér sína harma, ok var kátr um vetrinn við menn sína ok vini er til hans kómu. Hann var mikill borði, ok lét lítt á sér finna² þat er at höndum hafði borit. Ok aldri bar hónum þá hluti til handa, í ófriði eðr öðrum mann-raunum, at hónum stæði þat nokkut fyrir mál-snilli eðr mál-svefni³. Um vetrinn eptir Jól reið Gizurr vestr um heiði; ok brá á því, at hann mundi ríða vestr til Miðfjarðar. En hann reið eigi lengra en á Auðkúlu-stað til Bjarna bónda. Hann reið skjótt vestan⁴, ok samnaði mönnum at sér skjótlega. Þat spurðu brennu-menn er hann reið vestr, ok höfðu engi varðhöld á sér. Gizurr ætlaði norðr at brennu-mönnum, sem hann görði. Þótti hónum eigi haldizk hafa viðmæli þeirra um vistarfar brennu-manna. Kolbeinn grön var annat skeið í Eyjafirði með Guðnýju Mána-dóttur í Gnúpufelli. Þessir menn voru nefndir með Gizuri,—heima-menn hans, Ásbjörn Íllugason var þá með hónum, ok Grýlu-Brandr⁵ fylgðar maðr hans, ok Þorleifr hreimr systur-son hans, Páll Hvalnesingr, Guðmundr ofsi, Markús Marðarson, Guthormr Guthormsson, Eyjólfur Þorleifsson, Óláfr gestr, Prest-Jóan⁶, Ögmundur vandræða-mágr, Ormr upp-spretta, Þórarinn graut-nefr. Þá voru bændr ór Héraði,—Geirr auðgi Þorvaldzson, Snorri bróðir hans, Hjálmr af Víðivöllum; þrír Gellis-synir: Arnoddr, Þrándr, Grímr; Örnólfr af Þverá, Einarr Faxi. Sex menn fóru ins sétta tigar. Nú ríðr Gizurr með sínum flokki norðr Öxnadals-heiði Laugar-nátt fyrir Páls-messu, en hón var Dróttins-dag eptir. Þeir kómu á Bakka er skamt var frá dagsetri. Þá nótt fyrstu lá Jón inni í skála ok þeir Ljótr son hans, en áðr höfðu þeir legit í kirkju þar til. En⁷ þeir brutu upp hurðina menn Gizurar, ok gengu inn ok tendroðu ljós. Jón hljóp upp á þver-tré í skálanum.

¹ Thus, Valgarðar, vellum leaf. ² á sér finna] á sik bóta, B. ³ at hónum—svefni] at hónum qðe (I) þat fyrir málsvefni standa, B. ⁴ vestan] aptr til héraðs, B. ⁵ Grýlu-] so vellum leaf and B, not Grýtu. ⁶ B; Jon prest, Cd. ⁷ þar til, en] emend.; þar til er, vellum leaf and Br.

[III. 198: ix. 8.]

Ormr upp-spretta lagði spjóti upp til hans. Féll hann þá ofan, ok bað Guð gæta sín ok helgan Jón postula, kirkju-dróttinn sínn. Ormr vá hann. Ljótr fannsk eigi, ok gaf hómum þat líff. Ásbjörn Íllugason skaut hómum undan, frændi hans. Eptir þat riðu þeir í brott ofan eptir dal. Ok er þeir kómu gegnt Öxnahóli, ræddi Gizurr um at hann mundi koma þar ok finna Einar. Sneru þeir þá þangat við þrjá tigi¹ manna; kómu þar á óvart ok brutu upp hurðir. Einarr hljóp upp er hann heyrði brestinn ok gat fengit vápn sín. Hann lá í lokhvílu, ok varðisk þaðan um hríð vel ok drengilega. Í því var hann tekinn ok út leiddr. Óláfr gestr vá hann. Braut² riðu þeir af Öxnahóli, ok fundusk þar niðri á eyrunum um nóttina. Frost-viðri var á um nóttina ok kalt veðr³. Þeir riðu nú þar til er þeir kómu á Möðruvöllu. Þar voru fyrir þrír brennu-menn, Andrés Brandzson, Ófeigr Eireksson, Þorgils Sveinsson; þeir lágu í skemmu norðr frá⁴ húsum. Brotin var upp skemman; var Ófeigr tekinn ok leiddr út; Ögmundr vand-ræða-mágr vá at hómum. Andrés komz út hjá þeim ok ætlaði til kirkju. Einarr faxi tók hann, ok ætlaði at fylgja hómum til kirkjunnar. Tóku þeir hann í höndum Einari, ok var hann höggvinn; margir unnu á hómum. Þorgils komsk ór skemmuni ok innar í almanna-stofu, ok varðisk vel ok drengilega; margir sóttu þeir at hómum, Páll Þorsteinsson, Þorleifr hreimr; varð hann handtekinn. Mart fólk lá í stofunni, ok flest konur. Þorgils mælti áðr þeir leiddu hann fram [ór stofunni]: ‘Lifit, konur, vel í stofunni ok heilar⁵!’ En er hann kom út, vá Uppsprettu-Ormr hann. Gizurr sendi nökkura menn út á Hallgils-staði⁶,—þat er it næsta Möðruvöllum; þar átti Hámundr Várbelgr bú. Gizurr mælti at þeir mundu drepa hann. Þangat fóru menn tíu eðr tólf⁷. Þeir tóku hús á mönnum, ok brutu upp hurð. Kollsveinn kröb-bungr var á húsum uppi ok á baðstofu, ok horfði forviðris, ok komsk Hámundr þar út at baki hómum um baðstofu-glugg í skyrtu einni ok línbrókum; ok komsk til næsta bæjar, ok var þar fólgin. Dró hann svá undan; ok var kalinn á fótum. Þat var í öndverða dagan. Þeir Gizurr riðu af Möðruvöllum; þeir átu dagverð í Hlíð; sumir at Gríms Einars sonar skeggs⁸, sumir á öðrum bæjum.

¹ á þriðea tige, B. ² braut] B; brátt, Cd. ³ frost-viðri—veðr] add. B; om. vellum leaf. ⁴ norðr af, B. ⁵ lifit—heilar] ‘lifit konurnar ljúfu inni,’ sagðe hann, ‘heilar ok sælar,’ B. ⁶ Hallgils-staði] emend.; Hafgilsstaði, vellum leaf; Hallgrímsstaði, B. ⁷ nöckurir x. menn eðr xij, B. ⁸ skeggs] add. B; om. vellum leaf.

[III. 199: ix. 8.]

Þaðan riðu þeir upp eptir Eyjafirði. Þá kom í móti þeim á¹ Eyrarlandi, Eyjólfur andvaka, er Grímr² hafði sent á nýsón, ok sagði hann Gizuri at Kolbeinn grön var uppi í Eyjafirði ok skömmu norðan kominn af Grenjaðar-stöðum. Gizuri var reikunar-samt í orðum³ áðr hann spurði þetta; ok þótti þat eina fyrir hafa orðit er litil hefnd var í. Þeir riðu nú til þess er þeir kómu gegnt Hrafnagils-laugu. Gizurr bað nökkura menn sína snúa til laugarinnar, ok vita hvat þar væri. Viku þangat⁴ af tíu menn. At lauginni⁵, var einn brennu-maðr, ok konur nökkurar, Ásmundur af Bringu. Konur lágu á hönnum ofan; ok grunaði þá ekki um þat, ok riðu upp eptir ánni⁶; ok er þeir kómu gegnt Hrafnagili, gékk Guðmundr bóndi ofan til þeirra ok bauð Gizuri þar at vera. Gizurr þakkaði hönnum boðit, en kvazk ríða mundu lengra⁷, ok töluðu þeir Gizurr mjök langa stund⁸. Svá er sagt at Gizurr reið svart-blesóttum hesti þá er þeir riðu upp eptir Eyjafirði; hann var vápnaðr vel, ok í blári kápu; vóru loðnir kálfskinns-skúar á fótum, þvíat frost var mikit ok kulði⁹. Þá hafði hann sanna frétt af at Kolbeinn grön var í Eyjafirði. Nökkurir menn hans riðu fyrir á Espihól; skyldi þar leika um daginn, Örnólfr Jónsson ok þeir fimm saman; var þeim svarat skotyrðum¹⁰ er þeir kómu á bæinn. Leika skyldi á Möðruvöllum¹¹ um daginn; þar kom til leiks Þorvaldr Sveinsson brennu-maðr einn, ok kvað betr mundu leikit á Espihóli; ok þangat fór hann um daginn. Nú kom flokkur Gizurar í tún. Þórðr bóndi Ormsson gékk út, ok heilsaði Gizuri, ok tók í tauma hestzins, ok leiddi undir hönnum suðr eptir túni. Gizurr bað hann ekki leiða hest undir sér; bað alla menn af baki stíga ok rannsaka bæinn; var svá gört, at allir menn stigu af hestum sínum. Gizurr var úti ok allr flokkurinn¹², nema tíu einir gengu inn. Þorleifr hreimr ok Jón prestr. Kolbeinn grön var þar fyrir, ok hafði séð flokkinn, sem ván var at, ok vildi hann eigi í kirkjuna; var hann þá kominn í stofu, ok stóð undir tjaldi¹³. Prest-Jóan sá at grænt kyrtils-blað kom undan tjaldinu; var hann þá tekinn ok út leiddr. Kolbeinn beiddi prestz-fundar; en þeir gáfu at því öngan gaum; þótti þeim

¹ á] hjá, B. ² Grímr] thus vellum leaf; Gizurr, B. ³ Gizuri—orðum] Gizuri var eiskranda mik, B. ⁴ þangat] thus vellum leaf. ⁵ laugunne, B. ⁶ ok riðu—ánni] ok riðu í brott, þeir riðu eptir aanne upp, B. ⁷ ok bauð—lengra] add. B; om. vellum leaf. ⁸ mjök langa stund] add. B; om. vellum leaf. ⁹ þvíat—kulði] add. B; om. vellum leaf. ¹⁰ skotyrðum] so vellum leaf and B. ¹¹ í Möðru-felli (l), B. ¹² þori flokksins, B. ¹³ í stofunne, add. B.

[III. 200: ix. 8.]

þar 'Fangs ván at frekum ulfi' er þann var, ef nökkut undanbragð yrði. Ok er Gizurr sá Kolbein, brá hann sverðinu Brynju-bít, ok þótti eigi svá skjótt á hónum unnit sem hann vildi; ok spurði, hví þeir væri nú svá handlatir¹. Þá hjó Prest-Jóan til Kolbeins; kom þat í höfuðit, ok varð þat mikill áverki, ok féll hann eigi. Kolbeinn greip til mannanna drjúgum ok kippir fast, er maðrinn var öflugr, ok lagði nær at hann mundi kippa sumum undir högginn². Unnu þeir þá margir á Kolbeini, ok féll hann eigi. Þá hjó Prest-Jóan annat högg í höfuð Kolbeini, ok gékk þat sár ofan í ennit. Þá féll hann á knéin bæði upp við³ vegginn norðr frá brandadurum; ok þar vágu þeir hann, ok varð við all-hraustlega sítt lífát⁴. Þorvaldr Sveinsson var úti í túni, ok vissu Gizurar-menn eigi hverr þar var. Gizurr spurði: 'Hverr er sá inn lauslegi er þar reikar um túnit?' Ok er Þorvaldr heyrði orð Gizurr, brá hann við, ok vildi hlaupa til kirkju; en á kirkju-stéttinni stóð Geirr auðgi. Þorvaldr brá sverði, ok vildi leggja til hans; en lagit kom í lær Þorbirni Sælendingi⁵ föru-naut þeirra sjálfra; var þat mikill áverki. Þorvaldr varð tekinn, ok vá Ögmundr hann vandræða-mágr. Eptir þat riðu þeir Gizurr á brott; ok reið allr flokkurinn í Saurbæ um kveldit til Þorvarðar⁶. Þá gékk nökkur njósn til þeirra Eyjólfis á Grenjaðar-staði; kölluðu þeir þetta sættar-rof, ok leituðu at forða sér; ok ríða upp Laxárdal ok til Mývatz; ætluðu þeir at Gizurr mundi norðr á snúa; en Gizurr reið þegar vestr aptr til Skaga-fjarðar. Þá kvað hann vísu:—

Borg lét brennu-varga bjór-stofnandi⁷ klofna
 sónar sex ok einum (sá ek deili þess) heila:
 Berg-stjóra gleðr báru blik-stríðanda síðan
 hregg, en hafna'g muggum, heldr sízt Kolbein felldan⁸.

Páll Þorsteinsson kvað þá vísu:—

Sjau hygg ek sæfða⁹ liggja (sylv gáfum vér ylgi,
 búk sneið blóðugr mækir) breunnum-menn í rennu¹⁰:
 Nú hefir gunn-mildum goldit Gizurr, svá at ek víska,
 meidum mistar-glóða minning skaða síinna.

Gizurr settisk í Ási með sveit sína; en sumir bændr fóru heim. Ok er Heinrekr biskup spurði þessi tíðendi, lýsti hann stórmælum

¹ lat hendir, B. ² nær and högginn] B; nærri höggit, Cd. ³ uppi við, B.
⁴ ok varð—lífát] add. B. ⁵ Sellendingi, vellum and B. ⁶ varðar] thus vellum.
⁷ bjór-] B; hiör-, vellum. ⁸ felldan] felldum, B. ⁹ sæfða] B; særða, vellum
 (and Br.). ¹⁰ í rennu] B; ok renna, Cd.

[III. 201, 202: ix. 9.]

yfir Gizuri ok þeim mönnum öllum er þessa ferð fóru með hönunum; kvað hann þá vera griðniðinga; gengit á grið ok görvar sættir. Eigi skyldi hringja né syngja svá at þeir væri hjá. Bráðlega eptir víg þessi reið Gizurr við nökkura menn¹ vestr til Langadals í Geita-skarð til Gunnars Klængssonar; ok tók til sín Ingibjörgu Gunnars dóttur til frillu, ok unni henni mikit brátt. Hón var rökleg kona ok góð viðfangs fyrir margra hluta sakir; fór hón heim í Ás með hönunum. Þá var fátt með þeim Heinreki biskupi ok Gizuri; varð þeim mart til; hafði biskup harðmæli mikil til Gizurar um víg þessi. Gizuri þótti biskup halda ríkt brennumenn². Reið hann þá suðr til sveita á Föstunni ok flest þeirra manna er til víganna vóru með hönunum um vetrinn. Hann var í Kallaðarnesi er þeir kómu suðr.

263. Hrafn Oddsson var austr í Skarði þenna vetr sem fyrr er ritað með Andrési Sæmundar syni, mági sínum, við sjau menn; veitti Andrés hönunum vel. Þórðr Andrésson átti þá bú á Völlum, ok var vinátta þeirra mikil með mágsemð. Þá fóru orð miðli þeirra Gizurar ok Hrafn at þeir mundu finnask á Föstunni er á liði. Tóku hvárir-tveggju því líklega. Þenna vetr, er Gizurr var suðr farinn, kom austan ór Fjörðum til mótz við Eyjólf Þorsteinsson, Þorvarðr Þórarinsson með sveit manna; ok segir, at hönunum mislíkaði mjök dráp Kolbeins, er hann var heima-maðr hans um vetrinn, þótt hann væri skamma hríð. Þeir Þorvarðr ok Eyjólf fóru þá vestr á sveitir, fyrst til Eyjafjarðar, ok þaðan til Skagafjarðar. Þeir kómu mjök á óvart til Silfra-staða. Geiri bónda Þorvaldz syni³ var sagt, at þeir riðu sunnan eptir vellinum. Gékk hann þá út mjök snúðigt. Ok er hann kom mjök svá⁴ at kirkju-garðinum hleypði Hámundr Várbelgr sunnan í túnit. Geirr fór þá til kirkju ok hratt upp hurðunni. Lagði Hámundr spjóti í því, ok kom í kirkju-hurðina, en ekki á Geir. Skildi þá með þeim. Þá vóru þar flestir brennumenn, þeir er á lífi vóru, í þeirri ferð, ok þar var allr flokkurinn um nóttina, ok rændu öllu því er þeir kómu höndum á; en mart var áðr í kirkju borit, þvíat vísa-ván þótti mörgum, at þeir mundu koma á héraðit, þegar Gizurr var í brottu farinn. Töðu gáfu þeir mikla á Silfra-stöðum. Enn morgininn

¹ menn] here ends the twentieth vellum leaf; a small piece, however, is left of the next following leaf. ² -menn] thus (acc.) B; $\overline{m\overline{m}}$ (dat.), the vellum and Br.

³ Geiri bónda Þorvaldz syni] emend.; both B and the vellum call him Þorvald, here as well as in the lines below. ⁴ mjök svá] add. B.

[III. 202, 203: ix. 10, 11.]

eptir riðu þeir yfir¹ í Tungu ok fundu þar þann mann yfir hjá Stöpum² er Snorri hét ok var Brúsason; hann sögðu þeir haldit hafa njósn fyrir Gizuri; hann hand-hjoggu þeir. Þat var inn næsta dag fyrir Márfu-messu í Föstu. Riðu þeir ofan í Geldingaholt, ok þaðan vestr til Langadals, ok gátu ekki náð þeim mönnum, er þeir vildu, þvíat flestir voru suðr með Gizuri. Þeir riðu brátt norðr yfir heiði; ok settusk þá á Grund allir í þat bú, er Hrani hafði þar varð-veitt³, ok Þórðr Sighvatsson átti. Þá voru flutt föng útan af Möðruvöllum. Um várit lítlu fyrir Páska, áðr Oddr kom til Gizurar, var fundr stefndr í Laugardal⁴ með Gizuri ok Hrafni. Fór Andrés Sæmundarson þar í milli; voru áðr grið seld; skildu hvárir koma með tólf menn. En Gizurr kom við fjóra tigi manna. Þótti Andrési þá eigi trúlegt ok Þórði syni hans. Þeir voru þar báðir með Hrafni. Settusk menn niðr ok töluðu úti, ok var Gizurr þess at harðari í talinu sem þeir töluðu lengr. Þá gékk at Hrafni Teitr Álason ok talaði einmæli; bað hann öllu því játa er Gizurr beiddi hann; kvað hönnum eigi annat mundu duga þar sem þá var komit. Ok svá görði Hrafn, ok sór Gizuri þá eiða, at hann skyldi aldri hönnum í móti vera, ok aldri veita brennu-mönnum á mót hönnum. Skilðu þeir við svá búit. Reið Hrafn vestr til sveita, Skírdags-nótt ok Langa-Frjádag, allt it efra um fjöll frá Skarði, ok kom vestr í Dali⁵ at⁶ Páskum. Gizurr sagði svá síðan sjálf, at hann kvazk eigi vita hvat Hrafni hefði hlíft á þeim fundi, þvíat hann kvazk ein-ráðit hafa áðr fyrir sér, at meiða hann at nokkuru, blinda eðr gelda. Hrafn reið þá vestr í Fjörðu ok hafðisk þar við um sumarit.

264. ⁷ Um várit fóru orð milli þeirra Þorgils ok Hrafns, ok var þá lagðr fundr með þeim á Rauða-mel. Seldi Hrafn Þorgilsi sjálfðæmi fyrir Stafaholtz-för. Görði Þorgils af Hrafni nú tigi hundraða; fimm hundruð fyrir mann hvern, tíu hundruð fyrir Nikulás, tuttugu hundruð, fyrir Hrafn sjálfan. Vigfúss skyldi sjálf sættask fyrir sik, ok hafði Þorgils sjálfðæmi af hönnum; varp Þorgils svá á, at hann skyldi leysa sæmilegum gripum. Þorgils sat nú heima í búi sínu at Stað.

265. Gizurr ok Oddr Þórarinsson bundu nú lag sítt; kom Oddr

¹ yfir] upp, B. ² B; Stöpum, vellum leaf. ³ er Hrani hafði þar varð-veitt] B; er hñm hafði þar varðveitt verit, vellum leaf (badly). ⁴ B; Langadal, vellum leaf (badly). ⁵ Dali] vellum leaf; Dala, B. ⁶ at] B; á, vellum leaf. ⁷ B omits this chapter, it being a part of Thorgils Saga.

[III. 204: ix. 12.]

til mótz við Gizur þá er hann var suðr¹. Segir Gizurr Oddi at hann vill útan um sumarit; kvazk sllt þykkja at hafa forboð biskups á sér, ok kvazk vænta at hann mundi hafa alla sæmð af þessum málum, ef hann fyndi sinn herra Hákon konung. Bað hann Odd vera fyrir sveitum meðan. En Oddr var þess trauðr; en riðu þó báðir samt norðr til sveita fyrir Páskir ok höfðu þá mikla sveit. Tóku þá bændr vel við þeim í Skagafirði. Þeir sömnuðu þá liði þegar eptir Páskana, ok riðu þá norðr Hörgárdals-heiði nær þrjú hundruð manna. Þeir Eyjólfir ok Þorvarðr höfðu njósn af, ok hljópu brennu-menn á skip. Hrani var þar þá með þeim. Þorvarðr reið þá til mótz við Odd bróður sinn. Var þá ráðit at brennu-menn skyldu finna Gizur í Glæsibæ. Fór Eyjólfir ábóti þá í milli. Gizurr ok Oddr kómu í Glæsibæ². Brennu-menn kómu á þrem skipum, ok treystusk eigi á land [at] ganga, ok gékk þar engi sætt saman. Vóru þar afar-yrði með mönnum at lykðum, ok skilðu við þat, at hvárki urðu víg né áverkar.

266. Þetta sumar bjó Gizurr mál til á hendr brennu-mönnum; ok kvaddi heiman nfu³ búa, sem þá vóru lög til⁴. Siðan reið hann suðr um heiði. En Oddr settisk þá á Flugumýri. Oddr spurði, at Hrani Koðransson⁵ fór út til Grímseyjar ok þeir nökkurir saman, en Eyjólfir reið norðr með Þorvarði til Reykjar-dals; en Þorvarðr reið austr aptr í Fjörðu. Oddr Þórarinsson samnar at sér mönnum ok skipum, ok ætlar út til Grímseyjar at Hrana. Hann hafði skútu frá Hofi er átti Broddi Þorleifsson; aðra skútu hafði hann ór Fljótum, er fyrir var Ari Styrkársson. Þriðja skip fór af Skaga. Sjau skip höfðu þeir ok sex tigi⁶ manna. Ásbjörn Íllugason fór með Oddi, ok mart rökra manna, bæði ór Héraði ok ór Fljótum, drjúgum⁷ heima-menn Gizurar, þeir er verit höfðu um vetrinn með hönnum. Þórðr Hvalnesingr fór, er átti Helgu ór Hvammi dóttur Gríms. Gellis-synir fóru tveir, Arnoddr ok Hallr⁸. Einriði Þormóðarson fór með Ásbirni. Ór Hvammi fór Einarr Steingrímsson. Þeir fóru fyrst til Flateyjar; ok tóku þar undir kirkjunni⁹ einn brennu-mann, Þóri bukks-unga, ok vildu flestir at hann væri drepinn. Ásbjörn mælti hann undan ok þeir Einarr ór

¹ þat er nú at segja þessu næst at Oddr Þórarinsson kom til mótz við Gizur ok bundu nú félagskap sinn, B. ² flokki s., add. B. ³ níu] B; 'x,' vellum leaf. ⁴ sem—lög til] thus both vellum leaf and B. ⁵ skógarmaðr hans, add. B. ⁶ sjau—sex tigi] thus, vij and lx, vellum leaf; iiij and vij tige, B. ⁷ drjúgum] ok margir, B. ⁸ Þrándr, B. ⁹ undir kirkjunni] í undir kirkju (l), B.

[III. 205: ix. 12.]

Hvammi; ok þat sam-þykði Oddr er hann var svá nær tekinn kirkjunni. Þaðan fóru þeir til Grímseyjar, ok kómu þar Föstmorgin inn næsta fyrir Hvíta-sunnu. Þeir kómu mjök á óvart at Eyjunni, ok lögðu at í Sandvík. Þeir Hrani þóttusk vita at ófriðr mundi vera þegar [er] þeir sá til skipanna. Þetta var í Fardagavikunni. Þar vóru fyrir tuttugu menn vígra manna¹. Þeir Hrani hljópu ofan í fjöruna ok hans félagar, ok ætluðu at verja þeim Oddi landgöngu, sem þeir görðu. Þeir vóru með Hrana, Þormóðr brauðnefr ok Einarr Grímsson; þeir vóru brennu-menn báðir. Þeir Oddr lögðu at all-djarflega. Þeir Ásbjörn vóru á einu skipi, ok vóru báðir² her-klæddir. Oddr hljóp þá þegar fyrir borð er skip hans kenndi grunnz, ok hvern at öðrum hans manna. Þormóðr brauðnefr hljóp í mót Oddi, ok hjó með handöxi á öxl³ Oddi ina vinstri; ok gengu í sundr treyjur tvær, ok brynjan lúðisk; ok varð Oddr óvigr þeirri hendi; en lítt sárr. Hljópu menn þá þykkt útan af skipunum. Ásbjörn Íllugason hjó til Þormóðar með sverðinu Níðingi, ok af hönnum fótinn í ristar-liðnum við fjöru-grjótinu, ok skoraði mjök annan. Þormóðr féll þá, var hann særðr bana-sárum, ok lá hann þar í fjörunni, ok var þó eigi dauðr; hann fékk síðan alla þjónustu. Teksk þar nú bardagi í fjörunni⁴. Hrani varðisk vel; en þó stökk hann í brot ok hljóp til Bása⁵ annan veg á eyna, þá er hann sá at eigi mátti við haldask. Þar í fjörunni féll Einarr Grímsson ok lét líf sítt, ok hafði vel varizk. Tófi hét maðr er þar lézk; ok enn var inn fjórði maðr er lézk. Hrani hljóp á skip. Oddr bað sína menn eptir hönnum sækja. Tóku menn þá skip, ok sóttu eptir þeim mjök margir, Arnoddr Gellisson ok Kollsveinn kröbbungr. Ásbjörn Íllugason tók ok skip, ok bað hann Odd at Hrana væri grið gefin. Þá svarar Þórðr Þorsteinsson: 'Þá er allfl ferð vár við Hrana sekjan, ef hann skyldi enn lifa lengr, ef menn gæti nú náð hönnum; vit Oddr báðir sárir, en sá gangi undan, er nokkur er hefnd í.' Oddr kvezk hönnum aldri skyldu grið gefa. Þeir Arnoddr lögðu nú at Hrana; þá kom Ásbjörn at, ok vildi verja hann. Kollsveinn þreif sverðit Níðung af herðum⁶ Ásbjarnar, ok slöngði útbyrðis öllu saman ok umgerðinni; ok hefir þat aldri fundizk síðan at flestra

¹ vel xx menn vígra, B. ² báðir] B; þá, Cd. ³ eyxi . . . eyxl, B. ⁴ ok var— fjörunni] add. B; om. vellum leaf, a homoteleuton (fjörunni). ⁵ Bása] thus B; the vellum, as it seems, bat. (the edge of the column being cut off); baks, Br.; Básar is the name of a farm in Grímsey. ⁶ herðum] thus vellum leaf; höndum, B (wrongly).

[III. 206: ix. 12.]

manna sögn. Ásbirni líkaði nú all-ílla, ok kvazk þessa hefna skyldu þegar hann má. Þá kom Oddr til, ok bað drepa Hrana. Þá hjó Ásbjörn hár-taug, [þá] er skipit var fest með, ok var hón ferföld; ok tók handöxin eigi í sundr allt bandit; ok urðu þeir eigi lausir. Héldu menn þá skipinu; en [sumir] sóttu at Hrana. Þá mælti Hrani við þá; bað velja tvá menn af liði þeirra at ganga á land upp, at berjask við hann¹. Oddr kvað eigi svá fara mundu; ok bað menn ganga skjótt at hönum. Hrani beiddi prestz-fundar; kom þá til hans Hákon prestr út á skipit. Lagði [Hrani] af sér vápnin meðan, ok tók ráðning af prestinum. Allir menn sá þat, er hann stóð upp, at hann hafði mjök við komizk. Hrani mælti þá: 'Þat kann vera,' segir hann, 'at yðr þykki eigi karlmannlega við orðit mínar handar; en mik má mjök ugga, at eigi sé vís gisting sú er mér gegni.' Síðan talaði hann við prest. Eptir þat tók hann vápn sín, ok kvað þat hverjum manni boðit at verja líf sítt. Þeir sóttu at hönum; en hann varðisk hraustlega. Brátt fékk hann lag af spjóti í augat²; varð þaðan af lítið um vörn hans; var þá unnit á hönum af mörgum. Lét hann þar líf sítt mörgum sárum særðr. Jafnlengd Hrana er, ok þeirra manna er þar létusk, xiiii nóttum eptir Hallvarðz-messu, en xi nóttum fyrir Columba-messu³. Þeir Oddr vóru þar í Eyjunni um Hvítadagahelgina, ok fóru eptir helgina í brott þegar gaf. Þórðr Þorsteinson var sárr orðinn mikit sár á kinnina. Oddr fór á Flugumýri ok hans félagar. Jón Sturluson andaðisk áðr um várit fjórum nóttum eptir Ambrosius-messu; en Solveig móðir hans, Sæmundar dóttir, andaðiz ok þat sumar sex nóttum fyrir Jóns-messu Hóla-biskups⁴.

267. Skamma hríð var Oddr á Flugumýri áðr hann spurði, at Eyjólfur Þorsteinsson hafði riðit norðan ór Eyjafirði, ok þeir nökkurir menn saman allt it efra fyrir ofan bygðir allar; ok ætluðu svá at hlaupa vestr um horn þeim Oddi. Brá hann þá við skjótt, ok reið vestr eptir þeim við sex tigi manna. Hann kom með flokk sínn í Vestr-hóp; bar þá í sundr með þeim. Reið Oddr þá norðr aptr; en þeir Eyjólfur vestr í Fjörðu til mótz við Hrafn Oddzson; vóru þeir allir samt um sumarit. Þetta sumar öndvert rézk kaup með þeim Þóri tott Arnðórs syni⁵ ok Herdási Einars

¹ þeirra—hann] sínu . . . sik, B.
leaf and begins the twenty-second.

² augat] here ends the twenty-first vellum

³ Jafnlengd—Columba-messu] add. B.

⁴ fjórum nóttum—Hóla-biskups] add. B.

⁵ Arnðórs syni] add. B.

[III. 207: ix. 13, 14.]

dóttur, Þorvaldz sonar, Gizurar sonar; var brúðlaup þeirra Jóns messu baptiste í Haukadal. Var at því brúðlaupi Brandr ábóti Jónsson, ok mart annarra góðra manna ok göfugra¹ bæði Norrænir menn ok Íslenzkir. Þar var drukkit fast. Hina síðari nótt kómu þeir af fjalli ofan, Oddr Þórarinsson, ok þrír tigur manna með hónum. Þeir tóku þar svefn á sik; ok um daginn vildi ábóti ekki við hann tala. Reið Oddr þaðan upp á þing til mótz við Gizur. Á því þingi varð sekr Eyjólf Þorsteinsson ok þeir fimmtán brennu-menn. Þá varð ok sekr Þorsteinn Jónsson í Hvammi, faðir Eyjólf, um fjórráð við Gizur ok sonu hans, ok hann hefði vitat brennuna; bar því búu-kviðr á hann málit at Ásgrímr son hans hafði þar verit lítlu áðr².

268. Þetta sumar milli Óláfs-mesna, þá er Gizurr ætlaði útan, riðu þeir Hrafn ok Eyjólf vestan frá Sauðafelli við sex tigi³ manna. Í þeirri ferð var mart rökra manna: bræðr Hrafn Óláfr ok Guðlaugr, Vigfúss Gunnsteinsson, Svarthöfði Dufgusson, Eyjólf Eyjólfsson, Óláfr Ólafsson, Ari Guðlaugsson, Helgi Halldórsson. Þeir ætluðu at Gizuri ok drepa hann. Riðu þeir suðr Reykjardal, ok it efra um hálsa, ok ofan í Hvítár-síðu, ok þaðan á Bláskóga-heiði, ok svá suðr hjá Skjaldbreið ok ofan at Miðjumdal⁴. Þá görðu þeir njósna-mann ofan í héraðit þann er Gellir hét. En sú njósn kom aptr brátt til þeirra; ok segja, at Gizurr var á Eyrum við skip; ok hann sagði útkvámu Sigvarðar biskups, ok þeir Gizurr vóru sáttir, ok Gizurr ætlaði útan. Ok þá sýndisk þeim óráðlegt at riða um endilangt hérað, eigi við meira lið; ok hurfu aptr við svá búit margir mjök nauðgir. En þá sömu nótt var Gizurr í Langa-holti at Gizurar glaða, ok hafði verit fundr í héraðinu áðr um daginn, ok att hestum, ok reið Gizurr af fundinum í Langa-holt. Þeir Hrafn áðu í Víði-kjörrum⁵. Þá dreymði Svarthöfða Dufgusson, at Vigfúss Gunnsteinsson væri horfinn ór liði þeirra. Réðu svá sumir menn þann draum, at lítil mundi verða þessi ferð þeirra um víga-ferlin⁶. Ok riðu þeir heim vestr við svá búit.

269. ⁷ Sigvarðr biskup kom út sem fyrr segir, ok fór Þorkell prestur at finna hann, ok sótti hann at eptir-máli um víg Valgarðz.

¹ add. B. ² ok hann—lítlu áðr] thus B; Gizur ok sonu hans; hann h. þar v. l. áðr (1), vellum leaf. ³ lx, vellum; lxx, B. ⁴ ok it efra—Miðjumdal] add. B; om. vellum leaf (a homoteleuton from dal to dal). ⁵ -kiorrum, B; -kiorum, vellum leaf. ⁶ um víga-ferlin] add. B; om. vellum leaf. ⁷ This chapter, being part of Thorgils Saga, is left out in B.

[III. 208: ix. 15.]

Tók biskup við málinu til forsjár. Reið hann þá vestr til Borgarfjarðar¹, ok sendi orð Þorgilsi. Fundusk þeir biskup at Langárforsi; leitaði biskup þá um sættir með þeim Þorgilsi ok Þorkatli presti. Var biskup fyrir máli prestz. Gékk sú sætt skjótt saman. Skyldi biskup dæma, ok tók hann á sik alla skyldu við Þorkel, en biskup skyldi eiga um við Þorgils. Hrafni var ætlað at gjalda Þorkatli tuttugu hundruð. Biskup görði fyrir Síðumúla-för ok víg Valgarðz fjóra tigi hundraða. Vóru þeir þá sáttir, ok fór vel með þeim biskupi ok Þorgilsi. Hrafn skyldi ok gjalda Þorljóti fyrir Steinþórsstaða-land; hann skyldi ok gjalda Eyvindi bratt halfan þriðja tög² hundraða. Var þá upp skipat allri þeirri sekð er Hrafn átti at gjalda Þorgilsi.

270. Þetta sumar fór Gizurr útan á Eyrum ok nökkurir Íslenzkir menn með hónum, Þorleifr hreimr³. Skilðu þeir Gizurr ok Oddr á Eyrum; var því þá mjök ráðit, at Oddr mundi vera fyrir sveitum Gizurar öllum. Reið Oddr þá norðr bráðlega til sveita, ok áttu fund at Hesta-þings-hamri. Hann sagði bóndum, at Gizurr skipaði hann at vera fyrir sveitum meðan hann væri útan. Bændr kvóðusk þat gjarna vilja, ok báðu hann vera sínn forstjóra. En þat rézk með fullnaði viku síðarr at Hesta-þings-hamri. Vóru bændr mjök ákafir, at hann væri formaðr þeirra. Oddr reið þá bráðlega vestr til Vatzdals í Hvamm til Þorsteins, ok lét reka þaðan sauðfé mart bæði ásauð ok geldfé; ok enn naut þau öll er þeir kómu höndum á; kallaði hann þat sekðar-fé. Var þat fé þegar sumt étið en sumt nytjað. Heinrekr biskup spurði þetta, ok sendir menn til Oddz ok biðr hann láta rakna ránit. En hann kvazk þat eigi mundu göra. Þá bann-syngr biskup Odd ok nökkura menn með hónum Mária-messu ina síðari; hón var þá á Þriðja-dag, en kirkju-dagr á staðinum var Mánadaginn áðr⁴. Einarr langr var þá með Heinreki biskupi heima-maðr hans, bróðir Þorsteins í Hvammi ok var hann grá-munkr í Tautro. Nú leið svá fram á sumarit.

271. Um haustið lítlu eptir Mária-messu er Oddr⁵ var bann-sunginn samnar hann mönnum at sér, ok riðu út á Fagranes. Hann spyr at biskup mundi þar vera ok vígja kirkju. Þat var Frjádag inn næsta fyrir Kross-messu, en hón var Mánadaginn

¹ Borgarfjarðar] emend.; Borgar þegar, vellum leaf (and Br.). ² xxv, vellum leaf. ³ ok enn fleiri, add. B. ⁴ en kirkju-dagr—áðr] add. B; om. vellum leaf. ⁵ um haustið—Oddr] B; Lítlu síðar en Oddr, vellum leaf.

[III. 209, 210: ix. 15.]

eptir. Þessir menn fóru með Oddi: Steinólfr bróðir hans, Hallageirr, Þorgeirr kiðlingr, Örnólfr Jónsson, Már Eyjólfsson, Halldórr galpin, Koðran Pálsson, Þórarinn grautnefr, Þórir rödd,—ok fór hann út fyrir á Fagranes á njósn, ok kvezk skyldu kaupa skreið til handa Bergþóri bónda ór Héraðsdal; grunaði hann eingi maðr;—ok eru nú tíu menn. Einriði Kormaksson¹, Markús Guðmundarson, Eyjólfr steins-ungi, Hvápta-Kolr, Þórðr kröbbungr, Ögmundr prjónn, Bangar-Oddr, tveir Ísleifs-synir². Þeir kómu í Fagranes, ok vóru á þriðja tigi manna³. Þá var biskup ok hans menn undir borðum, ok matr á borð borinn, en eigi til tekit. Þá bjó Brandr Þjóðólfrson á Fagranesi. Þeir gengu flestir⁴ í stofuna. Biskup bað í brott bera matinn; ok svá var gört. Þá tók Oddr til máls: ‘Því em ek hér kominn, herra,’ segir hann, ‘at ek vil at vit sættimz. Vil ek þat bjóða af mínni hendi at riða af héraði ok mínir félagar, ef yðr þykkir svá betr; en þér heitið mér því í móti, at brennu-menn komi eigi á hérað svá at bóndum verði mein at.’ Biskup kvezk þat eigi mega ábyrgjask. Oddr beiddisk sættar með nökkuru móti. Biskup bað Odd riða af sveitum þessum ok austr til Fjarða, ok bæta Þorsteini rán þat, er Oddr rænti hann. Oddr kvazk eigi þat mundu göra; ‘Munu þér víst eigi einir öllu ráða.’ Hvápta-Kolr segir svá, at biskup vildi þat eitt reyndar, at fara með þeim; ‘Er hann lítt arm-vitigr um flest⁵; ok lítt harmaðir þú, er menn vóru⁶ inni brenndir á Flugumýri,’ segir hann. Biskup segir: ‘Víst harma ek þat⁷; ok þat harma ek ok⁸ at sál þín skal brenna í helvíti, ok vilt þú þat; því er verr.’ Svá reigðisk⁹ talit sem þeir höfðu lengr talat. Þá gengu þeir at pallinum innarr, Oddr ok hans menn, ok lögðu hendr á biskup, Hvápta-Kolr ok Þórarinn graut-nefr. Oddr kvað þat öllum mönnum óráð skyldu at halda biskupi; en biskup hafði á sér sull¹⁰, ok varð hónum sárt við¹¹, er þeir tóku á hónum. Þeir höfðu önga viðtöku er fyrir váru; því at öngir treystusk. Fórr biskup þá út með þeim. Allir máttu þat sjá, at hann var mjök nauðigr. Sumir menn Oddz gengu út ór stofunni, þegar þeir sá í hvat fórr. Ögmundr prjónn¹² ok Einriði Þormóðarson¹³ stigu á hesta sína ok riðu suðr á völlinn.

¹ Þormóðs son, B. ² Ásleifar synir ij, B. ³ B; á xxx. m^s, vellum leaf (and Br.). ⁴ fyrst, add. B. ⁵ kvað hann lítt armvitkan, B. ⁶ er menn vóru] B; þótt menn sé, Cd. ⁷ þat] B; þik, Cd. ⁸ ok] add. B. ⁹ reigðisk] B (rigðiz); harðnaði, B. ¹⁰ sull] sulle, B. ¹¹ sárt við] vellum; mjök meint, Cd. ¹² Ögmundr prjónn] Örnólfr, B. ¹³ Thus vellum here, but Kormaksson above.

[III. 210, 211: ix. 16.]

Var biskupi þá búinn hestr til reiðar. Þórarinn prestur kaggi fór með hönunum. Þeir riðu um nóttina upp á Flugumýri. Þeir Oddr færðu biskup upp í virkit, þat er Kolbeinn ungi hafði göra látið; vóru þar þá enn hús nökkur; var biskup í þeirra valdi nökkurar nætr. Þessi tíðendi¹ spurðusk brátt; sömnuðusk þá saman góð-gjarnir menn, bæði Norænir ok Íslendzkir. Ásbjörn Íllugason var fyrir Héraðs-mönnum; vóru þeir [allz] nær tvau hundruð manna. Oddr hafði þá mann-fátt. Fóru nú menn milli þeirra. Vóru Austmenn harðir í tillögum; vildu þeir berjask til biskups, ef hann væri eigi skjótt lauss látinn. Ásbjörn sendi Oddi orð leynilega, ok bað hann greiða til um² þetta mál. Ok svá varð. Lézsk Oddr þetta göra mundu sakir bónda í Skagafirði³. Var biskup þá lauss látinn, ok fór hann heim til Hóla. Þessa stund, er biskup var eigi sjálfráði, vóru hvergi tíðir sungnar við tóni, ok hvergi hringt í hans biskups-sýslu. Páll Kolbeinsson frá Stað, ok Hallr Þorsteinsson ór Glaumbæ, riðu frá búum⁴ sínum suðr um heiði. Var Páll um vetrinn með Birni Sæmundar syni á Velli, móður-bróður sínum. Hallr var í Odda með Sigríði systur sínni. Oddr Þórarinsson reið bráðlega suðr yfir heiði, ok þeir menn með hönunum flestir, er með hönunum höfðu verit í Fagranesi. Fóru hann þá í hríðinni⁵ til þess er hann kom austr í Fjörðu ok settisk á Valþjófs-staði, ok var löngum fálátr meðan hann var þar heima. Ekki er þess getið at þeir Þorvarðr bræðr fyndisk.

272. Nú er at segja frá þeim Eyjólfvi Þorsteinssyni ok Hrafni Oddzsyni;—þeim kom orðsending Heinreks biskups, at þeir kæmi norðr at frelsa hann af ánaud þessi, ok koma Oddi af héraði, þvíat hann þver-knýtti⁶ þat þann tíma er hann sendi þeim mann, Hrafni ok Eyjólfvi, at hann mundi lauss vera, ok rekinn útan. Nú sendu þeir Hrafn ok Eyjólfv orð Þorgilsi, ok fundusk þeir á Eyri at Snorra; beiddu þeir hann norðr-ferðar með sér; en Þorgils lézk fara mundu, ef þeir ynni hönunum at sitja í Skagafirði. Ok því játtu þeir, ef þat væri samþykki biskups ok bónda; enda fengi þeir stökkt Oddi ór héraði eðr⁷ drepit hann. Þorgils sendi eptir Sturlu frænda sínum; ok brá hann þegar við, ok samnar mönnum. Hrafn sendi eptir Þorleifi; ok fóru Borgfirð-

¹ ill-tíðendi, B. ² ok bað at hann léti rakna, B. ³ í heraðinu, B. ⁴ búum] thus bisyllabic, both vellum leaf and B. ⁵ í hríðinni] add. B; because in the vellum leaf there would be no space for it in the cut off part of the line. ⁶ þver-knýtti] thus vellum leaf. ⁷ eðr] emend.; ok, vellum leaf (and Br.).

[III. 211, 212: ix. 16.]

ingar með hönnum, ok höfðu mikinn flokk. Þar var ok Vigfúss Gunnsteinsson með Krókfirðinga, Einarr Þorvaldzson með Ísfirðinga, Seldælir, ok synir Gísla af Rauða-sandi¹, Stranda-menn, ok Steingrimsfirðingar. Var þessi ferð um haustið eptir Márfu-messu ina síðari. Var á því orpit, at í flokki þessum mundi vera átta hundruð² manna. Drógu þeir her þenna norðr um land. En er þeir kómu í Vatzdal, var þeim sagt, at biskup var látinn lauss, en Oddr riðinn af héraði, ok vissu menn þat þó ógörla; ok var eigi dreift flokkinum. Gékk svá sögn at Oddr mundi riðinn til Austfjarða³. Þorgils reið um kveldit á Auðkúlu-staði, en þeir riðu til Svínvatn, Einarr Halldórsson með sveit manna, ok var þeim þar vel fagnat. Þar bjó þá Kolþerna Einarsdóttir systir Kolbeins í Gríms-tungum. Þau Einarr ok Kolþerna vóru systra-börn; vóru þeir saman fjórir tigur; hafði Þorgils mælt at þeir skildi vera til hlífðar við hana hvat sem at kynni bera. Maðr hét Ari, son Smið-Skeggja; hann átti dóttur Kolþernu; hann reikaði á hlaðinu um kveldit. Þá riðu þeir þar at Hrafn Oddzson ok Eyjólfir með flokk sinn. Eyjólfir hljóp af baki, ok mælti við fylgðar-menn sína: 'Taki hann Ara, ok láti hann berja!' Hámundr Várbelgr varð skjótastr, ok fékk tekit hann, ok héllt hönnum; en fylgðar-menn Eyjólfis knylltu⁴ hann með keyrum. Þá kom maðr inn ok segir, at Eyjólfir Þorsteinsson ok menn hans vóru komnir, ok hrökðu hann Ara mág húsfreyju, 'Ok kostið þér, Einarr, ok dugit hönnum, ef þér megit!' Einarr spratt þá upp ok þeir félagar, ok tóku vápn þau er næst vóru hendi. Hljópu þeir þá út, Steinn Ar[n]steinsson ok Jón var skjótastr; hljóp hann undir hann Hámund, ok tók hann upp, ok keyrði niðr mikit fall; varð Ari þá lauss, ok hljóp inn. Eyjólfir kastaði eptir hönnum bukklara ok kom á dyri-stafinn; vóru þeir Einarr þá komnir í dyrrin. Eyjólfir bað menn sína inn hlaupa ok taka hann Ara. Einarr kvað hönnum þat mundu með kaupi⁵ at því sinni; 'Höfum vir flú heilli yðvarn flokk fylldan, ef venzla-menn várir skulu vera hrakðir í höndum oss; ok skulu vér vera hrakðir fleiri ef hann er.' Var nú staðar numit ok gengit eigi at. Þá reið Hrafn at í því; ok spurði hvat þeir ættisk við.

¹ Here ends the twenty-second vellum leaf; a part, however, is left of the first and the fourth columns of the next twenty-fourth leaf. ² Mccc, Cd.; this word is cut off in the vellum leaf; some transcripts have 'viii, c,' which is probably the true reading, as B has 'vi. c.'

³ gékk svá sögn—fjarða] add. B; om. vellum leaf. ⁴ knylltu] so the vellum leaf. ⁵ með kaupi] thus vellum leaf, not miskaupi.

[III. 212, 213: ix. 16.]

En hónum var sagt. Þá mælti hann: 'Ríðu vér, Eyjólfr! opt munu vér kost eiga at göra við Ara þat er vér viljum, þótt vit berimz eigi við heima-menn okkra.' Síðan riðu þeir Ögmundr Ísólffsson ok þeir félagar þar at; þeir höfðu tekit hest frá Bjarna á Auðkúlu-stað. En Þorgils bað Þórð ríða til þeirra ok taka af þeim hestinn. Hann görði svá, ok færði aptr á Auðkúlu-stað. Riðu nú um kveldit allir flokkarnir norðr yfir Blöndu, ok lágu þar um nóttina í sauða-húsum, en görðu njósnar-menn í Vatz-skarð at vita þaðan sönn tíðendi. En er menn höfðu af hestum tekit, settusk menn niðr. Spurði Hrafn Þórð ef hann gengi við því, at hann hefði hrakt menn hans um daginn ok rænt. Þórðr kvazk við því ganga, at hann heimti hest Bjarna er þeir höfðu tekit. Hrafn kvað ófímlega stjórn mundu um flokka þessa, ef hverir skulu ræna aðra; 'En vit þat víst, at þér skal skamt til meiri hrakningar.' Brá hónum ok því, at hann hefði staðit yfir vígi Valgarðz fóstersonar síns, ok mörgu öðru; kvað ok maklegt, at hann fyndi sik fyrir. Þórðr kvazk eigi standa munda kyrr fyrir mönnum Hrafns ef þeir væri jafnliða; kvazk eigi vita at annat sinn mundi betr til fallit en nú. Hrafn mælti: 'Þú jafn-yrðir mik; en þér, Ögmundr, er ok ílla farit; ert manna íllgjarnastr, en þorir þá ekki er þú þarft til at taka.' Vigfúss mælti stundar-hátt: 'Sittú, Ögmundr!' Sturla mælti: 'Eigi er þat ráð, Hrafn, at hrekja Þórð um þetta; var þetta annarra manna nauðsyn, er hann hefir mála-efni gört¹. En ef þú lætr drepa Þórð mág várn, þá munu vér freista at vér komim í hel nökkurum mönnum fyrir þér.' Skutusk þeir Hrafn ok Sturla á nökkurum orðum, ok þótti sinn veg hvarum. Þorgils bað sína menn upp standa ok ganga brott; stóð Þorgils þá upp, ok Sturla, ok menn þeirra, ok gengu annan veg á túnit. Lögðusk þeir þá niðr með vápnum sínum ok klæðum. Þorgils lét nökkura menn vaka um nóttina. En um morguninn snemma riðu allir flokkarnir til Bólstaðar-hlíðar; ok stigu menn af baki ok áðu; en höfðingjar gengu á tal. Gékk Þorgils tregr til; en þó fór hann; vóru þeir fjórir saman, Þórðr ok Einarr ok Bergr. En er þeir settusk niðr spurði Hrafn: 'Skulu allir þessir menn hér vera?' Þorgils svaraði: 'Vér skulum allir hér vera, eðr allir brott ganga.' Settusk þeir niðr, ok varð lítið at tali. En þat varð helzt ráðit, at þeir mundu ríða til Skagafjarðar, ok hafa þar héraðs-fund, Dróttinsdag. Laugardag í Imbrudögum um haustið reið Hrafn ok Eyjólfr

¹ Thus; somewhat corrupt.

[III. 214: ix. 17.]

í Geldingaholt með sína flokka, ok Þorleifr með þeim. Þorgils ok Sturla riðu á Víðimýri. Vigfúss reið til Sæmundar-hlíðar; Guðlaugr Oddsson ok Seldælir, Auðunn, ok Snörtr, í Glaumbæ. Þá sendu þeir Eyjólftr mann til Hóla, ok fundusk þeir biskup, Hrafn, ok Eyjólftr, niðri í Hegranesi. Var fundr á Mánadaginn á Hestaþings-hamri; kómu þar þá allir þessir flokkar, ok mart héraðs-fólk. Þar kom Heinrekr biskup. Þorgils skarði fór til tals við biskup, ok töluðu tveir skamma hríð. Ok þá stóð Þorgils upp ok segir alþýðu í hávaða¹, at hónum þótti eigi efnt við sik þat sem hónum var heitið, at hann skyldi setjask í Skagafjörð. Hrafn spurði hverjum hann vildi kenna þat mest. 'Eyjólftr,' segir Þorgils, 'hversu sem enn fara skipti vár.' Eptir þetta var eytt flokkinum; reið Þorleifr suðr, en Vigfúss ok Einarr vestr, Hrafn ok Eyjólftr norðr til Eyjafjarðar, ok svá. . .² Sturla ok Þorgils riðu norðr til Gása til kaupa ok bráðlega vestr aptr. En er Þorgils reið norðan, sendi hann Þórð til Ásbjarnar, ok vildi vita hvern styrk hann skyldi þar eiga, ef hann leitaði aptr til héraðs. Fannsk Þórði þat í svörum Ásbjarnar, at hann tók á öllu hræddr; en kallaði þat þó næst sínu skapi at þjóna Þorgils; sagði ok ekki vita drauma sína ef Þorgils yrði eigi höfðingi yfir Skagafirði nökkura hríð. En kvazk þat ráð á leggja, at Þorgils sæi um hérað³ í Skagafirði þenna vetr, ok sjá svá fyrst fyrir hverju rýmði; ok kallaði sér svá hug um segja, at mikil breytni mundi á verða þenna vetr. En þó lauk svá, at Ásbjörn hét slíkum hlutum ok styrk sem hann beiddi ok hann mætti sér við koma, þó at hann leitaði síðan aptr til héraðs. Reið Þorgils þá heim til Staðar ok sat⁴ um kyrt⁵.

273. Þeir Hrafn ok Eyjólftr settusk á Grund í Eyjafirði. Brátt

¹ í hávaða] add. B. ² ok svá] thus; something is wanting here. ³ sæi um hérað] thus; the meaning must be that Thorgils should *forbear, wait* awhile.

⁴ reið Þorgils—sat] emend.; riðu þeir . . . sátu, Cd.

⁵ Chapter 272 is much abridged in B, thus:—Nú er at segja frá þeim E. þ. syni ok R. O. syni, þá er þeir spurðu vestr í sveitir, at O. hafði handtekit Heinrek biskup, þá safna þessir höfðingjar liði, Ey., ok þorg. skarði, St. Þórðar-s., þorl. ór Görðum, Vigf. Gunnst. s. Ok þá er þessir flokkar kómu saman í Bólstaðar hlíð, þá fréttu þeir at Oddr var riðinn ór héraði, en biskup lauss látinn ok heima at Hólum. Gékk svá sögn at Oddr mundi riðinn til Austfjarða. En þá riðu þeir norðr Vatz skarð með alla flokkana, ok var orpit á vi. c. manna. Laugar dag Ymburu dag um haustit reið R. ok Ey. í Gellð. holt með sínum flokki ok þorl. með þeim, þorg. ok St. á Víðim. (see line 2 in the text above) . . . reið þorl. suðr, en Vigf. vestr, R. ok Ey. norðr til Eyjafjarðar, en St. ok þorg. riðu vestr aptr litlu síðarr (omitting the end of the chapter).

[III. 215: ix. 18.]

reið Ásgrímr ok [þeir] Eyjólfur [bræðr] norðr yfir Vöðla-heiði. Sneri Eyjólfur með fimtán menn til Reykjardals á Helga-staði. Þeir tóku þar Halldór galpin um morguninn í baðstofu, ok drápu hann. En þeir Ásgrímr tíu saman riðu til Laxárdals til Þverár, ok tóku þar Jón son Eyjólfes prests Svalberðings, ok tóku hönd af honum, þvíat hann var frændi Gizurar, ok verit í ferðum með honum. Riðu síðan aptr til Eyjafjarðar á Grund, ok fluttu þangat föng at sér. Þeir vóru stundum um vetrinn á Møðruvöllum í Hörgárdal at búi Eyjólfes, ok vóru heldr óspakir um vetrinn. Fóru þá menn milli þeirra Heinreks biskups um vetrinn jafnan. Fór allt vingjarnlega með þeim.

274. Oddr Þórarinsson fór af Valþjófs-stað¹ þenna vetr þegar fyrir Jóna-föstu, ok fór allt it syðra; ok kom at Jólum í Haukadal til Þóris tottz; ok var þar við þeim vel tekit. Þaðan fóru þeir Þórir fimta dag Jóna með þrjá tigi manna norðr á fjall. Þá görði á harða veðráttu ok hríðir á fjallinu; ok inn sjaunda dag Jóna höfðu þeir hríð mikla². Tók þá liðit at dasask mjök. Þorgeirr kiðlingr lagðisk þá fyrir, ok kómusk þeir eigi með hann. Dó hann suðr frá Hvinverja-dal³—Guðrún var móðir hans, dóttir Álfeidar Tumadóttur;—var hann þar kasaðr. Oddr bargsk vel á fjallinu, ok gaf mörgum mönnum líf ok limu, ok lypti á bak fólkinu í fjúkinu ok í ófærðinni, er eigi urðu sjálf-bjarga. Þeir kómu í Hvinverja-dal, ok vóru þar um nóttina fyrir inn Átta⁴ dag. Um daginn eptir fóru þeir ór Hvinverja-dal; var þá veðr nökkuru léttara. Ok er þeir vóru skamt komnir frá Hvinverja-dal⁵ þá kom hræ-ljós á spjót þeirra görvalla; ok var þat lengi dags. Tíunda dag Jóna kómu þeir síð um kveldit ofan í Svartár-dal; vóru þá margir mjök þrekaðir af kulða. Þar skiptusk þeir á bæi í dalnum, ok hvíldusk þar tvær nætr. Þaðan fóru þeir [inn] Tólfta dag Jóna ofan í Bólstaðar-hlíð til Þorvarðz Árnasonar⁶. Þrettánda dag Jóna riðu þeir til Skagafjarðar, ok var Oddr á Víðimýri, Þórir tottr á Reykjahóli. Sendi Oddr þá boð um hérað, ok lét menn upp kveðja; kómu brátt menn til hans [drjúgum]. Fór Oddr með flokkinum ofan í Geldinga-holt; ok var þar lítið skort viku⁷. Var þá höggvit bú⁸

¹ -stað] -stöðum, B. ² mikla] emend., vi. . . (!) ³ Hvinverja-dal] Vinverjadal, vellum leaf, and B, both here and below. ⁴ Átta] B; vij, vellum leaf. ⁵ frá Hv.] add. B. ⁶ ofan í Bólstaðar-hlíð ok þar á bæi; þá bjó í Bólstaðar-hlíð Þorvarðr Árnason, B. ⁷ ok var þar lítið skort viku] B; vóru þar mjök viku, Cd. ⁸ bú] B; om. vellum leaf.

[III. 216: ix. 19.]

Kolfinnu húsfreyju ok étið meðan vanzk. Þá kom lið til Oddz¹, ok var mart lauslegt. Fóru margir heim um kveldum² þeir er heimili áttu skamt þaðan. Ásbjörn Íllugason kom til mótz við Odd í Geldinga-holt með sveit manna, ok görði sik glaðan við Odd í liðveizlu. En Ásbjörn var þó fyrir austan Vötn með sveit sína; kvazk þar vera mundu þar til er þeir væri búnir at ríða norðr á sveitir; þvíat Oddr ætlaði norðr at þeim Eyjólf þegar hann þóttisk búinn. Fljóta-menn³ kómu útan⁴ til mótz við Odd Einarr ór Hvammi Steingrímsson⁵ ok þeir tfu saman.

275. Eyjólfir ok þeir Hrafn sátu á Grund með sveit sína. Þá gengu njósnir um ferð Oddz. Sendu þeir menn út í Svarfaðardal í liðs-samnað. Þorgils Hjaltason frá Urðum ok þeir tólf saman fóru inn til Eyjafjarðar til mótz við þá Eyjólf ok Hrafn; þeir fengu nær átta tigi manna. Guthormr kórtr kvað þá vísu, er þeir þjoggusk til ferðar⁶; hann var þá með Hrafn, frænda sínum:—

Fold skal fregna aldri fagr-leit digul-sveita

(glaðir⁷ hyggjum svan sedja sárs) ógleði vára :

Þó at val-nistendr vestan vigrar-seiðs um heiðar

(lítt hyggir ferð á flótta) frið-ván segi grána.

Þeir ríðu [út] til Hörgárdals um kveldit af Grund; reið Eyjólfir á Möðruvöllu, en Hrafn í Fornhaga. Þá dreymði Hrafn um nóttina, at hann þóttisk úti vera þar í Fornhaga. Maðr gékk at hönnum mikill. Hrafn þóttisk spyrja hverr hann væri. Hann kvazk Höskuldr⁸ heita. Hrafn spurði, hversu fara mundi með þeim Oddi mála-ferlin. Hann svarar: 'Svá sem glíman mun fara með okkr.' Þessi maðr rann á Hrafn; ok þóttisk hann í fyrstu forviða verða; en þess at fastari þóttisk hann fyrir verða sem þeir höfðu lengr at gengizk; ok Höskuldr⁸ hrökk allr fyrir um þat er lauk. Þá vaknaði Hrafn ok segir Guthormi kört drauminn. Guthormr mælti: 'Hvært þótti þér hann seint leiða nafn sítt eðr skjótt?' 'Víst heldr seint,' segir Hrafn. 'Þá kalla ek hann Haust-skuld⁹,' segir Guthormr, 'ok munu vit nú gjalda Oddi haust-skuld¹⁰ er hann tók á hausti Heinrek biskup, ok fé Þorsteins bónda í Hvammi; ok þat hefir hann sagt, at svá mundi

¹ driúgum, add. B. ² kveldum] B; kveldit, Cd. ³ Fljóta-menn] B; fleiri menn, vellum leaf (badly). ⁴ útan] add. B; om. vellum leaf. ⁵ ór—Steingrímsson] add. B; om. vellum leaf. ⁶ Here ends the twenty-third vellum leaf. ⁷ glaðan, B. ⁸ Havstkuldr, B. ⁹ Thus, Haustskulld, B. ¹⁰ Thus B; haustskuldina (with the article), Cd. (less correct).

[III. 217: ix. 20.]

fara með oss Oddi sem glíman fór með ykkur. Eigi kann ek öðru víis at ráða þenna draum.' 'Líklega er upp tekit,' segir Hrafn. Sjaunda dag frá Þrettánda degi¹ riðu þeir upp um Hörgárdal, ok átu mat í ofanverðri bygð. Þeir riðu til Hjaltadals-heiðar. Ok er þeir kómu upp á heiðina, kendi² at lit brá. Hrafnar tveir flugu með þeim um alla heiðina. Hrafn kvað sér þat vel líka³, er nafnar hans vóru með þeim í sinni⁴. Þá kvað Þorvarðr⁵ tréfiótr vísu þessa:—

Brandz fljúga⁶ tveir með týri tafus leitandi hrafnar;
oss býðr Oddr inn hvassi álm-skúr ok dyn hjálma:
Enn mun örva-sennu Eyjólfir búinn heyja
en geir-hríð at gæða get ek minst at vér letim.

'Er þat sannast sem mælt er, at "Á mörgu henda spakir menn mið." Góðu áttu þeir færð um heiðina, ok svá um héruðin; bar því skjótt yfir ferð þeirra. Var liðit vel búit, en formenninir einharðir ok skeleggir um allt þar er þeir vildu at hafa. Tóku þeir þá á reið mikilli. En er þeir kómu ofan í dalinn, áðu þeir lítla stund áðr þeir riðu upp eptir héraðinu; var allgótt at riða upp eptir ísinum⁷; þeir kómu nokkurir í Ás í Hegranes, ok höfðu sanna frétt, at Oddr var í Geldinga-holti, ok á öðru hundraði manna með hónum; ok þá lið hans⁸ hér ok hvar um héraðit.

276. ⁹ Oddr sendi menn Geisla-daginn ofan á Hafsteins-staði til Jórunnar Kálfs-dóttur er þar bjó, ok lét fala at henni naut nokkur til matar mönnum um kveldit. Þá var Frjádagr eptir. Jórunn sendi hónum uxa rauðan¹⁰ fimm vetra gamlan; var hann drepinn ok étinn þegar um kveldit. Oddr lá í Almanna-stofu um nóttina, ok svá mart manna sem stofan tók við. Oddr svaf lítið um nóttina, ok söng lengi ok las psaltara sínn. [Þeir] Hrafn ok Eyjólfir riðu með flokk sínn upp eptir ísinum; ok er þeir riðu útan at vellinum, reið Svarthöfði í fyrra lagi Dufgusson, ok Jón járnþúkr, ok nokkurir menn með þeim. Hestr Svarthöfða rasaði er hann reið at túngarðinum; ok stökk hann af baki, ok hljóp skjótt á hestinn fyrir aptan söðulinn, ok síðan reið hann heim í túnit¹¹. Einn maðr af liði Oddz sá er Tosti hét, hafði farit til hesta um nóttina út á

¹ sjaunda—degi] en Geisladag, B. ² þá, add. B. ³ Rafne Oddz syni quaz þat vel líka, B. ⁴ B; í þat sinni, Cd. (badly). ⁵ Þormóðr, B. ⁶ fljúga] B; flugu, Cd. ⁷ var allgótt—ísinum] add. B. ⁸ en þá vóru margar sveitir af monnum hans, B. ⁹ Oddr sat í Geldinga holti sem fyrr var ritað, hann, B. ¹⁰ rauðan] add. B. ¹¹ túnin, B.

[III. 218: ix. 20.]

völlinn; hann varð fyrstr fyrir liði þeirra Eyjólfss. Sveinn Eyþjófs-son lagði hann spjóti til bana. Eptir þat riðu þeir heim á bæinn, ok hljópu af hestum millum kirkju-garðz ok úti-búrs þess er stóð út ok ofan frá branda-durum í túninu. Þeir gengu þá hljóðlega heim at branda-durum¹ ok allir menn þeirra með dregluðum stálhúfum. Kona hét Öngul-Þóra²; hón varð fyrst vör við ófriðinn, ok gékk skjótt til stofunnar. Vóru þar þá margir menn vaknaðir, ok töluðu um með sér hvar norðr í sveitum þeir mundu finna þá Hrafn ok Eyjólf. Hón svaraði Þóra, [ok sagði,] at eigi mundi langt at leita þeirra, 'Þvíat nökkurir menn kómu í túnit með dregluðum stálhúfum.' Hljópu þeir Oddr þá upp skjótt, ok taka vápn sín, er þar hengu í stofunni, ok hljópu fram til úti-dura. Eyjólfir ok Hrafn gengu at branda-durum ok fylgðar-manna sveit þeirra. Ásgrímr gékk at eldhúss-durum, ok Svarfdælir með hönunum. Svarthöfði Dufgusson at [enum] synnstum durum ok þeir Kvistungar³. Jón járnjúkr hljóp fyrstr upp at durunum. Jón dúði spjótið inn í dyrnar ok spurði hvárt skolli væri inni. Þeir Oddr hljópu nú í dyrrin, ok fylgðar-manna sveit hans með hönunum, ok mart annarra manna: Halla-geirr ok Sumarliði inn sterki, Eindriði Þormóðsson, Már Eyjólfsson, Hjálmr af Víðivöllum, Einarr ór Hvammi Steingrímsson;—þessir eru nefndir með Oddi í branda-durum. Skipaði hann nú til varnar sínum mönnum. Þórir tottr ok sveit manna með hönunum, hljóp í eldhúsdyrr, ok varði þar. Steinólfr Þórarinsson, bróðir Oddz, varði [in] synnstu dyrr, ok sveit manna með hönunum. Nú vörðu þeir hverir sem skipat var; en sóttu þar at hverir sem fyrr var sagt. Teksk nú harðr bardagi. Veitti Oddr góða vörn, ok hans menn, mjök langa hríð; en sumir hlífðusk við mjök. Þá mundi þriðjungr nætr lifa er þeir tóku at berjask. Þröngt varð þeim Oddi í durunum, ok óhægt vörn við at koma. Eyjólfir Þorsteinsson hljóp brátt upp á húsin, ok nökkurir menn með hönunum, ok rufu⁴ þakit; lögðu þar inn ok grýttu. Varð þeim Oddi þat skeini-samt. Urðu þá margir sárir, bæði af grjóti ok vápnnum. Þórir tottr veitti harða vörn um hríð; hann var í panzara öruggum⁵ ok stálhúfu Noræna á höfði, ok spjót mikit í hendi, ok lagði því bæði hart ok tíðum. Þórir var skamma hríð í durunum,

¹ B; durum, Cd. ² Vingul-Þóra, B. ³ ok sveit manna með hönunum, add. B.⁴ rufu] emend.; rifu, Cd.; rifu af þakit húsuunum, B. ⁵ digrum (!), B.

[III. 219: ix. 20.]

ok stökkur hann út eldahúss-dyrrin, ok nökkurir menn með hónum. Þórir komsk í kirkju. Eigi þykkjask menn séð hafa, hverju faraldi er hann komsk í kirkju. Með hónum hljóp út Þórarinn grautnefr. Ok er hann kom ofan í kirkju-garðinn¹ mælti hann: 'Strauk hann yðr þar, grautnefr!' segir hann. Þá var kastað eptir hónum buklara, ok kom í knés-bætr hónum², ok féll hann á bak aptr. Hljópu menn þá til af liði Eyjólfsson ok drápu hann. Þá var ok veginn Þórir rödd; þeir vóru báðir Fagraness-menn. Ok er þeir [Þórir] vóru út gengnir, þá var gengit í eldhús-dyrrin³; gékk þar inn Hrafn Oddzson ok sveit manna með hónum. Þessir eru nefndir at með hónum vóru⁴: Óláfr Ólafsson var með hónum, Guthormr kórtr, Auðunn Thomasson ok Snörtr bróðir hans, Ari Ingimundarson, Halldórr greppr ok Erlingr bróðir hans. Eggaði Hrafn þá menn sína at þeir skyldu trúlega ryðja skálann, ef þeir kæmi í skálann⁵. Þá var fyrir í skálanum Þorbjörn Þórólfsson af Ríp, ok var hann lagðr spjóti til bana. Már Eyjólfsson var þá í skálanum; hann hljóp upp í stafn-rekkju við [inar] syðri skáladyrr, ok varðisk þaðan vel ok drengilega, svá at hans vörn hafa margir við brugðit, þeim er kunnast var. Hrafn hjó til hans ok í set-stokkinn, en Már hjó um þverar herðar Hrafn, er hann laut við⁶, er hann vildi ná sverðinu ór stokkinum, ok varð höggit líuð, er hónum var óhægt til at höggva yfir bríkina, ok varð Hrafn ekki sárr. Már hljóp þá ór hvíslunni fram, ok komsk í andyrit til Oddz. Þorbjörn Sælendingr Snorrason varði branda-dyrr með Oddi, ok var þá enn eigi eptir-bátr vaskra manna þar er karlmennsku skyldi fremja. Þorbjörn stóð í durunum hjá Oddi; hann var í panzara erma-lausum, ok hafði skjöld fyrir sér í inni vinstri hendi, en vá með sverði inni hægri hendi. Auðunn Thomasson Seldæll hjó með sverði til Þorbjarnar á höndina vinstri fyrir ofan öln-bogann⁷; þat var mikill áverki, Auðunn mælti: 'Skall þar einum!' Þorbjörn svaraði: 'Lítt var þat.' En Þorbjörn hafði áðr vegit Þórarin bróður hans á Haugsness-fundi; en þó kenndi Auðunn eigi Þorbjörn. En Þorbjörn vissi görla⁸ hverr á hónum vann; sagði hann svá ok síðan, at hann var af hónum maklegastr áverka at taka allra þeirra manna er þar vóru. Þeim Oddi varð þröngt mjök í anddurinu⁹, rofin húsin yfir þeim, en sótt at þeim

¹ ofan at kirkju garðinum, B. ² hónum] grautnefr, B. ³ eldhúsit, B.
⁴ þessir—vóru] add. B. ⁵ er þeir kómuz í hann, B. ⁶ við] niðr, B. ⁷ af-
vöðvann, B. ⁸ görla] gerva, B. ⁹ B; anddyrum, Cd.

[III. 220: ix. 20.]

mjök harðfengilega öllum-megin. Oddr mælti við menn sína, þá er hönnum voru næstir, at þeir mundi út leita, 'Mun ek hlaupa út fyrstr,' segir hann, 'en þér fylgit mér [vel]. Eru þá mörg góð at¹, ef vér komumsk á víðan völl; ok látum eigi stanga oss hér inni svá auvirðilega.' Margir hétu [góðu] at fylgja hönnum. Oddr hljóp út ór durunum. Hann hafði skjöld ok sverð ok stálhúfu; hann var í grænum kyrtli. Svá var sem kólfi skyti er hann hljóp út; komsk hann ok langt ofan frá durunum; skjöldinn hafði hann yfir höfði sér, en sveiflaði sverðinu í hring um sik. Hann var manna fimastr við skjöld ok sverð, allra þeirra manna er þá voru á Íslandi. Már Eyjólfsson hljóp út eptir hönnum, ok komsk ofan í túnit hjá hönnum. Ok er Oddr gat séð Má, mælti hann: 'Þar ertú enn, góðr félagi²!' segir hann. Skildi þá með þeim; ok var þá margr um einn. Már hrökk upp at vegginum, ok féll hann þar fyrir vápnum, ok var þó lítt sárr; skaut hann yfir sik skildinum, en krepti upp undir fætrna; voru hönnum þá grið gefin³, ok 'Bergr hverjum nökkut er eigi er feigr.' Nú er Oddi veitt atsókn af mörgum mönnum; ok kómu þeir lítt sárum á hann meðan hann stóð upp; hann hlífði sér með skildinum, en vá með sverðinu, ok sveiflaði því um sik. Hann varðisk svá fræknlega, at varla finnask dæmi til, at einn maðr hafi betr varizk svá lengi fyrir svá margra manna atsókn úti⁴. . . Eyjólf Þorsteinsson var uppi á húsum; hann eggjaði mjök sína menn, ok sagði þat skömm [mikla] at þeir sóttu einn mann svá margir, 'Eðr hvar er Nikulás Þórarinsson⁵.' Íllugi svartakollr, sonr Jóns Markússonar⁶, lagðisk til fóta Oddi, ok görði hepting at. Féll Oddr þá⁷. Ok þá mælti hann: 'Prestz-fund vilda'g í Guðs nafni,' segir hann. Þat heyrði Svarthöfði Dufgusson, er hann sat á kirkju-stoðinni⁸, ok margir aðrir. Var þá unnit á Oddi. Nikulás Þórarinsson hjó í höfuð hönnum, ok var þat bana-sár. Hallbjörn hali Jónsson vann ok á hönnum. Lét Oddr þar líf sitt við mikla hreysti ok drengskap. Þá var lýst nökkut er Oddr lézk. Eigi flettú þeir hann. Var þá skotið skildi yfir líkit þar í túninu. Oddr var mikill maðr vexti; eigi mátti hann styrkjan kalla at affi, en þó var hann inn knásti, ok inn fimasti, ok bezt at íþróttum búinn, ok manna mjúkastr

¹ góð at] B; góð ráð, Cd. ² ok þú er þar inn góði félagi, B. ³ Here begins the mutilated leaf in B. ⁴ úti] thus B as it seems, one or two words being cut off.

⁵ hann varðisk—Þórarinsson] add. B; yet a few letters are cut off the edge of the mutilated leaf. ⁶ Íllugi—sonar] Íllugi . . . (cut off) Markus son hans (I), B.

⁷ því at (cut off) ecki mjok sárr, add. B. ⁸ -stétinni, B (better?).

[III. 221, 222: ix. 21.]

með Þorvarði bróður sínum ok Kolbeini¹. Oddr var ljós-jarpr á hár ok vel fallinn í andliti², blá-eygr, ok manna bezt á sik kominn, blíðr ok góðr við alþýðu, ok örr af fé; manna var hann vápn-fimastr; ok svá segir Þorvarðr bróðir hans, at þat var einskis mannz færi eins á Íslandi, at skipta vápnnum við Odd; þótti öllum mönnum mestr skaði at hónum³ þeim er hann var kunnast. Eirekr hét Austfirzkr maðr, er ljómi var kallaðr; hann var veginn í úti-búri því er stóð norðr frá branda-durum; var þar atsókn mikil um nóttina. Fleiri menn vóru þar særðir í úti-búrinu. Halla-geirr var mjök sárr, bæði í höfði ok annars-staðar. Brandr hét maðr hrúga; hann lagði höndina upp á þilit ina hægri; þá var höggit á höndina⁴, ok tók af fjóra fingr við þilinu allt uppi við hnefann; kenna flestir Hámundi Várbelg þann áverka. Átta menn létusk í Geldingaholti með Oddi: Kollsveinn kröbbungr, Þorbjörn Þór-ólfs-son, Tosti, Þórarinn grautnefr, Þórir rödd. Tvá nefni ek eigi. Flestum mönnum vóru grið gefin þegar Oddr var fallinn. Oddr var nær hálf-þritögr er hann féll. Menn Oddz fluttu líkama hans upp til Seylu, ok grafinn þar síðan undir kirkju-garðinum,—en þó var eingi gröptr at þeirri kirkju,—ok svá langt inn undir kirkju-garðinn. Þeir Hrafn ok Eyjólfir riðu norðr skjótlega, ok settusk enn á Grund; ok höfðu þar fjölmennt.

Nú fréttusk þessi tíðendi, fall Oddz; ok þótti Þorvarði bróður hans mikill skaði ok mörgum öðrum, þó at þeir bræðr bæri eigi með öllu auðnu til samþykkis. Randalín Philippus dóttir, er Oddr hafði átt, hélt búi sínu á Valþjófs-stöðum; óxu þar upp börn þeirra Oddz með henni: Guðmundr er gríss var kallaðr, ok Ríkiza dóttir. Þau vóru bæði mannvænleg. Nú leið vetrinn af hendi ok várit. Ekki hafði Þorvarðr mála-tilbúnað eptir Odd bróður sinn.

277. Þenna vetr er nú var frá sagt, ríðr Þorsteinn Arnórsson ok Finnir af Sámstöðum Miðvikudag í Efstu-viku út á Hitarnes. Bað

¹ með Þorvarði—Kolbeini] doubtful; in B only remains, miukazstr ok (*cut off*) ðe b' sm (?) ok Kol. . . . ² vel andliz . . . , B, i. e. andlitz farinn; cp. p. 154r l. 8. ³ at hónum] um hann, B.

⁴ höndina] h. . . ; here ends the first column of the mutilated leaf of B; the whole outer part of the leaf, containing two columns (the second and the third), is cut entirely off, along with a segment of the first and fourth columns. In the fourth column the story is advanced as far as the middle of the battle at Thverá. Chapters 277–289, being a part of Thorgils Saga, were no doubt either entirely omitted or reduced to a couple of sentences, so as to connect them with the battle of Thverá.

[III. 222, 223: ix. 22.]

Þorsteinn Þórð, at hann riði með þeim til Staðar at leita um sættir með þeim Þorgilsi. Riðu þeir nú til Staðar Skírdag. Leitaði Þórðr eptir við Þorgils ef hann vildi nökkura sæmð unna Þorsteini fyrir handar-höggit. Talði þat til, at hann hafði sótt á fund hans nær einn saman, ok þat annat at þá stóð yfir svá mikill miskunnar-tími sakir þíningar várs Herra Jesu Christi. Ok var Þorgils heldr treglegr í fyrstu. En þó lauk svá, at þeir sættusk, ok skyldi Þorgils dæma. Sættusk þeir þá með fullu, ok var mællt fyrir trygðum. Þorgils görði fimtán hundruð, ok féllu niðr sum fyrir gagn sakir; ok hét hönnum sínu vinfengi ok fulltingi.

278. Þorgils skarði ok Þorvarðr Þórarinsson voru þri-menningar at frændsemi, ok því kom Þorvarði þat í hug, at leita þangat liðsinnis eðr nökkurs traustz. Sendi hann þá menn austan um várit með bréfum til Staðar at leita eptir, ef hann vildi nökkurn kost á göra at veita hönnum lið at hefna Oddz bróður hans, ok hann fengi fyrir víg hans fulla sæmð. 'Vil ek þar eigi góz til spara.' Þorgils bar þetta mál fyrir Sturlu ok fyrir aðra vini sína. Rézk þat af, at Þorgils stakk eigi af um liðveizlu; en segir þat svá framt mundu ráðask er þeir fyndisk. En bað Þorvarðr sjá fyrir fundi þeirra; 'Vil ek hvergi af héraði ríða.' Þetta samar fyrir Alþingi drógu þeir Hrafn ok Eyjólfir flokka saman ok fóru suðr til Borgarfjarðar; höfðu þeir frétt af, at menn höfðu farit í millum þeirra Þorvarðz ok Þorgils; settusk þeir þá í Borgarfjörð með flokkana, ok æluðu at Þorgils skyldi eigi ná þingreið¹. Sneru þeir þá á hann fjándskap. Var þat ok svá, at Þorgils reið eigi til þings ok eigi Sturla; var þat þá mælt, at farit mundi at Þorgilsi, ok mundi hann sæta nökkurum afar-kostum. En ekki varð af því. Þá er þeir vissu at Þorvarðr reið eigi til þings, dreifðu þeir flokkum um. Riðu þeir Eyjólfir þá norðr til sveita, ok settu Nikulás til í Kalmanstungu ok Egil í Reykjaholti, at göra sér njósn ef þeir yrði við nökkurn ófrið varir, eðr flokka-drátt.

279. Þenna tíma kom austan ór Fjörðum Magnús Jónsson, frændi Þorvarðz; hafði hann farit lítt með bygðum, en jafnan um nóttum; gékk því engi njósn af hans ferðum fyrr en hann kom til Staðar. Skoraði hann þá enn af nýju á Þorgils til liðveizlu fyrir hönd Þorvarðz. Segir hann þá, at Þorvarðr mundi á ferð kominn austan, ok vildi at þeir fyndisk á Margrétar-messu-dag á vestan-verðri Bláskóga-heiði, ok skyldi Þorgils vera svá fjöl-

¹ þingreið] some paper MSS.; þangat reið, Cd., V.

[III. 223, 224: ix. 22.]

mennr, at þeir þættisk færir þaðan hvert ráð er þeir vildu upp taka. Var Þorvarðr þá heitbundinn í því, at sú ein skyldi vera sætt þeirra í milli, Hrafn ok Eyjólf, at Þorgils skyldi ná héraði í Skagafirði, svá at hann þyrfti eigi þá at ugga. Sturla var þá riðinn vestr til Staðarhóls at göra þar upp stofu, ok sendi Þorgils heima-mann sinn¹ at hann kæmi vestan til fundar við þá Þorvarð, ok því betr er hann væri fjölmennari. Magnús hafði komit til Rauðs-gils, er hann fór austr apr, ok var hann þar kenndr. Höfðu þeir Nikulás ok Egill á þessu njósn; ok sögðu þeim Hrafn ok Eyjólf, at þeim þótti ótrúlegt um ferðir Magnúss, en höfðu önga sanna fregn af Þorvarði. Reið Hrafn þá norðan ok stefndi fund við Þorleif í ofanverðum Hrutafirði við fjöll uppi. Kunni Þorleifr ekki annat at segja en allt væri fjánskapar-fullt af Þorvarði við þá. Þá mæltusk þeir þat við, at Þorleifr skyldi búinn til liðveizlu við þá Hrafn ok Eyjólf þegar þeir þyrfti nökkurs við. Hrafn reið þaðan til Sauðafellz, ok spurði at Þorgils var at Stað, en Sturla at Staðarhóli; varð hann eigi annars varr en allt væri kyrt í sveitum. Reið Hrafn norðr eptir þetta, en Þorleifr var uppi í héraði ok sat þar fyrir fréttum. Þorgils Böðvarsson lét stefna manna-mót fjölmennt at Miðsumars-helgi. Kom þar Einarr Halldórsson ok mikit fjölmenni. Kvaddi Þorgils þá menn til ferðar með sér; 'Man ek ríða suðr undir Hraun til Kráks, ok til mótz við Sturlu frænda mín.' Kvaddi hann þá til þess er hönум þóttu bezt til færir fyrir vápna-sakir. Urðu þeir saman nær sjau tigur manna; var þar inn fyrsti maðr Einarr Halldórsson, frændi hans, ok þar með bændr aðrir eðr bónda-synir. Riðu þeir þegar af manna-mótinu suðr yfir fjörur; ok grunuðu menn mjök, at nökkut mundi undir búa þessi ferð. En er þeir kómu suðr af Sela-Lóni, þá sendi hann Glúm Hafliðason ok Böðvar Vermundarson á Hitarnes til Þórðar. Bað hann koma til sín upp undir Hraun áðr sól væri upp komin. Kómu þeir á Hitarnes um miðnætti; vóru þar allir menn í svefni. Þeir báru þegar upp örendi sfn er þeir kómu. Stóð Þórðr þá upp þegar, ok bjó sik. Þeir sögðu hönум eigi fleira. Bjósk hann því af skyndingu mikilli² ok hafði önga brynju; en hafði hann önnur vápn. Með hönум reið Þorkell brennir. Ok er þeir kómu undir Hraun var Þorgils eigi upp risinn. Ok er hann var klæddr, kallaði hann Þórð til

¹ V.; þá heim mann, Cd. ² skyndingu mikilli] emend.; skyndi miklum, Cd.

[III. 225: ix. 22.]

máls við sik, ok segir, at hann ætlar at ríða suðr í hérað til mótz við Sturlu frænda sínn. Átu þeir þar dagverð á ymsum bæjum, ok riðu síðan. En er þeir kómu á leið, þá spurði Þórðr at nýju at ferð Þorgils. Segir hann þá af it ljósasta. 'Hefir ek spurt,' segir hann, 'at Þorleifr hafðisk við í héraði, ok skyldi halda njósnum fyrir þá Hrafn ok Eyjólf, ef Þorvarðr kæmi sunnan eðr Þorgils útan.' Þóttisk hann hafa var-goldit Þorleifi fyrir ópokka þann er hann hafði lýst við hann í Borgarfirði; ok svá fyrir þat er hann hafði ætlað at fara at Þorgilsi um sumarit með þeim Hrafn ok Eyjólf.

280. Um sumarit hafði Hrafn látið ríða eptir Þórði, mági Þorgils; ok lýsti í því fjándskap við hann. En Þórðr setti undan vestr til Staðarhóls, er hónum var eigi fært um Dali fyrir Hrafn. Átti Sturla þar annat bú; en annat hafði hann gört í Hitardal um várit; ok hafði hann þat treglega fengit af Katli, ok þó nauðungar-laust. Sat Sturla um sumarit ymist á Staðarhóli eðr í Hitardal. Þetta vár urðu þeir sekir á Þórness-þingi, Gísli á Rauða-sandi ok synir hans. Deildu þeir Seldælir um bergtoll af Barðz-gnípu. Veitti Þorgils Seldælum, frændum sínum, á þinginu; en þeir hétu hónum í móti sínum styrk. Ok er Þórðr kom á Staðarhól var þat til tíðenda, at Sturla stóð úti einn saman, ok vóru menn at, at kasta steinum í stofu-vegginn. Heilsaði Sturla hónum ok spurði tíðenda, eðr hvat hann vissi at segja frá þeim Hrafn ok Eyjólf. Þórðr segir þat, at hann vissi þat til Hrafn, at hann var þá kominn til Staðar í Hnútafjörð, ok þeir Þorleifr ok Hrafn mundu finnask; ok Hrafn mundi ríða til Dala, ok vita hvat þeir Sturla ok Þorgils hefðisk at, eðr hvé kyrrelegt hónum þætti vera í sveitum. Sturla kvezk sjá, at bjósk til ófriðar með þeim öllum. Þórðr barði því niðr. Sturla kvað ekki skipta hvat þeir segði frá, 'Því at nú í sumar mun barizk vera, ok munu eigi allir þaðan frá tíðendum segja.'—Maðr hét Helgi; hann var kallaðr keis, heima-maðr Sturlu; hann var lítill maðr ok auvirðilegr; hann kastaði torfi á stofu-vegginn. Hónum þótti torfit borit at sér of-skjótt; var veggrinn hár, en hann ókröptugr, ok gékk hónum illa upp at kasta: 'Ok vili þér sprengja mik,' segir hann. Sturla mælti: 'Gefstú vel, fóstri! annat mun þér verða en þú springir af torf-kasti; ok muntú þó eigi eiga langt ólifat.' Þat gékk svá eptir, at Helgi keis var drepinn annat sumar eptir á Staðarhóli þá er þeir Hrafn ok Ásgrímr sóttu Sturlu heim. Þetta

[III. 226: ix. 23.]

sumar sættusk Seldælir ok Rauðsendir; ok var Gísli ok synir hans jafnan vinir Þorgils síðan.

281. Nú er þar til máls at taka, er þeir talask við mágar, Þorgils ok Þórðr. Þorgils kvað þat upp nú, at hann ætlaði at Þorleifi; kvazk frétt hafa, at hann var kominn í hérað; ok vóru þeir optast saman tíu eðr tólf. Þorgils reið þá suðr um Mýrar, þar til er hann kom í skóginn sunnan-verðan gegnt Galtar-holti. Stigu þeir þar af baki. Ok lítlu síðarr kom Sturla þar; vóru þeir saman nær sex tigur manna, en Þorgils hafði sjau tigi manna. Vóru þar með hónum tveir Hrafns-menn¹, Óláfr ok Grani Arnórs-synir. Þeir Þorgils ok Sturla gengu þá á tal, ok nökkurir menn með þeim. Þóttisk Sturla spurt hafa at Þorleifr hefði verit Dróttins-dag á manna-móti þann sama Dróttins-dag at² Furu-ósi, ok at allt væri þar kyrrt í héraðinu. Þar var ok ný-kominn vestan ór Saurbæ Starri kaupungr; sagði at Sturla var á Staðarhóli ok mundi þar vera þar til er stofa hans væri upp gör, ok ríða síðan heim í Hitar-dal. Hann kvazk spurt hafa, at Þorleifr reið til Bæjar Dróttins-aptann, 'Ok þat orð á, at hann mundi brátt ríða út á Akranes þegar hann spurði kyrrt ór öllum sveitum.' Þar var Þorkell hrútr görr á njósn suðr yfir Hvítá, ok skyldi hann forvitnask um ferð Þorleifs. Lögðusk menn þá niðr ok sofnuðu. En er á tók líða kveldit, lögðu menn á hesta sína, ok riðu svá sem götur lágu suðr til Valla-vaðs. Kom Þorkell hrútr þar til mótz við þá, ok hafði spurt, at at nóni dags var Þorleifr í Bæ, ok hann mundi þar vera um nóttina. Þorleifr hafði verit í laugu um daginn fyrir nón, ok lagðisk síðan til svefns sem vanði hans var til; ok er hann vaknaði, sagði hann Böðvari bróður sínum, at hann hefði dreymt mart. 'Ek þóttumk vera staddr hér í Bæ, ok þóttumk ek sjá út á Borgarfjörð. Mér þótti skip mikit sigla útan eptir firðinum, mjök mikinn³, ok leggja upp í Hvítá. Ek þóttumk spyrja mann er stóð hjá mér, hverr skip þat mundi eiga; en hann segir, at ætti Þorgils skarði. Ek þóttumk sjá at flugu gneistar margir af skipinu, ok þótti mér sumir fljúga ok dreifask hingat í Bæ; en sumir upp eptir Reykjadal, ok svá norðr til fjalla, sem menn máttu auga reka.' Böðvarr mælti: 'Þat mun vera, frændi, fyrir veðrum.' 'En mér lízk ófriðlegt,' segir Þorleifr. Bað hann þá taka hesta þeirra; 'Vil ek ríða heim,' segir hann, 'út á Akranes.' Þeir Þorleifr átu

¹ menn] V.; synir, Cd.² at] V.; á, Cd.³ mikinn] mikit, Cd.

[III. 227: ix. 23.]

þar náttverð, ok riðu síðan um kveldit út í skógana fyrir Grjóteyri, ok sváfu þar um nóttina; en riðu snimma um morguninn út á Akranes heim, ok höfðu önga frétt ór héraði. Þorgils hitti Þorkel hrút; ok segir hann slíkt er hann var viss orðinn. Þótti mönnum þat líkast, at Þorleifr mundi vera í Bæ. Þorgils varaði við því alla menn mest, at göra Böðvari nökkut grand ok sonum hans, eðr nökkurum hans varnaði, sakir mágsemðar ok þó vináttu. Sturla var eigi mikill vin Böðvars; þótti hann því ráðit hafa, at Ketill gékk treglega af staðnum í Hitardal. Þorgils kvað þat eigi fyrir standa mundu, þótt Þorleifr væri þá í Bæ kominn. Riðu menn nú upp til Bæjar, ok kómu þar mjök svá um myrk-nætti; vóru þá úti-dyrr opnar. Mennt höfðu heyrt gnyfinn; tók Böðvarr þá klæði sín ok synir hans ok heima-menn. Gékk Þorgils inn þegar ok menn hans. Sturla var úti ok hans menn, ok svipuðust¹ at hrossum er úti vóru um garða. En er Þorgils kom í skálann, gékk Böðvarr bóndi í móti hónum, ok var þá klæddr; hafði hann í hendi öxi snaghyrnda. Böðvarr spurði hvern þar færi svá ófriðlega; því at nökkurir menn höfðu brugðit vápnum er inn gengu. Þorgils sagði til sín. Böðvarr mælti: 'Þat munda ek þér sízt ætla, at þú mundir hingat fara ófriðar-ferð, sakir vanda ok viðr-mæla.' 'Öngan ófrið ætla ek þér at göra,' segir Þorgils, 'ok öngum þínum heima-mönnum.' Þorgils spurði, hvárt Þorleifr væri þar. Þá svarar Herdís húsfreyja: 'Því er betr, frændi, at hann er eigi hér; ok lát þér fara sem bezt til Böðvars mfs.' 'Vel skal mér til hans fara,' segir Þorgils. Þar var fátt manna í skálanum. Urðu þeir þá þess varir, at Þorleifr var eigi þar, ok hann hafði brott riðit um kveldit. Sneri Þorgils þá út, ok svá Böðvarr, ok synir hans; en nökkurir menn hljópu inn, ok þrifu ofan sverð nökkur. En er þeir kómu út, þá gengu þeir á tal, Þorgils ok Böðvarr, ok nökkurir menn með þeim. Talði Böðvarr á við Þorgils um atreið þessa; en hann þóttisk eigi sakaðr við Böðvar; 'Em ek eingi þínn illvilja-maðr,' segir hann; 'ví ek unna þér sæmðar fyrir ferð þessa svá at þér líki vel.' Böðvarr mælti: 'Eigi em ek nú mjök fé-þurfi; skortir þik meirr fé en mik.' Tók þá vel at semjask með þeim mágum. Segir Böðvarr, at hann mundi verja Þorleif bróður sínn, þótt hann væri þangat heim sótt, ef hann mælti því við koma; 'Man ek ok verja þik, Þorgils, ef Þor-

¹ svipust, Cd.

[III. 228 : ix. 23.]

leifr sækir þik heim hingat ; hefir opt latt Þorleif at göra sam-band með þeim Hrafni ok Eyjólfí ; ætla ek ok, at hónum leiði önga sæmð af þeim. Hefi ek þat til lagt með þér, Þorgils, at þú skyldir Þorleifs með góðu leita, en hann því með góðu taka ; ok hefir hvárrgi viljat hafa mínar tillögur.' Þar urðu nokkurar hrossa-kippingar¹, ok vildi Böðvarr, at Þorgils færi með hross, sem hann vildi upp í Reykjaholt ; en hann vildi engi hross ljá Sturlu ok hans mönnum. Bauzk Böðvarr til meðal-göngu með þeim Þorgils ok Þorleifi. Þorgils játti því ; 'Mun ek þín orð,' segir hann, 'þar um mikils virða.'

282. Riðu þeir Þorgils þá upp til Reykjaholtz ; höfðu þeir þá spurt at Egill var heima ; ætlaði Þorgils at þá skyldi greiðask um mál þeirra Egils. Þeir Þorgils kómu upp í Reykjaholt þá er mjök var mornat. En þat bar saman, at þeir riðu frá Gríms-stöðum ok maðr gékk út í Reykjaholti sá er Koðran hét, ok var kallaðr Skröggr ; hann sá ríða marga menn vápnaða eptir götunni frá Gríms-stöðum, ok riðu heldr mikinn. Hann hljóp inn, ok sagði Agli at fjöldi vápnaðra manna reið at garði. Hljóp Egill þá upp, ok geymði eigi at klæðask, ok tók kirkju-lykil, ok mælti : 'Þar mun vera Þorgils, frændi, ok eigi horfinn heim-sóknum við mik.' Komsk Egill í kirkju, ok lauk aptr hurðinni. Þorgils gékk upp at kirkju-durum ; var þar Þórðr prestur kominn fyrir kirkju-dyrrin, ok heilsaði Þorgilsi ; en hann tók vel kveðju hans ; ok spurði hann brátt at Agli, hvárt hann væri heima. Prestur segir, at hann var heima, ok þá í kirkju kominn. Þorgils mælti : 'Satt mantú segja,' ok kvazk sét hafa veslinginn er lauk kirkju-hurðinni, 'Ok sýndisk sem eigi væri klæð-margr.' Prestur mælti : 'Eigi veit til hvers happs hætti,' þótt hann hefði beðit, Þorgils mín !' Þorgils gékk þá til manna sínna ; bað þá af baki stíga, ok bauð þeim öllum þar at vera ; 'Látið hesta yðra ganga í tún.' Sturla kvað eigi þat ráð, at göra þat ; 'Því at Pétr postuli á töðuna, ok hefir hann ekki til saka gört við Þorgils.' Einarr bóndi ok Bergr báðu menn af reka hestana vellinum ; ok Þorgils bauð þeim um, at þeir mundu fá menn til at annask hestana. Þeir segja svá vera skyldu. Fóru þá hestar reknir af túni, ok gætt út í Nesjum. Menn sveimuðu þá þegar inni um húsin, ok fundu drykk í kjallara Egils, ok sögðu Þorgilsi, ok vildi hann eigi at drukkinn væri ; 'Vil ek,' segir hann, 'öngu spillá láta.' Fóru þá

¹ kippingar] thus Cd. and V.

[III. 229 : ix. 24.]

menn í milli þeirra Þorgils ok Egils, Bergr Ámundason ok Þórðr prestr. Stóðusk þeirra þykkjur fjar¹; þóttisk Egill eiga á Þorgilsí stór-sakar, fyrir heimsókn þá er hann hafði þangat farit þá er Þorsteinn var hand-högginn. Áttu þá margir menn góðan hlut at; var einn af þeim Sturla Þórðarson, frændi þeirra, Einarr Halldórsson, Bergr Ámundason, Þórðr prestr. Var Þorgils þá svá þverr, at hann sagði svá, at hann skyldi þar þat hervirki göra, at Egil ræki allan aldr minni til, þótt hann héldi lífi. Tölðu menn þá um fyrir Agli, at meiri ván væri, at hans hluti mundi þá því meirr við brenna sem lengr stæði mis-þykt þeirra. Lét Egill þá beiða sér griða, ok þat fésk. Gékk hann þá ór kirkju; töluðusk þeir frændr þá við. Bauð Egill dóm Sturlu á málum þeirra; talði hann á Þorgils margar sakar, ok svá um staðar-ábúð ok fjár-auðn þá sem orðit hafði um vetrinn, er Þorgils tók við búinu, ok ógreidd stóð; ok atföer í Reykjaholti, ok slíkar fjár-tökur sem þá höfðu orðit um vetrinn. Þorgils talði á Egil ótrúnað mikinn ok fjörráð; kenndi hönun ok mest af ópokka þeim er héraðs-menn höfðu til hans um vetrinn er hann var í Reykjaholti. En hvat sem þar var um talat, þá varð þat at lyktum, at Egill gékk til handsala við Þorgils ok seldi hönun sjálfðæmi; skyldi hann skipa öllum þeirra málum sem hann vildi. Lögðusk þeir Þorgils þá til svefnis, ok allr flokkur þeirra, nema þeir menn er vökðu; en Egill bjó til greiða. Ok er Þorgils vaknaði, lét hann syngja sér messu, *De Sancta Margareta*. En er tíðum var lokit, gengu þeir í stofu; var hön vel tjölduð, ok upp settir bjórar. Var þá Egill inn glaðasti, ok beini inn bezti, ok drukkit nökkut af alþjóð². En er menn voru mettir, lét Egill kalla Þorgils ok Sturlu, Einar Halldórsson, ok fleiri menn³, í Lítlu-stofu, ok mart manna, svá at stofan var full. Var þá drukkit fast ok veizla in bezta. Tjáðu menn þá fyrir Þorgilsí hversu vel Agli fór. Hann tók því vel⁴, ok lét sér finnask um fátt. Í þenna tíma kom Högni Böðvarsson ór Bæ ok nökkurir menn með hönun. Hann segir, at herra Brandr ábóti hafði verit um nóttina at Lundi í Reykjadal ok hann var þá kominn í Bæ, ok hafði Böðvarr því eigi þangat riðit, at hann vildi riða með ábóta þangat at áliðnum degi. Þorgils tók blíðlega við Högna, ok skipaði hönun upp it næsta sér. En er kom

¹ fjar] thus; read fír?² ölþjóð, Cd.³ Einar—menn] om. Cd.; add.

the paper transcripts.

⁴ vel] thus; read vel at einu?

[III. 230: ix. 25.]

at nóni dags, kómu þangat tveir menn, Þórarinn hét annarr en annarr Jörundr gestr; þeir vóru sendir af Þorvarði Þórarins-syni; sögðu at hann var kominn ofan at Rauðs-gili. Vildi hann at Þorgils kæmi til mótz við hann, ok talaði¹ um ráða-görðir sínar. Segja þeir at Þorvarðr var með tíu tigi manna. Brá Þorgils við þegar, ok bað leggja á hesta. En er menn vóru búnir, lét Þorgils kalla til sín Egil. Gengu þeir á tal; var þar við Sturla ok Einarr, ok Bergr Ámundason, ok Þórðr Hitnesingr. Sagði Þorgils þá upp görð með þeim Agli. Var þat fyrst, at Egill skyldi gjalda staðnum í Reykjaholti fé þat allt er eyzk hafði þann vetr er Þorgils átti þar bú. Þorgils skyldi rakna láta þat sem tekit var í Reykjaholti it fyrra sinn. Egill skyldi ok öngum manni veita í móti Þorgils, en göra hónum njósn ef hann vissi hónum háska ván. Þorgils hét Agli trausti sínu, hvar sem hann kæmi því við. Á hvárigan vóru þar fégjöld skilð; en þaðan af skyldu þeir fella saman frændsemi þeirra ok fulla vináttu. Ok héldu þeir þat vel. Þóttusk menn þat brátt finna, at Egill unði vel við. Þorgils kvaddi Egil, at hann skyldi ríða með til mótz við Þorvarð. Egill bauð hónum þangat um kveldit ok þeim mönnum sem hann vildi. Ríðu þeir þá til Rauðs-gils, ok var Þorvarðr þar fyrir. Var með hónum Finnbjörn ok Ögmundr Helgason, Magnús ok Helgi Helgason, Sumarliði inn sterki, Þorgeirr ok Oddr ok Ögmundr þrjónn, Óláfr frá Bustar-felli. Gengu þeir þá á tal, Þorgils ok Þorvarðr, frændr, ok Sturla, ok nökkurir menn. Töluðu þá um með sér hvat í milli hafði farit um vetrinn; ok greindi þá þar lítt á.

283. En er þeir höfðu talat um hríð, kom þar ríðandi Brandr ábóti, ok með hónum Böðvarr ór Bæ, mágr hans; vóru þeir fimm saman. Tóku menn við hónum blíðlega. Ábóti var fár við Þorgils; þótti hónum síla, er hann hafði farit með skari nökkurum² at Böðvari í Bæ. Ábóti hafði vitað ferð Þorvarðz. Tók Þorvarðr þá at leita liðveizlu við Þorgils, at hann veitti hónum til hefndar eptir Odd bróður sínn við þá Hrafn ok Eyjólf; talði þar til frændsemi við þá Odd; en eigi síðr þat, at þeir Hrafn ok Eyjólf höfðu sýnt³ við Þorgils. Ok at engi maðr mundi sínum sæmðum halda meðan þeirra uppgangr væri, ok eigi yrði lægðr þeirra ofstopi ok ójafnaðr með nökkuru tilfelli. 'Sóttá ek [þvíf,']

¹ töluðu, Cd.² skari nökkurum] emend.; nökkuru, Cd.; see Dict. s. v.³ sýnt] fjándskað, or the like, being left out.

[III. 231: ix. 25.]

segir Þorvarðr, 'þik at ráðum, at mér þóttir þú líkastr til nökkurrar liðveizlu hér um; mantú¹ nú ok sjá þann afla, er ek hefi fengit ór Austfjörðum, ok vænti ek, at góða raun muni gefa; er þat þó mjök lítið móti slíku ofrefli sem við er at skipta. Man ek þat sýna vilja, at mér þykkir betr, at þú styrkir mik til þessa.' Þorgils mælti: 'Mér lízk meira vandkvæði á þessum hlut, en ek göra hér um skjóta órlausn. Vil ek ráðask hér um við herra Brand ábóta ok Sturlu frænda mínn, ok aðra vini mína.' Gengu þeir þá báðir, Þorgils ok Sturla; ok kölluðu þeir þá til Brand ábóta. Þorgils kallaði til með sér Einar ok Þórð. Ábóti kallaði til með sér bróður Heming, ok Böðvar ór Bæ. Spurði þó ábóti fyrst at sættum þeirra Þorgils ok Egils; ok segir Þorgils hónum þar frá. Ábóti mælti, at vel væri þótt Borgfirðingar hlyti þungt af Þorgilsi; 'Þvíat þeir vóru þá illa, er hann var góðs frá þeim verðr.' Þorgils tjáði þá fyrir ábóta beizlu Þorvarðz, ok alla þeirra viðræðu; bað hann leggja til heilræði með sér, hverju hann skal svara um þetta vandræði; 'Mun ek yðr bezt til trúa, at þér munut hafa vit ok góðvilja, at ráða hér um.' Ábóti svarar skjótlega: 'Letja vil ek þik, ok alla frændr mína ok vini, at fara með ófriði á annarra manna sveitir; en eigi skal Þorvarðr þat ætla, ok eigi þú, at eigi forþykki² mér þat í drápi Oddz frænda míns, þar sem hann var kasaðr í urð sem melrakki eðr þjófr; en mér er þat bannat, at eiga nökkurn hlut í mann-ráðum eðr nökkurs-kyns ófriði; en þat er þér eigi verra, at vera eigi einum saman, ef þér þykkir þess ván at þú munir eigi um kyrt sitja. Eðr hvat leggr þú til, Böðvarr?' 'Fátt kann ek til slíks at leggja,' segir Böðvarr, 'en þat vilda ek, at þeir Hrafn ok Þorgils yrði góðir vinir, en ósparr er mér Eyjólfir til ófara, ef svá mætti verða, þvíat hann varð hér all-óvinsæll í héraði í sumar. Er mér lítil ván, at Þorgils siti um kyrt þegar þeir mega við komask.' Þá svarar Sturla: 'Eigi þykkir þat vanda-laust at veita Þorvarði, at ráða[sk] með hónum í fjarlæggar bygðir eðr sveitir með lítið lið; en vér trúum hvárum-tveggjum illa, Borgfirðingum ok Dala-mönnum; en vér höfum lið fátt, en búit illa. Þorvarðr sýnir nú ok allan sinn styrk; vænisk hann ok engra manna liðveizlu; má þá sjá hversu óráðlegt er, at fara með all-lítinn afla á svá stórar sveitir,—Eðr hvat viltú, Þorgils, til mæla við Þorvarð, ef þú vilt nökkurn kost á göra?' 'Þat er knefat,' segir

¹ mantú] read máttu?² forþykki] thus.

[III. 232: ix. 25.]

Þorgils, 'at ek vil hafa Skagafjörð ok sveitir norðan¹ at Hrótafirði, þó at Þorvarðr sættisk við Hrafn ok Eyjólf, eðr ellegar förlast² þeir með öðru móti.' Ábóti svarar: 'Betr ynna ek þér, Þorgils, at njóta Skagafjarðar ætt-leifðar várrar, en þeim sem nú hafa; en eigi vil ek fýsa þik ferðar, því at mér þykkir eigi laust fyrir liggja.' Spratt ábóti þá upp, ok bað at verða skyldi Guðs vili. Mæltu þá sumir menn, at hónum hlýpi kapp í kinn; þvíat hann var dreyrauðr á at sjá, ok mælti þetta, er hann gékk í brottu: 'Hart er þat, at vér skulum bera frændr vára göfga bóta-lausa fyrir bónda-sonum; ok svá mundi þykkja Ormi bróður mínum, ef hann lifði.' Nú gékk Þorgils til Þorvarðz; sótti Þorvarðr þá enn um liðveizlu við Þorgils með fram-boðnum féggjöfum, ok öllum þeim sæmðum, sem hann mætti hónum veita; ok at leggja líf sítt við hans nauðsyn, ef hann kynni þess at þurfa; kvað þá eigi skyldu skilja meðan líf þeirra væri, við hverja menn sem skipta væri. Þorgils mælti: 'Með bæna-stað þínum, Þorvarðr, ok fögrum fram-heitum um liðveizlu ok aðra hluti, má ek göra kost á því at fara norðr til sveita, við þat ef Sturla vill fylgja mér; ok skiljask eigi fyrr við þik en þessi mál lúkask með einhverju móti.' Þá mælti Sturla: 'Fylgja mun ek þér, frændi, hvert á land sem þú vilt fara, svá sem ek hefir heitið, við hverja sem eiga er; en lítlu ráði þykkir mér sæta ferð þessi, at fara norðr um land með svá lítið lið ok lítt búit; þvíat sumir hafa nokkur vápn, en sumir engi; ok þó lítt hesta-birgir.' Þorgils mælti: 'Veit ek, frændi, at þér mun vel fara; þykkjumk ek þínna ráða mjök þurfa, þar sem þú ert kallaðr inn vitrasti maðr; þykkir mér ok þik til draga nökkut fyrir þann skaða óbættan, er þú hlauzk í brennu á Flugumýri í drápi Hallz mágs þíns; þykkir mér Þorvarðr eiga þeim öllum góðu at launa er í þessa ferð ráðask. Vil ek ok spyrja Einar ok Þórð mág mínn, hvárt þeir vilja fylgja mér í þessa ferð. En fylgðar-menn mína ok þingmenn þykkjumk ek frjálsa eiga til fylgðar við mik.' Þeir segja, at þeir mundu fylgja Þorgilsi; en þótti Þorgils þurfa, at hónum ynnisk nökkut til sæmðar, ef ferð þessi tækisk vel; en margir mæltu þat, at farit hefði flatt fyrir þeim Hrafn ok Eyjólf, þótt vænna hafi til hætt. Lauk Þorgils þá upp fyrir Þorvarði hvern hann mundi á göra; 'Vil ek,' segir hann, 'hafa Skagafjörð, ok þau ríki er vestr eru þaðan,' ef þeir Þorvarðr ætti at ráða, sem

¹ norðan] V.; norðr, Cd.² fölast, Cd.

[III. 233: ix. 26.]

flestum þótti ólíklegt; ok at þeirri einni sætt skyldi Þorvarðr ganga sem Þorgils léti sér vel at getask, ok hann þættisk sæmðr af. Var þá sagt Brandi ábóta, ok Agli, ok Böðvari; vildi ábóti eigi til ganga, ok kvazk fullkomlega vilja letja fararinnar; ‘Man hér mörgum manni saklausum vera misgört í þessi ferð, svá at ósæmilegt er, at ek leggja þar samþykki til; ok má vera, at mér kenni heiptar um suma menn, svá at ek fá eigi allra orða gætt sem skyldi, ef ek tala mart til.’ Egill vildi ok eigi til ganga sakir vináttu við Hrafn. Þorvarðr játti því öllu sem hann var beiddr. Tóku þeir Þorgils þá höndum saman, ok skilði Sturla fyrir handlagi. Hét Þorvarðr ok Þorgils sínni liðveizlu með frændsemi, svá sem hann ynnisk til, meðan þeir væri báðir uppi. Var nú ráðin norðr-ferð þeirra; ok skilðu at því. Þorgils reið í Reykjaholt ok með hönnum þrír tigir manna. Ábóti reið í Bæ, en Sturla í Ás. Þórðr reið ofan eptir Reykjadal, þvíat hann átti þar ván hestz. Brandr ábóti mælti, at þeir Þorgils mundu finnask um daginn.

284. Um morguninn reið Þorgils eigi snemma ór Reykjaholti, ok reið Egill á leið með hönnum, ok gaf hönnum hesta tvá brúna, ok skilðusk þeir þá með kærleikum. Reið Þorgils þá upp í Kalmans-tungu. Nikulás var heiman farinn, þegar spurðisk flokka-drátttrinn, ok út á Nes at örendum sínum, en görði þeim Eyjólfu ok Hrafnu mann norðr um Arnarvatz-heiði, Magnús Atlason ok þá tólf saman; var þar Hermundr standali ok Björn Eireksson. Þorgils reið upp í Öxna-tungur; hann sendi mann it efra eptir Þórði. Sigfúss í Fljótz-tungu gaf Þorgilsu brynju. Nú er Þórðr reið upp af Sámstöðum, sér hann ríða neðan frá Háfa-felli menn mjök ákast; beið hann þeirra; ok var þar ábóti ok Böðvarr. Spurði ábóti þegar at ferðum Þorgils; en Þórðr vissi þar ekki annat af en Þorgils reið um daginn snemma ór Reykjaholti, ok ætlaði at ríða á Gilsbakka ok bíða þar ábóta. En er þeir kómu þar, var Þorgils í brottu. Þá mælti ábóti, ‘Eigi mun ek ríða lengra, þvíat ek sé hversu at þetta ferr. Í gær-kveld á fundi várum þótti mér óráð at fara ferð þessa. En æ dregsk fram jafnan þat sem fyrir er ætlað; ok er þess ván, at eigi verði með öllu ábyrgðar-laust; en mér sýnisk lið yðvart lítið ok illa búit; en eigi all-óbragðlegt, ok eigi all-feiglegt. Skaltú nú bera Þorgilsu, frænda mínum, kveðju mína, ok bið hann, at hann göri sem minnzt rangt jafnan saklausum mönnum. Þætti mér nú all-miklu skipta hvat ek spyrða til hans; ok mjök mun ek vera

[III. 234, 235 : ix. 26.]

áhyggjusamr um ferð þessa, þar til er ek spyrr hvernig yðr teksk ; vilda ek, mágr, at þú fylgðir Þorgils vel, ok fýstir hann jafnan ins betra. Vilda ek nú, at Guð væri yðr fyrir vápn ok vörð, ok hyljunar-maðr¹ Thomas Erkibiskup ; en treystið lítt á drengskap Þorvarðz, þvíat mér segir eigi mjök hugr um hversu til enda ganga skipti þeirra Þorgils ok Þorvarðz ; ok ætla ek Þorvarðr valdi afbrigðum.' Skilðu þeir nú, ok gaf ábóti Þórði blezan, ok bað hann vel fara. Ríðr Þórðr nú skyndilega upp eptir Síðu þar til er hann kom í Fljótz-tungu ; var þar fyrir Magnús Atlason, ok þeir menn er Þorgils hafði þar eptir sett. Sögðu þeir Þórði, at Þorgils reið upp í Öxna-tungur ok mundi þar bíða hans. Ríðu þeir þá skyndilega í Öxna-tungur ; var Þorgils þar fyrir ok allr flokkkrinn, ok hafði hann sofnat. Þorgils gaf þá Þórði brynju Sigfúss-naut. Þeir Þorgils ok Sturla höfðu gört tólf menn norðr á heiðina ; ok vóru þar fyrir settir, Bergr, ok Magnús Jónsson. Bergr var manna bezt hest-færr. Þorgils hafði þess varr orðit í Kalmans-tungu, at Nikulás görði njósn fyrir þeim ; höfðu þeir farit at dagmálum. Skyldu þeir fara dagfari ok náttfari þar til er þeir hiti Hrafn ok Eyjólf. Þeir vissu ok, at Þorvarðr var austan kominn, en Þorgils ok Sturla komnir í Reykjaholt ; ok mönnum grunr á, at þeir mundu ríða norðr um land at þeim Hrafn ok Eyjólf. Nikulás ætlaði, at Ásgrímr Þorsteinsson mundi vera í Hvammi í Vatzdal ; skyldu þeir þangat fyrst fara. Þeir höfðu hesta-kost lítinn, ok fórsk þeim seint. En þeir Bergr riðu ákaft norðr eptir heiðinni, ok gátu tekit njósnar-menn Nikuláss hjá Grímstungu-seljum ; vóru þeir þegar bundnir ok barðir mjök. En er þeir kómu eptir, Þorgils ok Þorvarðr, báðu njósnar-menn sér griða. Vóru þeim grið gefin ; ok fóru aptr þaðan. Áðu menn þar nökkura stund. Sögðu þá höfðingjar, at menn skyldu ríða sem ákafast ofan eptir héraðinu í Hvamm, at sem sízt mætti njósn fyrir þeim ganga. Þeir menn, er heima vóru í Hvammi, sá reiðina ofan eptir héraðinu, ok þóttusk víst vita at ófriðr var. Hafði Ingunn húsfreyja látið bera í kirkju allt þat er mátti. Var þar fólk allt á hlaupi ; ok njósn hafði gengit vestan til Ásgríms ór Döllum, at Þorgils væri heiman riðinn ok Sturla. Hafði Ásgrímr þegar heiman riðit með slíkar fréttir sem hann hafði fengit, ok með hönun Saxi inn mikli ok Bergr enn ósvífi. Léttu þeir eigi

¹ Thus = *patron* ? otherwise an unknown and misshapen word ; if from hylja it should be hulningar-maðr. See Dict. p. xxxi. col. b, III.

[III. 236: ix. 27.]

fyrir en þeir fundu Hrafn ok Eyjólf, ok sögðu slíkt er þeir höfðu frétt.

285. Þeir Þorgils ok Þorvarðr kómu í Hvamm með flokkinn; hljópu þegar af baki ok til kirkju, ok var hón byrgð. Sumir hljópu inn í húsinn; var þar autt. Þorvarðr beiddi at upp væri lokit kirkjunni, en Ingunn hafði orð fyrir þeim sem inni vóru, ok segir at eigi mundi upp látin kirkjan. Þá spurði Þorvarðr hvárt Ásgrímr bóndi væri heima. Ingunn kvað hann eigi þar vera, 'Ok muntú,' segir hón, 'taka vitni prestz hér um.' Prestr ok allir heima-menn segja at hann var brott riðinn. Þorvarðr trúði því varla. Þorvarðr görði hlaup at kirkjunni tveim-sinum, ok spyrndi á hurðina fætinum, svá fast at hélt við at brotna mundi. Þorgils ok nökkurir menn lögðu til, at hann skyldi eigi brjóta hurðina. En er Ingunn vissi, at Þorgils Bóðvarsson var í ferðinni, þá kvazk hón mundu upp lúka kirkjunni, ef Þorgils hétu griðum þeim er í kirkju vóru. Þorgils hét Ingunni griðum ok öllum heima-mönnum, ok fé því sem í kirkju var komit. Þá var upp lokit kirkjunni; ok gengu þeir innan um kirkjuna, ok fannsk Ásgrímr eigi, sem ván var. Bjoggusk menn þá í brott at ríða. Bauð Ingunn Þorgilsu mat at éta þar ok þeim mönnum með hönunum sem hann vildi; en hann vildi þat eigi. Riðu menn þá í brott. Þeir Berger, Finnbjörn, ok Ögmundur, höfðu riðit upp frá Marðar-gnúpi it efra um hálsa til Svínadal. Þat var sagt, at tveir heima-menn Eyjólfss höfðu verit í Gríms-tungum um nóttina. Þeir höfðu upp stokkit þegar þeir sá flokkinn; riðu þeir þá ofan eptir héraði. Þeir Finnbjörn ok Ögmundur gátu tekit þá á hálsunum norðr við Svínadal; var þá unnit á öðrum þeirra; en annarr var barðr, svá at hvergi var þaðan fær. Þeir Finnbjörn kómu til mótz við flokkinn hjá Blöndu, ok segja frá sinni ferð; létu menn yfir því vel. Nú görðu þeir Þorgils ok Þorvarðr ok Sturla ráð sítt; var þá riðit í liðs-bón, ok vildu fáir menn upp ganga. Kom þá Finn af Eyvindar-stöðum ok þeir fjórir; eigi fengusk fleiri fyrir vestan Vatz-skarð. Vóru þá njósnir sendar allt norðr til Öxnadalshéiðar; en flokkurinn fluttisk fram um nóttina norðr yfir Vatz-skarð til Skagafjarðar ok norðr yfir Jökuls-á þar sem heitir á Langamyri. Stigu þeir þar af baki; var flokkurinn mjök syfjaðr. Þá var þat ráð gört, at Finnbjörn ok Ögmundur skyldu ríða upp til Hörgárdals-héiðar, ok gæta, at hvárki færi menn norðr né norðan; skyldu þeir gegna um njósnir ok annask vegu alla. Þorvarðr

[III. 237: ix. 28.]

skyldi kveðja upp menn um Sæmundar-hlíð ok Langa-holt; sendi hann ok menn upp í Tunguna. Þorgils lét samna liði um Blöndu-hlíð; en hann reið við tífunda mann út til Hofa at hitta Brodda mág sinn; hann setti Einar eptir, at gæta flokksins ok afla þeim vista. Sturla var ok eptir með sinn flokk. Arnórr Einarsson hafði riðit norðr með Ásgrími, ok Sigurðr Eldjárnsson¹, Jón af Lýtings-stöðum, ok með þeim nökkurir bæendr. En er Ásgrímr kom norðr, brugðu þeir Hrafn ok Eyjólfur þegar við at samna liði þar um hérað, ok allt sendu þeir norðr í Eyjafjörð. Gengu menn upp heldr treglega; en þó fengu þeir mikit lið ok allvel búit. Höfðu þeir á þriðja hundraði manna. En stórbæendr allir í Eyjafirði settusk heima. Héldu þeir Eyjólfur ok Hrafn flokkinum í Eyjafjörð; ok höfðu fréttir, en fengu öngar.

286. Þorgils reið út til Hofa, sem fyrr var ritað, at finna Brodda mág sinn; hann átti Þjóðbjörgu Arnórsdóttur, móður-systur Þorgils. Fékk hann þar góðar viðtökur. Hann sótti Brodda at málum, ok svá um liðveizlu. Broddi lézk eigi áræði til bera, kvazk vera mjök gamlaðr, ok eigi herfærr, ok leiðr ófriðrinn. Segir hann Þorgilsi frá hrakningum þeim er héraðs-menn höfðu fengit af þeim Eyjólfu ok Hrafn síðan Geldingaholtz-fundr var; ok kvazk hyggja, at þrótt allr væri skekinn ór héraðs-mönnum nálega til uppreistar móti þeim; sumir höfðu orðit fyrir ránum af þeim, sumir fyrir ábarningum, en nær allir fyrir nökkurum afar-kostum. 'Þeir hafa ok í brottu [tekit] vápn öll ok hesta alla þá er neytir eru; ok þykkir mér vánlegt at þér fáit lítinn afla, þvíat þér þykkit² óvænt út sigla; hefir þat reynt verit, at þeir eru bæði harðfengir ok sigr-sælir; þykkir nú sem þeim muni ekki bella³; en ef Guð vill sem vér, þá mundi þeirra ójafnaðr brátt steypask. En þat er tillaga mín, at þú sækir at liðveizlu Ásbjörn Íllugason, mág þinn, í Viðvík; hann þykkisk mestr bóndi í þessu héraði; en á brýnstar sakir við þá, bæði fyrir rán ok atfarar; er hann maðr ungr ok vel hestfærr.' Þorgils ríðr þaðan um kveldit síðla; sendi Broddi þá orð Ároni á Hól ok Þorgilsi í Unadal, at þeir skyldu upp standa, ok mundi hann fá þeim vápn. Hann sendi orð Guðmundi Fálkasyni á Ósland; hann bauð Þorgilsi skjöldu fimm, ok nennti hann eigi með at fara. Þorgils reið þá

¹ ok Sigurðr Íllugason, add. Cd. and V., but om. the paper transcripts. It is only, we believe, a repetition of the same name. ² þvíat þér þykkit] emend.; þótt þér þykki, Cd. ³ bella] the paper transcripts; kolla, Cd., V.

[III. 238: ix. 28.]

til Viðvíkr, ok lét kalla út Ásbjörn; segir hann hönum þá hvernig af stóð um ferð hans, ok at flokkar vóru vestan komnir; ok þeir þóttusk liðs-þurfi. Beiddi hann Ásbjörn til ferðar með sér; en hann talði á því mörg tormerki. ‘Em ek,’ segir hann, ‘fla hestbirgr, ok ekki vápna; en ærin væri nauðsyn til þessar ferðar; skal ek ok eigi eptir sitja hversu mjök sem ek em vanbúinn. Eðr hví er Broddi eigi hér kominn? eru þar ráð bóndanna allra er Broddi er.’ ‘Því er hann eigi hér,’ segir Þorgils, ‘at hann er maðr gamall ok eigi herfærr, ok má eigi starfa í ófriði.’ ‘Ekki er þat,’ segir Ásbjörn, ‘hann er betr fær en margir ungir; en eigi mun ek mína ferð undir hönum eiga; en satt er þat, at eigi hefir hönum jafnærri gengit ójafnaðr þeirra Hrafn ok Eyjólf sem mér; en þat er auð-vitað, at meirr mun þér ráða-görð Brodda en fylgð mín.’ Bjósk Ásbjörn þá at taka hest sinn, ok klæddi sik skjótt. Hann hafði eigi fleira vápna en eitt sverð feng-lítið ok buklara. Þorgils fékk hönum brynju þá er Broddi hafði gefit hönum. Riðu þeir þá upp eptir héraði, ok kvöddu menn upp þá er fyrir vóru. Þorgils snýr þá upp á Langa-mýri til liðs síns. Hann sendi Þórð Hitnesing ok Magnús Atlason at samna mönnum um Blönduhlíð, ok koma til mótz við hann at nóni, Laugardaginn, á Silfra-stöðum. Stefndu þeir þá saman mönnum öllum; ok fengu fá, en ekki af vápnum. Stefndu þeim á Silfra-staði til mótz við Þorgils. En hvar sem þeir kómu á bæi, þá var þetta mælt, hver her-kerling er mæla kunni, at Guð skyldi bregða ójafnaði þeirra Hrafn ok Eyjólf. En er þeir kómu á Silfra-staði, þá var þar fyrir Þorgils, ok fagnar þeim vel. Ok er Þorgils vissi, at þar vóru sumir menn vápnlausir komnir, þá skoraði hann á Geirr inn auðga, at hann mundi ór ráða við hann um vápn, ok fara sjálf með hönum. Geirr synjaði ferðar, ok allra tillaga; kvazk eigi áðr haft hafa minsta lag af hrakningum. ‘En ef ek geng í þetta vandræði, þá mun hvárki óhætt vera fé né fjörvi;’ ok at þar mundi eigi þykkja við kollóttan at ryskjask er hann¹ var. Þorgils sótti á því meirr; en Geirr fór undan. Sló þá í heitan ok harðyrði fyrir Þorgils. Lagði Sturla þá til, at Geirr skyldi göra nökkura aflausn. En hann svarar þverlega. Menn Þorgils höfðu rekit heim stóðhross er Geirr átti, hest ljós-bleikan ok nökkur hross önnur. Þeir stóðu þá snum-megin hestzins hvárr, er þeir tóku at deila. Tók Þorgils þá at bölvva ok hrekja hann

¹ hann] i. e. Rafn or Eyjolf?

[III. 239: ix. 28.]

alla vega. Hann svarar stygglega. Færði Þorgils þá upp buklarann, ok vildi ljósta hann; en Geirr lét fallask undan. Ásbjörn Íllugason skaut buklara yfir höfuð hónum, ok kom þar í höggit. Báðu menn þá Geir til láta, ok sögðu at eigi mundi annat duga. Tók Geirr þat ráð, at hann léði Þorgilsi hross nökkur ok svá vápn, ok panzara þykkvan ok styrkjan, er Sturla Þórðarson var í á Þverár-fundi. Þeir Þorgils riðu þaðan Laugar-kveldit upp eptir Norðrár-dal, ok fundusk þá flokkarnir. Kom þar Þorvarðr ok Finnbogi ok Ögmundr með flokk sinn. Fundusk þeir hjá Höku-stöðum. Sögðu þeir Finnbogi, at þá grunaði, at njósn hefði komit norðr til Eyjafjarðar frá Hofi í Goðdölum it efra um fjöll. Riðu þeir Þorvarðr ok Þorgils til Hörgár-dals-heiðar, ok mundu hafa ór Skagafirði nær sjau tigi manna; var Ásbjörn þar fyrir skipaðr; ok vóru þeir allir af Þorgils hendi. Dróttins-morguninn kómu þeir ofan til Hörgár-dals; skipuðusk menn þá á bæi. Þorgils reið á Þúfna-völlu. En er menn vóru mettir, kom þar allr flokkurinn saman; var þá talt nær tvau hundruð. Tóku menn þá vápn sín svá sem fengusk. Spurðisk þat til Hrafns ok Eyjólf, at þeir vóru í Eyjafirði, ok höfðu flokk mikinn ok einvala-lið. Riðu menn nú til þess er menn kómu um Glæsibæ. Þar stendr sauða-hús. Riðu þeir í sauðahúss-túnit, ok stigu af hestum sínum ok létu þar lausa. Lét Þorvarðr þá ganga í einn stað flokkinn allan; ok töluðu höfðingjar hljótt nökkura stund. Síðan mælti Þorvarðr; ok hóf svá málit, ok bað at guð skyldi geyma hans ok allra þeirra manna er í þann flokk höfðu ráðizk. 'Nú vil ek, Þorgils, þakka þér þann styrk, er ek vættir, at þú munir uppi láta við mik,' segir hann, ok svá til Sturlu¹. Því næst tjáði hann þat, hvers fjánskapar hann átti at minnask við þá Hrafn ok Eyjólf, fyrir þat er þeir höfðu drepit Odd bróður hans ok þá menn aðra, er í Geldinga-holti féllu, ok Þorvarðr kallar sína þingmenn verit hafa. Tjáði síðan, 'Hver nauðsyn at mik² til þessar ferðar dregr,' ef hann skyldi eigi þykkja athlægi eðr ómannan; kvezk spurt hafa, at þeir Eyjólfir ok Hrafn væri úti í Eyjafirði, ok höfðu lið mikit ok vel búit; 'Þykkir mér meiri ván, at eigi sé langt til fundar várs. Er þat mikill drengskapr þeim mönnum er mér eigu ekki gótt at launa, en þeim ekki silt, ok þessi mál taka eigi henda; at berjask með mér, ef þess þarf, við svá lítinn stríðs-kost

¹ Thus Cd. and V.mik] m^c, Cd.; miok, V.

[III. 240: ix. 29.]

sem vér höfum. Á ek þat allt Þorgilsí at launa, frænda mínum, ok Sturlu; vænti ek at þeir einir munu hér komnir, at hverjum man hugat at fylgja vel ok drengilega sínum höfðingja. Skal ek ók, ef ek á um at mæla, öllum nökkura ömbun at göra, þeim sem nú standa hér hjá mér í þessi nauðsyn. Er þat mítt ráð, at menn marki nú stálhúfur sínar, ok búi sik; ok veri sem varastir, þvíat nú er hvergi áhlaupa ör-vænt, er vér erum komnir hér í ókunnig héruð. En ef nökkurr er sá hér, er þat veit á sik, at eigi vill berjask þótt þurfi, þá segi sá nú heldr en síðarr. Em ek ok í því heit-bundinn, at taka þá eina sætt er Þorgilsí líkar, bæði fyrir mína hönd ok hans. En mart hefir vel fallit með okkr Eyjólfí; ok ekki fjarri em ek sættum, ef þær eru görvar er ek þykkjumk sæmðr af; en ella mun ek á fund hætta, þótt hann þykki eigi jafnlegr, ok vænti ek þess, at mála-efna-munr muni skipta. Vil ek nú þess biðja, at hverr maðr syngi *Pater noster* þrim sinnum; ok biðjum þess, at Guð gefi oss gótt ráð, ok geymi hverr sín, en Guð allra.' Nú talaði hvárr-tveggi fyrir sínum mönnum, Sturla ok Þorgils; báðu þá vakra at vera, hvers sem við þyrfti, ok halda sér upp vel. 'Hefir Þorvarðr mikit frænd-skarð fengit í drápi Oddz bróður síns, þótt hann væri þar eigi við, ok aðilðar-maðr. Er þat ok skap mítt at veita hönnum í þessi ferð með fullum drengskap; göra þeir einir mín vilja er vel duga; skal ek gjalda hverjum mína manna eptir því sem verðr görisk.' Hétu flestir menn um þat góðu. Stigu menn þá á bak er búnir vóru, ok reið flokkurrinn samfast inn með Eyjafirði. Ok er þeir kómu inn með Eyjafirði, kom í móti þeim Björn bóndi frá Kroppi. Segir hann at Hrafn ok Eyjólfir hefði riðit af héraði norðr til Fnjóska-dals; ok þat orð á, at þeir mundu ríða allt til Reykjadals eðr til Öxarfjarðar móti liði því er þeir áttu þaðan ván. Lögðu menn á þat eigi fullan trúnað er hann sagði, þvíat Björn var nökkut snotr¹ ok nökkut grályndr kallaðr. Riðu menn þá yfir Eyjafjarðar-á, ok í ey þá er liggir í Eyjafjarðar-kvíslum; hön er vítt land, ok engi gótt. Vóru þá greiddir út hest-verðir, bæði yfir eptir héraði ok norðr til heiða; en sumir svifu at nautum ok kötlum ok eldi-viði. Lágu menn þar um nóttina, ok sváfu undir vápnnum sínum.

287. Þá er þeir Hrafn ok Eyjólfir höfðu sanna frétt af at þeir

¹ snotr] thus (snot ?), Cd.

[III. 241, 242: ix. 30.]

Þorgils voru vestan komnir, reið Eyjólfur inn til Gása til skips, ok vildi fá vápn af þeim Austmönnum. Þar var kominn Ingimundur Árnórsson¹ er þá bjó í Fagrey á Breiðafirði; hann var frændi ok fóstbróðir Hrafns; hann var mikill maðr ok styrklegr. Eyjólfur bar hönnum kveðju Hrafns, ok þat með, at hann vildi at hann kæmi til mótz við hann inn í Eyjafjörð, ok veitti hönnum lið, ef barizk væri, til þess er lyki þessum málum; kvazk víst vita, 'At þú mundir skjótt til hans koma þegar þeim orðum væri til komit;,' þóttisk ok fá þann sendimann, 'at þú mundir eigi mistrúa.' Ingimundur svarar: 'Eigi em ek gjarn í ófrið; hefir ek verit með Sturlu í vetr, ok hefir mér vel til hans líkat; vil ek eigi vera í andskota-flokki hans; ok mun ek hvergi fara.' Eyjólfur mælti: 'Minni verðr þú í vafi um þetta en hann² ætlaði.' 'Já,' segir Ingimundur, 'mart mun þér þykkja mér lítilmannlega verða; en gæta ætla ek þess, at Hrafni verði eigi at mér mein.' Eyjólfur mælti: 'Alla vega þykki mér þér fara sem lítilmannlegast.' Skilðusk þeir at því. Tveir bræðr Ingimundar höfðu verit í flokki með þeim Þorgils ok Sturlu, Grani ok Óláfr; leyndusk þeir aptr á Arnarvatn-heiði, því at þeir vildu eigi fara at Hrafni. Lézk Óláfr eigi mundu hafa heiman farit, ef hann vissi at við Hrafn var at skipta; en létzk nú Þorgils fylgja mundu sem hann hefði drengskap til, 'Hvat sem fyrir liggr.'

288. Bændr í héraði, er þeir spurðu ófrið þenna, fóru á fund Eyjólfis ábóta, ok báðu hann til meðal-göngu. Annan morgin viku kom til þeirra Þorgils Þorsteinn prestr titlingr; hann hafði verit til kenslu í Stafaholti með Óláfi Þórðarsyni, ok var hann kunningi Þorgils ok Sturlu ok allra Vestan-manna. Gengu þeir Þorgils ok Sturla þegar á tal við hann, ok fögnuðu þeir hönnum vel, ok spurðu hvar hann hefði verit um nóttina. Hann kvazk verit hafa á Drafla-stöðum um nóttina. Þeir spurðu hvat hann vissi til þeirra Eyjólfis ok Hrafns. Hann kvað þá öndurða nótt hafa riðit norðr til Fnjóska-dals; 'Hafa þeir,' segir hann, 'verit á Vöðla-heiði, ok séð flokk Vestan-manna, ok útan-reið eptir firðinum; hafði þeim sýnzik mikill, ok þóttusk eigi hafa afla til at bíða, en trúðu illa héraðs-mönnum;,' segir þeir ætluðu at ríða norðr til Öxarfjarðar, 'ok samna mönnum, ok fjölga þannig lið sítt, en hrökkva þegar við er þeir hefði föng á, eðr færi þat er yfir

¹ Árnórsson] V.; Arnason, Cd.² hann] i. e. Hrafni.

[III. 243: ix. 30.]

tæki, ef eptir væri riðit.' Tóku flestir menn undir þat léttlega; ok þótti þá ván, at bardagi mundi undan dragask, en menn mundu fara mega frjálslega sér til nauðsynlegra birgða um héraðit; trúðu flestir menn því er hann sagði, þvíat hann tók mikit af at þetta væri satt. En engi maðr tók af því jafn-mikit sem Þórðr Hitnesingr at hann mundi eigi ljúga til. Þá svarar Sturla: 'Hér em ek í annarri hugsan; hann ætla ek allt ljúga, ok hygg ek þat eigi satt er hann segir hér um.' Samþykkja þeir þessu Þorvarðr ok Þorgils. Reið prestr þá í brott. Lítlu síðarr sá þeir ríða menn mjök marga út með fjallinu ok stefna inn eptir héraði it efra; var þeim á því forvitni, því at þeim þótti sem þeir væri norðan at komnir, ok mundi menn þar fá fréttir, ef þat væri eigi flokka-menn. Var þar skipaðr til Magnús Jónsson, ok vóru þeir sex af Þorvarðz-mönnum, Þórðr Hitnesingr af Þorgils-mönnum, þeir vóru átta; Þorbjörn nef af Sturlu-mönnum, ok vóru þeir fjórir. Þessar ferðar vóru flestir ófúsir. Þeir riðu upp eptir mýrum ok stefndu fyrir þá. Hinir riðu seinlega; ok er þeir fundusk, var þar Eyjólfur ábóti, ok nökkurir munkar með hönnum ok kenni-menn. Þeir spurðu ábóta hvat hann vissi til Eyjólfis ok Hrafnis; en hann segir, at þeir lágu upp í Rauða-hjalla yfir Kaupangi; 'Ætla þeir,' segir hann, 'at hlaupa þegar ofan á flokkinn, er þeim þætti færi á vera. Hefir ek,' segir ábóti, 'sent menn til þeirra Þorgils, at segja þeim at þeir væri sem varastir ok gefi eigi færi á sér; en ek mun koma brátt þangat til yðar. Reið ek því til þeirra at leita um sættir; ok þótti mér þeir mæla um þat eigi ólíklega, en vera þó treglegir.' Reið ábóti þá; en þeir Þórðr til Þverár innar lítlu, ok mötuðusk þar. Síðan riðu þeir til mótz við þá Þorgils. Þeir Hrafn ok Eyjólfur höfðu séð reið þeirra Magnúss ok Þórðar. Skipuðu þeir til sveit, at ríða at þeim ef þeim þætti færi á; var þar fyrir Svarthöfði Dufgusson; en þó frestaðisk, fyrir því at þá bar fyrr ofan at flokkinum en þá varði. Lítlu síðarr kom ábóti í Þórunnar-ey, ok segir þeim Þorvarði ok Þorgils sætta-umleitan þá er hann hafði haft við þá Hrafn ok Eyjólf; kvað hann þá bjóða at leggja mál þeirra Þorvarðz öll undir jafna hönd, ok sættask at því, en skilja undan héraðs-sektir ok útan-ferð, ok ríki þau öll er Þórðr Sighvatsson hafði þeim skipat. Töluðu þeir þar mart um. Var Þorvarðr eigi fjarri sættum, ok görði þann kost, at mál þeirra mundi fara í jafnaðar-dóm; en Eyjólfur skyldi fara útan ok láta lausar sveitir. Hrafn skyldi hafa sveitir sínar vestr í Fjörðum, ok vera eigi vistum fyrir

[III. 244: ix. 30.]

sunnan Gilsfjörð. Ábóti mælti: 'Hér er langt í milli; þeim þótti Oddr hafa unnit til óhelgi sér, ok gört óhæfur í héraði, er hann tók með ráni ok hét þeim atförm; en Eyjólfir sagðisk hafa konungsbréf ok skipan í Skagafirði; þóttisk eiga stór-sakir á Þorgils ok Sturlu fyrir atfarar, en vera saklauss. Þat mæltu þeir ok,' segir ábóti, 'at þeim sýndisk at mál þeirra öll færi undir konungs-dóm, ok færi útan at sumri, annarr-hvállr eðr báðir, Eyjólfir ok Hrafn; ok annarr-hvállr eðr báðir Sturla eðr Þorgils; en Þorvarðr fyrir sítt mál; ok væri þá undir konungs dómi¹ sætt ok sveitar-skipanir.' En þeir Þorgils ok Þorvarðr vildu þat víst eigi; vildu þeir at Eyjólfir færi útan sam-sumars, ok rýmði sveitir norðr þar. En Þorvarðr tók eigi af fyrir útan-ferð sína at sumri, ef hann yrði liðugr til. Þorgils lézk eigi útan fara mundu nema konungr sendi hönnum orð. Sturla kvazk ekki þat gört hafa, svá at hann vissi, at hann þyrfti land at flýja, ok þótti þeir gört hafa sér grýlur um sumarit; var hann eigi mjök sætt-fúss. Ábóti segir þeim, at hönnum þótti búnaðar-munr mikill, ok þótti vera it mesta hætturáð at berjask; 'En sá mun á baugi ef eigi er sætzk.' Sturla mælti: 'Má vera at minni hætta verði, en til er hugat; segir mér svá hugr um, at Eyjólfir muni mjök fyllt hafa sína lífdaga.' Þeir Þorgils ok Þorvarðr kvóðusk á mundu hætta at berjask með guðs miskunn, ef eigi væri þeirra sætta unnt, er þeim gætisk at. Fór ábóti þá við svá búit til þeirra Hrafns; ok vildu þeir eigi þessi sætt játa; tók Eyjólfir eigi fyrir útanferð at sumri, en þver-knýtti at láta hérað fyr en þat væri konungs vili; en Hrafn var í allri sætt tregari, ok fúsari at berjask. Þóttusk þeir hafa sanna frétt at liðs-afli var lítill en búningr minni; hafði þeim ok jafnan veitt léttlega at berjask, ok hugðu þeir at enn mundi svá vera. Göra þeir nú þau orð með ábóta, at þeir skuli finnask á grundinni hjá Þverá fyrir norðan, ok berjask til umskiptis; standa jafn-fram, ok stelask hvárigir at öðrum. Fór ábóti nú ofan til þeirra Þorgils, ok segir at eigi gangi sætt saman at þessum boðum, [ok] þeir buðu at berjask á Þverár-eyrum til umskipta. Kjöru þeir Þorgils heldr at berjask. Ábóti mælti: 'Þann kjósa nú hvárir-tveggju sem verr gegnir; em ek,' segir hann, 'heit-bundinn at láta þá Hrafn vita hvat upp væri tekit.' En er þeim Hrafni ok Eyjólfir kom þessi orðsending, urðu þeir glaðir við þetta ok lið þeirra.

¹ dómi] add. by conject.; om. Cd., V.

[III. 245: ix. 31.]

Stendr þá Hrafn upp ok talar fyrir liðinu; ok segir þeim, at nú er þar komit, at skamt mun at bíða bardaga. Það þá alla menn segja sínn vilja, heldr en síðarr, 'Ef nökkurir eru þeir menn er eigi vilja berjask; munum vér öngum óþökk fyrir kunna þeim sem nú segja, þótt eigi vili berjask; en hlaupa þá eigi frá oss er vér komum í raunina.' Auðunn Seldæll mælti: 'Eigi væri mér þannig, ef ek væra feigr.' Þá svarar Eyjólfur: 'Þat er geta mín at þeir munu flla gefask, hverju sem þeir hétu; væri þat eigi firr mínu skapi, at hætta eigi at sinni. Er þat eigi síðr mítt hugboð, at eigi sé víst hvárt vér sigrumk á svá stórbornum mönnum á fjölða-fundum, þótt oss hafi veitt vel í áhlaupum með skyndi-ráðum eðr skjótum atburðum. Ætla ek mér, Hrafn, eigi at renna frá þér í dag, þótt vit komim í nökkura ráun; enda treysti ek þér vel, at þú munir eigi renna frá mér.' Hrafn kvazk eigi mundu renna, eðr láta elta sik um sveitir við svá fræklegt lið; 'Þykki mér vit hætt hafa á óvænna, ok hefir vel dugat; vættir ek ok enn, at sú auðna fylgi oss til sigrs sem fyrr, ok sé eigi enn frá oss horfin.' Bjoggusk þeir þá til ofan-reiðar ok höfðu lið fræklegt ok búning góðan. Vóru flestir menn fúsir at berjask.

289. Nú er þar til máls at taka, er þeir Þorgils ok Þorvarðr ok Sturla biðja nú lið sitt búask til bardaga, hvern eptir sínum föngum. Ok er þar hart frá at segja, þvíat vápna-búnaðr var all-lítill; höfðu Austfirðingar skjöldu nökkura en Vestan-menn fá eina. Þorvarðr talaði þá enn fyrir liði þeirra, ok hét þá af nýju vináttu sínni öllum þeim mönnum er með hönnum berðisk. Þetta var næsta dag fyrir Þorláks-messu um sumarit. Þá var heitið á Allzvaldanda Guð, ok inn heilaga Thorlak biskup, at allir þeir menn, sem heilir kæmisk þaðan, skyldi fasta dag ok nótt fyrir Þorláks-messu annat sumar, ok syngja Psaltara; en sumir hétu at fasta æfinlega,—fór þat þá með handtökum,—ef þeir sigraðisk. Gengu menn þá til skriptar, ok bjoggusk síðan. Stíga þá á bak, ok ríða upp á grundina til Þverár. Stigu menn þar af baki ok bundu hesta sína. Tók Sturla þeim stað hvar þeir skyldu berjask þar sem hönnum þótti grjót auð-fengt, en þó slétt at standa. Var þá skotið á fylking. Vóru menn Þorgils í inn vestra fylkingar-arm; skipaði hann þar fyrir Einari Halldórssyni ok Þórði mági sínum. Þar vóru þeir menn, er upp höfðu staðit í Skagafirði; var fyrir þeim Ásbjörn Íllugason. Þorgils kauss af liðinu nfu menn, en

[III. 246: ix. 32.]

hann var inn tíundi; ætlaði hann at þeir skyldi þar fram koma sem mest þótti manna við þurfa. Sturla var í miðri fylkingu, ok með hönum Ögmundr Helgason. Þorvarðr var í inn eystra fylkingar-arm, ok Austfirðingar með hönum. Eyjólftr ábóti vildi enn sættum á koma, ok ganga á milli; en Þorgils segir at þat mundi til einkis koma, ok þeir sjálfir mundu á sættask. Ábóti kallar á bræðrna ok aðra kenni-menn, ok bað þá frá ríða; 'Þvíat ekki vinnu vér hér.'

290. Nú ríða þeir Hrafn ok Eyjólftr ofan af hjallanum, ok stigu af baki, ok bundu hestana; skutu síðan á fylking, ok slógu upp herópi, ok gengu at ofan. Í þessu bili féll sá maðr í óvit í liði þeirra Þorvaldz ok Þorgils er Þórðr krabbi hét, ok var Sigfússon; ok er hann raknaði við, segir hann mönnum at hann þóttisk sét hafa fyrir liði þeirra Hrafn ok Eyjólftr þann óhreinan anda, er hann átti eigi stað við at sjá; ok því féll hann niðr. Segir Sturla svá í Þverár-vísum, at Þorgils vakði fyrst bardaga þenna:—

Þik sá ek Þorgils vekja þing-mót Héðins snótar;
járn-faldinn gékk aldar oddr í ferðar-broddi.

Nú sigu saman fylkingar. Hljópu þeir Hrafn þar at ofan er þeir Einarr ok Þórðr stóðu fyrir með sveit Þorgils. Hrukku þeir við verr er fremstir stóðu, en hinir grýttu er síðar gengu; ok þótti þeim Hrafn þar hart við at eiga; ok lét hann svífa þaðan frá, ok þangat sem þeir Helga-synir voru. En Þorgils var fyrir miðri fylkingu hjá Sturlu, þvíat þar var mest þörf, ok barðisk ágæta-vel, ok þótti annars-staðar auðvellra á at sækja en þar er hann var fyrir. Þorgils hafði mikit lið haft af Snæfellz-nesi vestan með sér, sem fyrr segir; ok veitti hann Þorvarði mikit lið með sjálfs síns framkvæmð ok rösklegri framgöngu. Þess getr Sturla í drápu þeirri, er hann orti um Þorgils:—

Veitti hjörva hættir (her-garða) Þorvarði;
norðr fór herr með hirði harðr til Eyjafjarðar:
Ok valköstu vestan veðr-bliks liði miklu
herði-baldr at hildi hjálm-faldinn þröng aldri.

Sturla gékk í fyrstunni ¹ fram frá öðrum mönnum; hann hafði panzara ok sverð, skjöld ok stálhúfu. Þorgils mælti við hann, hví hann færi svá óvarlega. Sturla mælti: 'Lát mik sjá fyrir báti'

¹ fram frá] here begins the fourth column of the mutilated leaf in B; see p. 193, foot-note.

[III. 247, 248: ix. 32.]

mínum sem auðit má verða, eðr sér . . . ga ekki, eptir þeim þviat þeir ero . . .¹ Þorgils hljóp fram til hans; ok segir, þeir skyldi báðir saman vera. Þessa getr Sturla í Þorgils-drápu, er Þorgils gékk fram fyrir skjöldu ok barðisk all-djarflega:—

Rym-gæðir nam rjóða ríkr val-slöngu bríkar
 út, þar er aldir létusk, ödd í ferðar-broddi:
 Hlífði brjóst, en brustu brand-orpin ský randa,
 (höldr gékk hvatt fyrir skjöldu) hring-drífs frömu lífi.

² Nú þá er þeim Hrafn ok hans félögum sveif frá þeim Einari ok Þórði, þá eggjaðu þeir at fram skyldi ganga fylkingin, ok herða á eptir. Beygðu þeir Þórðr ok Einarr at þeim þann fylkingar-arminn, ok hlutu þá hvárir-tveggju nökkura áverka. Sveif Hrafn þá undan, ok þar at sem Þorvarðr var fyrir ok þeir Austfirðingar; gékk Auðunn á aðra hönd hönunum, en Eyjólfir Eyjólfsson á aðra hönd ok fylgðar-menn Hrafnis aðrir, ok börðusk allvel. Lagði Hrafn þá þegar til Þorvarðz ok hvárr til annars, ok kom í munn hvárum-tveggja, ok varð hvárr-tveggi sárr, ok þó Þorvarðr meirr sárr. Þá lagði Þorvarðr til Auðunnar báðum höndum, ok kom á hann miðjan, ok féll hann svá við at fótunum kastaði fram fyrir höfuðit; en svá var hann örugglega búinn at hlífum, at ekki gékk á. En þó höfðu menn þat fyrir satt, at hann meiddisk fyrir laginu. Þorgils var þar í orrostu er ströngust var, ok barðisk bezt sínna manna; gékk þar ok ekki á er hann var fyrir; hrukku menn fyrir hönunum, þviat hann lagði hart ok títt, en hjó stórum. Hann lagði til eins mannz

¹ eðr sér—ero] add. B (the ends of the two lines are cut off).

² The remainder of the column of the mutilated leaf in B contains a much-abridged text; the edge is cut off, but the stumps of the lines remain, thus:—

Eyjolfir ok Rafn . . . in ok varð því hart mót með . . . o rosquir oc hvatir. Aug . . . Fagraness maðr ok í liðe með . . . ne oc lét sem hann étti ecki . . . til hans iakafa. Rafn átti við . . . framarst í orrostonne. Rafn lagðe . . . man í stál háfuna oc í geg . . . þat bana sár ok féll hann þegar . . . eptir þat méttuzt þeir Þor . . . í munn öðrum. Svá . . . Gingu ij tenn or . . . skilðe með þeim . . . maðrinn var . . . í enn syðra . . . hvárt hann vère . . . ufunne hann . . . þá var sótt at . . . nær ok sveit . . . Þorvarðr fara . . . at eiga. en síðan . . . first hönunum var hans mót . . . al lið þeirra Ey. ok . . . Asgr. Þorst. s. ok þeir xxx . . . gr fór með þeim. hann var sárr . . . í Möðrufell til Óláfs Jons . . . grædde Ól. hann síðan. þeir Rafn (*here ends the mutilated leaf and begins the next whole one*), riðu þegar um nóttina vestr Skialgdals heiðe. námu þeir eigi fyrr staðar en í Gellinga hollte. Nú er at segia frá Eyiolfi . . .; see the foot-note in the following page. The encounter between Thorvard and Rafn is here more minutely told than in A, (e. g. the loss of the two teeth.) Neither is the healing of the wounds by Olave in Madrefell mentioned in A; but being unable to fill the stump-lines, we leave them in the foot-note just as they stand.

[III. 248: ix. 32.]

svá at herðarnar kómu niðr á grundina; en svá var hann búinn at ekki gékk á; hann stóð seint upp. En er þeir Þorvarðr ok Hrafn vóru skilðir, snýr Hrafn þar at sem Austfirðingar vóru. Gengu þeir Hrafn svá fast at, at hinir hrukku fyrir, ok gengu þeir í gegnum fylkingina. Féllu þar nökkurir menn af Austanmönnum. Ögmundur þrjónn hét maðr, hann var Fagraness-maðr; hann var í liði með Þorvarði. Hann sótti at Hrafni, svá sem hann ætti ekki annat at göra en höggva til hans í ákafa. Hrafn átti við fleirum at sjá; lagði hann þá til Ögmundar, ok kom framan í stálhúfuna ok í gegnum hana; ok var þat hans bana-sár, ok féll hann dauðr til jarðar. Þar féll ok Óláfr frá Bustarfelli, ok enn fleiri menn aðrir. Féllu þar ok nökkurir menn af Hrafni. Svá segja menn er Þorvarðr fékk áverkann af Hrafni, at hart var við hann at eiga áðr; en síðan þóttisk sá bezt hafa er hónum stóð first hans mótstöðu-manna. Tók þá ok at riðlask lið þeirra Eyjólf. Ok þá stökk Hrafn ór bardaga, ok Ásgrímr Þorsteinsson, ok þeir þrír tígir saman. Sér Hrafn at þrotin var ván sigrs. Snýr hann þá til hestz síns, ok steig í stigreipit, ok ætlaði á bak, ok gékk eigi, þvíat hann var þrotinn mjök af mæði. Þá lypti Þorsteinn hvíta-kollr hónum á bak; hann var hesta-sveinn þeirra, ok hafði eigi verit í bardaga. Ríða síðan í brott. Þeir Hrafn riðu þegar um nóttina vestr Skjálgdals-heiði. Námu þeir eigi fyrir staðar en í Geldingaholti.

291. ¹Eyjólf Þorsteinsson stóð í miðri fylkingu þeirra Hrafn

¹ The whole narrative from Eyjólf Þorsteinsson stóð to the end of the following chapter is much abridged in B; yet some items are here found which are not in A, those are marked by italics:—

Nú er at segja frá Eyjólf, þá er þyntiz lið um hann *leitade hann þá undan upp á grundina*. Þá var hann tekinn af úvinum sínum. var þá tekin af hónum stálhúfan. Sá maðr hió í höfuð Eyjólf með eyxe er Kimbi hét. var þat bana sár. þá kom at Þorvarðr, ok lagðe í munn Eyjólf. var þat ok mikit sár. ok fleiri áverka hafðe hann. Auðunn seldæll létz fyrir *sunnan ána*. hann var lítt sárr ok sprack miok af mæðe þvíat hann hafðe borit sik miok vápnnum. Snótr bróðir hans fór í síðarsta lagi af betrom mönnum ok komtz í kirkju at þverá, ok heitaðizt Þorvarðr at draga hann út ór kirkjunne áðr hann náðe bryniunne af hónum þeirre er Oddr bróðir Þorvarðr hafðe í Geldinga hollte þá er hann var veginn. Eyjólf son Eyjólf Kárs sonar létz þar, *ok var hogginn í sundr í miðmunum*; hann var Rafns maðr. Þar létz ok Halldórr bóndi af Skarfs stöðum (1), *Helgason, hann var frände Eyj. Þorst. sonar. Gudleif Ásgríms* dóttir var móðir hans*. víij menn létuzt af þeim Rafni ok Eyjólf. Finnbiorn Helgason varð sárr ok andaðizt af þeim sárum Michaels messo um haustið. Þorvarðr reið á Grund eptir bardagann, en þeir Sturla

* Ásgríms] so the paper transcripts, now cut off.

[III. 249: ix. 33.]

öndurðan bardagann, ok barðisk vel ok drengilega; ok gékk þar eigi lengi á er hann var fyrir; stóð hann fast ok þeir sem hónum fylgðu. Eyjólfur hafði fengit steins-högg framan á¹ brjóstið í bardaganum; varð hónum við þat heldr erfitt; vóru hans atgördir þaðan af minni en ellegar mundi. Gékk þá bardaginn sem snarpast um hríð. Sóttu menn þá fast at Eyjólfu; angraði hann þá mæði. Var þat mjök jafn-snimma at þá brast flóttinn í liði þeirra Hrafnis ok Eyjólfis. Vildi hann þá leita til hestz síns. En er hann tekr stigreiðit ok ætlar á bak, hljóp í því at hónum Jörundur gestr, ok þreif um hálsinn, ok hneykði á bak aprtr, ok felldi hann, ok fór á hann ofan, ok rak af hónum stálfúfuna. Kom þá at Þorvarðr ok menn hans, ok spurði hvern hann hefði þar undir. Jörundur svarar: 'Ek kenni hann full-görla, at hér er Eyjólfur Þorsteinsson.' Gékk Þorvarðr þá at, ok tók spjótið tveim höndum ok lagði til Eyjólfis; kom þat lag í munninn ok niðr í gegnum hnakkann við vellinum. Sá maðr hjó í höfuð Eyjólfis er Kimbi hét með breiðöxi; ok greinask menn at hvárr fyrri áverki varð. Kimbi var síðan drepinn; ok segja menn þat væri af ráðum Hrafnis fullkomlega.

292. Þessum atburðum mjök jafn-fram sem nú var frá sagt, görðisk þat sem fyrr var ritað, at Hrafn reið í brott ok vestr Skjálgsdals-heiði. Er þat skjótast af at segja, at hann létti eigi fyrr en þeir kómu til mótz við Þorleif; hann var kominn sunnan á Arnarvatz-heiði með flokk. En nú er at segja frá þeim mönnum er eptir vóru á Þverár-fundi, at þeir leituðu undan, sumir í kirkjur, en sumir í bæna-hús. Sumir vóru þar teknir, ok flettir vápnum ok klæðum; sumir beiddu griða. Þorgils var góðr af griða-gjöfum. Þorgils hitti á grundinni í flóttanum Auðun Thomasson. Spurði Auðunn ef Þorgils vildi gefa hónum grið. Hann kvazk þat gjarna vilja, ok spurði ef hann væri nökkut sárr. Hann kvazk ekki sárr vera, en ákaflega móðr. Auðunn kvazk vilja vera eptir ok hvíslask. Þorgils setti eptir hjá hónum Ingimund bróður sinn ok Dal-Jón, at gæta hans. Auðunn settisk niðr við árbakkann ok kvazk þyrsta. Ingimundr gaf hónum at drekka þrim

ok Þorgils til Rafnagils. Brátt eptir fundinn reið Þorvarðr austr til Fiarða; en þeir Þorgils vestr. Rafn var þá undan riðinn vestr til Fiarða ok þeir Ásgrímur báðir með sína sveit. *Eyjólfur Þorsteins son var færðr til Munka-Þverár ok grafinn hjá Sturlu Sighvatz syne.* Sá maðr bjó í Miðium dal, etc. See the foot-note, pp. 219-221.

¹ framan á] here begins the twenty-fourth and last vellum leaf of A, only half a leaf (the other half being cut off and the rest black and hard to read).

[III. 250: ix. 33.]

sinnum. Síðan hné hann aptr, ok dó lítlu síðarr. Þorgils reið til bæjar upp til Þverár innar Lítlu; vóru þar margir menn í bænahúsi. Þar var kominn Svarthöfði Dufgusson undir bænahússvegginn ok var hann særðr meizla-sárum, högginn um þvert andlitid; hann bað griða heldr ákaflega. Þorgils gaf hönunum grið. Þar var ok tekinn Óláfr Ólafsson; bað hann sér griða, en Þorgils var í því heldr tregr. Sótti Óláfr þá at Þórð Hitnesing at biðja sér griða; ok því jáði Þorgils um síðir. Þeir Þorgils ok Þorvarðr riðu upp eptir héraði til Munka-Þverár, ok vildu vita hvárt Hrafn hefði eigi þar komizk í kirkju. En er þeir kómu þar, var ábóti heim kominn, ok segir, at Hrafn var eigi þar. Riðu upp aptr allt þar til er þeir kómu í Þórunnar-ey; samnaðisk þangat flokkurinn ok vóru þar þat er eptir var nætrinnar. Þorláks-messu-dag riðu þeir upp á eyrina þar sem bardaginn¹ hafði verit; ok sá þar tíðendi slík sem orðin vóru. Lágu þar líkamir þeirra er fallit höfðu, en sumir vóru brott fluttir. Þessir menn féllu þar: Eyjólfur Þorsteinson, Eyjólfur Eyjólfsson, Auðunn Thomasson, Halldórr af Skinnastöðum, Þorkell inn mikli. En allz féllu af þeirra liði átta menn eðr níu. En af Austfirðingum féll: Ögmundur þrjónn, Óláfr frá Bustarfelli, ok enn fleiri. Sextán menn eðr seytján féllu í bardaganum, en margir urðu sárir. Tóku þeir til at berjask milli miðs-aptans ok náttmála; en eptir sólar-fall var þat er flóttinn brast. Þar vóru margir menn bæði flettir vápnum ok klæðum; ok urðu inar mestu hrakningar. En þat var lengi öndverðan bardagann at þeim Eyjólf þótti horfa hvergi óvænna; en þessi varð endir á sem margir menn vitu, at Eyjólfur lézk þar; en þeir höfðu sigr, er óvænna þóttu út sigla. Um morguninn riðu þeir Þorvarðr ok Þorgils upp á Grund; þar kom Eyjólfur ábóti ok margir kenni-menn með hönunum; vóru menn þá leystir til samneytis. Finnbjörn bóndi hafði fengit sár í bardaganum, ok var hann lagðr í óstinn; þótti þat sár lítið at sjá, en þat varð at miklu. Var Finnbjörn hress í ferðum með Þorvarði um sumarit; en þat sár leiddi hann til bana. Andaðisk hann um haustið Michaelis-messu-dag. Var eptir hann inn mesti mann-skaði².

¹ bardaginn] emend.; flokkurinn, vellum leaf (and Br.).

² Between chapters 292 and 293 B adds the following dream-narrative. The vellum leaf in B is very rotten; the words which are mouldered away are here taken from the paper transcripts of the seventeenth century, and are, wherever there is any doubt or difficulty, marked thus []:—

Sá maðr bió suðr í Miðium dal skamt frá Laugarvatne er Páll hét. hann var

[III. 251, 252: ix. 34.]

293. Þorláks-messu-dag var fundr stefndr við Djúpádal-sá; kómu þar til margir héraðs-menn. Var þá talat um tíðendi þessi, fráfall Eyjólf's bónda. Beiddi Þorvarðr sér viðtöku af bóndum;

prest maðr ok góðr búþegn. kona sú var með hönum er Jóreiðr hét ok var Hermundar dóttir. Þetta dreymðe hana Jóreiðe xvi vetra gamla þar í Miðium dal um messu Máriu messu (I) Magdalene í kirkiu. Þá var eigi spurt fall Eyjólf's þorsteins sonar. hon þóttizt vera úte þar á hlaðe í Miðium dal. hon sá kono ríða vestan fyrir hlaðit á grám hesti í döckum klæðum. mikill var hestrinn ok svá konan. Jóreiðr þóttizt spyria hvaðan hon kom at. 'Norðan kom ek at,' sagðe hon, 'or Násheim.' 'Hvat veiztú til þorvarðar?' segir mærin. 'Þat veit ek allgorla,' segir draum konan:—

[Hann er hurð fyrir heim] brynjaðr í sveinu
eru brennu-menn [þá] mann hundar hiá.

'Er þat nokkut mark [er þú segir mer]?' quað mærin:—

'Mark er þér sem þínum föður
ok öllum yðrum átt niðjungum.'

'Hvar ero brennu-menn?' quað mærin. Hon s.:—

'Eru menn þá er þeim vegnar svá,
hellðr vísa ek þeim í heliu heim: í h. heim.'
'Hvat ætla þá er þeim vegnar svá?' (quað mærin.)

'Þá ætla þeir með illvilia sínum at koma heiðne á allt landit.' Þá vaknaðe Jóreiðr. Enn dreymðe Jóreiðe vi nóttum síðarr ok sá þessa sömo konu, ok spyrr hvaðan hon kom nú at. 'Norðan ór sveitum,' segir hon. 'Hvat veiztú nú til þorvarðar?' segir hon:—

'Nú er þorvarðe þröngt um hiarta
þó er buðlunga bót it næsta: bót it næsta.'

'Hvat er um Steinólf bróður hans?'—

Nú er Steinólfr í styr-straumi
aa stagle þindr með Agle.
Vertú vinr vinar míns
enn ek man með svinnum at saka bótum.

Þá vaknaðe hon. Þá spurðizt suðr þangat fall Eyjólf's ok þau tíðendi önnur sem þar urðo. Enn dreymðe Jóreiðe at þesse kona kom at henni. hon var þá í blám klæðum, ok sýndizt henni konan mikilúðlig. Hon reið þá enn grám heste. hon mællte [við] hana: 'Hví spyrr þú mik engis, ok eigi at nafne?' Mærin svarar: 'Mér er ótte at þér. en þó vil ek nú vita hver þú ert eðr hvat þú heitir.' Hon segir: 'Ek heiti Guðrún Giúka dóttir.' 'Hví fara heiðnir menn hér?' quað mærin. 'Aungu skal þik þat skipta,' sagðe hon, 'hvárt ek em Kristin eðr heiðin; en vinr em ek vinar míns.' 'Hvat veiztú nú til Gizurar þorvalldz sonar?' quað mærin. Hon svarar:—

'Minnir milleding morgin sáran,
hvárt man Gizure ganga at óskum?
Villde ek at óskum oðlings s. (I)
öll æfe sín eptir genge.'

'Hversu er þá,' segir mærin, 'ef svá ferr.' 'Þá ræðr hann Íslande til alldr-slita,'

[III. 253, 254: ix. 34.]

ok flutti þat með hónum Þorgils ok Sturla; varð at því lítill rómr. Orti Þorvarðr á um órskurði við bændrna, Þorvarðr ór Saurbæ, Hall af Möðruvöllum, Örnólf ór Miklagarði, ok enn fleiri aðra. Þorvarðr ór Saurbæ svarar fyrst, lézk eigi ráð eiga meirr en eins mannz; 'Má ek vel sæma við hann, en þat er bezt at engi sé. Þeir Hallr sögðu at þeir mundu eigi taka ráð þessi fyrir hendr bóndum. Gengu bændr þá á eintal. En er þeir höfðu talat um hrið, gengu þeir aprt á fundinn. Sagði Þorvarðr, at þat var samþykki bónda at þeir vildu eigi taka við hónum í hérað; 'Er oss Þorvarðr sagðr inn mesti ofsa-maðr, en févani mjök, en eigi þó at svara stórum vandræðum. Vilju vér bíða þess er Hákon konungr ok Þórðr Sighvatz-son göra ráð fyrir.' En er Þorvarðr skilr, at eingi er þessa kostur, þá riðu þeir af héraði ok vestr til Skagafjarðar. Gisti Þorvarðr á Silfra-stöðum, en Þorgils í Flata-tungu. Var þá fundr stefndr við Valla-laug. Kómu þar til bændr flestir. En um daginn er þeir riðu ofan eptir Jökulsár-bökkum talask þeir við, Þorvarðr ok Þorgils, um liðveizlu þá er Þorvarðr hafði heitið Þorgils um¹ til héraðs í Skagafirði. En Þorvarðr segir draum konan. 'Er þér vel til hans?' segir mærin. 'Harðla vel,' sagðe hon. 'Hvernig er þér til Þorvarðar?' sagðe mærin. Hon svarar: 'Allir þicki mér þeir góðir fuglar er hátt fljúga.' 'Hversu er þér til Rafus?' sagðe hon. 'Leiðir eru mér allir svartir fuglar,' sagðe draum konan. 'Hvernig er þér til Þorgils skarða?' sagðe mærin. 'Íllir þicki mér allir þeir fuglar er í sitt hreiðr skíta.' Þá það hon:—

'Seg þú Þorvarðe þessa grímu
ungum auð-skata, ef þik [eptir spyrr,
En þótt] þik eigi eptir fregni
þó skaltú segia [syne oddvita].'

'Nú hefir þetta þryssar borit fyrir þik, enda v[arð þryssar allt forð]um. Þat er eigi síðr, at góð er Guðs þrenning.' Þá vaknaðe hon. Um haustið er nótt tók at myrkva, dreymðe hana á leið fram. Eina nótt dreymðe hana þat Jóreiðe at þessi kona reið austan fyrir hlaðit þar í Miðium-dal ok hafðe mann bundit í tagl hestinum. Jóreiðr spyrr, hverr þar være svá harðliga leikinn. Draum konan það þar vera Eyiólf Þorsteins son. 'Skal ek nú launa hónum,' sagðe hon, 'er hann dró Hall Gizurar son um klakann á Flugu mýre.' Ok þá keyrðe hon hestinn, ok hleypste út, ok suðr eptir túninu, oc það þetta:—

'Þá var betra er fyrir baugum réð
Brandr hinn örve ok burrr Skata:
Enn nú er fyrir löndum ok lengi man
Hákon konungr ok hans synir.'

Þá vaknaðe Jóreiðr.

B then omits the next twenty-three chapters (293–315), p. 248 of the present edition.

¹ um] thus Cd., V.

[III. 254, 255: ix. 35.]

færðisk ór fangi; segir þar einskis mundu sín orð metin. Þar var hjá Finnbjörn; gékk þá í nökkur grein með þeim Þorgilsi ok Þorvarði. Finnbjörn mælti: 'Mikla fylgð ok góða áttú at launa Þorgilsi, ok mikit hefir hann til sæmðar unnit við þik, ok góðu hefir þú hónum heitið.' Ok mælti at hónum nökkurum orðum. Þorvarðr kvazk allt halda mundu við Þorgils þat er hann hafði hónum beztu heitið, ok hann átti undir sér. Þótti hónum Þorgils eigi verit hafa tillaga-mikill í Eyjafirði. Riðu þeir þá til fundar; var þá komit fjölmennt. Beiddisk Þorgils þá af bóndum, at þeir tæki við hónum til höfðingja yfir héraðit; talði til frændsemi við Kolbein at réttum erfðum; þóttisk næst kominn til ríkis í Skaga-firði. Broddi svarar þar fyrstr manna; ef hann skyldi þar nökkurum höfðingja þjóna vildi hann helzt Þorgilsi; en betr at þjóna öngum, ef hann mætti kyrr sjásk. Sturla flutti þetta mest manna ok Ásbjörn. Í þessu kom Þórarinn [prestr] kaggi sendr af Heinreki biskupi; las hann þar upp bréf. Stóð þat á bréfi því, at biskup kallar Þorgils ok Þorvarð í banni ok alla þá menn er á Þverár-fundi hafa verit, ok farið með ófriði þangat á sveitir í móti þeim Eyjólfri ok Hrafn. Fyrir-bauð hverjum manni at taka við Þorgilsi í hérað, ok hét þeim banni ok afar-kostum er at því yrði kunnir. Var þá því lokit, at bændr mundi nökkurn kost á göra at taka við Þorgilsi. Lagði Þorvarðr þar ok ekki til. Segir Þorgils bóndum, at hann var eigi heldr héraði horfinn, ok hann mundi til leita þegar hann þættisk föng á hafa, ok hirða eigi hvat biskup segði. Broddi kvað allt¹ mega þó nauðugr skyldi². Skilði svá þenna fund, ok töluðu þeir Þorgils ok Broddi lengi hljótt. Þat spurðisk vestan ór sveitum, at Hrafn var kominn til mótz við Þorleif, ok þeir höfðu flokk mikinn; vóru þar Borgfirðingar. Þat er ok sagt, at Hrafn léti samna mönnum um Dali; ok þótti þá eigi friðlegt at ríða vestr á sveitir. Beiddi Þorgils Þorvarð at ríða vestr með sér; en hann bauð at fylgja hónum um Borgarfjörð til Bláskóga-heiðar. Þorvarðr þóttisk eigi til hafa hesta-kost, ok talðisk undan alla vega at fylgja hónum í Vestfjörðu, en bað hann³ Þorgils at ríða austr í Fjörðu með svá marga menn sem hann vildi, ok vera þar til þess er lyki málum þeirra. Finnbirni bauð Þorgils

¹ allt] twice, vellum leaf. ² allt mega þó nauðugr skyldi] thus? 'allt mega þó nau . . . ugr skildi,' the vellum leaf as it seems, because at the edge of the column one or two letters are cut off; the saying seems to be equivalent to 'Necessity is the mother of invention.' ³ hann] thus vellum leaf.

[III. 255, 256: ix. 35.]

at ríða vestr með sér¹, ok vera þar við sjaunda mann. Þóttiz hann vera van-færr sakir sárs þess er hann hafði fengit, ok þótti hann lítill afi; ok vildi hann þat eigi. Skilðusk² þeir Þorgils ok Þorvarðr við Vatz-skarð; var þar skilnaðr laglegr. Þakkar Þorvarðr þá enn af nýju Þorgilsi liðveizlu, ok hafði uppi in fegrstu fram-heit. Þorgils svarar því fálega. Reið Þorgils vestr Vatz-skarð. En er hann kom í Langadal, þá vóru þar slíkar fréttir allar sem fyrr höfðu verit af þeim Þorleifi ok Hrafni. Þá görði Þorgils Þórð Hitnesing, ok þá tólf saman, at þeir mundu ríða um fjöll fyrir ofan allar bygðir, ok koma til mótz við hann í Haukadals-skarði; ‘En ek vil ríða it fremra.’ Þórðr skyldi ok ríða til mótz við Þorgils, ef hann yrði varr við flokkinn. Þeir Þórðr riðu þar til er þeir kómu fyrir Vatzdals-botn; fundu þeir þar Gelli Pálsson, ok Lýting Arngeirson, Sigmund Gestz-son. Þeir vóru sendir af Þorleifi á njósn at vita um ferð þeirra Þorgils ok Þorvarðz. Kvöddusk þeir kynniliga, ok sögðu hvárir öðrum lausnar-tíðendi. Segja Borgfirðingar Hrafn hafa komit til mótz við þá á Arnarvatz-heiði, ok beitt Þorleif, at hann mundi ríða með þeim norðr at þeim Þorgilsi ok Þorvarði; en Þorleifr vildi hvergi ríða á sveitir með flokk, en bauð Hrafni at ríða til Borgarfjarðar, ok lézk þá mundu verja hann með Borgfirðingum, ef hann væri þangat sótttr. Hrafn vildi þat eigi. Sögðu at hann reið heim til Sauðafellz; ‘Ok hyggju vér at hann sé heldr fjölmennr.’ Skilðusk þeir at því; ok riðu þeir Þórðr þá til Miðfjarðar ok leituðu þar til farar-skjóta. Riðu síðan í Haukadals-skarð, ok kómu þar um myrk-nætti sem Þorgils var, ok svaf allr flokkinn. En er þeir riðu at, varð af dynr mikill; vöknudu menn við þat. Vindr var af land-suðri; en þeir höfðu sett upp spjót sín. Þeir vóru mjök svefn-vana. Einarr bóndi spratt upp fyrstr manna, ok þreif til spjótz síns ok mælti: ‘Nú ríða djöflarnir hér at oss; sprettum upp ok dugum vel!’ Þórðr mælti: ‘Menn ríða at, en eigi djöflar.’ Ok þá kenndi Einarr mennina. Þorgils spratt upp, ok nökkurir menn fleiri; sagði Þórðr þau tíðendi sem hann hafði spurt. Riðu þeir Þorgils þá, þegar þeir vóru búnir, þar til er þeir kómu at Vestliða-eyri. Þar áðu þeir mjök lengi. Menn ræddu um, at þat væri óráðlegt, svá fjölbygðar sveitir sem þar vóru, at ríða þar um. Þorgils kvazk eigi

¹ Finnbirni—sér] thus vellum leaf. ² skilðusk] here ends the twenty-fourth and last vellum leaf of A.

[III. 257: ix. 36.]

vilja hlaupa um horn Hrafni, svá at hann ætti eigi kost at finna hann, ef hann vildi. Sturla segir, at Hrafn mundi eigi í þessu sinni at ráða, þar sem hann hafði áðr forviða orðit. Hrafn var heima at Sauðafelli, ok sá reið Þorgils; var þar bang mikit um atreið; en þeir heptu sik sjálfir. Riðu þeir Þorgils um kveldit á Rauðamels-heiði. Skilðusk þeir frændr með kærleik miklum. Bauð Þorgils Sturlu til Staðar með sér; en Sturla reið heim í Hitardal; sátu heima um kyrt um sumarit. Hrafn var lengstum at Sauðafelli; var þá griða-laust með mönnum, ok sætta-laust, ok atfara-laust þó at kalla. Sturla reið vestr til Saurbæjar lítlu síðarr, en Hrafn til Borgarfjarðar. Dvalðisk Sturla lítla hríð vestr, ok reið heim þaðan.

294. Þorgils Böðvarsson reið heiman frá Stað tveim nóttum fyrir Márú-messu ina fyrri. Hann setti Einar til héraðs at gæta, þvfat hann ætlaði sér eigi aprt inn næsta vetr. Hann sendi orð Þórði mági sínum, at hann mundi fara með hónum. Fundusk þeir at Rauðamel. Maðr hét Sigurðr Grímsson; hann var kallaðr snókr; hann átti heima at Syðra-Rauðamel. En er hann vissi at Þorgils var kominn at Rauðamel, þá hleypti hann vestr til Sauðafellz með njósn. Lét Hrafn þegar mönnum samna. Þorgils reið við tuttugta mann. Þeir Sturla höfðu mælt með sér mót á Vestliða-eyri. Þá um kveldit riðu þeir Þorgils þangat; var þá sólar-fall. Sturla kom lítlu síðarr; görðisk þá myrkt mjök. Riðu menn þá inn yfir Vöðla. Þorgils þótti eigi fært at ríða um Haukadals-skarð, þvfat hann vissi at Hrafni mundi ganga njósn um ferð þeirra. Reið hann þá til Laxárdals, en Sturla reið vestr til Saurbæjar. Þá var svá mikit myrkr, at engi maðr sá annan þegar nökkut var í milli. Þat bar svá til, at Bergr reið nökkut í fyrra lagi. En er þeir urðu varir, at þeir riðu at grafar-læk nökkurum, at menn vóru öðrum-megin; lét Bergr þá stað nema, ok beið Þorgils, ok mælti at menn skyldi hljóðir vera. En er Þorgils kom at fram, bað hann menn búa sik ok ríða á hvat sem fyrir væri. En þeim Bergi ok Þórði þótti ráðlegt at vita hverir fyrir væri. Þorgils spurði hverir menn væri öðrum-megin lækjarins. Þeir segja, þat væri Björn bóndi drumbr ór Hjarðarholti. Menn Þorgils nökkurir, þeir er riðit höfðu fyrri í nátt-myrkrinu, riðu sína leið til Miðfjarðar um kveldit ok síðan til Skagafjarðar norðr. Hrafn hafði stefnt mönnum saman, ok hugði at Þorgils mundi ríða at hónum; en þat sinn riðu hvárigir at öðrum. En er Þorgils

[III. 258: ix. 36.]

kom til Skagafjarðar, reið hann fyrst í Viðvík til Ásbjarnar; hann hafði bú-skyllt ok lítið upptak, en lið mart. Brandr hét maðr Ölviðarson er þar bjó á sumu landinu við lítinn fjár-kost. Var þá leitað eptir föngum til Árons karls-unga ok Geirs auðga, ok féksk hvárki. Þá kómu orð frá biskupi. Var þeim borit bann ok Guðs reiði; bannaði biskup hverjum manni at sam-neyta þeim eðr göra þeim nökkurn greiðskap. En þó mælti hann, at heldr skyldi menn bera mat fyrir Þorgils, en rænt væri; en gefa leifarnar hundum. Þorgils fór þá út í Viðvík; tók hann þar við búi þeirra Ásbjarnar ok Brandz; görðusk þeir þá hans heima-menn. Þorgils stefndi fund at Valla-laug; kómu þar til allir bændr ór héraði, ok beiddi Þorgils sér viðtöku. Bændr tölðu nú upp vandræði mörg, þau er vóru: bann biskups, ok þar með þótti horfa ófriðlega meðan stór-mæli þessi vóru ósætt er hann átti at svara. Broddi lagði þat ráð til at bændr skyldu taka við Þorgils; 'Hygg ek,' segir hann, 'at þér munut hónum seint af yðr koma.' Bændr kvóðu mikinn kostnað mundu af hónum leiða þar sem hann var kominn með tvær hendr tómar. Broddi mælti: 'Eigi má fyrir öllu sjá. Munu þeir biskup brátt sættask. En Skagfirðingar hafa jafnan haldit formann með kostnaði.' Þorgils segir þeim slíkt þykkja mundu lítið, at taka við hónum til höfðingja, við þá Eyjólf ok Hrafn. Var þat þá at lyktum, at flestir menn játuðu at taka við hónum til höfðingja. Var þá talat um tillögur. Görði Broddi þat ráð fyrir, at hafa sauða-kvöð. Settisk Þorgils þá í Viðvík; en biskup lét læsa kirkju, ok lýsti yfir þeim banni. Þorgils hafði þar marga fundi, ok játuðu bændr hónum héraði á hverjum fundi, en eingi mælti í mót. Var þá höfð uppi sauða-kvöð um hérað allt norðan til Hrutafjarðar. Gengu menn þá undir þat. Var með þeim Þorgils ok biskupi in mesta fæð.

295. Í Viðvík var gleði mikil ok gótt at vera, leikar ok fjölmenni mikit. Þat var einn Dróttins-dag, at þar var danz mikill; kom þar til fjölði manna. Hámundr prestur frá Hólum hafði sungit á Miklabæ í Óslandz-hlíð um daginn; ok ríðr hann í Viðvík til danz, ok var þar at leik, ok dáðu menn mjök danz hans. En er hann kom til Hóla rak biskup hann ór kirkju með hrakningum, ok vildi eigi sjá hann. En er Þorgils vissi þat; bauð hann presti til sín. En er Hámundr prestur birti þat fyrir vinum sínum, þá tók biskup hann í sætt fyrir bæn manna; en hann var við hann aldri jafn-vel síðan sem áðr. Var Hámundr lítla hríð at Hólum

[III. 259: ix. 37.]

með biskupi ok rézk eptir þat austr í Fjörðu. Margir lygi-kvittir voru þar ok mörg upphlaup.

296. Þat er nú þessu næst at segja, at Heinrekr biskup fór heiman norðr í sýslu sína um haust. Í þenna tíma kom austan ór Fjörðum Þorvarðr Þórarinsson ok með hönnum Finnbjörn Helgason. Þorvarðr sendi orð Þorgils at þeir skyldi finnask í Svarfaðardal. Fór Þorvarðr þingum um alla sveit, ok leitaði sér viðtöku; ok fékk eigi. Reið Þorgils norðr Heljardals-heiði; fundusk þeir á Grund í Svarfaðardal. Töluðu þeir um vandræði sín, ok áfelli þat er biskup lagði á þá Þorgils, ok nökkut á þá alla. Réðu þeir þat með sér at riða inn í hérað til mótz við biskup, er hann ferr norðan ór sýslu sinni, ok beiðask af hönnum sætta. Var Þorvarðr þá inn blíðasti, ok fór þá með þeim frændum vingjarnlega. Sagði Þorvarðr Þorgils um hvat hann ætti at vera; ok héraðs-bændr þóttu hönnum vera tvídrægir, en biskup sjáandskapar-fullr við sik. Finnbjörn bóndi var mjök krankr af sári því er hann hafði fengit um sumarit á Þverár-fundi; var hann hress á fótum, en mjök háss í máli. Þeir riðu nú inn til Eyjafjarðar. Þá gisti hann á Möðruvöllum; ætluðu þeir Þorgils ok Þorvarðr þangat til fundar við hann. En er biskup vissi þat, reið hann í brott þegar ok ofan til Munka-Þverár, ok gékk þar í kirkju, ok lét læsa kirkjunni. En er Þorgils ok Þorvarðr spurðu þat, riðu þeir til Þverár við þrjá tigi manna. En er ábóti fann þá, fagnaði hann þeim vel; ok segir þeim, at biskup vildi at þeir riði á brott; ok vildi eigi við þá mæla. Ábóti bauð þeim Þorgils þar greiða þann er þeir þyrftu, ok hesta-skipti, hvárt sem biskupi líkaði betr eða verr. Þorgils ok Þorvarðr buðu ábóta, at hann skyldi ganga á milli ok koma á með þeim stefnu-lagi til umtals mála sínna. Héttu þeir biskupi griðum ok hans mönnum, hversu sem félli með þeim; en kölluðusk eigi mundu brott ríða fyrr en þeir næði fundi biskups; 'Ella skal hann kost eiga at vera í kirkjunni meðan hönnum þykkir gótt.' Fór ábóti þá í millum, ok Hallr af Möðruvöllum; ok stóð þar sjarri um tilmæli allra sætta; ok varð þat at lyktum at biskup gékk ór kirkju fyrir bæn ábóta. Var þá gengit í Ábóta-stofu. Þar var við ræðu þeirra ábóti ok Þórarinn [prestr] kaggi. En er Þorvarðr ok Þorgils ok þeirra menn gengu í stofuna, kvöddu þeir biskup; en hann svaraði öngu. Settusk þeir þá niðr, ok hóf Þorvarðr þá mál sítt á þessa leið: 'Herra, þat er örendi vart hingat, at allt þat er vér höfum brotið við heilaga kirkju ok raskat guðs rétti, viljum

[III. 260, 261 : ix. 37.]

vér bjóða á yðvarn dóm, ek ok Þorgils, frændi mín, ok Finn-
björn; vilju vér hafa þar í mót af yðr lausn ok löglega sætt. En
þær sakir sem görzk hafa millum vár ok annarra leikmanna,
skiljum vér undan yðar dómi; ok um allar héraðs-ísetur vilju
vér eigi yðru ráði hlíta; þvfat oss þykkir sem þér munit þar öngar
sakir á eiga. Er þessi mín vili ok Þorgils. En ef þér, herra,
þykkisk eiga at skripta oss, þá vitu vér, at þér eigut at leysa oss
af sökum þeim sem hér hafa görzk í sumar; vilju vér undir þat
blíðlega ganga. Er þá mítt boð allt at sinni.' 'Þat er ok mítt
boð, herra,' segir Þorgils. 'En hver-vetna vil ek til sveigja yðvars
samþykkis, sakir fyrri vináttu, þat er ek þykkjumk eigi sjálfan mik
minnka til; en hérað mun ek eigi upp gefa. En mjök undrar
mik þat, hví þér hafit svá skjótt fengit mikit skap-skipti síðan
vit vórum inir kærustu vinir. Veit ek mik vandlega vera saklausan
við yðr, bæði í orði ok verki, at mínni skynsemi; ok hart þykki
mér þat, er þér heitið bóndum afar-kostum, ef þeir gefa mér mat
eðr mínum mönnum, eðr skipta um hesta við mik; þá má þat
vera af stundu at yðr eðr vinum yðrum þykki þat lítlu betr ráðit;
ok meiri ván, at þá kenni fleiri kulða af en ek einn ok mínir
menn.' Biskup varð þá reiðr mjök, ok mælti mörg óþægileg orð
við Þorgils, þau er eigi hæfir at rita. Hann mælti, at Þorgils
ok hans mönnum mundi þat ekki heimilt er bændr gæfi hönnum;
'Ok eigi skal yðr heimöl jörð at ganga á, eigi himininn at horfa á,
ok öngan hlut heimilan, nema helvsti.' Þorgils þagði, ok svaraði
öngu. Biskup kærði sakir á Finnbjörn. En Finnbjörn svarar því
af sínni hendi: 'Herra,' segir hann, 'þessi orð, sem þér hafit hér
talat í dag við Þorgils lögu-naut mín, munu sýnask vitrum
mönnum óskynsamlega töluð, þótt inn heimskasti maðr talaði
svá, ok inn illgjarnasti, mundi hann þykkja nær dauða fyrir verðr.
En ek em nú heldr háss at svara yðr í dag; mætti guð gefa þat,
at ek væra á öðrum fundi miklu snjall-mæltari. Er þat nú ljóst
fyrir allra manna augum, at þá gull-hálsana, sem hér hafa geisat
yfir sveitir með ránum ok refsingum, hafit þér látið þá standa hjá
yðr hjá altari í heilagri kirkju, ok lagt á þá alla virkt. Ok er þat
lygi-laust. Ok¹ þeir hafa marga menn brennt inni ok marga menn
saklausa fátækja inni kæst í reyk. Um sum ill-virki þeirra er þat
sumum mönnum eigi tvímælis-laust, hvárt þér munið þurt hafa

¹ ok] thus Cd.

[III. 261, 262: ix. 38.]

um setið allar vitundir. En þat vitu allir, at brennu-vargar eru rækastir görvir í guðs lögum ok manna.' Spratt biskup þá upp, ok kvað djöful mæla fyrir munn hónum. 'Þú segir,' sagði biskup, 'hvat þeir hafa at hafzk, ok um brennuna; en þar yfir þegir þú hvat þeim var áðr til gört í manndrápum ok öðrum svívirðingum¹.' Margir lögðu þar gótt til; ok vann þat ekki. En Þorgils mælti, þá er biskup gékk í brott, svá at hann heyrði: 'Eigi mun ek leggja hendr á yðr, herra, ok eigi ræna staðinn á Hólum; en svá munut þér til mega ætla, at ek muna lítils virða yðvarn vilja í héraði, ef þér virðit mín vilja einskis.' Gékk biskup þá í brott ok allir þeir. Gengu þeir Þorgils þá til hesta sínna; en Þorvarðr gékk til biskups, ok talaði við hann. Sagði Þorvarðr síðan, at hann hefði beitt biskup lausnar; en biskup vísaði hónum til umboðs-manna í Aust-fjörðum, ok lofaði hónum lausn ok öllum hans mönnum, ef hann riði af héraði, ok veitti Þorgils óngan styrk. Riðu þeir Þorvarðr þá í brott, ok skildusk yfir á Espihóli. Reið Þorgils þá til Skaga-fjarðar, ok heim í Viðvík. Þeir Þorvarðr ok biskup höfðu þegar fundizk, ok samðisk þá vel með þeim Finnbirni. Reið Þorvarðr þá norðr til Fnjóska-dals. En er þeir kómu á Drafla-staði, þyngði Finnbirni svá, at hann var eigi fær. Lagðisk hann þar eptir; en Þorvarðr reið austr í Fjörðu. Þá kom til Finnbjarnar Óláfr prestur Kráksson, ok leysti hann umboðs-maðr ok oleaði hann. Ok andaðisk hann Michaelis-messu af sári því er hann hafði fengit á Þverár-fundi; ok þótti Þorgils at hónum mikill skaði, er hann spurði, ok mörgum öðrum. Til Þorgils kómu um haustið mjök margir menn ór héraði. Einn af þeim var Böðvarr Klængsson frá Bjarnar-gili ór Fljótum, er síðan var allra manna knástr. Fékk hann síðan sæmð mikla ok fé gótt, ok görðisk fylgðar-maðr Þorgils síðan. Sá maðr kom vestan ór Víðidal er hét Guðmundr Galtnesingr, ungr maðr ok vasklegr. Þorgils hafði menn á njósnum vestr til Vatzdals, þvíat á öngri stundu þótti örvænt vera at þeir Hrafn ok Ásgrímr mundi koma vestan með ófriði. Þorgils sat þá lengstum heima í Viðvík, þess í milli er hann fór yfir hérað at örendum sínum. Var með þeim Þorgils ok biskupi slíkt eðr meiri fjánskapr en áðr þeir höfðu fundizk í Eyjafirði.

297. Skeggi hét maðr, hann var messu-djálkn at vígslu; hann var ráða-maðr at Hólum; hann átti bú at Kálfs-stöðum, vellauðigr

¹ þú segir—svívirðingum] om. Cd.; add. the paper transcripts.

[III. 262, 263: ix. 39.]

at fé; ok hafði gnótt í bú. En er sauða var kvatt, vildi hann öngan sauð gefa, ok ekki tillæti Þorgils göra. Þat var um haustið at Þorgils sendi upp þangat Ingimund bróður sinn, ok með hönum Fljóta-Böðvar Klængsson, ok Snorra gemsung; vóru þeir saman fimm eðr fjórir; skyldu þeir fala fé til slátrs at Skeggja, eðr beiða hann nökkurra tillaga. En ef þeir fengi þat eigi, þá bannaði Þorgils þeim eigi at göra þar nökkurar óspektir; en bauð þeim þat eigi. Fóru þeir nú upp þangat, sem fyrr var sagt. Skeggi vildi hvárki gefa né selja, ok eigi gefa þeim mat. Þar var mart manna fyrir, bæði konur ok karlar. Sló þar í orða-hnippingar. Lét Ingimundr þá hlaupa til, ok höggva ofan krof nokkur. Urðu þá áhöld með mönnum; var þar liðs-munr með þeim; vóru heima-menn fleiri. Varð Snorri undir hafðr um hríð, ok svá Ingimundr. Varaði Skeggi menn við því mjök at göra Ingimundi mein. Böðvari þótti þar ok lítið gört af sér. En er Ingimundr komsk á fætr, laust hann húskarl Skeggja með buklara. Var þar þæfa mjök löng. Skilðu þeir við þat, at þeir Ingimundr höfðu þaðan öngan hlut, ok fóru heim við svá búit. Lét Þorgils ílla yfir þeirra ferð; 'Hafi þér,' segir hann, 'farit auvirðilega ok lítilmannlega.' Var kyrt um hríð.

298. Þat var einn dag á öndurðum vetri, at Þorgils var heima í Viðvík; þá var veðr gótt, ok gördisk á norrænt¹. Ok er dró at sólar-falli var Þórðr Hitnesingr staddr suðr á vellinum ok nökkurir menn með hönum. Þeir sá ríða tvá menn all-mikit, ok þegar á túngarðinn þar sem þeir kómu at. En er Þórðr fann þá, kenndi hann þar Guðmund galtnesing, ok með hönum annarr maðr Víðdælskr. Þórðr spurði tíðenda, eðr fyrir hví hann færi svá ákaft. Guðmundr kvazk engi tíðendi segja; 'En þat er sagt, at Hrafn ok Ásgrímr væri komnir vestan ór Fjörðum með hálf fjórða hundradð manna í Dali, ok ætlaði fyrst at ríða til Hitardals at Sturlu, ok síðan norðr at Þorgils; ok þeirra ván þar til er þeir koma².' Fóru þeir þá heim allir saman. Spurði Þorgils Þórð at tíðendum, hver Guðmundr segði. Þórðr svarar, ok³ segir, at Hrafn ok Ásgrímr sé komnir vestan ór Fjörðum með fjölmenni. Þóttisk hann þat sannlega vita. 'Er þat líkast,' segir hann, 'at Sturla, frændi þínn, sé annat-hvárt drepinn eðr höndum tekinn; mun hönum þykkja þín liðveizla heldr fjarri sér.' Þorgils mælti: 'Má

¹ norðrænt, Cd.² ok þeirra ván—koma] thus?³ ok] hann, Cd.

[III. 264: ix. 40.]

vera at betra sé en þú segir; svellr njósna-r-mönnum opt í munni sér¹ mjök.' Rézk Þorgils þá um við fylgðar-menn sína hvert ráð upp skyldi taka. Var þat þá til ráðs tekit at samna mönnum. Þórðr fór í Fljót út, Ásbjörn um Sæmundar-hlíð, Þorgils um Blöndu-hlíð; en allr flokkur skyldi koma upp í Krossa-nes um daginn eptir. Er þar af sagt, at um kveldit eptir kómu saman fjögur hundruð manna í Krossa-nes. En um kveldit, er menn bjogusk til svefns, var Þorgils sagt, at komnir væri úti menn nökkurir þeir er eigi vóru þar héraðs-menn, ok eigi vóru kenndir. Hann bað Þórð út ganga, ok spyrja tíðenda. Þórðr gékk út, ok kenndi þá menn skjótt; var þar kominn Guðmundr prestr Óláfs-son, ok Eyjólfur Þorgilsson, ok þeir nökkurir saman. Leiddi Þórðr þá inn, ok tók Þorgils vel við þeim ok blíðlega. Segir Guðmundr örendi sítt, at hann var sendr af þeim Hrafn ok Sturlu, 'Til þín, Þorgils. Hefir Hrafn riðit suðr til Hitardals, ok hafði Sturla komit til mótz við hann. Höfðu þeir sætzk, ok skyldu nefna menn jafn-marga til görðar um öll mál sín. Skyldu hvárir-veggju halda héruðum sínum ok ríkjum útanferða-laust; skyldi Þorgils kjósa hvárt hann vildi vera undir þessi sætt eðr eigi. En ef hann vildi sættask, þá fór Guðmundr með griðum; ok vildi Hrafn at þeir fyndisk ok handsalaði sjálfir sætt sína. Þykkir mér ván,' segir Guðmundr, 'ef þú vilt eigi sættask, at Hrafn riði norðr á sveitir með þat lið er hann fær; ok man þat vera margs mannz mein.' Lagði Guðmundr allan hug á, at koma sættum saman með þeim Hrafn ok Þorgils. Játti hann² því þá at ríða vestr; en skilði þat til, at þeir mundu láta rakna vápn ok hesta, er menn höfðu tekit á Þverár-eyrum. Tók Þorgils þá þegar grið af Guðmundi; en seldi hönnum grið at móti, þau er hann skyldi selja Hrafn; ok fundr vera Allra-heilagra-messu-dag at Hóla-vaði í Vatzdal. Reið Þorgils þá norðr með flokkinn allan, en Guðmundr reið vestr fyrir í móti þeim Hrafn at hnekkja flokkum. Fann hann Hrafn í Miðfirði; sagði hann hönnum viðtal þeirra Þorgils, ok þat at fundr var stefndr Allra-Heilagra-messu-dag við Vatzdals-á. Hrafn var inn tregasti at bregða flokkinum, en þó réð Guðmundr því.

299. Reið Hrafn þá norðr með nökkura sveit manna ok þeir Ásgrímr. Þorgils kom norðan Allra-Heilagra-messu. Reið hann með flokkinum um hálsa; þaðan mátti sjá öll tíðendi til Hóla-vaðs; var

¹ sér] thus.² hann] i. e. Guðmund.

[III. 265: ix. 41.]

þá flokkurinn all-tregur eptir at dveljask. Mæltu þá margir, at eigi þyrfti at reka sparmæli við Hrafn, ef færi gæfi á. Þorgils vildi þat eigi. Bað þá hafa menn á njósna-bergi, ef eigi væri trútt, ok þyrfti hann manna við; ok verða þá sem bezt[ir] fanga-ráðs. Reið Þorgils þá ofan til árinna við fimtánda mann, ok yfir ána. Kom Guðmundr þá til mótz við hann, ok segir, at Hrafn hefði verit um nóttina á Breiðabólstað, ok væri þangat ván; en mundi þykkja heldr mann-mart á hálsunum. Þeir biðu þar um hrfd, ok kom Hrafn eigi; ok þótti þá eigi víst at hann kæmi. En þá er minnst varði, reið Hrafn þar at hónum með fimtánda mann; var þat lið it víglegsta. Stigu þeir Hrafn þá af baki; en þeir Þorgils spruttu upp; gengu þá hvárir í mót öðrum, ok snöru fram spjótum. Guðmundr prestur gékk í millum, ok þeir menn er með hónum vóru; tók hann þá at inna sátt þeirra sem gör var í Hitardal, ok hvat milli þeirra hafði farit; vóru þar margar áminningar um tíðendi þau sem orðit höfðu manna á millum. En þat varð at lyktum, at þeir sættusk at því sem Guðmundr hafði flutt á millum þeirra. Var þá dagr mjök á liðinu; ok var mönnum mál at ríða til gistingar. Reið Þorgils á Breiðabólstað um kveldit, en Hrafn til Hóla. Um morguninn kómu þeir Hrafn á Breiðabólstað; var þá með þeim Hrafn ok Þorgils glenzan ok gleði. Vóru þá borin fram vápn, ok hestar fram leiddir¹. Var þat mælt, at Þorgils þætti þar bezt fram fara greizlur, ok borit allt bezt til stanga, þat er rænt hafði verit, ok hans fylgðar-mönnum². Skilðu þeir þá skipulega. Reið Þorgils þá norðr til Skagafjarðar. Átt höfðu þeir Þorgils ok Hrafn fund um haustið í Hrutafirði, ok varð þá eigi af sættum, þvíat hvárrgi var þar, Þorvarðr né Sturla. Skilðisk nú flokkurinn. Hétu þeir nú Þorgils fullkomlega sínu trausti, sem hann þyrfti við. Reið Þorgils þá heim í Viðvík. Þóttusk margir menn eiga at launa hónum mikit fullting, at hann hefði rétt rán þau er þeir höfðu rændir verit í Geldinga-holti.

300. Síðan reið Þorgils upp á Kálfsstaði; var þar fyrir Skeggi bóndi. Ok þegar hann sá manna-reið, steig hann á hest sinn, en reið í brott, en bannaði þar hvet-vitna þat er hann átti. Báru menn þá fong hans í kirkju; varð til þess skamt tóm, þvíat Þorgils bar brátt at. Hljópu þeir fyrir kirkju-dyrrin. Karlar ok konur segja, at Skeggi hafir þar alla hluti bannat ok óheimilað hverjum

¹ fram leiddir] add. the paper transcripts.² ok hans—mönnum] thus.

[III. 266: ix. 41.]

manni nökkura afneyzlu. Þorgils þótti þat vel vera, ok kvað hann mundu eigi meira við þurfa. Mælti Þorgils fyrst, at brjóta skyldi stakk-garð, ok leiða þangat hesta, ok til matar skyldi búa. Vildu þat hvárki göra konur né karlar. Mælti Þorgils þá, at hans menn skyldu til ganga, þó at þeir þætti eigi haglega til búa. Var þá tekit mart, ok mörgu spillt. Var þá fólk allt hrætt. En er biskup spyr þessi tíðendi þá líkaði honum stór-slla. Tók hann þat ráð, at hann sendi út til Hofs um nóttina til Brodda, ok lét hann óbrátt við at fara. Kom sá heim, ok segir biskupi, at meiri ván væri at Broddi kæmi eigi. Biskup sendi annan mann ofan á Kálfsstaði at segja Þorgils, at biskup mundi þann sama dag bann-syngja hann ok steypa kertum, ok meiri ván hann bann-setti allt hérað. Þorgils svarar: 'Biskup mun ráða söngum sínum, en vér ætlum hann muni snart eiga at tala um meiri vandræði. Mun ek taka vini hans ok vanda-menn ok hrekja suma, en ræna eðr berja suma, ok góðra gjalda vert ef eigi eru drepnir sumir.' Görðisk þá sllr kurr í heima-mönnum biskups ok vinum, ok þótti eigi svá búit standa mega. Var þá sendr Þórarinn kaggi út til Hofs, ok lagt við ríkt at Broddi skyldi útan koma. Lézk biskup hans tillögur mikils virða ef hann vildi til koma. Broddi kvazk fara mundu; en kvað slíks ván, er biskup lagði stríðu á stóra höfðingja, at svá lítlum sökum sem mönnum virðisk at Þorgils hefði til gört við biskup. Kom Broddi þá til biskup. Kærði biskup þá fyrir Brodda ójafnað þann er Þorgils hefði veitt honum ok vinum hans. Broddi taldi í móti, at honum þótti biskup hafa of-bráðlega farit at við Þorgils; ok kvazk hyggja at hann mundi eigi við þat mýkjask at svá væri með farit. Lauk svá, at Broddi fékk komit á stefnu-lagi með þeim. Réðusk þeir þá til meðal-göngu, Broddi ok Einarr prestur Brandzson ok Einarr faxi. Var Þorgils inn tregasti; kvað þá vel, at ófriðr stæði meðan biskup vildi. En þó lét Þorgils leiðask eptir bæn Brodda, at hann reið upp til Hóla ok menn hans. Gengu inn í stofu, ok hestum var gefit úti. Kómu þá inn heima-menn, ok segja at biskup bannaði at gefit væri hestum. Þorgils kvað gefa skyldi allt at einu. Báru þá húskarlar frá hestunum, en Þorgils-menn báru fyrir. Maðr hét Gísli, ok var kallaðr Sauða-Gísli, manna fót-hvatastr ok heima-maðr at Hólum; hann kom inn á stofu-gólfít; annarr hét Guðmundr, hann var bróður-sonr Þórðar prestz Ásbjarnarsonar. Þorgils mælti: 'Hafi þit borit hey frá hestum várum?' 'Vit görðum

[III. 267: ix. 41.]

þat eptir ráðum biskups,' segja þeir. Þorgils mælti: 'Ek mun þá góra annat til skaps biskups; ok erut þit verðir öxar-hamars-höggs.' Vóru menn til þess auð-kvaddir. Hljópu þeir þá upp ok börðu þá. Varð Gísli sakaðr nökkut, en hinn lítt. Hljópu menn þá út, ok segja biskupi hver endemi til vóru tekin, er menn vóru barðir heima á staðnum. Biskup mælti, at Broddi skyldi fara inn ok hepta ófriðinn, ok bað Þorgils koma upp í stofu til tals við sik. Gékk Þorgils þá upp þangat við nökkura menn. Varð þá ekki at kveðjum. Tók Broddi þá at tjá, hver mis-smíði þeir báðir mundu á sjá, ef svá færi ófimlega fram í héraði, at þeir væri ósáttir; ok hvé mörgum manni mein þat mátti verða. Ok bauð Þorgils þá eindæmi biskups á öllum þeim málum sem hann hafði við kirkju-rétt ok kenningu brotið, ok þat próvaðisk löglega; en¹ fyrir þat skjótræði er hann hafði þar haft á staðnum; skyldi biskup þá taka ór banni ok veita þeim skript. En ferð á Kálfsstaði vildi hann dæma við sann Brodda. Gékk þessi sætt saman. Skyldi nú hvárr þeirra vera annars vin; skyldi biskup heimta héraðs-menn til vináttu við Þorgils, en Þorgils skyldi styrkja biskup í alla staðarins nauðsyn til réttinda. Tóku þeir at því höndum saman, ok vóru þá vel sáttir. Þá lét biskup leiða þá í stöpul, ok leysa þá; síðan skriptaði hann þeim. Eptir þat fóru þeir upp í biskups-stofu. Lét hann þá gefa þeim at drekka. Var hann kátr yfir fram; en þó þótti mönnum sem þat væri eigi með fullu. En er Þorgils hafði setið um hríð, þá vildi hann heim ríða. En er hann var búinn til at ríða, mælti biskup til Þorgils: 'Nú mun ek lúka upp görð okkarri.' Þorgils segir: at 'Þat er heldr skjótt, herra; var þat skilit í sætt okkarri, at ek skyldi bæta með samþykki skynsamra manna ok yfirsýn, hvat ek þykkir brotið hafa við heilaga kirkju. En gæta vil ek til skaps yðvars, ef þér vilit svá vera láta.' En bað hann svá stilla görðina sem hann vildi at héldisk sætt þeirra. Biskup talði þá á Þorgils margar sakir. Hann hlýddi til, ok þótti þær eigi allar sannar vera. En er biskup hafði allar talt, þá gaf hann Þorgils upp allar sakar þessar. Þorgils þakkaði biskupi blíðlega upp-gjöfina, ok bauð hönnum heim þá er hann þættisk til þess búinn vera. Tók biskup því vel, ok hét þangat ferð sínni. Þorgils lauk þá upp görð sína við Skeggja; segir, at þeir Broddi ok Einarr skyldu fara á Kálfsstaði ok virða skaða þann er þar hafði görr verit; en glíma sú er þeir glímdu

¹ Read enda? at, Cd.

[III. 268, 269: ix. 42, 43.]

við menn Þorgils skyldi niðr falla. Broddi svarar: 'Um skaða þann, mágr, er Skeggja hefir görr verit, skaltú þér öngu af skipta; ek mun þat bæta; en betr þætti mér, ef þú görðir Skeggja nök-kura sæmð.' Þorgils kvað þat eigi mundu verða, nema hann görðisk þess verðr. Skilðusk þeir Þorgils þá vel. Reið Þorgils þá heim. En biskup lét lúka upp kirkju í Viðvík, ok syngja þar tíðir. Tveim nóttum síðarr kom Skeggi bóndi í Viðvík; lét hann leiða þangat oxa nfu vetra gamlan, ok hest er á vóru þrjár vættir matar, ok gaf Þorgils. Tók Þorgils þat þakksamlega, ok varð síðan með þeim in mesta vinátta. Sat Þorgils þá um kyrt, ok görðisk inn vinsælasti maðr í héraði. Lítlu fór Þórðr, mágr hans, vestr á Hitarnes til bús síns. Gaf Þorgils hónum at skilnaði góðar gjafir, tvau hundruð vöru, hest ok brynju.

301. Eptir um várit fór Þorgils búi sínu í Ás í Hegranes. Innti hann þá af hendi boð þat er hann hafði boðit Heinreki biskupi. Var þar veizla virðuleg ok gjafir stórar. Hann gaf biskupi stóðhross þrjú, ok þrjú hundruð vöru, ok fingr-gull, ok bók góða. Skeggja gaf hann ok góðar gjafir, ok mörgum öðrum. Skilðu þeir biskup þá vinir, ok héldu þat vel síðan. Biskup bjósk þá til útan-ferðar. Styrkði Þorgils hann at farar-efnum, ok öllum hlutum, ok fylgði hónum til skips; ok mæltusk þeir vel við at skilnaði. Fór biskup þá útan, ok andaðisk í Noregi. Aðra veizlu hafði Þorgils um haustið; bauð hann þá til sín flestum héraðs-bóndum inum beztum. Var þá veizla fjölmenn ok veitt með inni mestu rausn; vóru ok gjafir stórar at útlausnum; ok engi fór gjafa-laust í brott, sá er boðit hafði verit. Af þessi veizlu fékk Þorgils mikla virðing af bóndum. Buðu flestir bændr hónum þá heim; ok fór hann at veizlum um vetrinn um allt hérað, ok þá af bóndum inar sæmilegstu gjafir. Var nú í héraði gleði mikil; ok þóttusk bændr þá hafa nálega himin höndum tekit, er þeir hafa fengit slíkan höfðingja. Þótti þeim nú Kolbeinn aptr kominn ok endr-borinn, er¹ þá langaði æ eptir.

302. Þenna vetr², er Þorgils var í Viðvík, reið hann vestr til Staðar til bús síns, ok skipaði þar fyrir ráðs-menn þá er vera skyldi framleiðis. Báðu margir menn hónum heim vestr þar, ok tók hvern við hónum eptir föngum inum beztum. Þá bauð hónum Sturla heim, frændi hans, í Hitardal; var þar veizla in

¹ er] ok, Cd.² The winter of 1255-56.

[III. 269, 270: ix. 43.]

virðulegsta; var þar mart manna með Þorgilsi; var [í] fylgð hans Einar bóndi Halldórsson, Gunnlaugr Hallfríðarson. Gaf Sturla gjafir góðar Þorgilsi frænda sínum, ok skilðu þeir með kærleikum miklum. Fór Þorgils þá heim norðr, ok hafði hann aflat sér vini marga ok mikla sæmð¹.

303. Eptir um várit² færði Sturla bú sítt í Svigna-skarð, ok færði bæinn upp á hamrana, hafði hann þat af héraði sem hann fékk. Tóku nú at ganga í með þeim Hrafn margar greinir; þrúnaði þá með þeim þar til er þeir Hrafn ok Ásgrímr riðu vestr á Staðarhól at þeim Sturlu. Hann hafði riðit heiman um kveldit, ok fylgðar-menn hans með hónum, ok lágu þar í hlíðinni upp frá Bjarnarstöðum, þvíat ófriðlegt var sagt af Hrafn. En um morguninn snemma vildu fylgðar-menn hans heim ríða; en Sturla lét ráðlegra at þeir biði miðs-morgins; 'Ok ef yðr sýnisk einsætt þá heim at ríða, þá mun ek eigi letja yðr; en ekki vita þá draumar þeir er mik hafa dreymt í nótt ef þér erut þá jafn-fúsir.' En um miðs-morgins-skeið, þá sjá þeir menn mjök marga ríða ofan frá Þverfelli um eyrarnar. Hleypti þá hverr yfir annan fram; en sólin skein á vápnin. Var þar Hrafn ok Ásgrímr. létu eigi fyrr en þeir kómu á Staðarhól. Höfðu þeir hleyppi-flokk þvílíkan sem sjá mátti. Þeir Sturla sjá atreiðina. Þá mælti Sturla: 'Eru þér nú jafn-fúsir heim at ríða sem í morgin?' Einginn játti því. Lét Sturla þá taka hesta sína, ok ríða síðan upp á fjallit. En þeir Hrafn ok Ásgrímr gengu inn á Staðarhóli, ok drap Ásgrímr þar í durunum Helga keis. Dvöldusk þeir þar skamma hríð, þegar þeir vissu at Sturla var eigi heima. Riðu þeir þá suðr aptr yfir heiði. Sturla kom heim lítlu síðarr. Eptir um sumarit fóru menn í milli þeirra, ok leituðu um sættir; ok var fundr átt hjá Glerá. Sturla reið því eigi lengra, at hann trúði þeim eigi til fullz. Fóru þá menn í millum þeirra, ok leituðu um sættir; ok fór því firr sem lengr var um talat. Ok er þrotin var ván sætta, létu þeir Hrafn taka hesta sína, ok ætluðu at ríða at Sturlu. Sá þeir Sturla þá reiðina, ok tóku hesta sína, ok riðu undan upp til Krosshóla, ok riðu þar á fjall upp. Þeir Hrafn hleyptu þá eptir ákaflega. Drógu þeir þeim svá nær, at þeir unnu þá á Sturlumönnum þeim sem síðast riðu. Þá vá Ófeigr Ísungr Einar Jónsson; voru þeir þá komnir mið-leiðis. Veðr var heið-bjart; en í því slær

¹ vini, sæmð] thus (acc.).² The spring of 1256.

[III. 270, 271 : ix. 44, 45.]

yfir þoku svá myrkri, at eingi þeirra sá annan. Skilði þar með þeim Hrafni. Riðu þeir Hrafn þá aprt; en Sturla dró undan. Ok var nú lokit um sættir með þeim Hrafni ok Ásgrími ok Sturlu.

304. Þat sumar er Þorgils bjó í Ási¹, kom til Íslandz Ívarr Arnljótason². Segir hann at Hákon konungr hefði spurt dráp Eyjólfss Þorsteinssonar. Fór Ívarr með konungs-boðskap. Hafði hann út konungs-bréf til Þorgils; var þat þar á, at hann hefði skipat Þorgils Eyjafjörð til fyrir-vistar, ok allar sveitir norðr þaðan til fjörðunga-mótz; þviat Þórðr Sighvatzson var þá andaðr. Gengu þá allir bæendr undir Þorgils, ok játtu hónum til yfir-mannz. Eptir andlát Þórðar kallaði Steinvör Sighvatz-dóttir sér hérað í Eyjafirði ok landit á Grund, ok aðrar eignir þær er Þórðr hafði átt; þviat Þórðr átti engi börn skilgetin, en Steinvör var skilgetin systir hans. Þetta haust kom heim í Ás Guðrún Gunnars-dóttir; tók Þorgils hana frillu-taki; áttu þau dóttur er Steinunn hét. Görðisk þá Íllugi bróðir hennar heima-maðr Þorgils.

305. Þenna vetr fór Þorgils vestr á Snæfellznes til Staðar til bús síns; vóru þeir saman á þriðja tigi manna. Fórsk þeim vel ok fengu færðir góðar. En er þeir riðu ofan eptir Haukadals, var á þey-viðri; ok er þeir riðu á Haukadals-á, hljóp áin ofan svá ákaflega, at þá rak af baki er á ánni vóru. Druknaði þar Sveinn Ívarsson; hann var fylgðar-maðr³. En þeim lagði öllum næst, Þorgils, Bergi ok Ásbirni. Þetta var Vincentius-messu-dag⁴. Þótti mönnum þetta kyn mikil, þviat vötn öll vóru lítil, bæði áðr ok síðan. Þorgils lét flytja lík Sveins til kirkju til Vatz-horns suðr, ok gaf með líkinu kú til kirkjunnar. Reið Þorgils þá suðr til Staðar til bús síns, ok dvaldisk þar nökkura hríð. Reið hann síðan heim norðr, ok varð eigi fleira til tíðenda í þessi ferð. Sat hann þá um kyrt í friði góðum.

306. Um sumarit eptir tók Þorgils við búi á Miklabæ í Blönduhlíð; þviat hónum þótti þat land styrkara undir bú at heyföngum; en þó bær mikill. Var þar eftir rausnar-bú, bæði at mann-fjölda ok tilföngum. Þá rézk til hans um vórit Ásbjörn Íllugason; þá var

¹ The summer of 1256.

² Arnljotsson, Cd., cp. Hak. S. It should be Englason, for in 1255 the king sent to Iceland a messenger named Ivar, the son of Engli (the which Ivar died in 1259); and again, five years later, in 1260, the king sent another Ivar, the son of Arnljot; see Hásk. S. ch. 283 and 300. Neither could Ivar in 1256, as we are here told, be the messenger of the death of Thord Kakali, who died on the 11th Oct. 1256.

³ hann var sem (!) fylgðar-maðr, Cd.; or read, hann 'Sveinn' var fylgðar-maðr (?).

⁴ This day was the anniversary of Thorgils' death in the following year.

ok með hónum Bergr Ámundason ok Guthormr Guthormsson, Böðvarr Klængsson, ok mart annarra fylgðar-manna. Var nú virðing Þorgils með miklum blóma. Þann vetr görði Þorgils annat bú í Auðbrekku í Hörgár-dal; var þar ok mann-mart ok fjölði fjár. Þetta vár lét Steinvör göra bú á Grund. Þetta sumar efnaði Þorgils til mikillar þingreiðar. Sendi hann orð öllum inum meirum mönnum, er vóru í hans sveitum, at þeir skyldi ríða til þings. Vikusk menn vel við þat; varð hann all-fjölmennr; hafði hann allgótt mann-val. Hann sendi orð Einari Halldórssyni, at hann riði til þings, ok fjölmennti sem mest. Hann hafði hundrað manna. Þar kom Sturla, ok Saurbæingar ok Stranda-menn með hónum, ok slíkt ór Borgarfirði sem hann fékk. Á þinginu kom til mótz við Þorgils Þorvarðr Þórarinsson, ok var með þeim fagna-fundr. Höfðu þau orð í milli farit, at þeir skyldi með einni fylking á þing ríða. Var þingit kyrt; réð Þorgils mestu á þinginu. Með Þorgils var Jón járnbúkr, mágr hans. Þorvarðr þóttisk eiga á hónum sakir; ok kenndi þat Jóni, at hann hefði nær gengit Oddi bróður hans; vóru þá búin mál til á hendr Jóni. Þorgils ok Sturla leituðu um sættir, ok töldu hann undan sökum; varð þeim þat erwið-drægt, þvíat Þorvarðr hafði lagt á Jón inn mesta fjándskaþ. En er kom at því er dómar skyldu út fara, þá töluðu þeir Þorvarðr ok Þorgils þetta mál, ok var Þorvarðr því fastari fyrir sem meirr var eptir leitað. Þá mælti Þorgils: 'Þat segi ek þér, Þorvarðr, þótt þú görir Jón sekjan skógar-mann, at þú munnt hann eiga til mín at sækja; ok ek mun hónum eigi út kasta fyrir þat.' Þá lagði Sturla til: 'Þat mun mælt, Þorvarðr, at Þorgils hafi unnit til þess við þik, þótt hann ráði eins mannz sætt.' Lögðu þá til fleiri, at hann léti sér eigi slíkt verða at sundr-þykki. Fór þá svá, at Jón var eigi sótrr. Mælti Þorvarðr þat, er hann gékk í brott, at á slíku mátti sjá, hversu Þorgils vildi einn öllu ráða. Þóttusk menn þat sjá, at hvárir-tveggju lögðu á mál þessi mikla þykkju. Þeir Þorgils ok Þorleifr Þórðarson höfðu sætzk á óþykkjur þær er verit höfðu á milli þeirra. Skyldi Þorleifr þá sætt upp greiða í gripum. Lét Þorleifr nú þær gjafir fram at þinglausnum; gaf hann Þorgils stóðhross ok brynjur tvær, skjöldu tvá ok þrjú hundruð vöru, ok fingr-gull mikit; tvau sáld maltz. Skilðusk þeir með vinmælum. Þótti mönnum Þorgils nú flest til sæmðar horfa. Skilðu þeir Þorgils ok Þorvarðr álitlega. Reið Þorgils þá norðr til Skagafjarðar, en Sturla reið til Saurbæjar, Bergr reið vestr með

[III. 273: ix. 46.]

þeim Einari. En er þeir riðu um Bláskóga-heiði, segir Bergþeim Einari ok Ámunda draum þann, er Bergþór í Héraðs-dal hafði dreymt.—Bergþórr þóttisk koma út um nótt. Hann þóttisk sjá við ána á Víðimýri hvar stóll mikill stóð; ok gékk maðr at stólinum, ok tók undan fótinn, ok hallaðisk þá eptir stóllinn nær til fallz öðrum-megin. Þá þótti hönnum ganga at kona, ok mælti: ‘Hvat stóli er þetta, eðr hverr á hann?’ Þá kvað hann þetta:—

Bála ben sóla brennu-menn¹ stól þenna,
kjóla kjöl-rýrir kennir stól þenna.

Þá tók hön undir:—

Eggjar öld seggja Yggjar fagr-byggja
bendr mun rymir randa rísa Þorgíslí.

Þá sýndisk Bergþóri stóllinn vera blóðugr. Síðan vaknaði hann. Þorvarðr reið austr yfir ár af þingi, ok fundusk þau Steinvör. Fékk hön þá í hendr Þorvarði bú á Grund, ok allar heimildir þær er hön þóttisk eiga í Eyjafirði eptir Þórð bróður sínn. Sögðu menn at hön eggjaði hann á, at halda sem hann væri drengr til.

307. Nú er þar til máls at taka, er fyrr var frá horfit;—at inn sami fjándskapr var með þeim Hrafni ok Sturlu. En um sumarit varð þat til tíðenda, at Sturla reið í Tungu at Óláfi bróður Hrafns. Ok þetta spurði Hrafn; ríðr hann þegar vestan ór Fjörðum ok þeir Ásgrímr suðr í Skarði at Sturlu. Hann var eigi heima, ok var hann riðinn ofan á Mýrar. Þeir Hrafn tóku hús á mönnum í Skarði. Ok er þeir vissu at Sturla var eigi heima, gördðu þeir þar engi manndráp, en fóru óspaklega ok gördðu hraklegt. Gékk Sturla þá njósn; reið hann þegar út eptir Mýrum it neðra, þar til er hann kom í Krossholt; lét hann þaðan fara með sér Þorkel brenni, ok reið út í Borgar-hraun. Sendi hann þá menn til Böðvars ok Einars, at úti væri almenningr um nesit, at fara með hönnum at þeim Ásgrími ok Hrafni. Böðvarr vildi upp standa; en Einarr vildi eigi fara at Hrafni, nema Þorgils sendi orð til; ‘En ek mun verja Sturlu, ef hann kemr út þangat, ef þeir Hrafn vilja sækja hann.’ Gördi Sturla þá svá; ok var þat ráðit, at Þorkell brennir skyldi ríða norðr til Þorgils sem ákafast; vildi Sturla at Þorgils kæmi til mótz við hann, ok skærisk ór á einhvern veg með þeim. Einarr kom útan til mótz við Sturlu. Beiddi Sturla hann liðs; en Einarr segir slíkt sem fyrr. Reið Sturla þá

¹ brennu-menn] thus?

[III. 274: ix. 47.]

út til Staðar. En er hann fann Böðvar, bróður sinn, vóru þar viðtökur góðar; en Böðvarr kom öngu til leiðar um liðveizlu; vildu menn eigi ganga í flokk með Sturlu. Reið hann þaðan til Helgafellz, ok þaðan inn á Eyri; var hann þar næstu nótt fyrir Máríu-messu ina síðari.

308. Nú er at segja frá ferðum Þorkels, at þá er hann kom á Miklabæ var Þorgils riðinn norðr til Öxarfjarðar. Reið Þorkell þegar norðr eptir, ok fann hann í Reykjardal er hann var norðan á leið. Segir hann Þorgilsí sín örendi. Brá hann þegar við, ok reið norðan sem ákafast, ok lét samna mönnum fyrir sér svá sem hann komsk við hver-vetna um sveitir. Fóru þeir sem mest máttu þeir norðan. Var þat nær með fádæmum hvé skjótt þeir fóru svá langa leið. Þeir fóru til þess er þeir kómu í Haukadals-skarð. Hrafn hafði njósnir um skarðit, en Þorgils hafði gört [Sturlu] njósn fyrir sér norðan yfir skarðit; ok sá njósnar-menn Hrafns, þeir er vörð héldu í skarðinu, reið Þorgils-manna. Hleyptu þeir þegar aptr til Hrafns, ok kómu til Sauðafellz um tíðir, Máríu-messu. Hrafn átti bú í Hundadal. Lét hann bera út kjöt, ok ætlaði at snæða; en til þess var ekki tóm. Görði hann aðra njósn á hálsinn hjá Þykkva-skógi. Þóttisk Hrafn þegar vita, at þessi afspringr mundi vera af ferð þeirra Þorgils, er þeir höfðu sét. Sjá þeir þá at ríðr ferðar-broddrinn flokksins neðan eptir Gargans-eyri. Hleyptu þeir Hrafn á fjall upp; ok hafði hverr slíkt er fékk af vistum. Þeir Þorgils fóru lítlu síðarr í Hundadal; vóru þá hestar þeirra mjök dregnir; var þá eigi færi á at ríða eptir Hrafni. Ok skilði þar með þeim. Þorgils vildi þar öngu ræna láta [á Sauðafelli], ok kvað njóta skyldu at því Þóríðar frændkonu sinnar; ok ekki vildi hann þar óspaklegt göra láta; kvað þat vera öngan frama, þar sem konur einar vóru heima. Fóru þeir Þorgils þá ofan til virkis. Vóru þá sótt naut ok sauðir á bæi til matar mönnum. Vóru þeir Þorgils í virkinu um nóttina.

309. Sturla var um nóttina á Eyri, sem fyrr var ritað. En er hann klæddisk um morguninn, segir hann sik svá dreymt hafa, sem hann mundi nökkut brátt spyrja til Þorgils frænda síns. Var sungit snimma. Reið hann síðan inn til Dala. Þótti flestum sú ferð óvarleg; ætlaði hann at ríða um nóttina norðr Haukadals-skarð ok til mótz við Þorgils. En er þeir riðu inn um Ströndina, segir Sturla opt it sama, at þeir Þorgils mundu skjótt finnask. Mennt hans sumir heituðusk at ríða frá hönnum ok vestr til Saur-

[III. 275, 276: ix. 47.]

bæjar. Sturla bað þá eigi frá sér ríða. Ok svá var. En er þeir riðu inn hjá Hólmlátri, sá þeir mann ríða á móti sér. Segir Sturla, at hann vildi þann mann finna; 'Man hann kunna nokkut at segja í fréttum.' Þar var Erlingr prestur Þorkelsson; hafði hann riðit inn til Snóksdals; vissi hann njósn þá er komit hafði til Sauðafellz um tíðir. Þóttisk Sturla þá vita, at Þorgils mundi annat-hvært kominn, eðr ókominn at eins. Ríða þeir Sturla á Vestliða-eyri. Kom þar Þorkell brennir, ok sagði sönn tíðendi af ferðum Þorgils, ok þat hann hafði eltan Hrafn á fjöll upp; ok at Þorgils var þá kominn til virkis, ok hafði eigi færa en fjogur hundruð manna. Sturla reið til Hamra-enda, ok át þar náttverð; reið hann síðan til virkis. Varð mikill fagna-fundr með þeim frændum. Segir hvárr öðrum þau tíðendi er görzk höfðu í ferðum hvers þeirra. Hrafn sendi menn til Þorgils at leita um sættir; 'Em ek nú undan kominn, svá at eigi er víst at hann nái mér at sinni.'—'Ekki mun tjóa um sættir at leita í kveldi,' segir Þorgils; ok eingi fengusk þá grið. Um morguninn eptir kom til Ketill prestur Þorláksson, ok Guðmundr Ólafsson, ok Páll prestur ór Langadal, ok Snorri prestur undan Felli, ok Þórarinn Sveinsson. Vóru þá sett grið, ok komit á stefnu. Riðu þeir Hrafn þá ofan af fjallinu til fundarins; vóru þeir tólf saman. Var þá talat um sættir; horfði þat seinlega; var Sturla all-ósáttfúss; þóttisk setið hafa fyrir mörgum atförum. En þó man Þorgils ráða.' Þorgils var sáttfúss ok þó sátta-vandr. Kom svá, at Hrafn ok Ásgrímr buðu dóm Þorgils á málum þeirra. En vildu halda sætt við Þorgils þá er þeir sættusk við hann í Vatzdal. En því var eigi játt. En er þetta féksk eigi, þá buðu þeir öll mál í dóm Þorgils. Þorgils neitti því. 'Munut þér,' segir hann, 'þat kalla nauða-sætt. Eru þat mín ráð, at vér sættimk heilum sáttum, eðr verum ósáttir ella. Skulut þér héðan í griðum ríða, þótt vér sættimk eigi. Vil ek nú bjóða yðr, at vér nefnim til jafn-marga menn þá er nú þykkja bezt til fallnir; má eigi þat þá mæla, at þér takit knefanar-kost¹, þótt nú þykki nokkurr afla-munr.' Varð þessi sætt með þeim, at göra skyldi Snorri prestur frá Skarði, ok Snorri prestur undan Felli, Páll prestur ór Langadal. En af Hrafnshendi, Þorkell prestur, Guðmundr Ólafsson, Þórarinn Sveinsson. Var nú lagðr fundr til í Bjarnardal daginn eptir. Fundusk þeir þar at

¹ knafanar-kost, Cd.

[III. 276, 277: ix. 48.]

ákveðnu. Kom þar Einarr ok Stranda-menn til Þorgils. Var þar lengi um talat; ok urðu görðar-menn á sáttir sín í milli, ef þat væri vili Þorgils. En segja eigi fyrr upp en þeir hefði samþykki af honum, at hann vildi at svá væri. Fannsk þat á, at Þorgils var eigi smálátr, þótt hann þyrfti ór sínum sjóði at leggja. Vóru þar görðir upp sagðar, ok jafnat sökum þeim er svá þótti til heyra, en bættir skakki sá sem á þótti vera. Vóru þar margir menn héraðs-sekir, ok engir af landi görvir; en halda goðorðum sínum. Héldu þeir þessa sætt meðan þeir lifðu allir. Reið Þorgils þá ofan eptir Norðrár-dal, ok reið Hrafn með honum á leið ok var inn blíðasti; töluðu þeir mart, ok skilðusk vel. En Ásgrímr ok sum sveitin reið ofan eptir dalnum. Þóttusk þeir allir eiga van-talat við hann. Reið þá til annarr, en annarr frá; bægði hverr öðrum. En Ásgrímr var því ríkari en aðrir, at hann hélt í stigreip hans, ok gætti svá til at honum yrði eigi frá bægt. Töluðu þeir lengi ok skilðu ok blíðlega. Fann engi þat, at Ásgrímr, eðr aðrir þeir, minntisk þess, at nökkurar sakir eðr sundr-greindir hefði verit með þeim. Þeir minntusk allir við Þorgils, ok báðu hann vináttu. Var hann við þá alla blíðr, ok bað hann þá vel fara.

310. Þorgils ok Sturla riðu um kveldit til Dals-minnis. Ok um morguninn skilðusk þeir frændr. Reið Þorgils út á Hvanneyri; var þar fyrir Sigvarðr biskup. Tók hann vel við Þorgils, ok talaði fyrir honum mart, ok um skipti þeirra Þórðar Andréssonar, ok við hvert vandræði hann þóttisk þar kominn vera. Beiddi hann Þorgils þar til fulltings, ef hann kynni at þurfa. Hét Þorgils at eiga þar at góðan hlut, ef hann mætti sér við koma. Skilðusk þeir með inum mestum vinmælum. Bauð biskup Þorgils heim í Skálaholt um haustið þá er hann vildi koma. Reið Þorgils þá út um kveldit á Kalastaði. Þar hófu þeir bónorð við Eyrnýju dóttur Halldórs prestz fyrir hönd Ásbjarnar Íllugasonar, ok svaraði hún því seinlega; en Halldórr prestur ok Þorsteinn son hans tóku því vel. Þorgils var í Saurbæ aðra nóttina; ok varð öngu keypt. Reið Þorgils á brott, ok Þorsteinn reið á leið með honum, ok bauð honum til Hestz. Skilðusk þeir þar Einarr ok Þorgils, ok gaf Einarr honum stóðhross góð ok oxa sex vetra gamlan, ok kvað þeirra frændsemi skyldu aldri skilja meðan þeir lifði. En er Þorgils reið upp eptir héraði, riðu bændr at honum; ok bað hann¹ hverr þeirra slíkt af sér at hafa sem hann vildi; en margir

¹ hann] acc. = *him*.

[III. 277, 278: ix. 49.]

gáfu hönnum. Reið hann þá heim norðr, ok þótti sjá ferð röskleg.

311. Nökkuru síðarr reið Þorgils suðr til Borgarfjarðar Arnarvatz-heiði. Reið Egill ór Reykjaholti út í Saurbæ til Halldórs prestz. Rézk þat þá, at Ásbjörn skyldi fá Eyrnýjar. Kom Þorgils niðr boði í Reykjaholti; var þar veizla góð. Egill segir Þorgils, at þar vóru fimm Hrafnsmenn, Óláfr bróðir hans ok menn með hönnum; 'Skaltú skipa Óláfi,' segir Egill, 'sem þú vilt.' Þorgils svarar: 'Hann skal vera vel kominn, ok sitja it næsta mér, þvfat vit Hrafn erum nú vel sáttir.' Þat varð til nýlundu í veizlunni, at þar sem brauð var kastað á borð fyrir þá Þorgils ok Ólaf, sá þeir blóð-dropa ný-blædda á einum hleifinum. Þótti þeim þetta undarlegt. Var þá leitað, ef nökkurr væri sárr nær, sá er blæddi, eðr hvaðan þat blóð væri komit, ok fundusk til þess engi líkendi. Reið Þorgils þaðan til Skálaholtz, ok þá gjafir at biskupi. Ok þaðan reið hann heim norðr. Var Ásbjörn nú kvángaðr; ok vóru þau um vetrinn á Miklabæ með Þorgils¹.

¹ The following chapter seems to belong to a different recension, and is therefore here placed underneath the text. It appears in the lost vellum A to have been placed at the end of the Saga. Br., in inserting it, annotates as follows:—'Þessi eptir fylgjandi kapituli finst eigi inn í Þorgils-sögu sjálfri, heldr eptir hana skrifaðr og við settr; á þó hér inn, af nökkurum öðrum en sögu-meistararum sjálfum til settr:—'

Þorgils reið suðr með Ásbirni til brullaups síns með þrjá tigi manna. Fékk Ásbjörn Eyrnýjar, ok riðu þau í brott bæði með Þorgils frá boðinu. Þorgils ætlaði at riða aptr Kjalar-leið. Ok er hann var með sínum félögum til sjallz upp, þá kom til hans sendi-maðr Sigvarðar biskups, Oddr inn smá-mælti, ok fór með bréfi biskups til Þorgils, ok bað hann riða skjótlega ofan í Skálaholt. Þorgils görði svá. Tók biskup við hönnum allblíðlega; ok var þat í tali þeirra biskups, at hann kvað Þórð Andrés�on hafa rændan staðinn í Skálaholti. En því var svá háttað, at biskup hafði keypt til xxx hundraða slátr fyrir austan ár á Rangár-völlum, en Þórðr Andrés�on vildi eigi láta brott selja ór sveitinni; ok náði biskup eigi kaupinu. Hann bað Þorgils hér fulltings um þetta mál. Í öðru lagi hafði Þórðr rændan Thomas son Sigvarðar biskups. Bað biskup Þorgils þar tænaðar um. Þorgils stefndi nú fund við Þórð at Iðu hjá Skálaholti. Kómu þar hvárir-tveggju, ok vóru sínu-megin Hvítár hvárir; ok trúðu hvárigir öðrum vel. Þá vóru grið seld til fundar ok af fundi. Fóru þeir Þórðr til mótz við Þorgils; ok samðisk þat at lyktum, at biskup skyldi hafa kaup sítt. En þeir fengu eigi samit um Thomas-mál. Skilðu þeir við svá búit. Reið biskup ok Þorgils í Skálaholt, ok görði biskup þá veizlu góða Þorgils ok hans félögum. Biskup segir, at hann mundi norðr með Þorgils, ok vera með hönnum á Miklabæ. Nú riðu þeir til sjallz upp allir. Ok þá görði á veðráttu* harða, ok reið biskup heim í Skálaholt, ok skilðu þeir með

* á veðráttu] emend.; óveðráttu, Cd.

[III. 279 : ix. 50.]

312. Um haustið kom Þorvarðr austan ór Fjörðum, ok settisk á Grund í bú þat er Steinvör hafði gefit hönnum. Þorgils reið brátt norðr til Eyjafjarðar, þvfat hann hafði þar frá mörgu van-luktu gengit, þá er sendimaðr Sturlu kom til hans. Þeir Þorvarðr fundusk, ok kallaði Þorvarðr þá til héraðs í Eyjafirði eptir því sem Steinvör hafði hann til skipat. Þorgils vildi eigi hérað láta; —‘Hefir ek til þess konungs-skipan, ok já-orð bónda þeirra er byggja héraðit.’ Var ok þat svá, at bændr vildu Þorgils þjóna en eigi Þorvarði. Þeir fundusk nökkurum sinnum um haustið, ok féll með þeim heldr fálega; en ávalt stilltu þeir orðum; ok á öllum fundum var Þorgils fjölmennari, ok hafði meira styrk en Þorvarðr. Þat var enn á einum fundi, at menn fundu þat mest á Þorvarði, at hönnum misþóknaðisk mjök; þótti hönnum þrotin ván, at hann mundi nökkut fá af héraði. Þorvarðr hafði setið á fundinum á langbekk útan-verðum við horn-stafinn. Stóð hann þá upp, ok menn hans með hönnum, ok gékk út ok mælti þetta: ‘Eigi munu vér eiga óvænna en horn-ván.’ Gengu þeir Þorvarðr þá til hesta sínna; ok riðu síðan. Ok er þeir vóru skamt komnir, stigu þeir af baki ok áðu. Lítlu síðarr riðu þeir Þorgils í brott, ok sendi Þorgils menn sína á ymsa vega í brott á bæi at örendum. Urðu þeir þá eigi margir eptir. Þat sá þeir þá er þeir Þorvarðr stigu á bak, at þeir snóri hestunum ok bölldruðusk¹, sem þeir væri óráðnir hvert þeir skyldi ríða. En af stundu riðu þeir í brott. Þeir Þorgils höfðu staðit á hlaðinu með vápnum sínum þar til er Þorvarðr reið í brott. Var Þorgils-mönnum inn mesti grunr á,

kærleikum miklum. Thomas biskups-son reið norðr með Þorgils; ok hét Þorgils at rétta hans mál við Þórð. Nú riðu þeir Þorgils á fjall, ok höfðu harða veðráttu. Þeir vóru um nótt í Vinverjadal. Þorgils ræddi um, at hann vildi liggja um nóttina í durum sælu-hússins; bað þar búa um sik. Var svá gört. Lögðu þeir undir hurðina frá húsínu, ok þar ofan á klæði, ok lá hann þar um nóttina. Þorgils dreymði, brátt er hann var sofnadr, at hönnum þótti kona ganga at hús-durunum mikil, ok hafði barn-skikkju^a á herðum; heldr var hún dapreg. Hón mælti: ‘Þar liggir þú, Þorgils,’ segir hún, ‘ok muntú eitt sinn á hurðu liggja síðarr.’ Þorgils vaknaði. Ok um morgininn er þeir riðu norðr frá sælu-húsínu, þá segir Þorgils Sveinbirni presti drauminn; ok þótti presti sem auð-fundit, at Þorgils fannsk um þenna draum. Þeir riðu til þess er þeir kómu heim á Miklabæ.

Á því sama hausti varð mann-fall í Miðfirði frá Máriu-messu síðari, en létti eigi fyrr en eptir Páska. Andaðisk eccc manna. Sættusk þeir Þorgils ok Hrafn. This last item (in italics) is probably a modern compilation from the Annals.

¹ bavllrödust, Cd.

^a Thus.

[III. 280: ix. 51.]

at Þorvarðr mundi ætla at stefna at Þorgilsi, ef hönum þætti færi á vera. Þorgils bað þá þegja; 'Ok vil ek slíkt eigi heyra.' Reið Þorgils þá heim til Skagafjarðar, er hann hafði lokit örendum sínum. Sat hann þá heima fram um Jól, ok hafði veizlur miklar, ok Jóla-boð mikit. Bauð hann þá til sín mörgum stór-bóndum, ok gaf þeim stór-gjafir. Var þar þá in mesta rausn bæði [fyrir] sakir fjölmennis ok hsbýla.—Þar á Miklabæ urðu margir fyrirburðir, ok víðar annars-staðar þar um hérað. Lét Þorgils því öllu á dreif drepa; ok þeim öngum uppi haldit; ok því ritum vér þar ekki af.

313. Eptir Jólin bjósk Þorgils at ríða norðr yfir, fyrst til Svarfaðardals ok þaðan norðr til Eyjafjarðar. Þessar ferðar löttu hann margir menn hans vinir; þvífat mörgum var uggr á hvé Þorvarðr mundi trúr; en Þorgils vildi þat eigi heyra; 'Ætla ek eigi þat Þorvarði,' segir hann, 'at ek mun eigi ætla sjálfum mér.' Þat vissi Þorgils at fundr var stefndr með þeim Þorvarði ok Hrafni vestr í Vatzdal; mælti Þorgils þat við ráða-menn heima þar, at þeir skyldu taka sem bezt við Þorvarði, ef hann kæmi þar, ok láta hönum til reiðu hesta-skipti, ok allan þann greiða er hann þyrfti at hafa. Ríðr Þorgils þá heiman; voru þeir saman nær þrír tigur; var þat flest einvala-lið. Er¹ eigi sagt frá ferð Þorgils fyrr en hann reið inn til Eyjafjarðar; ok fundusk þeir Þorvarðr, ok töluðu mart um héraðs-stjórn, ok um skipti sín; ok kom aldri allt ásamt með þeim öllu; enda urðu aldri þver-brot með þeim í talinu. Þóttisk Þorvarðr eiga Eyjafjörð; þótti varnað sér sæmðar ok sínum mönnum, ef hann næði því eigi. En Þorgils bauð hönum upp allar sveitir norðr frá Varð-gjá. Þorvarðr neitaði því; þótti sér ekki boðit . . .² Maðr hét Pétr er bjó á Önguls-stöðum; hann hafði Þorvarðr látið hand-höggva; hann var vin Þorgils. Um þat talði hann á við Þorvarð; þóttu hönum til hafa verit líflar sakir eðr öngar; kvað hann ok þat suma menn mæla, at Pétr hefði lítt notið frá hönum vináttu við sik. Gékk þat ok eigi til vegar; talðisk með slíku sundr með þeim, ok skilðusk heldr fálega. Þorvarðr ór Saurbæ var inn mesti vin nafna síns af bóndum í Eyjafirði; hafði Þorvarðr Þórarinsson jafnan tal við hann. Hann þótti vera nökkut óheill ok slráðr. En er þeir Þorgils skilðu, reið Þorvarðr út með Eyjafirði; ok var þat orð á,

¹ er] emend.; var, Cd. ² par, add. Cd.; some words were probably here wanting in the vellum, which the transcriber filled up with this modern word.

[III. 281: ix. 51.]

at hann mundi fara til mótz við Hrafn. En er Þorgils var á leið kominn, reið Magnús Jónsson aptr til Þorgils, ok talaði við hann nökkur orð, ok spurði hvé brátt hann mundi vestr ríða. En hann leysti eigi ór því greiðlega. Hann spurði, hvert hann mundi um kveldit. En hann segir, at hann mundi ríða til Hrafna-gils. Þorgils bað þá fara spaklega vestr um sveitir. ‘En þá er þér komit á Miklabæ,’ segir hann, ‘takit þar hesta-skipti, ok slíkan greiða sem þér þurfit;’ kvað hann sér þat mundu falla ósmátt við Þorvarð frænda sinn. Skilðusk þeir at því; bað hvárr annan vel fara. Bergr Ámundason talaði um við Þorgils, at hann skyldi ríða til Munka-Þverár, ‘Þvíat mér leizk illa á Þorvarð, ok trúi ek hönnum illa,’ segir hann. Þorgils brosti at ok mælti: ‘Ekki mun þat vera! ok mun ek ríða til mágs míns, sem ek hefi áðr ætlat.’ Bergr kvað hann ráða mundu; ‘En fúsari væra ek at ríða til Munka-Þverár.’

314. Þorgils reið til Hrafna-gils; var hönnum þar vel fagnat; skipaði hann mönnum sínum þar á bæi. Hönnum var kostur á boðinn hvat til gamans skyldi hafa, sögur eðr danz, um kveldit. Hann spurði, hverjar sögur í vali væri. Hönnum var sagt, at til væri saga Thomas Erkibiskups; ok kauss hann hana, þvíat hann elskaði hann framarr en aðra helga menn. Var þá lesin sagan, ok allt þar til er unnit var á Erkibiskupi í kirkjunni, ok höggin af hönnum krúnan. Segja menn, at Þorgils hætti þá ok mælti: ‘Þat mundi vera all-fagr dauði.’ Lítlú síðarr sofnaði hann. Var þá hætt sögunni, ok búisk til borða. En er menn vóru mjök mettir, töluðu þeir Bergr ok Guðmundr bóndi at halda skyldi hest-vörð; en Þorgils kvað þess eigi þurfa mundu, ok kvazk öngan grun mundu hafa á Þorvarði frænda sínum. Fórsk þat ok fyrir, ok varð ekki af. Þorvarðr sendi þangat mann, er Halldórr hét, ok var kallaðr skraf; hann skyldi geyma at hurðir væri opnar, ef þeir Þorvarðr kæmi þar um nóttina; hann skyldi ok kunna at segja þeim, í hverri rekkju Þorgils hvíldi. En ef því brygði nökkut, at Þorgils riði sem ætlat var, þá skyldi Halldórr segja Þorvarði; ok svá ef nökkur væri varðhöld. En er Þorgils kom í hvílu, lá Halldórr á hvílu-stokki hjá hönnum, ok talaði við hann lengi, allt þar til er Þorgils var sofnaðr. Gékk Halldórr þá, ok lauk upp hurðir.—En er þeir Þorvarðr ok Þorgils höfðu skilit, reið Þorvarðr út með firði. En er þeir kómu í gróf eina út í Skjaldar-vík, stigu þeir af baki. Tók Þorvarðr þá til orða: ‘Hér kemr at því sem mælt er, at “Hvert kei kann verða svá fullt at yfir gangi;” ok þat er at segja, at ek þoli eigi lengr at

[III. 282, 283: ix. 52.]

Þorgils siti yfir sæmðum mínum, svá at ek leita einkis í. Vil ek yðr kunnigt göra, at ek ætla at ríða at Þorgils í nótt, ok drepa hann, ef svá vill verða. Vil ek at menn geymi, ef færi verðr á, at bera þegar vápn á hann, ok vinna at því ógrunsamega svá at hann kunni eigi frá tíðendum at segja; þvát þá er allt sem unnit, ef hann er af ráðinn; megut þér svá til ætla at Þorgils er engi klekkingar-maðr¹. Nú ef nökkurr er sá hér, er mér vill eigi fylgja, segi hann til þessa nú.' Þá mælti Jörundr gestr: 'Þat kann ek frá mér at segja, at fyrir sakir míns herra Hákonar konungs, ok löguneytis við Þorgils, þá mun ek frá ríða; ok kalla þetta it mesta níðings-verk ok óráð, sem þér hafit með höndum.' Þorvarðr mælti: 'Eigi gengr þér drengskapr til þóttú ríðir frá.' Hljópu þeir Þorvarðr þá á hesta sína, ok riðu allir með hönum, nema Jörundr gestr; hann hvarflaði þar eptir.

315. Nú ríðr Þorvarðr, ok hans félagar, þar til er þeir kómu til Hrafna-gils; fóru þeir heldr hljóðlega; ok kómu þar at opnum durum; gengu þegar inn með brugðnum vápnum. Fundu þeir Halldórr, ok segir hann þeim hvar Þorgils hvíldi. Magnús gékk at hvíslunni; en Þorgils svaf ok horfði í lopt upp, ok var einn í rúminu. Segja menn at Magnús hjöggi til hans með öxi um þvera bring-spöluna. Hafa menn þar deilzk at, hvárt þat mundi einhlítt til bana eðr eigi. Vaknaði Þorgils við þat. Spratt hann þá upp, ok þreif ofan sverðit, er hékk hjá hvíslunni², ok hjó þegar til Magnúss. Hann bjó í sundr stálhúfu-barðit svá at þegar gékk frá. Hjó hann þá hvert högg at öðru. Magnús hörvaði undan, ok féll á knéin. Í því gékk hjaltið af sverðinu it efra, ok hljóp þá brandrinn fram ór meðalkafla-umgerðinni. Var Þorgils nú vápn-lauss; hljóp hann fram at Magnúsi, ok rak hann undir sik. Þeir Þorvarðr hljópu þá fram at í því; ok unnu á hönum, hvern sem við mátti komask. Þorgils spurði Þorvarð hvárt hann skyldi grið hafa. Þorvarðr mælti: 'Hafa muntú nú slík sem þú mátt sjá.' Þá mælti Þorvarðr, at þeir skyldi draga hann út. Tók Þorvarðr þá undir bróka-beltið, ok drógu þeir hann útar eptir skálanum. En er þeir kómu þar gegnt er Þórðr prestur hvíldi, þá mælti Þorgils: 'Þórðr prestur, ek vilda gjarna skriptask við þik!'—ok rétti til hans höndina. Þórðr prestur spratt upp, ok vildi

¹ Better klektunar-maðr, see Dict.
transcripts.

² er hékk hjá hvíslunni] add. the paper

[III. 283, 284: ix. 52.]

seilask í móti hönunum, ok það djöflana láta hann ná at skriptask. En þeir hrundu hönunum í frá, ok hörfaði hann í frá, ok náði Þorgils eigi prestinum. Þorgils spurði þá hvar væri sínir menn. Þorvarðr mælti þá: 'Þessa skaltú nú fyrir þína menn hafa.' Ok er þeir kómu í útan-verðan skálann, lagði Þorvarðr hann með sverði. En er þeir kómu út í dyrrin, kvaddi Þorvarðr til þann mann, er Jón hét, ok var kallaðr usti¹, at vinna at hönunum. Jón hjó í höfuðit, niðr við þreskildinum, af hjarn-skálina í hár-rótunum. Var Þorgils þá út dreginn. Gengu þeir Þorvarðr þá inn í skálann apr. Tóku þeir þá Berg ok Ásbjörn, ok leiddu þá út. En þeir beiddu griða, ok fengu eigi; vóru þeir drepnir báðir. Halldórr skraf vá at Bergi; en at Ásbirni vá . . .²; en aðrir menn fengu grið þeir sem með Þorgils höfðu verit. Síðan var þar mörgu stólit ok rænt. Riðu þeir Þorvarðr um daginn upp á Grund. Þetta var Vincentius-messu-dag á Þriðja degi viku. Þat var í öndurða dagan er þeir Þorvarðr kómu. Um morguninn eptir kómu þeir menn Þorgils, er verit höfðu á öðrum bæjum um nóttina. Tóku þeir Guðmundr bóndi ok Guthormr Guthormsson líkama Þorgils. Þá var sent til Munka-Þverár, ok sögð ábóta tíðendin. Þótti öllum þessi tíðendi mikil ok íll. Fór hann þegar í móti líkinu, ok með hönunum bræðr ok prestar. En er ábóti kom, var hönunum sýndr líkami Þorgils, ok mörgum öðrum, ok sveipuðu. Nú hafa þeir svá sagt, er þar stóðu yfir, at Þorgils hafði tvau sár ins þriðja tigar³, ok sjau ein af þeim höfðu blætt. Eitt af þessum var þat á hár-skálinni er af var högginn hausinum. Veittisk Þorgils þat, at hann hafði þvífskt sár sem sagt var um kveldit, at inn heilagi Thomas Erkebiskup hafði særðr verit í kirkjunni í Cantia, ok Þorgils þótti um kveldit fagr-legast vera mundu at taka slíkan dauða. Lét ábóti þá sveipa líkit, ok segir svá, sem margir hafa heyrtr, at hann kvazk engis mannz líkama hafa sét þekkilegra en Þorgils, þar sem sjá mátti fyrir sárum. Lét ábóti þá aka líkinu upp til Munka-Þverár, ok jarða þar sæmilega. Stóð þar margr maðr yfir með harmi miklum. Þorvarðr var mjök óþokkaðr af verki þessu um öll þau héruð sem Þorgils hafði yfir-sókn haft. Mæltisk þetta verk ílla fyrir. Tala flestir menn er vissu, at eigi vissi nökkurn mann hafa launat verr ok ómannlegar en Þorvarðr slíka liðveizlu sem Þorgils hafði veitt hönunum.—Er nú lokit at segja frá Þorgils.—Riðu fylgðar-

¹ Or usli.² A blank for the name in Cd.³ xxij, Cd.

[III. 284, 285: ix. 53.]

menn Þorgils þá vestr til Skagafjarðar, ok spurðusk tíðendi þessi um allt land. létu menn illa yfir þessum tíðendum, hvárt sem verit höfðu menn Þorgils eðr eigi. Víg Þorgils var, þá liðit var frá holdgan várs Herra Jesu Christi, Ɔ ára ok cc.lviii¹ ár, xi² kal. Febr., Vincentius-messu-dag djákns. Þorvarðr brauzk nú til héraðs af nýju, ok fékk ekki af héraði. Vildu bændr nú því síðr játask undir hann, sem öllum þótti hann nú verri maðr en áðr af verki þessu. Sat hann nú á Grund þat sem eptir var vetrarins.

316. ³Þetta sumar eptir er Þorgils skarði var drepinn, var veginn Teitr Einarsson Lögsögu-maðr austr í Fjörðum. Þá stóðu uppi tvau skip at Gásum í Eyjafirði, Hólmðælan er Sindri stýrði, ok Gró-búzan⁴ er Eyjólfur auðgi stýrði. Þá var ok skip í Skagafirði í Kolbeins-ár-ósi, er Bárðr réð fyrir Hallfróðarson⁵.—Þat sumar fór sunnan um Kjöl Jörundr prestur Þorsteinsson, er síðan var biskup at Hólum, ok Kolskeggr prestur. Þeir höfðu verit í Skálaholti með Sigvarði biskupi. Þeir ætluðu norðr til Eyjafjarðar til Gása, ok þar útan um sumarit á Gró-búzunni, ok er þeir kómu í Mælifellzdal, brotnaði fótr í hesti Jörundar prestz. Fór hann þá til Kolbeins-ár-óss, ok þar útan um sumarit⁶. En Kolskeggr prestur fór til Eyjafjarðar, ok fór útan um sumarit á Gró-búzunni með Eyjólfu auðga. Þá um sumarit réðusk til skips margir Íslenzkir menn með Sindra, bæði brennu-menn ok Fagraness-menn: Einarr ór Garðzvík, ok Þórðr bróðir hann af Espihóli⁷; ok tveir synir Gísla á Rauða-sandi, Einarr ok Magnús; ok fleiri aðrir Íslenzkir menn: Þorgils ór Öxnaelli, Þorgeirr káti, Ari Ingimundarson. Þar fóru ok útan Halla-geirr ok Bangar-Oddr, Fagraness-menn tveir. Þessi skip létu út bæði senn frá Gásum. Týndisk Hólmðælan suðr fyrir Mýrum. Kómusk af nær fimm tigr manna, en jafn-margir týndusk, ok flestir Íslenzkir menn þeir sem þar vóru á⁸. Gró-

¹ lviii] lvj, Cd. ² xi] ix, Cd. erron., the date being the 22nd of January.

³ B here resumes the story, continuing the dream-episode at the end of ch. 292, p. 221, foot-note, at the bottom, thus:—'Þann vetr hinn næsta áðr Gizuri var gefit jarls-nafn, tók Þorvarðr Þórarinsson af lífi Þorgils skarða fyrir þær sakir at Hakon kgr hafðe skipat Þorgilse Eyjafirð ok allar sveitir fyrir norðan Eyxnadals heiðe þær sem konungr kallaðe sína eigu, en Þorvarðr þóttiz heimildir til hafa af Steinvoro Sigh. dóttur mágkono sinnne. Um sumarit eptir er Þorgils skarðe var veginn um vetrinn var drepinn Teitr . . .'

⁴ Gró-búzan] B; Grábúzan, Cd. ⁵ Hallrøðar, B. ⁶ um sumarit] om. B. ⁷ Einarr—Espihóli] add. B (but spelling Gaddzvík, cp. p. 159, foot-note 10). ⁸ kómuz af l. manna, en aðrir l. manna týnduzt, ok þar týnduzt allir Íslenzkir menn, B.

búzan týndisk, ok hvert mannz-barn er á var¹.—Þat sumar rænti Vigfúss Gunnsteinsson Ólaf at Ána-brekku².

317. Gizurr Þorvaldzson fór útan, sem fyrr segir, næsta sumar eptir Flugumýrar-brennu. Hann kom við Hörðaland; frétti hann at Hákon konungr var í Túnsbergi. Sté hann þar á land ok þegar í byrðing, ok fór austr til konungs. Tók konungr hönnum allvel. Þórðr kakali var þá í Björgyn er skip þat kom þangat er Gizurr hafði á verit. Þar vóru margir Íslenzkir menn á skipinu. Þá frétti Þórðr þau tíðendi er görzk höfðu á Íslandi. Ok svá bar til líflu síðarr er þeir höfðu upp skipat, at Þórðr ok nökkurir menn gengu hjá stofu einni, ok heyrðu þangat manna-mál. Þeir námu staðar, ok heyra at sagt var frá drápi Kolbeins Dufgussonar. Sá maðr sagði frá er Þórðr hét, ok var Steinunnarson. Þóttusk þeir þat finna, at hann bar allar sögur betr Gizuri en brennu-mönnum; kvað alla menn undrask at Kolbeini varð ekki fyrir. Þá gengr Þórðr í stofuna ok mælti: 'Nú skal sjá hversu mikit þér verðr fyrir.' Laust hann þegar með öxi er hann hélt á, svá at Þórðr féll þegar í óvit. Líflu síðarr fór Þórðr kakali austr til Túnsbergs, ok tók konungr hönnum eigi marglega. Gizurr var þar fyrir. Ok er Þórðr hafði þar skamma hríð verit, biðr hann konung, at hann léti Gizur í brott fara, ok segir eigi örvænt at vandræði aukisk af, ef þeir væri í einum kaupstað báðir. Konungr svarar: 'Hver ván er þér þess, at ek reka Gizur, frænda mín, frá mér fyrir þessi um-mæli þín?' Eðr mundir þú eigi vilja vera í himinríki ef Gizurr væri þar!' 'Vera gjarna, herra,' segir Þórðr, 'ok væri þó³ langt í milli okkar.'—Konungr brosti at⁴; en þó görði konungr þat, at hann fékk hvárum-tveggja þeirra sýslu. Hafði Þórðr sýslu í Skíðunni. Þeir fóru báðir til Hallandz með konungi. Er þar⁵ mikil saga frá Þórði. Þórðr var vinsæll í sýslu sínni; ok þykkir sem fáir Íslenzkir menn hafi slfkir verit af sjálfum sér sem Þórðr. Svá segir Kolfinna Þorvaldz dóttir,—ok var hön þá með Þórði,—at bréf Hákonar konungs kómu til hans síð um kveld, er hann sat við

¹ Here B adds,—'Segja flestir at þat hafi komit við Skotland, ok þar verit leiddir upp allir, ok drepnir hverr á fætr öðrum.' The Annals say 'Finn-mörk' instead of 'Skotland.' See the Flatey-book, iii. 533.

² B adds,—'Miklu ráni bæði búfé ok öðrum hlutum; mæltizt þat illa fyrir.' The Flatey Annals say 'Tanna brekku,' erron. no doubt, mis-reading 'at anabrekku.'

³ þó] emend.; þá, Cd. ⁴ konungr brosti at] add. the paper transcripts; om. Cd., V. ⁵ þar, i. e. in the county of Skíða?

[III. 286, 287: ix. 55.]

drykk, þat er Þórðr váttaði at konungr hafði gefit hónum orlof til Íslandz, ok göra hann þar mestan mann¹. Varð hann svá glaðr við, at hann kvað öngan hlut þann til bera, at hónum þætti þá betri. Þakkaði hann konunginum mikillega. Drukku menn þá ok vóru all-kátir. Lítlu síðarr talaði Þórðr, sagðisk ok eigi fara skyldu af Íslandi, ef hónum yrði auðit út at koma. Lítlu síðarr segir Þórðr, at svifi yfir hann. Var hónum þá fylgt til hvílu sinnar. Tók hann þá sótt svá fast, at hann lá skamma stund, ok leiddi hann til bana². Er frá hónum mikil saga. Hafði Gizurr nú meiri metorð enn áðr af Hákonu konungi³. Ok þat sumar er nú var frá sagt⁴, gaf Hákon konungr Gizuri jarls-nafn, ok skipaði hónum allan Sunnlendinga-fjórðung, ok Norðlendinga-fjórðung, ok allan Borgarfjörð. Hákon konungr gaf Gizuri jarli stór-gjafir áðr hann fór út um sumarit. Hann fékk hónum merki ok lúðr, ok setti hann í hásæti hjá sér, ok lét skutil-sveina sína skenkja hónum sem sjálfum sér. Gizurr jarl var mjök heit-bundinn við Hákon konung, at skattr skyldi við gangask á Íslandi. Í Björgyn var Gizuri jarls-nafn gefit á fyrsta⁵ ári ins fimta togar konungdóms Hákonar. Þá skorti Gizur vetr á fimtögan; en þá skorti hann vetr á fertögan er hann gékk suðr⁶; vetr á þrítögan er Örylsstaða-fundr var; vetr á tvítögan er hann görðisk skutil-sveinn⁷.

318. ⁸Vetr þann er Þorgils var veginn áti bú at Stað á Snæfellznesi Böðvarr ok Sighvatr son hans; var Böðvarr þá gamall en Sighvatr ungr. Guðmundr, bróðir Þorgils, hafði verit á Miklabæ með hónum um vetrinn. Þá er tíðendi þessi spurðusk vestr í sveitir, þótti mönnum mikill skaði at um Þorgils. Guðmundr reið norðan lítlu eptir vígit, ok fann Hrafn. Bauð Hrafn hónum til sín ok hét hónum vináttu, ok lét síla yfir vígi Þorgils. Þeir Sighvatr, Hrafn, ok Sturla, fundusk í Borgarfirði í Þingnesi á

¹ þat er—mann] add. V.; om. Cd. ² The date of the death of Thord Kakali is the 11th Oct. 1256.

³ All the preceding is much abridged in B, thus:—Gizurr Þorvalldz son var þessar stundir í Noregi með Hakone konungi frænda sínum. hann fór til Hallandz með konunginum þá er þat var rænt, ok báðir þeir Þórðr Sighvatz son. áttuzt þeir þá ecki við. hafðe hvárr-tveggi þeira góð metorð af konunginum. þat haust andaðizt Þórðr Sighvatz son sem fyrr er ritað. hafðe Gizurr síðan meire metorð enn áðr af Hakone konungi . . . , and to the end of the chapter, as in the text above.

⁴ The summer of 1258. ⁵ fyrsta] einu, B. ⁶ en þá—suðr] om. B. ⁷ vetr á tvítögan—sveinn] om. B; vetr á sextugan er hann dó, add. some paper transcripts.

⁸ This chapter, being a part of Thorgils Saga, is omitted in B.

[III. 287, 288: ix. 55.]

Langa-föstu. Þótti Sturlu at Þorgils inn mesti skaði, ok þótti sér eigi allmjök á óvart komit hafa; þóttisk hann Þorgils við því mest varat hafa at trúa Þorvarði til fullnaðar. Sighvatr leitaði á Hrafn til liðveizlu; en hann fór undan alla vega, ok vildi í öngu bindask; ok féll eigi með þeim mart. Um várit í Páskum sömnuðu þeir Sighvatr ok Sturla mönnum. Fóru þeir þá með flokka norðr til Skagafjarðar. Gaf þeim veðráttu svá ílla, at menn vissu eigi dæmi til, at jafn-hart vár væri. Þá var ok sóttin mikla í Miðfirði. Fylgðar-menn Þorgils, ok bæendr nökkurir í héraði, stóðu upp með þeim. Þeir spurðu at Þorvarðr var á Grund. Riðu þeir þá norðr Hraunár-heiði, ok ofan Vaskár-dal; komu þeir á Grund nær náttmáli. Þorvarði hafði komit njósn um kveldit eptir nón af Jóni í Glæsibæ. Hafði Þorvarðr þegar brott riðit ok út í Kaupang, ok ætlaði þegar norðr af héraði, þvát nær ekki gékk manna upp með hönnum. Nú er þeir Sighvatr ok Sturla kómu á Grund, vóru var brotnar upp hurðir, ok fannsk Þorvarðr eigi þar, sem ván var¹. Var þar farit heldr óspaklega. Menn höfðu hesta þrotna. Sighvatr vildi þegar riða eptir Þorvarði; var þat ætlað at hann mundi eiga lengra riða en til Kaupangs. Reið Sighvatr ofan um nóttina eptir firði; hafði hann nær fjóra tigi manna. Ok er þeir kómu í Kaupang, var þeim sagt, at Þorvarðr var riðinn út til Svalbarðz, ef hann væri eigi á heiði riðinn. Menn sá reið Þorvarðz. Riðu þeir Sighvatr þá eptir þeim, en þeir urðu eigi meirr en tíu. Varð þá aprt at hverfa. Þorvarðr reið norðr; en Sighvatr reið á Grund, ok sat á Grund nökkurar nætr. Þá kom norðan Óláfr prestur Kráksson; var hann sendr af Þorvarði at leita um sættir. Lét nú Þorvarðr all-sáttgjarnlega. Var þá fundr lagðr við fjörðinn á Gása-eyri, ok grið sett; kom þar til Eyjólfur ábóti, ok flestir inir beztu héraðs-bæendr. Þorvarðr kom fjölmennr; vóru með hönnum Reykdælir ok Fnjóskdælir. Var þá rætt um sætt, at málin skyldu fara í dóm undir jafn-marga menn. En Brandr ábóti var þar til yfir-sýndar. Skyldi Þorvarðr þá eigi sitja í héraði. Riðu þeir Sturla ok Sighvatr vestr heim. Þorvarðr reið á Grund, ok dvalðisk þar skamma stund. Reið hann síðan austr í Fjörðu; varð hann aldri síðan höfðingi yfir Eyjafirði. Loptr Hálfðanarson tók þá við búi á Grund. Stóð þetta mál þá kyrrt; drósk fundr undan; ok varð engi á því sumri.

¹ nú er—ván var] V.; var þar brotin upp hurð ok fanst þorv. eigi þar, Cd.

[III. 289, 290: x. 1, 2.]

319. ¹ Þetta sumar kom Gizurr út með jarls-nafn á Eyrum, ok hafði hann haft mjök leiðsögn í hafinu. Urðu hónum fegnir frændr hans ok vinir. Þá hafði hann fjóra vetr útan verit. Hann setti bú saman í Kallaðar-nesi, ok lét þangat föng til flytja ². Sat hann þar með fjölmenni um vetrinn, ok hafði rausn mikla í búi. Hann hafði mikil drykkjar-föng ³ út haft; ok var jafnan drukkit fast um vetrinn. Ekki fór Gizurr jarl til Skagafjarðar ⁴ um haustið, þvíat skip þat er hann var á, kom síð um haustið ⁵. Gizurr görði menn norðr til sveita. Fór þá Ingibjörg suðr í Kallaðar-nes Gunnars dóttir; hón var þá frilla hans sem áðr hann fór útan. Þá fór ok suðr til jarls Eyjólfur Þorleifsson, ok Guthormr Guthormsson. Um vetrinn Allra-Heilagra-messu görðusk menn hand-gengnir Gizuri jarli þrír tigr manna, sumir heiðmenn, sumir gestir.

320. ⁶ Þenna vetr um Föstu lét Vigfúss Gunnsteinsson drepa þá Rögnvald Ílluga son ok sonu hans tvá, Eyjólf ok Vagn, upp frá Árnesi þar í fjöllunum, ok vóru ginntir tveir heiman af bænum ok sviknir í gríðum. Um várit eptir fór Gizurr jarl sunnan, ok hafði nær þrjá tigi manna. Hann kom til Skagafjarðar. Tóku menn vel við hónum. Hann reið norðr til Eyjafjarðar, ok görði Eyjólfur ábóti veizlu í móti hónum. Gengu menn vel í móti hónum í Eyjafirði, ok gáfu hónum margir fé. Síðan reið hann til Skagafjarðar, ok keypti hann Stað at Páli Kolbeins syni fyrir hundrað hundraða; en Páll keypti þá Úlfs-staði, ok fór þangat byggðum; en Gizurr jarl fór til Staðar um várit. En Einarr prestur Íllugason, er áðr bjó á hálfum staðnum, gaf upp staðinn Gizuri jarli á vár-þingi um várit ⁷. Var þá fjölmennt vár-þing. Efldu bændr í Skagafirði

¹ Here B resumes the narrative, immediately after ch. 317:—(vetr á þritögan er Orlygsstaða fundr varð). Nú létu þeir Gizurr iarl í haf, ok hafðe hann miok leiðsögn í hafinu. oc quómo á Eyrar skipinu annat sumar (sic) enn honum var iarls nafn gefit. vurðo honum fegnir (as in the text above). The paper transcripts begin here a fresh section or 'þátrr,' the tenth and last.

² B; flytjast, Cd.

³ B; drykkju-föng, Cd.

⁴ Here ends B (Skaga-), the final leaves of that vellum being lost. The paper transcripts of the seventeenth century, however, may be assumed to represent B when complete. These transcripts are now cited as B*.

⁵ haustið] Svá er sagt at Gizurr kom við Suðreyjar er hann fór úr Noregi; þar fekk hann sverð þat er hann kallaði síðan Eysfarar-naut; dvaldiz hann þar mjök fram á sumarit, ok fór svá til Íslandz, add. B*.

⁶ This chapter belongs partly to Thorgils Saga Skarða, and cannot have been found in B. The winter in question is that of 1258-59.

⁷ en Einarr—um várit] add. B; a homoteleton in Cd. (várit).

[III. 290, 291 : x. 3, 4.]

bú jarls; gaf hönun hverr maðr á, sá er þing-farar-kaupi átti at gegna. Gizurr jarl reið til þings um sumarit¹. Þá var fátt með þeim Þórði Andrésyni, ok svá var um vetrinn áðr er jarl var suðr [þar]. Þórðr var á þingi ok fjölmennr. Hrafn Oddzson reið eigi til þings²; Sturla ok Sighvatr riðu til þings; görðusk þeir Sturla ok Sighvatr þá menn jarls; en hann hét þeim liðveizlu sínni til hefnda eptir Þorgils. Á þessu þingi var lýst hernaðar-sökum á hendr Þorvarði; sótti Sighvatr Þorvarð. Varð hann sekr fullri sekt, ok margir þeir menn er verit höfðu at Hrafna-gili.

321. ³ Sighvatr görði bú at Stað á Snæfellz-nesi; var hann mikils-háttar maðr; var með þeim Gizuri ok Sighvati alldri fullr trúnaðr. Brauzt þat í milli, at Gizuri þótti Sighvatr eiga at rekask eptir Þorvarði, en Sighvati þótti Gizur aldri vilja veita sér. Sat Sighvatr nú heima at Stað, ok urðu með þeim Hrafn margar greinir. Þá kom á Kolbeins-staði sá maðr er Sveinn hét, ok lézk vera sendr af Gizuri með bréfum. Sendi Gizurr orð Narfa presti, mági sínum, at færa bréfin Sighvati; 'Var ek,' segir hann, 'eigi sendr lengra.' Fór hann þar með Ingigerði Ásbjarnar dóttur, er Ketill Ketilsson hafði barnað. Tóku þau Valgerðr, systir hans, við hönun ok Narfi prest; en sendi bréf til Staðar. Var þar á, at Sighvatr skyldi koma við fimmtánda menn í Reykjaholt til mótz við Gizur. Sighvatr fór eigi, enda kom Gizurr eigi. Hrafn kom með þrjá tigi manna. Hafði hann reyndar sent bréf þetta með Saura-Sveini. En er Sighvatr varð þessa varr, heitaðisk hann at ræna Narfa prest, en þó fórsk þat fyrir.

322. Vigfúss Gunnsteinsson sat at Sauðafelli, ok höfðu þeir Sighvatr þá sæzk á sín mál; ok skyldi þar heita létti-vináttu. Milli þeirra Þorvarðz ok Vigfúss höfðu farit vináttu-mál. Þeir fundusk at Keldum, ok var Vigfúss lengi með Þorvarði um vetrinn. En er Vigfúss kom heim, fann hann Sturlu mág sinn, ok bað at Sturla skyldi draga saman sætt með þeim Þorvarði ok Sighvati. Bar Vigfúss þá fram orðsending Þorvarðz ok sættar-boð, ok flutti

¹ This refers to the Althing in the summer of 1259.

² Hrafn Oddzson reið eigi til þings þat sumar, ok eigi Sturla Þórðarson; var Rafn lengstum vestr í Fiörðum. Sturla hafði þá bú á Stadarhóli, en Vigfúss at Sauðafelli. Gizurr jarl reið heim af þingi; var þá kyrt um sumarit, B*, which then omits the rest of the chapter and the whole of the next chapter.

³ Chapters 321-323 are the final chapters of Thorgils Saga, and cannot consequently have been a part of the text of B (they are also omitted in B*).

[III. 291, 292: x. 4.]

þat með mikilli kunnáttu. Sturla fýsti sætta, ok kvazk þykkja ósýn leiðrétting um hefndir eptir Þorgils þótt svá búit stæði. Talði Sturla þat upp, at Sighvatr hefði beðit Gizur ok Hrafn liðs, ok vildi hvárrgi veita hónum til atfara. Var þá fundr ákveðinn suðr í Viðey annan dag viku í Efstu viku á Langa-föstu¹, ef eigi meinaði forföll. Sendi Vigfúss þá menn til Þorvarðz at segja hónum svá búit. En er Sighvatr reið heiman, fór hann með leynd, svá at hvárki vissi þat Gizurr né Hrafn. Hann reið í Reykjaholt. Var þar Hallvarðr gullskór; hann hafði komit út um sumarit með boðskap Hákonar konungs. Var hann þá virðr mikils. Gékk þá skattr yfir land, sem mörgum mönnum er kunnigt orðit. Ok ritum vér þar eigi fleira af; en þó eru þar mikil sögu-efni. Réðusk þeir Hallvarðr ok Egill til ferðar með Sighvati. Ok er þeir kómu suðr til Hallbjarnar-varðna, kom þar í móti þeim Sturla ok Vigfúss. Reið Vigfúss, ok Egill, ok Hallvarðr, til Þingvallar. Sturlu ok Sighvatr riðu suðr til Laugardals-skarða. Tók veðr at þykkna, ok görði á drífu ok því næst fjúk; görðisk þá færð íll. Lögðusk þá fyrir bæði menn ok hestar af óveðri. Þeir lágu úti um nóttina í Skörðunum, en veðr rauf upp í mót degi. Fóru þeir þá suðr af heiðinni, ok vóru Dróttins-daginn í Laugar-dal, en riðu Mánadag inn í Skálaholt. Segja heima-menn, at biskup bannaði þeim allar heyja-gjafir; ok öngan beina vildi hann láta þeim vinna; þótti hónum þeir draga flokka á staðinn. Gékk Sighvatr þá til biskups, ok kvaddi hann; en biskup svaraði lágt. Sighvatr mælti: ‘Herra, látið gefa hestum várum hey ok mönnum várum mat.’ Lítlu síðarr kómu þeir í Skálaholt, Þorsteinn Skeggjason ok Jón kárin; [ok] segja Þorvarð vera kominn til Iðu. Fóru þeir þar með griðum fyrir hann, ok tóku önnur í móti af Sighvati. Var þá fundr stefndr í Laugar-ási. Biskup var beiddr at fara til fundarins. En hann vildi eigi, ok heimti at Sighvati fé þat er hann þóttisk átt hafa at Þorgilsi; kallaðisk goldit hafa fyrir hann fjóra tigi hundraða fyrir víg Valgarðz. ‘Vilda ek gjarna,’ segir biskup, ‘hafa gefit þat fé til þess, at Þorgils væri heill ok lífs, ok þó annat jafn-mikit; en nú vil ek hafa út hvert hundrað.’ Sighvatr mælti: ‘Þá skuld mun ek gjalda, at sál Þorgils mætti fyrir þess fjár heldr sakir eigi hart hafa.’ Fóru þeir Sighvatr til fundar; var þar mart talat í hljóði, en sumt opinberlega. Gékk þá sætt saman. Var

¹ This refers to the year 1262.

[III. 293: x. 4.]

þat þá handsölum bundit; skyldi þá þegar upp lúka. Skyldi dæma fyrir hönd Sighvatz, Sturla, ok Hallvarðr, er verit hafði lögunautr ok vinr Þorgils, ok Egill Sölmundarson. En fyrir hönd Þorvarðz, Vigfúss Gunnsteinsson, Þorsteinn Skeggjason, Jón ór Ási. Sagði Sturla upp görðina, at þeir görðu hálf t annat hundrað hundraða fyrir víg Þorgils; skyldi niðr falla þrír tígir hundraða fyrir atfór við Þorvarð, ok rán ok spell-virki þau er gör höfðu verit á Grund. Var þat mælt, at hvárir skyldu gjalda sínum mönnum sem til ynnisk. Í sætt þeirra Hrafns, í Bjarnardal, hafði Þorgils hlotið at gjalda örfum Finnbjarnar tuttugu hundruð, ok skyldi Þorvarðr þat gjalda; ok þá skyldi biskup taka skuld sína í staðinn af Þorvarði. Þorvarðr skyldi gjalda Sighvati sex tigi hundraða; skyldi vera þriðjungr í gulli ok brenndu silfri; annarr í gripum sæmiligum ok dugandi löndum; hinn þriði í þeim gripum er eingi væri minna enn tíu aura verðr. Gripa-gjald, þat er á Sighvatz hluta kom, skyldi Þorvarðr láta fara vestr til Staðar, ok skyldi Sighvatr láta virða. En þeir allir er sannir urðu at áverkum við Þorgils eðr viðr-göngu, skyldu útan fara, ok vera útan þrjá vetr, eðr gjalda tíu hundruð fyrir hvern. Jón usti¹, er þeir kenndu víg Þorgils, skyldi útan fara, ok koma aldri út; en eingir þeir er sannir urðu at áverkum við Þorgils, skyldu vera vistum í Vestfirðinga-fjórðungi meðan þeir Sighvatr ok Guðmundr væri uppi. Þorvarðr var eigi ór landi görr; en hann lýsti því, at hann ætlaði útan áðr þrír vetr væri liðnir. Fyrir víg Bergs vóru görvir sex tígir hundraða, ok svá fyrir víg Ásbjarnar vóru görvir sex tígir hundraða, ef aðilðar-menn vildi því hlfta. Vígs-bætr allar, þær sem dæmðar vóru fyrir víg Þorgils, greiddi Þorvarðr vel ok skörulega. Þakkar Þorvarðr þeim mönnum er í dómi höfðu setið, ok lézk frjáls þykkjask er hann var sáttir við þá bræðr; 'Ok skal ek,' segir hann, 'þetta jafnan bæta við frændr hans ok tengða-menn.' Hann gaf Sighvati silfr-ker gótt, skarlatz-kyrtil ok fingr-gull; Guðmundi silfr-belti. Fór Þorvarðr austr yfir ár, en Sighvatr var um nóttina í Skálaholti. Um morguninn riðu menn í brott; en Sighvatr var eptir; hafði hann eigi lokit örendum við biskup; segir hann hönum þá hversu til var ætlað um skuld hans. Biskup kvað sér þat vel líka. Sighvatr segir svá biskupi: 'Ek em hest-lauss,' segir hann, 'ok bað hann biskup ljá sér eðr selja nökkurn hest,

¹ ussi, Cd. here.

[III. 294: x. 5-7.]

svá at hann væri færri þaðan. Biskup synjaði allz þverlega; þótti hönnum Sighvatr hafa mælt við sik áðr eigi svá sæmilega sem hönnum líkaði. Sighvatr keypti þá hest at Katli presti. Vóru þeir Sighvatr þar um daginn, ok átu þar náttverð þrír; lét biskup gefa þeim at drekka. Reið Sighvatr út til Heiðar um kveldit, ok varð fátt at kveðjum með þeim biskupi. En hann kom heim til Staðar Föstudaginn Langa.

323. Um sumarit eptir fóru þeir útan með Hallvarði gullskó, Sighvatr ok Sturla. Sighvatr kom á fund Hákonar konungs ok görðisk hans maðr; fékk hann þar sæmð góða af konungi, ok görðisk mikill maðr ok sterkr. Hann fór ór landi með Hákon konungi vestr á Skotland. Fékk þar all-gótt orð sakir hreysti ok hvatleiks; hét Hákon konungr hönnum stór-sæmðum, áðr þeir skilði, ef þeir væri báðir heilir. Í þeirri ferð tók Hákon konungr sótt þá er hann leiddi héðan af heimi; þótti Sighvati þat ok mörgum manni öðrum óbætilegr skaði. Fór Sighvatr þá austr til Noregs með líki Hákonar konungs, ok sótti þá til Magnúss konungs sonar hans. Fékk Sighvatr þá svá mikla virðing, at eingi af Íslenzkum mönnum fékk þá slíka. Sighvatr angraði mjök missir Hákonar konungs svá at hönnum þótti eingi sér í Noregi sam-jafn. Magnús konungr lofaði hönnum eigi út at fara. Unði hann þá eigi í Noregi, ok fór hann ór landi ok ætlaði út í Jórsala-heim. En er hann kom í Rauða-hafit, tók hann sótt, ok andaðisk sjau nóttum fyrir Michaelis-messu; ok þótti at hönnum mikill skaði.

Guðmundr Böðvarsson bjó á Stað sæmilegu búi; hann fékk Þrúðar Bjarnardóttur. Guðmundr fór utan þá er hann hafði búit at Stað mjök lengi; var þá Þrúðr húsfreyja hans önduð. Guðmundr görðisk hirðmaðr Magnúss konungs. En er hann hafði verit einn vetr í Noregi, tók hann sótt, ok andaðisk í Björgyn sjau nóttum fyrir Columba-messu¹.

324. Nú sitr Gizurr jarl at Stað. En á Hafsteins-stöðum bjó Jórunn Kálfsdóttir, ok synir hennar, Kálfr ok Þorgeirr²; þau

¹ This is the end of Thorgils Saga Skarða. Sighvatr died on the 22nd of September, 1266, and his brother Guðmund on the 2nd of June, 1275; see the Annals. The following chapter (324) then resumes the story of Gizur, in the year 1259, in continuation of chapter 320.

² Kálfr ok Þorgeirr] add. B*.

[III. 294, 295: x. 7.]

vóru öll skyld Gizuri jarli; en þó var ekki mart með þeim. Um sumarit fóru þeir til þings með jarli. Um sumarit er á leið sendi Þórðr Andrésson mann með bréfum sunnan¹ til þeirra Brandz-sona frænda sína, þann er Krákr² hét. En þat var um-mál í bréfinu, ef þeir vildi vera í þeim ráðum með Þórði frænda sínum, at ráða af Gizur jarl, eðr ríða í móti hönum með þá menn er þeir fengi upp í Mælifellz-dal; ok sitja eigi skammir Gizuri jarli³, er hann sat á föður-leið þeirra, en unni þeim eingis góðs fyrir. Þessi orðsending þótti þeim ill, en móður þeirra verri. 'Vil ek,' segir hön, 'at þit sét í öngum ráðum þeim er til svika megi virða við Gizur jarl.' Þeir játtu því; en þótti eigi gótt til órráða, er nánir⁴ frændr þeirra áttu hlut at. ⁵ Þeir mæltu þá mikit við sendi-mann Þórðar, at hann skyldi eigi finna Gizur jarl. En Krákr görði eigi svá. Var hann tekinn ok færðr jarli. Tóku þeir hann á Hafsteins-stöðum; ok bar jarl þat at Kráki, at hann hefði farit með njósn eðr nökkur óráð í móti jarlinum. Hann synjar þess mjök. Síðan var hann barðr ok bundinn á stiga, ok svá af hýddr, at menn þóttusk öngan mann sét hafa meirr hýddan eðr hræddan. Ok veit jarl eigi görr af Kráki hvert hans örendi var. Mæltu þá jarls-menn, at þessi maðr mundi fyrr sagt hafa slíkt sem jarli þótti ván um hans örendi, en taka þvííska meiðing. Jarl mælti: 'Þótt þér ætlið at ek ljúga, en hann segi satt, þá hefir hann allt at einu með nökkut illt farit. En nú skal hann at sinni fara hvert er hann vill fyrir mér.' Setr Krákr þá söðul á hest sínn. En þeir rannsaka allan hans reiðing, ok allan hans klæðnað ok þing, ok finna þar ekki. Nú býsk hann, ok eru þeir þar hjá hönum.

¹ bréfum sunnan] B*; bréfum sínum, Cd. ² Kraki, B*. ³ eðr ríða—Gizuri jarli] B*, a kind of homoteleuton; þar fyrir at, Cd. ⁴ nánir] add. B*.

⁵ The following is shorter in B*, and partly different in details:—Þat var ráð þeirra bræðra, at þeir kómu til Staðar um leið er Kálfr reið norðr yfir heiði. Kálfr mælti svá til Gizurar jarls er þeir töluðu tveir, bað jarl vera varan um sik, ok kvazk görla vita hvat hann segi; kvezk ok framarr mega segja ef hann vildi, en kvazk þat eigi göra mundu. Gizurr jarl svarar: 'Svá má vera, frændi,' at þeir nökkurir eigi hlut at, er þér þykki eigi sómi þinn at segja framarr. En hygg at því, frændi, nær þat skarð verðr bætt í ætt þinni, ef ek verð ór högginn.' Ok við þat skildu þeir. En Kraki, sendi-maðr Þórðar, var tekinn á Hafsteins-stöðum ok færðr Gizuri jarli. Höfðu þeir bræðr, áðr þeir riðu í brott, varat hann við, at hann skyldi skjótt í brottu verða. Enn hann görði eigi svá. Var hann þá neyddr til sagna; segir hann þá allt sem farit var um þetta mál; fansk þá bréf þat er þeim bræðrum hafði sent verit. Virði Gizurr jarl þetta mál til fjórráða, en þat samðist þó vel með góðra manna tillögum ok flutningi.

[III. 296 : x. 8.]

Hann bregðr þá knífi lítlum er hann hafði; gengr at, ok sprettir söðul-gjörðunum, ok léttir söðlinum upp af þófanum; ok undir söðul-fjölinni sprettir hann upp speldi; tekr þar upp bréfit. Biðr nú fá jarlinum, 'Ef hónum er forvitni á at vita hvat á er.' Jarl mælti, er hann hafði lesit: 'Þegar vissa ek, er ek sá hann, at hann mundi með illu fara; ok verði hann nú á brottu sem skjótast.' Þeir bræðr riðu heiman ok kómu til Staðar. Kálfr mælti, er þeir jarl töluðu tveir; bað jarl vera varan um sik, 'Því at ek veit hvat ek segi; ok má ek þó framarr segja ef ek vil.' Jarl mælti: 'Svá má vera. En hygg at því, frændi, nær þat skarð verðr bætt í ætt þínni, ef ek em ór högginn.' Við þat skilðu þeir; ok kenndi jarl þeim fjörráð. En þat samðisk þó með þeim fyrir góðra manna tillögur ok orð.

Gizurr [jarl] lét þá liði samna um allt hérað; hann sendi ok menn til Eyjafjarðar. Gizurr jarl reið suðr á sveitir með fimm hundruð manna; hann hafði ok nökkura menn¹ ór Hrunamannahrepp er hann kom suðr, ok reið austr yfir ór með átta hundruð manna. Sturla Þórðarson kom vestan með mikinn flokk til mótz við Gizur jarl, ok höfðu vingjarnleg orð milli farit þar um sumarit. Þórðr reið austr undan í Þórs-mörk ok þar í skóginn. Þá var víða rænt á Rangár-völlum ok drepin [nökkur] tíu hundruð nauta um haustið. Um síðir fóru menn í millum þeirra. Vóru þá grið seld, ok fundusk þeir at Þingskálum; ok skyldu bændr göra með þeim, þeir er þeim sýndisk til at nefna. En þat var skilt í sætt þeirra, at Þórðr skyldi vera með Gizuri um vetrinn. En þat varð eigi svá; en þó hélzk sætt þeirra þann vetr. Gizurr jarl reið apr til Skagafjarðar; var þá dreift flokkum. Sturla reið heim vestr; ok skilðu þeir Gizurr jarl með kærleikum miklum. Var þá ákveðin brullaups-stefna á Stað með jarli, er Sturla gipti Ingibjörgu dóttur sína Þórði syni Þorvarðz ór Saurbæ, tveim nóttum fyrir Marteins-messu um vetrinn². Kom Sturla vestan við tuttugu mannz. Sighvatr Böðvarsson var með hónum ok fleiri göfgrir menn. Fékk Þórðr Ingibjargar Sturlu dóttur. Þar var fögr veizla ok fjölmenn; skorti eigi drykk góðan; vóru menn út leiddir með gjöfum, ok skilðu með vináttu³. Þá görðisk Sturla lendr maðr Gizurar jarls. Þá gipti ok Sturla Guðnýju dóttur sína um vetrinn Kálfi Brandzsyni; þat var ok mikit brullaup. Skilðu þeir

¹ nökkura menn] mart lið, B*.² All this refers to the autumn of 1259.³ Sighvatr—vináttu] om. Cd.; add. V.

[III. 297: x. 9, 10.]

Gizurr jarl ok Sturla með vináttu mikilli¹; hét Gizurr Sturlu Borgarfirði, ok þar öðrum sæmðum með. En Sighvatr Bøðvarsson fékk öngar sæmdir af jarli í þat sinn; þóttisk hann hafa verit ginntr til at görask hand-genginn Gizuri jarli; ok skilðusk þeir all-fálega².

325. Annat sumar³ er Gizurr jarl var at Stað, reið hann af þingi austr yfir ár með fjölmenni mikit. Var þá fundr stefndr at Þingskálum með Gizuri jarli ok Rangæingum; var Loptr Hálf-danarson fyrir þeim ok Björn Sæmundarson. Sóru Rangæingar þá trúnaðar-eiða Hákonu konungi ok Gizuri jarli⁴. Þórðr Andrés-son var [þá] í liði með Gizuri jarli, ok reið norðr með hönnum til Skagafjarðar, ok var með jarli um vetrinn. Þá var vetr mikill, ok felldu menn mjök fé sítt. Þat vár stofnaði Gizurr heit, til Guðs ok hins heilaga Óláfs konungs, á vár-þingi⁵, at vatn-fasta skyldi jafnan fyrir Óláfs-messu ina fyrri alþjóð manna á Íslandi. Var þat heit þá fest ok játað af allri alþýðu. Gizurr jarl sendi menn með bréfum suðr til Sigvarðar biskups; ok gékk þat við um alla biskups-sýslu hans. Varð ok svá við um heitið, at bati varð á veðráttu bæði skjótr ok góðr. Sigvarðr biskup lét festa heitið Páska-dag sjálfan í Skálaholti, þvíat Gizurr jarl ritaði til hans á Föstunni. Var ok þann dag veðr svá gótt, at langlega hafði aldri slíkt komit.

326. Um sumarit⁶ eptir kom skip í Hvítá í Borgarfirði; var þar stýri-maðr Hallvarðr gull-skór. Fór hann með bréfum Hákonar konungs. Þá var Hrafni Oddszyni skipaðr Borgarfjörðr, en tekinn af Gizuri jarli. En jarl hafði áðr skipat Sturlu Þórðarsyni. Þótti hönnum þá eigi efnð við sik þau in fögru heit er fram vóru mælt við hann. Þá kvað Sturla vísu:—

Rauf við randa-stýfi (Rétt inni'k þat) svinnan
allt, er oss hefir vælta, Óðinn þat er hét góðu:
Skaut sá er skrök-mál flýtir (Skil ek hvat gramr man vilja)
(Gautr ynni sér sleitu) slægr jarl við⁷ mér bægi.

Ásgrímr Þorsteinsson fór þat sumar útan er Gizurr jarl kom til Staðar⁸; ok sættisk hann við jarl ok seldi hönnum sjálfðæmi. Ásgrímr fór af landi í brott, ok út til páfa. Þá var Alexander páfi;

¹ þá gipti—mikilli] om. Cd.; add. B*. ² en Sighvatr—all-fálega] om. Cd.; add. B*. ³ That is, the summer of 1260; eptir, add. B* (less correct). ⁴ at upphafi, add. B*. ⁵ á Einmánaðar-samkvámu, B*. ⁶ That is, the spring of 1261. ⁷ við] en, Cd. and B*. ⁸ That is, the summer of 1259.

[III. 298: x. 11.]

hann var næstr eptir Innocentium páfa. Ásgrímr kom út í Hvítá með Hallvarði gull-skó ok hafði bréf Einars Erkibiskups til staðarins á Grenjaðar-stöðum, at hónum var skipaðr. Gördi hann þar bú um várit eptir. Héldu þeir Gizurr vel sætt sína.—Þat sumar kom Ingibjörg í Noreg, dróttning, dóttir Eireks konungs ins helga. Þá var Magnús konungr vígðr undir kórónu Óláfs-messu-dag inn fyrri¹. Á því ári andaðisk Knútr jarl².

327. Um sumarit eptir³, er Hallvarðr kom út, var þing-reið mikil norðan ór sveitum. Fjölmenni Gizurr jarl mjök; reið Ásgrímr þá með hónum, ok margir göfgir bændr. Hrafn fjölmennti þá ok mjök vestan; reið með hónum á þing Hallvarðr gull-skór, Einarr Vatzfirðingr, Vigfúss Gunnsteinsson, ok enn fleiri stór-bændr; ok mundu þeir hafa sex hundrað manna. Gizurr jarl hafði allz eigi færa, með liði því er hann tók upp suðr, en átta hundruð manna. Var á því þingi svarinn skattr Hákonu konungi um allan Norðlendinga-fjórðung, ok Sunnlendinga-fjórðung fyrir vestan Þjórsá; skattr var þá ok svarðr um allan Vestfirðinga-fjórðung⁴. Þessir tólf menn sóru skatt ór Norðlendinga-fjórðungi: Ásgrímr Þorsteinsson, Hallr tístr⁵ ok Guðríkr. Ór Eyjafirði: Hallr af Möðruvöllum, Þorvarðr ór Saurbæ, Guðmundr frá Hrafnagili. Ór Skagafirði: Geirr auðgi [Þorvaldzson], Kálfr ok Þorgeirr Brandz-synir. En fyrir vestan Vatz-skarð: Bjarni á Auðkúlu-stöðum, Sigurðr ór Hvammi, Íllugi Gunnarsson. Tólf menn sóru ok⁶ skatt ór Vestfirðinga-fjórðungi, ok svá Rangæinga-fjórðungi, ok Borgarfirði⁷. Á því sumri⁸ sættusk þeir Gizurr ok Hrafn. Vóru þá trygðir veittar. Gizurr jarl gékk þar til, ok⁹ Hrafn ok Sturla son hans; tókusk þeir í hendr fyrir kirkju-durum á Alþingi. Var þar við Sigvarðr biskup, ok Brandr ábóti Jónsson, Sighvatr Böðvarsson, ok Sturla Þórðarson¹⁰. Höfðu nú þrír fjórðungar gengit undir skatt við Hákon konung¹¹. Þann vetr sat konungr í Níðarósi.

* * * * *
 * * * * *
 * * * * *

¹ ok svá Ingibjörg dróttning Kross-messu um haustið, add. B*. ² son Hákonar galins, add. B*. ³ That is, the summer of 1262. ⁴ fyrir vestan—fjórðung] add. B*; om. Cd. (a homoteleton), cp. the Annals. ⁵ tístr] kvistr, B*. ⁶ ok] add. B*. ⁷ ok svá—firði] om. B*. ⁸ sumri] þingi, B*. ⁹ Gizurr jarl gékk þar til, ok] B; gékk þar til Hrafn, Cd. ¹⁰ Jónsson—Þórðarson] ok nær allr þingheimr, B*. ¹¹ höfðu nú—konung] om. B*.

[III. 313: x. 22.]

328. ¹ Þat er nú þessu næst, at Þórðr Andrésson reið austr um ár af þingi, ok skilðu þeir Gizurr jarl skipulega í þat sinn á þingi. Reið Þórðr þá austr á Völlu til bús síns, ok var þat þó lítið bú at því sem fyrr hafði á verit. Gizurr jarl var heima at Stað öndurtumarit, ok var þá kyrrt um hagi hans. Segja þat sumir menn, at Gizur jarl hafi grunat, at Þórðr Andrésson muni eigi með fullum trúleik verit hafa við jarl þann vetr er hann var at Stað; en þó lét jarl þat eigi við veðri komask. Gizurr jarl reið suðr um Kjöl er á leið sumarit, ok með hónum heima-menn hans: Björn Hranason, Hildibrandr Arason, Þórðr magri, Busku-Skeggi, ok enn fleiri heima-menn hans. Gizurr jarl var í Tungu at Klængs bróðursonar síns. Klængr átti Ástu, dóttur Andrés Sæmundar sonar, systur Þórðar. Suðr þar kom til mótz við Gizur jarl, Gizurr glaði, ok Haukr frá Hömrum son Óláfs Svartz sonar; ok enn nökkurir menn aðrir. Gizurr jarl reið suðr á Kjalarnes, ok gisti í Görðum á Álptanesi at Einars bónda Ormssonar; var hónum þar vel fagnat, ok var þar nökkurar nætr. Þar kom til mótz við jarl Óláfr Oddzson, bróðir Hrafns; ok hafði Hrafn sent hann til jarls þess örendis, at Hrafn bað Gizur jarl varask ófrið, ok mest Andrés-sonu. Kvezk nú eigi skyldu krapsa á þat, at segja hónum sannindi, hvárt er hann vildi trúa eðr eigi; ok kvezk þat þá enn muna, at Gizuri þótti hann eigi sik varaðan við hafa áðr brennan varð á Flugumýri; en þóttisk hafa varit sik víti. Ok er Óláfr hafði þetta flutt jarli, þá þótti hónum hann fár við verða, ok æmta sér lítt. Þeir töluðu þetta í kirkju-garðinum þar í Görðum. Óláfr varð skjótt í brott aprt af fundi jarls, ok reið aprt til Hrafns bróður síns. Gizurr jarl reið sunnan af Nesjum þar til er hann gisti á þeim bæ, er heitir á Drumboddz-stöðum; þar bjó þá Jón Skúmsson, ok þau Helga dóttir Gizurar glaða. Þeir voru þar á gistingu sjau menn eðr átta. Gizurr jarl svaf lítið um nóttina. Riðu þaðan um daginn upp með Hvítá. Þá sjá þeir at menn riða á móti þeim, ok áttu þó þá langt til at sjá. Ok er nálgæðisk, sá þeir at þat var flokkur mikill ok vel vápnaðir menn. Gizurr jarl

¹ The preceding chapter (327) refers to the Althing of the summer of 1262, after which there is in the narrative a gap of two years. Chapter 328 resumes the story after the Althing of the summer of 1264. The following two chapters (328, 329) are in the MSS. put after the text; probably taken from the vellum B. In consequence of the gap in the narrative, the 'af þingi' here refers to the Althing of the year 1264, whereas the narrative of the preceding chapter breaks off immediately after the Althing of 1262.

[III. 315, 316: x. 23.]

stöðvaði þá hestinn undir sér, ok leit á um hríð ok mælti: 'Áverjar! Áverjar!' segir hann, 'ok snúum undan!' Þessa menn bar brátt eptir; vóru þar Andrés-synir, Eyjólfir ór Skærði, ok Brandr ór Skógum, ok Magnús agnarr. Þórðr var eigi þar; ætlaði hann, at þá mundi minnr grunat, ef þeir fyndi menn, at hann væri eigi í ferðinni. Nú veittu þeir atreið mikla, ok höfðu þeir Þórðr skilit austr við Þjórsá. Hildiglúmr hét sá maðr er til þess var ætlaðr at veга Gizurr jarl; var hónum fenginn inn beztí hestr til reiðar. Nú berr þá brátt at borði¹. Ok er þeir Andrés-synir vóru eptir komnir, bregðr Gizurr jarl sverði sínu Eyfara-naut, ok sveiflaði um sik. Hildiglúmr lagði spjóti til Gizurar jarls, ok skárusk klæðin; ok varð jarl lítt sárr; kom lagit hægra-megin hjá geirvörtu. Gizurr jarl hallaðisk mjök á baki. Þá reið at jarli Sæmundr Haraldzson, ok hjó til hans tveim höndum með breiðöxi, ok hugðisk kjósa mundu á, ok ætlaði at höggva á öxlina. En í því rasaði hestrinn undir hónum, svá at í sundr gengu báðir beisl-taumarnir; ok bar öxina niðr hjá þjóí hestzins þess er jarl reið; en þat högg kom eigi á jarl. Gizurr glaði reið jafnan á aðra hönd hónum með brugðit sverð; en Haukr Ólafsson² á aðra hönd hónum; ok fylgðu hónum vel ok drengilega. Þeir Gizurr jarl hleypðu at ánni Hvítá, ok þar á sund þegar þeir kómu at; ok kómusk allir heilir yfir; ok riðu síðan til Tungu. Klængr var úti, ok spyrr hví þeir hleypði svá. Gizurr jarl svaraði: 'Þeir elta mik nú, mágar þínir; ok lát upp kirkjuna skjótt!' Klængr görði svá. Þorleifr hreimr var þar fyrir ok seinkaði eigi mjök. Gizurr jarl fór í kirkju; en sendi þegar í brott Gizurr glaða, ok bað hann samna mönnum at sér skjótlega, ok vita at þeir kæmi brátt til fulltings við hann. Nú reið Gizurr glaði á brott; en Þorleifr hreimr bar kistur, þær er í vóru kirkjunni, fyrir kirkju-hurðina; ok tók þá heldr knálega til. Klængr bóndi ok heima-menn hans gengu at kirkjunni, ok vildu fulltingja Gizuri jarli. Menn jarls, er þar vóru, stóðu fyrir kirkju-durum. Nú kómu Andrés-synir at kirkjunni, ok hljópu af baki. Ásta húsfreyja Andrés-dóttir hljóp at Eyjólfí bróður sínum, ok laust hann með tré miklu [er hón hafði í hendi]; ok kom þat á stálhúfu-barðit; ok varð því höggit minna; en³ hón var tekin af föru-nauti þeirra bræðra hennar. Klængr bað þá fyrir sjá mága sína vel, ok göra Gizuri jarli ekki grand þar sem hann

¹ Emend.; broddi, Cd.² Svartzson, Cd.³ en] emend.; at, Cd.

[III. 316: x. 24, 25.]

var þá kominn. Þeir svara fá um; ok vóru í öngu skeleggir, sem síðar bar raun á. En þeir menn er minna háttar þóttu vera, eggjuðu at brotin mundi vera kirkjan austan til, ok kvóðu ekki mundu fyrir vera, at ná jarlinum. Svá göra nökkurir menn af liði þeirra; fóru austr um kirkjuna, ok ætluðu at brjóta hana. Andrés-synir vildu þat eigi göra láta, ok vildu tala við jarl fyrst; ok svá var, at þeir gengu í forkirkjuna ok töluðusk við. Gizurr jarl segir svá: at þat eitt var í orðit, at þeir frændr mætti þat semja sjálfir með góðra manna tillögum. Klængr lagði þar mörg góð orð til; ok töluðusk þeir mjök lengi við. Ok þá kómu at margir menn til fulltings við jarl. Var hann þá þegar seinni í öllum ját-yrðum sem fulltings-menn vóru fleiri; ok dró þá málit fyrir þeim sem kænlegast, allt þar til er mann-fjöldi dreif at. Þá riðu Andrés-synir í brott. Ok skilði svá með þeim. Riðu þeir þá til mótz við Þórð bróður sinn austr til Þjórsár, ok segja hónum frá ferðum sínum sem farit hafði. [Magnús] agnarr Andrésson segir svá, at þeir hefði vel leikit, er þeir höfðu eltan jarlinn. Þórðr varð fár um, ok segir svá: ‘Orðit hefir Gizurr þá beiskr ok harðr í horn at taka, er hónum mundi eigi heldr þykkja til gört en nú; ok mun eigi ráðleysi duga; þvíat eigi mun Gizurr jarl lengi um kyrt sitja; ok hefir mikill kænleiks-munr með yðr orðit.’—Þeir Þórðr riðu nú austr um ár, ok allt austr í Þórs-mörk, ok höfðusk þar við um hríð; en stundum í bygðum.—Gizurr jarl samnar nú liði at sér. Hann sendir menn sína norðr um land til Skagafjarðar at kveðja lið upp; ok gaf landráða-sök þeim er eigi fóru; ok fór mart manna norðan, ok kom suðr yfir heiði. Gizurr jarl var þá riðinn austr um ár er Norðlendingar kómu suðr. Fundu þeir jarl á Rangár-völlum; hafði hann þá eigi minna lið en sex hundruð manna; var þá enn víða drepit fé á Rangár-völlum; ok galt margr óverðr þessa ófriðar ok ófagnaðar. Þórðr Andrésson, ok hans félagar, vóru í fjöllunum upp frá Þórs-mörk, sem fyrr var sagt. Þeim varð opt talat um hagi sína. Þórðr segir svá, at þeir bræðr hans ok aðrir vinir hans skyldu þat at marki hafa, at þá mundi hann feigr, ef hann trýði Gizuri jarli. Þat var eitt kveld er Þórðr ræddi um við Simon Þórhallzson fylgðar-mann sinn, at hann skyldi hrífa um hálsinn á sér; kvað þar klæja mjök. Símon görði svá. Þórðr kvað hann eigi at göra þeim kláða.

329. Frá því er nú at segja, at menn fara milli þeirra til Gizurar jarls ok Þórðar, Óláfr Svartzson frá Esjubergi, ok aðrir bændr

[III. 317: x. 25.]

með hónum. Fundusk þeir í Teigi. Kómu þeir Þórðr Andrés-son þar ok bræðr hans. Mælti Gizurr jarl þá sjálf fyrir griðum. Vóru þeir þar allir um nóttina; vóru þeir Andrés-synir þar í kirkju ok þeirra menn sem rúm höfðu nær þrír tigur manna. Um morguninn gengu þeir ór kirkju allir bræðr. Gizurr jarl hafði þá mikla sveit manna þar hjá kirkjunni. Þá er þeir bræðr kómu út, vóru jarls menn alvápnaðir, ok var gör kví at þeim Þórði. Þórðr gékk fyrstr í kvína, hann hafði öxi í hendi. Gizurr jarl mælti þá: 'Þú, Þórðr,' segir hann, 'ok bræðr þínir, ok Sæmundr Haraldzson, skuluð ríða með mér vestr yfir ár, ok tala þar um mál vár.' Jarl tók til öxarinnar er Þórðr hafði; ok hélt Þórðr eigi á, ok lét lausa. Gizurr jarl mælti þá; það taka af þeim öllum vápnin; kvað þá eigi vápn þurfa út yfir ár, ok kvað þá engi vápn hafa skyldu. Þá brá þegar mörgum inum betrum mönnum í brún; ok þótti þá þegar eigi efnt þat er mælt hafði verit. Frjádaginn riðu þeir Gizurr jarl vestr yfir ár, ok allr flokkur hans með hónum; ok þar vóru Andrés-synir allir í ferð ok Sæmundr Haraldzson. Árni son Bjarna bónda af Auðkúlu-stöðum reið hjá Þórði um daginn ok töluðu. Þórðr mælti til Árna: 'Hvat ætlar þú, at jarl göri nú af vóru máli bræðra?' Árni kvazk ætla at hann mundi nökkut gótt ráð fyrir sjá; skipa þeim at vera með nokkurum góðum mönnum um vetrinn. Þórðr kvað þetta eigi svá fara mundu. 'Hvat ætlar þú þá, bóndi,' segir Árni. 'Ek mun drepinn verða,' segir Þórðr, 'en bræðir mínir munu fá grið.' Ok þá hrökði Þórðr hestinn undir sér, ok kvað danz þenna við raust:—

'Mínar eru sorgir þungar sem blý!'

Gizurr jarl fékk menn at ríða hjá þeim bræðrum, Andrés-sonum. Um daginn var regn mikit. Allr þori flokksins reið með jarli um kveldit í Þrándar-holt. Andrés-synir vóru í stofu um nóttina, en jarl svaf í skála ok hans sveit. Laugar-morguninn snemma kom til jarls á rekkju-stokk Hjálmr Þorbjarnarson. Jarl mælti þegar til hans: 'Hugsat hefig um mál Andrés-sona eitthvat.' 'Hvat er þat, herra?' segir Hjálmr. 'Ek ætla at láta drepa þá alla í dag,' segir hann, 'ok Sæmundr Haraldzson; ok seg heima-mönnum mínum ok öllum eiðsvörum mínum, at þeir vápnisk, ok vil ek ganga til stofunnar.' Hjálmr segir þetta örendi. Jarl stendr þá upp skjótt, ok klæðisk ok vápnask, ok mikil sveit manna með hónum. Ganga þá innar at stofunni ok lúka upp. Gizurr jarl

[III. 318; 299: x. 25; 12.]

gékk í stofu-dyrnar, ok segir þá í sundr griðum öllum ok friði við þá bræðr Andrés-sonu; ok kvað þá alla drepa skyldu þann dag, ok svá Sæmund Haraldzson. Þeir vóru þá klæddir, ok tóku allir vápn sín, ok ætluðu af verjask þaðan ór stofunni. Þá fóru menn jarls upp á stofuna, grýttu ok lögðu inn. Gáfusk þeir þá brátt upp, ok beiddu prestz-fundar; var þeim þá prestur fenginn. Þá urðu menn til at biðja þeim griða. Arnórr Guðmundarson fékk grið til handa Sæmundi frænda sínum, en Ketill Ketilsson Brandi Andrés-syni; ok allir þeir frændr fengu grið, nema Þórðr. Jarl kvað öngan mann hónum þurfa griða at biðja; kvað annan-hvárn þeirra deyja verða. Fóru þeir í kirkju er grið vóru gefin. Þá var Þórðr út leiddr. Hann var í treyju; þeir leiddu hann út á hlaðit. Þórðr mælti þá: 'Þess vil ek biðja þik, Gizurr jarl, at þú fyrirgefir mér þat er ek hefi af gört við þik.' Gizurr jarl svarar: 'Þat vil ek göra þegar þú ert dauðr!' Sigurðr jarls-maðr hélt á treyju-blaði Þórðar. Þórðr drap hendi hans af sér, ok varð lauss, ok ætlaði at taka á rás. Þá tók hann Andrés Gjafvalldzson, ok féllu þeir báðir. Þá lagðisk Þórðr niðr annars-staðar, ok rétti hendr frá sér í kross. Geirmundr þjófr hjó á háls Þórði með öxi þeirri er Gylta var kölluð. Gizurr jarl þreifaði í sárit, ok bað hann höggva annat; ok svá görði hann. Lét Þórðr þar líf sítt tveim nóttum fyrir Michaelis-messu.

Gizurr jarl reið norðr til Héraðs þegar eptir þessi tíðendi. Sæmundr Haraldzson fór norðr með Arnóri Guðmundar-syni, ok var með hónum um vetrinn.—Nú vóru kyrr tíðendi þenna vetr eptir hér á Íslandi. Sat Gizurr heima á Stað.

* * * * *
 * * * * *
 * * * * *

330. ¹ Nú er þar til máls at taka er fyrr var frá horfit, at Sturla reið heim vestr til sveita; átti hann nú bú at Staðarhóli, en Hrafn görði bú í Stafaholti með ráði Sturlu ². Nú þróask synir Sturlu

¹ The following two chapters (330, 331) may be regarded as a kind of continuation to Thorgils Saga Skarða. The words 'Sturla reið heim' refer to the Althing of 1262, running on from ch. 327.

² The following items in Br. are evidently compiled by the glossators or transcribers of the seventeenth century:—Þat sumar er skattr var svarinn Hákonu konungi á Íslandi; fór utan Brandr ábóti, ok þá kom Óláfr Grænlandina-biskup

[III. 299, 300: x. 13.]

Snorri ok Þórðr; hélt Þórðr sik til kenni-mannz ok var hóglátr í hvítvetna; en Snorri görðisk uppivözlu-maðr mikill, ok hélt hann sveit nökkura. Vóru þeir feðgar mjök óskapliskir. Snorri reið um haustið suðr til Borgarfjarðar at Hauks, ok tók þar við búí; hafði hann heldr fjölmennt um vetrinn; ok þóttu þeir eigi spakir í héraði; lagði Hrafn inn mesta óþokka á Snorra; ok því urðu þeir all-óvinsælir af héraðs-mönnum. Kom því svá, at Snorra þótti eigi við vært. Stukku þeir þá upp. Fór Snorri þá fyrst norðr til föður síns. Var þá fullr fjándskapr með þeim Sturlu ok Hrafn. Um vetrinn er á leið¹, fundusk þeir Vigfúss Gunnsteinsson ok Snorri Sturluson ok Eyrar-Snorri í Ljár-skógum; mæltu þeir saman vingan með sér; skyldi hvern þeirra veita öðrum, ef þyrfti, í móti Hrafn. Þóttusk þeir skilja, at engi varð uppgangr þeirra ef svá búit stæði ríki Hrafns. Líflu síðarr sendi Snorri Pálsson menn á fund Hrafns, ok bað hann senda sér öxi nökkura breiða ok mikla ok bitrlega. Skyldi sá forvitnask hvat tíðenda væri í héraði. Hrafn sendi önga öxi, kvazk ok önga til hafa; 'Ok man ek senda síðarr.' Hann heyrði menn Hrafns segja, at hann þóttisk spurt hafa, at þeir höfðu þá sömu öxi ætlað hönnum til líflátz. En eptir Páska um várit bjoggusk þeir til at riða at Hrafn, Sturla ok Snorri son hans, ok Snorri Pálsson; en Vigfúss dró sik ór atferð er at kom. Snorri mælti við föður sínn; kvazk þeim illa trúa er hjá sátu, ok ekki vildu halda af viðræðum þeirra. Sturla mælti: 'Eigi mun oss mein verða at Vigfúsi; en sakir vina Hrafns munu vér fara leynilega um Dali.' Þeir svara nafnar: 'Þat má vel vera; en svá vildu vér þessa ferð fara at eigi yrði örendis-laust.' Þá mælti Sturla: 'Þat er satt, at ek hefi mjök latt þessar ferðar jafnan hér til; en nú nennta ek eigi við áeggjan yðra at sitja heima, þvíat ek víska, at þér vildut þó fara. En þat er áhugi mín, at af þessi ferð hljótim vér mikinn ótíma, en öngan framgang, ef svá ferr sem mik varir.' Þeir segja at hann mundi eigi at þessu sann-spár verða. Riðu þá suðr um heiði, ok námu staðar í skóginum ofan frá Grísar-tungu. Þeir sendu mann til Norðr-ár, at vita hvárt áin væri reið, þvíat vatna-vextir vóru miklir, eða hvárt Hrafn væri heima í Stafaholti. Kom aptr sendi-maðr

til Íslands. Annat ár eptir var vígðr Brandr biskup til Hóla, ok kom út til Íslands; vóru þá þrír biskupar á Íslandi. Þá fór Hákon konungr til Skotlandz. Þorleifr hreimr var Lögmaðr.

¹ The winter of 1262-63.

þeirra, ok segir at áin væri óreið. Sneru þeir þá ofan með Norðrá, ok út á Mýrar. Hrafn gέkk njósn vestan ór Döllum. Ok nökkuru síðarr kom Snorri Markússon sendr af Vigfúsi til Hrafn's með njósn; ok þótti Hrafn sem Vigfúss mundi mátt hafa þessa ferð látið verða skjótari ef hann hefði öruggr í verit. Stefndi Hrafn þegar at sér mönnum; ok um daginn eptir riðu þeir út yfir Norðrá. Spurðu þeir þat at Sturla hafði riðit út á Mýrar. Riðu þeir þar til er þeir vissu, at þeir mundi eigi ná þeim at sinni. Þeir Snorri Sturluson ok Snorri Pálsson riðu vestr til Skógastrandar; ok fengu sér þar skip, ok fóru vestr í Fjörðu ok heldr óspaklega. En er þeir Sturla tóku undan, þá riðu þeir Hrafn heim í Stafaholt. Stóð nú með þeim allt atgörða-laust. Lítlu síðarr bjósk Þóriðr Sturludóttir heiman, kona Hrafn's, at fara vestr á Eyri í Arnarfjörð til bús þeirra. Var þat örendi hennar reyndar, at hón bar Vestfirðingum orð Hrafn's at fara vestan til mótz við hann at ákveðinni stundu. Ætlaði hann þá at fara at þeim Sturlu þann tíma er þeir kæmi vestan. Vóru þar nefndir til, Einarr Vatzfirðingr, Loptr Gíslason af Sandi, ok Súðvíkingar, ok allt it bezta mann-val vestan ór Fjörðum. Vestfirðingar brugðu við skjótt; ok görðu svá mikit afrek, at þeir fluttu stór-skip yfir þær heiðar, er varla þótti lausum mönnum fært. Hrafn samnar liði ok reið vestr á Skógaströnd. Hann sendi orð Guðmundi Bøðvarssyni, at hann kæmi til mótz við hann vestr á Breiðafjörð, ok hefði með sér af Snæfellz-nesi skip þau er hann fengi. Bøðvarr Þórðarson bað Guðmund því at eins fara, at hann vildi Sturlu verða at því liði sem hann mætti. Guðmundr svarar svá, at Sturlu mundi ekki verða at hónum mein; 'En þat veit ek, at hónum verðr ekki lið at mér, ef ek verð heima.' Fór Guðmundr, er hann var búinn, ok hafði mikla sveit manna. En er hann kom til Helgafellz, var þar fyrir Ari Guðlaugsson ok nökkurir menn Hrafn's. Þeir segja Guðmundi at Hrafn var kominn á Eyri, en Vestfirðingar all-margir komnir með mörgum skipum ok miklu fjölmenni. Höfðu þeir Börkr af Svínanesi eltan Eyrar-Snorra, ok komsk hann á land undan, ok á vald Hrafn's, ok var í griðum. En Snorri Sturluson var í Öxney, er Vestfirðingar kómu þar. Vóru þeir í svefni, ok höfðu önga njósn af fyrr en maðr kallaði at ófriðr færi at þeim. Snorri komsk þá í bænahús, ok þeir félagar. Hljópu Vestfirðingar þá at bænahúsinu. Lögðu menn þar misjafnt til, hvárt bænahúsit skyldi halda

[III. 302: x. 14.]

þeim. Þat rézk af, at biða þess er Hrafn kæmi til. Sturla var þá vestr at¹ Staðarfelli. Hrafn kom um daginn í Öxney, ok höfðusk þeir Snorri þá orð við; beiddi hann sér griða ok mönnum sínum. Hrafn kvazk því heita mundu at sinni. Frétti Hrafn þá at Sturla var inn undir Staðarfelli; snýr þá þangat með Borgfirðinga ok allan flokkinn mjök svá. En er Sturla sá, at mörg skip fóru at landi, sagði hann vera mundu ófrið; 'Eru þetta miklu fleiri skip enn várir menn höfðu; ok munu þeir Hrafn komnir vera; þvfat mik dreymsdi svá í nótt; ok munu vér ríða undan norðr um fjall til Skarðz-strandar.' Ok er þeir riðu upp í brekkur, sá þeir, at hvern maðr hljóp yfir annan fram af skipunum. Þóttusk þeir þá kenna, at Hrafn var í ferðar-broddi. Riðu þeir þá undan, ok þraut hesta fyrir þeim; var sá einn þá óprotinn er Guthormr átti. Reið Sturla þá þeim hesti. Vóru þeir þá þrír saman, Sturla, ok Guthormr, ok Þorbjörn²; settu þeir undan norðr um fjallit til Strandar. Stökk sínn veg hvárr þeirra bræðra, Óláfr ok Þorsteinn. Óláfr fal sik, en Þorsteinn komst í bæna-hús á Arastöðum³. Nikulás Þórarinson kom eptir þeim Hrafn í heiðar-brekkunni; var Hrafn þá móðr, en mart manna protið. Hrafn mælti, at Nikulás mundi strjúka eptir þeim er fremstir vóru, ef hann væri eigi protinn. Þá spurði Nikulás hvárt vápn skyldi bera á Sturlu ef hann yrði tekinn. 'Þat veit ek nú eigi,' segir Hrafn, 'enda vil ek nú þat eigi.' Nikulás fór þar til er hann fann Ólaf Ólafsson; ok segir Óláfr, at Sturla væri undan dreginn. Nikulási þótti þat breytilegt. Hurfu þá Hrafnsmenn apr sumir, ok fóru at leita Þorsteins, ok fundu hann í bæna-húsi á Arastöðum, ok leiddu hann út ór bæna-húsinu, ok drápu hann. Hrafn kom norðr til Skarðz, ok bað Bjarna Snorrason fara at leita Sturlu; en hann vildi þat eigi nema hónum væri grið seld. Hrafn görði þat. Fór Bjarni þar til er hann fann Sturlu, ok seldi hónum grið af Hrafnsmendi, en Sturla önnur af sínni hendi. Var þá fundr ákveðinn á Dögurðar-nesi. Fundusk þeir Hrafn ok Sturla at ákveðnu; var þar Óláfr ábóti Hjörleifsson, Guðmundr Böðvarsson. Urðu þau mála-lok, at menn Sturlu fengu lífs grið ok lima, en Hrafn réð einn sáttum. Ok rézk þat, at Sturla skyldi fara útan um sumarit á Eyrum; en þau Snorri ok Helga görðu bú á Staðarhóli; en Hrafn átti bú í Stafaholti.

¹ at] á, Cd.; better undir. ² Þorbjörn] read Þórarinn? ³ Arastöðum] thus Cd.; it is now called Harastaðir.

[III. 303: x. 15.]

En er Sturla fór til skips¹, fann hann Þórð mág sínn á Þingvelli. Segir hann hönunum þau tíðendi, at Hákon konungr væri ór landi farinn, en Magnús konungr var fyrir landz-stjórn ok dróttning, ok Gautr af Meli². Barsk Sturla þat fyrir at koma sér í kærleika við þau, þegar hann vissi at Hákon konungr væri ór landi; þvíat hann uggði hans fjánskap mest. Fór Sturla þá á Eyrar suðr. Var þar þá Gizurr jarl, ok lét eigi vel við Sturlu³.

331. Eptir þetta fór Sturlu útan á Eyrum; hafði [hann] nær ekki í fé. Fórsk þeim vel, ok tóku land við Björgyn, ok var þar fyrir Magnús konungr. Þá var ok í Björgyn Gautr af Meli⁴. Gékk Sturla þegar á fund Gautz. Tók hann því vel ok mælti: 'Ertú Sturla inn Íslenzki?' 'Svá er víst,' segir hann. Gautr mælti: 'Heimoll er þér matr með mér sem öðrum Sturlungum.' Sturla mælti: 'Eigi er víst at ek eiga betra kosti.' Fór hann þá til vistar með Gauti, ok segir hönunum af it ljósasta um þangatkvámu sína. En Gautr segir hönunum aptr á mót, hversu mjök hann var af fluttr við Magnús konung; en þó meirr við Hákon konung. Lítu síðarr gengu þeir Gautr ok Sturla til Magnúss konungs. Kvaddi Gautr konung; en hann tók því vel. Sturla kvaddi ok konung; en hann svaraði öngu. Konungr mælti: 'Seg, Gautr, hvern þessi maðr er, er með þér ferr.' Gautr mælti: 'Þessi maðr er Sturla skáld Þórðarson; ok er nú kominn á yðra miskunn; ok hygg ek vera, herra, vitran mann.' Konungr mælti: 'Þann hyggjum vér, at hann væri eigi hér kominn ef hann væri sjálf-ráði; en þó mun hann reyna þá er hann finnr föður mínn.' Gautr mælti: 'Svá ferr⁵, þvíat ek hygg, at hann muni hafa yðr kvæði at færa ok svá föður yðrum.' 'Þat er líkast,' segir konungr, 'at eigi láta ek drepa hann; en eigi kemr hann í mína þjónustu.' Gékk Gautr ok Sturla þá í brott. En er þeir kómu til herbergis, mælti Gautr til Sturlu: 'Þunglega þótti mér konungr taka þínu máli; en þó eru þér grið ráðin, ok ætla ek þú hafir mjök af fluttr verit.' Sturla segir: 'Eigi efar ek þat; heldr þykkjumk ek vita, at Hrafn mun mik hér mjök af flutt hafa, er

¹ Cd. here adds,—var út kominn Hallvarðr gull-skór, sem fyrr segir. This is probably an interpolation, or a marginal gloss by transcribers of the seventeenth century, having in mind the summer of 1261 (see ch. 326), whereas the date is the summer of 1263. The vellum is here lost.

² Mæli, Cd. here and below. ³ þá kvað Sturla vísu þá er fyrr er rituð: Rauf við randa stýfi, add. (an interpolation). ⁴ Mæli, Cd. ⁵ ferr] conject.; fyrir, Cd.; or 'svá er farit.'

[III. 304: x. 16.]

mér þótti á Íslandi til tínt smátt ok stórt, satt ok logit.' Annan dag eptir gékk Gautr ofan í konungs-garð. Ok er hann kom aprt ok þeir Sturla töluðusk við, mælti Gautr: 'Skipask hefir nú um mál þítt, fyrir því at konungr vill nú at þú farir með hónum suðr með landi.' Sturla mælti: 'Mun eigi konungr hljóta at ráða? en eigi fýsir mik í brott héðan.' Rézk hann þá til ferðar með konungi, ok var skrá-settr í skip. Gékk hann þá til skips, ok var fátt manna komit; hafði hann húðfat ok svipti-kistu; settisk hann fram á þiljur. Nökkuru síðarr gékk konungr á bryggjur ok sveit manna með hónum. Stóð Sturla þá upp, ok hneigði hónum, ok kvaddi hann; en konungr svaraði öngu ok gékk aprt eptir skipi til lyptingar. Siglðu þeir um daginn suðr með landi. En um kveldit, er menn brutu upp vistir sínar, sat Sturla kyrr, ok bauð engi maðr hónum til matar. Þá gékk þjónustu-maðr konungs um skipit, ok spurði Sturlu, ef hann hefði nökkura vist ok drykk. Hann kvazk hvárki hafa. Síðan gékk þjónustu-maðrinn til konungs ok mælti við hann hljótt. Síðan gékk hann fram í skip til Sturlu ok mælti: 'Þú skalt fara í mötu-neyti með þeim Þóri munn ok Erlendi maga.' Þeir tóku við hónum, ok heldr fálega. En er menn lögðusk til svefns, þá spurði stafnbúi konungs, hverr skemta skyldi. Flestir létu hljótt yfir því. Þá mælti hann: 'Sturla inn Íslenzki, viltú skemta?' 'Ráð þú,' segir Sturla. Sagði hann þá Huldar-sögu, betr ok fróðlegar en nökkurr þeirra hafði fyrr heyrt er þar vóru. Þreyngðusk þá margir fram á þiljurnar ok vildu heyra sem górst; varð þar þröng mikil. Dróttning spurði: 'Hvat þröng er þar fram á þiljunum?' Maðr segir: 'Þar vilja menn heyra til sögu er hann Íslendingrinn segir.' Hón mælti: 'Hvat sögu er þat?' Hann svarar: 'Þat er frá trollkonu mikilli; ok er góð sagan; enda er vel frá sagt.' Konungr bað hana gefa at þessu öngan gaum, ok sofa. Hón mælti: 'Þat ætla ek, at Íslendingr þessi muni vera góðr drengr, ok sakaðr minnr en flutt hefir verit.' Konungr þagði. Sváfu menn þá af nóttina. En um morguninn eptir var engi byrr, ok lá konungr í sama lægi. En er menn sátu at drykk um daginn, sendi konungi Sturlu sendingar af borði. Mötu-nautar Sturlu urðu við þetta glaðir; 'Ok hlýzk betra af þér en vér hugðum, ef slíkt vensk opt á.' En er menn vóru mettir, sendi dróttning eptir Sturlu; bað hann koma til sín ok hafa með sér trollkonu-söguna. Gékk þá Sturla aprt í lyptingina, ok kvaddi konung ok dróttningina. Konungr tók

[III. 305: x. 17.]

kveðju hans lágt, en dróttning vel ok léttilega. Bað dróttning hann segja þá sömu sögu er hann hafði sagt um kveldit. Hann görði svá, ok sagði mikinn hluta dags sögu. En er hann hafði sagt, þakkaði dróttning hönnum, ok margir aðrir, ok þóttusk skilja at hann var fróðr maðr ok vitr. En konungr svarar öngu, ok brosti at nökkut svá. Þóttisk Sturla þá sjá, at allt skap konungs var þá léttara en inn fyrra daginn. Sagði hann þá konungi at hann hefði ort kvæði um hann, ok svá um föður hans; 'Vilda ek at þér hlýdduð til.' Dróttningin mælti: 'Látið hann kveða; þvíat mér er sagt, at hann sé it mesta skáld; ok mun kvæðit vera ágæta gótt.' Konungr bað hann kveða, ef hann vildi, 'Þat er þú þykkisk um mik ort hafa.' Þá kvað Sturla til þess er lokit var. Dróttning mælti: 'Þat ætla ek, at kvæðit sé vel ort.' Konungr mælti: 'Kanntú mjök görla at heyra?' Hón mælti: 'Ek vilda at yðr þætti svá, herra.' Konungr mælti: 'Spurt hefir ek, at Sturla kann at yrkja.' Kvaddi Sturla konung ok dróttningu, ok gékk til rúms síns.—Gaf konungi eigi at sigla þann dag. En um kveldit áðr hann fór sofa, lét hann kalla á Sturlu. Ok er hann kom, kvaddi hann konung ok mælti síðan: 'Hvat vili þér mér, herra?' Konungr bað taka silfr-ker fullt af víni, ok drakk af nökkut; fékk síðan Sturlu ok mælti: 'Vín skal til vinar drekka.' Sturla mælti: 'Guð sé lofaðr at svá sé.' 'Svá skal vera,' segir konungr. 'En nú vil ek at þú kveðir kvæðit þat sem þú hefir ort um föður mínn.' Sturla kvað þá kvæðit. En er lokit var, lofuðu menn mjök, ok mest dróttning. Konungr mælti: 'Þat ætla ek, at þú kveðir betr en Páfinn.' Konungr spurði Sturlu at um þangat-kvámu hans. Sturla sagði konungi vel ok einarðlega frá skiptum þeirra Hrafns; 'En nú veit ek, herra, at ek hefi af fluttr verit við föður yðvarn ok yðr af óvinum mínum, ok eigi með sönnu efni. Nú þarf ek, sem allir aðrir, Guðs miskunnar ok yðvarrar ásjá, herra; ok nú er allt mítt mál á yðru valdi.' Konungr svarar vel ok hóglega ok mælti: 'Nú hefir ek heyrt kvæði þín, Sturla, ok hygg ek at þú munir vera it bezta skáld. Nú mun ek þat at launum leggja, at þú skalt heim kominn með mér í náðum ok góðum friði. En faðir mínn á sök á sínum málum, er þit finnisk; en gótt mun ek til leggja.' Dróttning þakkaði konungi, ok kvazk hyggja at Sturla væri inn bezti drengr. Konungr tók þá Sturlu vel, ok tærði hönnum vel ok sæmilega. Dróttning var til hans forkunnar-vel, ok svá görðu aðrir eptir.

[III. 306: x. 18.]

Ok líttu síðarr kom Sturla í ina mestu kærleika við konung. Ok hafði konungr hann mjök við ráða-görðir sínar; ok skipaði hönnum þann vanda, at setja saman sögu Hákonar konungs föður síns, eptir sjálfs hans ráði, ok inna vitrustu manna forsögn. En áðr konungr lét setja söguna saman, hafði Hákon konungr andask í Orkneyjum, ok þótti mönnum þat mikil tíðendi um öll Norðrlönd, ok inn mesti skaði¹. Ok þá í annarri útanferð Sturlu var hann enn með Magnúsi konungi vel haldinn ok mikils metinn. Þá setti hann saman sögu Magnúss konungs eptir bréfum ok sjálfs hans ráði. Görðisk hann þá hirðmaðr Magnúss konungs, ok því næst skutil-sveinn. Hann orti mörg kvæði um Magnús konung, ok þá margfalda sæmð þar fyrir. Síðan kom útan af Íslandi Helga Þórðardóttir, kona Sturlu, ok synir hennar. Var hön þar fyrir sakir Sturlu, tekin í ina mestu sæmð af dróttningu. Þórðr Sturluson kom útan, ok fór til konungs, ok var þar vígðr til prestz, ok varð síðan hirðprestr Magnúss konungs, ok fékk mikla virðing, ok andaðisk þar². Sturla orti um Birgi jarl af Svíþjóð tólf vísna flokk, ok þá þar laun fyrir; var þat kumpas af baldikin, ok kyrtill hálf-ermaðr, baldikinn, ok skarlat, ok ágætt kaprun. En er þeir Magnús konungr ok Birgir jarl fundusk, þá færði Sturla drápu er hann hafði ort um Birgi jarl. Þakkaði jarl hönnum vel kvæðit, ok bauð Sturlu upp í Svía-veldi með sér; 'Skal þik hvárki skorta góða hesta né gangs-silfr.' Sturla gaf jarli þar fyrir góðar þakkir; 'En konungr hefir mér gefit útferðar-leyfi til Íslandz.' En konungr leit frá ok brosti við, þvíat þeir Sturla höfðu eigi um þat talat. En þó lét konungr hönnum leyft verða þat sumar út at fara til Íslandz³.

¹ Some of the paper transcripts (but not Br. or V.) here add:—Sturla þá orðlof til Íslandz er skip gengu. Síðan siglði hann enn at nýju nökkuru síðarr; 'sigla' in this sense is a modernism. The vellum A is here unfortunately lost, and the text only extant in transcripts, partly glossed, of the seventeenth century. The words, even of Br., 'ok þá í *annarri* ú.' are somewhat suspicious. The text we believe ran thus:—ok inn mesti skaði. Var Sturla þá með Magnúsi kgi vel haldinn, etc. The Annals are silent on any return to Iceland or a second voyage to and from Iceland in the interval of 1264–71. The statement of the Annals is this:—Sturla's first journey to Norway in 1263, and return in 1271; second journey in 1277, and return in the following year.

² He died in 1283, one year before his father.

³ The following entries in Br. are a compilation from the Annals, and a gloss of the transcribers:—Hit næsta sumar eptir andlát Hákonar konungs andaðisk Brandr

[III. 307: x. 19.]

*	*	*	*	*	*	*	*
*	*	*	*	*	*	*	*
*	*	*	*	*	*	*	*

332. ¹ Þat er frá Sturlu sagt, at hann fór til Íslandz með lögþók þá er Magnús konungur hafði skipat. Var hann þá skipaðr lögmaðr yfir allt Ísland. Vóru þá laga-skipti á Íslandi. Tók hann þá við búu um haustið í Fagradal af Skeggja bónda.

Þann vetr var með Sturlu Þórðr Narfason. Þat var eitt sinn um vetrinn, at þangat kom til Sturlu Bárðr son Einars Ásgrímssonar; hann fór á skipi. En þann dag eptir er þeir fóru á brott, laust á veðri miklu fyrir þeim, ok ugðu menn at þeir mundu týnask. Þórðr gékk út ok inn, hugði at ef veðr minkaði. Ok eitt sinn er hann kom inn mælti Sturla: 'Vertú kátr, Þórðr, eigi mun Bárðr, frændi þinn, drukna í þessi ferð.' 'Þat muntú aldri vita,' segir Þórðr. En þat fréttisk þá síðarr sem Sturla sagði.—Nökkuru síðarr um várit tók Bárðr sótt. Þá spurði Þórðr Sturlu, hvárt Bárðr mundi upp standa ór sóttinni eðr eigi. 'Skil ek nú,' segir Sturla, 'hví þú spyr þessa. En fá mér nú vax-spjöld mín.' Lékk hann þar at um hríð. Líttu síðarr mælti Sturla: 'Ór þessi sótt mun Bárðr andask.' Þat fór svá.

Sturla fór þá til Staðarhóls búu sínu, ok hafði Lögsögu þar til er hófusk deilur milli kenni-manna ok leik-manna um staða-mál. Lét Sturla þá lögsögu lausa, ok settisk hjá öllum vandræðum er þar af görðusk.—Margir menn heyrðu Árna biskup þat mæla, ok þótti þat merkilegt, at Sturla mundi nökkurs mikils góðs at njóta, er hann gékk frá þessum vanda.—Tók þá lögsögn Jón Einarsson ok Erlendr sterki.

Sturla görði bú í Fagrey; en fékk Snorra, syni sínum, land á Staðarhóli til ábúðar. Sat Sturla þá í góðri virðing², þar til er hann andaðisk einni nótt eptir Óláfs-messu-dag. Var hann ok

biskup Jónsson at Hólum. Þá fór Óláfr Grænleendinga-biskup af Íslandi. Þat haust fyrir Michaelis-messu lét Gizurr drepa Þórðr Andrésson.

¹ This final chapter and, we think, the last paragraph of the preceding chapter were added, after the death of Sturla the historian, probably by the editor or compiler of our present Sturlunga text. This refers to the summer of 1271 and the following winter of 1271-72.

² virðing] mörg ár í elli sinni, add. some of the paper transcripts.

[III. 308: x. 19.]

Óláfs-messu-dag fyrst í heim, ok Óláfs-messu-dag síðast¹. Hann var þá sjautögr² er hann andaðisk. Var líkami hans færðr á Staðarhól, ok jarðaðr þar at kirkju Pétrs Postula, er hann hafði mesta elsku á haft af öllum helgum mönnum.

¹ var hann—síðast] instead of which, some of the less correct paper transcripts read, var hann ok oleaðr messudaginn fyrri, ok svá inn síðari, but no doubt badly.

² sjautögr] nær lxx, Cd. Sturla died on the 30th of July, 1284, having just completed his seventieth year, being born on the 29th of July, 1214.

END OF THE STURLUNGA SAGA.

APPENDIX.

I. H R A F N S S A G A.

PROLOGUE.

1. ATBURÐIR margir, þeir er verða, falla mönnum opt ór minni, en sumir eru annan veg sagðir en verit hafa; ok trúa því margir er logit er, en tortryggja þat er satt er. En fyrir því at 'Aþr hverfr lygi þá er sönnu mætir,' þá ætlu vær at ríta nökkura atburði, þá er görzk hafa á vórum dögum, á meðal vár kunnra manna, sem vér vitum sannleik til. Í þeim atburðum mun sýnask mikil þolinmæði Guðs almáttigs, sú er hann hefir hvern dag við oss; ok sjálfraði þat er hann gefr hverjum manni, at hverr má göra þat sem vill, gótt eðr íllt.

2. SVEINBJÖRN hét maðr, son Bárðar svarta, Atla sonar, Höskullz sonar, Atla sonar, Högna sonar ins heppna, Geirþjófs sonar, er nam Geirþjófsfjörð, Valþjófs sonar ins gamla. Sveinbjörn bjó í Arnarfirði á þeim bæ er á Eyri heitir; hann átti konu þá er Steinunn hét; hón var Þórðar dóttir Oddleifs sonar. Sveinbjörn var goðorðz-maðr ok vitr, ok mikill atferðar-maðr, læknir góðr. Atli, föður-faðir hans, hafði verit með Magnúsi konungi inum góða Óláfssyni í bardaga á Hlýrskógs-heiði þá er hann barðisk við Vindi. Þá vitraðisk Óláfr konungr Magnúsi syni sínum; bað hann velja tólf menn af öllum herinum þá er væri af inum bestum

ættum til þess at þeir bindi sár manna; en hann kvezk þat þiggja mundu af Guði, at í hvers þeirra kyni skyldi síðan lækning haldask, er þar væri til valðir sár manna at binda. En eptir bardagann skipaði hann þeim til at binda sár manna; þvíat fáir vóru læknaðir í liði hans, en margir vóru sárir orðnir. Þar batt Atli sár manna fyrsta sinn at boðorði Magnúss konungs; ok var síðan algörr læknaðir, sem allir þeir er þar bundu sár manna. Svá kom lækning fyrsta sinn af Guðs miskunn í kyn Bárðar svartar. Þau Sveinbjörn ok Steinunn áttu tvá sonu ok fimm dætr: Herdís hét dóttir þeirra er átti Hallr prestur ok lögsögu-maðr, sonr Gizurar lögsögu-mannz. Helga hét önnur dóttir þeirra; hana átti Brandr Þóris son ok Helgu Jóns dóttur austan frá Svínafelli. Guðrún hét in þriðja dóttir þeirra; hana átti Sámr prestur Símonar son. Halla hét in fjórða; hana átti Þórðr Arason. Birna hét in fimta. Markús hét son Sveinbjarnar inn ellri, en Hrafn inn yngri. Markús var mikill maðr vexti ok ramr at afli. Svá var handlegr hans digr meðal axlar ok ölboga, sem lær mannz væri. Hann var ungr til bókar settr ok síðan vígðr til prestz. Á Eyri í Arnarfirði stendr steinn sá er Markús bar þangat. Í þeim steini vóru klappaðir fjórir koppar; ok er nú hafðr til þvált-steins, ok er svá höfugr at varla megu fjórir karlar hefja. En fyrir því at 'Skammæ eru of öll þessa heims¹,' þá varð Markús eigi langlífr. Hann fór einn vetr ór Arnarfirði um heiði til Tálkna-fjarðar ok þeir fjórir saman; ok á heiðinni görði at þeim vánt veðr svá at þeir fóru villt. Ok er minnstar vánir vóru, þá brast undir þeim einn hengi-skafli. Ok í þessi skriðu týndisk Markús prestur, ok annarr maðr með hönun; en sá komsk í brott heill ór skriðunni er óknástr var; sá hét Árni; ok Húnþjófr hét annarr maðr er á brott komsk. Þessi atburðr varð þar sem heitir Feiksdalr.

3. Hrafn var á unga aldri snemmendis mikill atgörvís-maðr. Hann var Völundr at hagleik, bæði at tré ok at járni; ok skáld; þó hefir hann fátt kveðit svá at vér vitim; ok inn mesti læknaðir ok vel lærðr; ok eigi meirr vígðr en krúnu-vígslu; lög-spakr maðr ok snjall-talaðr ok minnigr, ok at öllu fróðr. Hrafn var mikill maðr ok réttleitr í andliti, svartur á hárs-lit; syndr vel, ok við allt fimr þat er hann hafðisk at; bogmaðr mikill, ok skaut manna bezt handskoti. Hrafn fór ungr brott af landi, ok fékk góða virðing í

¹ Thus partly emend.; seinar eru of *als*, Cd.; sköm eru oföll, B.

öðrum löndum af höfðingjum; sem vitni bar um þær gersimar er Bjarni biskup sendi hónum, sonr Kolbeins hrúgu ór Orkneyjum, út hingat: þat fingr-gull er stóð eyri, ok var merktr á hrafn ok nafn hans, svá at innsigla má með; annan hlut sendi biskup hónum, söðul góðan; ok inn þriðja hlut stein-klæði. Hrafn var útan einn vetr, ok var á hendi tígnum mönnum, ok þótti mikils virðr hvar sem hann kom, fyrir sþrótta sakir. Þá var Sverrir konungr fyrir Noregi. Annat sumar sigldi hann út hingat, ok fór til bús með föður sínum á Eyri.

4. Atburðr sá görðisk í Dýrafirði á várþingi þá er Hrafn var þar, at rosm-hvalr kom upp á land; ok fóru menn til at særa hann; en hvalrinn hljóp á sjó ok sökk, þvíat hann var særðr á hol. Síðan fóru menn til á skipum, ok görðu til sóknir; ok vildu draga hvalinn at landi; ok unnu öngar lyktir á. Þá hét Hrafn á inn helga Thomas biskup til þess, at násk skyldi hvalrinn, hausfastar tenn ór hvalnum, ef þeir gæti náð hvalinn at landi fluttan. Ok síðan er hann hafði heitið, þá varð þeim ekki fyrir at flytja at landi hvalinn. Þessu næst fór Hrafn í brott, ok kvómu þeir skipi sínu við Noreg. Þetta sannar Guðmundr Svertingsson í drápu þeirri er hann orti um Hrafn:—

Sviðr braut sinni öðru sundr men-broti grundar
 (brast glym-fjöturr Gestils) garð fyrir knarrar-barði:
 Áðr veðr-lostinn vestan vegg-öndur framir seggir
 (meðr stigu glatt af græði grund) við Noreg bundu.

Þann vetr var Hrafn í Noregi. Ok at vári fór hann vestr til Englandz, ok sótti heim inn helga Thomas Erkebiskup í Kantarabergi, ok færði inum helga Thomas tenn; ok varði hann þar fé sínu til musteris, ok fal sik undir þeirra bænir. Þetta sannar Guðmundr Svertingsson:—

Get ek þess er gékk at lúta geðfastr enum helgasta
 böl-hnekkjanda af blakki blás vandar Thomási:
 Sök-reynir bjó sína suðr drengilegr lengra
 för, sem fyrðar heyra, foeti sál at boeta.

Þaðan fór hann suðr um haf, ok sótti heim inn helga Egidium í Ílans-borg. Ok er hann kom þar, þá minntisk hann þess er mælt er af alþýðu, at Guð veiti hverjum þeim er komr til Egidium eina bæn þá er maðr vildi helzt biðja, af verðleikum Egidii. Þá bað Hrafn þess Guð almáttkan, at af verðleikum Egidii skyldi hvárki

fjár-hlutur né þessa heims virðing svá veitask hónum, at þeir hlutir hnekði fyrir hónum fagnaði himinríkis dýrðar. Ok þat hyggjum vér, at Krístr veitti hónum þetta; þvíat Hrafn hafði nær alla hluti til þess at hann mætti mikill höfðingi sýnask. En engi var sá orðrómr á af alþýðu manna hér á landi um hans virðing, sem oss sýndisk hann til vinna; þvíat vér seam nakkvera menn þá er meiri virðing hafa af alþýðu er minna unnu til virðingarinnar. Síðan fór Hrafn vestr til Jacobs. Sem Guðmundr segir:—

Fyrr kom fleina-rýrir fram jó-keyrir glamma
(lýðir sjá storma stríða stund) til Jacobs-fundar.

Þaðan fór hann til Róma-borgar, ok fal líf sítt á hendi Guðs Postulum ok öðrum helgum mönnum. Síðan fór hann sunnan frá Rómi, ok varði fé sínu til helgra dóma, þar sem hann kom. Ok er hann kom í Noreg, þá fór hann út til Íslandz, ok var um vetrinn á Þingvelli með Brandi mági sínum. Þá fóru þeir Hrafn ok mágar hans, Hallr Gizurason ok Brandr, í Kallaðarnes at biðja Hallkötlu Einars dóttur til handa Hrafni; ok var þat at ráði gört. Hallkatla var Einars dóttir, Gríms sonar, Ingjaldz sonar, Gríms sonar glammaðar, Þorgils sonar errubeins-stjúps. Móðir hennar var Þórey Mús dóttir. Síðan fór Hrafn vestr á Eyri; ok tók hann við fjár-hlut þeim er faðir hans ok móðir hans hafði átt; ok bjó á Eyri í Arnarfirði þaðan af meðan hann lifði. Hrafn tók þá við goðorði því, sem faðir hans hafði átt, ok manna-varðveizlu. Þá réðu þeir Mögr, ok Seldælir ok Hraunsverjar, goðorð sítt undir Hrafn fyrir sakir vinsælda hans. Svá var bú Hrafns gagnauðigt, at öllum mönnum var þar heimill matr þeim er til sóttu ok örinda sínna fóru, hvárt sem þeir vildu setið hafa lengr eðr skemr. Alla menn lét hann flytja yfir Arnarfjörð þá er fara vildu. Hann átti ok skip á Barða-strönd; þat höfðu allir þeir er þurftu yfir Breiðafjörð. Ok af slíkri rausn Hrafns var sem brú væri á hvárum-tveggja firðinum fyrir hverjum er fara vildi. Svá fylgði hans lækningu mikill Guðs kraptr, at margir gengu heilir frá hans fundi þeir er banvænir kvómu til hans fyrir vanheilsu sakir. Sem hér segir:—

Sótti Hrafn at hitta höggusár af fári
maðr eða meðr at öðrum margr sá er þurfti bjargar:
Hverr gékk hodda-stökkvir heill, segi'k á því deili,
ljóns eða leystr frá meinum lög-varðanda ór garði.

Til einkis var hónum svá títt, hvárki til svefns né matar, ef sjúkri

menn kvómu á fund hans, at eigi mundi hann þeim fyrst nökkura miskunn veita. Aldregi mat hann fjár lækning sína. Við mörgum mönnum vanheilum ok félausum tók hann þeim er þrot-ráða vóru, ok hafði með sér á sínum kostnaði þangat til er þeir vóru heilir. Fyrir því væntum vér, at Kristr muni kaup-laust veitt hafa Hrafni með sér andlega lækning á dauð-degi hans. Eigi at eins græddi Hrafn þá menn er særðir vóru egg-bitnum sárum, heldr græddi hann mörg kynja-mein þau sem menn vissu eigi hvers-háttar vóru: —Þorgils hét maðr, er hafði meinsemi þá, at allr líkamr hans þrútnaði, bæði höfud hans ok búkr, hendr ok fætr. Hann kom á fund Hrafns á förnnum veg á einum gistingar-stað þeim er Hrafn hafði, ok bað hann lækningar; en Hrafn brenndi hann marga díla, bæði í kross fyrir brjósti, ok í höfði, ok í meðal herða. En hálfum mánaði síðarr var allr þroti ór hans hörundi, svá at hann varð alheill.—Kona sú kom á fund Hrafns, er mikit hugar-válað hafði; hón grét löngum, ok var svá brjóst-pungt, at nær héllt henni til örvinlunar. Hrafn tók henni æða-blóð í hendi í æði þeirri er hann kallaði þjótandi. En þegar eptir þat varð hón heil.—Þorgils hét maðr er tók vit-fíring; hann var svá sterkr at margir karlar urðu at halda honum. Síðan kom Hrafn til hans, ok brenndi hann í höfði díla nakkvara; ok tók hann síðan vit sítt. Lítlu síðarr varð hann heill.—Í sveit Hrafns varð maðr þotráða er hét Marteinn ok var Brandzson; hann hafði stein-sótt, svá at [fyrir] því mátti hann eigi þurft sækja er steinninn féll fyrir getnaðar-liðu hans. Síðan tók Hrafn við honum, ok hafði hann með sér lengi; ok létti hans meini með mikilli íþrótt; ok svá sótti meinit at honum, at hann varð banvænn, ok lá bolginn sem naut; ok þá heimti Hrafn til sín presta sína, ok þá menn er vitrastir vóru með honum; ok spurði hvárt þeim þótti sjá maðr fram kominn fyrir vanmegnis sakir; en allir sögðu, at þeim þótti hann ráðinn til bana, nema atgörðir væri hafðar. En Hrafn sagði; at hann mundi til taka með Guðs forsjá ok þeirra atkvæði. Ok þá fór hann höndum um hann, ok kendi steinsins í kviðinum, ok færði hann fram í getnaðar-liðinn svá sem hann mátti, ok batt síðan fyrir ofan með hör-þræði svá at eigi skyldi upp þoka steinninn; ok öðrum þræði batt hann fyrir framan steinninn. Ok þá bað hann at allir skyldi syngja fimm *Pater noster* þeir er inni vóru, áðr hann veitti atgörðina. Ok síðan skar hann um endilangt með knífi ok tók í brott tvá steina; síðan batt hann viðsmjör við sárit, ok

græddi hann svá at hann varð heill. Torvellt er at tína öll ágæti þróttlegrar lækningar hans þeirrar er Guð gaf hönun. En fyrir því má slíkt eigi undarlegt sýnask at Guði eru öngir hlutir ómáttugir, ok af Guði er öll sönn lækning; svá sem Páll postuli segir: *Alii gratia sanitatum in eodem spiritu.* Þat er svá at skilja: Sumum mönnum er gefin miskunn Heilags Anda. Mörgum mönnum veitti Hrafn smíðar sínar, ok aldri mat hann þær fjár. Bæ sínn á Eyri bygði hann vel, ok görði þar mörg hús ok stór, ok marga aðra bæjar-bót, þá er mikil merki má á sjá.

5. Markús hét maðr; hann var Gísli son, Þórðar sonar, Ulfs sonar. Guðríðr hét kona Markúss; hön var Steingríms dóttir. Ingibjörg hét kona Markúss; hön var dóttir Oddz af Söndum ór Dýrafirði. Þau Markús ok Ingibjörg fluttu sik af Söndum í Dýrafirði ok til Saurbæjar á Rauða-sandi, ok bjoggu þar, ok áttu tvá sonu ok eina dóttur, svá at ór barnæsku kæmisk. Gísli hét son þeirra inn ellri, en Magnús inn yngri, en Hallbera dóttir. Loptr hét son Markúss; hann var laungetinn. Ragneiðr hét móðir hans; hön var Bjarnar dóttir. Markús var bú-þegn góðr ok mikill atferðar-maðr. Hann fór útan, ok lét höggva í Noregi kirkju-við góðan; síðan fór hann út hingat ok kom í Austfjörðu í Gautavík, ok gaf kirkju-viðinn allan Sigmundi Ormssyni. Sú kirkja stendr nú austr á Valþjófsstöðum. Sigmundur var þá mestr höfðingi í Austfjörðum. Síðan fór Markús á Rauða-sand til bús síns, ok bjó þar lengi síðan í góðri virðingu. Markús var eigi goðorðz-maðr, ok var þó með öllu ríkr í héraði sínu. Svá lét hann bæ sínn húsa stór-kostlega, at hans bær var svá húsaðr sem þeir er bezt vóru húsaðir í Vestfjörðum. Síðan andaðisk Ingibjörg, kona Markúss; ok eptir hennar andlát fór Markús í brott af landi, ok lét höggva í Noregi kirkju-við góðan. Hann fór suðr til Róms; ok er hann fór sunnan frá Róm[i], keypti hann klokkur góðar í Englandi ok hafði þær með sér í Noreg. Síðan fór hann til Íslandz með kirkju-viðinn ok klokkurnar. Ok er hann kom út hingat, lét hann göra kirkju göfuglega á Rauða-sandi; ok til þeirrar kirkju gaf hann klokkurnar, ok Óláfs-skrín er hann hafði út haft. Sú kirkja var síðan vígð Guði Almátkum ok heilagri Máriu dróttningu. Eptir andlát Ingibjargar var Markús óglaðr löngum, af hug-trega þeim er hann hafði af hennar andláti.

6. Maðr hét Ingi; hann var Magnús son; hann bjó í Patreksfirði á þeim bæ er heitir at Hval-skeri. Ingi var mikill maðr vexti

ok ljótr, grályndr ok gár-fenginn. Á þeim bæ er Ingi bjó var bæna-hús; þat lá undir þá kirkju er á Rauða-sandi var. En þat var boð ins heilaga Þorláks biskups, at hvergi skyldu bæna-hús niðr falla þar sem áðr vóru. Ok ef bæna-hús hrörnaði eðr félli niðr, þá skyldi af toptinni gjalda sex aura til graptar-kirkju þeirrar er bæna-húsit lá undir. Á þeim bæ er Ingi bjó, féll bæna-hús ofan; en þat hús lét Ingi eigi upp göra, ok ekki vildi hann gjalda af toptinni. Þat fé heimti Markús at Inga; en hann galt eigi féit. Þaðan af óx óþykt með þeim Markúsi ok Inga. Guðlaugr hét maðr; hann var Valentinus son; hann bjó at bæ þeim er heitir at Stökkum. Jólinn hét systir Guðlaugs; hana átti Ingi. Þat var eitt haust, þá er sauðir vóru reknir saman í rétt at Rauða-sandi, at Markús lét draga sauði sína í hús til skurðar. Þá kómu þeir Guðlaugr ok Ingi til réttarinnar. Þeir fengu til mann þann er Þormóðr hét, at draga sauð, þann er Ingi átti, til sauða Markúss þeirra er til skurðar vóru dregnir; þvíat þeir vildu gefa Markúsi gagn-sök í móti fjár-heimtu þeirri er hann heimti bænhúss-tollinn at Inga. Síðan skildusk menn at réttinni. En um morguninn eptir fékk Markús menn til at skera sauði þá er inn vóru dregnir. En er húskarlar Markúss vóru at slátra, þá sendu þeir Ingi mann til fundar við þá, at vita hvárt þeir hefði skorit sauðinn þann er Ingi hafði látið draga til sauða Markúss; en þeir Markús vissu enga ván til at Ingi átti þar sauð inni með sauðum Markúss. Þá höfðu húskarlar Markúss skorit sauðinn. En er sendi-maðr Inga kom þangat til er þeir slátruðu, þá heilsuðu þeir hönunum; en hann tók kveðju þeirra. Hann tók upp höfuð sauða þeirra er þeir höfðu skorit, ok finnr þar höfuð þat er mark Inga var á. En þeir svöruðu ok kvóðusk eigi vitað hafa at með því marki hefði verit. Sendi-maðr Inga fór í brott ok kemr á fund þeirra Guðlaugs, ok segir at húskarlar Markúss hefði skorit gelding er Ingi átti. Nú er Markús varð þess varr at húskarlar hans hefði skorit sauð þann er Ingi átti, þá sendi hann mann til fundar við þá Inga ok Guðlaug, ok bauð at gjalda fé fyrir sauð þann, vaðmál, eðr sauð þann annarr er þeir vildi, ef þeim þætti sér þat betr koma at hafa, heldr en slátr þess sauðar er skorinn var. Þeir svöruðu, ok kvóðusk ekki vilja þat þiggja er Markús bauð. Þeir sögðu þessa sök búna vera á hendr Markúsi um sauða-skurð, á mót þeirri sök er hann hafði á höndum Inga um bænhúss-toll. Ok síðan drógu þeir glott at ok mikit skaup, at Markús mundi eigi allt

rétilega fá til bús síns; ok höfðu mörg heimsleg orð um þetta mál. Nú við þessi slög þeirra ok íllt orða-lag þá reiððisk Markús mjök, ok kvazk eigi lengi mundu nenna at sitja sér minnum mönnum slíkan ósóma er þeir tóku upp.

7. Þá er þessi mál hófusk, þá dreymði þann mann draum er Guðbrandr hét Gestzson. Hann dreymði þat, at hónum þótti maðr koma at sér, mikill ok svartr ok illilegr. Hann þóttisk spyrja hvat manni hann væri. Sá svaraði, ok kvað vísu:—

Líðr gótt sumar gróðrar, gandrekr þrumir landa;
heimr er í hæstum blóma hirtr, nú er ráð at birtask:
Mjök er grálega glyjaðr (gapir hann á sjót manna)
ólmr und ægis-hjálmi Ingólfr kominn hingat.

Þann draum hyggjum vér verit hafa fyrir þeim ófriði er á Rauðasandi varð. En fyrir því, at 'Lítið er nef var (!) en breiðar fjaðrar¹,' þá óx óþykt með þeim Markúsi ok Inga, svá at eigi var óhætt. Markús var þingmaðr Jóns Loptz sonar, Sæmundar sonar; en Ingi ok Guðlaugr vóru þingmenn Hrafns Sveinbjarnar sonar. Markús var frændi Hrafns, manni firnari en systrungr. Guðlaugr var ok skyldr Hrafni nökkut. Þat var eitt haust, at Ingi fór á kynnis-leit til Stakka til Guðlaugs, ok var þar nökkurar nætr. En er Ingi skyldi heim fara, þá ræzk Guðlaugr í ferð með hónum. Í þeirri ferð vóru sönir Inga, Arnórr ok Magnús. Ketill hét maðr, Árni ok Þormóðr, er í þeirri ferð vóru. Þeir fóru um tún í Saurbæ. Ok er þeir vóru komnir í tún-garð, þá kom kona nökkur í stofu, sú er úti hafði verit, ok mælti: 'Nú fara þeir Ingi hér í tún.' Karlar vóru at skinnleik margir, heima-menn Markúss. Loptz son hans var sjúkr, ok var hann því eigi at leiknum. Þeir Gísli ok Magnús vóru börn at aldri. Nú er Markús heyrir sagt, at þeir Ingi fara þar um tún, þá tók hann öxi í hönd sér, ok gékk út á hlaðit í móti þeim, ok hjó þegar til Inga; ok kom höggit framan í enni hónum; ok varð þat sár ekki mikit, þvíat² Ingi bjó í móti til Markúss ok hjó í sundr viðbeinat, ok þar á hol. Ok líflu síðarr dó Markús. Ok er hann var fallinn, þá kvómu húskarlar hans út. Maðr hét Sigurðr Þórðarson; ok var hann húskarl Markúss. Ok er hann sá hann veginn, þá hjó hann til föru-nautz Inga, þess er Ketill hét; hann féll við höggit ok dó þegar. Ok er Ketill var veginn, þá hjó Sigurðr þegar til Guðlaugs, ok veitti

¹ Thus? a saying, but the words are somehow corrupt.

² Thus.

hónum sár mikit. Þá var Sigurði haldit. Vóru þá sögð Lopti tíðendin, þar sem hann lá sjúkr, at faðir hans var veginn. Þá reis hann upp þegar ok tók spjót í hönd sér, ok gékk út, ok lagði til Guðlaugs, ok veitti hónum sár mikit; ok var Loptr þá tekinn ok haldinn. Maðr hét Bárðr; hann var son Ingólfs, Bárðar sonar ins Svarta; hann var vinr Markúss ok frændi, sviðr maðr ok. góðgjarn; hann beiddi Lopt griða fyrir hönd þeirra Guðlaugs ok Inga; sagði þá báða sára; kvað þá til einskis vera at vinna á þeim; en föru-nautr þeirra einn veginn; kvað annat vera hjálpvænlegt Markúsi föður hans en þá væri fleiri menn veginir at sinni. Ok af þessum orðum Bárðar vóru grið sett meðal manna; ok síðan fór Ingi ok hans félagar í brott. Þessir atburðir urðu tveim nóttum eptir Allra-heilagragra-messu. Svá berr ártíð Markúss ok Ketils. Síðan var lýst vígi Markúss. Árni Surtzson, föru-nautr Inga, lét sem hann skyldi óhelga Markús. Þormóðr, sá er skotið hafði sauðnum til sauða Markúss, færði Lopti höfuð sítt um vetrinn eptir víg Markúss; en Loptr mælti, at hann skyldi sjálfr ráða fyrir höfði sínu. Um þat var kveðin vísa:—

Hvat-vetna grét (hefig þat fregit)
 (býsn þótti þat), Baldr ór Helju:
 Þó hefir hæra, þá er höfuð færði,
 Þormóðr þotið; þat er ólogit.

Of várit næsta eptir víg Markúss var áttur sáttar-fundr of þessi mála-efni. Sá fundr var á Barða-strönd á þeim bæ er at Hauka-bergi heitir. Fyrir þeim fundi réð Hrafn Sveinbjarnarson ok Jón prestur Brandzson, ok Krákr Þórarinsson, Steinólfr prestur Ljótzson. Jón Brandzson var vinr mikill Loptz Markús sonar, ok því bað hann Hrafn til at handsala fyrir Inga ok Guðlaug þingmenn sína; eðr fá menn til handsala. Gellir hét maðr Steins son ok Jóreiðar Þórólfs dóttur. Gellir átti Vigðísi Sturlu dóttur; en Jón Brandzson átti Steinunni Sturlu dóttur; en þó var sínum-megin hvárr þeirra at þessu máli; þvíat Gellir hafði tekizt á hendr Inga, ok varð-veitt hann á laun á bæ sínum. Gellir var hávaða-maðr mikill ok heitramr. En þá er Gellir vissi fund þenna, samnaði hann liði, ok fór með fjölmenni til þessa fundar, ok hafði með sér í för Árna, er óhelgat hafði Markús. Þeir fóru með mikilli gemsan. Ok er þeir vóru á för komnir, þá sagði Gellir sik fleirum mönnum and-vígan en einum. Um þat var kveðin sjá vísa:—

'Verða nadda-nirðir (nú em'k út kominn) lúta;
víst man ek fimm it fæsta fella menn,' kvað Gellir.

Ok er þeir kómu til fundarins þá var Lopti mjök óþokkat um þeirra gems; því skaut hann spjóti í flokk Gellis. Af því spjóti fékk sá maðr sár er Hólmsteinn hét; hann féll við skotið; ok varð lítt sárr. Ok síðan hljóp föru-nautr Loptz sá er Óttarr hét, ok hjó í flokk Gellis; en maðr vildi stöðva höggit sá er Örnólfr hét; hann var hús-karl Steinólfs prestz; en Óttarr hjó Örnólfr bana-högg; ok síðan vóru margir menn særðir föru-nautar Gellis. Síðan beiddu góðgjarnir menn griða. Ok af því, at margir góðir menn ok vitrir vóru við staddir, þá var sætzk á þessi mál þeirra í millum. Um víg Örnólfs ok áverka er þar görðusk, skipuðu þeir Hrafn ok Jón Brandzson. Á þeim fundi var Eyjólf Snorrason. Hann kvað þá vísu þessa:—

Strendir hvöttu vápn vönd; víða ferr ýgs-lið;
Gellir vissi fyrir fall, flatir skriðusk menn at;
Lopti var sú gefin gjpt grjóti mætti hans spjót;
Jónan leyfði ok þá öldum at lita skjöld.

Á þeim fundi var sætzk á víg Markúss ok víg Ketils, ok áverka alla þá er þar görðusk á þeim fundi. Jón Loptzson skyldi göra slfka fé-sekð sem hann vildi gört hafa. Þau fé-gjöld handsöluðu þeir Hrafn, ok Krákr Þórarinsson, Helgi bróðir Guðlaugs, Páll Surtzson bróðir Árna. Þat var ok skilit undir sætt, at Ingi skyldi fara braut af landi, ok koma aldri aprt. Guðlaugr ok synir Inga skyldu fara í brott ór Vestfirðinga-fjórðungi ok verða þar aldri síðan vistum. Árni Surtzson var ok héraðs-sekr um Barðaströnd ok Rauða-sand, um Víkr ok Patreks-fjörð. Ok um sumarit eptir á Alþingi görði Jón Loptzson um þessi mál svá sem ætlat hafði verit. Þau fé öll sem gör vóru, guldusk at máldögum. Ingi fór í brott af landi, ok kom aldri aprt síðan. Guðlaugr ok synir Inga fóru í brott ór Vestfjörðum. Loptr gaf mörgum mönnum sakir þeim er verit höfðu vinir Inga ok tók fé af. Árni Surtzson var síðan í Tálkna-firði. Þá var þat mælt af nökkurum mönnum fyrir Lopti, at Árni væri illz verðr af hönnum fyrir þat er hann hafði óhelgat föður hans. Nökkurum misserum eptir víg Markúss fór Loptr, ok sá maðr með hönnum er Galti hét, í Tálkna-fjörð, á þann bæ er í Krossadal heitir. Þeir hitta þar heima-menn ok spyrja hvar Árni sé; en þeim var sagt, at hann var eigi heima. Þá fóru

þeir í Selárdal, ok vóru þar nökkurar nætr. En er þeir fóru heim, þá fundu þeir Árna á götu; ok hjó Loptr þegar til Árna; en hann bar af sér höggit. Síðan sótti Loptr at hónum; en hann varðisk vel. Ok er Galta þótti Lopti seint sækjask, þá fór hann til, ok vann á Árna; ok síðan vógu þeir hann. Þat víg varð inn næsta dag eptir Óláfs-messu. Þat víg mæltisk ílla fyrir; þvíat fé öll höfðu goldin verit fyrir Árna; ok hann hafði sætt þá, er gör hafði verit á hendr hónum, vel haldit við Lopt. Síðan bætti Loptr frændum Árna fé sem gört var á hendr hónum af þeim mönnum er til görðar vóru teknir. Loptr bjó nökkura vetr á Rauða-sandi síðan, ok varð-veitti bú bræðra sínna til þess er þeir höfðu aldr til at taka við fjár-varðveizlu sinni.

8. Maðr hét Snorri; hann var Þórðar son, Þorvaldz sonar, Kjartans sonar, Ásgeirs sonar, Knattar sonar. Sigríðr hét móðir hans, dóttir Hafliða Más sonar. Snorri var höfðingi mikill, ríkr ok fjölmennr, vitr ok stórráðr. Snorri bjó í Ísafirði á bæ þeim er í Vatzfirði heitir. Snorri var lítill maðr vexti ok vænn at yfir-liti ok vel vaxinn; hann átti mart barna, ok vóru engi skír-getin. Hafliði hét son hans; hann var vitr maðr ok vinsæll ok mikill umbótar-maðr, bæði með föður sínum ok öðrum þeim sem hans ráð vildu hafa; þvíat Snorri þótti eigi í öllum stöðum jafnaðar-maðr vera; en sá ójafnaðr gékk aldri við ef Hafliði var nær, fyrir gæzku sakir hans ok réttlæti; af því var hann vin-sæll við alla menn, at hann vildi öllum gótt. Þat var einu sinni at einn vinr Snorra ræddi fyrir hónum um vinsældir Hafliða, ok tjáði þat hversu gótt höfðingja-efni hann var. Snorri svarar: 'Engar nytjar munu menn hafa Hafliða, þvíat hann er miklu betr at sér um alla hluti en ek sé verðr at njóta hans; mun hann verða skamm-lífr; en þau börn mín munu lengr lifa, er mönnum man minna gagn at verða, ok munu þar mín at því gjalda; uggir mik, at menn munu meirr hafa harm en huggan af mínni kynslóð.' Þetta mælti Snorri með mikilli áhyggju ok trúnaði fyrir sínum vin; ok sýndisk mönnum síðan sem hann hefði þetta mælt af nökkurum spakleik. Þvíat lítlu síðarr rézk Hafliði til skips, ok fór í brott af landi; en þat skip týndisk í hafi, ok öll skips-höfn sú er þar var á. Síðan tók Snorri sótt ok andaðisk tveim nóttum eptir Michials-messu. En eptir andlát Snorra tóku synir hans við staðfestu ok fjár-hlut, Þórðr ok Þorvaldr. Bárðr bróðir þeirra var þá barn at aldri. Þórðr var mikill vexti ok liðlegr, en Þorvaldr

var lítill maðr ok frálegr. Ok brátt er þeir höfðu við fjár-hlut tekit, urðu þeir eigi ásáttir um fé. Þá fór Þorvaldr í Vigr um vetrinn eptir andlát Snorra, ok var þar til várs.—Maðr hét Sveinn, ok var Þórólfsson; hann var kvángaðr maðr, ok hét Þóra kona hans; hón var Bárðar dóttir, Snorra sonar, Bárðar sonar ens svarta. Móðir Þóru hét Jóriðr; hón var Oddleifs dóttir. Jóriðr var móðir Þorvaldz Snorra sonar. Sveinn var hávaða-maðr mikill ok ódæll; hann görðisk fylgðar-maðr Þorvaldz, ok var í eygni Vigr með Þorvaldi. Jórunn hét dóttir Snorra; hón var Jóriðar dóttir, systir Þóru konu Sveins. Þat mæltu sumir menn, at Sveinn legði á hana þokka. En er Þórðr Snorrason frá þaðan orðróm, þá lagði hann óþokka á Svein fyrir allt saman, orðlag þat er á var með þeim Jórunni, ok hávaða þann ok óspekð er hann hafði. Þórðr Snorrason var eigi sammæddr við Þorvald; Steinunn hét móðir hans Ingjaldz dóttir. Um várit eptir andlát Snorra áttu þeir Þórðr ok Þorvaldr fund í Vatzfirði, at skilja með sér, hvárr hafa skyldi staðfestu eðr goðorð. Til þess fundar kom Sveinn með Þorvaldi. Ok er Þórðr vissi þat, at hann var þar kominn, þá réð hann til mann at vinna á Sveini; sá hét Gísli; hann hjó á hönd hönnum upp við öxl. Þá hjó sá maðr, er Guðmundr hét; Gísla bana-högg. Búi hét húskarl Þórðar; hann hjó til Guðmundar; af því sári fékk hann bana. Nú eptir þenna atburð hafði Þórðr staðfestu í Vatzfirði ok manna-forráð. Þorvaldr var þá staðfestu-lauss nökkura vetr. Sveinn var færðr til lækningar þeim manni er Þorbjörn hét, ok varð eigi græddr fyrr en Hrafn græddi hann. Síðan fór Sveinn í brott af landi, ok görði bú á Hálogalandi; ok kom eigi síðan til Íslandz.

9. Magnús hét prestur; hann var Þórðar son, Þóris sonar, er kallaðr var Tolla-Þórir. Magnús görði eptir Jórunni Snorradóttur til Ísafjarðar, ok hafði hana með sér í Dýrafjörð á Mýrar. Þar bjó sá maðr er Mögr hét; hann var Mögs son, en Magnús var heima-prestr með hönnum. Bergþórr hét maðr, Sáms son, Brandz sonar; hann hafði nökkut verit fyrr í tíðleikum við Jórunni; ok er hann frá, at Magnús prestur hafði eptir henni gört, þá fór hann til Dýrafjarðar, ok ætlaði at hafa Jórunni brott með sér. En fyrr en Bergþórr kæmi á Mýrar, þá var Magnúsi sögð för hans ok fyrir-ætlán. Þá lét Magnús prestur flytja Jórunni á þann bæ, er at Gnúpi heitir; ok var hón þar varð-veitt á laun meðan Bergþórr var þar í héraðinu. At Gnúpi bjó kona sú er Sigríðr hét; hón

var Þórðar dóttir; hón var góð húsfreyja ok fengsöm. Bergþórr kom á Mýrar, ok var þar við hómum vel tekit. Þar var hann nætr nökkurar, ok gat eigi upp spurt Jórinni. Magnús var við Bergþór all-kátr; ok gaf hómum hund er hann fór á brott. Bergþórr fór heimleiðis, ok var Jórinn eigi í ferð með hómum. Þá kvað Magnús vísu þessa:—

Sitr fimligt fljóð (fram greiði ek ljóð)
 (vex greppi sít), at Gnúpi út:
 En höfðu heim þat er hæfði þeim;
 var hundr í för með hjálma-bör.

Ok er Bergþórr frá þetta, at Magnús hafði kveðit vísu, hafði hann rýgileg orð um at eigi mundi svá búit sjatna. En þau orð spyrri Magnús prestur, ok kvað vísu:—

Margr mundi sá sendir sókn-gífrs numinn lífi
 linna-vangs fyrir löngu lundr, er nú rekr undan:
 Ef bryn-hríðar bæði biti rýgileg skitja¹
 (niðr drepr skáld) und skildi (skeggi) máls sem eggjar.

Ok eptir þat er þessar vísur vóru kveðnar, þá sömnuðu þeir Þorvaldr ok Bergþórr liði, ok göra til Magnúss. Ok er hann spyrri þetta, ferr hann á fjall þat er Sölófs-fell heitir; ok þar eru þau í einum helli meðan þeir Þorvaldr vóru í firðinum; rannsökuðu þeir víða bæi, ok leituðu þeirra Magnúss, ok fóru við þat á braut af héraði, at þeir fundu þau eigi. Ok eptir þat snörisk Jórinn í karla-föt, ok fór með Magnúsi presti suðr á Eyrar á laun, ok eptir þat af landi á braut. Ok er þau kómu í Noreg, görði hann boð² til hennar at ráði Erlendz múga-mannz; hann var hirðmaðr Sverris konungs ok frændi Jórinnar. Magnús var lengi í Noregi ok gat mart barna við Jórinni.

Kali hét maðr; hann var Halldórsson; hann átti Ingiríði Snorra dóttur; hón fíflisk frá Kala at þeim manni er Ljótr hét; hann var son Sela-Eireks. Ok er þeir Þorvaldr ok Kali urðu þessa varir, þá görðu þeir sát fyrir Ljóti, ok sá inn þriði maðr er Þórðr hét, ok var Kala son. Ok er þeir fundu Ljót, sóttu þeir hann þrír með vápnum; en hann varðisk svá vel, at þeir gátu hann seint sóttan. Þá eggjaði Kali Þorvald, at hann skyldi sækja at djarflega; ok sagði klæki vera at þeir fengi eigi einn mann sóttan. Svá lauk þeirra fundi, at þeir vágú Ljót. Um þat vísu orti Eilífr vísu:—

¹ máls skitja, = *the speech-shuttle = the tongue.*

² I. e. brullaup?

Kali bauð kjark at selja kald-ráðum Þorvaldi,
 (ýti ek Fjölnis-flyti-feng), en til var enginn:
 Þórðr manat virðum (!) virðask vann á dauðum manni,
 (áðr sló á hodda hlæði hvíkan) með spjót it mikla.

Eptir þessa atburði fór Þorvaldr til fundar við Hrafn, ok skoraði á hann til viðtöku; þvíat hann var þá félauss ok ráðstafa-lauss; en Hrafn var góðr viðtakna við mönnum, ok skyldr at frændsemi Þorvaldi, manni firnari en næsta-bræðri. Hrafn tók við Þorvaldi vel, ok hafði með sér nökkura vetr, ok var til hans sem hann væri hans son eða bróðir.

10. Ragneiðr hét kona, dóttir Árons, Bárðar sonar ins Svarta, bræðrunga Hrafnis; hón var vitr kona ok spök; hana hafði átta Ámundi Úlfsson. Þar Ragneiðr ok Ámundi höfðu átt fjórar dætr, þær er ór barnæsku kvæmisk. Tófa hét dóttir þeirra, ok Margrét, Hallbera ok Birna. Ámundi andaðisk; ok eptir andlát hans var Ragneiðr gefin þeim manni er Þórarinn hét, Þorkels son, Þórarins sonar, Auðunnar sonar, Þorsteins sonar, Auðunnar sonar af Auðunnar-stöðum, Ásgeirs sonar frá Ásgeirs-á. Þau Ragneiðr ok Þórarinn áttu fjóra sonu, ok tvær dætr. Krákr hét son þeirra, er fyrr var getið, Eyvindr hét son þeirra, ok Thomas, ok Halldórr. Guðfinna hét dóttir þeirra, ok Guðrún. Ragneiðr görði bú fimtán vetra gömul, ok bjó til elli góðu búí; ok var hvers mannz gagn, þess er hana sótti heim. Þórarinn andaðisk fyrr en Ragneiðr; ok eptir andlát hans bjó hón lengi í Selárdal. Nú er Þorvaldr var kominn til vistar með Hrafn, þá fór Hrafn í Selárdal, ok varð þeim Hrafn ok Ragneiði rætt til Þorvaldz; ok bað Hrafn at hón skyldi leggja góðan hug á Þorvald. Ragneiðr segir: 'Enga stund mun ek á hann leggja; þvíat ek ætla at þú hafir þar úlf at fæða er hann er.' Hrafn svarar: 'Eigi veit ek hví þú mælir svá; því at mér sýnisk fáir mínir frændr þvíðskir.' Ragneiðr svarar: 'Þat ætla ek, at eigi muni langt bíða áðr þér mun Þorvaldr engi gersemi sýnask. Göra máttú svá vel til Þorvaldz sem þú vill; en eigi væntir mik, at þér verði gagn né virðing at hónum.' Þessi orð Ragneiðar sýnask mönnum verit hafa af mikilli forspá, af þeim atburðum er síðan görðusk með þeim Hrafn ok Þorvaldi. Þorvaldr var með Hrafn nökkura vetr. Ok eptir þat fýstisk Þorvaldr at fara af landi. Þá fékk Hrafn Þorvaldi vöru nökkura, vistir ok vatn-köruld ok húðfat, ok rekkju-klæði, ok al-klæðnað, ok tók hónum fari í skipi því er uppi stóð í Dögurðar-nesi. Þórðr

Snorrason átti bú gótt ok gagn-auðigt í Vatzfirði, svá at hann var hvers mannz gagn þess er til sótti. En fyrir því, at hallæri var á landi hér, þá fór Þórðr á várum til fiskjar, með mikit skip ok húskarla sína, í Bolungar-vík, af því at hann þóttisk þá fleirum mönnum mega gagn göra. Þat vár er Þorvaldr var ráðinn til útan-ferðar, var Þórðr róinn á fiski; ok görði at þeim vánt veðr, svá at þeir gátu nauðulega land tekit. Þórðr var ern maðr ok kapps-fullr ok liðgóðr at öllu. Ok er þeir kvómu at landi, þá var Þórðr þreyttr af mæði ok þyrstr, þeim munum meirr en förunautar hans, sem hann hafði lið-betri verit, ok miðr hlíft sér. Ok er hann kom at landi, þá drakk hann ór læk nökkurum; ok er hann hafði drukkit þá kendi hann sér sóttar; ok sú sótt leiddi hann til bana. Þórðr var mörgum mönnum harm-dauði, fyrir vinsældar sakir hans ok drengskapar. Ok er Þorvaldr frá andlát Þórðar, þá seldi hann goðorð ok manna-forráð, þat er Þórðr hafði átt, í hendr Hrafni meðan hann væri útan. Ok síðan fór hann í brott af landi; ok var útan einn vetr¹. Ok er hann kom heim út hingat, kvángaðisk hann; ok fékk þeirrar konu er Kolfinna hét; hón var dóttir Einars Þorgils sonar ok Salbjargar Ketils dóttur. Ok síðan görði hann bú í Vatzfirði, ok tók þá við goðorði sínu.

11. Sá atburðr görðisk norðr at Hólum at biskups-stóli, at Brandr biskup tók sótt ok andaðisk fjórum nóttum fyrir Laurentius-messu. Ok er hann var andaðr, þá var kjörinn til biskups af Norðlendingum Guðmundr, son Ara Þorgeirs sonar, Halla sonar, Orms sonar, Gellis sonar, Orms sonar, Halla sonar ins hvíta. Móðir Guðmundar hét Úlfeiðr Gunnars dóttir. Ok er hann var kjörinn til biskups, þá sendi hann orð Hrafni Sveinbjarnar syni, at hann skyldi koma á fund hans norðr í Miðfjörð. Hrafn fór á fund biskups-efnis, svá sem hann sendi orð til. Ok er þeir fundusk, þá bað biskups-efni, at hann skyldi fara útan með hönnum; þvíat hönnum þótti hann bezt til fallinn þeirrar ferðar fyrir vizku sakir, ok vinsældar, er hann hafði útan-lendis. Var þar ok in mesta vinátta með þeim Hrafni ok Guðmundi inum góða; ok því hélt, á meðan þeir lifðu báðir. Frá þessu sagði Guðmundr Svertingsson:—

Guðmundr bauð inn góði (get ek jafnan þess) Hrafni
(síð man at enda óðar) útferð með sér (lúta):

¹ iij vetr, B.

Farar leizk flotna stýri fallinn bezt inn snjalli
geira-veðrs til góðrar gang-nistir forvistu.

Ok fyrir því at Hrafn var vinr Guðmundar, þá hét hann hönum förlinni; ok eptir þat fór Hrafn heim í Vestfjörðu. Ok um várit eptir fór Hrafn vestan ór Fjörðum norðr til skips í Eyjafjörð, á fund Guðmundar biskups-efnis. Í þeirri för var með Hrafni Thomas Þórarinsson, annarr maðr Þórðr Vermundarson, þriðri Eyjólfur Snorrason. Biskups-efni varð feginn Hrafni ok hans förunautum. Ok er skip var búit ok veðr gaf til, þá létu þeir í haf. Þeim byrjaði erviðlega um sumarit, ok vóru lengi úti. Rak þá suðr í haf, svá at þeir höfðu fogl af Írlandi; ok um síðir bar þá at Skotlandi, ok þar lágu þeir nökkurar nætr sem heitir fyrir Stauri. Undan Skotlandi tóku þeir sunnan-veðr svá mikit, at þeir menn sögðu, er þar höfðu verit, at þeir hefði aldri komit í jafn-stóran sjó sem þá er þeir sigldu undan Hvarfinu á Skotlandi. Grímr Hjalta-son kvað þá vísu:—

Eisandi veðr undan uðr (nú er hvast ór suðri),
(stoerir sterkar báru, starf erað smátt), fyrir Hvarfi:
Klökkr verðr kjölr en rakkan kemr bregg í stað seggja
nú eru fjöll á sjá sollin, súð gengr æ sem þrúðast.

Þeir kvómu í rétt harðan. Ok um nótt eina heyrðu þeir menn, er vörð héldu ok vöktu, bresti stóra ok ógurlegan gný. Þeir urðu varir við báru svá mikla, at þeim þótti ráðinn bani sínn, ef hön gengi at flötu skipi þeirra. Vildu þá stýri-menn¹, Bótólfr ok aðrir, taka til segls, ok kvóðu þat eitt lífs-hjálp, ef þeir fengi fyrir snúit ok undit seglit. Hrafn kvað nær komna báruna en þeim mætti þat endask. Hann bað þá at ganga skyldi til biskups-efnis ok segja hönum hvar komit var. Biskups-efni stóð upp þegar, ok tók helga dóma, ok gékk út á borð með, ok blezaði. Þá snöri skipinu í móti bárunni. Ok er þeir vóru í brjósti hennar, þá hrundi hön öll, þar sem þeir máttu sjá, nema fyrir stafninum; ok í því gékk [hön] inn á bæði borð; ok tók frá sól-byrðin; en húðföt [öll] rak apr í austr-rúm. Kaupmönnum varð öllum eitt á munni: 'Betr fór en glíklegt!' segja þeir. En biskups-efni þakkaði Guði, ok sagði fara eptir líkindum. Síðan tóku þeir til segls, ok höfðu svá mikinn storm at þeir sigldu við eitt rif. Ok at kveldi eins dags þá sá þeir land, ok vóru komnir svá nær, at boðar vóru á bæði borð.

¹ vildi Bótólfr stýri-maðr, B.

Þeir vissu at þeir vóru komnir at Suðreyjum ; en þar þóttisk engi maðr kunna leið at segja fyrir ; ok þat ætluðu flestir at skipit mundi brjóta, en menn tynask.

En er þeir vóru komnir í svá mikinn háska, þá urðu engi órræði kaupmanna. Þá mælti biskups-efni, bað Hrafn taka til at stýra ; kvað mikit mundu mega giptu hans ok fréttir hans fróðlegar. Hrafn svarar : ‘Dýrt er Dróttins-orð,’ ok bað biskups-efni gefa sér blezan ; ok kvazk mundu til taka í Guðs trausti ok hans. Stýri-menn kölluðu hönnum djörfung mikla at takask slíkan vanda á hendr, þar er hann átti ekki í skipi, ef eigi tækisk vel. Hrafn kvazk eigi þenna vanda á hendr takask, ef nökkurr þeirra vildi fyrir segja¹. ‘En þér megut sjá, at eigi mun svá búit hlýða ; ok “Verðr ór hverju vandræði nökkut at ráða.”’ En eingi þeirra kvazk til munu taka þessa vanda. Síðan tók Hrafn til leiðsagnar með samþykki allra stýri-manna. Þessa getr Guðmundr skáld :—

Foraðs-vanda hygg ek fundu, fyrir-sagnir þraut bragna,
þjóð varð þá við leiði þreytin segls at neyta :
Blátt var um borð at líta breka-fall vega alla,
bræddr þar er bárum ruddi barð-jór, of sker-garða².

Nú er þeir vóru komnir í svá mikinn háska, þá mælti Hrafn, at þeir skyldu sigla at eyjunum ; en hann kvazk mundu fyrir segja sem hönnum þætti vænligst. Ok svá görðu þeir, at þeir sigldu um nóttina, en hann sagði fyrir með miklu viti ok gæfu. Þat sagði Thomas Þórarinsson, at þat væri þrim sinnum, at hann kvazk eigi annat sjá en land fyrir stafn fram, ok eigi máttu þeir vita hvárt þar vóru nökkur sund eðr ekki. Þess getr Guðmundr skáld :

Gékk á græðis-blakki greppr um nótt við óttu³
(Hramn varð sem ek get gumnum gagns-maðr), til leiðsagnar :
Heggr fékk hváru-tveggja hug-torgs-vita borgit
(svalði segl ok bulði sval-hrönn) skipi ok mönnum.

Þat var jam-snemma er þeir vóru komnir í gegnum eyjarnar, ok þá sá þeir dags-brúna. Þá kvað Eyjólftr forni vísu-helming þenna :—

Báru austr frá Íra ætt-landi skæ branda
hregg óð⁴, himna-tigggi heit-byr firum veitti.

Þá tók Grímr at kveða :—

Sér á sigling vára Suðreysk kona (þuðri
súð görask nú nauðir) nám-gjörn, er hryðr⁵ stjörnum.

¹ fyrir segja] 155; til taka, Cd. ² til sker-garðar, 155. ³ óttu] otta, Cd.
⁴ hregg óð] emend.; heggorð, 155. ⁵ hryðr] hnyðr, 155.

Þessu næst kómu þeir í góða höfn við ey þá er Sandey heitir, ok þar reistu kaupmenn hafnar-mark. Svá sagði Grímr :—

Hér hefir beitt á brattri Bótólfr skipi fljótu
(áðr féll sær um súðir) Sandeyju skæ branda :
Reisti sjálf, ok sýsti, snarr félagi harra,
hafnar-mark fyrir hrefnis, happs-verk, gota sterkan.

Þeir lágu við Suðreyjar í akkeris lægi nökkurar nætr. Þá réð fyrir Suðreyjum Óláfr konungr. Þar kom til þeirra sýslu-maðr konungs, ok heimti at þeim landaura, eptir því sem lög þeirra Suðrey[inga] standa til; ok talði at þeir ætti at gjalda tuttugu hundruð vaðmála, því at þeir vóru tuttugu Íslenzkir menn á skipinu. Þeir vildu eigi gjalda; þvíat þeir þóttusk þat vita, at þeir hlutu at gjalda annat þvílíkt í Noregi. Eptir þetta gengu þeir Hrafn ok biskups-efni á land mjök margir, ok til kirkju; þvíat biskups-efni vildi hafa tíðir. Þar var kominn konungr¹, ok bauð biskups-efni til borðz. En er biskups-efni vildi brott fara, þá sagði konungr, at biskups-efni skyldi göra hönnum rétt, ella kvazk hann mundu halda þá. En biskups-efni tók því þverlega. Hrafn sagði slíks ván, ok bauð at göra konungi sæmðir². En hann kvazk þat hafa skyldu er hann átti. En er stýri-menn urðu varir við þetta at þeir biskups-efni ok Hrafn vóru haldnir, þá bað Bótólfr at menn skyldi taka vápn sín; kvazk eigi svá skyldu skilja við svá vaska drengi at hann vissi eigi hvat títt væri um þá. En er þeir vóru búnir, hljópu þeir í bátinn, ok röru at landi; gengu þeir upp með fylktu liði; en Suðreyingar sátu undir einum hóli ok þeir biskups-efni. Fóru þá menn í milli þeirra; ok varð þat at sætt áðr en lauk, at þeir biskups-efni guldu sex hundruð vaðmála. Eptir þetta fóru þeir biskups-efni til skips síns, ok sigldu góðan byr, ok urðu vel reiðfara; koma við Noreg skipi sínu suðr frá Þrándheimi þar sem á Eiði heitir. Þar³ fréttu þeir andlát Sverris konungs. Þar lágu þeir um nóttina. Þaðan sigldu þeir norðr til Þrándheims; héldu þeir skipinu í Níðarós. Þá kvað Grímr vísu :—

Hér náðum val víðis víg-lundr með Guðmundi
sterkr at stöðva-merki stefnu biskups-efni :
Frágum áðr á Eiði einni nótt fyrir Dróttins
(trauðr man glaum at gæða grams herr) bana Sverris.

Í Noregi vóru þeir um vetrinn, ok vóru margar stefnur at áttar, ok talðisk biskups-efni mjök undan, ok lézk lítt til fallinn þessa

¹ biskup, 155 (wrongly). ² ok—sæmðir] ok bað at þeir skyldu gefa, ok bauð konungi sæmðir, 155. ³ þar] þá, 155.

embættis. Eru þar margar frásagnir áðr en Guðmundr var vígðr. En með umráðum Hrafns ok annarra góðra manna, þá var hann vígðr til biskups af Eireki Erkibiskupi á messu-degi heilagrar meyjar Eufemie. Þá var Hákon Sverrisson konungur yfir Noregi. Svá segir Guðmundr skáld:—

Rym-gæðis varð ráða randar hótz at njóta
vittr áðr vígslu gæti vegs-maðr náð saðri:
Kjöl-rennir fór kanna kyn-fríðr at þat síðan,
trú þá er tóksk með lýðum trygð, Háleygja-bygðir.

Hrafn fór um várit eptir norðr á Hálogaland. Um sumarit¹ eptir fóru þeir Guðmundr biskup ok Hrafn út til Íslandz, ok kvómu skipi sínu í Mjóva-fjörð í Austfjörðum. Þá fór biskup til Hóla til biskups-stóls síns; en Hrafn fór vestr í Fjörðu heim til bús síns á Eyri. Ok áðr þeir biskup skildusk, gaf biskup Hrafni stóð-hross góð, ok sólar-stein ok kyrtils-búnað²; ok þeir skiptu kyrtlum brúnuðum til minja eptir því sem Hrafn beiddi. Þessa gripi átti Hrafn meðan hann lifði.—Allir vinir Hrafns urðu hónum fegnir er hann kom heim; en hann valði sínum ástvinum, þeim er hann fundu, góðar gjafir. Svá segir Guðmundr:—

Hverr gékk hyrjar-þverrir hodda-brjót at móti,
hrings er heim kom slöngvir, hauk-strandar fagnandi:
En men-fergi mörgum mót-runnr frömum spjóta
(æ sé hann öfri skýjum ókvalðr) gjafar valði.

Ok er Hrafn hafði eigi lengi heima verit, þá fór hann í Vatzfjörð at heimboði Þorvaldz, ok þá af hónum stóð-hross góð. Þeir mæltu þá enn af nýju til vinfengis með sér. Nökkuru síðarr fór Þorvaldr á Eyri at heimboði Hrafns, ok þá af hónum góðar gjafir; ok var þá vinfengi þeirra it bezta.

12. Í Selárdal kom reyðar-hvalr góðr ok mikill á land þat er Ragneiðr átti. Ok er Þorvaldr frá þat, fór hann í Selárdal, ok bað Ragneiði, at hún skyldi selja hónum nökkurar vættir hvals. En Ragneiðr lét hann hafa tólf vættir hvals, ok mælti, at hann skyldi gjalda henni jafn-mikinn hval síðarr þá er ræki á fjörur hans. Fyrir þann hval galt Þorvaldr aldri síðan. Ok er hann fór á brott ór Selárdal með hvalinn, gisti hann í Lokin-hömrum. Ok er hann var þar um nótt þá var stolinn í brott sumr hvalrinn. Sá stulðr reyndisk á hendr þingmanni Hrafns þeim er bjó á Sléttanesi. Ok er Hrafn varð þess varr, varð hann skjótr til, ok bauð hónum at

¹ sumarit] várit, 155 (less correct).
p. 309, l. 28.

² kyrtils klæði brúnað, 155; see

gjalda fyrir þingmann sinn, slíkt fé sem Þorvaldr vildi gört hafa, fyrir hvaltökuna; en Þorvaldr vildi eigi þiggja at Hrafni fébætr. Ok líflu síðarr fór Þorvaldr ok rændi þann mann er tekit hafði hvalinn. Ok þaðan af tók Þorvaldr at ganga á hendr þingmönnum Hrafns at öðru hváru.

Maðr hét Haukr, er kallaðr var Víga-Haukr, sonr Orms Forna sonar; hann var Norðlenzkr at ætt; hann kvángaðisk vestr á Rauða-sand, ok fékk Hallberu dóttur Markúss Gísla sonar, ok fór þangat vista-fari til Loptz. Þá er Gísli Markússon var full-tíða at aldri, þá beiddi hann Lopt at gjalda fé þau, er hann hafði at varð-veita, er þeir Markús-synir áttu; ok Loptr galt féin af hendi, svá sem Gísli beiddi, bæði lönd ok lausa aura. Nú er Loptr var staðfestu-lauss þá fór hann norðr í Dýrafjörð á Mýrar. Þar bjó Mögr, er fyrr var getið; hann var á gömlum aldri, ok auðigr at fé. Hann var þingmaðr Hrafns ok átti hann mála á Mýra-landi. Loptr keypti landit at Mög, svá at hann spurði ekki Hrafn at, ok fór þangat búi sínu. Víga-Haukr rézk þangat til fylgðar með Lopti á Mýrar. Nú er Hrafn spurði, at Loptr var kominn á Mýrar búi sínu, þá mislíkaði Hrafni við Lopt um landz-kaupit ok búgörd, þvíat Loptr var hávaða-maðr mikill ok ódæll, en þingmenn Hrafns voru nábúar Loptz, ok hugðu eigi gótt til. Hafði Loptr ok nakkvað rýgilig orð við Hrafn ok þingmenn hans; kvezk ekki undir þikkja hvárt þeim þætti vel eðr illa hans bygd. Þá samnaði Hrafn liði ok fór á Mýrar með fjölmenni. Þá kom þar Þorvaldr Snorrason með sex menn, ok bauð Hrafni lið sítt, ok gékk í flokk Hrafns. Síðan leituðu menn um sættir milli þeirra, en Loptr var tregr til sættar við Hrafn. Þá fóru þeir Hrafn til, ok veittu á brott læk þann er inn féll í húsin á Mýrum. Ok er þeir höfðu þat gört, þá grunaði þá Lopt at þeir mundu ætla at bera eld at húsum, ok brenna bæinn. Þá tók Haukr at leita um sættir. Ok þat varð at lyktum, at þeir sættusk á þat, at Sig-hvatr Sturluson skyldi göra á milli þeirra Hrafns ok Loptz. Eptir þenna fund ýfðusk þeir Loptr við Þorvald fyrir þat er hann hafði görzk berr í liðveizlu við Hrafn. Eptir þenna atburð gaf Hrafn Þorvaldi góða breiðöxi, silfr-rekna ok bar-skepta, áðr þeir skildusk á Mýrum; ok mæltusk þá enn vel við. Of sumarit eptir á Alþingi görði Víga-Haukr hlaupa-far til Þorvaldz, ok hjó milli herða hónum; en Þorvaldr skeindisk ekki, þvíat hann var í brynju. Þá hjó Haukr til fóru-nautz Þorvaldz, þess er Teitr hét, ok var son

Árna rauðskeggs. Þat högg kom á hönd Teiti á hreifann; ok var kallat ekki mikit sár; en höndin féll síðan af hónum í hreifanum þá er Þorvaldr Bjarnason skyldi græða hann. Á þau mál var þar þegar sætzk á þinginu. En þat kom upp síðan, at þeir Loptr ok Gísli höfðu verit í fjörráðum við Þorvald, ok þeir hefði heitið at halda upp fébótum fyrir Hauk, ef hann hefði unnit á Þorvaldi. En er Loptr vissi, at Þorvaldr hafði ekki skeinzk, þá vildi hann eigi fébótum uppi halda, sem þeir höfðu heitið. Svá görði ok Gísli; en Hauki þótti þeir eiga at efna mælt mál við sik, þar er hann hafði ráðit til Þorvaldz, þótt hann hefði eigi skeinzk. En því vildu þeir eigi fé gjalda er Þorvaldr hafði ekki skeinzk af tilræði Hauks. Þá sýndisk Lopti óvarlegt vera sér at sitja í Dýrafirði fyrir ófriði Þorvaldz; ok fyrir því fór hann á braut, brátt er menn kómu af þingi, suðr um land til Eyjólfss goða, Þorsteins sonar, mágs síns, föður Álfðísar konu hans, ok var þar um sumarit ok öndverðan vetrinn. Þetta sumar fór Þorvaldr vestr í Dýrafjörð til leiðar, at vitja fé-gjalda þeirra er gjaldask skyldu fyrir Hauk. En féin kómu þar eigi fram. Þá beiddi Þorvaldr Hrafn at hann skyldi fara með hónum á Mýrar at ræna bú Loptz, fyrir þat er fé-gjöld kómu eigi fram fyrir Hauk; en Hrafn vildi eigi í þeirri för vera; kvezk veita mundu Þorvaldi til laga, en eigi til ólaga; mælti at Þorvaldr skyldi sækja Lopt til laga eðr Gísla, um fjörráð eðr fjárhald, ok kvazk veita mundu hónum til þess. Eptir þat fór Þorvaldr á Mýrar ok rænti þar mörgu fé, ok lagði ámæli til við Hrafn, er hann vildi eigi í þeirri för vera. Of þetta rán orti Heinrekr þingmaðr Þorvaldz, vísu þessa:—

Rekkar frá ek at ræki (ráð er þat mikit dáða)

(kynnisk kapp-girnd manna) kýr tuttugu af Mýrum:

Nú hefir hrun-birkis hvárki hlynr (veit ek á því skynjar)

(íllr man kostr hans kallaðr) kýr né land á Mýrum.

Loptr kom eptir Jólin vestr á Mýrar í Dýrafjörð, at ráði Sighvatz Sturlusonar ok Eyjólfss Þorsteins sonar. Ok er Þorvaldr frá at Loptr var kominn á Mýrar, samnaði hann liði ok fór á Mýrar með fjölmenni. Til þeirrar farar spurðu vinir Loptz, ok sömnuðu þeir liði, ok kvómu á Mýrar þá er Þorvaldr var kominn þar, ok leituðu um sættir á milli þeirra Þorvaldz ok Loptz. Ok fyrir því at Þorvaldr sá at Loptr hafði þar fleiri fulltings-menn, þá sættisk hann við Lopt, ok fór í brott síðan. Ok er hann var í brottu, treystisk Loptr eigi at vera á Mýrum, því at hónum þótti einkis

örvænt fyrir Þorvaldi um tiltektir. Loptr fór þá til Hrafns á Eyri, ok bað at hann skyldi taka við hónum; kvað Sighvat hafa sent hónum orð til ásjá við sik. En í þann tíð var Sighvatr mikill vinr Hrafns. Nú fyrir því at Hrafni var leitt at kveða nei við þeim er hans þurfti, þá varð þat, at hann tók við Lopti. Ok þótti þar verða mikill manna-munr með þeim. Um þat sannar Guðbrandr :—

Betr vill ægis otra opt (tók Hrafn við Lopti)
(raun sannar þat) rennir ráð-gjarn hafa en aðrir.

Ok er Þorvaldr frá, at Hrafn hafði tekit við Lopti, þá mislíkaði hónum við Hrafn sín tiltekja, fyrir óþyktar sakir þeirrar, er milli þeirra Loptz var. Eptir þat sendi Þorvaldr Hrafni orð, at hann skyldi koma til fundar við hann í Dýra-firði, á þann bæ er á Granda heitir. Þangat kom Hrafn við inn þriðja mann, fyrr en Þorvaldr; ok beið hans inni. Ok er Þorvaldr kom við marga menn, þá sendi hann orð Hrafni, at hann skyldi út ganga. Þá gékk Hrafn út, ok hans föru-nautar, Thomas Þórarinsson ok Sturla Bárðarson. Þá höfðu þeir Þorvaldr skipazk fyrir dyrnar, ok gördðu kví at Hrafni ok föru-nautum hans; en Þorvaldr stóð stund frá durunum ok hafði sverð í hendi, ok brugðið á miðjar sliðrar. Ok Hrafn hvarf til hans; en Þorvaldr tók kveðju hans. Ok síðan settusk þeir niðr ok hjöluðu; ok varð Þorvaldi ekki at orðum við Hrafn. Ok þat þótti Hrafni undarlegt; ok ekki sá Hrafn örindi Þorvaldz við sik í því sinni. Af þeim fundi fór hvárr þeirra til síns heimilis. Loptr keypti síðan bæ þann á Rauða-sandi er at Stökkum heitir, ok gördi þar bú á. Þat ætluðu margir menn, at Eyjólfir Þorsteins son, mágr Loptz, mundi rétta hluta hans, ok þeir Sunnlendingar, fyrir þingvistar sakir, um ránit við Þorvald. En þat varð eigi. Þá var kveðin vísa þessi :—

Víst eru farnir flestir fálu-hestz it mesta,
þótt lýðir böl bíði, bræðendr at harðræðum :
Menn eru seinir sunnan (slíkt heyrir'g opt) með Lopti
stála strangra éla stefni ráns at hefna.

Víga-Haukr, ok Hallbera kona hans, fóru í brott af landi, fyrst í Noreg, ok síðan til Grænlandz; ok þótti Haukr mikil-menni hvar sem hann kom. Magnús Markússon fór ok til Grænlandz. Ok kom ekki þeirra apr. Guðmundr hét maðr; hann var Hallz son; hann var ein-hleypingr ok hávaða-maðr; hann görðisk fylgðar-maðr Gísla Markús-sonar. Galti hét vinr Loptz; hann

átti hest góðan; þann föluðu þeir Gísli ok Guðmundr; en Galti vildi eigi selja hestinn; ok gaf síðan Lopti. Ok er Guðmundr vissi þetta, þá görði hann eptir hestinum, ok ætlaði at hafa í brott. Loptr sá at Guðmundr tók hestinn hjá garði; ok fór eptir hönum við inn fjórða mann. Gestr hét maðr, ok Gunnarr; Galti enn þriði; þessir menn fylgðu Lopti. Þeir Loptr ok Gunnarr vógu Guðmund. Þat vígs-mál var lagt undir Sighvat Sturluson; þvíat hann var kallaðr vinr hvárs-tveggja þeirra Loptz ok Gísla. Gísla þótti sér mjök misboðit í vígi Guðmundar. Fyrir víg Guðmundar görði Sighvatr Lopt á braut ór Vestfjörðum ok föru-nauta hans þá er til vígsins fóru; ok þar á ofan fé-gjöld mikil. Þá fór Loptr í brott ór Vestfjörðum ok suðr um land til handa Eyjólfí mági sínum; ok var síðan lengi undir ára-burði Oddaverja.

13. Í þenna tíma tók at vaxa mjök misþykki með þeim Hrafn ok Þorvaldi, af þeim ágangi er Þorvaldr tók at hafa á hendr þingmönnum Hrafn. Þorvaldr færði ómaga þingmanni Hrafn þeim er Bárðr hét; hann bjó í Reykjarfirði í Arnarfirði. Þorvaldr setti þar niðr ómagann at Bárðar; ok fór brott síðan. En Bárðr fór á fund Hrafn, ok bað, at hann skyldi færa ómagann af hendi hönum. Hrafn samnaði liði, ok fór við átta tigi manna norðr til Ísafjarðar, ok færði ómagann þeim manni er Jóseppr hét; hann bjó á þeim bæ er í Súðavík heitir. Þorvaldr varð varr við för Hrafn; ok tóku þeir skútu nökkura þar í Súðavík, ok lögðu henni þar í einn leyni-vág, ok vóru þar meðan Hrafn var í Súðavík. Hrafn lét þar eptir ómagann. Um þat kvóðu förunautar Hrafn kviðling þenna:—

Færum gildan grepp Jóseppi
sá skal ráða ríkr Súðavík.

Hrafn fór heim aptr eptir þat. En Þorvaldr færði aldri síðarr þann ómaga á hendr þingmönnum Hrafn.

14. Sá atburðr varð í Skagafirði, þá er Guðmundr biskup hafði fimm vetr at stóli verit, at þeir Kolbeinn Tumason ok menn biskups bördusk í Víðinesi í Hjaltadal. Tóksk þar meirr at Guðs fyrir-ætlan en at líkindum, fyrir lið-fjölða sakir. Féll Kolbeinn þar; en biskups-menn sigruðusk. Þann vetr inn næsta eptir görðu þeir Þorvaldr Gizurarson ok Sighvatr Sturluson menn til allra höfðingja á Íslandi, ok báðu liðveizlu þeirrar, at fara at Guðmundi biskupi. En í þetta mál gengu allir höfðingjar nema

Þórðr Sturluson ok Hrafn Sveinbjarnarson. Þorvaldr Snorrason gékk ór Vestfjörðum með þrjá tigi manna norðr til Hóla. Varð þar sá fundr, at sex féllu af þeim er til kómu, en níu af biskups-mönnum. Var biskup tekinn með valdi. Hafði Snorri Sturluson hann með sér í Reykjaholt. Eptir þetta þóttisk Hrafn ok hans vinir kenna nökkurn kulða af ráðum Sighvatz í skiptum þeirra Þorvaldz.

Þá urðu í Vestfjörðum mörg¹ kyn, bæði í sýnum ok draumum :— Einu sinni þá er Hrafn hafði verit at heimboði í Selárdal, fór hann í brott snemma um morginn, ok tveir menn með hönnum. Ok er þeir vóru komnir skamt frá garði, sá þeir ljós mikit ór austri frá bænum á Eyri. Hrafn sá í ljósinu þrjá menn. Þar þóttisk hann kenna sik sjálfan ok tvá menn aðra. Þá sýn sagði hann fám mönnum ; ok þótti hönnum mikils um vert.

Þórðr hét maðr ; hann var heima-maðr í Selárdal ; hann sofnaði eitt kveld, ok dreymði, at maðr kom at hönnum svartr ok flilegr. Þórðr þóttisk spyrja hverr hann væri. Hann segir :—

Foraldr ek heiti ; ferr ek um aldar-kyn ;
emka ek sættir svika ;
Döprum dauða ek mun drengi vega,
ok nýta mér nái.

Hann vaknaði ok sagði drauminn.

Guðbrandr hét maðr, er fyrr var getið ; hann dreymði at maðr kom at hönnum mikill ok flilegr. Hann þóttisk spyrja, hvat manna hann væri. Sá svaraði : ‘Hér er nú Ingólfr sá inn sami er þér vitraðisk fyrir vígi Markúss.’ Guðbrandr spurði : ‘Hvart ferr þú með jafn-flum tíðendum sem þá !’ Hann svarar : ‘Hygg at vísu þessi’—

Fagna ek því er ógnir (ymr þjóðar-böl) glymja ;
allr tekr svarmr at svella, sveillr þat er mannfólk h[r]ellir :
Fara man ek suðr it syðra snák-rannz um lið manna ;
farit hefi’g norðr it nörðra ná-valdr um far aldar.

Guðbrandr vaknaði, ok mundi vísuna.

Eyjólfir hét maðr ok var Snorrason ; hann bjó at Haukabergi á Barðaströnd. Hann dreymði um nótt, at hann þóttisk sjá tungl svá mörg sem stjörnur væri, sum full en sum hálf ; sum meirr en sum minnr vaxandi ok þverrandi. Ok er hann undraðisk þessa sýn, þá sá hann mann hjá sér, ok kvað vísu :—

¹ mörg] maurkut, 155.

Sepu hvarfa heima í milli
 synd-auðigra sálur manna!
 Kveljask andir í orms-gini;
 skelft ramr röðull. Ræð ek þér at vakna.

Þá vaknaði hann ok mundi vísuna.

Jón hét maðr; hann var Þorsteinsson; hann var húskarl á þeim bæ, er á Kúlu heitir; þar bjó sá maðr er Kjartan hét. Maðr hét Símon; hann var Bjarnason; hann var heima-maðr Hrafns á Eyri. Símon átti barn ok byrgis-konu á Kúlu. Jón fífdisk at þeirri konu. Einn helgan dag fór Símon til fundar við fylgju-konu sína, ok sat á tali við hana. En Jón gékk at hönum ok hjó hanna bana-högg. Fyrir þat víg görði Hrafn Jón sekjan skógar-mann. Nökkuru síðarr færði Jón Hrafn höfuð sitt; en Hrafn gaf Jóni upp höfuðit; en hann þakkaði Hrafn höfuðit, ok launaði illu íllt höfuð, sem síðarr mun sagt verða¹. Hrafn bætti síðan fé fyrir víg Símonar frændum hans, ok færði sjálfr fram syknu hans.

15. Þat var eitt vár, at Þorvaldr fór með fjölmenni norðan ór Ísafirði til Arnarfjarðar. Ok er þeir kómu ofan á heiðar-brún í Arnarfjarðar-botni, þá sá sú kona för þeirra er Ástríðr hét; hön var Gunnars dóttir, Bárðar sonar, bræðrunga Hrafns. Hön bjó at Borg. Ok er hön sá för margra manna saman, þá sendi hön son sinn út á Eyri til fundar við Hrafn at segja hönum manna-ferð. Ok er Hrafn spurði þetta, þá sendi hann menn til Selár-dals, at Ragneiðar-synir kæmi til fulltings við hann með svá marga menn sem þeir fengi til. Ok þeir sömnuðu at sér mönnum, ok flotuðu skipum. Þorvaldr kom lítlu síðarr á Eyri, en Hrafn hafði sent menn yfir fjörð. Þá er Hrafn hafði sanna frétt af ferð Þorvaldz, þá bað hann sína menn búask við eptir föngum, brennu þeirra Ísfirðinga. Hrafn skipaði mönnum fyrir í húsum með vápnum, ok lét vera opnar dyrr allar, ok skaut í slám. Hrafn hafði boga ok skaut. Þorvaldr bar eld at húsum þegar er hann kom, ok kveykði fyrir þeim durum er hönum þóttu minst vörn fyrir verða. En þeir er inni vóru, báru í vatn ok sýru í eldinn, ok slökðu svá sem þeir máttu. Hrafn spurði hverr fyrir eldinum réði. Þorvaldr svarar, ok segir, at hann réð fyrir. Hrafn spyrr, hvat hann gæfi hönum at sök, er hann bar eld at húsum hans. Þorvaldr kvað mart til saka. Hrafn spurði, hvat þat væri. Þorvaldr svarar,

¹ He was one of the thirty-two named in ch. 19.

kvað Hrafn hafa verit í fjörráðum við sik þá er hann færði ómagann í Súðavík. Hrafn kvað eigi þat satt vera. 'Því at ek víska hvar skip þítt var, eðr þú, þá er ek var í Súðavík; ok hafða ek svá mikít fjölmenni, at ek átta allz kost við þik, þess er ek vilda. Svá víska ek er þú vart í Holti í Önundarfirði, ok hafða ek þá enn ærit fjölmenni, at göra slíkan þinn hlut sem ek vilda. Nú er á hitt at líta, hvat vær skulum til þess vinna at þú brennir eigi bæinn.' Þorvaldr svarar: 'Þú skalt handsala mér sjálfðæmi fyrir þá hluti alla er ek vil göra á hendr þér; skaltú járn bera fyrir þat, at þú vildir eigi bana mínú í Súðavíkr-för.' Hrafn sagðisk eigi mundu selja hónum sjálfðæmi: 'Fyrir því, at mér mun eigi skotr liðveizlu af bragði.' Þeir háðusk þar við um stund; ok gátu þeir Þorvaldr eigi brenndan bæinn fyrir varnar sakir þeirra manna er fyrir vóru. Þá sá þeir Þorvaldr hvar skip fóru útan eptir firðinum, skiput mönnum ok vápnum. Þorvaldr spurði þá Hrafn, ef hann vildi þeirra mál í nökkurs mannz görd leggja. En Hrafn görðisk til þess tregr, því at hann vissi sér þá liðs ván. Þá áttu margir menn hlut í at þeir skyldu sættask; ok skyldi Hrafn hafa þá nefnu um þetta mál, er hónum þætti góð. Þorvaldr var þá fúss til sætta er hann sá lið vápnað fara til fulltings við Hrafn. Þat urðu mála-lok þessa fundar, at Þórðr Sturluson skyldi göra milli þeirra Hrafns ok Þorvaldz, bæði um heimsókn, ok allt þat er hónum þætti görðar þurfa í milli þeirra. Þegar er þessi sætt var hand-söluð fór Þorvaldr í brott með skyndingi. Ok er Þorvaldr var skamt í brott farinn, þá dreif mikít lið at Hrafn, bæði Seldælir ok margir aðrir. Þeir vóru margir vinir Hrafns er mæltu, at þá skyldi göra eptir Þorvaldi ok drepa hann, svá berr sem hann görðisk í fjörráðum við Hrafn, er hann vildi brenna hann inni. En þat sýndisk opt, at Hrafn var ógrimmr maðr, ok hann vildi heldr deyja fyrir trygðar sakir en fyrir ótrygðar. Nú vildi hann eigi göra eptir þeim Þorvaldi, né drepa hann, svá sem hann átti þá kost, ef hann vildi; þvíat hann vildi eigi vinna þat til fárra vetra virðingar, sem opt kunnu manna-ráð verða; heldr vildi Hrafn hafa svívirðing af mönnum í orðlagi fyrir Guðs sakir, ok hætta svá lífi sínu til eilífrar miskunnar allmáttigs Guðs. Fyrir þessa trygð Hrafns ámæltu hónum margir menn fyrir þat er hann hafði látið Þorvald undan ganga. Svá sem Guðmundr skáld Galtason sagði Guðrúnu systur Hrafns, þá er hún spurði hvat hann heyrði rætt um málaferli þeirra Hrafns. Hann sagði ok kvað vísu:—

Heyri ek Hrafn fjóra hyr-tælendr ámæla
 (þjóð er til lymsk á láði) lín-spöng! um atgöngu:
 Raun man segja sína seim-hrjóðandi góða;
 viggs er ullr með öllu eitrvængs fyrir-leitinn.

Þá er Þorvaldr kom í Ísafjörð, þá sagði hann allt annat um fundi þeirra, ok hver sætt verit hafði, en var. Of sumarit eptir riðu þeir Hrafn ok Þorvaldr með miklu fjölmenni báðir til Alþingis. Á þingi var knífat mál þeirra Þorvaldz ok Hrafns; vóru í fyrstu öll vitni borin í hag Hrafn, svá sem mála-efni vóru til. En Þorvaldr knokaði sína menn til ljúgvitna ok eptir-mælis við sik; þá drógusk þeir í málinu, ok mæltu þá eptir Þorvaldi allir, nema einn maðr. Sá hét Eymundr; hann var son Þórðar Halldórs sonar; hann bar öll vitni eptir því sem Hrafns-menn báru ok verit hafði. Þar varð ekki gört um mál þeirra Hrafns ok Þorvaldz, þvíat Þorvaldr hélt ekki þat er þeir höfðu á sætzk sín í milli.

16. Eptir um vetrinn kom hvalr norðr á Strandir á land Hrafns; en sá maðr er fann hvalinn, fór ok sagði Þorvaldi hval-kvámuna. Þá görði Þorvaldr þat ráð, at sá er fundit hafði hvalinn, skyldi segja at hvalrinn hefði komit á Almennunga, ok hefði hann þar fest lögfesti hvalinn. En þat gegndi öngu. Þá fór Þorvaldr til með sína menn, ok lét skera hvalinn ok flutti heim til sín, en sumum hvalnum skipti hann með mönnum sínum. Nú er Hrafn spurði þetta, þá sendi hann menn suðr um land, til fundar við Hall lögsögu-mann, mág sinn, ok Þorvald bróður hans, ok hafði ráð við þá, hversu hann skyldi þetta mál leiðréttu við Þorvald. En þeim sýndisk þat ráð, at Þorvaldr væri sótt, ok þeir menn er tekit höfðu hvalinn; ok Hrafn bjöggi¹ til mál á hendr þeim til Dýrafjarðarþings, ok sækti þá þar at lögum. Sendi-menn Hrafns kvómu apr til fundar við hann með þeim ráðum sem þeir höfðu til lagt. Um sumarit eptir bjó Hrafn mál til um hvaltökuna á hendr Þorvaldi ok þeim mönnum öllum, sem at hval-skurðinum höfðu verit, ok neytt höfðu hvalinn. Sturla hét maðr, son Bárðar Snorra sonar, ok Þórðísar Sturlu dóttur; hann hafði mál á hendi. Á því þingi varð Þorvaldr sekr, ok nú menn aðrir, er at hvaltökunni höfðu verit.

17. Eptir um sumarit reið Þorvaldr til þings með fjölmenni. Þat sumar fór Hrafn eigi til þings. Sturla Bárðarson fór til þings fyrir hönd Hrafns, ok var í flokki Þórðar Sturlu sonar, ok sagði til sekðar Þorvaldz at Lögbergi ok þeirra manna annarra, er sekir

¹ beyggi, Cd.

höfðu orðit um hval-mál. Þat sumar fór Hrafn norðr í Ísafjörð, ok tók upp sekðar-fé fyrir þeim mönnum er sekir höfðu orðit. Þá er Þorvaldr kom heim af þingi, samnaði hann mönnum um allan Ísafjörð, ok fékk hundrað manna. Margir fóru nauðigir í þá för með Þorvaldi. Kolbeinn hét fylgðar-maðr Þorvaldz; hann fór at sendingum þessum, ok nökkurir menn með hönum, til fundar við þann mann er Ámundi hét. Ámundi var fátækr maðr, ok bjó, þó at hann ætti mikla ómegð; hann var Þorkelsson, ok þingmaðr Hrafns. Þorvaldr mælti svá við Kolbein ok hans föru-nauta, at þeir skyldu beiða Ámunda at fara at Hrafn með þeim; en ef hann vildi eigi fara, þá mælti Þorvaldr at þeir skyldu vega hann. Þeir Kolbeinn fundu hann á hey-teigi, er hann sló; en kona hans rakaði ljá eptir hönum, ok bar reifa-barn á baki sér þat er hún sæddi á brjósti. Þeir Kolbeinn beiddu Ámunda, at hann færi með þeim á Eyri til Hrafns. En Ámundi kvezk í öngri þeirri ferð vera mundu er Hrafn væri til óþyktar. Þá hljópu þeir at hönum ok vógu hann. Síðan fóru þeir til fundar við Þorvald, ok sögðu hönum vsgit; en hann lastaði eigi verkit. Þá er þeir Þorvaldr kómu í Dýrafjörð, þá fór kona nökkur með skyndingi á Eyri til Hrafns, ok sagði hönum til fara þeirra Þorvaldz. Ok er Hrafn heyrði þau tíðindi, þá sendi hann menn til Salárdals til fundar við Eyvind, ok bað hann samna liði, ok fara til fundar við sik. Hrafn sendi ok menn til Barðastrandar til fundar við Steinólf prest Ljótsson ok Gelli Þorsteinsson, ok bað þá koma til liðveizlu við sik. Þeir Gellir kvómu á Eyri með þá menn er þeir fengu til. Hrafn hafði gört virki mikit ok gótt ór grjóti um bæ sínn. Heima-menn Hrafns bjoggusk við kvómu Þorvaldz eptir öllum slíkum föngum sem til vóru. Þeir menn, er eigi höfðu bolhlífar aðrar, skáru sér stakka ór þilju-þófum¹. Þá kvað Sturla Bárðarson vísu:—

Hlífðu hamri þæfðar hjaldr-borðz viðum forðum
 (þjóð bjósk þróttar-klæðum-þings) grá-skyrtur hringa:
 Nú skerr margr í morgin mót-runnr um sik spjóta
 ('Mjótt verðr mundang hitta mitt hóf') süðul-þófa.

Þar var með Hrafn Guðmundr Galtason; hann var skáld gótt, ok ódæll maðr; heldr örigr viðskiptis. Þat hafði Hrafn mælt, at hönum þótti þat líkast í hsbýlum, Guðmundr skáld ok hundr sá er Rósta hét. Ok því reiddisk Guðmundr. Hann bjó sik við

¹ þilju-] add. B; þilja = felt; þilju-þófi = a felt pad.

þessum fundi frá því sem aðrir menn. Hann tók eina nautz-húð hrá-blauta, ok skar á rauf, ok fór í, ok gyrði at sér með reipi; eina öxi mikla í hendi, ok gékk út ok inn ok kvað:—

Skal ek með skjaldar-runni (skapaðr erumk aldr) at gunni
 (koma man geira gjósta) ganga fram sem Rósta:
 Okkr þurfut nú ella, þeir er opt á mik skella,
 (svinomn¹ ek seðja hrafna) saman um allt² at jafna.

Þorvaldr kom á Eyri með hundrað manna. Ok er hann sér viðr-búning Hrafns, bæði virkit ok fjölmenni mikit, þá sýndisk hónum óárennilegr bólkr þeirra. Síðan settisk Þorvaldr niðr á brekku einni skamt frá virkinu. Eyvindr Þórarinsson hafði samnat liði um Tálknafjörð ok Dali í Arnarfirði, ok fór skipa-liði til Eyrar. Nú er Þorvaldr sá hvar skipin fóru, þá fór hann ofan til sjóvar með flokk sinn, ok ætlaði at vera á ströndu fyrir er þeir Eyvindr kæmi at landi. Eyvindr sá hvar flokkurinn Þorvaldz var í fjörunni fyrir. Hann mælti við sína förunauta at þeir skyldi eigi at landi leggja skipin. Þorvaldr kallaði á skipa-mennina, ok spurði, hverr fyrir réði. En hónum var sagt, at Eyvindr Þórarinsson réði fyrir. Þorvaldr kallaði á Eyvind, ok mælti at hann skyldi leggja at landi skipin, 'Þvíat ek vil tala við þik.' Eyvindr svarar: 'Ef þú átt nökkut van-mælt við mik, þá mælpú þaðan sem nú ertú kominn; en ek man héðan svara, sem ek em kominn, þvíat ek á ekki van-mælt við þik.' Þá svaraði Þorvaldr öngu. Þá sá þeir, er í virkinu vóru, flokk Þorvaldz ok skipa-mennina, hvar þeir kölluðusk á. Í virkinu vóru bræðr Eyvindar tveir, Thomás ok Halldórr; ok er þeir sá hvar Eyvindr var kominn skipum sínum, þá ganga þeir ór virkinu með miklum flokki á móti Eyvindi. Ok er Þorvaldr sá för þeirra, þá gengr hann á braut ór fjörunni. Þá leggja þeir Eyvindr at landi, ok ganga í flokk þeirra bræðra sínna, ok fara með þeim í virkit til Hrafns. Þá hafði hann þrjú hundruð manna í virkinu. Þá fóru nokkurir menn ór flokki Þorvaldz á þann bæ er á Tjaldanesi heitir. Þá mæltu sumir menn við Hrafn, at þeir skyldu ganga at Þorvaldi ok drepa hann; kvóðu eigi mundu Hrafn komask í betra færi. En Hrafn vildi eigi þat; þvíat hann kvezk vilja virða til inn heilaga Jacobum Postula, ok þerjask eigi við Þorvald; ok hann kvezk aldri mundu um líf hans sitja. Sjá ræða Hrafns var um kveldit fyrir Jacobs-messu. Þá

¹ Thus (?), somehow corrupt. ² The true reading, we think, would be, saman við Róstu at jafna, or saman við rakka at jafna?

kallaði Þorvaldr á Steinólf prest Ljótz son, at hann skyldi koma á hans fund. Ok Steinólfr fór ór virkinu ok á fund Þorvaldz, ok töludu lengi hljótt. Síðan fór Steinólfr aprt í virkit, ok leitaði þaðan af um sættir milli þeirra Hrafn ok Þorvaldz. Um morguninn eptir kom Áli Oddzson inn auðgi á Eyri með nökkura menn, ok leitaði um sættir með Steinólfi. Ok þá sættusk þeir Þorvaldr ok Hrafn. Sú var sætt þeirra, at göra skyldi um öll þeirra mála-ferli Þórðr Sturluson ok Þorvaldr Gizurarson. Ok þá er þeir höfðu handsalat þessa sætt, þá þakkaði Þorvaldr öllum mönnum er um sættir höfðu leitazt, 'Em ek þessu feginn orðinn, er vér erum sáttir; þvíat mér sýnisk svá, frændi, sem vit sém eigi uppnæmir fyrir einum höfðingja, ef vit erum at einu ráði báðir.' Þá bauð Hrafn Þorvaldi, ok öllu föru-neyti hans til mat-borðz. Þá hafði Þorvaldr ok flokk hans dögurð a Eyri. Hrafn lét skera húð til skúa föru-nautum Þorvaldz, þvíat þeir vóru mjök skólausir, er langa leið höfðu farit þangat. Hrafn fékk Þorvaldi ok föru-nautum hans fara-skjóta norðr yfir heiði til Dýrafjarðar. Þorvaldr mælti marga vega fagrt til Hrafn er þeir skilðu, ok hvarf til hans. Þá vóru mála-efni þeirra kyrr þaðan frá um sumarit, ok svá um vetrinn eptir. Um várit eptir fór Hrafn suðr til Borgarfjarðar, í Reykjaholt, til sáttar-funda þess er þeir Þorvaldr höfðu sett með sér. Til þessa fundar kom Þorvaldr eigi. Þar kom Þórðr Sturluson ok Þorvaldr Gizurarson, er göra skyldu um þetta mál. En þeim sýndisk sem ekki mundi stoða at göra um þetta mál þar er Þorvaldr var eigi við staddr; sýndisk þeim Þorvaldr rjúfa sætt er hann kom eigi til þessa fundar sem ákveðit var. Um haustið eptir sendi Þórðr Sturluson orð Þorvaldi ok Hrafn, at þeir skyldu koma á Meðalfellz-strönd í Fagradal ef þeir vildi sættask. Til þessa fundar kom Hrafn en Þorvaldr eigi. Þá þóttusk menn sjá, at Þorvaldr vildi önga sætt við Hrafn. Þá fór Hrafn á Barða-strönd, í Haga, til brúðkaups þess er Haukr Þorgilsson gékk at eiga Oddnýju dóttur Steinólfs prestz. At því boði var ok Eyvindr Þórarinnson. Ok er lokit var boðinu, þá var Hrafn eptir í Haga; en Eyvindr fór um heiði til Arnarfjarðar ok föru-nautar hans. Ok er þeir fóru út með Forsfirði til Dufansdals síð um kveld, þá sá þeir eld brenna á sjávar-brekkunum fyrir utan Dufansdals-á. Þeim sýndisk eldrinn bjartr, ok víðr sem stakk-garðz-vídd væri. Þeir sá lengi eldinn, ok ætluðu at fara, ok vita hverju gegndi; en flóð var í ánni niðri, ok máttu þeir þar eigi yfir

komask. Fara upp með ánni, ok sá jafnan eldinn. Áin var íll yfirferðar, ok upp gengin af frosti. Fjúk var á ok snæ-kvóma. En er þeir kvómu yfir ána, hugðu þeir at eldinum; ok var þá horfinn eldrinn. Þeir fóru til húss í Dufansdal, ok vóru þar um nóttina, ok sögðu þar sýn eldzins. En engi þóttisk vita, hví sjá sýn mundi gegna, er þeir sá.

18. Í Selárdal varð sá atburður, at húskarlar Ragneiðar vóru rónir á sjó. En er þeir vóru mjök langt komnir frá landi, þá sjá þeir á sjónum út til hafs eld upp brenna, ok skjótt hverfa. Þeir sá allir þessa sýn; ok eigi meirr senn en tveir; en þeir sá svá opt, at þó sá þeir allir. Eptir þessa sýn sá þeir blóð á klæðum sínum, þat er þeir vissu eigi hvaðan var komit. Um kveldit er þeir kómu at landi, sögðu þeir mönnum þessi tíðendi. Öllum þótti þessi atburður undarlegr.—Þat var enn í Selárdal, at sásk í kirkju á sönghús-pöllum, ok á gólfinu útar frá, blóð, þat er menn vissu eigi hvaðan at var komit. Öllum þótti þessi sýn undarleg, er sá.—Oddleifr hét maðr Jónsson, á Skálmar-nesi í Breiðafirði; hann sá enn blóð á klæðum sínum einhvern dag, er hann var úti staddr. Hann undraðisk, ok vissi eigi hvaðan at var komit. Slíka sýn sá húskarl Oddleifs þar á Skálmar-nesi, ok vissi eigi hvaðan þat blóð var at komit.

Þorbjörn hét maðr; hann var Magnússon; hann bjó í Valþjófsdal í Önundarfirði. Hann gékk út um nótt ina næstu fyrir Ambrosius-messu um vetrinn þann sama er Hrafn var veginn. Ok er Þorbjörn var út kominn, sá hann í land-suðr í loptinu, hvar eldr fór ór land-suðri í vestr; en eptir eldinum sá hann mann ríða hvítum hesti; hann hafði skjöld hvítan ok hjálm á höfði; hann var gyrdr sverði, ok hafði högg-spjót mikit í hendi, ok lagði spjótíð fram milli eyrna hestinum; hann sá at spjótíð tók lengra fram en hestrinn. Þar eptir sá hann mann ríða; sá hafði rauðan hest ok hálf-litan skjöld, hálfan rauðan en hálfan hvítan; sá hafði ok hjálm á höfði ok gyrdr sverði, ok mikit spjót í hendi; ok fór svá með sínu spjóti sem sá er fyrr reið. Þar eptir sá hann mann ríða inn þriðja; sá hafði brúnan hest ok dökkvan skjöld; sá var gyrdr sverði, ok mikit spjót í hendi, ok bar þann veg sem inir fyrri; hann hafði á höfði þvíflkast til at sjá sem biskups-mítr væri, þann veg litt sem kolsvört klæði; ok svá sýndisk hónum öll hans klæði þau er hann hafði. Þessir menn ríðu allir ór land-suðri ok vestr eptir loptinu því nær skjótt sem fugl flygi. Þessa sýn sá Þorbjörn

svá görla, at hann sá allan fóta-burð hestanna, ok svá þat at menninir stóðu í stigreipum; en þenna atburð sá hann görr en eðli mannz er til at sjá.

Þann vetr inn sama varð sá atburður á Eyri at Hrafn, enn Átta aptan Jóna, at maður sá er Þórarinn hét Höskullz son, Þorbjarnar sonar, ok Birnu Ámunda dóttur. Hann sá mann standa fyrir matborði Hrafn; sá var mikill vexti, ok hafði hjálm á höfði, ok sverð brugðit í hendi, ok studdi niður á borðit blóð-reflinum fyrir Hrafn. Hann stóð um stund, ok gékk á braut síðan. Þórarinn sat it næsta Hrafn innar frá; þá sá Þórarinn þessa sýn, en engir aðrir þeir er í stofunni vóru.—Þann vetr inn sama sá Hallkatla Einars dóttir,—hón var at kirkju,—ljós heim undir virkinu, ok horfði annarr endir ljóssins upp í lopt, en annarr niður til jarðar; henni þótti þetta undarlegt, ok vissi eigi hverju gegndi.—Steingrímur hét maður; hann var Ólafsson, heima-maðr Hrafn; hann sá ok ljós undir virkinu, sem Hallkatla hafði sét. Ok fleiri menn sá þessa sýn þann vetr inn sama þar undir virkinu.

Um vetrinn eptir Jól fóru þeir Pétur ok Sturla Bárðar-synir norður í Súðavík, ok tóku höndum þann bónda er Jóseppur hét, ok son hans er Einarr hét; þeir höfðu sekir orðit um hval-mál. Þeir höfðu þá heim á Eyri til Hrafn; en hann gaf þeim líf báðum Jóseppi ok Einari; ok kunni önga þökk þeim Pétri fyrir þat er þeir höfðu þá þangat flutt. Um þenna Jósep kvað Eyjólfur Snorra-son vísu þessa :—

Sekr gekk hodda hneykir hring-eygr¹ af vár-þingi;
áðr beið íllt ok síðan Jóseppur af hval-fjósum.

19. Þat var um Langa-föstu it sama vár at Þorvaldur fór norðan ór Ísafirði með tvá menn ins fjórða tigr. Í þeirri för vóru með Þorvaldi: Bjarni djákn Finnz son, Aðalsteinn djákn Reinallz son, Ögmundur Sveinsson, Þorgils Austmaður, Steingrímur Ásgeirsson, Kolbeinn Bergsson, Þórður Gunnarsson, Þórður Steinsson, Bárður Bárðarson, Sölvi Þóroddz son, Kormakr Ásbjarnarson, Ormr Skeggjason, Eirekr Þorvarðz son, Eirekr Hrafnkelsson, Þórður Þorbjarnarson, Ullr Þorbjarnarson, Þórður Högnason, Helgi Magnússon, Svertingr Högnason, Ólafur Þorsteinsson, Ólafur Helgason, Ásgeirr Kalason, Tyrvi Starrason, Imi Þorkelsson, Jón Þorsteinsson, Snærir húskarl Heinreksson, Glúmr Helgason, Þorleifr gjafleifi, Björn

¹ Conjecture; hukeygr, 155; hringleygr, B.

Þorkelsson, Þorgrímr Þormóðsson, Sighvatr Þorkelsson. — Þeir fóru Glámu-heiði til Arnarfjarðar. Ok er þeir kvómu ofan í fjörðinn til bygða, þá bundu þeir alla menn á bæjum þar sem þeir kvómu, at engi njósn væri borin fyrir þeim til Eyrar. En þeim er í böndum vóru, þótti þung sín æfi; en börn grétu er bundin vóru; en mæðr eðr feðr máttu eigi duga þeim, þar er allir vóru bundnir. Á einum bæ, þar er menn vóru bundnir, hétu þeir á Þorlák biskup til þess at þeir skyldu lausir verða. Þeir hétu söngum. Ok er þeir höfðu fest heitið, þá spruttu bönd af einum þeirra, ok leysti sá alla. Ok síðan fóru þeir á bæi, er menn vóru bundnir, ok leystu menn ór böndum. Hrafn var vanr at láta vaka yfir bæ sínum ok halda vörðu; en þat kveld, er þeir Þorvaldr höfðu komit af heiðinni, spurði Hrafn heima-menn sína, hvárt þeir vildi eigi halda vörð; en þeir svöruðu, ok kvóðu eigi mundu þurfa vörð at halda er fjúk var úti; sögðu ok, at eigi mundu menn göra til þeirra um Langa-föstu. Hrafn sagði: 'Þat þykkir mér ráð, at haldinn sé vörðr í nótt.' Þangat til hafði vörðr haldinn verit hverja nótt; en þá var eigi vörðr haldinn er þeir Þorvaldr kvómu. Þá er Hrafn var kominn í reykkju mátti hann eigi sofna. Hann mælti við mann, þann er Steingrímr hét, at hann skyldi kveða Andreas-drápu. Hann kvað drápuna; ok eptir hvert örendi talaði Hrafn mart um þá atburði er görzk höfðu í písl Andreas postola.—Þá nótt dreymði Thomás prest Þórarinsson, at hann þóttisk sjá písl Andreas postola. Þat sama dreymði hann alla nóttina jafnan er hann sofnaði.

Þá nótt kom Þorvaldr á Eyri. Ok er þeir kómu at virkinu, þá settu þeir mann þann, er Bárðr hét, á skjöld, ok lypta skildinum upp á spjóta-oddum á virkit. Síðan tók hann til við lás duranna, ok renndi frá slánum þeim er vóru á virkis-hurðunni, ok lauk upp virkinu. Þá gékk Þorvaldr í virkit ok föru-nautar hans. Við því bili reis Hrafn upp, þvfat hann mátti eigi sofa; ok gékk út. Ok er hann lauk upp hurðunni, sá hann, at menn vóru komnir í virkit með vápnum. Hrafn lauk aptur hurðunni ok skaut loku fyrir; ok gékk inn, ok sagði, at menn vóru komnir mjök margir í virkit með vópnum, 'Ok hafi þér eigi vel vörð haldit í nótt.' Nú risu menn upp hvatlega, ok vápnuðu sik. Þeir Þorvaldr viððu þegar fyrir dyrr allar, ok lögðu eld í þekjuna víða. Þá er menn Hrafns vóru komnir í klæði sín, þá gengu þeir til dura, ok spurði Hrafn hverr fyrir eldinum réði; en hónum var sagt at þeir réði fyrir

er kveykti; en Þorvaldr væri höfðingi þeirra. Hrafn spurði, ef Þorvaldr vildi nökkurar sættir af þeim taka; kvað hann ráða skyldu sjálfan fyrir, ef hann gæfi bænum frið, en þeim öllum grið er þar vóru fyrir með hónum. Menn Þorvaldz kvóðu Hrafn ok hans menn ómaklegan sætta. Þorvaldr svarar öngu; en menn hans höfðu mörg heimsleg orð um þetta mál. Hrafn spurði hvar Þorvaldr væri, eður hví hann svari öngu; Hrafn segir, at hann kvezk at Þorvaldi bezt vænta, 'Þvíat ek þykkjumk af hónum góðs eins maklegr.' Þorvaldr svarar öngu. Þá mælti Hrafn við prest sinn þann er Valdi hét, ok klerka þá er með hónum vóru, at þeir skyldu syngja óttu-söng. Ok Hrafn söng með þeim óttu-sönginn. En menn hans, þeir er ólærðir vóru, vörðu húsín með vatni ok sýru, slíkt er þeir máttu at göra. Svá höfðu þeir Þorvaldr óvart komit, at engi pati hafði farit af ferð þeirra. Þetta sannar Guðmundr skáld:—

Óþykki¹ þreifsk ekki andærlegum blandit;
fjón gróri ljótleg ljóna (liða ek fátt um þat) miðlum;
Beittr var bragna-sættir (brand-él þrifusk) vélum;
stóð þann er stýrði lýðum stola-herr, skörung errinn.

Þá er lokit var óttu-söng, görðisk mikill reykr í húsunum. Eldi sóttu þeir bæinn en eigi með vópnum. Þá gékk Hrafn til dura, ok beiddi Þorvald, at hann gæfi grið konum ok börnum til útgöngu, 'En ek vil bjóða þér fyrir mik þat sem þú vill hafa.' Þorvaldr svarar öngu. Hrafn mælti: 'Þat vil ek bjóða þér, at fara í brott af landi, ok ganga suðr til hjálpar hvárum-tveggja okkrum, ok koma aldri aprt til Íslandz, ef þér þykkir þinn sómi meiri en áðr.' Þorvaldr neitaði þessu. Þá bauð Hrafn at gefa sik upp til friðar öllum mönnum öðrum, þeim er þar vóru í bænum, at hann væri eigi brenndr. Þá svaraði Þorvaldr: 'Ek mun lofa öllum mönnum út at ganga, ef þér selit af hendi vápn yður öll, ok leggit þá á mftt vald, hvat ek vil af hverjum göra.' Þetta váttaf Guðmundr skáld:—

Bauð til friðkaups friðum fólk-prýðandi lýðum;
hann bauð sveit fyrir sinni snjallri einn at falla.

Þá seldu þeir af hendi vápn sín öll; ok gengu út síðan, karlar ok konur. Þá er Hrafn kom út, var hann tekinn ok haldinn. Sturla Bárðarson, systurson Sturlu-sona, var ok haldinn; þriði maðr

¹ opokki, Cd.

Þórðr Vífilsson. En allir menn aðrir, konur ok karlar, vóru leiddir í kirkju, ok bygðir þar. Þá lýsti Þorvaldr yfir því, at Hrafn skyldi taka af lífi. Ok er Hrafn heyrði þann dóm, þá beiddisk hann at ganga til skriptar ok taka þjónostu. Ok hann gékk til þjónostu við Valda prest, ok mælti skripta-gang, ok tók *corpus Domini*, ok féll til bænar, ok felldi tár með mikilli iðran. Þá kvaddi Þorvaldr Kolbein Bergsson at vega Hrafn; en hann kvazk þat eigi vilja. Þá mælti Þorvaldr við Bárð Bárðarson, at hann skyldi vega Hrafn. Þá lagðisk Hrafn niðr á kné ok ölboga, ok lagði hálsinn á eitt reka-tré; ok Bárðr hjó af hönnum höfuð þar við trénu. Hrafn hrærði hvárki hönd né fót er hann sæfðisk; heldr lá hann á knjánum ok ölbogunum, sem hann var vanr at liggja til bænar. Sá atburðr varð undir virkinu þar sem ljósit hafði sézk um vetrinn áðr. Þar var þá jörvi¹, er Hrafn var höggvinn, en um sumarit eptir var þar grænn völlr.—Þorvaldr lét höggva fót undan Sturlu Bárðar syni ok Þórði Vífils syni. Þessir atburðir urðu annan dag viku í annarri viku Langa-föstu átta nóttum eptir Mathias-messu. Þá rænti Þorvaldr bæinn á Eyri öllu lausa-fé, því er innan veggja var, vápnum ok klæðum, hús-búnaði, bús-gagni, ok mat. Í því ráni tóku þeir sólar-stein góðan, ok kyrtil brúnaðan með búnaði. Þá gripi hafði Guðmundr biskup átta ok gefit Hrafn. Þeir tóku ferju eina, er kirkjan átti, ok báru þar á þann fjár-hlut er þeir ræntu. Ok er þeir vóru á braut farnir með skipit ok fjár-hlutinn, þá fundu heima-menn á Eyri sólar-steininn, þar er þeir höfðu eikjuna²; þvíat þeir höfðu hönnum í brott kastað, ok kölluðu vera hegeitel. Svá ok kyrtilinn höfðu þeir eptir látið, ok kölluðu vera vaðmáls-slopp; ok eigi fengu þeir sét á búninginn. Þenna atburð virðu menn svá, at því mætti þeir þessa gripi eigi í brott hafa, er Guðmundr biskup hafði átt.

20. Þat vár it sama fór Þorvaldr eptir Páska í annat sinn í Arnarfjörð, ok rænti þá marga þingmenn Hrafns. Pétr Bárðarson lét drepa þingmann Þorvaldz, þann er Hermundr hét; sá hafði opt verit í andskota-flokki við Hrafn. Þorvaldr sendi orð Kár munki Geirmundar syni, at hann skyldi leita um sættir við frændr Hrafns. Þá var settr sáttar-fundr þessa mála-ferla, at ráði Þórðar Sturlu sonar ok Kárs munks, á Þingeyri í Dýrafirði. Þá var sætzk á þessi mál á þann veg, at Þórðr Sturluson skyldi göra um þessi

¹ Thus emend.; jordin, 155; leir, B.

² Emend., eikja and ferja are synonymous; eykinn búð, Cd.

mál öll, þann veg sem hann vildi. Tólf menn handsöluðu fyrir Þorvald fégjöld, svá sem Þórðr vildi göra; ok til þeirrar syknu Þorvaldi, sem Þórðr vildi vera láta. Annat sumar eptir á Alþingi sagði Þórðr upp gördina¹. Sú var görd hans á hendr Þorvaldi, at hann skyldi fara útan þá sam-sumars, ok vera útan fimm vetr, nema hann færi á fund páfa ok sættisk við hann, ok fengi þat af hönunum, at hann væri útan þrjá vetr. En er hann kæmi út, ok hefði svá í brott verit, þá væri heimil vist hans í Vatzfirði, bústaðr ok þingmanna-varðveizla; en Þorvaldr skyldi vera óheilagr milli Vatzfjarðar í Breiðafirði ok Stiga í Ísafirði, ok allir þeir menn er fóru til aftöku Hrafns; ok skyldu aldri koma í þetta takmark, nema þeir yrði sæ-hafa nauðgir, þá skyldu þeir fara á brott fullum dagleiðum. Allir menn skyldu vera ór þingi frá Þorvaldi, þeir er byggðum vóru í Súgandafirði eðr vestr þaðan, í því takmarki sem áðr var tjáð. Þessir fjórir menn skyldu útan fara ok koma aldregi út: Þorgils Austmaðr, Steingrímur Ásgeirsson, Þórðr Gunnarsson, Bárðr Bárðarson; ok vera ór Vestfirðinga-fjórðungi at inum næsta hálfum mánaði þaðan frá er þeir spyrdi gördina. Þeir Bjarni djákn ok Kolbeinn Bergsson skyldu vera sekir um allt land, nema í Austfjörðum. Ormr Skeggjason skyldi eigi vera í Dýrafirði ok eigi í Ísafirði. Þórðr Steinsson skyldi ok svá sekr sem Ormr. Allir menn aðrir skyldu hafa slíka sekð sem Þorvaldr, án útan-för, ok gjalda þó fé: þrjú hundruð fyrir mann, til þess at þeim sé land-vært. En með þessum mann-sekðum gördi Þórðr fyrir víg Hrafns hundruð hundraða. Þat fé skyldi gjalda í gulli eðr silfri; en því at eins annat fé, ef þeim er við væri, þætti þat eigi verra. Fyrir afhögg við Sturlu vóru görvir þrír tigur hundraða. Fyrir afhögg Þórðar Vífilssonar þrír tigur hundraða. Fyrir fjörráð við Pétr Bárðarson þrír tigur hundraða. Fyrir aðilð vígsakar eptir Hrafn vóru görvir þrír tigur hundraða til handa Magnúsi Þórðar syni, systur-syni Hrafns, er vígsakar aðillinn var; þvíat synir Hrafns vóru þá svá ungir at þeir máttu eigi vera vígsakar-aðilarnir.—Þessi tvau hundruð hundraða guldusk eptir því sem Þórðr Sturluson vildi. Rán þat er Þorvaldr rænti á Eyri, ok önnur þau er þeir ræntu í Arnarfirði, vóru aþtr goldin svá sem skyldi².

Þorvaldr fór útan ok gékk suðr til Róms, ok var útan þrjú ár.

¹ Emend.; geyrdunum, 155.

² skildi, 155.

En meðan Þorvaldr var útan, lét Pétur Bárðarson drepa Ima Þorkelsson, en höggva fót undan Jóni Þorsteins syni, því at þeir höfðu farit með Þorvaldi til aftöku Hrafns, ok höfðu eigi fé fyrir sik bætt. Þorvaldr kom út þá er hann hafði þrjá vetr útan verit ok gengit suðr; ok bjó síðan í Vatzfirði meðan hann lifði. Ok lýkr þar sögunni¹.

¹ Cd. A subjoins the following genealogy:—

Þessi voru börn Hrafns Sveinbjarnar sonar ok Hallkötlu Einars dóttur, þau er ór barndómi kómsk: Einarr, ok Grímr, Sveinbjörn ok Krákr, Steinunn ok Herdís, Hallgerðr ok Þúríðr.—Einarr ok Grímr týndusk við Grímsey af kaupskips-báti.—Sveinbjörn ok Krákr féllu á Örlygsstöðum með Sturlu ok Sighvati.—Steinunni Hrafns dóttur átti Oddr Álason, ok var þeirra son herra Hrafn, Óláfr, ok [Guðlaugr]. Herdís var ok dóttir þeirra Oddz ok Steinunnar er átti Svarthöfði Dufgusson.—Herdísi Hrafns dóttur átti fyrir Eyjólfur Kársson, ok var þeirra son Eyjólfur er féll á Þverár-fundi, inn vaskasti maðr. Síðarr átti Herdísi Sigmundur Gunnarsson; þeirra son var Sveinbjörn, faðir herra Eireks, Krákr ok Steinunn.—Hallgerði Hrafns dóttur átti Vikarr Þorkelsson; þeirra son var Grímr, faðir Einars, Márs ok Vikars, ok Hrómundr læknir, faðir Kráks í Hvallátrum, ok Vikars ok Þórðar.—Þúríði Hrafns dóttur átti Helgi Sveinsson er féll á Örlygsstöðum; þeirra börn voru: Guthormr, Gautr, Vilhjálmr, ok Einarr, Margrét, ok Gunnhildr. Guthormr átti Þorgerði Þorkelssóns dóttur, systur Árna biskups. Vilhjálmr átti Márinu Þorkels dóttur. Margrétu átti Valdi; Gunnhildi átti Steinólfr Ísleifsson, faðir Þorsteins, ok Magnúss, ok Jóns, ok Herdísar, móður Einars Bergssonar.

II. ÁRONS SAGA.

1. ÞAT er upphaf at þessari sögu, at Sverrir konungr, son Sigurðar Haraldz sonar, réð fyrir Noregi, sem mönnum er kunnigt. Í þann tíma voru byskupar á Íslandi: Páll byskup Jónsson í Skálaholti, en Guðmundr byskup Arason at Hólum. Þessir valdz-menn af leik-mönnum: Jón Loptzson ok Sæmundr son hans; Gizurr Hallz-son, ok Þorvaldr son hans, ok Magnús, er síðan var byskup í Skálaholti; Snorri Sturluson, ok bræðr hans, Þórðr ok Sighvatr.

Maðr hét Hjörleifr, ok var Gilsson; kona hans hét Sigríðr ok var Hafþóris dóttir; bæði voru þau vel ættuð. Hjörleifr var maðr sæmilegr, bæði at vexti ok vænleik ok afli, svá at varla féksk hans jafningi hónum samtfíða. Áron hét son hans inn ellzti, er þessi saga gengr mest af; annarr son þeirra hét Ófeigr, þriði Bárðr, fjórði Óláfr er síðan var ábóti at Helgafelli. Hjörleifr bjó fyrst í Bjarnarhöfn en síðan í Mykla-holti; hann var inn örlátasti maðr í búi; skorti [hann ok] ekki fé í þann tíma; hann var vinsæll ok víðfrægr. Sigríðr, kona hans, var fríð sýnum ok hög á hannörðir¹, ok nutu þess margir, bæði skyldir ok óskyldir. Enn voru á því meiri orð, hversu hógvær hón var í skaplyndi; þvíat svá má at kveða, at hvert barn unni henni hugástum. Áron óx upp með föður sínum ok móður í Mykla-holti. Var hann þegar mikill vexti á unga aldri; skýrr ok skap-prúðr við vini sína. Fannsk þat á hónum, at hann var kappsamr í öllu því, er hónum þótti ekki at sínu skapi gört vera, sem síðarr mun sagt verða í sögunni; en þó þat allt skörulegt ok með hófi. Mörg átti Hjörleifr önnur börn en sonu þessa, sem nú voru nefndir. Yngvildr hét móðir Hjörleifs, ok var Halldórs dóttir, Brandz sonar ins örva, er bæði var víðfrægr útan-landz ok innan. Hafþórir, faðir Sigríðar, var Árons son², Bárðar sonar ins Svarta ór Selárdal. Þessir voru

¹ handyðian, Cd.

² Emend.; Ásgautsson, Cd. (badly).

bræðr Hjörleifs Gils-sonar: Sölvi prestur, merkilegr maðr; annarr Þórðr, Helgi inn þriði. Allir voru þeir vaskir menn ok góðir drengir, ok sterkir at affi ok fríðir sýnum; þar eptir fór þeirra skaplyndi, svá at varla fundusk þeirra líkar; en þó var Hjörleifr fyrir þeim í mörgu. Var þat eitt til marks um aff Hjörleifs, at engi oxir var sá fram leiddr, at eigi hjöggi hann af höfuð með annarri hendi; en af tveimr, ef hann hjó með báðum höndum.

2. Maðr hét Þorlákr ok var Ketilsson, er bjó í Hitardal virðulegu búi; ok var göfug-menni mikill. Guðlaug hét kona hans, ok var Eyjólfis dóttir; hón var skörungr mikill. Þorlákr Ketils son var ná-frændi Sigríðar, móður Árons, ok góðr vin; ok því sótti Sigríðr hann heim þá er hón brá búi í Mykla-holti. Fóru þangat með henni tveir synir hennar, Áron ok Bárðr; var Áron þá vel vaxinn, en Bárðr vetr-gamall; tók Þorlákr við þeim vel ok skörulega. Sighvatr Sturlu son átti marga sonu: Tuma, ok Sturlu, ok Þórð, ok aðra fleiri, þótt þeir sé hér eigi nefndir. Þorlákr ok Sighvatr voru kærir vinir sín í millum; var Sturla Sighvatz son því löngum á fóstri með Þorláki, bæði haldinn vel ok ástsamlega. Sturla var inn vænlegsti maðr, bæði á vöxt ok allan vænleika. Þeir voru kallaðir jafn-aldrar, Áron ok Sturla; því voru þeir svá sem fóstbræðr; var ok þann tíma harðla vel með þeim, ok þó nökkut kapp-drægt í leikum¹. En þá er meirr tók at greinask með þeim kumpánum, þá bauð Helgi, föður-bróðir Árons, hónum til sín; ok þat þá Áron. Ok þá er Helgi fór í Fjörðu vestr at fjár-heimtum sínum, fór Áron frændi hans með hónum. Þeir kvómu í Flatey á Breiðafirði; þar bjó nafn-frægr maðr, Eyjólfur Kársson; hann átti þá konu er Herdís hét, ok var Hrafns dóttir; hón var ná-frændkona Árons. Þau buðu Ároni til sín, ef Helgi færi útan um sumarit, sem hann hafði heitið. Þat þá Áron, ok var með Eyjólfu tvá vetr ok ástsamlega haldinn. Eyjólfur var mikill vin Guðmundar biskups, svá at hann lagði sítt líf við hans líf þegar hann þurfti.

3. Í þenna tíma horfðisk til mikils ófriðar fyrir norðan land millim þeirra Guðmundar biskups ok Sighvatz Sturlu sonar. Þar til styrkti Sturla föður sínn ok þeir Tumi bræðr, ok margir aðrir höfðingjar; ok leiddi af þessari tiltekju mikinn ófagnat mörgum mönnum fyrir norðan land; því at margir mestu fé ok náðir, en

¹ leiknum, Cd.

tóku útleið í staðinn; en sumir mistu lífit, sakir ofríkis Sighvatz ok sona hans¹, þvíat þeir veittu mikinn ágang Guðmundi biskupi með miklum váða² ok ófriði.

Nú draga þeir Tumi lið saman, ok fundu þat til saka, at þeim þótti biskup of stríðr, er þeir þóttusk eigi fram koma öllum ójafnaði, þeim er þeir vildu, á vinum biskups; þvíat hann hélt þá drengilega ok ríkulega sína vini. En þá er Guðmundr biskup varð varr við þetta, ok þeirra fyrir-ætlan, þá varð hann fyrir mikilli áhyggju; ok tók þó skörulegt ráð ok vitrlegt, at senda skjótlega orð vinum sínum, at þeir kæmi til hans, at ráða um þenna vanda. Nefndi hann þar til fyrstan Eyjólf Kársson; hann varð vel við orðsending Guðmundar biskups; ok fór hann skjótt á fund hans. Þessa för fór Áron Hjörleifsson it fyrsta sinn með Eyjólf Kárssyni, svá at getið verði; ok kómu þeir til biskups, ok aðrir vinir hans, at áliðnu sumri; ok báru nú saman ráð sín; ok sýndisk einn veg flestum, at biskupi mundi vera afla-skortr við jafn-marga höfðingja at etja. Biskup varð því ok samþykkr. Ok meðan þeir sátu yfir þessum málum ok ráða-görðum, þá vóru þessir ófriðar-flokkar á leið komnir. Þá lét Guðmundr biskup draga at sér skip um Skagafjörð, ok sýndisk hónum undan at halda; þvíat þær vóru frásagnir, at þeir ætluðu at taka biskup í sítt vald ok þröngva hónum með afar-kostum; en setjask á staðinn at Hólum, sem þeir görðu. Heldr nú Guðmundr biskup skipum sínum út eptir Skagafirði til Málmeyjar; ok bjoggusk þar fyrir; ok vóru þeir saman sjau tigr rökra manna³. En er flokkarnir kómu til Hóla-staðar ok misstu þar Guðmundar biskups, en skipin öll í brottu, þá tóku þeir þat til ráðs at dreifa þeim inum sterkustum flokkum. Settisk þá Tumi á staðinn at Hólum ok lagði undir sik heilagra manna eign svá sem hann væri erfingi orðinn; en keyrði á brott alla þá menn er biskup hafði þar setta. Semja nú hsbýla-háttu með því móti, at Tumi lét halda sterka vörðu á staðnum ok hest-vörð [útan-bæjar]. Tumi hafði mann-margt, ok suma varla til vápnis læra. Nú sitr hann með þeim hætti um hríð, at hvárigir göra til annarra.

4. Nú er at segja frá Guðmundi biskupi ok hans mönnum, at þeir bjoggusk um í Málmeyju, ok draga at sér fong; var þar Eyjólf Kársson mikill ráðagörðar-maðr með Guðmundi biskupi, ok

¹ Here is a homoteleuton in Res. (þviat). ² váða] 212; ójafnaði, Res. ³ Res. here inserts, þat var at Jóla föstu er þeir kómu þar; með Guðmundi biskupi var mart góðra manna . . . ok margir aðrir, from Sturl. S. Ísl. S. ch. 47.

annarr maðr Áron Hjörleifsson er Eyjólfur hafði mikla elsku á. Áron hafði mest útgörðir til atdráttu, ok valði menn með sér eptir skaplyndi sínu; varð ok jafnan eptir föngum á land at leita. En er Tumi varð þessa varr, þá lét hann setja menn fyrir [á landi] svá at hvergi mátti uppgang veita. Nú fær Guðmundi biskupi mikillar áhyggju ok stórrar skapraunar; rekinn frá stólinum; en þeir máttu hvergi föngunum má, ok vóru þat berleg fjörráð. Höfðu þeir fyrir-menninir þat mjök í ráða-görð, at þeir mundu leggja á lífs-hættu mikla at hefna biskups svívirðinga ok sínna. Nú tekr heldr at harðna vistin í eyjunni, ok óhægisk veðráttu, ok verðr nú atfanga-fátt; sitja nú við svá búit um hrið. Líðr nú fram vetrinn. Ok er þeir sá, at eigi mátti þannig hlýða, þá hugsa þeir Eyjólfur ok Áron, við samþykki Guðmundar biskups, at leggja á nökkura lífs-hættu, at leita þangat eptir föngum er þeir þóttusk frjálsast eiga; en þat var at Hólum, ok þeir vóru skömmu áðr af keyrðir. Ætla nú ok eigi öll stórvirki láta undan ganga, ef færi gefr á. Líðr nú fram um Jólin; ok frestaðisk því svá mjök, at þeim þótti fastlegt sakir varðhalda ok fjölmennis.

Maðr er nefndr Auðunn, ok var kallaðr handi; hann var lítil maðr, ok nær hálf-ræingi; hann sendu þeir á land eptir Jólin til nökkurra njósna; sögðu svá fyrir, at hann skyldi dvelja sem lengstum á Hóla-stað millum Jóla ok Föstu. Tumi var þá góðr viðtakna. Skyldi hann ok skynja hsbýla-háttu, ok hvílur hinna betri manna; vita ok hvárt Tumi hvíldi í skemmu eðr skála; hann skyldi ok minna sofa um nætr en um daga; láta sem vís ván væri heimsóknar af biskups-mönnum, ok mundi þat heldr um nætr en um daga.—En þann tíma er dreggr fram at Kyndil-messu, þá leggjask at stormviðri. Þess er getið eitt kveld, þá er Tumi er undir borð kominn, at hann heimti til sín varðhaldz-menn sína, ok gefr þeim frelsi þá nótt; ok þetta þágu þeir. En þetta it sama kveld mælti Guðmundr biskup til manna sínna, Eyjólfis ok Árons, at hónum segði svá hugr um, at á þessi nótt mundi helzt tóm til falla at leysa nökkut þeirra vandræði, þótt þeim þætti fyrir storms sakir eigi vandræða-laust. Vildu þeir nú ok þegar af ávísan Guðmundar biskups fyrir fullt ganga láta; því at þat þótti jafnan vera mikil spásaga er Guðmundr biskup sagði þeim.

5. Nú er þar til máls at taka, er þeir heimta saman fylgðarmennina, ok vilja nú kanna hvat þeim þykkir helzt til fallit til þessarar ferðar; ok verðr þat hálfur fjórði tögr manna, er eigi

talðisk undan, ok einginn vildi í móti mæla. Nú eru þeir forstjórar ferðar þessarar, Eyjólfur ok Áron; Einarr var nefndr inn þriðji, ok var kallaðr skemmingr; hann var frændi Guðmundar biskups, ok hafði fengit stórar skapraunir af Sturlungum í mannamissi ok fé-sköðum. En Pétur Bárðarson er einn var inn vaskasti maðr, hann vildi eigi fara at Tuma frænda sínum¹. Bregða þeir nú við skjótt, ok hrinda skipum á sjá, ok báru grjót á; þvíat þeim þótti eigi siglanda fyrir stormi lausum skipum. Nú námu biskupsmenn eigi fyrr staðar en þeir kómu á land; ok gengu þeir til þess bæjar er á Óslandi heitir; ok höfðu þar fréttir þær at Tumi væri heima ok svæfi úti í skemmu við inn fimtánda mann, ok vóru flestir valðir til vápn. Nú her-klæðask þeir Eyjólfur ok hans menn, ok fóru með ákafa miklum; ok koma á staðinn öllum mönnum á óvart nökkuru fyrir dag; ok var þat einni nótt fyrir Ögutu-messu. Eptir þat skipta þeir Eyjólfur ok Einarr liði sínu til atgöngu. Þeir er öruggastir vóru til vápn vóru valðir til at ganga at skemmuni, en sumir at verja útgöngu á heima-húsunum, ok ráku þar fyrir slagbranda. Nú verðr af gnýr mikill, ok spretta þeir upp er í skemmuni vóru, ok komask í klæði sín, ok fengu allir nökkut vápn. Ok í þessi svipan báru þeir at stokka at skemmuni, þvíat þeim héldu sterkar járnlokur, ok hlutu þær upp at ganga; ok var þar fyrir þykk fylking af harðfengum mönnum, ok skorti þar eigi skörulega vörn; ok gékk því lengi. Í þeirri svipan báru þeir stokka at skemmu-hurðunum, ok komsk Áron inn í skemmuna, ok fjórir menn með hönum, ok verða áverkar; ok þá fékk Tumi sár mikit, ok var þat kennt Ároni; en hann görði þar at hvártki, bar þat af sér né á sik.

Nú sloknuðu ljós öll í skemmuni. Nú leita þeir Áron út apr til sína manna; þvíat þeim þótti fast fyrir; vildu þeir nú leita á fleiri vega at vinna skemmuna; létu nú draga at eld mikinn, ok leggja hann í viðinn er þeir höfðu at dregit; en þó var ávallt glettingar atsókn; ok hefir sjaldan harðari hríð jafn-lengi gengit en þessi, at frásögn manna. Nú kveykir stormrinn skjótt eldinn ok gýss upp loginn, ok vex reykrinn. Sjá þeir Tumi nú at þeir eru yfir komnir. Beiðir Tumi nú útgöngu ok griða, ok býðr hann nú tyllu-sætt; ok var þeim leyfð útganga, ef þeir léti laus vápn sín; en þeim var engum griðum heitið. Göra nú at þeim kúlur á

¹ En Pétur—frænda sínum]. This passage in Res. is probably an insertion from Sturl. i. 252, l. 21.

hermanna-hátt. Nú gengu út menn fimm menn eða sex fyrr en Tumi; ok vóru allir hand-teknir. En er Tumi gékk út, þá tóku þeir hann, ok velktu hann lengi úti; ok ræddu sumir um, at þeir vildu kvelja hann; en sumir mæltu hann undan; ok görði hónum kallt. Þá mælti Tumi, at hónum þótti við því búit, at nokkurir menn ætlaði at hann skylfi af hræzlu. Lofuðu þá allir hreysti hans, ok mæltu hann undan. Einarr skemmingr kvað hann eigi hafa svá skipt goðorðum fyrir norðan land, at hann skyldi lifa lengr. Ok hann vá at hónum, þvíat eigi urðu aðrir til. Ok eptir þetta gengu allir menn út. Þar vóru drepnir tveir menn aðrir en Tumi, Þorgeirr Steingrímsson ok Bergþórr Oddason. Tvá menn fót-hjoggu þeir; ok hét annarr Jón Þórðarson en annarr Halldórr Klasason; en öðrum mönnum vóru grið gefin þeim er eptir vóru¹. Þá var þessi vísa kveðin:—

Görðu geir-hrið harða gunnar-setrs á vetri
 hriðar-sól á Hólum hjaldr-þungir buðlungar:
 Þá er víg-fimur vágu vald-eirs at Þorgeiri
 Tumi var felldr til foldar frænd-stórr með Bergþóri.

Nú var orðinn ljóss dagr; réðu þeir nú mjök tókum við þá sem eptir vóru. Nú könnuðu þeir hsbýla-háttu, ok görðu sér frjálsa staðar-eign, ok biskupi vistir ok klæðnað; ok hélt þeim til þess ærin nauðsyn. Ok bjoggusk nú á brott með nökkurum skyndingi, svá sem þeim þótti helzt tími á vera; vóru nú glaðir ok kátir². Höfðu biskups-menn þá skipt um farmana, hlaðit góðum birgðum, en kastað grjótinu. Lægði ok þá þegar veðrit er þeir vóru á sjá komnir. Tóku nú róðrar-leiði; ok tóksk þeim allt auðvelligar en þeim þótti líkindi á vera. Kómu ina næstu nótt eptir til Málmeýjar. Gengu þeir heim þegar frá skipi, Eyjólfir ok Áron, ok kómu til þess herbergis er Guðmundr biskup svaf í. Var hann þá á bæn sinni, ok fagnaði þeim fyrri, ok spurði þá at tíðindum; en þeir segja slík sem görzk höfðu; ok þótti hónum

¹ En er Tumi gékk út—en öðrum mönnum vóru grið gefin þeim er eptir vóru]. This whole passage in Res. seems to be an insertion from Sturl. i. 252, 253; we, however, leave it as it stands, for the corresponding passage of the Árons S., recording how Tumi was put to death, is lost.

² Res. here inserts a passage which breaks off the context, and is evidently taken from the Sturl.:—En heima-menn á Hólum slóku eldinn allan niðr. Fylgðar-menn Tuma ok bændr sömnuðusk saman, ok fara eptir biskups-mönnum; en þeir undan sem harðast; ok sá hvárir aðra; ok var í hendingum með þeim áðr þeir kómusk á skipin; ok einn varð seinni, ok var sá drepinn tveim nóttum síðarr, ok hét sá Jón; annarr dó af kulda er Þórarinn hét.

þetta mikil tíðindi; ok lét Guðmundr biskup yfir þeirra för illa, er þeir höfðu drept Tuma en fært hönnum eigi; en kvað þó þess vænta, at eptir Guðs forsjá hefði farit þeirra viðskipti. Þá var þessi vísa kveðin:—

Sóttu heim við hættu hjálm-runnar styr-kunnir,
(snjallr segik Freyr at félli fagr-hjól) Tuma at Hólum:
Inn gékk Áron manna einnæ fremstr í skemmu
hann vann hildar-manna hjálm-skóð roðin blóði.

Nú er þar til máls at taka sem þeir eru at Hólum, at þeir styrma yfir dauðum mönnum, ok sjá fyrir þeim. Nú spurðusk þessi tíðindi til þeirra Sighvatz ok Sturlu; ok þótti þeim sér nær höggit. Ok því næst spurðusk þessi tíðindi um allt land. Nú svall Sturlungum mjök móðr; ok þess galt margr maðr síðan. Nú skipar Sighvatr staðinn í annat sinn; ok verðr ekki til tíðinda. Sitja nú hvárir-tveggju um kyrt mjök lengi þat sem eptir var vetrar. En er á leið vetrinn þurfti atföng; en menn vóru margir; en engi kómu við. Sýndisk þá ráðs-mönnum Guðmundar biskups, at láta eigi yfir drífask þar. Vóru þeir jafnan góðir áræðis ok einarðir á þat er þeir vildu vera láta. Sigldu á brott ok norðr til Grímseyjar. Ok er eigi annars getið, en sú ferð tækisk greiðlega, ok í vild þeirra. Búask þeir nú þar fyrir; ok nema þar stað á eyjunni.

Gnúpr hét maðr er þá bjó í Grímseyju, ok var inn mesti maðr at mann-virðingu af bóndum; var þat þá vanði mikill at veiðiskap skorti eigi í eyjunni; var þar þá gnóg atvinna mörgu sinni, þótt annars-staðar á landi væri skortr¹. Hitt hélt ok annat til er biskup vildi þangat fara, at hönnum sýndisk, sem var, skylda sín til vera at kanna siðu manna, ok fegra slíkt sem hann mætti, um Kristindóm, ok mest þurfti, ok biskuplegu embætti heyrði til. Sá atburðr varð at Páskum, at Einnarr skemmingr varð sjúkr af blóðrás, ok blæddu nasar hans. Einnarr var frændi Guðmundar biskups ok vinr, ok mikils-háttar maðr; ok því þótti þat mikill mann-skaði, ef hann létisk. Gékk þá Guðmundr biskup sjálf til at stöðva blóð hans; ok þat vannsk at sinni. Ok enn eptir² kom blóðrás at hönnum, ok svá ákóf, at menn segja, at bæði hafi út sprungit um munn ok eyru. Segir Guðmundr biskup þá, at þat mein mundi hönnum at bana verða. Kvezk þat hyggja at því mundi svá ákaft fara blóðrásin. En þó fékk hann stöðvat enn annat³ sinni, at því er menn

¹ mörgum mönnum, þó á landi væri mikill skortr, 212. ² eptir] 212; optarr, Res. ³ enn annat] 212; at sinni, Res.

hafa sagt. Ok er eigi komsk um nasar hónum eðr aðra limu, þá sprakk út á millum herðanna. Eptir þat mánkaði mátt hans. Ok síðan andaðisk Einarr.

6. Í annan stað er þar til máls at taka, at Sighvatr ok Sturla son hans, illa beiddir¹, hafa sárt haldit með frænda láti ok vina. Margir samþykktu þat með hónum, at svá væri. Látu eptir þat samna liði, ok verðr þar brátt mikit fjölmenni. Leggja nú allan fjándskap á þá menn, er at vígum höfðu verit at Hólum; ok mart þótti þeim annat til draga. Spyrja nú at Guðmundr biskup var kominn til Grímseyjar; ok ekki mundi fundum á koma við hann ok menn hans, nema þangat væri farit til eyjarinnar. Þeir Sighvatr ok Sturla tóku skip hvar sem þeir fengu, smá ok stór; kom þar saman meira fjölmenni en optast (!) hafi fyrr verit á Íslandi, útan þingstefnur; þvíat hálftr fjórði togr hefir sagðr verit skipa þeirra er þeir höfðu til Grímseyjar. Sturla var meirr fyrir málum þessum, þvíat hann var mjök roskinn ok var inn bráð-görvasti maðr; sem allir hafa eitt um talat þeir er hann hafa sét. Vildu þeir feðgar, at Sturla væri meirr frammi í öllum þeim hlutum sem fyrir-menni væri í, þótt Sighvatr hefði ráð fyrir þeim feðgum jafn-fram Sturlu. Fara þeir Sighvatr nú af Íslandi í góðu veðri þegar þeir vóru búnir. Biskups-menn höfðu á sér sterka vörðu, eptir því sem þeim þótti helzt fäng á; þvíat þeir þurftu ekki at efask, at opinn var ófriðrinn fyrir þeim.

Þat var einn morgin í sólar-upprás, at varðmenn biskups-manna sá skipa-ferðina; göra nú biskup varan við, ok Eyjólf Kársson; segir nú hverr öðrum. Spretta nú allir upp all-rösklega, ok herklæðask eptir efnum sem til vóru; en þau vóru harðla lítil; dyljask nú eigi við at þeir munu við ófriði taka eiga þegar er skipin koma at landi. Guðmundr biskup stendr upp ok gengr til kirkju með klerkum sínum; en talar nökkurum fögrum orðum fyrir mönnum sínum, ok þó fám; þvíat eigi var tóm-stund til at mæla svá mart gótt sem hann mundi vilja². Nú snúa þeir Eyjólfir ok Áron til sjóvar ok þeirra menn, ok skipa liði sínu fyrir þær hafnir, sem skipin stefndu á. Sá þeir sinn mikinn affa-skort ok þótti þat flestum mönnum, at eigi mundi allir frá tíðindum segja eiga á þessu kveldi af þeim er fyrir vóru. Var þá skipat Ároni fyrir höfn þá sem bezt var á eyjunni³; þótti þeim líklegast, at þar mundi

¹ beiddir] emend.; barðir, Cd.

² Res. here inserts a passage—at þeim á heyrundum . . . stór-þurftir, see Bs. i. 225.

³ at verja, add. 212 (better).

nökkurir fyrir-menn til leita. Þeir skipuðusk fyrir hafnir, ok vildu sýna vasklega vörn svá sem til framgöngu. Bar Eyjólfir sik hraustlega þenna dag, sem allar frásagnir vátta. Áron var við inn átjándá mann þar sem hann var staddr; þótti Eyjólfir sem þar mundi vel fengit fyrir-mannz sem hann var¹. Skipin áttu þá mjök langt til landz.

7. Nú er þar til máls at taka, at Ároni þótti þat lið lítt búit at vápnum er hjá hónum stóð; kom þar til mikill fé-skortr. Ok nú mælti Áron til Eyjólfis, hvárt nökkurr maðr bæri vápnin Tuma í flokki hans. Eyjólfir segir þau heima vera, sagði fá búna til at bera þau, en kvazt eigi sjálfr þurfa², 'Þykki mér sem ærinn muni vera ofsi í skapi þeirra feðga, þótt eigi væri slíkar skapraunir görvar, við slíkan afla-mun sem at eiga var.' En Áron svarar svá: at hónum þótti óskaplegt, at menn hans skyldi ganga berir ok vápnlausir í móti sverðz-höggum, en þeir skyldu eigi þora at bera slíkar görsimar; þvíat þat vóru in beztu vápn, 'Ok hygg ek mik jafnlengi lifa munu, þótt ek bera vápnin; enda er nú enn ærit tóm til at sækja þau.' Selr nú af höndum sín vápn þeim mönnum, sem hónum þóttu líklegastir til at vel mundu neyta. Snýr hann nú heim, ok mætir Guðmundi biskupi í kirkju-garðinum, ok klerka-sveit hans með hónum, ok kveðr Áron biskup; en hann svarar hónum blíðlega; þvíat hann elskaði Áron meirr en alþýðu manna, sem síðan þykkir nökkur raun hafa á borit. Fór nú Áron skjótt, ok vápnar sik með öruggri brynju ok góðum hjálmi; it þriðja vápn var mikit sax, sem stór sverð, ok var it ágætasta vápn. Áron snýr skjótt út; er nú biskup enn fyrir hónum; ok lætr vel yfir þessum tiltekjum, 'Ok vil ek nú, son mínn, at þú gangir til skriptar við mik.' 'Ekki er nú tóm til þess, herra,' segir Áron, 'þvíat eigi mun þikkja of þykk-skipat til varnarinnar;' ok 'Er jafnan munr undir mannz liði.' 'Vel er slíkt mælt,' segir biskup, 'en þó skyldir þú sem trú-mestr vera, son mínn, ok vertú sem bezt við fátækja menn.' Nú blezar biskup hann ok mælti: 'Svá segir mér hugr um, at þú komir hart niðr af Sturlungum; en þó væntir mik, at vit sjáimzk enn síðarr,— ok þykkir þat orðin in mesta spá-saga; þvíat þat þótti þá in mestu ólíkindi fyrst í stað; ok svá jafnan síðan.

Nú ferr Áron leið sína ok kemr til manna sínna; en Guðmundr biskup var eptir heima, ok bað Áron vel fara. Nú dregr skipin at landi. Kemr Áron nú í þann stað sem áðr hafði hann verit til

¹ Res. here adds—Nökkurir menn skriptust við G. bp. áðr þeir gengi ofan, from Sturl. i. 255, Ísl. S. ch. 49.

² Eyjólfir—þurfa] thus, 212.

skipaðr. Þar var eigi breið höfn; en at-djúpt mjök; þar var ok þara-brúk fyrir ofan; hamrar vóru at tveim-megin; ok var eigi frítt upp at ganga; en menn til varnar fyrir ofan þótt fáir væri. Verpa menn helzt á þrjú hundruð manna, þeirra er með þeim feðgum vóru; en sjau tigur vóru fyrir. Nú biðr Áron menn bregða vápnum sínum, ok veita karlmannlegt viðrám, sem framast eru föng á. Slíkt it sama segir Eyjólfir sínum mönnum. Fær ok röskr maðr þenna dag, sem jafnan endra-nær, drengilega athöfn, ok sýnir mikinn vaskleika áðr en þeim fundi lúki. Nú fara sjau skip at landi þar er Áron var fyrir; ok stýrir Sturla því liði. Var hann ok auðkenndr; þvíat hann stóð upp; var hann mikit af-bragð annarra manna, bæði at [vænleik], vexti ok afli, svá at ekki máttu aðrir menn við hann jafnask um flesta hluti hér á landi. En er þeir vóru mjök landfastir orðnir, þá skynjar Sturla á landit hvar fyrir-menn væri, ok vildi þar helzt at sækja. Nú [er hann sér hverr fyrir stendr], tekr Sturla til orða: ‘Þar stendr Áron djöfullinn! Sækit nú at hónum skörulega; ok drepum hann skjótt!’ Áron svarar,—ok hristi saxit Tuma-naut brugðit í hendi sér:—‘Hér máttú sjá, ragr fjándinn! mækinn Tuma-naut, bróður þíns; sækit at at heldr sem yðr líkar; en vér skulum óskjálfandi bíða.’ Svá segir Þormóðr prestr Ólafsson:—

Styrks var á stýris-birki staddr sá er Áron kvaddi
hörðum heiptar-orðum hildar-ruðr inn mildi:
En í mót fyri mönnum mjök lík afar-ríkum
garpr veitti svör snörpust sann-frægr höfuðs-manni.

Nú æstisk Sturla, ok steðjar af skipinu upp á þara-brúkit; hónum varð hált á þara-brúkinu. En Áron snarar í móti hónum, ok leggr saxinu Tuma-naut af því öllu afli sem hann hafði til. Lagit kom á Sturla miðjan. En með því at sólinn var stökkr, en brúkit var hált, ok fast var til lagit, þá rasar Sturla ok fellr. Svá segir Þormóðr prestr:—

Sturla réð í stríði strangr á land at ganga
hauðr með höldum fríðum harðr þar er Áron varði:
En eld-broti unnar Iðja-dóms á miðjum
Freyr svá at féll inn dýri (frama-bragð var þat) lagði.

Ok enn segir Þormóðr prestr:—

Sonr jók saxi benjar seggja kind til beggja
(blíf-sendir naut) handa Hjörleifs (vala-kleifar):
Margr hné maðr við dreyrgar (málmr sundraðisk) undir,
áðr fullhuginn félli frægr nær svölum ægi.

Nú höggr Áron til Sturlu tveim höndum svá sterklega, at fullu hefði unnit ef þeir hefði átt tveir við at leikask. Maðr er nefndr Sigmundr snagi; hann kastaði skildi yfir Sturlu með miklum skyndingi, ok kom högg þat í skjöldinn. En Sturla stóð þá skjótt á fætr; ok var þá eigi at frýja atsóknar at Ároni ok öllum þeim er fyrir vóru. Varð vörnin vaskleg, ok eigi löng flestra, þvíat við mikinn afla-mun var at eiga. Sumir menn létu þar skyndilega líf sftt; en nökkurir menn létu sígask sárir. Áron barðisk þá nökkuru lengr en aðrir menn, þeir sem hjá hönnum höfðu staðit. Görðisk þá nökkut undarlegr atburðr; þvíat svá er sagt, at Sturla sjálftr þykkisk at hönnum hafa unnit; ok sóttu hann ok fleiri menn aðrir þeir sem hjá hönnum höfðu varit. En svá stóðu þjöktr spjót á Ároni um hríð, at þá studdu hann aðrir spjótz-oddar er öðrum var at lagit; en brynjan var svá örugg at ekki gékk á; ok því mátti hann eigi falla svá skjótt sem ellegar mundi hann. Áron fékk þar þrjú sár stór ok eigi banvænleg; eitt lag kom í kinnina Árons, ok nam staðar öðrum-megin í góminn; ok var sú kefling heldr óhæg; annat sár fékk hann á læri¹, en it þriðja á rist; ok var þessi vörn all-fræg. Fór þá svá, at hann dasaðisk af mæði ok blóðrás, svá at hann féll; ok var þat þó síðarr en líklegt var. Nú þótt Áron sýndi í vörn þessi meira mátt en líkindi væri á, þá kenna menn þat meira Guðs miskunn ok bænum Guðmundar biskups, en einkum framkvæmð sjálfs hans, [ok var hann þó á allan hátt inn röskvasti karlmaðr]; ok hitt annat, at þeir hafa minni ábyrgð hafða fyrir Guði er vörðu Guðmund biskup, en hinir er at sóttu. Þar um² var þessi vísa kveðin:—

Sturla fékk, þá er stukku, stál-hríð, búendr fríðir,
(harðr hjó heila-byrðar hjör-Freyr) í Grímseyju.

Ok enn þetta:—

Áron gékk, þvíat óðisk ekki, ærit fram í böð-gerð rama
(hölda klauf hann heldr en skjöldu) heiptar-fullr í móti Sturlu.

Nú vill Sturla forvitnask til föður síns ok um fund þeirra Eyjólfis, hver skipti orðit hefði. Þar var gengit mjök at líkindum þeirra skipti. Hafði Eyjólftr varizt³ sem hann var vanr; vóru þar margir menn fallnir, sumir dauðir en sumir sárir; þá vóru en nökkurir

¹ lærið útan, 212.

² þar um] 212; þá, Res.

³ sýnt hina drengiligustu

vörn, 212.

menn hlaupnir til kirkju, ok hugsuðu sér þar af nökkura lífs hjálp eðr lima. Þótti þeim feðgum þat líklegast, at Eyjólfur mundi í þessi ferð verit hafa. Snúa nú heim á bæinn; ok var biskup í kirkju ok klerkar hans á bæn sinni. Ok er biskup heyrði dyninn þá snýr hann fyrir kirkju-dyrnar. En er Sturla¹ kemr at útan, þá vóru heldr valdar biskupi kveðjur harðlegar ok hans mönnum. Biskup svarar skörulega ok þó með stillingu; þvfat nú vóru mikil vandkvæði at höndum komin. Fréttask þeir nú fyrir, hvárt Eyjólfur væri í kirkjunni, ok at öðrum manni Einari skemming, bróður-bana Sturlu, er þeir höfðu mikla heipt á. Var þeim sagt, at Eyjólfur var ekki þar; ok þar með var þeim sagt, at Einarr var andaðr, ok með þeim atburðum sem verit höfðu; en þeir höfðu þat eigi frétt. Nú vill Sturla eigi þessu einu fyrir hlíta sem sagt er; lætr hann nú rannsaka kirkjuna; ok er þat gört. Þá nefnir Sturla til nökkura menn, at draga skal ór kirkjunni til sárra þíninga; en vér nefnum tvá eina, Knút ok Snorra; ok vóru báðir prestar; ok lét hann síðan gelda þá báða. Völdu nú biskupi mörg afar-yrði með stórum skapraunum²; sögðu skaplegt at tunga væri ór hónum skorin, ok mætti hann eigi þaðan frá veita þeim jafn-sterk stórmæli, sem þeim þótti verit hafa. En þó fórsk þaðan óverkan fyrir, er betr var. Nú verðr á nökkur hvíld þeirra ill-virkjum; þó vilja þeir mjök ekki því einu fyrir hlíta um andlát Einars sem sögn gékk af. Var hann þá upp grafinn, ok lagðr á grafar-bakkann, ok sprett lík-blæjunni frá andlitinu, ok borin kensl á; ok sýndisk þeim þessi sögn ófölsut. Þá lýstr Sigmundur snagi náinn öxar-hamars-högg, ok spyrnir hónum í gröfina ofan, ok skildi svá við hann. Ok þótti þetta verit hafa it mesta marglæti.

8. Nú víkr sögunni til Eyjólfis ok þeirra mága. Nú sem mjök var fallit lið Eyjólfis Kárssonar en sumir til kirkju hlaupnir, snýr hann þangat til sem þeir Áron ok Sturla höfðu barizt; ok kemr Eyjólfur þar at sem Áron sat með vápnum sínum, ok umhverfis hann lágu dauðir menn ok sárir. Verpa menn svá á, at látisk hafi nú menn³. Fréttir Eyjólfur Áron mág sinn hvárt hann mundi nokkut mega brott fara ór þeim stað. Áron segir svá vera mundu, ok stendr upp; ok ganga nú báðir saman um hríð með ströndinni; ok verðr fyrir þeim einn leyni-vágr; þar flaut skip eitt fyrir landi; ok sátu fimm eða sex menn við árar, ok horfði fram-stafn

¹ Thus, 212; Sighvatr, Res. ² skapraunum] 212; jarteinum, Res. ³ verpa —menn] om. 212; it may be a gloss.

frá landi. Þessa fyrir-sögn hafði Eyjólfur haft, ef skjótt þyrfti til at taka. Nú segir Eyjólfur Ároni at hann ætlar þeim á þetta skip; kallask nú fyrir sjá, at þeir máttu eigi meira styrk biskupi veita í þetta sinn; 'Vænti ek enn at koma myni betri dagar,' segir Eyjólfur. 'Undarlig líft mér sjá ætlan¹,' segir Áron; 'þvíat ek hugsaða at vér mundim nú ekki skiljask í þessi mann-raun við Guðmund biskup; ok er mér enn grunn á, at enn búi annat undir; ok vil ek víst eigi fara, nema þú gangir út fyrri á skipit.' 'Þat hentir eigi, mágr,' segir Eyjólfur, 'þvíat hér eru mikil útgrunn; en ek vil at þeir gangi öngir útan er við árar sitja; en þat er við meira magni er þú gengr við slíkar meiðingar; ok hlýtr þú at fara fyrri út á skipit.' 'Nú skaltú þá leggja vápn þín út á skipit,' segir Áron, 'ok mun ek þá trúá þér.' Nú stígr Áron út á skipit; en Eyjólfur görði nú sem Áron beiddi. Veðr nú Eyjólfur út eptir skipinu, þvíat útgrunn vóru mikil. Ok þá er hönnum þótti helzt færi á vera, þrífur Eyjólfur eina öxi mikla ór stafninum, en hrindr skipinu út sterklega af öllu afli. 'Farit nú vel, Áron!' segir Eyjólfur, 'ok finnumzk þá er Guð vill.' En meðr því at Áron hafði mikil meizl á sér, ok mæddr af blóðrás, þá hlaut svá búit at vera; ok þótti Ároni þungr þessi skilnaðr; þvíat þeir sásk aldri síðan. Nú mælti Eyjólfur við þá er á skipinu vóru, at þeir skyldu herða róðrinn, ok láta eigi Áron þann dag koma á eyna ok ekki í bráð, ef þeir mætti sjálfir ráða. Fara þeir Áron nú leið sína; en Eyjólfur snýr á land upp, ok til eins naustz þess er mikil ferja var í, er Gnúpr bóndi átti. Ok í þessi svipan sér hann, at flokkurrinn drífr ofan af bænum eptir þau illvirki sem gerzk höfðu. Nú snýr Eyjólfur til naustzins, þar var í ferja mikil sem Gnúpr átti, ok nemr þar staðar, ok ætlar þaðan at verjask svá sem auðit má verða. Hurðir vóru tvær fyrir naustinu, ok lætr hann gæta þunga steina hurðanna.

Maðr er nefndr Brandr; hann var fylgðar-maðr Sighvatz; ok var inn gildasti maðr; hann hefir af svip af göngu mannzins, ok mælti við föru-nauta sína, at hann þóttisk þar kenna Eyjólf Kársson, ok bað þá snúa eptir hönnum. En Sturla var þar eigi við staddr; verða nú saman nú eðr tíu. Snúa nú at naustinu þar sem Eyjólfur var fyrir. Spýrr Brandr hverr maðr væri í naustinu; en Eyjólfur segir til sín. 'Þá muntú vilja út ganga,' segir Brandr,

¹ sjá ætlan] 212; þetta at ætla, Res.

‘ok fara á fund Sturlu.’ ‘Vili þér þá griðum heita?’ segir Eyjólfur. ‘Skamt man um þat verða,’ segir Brandr. ‘Þá hljóti þér at at sækja,’ segir Eyjólfur, ‘en ek at verjask, ok sýnisk mér eigi jafnlega á komit.’ Eyjólfur var í brynju, ok hafði öxi eina mikla, ok ekki fleira vápna. Nú sóttu þeir at hónum; en hann varðisk vel ok drengilega; hjó spjót þeirra af sköptum; ok veittu hvárir öðrum mörg stór slög. Ok í þeirri hríð, þá stökkr öxar-skaptið Eyjólfis; ok þrífur hann þá ferju-ár, ok versk með henni; því næst aðra, ok bresta báðar af sterklegri vörn. Ok í þessi hríð fær Eyjólfur lag undir höndina, ok gekk á hol. Segja sumir menn at hann bryti spjótíð af skapti, ok stæði þat eptir í sárinu. Sér hann nú, at lokit man vörninni. Þá snarar hann út hjá þeim; ok þat tóksk. En þetta kom þeim mjök á óvart; ok varð þeim þó eigi bilt er úti vóru. Már hét maðr, er hjó eptir hónum, ok kom á fótinn við ökla, ok loddí við at eins. Nú hnekkir hann við þat fram á bakkann; en flæðr var sjóvar. Kastar Eyjólfur sér nú á sund við þetta efni, ok legsk tólf faðma undan landi, ok í eitt sker, ok lagðisk þar á kné; en síðan féll hann allr til jarðar, ok breiddi hendr frá sér, ok horfði sjalfr í austr svá sem til bænar. Nú skjóta þeir báti, ok vilja nú forvitnask til hans. Ok er þeir koma í skerit, stingr maðr spjótí til hans, ok því næst annarr; ok blæddi þetta sár hvárki. Nú skiljask þeir við hann; fara til landz ok finna Sturlu; ok segja hónum einarðlega frá þeirra skiptum. Verðr Sturla samþykkir ok svá aðrir menn, at þessi vörn hafi allfræg verit. Lét Sturla vel yfir þessum tíðindum. Brandr kvað þá vísu þessa:—

Varizk hefir Eyjólfur árum örfengr tíu lengi
 (fræg er orðin sú fyrðum fley-vangs) í Grimseyju:
 Áðr út í sker skreytir skorðu-blakks inn rakki
 brjótr með benjar heitar bryn-flagða þar lagðisk.

Þessa vísu orti Þormóðr prestur:—

Frá ek ofr-hugann efra Eyjólf við þrek deyja;
 seggr fékk sæmð af höggum sann-frægr tíu manna:
 Meiðr svam mens frá láði mætr við stýfðum fæti,
 (mikít var málma-sækis megn) ok lagðr í gegnum.

Nú kemr Sturla í þann stað sem þeir Áron skilðu, ok var Áron í brottu, ok þótti þat eigi at líkindum. Litask menn nú um, ok sjá eitt skip róa frá eyjunni, ok komit mjök langt frá eyjunni. Þá segir Sighvatr, at á því skipi muni Áron vera; ok biðr róa eptir

hónum ok drepa hann. Sturla segir: 'Vér þóttumzk svá við hann skiljask, at ek hugða þat lítinn drengskap at sækja hann með mannfjölða í þetta sinn; en ef hónum verðr lengra lífs auðit en mik varir, þá kann vera, at þá verði enn skamt meðal funda.' Þá segir Sighvatr: 'Þat segir mér hugr, at þessa iðrisk þú eitthvert sinn, ef eigi verðr optarr.' Skilr þar með þeim at sinni¹.

9. Nú er at segja frá Ároni ok hans föru-nautum, at þeir höfðu ekki mikinn váða af veðri í ferð þessi. En er þeir þóttusk komnir ór inum mesta háska fyrir ófriði at sinni, þá leitar Árni prestur til sára Árons, ok finnask þrjú egg-bitin; en búkr hans var víða blár ok egg-bitinn; steypa í síðan biskups-vatni, ok binda um eptir þat. Nú er ekki getið um ferð þeirra fyrr en þeir kómu . . .² settu þar upp skip sítt sem þeim þótti vænlegast at vel mundi komit vera. Gengu nú til þess bæjar er þar var næstr, ok beiddu bónda viðtöku þá nótt; en bóndi görði þeim kost á með einhverju móti. Gengu inn eptir þat, ok settusk niðr brátt; þvíat þeir vóru mjök farmóðir; en sumum hélt enn fleira til. Eptir þat spyr bóndi at tíðendum vandlega; en þeir segja hónum af it ljósasta. Eru þeir þar nökkurar nætr. Eptir þat leysir Árni prestur bönd af sárum Árons; ok vóru allar blóð-lifrar lausar í sárunum, svá sem þar væri in beztu smyrsl við höfð. Áron kallaði ok lítla verki fylgja sárum sínum, eptir því sem líkendi þóttu til vera; kendi hann þat fyrst allzvaldanda Guði ok vatz-vígslu Guðmundar biskups. Hann hafði ok enga lækning aðra við sín sár, en vatn þat er Guðmundr biskup hafði vígt; ok greu bæði vel ok skjótara en optast var vant. En síðan slógu þeir kaupi við bónda, ok seldu hónum skipit, en tóku við farar-skjóta, ok slíkt annat sem mest þurfti. Eptir þat fóru þeir þaðan í brott, ok mjök síns vegar hvern, ok þangat hvern sem líklegast þótti. Fengu þeir farar-skjóta Ároni, þann sem þeim þótti sem bezt mundi duga, ok einn fót-ganganda mann. Ok eptir þat skilðu þeir. Ok er Árni prestur ór þessi sögu.

Áron fór til Austfjarða sem leiðir liggja þar til er hann kom til Vápnafjarðar, ok snýr hann þaðan til Fljótzdals-héraðs, ok svá ætlaði hann suðr til héraða. Þess er við getið, at hann kom eitt kveld til gistingar á þann bæ er heitir á Valþjófs-stöðum, ok var Þórarinn bóndi eigi heima; en húsfreyja hans tók vel við Ároni,

¹ Here Res. adds two brief chapters, compiled partly from the Sturl. S. and the Guðm. S., and partly from the Annals, see Bs. i. 533, 534. ² Blank in Res. for the name.

ok sá, at hann var beinleika þurfi. Var hann þar nökkurar nætr vel kominn. Síðan fýstisk hann í brott; en húsfreyja lét honum kost lengri vistar, ef hann vildi. Snýr hann nú um þvera Austfjörðu svá sem leiðir liggja til Hornafjarðar; ok er ekki getið um ferð hans fyrr en hann kemr á þann bæ, er at Svínafelli heitir. Þar bjó þá Ormr Jónsson, mikill höfðingi¹, er kallaðr var Svínfellingr; hugðisk Áron þar mundu fá góðar viðtökur. En þat brásk honum; þvíat þar vóru komnar hættlegar njósnir af þeim Sturlungum. Þat var síð um kveldit [er Áron kom], ok vóru menn mettir; en Ormr bóndi var til baðs farinn, ok var út at ganga til baðstufunnar. Þar vóru varðmenn fyrir. Áron reið at þeim mönnum er vörðinn héldu. Hestr hans kastaði sér niðr þegar af mæði. Menn heilsuðu honum ok spurðu hann at nafni. En hann segir til sín ok föður síns, ok hugði at þat mundi ekki spilla hans máli. Þá snýr maðr einn skyndilega inn í baðstofuna ok segir hverr maðr kominn er. 'Þar er sá maðr,' segir Ormr, 'at eigi skal sjálfr eiga frá tíðendum at segja, ef svá ferr sem ek ætla. Ok fylgit honum til Sörla-stofu, ok vakit [þar] yfir honum!' Nú gengr þessi maðr út, ok segir félögum sínum, at þeir skulu handtaka Áron. Þetta kom Ároni mjök á óvart, ok spyr fyrir hvat hann skyldi þetta hafa. Þeir segja honum hvers efni í eru, ok hvat þeim var fyrir sagt. Hann kvað þá ekki þurfa at hafa hendr á sér; kallask ganga mundu² með þeim, hvert er þeir vildi; kallar ok lengi skipask mega hörð heit, at enn megi betr verða. Fara nú allir saman til einnar lítillar stofu; reka aptr hurðina eptir þat; en Áron var einn inni strengðr; ok festir upp vápn sín [yfir sik]; ok þykkisk hann hvergi betr kominn, en hann hugði til; ok hlaut þó svá búit at vera. Þat var drjúgt manna þar á bæ, at sér þótti mjök í móti skapi þessi viðtaka; ok þótti þeim þungast sem helzt vissu deili á hans forellrum; en þó höfðu fáir menn orð um. Ormr bóndi kemr ór baði, ok fréttir hvat þeir hefði gört af mannum. En þeir sögðu viðræður þeirra, ok kvóðusk þat hyggja, at hann mundi lítt felmta, ef þeir væri jafn-margir hvárir; 'En vær skilðumk svá við hann sem þú mæltir fyrir.' Þá lét Ormr vel yfir.

10. Maðr er nefndr Þórarinn Jónsson, bróðir Orms, góðr drengr; hann var ekki jafn-mikill vin Sturlunga sem Ormr; hann var þar kominn at heimboði. Hann verðr nú varr þessar ætlanar; ok

¹ ok þótti vera mikill höfðingi í þann tíma, 212. om. 212.

² skamma leið, add. Res.;

nú stendr hann upp ór rekkju sínni ok gengr til rekkju Orms. Hann fagnar bróður sínum vel, ok fréttir at örendum. 'Smá ein eru örendi at svá búnu; ek vil forvitnask um viðtöku við Ároni, hvárt hón er svá ógeðleg¹ sem flutt er; þvfat mér er heldr ópekt, at hónum sé þannig fagnat; með því at hann er hér kominn með öllum ókunnum, en barn at aldri; en hvergi nær gróinn at sárum.' Ormr segir: 'Opt mælisk yðr vel; vil ek þó stundum meira ráða.' Þykkir nú sínn veg hvárum. Eptir þetta gengr Þórarinn á brott, ok til Lítlu-stofunnar, ok fylgðar-maðr hans með hónum; snarar frá lásinn, ok gengr inn. Áron sitr á pallinum, ok hefir saxit Tuma-naut í hendi sér. Hann heilsar mannum. Þórarinn tekr kveðju hans. Þá mælir hann hljótt við föru-naut sínn; ok maðrinn gengr fram², ok er á brott nökkura stund. Áron spyr nú þenna mann at nafni, [er eptir dvalðizt]; en hann segir heiti sítt; kannask Áron nú við, ok þykkisk varla vita hvert örindi hann mun þangat eiga; er hónum á nökkurr grunr um brautgöngu mannzins, hvern enda eiga muni.

Nú fréttir Þórarinn at tíðendum. Áron segir hónum slíkt er hann frétti. En meðan þeir töluðu þetta, þá var lokit hurðu; ok kom inn sami maðr innar, ok hafði dún-klæði í fangi sér, ok lagði í bekkinn; því næst tók hann borð-skutil. Þá kom innar kona með fæzlu; biðr Þórarinn Áron til matar ganga; ok leggjask til svefns síðan, 'Hvat sem enn kann eptir at koma; en ek man á brott ganga; en fylgðar-maðr mín skal hér sofa í nótt.' En þá er Áron var mettr, lagðisk hann niðr til svefns; ok þykkir Ároni nökkuru blíðara, en hann hugði til. Líðr nú nóttin ok kemr morginn; ok er Þórarinn snemma á fótum; ok vegr upp fylgðar-menn sína, ok biðr þá upp standa ok klæðask. Þeir göra nú svá. Þeir senda mann til Árons ok biðja hann upp standa ok klæðask, ok vera við búinn hvat sem at höndum kemr. Áron stendr upp skjótt. En er Ormr vaknar, þá gengr Þórarinn til bróður síns, ok fréttir eptir hvárt Ormr hafi nökkut skap-skipun tekit um nóttina [um hag Árons]. Hann segir þat ekki vera. 'Þá man ek segja þér,' segir Þórarinn, 'at þetta man kallat it mesta nífðings-verk hér á Íslandi ok óhöfðinglekt; ok vilda ek láta spara sjálfum Sturlungum þetta verk.' Þá segir Ormr: 'Finn ek at þú ert mikill í flutningi; en þó hefi ek þessu fastlega heitið.' Þá svarar Þórarinn: 'Birta

¹ óblíðlig, 212.² gengr fram] snýr þegar í brott, 27.

mun ek mítt skaplyndi, ok felask eigi [at því] lengr, at hér skal frá fleirum tíðendum at segja í dag en lífláti Árons; þvíat vér munum allir saman standa, ok veita nökkura vörn, ef þér vilit at sækja; ok vænti ek, at nökkurir klái sárt síður áðr vit Áron látimz báðir.' Ormr svarar: 'Of-rapp leggr þú á þetta, bróðir, sem jafnan endra-nær; ok mun ek ekki þat til vinna til líflátz eins mannz, nauðsynja-laust, at berjask við þik. Takit hann nú á yðart vald, ok farit með sem yðr líkar.' Þá þakkaði Þórarinn Ormi bróður sínum; ok er ekki getið at þá skilði á um þetta síðan. Fékk Þórarinn af þessu góðan orðróm, ok man lengi uppi vera. Svá segir Þormóðr prestur:—

Þórarinn hét sá er þegni mætum þrútins eldz at Svínafelli
röskliga dugði runnr í háska randa svinnr ok nauðum stinum;
Áron hlaut af Ormi at mæta ógnar-ráð ok miklum váða;
herðinn bjósk því höldr at varða hlýra sínum dreng iun skýra.

Þórarinn tekr nú Áron á sitt vald, ok eru þar nökkura hríð [báðir saman], ok fara jafn-snimma í braut. Fær Þórarinn honum góðan föru-naut sá er Guðmundr hét ok var Ólafsson. Sá var síðan at brenninni Þorvaldz Vatzfirðings með þeim Hrafns-sonum.—Um þat er Áron var tekinn at Svínafelli vóru þessar vísur kveðnar:—

Morgunn kom yfir mistar-fergi; mannaun hlaut þá Áron sanna;
ráðinn var honum raun-mjök dauði randa-storms af Svínfellz Ormi;
Stríðir hratt þá vel við váða; viðfrægt hefir þat orðit síðan;
mest um barg þá málma-treysti mildr Þórarinn vápna hildar.

Áron reið við sollnum sárum sæmðar-hraustr um Fjörðu austan
(vistar þurfti varga-nistir vellum-grimmr) at Svínafelli;
Höndum tóku þá hjörva-sendi; hótað var honum dauða skjótum;
lundar unnu ljóssa branda luktan hann í myrku ranni.

Nú bjó Þórarinn Áron á brott frá Svínafelli; var ferð þeirra vel búin; en þó hlutu þeir at fara leynilega, ok meirr um nætr en um daga; þvíat raun-mjök var lífs at gæta. En eigi er sagt frá nátt-stöðum þeirra fyrr en þeir koma í Borgarfjörð, ok til þess bæjar er á Rauðamel heitir inum syðra. Þar bjó þá Sölvi prestur Jörundar son ok Sigríðr móðir Árons. Þat var nær miðju þingi¹. Þeir kómu í mornun á bæinn, ok vóru flestir menn í svefni. Svein-piltar tveir höfðu farit úti at hrossum. Þeir vóru úti er þessir menn riðu at bænum. Annarr sveinninn var Bárðr bróðir Árons, en annarr hét Ormr. Sveinarnir heilsuðu þeim² ok spurðu þá at

¹ nær þingi, 27.

² þeim] komendum, 27.

nafni. Þeir sögðu til sín, ok eigi þat sem var, ok leiddu hestana á bak húsum, ok heimtu sveinana þangat; ok mælti Áron, at þeir skyldu inn ganga hljóðlega til hvílu Sigríðar Hafþóris dóttur; ok segja henni, at menn eru komnir úti þeir er hana vilja finna. Piltarnir göra sem þeir vóru beðnir. Hón fréttir eptir hversu þessum mönnum sé háttað, þvíat henni var mikil önn á um ferðir Árons. En þeir segja, at menn vóru miklir ok vápnaðir mjök. Hón ríss upp, en biðr sveinana sofa, ok láta kyrt yfir þessu. Hón gengr út; en þessi maðr annarr snýr þegar í móti henni ok minntisk til hennar; ok var henni nú meiri fögnuðr á fundi þeirra, en hón mætti í fyrstu orði upp koma. Biðr þá ganga af þjóðbrautinni; en hón gengr inn til hvílu Sölva prestz, ok segir hónum hvers efni í eru. Hann sprettr upp ok gengr út; ok finnask þeir frændr, ok görir hann fyrir þeim ráð af skyndingu. Ok líflu síðarr var þeim fylgt til eins hellis, er þar var í hrauninu mjök langt frá bænum; ok hefir sá hellir þar af nafn tekit, ok kallaðr Árons-hellir. Síðan vóru þannig fluttar vistir af trúnaðarmönnum þeirra, ok klæði, svá at þeir máttu bjargask við. Ok námu þar staðar um hríð.

11. Líflu síðarr kómu menn af þingi, ok fréttusk þau tíðendi, at Áron var sekr görr ok fimtán biskups-menn aðrir; hafði Áron því meiri sekt en aðrir, at hann var görr skógar-maðr, ok óheilagr ok óferjandi, ok óráðandi öllum bjargráðum, ok á öllum þeim stór-sakir er hónum veitti nökkur bjarg-ráð. Vóru þeir nú nökkura stund í helli sínum; ok er á leið, var farit óvarlega; kómu þeir heim stundum um nætr til Sölva prestz. Ok eitt hvert kveld er þeir fóru til laugar, þá var úti staddr húskarl Þorláks Ketils sonar á Kolbeins-stöðum, ok sá mennina við laugina með vápnum; ok þótti hónum nýlunda í þessari sýn; en laugin var ekki á almanna-veg. Getr hann um þetta fyrir Guðlaugu húsfreyju; en hón færir í hámaeli. Var hón jafnan ólaunkár at tíðendum. En Þorlákr kallaði hana til sín, ok talaði við hana hljótt, ok bað hana láta vera orð-laust; þvíat hann þóttisk vita af hverju vera mundi. Var hann vitr maðr, ok vel heill vinum sínum, ok jafnan at ráðum sótt. Görði hann orð Sölva presti ok Sigríði um þenna pata, sem á var kominn um ferð Árons, ok segir ekki svá búit hlýða; bað hann á brott fara ok leita sér hælis þar er ekki hefði óvinir hans hendr á hónum. Þetta heilræði þágu þeir; ok fóru þaðan í brott með laun ok mikilli mann-hættu; ok kómu á þann bæ

á Skógar-strönd er heitir at Björgum, ok fengu sér þaðan skip, ok yfir Breiðafjörð til Barðastrandar, ok höfðu nökkurar hvíldir með frændum sínum; en lengst dvaldisk hann með Eyvindi ok Thómasi. En þeir þóttusk ekki efni til hafa af halda hann langvistum fyrir stórbokkum þeim sem eptir áttu at sjá, ok fóru þaðan til Arnarfjarðar á þann bæ er á Eyri heitir.

12. Á Eyri í Arnarfirði bjoggu bræðr tveir vel menntir ok stórættaðir; hét annarr Einarr, en annarr Sveinbjörn; þeir voru synir Hrafns Sveinbjarnarsonar; var þar vel við hónum tekit; beiddi Áron þá nökkurrar ásjá ok traustz. Einarr segir þat ekki vandræða-laust, svá óblíðlega sem komit var hans mál. Þóttusk þeir vita, at þar mundi hefndir á eptir koma; 'Þótt ekki sé frekara at sótt, en eptir leita at lögum.' En þó vildu þeir ekki af svara; þótti vera allra þeirra nauðsyn fyrir frændsemis sakir. Tóku þeir hann á sítt vald þann vetr, ok veittu hónum drengilega. Þetta fréttir Sturla, ok snýr miklum fjándskap upp á þá Hrafns-sonu; ok leið svá vetrinn. En um vátir eptir fóru þeir Hrafns-synir til Vatzfjarðar, ok var Áron í þeirri ferð; kom Þorvaldi njósn, ok komsk hann skyndilega á sjó undan. Þá urðu miklar orrostur; drepnir tveir bændr; hét annarr Ími, en annarr Snorri, ok einn maðr fót-högginn; ok við þetta skilðu þeir. It sama vár kom Sturla á Vestfjörðu, ok ætlaði at leita eptir sæmðum sínum við Hrafns-sonu; þótti hónum þeir hafa gört mikit skarð á sæmð ok virðing sínni. Sturla nam staðar í Selárdal, ok hafði nökkurn riðul manna; sendi Sturla orð Hrafns-sonum. Þeir fóru skjótt á hans fund, ok höfðu svá nær sér nökkur ráð, at þeir áttu ekki allan hlut sínn undir Sturlu í þetta sinn;—Áron var þá eptir á Eyri;—horfðisk heldr fálega á með þeim í fyrstu, ok fór nökkut í bága; en þær urðu mála-lyktir, at þeir sættusk; skyldi Sturla göra fé slíkt sem hann vildi, en sex tigur hundraða skyldi gjaldask. Þeir leituðu við at koma Ároni í sætt; en þat fór því firr, sem þeir sóttu þess meirr. Þeir skyldu eigi lengr halda Áron í fjándskap við Sturlu, ok mæltu til vinskapar með sér áðr en þeir skildu. Fóru Hrafns-synir heim, ok sögðu slíkt sem í hafði görzk. Áron lét slíks at ván, ok kallar sér skyldast at halda þeim eigi lengr í áfrýju. En görðu þeir fyrir hónum nökkut ráð. Bóndi er nefndr Jóhamar; hann bjó á þeim bæ er heitir á Geirþjófs-fjarðar-eyri; hann var landseti þeirra bræðra. Þangat sendu þeir Áron með jartegnum, at hann skyldi þar staðar nema, svá at þat væri

eigi með né einna manna vitorði. Sá bær er mjök af þjóðleið kominn. Tók Jóhamar við Ároni; dvaldi hann þar lengi um sumarit með launungu. Sturla fór heim, en setti menn til at njósna um Áron, en suma til höfuðs hönun. Tuttugu menn sendir Sturla til Vestfjarða til fjörráða við Áron, ok skiptu þeir sér í tvá staði. Fóru sumir til Norðfjarða, en sumir til Vestfjarða; þótti hönun þá sikt mega undan bera fundi við Áron. Sá maðr hét Rögnvaldr, er fyrir þeim var er vestr fóru, ok var Kársson; hann var inn gildasti maðr; annarr maðr hét Þorvaldr Sveinsson, er fór með hönun; þriði var danza-Bergr; báðir gildir menn, ok vel vápnaðir. Nú er at segja frá Ároni, at bóndi átti slitinn bát ok varla sjó-særan; hann átti þar nökkut undir um birgðir sínar. Áron tóksk þat á hendr, at göra at batinum um sumarit. Þat bar at einhvern dag, sem ekki hafði fyrr verit, at tveir menn kvómu gangandi at Ároni, vel vápnaðir. Áron hafði lagit niðr öll vápn af sér, nema stál-húfuna; snýr hann í mót mönnunum ok heilsar þeim. Þeir taka vel kveðju hans. Hann spurði þá at nafni, ok nefndisk annarr Sigurðr, en annarr Egill. Þeir spyrja hann at nafni; hann segir til sín, ok dylsk ekki. Hann spyr þá at tíðendum ok hvaðan þeir væri at komnir. Þeir kvóðusk komnir vestan ór Dölum, ok vera sendi-menn Þorvaldz ór Vatzfirði, ok spurðu Áron hví hann færi svá óvarlega, svá sem öllum-megin væri hönun váða at sér ván. Hann sagði, at ekki mátti hann við öllu sjá. Hann frétti þá, hvat þeir kynni framarr frá nýjum tíðendum at segja. Þeir kvóðu þat smátt vera; 'En fundu við í gær þrjá menn al-brynjaða, ok sýndusk okkr ekki all-auðvelligir, ok eru vit at sannri frétt komnir, at þeir eru settir til höfuðs þér,— ok er meiri ván, at ekki líði sjá dagr allr, áðr fund yðvarn berr saman, ef þú vilt í stað bíða; en ekki köllu vit þat ráð.' Áron hugsar nú með sér hvert þeirra orð, ok veit ekki görla hvat hann skal af marka, þvíat hönun vóru menn ókunnugir. Hugsar þá á fornan orðz-kvið at 'Hafa skal heil ráð hvaðan sem at koma.' Sér at ekki mun duga at velkja ráðit, þó hönun þykki menn ótrúlegir. Áron segir þá: 'Setisk þit niðr, ok vil ek segja ykk draum mínn.' Þeir göra svá. 'Þat dreymði mik,' segir Áron, 'at maðr kom at mér í kórkápu; sá ek lítt í annlit hönun, þvíat kápu-hattrinn var síðr. Draum-maðrinn segir: "Þú skalt skriptask við mik ef þú vilt." "Ekki hefi ek lagt þat hversdaglega í vanða mínn," er ek sagða. Greiddi hann þá til kápuna; en ek þóttumzk

í fara. Ok í því vaknaða ek, at ek þóttumzk kenna manninn, ok þótti mér sem væri Guðmundr biskup.' Þeir kalla góðan drauminn, ok eigi örvænt at viti nökkurs. Egill segir þá, at þeim er mál at fara, 'Þvíat líðr dagrinn; má vera, at okkr þykki síðarr ekki drengilegra við hann at skiljask, ef fund þeirra berr saman.' Sigurðr segir enn gótt tóm til at fara. Egill sagði þá ekki til draga, at hlaupa í vandræði með þeim, 'En þó hefir þat sjaldan verit, at ek hafa þá runnit er þú hefir staðit. Muntú all-öruggr í vera at veita Ároni, ef hann þarf nokkurs við?' En Sigurðr svarar öngu; ok leið á daginn. Brynja Árons lá á saxinu skipsins, ok tók Sigurðr upp brynjuna, ok fansk mikit um, at góð veri, ok tekr af sér stál-húfuna, ok ferr í brynjuna, ok kallar allvel fara. Egill var út genginn, ok gékk upp á skriðuna, ok sér þrjá menn riða al-vápnnaða. Snýr hann nú heim at naustinu, ok segir hver efni í eru. Þá mælti Áron til Sigurðar: 'Fá mér brynju mína, félagi; kann vera at ek þurfa hennar skjótt.' Sigurðr vildi þegar ór fara. Þóttisk Áron þá vita, at þeir vildu ekki svíkja hann. Forvitnar hann nú hvárt þeir vildu veita hönnum vísgengi, eðr vildu þeir fara í brott. 'En ek mun í stað bíða.' Egill skal ráða,' segir Sigurðr. 'Ámæli mun til okkar falla,' sagði Egill, 'ef vit skiljumsk báðir við hann svá búit.' 'Vel líka mér orð þín,' segir Sigurðr; 'en þó mun þetta meðal-lagi forsjálegt.' Áron þakkaði þeim sín ummæli. Áron var í síðri treyju, ok góðri stálhúfu, buklara, ok saxit Tuma-naut í hendi. Því næst riðu þrír menn á skriðuna, ok at naustinu. Þeir stigu af baki. Rögnvaldr kenndi Áron, þvíat þeir höfðu sézk nokkurum sinnum. Þá spyr Rögnvaldr, hvárt hann kenndi rétt skógar-mann Sturlu. Áron bað hann ekki dyljask við þat. 'Þá er vel á komit,' segir Rögnvaldr, 'þvíat vér höfum þín langa hríð leita farit.' 'Þá hljóti þér at lýsa yfir erindum við mik,' segir Áron. 'Skamt skal til þess,' segir Rögnvaldr, ok hleypr at Ároni, ok leggr til hans með spjóti, ok hvárr þeirra til annars. Áron kom fyrir sik buklarannum, en högg annarri hendi spjótið af skapti fyrir Rögnvaldi: ok nú berjask þeir um hríð allir rösklega. Skiptir þá svá til, at Þorvaldr ferr á móti Ároni, en Egill í móti Rögnvaldi, en Sigurðr móti Bergi. Féll Þorvaldr skjótt með . . . sárum; ok ekki þótti mönnum Þorvaldi þessi saga vel borin. Kemr Áron þar at sem Egill er mjök svá yfir kominn; var ekki langt liðveizlu at bíða. Fékk Áron þat fanga-ráð, at hann slær saxinu flötu aptan undir stál-

húfuna. Rögnvald svimraði við, þvíat höggit var mikit; ok steypisk stálhúfan fram fyrir augun, ok berar hálsinn. Höggur Áron þá tveim höndum með öllu afli á hálsinn, svá at af fýkr höfuðit. Þetta sér Bergur, þar sem þeir Sigurðr eigask við, ok þykkir honum Áron ærit stór-höggur; ok snýr undan til hestz síns skyndilega, ok vill eigi hætta til hversu Áron skiptir þá er hann kemr til. Þorvaldr er nú á bak kominn með þær skeinur sem hann hafði. Kemsk Bergur til hestz síns, en Áron hleypr eptir honum; verðr Bergur því skjótari, at hann komsk í stigreip öðrum fæti, ok ríðr svá um þvert bak; en Þorvaldr keyrir undir honum hestinn, ok upp á skriðuna. Áron ferr ákaflega eptir, ok vildi ekki missa annars hvárs. Þá kallar Þorvaldr hátt: 'Upp þér Sturla! hér hleypr fjándinn Áron eptir okkr.' Ároni þótti ekki örvænt at satt væri, ok nam staðar. Ok við þenna prett kemsk Bergur á bak; en Áron snýr apr; ok skilr þar með þeim. En þetta var in mesta lygi at Sturla væri nærri. Gengur Áron nú til féлага sínna; sitja þeir á vellinum, ok eru báðir sárir mjök. Áron víkr þangat, sem lík Rögnvaldz lá, ok tekr upp búkinn ok höfuðit, ok kastar á sjá út; en flettir hann áðr ór brynjunni. En með því at vindr stóð á land, þá rak upp búkinn. Áron kippir fram bátinum, ok leggr búkinn út í skipit, ok ferr frá landi skamma hríð, lætr síðan búkinn útbyrðis, ok stingr saxinu fyrir brjóstið; sagði Sturlu skyldu þangat sækja fylgðar-mann sinn, ef hann vildi. Eptir þat snýr Áron þangat, sem þeir Egill ok Sigurðr eru, ok spurði hvárt þeir sé nökkut göngu-færir til bæjar. Þeir segja at vísu svá vera. Koma nú heim á bæinn, ok segja tíðendin. Þótti bónda vaxit hafa vandi sinn fyrir svá stór vandræði, ok drap niðr höfði. Áron bað hann bera sik vel; 'Munu vær taka upp eitt-hvert ráð, svá at þítt vandræði skal ekki vaxa héðan í frá.' Ganga inn eptir þat; ok bindr Áron sár þeirra blóð-böndum. Ok eru þar um nóttina. En þegar er kveldar, kveðr Áron mann til fylgðar með sér. Þeir Egill spyrja hvert hann ætlar. 'Stutta leið,' segir Áron, 'mun ek fara, ok skjótt aprt koma.' Þeir báðu hann fyrir sjá. Þeir snúa nú leið sína á hálsinn til Mosdals. Þeir fá sér skip, ok fara til Eyrar. Sendir Áron föru-naut sinn til bæjar, ok segir, at hann vill finna þá bræðr. Kemr sendimaðr fyrst at rúmi Einars, ok vegr hann, ok segir, at Áron vill finna þá. Hann klæðisk skjótt, ok gengr til bróður síns, ok biðr hann upp standa. Eptir þat ganga þeir til þess er þeir finna Áron. Hann

fagnaði þeim vel; þeir tóku hönnum ok vel, ok spyrja hann tíðenda; en hann segir slík sem vóru. Þeir kvóðusk ekki lasta þat, 'Eðr hvert er erindi þitt nú hingat!' Áron kvezk biðja þá enn nökkurrar ásjá. Þeir kvóðu nú lítið tiltak hjá sér vera mundu, sakir fastra heita við Sturlu. 'Eðr hvers beiðir þú!' 'Ek vilda,' segir Áron, 'at þit tækitt við Sigurði ok Agli; ok vilda ek, at þit skildisk eigi fyrr við þá en þeir væri færir heim til Vatzfjarðar.' Þeir kvóðusk þat göra vilja; kölluðu þá njóta eiga liðveizlu við Áron. Um fund þeirra í Geirþjófs-firði var þessi vísa kveðin:—

Átt hefir Áron hættan eggja-fund við seggi
(stál klauf styrjar-deilir stírd) í Geirþjófs-firði:
Rjóðr hljóp rimmu klæða Rínar eldz at tinni,
otrs veitti börr bitran bana gjalda Rögnvaldi.

Ekki er þess getið, at þeir bræðr sæi nökkurt ráð fyrir Ároni í þetta sinn. Skiljask þeir nú við svá búit. Ferr Áron aptir á Geirþjófsfjarðar-eyri, ok sagði þeim Agli þessa fyrirætlan. Þeir láta sér þetta vel líka. En þegar náttar, snúa þeir allir til ferðar. Flytr Áron þá til Mosdals, sem þeir bræðr höfðu ráð fyrir gört; en bóndi sá er þar bjó skyldi flytja þá til Eyrar. En er þeir kómu þar, þá var tekit við þeim láglega; létu menn sem engi tíðendi hefði frétt, ok spurðu þá tíðenda. Þeir segja af it ljósasta. Þá spyr Einarr, hvárt þeir sé nökkut sárir; en þeir segja at þeir hefði einstaka skeinur. 'Hér munn þit vilja dveljask í nótt, ef þit þykkisk greiða þurfa.' Fara þeir þá af klæðum sínum er blóðstorkin vóru. Sigurðr var í góðri brynju er Áron hafði gefit hönnum. Bindr Sveinbjörn um sár þeirra ok býðr þeim þar at vera nökkura hríð, ok kallar þá eiga at njóta vaskleika síns er þeir höfðu sýnt fyrir skömmu. Ok fóru þaðan ekki fyrr en þeir vóru grónir. Fóru síðan heim til Vatzfjarðar. En þótt Þorvaldi væri lítið um Áron, þá lét hann þó vel yfir þeirra tiltekjum. Spyrjask þessi tíðendi víða um sveitir.

13. Nú skal þar til taka, er þeir Þorvaldr ok Bergr koma heim til Sauðafellz, ok segja víg Rögnvaldz með sönnum atburðum. Sturla tók lítt á þeim, ok kallar þá ógiptu hafa til borit þessarar ferðar. 'Vilda ek gefa til mikit fé, at Rögnvaldr hefði aptr komit, en þit eptir legit.' Una þeir nú verr við en áðr.—Nú er at segja frá Ároni, at hann býsk braut af Geirþjófsfjarðar-eyri; lætr hann flytja sik yfir Arnarfjörð um nóttina, ok til þess bæjar, er at Lokinhömrum heitir; þar bjó sá maðr er Helgi hét, ok var góðr bóndi;

kona hans hét Þórirðr, ok var Hrafns dóttir; var Áron þar um hríð, ok með ymsum frændum sínum um vetrinn. Maðr hét Hafþórir ok var Snorrason, móður-bróðir Árons; hann hafði lengi verit á leit hans, ok var þar fagna-fundr með þeim frændum; ok vóru báðir saman með leyndum. Þetta sumar kom Sturla í Vestfjörðu, ok leitar eptir við þá menn er borgit höfðu skógar-manni hans; hlutu þar af margir afar-kosti í félátum; verpa menn svá á, at hann hafi fengit aukit tvau hundruð hundraða. Lét Sturla nú mjök eptir leita hvar Áron væri niðr kominn; en þó berask ekki¹ fundir þeirra í þetta sinn. Leita þeir Áron undan í ymsar eyjar á Breiðafirði, þangat sem líkast þótti at undan bæri við Sturlu; þóttisk hann mjök van-búinn við fundi hans. Líðr nú mjök á sumarit, ok fara þeir Áron nú til meginlandz á Skógar-strönd, ok til þess bæjar er á Valshamri heitir; þar bjó sá maðr er Vigfúss hét, hann var vin Árons; hafði hann þar staðar numit enn fyrr í sekðinni. Hitta þeir bónda í fárra manna vitorði. Hann tók vel við Ároni, ok fylgði hönun til eins leyni-staðar, ok kvað í Árons fyrirsjá skyldu vera um þarvist þeirra, ef leynask mætti. Ok þat þágu þeir. Vóru þeir þar til þess er dró at Jólum mjök.

Sturla var heima at Sauðafelli, ok hélt njósnum til ferða Árons. Þat var nökkurum sinnum, at Áron gengr í stofu þá er trúnaðar-konur hans sátu at verki, ok þótti þar ódauflegra at vera. Svá bar at eitt kveld, at þar var kominn einn útan-héraðs-strákr sá er menn höfðu ekki gaum at gefit. Hann lét sem hann svæfi er þeir kómu í stofuna, ok hlýddi til tals manna, ok heyrði nefndan Áron. Ok er þær vóru búnar, gengu þau í brott öll saman; ok fóru þeir Áron til þess herbergis, er þeir vóru vanir at sofa í; en þat var lamba-húss-hlaða. En nökkuru síðarr en húsfreyja hafði niðr lagizk, var lokit úti-hurðu. Hón frétti hverr út gengi; en henni var öngu svarat; en þá vóru flestir menn í svefni. Líðr sjá nótt, ok standa menn upp um morguninn; ok er menn koma í stofu, var strákrinn í brottu. Hugsuðu þau nú, at vera mundi annat-hvárt, at strákrinn mundi hafa stólit nökkuru, eða vera njósna-maðr; ok var þat sannara. Nú gengr bóndi til Árons, ok segir hönun; ok bað þá alla saman at gæta; kallaði Sturlu mundu við bregða, ef hönun kæmi njósnin. Áron kvað snemt at stökkva, en ekki víst hvat strákrinn görði af sér; ok vóru kyrrir

¹ A particle seems here to be left out, berask *at*, *við*, *saman*, or the like.

um daginn, ok nóttina eptir. En er annarr dagr kom, ganga þeir ór garði þangat sem þeim þótti ólíklegast til manna ferða, ok vita ef nökkut bæri fyrir augu, þat er þeim væri forvitni á. En er þeir höfðu ekki langt gengit, námu þeir staðar um hríð, ok heyrðu manna-mál í skóginn hjá sér; ok þótti þeim sem ekki mundu allfáir. Þá mælti Áron við Hafþóri: 'Nú má vera, frændi, at strákr-inn hafi síla gefisk.' Ok því næst kómu menn fram ór skóginum ellifu saman; þeir vóru allir vápnaðir. Þá mælti Áron: 'Föru vit heim til vápna okkarra; búit, at þeirra þurfi við, ef þetta eru ófriðar-menn.' Gengu þeir nú til lamba-hússins er vápn þeirra vóru inni. Bar þetta saman, at menninnir riðu heim á bæinn ok hljópu þegar af hestunum.

14. Nú verðr fyrst at segja af kvómu-mönnum. Þeir gengu heim í bæinn, ok ekki mjök friðsamlega; görðu marga menn handtekna, en suma börðu þeir; hlaut Vigfúss bóndi öxarhamars-högg í höfuðit, ok enn annarr maðr er Páll hét. Nú skal segja frá Ároni ok þeim Hafþóri, at Áron fór í brynjuna, en Hafþórir gékk til duranna þegar hann var búinn. Áron bað hann bíða sín svá at þeir gengi báðir saman heim. Hafþóri þótti sem allir menn væri inn gengnir; ok fór hann skyndilega heim til húsanna, ok nemr staðar við stofunna, ok tekr af sér stálhúfuna, ok hlörar við hlið-skjáinn er á var stofunni. Ok er hann heyrir hvat fram ferr inni, hleypr hann ofan af stofunni. Ok í þessi svipan hleypr at hónum maðr, ok höggtr tveim höndum í höfuð hónum, svá at hann fær bráðan bana. Þessi maðr hét Eirekr, ok kallaðr Birkibeinn. Hann snýr inn þegar eptir þetta, kallandi, ok segisk hafa drepit annan-hvárn, Áron eða Hafþóri. Sturla kvað mikit undir hvárr væri. Nú kemr Áron heim at húsunum í því er Hafþórir er fallinn, ok mælti: 'Of fljótr vartú nú, frændi, í heim-göngunni,' segir Áron, 'eða máttú nökkut mæla?' Þá hrærðusk varrarnar; en hann gat öngu svarat; hann rétti á sér fingrna, ok virði Áron þat svá, sem hann vísaði hónum í brott. Nú koma þeir Sturla út í þessu; ok sér Áron ok snýr í brott skyndilega. Þá kallar Árni Öundurason, ok spurði hverr þar stigi stórum. Áron leit við hónum ok mælti: 'Hafit þat fyrir satt sem þér sjáit,' segir Áron. Sturla mælti: 'Herðit nú at hónum fast, ok látið hann ekki göra skaða héðan í frá.' Þá hljópu tveir menn á hesta, ok hleyptu eptir hónum; en allir aðrir hljópu sem máttu. Áron var manna fljótastr, þótt hann væri minna at reyndr en nú. Komask þeir brátt fyrir hann sem

á hestunum vóru; ok því næst var hringr sleginn um hann. Ok hafa þeir menn þat sagt, er þar vóru, at Sturla vildi láta handtaka Áron, ok ætlaði hónum meiri þínu til dauða, en eitt högg eða tvau. Var nú Áron staddr í svá miklum háska sem heyrask má; ok verðr þó með öllu ekki bilt; kastar þá buklarunum, en ekki var ráðrúm til at bregða saxinu. Reiðir hann þat þá upp tveim höndum, ok hleypr at fylgðar-manni Sturlu þeim er Björn hét, ok höggr til hans báðum höndum; ok kemr í stálhúfuna, svá at hann féll þegar, sem hann væri drepinn niðr. Áron hleypr þegar á hann upp, ok út ór mann-hringinum. Ok er þat allra manna mál, at Áron þykki manna skörulegast hafa undan komizk, við slíka garpa sem eiga var. Þetta var kveðit um fund þeirra Sturlu ok Árons:—

Út hefir Áron leitað ógn-ramr at Valshamri
 (hann varð hreysti-mönnum harð-ráðr) ór mann-garði:
 Auðs rak ólmum dauða enn rösklegast kennir
 (Björn hné áðr fyrir ernum undan) bauga-lundi.

Nú eggjar Sturla fast sína menn eptir hónum at sækja. Bar þat saman, at drífu görir á mikla, ok kveldar; ok skildi þar með þeim í því sinni. Þóttisk Áron eiga höndum ok fótum fjör at launa. Áron hafði sár eitt í kálfanum, er skotið var eptir hónum spjóti. Ferr Sturla nú heim, ok unir illa við sinn hlut. Hér um kvað Óláfr hvíta-skáld:—

Fundr var hætt þar er hittusk hermenn um dag tvennir
 (áðr var stála stríðir styr-framr) at Valshamri;
 Hringr var um hjörva slöngvi harðfengr skipaðr drengjum,
 áðr en Áron flýði undan Sturlu fundi.

Áron veit nú ógörla hvar hann ferr; veðrit tekr at harðna, ok görir á fjúk. Sér hann stundum at eins leið sína. Kennisk hann við sik, at hann er kominn á heiði þá er Flötr heita. Áron hefir nú harða úti-vist; vötn öll ill yfir-ferðar; ok kemr frost í sárit. En þó léttir hann ekki fyrr ferðinni, en hann kemr á þann bæ, er heitir á Höfða; þar bjó kona sú er Tófa hét; hón var mikill vin Sigríðar Hafþóris dóttur; því nam Áron þar staðar með góðum viðtökum. Var þá sent eptir Sigríði, at hón kæmi at lækna son sinn. Ok svá görir hón gjarna. Enn er at vfkja aptr til Sturlu: Má þat sýnask skipat með Guðs miskunn, at þegar Áron komsk ór mann-hringinum rak á kafa-hríð svá sterka, at þegar skildi

með þeim; höfðu menn þá hríð lengi í minnum. Segir svá, at þar hafi veðrit verit miklu linara sem Áron fór. Eptir þat fór Áron í brott ór Höfða ok til Rauða-mels, ok fann móður sína. Hón segir hónum þau tíðendi, er henni þótti mikit fyrir upp at kveða, at þeirra samvistir mundu stuttar, 'Hefir Þorlákr þau orð gört mér, at Sturla hafi sanna frétt af, at þú ert hér niðr kominn; býðr Þorlákr at ekki skuli á hætta um hérvist þína, at ekki hafi óvinir þínir hendr á þér.' En við þessa sögu legsk Áron flatr niðr á jörðina, ok rétti sik í kross; söng hann fyrst psalminn, *Benedicite* ok *Ave Maria*. Síðan stóð hann upp, ok sagði enn nökkut gótt mundu fyrir liggja. Sigríðr mælti: 'At hverjum hefir þú numit þetta bæna-hald?' Áron segir, at Guðmundr biskup hefði hónum þetta bragð kennt, at hann skyldi þetta bæna-hald hafa ok þetta atferli, þá er hónum þætti á liggja at Guð heyrði bæn hans ok in helga Mária. Skamma stund dvalðisk Áron þar í fárra manna vitorði. Hugsar hann þá fyrir sér hvat hann skal upp taka.

15. Maðr er nefndr Sigmundur snagi; hann hafði verit fylgðar-maðr Sturlu í Grímsey, ok þótti Ároni hann hafa gengit nær sér. Sigmundur bjó þann vetr at Eyði-húsum; þar kom Áron farandi einhvern dag. Urðu þar þau umskipti, at Sigmundur var drepinn með skjótum atburð, þvíat Sigmundur var úti staddr. En þat dró til þessa verks með öðru, at Ároni þótti hann hafa sezt til höfuðs sér; þóttisk hann ok ekki mega þola, at óhefnt væri vígs Hafþóris frænda síns. Sættz var síðan á víg Sigmundar við sonu hans; ok dæmði Heinrekr biskup málit, ok Brandr, er síðan var biskup at Hólum. Þann vetr fór Áron mjök hulðu höfði, ok sótti hann suðr á Rosmhvala-nes; dvalðisk hann þar þat sem eptir var vetrarins í valdi Einars Snorra sonar, móður-bróður síns. Um várit eptir fór Áron suðr um land, ok sækir heim virðulegan mann, Harald Sæmundar son, ok bræðr hans Vilhjálmm ok Philippum. Tóku þeir vel við hónum. Naut hann þar, sem víða annars-staðar, vináttu Guðmundar biskups; þvíat þeir höfðu hann lengi elskat. Kómu þeir Ároni í skip ok gótt föru-neyti. Fór þat skip til Noregs, ok varð vel reiðfara; tóku Þrándheim, þar sem Áron mundi helzt kjósa. Þar var fyrir Guðmundr biskup ok Hjörleifr faðir hans. Tóku þeir við hónum með fagnaði, ok þóttusk hann ór helju heimtan hafa. Þá var Skúli jarl yfir þeim þriðjungu landz; þótti hann einn inn göfgasti maðr, ok beztr Íslendingum. Hafði hann frétt af, í hverjum nauðum Áron hafði staddr verit á Íslandi, ok

þótti hann skörulega hafa at borit sik, við slíka höfðingja sem eiga var. Þann vetr bauð jarl hönum hirðvist; ok þat þektisk Áron. Var nú orðit umskipti á hans högum: jarlinn var vel til hans ok öll hirðin. Lífðr svá vetrinn, ok kemr sumar. Flytr Áron þat fyrir jarli, at hann vildi fara af landi brott; kallask hafa heitið fyrir sér Jórsala-ferð. Hann tók því seint. Þetta mál flutti Guðmundr biskup ok svá faðir Árons, ok fengu ekki af. Virðu þeir svá, at hönum¹ þætti Áron ekki kominn verr nær sér en firr. Þetta þótti Ároni mjök í móti skapi, at verða heit-rofi um svá stóra hluti; en jarl hlaut þó at ráða við alla þá sem hans eið-svarar vóru. Skilja þeir við þetta tal sítt. Þetta sumar fór Hjörleifr til Íslandz; ok var sú ferð með mörgum háska ok fáheyrðum atburðum. Ok í þessi ferð lét hann líf sítt ok margir aðrir vaskir menn. Segja menn hann sprungit hafa af liðsemð þeirri sem hann veitti í skipbrotinu.—Nú var Áron með jarli þessi misseri in næstu. Hugsar hann þá með sér, at hönum [veri] nauðsyn at taka eigi aprt heit sín við Guð; en þó sýndisk flestum óráðlegt at fara orlofslaust. En þó hættir hann á þat, ok fær sér fylgðarmann Íslenzkan er Eyjólfir hét. Fara þeir nú í brott. Tóksk þeim vel ferðin; en þó var hön háskasamleg, sakir ófriðar ok margra hluta annarra. Urðu þeir saman sextán um hríð. Kom þá sótt í lið þeirra; ok létusk sumir. En þeir er eptir lifðu, létu eigi fyrr, en þeir kómu til Jórsala, ok könnuðu þá staði sem þeir vildu: Sneru síðan aprt á leið; ok er eigi getið, at til tíðenda yrði í þeirra ferð. Komsk Áron aprt til Noregs ok þeir Eyjólfir. Hittu þeir Hákon konung í Vík austr, ok gengu fyrir hann ok kvöddu hann. Konungr tók þeim vel, ok bað þá hvíla sik; ok lét frétta þá tíðenda. En þeir sögðu þau sem þeir vissu. Einn dag fréttir Áron konunginn, hvárt hann vildi at hann færi á fund jarls. Konungr svarar: ‘Þat vil ek, at þú haldir eiða þína við jarl; ok má vera með flutningi várum, at hann láti sér vel líka þar til sem vær finnumzk.’ Óláfr hét maðr, ok var Þórðarson; hann var vinr Árons. Hann kvað vísu um Áron ok útferð hans:—

Fór sá er fremð ok tíri flein-rýrir gat stýra
(mest lofa'g mikla hreysti mannz) Jórsali at kanna:
Nafn rak út við ítra Jórdán við þrek stóran
skjaldar-Freyr inn skýri skógar-mannz at gnógu.

¹ I. e. the earl.

Þetta sumar fundusk þeir konungr ok jarl; ok þá konungr veizlu at jarli í Þrándheimi. Ok einn dag ræddi konungr við jarl: 'Vili þér nú taka við Ároni hirðmanni yðrum? ok þykki mér þat rúm vel skipat er hann er í. Vill hann bæta við yðr þat sem hann hefir brotið; en hann hefir nú mikit bætt sál sína.' Jarl svarar heldr stutt; kvað Áron svá taflí teflt hafa við sik, 'At okkur sambúð mun skömm vera.' Konungr mælti; sagðisk öngan bænar-stað fara mundu um þenna hlut, 'Ok kann vera, at Ároni verði at þessu lítið gjald.' Konungi fansk fátt um. Eptir þetta tók konungr Áron á sítt vald, ok görði hann hirðmann sinn. Ok var Áron með hönum nær þrjá tigi vetra.

16. Nú ferr konungr heim af veizlunni. Skilðu þeir við svá búit. Sigldi konungr suðr til Björgynjar, ok sitr þar þat sem eptir var sumarsins. Var konungr vel til Árons. Ok lítlu síðarr fær konungr hönum gótt kvánfang; sú kona var skyld konungi, ok hét Ragnhildr, ok var ekkja. Konungr fékk Ároni jörð svá mikla, at Áron mátti þar vel hús á reisa; ok var þat nær konungs-garðinum. Ok enn annan styrk lagði konungr til með Ároni þann er hönum gékk fyrir mikit. Þat vóru stofur tvær; þar skyldi konungr taka bað í annarri; en hann ok hirð hans skyldu af klæðask í annarri. Þær vóru svá miklar, at þar mátti allri þjónustu við koma, þótt fimm tigr manna væri inni í hvárrí. Konungr kvað ok á, at hverr maðr skyldi gefa penning veginn, ef þar vildi bað taka; ok varð þat stór-fé; ok þurfti þess, þvíat Áron hafði jafnan mikinn kostnað. Þat var mark á velgörningum konungs þeim er hann veitti Ároni, at hann skipaði hönum á sítt skip þar sem hann var á sjálfr; ok enn annat lítið mark, at sverð Árons skyldi liggja hjá konungsins sverði; en fá önnur. Verðr ok þess at geta, at þyngjask tók með konunginum ok jarlinum, ok hafði þó lengi at dregit. En þó kom þyngra eptir, sem ritað finnsk.

17. Í þenna tíma kom Sturla Sighvatsson útan af Íslandi. Ok er hann kom í Björgyn var Hákon konungr þar fyrir ok Áron með hönum. En er Sturla kom í Björgyn, segir svá, at hann frétti einkis fyrr, en hvárt Áron væri innan bæjar. En hönum var sagt at svá var. Þat bar at, at Áron hafði gengit til baðs, ok nökkurir lögu-nautar hans með hönum. Kemr at því sem mælt er, at 'Margr á sér yin með óvinum:' Þar var einn Íslenzkr maðr á skipinu, er Húnbogi hét; hann var skyldr Ároni. Hann verðr varr við eptir-

fréttir Sturlu, ok gengr af skipi, ok görir Áron við varan. Áron segisk meirr van-búinn verit hafa við fundi Sturlu, en svá nökkut. Fór hann þá ór baði, ok klæddisk, ok föru-nautar hans með hónum, ok ganga svá búnir á strætið fyrir stofu-dyrnar. En er Sturla hefir sanna frétt af hvar Áron var staddr, kveðr hann með sér Þórð Guðmundar son, ok tvá menn aðra; höfðu hvárigir fleiri vápn, en sítt sverð hvárr þeirra í hendi. En svá var mikit fjölmenni, at hvárigir máttu öðrum mein göra, þótt þat bjöggi í skapi. En þat er flestra manna hugsan, ef færi væri gæzlu-menn, at ekki mundi aðrir-hvárir frá tíðendum eiga at segja. Sturla nam staðar í fyrstu, er hann sá Áron, ok horfði lengi á hann hvasst. Áron mælti: 'Hversu lízk þér nú á skógar-mann þinn, Sturla, er þú horfir á hann svá lengi? eðr hversu þykkir þér ek skipask hafa, síðan vit skildum næst?' En Sturla svaraði öngu, ok gékk í brott til manna sínna. Ok er lokit frá hónum at segja í þessi sögu.

18. Sá atburðr varð á einu sumri, sem opt kann til bera, at þar var hestum att. Maðr er nefndr Gautr á Meli; göfugr maðr at ætt ok at margri annarri atferð; hann var mikill vin Sturlunga, ok hafði þegit af Sturlu hest góðan; ok var þat margra manna orð, at sá væri hestr beztr í Noregi. Maðr er nefndr Árni óreiða, Íslenzkr maðr; hann hafði sent konungi hest þann er hann kallaði beztan á Íslandi; ok þeim hestum skyldi etja; kom til fjölmenni mikit. En er hestarnir vóru fram leiddir, sýndisk hvárr-tveggi inn vænlegasti. Þeir vóru lausir látnir, ok kómu hart saman; ok var þetta it skörulegasta víg, bæði hart ok langt. En er á leið vígit, lattisk hestr konungs. Fansk konungi fátt um; var þat auð-fundit at konungi þótti hvergi betr. Nú gengr Gautr um mann-hringinn, ok sér vel upp því enu eina auganu er til var. Áron var þar nær staddr, ok sá maðr hjá hónum er Þórarinn hét, frændi hans. Þeim líkaði illa er hestrinn var sigraðr. Var Áron vin Árna en engi Gautz; þykkisk hann sjá hvat veldr. Nú sem þeir sjá, at konungr leggr enga hugðu til hestz síns, ganga þeir fyrir konung. Þá mælti Áron: 'Leggit eigi óvirðing á hestinn, herra, þvíat hann man vera in mesta hross-gersemi; en hann hefir ekki þá atferð sem hann er vanr.' 'Hver er sú?' segir konungr. 'Maðr fylgir þar hesti hverjum er fram er leiddr,' segir Áron, 'ok hefir staf í hendi, ok klappar á lend hestinum, ok þar með styðr hann hestinn þá er hann ríss.' 'Ef þú þykkisk munu gera stað í hestinn, Áron,' segir konungr, 'þá far til.' Nú leggja þeir Áron ok Þórarinn af sér yfir-

hafnir sínar; ok taka skíður í hönd sér; ganga síðan at hesti konungs þar sem hann stóð í útan-verðum mann-hringinum, ok létu koma við hann stafi sína. En hann brá við, svá sem hann þættisk vita til hvers þeir væri komnir; hleypr at hesti Gautz, en hinn í móti, ok koma hart saman. Hafði hestr Gautz nú mikla raun, þvíat hestr konungs var með afli studdr; ok var þat orðtak, at slíkir mundu í bezta lagi. En er á leið daginn, lattisk hestr Gautz; en þó vildi hann hvárki hopa né renna. Þeir Áron keyrðu því fastara eptir sínn hest, þar til at hestr Gautz kastar sér niðr af mæði ok stórum tókum; ok stóð aldri upp síðan. Nú mátti Gautr hvergi kyrr þola fyrir kappi sínu, ok virði svá sem Áron hefði drepit fyrir hónum hestinn, ok líkaði stór-slla; en þat fansk á at konungi líkaði vel. Því næst vóru fram leiddir aðrir hestar, ok er þar engi frásögn af. Þeir Áron ok Þórarinn reikuðu um völlinn, ok litu á atferð hestanna. Ok því næst var tekit á herðum Ároni, ok svá mælt: 'Ek vilda gefa til öll klæði ok gull, at þú værir jafn-nær Sturlu, sem þú ert nú mér.' Þá snaraðisk Áron við ok mælti: 'Biðja máttú þér þarflegri bænar, Gautr bóndi,' segir Áron. 'Hver er sú?' segir Gautr. 'At ekki taki Fjándinn svá annat auga þítt, sem hann hefir tekit annat áðr.' Gautr skipti mjök litum, ok talaði fátt síðan. Var áðr fátt með þeim, en þó verr síðan miklu. Fannsk þat í orðum Árons, hversu óvæginn hann var, þótt hann ætti við sér meiri menn um.

19. Í þenna tíma var Þórðr Sighvatzson, er kallaðr var kakali, útan, ok hafði verit í Noregi tvá vetr; hann var vaskr maðr ok vel mentr, en ekki til spakr við drykkinn, ok því var konungr eigi jafn-blíðr til hans sem ella mundi. Hann var í garði þeim, er Hallvarðz-garðr var kallaðr; þann garð átti Hallvarðr svarti, hirð-maðr konungs, ok inn mesti of-rembingr; ok var fátt með þeim, þvíat metnaðr brauzk í milli þeirra Þórðar. Þaðan skamt í brott var garðr Árons; en þó var fátt með þeim Ároni ok Þórði; enda er þar jafnan fátt er ólíkara er til. Þenna vetr var Bárðr, bróðir Árons, á vist með hónum, ok var jafnan í skemtan með Þórði, þvíat vegir hans lágu til Íslandz, ok vildi hann hallask til við hann; ok tók Þórðr því vel; en Áron lagði þar ekki til. Þórðr hélt sik kappsamlega ok sína menn; ok varð hónum kostnaðar-samt, ok gékk upp féit mjök. Þá var með hónum Hrani Koðransson fylgðar-maðr hans, ok Þórðr þumli; inn þriði hét Pétur; enn fjórði var skó-sveinn er Eysteinn hét. Þat bar til eitt kveld at

Þórðr drakk í skytningi þar sem drykkur var áfengur. Ok er á leið kveldit, gengu þeir menn í brott er stillingar-menn vóru; en Þórðr sat eptir ok nökkurir hand-gengnir menn. En er á leið náttina sló í kappmæli með þeim ok áhöld svá at þeir börðusk með hornum ok skriðljósum. Þórðr var harð-görr maðr ok aflamikill; urðu þeir mjök van-hluta er í móti vóru; ok urðu bæði bláir ok blóðugir. Vóru þeir skilðir um síðir, ok ferr hverr til síns herbergis, ok sofa af náttina. Eptir þat kemr morgin; ok er tíðum var lokit, ganga þeir fyrir konung er van-hluta höfðu orðit ok segja hónum. Konungr leggr nú fæð á Þórð; en semr þó málit.

20. Nú líðr sumarit, ok tekr fast at óhægjask fjár-hagr Þórðar, ok gengr upp í kostnað allt þat er laust er. Nú er liðit er nökkut af vetri, þá kemr vestan af Orkneyjum skip þat, er á var sýslumaðr konungs er Finnr hét. Penna sama dag gékk Bárðr, bróðir Árons, á fund Þórðar til skemtanar. Þeir Þórðr ok Hrani sátu at skáktafli. Þeir buðu Bárði undir borð; ok svá görir hann. Því næst kom þar inn Hallvarðr bóndi, ok gékk snúðigt. Öngvar vóru kveðjur af Þórði. Bárðr heilsaði Hallvarði, ok spurði hvaðan hann kom at. Hann sagðisk hafa verit á konungs-garði. 'Hvat var þar tíðenda?' segir Bárðr. 'Eigi skortir tíðendi frá frændum yðrum af Íslandi; bardagar stórir ok hefðingja-lát ok manna-fall mikit.' 'Hverir hafa hefðingjar látizk?' segir Bárðr. 'Sig-hvatr, ok Sturla, ok allir synir hans.' Þá lét Þórðr af taflinu, ok svarar svá tíðendum: 'Fleira slátra Íslendingar en baulum einum, ef satt er.' Þórðr gékk í konungs-garð, ok vildi heyra tíðendin. En er hann kom þar, vóru hónum sömu tíðendi flutt. Í þessum atburðum bar margar skapraunir at Þórði, fyrst í manna-láti ok missi svá göfugra frænda; ok þar með var hann orðinn penninga-lauss, svá at hann mátti eigi halda fylgðar-menn sína; ok þar með var hann orðinn fyrir fæð nökkurri af konunginum, er flestum þykkir þyngst fyrir at verða. Gengu nú allir menn hans frá hónum nema skó-sveinn hans. Bar hann sik vel.

21. Nú fréttir Áron þessi tíðendi, ok var hónum þat engi harm-saga, sem ván vár; en þó fansk þat á, at hónum þótti Þórðr þá lítt við kominn. En er Bárðr fann þat, þá mælti hann við bróður sínn, at hann skyldi Þórð vita láta, at Áron Hjörleifsson væri nökkuru betri drengur, en alþýða manna, svá sem margir mæltu. Í þessum flutningi var Ragnhildr kona Árons með Bárði. Áron

tók af öngu mikit, ok létzt eigi vita, hversu Þórðr mundi taka hans máli; ok kvað sér of gört þykkja, ef hann tæki lítt. En Bárðr kvezt búinn at forvitnast af Þórði. Gékk Bárðr til fundar við Þórð. Höfðu þeir skamma stund við talazk, áðr Bárðr frétti Þórð, hversu hann mundi taka, ef Áron vildi nökkurum orðum á hann verpa. En Þórðr kvezk Áron einkis eiga at kunna; kvezk ætla, at þat eitt hefði hann gört í móti frændum hans, at hann hefði nauðr til rekit; 'Oss hefir einn hlutr mis-líkat við Áron.' Bárðr spurði, hverr sá væri. 'Hann hafði nokkur orð í móti, þá er ek skylda görask hirðmaðr, ok vildi eigi vera lögunautr mínn.' Eptir þat skildu þeir tal sítt. Ok fór Bárðr, ok sagði Ároni tal Þórðar ok svör. Áron lét sér fátt um finnask. Nú líðr af nóttin ok kemr dagr; varð Ragnhildr vör, at Þórðr hefir sett út þann inn eina grip, er hann átti svá at fé tæki; þat var ein skarlatz-skikkja, sóðruð hvítum skinum. Hón segir Ároni hvar þá var komit. Knýja þau Bárðr bæði, ef hann vildi nökkurn hlut at eiga, ok fresta ekki lengr. Áron spratt þá upp, ok gékk við inn þriðja mann til loptz Þórðar; var hann þar einn, ok skó-sveinn með hönnum. En þegar Áron kom í loptið, stóð Þórðr upp, ok heilsaði Ároni ok tók í hönd hönnum. Þórðr talaði við sveininn hljótt, ok gékk hann í brott. Ok því næst kom inn mjaðar-bytta, ok drukku með gleði um daginn. Þórðr sagði, at hann vildi at Áron dvelðisk þar um daginn, ef hann vildi ekki lengr. Áron kvezk til þess þar kominn, at bjóða hönnum til sínna herbergja, ef þat mætti vera nökkuru eptirlátlegra, en þat sem áðr var; ok láta þann veg ráð görask. Þórðr kvað þá ekki fleiri bjóða sér sæmðir, en sagðisk ekki vilja hendi við drepa; 'Þykkir mér nú dauflegt görask samsætið.' Sendir Áron þegar, ok lætr taka skikkjuna þar sem hón lá á torgi. Ganga nú allir í garð Árons; hafði Þórðr þar góðar viðtökur; var Þórðr þar þrjár vikur í samt. Ok á þat ofan bauð Áron hönnum, at eitt skyldi yfir þá ganga, meðan Þórðr vildi þat þiggja. Hann tók vel undir þat, ok talaði mörgum sæmðar-orðum til Árons. Ok nökkurum tíma síðarr gengu þeir til konungs, ok vildu koma Þórði í meiri kærleika við konung en áðr hafði verit; ok varð erbitt um þat; ok hurfu frá at sinni. En nökkuru síðarr talar Þórðr við Áron, at hann muni ekki optarr þess í leit vera við konung. Áron sagði ekki svá vera skyldu, 'Því at þar "Verðr jafnan inn lægri at lúta," sem minni manna munr er, ok verðr þat jafnan til mikillar sæmðar.' 'Þú skalt ráða, Áron,' segir

Þórðr, 'þvíat ek finn jafnan þínn sannan góðvilja við mik, ok kant mart görla at sjá.' Ok einn dag er skamt var til Jóla, gengu þeir á konungs fund, ok kvöddu hann. Tók Áron svá til orðs: 'Herra! hér er Þórðr kominn á fund yðvarn, ok vildum vér flytja hans mál til meiri blíðu, en svá sem áðr hefir verit; ok viljum vær þess beiða, at þér gërit fyrir hönum nökkurt ráð, þat er hönum sé til sæmðar.' Konungrinn þagði. Þá mælti Þórðr: 'Þat vilda ek, herra, at þér leyfðut mér at fara ór landi, ok leita til annarra höfðingja.' Konungr neitaði því. Ok við þat fóru þeir í brott. Fám dögum síðarr koma menn ór konungs-garði til Árons, ok sögðu hönum konungs orð, at hann bauð þeim Ároni til Jólaveizlu, ok þeir skyldu drekka með hönum um Jólin. Ok þat þágu þeir. Hóf upp brún við þetta, ok hugðu at hér mundu meiri sæmðir eptir koma. Drekka nú þar um Jólin; ok inn næsta dag eptir ganga þeir fyrir konung, ok þakka fyrir góða veizlu. Þá mælti konungr: 'Mun ekki þat sæmilegt, Áron, at ek taka undir með þér nökkut; ok mun Þórðr hér eptir vera með oss.' Áron kvezt svá helzt mundu kjósa at veri. Ok skilja þeir nú Þórðr ok Áron fyrst at sinni, ok vóru jafnan góðir vinir. Var Þórðr nökkura vetr síðan með konungi. Bera menn um þat skýrt vitni síðan, hverja giptu Áron bar til at hjálpa mörgum manni, ok hversu mikils konungrinn virði hans orð. Herra Hákon konungr batt fastlega vinfengi þeirra Þórðar ok Árons, ok fal Áron á hendi Þórði, ef hann færi til Íslandz; þvíat Áron fýsti þá út hingat, at finna frændr ok vini. Ok er þeir kómu til Íslandz, hafði Þórðr Áron í góðu yfirlæti, ok veitti hönum vel ok röklegga til allra mála þeirra sem Áron þóttisk eiga á nökkurum mönnum. Tóku þá allir frændr hans hönum vel, ok héldu hann fyrir sæmðar-mann. Fékk hann þá sætt ok sykn með styrk Þórðar ok frænda sínna. Fór Áron síðan aprt til Noregs á fund Hákonar konungs; tók hann hönum blítt, ok var hann enn með hönum vetr nokkura í sömu virðingu ok fyrr.

22. Í þenna tíma kom Legatus herra Pávans til Noregs, er Vilhjálmr hét, þess erendis at kóróna Hákon konung ok Margrétu dróttningu; ok marga aðra góða hluti framði hann þar. Hann vígði Heinrekr biskup til staðarins at Hólum í Hjaltadal á Íslandi. En þá er Heinrekr biskup fór til Íslandz, rézk Áron til ferðar með hönum, ok var með biskupi þann vetr. Um sumarit eptir ætlaði Áron til útan-ferðar með Eysteini hvíta; en þat skip braut um haustit

fyrir Hofs-höfða í Flateyjar-dal; létusk þar menn allir nema Áron, ok tveir menn aðrir, ok bjargaði Áron þeim með Guðs miskunn. Var Áron um vetrinn eptir með Heinreki biskupi, ok hafði enn fengit góðan orðz-tír. Um sumarit eptir sættisk Áron við sonu Sigmundar snaga; görði Heinrekr biskup sætt ok Brandr ábóti; en síðan gékk Gizurr ok Þorgils skarði til festu fyrir Áron. Ok eptir þetta var Áron sáttur við alla menn á Íslandi. It næsta sumar fór Áron útan, ok tóksk þá vel ferðin; ok kom af hafi við Björgyn, ok fór þegar á fund Hákonar konungs; ok tók hann hönnum vel, sem hann var vanr. Áron var þá ekki lengi í Noregi áðr en hann tók sótt mikla. Í þessi sótt kom konungrinn til hans, sem til síns hugðar-mannz eðr frænda; ok hefir mönnum þat þótt in mesta sæmð, ok fékk Áron alla Guðs þjónustu. Ok eptir þat andaðisk hann. En er lík hans var borit til kirkju, gékk konungrinn sjálf ok hirð hans með líkinu, ok stóð sjálf yfir grepti hans, ok mælti þar nokkurum sæmðar-orðum. Ok eru þessi eptir höfð. 'Þessi maðr Áron, várr hirðmaðr, hefir víða farit, ok í mörgum manna-raunum vel prófapt, ok í mörgum lífs-háska staddr verit. Ok viljum vér því orði á lúka,' segir konungr, 'at hér hefir látizt eitt it bezta sverð af vórum þegnum.' Var hans líkferð með mikilli sæmð gör. Ok er þat væntanda, at sál hans hafi gótt heimili fengit, bæði fyrir meðal-göngu vinar síns, ins góða Guðmundar biskups Ara sonar, ok einkanlega fyrir mjúkustu várs Lausnara miskunn, hvers pílagrímr hann má réttlega kallask, fyrir þat er hann heim sótti hans helgustu gröf, ok marga aðra heilaga staði.— Ok lýkr þar sögu Árons Hjörleifssonar.

III. ÍSLENZKIR ANNÁLAR,

CALLED

ANNALES REGII.

Explanation of the punctuated Paschal letters.

1. With the point *after* the letter:—b.= 22nd of MARCH; c.= 23rd; d.= 24th; e.= 25th; f.= 26th; g.= 27th; h.= 28th; i.= 29th; k.= 30th; l.= 31st: m.= 1st of APRIL; n.= 2nd; o.= 3rd; p.= 4th; q.= 5th; r.= 6th; s.= 7th; t.= 8th; v.= 9th.

2. With the point *before* the letter:—a.= 10th of APRIL; .b.= 11th; .c.= 12th; .d.= 13th; .e.= 14th; .f.= 15th; .g.= 16th; .h.= 17th; .i.= 18th; .k.= 19th; .l.= 20th; .m.= 21st; .n.= 22nd; .o.= 23rd; .p.= 24th; .q.= 25th.

[*Leaves 18–20.*]

a n. [A. D. 842]. Brend Hamborg.

ag e. [848]. Fóddr Haralldr (hárfagri).

b o. [858]. Vpphaf ríkiss Haralldz hárfagra.

e k. [867]. Vígðr Rímbert' erchib'p.

dc. i [868]. Einvalld Haralldz (hárfagra) Noregs konvngs.

b o. [869]. Elfrad' xxvij (ann') vi (m').

a f. [870]. DCCCLXX. Passio s'ti Edmundi regis Anglie. Ingolfr Arnar .s. kom til Íslandz.

g. f. [871]. Eiríkr (Svíá konvngr). Biörn tók þar ríki.

a. g. [898]. Haralldr (hárfagri) skipti ríki m; sonvm sínm.

d. q. [918]. Fóddr Hákon Aðalsteinsfóstri. O. Þórolfr mostrar-kegg. Fóddr Þorsteinn þorskabítr sonr hans.

f. m. [922]. O. Biörn (Svíá konvngr). Eiríkr (sigrséli) ok Olafur (synir hans) tók þar ríki.

g. e. [927]. Vlfíótr kom m; lög til Íslandz.

Ind. fe .d [928]. Haralldr konvngr (harfagri) gorrði Eirik (blóð-exi) son sinn yfirkonvng anarra sona sína. Fóddr Haralldr (gráfelldr) sonr Efríks konvngs.

c .i [930]. cmxxx. Rafn sonr Ketils (hóings) tók lögsögv á Íslandi.

b .A [931]. O. Haralldr konvngr (hárfagri). Efríkr (blóðex) tók ríki í Noregi.

ag m. [932]. Fall Ólafs ok Sigrððar konvnga (Haralldz sona).

f .e [933]. Hákon Aðalsteinsfóstri kom í Noreg ok tók þar konvngdóm ok gaf konvngs nafn Trygga ok Gvðrðði.

e R. [937]. Efríkr (blóðex) konvngr varð landflótti ór Noregi fyrir Hákoní konvngi bróður sínm.

g .n [938]. Fóddr Þorgrímr faðir Snorra goða.

g F .e [944]. Vígaglúmr drap Sigmvnd (Þorkels .s.).

g .n [949]. Otto keisari heriaði í Danmörk þá var skírðr Haralldr konvngr Gorms .s. ok Gvnhilldr kona hans ok Svein sonr hans.

f s. [950]. cml. Þórarín (legifer).

dc .i [952]. Útkváma Þorbiarnar súrs.

[*Leaf 21.*] b o. [953]. Fall Gamla konvngs. Edgar' (frater Edvigi) xvi (an') viij (m') ij (d').

d .k [957]. Fóddr Haralldr grenski.

ag .n [960]. cmlx. Fall Hákonar konvngs (Aðalsteinsfóstra) Haralldr (gráfelldr) Efríks .s. ok bróðr hans tókv ríki í Noregi.

e k. [962]. Dráp Sigrvðar (Laða jarls) Vpphaf ríkiss Hákonar (Sigrvðar .s.) blótíarls í Þröndheimi. Blvndketíls breña.

d .k [963]. Dráp Þorgríms föðvr Snorra goða. Fóddr Snorri goði.

a f. [965]. Coronaðr Otto keisari hinn mkli. O. Tvngvoddr ok þ' nér Þorðr (gellir).

ed .k [968]. Dráp Goðrððar konvngs (Biarnar .s.) ok Trygga (Olafs .s.) konvngs. Fóddr Olaf Trygga .s. ||

c .B [969]. Edvard' iiij (ann') ok xvi vikvm mátr.

b g. [970]. cmlxx. Þorkell (legifer).

a .g [971]. Olaf (Trygga .s.) hertekin til Estlandz ¹.

Ind. e c. [973]. Adalradus (frater Edvardi) xxxviiij (ann').

d .c [974]. Víg Broddhelga. Otto hin raúði x (ár).

c p. [975]. Fall Haralldz konvngs (gráfelldar) ok Gvllharalldz

¹ The ink is different, but the hand the same.

(Knútz .s.) at Hálsi í Límafirði. Eínvalld Hákonar (blótiarls) í Noregi. Ógldd.

g t. [977]. Olafur (Trygga .s.) kom í Garðaríki. Orösta á Dínanesi.

f l. [978]. Vórv sénar elldligar fylkingar áhimníf vm alla nótt v kl' Novembriss.

e .l [979]. Fódur Þorkell (Eyiólfs .s.).

dc .B [980]. CMLXXX.

bg. [981]. Friðrekr b'p kom til Íslandz.

g t. [983]. Rísatefsgbardagi.

fe c. [984]. Kirkivgrð Þorvarðar (Spakboðvars .s.). Otto (hin vngi) xvij (ár).

d .c [985]. Vtanferð Friðreks b'ps. Þorgeirr (legifer).

c p. [986]. Lodovicus (rex r. í Franz) .j. (ár). (Eptir daga þessa Lodovici villdu Franceísar fá ríkit í hendr Karli hertoga bróðvr Lotharii konvngs. Ok sem hann hvgsaði at gora ráð vm þetta í tómi þá lagði vndir sik ríkit Hvgi capez. hann var konvngur ix ár, ok varð svá endir í Fránz á konvnga éfi þ'ri er komin var af Karlamagnúsi keísara anno D'ni cmlxxxvij.) Olafur (Trygga .s.) fór ór Garðaríki. Eírikr ravði bygði Grónlund.

b .p [987]. Hvgi capez (r. í Franz) ix (ár). Víg Geitiss.

Ind. ag T. [988]. Transitus s'ti Dunstaní Cantuariensis archiepi'. ||

f l. [989]. Bardagi í Boðvarsdal.

e .l [990]. CMXC.

a .g [993]. Olafur (Trygga .s.) skírðr í Syllingvm.

g m. [994]. Dráp Haralldz konvngs (grenska). Jómsvíkinga bardagi á Hiðvnga vági.

f .m [995]. Fódur Olafur (hin helgi). Vpphaf ríkiss Olafs (Trygga .s.) í Noregi. Dráp Hakonar (blótiarls).

ed .c [996]. Olafur konvngur boðaði cristní í Vík austr.

c h. [997]. Olafur átti þíng á Dragseíði ok boðaði cristni. Þá sendi hann Þangbrand (prest) til Íslandz at boða þar cristní. Víg Arnórs (í Skógvm).

b .h [998]. Olafur (hin helgi) skírðr á Vpplöndvm. Cristnaðir Þróndir. Dráp Eyvindar (kelldu). Fódur Knútr (hin ríki). Bardagi í Eyvindardal.

a v. [999]. Dráp Gvðroðar (Eíriks .s.). Olafur (konvngur) cristnaði Hálogaland.

g f l. [1000]. m. Varð land skíalfi mskill í Þyðerskv landi. Cristní

í lög tekin á Íslandi. Fall Olafs konvngs (Trygga .s.). Eíríkr jarl ok Sveinn jarl (Hákonar synir) tókv ríki í Noregi. O. Hvgi (capez) Fracka konvngr. Roðbert (høfvð) sonr hans rícti í Fránz xxx (ár).

d. q. [1002]. Grímr (legifer). ||

ch. [1003]. Heínrekr (keísari rícti) xxij (ár). Dráp Kiartans (Olafs .s.).

ba. g. [1004]. Bríans orrosta. Þorfinr jarl (Sígvrðar .s.) rícti í Orknefívm lxij (ár). Skapti (legifer).

e R. [1007]. Olafr (hin helgi) fór í hernað. Orosta Olafs konvngs ok Sóta víkíngs. Olafr konvngr var í Leginvm í Svípióð.

dc h. [1008]. O. Sveinn tíúgv skegg (Dana konvngr). Knútr (hin ríki) sonr hans tók konvngdóm í Danmørkv. Olafr (hin helgi) kom til Englandz.

b. h. [1009]. Olafr konvngr (hin helgi) ok Aðalráðr (Engla konvngr) vvnv Lvndvnaborg.

a v. [1010]. mx. Níalsbrena.

g e. [1011]. O. Aðalráðr (Engla konvngr). Eðmvndr (hin sterki) sonr hans rícti ix (mán'). Knútr (hin ríki) rícti xxiiij (ár).

fe. d. [1012]. Eíríkr jarl (Hákonar .s.) fór til Englandz ok vann Lvndúnaborg m; Knúti konvngi (hínvm ríka) mági sínvvm. Hákon jarl (Eíríks .s.) tók ríki í Noregi. Benedictus (viiij) pp' (cxlxvij'!) major.

d q. [1013]. O. Eíríkr jarl (Hákonar .s.). Olafr (hin helgi) kom í Norðmandi ór vestrvíkíng.

c q. [1014]. Olafr (hin helgi) konvngr kom í Noreg. Hákon jarl (Eíríks .s.) fanginn af Olafi konvngi ok fór ór landi. Vpph' ríkiss Olafs konvngs (híns helga) í Noregi. ||

[Leaf 22.] b. a. [1015]. Nesiabardagi m; Olafi konvngi (hínvm helga) ok Svefni jarli (Hákonar .s.). O. Svefnn jarl (Hákonar .s.). Dráp Ásgaútz ármanz.

a G m. [1016]. Dráp Eflífs Gaútzka.

f. m. [1017]. Dráp Róa skiálga ok Gvðlefks (gerðzka) ok Þor-gaútz (skarða). Fvndr Olafs konvngs (híns helga) ok Røgnvalldz jarls (Vlfs .s.). Fangnir v konvngar af Olafi konvngi (hínvm helga) á Vpplöndvm.

Ind. e R. [1018]. O. Sigvrðr konvngr (sýr). Biørn stallari (Olafs konvngs) fór til Svípióðar. ok gørði sétt mflí Olafs (híns helga) Noregs konvngs ok Olafs (Sónska) Svía konvngs. Ingi-

gerðr dóttir Olafs konvngs (Sónska) var fest Olafi Noregs konvngi. Brvgðit sétt konvnga.

d. i. [1019]. Olafir (hin helgi) feck Astríðar dóttvr Olafs (Sónska) konvngs en Iarizleifr konvngv í Hólmgarði Ingigerðar. Sétt Olafs Noregs konvngs ok Olafs Svía konvngs í Elfi.

eb. h. [1020]. mxx. Olafir konvngv cristnaði Hálogaland. Dráp Eínars jarls (rangmvnz) í Orkneyvm.

a. n. [1021]. Dráp Olviss (á Eggiv). Þorfinv jarl ok Brúsi jarl (Sigvrðar synir) gáfv Orkneyjar í valld Olafs konvngs.

G. e. [1022]. O. Olafir (Sónski) Svía konvngv. Qvndv (sonv hans) tók þá ríki í Svípióð. Rvddv vetr. Réxtr Ásbiorn selsbaní. ||

f. e. [1023]. Dráp Þoriss (sels). Olafir konvngv cristnaði Vǫrs ok Valldres.

cd. q. [1024]. Fóddr Magnúss (góði). Dráp Ásbiarnar (selsbana).

c. i. [1025]. Conráðr (keísari) xv (ár). Knútr konvngv (hin ríki) kallaði til ríkiss í Noregi.

b. A. [1026]. Dráp Karla. Fvndv Olafs konvngs ok Qvndar (Svía konvngs) í Elfi. Dráp Þóralfs (ór Dímvní). O. Þorkell (Eýiolfs .s.).

a. f. [1027]. Or'a í áni Helgv m; Olafi konvngi ok Qvndi (Svía konvngi) ok Knúti konvngi (hínvm ríka). Dráp Vlfs jarls (Þorgils .s.). Víg Þorsteíns (Kvrgga .s.).

g. f. e. [1028]. Knútr (hinn ríki) konungv kom til Noregs. ok lagði ríkit vndir sik ok setti þar yfir Hákon jarl (Eíríks .s.) systv sonv sínv. Dráp Karls mórska. Dráp Grankels. Fall Erlings (Skialgs .s.).

e. R. [1029]. Olafir konvngv fór áustr í Garðarski. Drvknan Hákonar jarls (Eíríks .s.).

d. i. [1030]. mxxx. Passio s'ti Olauí regis. Sveínn konvngv Alfífv .s. tók ríki í Noregi. O. Robert (hofvð) Fracka konvngv. Heinrekr (sonv hans) rícti xxx (ár). O. Skapti (lögmaðr).

e. B. [1031]. Translatio s'ti Olauí regis. O. Snorri goði. Steínn (legifer).

Ind. g. n. [1033]. Fall Trygga (Óláfs .s.). Vígðr Alebrandr (erchib'p) til Bríma.

f. e. [1034]. Þorkell (legifer).

e. k. [1035]. O. Knútr konvngv (hin ríki). Magnúss (góði) konvngv tók ríki í Noregi en Haralldr Knútz .s. í Englandi.

dc.i [1036]. Vilhialmr (bastharðr) tók hertogadóm í Norð-
mandi. O. Sveinn konvgr (Alfivf .s.). Sét Magnúss (góða)
konvgs ok Hørða Knútz (Dana konvgs). ||

b.a [1037]. O. Gvnhilldr dóttir Knútz konvgs (hins ríka).

fe r. [1040]. MXL. Hefnrekr keisari (hin milldi) rícti xvij (ár).

O. Haralldr (Knútz .s.) Engla konvgr. Hørðaknútr bróðir hans
rícti þar ij (ár).

d b. [1041]. Interfectio döpni Athelstaní abb'is. O. Yngvarr hinn
víðförlí.

c.b [1042]. O. Hørðaknútr (Dana konvgr góði). Magnúss
konvgr tók ríki í Danmörkv. en Eðvarðr (góði) í Englandi.

b o. [1043]. Passio s'ti Hallvardi. O. Alibrandr (í Brímvm)
erchib'p. Adalbertus (erchib'p) var xxx vetra eptir hann. Magnúss
(góði) konvgr brendi Íómsborg ok þá barðiz hann við Vínðr á
Lýrskógshéiði ok þá átti hann iij orrostv við Svein (Úlfs .s.).

f S. [1045]. Benedictus (iuniór ix?) pp'. Haralldr (Sigvrðar .s.)
kom til Svíþjóðar. Helganes bardagi m; Magnúsi (góða) konungi
ok Sveiní (Vlfs .s.).

e k. [1046]. Haralldr (Sigvrðar .s.) kom til Noregs. Þá gaf
Magnúss (góði) konvgr bróðvr sonr hans hálf ríki við sik í
Noregi.

d.k [1047]. O. Magnúss konvgr. Einvalld Haralldz konvgs
(Sigvrðar .s.) í Noregi en Sveíns (Vlfs .s.) í Danmörkv. Svá segir
Séimvndr (hin fróði) prestr at á þessv ári vórv svá mikil frost at
vargar rvnv at fsi milli Noregs ok Danmarkar. ||

g.f [1050]. ML.

b o. [1054]. Gellir (legifer).

gFs. [1056]. O. Hefnrekr (keisari) milldi. Isleifr b'p vígðr til
Skálaholtz (af) Adalberto erchib'p í Brímvm. Hann var fyrstr
vígðr b'p til Íslandz. Fóddr Séimvndr (hin fróði). Óplld.

e k. [1057]. Hefnrekr (keisari iij) rícti l (ár). Útkváma Isleifs
b'ps.

ba f. [1060]. MLX. O. Hefnrekr (Fracka konvgr). Philippus
(sonr hans) rícti xlix (ár). O. Bernarðr hertogi af Brúnsvík faðir
Aðvlfs (hertoga) er átti Vlfhilldi dóttvr Olafs konvgs hins helga.

fl. [1062]. I þena tíma var vígðr Alexander (ij?) í Róma. hann
var pp' xi (ár). Orrosta firir Nitzi á Hallandi m; Haralldi (Sigvrðar
.s.) ok Sveiní (Vlfs. s.) Dana konvngi. ||

[Leaf 23.] e.l [1063]. Gunarr (legifer).

dc.B [1064]. Séttr Haralldz konvngs ok Sveíns konvngs (Vlfs .s.). Bardagi Haralldz konvngs (Sigvrðar .s.) ok Hákonar jarls (Ivars .s.).

b.g. [1065]. Stríð m; Haralldi konvngi (Sigvrðar .s.) ok Vpp-lendingvm.

a.g. [1066]. O. Edvarðr (góði) Engla konvng. Haralldr Gvðína .s. rícti þar ix (mán.) xij (daga). Sén cometa á Páschvm. Haralldr konvng (Sigvrðar .s.) heriaði til Englandz ok fell í orosto fyrir Haralldi (Engla konvngi) Gvðína .s. Magnúss (sonr hans) tók ríki í Noregi. Vilhialmr (bastharðr) hertogi af Norðmandi heriaði til Englandz ok felldi í orostv Haralld (Gvðína .s.) konvng. Síðan var Vilhialmr (bastharðr) konvng í Englandi xxij (ár).

g.t. [1067]. Vpphaf ríkiss Olafs konvngs (kyrra) í Noregi. Fóddr Ari hin fróði.

d.c [1069]. O. Magnúss konvng (Haralldz .s.).

c.p. [1070]. MLXX.

ag.t. [1072]. O. Advlfr hertogi af Brúnsvík, er átti Vlfhildi dóttvr Olafs konvngs (híns helga).

fl. [1073]. Gregori' (vij?) pp' (clxi?) xij (an). O. Gellir Þorkels .s. (lxv ár hans)¹. ||

d.q. [1075]. O. Valþíof² (comes). Gvnarr legifer.

cb.g. [1076]. O. Sveínn (Úlfs .s.) Dana konvng. Haralldr (heín) sonr hans tók ríki í Danmørkv. Sémvndr (hín fróði) kom ór scóla. Sighvatr (legifer).

g.t. [1078]. Snévetr.

ed.c [1080]. MLXXX. O. Isleifr b'p. Haralldr (Dana konvng) heín. Knútr hinn helgi tók konvngdóm í Danmørkv. O. Elvín' abb'i.

c.p. [1081]. Vpphaf ríkiss Alexis G'kia konvngs.

b.p. [1082]. Var vígðr Gitzvrr b'p til Skálaholltz af Hardeviso erchib'pi (Magadabvrgensi) at ráði Gregorij pp' þ' at Lemmatu erchib'p er þessa vígslv at (!) gora var þá í forboðvm heilagrar kirkiv.

a.V. [1083]. Útkváma Gitzvrrar b'ps.

e.l [1085]. O. Gregori' vij pp'.

ch. [1087]. Victor (ijj?) pp' vi (m'). Translatio s'ti Nichvlai ep'i Barfni viij jd? Maij. Passio s'ti Canuti regis Dacie. Olaf (Sveíns .s.) bróðir hans³ tók ríki í Danmørkv.

¹ Cd. adds at the bottom, Gregori' qui et Hildebrannus. átti at.

² Thus Cd., read
³ One word above the line is here illegible, fames?

ba.g [1088]. Vrban' (ij?) pp' (clxiiij?) xi (an') iiij (m') et cesavit xvi (dies). ||

g.m. [1089]. O. Vilhjalmr (bastharðr) Engla konvng. Vilhjalmr (ravðr sonr hans) ríkti xi (ár).

f.m. [1090]. mxc. O. Hallr í Hauúkadal.

Ind.b.h [1093]. O. Olafur konvng (kyrri). Hákon (Magnúss .s.) ok Magnúss (berfóttur) Oláfs .s. tókv ríki í Noregi.

a.v. [1094]. O. Hákon konvng (Magnúss .s.). Magnúss konvng (berfóttur) lét af lífi taka Steifgarþóri.

g.e. [1095]. O. Olafur (Sveíns .s.) Dana konvng. Efríkr (góði Sveíns .s.) bróðir hans tók ríki í Danmörku. Vrbanus pp' celebravit concilium apud Claremontem.

fe.d [1096]. Hófz Jórsalaferð af Norðrlöndum.

d.q. [1097]. Tívdar gealld í lög tekit á Íslandi.

c.h. [1098]. Exordium Cisteriensis ordinis. Sigvrðr sonr Magnúss konvngs (berfóttur) hafði í Orknéyvm vij (ár).

b.a [1099]. Cristnir menn vövu Jórsalaborg.

ag.m. [1100]. mc. Pascalis pp' xviiij (an') vi (m'). O. Godefridus Jórsala konvng. Vilhjalmr (ravði) Engla konvng. Heínrikr (Vilhjalms .s.) bróðir hans r. xxxv (ár).

f.m. [1101]. Coronaðr Baldvíni Jórsala konvng í Bethleem.

e.R. [1102]. Magnúss konvng (berfóttur) heriaði til Írlandz.

d.l. [1103]. O. Efríkr góði (Dana konung). Fall Magnúss (berfóttur) konvngs. Synir hans tókv ríki í Noregi, Sigvrðr ok Eysteinn ok Olafur.

cb.h [1104]. Erchistóll settr í Danmörku. Vpphaf || ríkiss Nicholas (Sveíns .s.) Dana konvngs. Elldz vppkváma hin fyrsta í Heklv fellu. Var sét blóð fljóta út af braúði. En Jóladaur var veðr svá grimt at menn máttv eg' komaz til kirkiv. En þeir er við lestaðv týndvz smir í áni Fvlda.

a.v. [1105]. Sandfallz vetr.

g.e. [1106]. Var vígðr Jón b'p (hin helgi) til Hóla í Íslandi fyrstr af Qtzvri erchib'pi í Lvndi af tilskipan Paschalis pp' eptir kosnngi Gitzvraz b'ps af Skálaholli ok allra landzmana samþycki á Íslandi. Hákon (.j. Páls .s.) ok Páll .j. (sonr hans) eptir hann ríctv xxx (ár) í Orknéyvm.

f.e. [1107]. Heínrikr (keisari) r. xx (ár). Sigvrðr konvng fór or landi til Jórsala.

ed.q. [1108]. Vlfheðinn (legifer).

c.q [1109]. Loviss digri (Fracka konvngr) r. xxvii (ár).
Sigvrðr konvngr kom til Jórsala.

b.a [1110]. mcx. Paschalis pp' hertekin í Pétrskirkiv í Róma af Heínreki (keísara) ok m; h'ö nǫkcorir b'par ok chardínalar. ok at lyctvm laúsir látnir. O. Teftr prestr (Hallz .s.). ||

[Leaf 24.] gF.m [1112]. S'ts Bernardus (abbas) monasterium intravit. O. Þúrið Snorra .d. (goða). Þá hafði h'ö lxxx viij (ár).

ba.n. [1116]. Passio s'ti Magni (ducis). O. Olafr (Magnvss .s.) konvngr.

g.e. [1117]. Løgfvndr. Bergþórr (legifer).

f.e [1118]. O. Paschalis pp'. Gelasius pp' .s. (ár). O. Arnaldus patriarcha. Alexis Grickia konvngr. Baldvini (Jórsala konvngr). Gitzvrr b'p. Thorlacr b'p (Rvnoľs .s.) var vígðr til Ísl'dz af Qtzvri erchib'pi (í Lvndi) at vilia ok ráði Gitzvrrar b'ps. Hann var vígðr xxx daga firir andlát Gitzvrrar b'ps. Þá braút veðr knørr vndir Eýiafiøllvm. ok þá tók veðr vpp Hollta vatn. ok bar allt fbrøtt. Þá sýndiz hímín opna Pascha dag m; þá svá míklv liósi at tvngls liós þat varð at engv er þá átti míkit at vera. Ok stóð svá iiij stvndir dags. Ór glvgg þessa lióss sýndiz m'm hanga cross m; gvlli ok gimsteívm. || Í þorpi nǫkcorv (Vormacensi) sá menn míkinn fiølða vápnaðra riddera ríða ór fealli eínv til samtals ok at nóni apr í feallit. Þá tréystiz eínn af h'aðs m'm vel signaðr m; réddzlv at fara nér þeim ok sóra eínn af fólki þ'ra til sín at segia hvat m'm þ'r véri. hann sagði h'ö ok þetta með. Vér ervm eg' seónhverfingar sem þér hyggit ok eg' riddera lið sem yðr sýniz. helldr sálvr þ'ra ridd'a er skømmv fellv. Vápn ok búnaðr er oss var flífi tól til misgørða þat er oss nú efní til písla. ok allt er þat elldligt er þér sét oss hafa þó at þér megit þat eg' líkhamligvm aúgvn grefna. Þá þrúnaði fótr á svefni eínum með míklvm þrota ok bláma. ok vm síðir sprack svllrin. ok fór ór mǫrg korn rvgar ok hafra ok byggs. Roða vetr. Þetta er kallat vndr ár.

e.k. [1119]. O. Gelasius pp'. Calixtus (ij?) pp' v (ár). Víg þorsteíns (Hallvarðz .s.). Føddr Thomas hin (helgi).

dc.i [1120]. mcxx. Sérðr Hafliði (Más .s.). Mandaúðr mskill.

b.A [1121]. Transitus s'ti Joh'is e'pi. Eífrkr b'p || af Grónlandi fór at leftra Vínlandz. Sétt Hafliða (Más .s.) ok Þorgils (Odda .s.).

af. [1122]. O. Eýsteínn konvngr (Magnúss .s.). Vígðr Ketill b'p til Hóla af Qtzvri erchib'pi í Lvndi.

Ind. g. f [1123]. Grímv þröng. Sérðir Þórðr (Ask' .s.) ok Teítr. Guðmvrdr (legifer).

fe. r. [1124]. O. Calixtus pp'. Honorius pp' vi (ár). Vígðr Arnalldr Grónlendínga b'p. Deíla Ketils ok Þórðar.

di. [1125]. Vpðlaþíngsmál.

c. b [1126]. O. Heífnrekr (keísari). Þrír b'par á Íslandi. Steíngrímr í ísvm.

b. o. [1127]. Inventio Mathie apti. Lotharius (keísari) r. xi (ár). Svarfðóla skéror. Jónsvetr.

ag. n [1128]. Víg Þórisss Símvnar .s.

f. e [1129]. Averkar við Þorsteín (Hoskvllz .s.). Víg Sólfa (Magnvss .s.) ok Serks Gvthorms .s.

e. k. [1130]. mcxxx. Innocentius (ij) pp' xiiij (ár) viij (.d.). Passio s'ti Canuti ducis Dacie. O. Sigvrðr konvngr (Jórsala fari). Magnvss sonr hans ok Haralldr (gilli) Magnvss .s. tókv ríki í Noregi. O. Hafliði (Más .s.)

d. k [1131]. Anacletus stríddi til páfadóms í mót Innocentio pp'. hann sat viij (ár) í pp' s'eti. Bardagi m; Nicholasi (Dana konvngi) ok Efríki (eímvna) Efríks .s. á Ialangrs heíði. ||

cb. a [1132]. Bardagi í Fótvrk á Skání.

a. f. [1133]. O. Thorlacr b'p (Rvnlófs .s.). ok Sémvndr (hinn fróði) p'str. Fóddr Thorlácr hinn helgi. Sett claústr at Þíngéyrvm.

g. f [1134]. Fall Nicholass (Dana konvngs) ok Magnúss sonar hans ok vi b'pa. Eíríkr (eímvni) tók ríki í Danmörkv. þá eyddi hann Roískeldv. Bardagi á Fyrileíf í Noregi með Magnúsi konvngi ok Haralldi (gilla) konvngi. Vígðr Magnúss b'p (Einars .s.) til Skálaholtz af Qtzvri (í Lvndi) erchib'pi. Múgavetr.

f. s. [1135]. Haralldr (gilli) konvngr lét blinda Magn' konvng Sigvrðar .s. Líflat Reínaldz b'ps af Stafangri. O. Heífnrekr (Vilhíalm .s.) Engla konvngr. Stefnír systur sonr hans tók konvngdóm í Englandi. Efríkr (eímvni) Dana konvngr lét drepa Haralld (bróðvr sín) ok sonv hans ij. Vndr í Konvngahellv. Rafn (legifer).

ed. b. [1136]. O. Lovis (digri) Fracka konvngr. Rognvalldr (kali) jarl vann Orkneyjar. Sigvrðr (Slembir) sonr Magnúss (berfóttz) konvngs drap Haralld (gilla) konvng. Ingi ok Sigvrðr synir Haralldz (gilla) tókv þá ríki í Noregi. Víg Þórisss (Steínmóðs .s.).

c. b [1137]. Hernaðr Efríks (Dana konvngs) eímvna í Noregi || [Leaf 25]. þá var brend Halvarðz kirkia ok allr bórrinn í Oslo. orosta í Portyriv ok í Myni ok á Krókaskógi.

Ind. b.o. [1138]. O. Qtzvrr erchib'p (í Lvndi). Conraðr (kefsari) r. xv (ár). Dráp Benteíns (Kolbeíns .s.).

a.o [1139]. Fall Magnúss konvngs (Sigvrðar .s.) ok Sigvrðar (slembiss). Dráp Eíríks (Dana konvngs) eímvna. Eíríkr (lamb) tók ríki í Danm'. Vpphaf ríkiss Lovis Fracka konvngs. Finr legifer.

GF S. [1140]. MCXL. Vpphaf taflbyrðings. O. Hugo Parisiensis monachus s'ti Victoris. Víg Þórarins (Eydísar .s.).

e.k. [1141]. Hvarf skip Hallsteíns (kirkiv).

d.k [1142]. Eýstefinn sonr Haralldz konvngs (gilla) kom af Írlandi til Noregs. ok tók þar ríki m; bróðrvn sínm. O. Eýiolfr .p. (Gvnnvalldz .s.). Hvarf skip Snébiarnar.

c.p. [1143]. Eýiolfr (Þordísar .s.) kom á Ísland. Ręntr Þorvalldr (avðgi).

ba.f. [1144]. Celestinus pp' v (m') xij (.d.). O. Vigfúss (Jóns .s.).

g.f [1145]. Lucius pp' xi (m') xij (.d.). O. Ketill b'p. Finr (Hallz .s.) .p. Hvarf skip Liótz. Íss míkall.

fl. [1146]. Eugenius pp' vij (an') iij (m') xx (.d.) ok ce't ij (.d.). Vtanferð Biarnar b'ps efníss. Víg Þorgrims (assa). Gvnarr (legifer). ||

e.l [1147]. O. Eiríkr lamb (Dana konvng). Sveinn svíðandi sonr Eíríks konvngs (eímvna) ok Knútr (Magnúss .s.) vórv teknir til konvnga í Danm'. Vígðr Biörn b'p til Hóla af Escheli erchib'pi í Lvndi.

dc.b [1148]. Bóarbrvni í Hítardal. þar lét Magn' (Eínars .s.) b'p líf sitt ok lxxij menn m; h'ð. O. Vilmundr abb'i (at Þíngeyrvn) ok Ari .p. (Þorgils .s.) hin fróði.

b.o. [1149]. Transit' s'ti Malachie (in Claravalle) archiep'i Hi-bernie. Leifðzla Dvbgals á Írlandi. Víg Marcvs (Marðar .s.) á alþíngi. Hallr .p. (Teitz .s.) kosinn til b'ps. O. Þorsteinn (Eínars .s.) ranglátr ok Klóngr (Hallz .s.).

a.g [1150]. MCL. Vígðr Jón (kútr) b'p til Grónlandz. O. Hallr .p. (Teitz .s.). Þórðr .p. (Snorra .s.). Ingimvndr (Illhvga .s.). Jón Þorvarðz .s.

g.t. [1151]. O. Refðarr (erchib'p). Kosinn Klóngr til b'ps, Jórsala ferð Rognvalldz jarls kala af Orkneyvm ok Erlíngs (skacka). Eýstefinn konvng (Haralldz .s.) heriaði til Englandz. hann setti Erlend .j. (Haralldz .s.) at Orkneyvm. O. Þorgils (Odda .s.) Gvðmvndr (Brandz .s.). Þórálfr (Álofar .s.). Styrbjörn (Bøðvars

.s.). Snorri (Biarnar .s.). Elldr í Trølla dyngivm. Húsríð. Mandauðr.

fe k. [1152]. O. Conraðr (keisari). hann var eg' coronaðr. Vígðr Klóngr b'p til Skálaholltz af Escheli erchib'pi (í Lvndi). Nicholaus (Albanensis ep's) chardínali kom í Noreg. Þá var settr erchistóll í Noregi || ok var Jón b'p af Stafangri fyrstr erchib'p í Níðarósi. Þá var ok settr b'psstóll í Hamarkaupangi ok var Arnalldr b'p af Grónlandi þar fyrstr b'p. Tekinn af vápnabvrðr í kaupstöðvm í Noregi. Sóttar vetr.

Ind. d. k [1153]. O. Eugenius pp'. Anastasius (iiij') pp' ordinatus i (an') iiij (m') xxv (.d.). Transitus s'ti Bernardi abb'is Clarevallis. Friðrekr (keisari) R. xxxvij (an'). Úfriðr í Englandi með Stefni Engla konvngi ok Heínreki h'toga af Norðmandi. ok varð þat at sétt m; þeim at Heínrekr skyllði vera nēstr k'gdómi eptir hann í Englandi. Brottfæð Jóns Sigmvndar .s.

c p. [1154]. O. Anastasius pp'. Síp' var Nicholaus (Albanensis ep's) chardínali kosinn til pp'. ok hét síp' Adrianus (iiij). Sétt Loviss (Fracka konvngs) ok Heínreks (hertoga) af Norðmandi. Lítlu síðarr andaðiz Stefni (Engla konvng). Eptir hann var Heinrekr (hertogi) konvng í Englandi. S'ti Thomas erchideacn af Cantia var gorr cancellarius Heínreks (Engla konvngs) at tilskipan Theobaldi erchib'ps (af Cancia). O. Roðgeír Sikileýar konvng. Fall Erlendz .j. (Haralldz .s.) í Orkneyium. Valdimar (Knútz .s.) gefit konvngs nafn í Danmørkv. Útkváma Nicholas abb'a. Lagðr vápnabvrðr á alþingi á Íslandi. O. Þorlákur aúðgi. Fóddr || Sémvndr (Jóns .s.). Valgerðr ein á Breiðabólstað.

bg. [1155]. Fall Sigvrðar konvngs (Haralldz .s.) í Biörgyn. Dráp Knútz (Magnúss .s.) Dana konvngs. Claústr at Þverá.

ag. f [1156]. Sýndiz crossmark á tvngli. Fall Sveíns (Dana konvngs) sviðanda á Graðarheíði. Einvalld Valldimar¹ konvngs (Knútz .s.) í Danmørkv. Friðrekr (keisari) sat vij vetr vm Mediolanvmborg ok braút hana at lyctvm. Návsta brena. Seleýiasvmar. Snorri (legifer). O. Sigvrðr b'p (í Biörgyn).

fl. [1157]. Þá vórv sén iij tvngl ok syndiz crossmark á því er í mið var. O. Jón erchib'p. Vilhiálmr b'p í Oslo. Matheus b'p (af Féreyivm). Fall Eýsteíns (Haralldz .s.). Hófz Hákon konvng

¹ Thus Cd.

(herðibreíðr) Sigvrðar .s. Vígðr Absalon b'p til Roiskelldv. Myrkr hit míkla. Brann bœr at Þíngeyrvm.

e.l [1158]. Hefnrekr (vngi) konvngr sonr Hefnreks (Engla konvngs) feck Margretar dóttur Lovis Fracka konvngs til friðar styrctar milli konvnganna. Friðrekr (keísari) sótti Romaborg. Fall Rognvalldz jarls (kala í Orkneyjum). || [*Leaf* 26.] orosta í Konvngahellv. Elldr (anarr) í Hekklufelli xij kal' Februarj. O. Eýiolfr .p. (Sémvndar .s.) Brandr (Vlfhéðins .s.). Ketill (Guðmundar .s.). Drvknaðv Biarní. Þorvarðr. Guðmundr. Qrn.

d.C [1159]. Sýnduz iij sólar í vestri non' Septembris. Síðan hvrvf ij en sú sýndiz til sólar setrs er í míð var. O. Adrianus pp'. Síðan varð sunnr þycki m; Rómverivm vm pávakosning ok skiptvz chardfnalar í ij staði ok kvsv ij b'pa annan Rolland cancellarúm ok var hann kallaðr Alexander pp' (annarr) en annarr hét Octofanus ok fvltingðv h'ð Friðrekr keísari ok þeir b'par er h'ð veittu styrk til þess ok var hann af þeim kallaðr Victor pp'. En Alexandro pp' veitti styrk Lovis Fracka konvngr ok Hefnrekr Engla konvngr ok helldv hann firir herra ok hofðingia. Valði heslog k'kia sér Alexandrum til foðvr ok forstíora. En Octofanus (scismaticus) var || rēktr ok rekinn af pávasęti ok bansettr at lyctvm. Orosta í Gaútelfi. O. Nicholas abb'i.

cb g. [1160]. MCLX. Gvðroðr (Olafs .s.) tók konvngdóm í Svör-eyivm. Orosta á Saúrbóū¹. Brena í Hvammí.

a.g [1161]. Fall Gregorj (Dags .s.) ok Inga konvngs (Haralldz .s.). Vígsla Eýsteins (erchib'ps). Vpphaf ríkiss Magnúss konvngs (Erlíngs .s.). O. Asgrimr abb'i ok Þorvalldr (auðgi).

g.t. [1162]. Raínaldus erkib'p af Colní flvtti líkhamí Aústrvegs konvnga af Mediolanoborg í Colní. O. Biqrn b'p. Fall Hákonar konvngs (herðibreíðs). Hófz Sigvrðr (Markúss fóstri). Vígðr Rói b'p til Féréyia. Réttá víg.

f.d. [1163]. Vígsla Thomas erchib'ps. Vígðr Brandr b'p til Hóla af Eýsteíni erchib'pi. Stephanus legatus kom í Noreg. Fall Sigvrðar jarls áré. Dráp Sigvrðar (Marcúss fóstia). Fóddr Knvtr Dana konvngr (Valldimars .s.). Loqréttv bardagi. þar feck Halldórr (Snorra .s.) bana.

ed.c [1164]. Magnvss konvngr (Erlíngs .s.) coronaðr. Útkváma Brandz b'ps. Karlsríð Gregorj' messv. Landskealfí í Grímsnesi

¹ Thus Cd.

ok létvz xxx mn' (!). O. Jón Sigmvndar .s. Útkváma Jóns Loftz .s. ||

c p. [1165]. Blóð várs herra Jesv Xp'i kom til Níðaróss. Útlegð Thomass erchib'ps. Fóddr Philippus sonr Loviss Fracka konvngs. Dýrsár orosta. Ragnhilldarmál.

b.p [1166]. Erlíngr (skacki) tók jarldóm af Valdimar (Knútz .s.) Dana konvngi. Hófz Olaftr (Gvðbrandz .s.). Sénir menn (í lopti) ok barn bitit. Kynia vetr. Vígðr Réinn abb'i. O. Kolbeinn (Arnórs .s.). Þorgrímv þausnir.

a v. [1167]. Bardagi á Ryðiofli. Bvriðlafr hertekinn. Fall Arna (á ísi) Þióstolfs .s. Víg Freýsteins .p. Kirkivbrvni vndir Laúfási.

Ind.gFl. [1168]. Bardagi á Stongvm. Fell Sigvrðr agnhottr. Bardagi við Dof. Þaðan flýði Olaftr (Gvðbrandz .s.) til Danmarkar. O. Vilhialmr (hin gamli) b'p í Orkneyfvm. Sverrir í Orkneyfvm. Heínrekr (Engla konvngtr) lét corona Heínrek son sin. Claústr í Veri. Tvngv bardagi m; þeim frændvm Høskvilli .p. (Þórðar .s.) ok Þorhalli Ásgríms .s.

e.l [1169]. O. Olaftr Gvðbrandz .s. Vígðr Karl abb'i. Víg Kárs Koðrans .s. ok Bøðvars .p. (Þorgríms .s.). Víg Høskvillz (Héra .s.). O. Þorgeírr (Halla .s.). Þórhallr (Asgríms .s.).

d q. [1170]. MCLXX. Translatio s'te Súnníve á Biorgyn. Skírðr Iarizmar ok Vindr. Fóddr Valdimar (Valdimars .s. gamli) Dana konvngtr. O. Snorri .p. (Húnboga .s.) loğmaðr. Þorgils .p. (Ara .s.). Bardagi í Saúrbó.

ch. [1171]. Passio s'ti Thome archiep'i. Translatio s'ti Canuti (ducis Dacie). Coronaðr Knútr (Dana konvngtr) || Valdímars .s. O. Réinn abb'i. Heiðar víg. Laúga víg í Flóa. Drvknan Páls .p. Þórðar .s. Útkváma Jóns (Loptz .s.). Styrkarr (legifer).

ba.g [1172]. Brann Björgyn. Brenna í Saúrbó. Claústr í Flateý. Skriðna vetr.

gt. [1173]. O. Xp'oforus (dux Dacie) Valdimars .s. Biarneðinn .p. (Sigvrðar .s.). Biarni .p. (Bergþórs .s.). Ketill (Þ'steins .s.). Finr .p. (Hallz .s.) vá Orm .p. (Sverriss .s.).

fd. [1174]. Kosinn Thorlácr hinn helgi til b'ps. Hófvz Birki-beinar m; Eýstefni. Sverrir ór Féreyium.

e.d [1175]. Víg Helga .p. (Skapta .s.). O. Þóra konvngs dóttir. Útkváma Reiðars sendfmannz. Flíótveria deílld. O. Høskvillr .p. Þórðar .s. Snorri Kálfs .s.

dc p. [1176]. Lögleidd helgi Thomass erchib'ps af Alexandro pp'. O. Klófngr b'p. Fall Nicolass (Sigvrðar .s.). Sverrir kom í land. O. Heðinn .p. (Skeggia .s.). Þórir .p. (Þorsteins .s.). Ogmvndr .p. (Erlendz .s.).

b.p [1177]. Sétt Alexandri pp' ok Friðreks (kefsara). ok hafði þ'ra stríð þá staðit xvi vetr. Passio s'ti Margarete (Roschildis). Fall Eýstefns Birkibeíns áré. || [Leaf 27.] Sverrir hófz ok átti iij orostor. Eschell erchib'p af Lvndi fór í claústr.

a V. [1178]. Thorlacr b'p (hin helgi) vígðr af Eýstefni erchib'pi. Alexander pp' átti þing í Róma ok kom til mskill fiplði. b'par ok abb'ar víða af lönvdm. Sverrir átti vij orostvr. O. Cristin konvngs dóttir. Absalon b'p tók pallium ok erchib'ps tign í Danmörkv. Hófvz Deíldartvngv mál. O. Asgrímr (avðgi). Haúkr Súganda .s.

gm. [1179]. Alexander pp' átti þing í Latran. Coronaðr Philippus Fracka konvngr allra heflagra messvdag í Reímsborg m; ráði Lovis konvngs fjoðvr síns. Fall Erlíngs jarls.

fe.l [1180]. MCLXXX. O. Manvla G'kcia konvngr. Lovis Fracka konvngr. Bardagi á Ilvþvllvm. Fell feall í Sogní. Brann bórr á Gilsbacka. O. Oddr .p. (Gitzorar .s.). Arnórr (Kolbeíns .s.).

d q. [1181]. Bardagi firir Norðnesi. þá átti Sverrir iij orostor. Fall Kols (Ysacs .s.). Sóttar vetr. Grasleýsv svmar. Vígðr Kári abb'i. Kirkivbrvni at Helgafelli. O. Biörn abb'i. Biarni .p. (Biarna .s.). Styrkarr lögmaðr (Odda .s.). Þorbjörg Biarnar .d. Gitzvrr (legifer). ||

ch. [1182]. O. Alexander pp'. Lucius pp' (iij) iij (an') ij (m') xvij (.d.). O. Valdemarr (Knútz .s.) Dana konvnga. Eýstefnn erchib'p kom til Noregs af Englandi. Landskialftar. ok dó xi menn.

b.h [1183]. Stríð í Englandi m; sonvm Heínreks (Engla konvngs) Heínreki (vnga) konvngi ok Ríkarði. ok fvltingði Heínrekr konvngr Ríkarði. Slag í Björgyn. O. Ámvndi b'p (af Stafangri). Stvrla (Þórðar .s.). Hvarf skip Eslifs ór Kúðafflotzosi. Drvknan Brandz .p. (Páls .s.).

ag m. [1184]. Fall Magnúss konvngs (Erlíngs .s.). O. Heínrekr (vngi) Engla konvngr. Jartegnir í Oslo. Myrkr vm Svðrlönd. O. Tvmi (Kolbeíns .s.). Claústr fórt ór Flateý til Helgafellz. Brann bórr á Mjoðrvþvllvm ok á Backa í Míðfirði.

f.m [1185]. O. Lucius pp'. Fall Finz sonar Erlíngs (jarls)

Hófvz Kofsvngar. O. Páll .p. Sólva .s. Arni (hin ellri) Ögmundar .s. Víg Efnars (Þorgils .s.). Týndiz skip Efnars (kata) ok xvij menn. Týndiz Gró'nlandz far. Braut kirkiv at Svínafelli. Skriða líóp í Geftdal.

e.d [1186]. Urbanus (ijj?) pp' i (an'). O. Godefridus (comes Brittannie) sonr Hefnreks (Engla konvngs í Paris). Claústr í Kirkivbó. O. Rvnoifr (muncr) .p. sonr Ketils b'ps. Þorgeírr sonr Brandz (b'ps). || Þorvarðr (Ásgrims .s.). Ríð Mathias messv. ok dó xij menn. Víg Hafþors (Áárons .s.) þá vórv sviknir Teítr .p. (Haúks .s.) ok Þorvarðr auðgi. Drvknan Gríms (Guxlavgs .s.). Fellivetr.

d i. [1187]. O. Urban' pp'. Gregori' (viiij') pp' ij (an'). Clemens pp' iij (an'). Saladín konvngv vann Jórsala land ok alla aústr hálfv heímsíns. Hófvz stríð m; Philippo (Fracka konvngi) ok Hefnreki Engla konvngi vm ríki þat er Lovis konvngv faðir Phil' konvngs hafði fengit Margretv dóttvr síni til heímanfylgiv er Hefnrekr (vngi) konvngv sonr Hefnreks (gamla) konvngs hafði átt. Sétt Philippi (Fracka konvngs) ok Hefnreks (Engla konvngs) ok tókv báðir cross till Jórsala ferðar ok m; þeim b'par ok margir aðrir höfðingjar. Fóddr Lovis sonr Philippi (Fracka konvngs). O. Jón (kútr) Gró'nlendínga b'p. Kári abb'i. Þorkell (Geíra .s.). Þoðvarr (Þórðar .s.). Naútdauðs vetr. Deíld á Vøðlaþíngi. Helgastaða mál. Kom ecki skip af Noregi til Íslandz.

cb.h [1188]. Friðrekr (keísari) crossaðr til Jórsala ferðar. Brvgðit sétt m; Philippo (Fracka konvngi) ok Hefnreki (Engla konvngi). Gyðingar drepnir í Englandi. Valdimar hertogi (Valdimars .s. í Danmørkv) gørðiz riddari anan dag Ióla. O. Ey-steinn (erchib'p). Vilhíalmr b'p (í Orkneyívm). Drvknan Ögmundar abb'a. Vígsla Jóns Gró'nlendínga b'ps. Fall Jóns kvílvngs. O. Ari (Sterki) Þorgils .s. Eírikr b'p af Stafangri kosinn til erchi-||bp's ok fór til páva. Magnúss (Gitzvvar .s.) fór tvívegis til Rípa af Íslandi.

a v. [1189]. O. Hefnrekr (Engla konvngv). Ríkarðr sonr hans tók ríki í Englandi. ok gørði þá sétt við Philippum (Fracka konvng). Hófvz Jórsalaferð margra höfðingja. Þá fór Friðrekr (keísari) af sínv ríki m; útalligv fiqlmeni. Týndiz Stangarfoli. O. Koðran Hermundar .s. Eírikr (erchib'p) kom í land. Þrír b'par á Íslandi. Vígð Halldora abbadís. Ásmvndr kastandratzi kom af Gró'nlandi ór Crosseyívm ok þeir xiiij saman á því skipi

er seymt var trésvamí einvm nér þ' ok bvdit síní. hann kom í Breiðafjörð á Íslandi. .hann hafði ok verit í Finnzbúðum.

G.e. [1190]. mcxc. O. Friðrekr (keisari). Heínrekr (sonr hans) rícti vij (ár). Philipp' (Fracka konvng) ok Ríkarðr (Engla konvng) hófv Jórslaferð. O. Helgi (í Oslo) b'p. Eíríkr jarl Sigvrðar .s. Hallr abb'i. Þá fór Ásmvndr kastandratzi útan ok hvarf skipit. Danir vvvv Vínland. O. Þorsteinn Gyðv .s. ||

[Leaf 28.] f.e [1191]. O. Clemens pp'. Celestinus (iiii') pp'. hann var vígðr Páschadag. hann coronaði Heínrek keisara anan dag Páscha. Philipp' (Fracka konvng) ok Ríkarðr (Engla konvng) vvvv Acrsborg iij id' Julij. Þá høfðv cristnír menn setit vm h'a nér ij ár. Philippus Fracka konvng fór hefm í ríki sitt. Dráp Þorleífs (breiðskeggs). O. Ormr (mvnkr) Jóns .s. Vatna vøxtr. Drvknan Gríms (Gitzvrrar .s.).

ed q. [1192]. Ríkarðr Engla konvng fór hefm frá Jórslvm ok sþan varð hann fanginn af Sanuldo hértoga af Avstria ok fórðr Heínreki keisara. ok var hann halldinn þar meírr en xij mánaðr. ok leýsti sik þaðan m; tveím hvndraðvm þúsvnda marka silfrs. ok fór síðan hefm íríki sítt. Valdimar erchib'p af Brímvm flýði ór Danmørkv. Helgi Røgnvalldz (jarls kala) í Orknéyvm. Sóttar vetr. O. Jón .p. Ketils .s.

ch. [1193]. Myrkr x kl' Maij. Transitus s'ti Thorlaci ep'i. Valdímar erchib'p fanginn. O. Saladin konvng í Damasco. O. Rvnagvnnarr .p. (Biarnar .s.) ok Solveíg Jóns .d. ||

b.a [1194]. O. Páll b'p (í Biørgyn). Bard' í Flórvvagvm. Sverrir konvng coronaðr. Kosinn Páll Jóns .s. til b'ps. Svalbarðz fvnðr. O. Kleppiám (Klóin'gs .s.) ok Þorvarðr (Orms .s.).

a.n. [1195]. O. Knútr (Eíríks .s.) Svía konvng. Vígðr Páll b'p til Skálaholltz af Absaloní erchib'pi í Lvndi ok Eíríki erchib'pi af Níðarósi.

gF.m [1196]. O. Efnarr abb'i. Víg Marcúss á Raúðasandi. Hófz úfriðr í Vestfjörðvm. Bardagi á Alþingi. Víg Halldórs. Qgmvndr (Þorvarðz .s.) varð firir sárvm. Raúðsmál. Mantapavetr. O. Ari Biarnar .s. Jóra b'ps .d. Víg Þorfinz .p. Hófz flockr Bagla.

c.R. [1197]. Innocentius (iij') pp' xvij (an') vij' (m'). O. Heínrekr (keisari). Otto h'togi af Saxonia ok Philipp' (af Svava) bróðir Hefnreks (keisara) stríddv vm keisaradóm. O. Gvðmvndr abb'i. Qvndarbrena. O. Jón Loptz .s. Hermvndr (Koðrans .s.).

Ornolfr (Jóns .s.). Klofabarðr (Orms .s.). Óplld mikil ok íslög.

Ind.di. [1198]. Translatio s'ti Thorlaci ep'i. Fall Haralldz (vnga) jarls. Baglar brendv Biörgyn. Víg í Lavfási. O. Sig-mvndr .p. (Orms .s.). Kálfr Snorra .s. ||

c.i [1199]. Fall Ríkarðar (Engla konvngs). Jón bróðir hans tók ríki í Englandi. Lögtekin Thorlácsmessa. O. Sophia Dana dróttning. Petr (b'p) frelstr. Bardagi á Strindsé m; Sverri konvngi ok Bøglvm. Flóð hit míkla. Víg Fálka. Skiptión Ióna tveggja.

ba v. [1200]. mcc. Translatio s'ti Joh'is (Hqlensis) ep'i. Baglar felldv Philippum jarl (Birgiss .s. í Oslo). Sverrir konvngr barðiz vij sinvm á einvm degi við bóvndr í Oslo. O. Sigvrðr lávarðr sonr Sverriss konvngs ok Þorleífr (beískalldi). Fanz Ingimvndr .p. (Þorgeírs .s.) úfúinn í úbygðvm á Gróvnlendi.

g e. [1201]. O. Absalon erchib'p í Lvndi. Brandr b'p. Hafiði abb'i. Kosinn Gvðmvndr til b'ps. Hvarf skip Hallvarðar. ok vórv á xxx manna. Þá andaðvz xij prestar í Norðlendínga-fiorðvngi. O. Þórðr Snorra .s. Þorgils .p. (Snorra .s.). Hallr .p. Gvnars .s. Hallr (legifer).

f.e [1202]. Hófvz Tartarar (scd'm quosdam). O. Vilhialmr abb'i (hiv helgi í Eplahollti). O. Sverrir konvngr. Knútr Dana konvngr (Valdimars .s.). Valdimar bróðir hans tók ríki í Danm'. En Hakon (Sverriss .s.) í Noregi. Efríkr (erchib'p) kom í land. Dráp Inga (Bagla konvngs). Coronaðr Valdemar (Dana konvngr). O. Birgir (brosa) jarl í Svípióð. Jón Gróvnlendínga b'p kom anat sinn til Íslandz. O. Bersi .p. (avðgi). Narfi .p. (Snorra .s.). Vtanferð Magn' (Gitzvrrar .s.). Frost vetr. ||

e r. [1203]. Vígðr Gvðmvndr b'p til Hóla af Efríki erchib'pi í Níðarósi. Útkváma Gvðmvndar b'ps. Þá fvnduz iij b'paz í Avstfiorðvm. Páll b'p. Gvðmvndr (b'p) ok Jón Gróvnlendínga b'p. O. Þorkell abb'i. Arnorr prior (Eyiofs .s.). Þóra Gvðmvndar .d. Býsna svmar. Beria vín fyrst gort á Íslandi. Útkváma Magnúss (Gitzvrrar .s.) frá Roma.

dc.q [1204]. O. Hákon konvngr (Sverris .s.). Gvthormr konvngr (Sigvrðar .s.). Ingi Bárðar .s. tók konvngdóm í Noregi en Hákon (galin) bróðir hans jarldom. Erlingr (Steínveggr) hófz til konvngdóms en Philippus (Simonar .s.) til jarldóms. O. Ormr Rípa b'p. Olafr til kosinn. O. Ormr .p. (Eyiofs .s.). Bersi .p.

Halldórs .s. Gvðmvrdr .p. Lqðmvrdr .s. Olafir (canoci) Þorsteins .s. Fóddr Hákon sonr Hákonar konvngs.

b.a [1205]. Vígðr Þórir (erchib'p) til Níðaróss m; ráði Eíríks erchib'ps. Valdemar (Dana konvng) feck Margretar er Danir kallaðv Dagmey. hon var dóttir konvngs af Bóheim. Baglar drápv Einar .p. konvngs mág. || [*Leaf* 29.] Víg Más .p. Gvðmvrdr .s. O. Odda (Teitz .s.). Mál Ásbiarnar pvngs.

a.n. [1206]. O. Haralldr .j. Maddaðar .s. í Orkneyfium. Gitzurr (Hallz .s.) d.¹ Þórir erchib'p kom í land. Frelstr Valdemar erkib'p. Vígðr Eyjólfur abb'i í Saúrbó. Slag hit míkla er Baglar veíttv Birkibeínum í Þröndheimí. Þorgrímur af Léanesi drap Jón (vsta) firir þat var Þorgrímur drepinn. Hákon jarl (galix) veíttv Bøglvm slag í Biørgyn. Hákon sonr Hákonar konvngs Sveriss .s. kom til Inga konvngs í Þröndheimí. Elldr (hin þriði) í Heklu felli.

g.n [1207]. O. Níall b'p í Stafangri. Erlíngur konvngur (Steínvegr). Hófz Philippus Víkveria konvngur. Birkibeínar gásv vpp borgína í Biørgyn firir Bøglvm. Þá kom Hákon konvngs sonr á valld Bagla. Síðan gaf Philippus konvngur hann í valld Þóris erchib'ps. fór hann þá til Hakonar jarls ok var iafnan síðan m; h'ó. O. Þorvarðr (muncr) Þorgeírs .s. Drvcnan Herðisar (Ketils .d.). Vígðr Þorarinn abb'i til Þingeyra.

fe.r. [1208]. Drepin Philippus af Svava. Þá feck Otto einn keisaradóm. Sétt || með Birkibeínum ok Bøglvm í Noregi. Bardagi í Leínum með Svía konvngvm Sørkvi (Karls .s.) Eíríki (Knútz .s.). England í bani. Bardagi í Víðinesí. þar fell Kolbeínn (Tuma .s.). Víg Snorra (Gríms .s.). O. Haúkr (Teitz .s.).

di. [1209]. O. Jón Grónlendínga b'p. Coronaðr Otto keisari. Valdimar erchib'p tekinn brøtt af Brímvm. Fóddr Valdemar vngi sonr Valdemars (gamla) Dana konvngs. Philippus Víkveria konvngur feck Cristínar dóttvr Sveriss konvngs. O. Margret (Eíríks .d.) dróttning er Sverrir konvngur hafði átt. Bardagi at Hólvm. Gvðmvrdr b'p í Reykiahollti. Far-sumar hart. Þá týndiz Hørvargarprin ok Þióttarkeptrin. En ij skip ønvr rak til Grónlanz. skip Jóns ríka ok Ketils stama. Herfōr búin til Svørefia af Noregi.

c.i [1210]. mccc. Jón Engla konvngur van Írland. O. Halldora

¹ I. e. diacn.

abbadís. Gvðmʋndr Am'da .s. (gríss mvncr). Brann claústr í Níðarhólmi. Eíríkr (Knútz .s.) Svía konvngʋ feck Ríkittzv (Valdemars .d.) systur Valdímars (gamla) Dana konvngs. Vígðr Koli b'p til Svðreyía. Þá hafði þar xl vetra b'plauíst verit síðan Reíñar b'p var. Hernaðr í Svðreyivm. Ręnt eý hin Helga. Skiptión || Stefnbiarnar. O. Klóingr (Þorvalldz .s.) .d.¹ Gvðm'dr b'p í Stefngrímsfirði. Styrmir (legifer).

b o. [1211]. Fall Sqrkvíss (Karls .s.) Svía konvngs á Gestilreíni. Boðat hqðfingivm af Íslandi firir svnan land á erkib'ps fund. Gvðmʋndr b'p kom hefm til stóls síns. Góðivetr. Vętv svmar. Vtanferð Jóns Sigmʋndar .s. ok Sqrta Teítz .s. Landskíalfar firir svnan land xiiij men létvz. Elldr kom vpp ór sea. Sqrli Kols .s. fann Elldeyiar. O. Páll b'p. Pétr stęypir ok Reíðarr sendimaðr fórv til Jórsala.

ag e. [1212]. O. Svefnn b'p af Fęreyivm. Eýiólfr abb'i. Ormr abb'i. Gvðmʋndr dýri. Jón Sigmʋndar .s. ok Sqrli (Teítz .s.) ok Margret (dagmér) Dana dróttning. Friðrekr stríddi til kefsara-dóms við Otto keísara. Víg Hallz Kleppíarns .s. Helgi b'p kom til Grónlandz. Teítr Bersa .s. kosin til b'ps. Vtanferð Arnors (Tvma .s.) ok Bergs .p. Gvsnstefns .s. Ketill stamí kom af Grónlandi.

Ind. f. e [1213]. O. Eíríkr erchib'p. Sętt Jóns Engla konvngs ok Stefníss erchib'ps af Cantarabyrgi. Philippus Fracka konvngʋ heriaði í Flánder. O. Cristín dóttir Sverriss konvngs ok Petr steypir ok Ingibvrg kona hans dóttir Magnúss konvngs (Erlíngs .s.). Karl abb'i. Eýiólfr (Þorgeírs .s.). Víg Rafns Svefnbiarnar .s. Týndiz skip Olafs skirfils. Magnúss Gitzurar .s. réðz í Skálaholt til forráða. Ingi konvngʋ barðiz við Inþróndi á Raúmapíngi. Vtanferð Teítz b'ps efniss ok Þorvalldz (Gitzvrrar .s.).

e k. [1214]. Víg Gefrarðar patriarcha. O. Þórir erchib'p. Olaf Rípa b'p. Hákon j. (galix). Dávid j. í Orknefivm. Valdemar (Dana konvngʋ) feck Beríngariv dóttur konvngs af Portigal. Vtanferð Gvðmʋndar b'ps. Páls dróttseta. O. Teítr b'ps efní. Reíðar sendi maðr. Jón á Aústrátt. Inþrændir sęttvz við Inga konvng á Vágsbrúarpíngi. Vtkváma Þorvalldz Gitzvrrar .s. ok Arnórs (Tvma .s.).

d. k [1215]. Þíng í Latrán. O. Vilhíalmr (hin helgi) Scota

¹ I. e. diacn.

konvng. Pétr b'p í (Seálandi). Andrés (á Hialtlandi) erchidiacn. Ketill b'ps .s. Otto keísari ętlaði at vina Danmørk. Valdemar (vngi) tekin til konvngs í Dan- || [*Leaf* 30] mørkv. Vígðr Gvthormr erchib'p. Kosinn Magnúss til b'ps. Sémvndr (Jóns .s.) ok Þorvalldr (Gitzvrrar .s.) lögðv lag á varning Avstmanna. Snorri (legifer).

cb.A [1216]. O. Innocentius' (iij') pp'. Honorius (iij') pp' xi (an'). O. Efríkr Svía konvng. Jón (Hefnreks .s.) Engla konvng. Jón Sørkviss .s. rícti vi (ár) í Svíþjóð. Hefnrekr (Jóns .s.) rícti liij (ár) í Englandi. Gvthormr (erchib'p) kom í land. Vígsla Magnvss b'ps. ok Sørkviss Féreyia b'ps. Fóddr Efríkr sonr Valdimars .s. (Dana konvngs) ok gaf Valdimar konvng h'ð þá hertogadóm. En greifadóm Nicholasi synf sínvm. Lovis Fracka konvngr fór með her í England. O. Þorfinr abb'i. Víg Rafns Ámvnda .s. Drvknan Páls Sémvndar .s. Bardagi á Mel.

a.f. [1217]. O. Ingi konvngr ok Philippus Víkveria konvng. Vpphaf ríkiss Hákonar konvngs ok Skúla jarls. Hófz Jørsalaferð hin míkla. O. Sigvrðr konvngs fréndi. ok Nicholass kvfvng. Foll- || vngar drápv Rognvalld (Hallkels .s.). Vígðr Hávarðr Biorgyniar b'p. Vígðr Ketill abb'i. O. Gvðrvn príor (hin yngri). Nicholass Eýiolf's .s. Þórarinn (Þórðar .s.). Fó'rð fréndsemi ok úmegð í lögvm. Féar vpptaka á Eýrvm firir Aústm'm af Sémvndi (Jóns .s.) ccc hvndraða.

g.f. [1218]. O. Otto keísari. Friðrekr (keísari) réð Germania (Saxlandi). En fyrr réð hann Itíalíandi. Valdemar (vngi) sonr Valdemars (gamla) coronaðr í Slésvík. Víg Orms Jóns .s. ij Aústmenn vegnir. Vápna vpptectir á Eýrvm. Járnbvrðr Ingv móðvr Hákonar konvngs. Vtkváma Gvðmvndar b'ps ok brøttaka hans frá stóli sínvm. ok var hann í Ási vm vetrinn. Vtanferð Snorra Stvrlv .s. O. Arni Qgmvndar .s. hinn yngri. Eýjólf'r .p. Jóns .s. Bardagi á Gvnarsbó' m; Bena ok Herra Andresi ok Arnbirnf (Jóns .s.).

f.s. [1219]. O. Gvnnlaúgr muncr. Gvðmvndr b'p tekin ór valldi Arnors ok var hann í Flateý vm vetrinn. Valdemar Dana konvngr h'iaði til Estlandz. Magnúss b'p fór norðr til Hóla || vm várit. Drvknan Klóings Kleppfarns .s. O. Gitzurr (Þorstefns .s.) ok Jón .p. (Halldors .s.). Grímr (Jóns .s.). Víg Biarnar (Arna .s.). Bó'arbrvni í Þrøndhefmi. Þá kom ecki skip af Noregi til Íslandz. Teifr (legifer).

'edl. [1220]. mcccxx. Translatio s'ti Thome archiep'i. Friðrekr kefsari coronaðr af Honorio pp'. Gvðmvrdr b'p fór í bú Biarnar Þorvalldz .s. ok Kolskeggs avðga (í Dal). Gvðmvrdr b'p í Odda. O. Beréngaria (Dana dróttning) ok Ketill abb'i. Þórðr .p. Bøðvars .s. Herferð búin til Íslandz af Skúla (jarli). Hákon konvngr gørdi Snorra (Stvrlv .s.) lendan mann. ok þá fór Snorri til Íslandz.

c.b [1221]. Transitus s'ti D'nici predicatoris. O. Ívar b'p (í Hamri). Vígðr Hallvarðr b'p. Vígðr Hallr abb'i. Bardagi á Bresðabólstað. Vtanferð Loptz b'ps .s. ok Haralldz Sémvndar .s. ok Arnors Tvma .s. O. Þorsteinn (Eíríks .s.). Arnórr (Tvma .s.). Gvðný Bøðvars .d. Gvðm'dr b'p í Vestfirðvm ok at Hólvm. Víg Liósvetninga. Hófz Sigvrðr (Erlíngs .s.) Ribbvnga konvngr. Hann lét drepa Gvthorm (Gvna .s.). Skúli .j. drap nér x togv mana af Sigvrði. Dráp Vegarðar (Veradals). O. Gregorius kfr. ||

b.o. [1222]. Sén cometa. Brena Adams b'ps á Kattanesi. Scota konvngr lét handhogga ok fóthogga lxxx mana er at brenvni hoðv verit. ok dó margir af því. O. Biarni b'p í Orkn-eyivm. Jón Svía konvngr Sørkviss .s. Eíríkr Eíríks .s. rícti þar xxvij ár. Sól rauð. Dráp Tvma Sighvatz .s. Bardagi í Grímsey. Gvðmvrdr b'p hertekinn ok fór vtan. Stefnt hoðóingvm af Íslandi á fvnd Gvthorms erchib'ps. Sigvrðr Ribbvnga konvngr drap lxxx manna í Oslo Hallvarðz messvdag. Andres skialldar band ok Ívarr af Útvíkvm h'iaðv til Biarmalandz. Dráp Bena. O. Sémvndr (Jóns .s.) ok Jón Qrnolfs .s. Børkr Gríms .s. Þórodr (Vigfúss .s.). Víg Hafrs. Elldr í Heklvfelli (hinn fiórði). Snorri (legifer) iterum.

a.o [1223]. Olafr (Gvðroðar .s.) Svðrefia konvngr lét blinda Gvðroð bróðvr son sinn son Rognvalldz (Manar konvngs). Sigvrðr (Ribbvnga konvngr) kom || [*Leaf* 31] á valld Skúla jarls. Landskipti í Noregi m; Hákon konvngi ok Skúla jarli. Valdemar (gamli) Dana konvngr ok Valdemar (vngi) vórv herteknir af Hefnreki (greífa). Gvðmvrdr b'p í Biørgvn. Vtanferð Jóns .p. (Arnþórs .s.) ok Arnórs .p. (Biarnar .s.) m; bréfv Magnúss b'ps. Útkváma Loptz b'ps .s. ok Haralldz (Sémvndar .s.). Týndiz skip Aúðbiarnar (eg' var hann í) ok vórv á lxiiij mana. Vígðr Jófreyr b'p til Orknefia. O. Magnúss .p. Páls .s. Teftir (Oddz .s.) d(iacn). Kolskeggr (avðgi) Eíríks .s. Sørli Aústmaðr. Helga Þorvarðz .d. Hallfríðr (Þorgils .d.). Bóiarbrvni í Oslo.

gF.e [1224]. O. Gvthormr (erchib'p). Havarðr b'p (í Biörgyn). Hefn[rekr] b'p í Stafangri. Philippus Fracka konvng. Lovis (Fracka konvng) rícti iij (ár). O. Jón abb'i. Þorsteinn abb'i. Biarni (meistari). Jón .p. Arnþórs .s. ok Steínþórr .p. (Biarna .s.). Halldora (nvna). ok Þúrið (nvna) dótr Gitzvvar Hallz .s. Sigvrðr Ribbvnga konvngr komz ór valli Skúla jarls ok vann Hefðmørk. Dagfinr (sýslvmaðr) brendi Ribbvnga. Gvðmvndr b'p í Þrøndheími. Útkváma Arnórs .p. m; bréfv m chórsbróðra.

e.k. [1225]. O. Nicolass b'p (í Oslo). Hákon konvngr brendi Ver-||maland. Hákon konungr feck Margretar (dróttningar) dóttvr Skúla jarls. Vígðr Pétr erchib'p. Valdemar (gamli) Dana konvngr útleýstr ok Valdemar vngi sonr hans m; viij lestvm silfrs. ok kómv heím í land. Gvðmvndr b'p í Þrøndheími. O. Eysteín réðissmaðr. Brandr .p. (Dálks .s.).

d.k [1226]. Vígðr Símon Svðreyia b'p ok Arní Biörgyniar b'p ok Aschell Stafangrs b'p. ok Ormr Osloar b'p. O. Petr (erchib'p). Transitus s'ti Francisci. O. Lovis Fracka konvng ok Sigvrðr Ribbvnga konvng. Jvnghera Knútr (Hákonar .s.) tók við flocki Ribbvnga ok hófz til ríkiss í Noregi. Útkváma Gvðmvndar b'ps. ok Ritabiarnar (mvncs) m; bréfv Pétrs erchib'ps. Embetti tekit af Magnvsi b'pi ok h'ō vtan stefnt af Petri erchib'pi. ok Þorvaldi Gitzvvar .s. Sighvati (Stvrlv .s.) ok Stvrlv (Sighvatz .s.). Drvknan Haralldz sonar Jóns (jarls) af Orkneyivm. Elldr í sea firir Reykianesi. Myrkr vm míðian dag. O. Snorri .d. Magnvss .s. Vígðr Hallkell abb'i. Dráp Gvðolfs á Blackastøvm. Rotsvumar hit míkla. Mantapi á Breiðafirði. Gvðmvndr b'p fór heím til Hóla ok var þar vm vetrinn. Clavstr í Viðey. ||

c.b [1227]. O. Honorius pp'. Gregorius (ix?) pp' xviiij (an'). Vígðr Þórir erchib'p. Sandvetr. Magnúss b'p fór hvergi. Gvðmvndr b'p var í Hvammí m; Þórði Stvrlv .s. Sétt Hákonar konvngs ok jvnghera Knútz (Hákonar .s.). Heímsókn Stvrlv (Sighvatz .s.) í Hvammi til Þórðar (Stvrlv .s.). Þrónskir menn sigldv ór Þrøndheímí nér Jacobs messv. en xviiij menn kómvz af í Vestmanna efiar Cecilíu messv dag. ok firir létv skipit. vi menn andaðvz í hafi. Skipton Jóns (Péttars .s.). Mandaúði mskill. O. Hiálmr (Ásbiarnar .s.) ok Isleifr (Hallz .s.).

Ind. ba f. [1228]. Þórir erchib'p kom í land. Friðrekr (keisari) í bani ok friðaði Jórsala land. Brena Þorvalldz (Snorra .s.). Útkváma Þorsteíns (þycks) m; bréfv Þóris erchib'ps til margra

höfðingia. Gvðmvrdr b'p heíma at Hólvm. Vtan stefnt Magnúsi b'pi. ok Sighvati (Stvrlv .s.) ok Stvrlv (Sighvatv .s.). Skúli .j. fór til Danmarkar. ok kom svnan m; míklvm fégiöfvm af Valdemar konvngi. ok þá týndiz af liði hans Gregorius Jóns .s. Heímsókn Snorra (Stvrlv .s.) til Sauðafellz. O. Eyiolfv (canoci). || Þorsteíns .s. Hallr .p. (Gvnsteíns .s.). Gellir .p. (Bersa .s.).

g.f. [1229]. Helgi Eýsteíns erchib'ps. Jerusalem vpp reíst. Translatio s'ti Thorlaci ep'i (secundo). Vtanferð Magnúss b'ps. ok Gitzvvar (Þorvalldz .s.) ok Jóns Snorra .s. Vígv Jóns .p. (króks). Bardagi í Alongrvm m; Eíríki Svía konvngi ok Fólkvngvm. Orosta í Svðreyívm. Fall Rognvalldz konvngs. Heímsókn Þorvalldz sona til Sauðafellz. Sectir Rafns sona ok Þorvalldz sona. Gvðmvrdr b'p heíma at Hólvm. Arni¹ vígðr abb'i. O. Ketill¹ abb'i. Jón Þorsteíns .s. Ámvndi (Arna .s.) smiðr. Ríðir vm alþingi.

f.s. [1230]. mcccxxx. O. Þórir erchib'p. Helgi Grócnlendinga b'p ok² Gríckia konvngv. Hákon konvngv gaf Óspaki Svðreyfska konvngdóm í Svðreyívm ok Hákonar nafn. Þá fór hann herferð til Svðreyia ok andaðiz hit sama haúst. Magnuss b'p || [Leaf 32] fór ór Biörgyn til Þronðheíms. Kosinn Sigvrðr tafsi til erchib'ps. Hákon konvngv ok Skúli .j. boðaðv höfðingivm af Íslandi. en chórsbróðr af Níðarósi Gvðmvndi b'pi. þá var hann heíma at Hólvm. Eíríkr Svía konvngv flýði til Danmarkar firir Fólkvngvm. Andrés skialldar band týndiz á drómvndi í G'clandz haf. O. Hallr abb'i. Sétt Stvrlv (Sighvatv .s.) ok Vatzfirðinga x hvndrað gollðin firir vígv.

e.c. [1231]. Transitus s'ti Antonii ok s'te Elisabeth. Hvn³ var konvngs dóttir af Vngaria. hana átti⁴ hertogi í Thyrlngalandi. O. Valdemar (vngi) Dana konvngv. Eíríkr hinn helgi bróðir hans tók konvngs nafn í Danmørkv ok var þá coronaðr. Dráp Jóns jarls í Orkneyívm. O. Hallvarðr b'p í Hamri. Vígvsla Sigvrðar erchib'ps. Gvðmvrdr b'p í Exarfirði. Vígv Jóns Snorra sonar. Drvknar Eínars ok || Gríms Rafns sona. O. Eínarr .p. (Stefns .s.). Hettvsótt. O. Ingimvrdr (Jóns .s.). Vigfúss .p. (Gríms .s.⁵). Hallbera (Snorra .d.). Sétt Snorra (Stvrlv .s.) ok Kolbeíns (vnga) Arnors .s. Magnúss b'p í Þronðheími.

¹ Thus Cd., meaning that the two items are to be transposed (?); the same error in Fl. ² Blank for the name; Fl. leaves the name out. ³ Thus Cd.

⁴ Blank for the name; om. Fl. ⁵ Or Glvms .s. (?)

dc.b [1232]. Víg Snorra ok Þórðar (Þorvaldz sona). Sigvrðr erchib'p kom í land. Útkváma Magnúss b'ps m; bréfvn erchib'ps. Saúrgaðr kirkivgarðr at Hólvm. ok songlaúst. Gvðmvndr b'p af embetti ok tekinn af stað. Útkváma Gitzvvar (Þorvaldz .s.) ok Brandz (Jóns .s.). Boðat vtan Þorvaldi (Gitzvvar .s.) ok Sighvatz (Stvrlv .s.) ok Stvrlv (Sighvati .s.). Týndiz góðinga-skip af Orkneyfvm. Skipbrot iiij firir svnan land. Vígðr Páll b'p til Hamar kaúpangs ok (Rita-) Biörn abb'i í Níðarhólmi ok Arnorr abb'i í Veri. O. Gvnarr gríónbakr. ok Sigmundr .p. (Jóns .s.) ok Bergþórr .p. Jóns sonr (!). Styrmir (legifer) iterum.

b.o. [1233]. Guðmvndr b'p í Høfða. Sighvatr (Stvrlv .s.) ok Stvrla (Sighvatz .s.) séttvz við Gvðmvnd b'p. Vtanferð Stvrlv (Sighvatz .s.). Hákarlahauúst. Sétt Hákonar konvngs ok Skúla (jarls). || Gørt vm víg Vatzfirðinga. O. Þorlacr .p. (Magnúss .s.) ok Biörn .p. Stefnmoðs .s. Víg Vigfúss (Kálfs .s.) ok Valgarðz (Styrmiss .s.). O. Herðís (Bersa .d.). Sétt Magnúss b'ps ok Snorra (Stvrlv .s.). Vrókia Snorra .s. kom í Vatzfiørð. Hafsisar allt svmar.

a.o [1234]. O. Olafur erchib'p í Svþjóð ok Knvtr (langi) konvng. Nicholas b'p í Heiðabó. Cross hinn helgi kom til Níðaróss hinn nýsta dag firir Olafs messv hina fyrri. Víg Oddz Ála .s. ok Kálfs (Gvthorms .s.) ok Gvthorms (Kálfs .s.) ok Þorarins (Steingrims .s.). Páll b'p af Hamri fór til páva. Sétt Sighvatz (Stvrlv .s.) ok Kolbeíns (vnga) Arnórs .s. Rán á Lefrvbacka. Rént skiølldvm ór kirkiv at Saúðafelli. Flóð hit mfkla ok skipabrot. Bran staðr í Lvndi. vígðr Nicholass Grónlendinga b'p.

g T. [1235]. Translatio s'te Elisabeth. O. Þorvaldr .p. (canoci) Gitzvvar .s. Inga móðir Hákonar konvngs. Flosi .p. Biarna .s. ok Sigvrðr (Orms .s.). Digrhelgi (Þorsteíns .s.). Víg Snorra (Magnúss .s.) ok Gvðmvndar (Asbiarnar .s.). Gvðmvndr b'p heíma at Hólvm. Stvrla (Sighvatz .s.) kom út frá Róma m; laúsn Sighvatz (Stvrlv .s.) fòðvr síns. Vtanferð Kolbeíns (vnga) Arnórs .s. ||

fe k. [1236]. O. Valdemar erchib'p (af Brímvn) mvncr í Lvth (!). Sighvatr (Stvrlv .s.) ok Stvrla (Sighvatz .s.) fórv at Snorra (Stvrlv .s.). Drepnir vij menn firir Úrókv í Kópavík. Úrókia meíddr ok fór vtan. Útkváma Kolbeíns (vnga) frá Róma. B'par sendv vtan Magnús .p. (Guðmvndar .s.) ok Kygriþiørn .p. (Hiallta .s.). O. Níall Sigmvndar .s. Teítr (legifer) iterum.

d.k [1237]. O. Gvðmvndr b'p. Þórðr (Stvrlv .s.) .d. Bardagi í

Bó. Lögtekin Thorlács messa. O. Magnúss b'p. Sorkvir b'p af Férefivm. Rvnołfr abb'i (Sighvatv .s.). Dagfivr sýslvmaðr. Qgmvndr (sneís) Þorvarðz .s. Hákon konvngvr crossaðr. Vtanferð Snorra (Stvrlv .s.). ok Þórðar (Sighvatv .s.). Þorleifs (Þórðar .s.). Olafs Þórðar .s. Þóraríns (Jóns .s.). Hákon konvngvr ok Skúli jarl ok Sigvrðr erchib'p boðaðv gvðorðz m'm á sinn fvnd.

c p. [1238]. Translatio s'ti Vilhelmi (í Epla hollti) abb'is. Hákon konvngvr gaf Skúla hertogadóm. O. Leggr .p. príor. ok Kygri-þiorn .p. Útkváma || [*Leaf* 33] Hilldibiarnar (mvncs) m; bréfv erchib'ps. Gitzvrr Þorvalldz .s. hand tekinn af Stvrlv (Sighvatv .s.) at Apavatni. Bardagi á Qrlygsstoðvm. Fall Sighvatv (Stvrlv .s.) ok Stvrlv (Sighvatv .s.). Vígðir b'par til Íslandz. Sivarðr¹ ok Botolfr. Brandr (Jóns .s.) tók vmbod í Skálaholltz b'ps dómf. Elldr firir Réykianesi.

b g. [1239]. Nicholass b'p fór til Grónlandz. Útkváma Sivarðar b'ps ok Botolfs b'ps. Snorra (Stvrlv .s.). ok Úrókiv (Snorra .s.). ok Þorleifs (Þórðar .s.). O. Magnvss jarl í Orkneyivm. Þorarinn (Jóns .s.). Socki Helga .s. Efríkr Dana konvngvr (Valdem' .s.) feck Jvttv. Útkváma Magnúss .p. Gvðmvndar .s. Skúli hertogi lét sér gefa konvngrs nafn. Hákon konvngvr lét gefa Knúti Hákonar .s. jarls nafn. Hófz úfriðr í Noregi.

a G.f [1240]. mcccxl. Sén cometa. Bardagi á Lákvm m; Skúla hertoga ok Knúti jarli. Hákon konvngvr lét gefa Hákoní syni sínv m || konvngrs nafn. O. Arnþiorn (Jóns .s.). Bardagi í Oslo m; Hákoní konvngr ok Skúla hertoga. Fall Skúla hertoga. O. Efnarr (Þorvalldz .s.) .d. Sól raúð. Drvknar Magnúss .p. (Gvðmundar .s.). Elldr firir Reykianesi. Bólna sótt. Landskéalfar mklir firir svnan land.

fl. [1241]. O. Gregorious (ix') pp'. Þá var pávalaúst ij ár. O. Valdemar (gamli) Dana konvngvr Valdemars .s. Efríkr (sonr hans) tók ríki í Danmorkv. Manfall á Aúðvnar stoðvm. O. Ormr (Jóns .s.) Svínfellíngvr. Víg Illhvga Þorvalldz .s. ok Snorra (Stvrlv .s.). ok Klófíngs Biarnar .s. Tartarar þorðvz í Vngaria.

e.l [1242]. Bardagi í Skálahollti. Brúarfvrndr. Vtanferð Gitzvrrar (Þorvalldz .s.) ok Úrókiv (Snorra .s.). Útkváma Þórðar Sighvatv .s. Tvíðógrv ferð. Flettíngar [í Ál] ptártvngv². Erchib'p af Colni barðiz við Keísaralið. ok varð fanginn. O. Nicholass Grónlendínga b'p.

¹ Thus Cd.

² Hole in the vellum.

Ind. d. c [1243]. Celestinus (iiij') pp' xvij (dies). Innocentius (iiij') pp' xi (an'). Innocentius pp' barðiz við Friðrek kefsara. Kefsarinn kom || á flótta ok lét iij manna. Birtiz helgi Vilhíalms diacns í Biörgyn. O. Gillibert b'p í Skotlandi. Bergsvefn b'p af Fjéreyvm. Vtanferð Botolfs b'ps. Víg Þórarins (ballta). ok Jóns Odda .s. ok Símonar knútz. ok Þórðar Biarnar .s. Marðar Efríks .s. (í Vatzdal). ok Helga lękníss. Víg Híálms sona ok Blasius sona.

cb o. [1244]. O. Ormr b'p í Oslo. Ritabiörn abb'i af Níðarhólmí. Hallkell abb'i. Skúli .p. Þorsteíns .s. Víg Tvma Sighvatz .s. Útkváma Gitzvrr Þorvalldz .s. Flóabardagi m; Þórði Sighvatz .s. ok Kolbeíni vng (Arnors .s.).

a. G [1245]. O. Styrnir príor (fróði). Úrókia Snorra sonr (!) Kolbeinn (vngi) Arnórs .s. Páll vága skálmí. Símon kýr. Stórmeili erchib'ps við Norðlendínga. Elldr í Sólheímajokli.

g t. [1246]. O. Botolfr b'p. Jofréyr b'p í Orkneyvm. Herra Gregorius Andres .s. konungs mágr. Haúgnessbardagi. O. Kolbeínn kalldaliós. Vtanferð Gitzvrr Þorvalldz .s. ok Þórðar Sighvatz .s. Vígðr Olaf Grónlendínga b'p || ok Petr b'p til Fjéreyia. Skírdor Cham Tartara konvng.

fl. [1247]. Vilhialmr chardfnali kom í Noreg. Hákon konvng coronadr. Vígsla Hefnreks b'ps. ok útkváma hans ok Þórðar Sighvatz .s. Gitzvrr Þorvalldz .s. fór til páva. Oláfr b'p fór til Grónlandz. Vígðr Brandr abb'i í Veri ok Arnórr abb'i í Viðey. O. Rúnolfr .p. (Skúla .s.) ok Oddr diacn (Svefnbiarnar .s.).

ed. k [1248]. O. Vilhialmr chardfnali. Þorkell b'p (í Oslo). Bóiarbrvní í Biörgyn. Vígðr Hákon b'p í Oslo ok Hervi b'p til Orknéyia. O. Hervi b'p ok Vlfr jarl (fasi) í Svípióð. Herra Birgir (Magnúss .s.) tók jarlsdóm í Svípióð. Dráp herra Hólmgeírs (Knútz .s.). Drvknar Haralldz Suðreyia konvngs. Jón tók konvngdóm í Svðreyvm. O. Hialli b'ps .s. Skipbrot firir Krýsvvík. Olaf (legifer).

cp. [1249]. O. Soldan af Babilon. || [Leaf 34] ok Alexander Scota konvng. ok Simon b'p í Svðreyvm. ok Arnorr abb'i í Viðey. Lambkar abb'i. Lovis Fracka konvng vann Damiat. Land líof í Gavgtefi. Sétt Hákonar konvngs ok Efríks Svía konvngs. Dubgall tók konvngdóm í Svðreyvm. Hefnrekr b'p fór vtan ok Ormr (Biarnar .s.). ok Philippus ok Haralldr (Sémvndar synir).

bg. [1250]. mcll. Dráp Efríks (hins helga) Dana konvngs

Valdemars .s. Abel bróðir hans tók ríki í Danmörkv. Fanginn Lovis Fracka konvngr ok leyst út með Damíat. Dráp Soldans vnga. Fall Roðbertz jarls bróðvr Lovis Fracka konvngs. O. Eíríkr (Eíríks .s.) Svía konvngr. Valdemar Birgiss .s. tók konungdóm í Svíþjóð. Vtanferð Sivarðar b'ps ok Þórðar Sighvatz .s. Víg Guðmundar Hiallta .s. O. Ormr (Biarnar .s.¹) ok Arní Magnúss .s.

a.g [1251]. O. Páll b'p í Hamri. Friðrekr keísari. Conraðr sonr hans || rícti iij (ár). Drepnir iij ivngherrar í Svíþjóð. Drvknaðv Philipus ok Haralldr Sémvndar synir. Brann claústr í Tavtrv. Stvrla (legifer).

gFl. [1252]. O. Sigvrðr erchib'p. Arní abb'i at Þverá. Dráp Abel Dana konvngs. Cristoforus bróðir hans tók konvngdóm í Danmörkv. Víg Sémvndar ok Gvðmvndar Orms sona. Útkváma Hefnreks b'ps. ok Gitzvrrar (Þorvalldz .s.). ok Finbiarnar (Helga .s.). ok Þorgils (Bøðvars .s.) skarða. Kosinn Sqrli til erchib'ps. Olaftr (legifer) iterum.

e.l [1253]. Vígðr Sqrli erchib'p. ok Petr b'p til Hamars. O. Vbbi erchib'p í Svíþjóð ok Þórarinn abb'i at Þingeyrvm. Ormr .p. Koðrans .s. Coronaðr Cristoforus Dana konvngr í Lvndi. Séttr Hákonar konvngs ok Cristofori Dana konvngs. Skiptión Eýsteins (hvíta). Brena a Flvgvmýri. Teítr (legifer).

d.c [1254]. Transitus s'ti Clare virginis apvd Assissū. Hvn var xlij (vetr) í Berfóttv bróðra reglv. O. Innocentius pp'. Silvester pp'. Sqrli erchib'p. Aschell b'p í Stafangri. ok Con-||ráðr konvngr Friðreks .s. Manfridus (prinlz) bróðir hans rícti xij (ár). O. Sigvrðr konvngs sonr. Frú Cristfn. Jón Stvrlv .s. Dráp Kolbeíns Dubgvss .s. ok Rana Koðrans .s. Vígðr Eýiolfr abb'i at Þverá. Útkváma Sivarðar b'ps. Vtanferð Gitzvrrar Þorvalldz sonar. Hefnrekr b'p hertekinn ok laúss látinn. Lovis Fracka konvngr kom heím frá Jórsvlvm. Bóíar brvni í Oslo. Svckv víða bóir á Ravðsvelli í Orkadal.

ch. [1255]. Alexander (iiij?) pp' vj (an'). Bardagi í Gellðnga hollti. Þar fell Oddr Þóraríns .s. Bardagi á Þverar eyrum. Þar fell Eýiolfr Þorsteins .s. Efnarr erchib'p kom í land. O. Gitzvrr .d. b'ps .s. Gvthormr .d. Þórðar .s. Finbiörn (Helga .s.).

ba.g [1256]. O. Árni b'p í Biörgyn. Gibbon jarl í Orknefívm.

¹ Biarnarson] but since blotted out.

Hakon konvngr lét brena Halland. O. Þórðr Sighvatz .s. Ásgrímr Bergþórs .s. Vtanferð Hefnreks b'ps. Vígðr Rvnlfr abb'í Viðey.

g t. [1257]. O. Hákon konvngr vngi. Hákon konvngr (gamli) || lét gefa Magnúsi syni sínum konvngs nafn. Sétt Hákonar konvngs ok Cristofori Dana konvngs anat sinn. Cristín dóttir Hákonar konvngs send út í Spán. O. Þorleifr (Þórðar .s.) ok Gvðmvrdr .p. (Olafs .s.).

Ind. f d. [1258]. Víg Þorgils (skarða) Bøðvars .s. ok Teftz lögmanz (Efnars .s.). O. Gísli (Marcuss .s.) á Rauða sandi. Bóiar brvni í Túnsbergi. Hákon konvngr gaf Gitzvri (Þorvalldz .s.) jarls nafn. ok sendi hann til Íslandz. Manfall í Míðfirði. Kirkivbrvni vndir Laúfási. Vígðr Olafir abb'í til Helgafellz. Skiptión Sindra. Drepin skipsögn Eyiólfs (avðga) á Finmörk. konvr ij kómv af til Noregs xvi vetrvm síðarr.

e. d [1259]. O. Cristoforus (Dana konvngr). Efríkr (sonr hans) tók rski í Danmörkv. Svá sagði herra Fólki erchidiacn af Vpp-sölvum er || [*Leaf* 35] síðan var þar erchib'p Stvrlv (Þórðar .s.). at predícarar sögðv h'ö at á þessv ári sá þeir í Bryggiv í Fláendr mann þann er komínn var langt vtan ór löndvm ok sagði svá. at hann hafði þíónat Karlamagnúsi kefsara forðvm daga. ok sagði þá dóttvr sína eíga staðinn í Bryggiv er hann fór or Franz. Hann vísaði þar til féar í múrínvm. ok þat fanz. En þat kvað herra Fólki sér helldz sagt. at hann hefði andaz lítlv síðarr í Colní. Svíknir Gvðs riddarar í Samlandi. Skriða líóp í Búðardal. vij menn létvz. O. Teitr .p. (Þorvalldz .s.) ok Olafir (subdiacn) Þórðar .s. Gitzvrr jarl réndi á Rangárvöllum. Ketill .p. (legifer).

dc p. [1260]. mclxl. O. Hefnrekr b'p ok Petr b'p (í Hamri). Drepinn b'p í Íótlandi. Drepinn Tartara herr í Íórsalalandi. O. herra Jarmarr.

b. p [1261]. O. Alexander pp'. Þá var páva- || lavst nõckora stvnd. Síðan var Vrbanus (iiij') pp' iij (ár). O. jvngberra Sverrir Magnúss sonr Hakonar (vnga) konvngs. ok Knútr jarl (Hákonar .s.). Fanginn Jón greffi af Aðalbríct hertoga af Brvnsvík. Brent Hollsetaland. Orosta á Lóhefði m; Efríki Danakonvngi ok hertoga firir svnan á. h'ö veftv Hollsetv menn. Þar var Dana konvngr fanginn ok Margrét dróttníng móðir hans. Magnúss konvngr coronaðr. ok feck Ingebvrgar dóttvr Efríks (Valdimars .s.) Dana konvngs hins helga. Hertogi Birgir (í Svþíóð) feck Mathildar

dróttningar af Danmörkv. O. Loptr (can'ci) b'ps .s. Hafíss vmhverfiss Ísland.

a v. [1262]. Svrið Hákonni ok Magnúsi Noregs konungvm land ok þegar ok éfinligr skattr af Íslandi vm Norðlendíngafiórðvng ok Svnlendíngarfióðúng¹ firir vtan Þiørsá ok vm Vestfirðíngafiórðvng. Vtanferð Brandz abb'a ok Sighvatz Bøðvars .s. || O. Cristín dóttir Hákonar út á Spání. Olafir Grónlendínga b'p kom til Íslandz. Elldr í Sólhefmaiokli. Myrkr mskil svá at fal sól.

g m. [1263]. Vígðr Brandr b'p til Hóla. en Gillibert b'p til Hamars. Útkváma Brandz b'ps. Þrír b'par á Íslandi. Á þessv sama ári iátaðv Oddaveriar Noregs konungvm skatti firir aústan Þiørsá vm Svnlendíngafiórðvng. Ok þann vetr vm Allraheilagrammessv skefð svarði Þorvarðr Þóraríns sonr Brandi b'pi fðvrbrodðv sínv m at fara á konvngs fvnd at sv mri. ok svá gørði hann. Lafalín Breta konvngv sigraði Englissmenn. Aðilbrict af Brvnsvik var tekinn í Thyringaland ok inn settr. O. Eínarr erchib'p. Hákon konvngv fór herferð til Skotlandz m; svá msklv liði at menn vita eg' íafn mskinn her farit hafa ór Noregi. h'ð fylgði Þorgils b'p af Stafangri. ok Gillibert b'p af Hamri. Eclipsis solis Non' Augusti. O. Hákon konvngv í Orkneyívm. Vtanferð Stvrlv Þórðar .s. Þorleífr (legifer). ||

fe. l [1264]. Var flvtt lík Hákonar konvngs af Orkneyívm til Noregs. O. Vrbanus pp'. þá var pávalaúst hálfan fimta mánað. Þá var sén cometa í Paris. Á þessvm tímvm var stríð málli Hefnreks Engla konvngs ok jarla hans. Ok í því stríði varð Hefnrekr konvngv sigraðr af Símoni (mvfort) jarli ok øðrv landz hofðíngívm. Þá var síra Edvarðr sonr Hefnreks konvngs fanginn ok Ríkarðr konvngv af Alemannfa fðvrbrodðir hans. hann hafði verit kosinn til kefsara af nockorvm Þýðerskv m hofðíngívm. Kom Efríkr Dana konvngv sonr Cristofori konvngs vtan af Brandeborg af hertekníng gefinn út af margreiffanvm. O. Brandr b'p. Bøðvarr í Bó. Á þessv || [Leaf 36] sv mri svarði Ormr Orms .s. Noregs konungvm skatt á alþíngi firir Síðumenn. ok þá hofðv allir formenn á Íslandi samþvct vm skatt við Noregs konvnga. Vtanferð Þorvarðar Þóraríns .s. Víg Þórðar Andres .s. Vígðr Rvnlífr abb'i í Veri. Vtanferð Olafs Grónlendínga b'ps.

d q. [1265]. Vígðr Clemens (iiij') pp' iij (ár). Bannsettir jarlar

¹ Thus Cd.

ok barvnaŕ í Englandi. Síra Edvarðr komz ór valldi úvína sína ok barðiz við Símon (jarl) mvfort er átti foðvr systvr hans ok aðra jarla þá er h'om fylgðv. ok var Heínr' konvngŕ nauðigr í bardaga m; Símoní móti Edvarði syní sínm. þar fell Símon ok iij synir hans. ok xviiij manna. O. Magister Joh's compotista de sacra bosco í Paris. Feck Clemens (iiij?) pp' erchib'ps kosning || til Níðaróss kirkiv iijj clavstra-m'm. ábóta af Lýsv. ábóta af Hólmi. Predicara priori í Níðarósi. custodi domus af Berfóttra bróðra lífi. ok kvsv þeŕ Hákon b'p af Oslo. O. Hálfðan Sémvndar .s. Útkváma Þorvarðar Þóraríns .s.

c. h. [1266]. Vígðr Karl bróðir Lovis Fracka konvngs til konvngs yfir Sikiley af páva þrettánda dag Ióla. hann sigraði Manfredum prinz í Februario manaði. M; prinzínvm fellv iiiiðcc mana. En af Karli konvngi l manna. Síðan vann Karl konvngŕ Púl á xx dögvm. Sétt Magnúss Noregs konvngs ok Alesanz (!) Scota konvngs m; þeim hétti. at Alexander Scota konvngŕ skylldi taka vndir sitt valld ok ríki Møn ok Svðreyiar allar. en giallda vpp frá þessv ári c marka brendra á hverivm xij || mánaðvm Noregs konvngi ok vm fram iijj marka brendra á néstvm iijj vetrvm eptir séttfna. Lagt við bann þeim er rýfr. Á Laurenz messv aptan lýsti Magnúss konvngŕ á þingi í Cristz kirkiv garði í Biörgyn séttar goðð þ'ra Scota konvngs. Magnúss konvngŕ setti Allra heslagra spitala í Vágsbotni í Biörgyn. ok lét vígja kirkivna spitalans er Hákon konvngŕ faðir hans lét reisa þar af stefní. en þessi fvllkoma. Magnúss konvngŕ lét ok gora Catrinar kirkiv þar skamt í frá ok aúkaði þat ok til síukra mana spi[t]ala. O. Birgir hertogi í Svíþioð. Magnúss (Olafs .s.) konvngŕ í Møn. Sighvatr Boðvars .s. Þá braút Grónlantz far á Hítarnesi. xli menn letvz. Sigvrðr (legifer).

b. h. [1267]. Kom sira Jón de curia Chórsbróðir af Níðarósi til Hákonar b'ps m; pallio xij^{ta} dag Ióla. Kom Magnúss konvngŕ at Pálmsvndegi í Níðarós. || Ok in cena D'ni. in festo Tiburtij et Valeriani lögðv þeŕ Petr b'p af Biörgyn ok Þorgils af Stafangri pallium yfir Hákon b'p. þar var við Magnúss konvngŕ ok Ingebvrg dróttning ok Olafŕ Grónlendinga b'p. Gavti Fýreyinga b'p. Þetta goððv þeŕ Petr b'p ok Þorgils b'p eptir boði Clementis páva. Svndaginn eptir Páscha vikv viij kal' Maij var lagðr í scrín heslagŕ dómr Marie Magdalene ok þá bóttiz jarlinvm af Peters. hann var nvminn allr oðrvm megin ok mátti eg' mēla meŕr en hálfvm mvni.

hann var bróðir Lovis Fracka konvngs ok Karls konvngs. þetta var í Bvrgvndia stað þeim er heftir Virdelai id est in Virdiliaco. Á Hvítasvnnvdag í Paris var dvbbaðr til riddara Philippus sonr Lovis Fracka konvngs ok decc anarra riddara m; h'ö. Vigðr Andres b'p til Osloar. ok Jörvndr b'p til Hóla. O. Há- || [*Leaf* 37] kon erchib'p. ok Laurentius erchib'p í Svípiöð. Kosinn til erchib'ps Jón rauðr canvnr af Niðarósi in festo apostolorum Símonis ok Jude. Lögtekin Gvlabíngsbók sú er Magnúss konvngr lét setia. Sétvz baronar ok jarlar í Englandi við Hefnrek konvng ok sira Edvarð son hans. Lovis Fracka konvngr ok Karl konvngr af Pvlí bróðir hans ok margir aðrir höfðingiar vórv crossaðir til Jórsala. Hófz Conráðr sonr Conráðs konvngs af Alemannía. sonar Friðreks keísara smót Karli konvngi. Margret (Scotlandz) dróttning fór til Reíns. Jón (legifer).

. ag t. [1268]. Fvndr Magnúss konvngs ok Valdimars Svía konvngs í Líoðhúsvm. Lögtekin lögbook Vpplendinga ok Víkveria sú er Magnúss konvngr skipaði. Vigðr Jón erchib'p ok kom heím til Niðaróss lítlv firir Jól ok song fyrst messv at Cristzkirkiv á Jóladað. O. Clemens pp'. Síðan var pávalaúst || nér v ár. O. Dvbgall Svðreyia konvngr ok Gaúti b'p í Féreyivm. Sivarðr b'p ok Gitzvrr jarl á Íslandi. Fóddr Efríkr sonr Magnúss konvngs. Sigrarðr Conrarðr af Karli konvngi út við Arans ok Hefnrekr her-togi af Þydeskv landi (Lothringia). Conrarðr flýði í Benevent ok var þar hálshogginn. En Hefnrekr bróðir Alfonsi konvngs af Castel var mefddr. O. Andres (Sémvndar .s.). Vtanferð Þorvarðar (Þóraríns .s.) ok Orms Orms sonar¹. Þorleífr (legifer) iterum.

f d. [1269]. O. Hefnrekr b'p í Orkneyivm. Magnvs konvngr ok Jón erchib'p vórv á Frostvþingi. Þá feck Magnvs konvngr samþyct allra Frostvþíngs mana at skipa svá Frostvþíngsbok vm alla lvti þá sem til veralldar heýra ok konvngdómsins sem h'ö sýndiz bezt bera. Þá var lögtekit at Frostvþing skal iafnan vera vm Botolfs messv skeið. Vigðr Arni b'p til Skálaholltz ok Erlendr b'p til Féreyia. Útkváma Arna b'ps. Vtanferð Rafns (Oddz .s.). Jón iterum (legifer).

e. d [1270]. mclxx. Vigðr Petr b'p til Orkneyia. Fóddr Hákon sonr Magnúss konvngs. Brann claústr Berfótttra bróðra í Biorgyn.

¹ A later hand here adds røskvsott.

O. Petr b'p (í Biörgyn) ok Margrét dróttning (Skúla dóttir) ok Gaufr (á Meli) Jóns .s. Kosinn ok vígðr Askatín b'p í Biörgyn. Lovis Fracka konvngur fór af landi. ok sira Edvarðr af Englandi. ok margir aðrir hǫfðingiar. Lovis konvngur vann Cartagfnein. Í þeim úfriði fell Jón Akrs, sonr hans. ok þá létz mart fólk af liði cristina mana af því er eðri var kastat í brvna firir þá. þá létz ok Lovis Fracka konvngur í Affrika. Karl konvngur skatt gilldi Soldan af Tvniz. þá týndiz Theobaldus konvngur af Nafari. Jacob konvngur af Aragnv fór til Jørsala. Drvknan Orms (Orms .s.). Útkváma Rafns (Oddz .s.).

d q. [1271]. Hafði Magnúss konvngur pallment í Biörgyn við Jón erchib'p. Magnúss konvngur sendi til Íslandz Þorvarð Þórarins son ok Stvrlv (Þórðar .s.) lögmann ok Eíndriða (þongvl!) m; lögþók. ok var þá iátat konvngi þegngilldi á Íslandi. Þá var ok lögtekinn þingskapabálkr í lögþókini. ok ij capitvlar í erfðabelki vm festar || konu þörn ok vm arfleðing. Þá fór Olafur b'p anat sin til Gróenlandz. Þá gǫrðv Kereliar ok Kvénir mikit hervirki á Hálogalandi. Coronaðr Philippus Fracka konvngur in assumptione s'te Marie. Þá stríddv þeir Bela konvngur af Vngaria ok konvngur af Bóhéim vm ríki þat er Avstria heftir. þat liggv mǫlli landa þ'ra. Drápv synir Símonar (mvfort) Heífnrek (Viter . . . ?) son Ríkarðar konvngs af Alemannía í kirkiv. Setti Magnúss konvngur á ǫndverðvm Jólvm prófast ok Chórsbróðr at Postola kirkiv í Biörgyn. Þorleifr (legifer) tertio.

cb.p [1272]. Vígðr Gregorius (x?) pp'. Stefnt eptir ij ár generale concilium. O. Heífnrekr Engla konvngur. Þá var lögtekin lögþók sú er Magnúss konvngur hafði sendt til Íslandz ok ǫll nema erfðabálkr. Vtan þá ij capitvlar er áðr v lögteknfr. || [Leaf 38.] Bóarbrvni í Stafangri. Vtanferð Arna b'ps ok Rafns (Oddz .s.) ok Þorvarðar Þórarins .s. Stvrla (legifer) iterum.

a V. [1273]. Sén cometa í Noregi. Fvndr Magnúss konvngs ok Valdemars Svía konvngs í Sarpborg vm Miðfostv skeið ok hellt Magnúss konvngur þeim allan kost. Magnúss konvngur gaf konvngs nafn Eðriki syni sínv. en hertogadóm Hákoní syni sínv. O. Magnúss (Gibbons .s.) jarl í Orkneyvm. Vilhiálmr .p. (Sémvndar .s.) Ketill .p. (Þorst. .s.) Þorsteinn Halldórs .s. Brandr (Andres .s.) Ketill (Loptz .s.). Útkváma Arna b'ps ok Rafns (Oddz .s.) ok Þorvarðar (Þórarins .s.). Vtanferð Jörvndar b'ps. Þetta havst var iátat á Íslandi at Martefns messv erfðabelki í lögþók þ'ri er Magnúss

konvngur hafði sendt til Íslandz m; flvtningi Rafns (Oddz .s.) ok Stvrlv lögmanz. Eíríkr Dana konvngur sigraði Þyðerska menn.

g m. [1274]. Concilium generale celebratum est apud Leonciam. Þar var Jón erchib'p af Níðarósi. ok || Andres b'p af Oslo. ok Askatin b'p af Biörgyn. ok kómv á sama ári apr m; þeim boðskap Gregorij pp' ok statuto concilii generalis at clercar skyldv til Íórsala ferðar leggja tívnd af ǫllvm rentvm sínv m vi ár ok gefnar remissiones generales þeim er crossaðiz til Íórsala ferðar. Þá ok (l) snervz G'kir apr til cristni almeniligrar m; gvðs mískvn ok ráðvm Gregorij pp'. Philippus Fracka konvngur sendi Magnúsi Noregs konvngi part af þorncrúnv várs herra IH'v X'pi. Coronaðr Edvarðr Engla konvngur. O. Jacob erchib'p í Danmörkv. Útkváma Jörvndar b'ps. Vtanferð Gvðmvndar Bøðvars .s.

f.e [1275]. Lét Magnúss konvngur setia kirkiv grvndvöll í grasgarði sínv m í Biörgyn. Varð Valdemar Svía konvngur forflótti firir bróðrv m sínv m hertoga Magnúsi ok Jungherra Eíríki til Noregs. Ok svá sem hann apr kom í Svíaríki var hann fanginn ok gaf vpp crónvna bróðrv m sínv m. ok komz eptir þat m; flóttu til Konvnga hellv. Vígðr Marcus¹ b'p til Svðreyia. || A Lavrenz messvdag kom þat hagl í Þröndheimí at stórstv haglstéinar stóðv xv áura. Bóiar brvni í Tvnsbergi. Kómv transscripta pávaligra bréfa til Íslandz pro subsidio terre s'te m; bréfv m herra Jóns erchib'ps. O. Gvðmvndr Bøðvars .s.

ed q. [1276]. O. Gregorius (x?) pp' iiij id' Januarij. ok kallar alþýða hann helgan. ok in festo Agnetis var kosinn Innocentius ok vígðr lítlv síðarr fyrstr af Predicara húsi. ok lifði egi allt út til Jóns vökv. Þá var tekinn til páva Octobonus chardinalis Rómverskr ok ágétr. ok kallaðr Adrianus (iiij?). hann song enga messv. þ' at hann varð eg' vígðr til prestz. en hann andaðiz firir vígslv daga mllvm Mariv mesna. Eptir þat var tekinn til pp' meistari Petrus Hyspanus chardínalis á dróttins dag firir Crossmessv ok kallaðr Joh's (xix?). Úfriðr mllli Dana ok Svía. Kom Valdemar (Birgis .s.) Svía konvngur til Biörgyniar á fvnd Magnúss konvngs. Vm || svmarit var fvndr þ'ra ok palliment Magnúss Noregs konvngs ok Magnúss Birgis .s. er Svíar höfðv þá tekit til konvngs. Sá fvndr var í Gvntelfi við Horsaberg ok var talat vm séttir þ'ra bróðra Valdemars ok Magnúss. ok séttvz ecki at

¹ Thus as it seems; there is a hole in the vellum. This entry is added at the bottom in a different ink, but in the same hand.

því síni. Gaf Magnúss Noregs konvngr í Túnsbergi jarls nafn Magnúsi syni Magnúss jarls af Orkneyivm. O. Þorgils b'p í Stafangri.

c.h. [1277]. O. Joh's pp' inan Pekizdaga. Nicholaus (iii) pp' var vígðr nér Catrínar messv. hann hét áðr Joh's gagitan' (l' gattan') rómverskr chardalis (l). Vígðr Arni b'p til Stafangrs. O. Askatin b'p í Biörgyn. Sétt Magnúss konvngs ok Jóns erchib'ps. Tartarar drápv Soldan af Babilon ok xxx m; h'ö. Valdemar Svía konvngr || [*Leaf* 39] ok Efríkr Dana konvngr fórv í Vestra Gaútlund. ok heriaðv Svía rfski. Magnúss Noregs konvngr gaf lendvm m'm barona nafn ok herra. En skvtilsveínvvm riddara nafn ok herra. Séttvz Þilir við Magnús konvng. Vtanferð Rafns (Oddz .s.) ok Þorvarðar Þórarins .s. ok Stvrlv lögmanz.

b.h [1278]. Vígðr Narfi Biörgyniar b'p. ok Þorfinn b'p til Hamars. Leiðangr Magnúss konvngs til Elfar. Tekinn Valdemar Svía konvngr aprt í rfski sitt. Drepinn Ingfímar í Gavtlandi. Heitaðvz Svíar at heria í Noreg af áeggian Dana. Útkváma herra Stvrlv lögmannz.

a.n. [1279]. Kareliar tókv Þorbiörn skéní sýslvmann Magnúss konvngs ok drápv á fialli firir h'ö xxxv menn. Útkváma Þorvarðar Þórarins .s. Útkváma herra Rafns (Oddz .s.). Þá hafði Magnúss konvngr gort hann merkiss mann sinn. Jörvndr b'p ok Arní b'p leystv Odd Þór-||arins .s. ok fórv beín hans í Skálahollt til legstaðar. Vtanferð Jörvndar b'ps ok Arna b'ps. O. Vermvndr abb'i.

GF.m [1280]. mCCLXXX. O. Nicholaus (iiij) pp' ok Magnúss konvngr Hákonar .s. Eiríkr konvngr sonr hans coronaðr af Jóni erchib'pi ok vij oðrvm b'pvm. O. Olafur Gróenlendínga b'p. Útkváma Jörvndar b'ps ok Arna b'ps.

e.d [1281]. Vígðr Martinus pp'. Svárið Efríki Noregs konvngi ok Hákonu hertoga land ok þegnar á Íslandi. Efríkr (Noregs konvngur) feck Margretar dóttvr Alexandri (Scota konvngs). Vtanferð herra Þorvarðar (Þórarins .s.). ||

d.i. [1282]. Bóciarbrvni í Þrondheimf. Vtanferð herra Rafns. Jón erchib'p fór ór landi. ok Andres b'p af Oslo ok Þorfinn b'p af Hamri. O. Jón erchib'p í Skörvm í Vestra Gaútlundi.

c.i [1283]. Lík Jóns erchib'ps flvtt heim til Níðaróss ok þar iarðat. O. Margret dróttíng dóttir Alexandri Scota konvngs. Útkváma herra Rafns (Oddz .s.).

ba.v. [1284]. O. Martinus pp'. Karl konvngur af Púli ok Petr

b'p í Orkneyvm. Magnúss jarl í Orkneyvm ok herra Stvrla lögmaðr.

g.e. [1285]. Vígðr Honorius (iiij?) pp'. Fall Philippi Fracka konvngs. O. Þorfinnr b'p af Hamri í Fláendr. Andres b'p af Oslo kom heim í land m; páva bréfvn. O. herra Asgrímr Þorsteins .s. Björn Sémvndar .s.

f.e [1286]. O. Alexander (Scota konvngr). Dráp Eiriks Dana konvngs (Cristoforus .s.). Andres (í Oslo) b'p vígði Jörvnd b'p til Hamars. en Dólgfinn b'p til Orkneyía. Kómv sendiboðar Tartara konvngs til Eíríks Noregs konvngs.

e.r. [1287]. O. Honorius (iiij?) pp'. Andres b'p (í Oslo). Ingi- b'vrg (Eíríks .d.) dróttning. Dráp Hallkels (Sémvndar .s.). Bóar- brvni í Túnsbergi. Vtanferð Jörvndar b'ps. ||

[Leaf 40.] dch. [1288]. Vígðr Nicholaus (iiij') pp'. Útkváma Jörvndar b'ps ok herra Þorvarðar Þóraríns .s. Vtanferð Arna b'ps ok herra Rafns Oddz .s. Jörvndr b'p af Hamri tók pallivm ok erchib'ps tígn í Níðarósi. Vígðr Þórðr b'p til Grómlandz.

b.a [1289]. Herferð Eíríks Noregs konvngs til Danmerkr. Þórðr b'p fór til Grómlandz. O. herra Rafn Oddz .s. Útkváma Jörvndar b'ps. ||

a.n. [1290]. mccc. Eíríkr Noregs konvngr bar coronv fiórða dag Páscha. Eíríkr Noregs konvngr brendi Langaland ok Svínaborg í Fíón ok Falstr. Vtanferð Jörvndar b'ps. O. Jvngfrú Margrét dóttir Eíríks Noregs konvngs. ok Magnúss Svía konvngr Birgiss .s.

g.n [1291]. Heiðnir menn brvttv Akrsborg. Útkváma Arna b'ps.

fe R. [1292]. O. Nicholaus (iiij') pp'. Pá var pávalaúst iij ár. Thorlácr b'p hinn helgi scrínlagðr. Útkváma Jörvndar b'ps. ||

d.i. [1293]. O. Eyiolfrr abb'i at Þverá. Eíríkr Noregs konvngr feck Isibel dóttvr sira Robert sonar Robert jarls af Brvs í Scotlandi. Vígð Agatha abbadís í Kirkivbó.

c.i [1294]. Vpphaf stríðs m; Philippo Fracka konvngi ok Edvardi Engla konvngi. Herra Visleíf brendi Hísíng. Skriða líóp í Fagradal. þar létvz xi menn. ¹ Spratt iorð í svndr í landskiálfta á Rangárvöllum. ok Rangá fell ór farveg sínm. ok hús fellv ofan af landskéalfta. ² En brvnar vvrðv ásyndar sem mfolk vm iij daga í Flagbiarnarholti.

¹ Different ink.

² Different ink.

b. o. [1295]. Vígðr Adrianus heremita til pp' s'ti Sp' o dag ok kallaðr Celestinus (v'). ok var pp' eigi allt út til Jónsvokv. ok geck aprt í einsetv. þá var kosinn ok vígðr Benedictus einn af chardínalum ok kallaðr Bonifacius (vij'). Efríkr Dana konvngr ok hertogi Cristoforus bróðir hans tók (. . .)¹ erchib'p af || Lvnd. ok kastaðv í myrkastofv. Danmørk í bani. vtanferð herra Þorvarðar Þórarins .s. Braút kiól á Borgarfirði. þar létvz xij menn.

ag e. [1296]. Hertogi Eiríkr af Langaland feck Agnesar² (Svffiv) móðvr systvr Efríks Noregs konvngs. Sétt Efríks Noregs konvngs ok Efríks Dana konvngs ok hertoga Valdemars. Fangin sira Karl bróðir konvngs af Franz. O. Líoþr abb'i at Þverá ok herra Þorvarðr Þórarins .s. Jörvndr b'p setti canoca claústr á Møðrvøllvm í Hørgardal. en nvnv claústr at Stað í Reyfninesi. ||

[Leaf 41.] f. e [1297]. Erchib'p af Lvnd kom ór myrkastofv. Chardínali kom í Danmørk ok leysti konvnginn ok bróðvr hans ok landit allt af páva bani. Herlið kom frá konvngs af Hyspanía til liðveitzlu við Edvarð konvng í Englandi. Fracka konvngr tók allt ríki þat sem Edvarðr Engla konvngr átti firir svnan séa. Edvarðr konvngr brendi Bervvík ok vann míkinn lvt af Scotlandi. Sétt Jörvndar erchib'ps ok chórsbróðra í Níðarósi. Vtanferð Arna b'ps. Efríkr konvngr var á Frostvþingi ok skipaði mōrg statuta m; ráði ok samþycki Jörvndar erchib'ps. ||

e. r. [1298]. O. Arni b'p. Vígðr Þórir abb'i til Þverár. ok Catrín abbádis í Reyninesi. Leiðangr til Danmarkar. O. Grfmr .p. Hólmsteíns .s.

d. k [1299]. Hákon (Magnúss .s.) hertogi feck Eufemiam dóttvr herra Visleif af Réy. O. Efríkr (Magnúss .s.) Noregs konvngr. Hákon (hertogi) bróðir hans tók þá konvngdóm í Noregi. ok var þá crúnaðr ok svá Eufemia dróttning. Fanginn herra Avðvn. Týndiz Holltabiarnar bvtza við Férefyar ok þar af létz á fimta tigi mana. O. Eiríkr abb'i at Micheals kirkiv í Biørgyn. ok Rvnolfrr abb'i (í Viðey). ok Biarni abb'i at Þingeyrvm. Tartara konvngr ok konvngr af Armenia vnv Jórsala land ok sigraðv Soldan af Babilon. ||

cb. a [1300]. mccc. O. Jón Scota konvngr. Vígðr Høskvllr abb'i til Þingeyfra. Elldr (hin fimti) í Heklvfelli (iiij id' Julii³). Landskíálfti firir svnan land ok myrkr víða vm herøð. ok sandfall mskit.

¹ Blank for the name in Cd. ² 'Svffiv,' and the dots blotted out ³ iiij id' Julii] Cd. adds in the margin, and is probably to be inserted here.

ok halléri. ok margir bóir rapaðv nðr af landskiálfta. Hákon konvngr fór leiðangr til Danmarkar. Tekinn dagr til friðar. Fvndvz í Hallandi Hákon konvngr ok Eíríkr Dana konvngr. ok settv frið vm iij ár. Hákon konvngr bar crúnv sína á Crúnv messvdrag í Oslo. O. herra Oddr (Þorvarðz .s.).

a.n. [1301]. Fódd jvngfrú Ingebvrg dóttir Hákonar konvngs. Brend í Biörgyn kona súa er sagðiz dóttir Eíríks konvngs. Hákon konvngr fór norðr til Biörgyniar ok sat þar vm vetrinn. Sén cometa bæði í Noregi ok á Íslandi. O. herra Bárðr canceler ok herra Snorri Ingim'dar .s. Manfall firir norðan land firir Jól ok eptir. ok fell eg' fëra en . . .¹

g.n. [1302]. Eclipsis lune xix kl' Februarij. Svarit Hákonu konvngi land ok þegnar á Íslandi. ok iátat lögþók til vmbóta virðvligs herra Hákonar konvngs. Jörvndr erchib'p vígði Postvla kirkiv í Biörgyn þá er Magnúss konvngr lét setia grvndvöll til- í grasgarði sínv. Þá var vpp tekin hin forna Postvla kirkia í Konvngs garði. Fvndvz konvngar við Solbergaós við Elfi. Hákon Noregs konvngr ok Birgir Svía konvngr ok hertogi Eíríkr bróðir hans. greffi Jacob. herra Visleif. ok mart anat stórmeni á Michealsmessvdrag. ok steðiaðiz þar eitt mikit friðar band mílli ríkianna. þá festi hertogi Eíríkr jvngfrú Ingebvrg dóttvr Hákonar konvngs. O. Valdimar Svía konvngr Birgiss .s. ok Olafr abb'i at Helgafelli. Varð liðvgr jvngherra || [*Leaf* 42] Eíríkr sonr Valdimars [konvngs. Her]ra Avðvn Hvgleiks .s. var a[f lfi tek]² inn í Biörgyn. Herra Biarni Loðíns .s. var fanginn í Ragnhilldar hólma. Varð landflótta af Danmörkv Jón erchib'p af Lvnd ok kom til Hákonar konvngs í Túnsbergi ok sat þar vm vetrinn. Hafþórir sonr Jóns raúðs festi jvngfrú Agnes dóttvr Hákonar konvngs. Hertogi Eíríkr Magnúss .s. jvngherra Eíríkr Valdemars .s. ok greffi Jacob. ok herra Visleíf sóttv Jól til Hákonar konvngs til Osloar. þá vefttvz Jól iij daga. O. herra Visleíf ok herra Eyiolfr Asgríms .s. ok síra Jón hollt.

Ind. fs. [1303]. In circumcisione D'ni. Drápv Franceisar af Flémíngivm xiiij manna. en Flémíngiar vvnv þó sigr at þvi síni. O. Bonifacius (vij') pp'. Vígðr Benedictus (xi') pp'. O. Arni b'p í Stafangri ok Jon .p. Orms .s. ok herra Þorlác r logmaðr í Konvnga hellv. Jd' Martij fvndvz í Gvntelfi á Þýiarhólma Hákon Noregs konvngr ok Birgir Svía konvngr ok hertogi Eíríkr bróðir

¹ Torn off.² Illegible.

hans. ok greffi Jacob. ok aðrir hofmenn af Noregi ok Svía ríki. ok sendiboðar af Danmörkv. ||

edi. [1304]. O. Benedictus (xi') pp' ok Eyvindr (b'p) í Oslo ok Narfi b'p í Biörgyn. Jörvndr erchib'p vígði Ketil b'p til Stafangrs. en Helga b'p [til] Osloar. en Arna b'p (Helga .s.) til Skálaholltz.

c.i [1305]. Útkváma Arna b'ps. O. Þorsteinn b'p (í Hamri). Vígðr Andres ábóti til Viðeyiar ok Gvðmvrdr ábóti til Helgafellz. O. herra Stvrla Jóns .s. ok herra Álfr Bassa .s. Vígðr Arni b'p til Biörgyniar. Brann claústr í Seliv. ||

bo. [1306]. O. [Biarni Hel]¹ ga .s. p. Skipbrot við Melracka slettuv ok týndiz þar af nér nér² lxv [mann]³. Vígðr Ingialldr b'p til Hamar kaupangs.

The following entries are by a later hand, inserted into the last years of the Annals.

1276, add—Gói-hríð.

1283, add—Útkváma herra Erlendar með lögsögn ok konungs brefum at leikmenn skyldu taka staði á Íslandi.

1284, add—Teknar nokkurar kirkju eignir á Íslandi undir leikmanna vald.

1285, add—Fundu Helga synir Nýja-land, Aðalbrandr ok Þorvaldr.

1286, add—Útan stefnt nær öllum handgengnum mönnum á Íslandi, ok cc. af bónda lýð.

1288, add—Útanferð herra Erlendz lögmennz ok herra Ólafs Rangríðar sonar.

1289, add—Útkváma Árna biskups. Kirkjur á Íslandi gefnar aptr Arna biskupi af Jörundi erchibyskupi í Skálholltz byskupsdæmi.

1290, add—O. Þorlákr Narfa son legifer.

1291, add—Bólna sótt á Íslandi. Gefnar kirkju-egindir prestum í Skálholtz byskupsdæmi. Jökul-vefr mikill ok felli-vefr.

1292, add—Útkváma Þórðar Hallz sonar, ok herra Christophori Vilhjálms sonar með konungs brefum, at leikmenn skyldu taka staði alla ok kirkju-egindir svá sem verit hafði, áðr Ísland kom undir konungs-vald í Noregi. Sigurðr Guðmundarson legifer.

1293, add—Leikmenn tóku nokkurar kirkju-egindir á Íslandi.

¹ Hole in the vellum.

² Thus twice.

³ Hole in the vellum.

1294, add—Haukr Erlendzson legifer.

1295, add—Útanferð herra Sighvatz Halfdanar sonar ok herra Christophori. Sætt Árna byskups ok almennings um staði, ok kyrkju-eignir á Íslandi.

1296, add—Útanferð Erlendar Ólafs sonar ok herra Þorláks Narfa sonar. Þórðr Narfason legifer.

1297, add—Árni byskup Helgason tók umboð ok forsjá um allt Skálholtz byskupsdæmi. Jörundr erchibyskup gorðiz jarl Eiriks konungs ok sór honum eiða.

1298, add—Kom af helgum dómi Magnúss jarls í Skálalholt. Útkváma herra Sturlu Jónssonar ok Þorláks Narfa sonar með lögsögn.

1299, add—Herra Jón lögmaðr sagði af nafnbót af herra Erlendi ok herra Sturlu Jóns syni.

1301, add—Þá kómu út tveir lögmenn Norrænir, herra Loðinn, ok herra Bárðr Högnason.

1302, add—O. Guðmundr Sigurðar son legifer, ok Snorri Markusson fyrir sunnan land.

1303, add—Útkváma herra Álfs ór Króki, herra Þórðar Hallzsonar, herra Erlendz. Herra Sveinn langi, herra Bárðr lögmaðr. Útan stefnt Jörundi byskupi ok Rúnolfi abóta í Veri, herra Sturlu ok Herra Sighvati. Veðr braut kyrkju undir Eyjafjöllum.

1304, add—Hákon konungr tók Róma-skatt af Íslandi. Var tekinn páfinn ok settr í járn af mönnum cardinalium, ok út rekinn af sínum mönnum, ok lézt þá síðan. Teknar af Berfættu ok Predikara bræðrum allar generales remissiones. Frakka konungr ok allt ríki hans í Páfa banni. Tekin upp heraðs-þing á Íslandi um Vestfirðinga fjórðung ok Norðlendinga fjórðung tvau í hvárum. Alþingi ekki upp haft af hluta.

1305, add—Stríð milli Svía konungs ok bræðra hans. Hákon konungr fór með svá mikit lið til liðveizlu við Magnús konung mág sinn, at skorat var nær fjórir tigur þúsunda, en þeir voru áðr sáttir. Gefnir staðir prestum í Skálholtz byskupsdæmi.

1306, add—Edvarðr konungr í Englandi lét drepa Vilhjalm Valis¹, ok brytja hann í stykki ok senda í alla (höfuð)-staði á Englandi. Tatara konungr frelsti Jórsala land undan valldi Saladena. Frost svá mikit í Þyðversku landi ok í Franz, sem pá er

¹ Thus Fl.; Vasi, Cd.

í stærra lagi eru í Noregi, ok menn gengu af Rauðstokk til Danmerkr yfir Eyrarsund. Hafss fyrir norðan land allt sumar fimtán álna hár. Sendiboðar Tatara konungs skrifðir í Róma. O. Snorri Sturluson. Braut skip Eysteins refa-glofs, ok týnduz menn allir, sjau tigr. Braut skip fyrir Eyrum.

The Annals are then continued in the same later handwriting.

a. f. [1307]. O. Runólfr ábóti í Veri, en vígðr Loðmundr ábóti. Kómu út sendiboðar erchibyskups, bróðir Björn ok sira Lafranz, at visitera hvárt-tveggja byskupsdæmit af Jörundi erchibyskupi. Útkváma Ívars hólms Jóns sonar með konungs bréfum; í þeim stóð svá, at sýslumenn skyldu hafa vísa-eyri, þat eru tíu alnir af hverjum bónda, en áðr vóru fimm álnar. Guthormr Bjarna son legifer.

gf. e [1308]. O. Guðmundr ábóti at Helgafelli. Árni byskup ok herra Haukr settu lærðra manna spital í Gaulverjabæ. Landskjalfti fyrir sunnan land ok fellu átján bæir.

e. k. [1309]. Brann kyrkja í Skálholti um vetrinn eptir Pálsmessu, ok varð borgit kalckum flestum ok höklum, skríni ins helga Þorláks byskups með helgum dómi hans, ok enn lítlu skríni. Víg herra Kolbeins Bjarnar sonar. Stríð með Hákonu konungi ok Eiríki hertoga mágs-efni hans. Útanferð Árna byskups. O. Jörundr erchibyskup.

d. k. mcccx. Útkváma Árna byskups með kirkju-við, er konungurinn ok dróttningin, ok margir góðir menn gáfu til, ok margar aðrar gessimar. Var þat mál manna at engi byskup hefði farit slíka sæmðar-ferð til Noregs af Íslandi. Kómu út bréf Clemens páva at leggja til Jórsala ferðar, ok gefnar remissiones generales þeim er til legði. Bólna-sótt á Íslandi. Tungu-sótt. Páska-snjór. Vígðr Guðmundr ábóti til Þingeyra. Víg Karla-magnúss ok Þorsteins ok Orms. O. Magnús Árnason Skraut-Mangi.

c. B [1311]. Vígðr Eilífr til erchibyskups af Clemens Páva. Sá menn ljós mikit á himni nær alla nótt, svá at sá í húsum af Kennimanna fundr í Franz.

ba. f. [1312]. Þerrileysu-sumar. Kómu sendimenn Páva til Noregs. O. Eufemia dróttning. Herra Christofer, herra Þórðr, herra Loptr.

g.f [1313]. O. Jörundr byskup at Hólum. Særðr Gizorr galli. Hross-fellis-vefr. O. Loðmundr ábóti í Veri. Vígðr Auðunn byskup.

fs. [1314]. Útkváma Auðunnar byskups Heinreks sonar til Hóla ok herra Ketils. Kómu út bréf um páva tíund. Var svikinn keisari á Páska-dag, er hann drakk af kalck, er hann hafði bergt corpus Christi, ok var kastat í eitri, ok fékk þegar bana. Andaðiz Clemens pávi. Stríð milli Skota konungs ok Engla konungs; féllu xiiij þúsundir manna. Kómu sendimenn útan af Armenia til Hákonar konungs með dýrum gjöfum.

e.c. [1315]. Upp tekin bein Guðmundar byskups fyrir áheit ok jartegna-görð. Brann kyrkja at Stóru-völlum í Landi. Lögtekit bréf þat á alpingi, er herra Ketill hafði út með réttarbætr. O. Philippus Frakka konungr, en tekinn til konungs Løðver sonr hans. Fór Árni byskup til Grönlandz. Kosinn Jóhannes til páva. O. Ingjaldr byskup. O. Frú Ingibjörg Eireks dóttir.

dc.b [1316]. Herra Eirekr kom út í Hvítá. Auðunn byskup lét presta sverja sér eiða. Brann klaustr í Hólmi. Týndiz skip Loðins byskups af Færeyjum ok hann með sjálfr. Stríð milli Skota konungs ok Engla konungs. Létuz á eina nótt halft annat hundrað skipa, ok týnduz bæði menn ok góz.

bo. [1317]. Missætti með Auðunni byskupi ok ábótum fyrir norðan land. Brann klaustr í Hólmi (thus repeated), ok í Gimsey ok á Reini. Sættuz Þyrskir menn við Dana konung.

Ind. a.o [1318]. Útanferð Þóris ábóta frá Þverá ok Guðmundar ábóta frá Þingeyrum. Birgir Svía konungr lét svelta tvá bræðr sína til bana, Eirek hertoga ok Valdemar, mága Hákonar konungs. Kyrkju-brot í Skálaholti.

gt. [1319]. O. Hákonar konungs Magnús sonar viij idus Maij. Kosinn junkeri Magnus Eiriksson til konungs yfir Noreg ok Svíþjóð ok Gautland. Kyrkju-bruni á Reykjanesi. Auðunn byskup apr-reka. Grímr Þorsteinsson legifer en Erlingr fyrir norðan.

fe.k. mcccxx. O. Árna byskups Helga sonar. Kosinn Ormr Þorsteinsson. Þetta vár týndiz skip í Austfjörðum, ok kómuz af menn allir. Svarit land ok þegnar Magnúsi konungi. Uppi Þorskafjarðar-þing. O. Ormr electus Jóns messu-dag, ok Jón murti. Snorri Narfason legifer. Útkváma herra Ketils.

d.k [1321]. Vígðr til Skálholtz Skútu-Grímr. Hvítbjörn kom af ísum norðr á Ströndum ok drap átta menn ok reif alla í sundr,

en hann var drepinn Vitalis messu á Straumnesi. O. Grímr byskup. Kosinn til byskups yfir Skálholt Jón Halldórsson.

c.b [1322]. O. Hákon byskup í Stafangri. Vígðr Jón Halldórsson til byskups ok Solomon byskup til Óslóar, Eirekr byskup til Stafangrs. O. Auðunn byskup af Hólum. Brann kyrkja at Borg á Mýrum.

b.g. [1323]. Útkváma Jóns byskups á Eyrum. Útanferð bróður Lafranz electi til Hóla.

ag.f [1324]. Vígðr Laurentius til byskups, ok kom út þat sumar. Tekinn ábóta stétt af Þórði ábóta at Helgafelli, en vígðr Þorsteinn Þorvaldzson.

fs. [1325]. Tekinn ábóta stétt af Andrei í Viðey, en til vígðr Helgi Sigurðarson.

e.c. [1326]. Kom ekki skip til Íslandz. Tók upp Markar-fljót svá at þat tók ekki meir en í kné um stund dags. Lögtekít á Alþingi de corpore Christi, ok Magnús messa jarls. Leyfi gefit at vinna fimm daga um Jól. Leyfi gefit Miðvikudag fyrir Jóla-föstu ok Langa-föstu. Knútr possi festi Frú Hertuginnu.

cb.o. [1328]. Brann Kristz kyrkja í Níðarósi. Hófz klaustr á Möðruvöllum í Hörgárdal með styrk ok ráði herra Jóns byskups. O. Þorsteinn ábóti at Helgafelli, en kosinn Þorkell Einarsson.

The last leaf of the vellum being lost, the rest is taken from a paper transcript of the time of Arni Magnússon.

a.o [1329]. Stríð milli Knútz possa ok Ívars rófu. Kom út líkneski Guðmundar byskups. Ásbjörn detti-áss fóthögginn.

g.t. mcccxxx. Tekin lögsögn af Snorra Narfa syni, en herra Grímr tók við í Stafholti. O. Auðfinnr byskup af Björgvin, en kosinn Hákon til byskups. Grasleysu-sumar. Myrkr svá mikít um sumar, at menn sá eigi at slá, en myrkt nær í húsum með öllu.

fl. [1331]. O. Laurentius byskup af Hólum. Manntapi í Vestmanna eyjum .i. karla ok iij konur ok börn. Morð Torráðar en þeir kvik-settir er at vóru. Víg Þorvaldz Höskulldz sonar. Hallæri mikít um allt land. Kosinn Egill til byskups. O. Snorri lögsögu-maðr er var.

ed.k [1332]. O. Eilífr erchibyskup. Sázt eldr í austri nær um allt land tveim nóttum fyrir . . . Druknan Sturlu Snorra sonar.

c.p. [1333]. Meistari Páll electus til erchibyskups, ok fór til páva. Herra Erlingr ok Hafþóris synir ok Ulfr Saxason héldu Túnsbergs hús fyrir Magnúsi konungi ok gengu síðan á vald hans. Páll vígðr til erchibyskups.

b.g. [1334]. Útanferð Jóns byskups. O. herra Haukr Erlendz son. Braut Kross-búzuna fyrir Mýrum. Páll erchibyskup kom heim í land. Veginn prestur sá er Þorbjörn hét á Nesjum í Kyrkjuvógi in Festo Ieronimi fyrir altari skryðdr til messu, Þorleifr Þórðar son vá hann.

a.g. [1335]. Magnus konungr fekk Blance dróttningar. Regn svá mikit Jacobs-messu at öll vötn

gfl. [1336]. Magnus konungr korónaðr í Svíarski með ráðsmanna ráði í Noregi. Þá kom enn vatn-hríð svá mikil um vár, at allz kyns fé dó af. Kom hríð svá mikil á Barbaru-messu, at menn kómuz eigi til fjár-húsa. Af þeim snjó lagði ofan bæ undir Staðarfelli ok austr í Skarði.

e.l. [1337]. Kómu menn fim . . . til Stafafellz er ætluðu til Skotlandz. Útkvoma Egils byskups. Árni ábóti af Lýsu var háls-hogginn á Englandi ok öll skips-höfn hans. Braut tvau skip fyrir vestan Ölfusár-ós.

d.c. [1338]. Útanferð Jóns byskups. Unninn risi norðr á Mörkum fimtán álna hár af einum Víkverskum manni er Hall-dórr hét.

c.h. [1339]. O. Sundr-þykki milli Magnúss konungs ok valldzmannna í Noregi. Ecclypsis solis.

ba.g. mccccxl. Vetr svá góðr, at menn mundu varla slíkan. Sázt tvau tungl á himni Gregorius messu. Kom út Áslákr at visitera allt Ísland erchibyskups vegna.

g.t. [1341]. O. Jón byskup Eindriða son. Veginn Styrkár í Nesi Uppstigningar dag. Kom upp eldr í Heklufellu með óári ok ösku-falli ok eydduz margar byggðir. Myrkr svá mikit um daga sem um nætr á vetr. O. Egill byskup at Hólum. Þórðr Egilsson legifer. Útanferð herra Gríms.

(Here the Annals end.)

IV. ÁRTÍÐA-SKRÁ, OR OBITUARIUM.

January.

1. [1204]. O. Hákon konungr Sverriss .s.
8. [1161]. O. Gregorius Dags son.
9. Þorri.
14. [1255]. O. þeirra Oddz Þórarins sonar.
16. Þorri.
18. Fœddr Arnallr b'p.
21. [1231]. O. Jóan Snorra son.
22. [1258]. O. þeirra Þorgils, Bergs ok Ásbjarnar.
25. [1254]. O. þeirra Kolbeins granar.
26. [1188]. O. Eysteinn erkib'p.

February.

1. [1133]. O. Thorlacr b'p Runólfs .s.
4. [1222]. O. Tumi Sighvatz .s. [1161]. O. Ingi konungr Haralldz son.
5. [12..]. O. Guðmundr Gallta son.
6. [1224]. O. Guthormr erkib'p.
8. Góe.
11. [1273]. O. Ketill Þorláks son. [1246]. O. Jórunn Einars .d.
13. [1242]. O. Hörðaknútr konungr. [. . .]. O. Solveig M. .d.
15. Góe.
20. [1245]. O. Styrmir prior.
21. [1238]. O. Leggr prior.
22. [1210]. O. Guðmundr gríss.
23. [1348]. O. Holti Þorgríms son.
24. [1157]. O. Jón erkib'p. [. . .]. O. Bárðr lilia.
27. [1176]. O. Klœingr b'p.

March.

1. [1300]. O. herra Oddr Þorvarðz son.
2. [. . .]. O. Guðrún Hreins .d.
4. [1213]. O. Hrafn Sveinbjarnar .s. [1283]. Þórðr prestur Sturlu son.
6. [1244]. O. Hallkell ábóti. [1254]. O. Sigurðr konung[s son].
8. [1232]. O. Snorri ok Þórðr Þorvaldz synir. [. . .]. Ketill Ketilsson.
9. [1202]. O. Sverrir Rex. Einmánuðr.
12. [1201]. O. Hafliði ábóti.
15. [1267]. O. Ólafr junkherra.
16. [1237]. O. Guðmundr b'p. [1216]. Þorfiðr abb'i. Einmánuðr.
21. [1201]. O. Absalon erkib'p.
25. [1246]. O. Bótólfr.
26. [1130]. Sigurðr konungr Jórsala-fari.
28. [1241]. Valdimar Dana konungr.
29. [1381]. Ártíð Einars Eiriks sonar.

April.

6. [1240]. O. Arnbjörn Jóns son.
8. Sumar (sets in).
10. [1237]. O. Þórðar S[turlu] .s.
13. [. . .]. Þóra Jóns dóttir. [1252]. O. Sæmundar ok Guðmundar Orms sona.
15. [1208]. Bardagi at Hólum. Sumar.
18. [1244]. O. Björn kœgill.
19. [1244]. O. Tumi Sighvatz son. [1246]. Haugsness bardagi.
23. [1217]. O. Ingi konungr Bárðar son.
28. [1069]. Magnús konungr. [1237]. Bardagi í Bœ. [1250]. O. Ormr .f. Biarnar
29. [1076]. O. Sveinn konungr Úlfs son.

May.

1. [1254]. O. Sqrli erkib'p.
5. [1138]. Özurr erkib'p.
7. [1197]. Brenna Önundar Þorkels sonar.
8. [1182]. O. Valldemar Dana konungr. [c. 1420]. Áslákr. [1225]. Nicholaus, episcopi Osloenses.

9. [1280]. O. Magnús konungr Hákonar .s.
 15. [1188]. O. Ögmundur ábóti.
 18. [1160]. O. Eiríkr Svía konungr.
 20. [11..]. O. Arnallr b'p. [1180]. Bardagi á Iluvöllum.
 23. [1240]. O. Skúli hertogi.
 26. [1171]. O. Hreinn ábóti.
 28. [1118]. O. Gitzurr b'p.
 31. [1306]. O. Snorri Sturlu son (the younger).

June.

1. [1275]. O. Guðmundr Bøðvars .s.
 10. [1155]. O. Sigurðr konungr muðr.
 15. [1184]. O. Magnús konungr Erlings son, Ormr konungs bróðir.
 [1226]. O. Haraldr j[arl] Jóns son. átján hans manna.
 18. [1188]. O. Ari Þorgils son (the younger). Alþingi.
 19. [1179]. O. Erlingr jarl.
 22. [1244]. O. Skúli .p. Þorsteins son.
 23. Alþing.
 24. [1245]. O. Órækja Snorra son.

July.

5. [1080]. O. Ísleifr b'p. [11..]. Kolr b'p.
 7. [1145]. O. Ketill b'p. [...]. Árni b'p.
 12. [...]. O. Þorleifr Orms son. Mitt sumar.
 13. [1299]. O. Rex Norvegie Ericus.
 17. [1231]. O. Hallbera Snorra dóttir.
 19. Mitt-sumar.
 22. [1229]. O. Ketill ábóti. [1245]. O. Kolbeinn Arnórs son.
 [...]. O. Helga Jóns dóttir.
 23. [1183]. O. Sturla Þórðar son.
 24. [...]. O. Helga Nikulás dóttir. [...]. O. Gróa Her-
 mundar .d.
 25. [1241]. O. Hallveig Orms dóttir.
 27. [1206]. O. Gitzurr Hallz son.
 30. [1284]. O. Sturla Þórðar son. [...]. Ó. Geirlaug Þórðar
 dóttir.

August.

6. [1218]. O. Ormr Jóns son. [1228]. O. Þorvaldr Snorra son.
 [1201]. O. Brandr b'p.

8. [1230]. O. Þórir erkib'p.
 11. [1204]. O. Guðormr konungr.
 14. [1237]. O. Magnús b'p Gizurar son.
 18. [c. 1400]. O. Hákon erkib'p.
 21. [1238]. Fall Sighvatv ok Sturlu. [1157]. Martyrizatus Ey-
 steinn rex.
 22. [1238]. O. Kolbeinn ok Þórðr.
 24. [1103]. O. Magnús Berfœttr.
 29. [1122]. O. Eysteinn rex Magnús son. [1220]. Bardagi á
 Helgastöðum.

September.

1. [1235]. O. Þorvaldr Gizurar son.
 9. [1000]. O. Ólafr konungr Tryggva son. [1208]. O. Kol-
 beinn Tuma son.
 13. [1260]. O. Snorri .p. Narfason.
 15. [1222]. O. Biarni b'p.
 20. [1240]. O. Magnús Guðmundar son.
 22. [1093]. O. Ólafr konungr kyrr.
 23. [1241]. O. Snorri Sturlu son.
 24. [12..]. O. Þórðr tigg.
 25. [1066]. O. Haraldr konungr Sigurðar son.
 27. [1264]. O. Þórðr Andres son.
 30. [1149]. Brenna í Hítardal. O. Magnús b'p. lxxij.

October.

11. [1256]. O. Þórðr kakali. Vetr.
 14. [1066]. O. Haraldr rex Guðina son.
 15. [1107]. O. Markús lögmaðr.
 17. [1255]. O. Goðormr Þ[órðar] son.
 18. Vetr.
 20. [1162]. O. Björn b'p.
 22. [1253]. Brenna á Flugumýri.
 25. [1047]. O. Magnús konungr góði.

November.

1. [1197]. O. Jóan Loptz son. [c. 985]. O. Haraldr Gorms
 son.

2. [1008]. O. Víga-Styrr.
 5. [. . .]. O. Björn Sturlu son.
 6. [1221]. O. Guðný Þoðvars dóttir.
 7. [1222]. O. Sæmundr Jóns son. [. . .]. O. Ásgrímr .p.
 Ey. (?).
 9. [1148]. O. Ari prestur Fróði.
 13. [1035]. O. Knútr konungur enn ríki.
 23. [1251]. O. Arni óreiða.
 29. [1211]. O. Páll b'p. [1247]. O. Oddr Sveinbjarnar son.

December.

2. [. . .]. O. Guðmundr Þórðar son. [1302]. O. Auðunn
 H[ugleiks] son.
 7. [. . .]. O. Guðrún Þ. dóttir.
 14. [1136]. O. Haraldr konungur gilli.
 15. [1263]. O. Hákonar konungs ens kórónaða.
 19. [. . .]. O. Þórðr Narfa son.
 22. [1116?]. O. Ólafr rex.
 30. [1217?]. O. Þórarinn Þ. son.
 31. [. . .]. O. Guðormr Eyjólfsson.

V. SUNDRIES.

1. *From Hákonar Saga* (Chapter 311).

ÞETTA sumar er nú var frá sagt, sendi Hákon konungr til Íslandz Hallvarð gull-skó, at flytja sítt eyrendi við landz-fólkit ok við jarl, at hann efndi sín einka-mál sem hann hafði konunginum heitið. Hallvarðr kom í Hvítá í Borgarfjörð; ok fór brátt at finna jarl, ok flutti djarfliga konungs örindi fyrir hónum. Jarl tók því vel, ok sagðizt þar skyldu mikla stund á leggja eptir því sem konungr hafði orð til send. Hallvarðr fór til vistar í Reykjaholt. Þeir jarl funduzt um haustið eptir því sem þeir höfðu rætt; ok sóru þá nökkurir bændr konunginum trúnaðar-eiða; ok þeir sumir er áðr höfðu mjök í móti staðit. Jarl sat um vetrinn fyrir norðan land; ok átti þá tal við bændr, hvert ráð fyrir skyldi göra þeim áköllum er hann vissi at konungs-menn höfðu, ok hann hafði konunginum heitið. Fór þá allt upp it sanna hverju hann hafði konunginum játað. Var þá þat ráð fyrir gört, at bændr hétu jarli stór-fé, at leysa þat gjald er á var kallat; hétu sumir bændr cc, sumir c, sumir xij aurum eða x aurum; sumir muni minna. Ok er Hallvarðr spurði þetta, sagði hann, at konungrinn vildi ekki at bændr væri þínðir til svá mykilla fégjalda. Sagði hann, at konungrinn vildi hafa hlýðni af bóndum, ok slíkan skatt af landi sem þeim yrði öngvir afar-kostir í at gjalda; ok hét þó þar í mót hlynnendum ok réttarbótum. Hallvarðr flutti ok konungs mál við Vestfirðinga; ok kom þá svá, at allir hétu at koma til Þórness-þings um várit, ok sverja þar Hákonu konungi land ok þegna. Var þetta þá ritað norðr til jarls, ok neitað öllum þeim álögum sem áðr hafði hann samit við bændr norðr þar. En er jarl varð þessa viss, þá stefndi hann bóndum til Hegranness-þings, ok lét þar nökkura menn sverja konungi land ok þegna. En Hrafn Oddzson kom eigi til Þórness-þings, ok því fór Hallvarðr ekki [þangat]. Var þá þessu máli skotið til Alþingis. Drógu allir hinir stærstu menn í Vestfjörðum

saman stórflokka er at leið þing-stefnunni. Þeir sendu ok menn á fund sona Steinvarar ok Andress-sona, at þeir skyldu ríða á þing með öllum afla [sínnum] fyrir austan Þjórsá. Þorvarðr Þórarinsson hafði ok heitið at koma með Austfirðingum. Gizurr jarl kom ok til Alþingis með myklu liði. Kom Hallvarðr þá vestan, ok sagði at flokkar vóru saman dregnir fyrir vestan heiðar, ok höfðu allir heitið at ganga undir konungs mál, ok ætluðu at ríða til þings ok flytja þar konungs eyrindi ef eigi gengizt ella við. Ok er jarl spurði þetta, átti hann tal við vini sína ok ráða-görðir. En er því tali lauk, flutti jarl konungs mál bæði við Norðlendinga ok Sunnlendinga; bað þá til góðum orðum, ok kallaði fjörráð við sik ef þeir gengi eigi undir. Þetta varð auð-fluttast við Norðlendinga. Eptir þetta var skiput Lögrétta; ok sóru flestir inir beztu menn ór Norðlendinga-fjórðungi, ok af Sunnlendingum fyrir utan Þjórsá, Hákonu konungi land ok þegna ok ævinligan skatt, með slíkum skildaga sem bréf þat vátar er þar var eptir gört¹. Síðan reið jarl af þingi ok suðr í Laugardal ok hélt þar saman flokkinum um hrið. Sigvarðr biskup reið vestr til Borgarfjarðar ok Hallvarðr, ok fundu Vestfirðinga á Þverár-þingi. Geigu þá Vestfirðingar undir þvíska eiða sem aðrir. Sóru fyrst formenn, Hrafn, Sighvatr Böðvarsson, Sturla Þórðarsson, Einarr Þorvaldsson, Vigfúss Gunnsteinsson, ok þrír bændr með hverjum þeirra. Þrír bændr sóru ok fyrir Borgfirðinga. Eptir þessa fundi höfðu allir Íslendingar gengit undir skatt við Hákon konung ór þremr fjórðungum; utan Sunnlendingar fyrir austan Þjórsá ok Austfirðingar.

2. *The Charter (Máldaga-bréf) of 1262, mentioned above, line 16.*

Þat var sammæli bónda fyrir norðan land ok sunnan:—

1. At þeir játuðu æfinlegan skatt herra N. konungi, land ok þegna með svörðum eiði, tuttugu alnir hverr sá maðr sem þingfarar-kaupi á at gegna. Þetta fé skulu saman færa hrepp-stjórar, ok til skips, ok fá í hendr konungs umboðs-manni; ok vera þá ór ábyrgð um þat fé.

2. Hér í mót skal konungr láta oss ná friði ok Íslenzkum lögum.

3. Skulu sex skip ganga af Noregi til Íslandz tvau sumur enu

¹ This letter or charter is subjoined in the following paragraph.

næstu; en þaðan í frá sem konungi ok hinum beztum bóndum landzins þykkir hentast landinu.

4. Erfðir skulu upp gefazt fyrir Íslenzkum mönnum í Noregi, hversu lengi sem þær hafa staðit, þegar réttir koma arfar til, eða þeirra löglegir umboðs-menn.

5. Landaurar skulu upp gefazt.

6. Slíkan rétt skulu Íslenzkir menn hafa í Noregi, sem þá er þeir hafa beztan haft, ok þér hafit sjálfir boðit í yðrum bréfum, ok at halda friði yfir oss, svá sem Guð gefr yðr framazt afl til.

7. Jarlinn viljum vér yfir oss hafa, meðan hann heldr trúnað við yðr, en frið við oss.

8. Skulu vér ok várir arfar halda með yðr allan trúnað, meðan þér ok yðrir arfar halda við oss þessa sáttar-görð. En lausir, ef hún rýft at beztu manna yfir-sýn.

3. *The accompanying Oath* (cp. *Bodl. Boreal.* 55 B, p. 122).

Til þess legg ek hönd á helga bók, ok því skýt ek til Guðs, at ek sver Hákonu konungi ok Magnúsi konungi land ok þegna ok æfinlegan skatt, með slíkri skipan sem nú erum vér ásáttir, ok máldaga-bréf þar um gört váttar. Guð sé mér hollr sem ek¹ satt segir, en gramr ef ek lýg.

4. *Genealogy referring to Snorri the Historian, taken from a fly-leaf of a vellum of the Edda* (*Arna-Magn.* 1 ε β).

. . . Svertings föður Vigdísar, móður Sturlu í Hvammi, föður Snorra Fróða í Reykjaholti, föður Þórdísar, [móður Gu]ðrúnar, móður Ingibjargar, móður Jóns, föður Peters. Hvamm-Sturlu son var ok Sighvatr, ok Þórðr, ok Sveinn; ok dætr Helga, ok Vigdís. [Helga var] móðir þeirra Egils Sölmundar sonar ok Gyðu. Vigdísi átti Gellir at Brjánslæk. Þeirra dóttir var Þórdís er átti Gíslu Markússon, ok Þórunn er átti Eyvindr prestur Þórarinsson, faðir Þorleifs ens haga.

[Sturla í] Hvammi, faðir [Helgu, móður] Gyðu, [móður Helgu,] móður [herra Ke]tils. [Kveld-ú]lbr var [faðir Skalla-]Gríms, [föður Egils,] föður Þor[steins, föður H]rifu, [föður, föður Egils, föður Skú]la, föður Þór[ðar, föður] Böðvars, [föður Guðný]ar, móður Snor[ra].

¹ þú, Cd.

5. *A Charter of 1226-1230.*

Sá máldagi var görr á Alþingi at ráði Magnúss byskops, en Snorri Sturlu son hafðe upp í Lögréttu ok nefndi vátta:—At á meðal Reykjaness ok Botz-ár skal gjalda af hverjum bæ þeim er ostr er görr, slíkan hleif sem þar er görr, til staðarins í Viðey hvert haust. En þar á móti skulu þeir menn allir, er þessa minning göra eða gjalda til staðarins, skildir undir bænahald bræðra ok kennimanna á staðnum, þat sem er til sett í reglu á hverjum dægum, við alla þá menn er staðnum göra gagn eðr gæði sér til miskunnar ok sáluhjálpar.

Þessir váru vátta—Magnús Guðmundar son ok Ámundi bróðir hans; Arni Magnús son; Synir Þórðar, Þorleifr, Böðvarr ok Markúss; Teitr Þorvaldz son; Sigurðr Jóns son; Styrmir Kára son; Ketill Þorláks son; Ormr Koðrans son; Styrkárr Sveinbjarnar son; Jórsala-Björn; Koðran Svarthöfða son.

INDEX I.

NAMES OF PLACES.

The Roman numerals refer to the Saga, the figures to the chapter.

The letters E., W., N., S. refer to the four Quarters of Iceland (East, West, North, and South), as given in the accompanying map. R. = river.

Ann. = Annals. Ás. = Árons Saga. Hs. = Hrafn Saga.

- Aðal-vík, Ísafjord, W., i. 4, vii. 52, 82, 109, 110.
Akr, a farm near Hvamm, W., iii. 21, vii. 139, 188.
Akra-nes, a ness and district, S., vii. 39, 248, 281.
Akrar, Skagafjord, N., vii. 145.
Akr-ey, an island off Þórsnes, W., vii. 108.
Akr-eyjar, islands, Breiðafjord, off Meðalfellstrand, W., vii. 53, 108, 110, 178.
Allzherjar-búð, a booth at the Althing, vii. 39, 85.
Almanna-gjá, the lava cleft or chasm at the Althing, vii. 12, 15.
Almannagjár-hamarr = Gjá-hamarr, the upper edge of that chasm, vii. 159.
Almenningar, Strandir, east of Cape Horn, vi. 16.
Alptá, R. in Mýrar, W., vii. 173.
Álpta-mýrr, Arnarfjord, W., vii. 84, 116, 167.
Alpta-nes (with Bessastaðir), a district, one of the Sudrnes, S., vii. 56, 154, 211.
Alpta-nes, Borgarfjord, W., vii. 80, 232, 233.
Alptár-tunga, Mýrar, W., vii. 118, 173.
Alpta-vatn, a lake west of Ölfusá, S., vii. 134.
Al-viðra, Dýrafjord, Vestfjords, W., vii. 1, 119, 162.
- Amótz-vað, a ford on R. Hvítá, Borgarfjord, vii. 234, 237, 241; at the junction of the Hvítá and the Reykjardalsá, see vii. 248.
Ána-brekka, Mýrar, W., vii. 316.
Apa-vatn, S., vii. 55, 133, 134, 145.
Ara-staðir (now Hara-staðir), Meðalfellstrand, W., vii. 330.
Ármanzz-fell, a mount near the Althing, S., ii. 24, 27.
Arnar-bæli, Ölfus, S., vii. 166.
Arnar-bæli, Meðalfellstrand, W., vii. 113.
Arnarbælis-dalr, Barðastrand, W., vii. 60.
Arnar-dalr, Skutilsfjord, W., vii. 177.
Arnar-fjörðr, a firth and district in Vestfirðir, W., vi. 11, 15, 19, 20, vii. 34, 51, 52, 119, 166.
Arnar-nes, Eyjafjord, N., v. 5, 17.
Arnar-nes, a ness in Skutilsfjord, W., vii. 177.
Arnarvatz-heiðr, a heath or mountain-pass between Borgarfjord and the north, vii. 120, 138, 180, 243, 284.
Ár-nes, a meeting-place (cp. Arnes-þing), S., vii. 44.
Ár-nes, Trékyllis-vík, W., vii. 194, 196, 320?
Arn-ey, an island off Meðalfellstrand, W., vii. 178.
Arneyjar-sund, the sound between Arney and Langey, vii. 178.
Arnkels-brekka, Önundarfjord, W., vii. 83.
Arons-hellir, a cave, Ás, 9.

- Ár-skógr, near Svarfárdale, Eyjafjord, N., v. 7, vii. 81.
 Ásar, near Þykkvibær, E., vii. 215.
 Ás-garðr, near Hvamm, Dalir, W., iii. 13, 15, 22, vii. 64.
 Ásgeirsá, Viðidale, N., ii. 21, iii. 1, iv. 9, vi. 1, 10, vii. 182.
 Ásgrims-staðir, Hegranes, N., vii. 145.
 Ásólfsgata, a path between Saurbær and Hvamm, W., iii. 18 (see Skíða, R.)
 Áss, Hegranes, Skagafjord, iv. 4, vii. 41, 63, 100, 133, 238, 260, 275, 301.
 Áss, near Melar, Akranes, S., vii. 129.
 Áss, Borgarfjord, south of R. Hvítá, opposite to Gilsbakki, vii. 283.
 Auð-brekka, Hörgárdale, Eyjafjord, N., v. 22-24, vii. 306.
 Auðkúlu-staðir, Húnastrand, N., v. 9, vii. 262, 272.
 Auðs-holt, near Skálholt, S., vii. 171.
 Auðunnar-staðir, in Viðidale, N., vi. 10, vii. 182.
 Austfirðinga-búð, a booth at the Althing, vii. 104.
 Austfirðinga-fjórðungur, the East Quarter of Iceland, vii. 14.
 Austfirðir, the Eastern Fjords, Iceland, iv. 1, 12.
 Á-vík, Strandir, near Cape Horn, ii. 1.
 Bakki, in Öxnadale, Eyjafjord, N., v. 3, 14, 18, vii. 256, 260, 262.
 Bakki, in Miðfjord, N., iv. 9.
 Ballar-á, Meðalfellzstrand, W., i. 1, iii. 9, 20, 175, 178.
 Barð = Barðz-gnípa.
 Barð? vii. 113.
 Barð, in the district Fljót, N., vii. 100.
 Barð, a headland north of Breiðafjord, W., vii. 280.
 Bárðar-dalr, a dale and district, Skjálfandi, N., vii. 42.
 Barða-strönd, the coast on the northern side of Breiðafjord, and passim, W., vi. 17, vii. 164, 166, Ás. 11.
 Barðz-gnípa, the highest peak of the headland Barð, W., vii. 280.
 Barðz-laug, a well near Barð in Fljót? N., vii. 254.
 Bark-á (not Barka) R., a tributary to the R. Hörgá, N., v. 13.
 Barkar-staðir, Meðalfellzstrand, W., vii. 113.
 Barr-ey, the isle of Barra, Shetland, in Barreyjar-skáld, ii. 10.
 Básar, a farm in Grimsey, N., vii. 266.
 Baugs-staðir, in Rangárvellir, S., vii. 166.
 Beiti-vellir, a baiting-place, northwards from the Althing, vii. 134, 135, 220.
 Berserks-eyrr, near Helgafell, W., vii. 60.
 Bessa-staðir, Alptanes, S., vii. 115, 153, 162, 216, 233.
 Bíldz-ey, an island, Breiðafjord, off Þórshesnes, vii. 178.
 Biskups-brunnur, a well at Reykjahólar, vii. 187.
 Biskups-tungur, a district, the tongue of land between R. Brúará and R. Hvítá, where is Skálholt, S., vii. 159, 171.
 Bitra, a fjord and district west of Hrítafjord, W., ii. 11, vii. 75, 136, 186.
 Bjarg, in Miðfjord, vii. 40.
 Bjarnar-dalr, a dale, Norðrár dale, Borgarfjord, W., vii. 136, 322.
 Bjarnar-gil, Fljót, Skagafjord, N., vii. 296.
 Bjarnar-höfn, near Helgafell, Breiðafjord, W., vii. 87, 106, 108, 246, Ás. 1.
 Bjarnarstaða-hlíð, Skagafjord, N., vii. 101, 145, 165.
 Bjarnar-staðir, in Saurbær, W., iii. 15, 18, 20, vii. 188, 303.
 Bjarn-eyjar, islands, Breiðafjord, W., vii. 149.
 Björg, in Skógarstrand, Ás. 11.
 Björgyn, Bergen, Norway, ii. 30, iv. 1, 12, 34, vii. 40, 45, 84, 97, 147, 208, 210, 222, 317, 323, 331.
 Blanda R., north of Húnastrand, N., vii. 272, 285.
 Bláskóga-heiðr, a mountain and pass between Borgarfjord and the South, S., ii. 22, iii. 30, vii. 12, 120, 133, 136, 153, 237, 239, 306.
 Bleiksmýrar-dalr, a dale, N., vii. 163.
 Blöndu-bakki, near Blanda, N., iv. 19.
 Blöndu-hlíð, a district near the R. Blanda, N., vii. 139, 146, 202, 240, 285, 298.
 Bólstaðar-hlíð, east of the R. Blanda, N., vii. 138, 272, 274.
 Bolungar-vík, Ísafjord, Vestfjords, W., vi. 10, vii. 84, 110.
 Bónða-kirkju-garðr, Althing, iii. 10.
 Borð-eyrr, a port in Hrítafjord, W., vii. 162.
 Borg, in Miklaholtz-hrepp, Mýrar, W., vii. 108.
 Borg, in Arnarfjord, W., Hs. 15.
 Borg (Borgar-land), in Borgarfjord, Mýrar, W., vii. 10, 22, 80, 86, 120, 126, 233.
 Borgar-fjörðr, a firth and district, W., pass., iii. 24, vii. 317, 326, pass.
 Borgar-hraun, a lava field, Mýrar, W., vii. 307 (cp. Landn. 2. 5).
 Borgund, an island, Norway, vii. 97.
 Branda-gil, in Bitra, W., vii. 184.
 Bratta-brekka, a pass between Dales and Borgarfjord, W., iii. 10, vii. 158, 180, 182.
 Bratta-völlr, in Þorvaldzdale, Eyjafjord, N., v. 7.

- Brautar-holt, in Kjalarnes, S., vii. 40, 58, 129, 157.
- Breiða-bólstaðr, in Reykjadalr nerðri, near Reykjaholt, S., vii. 237.
- Breiða-bólstaðr, in Vatzdale, N., vii. 38.
- Breiða-bólstaðr, in Vestrhóp, N., ii. 1, vii. 252, 299.
- Breiða-bólstaðr, in Steingrímsfjord, W., iv. 7 (see Ásgrímr).
- Breiða-bólstaðr, in Fljótzhlíð, Rangárvellir, iv. 15, vii. 22, 44, 133, 147, 171, 183.
- Breiðafjarðar-dalir = Dalir, a district, W., vii. 171, 178, 197.
- Breiða-fjörðr, Broadfirth, the great bay, W., vi. 4, pass.
- Brekka (= Ána-brekka), near Borg, in Mýrar, W., vii. 233.
- Brekka, in Gufudale, W., vii. 82.
- Brekka, in Ólafsfjord, Eyjafjord, N., v. 11.
- Brekka, another farm, *ibid.*
- Brekka, in Eyjafjord, iv. 34.
- Brekka = Bratta-brekka, vii. 136.
- Brekkur, in Langanes, N., vii. 81.
- Breta-lækr, in Midfjord, N., vii. 38, 175.
- Brim-nes, Viðvíkr hrepp, Skagafjord, N., vii. 146.
- Bringa, in Eyjafjord, N. (Jarðatal, 111, No. 30), vii. 256.
- Brjans-lækr, Barðastrand, W., vii. 6.
- Brodða-nes, in Kollafjord, off Húna-flói, W., iv. 19, vii. 82.
- Brú = Hvítár-brú, a bridge across the upper Hvítá, W., vii. 158, 162, 164.
- Brú, the bridge across the R. Óxará, vii. 159.
- Brú (Brúa, read Brúar), a farm next to Búrfell, S., vii. 243.
- Brúar-á, R. near Skálholt, S., vii. 161.
- Brunn-á, in Saurbær, W., iii. 1, 7, vii. 60, 61.
- Brunn-gil, in Bítra, W., vii. 75.
- Brúsa-staðir, near the Althing, S., vii. 158.
- Búða-brekka, a brink in Lyndals-heiðr (from the pitching of tents), S., vii. 160.
- Búðar-dalr, Meðalfellstrand, W., i. 4, iii. 15, 16, vii. 98, 111; the dale, Búðardals-botn, vii. 111, 175.
- Búðardals-á, R. of, W., i. 4, 7.
- Búr-fell, east of the R. Ólfusá, S., vii. 243.
- Bustar-fell, Vapnafjord, E., vii. 282.
- Bygg-hóll, a hillock (?) near Flugumýrr, N., vii. 256.
- Byrgis-búð, a booth at the Althing, S., ii. 18.
- Bægis-á, in Hörgárdale, Eyjafjord, N., v. 12, 14.
- Bægis-á syðri, *ibid.*
- Bær, in Borgarfjord, south of Hvítá, S., the residence of Böðvar and Þorleif, vii. 80, 120, 129 (a battle there), 153, 158, 173, 204, 242.
- Bær, in Krokksfjord, W., iv. 71, vii. 186.
- Bær, in Hrótafjord, on the west side, W., vii. 186.
- Bær, in Bæjarnes, north side of Breiðafjord, W., vii. 82.
- Bær, in Middalir, Dales, W., vii. 90.
- Böðvars-dalr, Fljótzdale, E., Ann. 989.
- Cantia = Canterbury, England, vii. 315.
- Dalir, the Dales = Breiðafjarðar-dalir, the country surrounding the Hvammsfjord, pass. (vestr í Dal, vestan ór Döllum), W., iv. 8, v. 18 sqq., vii. 175, pass.
- Dalir, in Arnarfjord, W., iv. 4, 17.
- Dalr, Eyjafjöll, S., vii. 22, 105, 121, 215.
- Dals-minni, in Norðrárdal, Borgarfjord, W., vii. 310.
- Dan-mörk, Denmark, iv. 7, vii. 120.
- Deildar-tunga, Reykjadalr nerðri, Borgarfjord, S., iii. 30, vii. 91, 92.
- Dilkri = Valhallr-dilkri, a booth at the Althing, vii. 104.
- Dimun, an island, Faroe, Ann. 1026.
- Djúp (= Ísafjarðar-djúp), the channel in the firth of Ísafjord, vii. 110.
- Djúpadals-á, R., Skagafjord, a tributary river of the Jökuls-á from the east, N., vii. 205, 256, 293.
- Drafla-staðir, in Hnjóskadale, N., v. 10, vii. 288, 296.
- Drangar (at Dröngum), Strandir, near Cape Horn, W., iv. 6, vii. 149 (Drangareki), 177, 196.
- Drumb-Oddz-staðir, Biskups-tungur, S., ii. 21, vii. 328.
- Dufans-dalr, in Arnarfjord, W., Hs. 17.
- Dufansdals-á, R., Hs. 17.
- Dyn-hagi, Eyjafjord, N., v. 14.
- Dýrafjarðar-þing, iv. 16.
- Dýra-fjörðr, a firth and district, Vestfjords, W., vi. 13, vii. 167, 235.
- Dýrfinnu-staðir, Skagafjord, N., vii. 145.
- Dögurðar-nes, a place and port, Meðalfellstrand, W., ii. 1, vi. 10, vii. 175, 180, 198, 330.
- Dönu-staðir, Laxardale, Dales, W., vii. 75, 84, 175, 188.
- Efri-Lönguhlíð, Eyjafjord, N., v. 12.
- Egils-staðir, in Villingaholts hrepp, S., vii. 95.
- Eið, Norway, south of Niðaros, vi. 11.
- Einars-staðir, in Reykjardale, N., vii. 42.
- Einars-teigr, a paddock near Koldukinn, Dales, W., vii. 75.
- Eld-eyjar, volcanic islands off Reykjanes, S., Ann. 1211.

- Eldz-hólmar, a place near the volcanic Eld-borg, between the R. Kaldá and Hafstjardará, in Mýrar, vii. 250.
- Elgi-setr or Helgi-setr, a cloister, Niðaros, Norway, vii. 148.
- Eng-ey, an island near Viðey, S., vii. 121.
- Engi-nes, near Drangar in Horn-strandir, W., vii. 196.
- England, England, iv. 4, 9; bells brought from, vi. 4, vii. 209.
- England, a farm in North Reykjadale, Borgarfjord, vii. 173.
- Erps-staðir, Miðdalir, Dales, W., vii. 89.
- Esju-berg, Kjalarnes, S., vii. 329.
- Eskidals-vað, a ford in R. Brúará, near Skálholt, S., vii. 160.
- Eskigras-ey, isle of, near Hólmblátr, off Skógarstrand, W., iii. 25.
- Eski-holt, Mýrar, in Borgarfjord, W., vii. 41, 95, 170, 173.
- Espi-hóll, in Eyjafjord, N., iv. 1, vii. 34, 138, 262, 296.
- Eyði-hús, now Eiddhús, a farm near Miklaholt, W., vii. 60, Ás. 15.
- Eyfrðinga-fjórðungur, the North Quarter of Iceland, vii. 14.
- Eyin Helga, an island in Lake Mjösen, Norway, vii. 97.
- Eyjafjarðar-á, R., Eyjafjord, N., vii. 286.
- Eyjafjarðar(ár)-kvislir, mouth of, E., ibid.
- Eyja-fjöll, a mountain and glacier, S., iv. 20, 34, vii. 45, 80.
- Eyja-fjörðr, a firth and surrounding country, N., pass.
- Eyja-hreppr, Rape of, Snæfellznes, W., vii. 99, 108.
- Eyjar = the islands in Breiðafjord, vii. 186.
- Eyjar = Vestmanna-eyjar, vii. 40.
- Eyja-sandr, the coast opposite to Vestmanna-eyjar, vii. 44.
- Eyja-sandr, a coast in Borgarfjord, W., vii. 39.
- Eyrar, a port near the present Eyrarbakki on the mouth of R. Ölfusá, S., v. 16, pass., vii. 9, 20, 40 (where read Eyrum), 120, 192, 219, 319.
- Eyrar-hreppr, Rape of, Snæfellznes, W., vii. 60, 80.
- Eyjar-land, Eyjafjord, N., vii. 116, 262.
- Eyrr, see Berserks-eyrr, Snæfellznes, W., vii. 60.
- Eyrr = Öndurd Eyrr, now Hallbjarnar-eyrr, the residence of Thord Sturluson, Guðrún Sveinbjörn's daughter, Paul the priest, near Helgafell, W., iv. 1, vii. 40, 67, 69, 70, 113, 124, 133, 180, 243.
- Eyrr, in Arnarfjord, W., the residence of Hrafn Sveinbjörn's son, W., vi. 11, 15, 20, vii. 36, 38, 166, 197, Hs. pass.
- Eyrr, in Kjós, S., vii. 7.
- Eysteins-staðir, Saurbær, W., vii. 150.
- Eyvindar-á, in Fljótzdals-hérað, E., vii. 215.
- Eyvindar-dalr, Vápnafjord, E., Ann. 999.
- Eyvindar-múli, Rangárvellir, S., vii. 86, 95.
- Eyvindar-staðir, east of the R. Blanda, N., vii. 285.
- Eyvindar-staðir, in Alptanes, S., vii. 233.
- Fúbeins-á, R., Meðalfellzstrand, W., i. 4.
- Fagra-brekka, on the west side of Hrítafjord, W., vii. 184.
- Fagra-nes, in Skagafjord, N., vii. 271.
- Fagra-nes, in Öxnadale, Eyjafjord, N., vii. 256.
- Fagr-ey, an island off Þórsnes, Breiðafjord, the seat of Lagman Sturlu, vii. 112, 173, 178, 287, 332.
- Fagri-dalr, in Meðalfellzstrand, now Ytri-Fagradalr? (in Skarðströnd), W., i. 7; the seat of Halldór Slakkafót, iii. 1, iv. 18, vi. 17; Svertingr, vii. 78, 332.
- Fagri-dalr annarr = now innri Fagridalr? the residence of Álf, iii. 2, 16.
- Fagri-skógr, Eyjafjord, N., v. 24.
- Fagri-skógr, Mýrar, W., vii. 127.
- Fá-skrúð, R., Meðalfellzstrand, W., vii. 70.
- Fá-skrúð, R., Snæfellznes, see the following word.
- Fáskrúðar-bakki, near Miklaholt, vii. 60.
- Feiks-dalr (now Feigsdalr), Arnarfjord, W., Hs. 2.
- Fell ið iðra (undir Felli), now Staðarfell, Meðalfellzstrand, W., ii. 1, iii. 2, 5, vii. 64, 115.
- Fell ið vestra (undir Felli), now Ytra-Fell? Meðalfellzstrand, W., iii. 4.
- Fell, in Skagafjord, N., v. 6.
- Fell, in Reykjadale, N., = Fjall, vii. 42.
- Fellz-endi, Dalir, W., vii. 8, 38, 141.
- Fellz-múli, Reykjadale, N., v. 1.
- Ferju-bakki, at the mouth of the Hvítá, Borgarfjord, W., vii. 41, 182.
- Ferju-vágr, a voe in the isle of Flatey, W., vii. 188.
- Finnz-búðir, in Greenland, Ann. 1189.
- Firðir = Vestfirðir, pass., vii. 164, 191.
- Firðir = Austfirðir, q. v., austr í Fjörðu, austan ór Fjörðum, ii. 11, iii. 5, pass.
- Fjall (undir Fjalli) = Staðarfell, W., iii. 20, 22, vii. 149.
- Fjall (undir Fjalli), Skjálfandi, N., vii. 42; better plur., Fjöll, undir Fjöllum, (the farms being two.)
- Fjallz-endi, Dalir, W., vii. 62.
- Fjarðar-horn, at the bottom of Hrítafjord, W., vii. 184.
- Fjöll = Eyjafjöll, vii. 45.
- Fjörðr = Eyjafjörðr, v. 9.

- Flagbjarnar-holt, Rangárvellir, S., Ann. 1298.
- Flata-tunga, Skagafjord, vii. 103, 123, 293.
- Flat-ey, isle of, Breiðafjord, W., the residence of Thorstein Gyðuson, iii. 16, iv. 18, vii. 6, 38, 42, 59, 71, 150, 178, 188, Ás. 2.
- Flat-ey, an island east of Eyjafjord, N., iv. 19, 34, vii. 202, 256, 260, 266.
- Flateyjar-dalr, a dale, named from Flatey in the north, N., vii. 253, Ás. 22.
- Flekku-dalr, a dale, Meðalfellzstrand, W., iii. 2.
- Fljót, a district between Skagafjord and Eyjafjord, N., v. 4, vii. 81, 139, 141, 252, 298; hence Fljótamanna-goðorð, v. 4.
- Fljót, north of Ísafjord, near Cape Horn, vii. 109.
- Fljótz-dalr, a valley, E., see the following.
- Fljótzdals-hérað = Fljótzdalr, E., iii. 1, 16, iv. 123, vii. 18, 103, Ás. 9.
- Fljótz-hlíð, a district, Rangárvellir, S., vii. 22, 134.
- Fljótz-tunga, in Hvítársíða, next to Kalmantunga, W., vii. 180, 182, 284.
- Flói, a district, S., iv. 3, vii. 134, 159, 160, 170.
- Flói (= Húna-flói), the great bay east of Hornstrandir, vii. 138, 190 sqq. (Flóabardagi).
- Flói, the channel of Breiðafjord, vii. 108.
- Flóka-dalr, a dale south of Hvítá, Borgarfjord, vii. 120.
- Flugu-mýrr, Skagafjord, vii. 100, 139; successively the residence of Tumi and his son Kolbein ungi, pass., vii. 252 sqq.
- Flótr, a mountain-pass between Skogarstrand and Mýrar, W., Ás. 14.
- Fnjóska-dalr = Hnjóskadalr, vii. 286, 288, 296.
- Folgsn, an island, Norway, in Folgsnarjarl? vii. 147.
- Forna-staðir, Hnjóskadale, N., v. 10.
- Forn-hagi, in Hörgárdale, Eyjafjord, N., vii. 275.
- Forsá, R., at Eyjafjöll, S., vii. 11, 45.
- Fors-fjörðr, a firch off Arnarfjord, W., Hs. 18.
- Fors-heiðr, a mountain-pass between Arnarfjord and Barðastrand, Hs. 18.
- Fróð-á, a farm on the north side of Snæfellznes, W., ii. 30.
- Frosta-staðir, Skagafjord, N., vii. 145.
- Fura, R., Snæfellznes, see Furu-óss.
- Furu-fjörðr, a fjord, Hornstrandir, vii. 196 (akin to forve and fyrra, see my Dict.)
- Furu-óss (= Ebb-mouth?), Snæfellznes, near Stað, W., vii. 281; cp. Föret, near Upsala, Sweden.
- Fær-eyjar, the Faroe Isles, iv. 3.
- Gaffellz-heiðr, a mountain-pass between Hrutafjord and the Dales, W., vii. 75.
- Gagn-heiðr, between Reykjardale and the Althing, S., vii. 158, 179.
- Gálmarr-strönd, a coast district, Eyjafjord, N., iii. 9.
- Galtardals-tunga, Meðalfellzstrand, W., iii. 23, vii. 6.
- Galtar-holt, near Borg, in Mýrar, W., vii. 281.
- Garðar, in Alptanes, near Bessastaðir, S., vii. 183, 328.
- Garðar, in Akranes, S., the residence of Thorleif, vii. 20, 129, 147, 170.
- Garðz-horn, Svarfáðardale, N., v. 8.
- Garðz-vik, on the east shore of Eyjafjord, N., vii. 256, 260.
- Gargans-eyrr, a place, Miðdalir, Dales, W., vii. 308.
- Garps-dalr, in Gilsfjord, W., vii. 61, 186, 219.
- Gásar, a port, Eyjafjord, N., iv. 2, v. 5, 8, 9, vii. 25, 81, 97, 164, 218, 232, 253, 316.
- Gása-eyrr, a ness near Gásar, N., vii. 318.
- Gassa-skor, a rock, Breiðafjord, vii. 112.
- Gaulverja-bær, S., vii. 95.
- Gauta-vik, in Austfirðir, E., Hs. 5.
- Gautland, Sweden, vii. 14, 40.
- Geirmundar-staðir, near Skarð, Meðalfellzstrand, W., i. 2.
- Geirs-hólmr, an island in Hvalfjord, S., 137 (see Harðar S.)
- Geirþjófsfjarðar-eyrr, a farm on the firch, vii. 60, Ás. 12, 13.
- Geirþjófs-fjörðr, a firch and farm, Arnarfjord, W., vi. 2, vii. 60, Ás. 12.
- Geita-skarð, in Langidale, N., vii. 262.
- Geit-dalr, Fljótzdale? E., iv. 9.
- Geldinga-holt, Skagafjord, N., v. 3, 23, vii. 184, 211, 231, 274-276.
- Gerpir, a headland in Austfirðir, north of Reyðarfjord, E., vii. 215.
- Gestils-reini, Sweden, vii. 40.
- Gil, in Fljót, N., v. 4.
- Gilj-á, a farm (and river) in the upper part of the Vatzdale, N., vii. 180 (Jarðatal, p. 95, No. 225).
- Gilj-á, the nether Giljá, east of Þingeyrar, Vatzdale, vii. 181.
- Gilla-staðir, in Kroksfjord, W., vii. 72, 186.
- Gils-bakki, in Borgarfjord, W., ii. 22, vii. 172, 182, 242, 284.
- Gils-fjörðr, a firch at the bottom of Breiðafjord, W., iii. 26, iv. 8, vii. 72, 197; Gilsfjarðar-botn, vii. 186.
- Girðinefs-gata, a path, vii. 38.
- Gjá-bakki, a farm near the Althing, S., ii. 24,

- vii. 159, 243 (again in Kristni S. of the lower crest of the chasmí Glámannagjá).
 Gláma (vii. 52, 99) or Glámu-heiðr, a glacier and pass between Ísafjord and the Vestfjords, W., vi. 19.
 Glaum-bær, Skagafjord, N., vii. 100, 101, 143, 145, 272.
 Gler-á, Glass R., Eyjafjord, N., v. 21.
 Gler-á, R., Dales, near Hvamm, W., vii. 303.
 Glerár-skógar, Dales, W., vii. 57, 67.
 Gly-staðir, Nordrárdale, Borgarfjord, W., iii. 18.
 Glæsi-bær, Eyjafjord, N., vii. 265, 286, 318.
 Gnúpar = Núpar, a headland in Melrakkasetta, N., iv. 34.
 Gnúpr, Haukadale, Dales, W., vii. 75.
 Gnúpr, in Dýrafjord, W., Hs. 9.
 Gnúpr, in Gnúpverja hrepp, S., vii. 44.
 Gnúps-dalr, a dale in Miðfjord, north of Tvidæggra, N., vii. 172, 238.
 Gnúpu-fell, Eyjafjord, N., vii. 34, 143, 262; Gnúpufellz-skógar, v. 19.
 Goð-dalr, a district, Skagafjord, N., v. 21, vii. 286.
 Grana-brú, Öxnadale, Eyjafjord, N., v. 3.
 Grandi, Dýrafjord, W., vi. 13.
 Grenjaðar-staðir, Laxárdale, Skjálfandi, N., iv. 4, 5, 24, vii. 42, 260, 326.
 Gríms-ey, an island, north of Eyjafjord, iv. 34, v. 16, 17, vii. 45-50, 165, 266, Ás. 5-8.
 Gríms-nes, a district, S., iv. 3, 133, 159.
 Gríms-staðir, next to Reykjaholt, S., vii. 158, 248, 282.
 Gríms-tungur, a district south of Vatzdale, N., vii. 272, 285.
 Grímstungu-sel, mountain-shielings near Grímstungur, N., vii. 284.
 Grísar-tunga, Borgarfjord, W., vii. 152, 330.
 Grjót-á, Hörgárdale, Eyjafjord, N., iv. 1, 3.
 Grjót-eyrr, in Andakils hrepp, Borgarfjord, S., vii. 281.
 Grófar-gerði, an enclosure near Saudafell, W., vii. 76.
 Grófar-vað, a ford on the R. Hvítá, near Þingnes, in Borgarfjord, vii. 173.
 Gró-staðir, Gilsfjord, W., vii. 186.
 Grund, in Eyjafjord, N., the residence of Kalf, since of Sigvat, iv. 3, v. 23, vii. 33; Sigvat moves thither, vii. 37, 165 (Grundar-land, 145), 201, 204, 253, 312.
 Grund, in Svarfárdale, N., vii. 145, 296.
 Grunna-vík, near Cape Horn, vii. 94, 98, 167; hence Grunnvíkingar, vii. 99.
 Grýta (Dan. gryde), a booth at the Althing, vii. 39.
 Græn-land, the deserts of Greenland, iv. 1, 9, 12, 13, vi. 13.
 Gröf, in Skagafjord, N., vii. 146.
 Gröf, in Laxárdale, Dales, W., vii. 188.
 Gufu-dalr, a valley on the north side of Breiðafjord, W., vii. 82.
 Gufudals-fjörðr, a firth, W., iii. 11.
 Gufu-nes, Seltjarnarnes, S., vii. 39.
 Gufu-skálar, near which place there is a ford across the R. Hvítá, in Borgarfjord, vii. 173.
 Gunnars-holt, Rangárvellir, S., v. 1, vii. 86, 139.
 Gunnars-staðir, Skógarstrand, W., iii. 25, 26.
 Gunnsteins-staðir, Skagafjord, N., vii. 231.
 Há, an island in the R. Rangá, S., vii. 11.
 Háfa-fell, Hvítár-síða, W., vii. 284.
 Hafnar-fjall, a mount, Akranes, S., vii. 121.
 Hafsfjarðar-á, R., Mýrar, W., vii. 250.
 Hafsfjörðr, a fjord, see the preceding word.
 Hafsteins-staðir, Skagafjord, N., vii. 276, 324.
 Haga-nes, Fljót, N., v. 20.
 Hagi, Bardastrand, W., vi. 17, vii. 107, 113, 166, Hs. 17.
 Hagi, Skagafjord, N., vii. 145.
 Hálfðanar-tunga, Skagafjord, N., v. 6.
 Halland, a province in Denmark (now in Sweden), vii. 317.
 Hallbjarnar-vörður, way-marks, in Blá-skógaheiðr, S., vii. 120, 239, 322.
 Halldórs-staðir, Skagafjord, N., vii. 134.
 Halleyjar-hóll, where? vii. 141.
 Hallgils-staðir, in Hörgárdale, N., vii. 262.
 Hallvarðz-garðr, a house in Bergen, Norway, Ás. 19.
 Hallz-grafir, v. 23.
 Háloga-land, a province in the north of Norway, Hs. 8, 11.
 Hals, in Svarfárdale, N., v. 24.
 Háls, in Hnjóskadale, N., iv. 4, 7, v. 15.
 Hamar-kaupangr = Hamarr, Mjösen, Norway, iv. 2.
 Hamarr, a bishop's see in Norway, vii. 47.
 Hamarr, Fljót, N., v. 12.
 Hamra-endar, Miðdalir, Dales, W., vii. 90.
 Hamrar, Laxárdale, Dales, W., vii. 75.
 Hamrar, Miðdalir? W., vii. 328.
 Harðangr, a firth, Norway, vii. 40.
 Harra-staðir, Miðdalir, Dales, W., vii. 152.
 Hauga-tunga (now Haukatunga), Kolbeinsstaða hrepp, Mýrar, vii. 127.
 Haugs-nes, a ness in the R. Djúpadalsá, Skagafjord, N., a battle there, vii. 205.
 Hauka-berg, Bardastrand, W., Hs. 6, 14.
 Hauka-dalr, a dale, Dales, W., vii. 89.
 Hauka-dalr, a farm near Geysir, S., the seat of the Haukdælir, ii. 21, vii. 14, 15, 267, 274.

- Hauka-dalr, Dýrafjorð, W., iv. 19, vii. 119.
 Haukadals-á, R. in Haukadale, W., vii. 152, 180, 305.
 Haukadals-skarð, a mountain-pass from Haukadale to Hrutafjorð, W., vii. 38, 87, 192, 198, 293, 308.
 Hauka-gil, in Vatzdale, N., vii. 181.
 Haust-hús, in Eyja hrepp, W., vii. 99.
 Hegg-staðir (read Háleggs-staðir or Leggstaðir, see Jarðatal, p. 101, No. 83), Skagafjorð, N., vii. 240.
 Hegra-nes, a district in Skagafjorð, N., iv. 4, vii. 256, whence Hegranness-þing, a meeting at H., vii. 25, 139, 140, 272.
 Heiðar-brekkur, the crest of mount Sælingsdals-heiðr, ii. 18, 19.
 Heiðr = Sælingsdals-heiðr, a mountain-pass between Saurbæ and Sælingsdale, W., vii. 111.
 Heiðr = Hjaltadals-heiðr, N., v. 1, vii. 204.
 Heiðr = Bláskóga-heiðr, S., vii. 182 (suðr um H.).
 Heiðr = Tvidægra, vii. 182 (norðr á H.).
 Heiðr = Raudamels-heiðr, W., vii. 245.
 Heiðr = Lyngdals-heiðr, S., vii. 322.
 Heina-berg, Meðalfellzstrand, W., iii. 28, vii. 2, 98.
 Heklu-fell, Mount Hecla, S., Ann. 1104, 1158, 1206, 1222, 1300.
 Helga-fell, in Þórsnes, near the present Stykkisholm, a cloister, W., iii. 29, 36, vii. 120, 131, 173, 175, 233.
 Helga-staðir, in Reykjardale, N., v. 1, 2, vii. 42, 273.
 Heljardals-heiðr, a mountain-pass between Svarfaðardale and Skagafjorð, vii. 296.
 Helkundu-heiðr, the mountain-pass dividing the North and East Quarters, see Hák. S. ch. 311.
 Hella, near Amótzvað, on the north side of the R. Hvítá, vii. 234, 241.
 Hellinn-Surtz (now called Surtz-hellir), the famous cave, Borgarfjorð, vii. 120.
 Hellis-fitjar, a place near the great cave Hellinn-Surtz, Borgarfjorð, vii. 120.
 Hérað, the lower part of Skagafjorð, N., vii. 140, 262, 266, 329 (see Héraðs-menn, vii. 205, 271).
 Héraðs-dalr, in Skagafjorð, vii. 271, 306.
 Herjólfss-nes, in Greenland, iv. 1.
 Hestþings-hamarr, a place in Skagafjorð where a horse-fight was held, vii. 200, 218, 270, 272.
 Hestfjarðar-heiðr, a mountain-pass from Dýrafjorð, vii. 99.
 Hest-fjörðr, a firth, Ísafjorð, W., vii. 99.
 Hestr, a farm, Borgarfjorð, S., vii. 310.
 Hey-dalr, Mjóvifjorð, the south side of Ísafjorð, W., vii. 52.
 Heydals-á, in Steingrímsfjorð, W., vii. 176.
 Hierusalem, Jerusalem, vii. 14.
 Hirtir, islands in the Hebrides, Great Britain, iv. 34; but erroneously, those islands being situated off Thronðheim, Norway.
 Hitar-á, R., Mýrar, W., vii. 114, 173.
 Hitar-dalr, a dale and a place, W., iii. 9, 23, 24, v. 23, vii. 28, 44, 114, 127, 170, 280.
 Hitar-nes, on the Hitará, Mýrar, W., vii. 1, 233 sqq., 243, 277.
 Hjaltadals-heiðr, a mountain-pass between Eyjafjorð and Hjaltadale, in Skagafjorð, vii. 275.
 Hjaltadals-heiðr, a mountain-pass between Eyjafjorð and Hjaltadale, in Skagafjorð, vii. 275.
 Hjaltalæki, Eyjafjorð, N., v. 17, vii. 260.
 Hjaltastadir, Skagafjorð, vii. 100.
 Hjarðar-dalr, Önundarfjorð, W., vii. 167.
 Hjarðar-holt, Laxárdale, Dales, W., ii. 1, vii. 6, 9, 64, 89, 154, 164, 188, 294.
 Hlað-búð, the hereditary booth of the Snorrungar at the Althing, vii. 80 (cp. ii. 34).
 Hleiðr, in Hleiðar-stillir, in the verse, Leire, Denmark, vii. 69.
 Hleppi-lækr, a brook, Saurbær, W., iii. 18.
 Hlið (now called Lögmans-hlið), Eyjafjorð near Akreyri, vii. 262.
 Hlið, Fljótdals-hérað, E., iv. 23.
 Hlíðar-endi, Rangárvellir, S., vii. 95.
 Hlýrskógs-heiðr, Jutland, Denmark, a battle there, Hs. 2.
 Hlöðum? near Hrafnagil, Eyjafjorð, N., v. 9, 16.
 Hlöðu-vík, near Cape Horn, W., i. 5, vii. 148.
 Hnjóska-dalr (also called Fnjóskadalr), a district north of Eyjafjorð, N., v. 10.
 Hof, Skagafjorð, N., iv. 1, 10, v. 3, 7, vii. 238, 240, 266.
 Hof, Goðdalir, Skagafjorð, N., vii. 286.
 Hof, Vatzdale, N., iv. 19, vii. 181.
 Hof, Vápnafjorð, E., iv. 24, vii. 260.
 Hofshöfði, Flateyjardale, N., Ás. 22.
 Hof-staðir, Skagafjorð, N., vii. 259.
 Hofsteigr, Jokuldale, E., ii. 11, vii. 29.
 Hólar, the bishop's see, in Hjaltadale, Skagafjorð, N., iv. and v. pass., vii. 139, pass.
 Hólar = Reykja-hólar, ii. 10, iv. 7, 18, vii. 103, 106, 108, 184.
 Hólar, in Eyjafjorð, iv. 1.
 Hólar, Vatzdale = Vatzdals-hólar, N., vii. 299.
 Hóla-staðr, the see of Hólar, vii. 210, pass.
 Hóla-vað, a ford in the R. Vatzdalsá, N., vii. 181, 198, 298.
 Hóll, in Saurbær, W., iii. 1.

- Hóll, in Bolungarvík, W., vii. 110.
 Hóll, east side of Skagafjord, vii. 286?
 Hólma-vatn, a lake in Tvidægra, vii. 172.
 Holm-látr, Skógarstrand, W., iii. 25, vii. 38, 178, 309.
 Hólmr, Akranes, S., iii. 30, vii. 233.
 Hólmr = Munk-holmen, Þrónðheimsfjord, Norway, vii. 147.
 Holt, Eyjafjöll, S., vii. 45, 215.
 Holt, Önundarfjord, W., vi. 15, vii. 83, 84, 151, 167, 189.
 Holt, Saurbær, W., iii. 14, vii. 71, 150.
 Holt, Meðalland, E., vii. 215.
 Holt, Skagafjord, N., v. 4.
 Holta-vatn, a lake, Eyjafjöll, S., Ann. 1118.
 Holtavörðu-heiðr, a mountain-pass between Borgarfjord and the North, vii. 89, 174, 182.
 Hóp, a lake, see Miðhóp.
 Horn, Cape Horn, Iceland, W., i. 5, iii. 12, vii. 148, 177, 192.
 Horn? (= Vatzhorn? in Haukadale), W., iii. 25.
 Horna-fjörðr, a firth and district, E., Ás. 9.
 Horn-staðir, Laxárdale, W., vii. 82.
 Horn-strandir, Cape Horn and the adjacent coast, W., iv. 6, vii. 177, 190.
 Hrafnabjörg, near the Althing, ii. 24, vii. 133.
 Hrafnabjörg, Norway, a battle there, iv. 2.
 Hrafnagil, Eyjafjord, N., v. 3, 9, vii. 33, 255, 262, 314.
 Hrapps-ey, an island, Breiðafjord, vii. 157.
 Hraun, in Dýrafjord (Hraunverjar), W., Hs. 4.
 Hraun (undir Hrauni), Mýrar, Borgarfjord (now Staðarhraun), W., vii. 70, 114, 127, 170, 279.
 Hraunár-heiðr, a pass between Hraunárdale, Eyjafjord, and Skagafjord, vii. 318.
 Hraun-dalr, Mýrar, W., vii. 152.
 Hraun-skarpr or Horn-skarpr? a mount? Skagafjord, vii. 145.
 Hreppar, a district, the upper part of Rangárvellir, S., vii. 159.
 Hris-ey, an island in Eyjafjord, iv. 34, v. 17, vii. 81, 191, 260.
 Hrisa-teigr, Eyjafjord, N., Ann. 983 (see Víga-Glúms S.)
 Hróars-holt, Flói, S., vii. 140.
 Hruna-manna-hreppr, a Rape, S., vii. 149, 324.
 Hruni (and Runi), a farm, the residence of Thorvald, S., vii. 15, 27, 44.
 Hrutafjarðar-háls, a neck of land between Hrutafjord and Bitra, vii. 184, 198.
 Hrutá-fjörðr, a firth and district, W. and N., ii. 11, 20, vii. 30, 63, 72, 153, 154, 164.
 Hrutá-staðir, in Gaulverja hrepp, S., vii. 143.
 Húna-flói, the bay, see Flói.
 Hunda-dalr, Miðdalir, W., vii. 89, 308.
 Hundadals-eyrar, *ibid.*, vii. 89.
 Hurðar-bak, a farm on the southern bank of the R. Hvítá, Borgarfjord, vii. 162.
 Hús = Sauðhús, Laxárdale, W., vii. 71.
 Húsa-fell, Hítardale, Mýrar, W., vii. 170.
 Húsa-fell, in Reykjadale norðri, Borgarfjord, S., vii. 238.
 Húsa-vík, Skjálfandi, N., vii. 81.
 Húsa-vík, in Steingrímsfjord, vii. 169.
 Hval-fjörðr, a firth and district, S., vii. 137.
 Hval-grafir, Meðalfellstrand, W., vii. 98.
 Hváll (= Hóll), Saurbær, W., iii. 7, 13, vii. 186.
 Hváll, Rangárvellir, S., vii. 212.
 Hváll, Sóknadale, Sogn, Norway, vii. 222.
 Hval-látr, near Rauðasand, Vestfirðir, W., Hs. 20.
 Hvals-á, a R. and farm, Hrutafjord, W., vii. 72.
 Hval-sker, Patreksfjord, Vestfirðir, W., Hs. 6.
 Hvals-nes, a ness near Cape Reykjanes, S., vii. 60 (cp. Hvalnesingr, vii. 262).
 Hvammr, in Hvamm-sveit, Dales, Breiðafjord, W., the seat of the Sturlungs, iii. 3, 6-36, iv. 18, vii. 2, and pass.
 Hvammr, Vatzdale, N., vii. 80, 103, 180, 181, 270, 285 (residence of Þorsteinn).
 Hvammr, Norðrárdale, Borgarfjord, W., vii. 234, 241.
 Hvamms-dalr, Saurbær, W., ii. 1, 12, iii. 22.
 Hvamms-dalr, the dale in which Hvammr in Hvammsveit is situated, whence—
 Hvammsdals-gerði, the enclosure at the mouth of H., W., vii. 66.
 Hvamms-fjörðr, the firth of H., the southern branch of the Breiðafjord, W., vii. 169, 178, v. 1.
 Hvamms-sveit, the parish of Hvammr, in the Dales of Breiðafjord, W., vii. 67, 152, 178.
 Hvann-eyrr, near the mouth of the R. Hvítá, Borgarfjord, S., vii. 310.
 Hvarf, Cape Wrath, Scotland, Hs. 11.
 Hvarfs-dalr, near Búðardale, Meðalfellstrand, W., vii. 106, 111.
 Hvassa-fell, Eyjafjord, N., iv. 1, 2, 4, vii. 186.
 Hvinverja-dalr (spelt Vinverjadalr), an enclosed valley in the mountain desert, Kjölr, between the north and south of Iceland, vii. 138, 274.
 Hvit-á, the White R., Borgarfjord, with a harbour at its mouth, W., iv. 18, vii.

- 20, 40, 58, 63, 120, 129, 198, 201, 211, 281, 326, pass.
- Hvít-á, the White R., near Skálholt, S., vii. 311 (foot-note), 328.
- Hvítá-dalr, Saurbær, W., iii. 4, vii. 150.
- Hvítár-brú, a bridge (natural?) on the upper Hvítá, Borgarfjord, near Hurðarbak and Síðumúli, vii. 162.
- Hvítár-síða or Síða, a district on the northern banks of R. Hvítá, Borgarfjord, W., vii. 119, 268.
- Hvítár-vellir, at the mouth of the R. Hvítá, Borgarfjord, W., vii. 5, 41.
- Hækings-dalr, Kjós, S., vii. 129.
- Höfða-brekkja, east of the Eyjafjöll, E., ii. 32.
- Höfða-hólar, hillocks, Borgarfjord, near Stafaholt, W., vii. 232.
- Höfða-hverfi, a district, Skagafjord, N., v. 10, vii. 141.
- Höfða-strönd, a coast district, Skagafjord, N., iv. 1.
- Höfði, Miðdalir, Dales, W., vii. 180.
- Höfði, Mýrar, Borgarfjord, near Rauðamel, W., vii. 108, Ás. 14.
- Höfði, Þverár-hlíð, Borgarfjord, W., vii. 180.
- Höfði, Skagaströnd, N., vii. 42, 81, 103, 123.
- Höfn = Þjóðolfshöfn, Meðalfellstrand, W., vii. 64.
- Höku-staðir, Skagafjord, N., vii. 286 (Jarðatal, p. 104, No. 184).
- Hörða-dalr, a dale in Miðdalir, W., vii. 70, 76, 89.
- Hörða-land, a province in Western Norway, vii. 317.
- Hörg-á, a R. in Eyjafjord, N., see the following word.
- Hörgár-dalr, a valley, Eyjafjord, N., iv. 1, v. 5, vii. 145, 256.
- Hörgárdals-á, R. of Hörgárdale (thus, better Hörgá), N., v. 3.
- Hörgárdals-heiðr, now called Hjaltadals-heiðr, between Hjaltadale in Skagafjord and Hörgárdale, N., vii. 265, 285.
- Hörgs-holt, near Miklaholt, Mýrar, W., vii. 108.
- Hörgs-land, in Síða, E., vii. 215.
- Höskullz-staðir, Laxárdale, Dales, W., vii. 4, 103, 188.
- Iða, a farm, Biskups-tungur, S., vii. 160, 311 (foot-note), 322.
- Ílans-borg, St. Giles, in France, Hs. 4.
- Ílu-vellir, in Norway, a battle there, iii. 20, iv. 6.
- Ingólfs-fjörðr, a firth, Hornstrandir, W., vii. 196.
- Ingólfs-höfði, the south headland of Iceland, E.; see Landnáma,
- Ingunnar-staðir, Kroksfjord, W., vii. 84.
- Ír-land, Ireland, iv. 34, Hs. 11.
- Írlandz-haf, the sea north of Ireland, including the Irish Channel, iv. 34.
- Ísafjarðar-djúp, the deep channel of Ísafjord, W., vii. 190.
- Ísa-fjörðr, a firth and the surrounding country, W., ii. pass., vii. 164, pass.
- Ísfríðinga-gil, a chasm and torrent, Þorska-fjord, vii. 53.
- Ís-land, Iceland, passim.
- Jacobs-land, St. Jago Compostella, Spain, Hs. 4.
- Jórsala-borg, Jerusalem, iv. 11.
- Jórsala-heimr, Palestine, vii. 323.
- Jórsalir, Jerusalem, vii. 60.
- Jökla-manna-búð, a booth at the Althing, vii. 104.
- Jökul-firðir, the fjords west of Cape Horn, W., vii. 110.
- Jökuls-á, 'Ice-water,' in Öxarfjord, the R. traversing the Bárðardale, N., vii. 81.
- Jökuls-á, a R. in Skagafjord, also called Vötn, vii. 142, 143, 205, 218, 285.
- Jökuls-á, a R. dividing the South and East Quarters, S.; see Landn.
- Jökulsár-bakkar, the banks of the R. J., Skagafjord, vii. 144, 293.
- Jörfi, in Haukadale, Dales, W., vii. 113, 132, 143 (Hallr á Jörfa).
- Kala-staðir, in Akranes, S., vii. 310.
- Kalda-kinn, a farm, Haukadale, Dales, W., vii. 75.
- Kalda-kinn, a district east of Eyjafjord, N., iv. 6.
- Kálfa-fell, in Síða, E., vii. 211.
- Kálfa-nes, a place near Bær, Borgarfjord, W., vii. 129, 242.
- Kálfa-nes, in Steingrímsfjord, W., iv. 7.
- Kálfa-vík, Skötufjord, Ísafjord, vii. 51.
- Kálfs-háls, a neck of land between Nordrárdale and Þverárhlið, Borgarfjord, W., vii. 180.
- Kálfs-skinn, Eyjafjord, N., v. 7.
- Kálfs-staðir, Skagafjord, iv. 26, vii. 297, 300.
- Kallaðar-nes, Steingrímsfjord, W., vii. 162, 164.
- Kallaðar-nes, Flói, S., vii. 218, 235, 262, 319, Hs. 4.
- Kalmans-tunga, Borgarfjord, near the sources of Hvítá, W., iii. 30, vii. 212, 238, 284.
- Kamb-nes, Dales, W., iii. 25, vii. 152.
- Kambr, in Króksfjord, iii. 8, vii. 186.
- Kantara-bergi, Canterbury, England, Hs. 4.
- Kára-staðir, near the Althing, S., vii. 158, 159.

- Kata-nes, Caithness, Scotland, vii. 115.
 Kaup-angr, a market-place at the bottom of Eyjafjord, N., vii. 102, 288, 318.
 Keldu-dalr, Dyrafjord, W., iv. 19.
 Keldu-nes, west of the R. Jökulsá, Öxarfjord, N., vii. 81.
 Keidur, Rangárvellir, S., v. 1, 15, vii. 22, 54, 86, 103, 119, 130, 135, 165, 212.
 Kerlingar-fjörðr, a firth on the north side of Breiðafjord, W., vii. 41, 42.
 Kerlingar-skarð, a mountain-pass from Stað to Helgafell, W., vii. 108, 173.
 Ketils-staðir, Meðalfellstrand, W., iii. 16, vii. 64.
 Kiðja-skarð, a mountain-pass in Kjöl, vii. 140.
 Kinn = Kalda-kinn, east of Eyjafjord, N., vii. 42.
 Kinnar-staðir, Þorskaufjord, W., vii. 71.
 Kirkbæinga-á, a R. near Kirkjubær, E., vii. 215.
 Kirkju-bær, Kirkby, district Ver, a cloister, E., iv. 16, vii. 215.
 Kirkju-vágr, S., Ann. 1334.
 Kjalar-leið = Kjöl, vii. 311, v. 1.
 Kjalar-nes, a district, S., iv. 4, vii. 117, 141, 155, 328.
 Kjarans-vík, near Cape Horn, i. 4, vii. 148.
 Kjarbóla-garðr (Kjarb-hóla-g.?), a fence or enclosure near Reykjahólar, vii. 187.
 Kjarradálr (it should be Kjarrárdalr), a dale, Þverár-hlíð, Borgarfjord, W., vii. 180.
 Kjós, a district, S., vii. 7, 129 (Kjósverskr, 179).
 Kjöl (now Kjalvegr), the mountain and passage between the north and south of Iceland, v. 21, vii. 27, 134, 155, 172, 211, 215, 316.
 Klaufa-staðir, in Gufudale, north of Breiðafjord, W., vii. 82.
 Kleifar, at the bottom of Gilsfjord, W., iii. 27, iv. 8, vii. 136; the cliffs near that farm, vii. 72, 186, 188.
 Klofi, in Rangárvellir, S., v. 18, vii. 120.
 Klyptir = Sand-klyptir, near Ármannsfell, S., ii. 24, 27.
 Kolbeinsár-ós, a port in Skagafjord, N., vii. 139, 316.
 Kolbeins-dalr, a dale, Skagafjord, N., vii. 240.
 Kolbeins-staðir, Mýrar, Borgarfjord, W., vii. 44, 74, 127, 152, 245, 249, 321, Ás. 11.
 Kolla-bær, in Fljótzhlíð, S., vii. 40.
 Kolla-bær, Þorskaufjord, W., vii. 51.
 Kolla-fjörðr, a firth and district at the bottom of Húna-Flói, W., vii. 75, 136.
 Konungs-garðr, in Bergen, vii. 210.
 Kópa-vík, Arnarfjord, W., vii. 119.
 Koppis-tröð? or appell.? iii. 7.
 Kora-nes, (or Korranes, see Landn.), a ness near Alptanes, Mýrar, W., vii. 233.
 Kristz-kirkja, in Bergen, Norway, vii. 84.
 Kristz-kirkja, in Niðaros, Norway, iv. 10, 25.
 Kristz-nes, in Eyjafjord, N., iii. 4, vii. 201.
 Króks-dalr, off Bárðardale, N., vii. 42.
 Króksfjarðar-eyjar, islands, W., iii. 11.
 Króksfjarðar-múli, the mull of K., north of Gilsfjord (also a farm), W., vii. 186.
 Króksfjarðar-nes, in Króksfjord, iii. 11.
 Króks-fjörðr, a firth and district north of Gilsfjord, W., iii. 8, 15, vii. 53, 84, 139, 186.
 Kroppr, in Eyjafjord, N., vii. 286.
 Krossa-dalr, Tálknafjord, Vestfjords, Hs. 8.
 Krossa-nes, near the R. Blanda? = the present Krossa-vað? vii. 298.
 Krossa-vík, in Vápnafjord, E., iv. 23.
 Kross-eyjar, in Greenland, Ann. 1189.
 Kross-hólar (see Landnáma), hillocks (= those now called Laugahólar?) near Hvamm, W., iii. 21, vii. 303.
 Kross-holt, Mýrar, W., vii. 307.
 Kross-sund, a sound between the two Langeys, Meðalfellstrand, vii. 106, 178.
 Kræklinga-hlíð, a district, Eyjafjord, N., v. 3.
 Kúgalda-staðir, near Hvamm, Dales, iii. 20.
 Kúla = Auðkúla, Arnarfjord, W., vi. 16, vii. 119.
 Kvenna-brekkka, Miðdalir, Dales, W., ii. 1, 18, vii. 38, 79, 89, 90, 157.
 Kvenna-hváll, Meðalfellstrand, W., vii. 113.
 Kvern-grjót (from quarry to mills), Saurbær, W., iii. 18.
 Kvía-bekkr, Ólafsfjord, Eyjafjord, N., v. 11.
 Kvjár-mið, a fishing bank in the firth of Ísafjord, W., vii. 118 (cp. Landnáma).
 Kvíganz-eyrr, a place near Miðá, Sauda-fell, vii. 89.
 Kvígu-vágar, Rosmhvalanes? S., vii. 129.
 Kyr-auga, a place in Akreyjar, vii. 178.
 Land, a district, Rangárvellir, S., Ann. 1315.
 Land-eyjar, a district, Rangárvellir, S., vii. 134.
 Lang-á, a R. on the north side of Borgarfjord, W., vii. 173.
 Langa-holt, Skagafjord, N., vii. 139, 140, 285.
 Langa-holt, in Flói, S., vii. 268.
 Langa-mýrr, near the R. Jökulsá, Skagafjord, vii. 285.

- Langa-nes, the ness east of Melrakka-slétta, E., iv. 34, vii. 188.
- Langár-fors, Mýrar, near Borg, W., vii. 209; see Langá above.
- Langa-vatz-dalr, a dale and passage between Dales and Borgarfjord, iii. 10, vii. 41, 173.
- Lang-ey, an island off Meðalfellzstrand, W., vii. 178.
- Langeyjar-hólmr, Meðalfellzstrand, iii. 25.
- Langi-dalr, a dale off Skógarstrand, W., vii. 113, 246.
- Langi-dalr, Húnastrand, N., iv. 19, vii. 186, 240, 260, 262.
- Lauf-áss, on the northern shore of Eyjafjord, N., iv. 17, v. 3, 10, 17, 18, vii. 81, pass.
- Lauga-land, Eyjafjord, N., v. 1, 9, 17, 19.
- Laugar, in Sælingsdale, near Hvamm, Dales, W., iii. 13, 18, vii. 4.
- Laugar-áss, near Skálholt, Biskupstungur, S., vii. 322.
- Laugar-dalr, eastwards from the Althing, S., vii. 120, 160, 170, 263, 322.
- Laugar-dalr, in Talknastrand, W., vii. 150.
- Laugardals-skörð, a pass near the above, vii. 322.
- Laugar-kambr, in Hrísey, Eyjafjord, N., v. 17.
- Laugar-vatn, a lake, Grímsnes, S., vii. 161, 292.
- Lax-á, Lachs R., in Dales, W., in Laxár-dalr, in Dales, Breiðafjord, W., vii. 75, 103, 178, 186.
- Laxár-dalr, Húnastrand, N., v. 20, vii. 204.
- Laxár-dalr, a dale between Mývatn and Skjálfandi, N., vii. 42, 262, 273.
- Laxárdals-heiðr, a mountain-pass between Dales and Hrítafjord, vii. 84, 138, 211.
- Leiðar-hólmr, a place of Leet-meeting, Miðdalir, Dales, W., iii. 26, vii. 133.
- Leiðólf-staðir, in Laxárdale, W., vii. 188.
- Leirár-garðar, Akranes, S., vii. 129.
- Leir-höfn, a creek on the western side of Melrakka-slétta, N., vii. 192, 193.
- Leiru-bakki, in Land, Rangárvellir, S., vii. 44, 105.
- Leyningr, Eyjafjord, N., v. 21.
- Líka-hlíð, a gate at the churchyard in Skálholt, vii. 160.
- Línakra-dalr, in Miðfjord, N., vii. 145, 184.
- Litla-skarð, in Svarfaðardale, v. 17.
- Ljá, R. (R. Lea, Gaelic), see Ljár-skógar.
- Ljár-skógar, Dales, W., vii. 67, 82, 182, 330.
- Ljósá-vatn, a lake and district north of Eyjafjord, N., iv. 4.
- Lokin-hamrar, Arnarfjord, Vestfjords, W., vi. 12, vii. 167.
- Lóma-gnúpr, west of Svínafell, E., iv. 20.
- Lómagnúps-á, the R. of L., iv. 20.
- Lóns-heiðr, a mountain-pass between the county Lón and the Eastfirths, E., vii. 215 (twice).
- Lukku-borg, Glücksborg, Sleswig-Holstein, iii. 30.
- Lundr, in Reykjadalr syðri, Borgarfjord, iii. 30, vii. 5, 173, 282.
- Lyng-dalr, a dale from which the heath takes its name, S., vii. 160.
- Lyngdals-heiðr, between the Althing and Grímsnes, S., vii. 160, 243.
- Lýsu-hvállr, in Snæfellznes, W., vii. 247 (in Lýshvalls-laug).
- Lýttings-staðir, Skagafjord, N., vii. 285.
- Lækjar-skógr, Miðdalir, Dales, Breiðafjord, W., iii. 18.
- Lög-bergi, the Hill of Laws, Thynwall, Althing, iii. 34, iv. 9 (riða til Lögbergs), vii. 69, 80.
- Lög-rétta, the Legislative at the Althing, iv. 2, 18, vii. 39, 80, 104.
- Lögrinn, Lake Mälaren, Sweden, Ann. 1007.
- Löngu-hlíð, Hörgardale, Eyjafjord, N., v. 9, 12-14, 23, vii. 5.
- Löngu-hlíð (Efrí), *ibid.*, v. 8, 12.
- Málm-ey, an island in Skagafjord, N., iv. 6, vii. 47, Ás. 3-5.
- Mar-bæli, Skagafjord, iv. 14.
- Marðar-Gnúpr, in Vatzdale, N., vii. 285.
- Máriu-kirkja, Niðaros, iv. 10.
- Markar-fljótt, R., Rangárvellir, S., Ann. 1326.
- Más-kelda, Saurbær, W., iii. 12.
- Más-staðir, in Vatzdale, N., vii. 180, 215.
- Meðalfellz-strönd, the peninsula between the two branches of Breiðafjord, iii. 9, 15, vii. 98, 178, 184.
- Meðal-land, a district east of the Eyjafjöll, vii. 135, 215.
- Melar, Akranes, S., residence of Markus, vii. 115, 128, 129.
- Melar, near Ballará, Meðalfellzstrand, W., vii. 106.
- Melar-dalr? Saurbær, W., iii. 18.
- Melr, in Miðfjord (residence of Kalf and Melsmenn), iv. 5, vii. 38, 91.
- Melr, Kvindherred, Hardanger, Norway, vii. 331, Ás. 18.
- Melrakka-hváll, Saurbær, W., vii. 136.
- Melrakka-slétta, the northern peninsula, east of Óxarfjord, N., iv. 6, vii. 162.
- Mið-á, R. in Miðdalir, Dales, W., vii. 89.
- Mið-dalir, the central part of the Dales, near Sauðafell, W., vii. 70.

- Mið-*fitjar*, a place in Borgarfjord, near Skarðz-heiðr, S., vii. 128.
- Miðfjarðar-húls, a neck of land between Hrítafjord and Miðfjord, vii. 182.
- Mið-fjörðr, a firth and district off Húna-flói, iii. 3, vii. 38, 55, 138, 172, 184, 190, 198.
- Mið-garðar, Kolbeinstaða hrepp, Mýrar, W., vii. 113.
- Mið-hóp, at the southern end of the lake Hóp, Húnaafjord, N., vii. 198.
- Mið-hús, in Reykjanes, W., vii. 108, 187.
- Miðja-nes, in Reykjanes, near Reykja-hólar, vii. 187.
- Miðjum-dal (Miðdalr), in Grímsnes, S., vii. 268, 292.
- Mið-skytja, Skagafjord, N., vii. 139.
- Mið-vík, a creek near Aðalvík, Cape Horn, vii. 110.
- Mikla-holt, Mýrar, W., vii. 173, Ás. 1, 2.
- Miklaholtz-hreppr, Rape of, Borgarfjord, W., vii. 108.
- Mikla-vatn, a lake, Skagafjord, vii. 145.
- Mikli-bær, Óslandz-hlíð, Skagafjord, iv. 12, v. 19, vii. 37, 100, 140, 142, 171, 202, 295, 305.
- Mikli-garðr, Eyjafjord, N., v. 22, vii. 37, 162, 186, 255.
- Mikli-garðr, Constantinople, vii. 37.
- Minnðaks-eyrr, an old port near the present Cape Portland, E., vii. 216, 217.
- Mjólka, a place near Bergen, Norway, iii. 30.
- Mjó-syndi, (cp. Dan. Mysunde), the narrow neck in the dale of Svinadale, Saurbær, W., ii. 18, 19.
- Mjóva-fell, Ólafsfjord, Eyjafjord, N., v. 12.
- Mjóvafjarðar-nes, Ísafjord, W., vii. 110.
- Mjóvi-fjörðr, a side fjord to Ísafjord, W., vii. 51, 52.
- Mjóvi-fjörðr, a firth in Austfirðir, E., Hs. 11.
- Mjørs, Lake Mjösen, Norway, vii. 97.
- Mó-berg, in Langadale, Húnaafjord, v. 14, vii. 26, 145.
- Mos-dalr, Dýrafjord, W., vii. 59, Ás. 12.
- Mos-fell, Grímsnes, S., vii. 12.
- Múli, Skálmarnes, on the north side of Breiðafjord, ii. 1, vii. 42.
- Múli, inn neðri (undir Múla), in Saurbær, W., ii. 8 (Múla-land, ii. 11), vii. 150.
- Múli, a mull and farm in Saurbær, W., iii. 11, vii. 188.
- Múli, (Aðal-)Reykjadale, N., vii. 42.
- Múli, in Línakradale, N., vii. 184.
- Munaðar-nes, near Stafaholt, W., vii. 248.
- Munka-þverá (= Þverá), Eyjafjord, N., iv. 3, vii. 19, 32, 135, 292, 296, 313.
- Mý-dalr (now Mýrdalr), Kolbeinsstaða hrepp, Mýrar, W., vii. 127.
- Mýlnu-dalr, near Bergen, Norway, vii. 46.
- Mýrar, a district (whence Mýramenn) on the north side of the Borgarfjord, W., vii. 41, 95, 96, 118, 173, 307, 316, 330.
- Mýrar, a farm in Dýrafjord, W., vii. 73, 95, 167, 175, Hs. 9, 13.
- Mýrdals-eyrr, read Minndakseyrr, vii. 214.
- Myrk-á, R. in Myrkárdale, N., v. 13.
- Myrkár-dalr, off Hörgárdale, N., v. 9, 11, 12.
- Mýrr? Þorgeirr á Mýri, vii. 15.
- Mý-vatn, a lake, N., vii. 262.
- Mæli-fell, in Skagafjord, N., in Mælifellz-dalr, a dale, *ibid.*, vii. 316, 324.
- Mærr (divided into Norð-mærr, Sunn-mærr), a province in Norway, i. 7.
- Möðru-dals-heiðr, a mountain-pass between the North and the East Fjords, N. E., iv. 24.
- Möðru-fell, Eyjafjord, N., v. 1, vii. 34, 88, 103, 262, 290 (better, Möðruvellir, being on the opposite side of the river?).
- Möðru-vellir, in Hörgárdale, west of Eyjafjord, a cloister there, iv. 9, v. 1-9, 17, vii. 24, 26, 34, 130.
- Möðru-vellir, íðri, in central Eyjafjord, iv. 4, v. 1, vii. 215, 262 (p. 173), 296.
- Möðru-vellir, in Kjós, S., vii. 7.
- Mör-tunga, in the district of Síða, E., vii. 215.
- Narfa-staðir, Mela hrepp, Borgarfjord, S., vii. 129.
- Naut-eyrr, Ísafjord, W., vii. 51.
- Nerðri-Strönd (Nyrðri-strönd), the northern part of Meðalfellzstrand, now called Skarðzströnd, W., iii. 2, 4, 15.
- Nes, plur. = Suðr-nes (Alpta-, Kjalar-, Seltjarnar-nes), S., iv. 9, vii. 39, 121, 158, 211.
- Nes? v. 3, vii. 248.
- Nes = Akranes, S., vii. 233, but = Seltjarnar-nes, l. c. line 6.
- Nes = Snæfellz-nes, W., vii. 107.
- Nes, a place close by Reykjaholt, vii. 162, 282.
- Nesjum, in Kirkjuvág, S., Ann. 1384.
- Niðar-óss, 'Niths'-mouth, an archbishop's see, Norway, *passim*, Hs. 11, iv. 3, 25, 34, vii. 131, 147, 327.
- Norðlendinga-tjörðungr, the North Quarter of Iceland (= Eynríðinga fjörðung), ii. 31, v. 17, vii. 317, 326.
- Norðr-á, a tributary R. to the Hvítá, in Borgarfjord, W., vii. 173, 239, 248, 330.
- Norðrár-dalr, the dale from the above river, W., iii. 10, vii. 72, 158, 234, 309.

- Norðrár-dalr, another, Skagafjord, N., vii. 103, 134, 286.
- Norðr-fjörðr, near Cape Horn, vii. 148.
- Norðr-lönd, the northern or Scandinavian countries, vii. 97, 331.
- Noregr, Norway, passim, vii. 1, 32.
- Núpar = Gnúpr, Melrækka-slétta, N., iv. 6.
- Nýja-land, the 'New land' in the American continent, discovered by the brothers Adalbrand and Thorwald, Ann. 1285.
- Næfr-holt, Rangárvellir, near Mount Hecla, v. 20, vii. 5.
- Odda-staðir = Oddi, vii. 130, 131.
- Oddbjarnar-eyjar, islands, = Eyjar in Kaldrana-hrepp? Horn-strandir, W., ii. 6.
- Oddi, the seat of Sæmund Fróði, Jón Loftzson, and the Oddaverjar, Rangárvellir, S., iii. 1, 32, 34, iv. 29, v. 8, 18, vii. 22, 54, 171, pass.
- Oddz-staðir, Reykjadalr syðri, S., vii. 5.
- Ófeigs-fjörðr, a firth in Horn-strandir, vii. 196.
- Ólafs-dalr, in Gilsfjord, W., vii. 71.
- Ólafs-fjörðr, a firth and district west of Eyjafjord, N., v. 4, 11, vii. 81, 163.
- Orkn-eyjar, the Orkneys, vii. 22, 144, 331, Ás. 20, Hs. 3.
- Ós-land, Skagafjord, vii. 146, 286, Ás. 5.
- Óslandz-hlíð, a district, *ibid.*, vii. 295.
- Osló, a town in Norway, vii. 131.
- Óss, in Miðfjord, N., vii. 174.
- Otra-dalr, in Arnarfjord, W., vii. 110, 119, 188.
- Oxa-dalr, off Svarfáðardale, v. 7.
- Patreks-fjörðr, a firth and district, Vestfjords, W., Hs. 6, 7.
- Postula-kirkja, Bergen, Norway, vii. 210.
- Ránar-vellir, a plain in Sælingsdale, W., iii. 21.
- Rang-á, 'Crosswater,' a R., see the following word.
- Rangár-hverfi, a district, Rangárvellir, S., vii. 215.
- Rangár-vellir, a district, S., v. 18, vii. 107, 133, 324, pass.
- Rangæinga-fjórðungur, the South Quarter of Iceland, vii. 14.
- Rapta-hlíð? vii. 28 in a verse.
- Rauða-haf = the Mediterranean, vii. 323.
- Rauða-melr, Mýrar, Borgarfjord, W., vii. 50, 60, 152, 245, Ás. 10, 14.
- Rauða-melr, syðri, *ibid.*, vii. 294.
- Rauðamels-heiðr, a mountain-pass between the Dales and Mýrar, vii. 108, 293.
- Rauða-sandr, a district on the north side of Breiðafjord, W., vii. 5, 164, 166, Hs. 13, pass.
- Rauði-hjalli, a hillock above Kaupang, Eyjafjord, N., vii. 288.
- Rauðs-gil, in Reykjadale nörðri, S., vii. 242, 279, 282.
- Rauðs-lækur, in Hörgárdale, N., v. 12.
- Raums-dalr, a valley, Norway, iv. 2.
- Reyðar-fell (cp. Landn. i. 19), in Reykjadale nörðri? vii. 238.
- Reyðar-múli, near the Althing, S., ii. 24, vii. 12.
- Reykir, in Ölfus, S., vii. 121, 126, 134, 137.
- Reykir, in Reykjadale syðri, Borgarfjord, vii. 5.
- Reykir, in Miðfjord, N., vii. 38, 77.
- Reykir, in Skagafjord (Reykja-laug), vii. 142.
- Reykja-dalr, nörðri (nyrðri), a dale, now Reykholtzdalr, Borgarfjord, S., iii. 30, vii. 42, 173.
- Reykja-dalr, syðri (now Lunda-Reykjadalr), a dale, Borgarfjord, S., ii. 26, vii. 5, 170, 173, 281.
- Reykja-dalr (now Aðal-Reykjadalr), a dale, Skjálfandi, N., iii. 1, v. 1, 2, vii. 87, 103, 128, 218, 266.
- Reykjadals-á, a R. running through Reykjadale nörðri, S., at the junction of which river and the Hvítá was the Amótzvað, vii. 248.
- Reykja-fjörðr, near Vatzfjord, W., vii. 51, 154, 167.
- Reykja-fjörðr, a firth, east of Strandir, Cape Horn, iv. 6.
- Reykja-hamarr, in Svarfáðardale, S., v. 7.
- Reykja-heiðr, a mountain-pass northwards to Öxarfjord, N., vii. 112.
- Reykja-hólar, in Reykjanes, W., ii. 2, 10, iii. 11, vii. 138, 152, pass.
- Reykja-hóll, Skagafjord, vii. 139, 274.
- Reykja-holt, in Reykjadale nörðri, Borgarfjord, S., the seat of priest Paul, Magnus, and from 1205-1241 of Snorri Sturluson, and since of Egil Sölmundsson, ii. 17, iii. 29-36, vii. 21, 173, 248 sqq., 322, pass.
- Reykja-laug, Skagafjord, N., vii. 140.
- Reykja-nes, a peninsula north of Breiðafjord, W., iii. 1, vii. 52, 67, 103.
- Reykja-nes, Cape Reykjanes, S., iv. 18, 34, vii. 63, 87.
- Reykja-nes, the ness north of Reykjafjord, in Horn-strandir, Cape Horn, vii. 84, 190, 194.
- Reykjar-fjörðr, Arnarfjord, W., Hs. 13.
- Reykja-strönd, the coast east of Skagafjord, N., vii. 204.

- Reykja-vað, a ford across the R. Brúará, S., vii. 161.
- Reyri, near Hamar, Norway, iv. 2.
- Ríma-naust, a ship-shed in Grimsey, N., vii. 49.
- Róðu-grund = Holy-Rood-field, the place at Haugsnes, N., where Brand was slain, vii. 205.
- Róm, Róma-borg, Roma, Rome, iii. 30, vii. 15, 97, 209, Hs. 4.
- Rosmhvala-nes, a district near Cape Reykjaunes, S., vii. 128, 129, Ás. 15 (Rosmhvelingar, vii. 20).
- Ruf-eyjar, islands off Skarðstrand, Breiðafjörður, W., ii. 12.
- Runi, see Hrúni.
- Ryðjökull (Rjodokul, near Oslo, Munch iii. 17), near Oslo, Norway, iv. 2.
- Sakka, Svarfaðardale, N., iv. 16, v. 13, 17.
- Salt-hólmr, Breiðafjörður, W., iii. 7, vii. 157.
- Sáms-staðir, Hvítár-síða, Borgarfjörður, W., vii. 213, 233.
- Sandar, in Dýrafjörður, vii. 83, 119, 167, 175, Hs. pass.
- Sand-brekka, a brink, vii. 114.
- Sand-klyptir = Klyptir, near the Althing, ii. 25.
- Sandr = Rauðasandr, vii. 38, 175.
- Sandr, in Ólafsfjörður, N., v. 4, 11.
- Sandr (Sprengrí-sandr), the desert mountain passage between the north and south of Iceland, vii. 42, 165.
- Saud-vatn, a lake near Armannsfell, ii. 23.
- Sand-vík, near Höfðahverfi, Skagafjörður, N., vii. 141.
- Sand-vík, a creek in Grimsey, N., vii. 266.
- Sauð-á, a farm and river, Skagafjörður, N., vii. 204.
- Sauða-fell, Miðdalir, Dales, W., the seat of Sturla Sighvatsson, and later of Hrafn Oddsson, iii. 10, vii. 23, 34, 39, 44, 219, pass.
- Sauða-nes, in Langanes, N., vii. 42.
- Saurbæinga-búð, a booth at the Althing, vii. 58.
- Saur-bær, a district near Gilsfjörður, W., i. 7, ii. 8, 9, iii. 1, iv. 4, vii. 3, 4, 53, 55, 166, 167, 175, 309, pass.
- Saur-bær, a farm, Eyjafjörður, N., iv. 6, vii. 37, 102, 186, 262.
- Saur-bær, in Hvalfjörður, S., vii. 310, 311.
- Saur-bær, Kjalarnes, S., iv. 4, vii. 58, 117, 233.
- Saur-bær, in Rauðasand, W., vii. 38, Hs. 5, 6.
- Saur-hóll, Saurbær, Gilsfjörður, W., vii. 150.
- Sekkr, an island off Raumsdale, Norway, iv. 2.
- Sela-Lón, an estuary near Hitarnes, Mýrar, W., vii. 279.
- Selár-dalr, in Arnarfjörður, W., the seat of Bárð svartir, Seldælir, iii. 10, vii. 1, 167, 175, Hs. pass.
- Selja, an island, Norway, iv. 4.
- Selja-eyrr, a port, Borgarfjörður, W., vii. 20, 115.
- Seltjarnar-nes, one of the Suðr-ness (with Reykjavík), S., vii. 39.
- Sel-vágar, a bay, now Svalvogar, in Sléttanes, W., vii. 177.
- Sel-vágr, a district west of Ölfus, S., vii. 137, 284.
- Sel-vík, a creek on the western side of Skagafjörður, N., vii. 190.
- Seyla, near Geldingaholt, Skagafjörður, N., vii. 276.
- Síða, a district east of Eyjafjöll, the seat of the Síðu-menn (Hall of Síða), E., iv. 20, vii. 11, 211, 215, 234.
- Síða = Hvítár-síða, a district, W., vii. 172.
- Síðu-múli, in Hvítársíða, W., vii. 119, 158, 162, 213, 249.
- Siglu-nes, a ness, the point between Eyjafjörður and Skagafjörður, N., v. 5.
- Silfra-staðir, Skagafjörður, N., v. 6, 8, vii. 103, 144, 204, 265, 286.
- Skaga-fjörður, a firth and the surrounding country, N., pass.
- Skagi, a promontory west of Skagafjörður, N., iv. 34, vii. 190, 192.
- Skál, in Síða, E., vii. 119, 120, 135, 215.
- Skála-brekka, near the Althing, S., vii. 12, 14.
- Skála-holt, the bishop's see, Iceland, S., iv. 3, 15, 17, pass., vii. 159 sqq., 171, pass.
- Skála-nes, a ness on the north side of Breiðafjörður, vii. 82, 83.
- Skála-vík, Vestfjörds, W., iv. 19.
- Skál-eyjar, islands, Breiðafjörður, vii. 149.
- Skálmar-nes, north of Breiðafjörður, ii. 1, 10, vii. 42, Hs. 18.
- Skán-ey, in Reykjadale norðri, Borgarfjörður, S., vii. 87, 158.
- Skarð, Meðalfellstrand (Skarð-strönd), the seat of Snorri, Narfi, and Skarð-Snorri, W., i. 6, ii. 18, iii. 4, vii. 2, 5, 106, 111, 181, 185, 330.
- Skarð, in Norðrárdale (now Skarðs-hamrar), vii. 239.
- Skarð = Svigna-skarð, vii. 307.
- Skarð, Meðalland, E., vii. 135.
- Skarð = Haukadals-skarð, vii. 192.
- Skarð ið eystra, Rangárvellir, S., laid waste by an eruption of Mount Hecla in 1390, v. 18, vii. (55?), 215, 265.
- Skarð ið vestra, Land, Rangárvellir, S., vii. 22, 44, 57, 87.

- Skarða-leið, a pass over Skarðz-heiðr, vii. 170.
- Skarðz-heiðr, a mount between Borgarfjord and Akranes, S., vii. 128, 170.
- Skarðz-strönd = Nerðri-Strönd, the northern part of Meðalfellzstrand, W., vi. 18, vii. 330.
- Skarf-staðir, Meðalfellzstrand, W., iii. 3, 16-21, vii. 64, 290, v. 1.
- Skarta-staðir, Norway, vii. 147.
- Skeið, a district between Hvítá and Þjórsá, S. (Skeiðamenn), vii. 160.
- Skeið, a turf near Reykjahólar, vii. 187.
- Skeið-hólmar, Hörgárdale, Eyjafjord, N., v. 11.
- Skeiðs-hólmar, near Laufás, v. 18.
- Skeljungs-skáli, v. 1. to Skeljungs-staðir, vii. 256.
- Skeljungs-staðir, Skagafjord, N., vii. 256.
- Skíða, a province in Norway, Skien, vii. 317.
- Skíðastaða-laug, Skagafjord, N., vii. 140.
- Skíða-staðir, Skagafjord, N., see the preceding word.
- Skinna-staðir, on the R. Jökulsá, Skjálíandi, N., vii. 81, 162.
- Skjaldabjarnar-vík, near Cape Horn, W., iv. 6, vii. 84.
- Skjaldar-vík, Eyjafjord, N., v. 16, vii. 314.
- Skjald-breið, a glacier near the Althing, S., vii. 268.
- Skjálíandi, a large bay, N., see Landnáma.
- Skjálgs-dalr, a dale, see the following word.
- Skjálgsdals-heiðr, a mount and passage between Skagafjord and Eyjafjord, v. 18, vii. 102, 116, 162, 290.
- Skógar, Eyjafjöll, S., vii. 11, 18, 45, 215, 328.
- Skógar, Mýrar, near Stafaholt, vii. 174 (Jarðatal, p. 53, No. 81).
- Skógar-nes, Miklaholtz hrepp, Mýrar, W., i. 7, vii. 152.
- Skógar-strönd, a coast district on the southern side of Hvammsfjord, W., iii. 25, 26, vii. 108, 131, 180, 197, 330, Ás. 11, 13.
- Skóg-tjörn, Alptanes, S., vii. 211.
- Skorra-vík, Meðalfellzstrand, W., vii. 64.
- Skotland, Scotland, Great Britain, vii. 323, Hs. 11.
- Skríðins-enni, Bitra, W., ii. 3.
- Skúms-staðir, S., iv. 20.
- Skutils-fjörðr, a firth on the southern side of Ísafjord, W., vii. 177.
- Skytja = Miðskytja, Skagafjord, N., vii. 141.
- Skörð = Laugardals-skörð, vii. 322.
- Skötu-fjörðr, a firth on the southern side of Ísafjord, W., vii. 52.
- Sleða-áss, a ridge near Ármannzfell, Althing, S., ii. 24, 27, vii. 80.
- Slétta, a district north of Jökulfjords, near Cape Horn, vii. 110.
- Slétta = Melrakkas-slétta, v. 17.
- Slétta-nes, a ness between Dýrafjord and Arnarfjord, W., vii. 177, Hs. 12.
- Sujó-fjöll, the north side of Ísafjord, W., iii. 1, vii. 51.
- Snóks-dalr, Miðdalir, Dales, Breiðafjord, W., vii. 8, 38, 309.
- Snorra-vað, a ford in the R. Sælingsdale, ii. 8, iii. 21.
- Snaðfellz-nes, the peninsula between Borgarfjord and Breiðafjord, W., iii. 24, iv. 34, vii. 67, 76, 197, 290, 330.
- Snaðdubeins-staðir, in Reykjadale norðri, S., vii. 248.
- Sogn, a fjord, Norway, i. 5, vii. 222.
- Sól-heimar, in Skagafjord, N., vii. 140, 142.
- Sópanda-skarð, a pass between Dales and Borgarfjord, over Langavatzdale, W., vii. 61.
- Staðar-bakki, Miðfjord, N., iv. 27.
- Staðar-fell = undir Felli íðra, Meðalfellzstrand, vii. 330, Ann. 1336.
- Staðar-hóll, Saurbær, W., ii. 2, 19, iii. 1, vii. 4, 6, 62, 150, 152, 166, 219, 221, 332.
- Staðr, in Skagafjord, N., vii. 186, 200, 202, 209, 320, 324 (cp. Staðar-Kolbeinn).
- Staðr, Snaðfellznes (now Staðr á Ölduhrygg or Staðarstaðr), the residence of Ari Thorgilsson the Strong, Thord Sturluson, Böðvar Thordson, etc., W., vii. 2, 39, 40, 116, 120, 222 sqq., 321.
- Staðr, Hnútafjord, N., iii. 1, vii. 74, 77, 184, 186, 241.
- Staðr, Köldukinn, N., iv. 6, vii. 42.
- Staðr, Cape Stadt, Norway, vii. 40, 97.
- Stafa-fell, near Ingolfshöfði, E., iv. 23.
- Stafa-holt, the residence of Snorri, Olave hvítaskáld, etc., Borgarfjord, W., iii. 30, vii. 44, 56, 58, 92, 95, 173, 236, pass.
- Stagl-ey, an island in Breiðafjord, W., vii. 80 (cp. Skíða R.)
- Stakka-berg, Meðalfellzstrand, vii. 113.
- Stakkar (Stökkum), in Rauðasand, W., vii. 38, 39, Hs. 6, 13.
- Staurr (fyrir Stauri), Scotland, Hs. 11.
- Steði, in Sogn, Norway, vii. 222.
- Steinbjarnar-tunga (or Sveinb.?), Reykjanes, W., vii. 72.
- Steingríms-fjörðr, a firth and district of Húna-flói, W., vii. 30, 32, 67, 138, 169.
- Steinn, Norway (Oláfr af Steini), vii. 103, 148, 149.
- Steins-holt, Gnúperjia hrepp, S., vii. 44.
- Steins-hylr, ii. 19.
- Steins-vað, a ford on the R. Hvítá, Borgarfjord, vii. 158.

- Steinþórs-staðir, in Reykjadale norðri, S., vii. 260.
- Stiga-gnúpr = Stigi, vii. 196.
- Stigi, the headland on the north side of Ísafjörð, W., Hs. 20.
- Stokka-hlóður, Eyjafjörð, N., vii. 48.
- Stóru-vellir, Land, Rangárvellir, Ann. 1315.
- Strandir = Horn-strandir, east of Cape Horn, ii. 4, vii. 138, 175, 177, 190 sqq., Hs. 16.
- Straumi-fjörðr, a port near the present Búðir, Snæfellsnes, iii. 2, vii. 248.
- Stram-nes, Horn-strandir, Ann. 1322.
- Strönd, a farm in Selvág, S., vii. 137.
- Strönd = Skarðsströnd, vii. 106, 330.
- Strönd, the southern coast of Snæfellsnes, S., vii. 232, 233.
- Strönd, syðri = the southern Meðalfellzstrand, now called Fellströnd, opposite Nerðri-Strönd = Skarðsströnd, S., iii. 2, vii. 64, 66.
- Strönd (now Skógs-strönd), Eyjafjörð, v. 3, vii. 309.
- Stýfinga-dalr, near Ölfusvatn, S., vii. 239 (now Stýflisdalr).
- Stöðlar, a place on the premises of Skálholt, the malking place? vii. 161.
- Súða-vík, in Ísafjörð, W., iv. 19, vii. 110, 167, Hs. 14, 18.
- Suðr-eyjar, Sudor, the Hebrides, iv. 34, vii. 319 (foot-note), Hs. 11.
- Suðr-nes, the southern nesses, Kjalar-, Alpta-, Seltjarnar-nes, S., vii. 119.
- Suðr-vegar, the South of Europe, iii. 30, v. 8, vii. 46.
- Súganda-fjörðr, a firth and district, Vestfjörðs, W., Hs. 15.
- Sund-laug, vii. 247.
- Sunnlendinga-fjórðungur, the South Quarter of Iceland, vii. 317, 327.
- Sval-barð, a district, N., see Svalberðingur, vii. 273.
- Svarb-hóll, Hraun hreppur, Mýrar, W., vii. 114, 127.
- Svarfáðar-dalr, a dale in the west of Eyjafjörð, N., iv. 15, 16, v. 4, vii. 42, 313.
- Svartár-dalr, a district, Skagafjörð, N., vii. 142, 274.
- Svarthöfða-steinn, a rock in Eyjafjörð, N., v. 5.
- Svefn-eyjar, islands, near Flatey, Breiðafjörð, W., vii. 111, 175.
- Sviðnur, islands, near Flatey, Breiðafjörð, vii. 98.
- Svigna-skarð, Borgarfjörð, W., vii. 65, 173, 303.
- Svína-dalr, a dale between Hvammsveit and Saurbær, W., ii. 8, 19, vii. 136, 188.
- Svína-dalr, near Akranes, S., vii. 129.
- Svína-dalr, a dale east of Vatzdale, N., vii. 285.
- Svína-fell, near Ingólfshöfði, E., iv. 16, vii. 6, 7, 50, 215, pass., Ás. 9.
- Svína-fjall = Svínafell, iv. 21-27.
- Svína-nes, a ness on the north side of Breiðafjörð, W., vii. 80, 330.
- Svína-skógr, Meðalfellzstrand, W., iii. 2.
- Svína-vatn, a lake and farm, Húnaafjörð, N., iv. 5, vii. 164, 205, 238.
- Svína-vatn, a little lake east of Lyngdalsheidi, S., vii. 160.
- Svin-bjúgr, a mountain-pass between the Dales and Hitardale, W., vii. 170 (see Skíða-ríma).
- Svinbjúgs-dalr, a dale north of Svinbjúg, vii. 170.
- Svíþjóð, Sweden, vii. 209, 331.
- Sygna-kleif, near Cape Horn, i. 5.
- Sygna-skarð = Svignaskarð, vii. 95.
- Sælings-dalr, a dale and farm, Hvammsveit, W., ii. 18, 19, iii. 9, vii. 3, 136, 252.
- Sælingsdals-á, R. in the preceding dale, ii. 8.
- Sælingsdals-tunga, in Sælingsdale, W., ii. 1, 19, iii. 4, 6, 11, vii. 88, 150, 178, 252, pass.
- Sæmundar-hlíð, a district, Skagafjörð, N., vii. 139, 140, 240, 285, 298.
- Sævar-land, a farm in Eyjafjörð, N., in Sælendingur, vii. 262.
- Sölófs-fell, a mount, Vestfjörðs, W., Hs. 9.
- Sörla-stofa, a house, Ás. 9.
- Tálkna-fjörðr, a firth and district, Vestfjörðs, vii. 38, Hs. 1, 7, 17.
- Tautra, an island and cloister near Niðaros, Norway, vii. 270.
- Teigr, in Fljótz-hlíð, S., vii. 329.
- Tindar, in Kroksfjörð, W., vii. 186.
- Tjalda-nes, in Arnarfjörð, W., Hs. 17.
- Tjalda-nes, Saurbær, W., i. 7, vii. 57, 71, 120, 157, 178.
- Tjörn, in Svarfáðardale, N., v. 7.
- Tjör-nes, a ness or headland, east of Skjálfandi, N., vii. 49.
- Torfa-staðir, near Bólstaðarhlíð, N., vii. 184.
- Traðar-dalr, Saurbær, W., iii. 9.
- Trékylis-ey, an island off Trékylisvík, vii. 190.
- Trékylis-vík, a fjord in Strandir, east of Cape Horn, vii. 177, 190.
- Trölladyngjur, a volcanic mountain in the north of Iceland, Ann. 1151.
- Tröllatunga, Steingrímsfjörð, W., ii. 2.
- Tunga, a district, the tongue of land between R. Svartá and Jökulsá, Skagafjörð, N., vii. 142, 255, 259, 285.

- Tunga = Bræðra-tunga, near Skálholt, S., vii. 6, 140, 159, 170, 178, 221, 328.
 Tunga = Sælingsdals-tunga, W., ii. 11, iii. 9, 11, vii. 71, 119, 178, 188.
 Tunga = Deildar-tunga, iii. 30, 32, vii. 5.
 Tunga, in Meðalland, E., near Kirkjubær, vii. 215.
 Tunga (now called Núpsdals-tunga), in Grúpsdale, Miðfjord, N., vii. 238.
 Tunga = Grísar-tunga? vii. 307.
 Tungu-fjall, a fell in the district Fljót, N., vii. 252.
 Tungu-múli, Barðastrand, W., vii. 60.
 Túns-burgi, a town, Vikin, Norway, iv. 2, vii. 97, 131, 317.
 Tví-dægura, a mountain-pass between the North and Borgarfjord, vii. 172, 182, 238.
 Úlfs-staðir, in Skagafjord, N., vii. 205, 252, 320.
 Úlfs-staðir, in Reykjadale nörðri, W., vii. 85.
 Una-dalr, east of Skagafjord, N., vii. 286.
 Upp-lönd, a province, central Norway, iv. 2.
 Upp-salir, Skagafjord, N., v. 6.
 Upsar, in Svarfárdale, N., iv. 16.
 Urðir, in Svarfárdale, N., v. 8, 17.
 Út-firðir, the outer fjords in Ísafjord, W., vii. 99, 197.
 Vaðill, Barðastrand, a port, W., vii. 3, 52, 60, 72.
 Vágur, near Reykjafjord, Ísafjord, W., vii. 82.
 Vaglar, in Hörgárdale or Skagafjord? iv. 4.
 Vala-dalr, Seilu hrepp, Skagafjord, vii. 138, 140.
 Vala-hrís, a place, Skjálfandi, N., vii. 42.
 Valbjarnar-vellir, a plain and farm west of Hvítá, Mýrar, Borgarfjord, W., vii. 41, 248.
 Valda-staðir, Kjós, S., vii. 129.
 Valhallar-dilkr = Dilkr, Althing, vii. 69.
 Val-höll, a booth at the Althing, vii. 85, 104.
 Valla-holt, in Skagafjord, vii. 204.
 Valla-land = Vellir, in Rangárvellir, S., vii. 40.
 Valla-laug, a bathing-place, Skagafjord, N., iii. 4, vii. 139, 293, 294.
 Valla-vað, a ford in R. Hvítá, near Hvítárvellir, vii. 281.
 Vals-hamar, in Skógarstrand, W., vii. 60, Ás. 13.
 Valshamars-eyjar, isles of, *ibid.*, vii. 60, 67.
 Valþjófs-staðir, in Fljotzdals-hérað, E., iv. 3, vii. 271, 274, 276, Hs. 5, 18.
 Vápná-fjörðr, a firth and district, Austfirðir, E., iv. 16, 24, Hs. 18, Ás. 9.
 Varð-gjá, at the bottom of Eyjafjord, N., vii. 313.
 Varma-vatn, Öxnadale, Eyjafjord, N., v. 12.
 Vaskár-dalr, a side valley of Öxnadale, Eyjafjord, N., vii. 318.
 Vatz-dalr, a district, Húnastrand, N., iv. 19, v. 2, vii. 138, 185.
 Vatzdals-á, R., N., vii. 298.
 Vatz-endi, in Vestrhóp, N., iv. 9.
 Vatz-fjörðr, a farm, the seat of the Vatzfirðingar, Ísafjord, ii. 2, 14, iii. 29, vii. 51, 52, pass.
 Vatz-fjörðr, a firth on the north side of Breiðafjord, Hs. 20.
 Vatz-hamrar, near Bæ, in Borgarfjord, S., vii. 128.
 Vatz-heiðr, a pass between Mýrar and Skógarstrand, W., vii. 70.
 Vatz-hlíð, a district near Ljósavatn, N., vii. 42.
 Vatz-hólmr, a holm in the lake Ulfsjotzvatn? S., vii. 140.
 Vatz-holt, Snæfellznes, W., vii. 248.
 Vatz-horn, in Haukadale, Dales, W., vii. 305.
 Vatz-skarð, a pass between Skagafjord and Húnastrand, vii. 138, 180, 240, 261, 272, 293.
 Vellir, in Svarfárdale, N., iv. 15, v. 18, vii. 41, 124.
 Vellir, the plains neighbouring on the Althing (Vellir efri, or the upper plains, opposed to the nether ones), ii. 21, 23, 26, vii. 80, 104.
 Vellir = Valbjarnarvellir, vii. 41.
 Vellir = Hvítárvellir? vii. 90, 173.
 Vellir = Rangárvellir, S., vii. 263, 328.
 Ver (Álpta-ver), a district east of Eyjafjöll, E., iv. 20, 171, 215.
 Vestfirðinga-fjórðungr, the west Quarter of Iceland, ii. 19, 31, vii. 28, 58, 327.
 Vestfirðir, the Westfjords, the indented peninsula between Breiðafjord and Ísafjord, iv. 7, 34, vii. pass.
 Vestliða-eyrr, a little ore or ness in Hvammsfjord, near Snóksdale, vii. 293, 294, 309.
 Vestmanna-eyjar, islands off Eyjafjöll, S., vii. 40, 43, 44, 147, 211, 212.
 Vestr-eyjar, the northern group of islands in Breiðafjord, vii. 98.
 Vestr-hóp, a lake and district in Húnastrand, N., iv. 9, vii. 252, 267.
 Við-ey, isle of, near Reykjavík, S., a cloister founded there, vii. 57, 129, 160, 215, 233, 322.
 Víði-dalr, a dale or district, Húnastrand, N., iii. 1, vii. 38 (Viðdælir, 38), 74, 185, 238, 296.

- Víði-kjörri (now Víði-ker), near Ármannsfell, S., ii. 23, vii. 152, 268.
- Víði-mýrr, Skagafjord, N., seat of Kolbeinn Tuma son, iv. 18, v. 8, 10, vii. 45, 79, 238, pass.
- Víðines, Hjaltadale, Skagafjord, N., vii. 26-28, Hs. 14.
- Víðivellir, Skagafjord, N., iv. 1, 25, vii. 139, 142.
- Víðvik, Skagafjord, N., iv. 14, vii. 81, 260, 286, 295.
- Vígólfsstaðir, Meðalfellstrand, W., vii. 113.
- Vigr, isle of, Ísafjord, W., Hs. 8.
- Vík, a province, southern Norway, iv. 2, 14, vii. 13, 34, Ás. 15.
- Vík, a farm in Skagafjord, near Stað, N., vii. 146, 205.
- Vík = Trékyllis-vík, vii. 194.
- Víkings-gil, a gill or chasm, Meðalfellstrand, vii. 64.
- Víkr, the smaller bays in Westfjords, Hs. 7.
- Villingadals-heiðr, a mountain-pass between Skagafjord and Eyjafjord, N., vii. 116.
- Villingaholt, a district, Flói, S., vii. 134.
- Vinverja-dalr, see Hvinverja-dalr, vii. 218, 311 (foot-note).
- Vöðla-heiðr, a mountain-pass northwards from Eyjafjord, N., vii. 165, 230, 273, 288.
- Vöðlar, the ford or shallows at the bottom of Eyjafjord, N., see the preceding word.
- Völlr, in Rangárvellir, S., vii. 271.
- Vörðufell, in Skógarstrand, W., vii. 61.
- Vötn = Héraðsvötn = the R. Jökulsá, in Skagafjord, vii. 139, 140, 274.
- Ytra-fjall (Íðra?), Meðalfellstrand, vii. 113.
- Þaralátr-fjörðr, a firth near Langanes, N., iv. 6.
- Þernu-vík, Westfjords, west of Cape Horn, W., vii. 167, 177.
- Þingeyrar, a cloister, Húnastrand, N., iii. 6, iv. 5, 19, 27, v. 16, 24, vii. 252, 260.
- Þingeyra-staðr = Þingeyrar, vii. 142.
- Þingeyrr, in Dýrafjord, W., vi. 20.
- Þingnes, Borgarfjord, W., vii. 20, 158, 173, 318.
- Þing-skálar, Rangárvellir, S., vii. 11, 324.
- Þing-völlr, the farm at the Althing, vii. 5, 12, 16, 39, 158, 159, 173, 322, 330.
- Þjóðólfs-holt, near Hvítárvellir, Borgarfjord, W., vii. 41, 182.
- Þjórs-á, R., S., vii. 134, 166, 328.
- Þjórsár-dalr, a district on the R. Þjórsá, S., vii. 12.
- Þorbergs-staðir, Dales, Breiðafjord, W., vii. 67, 76, 84, 211.
- Þorbrandz-staðir, Norðrárdale, Skagafjord, N., vii. 134.
- Þorgeirs-dalr, a dale off Thorskaafjord, vii. 53.
- Þorgeirs-fell, in Snæfellznes, W., vii. 243.
- Þorkels-hváll, in Víðidale, N., iv. 9, vii. 74.
- Þorleiks-staðir, in Blönduhlíð, Skagafjord, N., vii. 146.
- Þorn-berg, Norway (Alf of Th.), vii. 97.
- Þóróddz-staðir, Ólafsfjord, N., vii. 81.
- Þórólfs-höfn, Meðalfellstrand, W., iii. 3.
- Þorska-fjörðr, a firth north of Reykjanes, W., vii. 53, 71.
- Þórs-mörk, a woodland, Rangárvellir, S., vii. 328.
- Þórsnes, near Helgafell, where the þing was held, W., vii. 112 (cp. Þórsnes-þing).
- Þórsnes-þing, vii. 66.
- Þorsteins-stigr, a place in Víðidale, N., vii. 38.
- Þórunnar-ey, a little island in the R. Þverá, Eyjafjord, vii. 288, 292.
- Þóru-staðir (now Þóris-staðir), Grímsnes, vii. 160.
- Þorvaldz-dalr, in Eyjafjord, N., v. 7.
- Þrándar-holt, Rangárvellir, S., vii. 329.
- Þróndheimr, Drontheim, a province, Norway, iii. 30, iv. 10, vii. 208, 228, Ás. 15.
- Þúfna-vellir, Eyjafjord, vii. 286.
- Þver-á, R. in Borgarfjord, W., in Þverárleið.
- Þver-á in Litla, R., the lesser and nethermost river of that name, Eyjafjord, N., vii. 288, 292.
- Þver-á, a R. and farm east of Jökulsá, Skagafjord, vii. 256.
- Þver-á, in Laxárdale, Mývatn, N., vii. 273.
- Þver-á, a farm, Holtz hrepp, Skagafjord, N., v. 12.
- Þver-á, Eyjafjord, N., a cloister (= Munka-Þverá), seated on the upper Thverá, iv. 1, 3, 7, v. 1, vii. 143, 165.
- Þverár-dalr, see Þverdallr.
- Þver-brekka, Öxnadale, Eyjafjord, N., vii. 101.
- Þver-dalr (Þverárdalr), Saurbær, W., iii. 9, 111, vii. 150.
- Þverdals-á, R. in Saurbær, W., ii. 19.
- Þver-firðir, the cross fjords, south of Ísafjord, vii. 177.
- Þver-fjall (now Þverfell), Saurbær, W., vii. 150.
- Þýðeskt-land = Germany, vii. 97.
- Þýjar-hólmi, in the Gotha R., Sweden, Ann. 1303.

- Þykkvi-bær, in Ver, E., a cloister, vii. 215.
 Þykkvi-skógr, Miðdalir, W., vii. 308.
- Æð-ey, an island, Ísafjord, W., vii. 98, 118, 120, 148, 177, 197.
- Ögmundar-brekka, a brink, v. 10.
 Ögr, Ísafjord, near Vatzfjord, W., vii. 110, 154, 167.
- Ölfus, a district, near Ölfusá, S., vii. 121, 126, 132, 134, 159.
- Ölfus-á, a great river between the lake Ölfus-vatn and the sea at the port Eyrar, vii. 219, 239.
- Ölfusár-ós, a port at the mouth of that river, Ann. 1337, = Eyrar.
- Ölfus-vatn, the lake of, vii. 178 (bær at Ölfus-vatni), 239.
- Ölfus-vatn, a farm near the lake of that name, S., vii. 179.
- Önguls-staðir, in Eyjafjord, N., vii. 313.
- Önundar-fjörðr, a firth, Westfjords, W., iv. 1, vi. 15, vii. 110, 151, 197.
- Örlygs-staðir, near Víðivellir, Skagafjord, a battle there, vii. 143 (Örlygsstaðafundur).
- Öxar-á, a R. at the Althing, vii. 12.
- Öxar-fjörðr, a firth and district near Langanes, N., iii. 4, iv. 16, 24, vii. 42, 81, 172, 202, 286.
- Öxar-heiðr, a mountain-pass between Fljótsdale and the Fjords, E., vii. 18.
- Öxna-dalr, a dale and district, Eyjafjord, v. 3, 12, 13.
- Öxnadals-heiðr, between Eyjafjord and Skagafjord, N., vii. 23, 172, 190, 199, 256, 285.
- Öxna-hváll, Hörgárdale, N., v. 4, 8, 13, 18, 19, vii. 256, 262.
- Öxna-tungar, a baiting-place on entering Arnarvatzheiðr, vii. 284.
- Öxn-ey, isle of, Breiðafjord, W., vii. 64, 330.

INDEX II.

NAMES OF PERSONS.

The Roman numerals refer to the Saga, the figures to the chapter.

Ann. = Annals. Ás. = Árons Saga. Hs. = Hrafn Saga.

d. = dóttir or daughter. s. = son. m. = married.

- Abel, king of Denmark, vii. 209.
Aðal-rikr, see Oðalrikr, iii. 4, 5.
Aðal-steinn (Athelstane), djákn, Reinallz s., Hs. 19.
Agatha, abbess, iv. 15.
Akrnesingar, vii. 129.
Al-dís, Halldórs d., m. Jón Loðmundar s., vii. 1.
Al-dís, Böðvars d., a sister to Thorgils Skarði, m. Thord Hitnesing, vii. 221.
Al-dís, Sigmundar, d. of Húsafell, vii. 243.
Al-dís, Sigmundar d., m. Arnór Tumason, vii. 1; Asdis, vii. 46.
Al-dís, Eyjólfis d. óða, m. Lopt, vi. 13.
Al-dís, Þorgils d., Odda sonar, m. Órnolf Kolla son, iii. 1, 6.
Alexander, pope, vii. 326.
Alexius, a Greek emperor, vii. 14.
Álf-eiðr, m. Hall Ásbjarnar son, v. 10.
Álf-eiðr, Þorvarðz d. ins auða, m. Gizur Hallz son, v. 3, vii. 15.
Álf-eiðr, Tuma d., Arnórs s., m. Ingimund, vii. 1, 6, 274, 276.
Álf-eiðr, Þorleifs d. beiskalda, vii. 1.
Álf-eiðr, Eyjólfis d., Jóns s., vii. 1, 131, 134.
Álf-eiðr, Njáls d. of Skógar, m. Orm Svínfelling, vii. 1, 215.
Álfr, of Þornberg, a Norseman, vii. 57.
Álfr, í Dölum, ii. 2.
Álfr, Guðmundar s., in Gröf, vii. 146.
Álfr, Snorra s., iii. 20.
Álfr, bóndi, iii. 26.
Álfr, Þorgils s., vii. 181.
Álfr, Þóróddz s. jarls, iii. 10.
Álfr, Órnólfs s., í Fagradal öðrum, iii. 2, 27.
Áli (A. S. Anila, Beowulf), Oddz son, called augði, the grandfather of Hrafn Oddz-son, Hs. 17.
Áli, father of Teit (= the preceding?), vii. 134.
Almarr, Þorkels s., vii. 175, 181, 189, 208.
Alm-geirr, Blásius s., vii. 188.
Álöf (or Ólöf), Benedikts d., vii. 145.
Álöf, daughter of Bitru-Oddi, ii. 2.
Álöf, d. Sigurðar Orms-í-auga, iii. 2.
Álöf, m. the priest Thorgrim, iii. 12.
Álöf, Þorgils d., Odda s., m. Snorri Kalfs s., iii. 1.
Álöf, Vilhjalms d., mistress of Hvamm-Sturla, vii. 1 (in iii. 2 something is dropped).
Álöf, Tryggva d., m. Jósep, iii. 15.
Álöf, Benedikts d., vii. 145.
Ambrosius, biskup, St. Ambrose, iv. 22, 24.
Ámundi, Úlfis s., the first husband of Ragneid in Selárdal, vii. 1, Hs. 10.
Ámundi, a poor farmer, vi. 17.
Ámundi, slain at Örlýgstad, vii. 143.
Ámundi, Guðmundar s. griss, ii. p. 400.
Ámundi, Árna son, a smith and poet (cp. Páls S.), vii. 64; died 1229.
Ámundi, auga, vii. 163; called Hámundur auga, vii. 165.
Ámundi, Bergs s., the father of Berg, m. Þóra Þorvarðz d., vii. 4, 80, 125, 138, 222, 306.
Ámundi, Kodrans s. (or Konráds s.), iv. 2.
Ámundi, Þorsteins son, grandson of Jón Loptz son, vii. 1, 44, 45.
Ámundi, biskups-frændi, vii. 235, 255.

Andreas or Andrés (Andrew), Þorsteins s., Jóns s., Loptz s., vii. 1, 44.
 Andreas, Sæmundar s., Jóns s. of Oddi, vii. 22, 44, 86, 131, 135, 220, 260; died 1268.
 Andreas, Orms s. Breiðbøelings, vii. 22.
 Andreas, son of Rafn lagman, an Orkneyer, vii. 115.
 Andreas, Gunna s., Andrés s., a great-grandson of Svein Ásleifar son of Orkney, vii. 115.
 Andreas, Sveins s., Ásleifar s., grandfather of the preceding, vii. 115.
 Andreas, Brandz s., vii. 256.
 Andrés, Gjafvaldz s., vii. 329.
 Ánu, Áskels son, vii. 193, 195.
 Ara-synir (Ari and Rögnvald), vii. 90, but better Ílluga-synir, see vii. 182.
 Ari, Einars s., Ara s., iii. 1.
 Ari, Más s., of Reykjanes, ii. 2.
 Ari, Þorgeirs s., Halla s., father of bishop Guðmund, m. Ulfeid Gunnars d., iii. 9.
 Ari, Þorgils s., Ara s., of Reykjanes, ii. 3, iii. 4, iv. 1.
 Ari, Þorgils s., prestr Fróði (Ari the historian), vii. 14; died Nov. 9, 1148.
 Ari, Þorgils son, sterki, of Stað in Snæfellznes, grandson of the preceding, iii. 30, vii. 1, 2, 15; died June 18, 1188.
 Ari, Böðvars s., iv. 4.
 Ari Magnús s., son of priest Magnús and Hallfrid Ara d. Fróða, vii. 21.
 Ari, Árna s., of Lund, iii. 30.
 Ari, Ara son, brother to Rögnvald, vii. 74, 79.
 Ari, Ingimundar s. (Jóns s.?), kinsman of Thord kakali, vii. 190, 214, 219, 236, 253 sqq., 316; born 1226, drowned 1259.
 Ari, Finnz s., vii. 205.
 Ari, Gunnlaugs s., vii. 188, 330.
 Ari, Steins s., of Bæ, vii. 186.
 Ari, Smið-Skeggja s., vii. 271.
 Ari, of Lund, in Reykjadale, vii. 173.
 Ari, Oddvaksr son, vii. 82.
 Ari, a person, vii. 106.
 Arnaldr, patriarch of Jerusalem, vii. 14.
 Árna-synir, vii. 136.
 Arn-björg, Arnórs d., Tuma s., m. Órækja, vii. 1, 46, 91, 120.
 Arn-björg, Oddz d., Gizurar s.; m. Sigmund, Orms s., Jóns s., the younger of Svínafell, vii. 1.
 Arn-björg, Ögmundar d., Helga s., a nun, vii. 215.
 Arn-björg, Skeggja d., Njál's s., m. Guðmund Þorsteins s., vii. 215.
 Arn-björn, salt-eyða, a Norseman, vii. 153, 162.

Arn-björn, chaplain to Snorri in Reykja-holt, vii. 156.
 Arn-dís, Geirmundar d., m. Hyrning, i. 7.
 Arn-dís, Páls d., Sölva s., m. Guðmund dýri, iii. 30, v. 9.
 Arn-dís, Steinólfs d. lága, i. 7.
 Arn-dís, Tuma d., Arnórs s., vii. 1.
 Arn-finnr, Þjófs son, vii. 147.
 Arn-fríðr, Bjarnar d., vii. 146.
 Arn-fríðr, Þorsteins d. of Hof, m. Digr-Helgi, vii. 215.
 Arn-geirr, Spak-Böðvars s., father of Arnórr, vii. 1.
 Arn-geirr, father of Snorri, iv. 6.
 Arn-geirr, Auðunnar s., iii. 21.
 Arn-geirr, Böðvars s., iv. 1.
 Arn-gerðr, Ásólf's d., iii. 13.
 Arn-gerðr, Torfa d., vii. 76.
 Árni, Grims s., vii. 1.
 Árni, Ketils s., Þorleifs s. beiskalda, vii. 1.
 Árni, Þorláks s., bishop of Skálholt (fyrrir), iv. 15, vii. 332; died April 17, 1298.
 Árni, Helga s., bishop of Skálholt (síðari), a nephew of the preceding, vii. 215; died Jan. 21, 1320.
 Árni, fjöru-skeifr, a Norseman, ii. 7-9 (see Sig. s. Jorsala fara).
 Árni, óreiða, Magnús son, Ámunda s., m. Hallbera Snorra d., vii. 40, 44, 78, 150, Ás. 18; died Nov. 23, 1251.
 Árni, the seventh abbot of Þverá, vii. 165; died 1252.
 Árni, Þorvarðz s. prestz, iii. 30.
 Árni, bishop of Bergen, vii. 84.
 Árni, Bassa s., iii. 19, 21.
 Árni, Bjarna s., iii. 21.
 Árni, Gils s., iii. 18.
 Árni, Gils son, Kormaks s., vii. 80.
 Árni, Bjarna s., of Hólm, iii. 30.
 Árni, rauð-skeggr, iv. 19.
 Árni, of Skúmstaðir, a priest, iv. 20.
 Árni, a bonder of Lómagnúp, iv. 20.
 Árni, Surtz s., Hs. 7.
 Árni, a person, Hs. 7.
 Árni, Brandz son, Gunnhvatz s., vii. 40.
 Árni, a priest, vii. 49, Ás. 9.
 Árni, Auðunnar son, of Ýtrafell, Meðalfellzstrand, vii. 66, 82, 113, 143, 148.
 Árni, brattr, Austmaðr, vii. 119.
 Árni, beiskr, vii. 154, 155, 258.
 Árni, gull-skeggr, vii. 215.
 Árni, a person, vii. 128.
 Árni, Bóthildar s., vii. 187.
 Árni, Ívars son, a Norseman, vii. 222.
 Árni, Bjarna s., of Auðkúlustaðir, vii. 329.
 Arn-leif, Jóns d., Húnröðar s., the mother of Eyjolf Kársson, vii. 38.
 Arn-oddr, inn mikli, of Kviabekki, v. 11.
 Arn-oddr, Gellis s., vii. 262.

- Arnóra (i.e. Arnþóra), wife of Skeggi Gamla s., iii. 4.
 Arnóra, mother of Thorgeir, iii. 23.
 Arnórr (i.e. Arn-þórr), Ásbjarnar s., Arnórs s., m. Guðrún Daða d., vii. 1.
 Arnórr, Arngæirs s., the father of Ásbjörn, vii. 1.
 Arnórr, Tuma s., Kolbeins s., Arnórs s., brother of Kolbein and Halldóra, m. Aldís Sigmundar d., iv. 5, vii. 1, 11, 26 sqq., 42-46, pass.; died 1221.
 Arnórr, Kolbeins s., Arnórs s., Ásbjarnar s., the father of Kolbein kaldaljos, m. Guðrún Brandz d., iv. 5, 7, vii. 1; died 1180.
 Arnórr, Kollz son, of Kleifar, ii. 2.
 Arnórr, Digr-Helga s., abbot in Viðey, brother to Ögmund, vii. 215; died 1249.
 Arnórr, Inga s., Hs. 7.
 Arnórr, skull, a priest, vii. 215. 15.
 Arnórr, Eireks s., nephew of Brand, vii. 200, 218, 236 sqq.
 Arnórr, karls-ungi, vii. 204.
 Arnórr, Guðmundar s., vii. 329.
 Arn-þórr, see Arnórr.
 Arn-þrúðr, Forná dóttir, iv. 15, v. 13.
 Arnþrúðar-synir, the sons of the preceding (þorstein and Snorri, Klæng and Braud), iv. 15, 17, v. 13, 17.
 Áron (spelt Aaron), Snorra s., vii. 1.
 Áron, Bárðar s. svartá, ii. 23, 24, 38, vii. 1, 38, Hs. 10; died 1193.
 Áron, Halldórs s., Ragneiðar s., of Ögr, vii. 110, 167, 193.
 Áron, Hjörleifs s. (the champion), vii. 38, 47, 49, 50, 60, 212, 224, 240, 258, Ás. pass.
 Áron, barka-bassi, vii. 163.
 Ás-björg, Þorláks d., sister to bishop Árni the elder, and mother to bishop Arni the second, m. Helgi in Skál, vii. 215.
 Ás-björg, Ketils d., vii. 2.
 Ás-björn, Arnórs s., the ancestor of the family Ásbirningar, m. Ingunn Þorsteins d., vii. 1.
 Ás-björn, Haflíða s., iii. 19, 21.
 Ás-björn, Ljótz s., iii. 17, 21.
 Ás-björn, Finnz s., iii. 18.
 Ás-björn, Hallz son, brother to Eyjolf Hallz son, v. 2, 3, vii. 66.
 Ás-björn, valfrekr, brother to Eyjolf ofláti, v. 9.
 Ás-björn, lýri, v. 22.
 Ás-björn, a priest, vii. 25.
 Ás-björn, dauði, iii. 1.
 Ás-björn, Guðmundar s. smiðs, a land-
 looper, vii. 168, 184.
 Ás-björn, of Æðey, vii. 177.
 Ás-björn, Sveinbjarnar son, vii. 120.
 Ás-björn, blindi, vii. 64.
 Ás-björn, Ílluga s., vii. 180, 192, 205, 266, 305-315.
 Ás-dís, m. Arnór Tuma son, vii. 46 (see Aldís).
 Ás-geirr, Knattar s., Þjóðreks s., Hs. 8.
 Ás-geirr, of Ásgeirsá, Hs. 10.
 Ás-geirr, kollu-geirr, vii. 184.
 Ás-geirr, Kala son, Hs. 19.
 Ás-geirr, Aura-prestr, vii. 145.
 Ás-gerðr, of Kalfskinn, v. 7.
 Ás-grímr, Bergþórs son, of Breiðabólstað in Steingrímsfjord, vii. 1, 54, 99, pass., 157, 164, 168, 253 sqq.; died 1256.
 Ás-grímr, Þórðar son, vii. 1.
 Ás-grímr, Elliða-gríms s., vii. 12.
 Ás-grímr, abbot, iv. 3; died 1161.
 Ás-grímr, Gíls son, of Vatzdale, m. Járngerðr, v. 2.
 Ás-grímr, a poet, brother to Guðmund dyri, v. 3, 4.
 Ás-grímr, Gíls s., baulu-fótr, vii. 166, 193, 195.
 Ás-grímr, Orms s., vii. 200.
 Ás-grímr, Þorsteins s., Jóns s., of Hvamm, later herra, vii. 284 sqq., 298, 326, 328; died 1285.
 Ás-kell, a lagman of Gautland, Sweden, vii. 40.
 Ás-kell, Ólafs son, vii. 128.
 Ás-kell, Skeggja s., Árna s., vii. 143.
 Ás-lákr, Hauks son, vii. 40.
 Ás-lákr, a person, vii. 178.
 Ás-leif, mother to Swein, an Orkney woman, vii. 115.
 Ás-mundr, kastandrazi, a Norse captain, iv. 13, 14, vii. 1; drowned 1190.
 Ás-mundr, austmaðr, iv. 6.
 Ás-mundr, v. 18.
 Ás-mundr, of Bringa, vii. 256.
 Ás-ný, Sturlu d., Þjóðreks s., vii. 1.
 Ás-ný, knarrar-bringa, iii. 5.
 Ás-ný, Halldórs d., iii. 3.
 Ás-ólfr, father of Sigmund, v. 20.
 Ás-ólfr, Gunnvarðz s., iii. 3, 13.
 Ásta, Andrés d., Sæmundar s., m. Klæng, vii. 328.
 Ást-ríðr (qs. Ás-ríðr), Guðmundar d., m. Svart, vii. 215.
 Ást-ríðr, Gunnars d., Bárðar s. svartá, vi. 15.
 Ás-varðr, in Ásvarðz synir, vii. 92, 148.
 Atli, Höskullz s., father of Bárð svartí, vii. 1, Hs. 2.
 Atli, Högna s., Geirþjófs s., grandfather of the preceding, Hs. 2.
 Atli, Bárðar s. svartá, vii. 1.
 Atli, Hjálms s., of Grunnavík, vii. 89, 167, 177.
 Atli, in Gufunes, vii. 39.

- Atli, vii. 129.
 Atli, of Valdastaðir, vii. 129.
 Atli, Hallz s., vii. 177.
 Atli, Bassa son, vii. 112.
 Atli, Þormóðar s., vii. 21.
 Atli, þræli Geirmundar, i. 4.
 Auð-björn, in Miklabæ, iv. 12.
 Auð-ólf, a person, vii. 240.
 Auðunn (=Edvin), rotinn, (Þórolf s., smjör), vii. 1.
 Auðunn, Þorsteins s., Hs. 20.
 Auðunn, Ásgeirs s., grandfather of the preceding, Hs. 10.
 Auðunn, Thomas s., Þórarins s., vii. 1, 175, 272, 291.
 Auðunn, Tosta s., iii. 18.
 Auðunn, kollr, a messenger, vii. 159.
 Auðunn, father of Jón, vii. 60.
 Auðunn, skyti, of Ísafjord, vii. 119.
 Auðunn, handi, Ás. 4.
 Auðunn, Þorvaldz s., a smith, vii. 177.
- Bagal-Már, vii. 138.
 Baglar, mockingly, the partisans of bishop Guðmund, vii. 49 (in a verse).
 Baldvini, king of Jerusalem, vii. 14.
 Bangar-Oddr, vii. 271, 316.
 Bárðr, svarti (older form Bár-röðr), Atla son, of Selárdal, ancestor of the Seldælir and of Hrafn Sveinbjarnar son, m. Birna Árons d., ii. 23, 24, vii. 1, Hs. 2.
 Bárðr, Snorra son, Bárðar s., a grandson of the preceding, m. Þóris Sturlu d., iii. 10, iv. 19, vii. 1, 51, Hs. 8.
 Bárðr, Snorra s., Þórðar s., of Vatzfjord, iii. 29, vii. 1, 51, Hs. 8.
 Bárðr, Skarð-Snorra s. (Skarðz prestz, vii. 112), vii. 143, 184.
 Bárðr, Hjörleifs son (Þorkels son?), m. Valgerd Sighvatz d., vii. 1, 175, 189.
 Bárðr, Hjörleifs s., the brother of Aron (the same as the preceding?), Ás. 1, 10, 19-21.
 Bárðr, Ingólfs s., Bárðar s. svarta, Hs. 7.
 Bárðr, Þorkels s., of Sandar (see Sanda-Bárðr), vii. 166, 189.
 Bárðr, Alfs s., Örnólfs s., iii. 27.
 Bárðr, sála, a Norseman, iv. 13.
 Bárðr, Bárðar son, Hs. 19 (vi. 19).
 Bárðr, slain at Hólar, vii. 29.
 Bárðr, son of Thorstein kúgað, Garða-brjótr, vii. 63, 66.
 Bárðr, trébót, vii. 63.
 Bárðr, ungi, a Norseman, vii. 65.
 Bárðr, of Reykjarfjord, Hs. 13.
 Bárðr, a priest in Hvamm, vii. 181.
 Bárðr, kanpi, vii. 240.
 Bárðr, Einars s., Ásgrims s., vii. 332.
 Bassi, father of Ámi, iii. 21.
 Bassi (Handar-Bassi), v. 24.
- Bassi, Ospaks son, vii. 4.
 Beinir, Steins s., vii. 256.
 Beinir, Sigmundar son, of Nærfholt, v. 20, vii. 5 (Björn Beinis s., 161).
 Beinir, Steins s., vii. 256.
 Benedikt, Hesthöfða s., vii. 254.
 Benedikt, father of Alóf, vii. 145.
 Benedikt, brother to Karla-magnús, vii. 95.
 Benedikt, m. Guðrún, i. 7.
 Berg-hildir (Borgh?), Þorvarðz d., iv. 1.
 Berg-ljót, m. Íllugi, vii. 215.
 Berg, Vigfús s., Víga-Glúms s., vii. 1.
 Berg, Ámunda s., Bergs s., vii. 222, 236 sqq., 305-315; slain Jan. 22, 1258.
 Berg, father of Ofegi, iii. 23.
 Berg, father of Einarr, Hs. 20.
 Berg, Þorsteins son, v. 9.
 Berg, a man, v. 10.
 Berg, osvifi, vii. 284.
 Berg, in Leyningi, v. 21.
 Berg, a person, vii. 106.
 Berg (Ásvarðz son?), vii. 148.
 Berg-þórr, brother to Hafliði Más son, ii. 1, 3.
 Berg-þórr, Jóns s., Brandz s., in Stein-grímsfjord, grandson of Hvamm-Sturla, iii. 10, vii. 1, 30, 42; died 1232.
 Berg-þórr, Hrafn s., lögsögu-maðr (1117-1123), vii. 14.
 Berg-þórr, Snartar s., iii. 26.
 Berg-þórr, Þórðar son, Einars s., iv. 13.
 Berg-þórr, father of Þorkel, v. 25, vii. 38.
 Berg-þórr, of Héradalsdal, vii. 271, 306.
 Berg-þórr, Skarf-Helga s., vii. 205.
 Berg-þórr, Sáms s., Brandz s., Hs. 9.
 Berg-þórr, a person, vii. 38.
 Berg-þórr, Odda son, vii. 47 (Ás. 5).
 Berg-þórr, Kollz son, vii. 77.
 Berg-þórr, Snorra s., vii. 184.
 Berg-þórr, slain at Hólar, vii. 29.
 Bersi, Dalks s., i. 7.
 Bersi, Halldórs s., father of Teit, bishop-elect, vii. 15; died 1204.
 Bersi, Halldórs s., auðgi, a priest (different from the preceding?) in Borg, m. Hroðny Þórðar d., vii. 15, 20; died 1201.
 Bersi, Vermundar son, of Móberg, fell at Víðin's, v. 14, vii. 26; died 1208.
 Bersi, Vermundar son, of Móberg, the younger, vii. 145.
 Bersi, Ljótz s., iii. 21.
 Bersi, val-bráð, iv. 6.
 Bersi, Þorsteins s., vii. 143.
 Bersi, hvíti, vii. 159.
 Bersi, Tuma s., vii. 186.
 Birgir, earl of Sweden, vii. 331; died 1266.
 Birgir, a boy, vii. 161.
 Birna, Brandz d., iv. 1.
 Birna, Ámunda d., vii. 1, Hs. 10, 18.

- Birna, Guðmundar d., v. 12.
 Birna, Árons d., Snorra s., vii. 1.
 Birna, Sveiubjarnar d., Bárðar s. svarta, vii. 1, Hs. 2.
 Birningr, Steinars s., of Tjaldanes, iii. 2, 28, vii. 2.
 Birningr, Halldórs s., Snorra s. goða, the grandfather of the preceding, iii. 2.
 Birningr, brother to Þorgils, vii. 66.
 Bitru-keli = Þorkell Árna son, vii. 184.
 Bitru-Oddi, Þorbjarnar s., ii. 2.
 Bjarnar-synir, the sons of Björn, Eyvind and Sighvat, v. 11, 17.
 Bjarni, Steins son, of Asgarð, iii. 23.
 Bjarni, Kálfs son, of Miðfjörð, iv. 9.
 Bjarni, Kolbeins son, bishop of Orkney, vii. 20, Hs. 3; died Sept. 15, 1222.
 Bjarni, of Auðkúlustade, vii. 327.
 Bjarni, Snorra s., vii. 330.
 Bjarni, Árna son, vii. 64.
 Bjarni, Bjarna son, a priest, vii. 1, 4; died 1181.
 Bjarni, Þorkels s., iii. 3.
 Bjarni, Brandz s. of Mýrar, Svefneyjar, vii. 167, 175, 189.
 Bjarni, Hólga s., Loptz s., in Skál, a priest, brother to bishop Árni, vii. 215.
 Bjarni (Lundar-Bjarni), Ara s., iii. 30.
 Bjarni, Finnz s., djákn, Hs. 19.
 Bjarni, Þorsteins s., iii. 25.
 Bjarni, Kálfs son, father of Tanni, vii. 38.
 Bjarni, merar-leggr, vii. 51.
 Bjarni, Erlings son, vii. 64.
 Bjarni, Sverris son, vii. 84.
 Bjarni, Þóris son, vii. 99.
 Björg, the wife of Hneitir, ii. 1.
 Björn, Árna s., Strandamaðr, vii. 136.
 Björn, Gils s., bishop of Hólar, iv. 3, vii. 18; died 1162.
 Björn, abbot of Thverá, brother to the preceding, iv. 3, 7; died 1181.
 Björn, Karlsefnis s., vii. 1.
 Björn, Þorvaldz s., Gizurar s., of Breiðabólstað, m. Hallveig Orms d., vii. 15, 40, 44; slain 1221.
 Björn, Sæmundar s., Jóns s., of Oddi, vii. 22, 130, 131, 171, 271; died 1285.
 Björn = Kygni-Björn, iv. 26.
 Björn (austræni), son of Ketil flatnef, i. 7.
 Björn, drumbr, Dufgus s. (one of the four Dufgus sons), of Hjarðarholt, vii. 64, 164.
 Björn, kœgill (Kœgil-Björn, one of the four Dufgus sons), vii. 64, 134, 186, pass.; slain April 18, 1244.
 Björn, a follower of Sturla, vii. 60.
 Björn, Steinþórs s., vii. 26.
 Björn, Gizurar s., vii. 143.
 Björn, Hallz s., Ásbjarnar s., v. 10.
 Björn, Óláfs s., a priest, v. 6.
 Björn, Steinmóðs s., a priest, v. 4, 12, 19.
 Björn, Leifs s., vii. 143.
 Björn, Beinís s., vii. 161.
 Björn, Gestz s., v. 4.
 Björn, Gils son, iii. 7.
 Björn, Eyjólfs s., brother to Guðmund, v. 1.
 Björn, Þorsteins s. ranglátz, m. Ingibjörg, vii. 1.
 Björn, Hvamm-Sturlu s., vii. 1, 4.
 Björn, the infant son of Thorir and Thorlaug, iii. 30.
 Björn, Sigurðar s., vii. 221.
 Björn, a Norseman, vii. 222.
 Björn, brikarnef, a Norseman, iv. 12.
 Björn, bukkr, iv. 2.
 Björn, Jóns s., of Kvígu-vágur, vii. 129.
 Björn, Starra s., vii. 204.
 Björn, stakkr, vii. 165.
 Björn, mjöl-karl, vii. 146.
 Björn, son of Olaf kámi, vii. 256.
 Björn, son of Hallbjörn, vii. 233.
 Björn, Þorkels s., Hs. 19.
 Björn, see Skerfja-Björn, v. 4.
 Björn, skotzki, iv. 2.
 Björn, stallari, iv. 2.
 Björn, of Ás, vii. 100.
 Björn, Þorgríms s., vii. 143.
 Björn, Þóraríns s., vii. 143.
 Björn, Kálfs s., iii. 18.
 Björn, Hrana s., vii. 328.
 Björn, a person, Ás. 14.
 Björn = Maga-Björn, vii. 96.
 Björn, þræll Geirmundar, i. 4.
 Björn-ólfr, father of Thord, vii. 256.
 Blásius, father of Almgeir, vii. 188.
 Blöðru-Svartr, vii. 250.
 Borg-hildir, mistress to Orm Breiðbœling, vii. 22, 40.
 Borg-hildir, Þorvarðar d., Þorgeirs s., iv. 1.
 Borg-hildir, Þorsteins d., of Hvamm, m. Mörð, vii. 180.
 Bóthildir, Heinreks d., vii. 75.
 Bót-ólfr, a Norseman, bishop of Hólar, vii. 146, 148, 162; died 1246.
 Bót-ólfr, a Norse skipper, Hs. 11.
 Bót-ólfr, father of Hakon, vii. 147.
 Bragi, Bodda son, skáld, i. 2.
 Brandr, Sæmundar s., (1) bishop of Hólar, iii. 34, iv. and v. pass., vii. 17; died Aug. 6, 1201.
 Brandr, Jóns s., Sigmundar s., first abbot, and since (II) bishop of Hólar, vii. 1, 135, 215, 218, 234, 242, 283; died 1264.
 Brandr, Staðar-Kolbeins s., of Stað, m. Jórunn Kálfs d., vii. 1, 140, 142, 146, 191, 199-206; slain April 19, 1246.
 Brandr, Vermundur s., örví, Ás. 1.

- Brandr, Úlfhéðins s., a priest, iii. 5, vii. 143; died 1158.
- Brandr, Andrés s., Sæmundar s., vii. 328; died 1273.
- Brandr, Páls s., Sölva s., iii. 30.
- Brandr, Jóns s., Brandz s., one of the Jóns-synir, and cousin of the Sturlungs, iii. 10, v. 7, vii. 1, 51, 79, pass.
- Brandr, of Drafla-staðir, m. Ingibjörg Þorvarðz d., iv. 1, v. 10.
- Brandr, Þóris s., of Þingvoll, a brother-in-law of Hrafn, vii. 1, Hs. 2, 4.
- Brandr, Gellis s. (Brandz s., Gellis s.?), of Helgafell, iii. 29.
- Brandr, Gellis s., of Árskóg?
- Brandr, Magnús s., son of Magnús and Hallfrid, vii. 21.
- Brandr, Tjörva s., of Víðivellir, iv. 1, 4.
- Brandr, a bonder of Höfði, vii. 81.
- Brandr, of Fjallzendi, vii. 38.
- Brandr, m. Helga Markús d., vii. 1.
- Brandr, Sigmundar s., vii. 150.
- Brandr, Þórhallz s., vii. 8.
- Brandr, Örnólfs s., v. 8.
- Brandr, Þjóðólfs s., vii. 271.
- Brandr, Þorsteins s., vii. 145.
- Brandr, Ölviðar s., vii. 294.
- Brandr, a leach, vii. 2.
- Brandr, Eyjólfs s., iv. 15.
- Brandr, Atla s., vii. 205.
- Brandr, Einar s., vii. 143, 205.
- Brandr, Gunnhvatz s., vii. 40.
- Brandr, Þorleifs s., vii. 143.
- Brandr, brother to Íllugi, v. 16.
- Brandr, Austfirðingr, vii. 77.
- Brandr, Arnórs s., vii. 51.
- Brandr, of Grímsey, Ás. 8.
- Brandr, Brandz s., vii. 110.
- Brandr, Guðmundar s., vii. 215. 11.
- Brandr, a person, vii. 49.
- Brandr, a tramp, vii. 8.
- Brodði, Þorleifs s., of Hof, Skagafjord, m. Þjóðbjörg Tuma d., vii. 1, 146, 162, 176 sqq., 218, 255, 238, 293.
- Brodði, Þóroddz son, i. 7.
- Brúsi, brother to Þórunn, v. 19.
- Brúsi, a priest, vii. 26.
- Brynjólf, of Hvál in Sogn, son of Jón stál, a Norseman, vii. 222.
- Brynjólf, in Kjalarnes, vii. 140.
- Brynju-Hallr, vii. 256.
- Búi, a house-carle, Hs. 8.
- Busku-Skeggi, vii. 328.
- Bútr, Þórðar son, vii. 99, 102.
- Bæjar-Högni, iv. 9, = Högni of Bæ.
- Böðvarr, Ásbjarnar s., mágr Þorgils Odda s., ii. 16-31, the same as the following?
- Böðvarr, Ásbjarnar s., Arnórs s., vii. 1.
- Böðvarr, Þórðar s., of Bæ, the elder, the father of Guðný, and grandfather of the Sturlu sons, m. Helga Þórðar d. of Reykholt, iii. 19, v. 10, vii. 1, 21.
- Böðvarr, Þórðar s., Narfa s., of Bæ, the younger, brother to Thorleif and Markus, m. Herdís Arnórs d., vii. 1, 232, 233, 242, 281, 283; died 1264.
- Böðvarr, Þórðar s., Sturlu s., of Stað, (Staðar-Böðvarr), brother to Sturla the historian, and father of Thorgils skarði and Sighvat, m. Sigríðr Arnórs d., vii. 1, 39, 62, 67, 80, 158, 162, 173, 221, 318.
- Böðvarr, Þorbjarnar son, lítil-skeita, v. 12.
- Böðvarr, lítil-skegglá, of Fell, v. 20.
- Böðvarr, Gríms s., iii. 16.
- Böðvarr, father of Thorgeir, iii. 23.
- Böðvarr, Barkar son, m. Ingibjörg Odda d., iii. 1, 4.
- Böðvarr, Tannz son, vii. 26.
- Böðvarr, Steinars son, vii. 92.
- Böðvarr, a follower of Kolbein, vii. 122.
- Böðvarr, Klængs s., of Bjarnargil, vii. 296, 306.
- Böðvarr, Odda s., of Hvál, vii. 186, 187.
- Böðvarr, kanpi, vii. 249.
- Böðvarr, Vermundar s., vii. 279.
- Böðvarr, botn, vii. 146.
- Börkr (Biskups-Börkr), vii. 216.
- Börkr, Kalfs s., iii. 25.
- Börkr, of Baugstaðir, vii. 166.
- Börkr, Guðmundar s., vii. 166.
- Börkr, Þormóðar son, m. Hallbera, i. 7.
- Börkr, father of Böðvar, iii. 1.
- Börkr, Bjarna son, vii. 99.
- Börkr, Orms s., of Þingnes, vii. 158, 173.
- Cecilia, Ásgeirs dóttir, vii. 1.
- Cecilia, Hafþóris d., vii. 1.
- Cecilia, sister to Ásgeir prestur, iii. 20.
- Cecilia, Guðmundar d., Sigríðar s., vii. 167.
- Clement, the saint, Alexandrinus, ii. 28.
- Clemet, Karlsefnis s., iii. 27.
- Clemet, smíðr, vii. 193, 195.
- Clemet, a sailor, vii. 235.
- Clemet, Ara s., iv. 1.
- Daði, Ílluga son, v. 9.
- Daði, Starkaðar son, vii. 1.
- Dag-finnr, Lögmadr, Norway, vii. 43, 65.
- Dag-finnr, father of Tosti, vii. 197.
- Dagr, a Norseman, a son-in-law to Dag-finn, vii. 65.
- Dagr, inn mikli, vii. 119.
- Dagr, father of Gregorius, iii. 9.
- Dag-styggr, Jóns son, vii. 74, 85.
- Dag-styggr, Þórðar son of Laufás, v. 5, 10 sqq.

- Dala-Freyr, the Lord of the Dales, a nickname, vii. 76, 90.
- Dal-Jón, vii. 292.
- Dálkr, Bersa son, i. 7.
- Dálkr, Hafiða son, i. 7.
- Dálkr, a priest and quack, vii. 86.
- Dálkr, Þorgeirs son, v. 12.
- Dálkr, Þorgils son, vii. 143.
- Dálkr, Þorsteins son, brother to bishop Ketil and father of Runólf, iii. 29.
- Dana, a female name, in Dönu-staðir, q. v. (cp. Danr).
- Danza-Bergr, vii. 51, 60, As. 12.
- Digr-Helgi, of Kirkjubæ, father of Ögmund, m. Arnfríð Thorsteins d., vii. 125, 215; died 1235.
- Drumb-Björn = Björn drumbr, one of the four Dufgus sons, vii. 64, 164 sqq., 256, 294.
- Dufgus (Dubgys, Ann. s. a. 1254), Þorleifs son, son of Þorleif skeifa? and a nephew of the Sturlu sons—Duffus is a Gaelic name, of which Dufgús is a Norwagized form—the father to the Dufgus sons, m. Halla Bjarnar d., vii. 38, 64, 137, 174.
- Dufguss-synir, the four sons of Dufgus (the above), Kolbein grön, Björn kægil, Björn drumbr, Svarthöfði, qq. v., vii. 143 pass., 178.
- Dýrhringar, vii. 83.
- Edvardr, Guðlaugs son, vii. 88.
- Egidius, the saint, Hs. 4.
- Egill, Síðu-Hallz son, i. 7.
- Egill, Skallagríms son, appears in a dream, vii. 21.
- Egill, Sölmundar son austmannz, and of Helga Hvamm-Sturlu d., of Reykjaholt, a nephew of Snorri Sturlu son, m. Þórunn, daughter of Garða-Einarr (see Arna b'ps S. ch. 12), vii. 147, 157, 181, 194, 213, 232, 248, 249, 282 sqq.; died Aug. 13, 1297.
- Egill, skyr-hnakkr, of Múrtunga, m. Ragneið, vii. 215.
- Egill, Magnús son, vii. 38.
- Egill, kagi, vii. 120.
- Egill, Halldórs son, in Borg, vii. 21.
- Egill, digri, vii. 60, Ás. 12.
- Ei-lífr, bóndi, of Valbjarnarvellir, vii. 248.
- Ei-lífr, Hallkels son, vii. 251.
- Ei-lífr, Snorra s., Bárðar s., a poet, vii. 1, Hs. 9.
- Ei-lífr, ristarbein, v. 18.
- Einarr, Þorgeirs s., Halla s., iv. 1.
- Einarr, Þorgils s., Odda s., of Staðarhól, ii. 20, iii. 1-22, pass., iv. 9, vii. 2, 152; born 1151, died 1185.
- Einarr, Þorvaldz s. (and Kolþerna), Vatzfirðings, the elder, drowned, vii. 1.
- Einarr, Þorvaldz s., Vatzfirðings, the younger son of Þórdís Snorra d., born 1227, vii. 1, 73, 95, 148, 167, 237, 330.
- Einarr, Þorvaldz s., Gizurar s., vii. 15, 134, 143; died 1240.
- Einarr, Þorsteins s. ranglátz, vii. 1.
- Einarr, Þorsteins s., Ásbjarnar s., iii. 5.
- Einarr, Þorgríms s., of Öxnahváls, vii. 256.
- Einarr, Auðunnar s. rotins, father of Eyjolf, vii. 1.
- Einarr, Hrafn s., Sveinbjarnar s., vii. 1, 42, 60, 71, 127, Ás. 12; drowned 1231.
- Einarr, Helga s., also called Ingibjargar s., a stepson of Hvamm-Sturla, m. Guðrún Brandz d., iii. 11 sqq.
- Einarr, Jóns s., Loptz s., vii. 1, 129, 164.
- Einarr, Jóns s., langr, brother to Þorstein in Hvamm (called langi djákn, vii. 173), vii. 1, 162, 164, 202, 205, 270.
- Einarr, Ílluga s., dragi, vii. 143, 146, 162, 164, 189, 192, 195.
- Einarr, archbishop of Niðaros, vii. 326.
- Einarr, Auðunnar s., of Vík, called Auðmaðr, vii. 146, 205.
- Einarr, Magnús s., Þorsteins s., Síðu Hallz s., father of bishop Magnus, i. 7.
- Einarr, Ara son, of Keykhólar, father of Ingimund the priest, i. 7, ii. 3.
- Einarr, Gríms son, Ingjaldz s., father of Hallkatla, iv. 4, vii. 166, Hs. 4.
- Einarr, Gríms s., Vikars s., Hs. 20.
- Einarr, Gríms son, fell in Grímsey, vii. 256, 266.
- Einarr, Ara son, Þorgils sonar, iii. 4, iv. 1.
- Einarr, Ásgríms son, vii. 181, 251, 332.
- Einarr, Bárðar son, of Klofi, v. 18.
- Einarr, Bergs s., Hs. 20.
- Einarr, Jóseps son, vi. 18.
- Einarr, Snorra s., uncle of Aron, Ás. 15.
- Einarr, Bjarnar son, frá Kvinnabrekku, vii. 38.
- Einarr, Birkibeinn (v. Eirikr), vii. 29.
- Einarr, bóndi í Fljótum, vii. 109.
- Einarr, brúðr, vii. 5.
- Einarr, börðungr, vii. 256.
- Einarr, prestur, Brandz son, vii. 300.
- Einarr, Egils son skyrhnakkz, vii. 215.
- Einarr, faxi, vii. 238, 260, 262.
- Einarr, forkr, iv. 23.
- Einarr, Gamla son, m. Sigríð Kalfs d., iii. 3.
- Einarr, of Garðzvík, vii. 256, 316.
- Einarr, Gíls son, ii. 28.
- Einarr, Gísla son, vii. 44.
- Einarr, Gísla son of Raugasand, vii. 316.
- Einarr, Gláms son, vii. 101.

- Einarr, Guðmundz son, vii. 251.
 Einarr, naut, Gamla son, vii. 251.
 Einarr, Helga s., Sveins s., Hs. 20.
 Einarr, Halldórs son, Thorgils skarði's kinsman and companion, vii. 232 sqq., 310.
 Einarr, Hallvarðz son, vii. 29.
 Einarr, Hallz son, of Gilja, vii. 180.
 Einarr, Hallz son of Möðruvellir, v. 2, = the following?
 Einarr, Hallz son, Kleppjarns sonar, vii. 33.
 Einarr, son of Halla Jörundar d., vii. 1.
 Einarr, Ílluga son, prestur, vii. 320.
 Einarr, Ingjallz son, vii. 143.
 Einarr, Jóns son, vii. 303.
 Einarr, son of Odd oremus, vii. 108.
 Einarr, Odda son, vii. 184.
 Einarr, Óláfs son, Þorsteins s. ranglátz, vii. 1.
 Einarr, Óláfs son, vii. 26?
 Einarr, opin-sjóðr, iv. 2.
 Einarr, næpa, iv. 6.
 Einarr, ósiðr, vii. 138, 142.
 Einarr, skálp-hæna, vii. 100, 101, 162.
 Einarr, Skapta son, of Saurbæ in Kjalarnes, iv. 4.
 Einarr, skegg, vii. 262.
 Einarr, skemmingr, vii. 47, Ás. 5.
 Einarr, Steingrims son, of Hvamm, vii. 274.
 Einarr, kati, iv. 9.
 Einarr, Ketils son, Þorvalldz s. króks, vii. 1.
 Einarr, Orms s., of Alptanes, vii. 328.
 Einarr, Kjartans son, iii. 8.
 Einarr, klápr, vii. 141.
 Einarr, kollr, vii. 96, 109, 143.
 Einarr, nautbýlingr, vii. 143.
 Eindriði (or Ein-riði), Steingrims son, vii. 40.
 Eindriði, a Norseman, iv. 13.
 Eindriði, smiðr, vii. 143.
 Eindriði, of Rauðsgil, vii. 242.
 Eindriði, Kormaks s., vii. 271.
 Eiríkr, Knútz son, king of Sweden, vii. 40; died 1216.
 Eiríkr, Eiríks s., king of Sweden, vii. 209; died 1250.
 Eiríkr, Valdemars s., king of Denmark, vii. 218.
 Eiríkr, Hákonar s., of Orkneys (see Orkn. S.), m. Guðrún Þorvarðz d., iv. 1.
 Eiríkr, jarl, brother to king Sverri, iv. 14.
 Eiríkr, archbishop of Niðaros, iv. 34, Hs. 11.
 Eiríkr, herra, Sveinbjarnar s., Sigmundar s. Súðvíkings, Hs. 20; died 1342.
 Eiríkr, Brandz s., vii. 256.
 Eiríkr, Hrafnkels s., Hs. 19.
 Eiríkr, Þorvarðz s., Hs. 19.
 Eiríkr, Gils son, vii. 38.
 Eiríkr, Eyjólfs son, vii. 39.
 Eiríkr, a Shetlander, iii. 28.
 Eiríkr, ungi, a Norseman, vii. 46.
 Eiríkr, birkibeinn, vii. 60, 90, 119, 158, Ás. 14.
 Eiríkr, greifi, vii. 101, 102.
 Eiríkr, a nephew of bishop Guðmund, vii. 111.
 Eiríkr, skarði, a Norse sailor, vii. 222.
 Eld-járn, father of Sigríð, iv. 1.
 Eld-járn, in Fljótsdale, iv. 1.
 Eld-járn, Steingrims son, vii. 34 (father of Sigríð, 101).
 Elliða-Grímr, father of Ásgrím, vii. 12.
 Engli (a nickname?), father of Ívar, a Norseman, vii. 225.
 Er-lendr, Halla s., a priest in Ásgarð, iii. 13, 15 sqq.
 Erlendr, Brandz son, brother to Hrafn, v. 6.
 Erlendr, Þorgeirs son, ógæfungr, v. 13.
 Erlendr, bakrauf, a Shetlander, vii. 39.
 Erlendr, magi, vii. 331.
 Erlendr, sterki, lagman, vii. 332.
 Erlendr, í Svina-skógi, iii. 2.
 Erlendr, rauði, v. 16.
 Erlendr, múga-maðr, a Norseman, Hs. 9.
 Erlingr, skakki, earl of Norway, father of king Magnus, iv. 2, 6; died 1179.
 Erlingr, a Norseman, v. 1.
 Erlingr, Þorkels s., a priest, vii. 309.
 Erlingr, father of Hallkel and Bjarni, vii. 64.
 Erlingr, Sigmundar s. snaga, vii. 251.
 Erlingr, brother to Halldór, vii. 276.
 Erpr, a priest, v. 10, 18.
 Erpr, father of Eyjolf tiuga, vii. 106.
 Eyj-ólfr, Sæmundar s., Fróða, priest of Oddi, vii. 1, 131; died 1158.
 Eyj-ólfr, Kárs son (the heroic warrior), son of Kár munk, m. Herdís Hrafnis d., vii. 38, 41, 42, 47, 49, Ás. 2 sqq.; died 1222.
 Eyj-ólfr, Hallz s., Hrafnis s., a priest in Grenjadarstað, iv. 24, v. 15, 21, vii. 1, 66.
 Eyj-ólfr, Einars s. (commonly called Valgerðarson), grandfather of the following, vii. 1.
 Eyj-ólfr, halti, son of Guðmund ríki, ii. 1, vii. 1.
 Eyj-ólfr, Guðmundar s. gazimannz, vii. 1.
 Eyj-ólfr, Jóns s., Loðmundar s., a priest, vii. 1; died 1218?
 Eyj-ólfr, Þorsteins s., of Hvamm, ofsi, m. Þóriðr, natural d. of Sturla Sighvatz s., vii. 181, 216, 252 sqq.

- Eyjólf, Andrés s., Sæmundar s., of Skarð, vii. 328.
 Eyjólf, Þorsteins son, óði, of Skarð, v. 18, vi. 13 (called *goði*, Hs. 13).
 Eyjólf, husband to Arnþrúðe, iv. 15, v. 25.
 Eyjólf, Eyjólf s., Kárs s., vii. 167, 177, 189, 292; slain 1255.
 Eyjólf, Hallgríms son, iii. 11.
 Eyjólf, Einars s., m. a daughter of Thor-geir, iv. 1.
 Eyjólf, Jóns s., Húnruðar s., iv. 9.
 Eyjólf, offáti, v. 9.
 Eyjólf, Eilífs son, v. 18.
 Eyjólf, Ljótz son, a priest of Barðastrand, vi. 17.
 Eyjólf, Oddz son, vii. 5.
 Eyjólf, Ófeigs son, vii. 38.
 Eyjólf, Skeggja s., Njáls s., vii. 215.
 Eyjólf, Gunnars s., vii. 129.
 Eyjólf, Snorra s. *goða*, of Höfðabrekka, ii. 32.
 Eyjólf, Snorra s., a poet, of Haukaberg, Hs. 11, 14.
 Eyjólf, forni, = Eyjólf Snorra s.? Hs. 11.
 Eyjólf, svalberðingr, a priest, vii. 273.
 Eyjólf, steins-ungli, vii. 271.
 Eyjólf, Þorgeirs s., in Stafaholt, iii. 30, v. 18.
 Eyjólf, sopi, v. 7.
 Eyjólf, Halldórs son, vii. 26.
 Eyjólf, Óblauðs son, vii. 39.
 Eyjólf, Valla Brandz son, vii. 41.
 Eyjólf, hríðar-efni, vii. 42.
 Eyjólf, of Vellir, a priest, vii. 124.
 Eyjólf, abbot of Þverá, vii. 260, 265, 288; died 1293.
 Eyjólf, smiðr, vii. 249.
 Eyjólf, sloppr, vii. 237.
 Eyjólf, Þorleifs s., vii. 319.
 Eyjólf, andvaka, vii. 262.
 Eyjólf, forni, vii. 141.
 Eyjólf, Gríms s., vii. 120.
 Eyjólf, Snorra son, vii. 53.
 Eyjólf, hrafn-hauss, vii. 251.
 Eyjólf, Rögnvaldz s., vii. 251, 320.
 Eyjólf, Erps son, tjúga, vii. 106.
 Eyjólf, a fellow crusader of Aron, *Ás*. 15.
 Eyjólf, Þorvarðz s., vii. 243.
 Eyjólf, Þorgils s., vii. 298.
 Ey-mundr, father of Ingjald, vii. 256.
 Ey-mundr, Þórðar s., Halldórs s., Hs. 15 (Vermundr, vi. l. c.)
 Ey-mundr, Hs. 16.
 Eyrar-Snorri = Snorri, vii. 330.
 Eyr-ný, Halldórs d., vii. 310.
 Eyr-ný, Kálfs d., Snorra s., vii. 1.
 Ey-steinn, archbishop of Niðaros, iv. 3, 6, 10; died 1188.
 Ey-steinn, meyla, a king or pretender, iv. 5.
 Ey-steinn, father of Thord, vii. 143.
 Ey-steinn, a Norse page, *Ás*. 19.
 Ey-steinn, hvíti, a Norse sailor, vii. 205, 218, 228, 238 sqq., 253, *Ás*. 22; drowned 1253.
 Ey-vindr, Þóraríns s. (Ragneiðar s.), a priest, m. Þórunn Gellis d., vii. 1, 164, 166, Hs. 10 sqq.
 Ey-vindr, Bjarnar son, v. 11, 18.
 Ey-vindr, brother to Philippus, vii. 74.
 Ey-vindr, brattr, a Norseman, m. Sunnifa, vii. 76, 119, 150, 232.
 Ey-vindr, skalli, father of the preceding, vii. 180.
 Fála, see Hallr Fálu son, ii. 16.
 Fálki, Dálks son, v. 18, 23.
 Fanga-Ljótr, vii. 197.
 Faraldr (Germ. Fasolt), a ghost, Hs. 14.
 Fell-Snorri = Snorri undir Fell, vii. 255.
 Finna, á Hlöðum, v. 9.
 Finn-björn, Helga s., son of Digr-Helgi, and half-brother to Ógmund, m. Oddný Orms d. Svinfellings, vii. 1, 215, 218, 230, 260, 282-296; died Sept. 29, 1255.
 Finn-bogi, sauðamaðr, vii. 5.
 Finn-bogi, Hneitis s., ii. 1.
 Finn-gerðr, the mother of Hrafn, ii. 6.
 Finn, af Eyvindarstade, vii. 285.
 Finn, af Sámstöðum, vii. 213, 232, 277.
 Finn, Þórðar son rauds, vii. 5.
 Finn, Þorgeirs son, vii. 44.
 Finn, Halz s. lögsögumannz, of Hofsteig, ii. 11; died 1145.
 Finn, the king's steward in Orkney, *Ás*. 20.
 Fjall-geirr, í Höfða, vii. 108.
 Fjargarðr, austmaðr, vii. 215 (p. 88).
 Flóka-Finnr, vii. 119.
 Flosi, Bjarnar s., son of Halla Jörundar d., called prestr and munkr, vii. 1, 5, 125, 143 (cp. Hauksbók), cp. 64 (in a verse).
 Flosi, prestr, Þóroddz son, á Silfrastöðum, v. 6, 8.
 Foldal-Narfi, vii. 71.
 Forni, father of Thorarin, vii. 1.
 Forni, father of Grím, v. 17.
 Forni, Sökkólfs son, m. Vigdis, v. 3.
 Fótar-Örn, vii. 256, 259.
 Frið-gerðr, Hyrnings d., the granddaughter of Geirmund Heljarskinn, m. Þórodd, i. 7, ii. 2.
 Frið-rekr II, Roman emperor, vii. 209.
 Galman, iii. 7.
 Galmr, Gríms s., of Dynhagi, v. 14.
 Galti, father of Thorgeir, ii. 30.

- Galti, father of Guðmund, vi. 15.
 Galti, a person, Hs. 7.
 Gamli, Skeggja son, iii. 3.
 Gamli, father of Einar naut, vii. 51.
 Gamli, a person, vii. 119.
 Garða-Snorri, second husband to Kolfinna Gizurar d., vii. 15.
 Gautr, Jóns s., & Meli, a Norse noble, vii. 330, 331, Ás. 18; died 1270.
 Gautr, Helga s., Sveins s., Hs. 20.
 Gegnir, Ílluga s., vii. 186, 200, 205.
 Geir-mundr, heljar-skinn, a sea-king and landnámamaðr, i. 1-7.
 Geir-mundr, father of Kát, a monk, Hs. 20.
 Geir-mundr, þjófr, vii. 143.
 Geir-mundr, son of Fanga-Ljótr, vii. 197.
 Geir-mundr, a Norse bonder, vii. 222.
 Geirr, see Vegeirr, i. 5.
 Geirr, Þorvaldz s., auðgi, vii. 262, 263, 286, 294, 327.
 Geirr, son of Þorgerð lygna, a landloper, iii. 7.
 Geirr, of Hornskarp, vii. 145.
 Geir-þjófr, son of Valþjof gamli, landnámsmaðr, Hs. 2.
 Gellir, Þorkels s., of Helgafell, grandfather of Ari Fróði (born 1008, died 1073, see the Annals), vii. 14.
 Gellir, Þorsteins s., Gyðu s., m. Vigdís Hvamm-Sturlu d., vi. 17, vii. 1, 166, Hs. 7.
 Gellir, Orms s., Halla s., Hs. 11.
 Gellir, Höskullz s., a priest, iv. 9, vii. 38.
 Gellir, Páls s., vii. 293.
 Gestill, a mythical sea-king, Hs. 4 (in a verse).
 Gestr, the father of Björn, v. 4.
 Gestr, Karls s., vii. 74.
 Gestr, father of Guðbrand, Hs. 7.
 Gestr, a person, Hs. 13.
 Gils (or Gísl), Snorra son, grandfather of Sturla, iii. 2, vii. 1.
 Gils, Einars s., vii. 1.
 Gils, Þormóðar s., iii. 5.
 Gils, of Meðalfellzstrand, iii. 15.
 Gils, Styrmis s., of Laugar, iii. 19.
 Gils, father of Hámundr, vii. 5.
 Gils, Bergþórs son (Bergsson?), of Reykir, vii. 38.
 Gils, Kormaks s., vii. 80.
 Gils, Torfa s., of Bæ, vii. 186.
 Gils, a house-carle of Akri, vii. 188.
 Gils, Þorleifs s., vii. 188.
 Gils-synir, the five sons of Gils in Miðfjord, vii. 38.
 Gilsungar = Gils-synir, vii. 38, 77.
 Gísl = Gils, vii. 38.
 Gísl, Markús s., of Rauðasand, called Gísl af Sandi; m. Þórdís Gellis. d., vi. 13, 38, 83, 136, 157, 164, 166 sqq., Hs. 5; died 1258.
 Gísl, father of Markús of Rauðasand, and grandfather of the preceding, vi. 13.
 Gísl, Síurs son, vii. 44.
 Gísl, fell at Helgastaðir, vii. 42.
 Gísl, a person, Hs. 8.
 Gísl, Barkar s., vii. 200.
 Gísl (Sauða-Gísl), vii. 300.
 Gísröðr, see Gízur.
 Gízur (Gitzurr), hvíti, Teitz s., father of bishop Ísleif, vii. 12-14.
 Gízur, Ísleifs son, the second bishop of Skálaholt (1082-1118), vii. 14.
 Gízur, Hallz s., Teitz s., Lögsögumaðr, m. Alfeð Þorvaldz d. auðga, iii. 19, 22, iv. 7, 15, 20, 25, vii. 15, Ás. 1; died July 27, 1206.
 Gízur, son of bishop Magnús Gizurar s. (biskupsson), vii. 15, 162; died 1255.
 Gízur, later earl, Þorvaldz son, Gizurar s., and of Þóra the younger, m. (1) Ingibjörg Snorra d., and (2) Gró Alfs d., vii. 27, 44, 55, 80, 87, 104, 121, 126 sqq., 197, 207, 208, 218, 252 sqq.; born 1209, died Jan. 12, 1268.
 Gízur, glaði, champion of earl Gizur, vii. 135, 143, 159, 256, 317-329.
 Gízur, Halldórs son, v. 10.
 Gízur, Höskullz son, Forná s., v. 18.
 Gízur, slain at Hólar, vii. 29.
 Gízur, Þórarins s., vii. 143.
 Gjaf-valdr, a shipwrecked foreigner (Englishman), iii. 12.
 Glámr, svart-mönungr, vii. 145.
 Gleidungar (Pétr and Þorbjörn), vii. 154.
 Glúmr, a shepherd, v. 4.
 Glúmr, Hafliða s., vii. 279.
 Glúmr, Orms son, vii. 101.
 Glúmr, slain at Viðines, vii. 26.
 Glúmr, Helga s., Hs. 19.
 Glæðir, a rich man, vii. 11.
 Gnúpr, a bonder in Grímsey, Ás. 5, 8.
 Grani, Arnórs s., vii. 281, 287.
 Gregorius, Dags son, a Norse chief, iii. 9; died Jan. 8, 1161.
 Gregorius, pope, the Great, iv. 16.
 Gregorius, pope, the Seventh, vii. 14.
 Grettir, Ásmundar son, iii. 3.
 Grettir, Skeggja s. skamm-höndungs, iii. 15.
 Grettir, father of Jón, vii. 141.
 Gríma, Þorgeirs d., Halla s., m. Brand Tjörva s., iv. 1; called Guðrún, iv. 4.
 Gríma, m. Snorri Magnússon, vii. 110.
 Grímar, a Norseman, vii. 40.
 Grímr, Héðins s., vii. 148.
 Grímr, Þorgils s., glammaðr, vii. 166, Hs. 4.
 Grímr, Þorgils s., vii. 111.

- Grímr, Ingjaldz s., Gríms s., grandfather of Hrafn Sveinbjorn son's wife Hallkatla, vii. 166, Hs. 4.
- Grímr, Loðmundar son, brother to Sigfus, and uncle to Sæmund fróde, vii. 112.
- Grímr, Snorra s., of Hof, in Hjaltadale, m. Þorný Þorgeirs d., iv. 1, 10, v. 3, 5.
- Grímr, son of Mág-Snorri, ii. 8, 11.
- Grímr, son of Thorgerð, and brother to Sigfus, vii. 12.
- Grímr, Hrafn s., Sveinbjarnar s., vii. 1, 57, 86.
- Grímr = Refgrímr, v. 7.
- Grímr, Hjalta s., a poet, Hs. 11.
- Grímr, lömbungr, vii. 257.
- Grímr, Gellis s., vii. 262.
- Grímr, Vikars s., Hs. 20.
- Grímr, an Easterling, v. 1.
- Grímr, Forna son, a priest, Hs. 17.
- Grímr, a house-carle, v. 23.
- Grímr, a person, slain, v. 25.
- Grímr, Eldjarns son, vii. 38.
- Grímr, Hólmsteins son, a priest, vii. 40; died 1298.
- Grímr, Hjalta s., Hs. 11.
- Grímr, norðlenzkr maðr, iii. 9.
- Grímr, Hallz son, iii. 2.
- Gripr, father of Hrómund, ii. 10.
- Grjót-garðr, brother to earl Hacon, of Hlade, Norway, vii. 12.
- Gróa, Álfis d., m. Gizurr Þorvaldz s., vii. 143, 218, 221, 256 sqq.; died Oct. 22, 1253.
- Gróa, Teitz d., Oddz s., Gizurar s., of Hof in Austfirðir, mother of Þórarinn Jóns son, vii. 215.
- Gróa, Gizurar d. biskups, m. bishop Ketil, ii. 29.
- Gróa, m. Hauk of Alptanes, vii. 233.
- Gróa, called Heiðar-Gróa, v. 20.
- Grundar-Ketill, iv. 4.
- Grýla, an ogress, goblin, vii. 44 (in a verse).
- Grýlu-Brandr, vii. 261.
- Guð-björg, Álfis d., m. Birning, iii. 28, vii. 2.
- Guð-björg, the wife of Hall Þórðar s., iii. 2.
- Guð-björg, Skáld-Þórðar d., m. Halldór hvirfil, iii. 14.
- Guð-björg, a vagrant woman, vii. 64.
- Guð-brandr, father of Halldór, iii. 26.
- Guð-brandr, Þorvarðz s., iii. 30.
- Guð-brandr, Gestz s., Hs. 7, 13, 14.
- Guð-finna, Steins d. (Sveins d., iii. 11), mistress to Hvamm-Sturla, iii. 10, vii. 1.
- Guð-finna, Þórarins d. (Ragneiðar d.), Hs. 10.
- Guð-finna, Thomas d., Þórarins s., vii. 1, 175.
- Guðini (Godwin), father of Þorstein, vii. 156.
- Guð-laug, Eyjólfis d., Guðm. s. gazimannz, mother of Ketil Þorlaks s., the priest and lagman, m. Þorlak Ketilsson of Hitardale, v. 1, vii. 1, Ás. 2, 11.
- Guð-laug, Ála d., vii. 232.
- Guð-laugr, brother to Hrafn Oddz son, vii. 166.
- Guð-laugr, Valentinus s., Hs. 6, 7.
- Guð-laugr, Gils son, vii. 119.
- Guð-laugr, auðgi, a Norseman, iii. 15.
- Guð-laugr, of Straumfjord, iii. 2.
- Guð-laugr, Eyjólfis s., Jóns s. of Þingvelli, vii. 1, 44.
- Guð-laugr, Halldórs s., ausu-glámr, vii. 129.
- Guð-laugr, Jóns s., of Melar, vii. 129.
- Guð-laugr, Þorgríms s. skarda, vii. 82.
- Guð-laugr, of Höskullzstade, vii. 103.
- Guð-laugr, Steingríms s. kumbalda, vii. 113.
- Guð-leif, Erlendz d., iii. 2.
- Guð-leif, a woman in Skinnastade, vii. 81.
- Guð-leikr, of Skartastaðir, a Norseman, vii. 147.
- Guð-mundr, Ara s., Þorgeirs s., bishop of Hólar (surnamed góði, iv. 11, vii. 17), iv. 1, pass., esp. iv. sqq., and vii. 24-124; born 1160, died March 16, 1237.
- Guð-mundr, ríki, Eyjólfis son, vii. 1.
- Guð-mundr, Þorvalldz son, dyfri (his life), iv. 25, v. 3 sqq., vii. 5, 32; died 1212.
- Guð-mundr, Eyjólfis s., in Helgastaðir, v. 1.
- Guð-mundr, gazimaðr, Þorsteins s., Eyjólfis s. halta, vii. 1.
- Guð-mundr, Eyjólfis s. halta, vii. 1.
- Guð-mundr, Orms s., Jóns s., of Svínafell, vii. 1, 215, pass.
- Guð-mundr, Þorgeirs s., Lögsögumaðr, mágr Þorgeils Odda s., ii. 26 (= Guð-mundr Lögsögumaðr?), iii. 30.
- Guð-mundr, Gríms s., who stabbed out bishop Ketil's eye, ii. 29.
- Guð-mundr, gríss, of Þingvoll, the elder, m. Solveig Jóns d., Loptz s., iv. 15, vii. 1, 16; died Feb. 22, 1210.
- Guð-mundr, gríss, Ögmundar s., Helga s., a great-grandson of the preceding, vii. 215.
- Guð-mundr, Guðmundar (?), Eyjólfis s., halta, vii. 1.
- Guð-mundr, Oddz s., Þórarins s., gríss, vii. 276.
- Guð-mundr, Ólafis s., a priest, nephew of Skarð-Snorri, i. 7, = Guðmundr undir Fjalli, vii. 64, 108, 298; died 1257.
- Guð-mundr, Bergþórs s., ii. 1.

- Guð-mundr, Brandz s., a cousin of Thor-
gils Odda s., and priest in Hjarðarholt,
ii. 2, 19.
- Guð-mundr, kar-höfði, iv. 1.
- Guð-mundr, Þorvaldz s., Gizurar s., vii. 15.
- Guð-mundr, Þorsteins s., in Skarð ið eystra,
m. Arnbjörg Skeggja d., vii. 215.
- Guð-mundr, Galta son, skald, vi. 16, vii.
66, 74, 77, Hs. 17.
- Guð-mundr, Böðvars s., of Stað, brother
to Thorgils skarði, vii. 221, 318, 330;
died June 1, 1275.
- Guð-mundr, Bjarnar s., iv. 8.
- Guð-mundr, son of Hallgerðr, i. 7.
- Guð-mundr, a priest, Þorkels s., iii. 3.
- Guð-mundr, Þorgils son, vii. 75.
- Guð-mundr, Bárðar s., vii. 129.
- Guð-mundr, Eindriða s., a deacon, vii.
129.
- Guð-mundr, of Auðkúlustað, v. 1.
- Guð-mundr, Tassa son, v. 12.
- Guð-mundr, a priest, v. 24.
- Guð-mundr, Jóns s., sorti, a grandson of
Svein Sturlu s., vii. 166, 173.
- Guð-mundr, Svertings s., a poet, Hs. 4, 11.
- Guð-mundr, a person, Hs. 8.
- Guð-mundr, a dreamer, vi. 14.
- Guð-mundr, Þorsteins son, brá-steinn, vii. 5.
- Guð-mundr, ungi, vii. 20.
- Guð-mundr, of Hrafnagil, vii. 255, 327.
- Guð-mundr, kvía-gymbill, vii. 99.
- Guð-mundr, Halldórs s., vii. 143.
- Guð-mundr, a deacon, vii. 20.
- Guð-mundr, Gils son, vii. 38, 42, 80, 143,
162, 165, 186, 205.
- Guð-mundr, of Eskiholt, Eskhyllingr, vii.
41, 95.
- Guð-mundr, Oddz son, a poet, vii. 43, 49,
77, pass.
- Guð-mundr, Óláfs son, vii. 50, 71, 148,
173, Ás. 10.
- Guð-mundr, Ásbjarnar s., vii. 88, 122.
- Guð-mundr, galtnesingr, vii. 296, 298.
- Guð-mundr, Hallz son, a landloper, vi. 13.
- Guð-mundr, Erlings son, vii. 64.
- Guð-mundr, Húsvíkingr, vii. 81.
- Guð-mundr, Árna s., Auðunnar s., hvíti,
vii. 82, 111.
- Guð-mundr, Sigriðar s., vii. 110.
- Guð-mundr, Gunnars s., Guði-þekkr, vii.
145.
- Guð-mundr, of Brimnes, vii. 146.
- Guð-mundr, bösöll, vii. 135.
- Guð-mundr, Þórhildar s., i. 160, 208.
- Guð-mundr, Solomons s., smith, vii. 168.
- Guð-mundr, Hjalta s., vii. 212; died 1250.
- Guð-mundr, Falka s., vii. 257.
- Guð-mundr, of Helgafell, vii. 246?
- Guð-ný, Böðvars d., Þórðar s. of Bæ,
the mother of the three Sturlu sons,
Thord, Sighvat, and Snorri, m. Hvamm-
Sturla Þórðar s., vii. 1, 2, 3, 9, 40, 57;
died Nov. 6, 1221.
- Guð-ný, Helga d., Loptz d., sister to
bishop Árni, m. Thord of Möðruvellir,
vii. 215.
- Guð-ný, Sturlu d., Sighvatz s., m. Vigfús
Gunnsteins s., vii. 76, 219.
- Guð-ný, Mána d., of Guúpufell, vii. 262.
- Guð-ný, Sturlu d., Þórðar s., m. Kalf
Brandz s., vii. 324.
- Guð-ríðr, Narfa d., sister to Skarð-Snorri,
and mother of priest Guðmund Óláfs
son, i. 7.
- Guð-ríðr, Thomas d., Þórarins s., vii. 1,
175.
- Guð-ríðr, Steingríms d., Hs. 5.
- Guð-ríkr, of Eyjafjord, vii. 327.
- Guð-rún, Gunnars d., vii. 304.
- Guð-rún, Böðvars d., of Stað, vii. 221.
- Guð-rún, Ögmundar d., Helga s., vii. 215.
- Guð-rún, Thomas d., Þórarins s., m. Jón
Þorkels s., vii. 1, 167, 173.
- Guð-rún, Gils d., Þórðar s., iii. 5.
- Guð-rún, Halldórs d., Snorra s. goða, vii. 1.
- Guð-rún, Ara d., sister to bishop Guðmund,
iv. 1.
- Guð-rún, Brandz d., Sæmundar s., biskups,
daughter of bishop Brand the elder, and
grandmother of Brand the younger
bishop of Skálholt, m. (1) Arnór and
(2) Pál, vii. 1, 215.
- Guð-rún, Bjarna d., m. (1) Thorvard auðgi,
(2) Thord Sturlu s., vii. 1, 4.
- Guð-rún, Kolbeins d., Flosa s., m. Sæmund
Fróði, vii. 1.
- Guð-rún, Ljótz d., Síðu-Hallz s., i. 7, vii. 1.
- Guð-rún, Þórðar d., of Arnarnes, v. 5 sqq.
- Guð-rún, Þorsteins d., m. (1) Benedikt
and (2) herra Kolbein, i. 7.
- Guð-rún, Þorgils d., Odda s., iii. 1, 7?
(read Yngvildr?).
- Guð-rún, Þórðar d., sister to Hvamm-Sturla,
iii. 2.
- Guð-rún, Þórðar d., Oddleífs s., mother of
Skarð-Snorri, i. 7.
- Guð-rún, Þorvarðz d., Þorgeirs s., m. (1)
Þorgeir biskups s., and (2) Klæng, iv.
1, 6, v. 3.
- Guð-rún, Þórðar d., Gils s., sister to
Hvamm-Sturla, vii. 1.
- Guð-rún, Þórðar d., Sturlu s., vii. 1.
- Guð-rún, Daða d., Starkaðar s., m. Arnórr
Ásbjarnar s., vii. 1.
- Guð-rún, Þóris d., Steinmóds s., m. Tumi,
vii. 1.
- Guð-rún, Þorsteins d., Tuma s., vii. 1.
- Guð-rún, Þorsteins d. ranglátz, vii. 1.

- Guð-rún, Óláfs d., Þorsteins s. ranglátz, vii. 1.
- Guð-rún, Hreins d., Hermundar s., mistress to Snorri, vii. 1, 21.
- Guð-rún, Sveinbjarnar d., Bárðar s. svartar, m. Sám Simonar s., vii. 1, 41, Hs. 2.
- Guð-rún, Þórarins d. (Ragneiðar d.), Hs. 10.
- Guð-rún, d. of Halla Jörundar d., vii. 1.
- Guð-rún (Böðvars d.), sister to Guðný, vii. 38.
- Guð-rún, Jóns d., sister to Thorstein in Hvamm, vii. 1.
- Guð-rún, d. of Alfeid Tuma d., vii. 274.
- Guð-rún, Ásbjarnar d., iii. 25.
- Guð-rún, Orms d. Breiðbœlings, m. Hólmsstein, vii. 40.
- Guð-rún, Ónundar d., Þorkels s., m. Þorgrím ali-karl, v. 9, 17.
- Guð-rún, Gísla d., (half)-sister of Thorgrím ali-karl, v. 18.
- Guð-rún, mistress to Björn Sæmund s., vii. 38.
- Guð-rún, Oddz d., of Alptanes, vii. 56.
- Guð-rún, Gjúka d., mythical, vii. 292.
- Guð-rún, the wife of Olaf of Stein, vii. 149.
- Gunnarr, lögsögumaðr, spaki (1063-1066), father of Úlfhæðin lögsögumaðr, v. 1, vii. 1, 14.
- Gunnarr (called Sleggju-Gunnarr), Helga son, m. Rannveig, iv. 1.
- Gunnarr, brother to bishop Guðmund, died young, iv. 1.
- Gunnarr, Þorsteins s., Jóns s., Loptz s., vii. 1, 44.
- Gunnarr, Bárðar s. svartar, vi. 15, vii. 1.
- Gunnarr, Bárðar s. (fell at Bæ), vii. 129.
- Gunnarr, tjör-skinn, iv. 2.
- Gunnarr, Erlings son, vii. 5.
- Gunnarr, Þorvarðz son, iii. 30.
- Gunnarr, kumbi, vii. 48.
- Gunnarr, Klængs son, of Geita-skarð, vii. 74, 262.
- Gunnarr, a person, Hs. 13.
- Gunnarr, a poet, vii. 222.
- Gunnarr, Hallz s., vii. 179.
- Gunnarr, nauta-tík, vii. 194.
- Gunnarr, brattr, a Norseman, vii. 201.
- Gunn-hildir, Þorgils d., Odda s., m. Halldór Bergs son, iii. 1.
- Gunn-hildir, Bersa d., iii. 23.
- Gunn-hildir, Helga d., Sveins s., Hs. 20.
- Gunn-hvatr, father of Brand, vii. 40.
- Gunni, Andreas s., Sveins s., Ásleifar s., an Orkneyer, vii. 115.
- Gunn-laugr, Þorgils son, iii. 1.
- Gunn-laugr, Leifs son, the historian, a Benedictine friar of Þingeyrar, iv. 19, vii. 30; died 1219.
- Gunn-laugr, Hallfríðar s., m. Hallbera Böðvars d., vii. 221, 232, 239, 302.
- Gunn-laugr, Þorvaldz s., smiðr, of Drangar, vii. 177.
- Gunn-laugr, Eindriða s., vii. 113.
- Gunn-laugr, Hrollaugz s., vii. 99, 110.
- Gunn-laugr, of Höskullzstade, vii. 188.
- Gunn-ólfr, father of Hrólf, iii. 9.
- Gunn-steinn, Hallz son, brother to priest Paul, and father of Vigfús, m. a sister of Skarð-Snorri, i. 7, vii. 61, 162, 186.
- Gunn-steinn, Þóris son, iii. 1, 10.
- Gunn-steinn, Ögmundar s., vii. 48.
- Gunn-varðr, or Gunnfredr, a foreign priest, iii. 3.
- Guthormr, archbishop of Niðaros, vii. 124; died 1224.
- Guthormr, Þórðar s., Sturlu s., vii. 1, 125, 221, 237; died 1255.
- Guthormr, Staðar-Böðvars s., brother to Þorgils Skarði, vii. 157, 160, 330.
- Guthormr, Helga s., Sveins s., vii. 167, Hs. 20.
- Guthormr, Kálfs s., Guthorms s., vii. 33, 101.
- Guthormr, Guthorms s., vii. 262, 306.
- Guthormr, Jóns son, vii. 34.
- Guthormr, Heinreks son, vii. 72.
- Guthormr, körttr, vii. 237, 275.
- Guthormr, pilttr, vii. 257.
- Gyða, Sölmundar d., sister to Egil, a niece of Snorri Sturlu s., m. Nikulas Oddz s. of Kalmans tunga, vii. 157, 213, 234, 238.
- Gyða, Egils d., a niece of the preceding, see Arna b'ps S., ch. 12.
- Gyða, mother of Þorstein in Flatey, iii. 16.
- Gyða, Einriða d., vii. 40.
- Gyríð, Þorvarðz d., Þorgeirs s., m. Kolbein Tuma s., iv. 1, vii. 17.
- Gyríð, Ara d., vii. 113.
- Haf-grímr, Kolbeins son, vii. 5.
- Haf-liði, Más-son, of Breiðabólstað, m. Þórið Þórðar d., ii. 1 sqq., 13-32; died 1130.
- Haf-liði, Snorra s., Þórðar s., in Vatzfjord, iii. 29, vii. 1, Hs. 8; drowned 1190.
- Haf-liði, son of Steinunn, Þorsteins d. ranglátz, vii. 1.
- Haf-liði, Ásgríms s., vii. 1.
- Haf-liði (Kráks son), vii. 95.
- Haf-liði, of Snæfellznes, vii. 106.
- Haf-liði, Höskullz s., vii. 127.
- Haf-liði, Ljótz s., vii. 141.
- Hafr, Brandz son, a 'fostri' of Kolbein kalda-ljóz, iv. 28, v. 25.
- Hafr, Þórarins son, v. 24.
- Hafr, Bjarnar s., vii. 176, 205.

- Haftr, a brother of Einar skemming, vii. 48.
 Haftr-björn, Styrkár's s., vii. 129, 148.
 Haftr-Teitr, see Teitr, vii. 215.
 Haf-steinn, a person, vii. 256.
 Haf-þórir, Snorra s., uncle of Aron Hjörleifs s., *Ás.* 13, 14.
 Haf-þórr (Hafþórir), Árons s., Bárðar s. svarta, grandfather of Aron Hjörleifs s., vii. 1, 38, 60, *Ás.* 1.
 Haf-þórr, Naddz s., a house-carle, iii. 25.
 Hákon, Grjótgarðz s., Hlada-jarl, earl of Norway (the elder), i. 5, vii. 12.
 Hákon, herði-breidr, kinglet, iv. 2.
 Hákon, Sverris s., king of Norway, father of the following, iv. 34, vii. 215 (*Hs.* 11); died Jan. 1, 1204.
 Hákon, Hákonar s., king of Norway (1217-1263), vii. 40, 97, 131, 147, 150, 208, 211, 215, 224 sqq., 317, 323, *Ás.* 15 sqq.; died Dec. 15, 1263.
 Hákon, galinn, earl of Norway, vii. 39, 40.
 Hákon, Þórðar s., of Laufás, v. 5, 17, 18; slain 1198.
 Hákon, Bótólfs s., galinn, a Norseman, vii. 147, 175, 178, 189, 205.
 Hákon, Móðólfs s., smidr, vii. 215. 11.
 Hálf-dan, Sæmundar s., Jóns s., of Keldur, m. Steinvör Sighvatz d., vii. 1, 22, 54, 86, 135, 166 sqq., 208; died 1265.
 Hálftr, Hjörleifs s., king (mythical), i. 1.
 Halla, mother of Yngvild, grandmother of Skarð-Snorri, i. 7.
 Halla, Þórðar d., Hvamm-Sturlu s., m. Thomas Þórarins son, vii. 1, 167.
 Halla, Bjarnar d., m. Dufgus, vii. 64.
 Halla, Sveinbjarnar d., Bárðar s. svarta, vii. 1, *Hs.* 2.
 Halla, Jörundur d., Gunnars s., vii. 1.
 Halla, Oddz d., sister to Hrafn, vii. 166.
 Halla, Styrmis d., Þóris s., vii. 165.
 Halla-geirr, a person, vii. 146, 271, 276, 316.
 Hall-bera, Ara d., Más s., mother of Thorgils, the father of Húnbogi, i. 7, ii. 2, iii. 1.
 Hall-bera, Markús d. of Raudasand, *Hs.* 5.
 Hall-bera, abbess, i. 7.
 Hall-bera, Þorgils d., Odda s., m. Gunnstein Þóris son, iii. 1.
 Hall-bera, Einars d., of Reykjanes, a sister to Ingimund, m. Þorgeir Halla son, iv. 1, 6.
 Hall-bera, Þorvarðz d., m. Thord Örnólfs s., iv. 1.
 Hall-bera, Snorra d., Sturlu s., m. (1) Árni óreiða, (2) Kolbein unga, vii. 1, 21, 40, 80, 86; died 1231.
 Hall-bera, Bárðar d. svarta, vii. 1.
 Hall-bera, Ámunda d., vii. 1, *Hs.* 10.
 Hall-bera, Thomas d., Þórarins s., vii. 1.
 Hall-bera, Markús d., Gísla s., m. Víga-Hauk, vi. 13.
 Hall-bera, housewife of Ketilstade, vii. 64.
 Hall-bera, Böðvars d., of Stað, m. Gunnlaug Hallfridar s., vii. 221, 233.
 Hall-bera, syrja, vii. 197.
 Hall-björn, Jóns s., a priest, vii. 1.
 Hall-björn, Kala son, vii. 51, 89.
 Hall-björn, mikli, vii. 233.
 Hall-björn, Jóns s., hali, vii. 276.
 Hall-dís, a half-sister to Skarð-Snorri, i. 7.
 Hall-dís, Bergþórs d., Más s., ii. 11.
 Hall-dóra, Skegg-Brandz d., m. Jón Loptz son, vii. 1.
 Hall-dóra, Tuma d., Arnórs s., m. Sighvat Sturlu son, vii. 1, 6, 9, 102, 165.
 Hall-dóra, Eyjólf's d., abbess of Kirkjubæ, iv. 16.
 Hall-dóra, Gizurar d., Hallz s., m. Bersi Halldórs s., vii. 15.
 Hall-dóra, Skeggja d., m. Sigmund, vii. 1.
 Hall-dóra, Thomas d., Þórarins s., vii. 175.
 Hall-dóra, Jóns d., Sigmundar s., Þorgils s., m. Þórð Oddleifs son, vii. 1.
 Hall-dóra, Þorvaldz d., Gizurar s., m. Ketil Þorlaks son, vii. 16.
 Hall-dóra, Arnórs d., mother of bishop Brand, sister to Kolbein kalda-ljós, m. Jón Sigmundar s., vii. 1, 215.
 Hall-dóra, Hjalta d., m. bishop Magnus Gizurar s., vii. 15.
 Hall-dóra, Sveins d., Helga s., vii. 1, 51.
 Hall-dóra, Snorra d., vii. 20.
 Hall-dóra, daughter of Véðis Más d., i. 7.
 Hall-dóra, Ásgríms d., Þórðar s., vii. 1.
 Hall-dóra, Helga d., Loptz s., of Skál, vii. 215.
 Hall-dóra, Þorgils d., Gunnsteins s., vii. 82.
 Hall-dóra, Þórðar d., vii. 141.
 Hall-dóra, daughter of Thord kakali, vii. 211.
 Hall-dórr (i. e. Hall-þórr), Eyjólf's son, brother to Guðmund, v. 1.
 Hall-dórr, Ragneiðar s. = Halldórr Þórarins son, q. v.
 Hall-dórr, Þórarins s. (Ragneiðar s.), vi. 17, vii. 1, 110, *Hs.* 10.
 Hall-dórr, the son of the preceding, vii. 110.
 Hall-dórr, Brandz s. örva, *Ás.* 1.
 Hall-dórr, Bergs son, iii. 1.
 Hall-dórr, Dalks s., a priest in Saurbæ, i. 7.
 Hall-dórr, Egils son, iii. 9.
 Hall-dórr, Slakka-fótr, Þórarins s., in Fagra-dal, m. Yngvild Þorgils d., iii. 1, 7.
 Hall-dórr, Snorra s., a priest, iv. 2.
 Hall-dórr, Snorra s. goða, iii. 2.
 Hall-dórr, brother to Guðmund Eyjólf's s., v. 1.

- Hall-dórr, Hafþóris s., vii. 1.
 Hall-dórr, galpin, vii. 271.
 Hall-dórr, in Saurbæ, a priest, vii. 310, 311.
 Hall-dórr, hvirfil, iii. 14.
 Hall-dórr, Sveins s., Sturlu s., iii. 25.
 Hall-dórr, Guðbrandz s., iii. 26.
 Hall-dórr, Hallvarðz s., a priest, iv. 24.
 Hall-dórr, of Skinnastaðir, vii. 292.
 Hall-dórr, Jóns son, of Kvennabrekka, vii. 79, 89, 90.
 Hall-dórr, Guðmundar s. Eskhylltings, vii. 95.
 Hall-dórr, Ámunda s., Bergs s., vii. 138.
 Hall-dórr, Ásvarðz son, vii. 148.
 Hall-dórr, Þórðar s., geitungr, vii. 152.
 Hall-dórr, skraf, vii. 314.
 Hall-dórr, nef, vii. 200.
 Hall-dórr, Ogmundar s., vii. 257.
 Hall-dórr, greppr, vii. 276.
 Hall-dórr, barnir, vii. 186.
 Hall-dórr, hornfiskr, vii. 186.
 Hall-dórr, Einars s., of Giltastaðir, vii. 186.
 Hall-dórr, Vilmundar s., vii. 245.
 Hall-dórr, Oddz son, Jóseps s., vii. 5.
 Hall-dórr, Orms son, a priest, vii. 80.
 Hall-dórr, a person, vii. 5.
 Hall-dórr, Hallkels s., vii. 251.
 Hall-dórr, Eyjólf s., Snorra s., vii. 53.
 Hall-dórr, Árna son, of Berserkseyrr, vii. 60.
 Hall-fríðr, Þorgils d., Ara s. Fróða, m. Magnús, priest of Reykjaholt, iii. 30, vii. 21; died 1223.
 Hall-fríðr, Birnings d., iii. 2.
 Hall-fríðr, Jörundar d., Gunnars s., vii. 1.
 Hall-fríðr, Hallz d., Gizurar s., vii. 15.
 Hall-fríðr, daughter of Yngvild, ii. 8.
 Hall-fríðr, Ófeigs d., iv. 14.
 Hall-fríðr, garða-fitja, vii. 259.
 Hall-gerðr, sister to Skarð-Snorri, m. Thord Gils son, i. 7.
 Hall-gerðr, Hrafnis d., Sveinbjarnar s., vii. 1.
 Hall-gerðr, Rúnólfs d., Dalks s., m. (1) Ólaf Söva son, priest in Helgafell, iii. 29, and (2) Hermund, iii. 30, iv. 5.
 Hall-gerðr, in Holt, Eyjafjöll, vii. 45.
 Halli, Orms s., Gellis s., Hs. 11.
 Halli, hvíti, a great-great-grandfather of the preceding, Hs. 11.
 Halli, Nikulás son, v. 12.
 Hall-katla, Einars d., Grims s., m. Hrafn Sveinbjarnar s., vii. 1, 166, Hs. 4.
 Hall-kell, abbot of Helgafell, vii. 82 (see Ann. 1226).
 Hall-kell, Erlings son, vii. 64.
 Hall-óttá, Jörundar d., Gunnars s., vii. 1.
 Hallr, of Síða (Síðu-Hallr), i. 7.
 Hallr, Þórarins son, mildi, in Haukadale, vii. 14; died 1089.
 Hallr, Teitz son, Ísleifs s., in Haukadale, bishop-elect, m. Thurid, i. 7, vii. 14; died 1150.
 Hallr, Gils s., iii. 21.
 Hallr, Gizurar s., Hallz s., abbot of Helgafell, and lögsögumaðr, 1201-1209, m. Herdís Sveinbjarnar d., iv. 32, vii. 1, 15, 59; died 1230.
 Hallr, Þórðar s., gufu, foster-father of Hvamm-Sturla, iii. 2, 19.
 Hallr, Hrafnis s. (lögsögumannz), abbot of Thverá, iv. 14, v. 1, vii. 1; died 1201.
 Hallr, Gizurar s., Þorvaldz s., vii. 159, 216, 244, 252; the bridegroom born 1232, died Oct. 22, 1253.
 Hallr, Styrmis s., Þorgeirs s., of Ásgeirsá, ii. 30.
 Hallr, Þorsteins son, a priest, brother to Eyjólf óði, v. 18.
 Hallr, Þorsteins s., of Glaumbæ, vii. 100, 143, 271.
 Hallr, Þjóðólfs s., iii. 12.
 Hallr, Orækju s., vii. 21.
 Hallr, Kleppjárns s., of Grund in Eyjafjörð, vii. 23, 25-34; died 1212.
 Hallr, Jóns s., of Möðruvellir, father of herra Þórðr, vii. 162, 173, 186, 293, 327.
 Hallr, Fálu son, ii. 16.
 Hallr, Ísleifs son, v. 3.
 Hallr, Gunnars son, of Möðruvellir, v. 4.
 Hallr, Ásbjarnar son, of Fornastaðir, v. 10.
 Hallr, Þorbjarnar son, v. 23.
 Hallr, Ara son, of Höskullzstaðir, vii. 4, 76, 90, 143.
 Hallr, Egils son, vii. 110.
 Hallr, of Jörfi, vii. 143.
 Hallr, tistr (better kvistr), vii. 327.
 Hallr, of Tjaldanes, vii. 186.
 Hallr, Páls s., Hallz s., of Eyri, vii. 233.
 Hallr, Hallz s., of Leifólfsstaðe, vii. 188.
 Hallr, Gunnsteins s., brother to Vigfús, vii. 251.
 Halls-synir, see Eyjólf, Ísleif, Ásbjörn, v. 3.
 Hall-steinn, kúlubak, iv. 6.
 Hall-varðr, gull-skór, a Norse noble and king's messenger, vii. 322, 323, 326.
 Hall-varðr, stýrimaðr, a Norseman, iv. 6.
 Hall-varðr, svartir, Bergen, Norway, Ás. 19, 20.
 Hall-varðr, father of Halldór, iv. 24.
 Hall-varðr, Jóseps s., vii. 181, 188 (in a verse).
 Hall-veig, Orms d., Jóns s., a partner (or wife) of Snorri Sturlu son (síðarr 'átti' Snorri Hallveigu), vii. 1, 22, 40, 58, 148, 152, 153; died July 25, 1241.
 Hall-veig, Ásmundar d., vii. 1.
 Hallveigar-synir, see Klæng and Orm, vii. 157.

- Há-mundr, heljar-skinn, i. 1-3, vii. 1.
 Há-mundr, father of Þordís, vii. 1.
 Há-mundr, father of Helgi, vii. 180.
 Há-mundr, Gils son, iii. 5, vii. 5.
 Há-mundr, Önundar son, v. 2, 18.
 Há-mundr, Þórðar s., vii. 200, 203.
 Há-mundr, Þorvarðz son, vii. 42.
 Há-mundr, auga (= Ámundi), vii. 165.
 Há-mundr, várbelgr, vii. 262, 272.
 Há-mundr, a priest of Hólar, vii. 295.
 Haraldr, hárfagri, king of Norway, i. 3.
 Haraldr, Sigurðar s., king of Norway (1047-1066), vii. 13, 103, 192.
 Haraldr, gilli, king of Norway (1130-1136).
 Haraldr, Maddaðar s., earl of Orkney, vii. 22; died 1206.
 Haraldr, Sæmundar s., Jóns s., of Oddi, vii. 22, 44, 46, 212-214; drowned 1251.
 Harri, a bonder of Miðhóp, vii. 198.
 Haukr, Auðunnar s., a priest, vii. 125.
 Haukr, Þorgils s., a priest of Hagi in Barðastrand, m. Oddný Steinólfs d., vii. 107, 113, Hs. 17.
 Haukr, of Alptanes, vii. 232, 233.
 Haukr, Orms s. (Viga-Haukr), vi. 13.
 Haukr, Ketils s., i. 7.
 Haukr, a step-son of Erlend, v. 13.
 Haukr, Óláfs s., Svartz s., vii. 328.
 Haust-kollr, see Höskuldr, v. 9.
 Héðinn, Bergþórs s., iii. 26.
 Héðinn, Eyjólf s., of Hólar in Eyjafjord, iv. 1.
 Héðinn, father of Grím, vii. 148.
 Heim-laug, Jóseps d., iii. 15.
 Hein-rekr III, son of king John of England, vii. 209, 215; died 1272.
 Hein-rekr, Kárs s., bishop of Hólar, a Norseman, vii. pass., 210, 238, 253 sqq., 301, Ás. 15, 22; died 1260.
 Hein-rekr, father of Snærir, Hs. 19.
 Hein-rekr, father of Þórð, vii. 71.
 Helga, Böðvars d. of Stað, vii. 221.
 Helga, Þorvarðz d., m. Teit Oddz son, iv. 1; died 1223.
 Helga, Steinólfs d., mother of Hyrning, i. 7.
 Helga, Þórðar d. skeggja, vii. 12.
 Helga, Þórðar d., Narfa s., a niece of Skarð-Snorri, m. Sturla the historian, i. 7, vii. 188, 255, 330, 331.
 Helga, Þórðar d., Magnús s., of Reykja-holt, the mother of Guðný Böðvars d., m. Böðvar of Bæ, vii. 1, 21.
 Helga, Þóris d., a mistress to Jón Loptz s., vii. 1.
 Helga (Hvamm-)Sturlu d., a natural daughter, iii. 2, vii. 1.
 Helga, another d. of (Hvamm-)Sturla, born in wedlock, m. Sölmund, the Easterling, vii. 1, 157, 161.
 Helga, Ara d. Sterka, a great-granddaughter of Ari Fróði, m. Thord Sturluson, vii. 1-3.
 Helga, Þorgeirs d., m. Birning, iii. 2, 28.
 Helga, Ásgríms d., m. Bergþór Jóns son, vii. 51, 77, 86, 122.
 Helga, Sæmundar d., Jóns s., m. Kolbein ungi, vii. 1.
 Helga, Sveinbjarnar d., Bárðar s. svarta, m. Brand Þóris s., vii. 1, Hs. 2.
 Helga, daughter of Jón Sigmundar s. the elder, of Svínafell, Hs. 2.
 Helga, Árna d., Gríms s., m. Orm Sigmundar s., vii. 1.
 Helga, Digr-Helga d., m. Þórarin Jóns s., vii. 1.
 Helga, Þorsteins d. ranglátz, vii. 1.
 Helga, Ógmundar d., Helga s., vii. 215.
 Helga, Ásbjarnar d., vii. 77.
 Helga, Bjarnar d., m. bishop Brand, iii. 30.
 Helga, Erlendz d., vii. 8.
 Helga, Gamla d., m. Þórarin Kroksfjord, iii. 3.
 Helga, Gellis d., iii. 25.
 Helga, a concubine, vii. 60.
 Helga, Jóns d., of Gróstaðir, vii. 186.
 Helga, Gizurar d. glæða, vii. 328.
 Helga, Gyðu d., of Brjánslæk, vii. 6.
 Helga, Nikulás d., Oddz s., and of Gyða Sölmundar d., m. Þorlák Narfa s., vii. 213.
 Helga, Orms d., vii. 1.
 Helga, Snorra d., Kálfs s., v. 2.
 Helga, Sölvu d., the grandmother of Magnús Thorlaks son of Melar, iii. 30.
 Helga, Vincentius d., iii. 27.
 Helga, Þórðar d. Skeggja, m. Ketilbjörn, vii. 12.
 Helga, Þórhallz d., iv. 25.
 Helga, Þormóðar d., vii. 82.
 Helga, Þórólfs d., iii. 6.
 Helga, d. of Yngvild, ii. 10.
 Helgi, magri, landnámamaðr, i. 3.
 Helgi, Ógmundar son, bishop of Greenland, iv. 9; died 1230.
 Helgi, Þorgils s., læknir, vii. 75.
 Helgi, Sveins s., of Lokinhamrar, m. Þóríð Hrafns d., vii. 143, 167, Ás. 13.
 Helgi, Loptz s., in Skál, father of bishop Árni the second, m. Ásbjörg Þorlaks d., vii. 215.
 Helgi, Eireks s., of Langahlíð, the first husband of Ingibjörg Þorgeirs d., iv. 1, iii. 4.
 Helgi, Skeljungz s., of Hvál, a priest and leech, iii. 1, 7, iv. 7, vii. 2.

- Helgi (Digr-Helgi), Þorsteins s., of Kirkjubæ, vii. 215; died 1235.
- Helgi, Þórðar s., iv. 1.
- Helgi, Valentinus s., Hs. 7.
- Helgi, Gils son, uncle of Aron, Ás. 1.
- Helgi, læknir, of Mársstaðir, vii. 215.
- Helgi, Einars son, a deacon, vii. 38.
- Helgi, Jóns son, vii. 129.
- Helgi, a nephew (brother's son) to bishop Guðmund, vii. 81, 123.
- Helgi, Fereygill, vii. 256.
- Helgi, Hámundar s., m. Valgerð Kolbeins d. kaldaljóss, vii. 180, 181.
- Helgi, leistr, Þorvaldz s., Guðmund s. dyra, vii. 256.
- Helgi, Helga s., vii. 282.
- Helgi, keis, vii. 280, 303.
- Helgi, Halldórs s., a priest, v. 7.
- Helgi, Halldórs s., vii. 189, 193, 268.
- Hemingr, father of Svein, vii. 110.
- Hemingr, a friar, vii. 283.
- Herbert (Herbert), a Southerner, Englishman? vii. 39.
- Her-ðis, Sighvatz d., m. Þorvarð Þorgeirs s., iv. 1.
- Her-ðis, Sveinbjarnar d., Bárðar s. svartá, m. Hall Gizurar s., vii. 1, 15, Hs. 2.
- Her-ðis, Ketils d., Þorleifs d. beiskalda, vii. 1.
- Her-ðis, Arnórs d., Tuma s., m. Böðvar of Stað, vii. 1, 281.
- Her-ðis, Ketils d., sister to Thorlak of Hitardale, m. bishop Paul; drowned, Ann. 1207.
- Her-ðis (or Þórdís), a half-sister of the above, vii. 1.
- Her-ðis, Bersa d. auðga, m. Snorri Sturluson, vii. 1, 10; died 1233.
- Her-ðis, Barkar d., mother of Nikulás Oddz s., vii. 165.
- Her-ðis, Hrafn s., Sveinbjarnar s., m. (1) Eyjólf Kárs s., (2) Sigmund of Súðavík, vii. 1, 38, 167, Ás. 3, Hs. 20.
- Her-ðis, Oddz d., sister of Hrafn, m. Svarthöfði Dufgus s., vii. 166, Hs. 20.
- Her-ðis, Einars d., Þorvaldz s., Gizurar s., m. Þórir tott, vii. 267.
- Her-ðis, Klængs d., iv. 1.
- Her-ðis, Þorkels d., Steinólfs s., vii. 1.
- Her-ðis, Steinólfs d., Hs. 20.
- Her-ðis, m. Brand Gellis s., v. 7.
- Her-ðis, of Staðarhól, iii. 18.
- Her-gerðr, Hneitis d., ii. 1.
- Héri, father of Höskuld, iv. 4.
- Her-mundr, a follower of Thorvald, vi. 20.
- Her-mundr, Kodrans s., of Kalmanstunga, iii. 9, 30, 32; died 1197.
- Her-mundr, Hermundar s., vii. 90, 143.
- Her-mundr, standali, vii. 284.
- Her-mundr, Þorvaldz s., brother to Thord of Vatzfjord, ii. 7, 9.
- Her-mundr, brother to Kolgrím, vii. 256.
- Her-mundr, of Heiði, v. 20.
- Her-steinn, Bersa s., Halldórs s., vii. 143.
- Hest-höfði, Gunnars s., of Stað, a nephew of bishop Brand, iv. 9.
- Hildi-brandr, Þórðar s., of Laufás, v. 5, 17, 18 sqq.; slain 1198.
- Hildi-brandr, Gríms s., vii. 101.
- Hildi-brandr, Ara s., vii. 328.
- Hildi-glúmr, a person, vii. 328.
- Hildir, the father of Olaf, ii. 4.
- Hildr, Skeggja d., Skútu s., vii. 1.
- Hjálmr, Ásbjarnar s., of Skagafjord, iv. 1, 25, v. 2, 25.
- Hjálmr, of Viðvellir, vii. 276 (=Hjálmr, Þorbjarnar s., vii. 329?).
- Hjálmr, Ófeigs s., vii. 111, 118, 150.
- Hjálmr, the father of Hjálms-synir, Atli, and Þormóð, vii. 76, 110.
- Hjalti, Skeggja s. (the missionary of Iceland), vii. 12.
- Hjalti, Magnús s., Gizurar s. (called Biskups son), vii. 15, 134 sqq., 166; died 1248.
- Hjalti, Helga s., of Leirhöfn, vii. 192.
- Hjalti, járn-auga, vii. 205.
- Hjalti, a priest, vii. 215, 12.
- Hjaltr, a man from Shetland, a Shetlander, iii. 28; in plur., v. 16.
- Hjör-leifr, Gils s., father of Aron, Ás. 1, 15.
- Hjör-leifr, mythical, a sea-king, i. 1.
- Hleiðar-stillir, the king of Hleiðra, i. e. Rolf kraki, vii. 69 (in a verse).
- Hlenni, Þorkels s., vii. 146.
- Hlíf, the mother of Þorgeir, v. 3.
- Hneitir, a bonder, of Ávik in Strandir, ii. 1-6.
- Hólm-steinn, Gríms s., vii. 40.
- Hólm-steinn, a person, Hs. 7.
- Hrafn, Sveinbjarnar s., Bárðar s. svartá, m. Hallkatla Einars d., iv. 27, 33, 34, vi. 1 sqq., vii. 1 sqq., Hs. pass.; slain March 4, 1213.
- Hrafn (herra Hrafn), Oddz s., Ála s., and of Steinun Hrafn s. Sveinbjarnar s., a grandson (daughter's son) of the preceding, m. Þórið Sturlu d., Sighvatz s., vii. 1, 150, 162, 205, 219, 236 sqq., 255 sqq., pass.; born 1226, died Nov. 22, 1289.
- Hrafn, Úlfhédins s., lögsögumaðr (1135-1138), v. 1, vii. 1.
- Hrafn, father of Snört, i. 7.
- Hrafn, Einars s., Jóns s., Loptz s., vii. 1, 120.
- Hrafn, Finngerðar s., ii. 6.
- Hrafn, Hallz s., iv. 4.

- Hrafn, Brandz s., m. Guðrún, v. 5.
 Hrafn, Óláfs s., vii. 146.
 Hrafn, snati, vii. 193.
 Hrafn-kell, father of Eirik, Hs. 19.
 Hrafn-synir, the sons of Hrafn Sveinbjarnar son, vii. 50, 136, 143, pass.
 Hrani (Rani), Kóðrans s., vii. 147, 192, 212, 213, 216, 253, 266, Ás. 19.
 Hrappr, Bjarnar s. bunu, father of Thord Skeggi, vii. 12.
 Hreinn, Hermundar s., abbot of Thverá, iii. 30, vii. 21; died 1171.
 Hreinn, father of Styrmir, ii. 22.
 Hró-aldr, father of Skæring, v. 26.
 Hróð-bjart (Robert), father of Þorgeir, vii. 166.
 Hróð-ný, Þórðar d., Sturlu s., m. Bersi auðgi, vii. 3, 80.
 Hrói, bishop of the Faroes, iv. 3.
 Hrókr, svartí, i. 2.
 Hrólfir (i. e. Rudolph, Ralph), Kjarlaks s., i. 5.
 Hrólfir, & Skálmarnesi, a Saga man, ii. 3, 10.
 Hrólfir, Gunnólfs s., iii. 9.
 Hrollaugr (Hróð-laugr), Rögnvallz s. jarls (landnámamaðr), i. 7.
 Hrollaugr, father of Gunnlaug, vii. 99.
 Hró-mundr, Grips s., (myth.), ii. 10.
 Hró-mundr, læknir, Vikars s., Hs. 20.
 Hrutr, a person, vii. 53.
 Hún-bogi, Þorgils s., of Skarð, father of Snorri Lögsgumadr, ii. 2, 18.
 Hún-bogi, Hauks s., vii. 64.
 Hún-bogi, svíns-bógr, vii. 184.
 Hún-röðr, Véfröðar s., ii. 1.
 Hún-röðr, a sister's son of Jón Húnröðar son, iv. 9.
 Hún-röðr, Magnús s., Húnröðar s., vii. 143.
 Hún-þjófr, a person, Hs. 2, q. v.
 Hvamm-Sturla = Sturla Þórðar s. of Hvamm, vii. 1, 14; died 1183.
 Hvápta-Kolr, a person, vii. 271.
 Hynnigr, m. a daughter of Geirmund Heljar-skinn, i. 7, ii. 2.
 Högni, Geirþjófs s., heppni, Hs. 2.
 Högni, Þormóðar s., prestur, auðgi, in Bæ, vii. 5.
 Högni, Böðvars s., Þórðar s. of Bæ, vii. 282.
 Högni, Halldórs s., vii. 72, 92, 99.
 Högni, a bonder of Húsavík, vii. 168.
 Hös-kollr, vii. 90 (in the ditty).
 Hös-kollr, Bárðar s. svartá, vii. 1.
 Hös-kollr, Forná son, v. 18.
 Hös-kuldr (= Hös-kollr), Dala-Kollz s., iii. 2.
 Hös-kuldr (Haust-skuld), an apparition, vii. 275.
 Hös-kuldr, a pauper, vii. 215.
 Hös-kuldr, Héra s., iv. 4; died 1169.
 Hös-kuldr, Gunnars s., vii. 42, 48, 178.
 Höskullr, Þorbjarnar s., m. Birna Ámunda d., Hs. 18.
 Íllugi, Þorvaldz son Vatzfirðings, vii. 1, 73, 103, 148-153; slain 1241.
 Íllugi, rauði, Hrólfs s., Kjarlaks s., i. 5.
 Íllugi, Jóðhildar s., vii. 129.
 Íllugi, Jóseps son, hallfrekr, later in Hlödum, v. 9, 16.
 Íllugi, Ásgríms son skálds, v. 20.
 Íllugi, Bergþórs son, of Þorkelshval, vii. 38.
 Íllugi, of Barð, vii. 100.
 Íllugi, Guðmundar s., bryti, vii. 215.
 Íllugi, of Svinavatn, vii. 205.
 Íllugi, Gunnars s., vii. 304, 327.
 Imi, Þorkels s., Hs. 19, Ás. 12.
 Indriði, see Eindriði.
 Ingi, king of Norway, iii. 9, iv. 1; died April 23, 1217.
 Ingi, Magnús s., of Patriksfjord, Hs. 6.
 Ingi-björg, Snorra d., Sturlu s., m. Gizur Þorvaldz s., vii. 1, 21, 57, 58.
 Ingi-björg, Þorgeirs d., Halla s., m. (1) Helgi Eireks son, (2) Hvamm-Sturla, iii. 4, iv. 1, vii. 1; died about 1162.
 Ingi-björg, Þorgils d., Odda s., m. Böðvar Barkar s., iii. 1.
 Ingi-björg, Þorvarðs d., Þorgeirs s., m. Brand, iv. 1.
 Ingi-björg, Þorleifs d. beiskalda, vii. 1.
 Ingi-björg, Guðmundar d. dýra, v. 9, vii. 48.
 Ingi-björg, Loptz d., of Gaulverjabæ, vii. 95.
 Ingi-björg, Oddz d., of Sandar, m. Markús Gísla s., Hs. 5.
 Ingi-björg, Bergþórs d. (Jóns s.), m. Einar Auðunnar s., vii. 205.
 Ingi-björg, Sturlu d., Þórðar s., daughter of the historian, the bride of Hall Gizurar s., m. Þórð Þorvarðz s., vii. 244, 252 sqq., 325.
 Ingi-björg, Páls d., Hallz s., vii. 246.
 Ingi-björg, Gunnars d., vii. 262, 319.
 Ingi-björn, Eyjólfson, vii. 44, 45.
 Ingi-gerð, Philippus d., i. 7.
 Ingi-gerðr, a sister to Sigurd Styrkars son, v. 2.
 Ingi-gerðr, Kolbeins d., of Stað, vii. 209.
 Ingi-gerðr, Ásbjarnar d., vii. 321.
 Ingi-mundr, Arnórs s., vii. 287.
 Ingi-mundr, Einars son, of Reykjahólar, a priest and poet, ii. 3, 10, 18; died 1169.
 Ingi-mundr, Þorgeirs s., a priest, m. Sigríð Tuma d., iv. 1-13.

- Ingi-mundr, Jóns s., brother to abbot Karl, iv. 5.
- Ingi-mundr, Jóns s., Brandz s., one of the Jóns synir, grandson of Hvamm-Sturla, iii. 10, vii. 1, 51, 87; died 1231.
- Ingi-mundr, Grims s., m. Álfeid Tuma d., vii. 1.
- Ingi-mundr, Þorsteins s., Birnings s., iii. 28.
- Ingi-mundr, Ljótz s., iii. 21.
- Ingi-mundr, Þorgeirs s., vii. 236.
- Ingi-mundr, skidungr, vii. 61.
- Ingi-mundr, a landloper, v. 7.
- Ingi-mundr, Böðvars s., vii. 233, 243, 292.
- Ingi-riðr, Snorra d., Hs. 9.
- Ingi-riðr, wife of Halldór hornfisk, vii. 186.
- Ingi-riðr, daughter of Odd oremus, vii. 108.
- Ingjaldr, Grims s. glammaðar, Hs. 4.
- Ingjaldr, father of king Olave the White, iii. 2.
- Ingjaldr, Geirmundar son, a poet, vii. 95, 120, 173, 189, 193, 202, 204.
- Ingjaldr, Hallz son gufu, m. Þórið Sturlu d., iii. 2, 20.
- Ingjaldr, Eymundar s., skart, vii. 256.
- Ingjaldr, stamr, vii. 143.
- Ing-ólfr, Arnar son, landnámsmaðr, the first settler of Iceland, i. 7, vii. 14.
- Ing-ólfr, Bárðar s. svartá, vii. 1, Hs. 7.
- Ing-ólfr, au apparition, vi. 13.
- Ing-ólfr, Óláfs s., vii. 178, 197.
- Ing-unn, Þorsteins d., Snorra s. goða, m. Ásbjörnu Arnórs son, vii. 1.
- Ingunn, Þorleiks d., sister to Ketil lögsögu-maðr, vii. 1.
- Ingunn, Sturlu d., Sighvatz s., m. Sæmund Orms son, vii. 211, 215.
- Ingunn, Ásgrims m. Þorstein in Hvamm, vii. 80, 180, 285.
- Innocentius (IV), pope, vii. 205, 215.
- Ísarr, Páls son, Sæmundar s., vii. 100, 146, 204.
- Ís-leifr, Gizurar s. hvíta, first bishop of Skálholt (1056-1080), vii. 12, 13.
- Ís-leifr, Hallz son, v. 2, 22, vii. 42.
- Ís-leifr, Gizurar s., Þorvaldz s., vii. 218.
- Ís-leifr, of Kúla, vii. 119.
- Ísleifs-synir, vii. 271.
- Ísólfr, father of Ogmund, vii. 272.
- Ívarr í Miða, vii. 42.
- Ívarr, Jóns s., Brandz s., iii. 10, vii. 1.
- Ívarr, Þorsteins s., Tuma s., vii. 1.
- Ívarr, ðalski, iv. 2.
- Ívarr, gilli, iv. 2.
- Ívarr, Þórðar s., Þorvaldz s., in Vatzfjord, vii. 1.
- Ívarr, Engla s., a Norse 'fé-hirðir,' vii. 225.
- Ívarr, Arnljótar s., vii. 304.
- Ívarr, Özurar s., iii. 16.
- Ívarr, Sörla son, a Norseman, vii. 40.
- Jacob, St., St. James of Compostella, Hs. 4.
- Jarn-gerðr, a niece of Eyjólf Hallz son, v. 2.
- Ját-geirr (Edgar), Snorra s., prestz, iii. 30.
- Ját-geirr, skáld, vii. 58.
- Ját-geirr, Þórarins s., vii. 143.
- Ját-geirr, Teitz son, vii. 143.
- Ját-geirr, bóndi of Sviðnur, vii. 98.
- Ját-mundr (Edmund), St., king of the English, father of Úlfrún, vii. 1.
- Ját-varðr (Edward), Guðlaugs son, vii. 101, 116, 161.
- Jóan = Jón, vii. 13.
- Jóð-hildir, mother of Íllagi, vii. 129.
- Jóhamarr, a bondor of Geirþjófsfjardareyr, Ás. 12.
- Jólinn (!), Valentius d., Hs. 6.
- Jón (Jóan, i. e. John), Ögmundar s., bishop of Hólar, i. 7, ii. 30, iv. 18, vii. 13, 14; born 1054, died 1121.
- Jón, Loptz son, Sæmundar s., of Oddi, m. Halldóra Skeggbrandz d., iii. 22, 29, v. 10, 15, vii. 1, 3, 5, Hs. 7, Ás. 1; born 1124, died Nov. 1, 1197.
- Jón, Loðmundar s., Sæmundar s. Fróða, m. Aldis Halldórs d., vii. 1, 22.
- Jón, Eyjólf s. (Sæmundar s.), vii. 1.
- Jón, murtr, Snorra s., Sturlu s., vii. 1, 21, 46, 58, 84; born 1203, died Jan. 21, 1231.
- Jón, Sigmundar s., Þorgils s., the elder, m. Þorný Gils d., vii. 1; died 1164.
- Jón, Sigmundar s., Jóns s., the younger, great-grandson of the preceding, father of bishop Brand, Orm, Þórarin; m. (1) Þóra the elder, (2) Halldóra Arnórs d., iv. 21, vii. 1, 16, 18, 27, 31, 32; died 1212.
- Jón, son of Kolfinna Jörundar d., father of Thorstein in Hvamm, vii. 1.
- Jón, Þóralz s., a priest, iii. 30.
- Jón, Orms s. Breiðbælings, vii. 22, 40.
- Jón, kufflungr, a pretender, iv. 12; slain 1188.
- Jón, knútr, bishop of Greenland, iv. 10, 12.
- Jón, Þorvaldz s., brother to Guðmund dýri, iii. 30.
- Jón, Eyjólf s., Hallz s., of Möðrufell, vii. 1.
- Jón, Ketils son, brother of Ásgrím skald, v. 4.
- Jón, Ketils s., Þorleifs s. beiskalda, vii. 1.
- Jón, Kálfs son (brother to Snorri?), ii. 32.
- Jón, Þorgils s., m. Þorlaug Skeljungu s., iii. 7.
- Jón, Brandz s., of Breiðabólstað, father of

Jóns synir, m. Steinur Sturlu d., iv. 7, vii. 1, Hs. 7.
 Jón, Þórarins s. króksfjarðar, iii. 3, 8.
 Jón, Húnröðar son, grandfather of Eyjólf Kárs son, iv. 9, vii. 38.
 Jón, Sturlu s., Sighvatz s., vii. 163, 211, 266.
 Jón, kárin, natural son of Thord kakali, vii. 211, 322.
 Jón, lindi-áss, a Norse sailor, vii. 164.
 Jón, Þorkels s., of Alptamýr (Alptmýringr), m. Guðrín Thomas d., vii. 167, 193.
 Jón, Örnólfs son, of Miklagarð and Möðruvellir, v. 22, vii. 37; died 1222.
 Jón, Eyjólf's son, of Möðrufell, m. Valgerð Guthorms d., vii. 34.
 Jón, Ófeigs son, a half-brother of Eyjólf Kárs son, m. Guðrín Oddz d., vii. 38, 42, 56, 101, 161.
 Jón, karl, Ögmundar s., Helga s., vii. 215.
 Jón, Skeggja s., Njál's s., a priest, vii. 215.
 Jón, Einars s., lögmadr, vii. 332.
 Jón, af Bakki, vii. 256.
 Jón, kvistungr, vii. 256.
 Jón, hirðmaðr Inga konungs, iv. 1.
 Jón, Þorgils s., iii. 1.
 Jón, Steinólfs s., Hs. 20.
 Jón, fjósi, iv. 2.
 Jón, í Holti, v. 4.
 Jón, Þorsteins son, of Kúla, vi. 14, Hs. 20.
 Jón, a dreamer, vi. 18.
 Jón, Bjarna son, óði, vii. 4.
 Jón, lágr, vii. 5.
 Jón, Þórðar son, vii. 47.
 Jón, another person, vii. 47.
 Jón, son of Helga, vii. 51.
 Jón, Árna s., Auðunnar s., vii. 148, 178.
 Jón (read Árni?), Auðunnar son, vii. 60.
 Jón, son of Guðleif, vii. 81.
 Jón, klerkr, brother of Skæring, vii. 110.
 Jón, Grettis s., vii. 141.
 Jón, Skíða s., kjappi, vii. 143, 205, 238.
 Jón, kanpi (slain), vii. 143.
 Jón, Hafíða s., vii. 205.
 Jón, Eyjólf's s., svalberðings, vii. 273.
 Jón, Birnu son, vii. 48, 81.
 Jón, lítill-bóndi, vii. 74.
 Jón, sterki, servant in Reykholt, vii. 74.
 Jón, krókr, son of Þorleif skeifa, vii. 82.
 Jón, Kráks s., of Hlíðarendi, vii. 95.
 Jón, Markús s., of Hjaltastade, vii. 100.
 Jón, Þorgeirs s. grunda, vii. 113.
 Jón, Halldórs s., hálf-prestr, vii. 119.
 Jón, Þorbjarnar s. smíðs, vii. 150.
 Jón, toddi, vii. 160.
 Jón, bóndi of Skinnastade, vii. 162.
 Jón, Tosta son, vii. 163.
 Jón, usti, viik 315.
 Jón, járn-búkr, vii. 306.
 Jón, stál, a Norseman, vii. 222.

Jón, Odda s., skeggbarn, vii. 178.
 Jóns-synir, the four sons of Jón Brandz son, Bergþór, Ívar, Brand, Ingimund, nephews of Hvamm-Sturla, vii. 51 sqq.
 Jóra, daughter of bishop Klæng (called biskups dóttir), m. Þorvald Gizurar s., vii. 3, 15, 18; died 1196.
 Jór-eiðr, mother of Hall, priest of Hauka-dale, i. 7.
 Jór-eiðr, Síðu-Hallz d., i. 7.
 Jór-eiðr, Hallz d., of Tunga, sister to Paul priest, vii. 62, 71, 119, 188, 252.
 Jór-eiðr, Oddleifs d., mother of Þorvarð Vatzfirðing, vii. 1, Hs. 8.
 Jór-eiðr, Þorvaldz d. Vatzfirðings, vii. 1.
 Jór-eiðr, Hermundar d., vii. 292.
 Jór-eiðr, Þórólf's d., Hs. 7.
 Jór-eiðr, Konals d., a concubine, vii. 112.
 Jór-eiðr, wife of Vestar, vii. 247.
 Jórsala-Sigurðr = Sigurðr Jórsala-fari, the king, ii. 7; died 1130.
 Jórsala-Bjarni (vide Jórsala-Björn, ii. p. 400), vii. 162; 'mágr' of Skeggi of Alviðra.
 Jór-unn, Teitz d., sister of Gizurr hvíti, vii. 12.
 Jór-unn, Hafíða d., Mús s., iii. 29.
 Jór-unn, Kálfs d., Guthorms s., m. Brand Kolbeins s., vii. 33, 146, 207-209, 276.
 Jór-unn, auðga, of Gufunes, vii. 39.
 Jór-unn, Snorra d., Þórðar s., Hs. 8, 9.
 Jór-unn, wife of Eysteinn hvíti, vii. 229, 238.
 Jósep, Grettis s., iii. 15.
 Joseph, father of Íllugi, v. 9.
 Jóseppr (Joseph), in Súðavík, vi. 14, 18.
 Jó-steinn, glenna, Easterling, vii. 128.
 Jör-undr, Þorgils son, iii. 1.
 Jörundr, Þorsteins s., priest, since bishop, of Hólar, vii. 316; died Feb. 1, 1313.
 Jörundr, Gunnars s., vii. 1.
 Jörundr, in Oddbjarnar eyjar, ii. 6.
 Jörundr, gestr, vii. 282, 291, 314.
 Jörundr, father of priest Sölvi, Ás. 10.
 Jörundr, inn mikli, vii. 129.
 Kálfr, Snorra son, in Mel, m. Oddný, vii. 1, 3; died 1198.
 Kálfr, Brandz s., Kolbein s., of Stað, m. Guðný Sturlu d., vii. 255, 324, 327.
 Kálfr, Guthorms son, bóndi, of Grund, and later of Miklabæ, in Ósk, v. 16, 22, vii. 33-37, 100, 101; died Feb. 21, 1234.
 Kálfr, of Gunnars-staðir, iii. 25.
 Kálfr, Gils son, vii. 38, 72, 138, 162, 198.
 Kali, Halldórs s., Hs. 9.
 Kali, father of Hallbjörn, vii. 51.
 Kali, father of Ásgeir, Hs. 19.
 Karf-Helgi, vii. 145; read Skarf-Helgi.
 Kári (Brekku-Kári), vii. 256.
 Kári, abbot, iv. 12.

- Kári, son of Ketil, abbot, vii. 88.
 Kári, a person, vii. 11.
 Kári, Gunnsteins s., vii. 136.
 Karl, abbot of Þingeyrar, iv. 4, 9, 19 (the author of Sverris Saga); died 1213.
 Karl, Konráðs s., iii. 16.
 Karl, father of Gest, vii. 74.
 Karla-magnús, Magnús son, Andrés s., vii. 95; slain 1310.
 Karls-efni, father of Björn, vii. 1.
 Karls-efni, father of Clemet, iii. 27.
 Kárr, son of Kolfinna Jörundar d., vii. 1.
 Kárr, Geirmundar s., a monk, father of Eyjólf, vii. 38, Hs. 20.
 Kárr, Koðrans s., iv. 4.
 Kárr, in Dalir, iii. 26.
 Kárr, biskups-maðr, vii. 71.
 Kárr, an apparition, vii. 127.
 Keldna-Valgerðr = Valgerðr Jóns d., mistress to Sæmund of Oddi, vii. 44.
 Ketil-björg, a nun, in Skálholt, iv. 20.
 Ketil-björn, Ketils s., gamli, landnáma-maðr, vii. 12.
 Ketil-björn, Gizurar s., Þorvaldz s., vii. 218, 255 sqq.; died Oct. 22, 1253.
 Ketill, flatnefr, i. 7.
 Ketill, father of Ketilbjörn, vii. 12.
 Ketill, Hermundar s., Koðrans s., iii. 30.
 Ketill, Þorlákss s., a priest and lagman, of Hitardale, the grandfather (mother's father) of the three Narfa sons, m. Halldóra Þorvaldz d. Gizurar s., v. 1, vii. 1, 16, 44, 57, 86, 152, 162, 164, 245; died Feb. 11, 1273.
 Ketill, Þorlákss s., Narfa s., herra, a great-grandson of the preceding, vii. 213; died 1342.
 Ketill, Þorsteins s., Eyjólfss s. halta, priest, then second bishop of Hólar (1122-1145), ii. 21, 28, 29, iii. 29; died July 7, 1145.
 Ketill, Þorvaldz s. Vatzfirðings, vii. 1, 73, 160-162.
 Ketill, Þorvaldz s. króks, vii. 1.
 Ketill, Þorkels s., father of Hauk, i. 7.
 Ketill, Þorsteins s. ranglátz, vii. 1.
 Ketill, Páls s. biskups, vii. 22.
 Ketill, Ingjaldz son, vii. 42, 47, 81, 123.
 Ketill, langr, a Norseman, vii. 222.
 Ketill, Kálfs s., iv. 1.
 Ketill, Guðmundar s., vii. 111, 189.
 Ketill, Gnúps s., vii. 192.
 Ketill, the father of Thorleif, a priest, iii. 15.
 Ketill, a landloper, ii. 13-15.
 Ketill, Eyjólfss son, vii. 7.
 Ketill, a priest, vii. 49.
 Ketill, a person, Hs. 7.
 Ketill, sútari, vii. 257.
 Ketill, Ketils s., of Kallaðarnes, vii. 235, 329.
 Kimbi, a person, vii. 291.
 Kirkju-Grímr = Grímr Gíls s., iii. 16.
 Kjallakr, Ketils s. flatnefs, i. 7.
 Kjaran, þræll Geirmundar, i. 4.
 Kjarlakr, gamli, i. 5.
 Kjartan, Ásgeirs s., Knattar s., father of Thorvald, vii. 1, Hs. 8.
 Kjartan, Halldórs s. hvirfils, iii. 14.
 Kjartan, Þorvaldz s., iii. 27.
 Kjartan, a bonder in Kúla, vi. 4.
 Kjartan, Helga s., vii. 161.
 Klakka, father of Olaf, iii. 21.
 Klakk-Álfr, vii. 75.
 Klasi, father of Halldór, vii. 47, Ás. 5.
 Klemet, see Clemet.
 Klepp-jarn, Klængs son, m. Ingigerd (father of Hall?), v. 2, 3; died 1194.
 Klepp-jarn, Hallz s., Kleppjarns s., vii. 81, 101, 205.
 Kleppr, Þorvarðz s., a priest, iii. 30.
 Klyppr, Ketils s., vii. 204, 205.
 Klængr (i. e. Kløingr), Þorsteins s., bishop in Skálholt, iii. 9, 10, 19, iv. 5; died Feb. 28, 1176.
 Klængr, Þorvaldz s., Gizurar s., a deacon, vii. 15, 26.
 Klængr, Arnþrúðar son (Eyjólfss son), iv. 15, v. 17, 23.
 Klængr, Bjarnar son, Þorvaldz s., and of Hallveig, vii. 40, 58, 65, 129, 134, 153, 157-159; slain Dec. 26, 1241.
 Klængr, Teitz s., Þorvaldz s., of Tunga, m. Ásta, vii. 320.
 Klængr, Kleppjarns s., brother to Hall, m. Guðrún, iv. 1, v. 3, vii. 34; drowned 1219.
 Klængr, Skeggja s., Njáls s., vii. 215, 234.
 Klængr, Hallz son, vii. 77.
 Knarrar-Leifr, see Leifr, vii. 165.
 Knútr, duke, Lavard, father of king Valdemar, iv. 7; slain 1130.
 Knútr, earl, son of Hakon galin, vii. 228, 229, 326; died 1260.
 Knútr, a priest, vii. 49, 81, Ás. 7.
 Knött, Þjóðreks s., Hs. 8 (Landn. ii. 21).
 Koðran, Hermundar s., Koðrans s., iii. 30.
 Koðran, the grandfather of the preceding, iii. 30.
 Koðran, Magnús son, vii. 38.
 Koðran, Sörla s., vii. 129.
 Koðran, a landloper, vii. 39.
 Koðran, Svarthöfða s., vii. 129, 143, 158.
 Koðran, Páls s., vii. 271.
 Koðran, skrógggr, vii. 282.
 Kol-beinn, Arnórs son, Ásbjarnar s., the elder, father of Tumi, vii. 1; died 1166.
 Kol-beinn, Arnórs s., the younger, kalda-ljós, of Stað, called Staðar-Kolbeinn, m. Margrét

- Sæmundar d., iv. 17, v. 25, vii. 1, 22, 124, 139; born 1176, died July 31, 1246.
- Kol-beinn, Arnórs s., Tuma s., called ungi, in Flugumýr, vii. 1, 46, 63, 68, 114, pass., 164-199; born 1210, died July 22, 1245.
- Kol-beinn, Tuma s., Arnórs s., Ásbjarnar s., in Viðimýri, m. Gyrið Þorvarðar d., iv. 21 sqq., v. 1 sqq., 12, vii. 1, 23, 25, 26; died Sept. 9, 1208.
- Kol-beinn, Flosa son, lögsögumaðr, father-in-law to Sæmund Fróði (cp. Ljósveitn. S. 5), vii. 1.
- Kol-beinn, Bjarnar s., herra, Auðkýlingr, i. 7; slain 1309.
- Kol-beinn, Sighvatz son, the third of the seven sons of Sighvat, in Grenjaðarstað, vii. 1, 87, 119, 143; slain Aug. 1238.
- Kol-beinn, grön, Dufgus son, one of the four Dufgus sons, vii. 64, 166 sqq., 189 sqq., 219, 263, 237, 253-262; slain Jan. 25, 1254.
- Kol-beinn, a servant of Thorwald in Vatzfjord, vi. 17.
- Kol-beinn, Bergs son, Hs. 19, 20.
- Kol-beinn, hrúga, Cobbie Row, of the Orkney, father of bishop Bjarni, Hs. 3.
- Kol-beinn, karl, an Orkneyer, brother to bishop Bjarni, vii. 20.
- Kol-beinn, Jóns son, vii. 60.
- Kol-beinn, Gísla s. of Sand, vii. 164.
- Kol-beinn, svartí, a Norse skipper, vii. 214.
- Kol-beinn, vælungr, vii. 257.
- Kol-brandr, Skíða son, vii. 113.
- Kol-brandr, iii. 26.
- Kol-finna, Hallz d., Styrmis s., m. Þorgils Odda s., ii. 2, 30.
- Kol-finna, Einars d., Þorgils s., m. Þorvald Vatzfirðing, vii. 1, 152, Hs. 10.
- Kol-finna, Þorsteins d., Jóns s., vii. 260.
- Kol-finna, Þorvaldz d. (Þórdísar Snorra d.) Vatzfirðings, vii. 1, 251, 317.
- Kol-finna, Gizurar d., Hallz s., m. (1) Ari Sterki, (2) Garða-Snorri, vii. 2, 15.
- Kol-finna, Jörundar d., Gunnars s., vii. 1.
- Kol-finna, Klepps d., m. Hámund Gils son, iii. 30.
- Kol-finna, Þorgrims d., iii. 15.
- Kol-finna, Gils d., iii. 20.
- Kol-grímr, brother of Hermund, vii. 256.
- Kol-grímr, of Bjarnarhöfn, vii. 243, 246.
- Kollabæjar-Bárðr, vii. 51; called Koll-Bárðr, vii. 76.
- Kolli, Þorsteins son, vii. 67.
- Kolli, of Espihól, vii. 138.
- Kolli, Þormóds s., iv. 1.
- Kolli, Þorláks s., grandfather of the preceding, iv. 1.
- Kolli, father of Thord, vii. 8.
- Koll-Oddr, iv. 9.
- Koll-sveinn, Skarf-Helga s., vii. 145, 205.
- Koll-sveinn, kröbbungr, vii. 276.
- Koll-sveinn, Bjarnar son, iv. 34.
- Koll-Þórðr, vii. 256.
- Kolr, bishop in Vik, Norway, vii. 13.
- Kolr (Eyjólf's son), auðgi, of Möðruvellir, vii. 7.
- Kolr = Hvapta-Kolr, vii. 271.
- Kolr, Árna son, auðgi, of Kolbeinstade, vii. 74, 85, 91, 131, 155; died 1241.
- Kol-skeggr, Eiríks son, auðgi, of Dale, vii. 22, 40, 44, 57; died 1223.
- Kol-skeggr, a priest, vii. 316.
- Kol-þerna, Eyjólf's d. halta, ii. 1.
- Kol-þerna, Klepps d., vii. 5.
- Kol-þerna, Einars d., of Svínavatn, vii. 238, 272.
- Konall, Sokka son, vii. 26.
- Konall, Ragnhildar s., vii. 256.
- Konall, father of Jóreid, vii. 112.
- Konráð, father of Karl, iii. 16.
- Kormakr, father of Einriði, vii. 271.
- Kormakr, father of Gils, vii. 80.
- Kormakr, Ásbjarnar s., Hs. 19.
- Kormakr, bryti, vii. 257.
- Krákr, Hrafn's s., Sveinbjarnar s., vii. 1, 57, 143; slain Aug. 22, 1238.
- Krákr, Thomas s., Þórarins s., m. Þóra Orms d. Svínfellings, vii. 1, 175.
- Krákr, Þórarins s. (Ragneiðar s.), Hs. 7, 10.
- Krákr, Sigmundar s. súðvíkings, Hs. 20.
- Krákr, Hámundar s. læknis, Hs. 20.
- Krákr, of Hlíðarendi, vii. 95.
- Krákr, a messenger, vii. 324.
- Kristín, Frú, a Norse princess, vii. 40.
- Krist-rún, a pauper-woman, vii. 76.
- Krist-röðr, Einars s., Jóns s., Loptz s., a priest, vii. 1, 136.
- Kusli = Kálfr, vii. 33 (in a verse).
- Kvistr, father of Þorstein, ii. 2.
- Kygri-Björn, a clerk and bishop-elect, iv. 26, vii. 58, 120; died 1238.
- Kægil-Björn = Björn kægill, son of Dufgus, vii. 64, 173; slain April 18, 1244.
- Lambkarr, Þorgils s., Gunnsteins s., a deacon, and since an abbot (author of bishop Guðmunds Saga?), iv. 18, 24, vii. 162; died 1249.
- Langlíf, daughter of earl Harald in Orkney, vii. 22.
- Lauga-Snorri (Snorri from Laugar), vii. 66, 90, 143, 188.
- Leggr, Torfa s., a priest, father of Olaf svartar-skáld, iii. 30, vii. 84.
- Leggr, Þóris s., iii. 30.
- Leiðar-Örmr, vii. 5.
- Leifr, father of Gunnlaug munk, q. v.

- Leifr, Austmaðr (Knarrar-Leifr), vii. 165.
 Leifr, Nikulás s., v. 12, 14; father of Björn, vii. 143.
 Leifr, Þorgeirs s., vii. 29.
 Leifr, father of Þórdís, iii. 9.
 Leifr (Handar-Leifr), vii. 29.
 Leifr, Loðhattar s., i. 1.
 Leifr, húskarl, iii. 18.
 Leirhafnar-Hjalti = Hjalti of Leirhöfn, vii. 193 (in a verse).
 Leo (IX), pope, vii. 13.
 Liðr, brother of Legg above, iii. 30.
 Lína, see Sturt-lína, iii. 7.
 Ljótr, Síðu-Hallz s., i. 7.
 Ljótr, Sela-Eiríks s., vii. 8, Hs. 9.
 Ljótr, Jóns s., of Bakki, vii. 256, 262.
 Ljótr, Ketils s., vii. 7.
 Ljótr, vii. 143.
 Ljótr, father of Eyjólf, vi. 17.
 Ljúfni, a priest (a foreigner?), iii. 11.
 Loð-hötr, þræll, i. 1.
 Loðinn, Grims s., vii. 110.
 Loðinn, Helga son, vii. 143.
 Loðinn, Ingimundar s., vii. 188.
 Loðinn, of Fjarðarhorn, vii. 188.
 Loðinn, Sigurðar s., vii. 240.
 Loð-mundr, Sæmundar s. Fróða, vii. 1, 131.
 Loð-mundr, Eyjólf s., Jóns s., vii. 1.
 Lofu-eið, Sveins d., a concubine of Thorvald in Vatzfjord, vii. 1, 51.
 Loptr, Páls son, called biskups son, son of bishop Paul, in Skarð, later in Hitardale, at last in Borg, vii. 1, 22, 39, 44, 45, 57, 130, 155 sqq., 170, 233; died 1261.
 Loptr, Markús s., of Rauðasand, vi. 13, Hs. 5.
 Loptr, Sæmundar s. Fróða, a priest, vii. 1, 131, iii. 29.
 Loptr, the father of Helgi in Skál, vii. 215.
 Loptr, Helga son, the grandson of the preceding, brother to bishop Árni, vii. 215.
 Loptr, Gísla son, of Rauðasand, vii. 330.
 Loptr, Hálfðanar s., Sæmundar s., vii. 215, 7, 8, 318, 325.
 Loptr, fóstbróðir Guðnyjar Brandz d., iii. 11.
 Lundar-Bjarni, iii. 30.
 Lýtingr, Arngæirs s., vii. 293.
 Lær-Bjarni, vii. 181.
 Maddaðr, father of earl Harald, vii. 22.
 Maga-Björn, vii. 96, 98, 110, 112.
 Magni, bóndi in Múli, vii. 184.
 Magnús, í Aðalvík, a priest, vii. 99, 109.
 Magnús, Andrés s., Sæmundar s., agnarr, vii. 328.
 Magnús, Ámunda son, father of Ámni óreiða, iv. 6, 9, vii. 40, 215.
 Magnús, Andreas s., father of Karla-magnús, m. Þorgerð, vii. 95.
 Magnús, Árna son, in Saurbær, vii. 233.
 Magnús, Atla s., vii. 284, 286.
 Magnús, Óláfs s., góði, king of Norway (1036-1047), Hs. 2; died 1047.
 Magnús, berfætti (Barefoot), king of Norway, vii. 1; slain 1103.
 Magnús, Erlings s., king of Norway, iii. 20, iv. 3, 9; slain 1184.
 Magnús, Hákonar s., king of Norway, vii. 131, 323, 331; died May 9, 1280.
 Magnús, Þorsteins s., Síðu-Hallz s., the first Icelander of that name, i. 7.
 Magnús, Einar s., bishop (I) in Skálaholt (1134-1149), grandson of the preceding, i. 7, iii. 23; died Sept. 28, 1149.
 Magnús, Gizurar s., Hallz s., bishop (II) in Skálaholt (1217-1237), iv. 15, 25, 32, vii. 3, 15, 40 sqq., 80, 104, pass.; died Aug. 14, 1237.
 Magnús góði, son of Guðmund grís, vii. 27, 28, 39, 120.
 Magnús, Guðmundar s., a priest in Hjarðarholt, vii. 6.
 Magnús, Þórðar s., Sölva s., ancestor of Magnús Pálsson, iii. 30.
 Magnús, Þórðar s., Ara s., a priest, a nephew (sister's son) of Hrafn, Hs. 20.
 Magnús, Þórðar s., Þóris s., a priest, Hs. 9.
 Magnús, Þorláks s., of Melar, m. Valdís Hreins d., iii. 30.
 Magnús, Páls s., Sölva s., a priest in Reykjaholt, m. Hallfrid, the granddaughter of Ari Fróði, iii. 30, 36, vii. 21.
 Magnús, Hafliða s., of Eyvindarmúli, vii. 95.
 Magnús, Hallz s., Gizurar s., m. Steinvör Sáms d., vii. 15, 134.
 Magnús, Helga s., Loptr s., brother to bishop Árni, vii. 215.
 Magnús, Húnröðar s., vii. 143.
 Magnús, Jóns son, a kinsman of Þorvarð Þórarins son, vii. 215, 8, 279, 288; one of the assassins of Thorgils skarði, vii. 313 sqq.
 Magnús, Kollz son, vii. 89.
 Magnús, Magnús son, vii. 66, 96.
 Magnús, Markús s. of Rauðasand, vi. 13, Hs. 5.
 Magnús, gargan, vii. 233, 236, 249.
 Magnús, Gísla s., of Sand, vii. 99, 316.
 Magnús, Narfa s., vii. 206.
 Magnús, Óláfs s., vii. 38.
 Magnús, prestur, iii. 4.
 Magnús, tölu-sveinn, a monk, vii. 123.
 Magnús, a canon in Viðey, iv. 15.
 Magnús, Steinólfs s., Hs. 20.

- Magnús, Inga s., Hs. 7.
 Magnús, of Kamb, vii. 186.
 Magnús, soðkrókr, a pauper, vii. 251.
 Mána-Ljótr (i. e. Ljótr Mána s., a grandson of Snorri goði, see Eyrb. ch. 65), keeper of the Snorrunga goðord, iii. 2.
 Máni, Gríms s., v. 22.
 Máni, of Gnúpufell, vii. 143.
 Máni, Ívars son, vii. 129.
 Máni, a poet, vii. 39.
 Már (Má, Máfi), Álf's son, a shepherd in Hvamni, iii. 15.
 Már (Bagal-Már), vii. 138.
 Már, þormóðs s., in Sælingsdaltunga, a priest and kinsman of Hafliði, ii. 2, 11, 19.
 Már, Húnroðar s., father of Hafliði, ii. 1.
 Már, Bergþórs s., a kinsman of Hafliði Másson, ii. 1-9.
 Már, Eyjólf's son, the elder, iv. 6.
 Már, Eyjólf's son, in Geldingaholt, vii. 271, 276.
 Már, Finn's son, iv. 14.
 Már, Gils son, iii. 18.
 Már, Gríms son, Víkars s., Hs. 20.
 Már, Óláfs son, skolpa, v. 7.
 Már, Guðmundar s., m. Helga Snorra d., iii. 16, v. 2.
 Már, kumbaldi, of Gnúp, vii. 75, 132.
 Már, of Leirárgarðar, vii. 129.
 Már, Rúnólfs s., v. 4.
 Már, þorkel son, vi. 20 (read Imi, see Hs. l. c.)
 Margrét, Skúla d., queen, m. king Hakon, vii. 131, 225.
 Margrét, Helga d., Sveins s., Hs. 20.
 Margrét, Brandz d., m. Þórð Bjarnar son, vii. 161.
 Margrét, Þorbjarnar d., vii. 1, 38.
 Margrét, Ámunda d., vii. 1, Hs. 10.
 Margrét, Sæmundar d., Jóns s., m. Kolbein kaldaljóðs, v. 15, vii. 1, 22.
 Margrét, Oddz d., Gizurar s., m. Thord in Laufás, v. 10.
 Margrét, Gunnvarðz d., iii. 3.
 Margrét, daughter of Þórdís Sveinbjarnar d., m. Thord Bjarnar s., vii. 170.
 Máriana, Þorkels d., Hs. 20.
 Markús, Lögsögumaðr, Skeggja s., vii. 1, 7, 14; died 1108.
 Markús, Skeggja s., a kinsman of the former, vii. 7.
 Markús, Bárðar s. svartá, vii. 1.
 Markús, Gísla s., Þórðar s., of Rauðasand, m. (1) Guðrún, (2) Ingibjörg Oddz d., vii. 5, Hs. 5-7; slain Nov. 3, 1196.
 Markús, Magnús s., vii. 143.
 Markús, Marðar s. of Gnúp, vii. 44, 156, 221, 256-262.
 Markús, Þórðar s., Böðvars s., of Melar, brother to Þorleif of Bæ, vii. 80, 116, 120, 129.
 Markús, Guðmundar s., vii. 271.
 Markús, Sighvatz s., the fifth of Sighvat's sons, vii. 1, 130, 143; slain 1238.
 Markús, Þorgils s., vii. 143.
 Markús, Sveinbjarnar s., Bárðar s. svartá, sterki, a priest, brother to Hrafn, vii. 1, Hs. 2.
 Markús, Þorsteins s., vii. 1.
 Markús, Þorgils s., vii. 143.
 Marteinn, Brandz s., Hs. 4.
 Marteinn, Jóns son, vii. 49.
 Marteinn, Ívars s., vii. 233, 236.
 Marteinn, Miðfirðingr, vii. 111, 112.
 Marteinn, Þorkels s., vii. 143.
 Moðolfr, djákn, ganimaðr, vii. 215.
 Mögr, Mögs son, in Mýrar, Hs. 9.
 Mögr, father of the preceding, Hs. 4, 9.
 Mörðr, Eiríks son, inn sterki, m. Borghildr Þorsteins d., vii. 114, 143, 151, 180, 181; slain 1243.
 Mörkári (A. S. name), vii. 214.
 Naddr, vii. 143, 146.
 Naddr, vii. 173.
 Naddr, Þóraríns s., slain in Víðines, vii. 26.
 Narfa-synir, the three sons of the following (Thord, Thorlak, Snorri), v. 1.
 Narfi prestur, Skarð-Snorra son, the younger, father of the Narfa sons, of Kolbeinsstaða, vii. 2, 245, 249, 321.
 Narfi, Snorra son, the elder, Húnboga s., a priest, the father of Skarð-Snorri, and grandfather of the preceding, i. 7, iii. 2, 14, vii. 2; died 1202.
 Narfi, Svartz son, vii. 143.
 Narfi, in þjarfi (þarfi), vii. 82.
 Narfi, Skeljung's son, iii. 1.
 Narfi, ór Brekku, iv. 34.
 Narfi = Fólalda-Narfi, vii. 71.
 Nereiðr, Styrmis d., mistress of Thord kakali, vii. 211.
 Nicholas, the saint, vii. 236.
 Nikulás, biskup, the famous antagonist of king Sverri, vii. 35; died May 8, 1225.
 Nikulás, Oddz son, of Kalmanstunga, son of Odd and of Herdís Barkar d., m. Gyða Sölmundar d., vii. 166, 188, 189, 208, 211, 213, 234, 236, 238, 284.
 Nikulás, Rúnólfs son, v. 12.
 Nikulás, Skrattra-Bjarnar son, vii. 12.
 Nikulás, Sigurðar son, Hrana souar, of Norway, iv. 5.
 Nikulás, Þóraríns son, vii. 276, 330.
 Njáll, of Skógar, vii. 215.

- Óblauðr, father of Eyjólf, vii. 39.
 Óbalrikr, Gunnvarðz s. (Gunnfars s.), iii. 3, 4.
 Odd-geirr, Þórðar s., vii. 146.
 Odd-gerðr, Bárðar d. svartar, vii. 1.
 Oddi, Sneris s., father of Thorgils, i. 7.
 Oddi, Þorgils s., Odda s., a priest, iii. 1-6 sqq., vii. 1.
 Oddi, Þórarins s. króksfjarðar, iii. 3.
 Odd-katla, Þórólfs d., m. Teit (her second sight), v. 1.
 Odd-leifr, Jóns s., a priest in Skálarnes, vii. 42, Hs. 18.
 Odd-leifr, Þórðar s. krákunefs, i. 7, Hs. 2.
 Odd-leifr, Þórðar s., Þorvaldz s., vii. 1.
 Odd-leifr, ór Hækingsdal, vii. 129.
 Odd-ný, Þorgeirs d., Halla s., m. Þórir, iv. 1.
 Odd-ný, Orms d., Svinfellings, m. Finn-
 björn Helgason, vii. 1.
 Odd-ný, mistress of Snorri, mother of
 Thordis, vii. 1, 21.
 Odd-ný, Páls d., Þórðar s., m. Kalf Snorra-
 son, vii. 1.
 Odd-ný, Torfa d., m. Thorvard the priest,
 iii. 30.
 Odd-ný, Steinólfs d., Ljótz s., m. Hauk,
 Þorgils s., priest of Hagi, Hs. 17.
 Odd-ný, in Saudafell, vii. 77.
 Odd-ný, Hallz d., Þorsteins s., vii. 145.
 Oddr, Gizurar s., in Hof, father of Arn-
 björg, brother of Gróa, iv. 7, vii. 1, 18;
 died 1180.
 Oddr, Þórarins s., Jóns s., great-grandson
 of the preceding, m. Randalín Philippus
 d., vii. 1, 212, 265-276; slain Jan. 14,
 1255.
 Oddr, of Sandar in Dýrafjord, great-grand-
 father of Hrafn Oddz son, Hs. 5.
 Oddr, Ála son, called auðgi, father of
 Hrafn, m. Steinunn Hrafnis d., vii. 51,
 56, 83, 92, 99; slain 1234.
 Oddr, Oddz s., brother of Hrafn Oddz son,
 vii. 166.
 Oddr, Bassa s., iii. 10.
 Oddr, the father of Ospak, iii. 14.
 Oddr, of Leirárgarðar, vii. 129.
 Oddr, Jóseps s., iii. 15, vii. 5.
 Oddr, Sveinbjarnar s., of Alptanes, vii. 44,
 128, 154; died Nov. 29, 1247.
 Oddr, son of Hallbera, vii. 64.
 Oddr, a servant, vii. 84.
 Oddr, oremus, vii. 108, 112.
 Oddr, Eindriða s., skekkill, vii. 113.
 Oddr, Kára s., vii. 143.
 Oddr, dignari, vii. 3.
 Oddr, Guðlaugs s., vii. 103.
 Oddr, sjá-rafr, vii. 158.
 Oddr, smá-mælti, vii. 310.
 Odd-vakr, in Brekka (cp. Odoacer), vii.
 82.
 Ófeigr, Hjörleifs s., brother to Aron, Ás. 1.
 Ófeigr, Eiriks s., m. Vigdís Gils d., vii.
 252, 256.
 Ófeigr, Salgerðar s., iii. 23.
 Ófeigr, father of Hallfrid, iv. 14.
 Ófeigr, father of Snorri, vii. 18.
 Ófeigr, Bjarnar s., vii. 101, 147.
 Ófeigr, ísungr, vii. 303.
 Óláfr, Liðsmanna-konungr, mythical, ii.
 10.
 Óláfr, hvíti (Righ Amlaibh of the Irish
 Annals), king of Dublin, iii. 2.
 Óláfr (Óleifr) pá, Höskullz s., iii. 2.
 Óláfr, Tryggva s., king of Norway, vii.
 12-14; died 1000.
 Óláfr, helgi, king of Norway (1015-
 1030), vii. 192, 209, Hs. 2; died July
 29, 1030.
 Óláfr, kyrri, king of Norway (1066-1093),
 vii. 14.
 Óláfr, Guðröðar s., king of Sudor, Hs.
 11.
 Óláfr, Þórðar s., Sturlu s., hvíta-skáld, the
 grammarian, lögsögumaðr, the eldest
 brother of Sturla the historian, vii. 1, 60,
 65, 106, 120, 126, 147, 211, 220, 224,
 232, 236, 237, Ás. 15; died 1259.
 Óláfr, Hjörleifs s., abbot of Helgafell,
 brother of Aron, vii. 38, Ás. 1; died
 Oct. 1, 1302.
 Óláfr, Þorsteins s. ranglátz, in Saurbær,
 iv. 6, v. 1, vii. 1.
 Óláfr, Guðbrandz s., iv. 2.
 Óláfr, Þorvarðz s., grandson of Sæmund
 Fróði, vii. 1.
 Óláfr, Hildis s., ii. 4-11; slain 1120.
 Óláfr, the husband of Helga, the daughter
 of Yngvild, ii. 10.
 Óláfr, Sölva s., in Helgafell, brother to
 priest Paul, of Reykholt, m. Hallgerd
 Runólfs d., iii. 29.
 Óláfr, Böðvars s., vii. 129.
 Óláfr, Þorsteins s., Hs. 19.
 Óláfr, Helga s., Hs. 19.
 Óláfr, Magnús s., vii. 38.
 Óláfr, Markús s., vii. 148.
 Óláfr, gestr, vii. 259.
 Óláfr, Klökku s., iii. 21.
 Óláfr, Þorbjarnar s., Vermundar s., a priest,
 iii. 6.
 Óláfr, Þorgeirs s., iii. 18, 20.
 Óláfr, of Óxna-dale, v. 12.
 Óláfr, Vífils s., in Laxárdale Skagafjord,
 v. 20.
 Óláfr, Brynjólfs s., vii. 64, 78.
 Óláfr, Varða s., vii. 74.
 Óláfr, Leggs s., svartar-skáld, vii. 84.

- Óláfr, of Æðey, called æðeyingr, vii. 92, 98.
 Óláfr, of Steini, a Norseman, m. Guðrún, vii. 103, 148, 149.
 Óláfr, Jóns s., of Möðrufell, a leech, a sister's son of Kalf, vii. 103, 290.
 Óláfr, Hauks s., of Hagi, vii. 107, 112.
 Óláfr, Brandz s., vii. 186.
 Óláfr, Sigurðar s., bóndi, vii. 112.
 Óláfr, Höskullz s., kámi (chaim, v. 1., Káin = Cain ?), vii. 143, 174, 198, 205.
 Óláfr, tottr, mágr Flosa prestz (father of Erlend sterki ?), vii. 143, 160.
 Óláfr, Oddz s., brother of Rafn, vii. 166, 268, 311, 328.
 Óláfr, Svartz s., vii. 143, 159, 329.
 Óláfr, of Brekka, vii. 233.
 Óláfr, langr, vii. 233.
 Óláfr, Arnórs s., vii. 281.
 Óláfr, of Bustarfell, vii. 282, 290.
 Óláfr, Arnórs s., vii. 287.
 Óláfr, Óláfs s., vii. 268, 292.
 Óláfr, Kráks s., a priest, vii. 297, 318.
 Óláfr, of Ánabrekka, vii. 316.
 Ólöf, see Álöf.
 Ormr, Barreyjar-skáld, ii. 10.
 Ormr, Breiðboelinger, Jóns s., Loptz s., of Breiðabólstað in Fljótshlíð, iv. 15, v. 18, vii. 1, 22, 40; slain Aug. 6, 1218.
 Ormr, Jóns s., Sigmundar s., Þorgils s., the elder, father of Sigurð, m. Helga Árna d., vii. 1, 18; died as monk 1191.
 Ormr, Jóns s., Orms s., Sigmundar s., Svinfellingr, the younger, grandson of the preceding, m. Álfeið, Njáls d., vii. 1, 18, 44, 50, 78, 80, 85, 104, 131, 154, 215, Ás. 9, 10; died Sept. 5, 1241.
 Ormr, Orms s., Jóns s., son of the preceding, vii. 1, 215; born 1241, drowned 1270.
 Ormr, abbot of Thverá, vii. 18; died 1212.
 Ormr, Bjarnar s., Þorvaldz s., Gizurar s., of Breiðabólstað, son of Björn and Hallveig, vii. 58, 65, 134, 153, 171.
 Ormr, Klængs s., vii. 117.
 Ormr, Gellis s., Orms s., Hs. 11.
 Ormr, Halla s. hvíta, grandfather of the preceding, Hs. 11.
 Ormr, Forná s., Hs. 13.
 Ormr, a boy, Ás. 10.
 Ormr, Skeggja s., Hs. 19, 20.
 Ormr, Starkaðar s., vii. 108.
 Ormr, kistill, vii. 143.
 Ormr, uppspretta, vii. 262.
 Orm-steinn, a priest, vii. 141.
 Órækja, the father of Hall, great-grandfather of the next, vii. 21.
 Órækja, Snorra s., Sturlu s. (a bastard son, hórkonu-sonr), vii. 1, 21, 56, 106 sqq., 147-162, 201; died June 24, 1245.
 Ósk, Þorvarðz d. auðga, m. Kalf Guthormsson, v. 22, vii. 33, 101, 146.
 Óspakr, Oddz s., in Holt, iii. 14.
 Ós-valdr, king of the English, father of Vilborg, vii. 1.
 Otkell, Bjarna s., a vagabond, vii. 99.
 Öttarr, a person, Hs. 7.
 Öttarr, father of Simon, vii. 101.
 Öttarr, snoppu-langr, biskups frændi, a nephew (brother's son) of bishop Guðmund, vii. 178, 186, 193, 200.
 Oxi, Más s., of Gröf, vii. 188.
 Páll (Paul), Jóns s., Loptz s., bishop of Skálholt (1195-1211), iv. 15, 28 sqq., v. 15, vii. 1, 11, 32, Ás. 1; died Nov. 29, 1211.
 Páll, Hallz s., a priest, of Staðarhól, later of Eyri, and of Langadale, vii. 62, 87, 133, 152, 162, 233, 246, 310.
 Páll, bishop of Hamar, Norway, vii. 97.
 Páll, Sölva son, Magnús s., Þórðar s., a priest in Reykholt, his contest with Sturla, i. 5, iii. 30-36, vii. 2, 21; died 1185.
 Páll, Þórðar s., Þorvaldz s., of Vatzfjord, m. Guðrún, d. of bishop Brand, iii. 29, iv. 3, vii. 1.
 Páll, Þorsteins s., of Hvalsnes (Hvalnesingr), vii. 260, 262.
 Páll, Kolbeins s., of Stað, son of Staðar-Kolbein and of Margrét Sæmunds d., Jóns s., vii. 204, 205, 216, 220, 240, 259, 271, 320.
 Páll, Sæmundar s., Jóns s., v. 15, vii. 22, 39, 40; drowned 1216.
 Páll, Loptz s., biskups s., vii. 114, 116.
 Páll, Bárðar s., of Ögr, vii. 167.
 Páll, Bjarna s., iii. 9.
 Páll, Austmaðr (called Brennu-Páll), iv. 5.
 Páll, Surtz s., brother to Árni, Hs. 7.
 Páll, Ívars s., vii. 233.
 Páll, Más s., vii. 188.
 Páll, Sáms s., m. Helga Búðvars d. of Stað, vii. 221.
 Páll, griss, Kálfs s., vii. 189, 193.
 Páll, son of Hauk, priest of Hagi, vii. 107, 113.
 Páll, son of Valgerð, of Ögr, vii. 110.
 Páll, kapp-gnúgr, vii. 202.
 Páll, Kolla s., brother of Thord, vii. 8.
 Páll, lausamaðr, vii. 258.
 Páll, Magnús s., vii. 66, 96, 143.
 Páll, ór Steinholti, vii. 44.
 Páll, Teitz s., vii. 251.
 Páll, of Laugarvatn, vii. 292.
 Páll, Þorvaldz s. Vatzfríðings, vii. 1, 73.
 Paschalis, pope, vii. 14.
 Pétr, the apostle, ii. 26.

- Pétri (Pétrr), Skúla s., son of duke Skúli, a Norseman, vii. 131.
- Pétr, steypir, a Norseman, a nephew (sister's son) of king Sverri, vii. 98.
- Pétr, a page, Norway, vii. 222.
- Pétr, glúpa, a Norseman, iv. 13.
- Pétr, Bárðar s., Snorra s., iii. 10, vii. 1, 47, Hs. 19, Ás. 5.
- Pétr, of Skógarnes, Snorra son, i. 7.
- Pétr, Sveins s., vii. 154.
- Pétr, á Öngulsstöðum, vii. 213.
- Pétr, a person in Bergen, Ás. 19.
- Pétrr, Grims s., an Icelander, vii. 215. 6.
- Philippus, king of France, vii. 14.
- Philippus, Jóns s., vii. 74.
- Philippus, Sæmundar s., Jóns s., of Oddi, m. Þórdís Flosa d., i. 7, vii. 22, 86, 91, 135, 212-214; drowned 1251.
- Philippus, Kolbeins s., m. Valborg, vii. 51, 53, 110, 115.
- Prest-Jóan, vii. 262.
- Prest-Oddr, iii. 21.
- Rachel, the wife of Már kumbaldi, vii. 75.
- Rafn, an Easterling, v. 1.
- Rafn, a lagman of Caithness, Scotland, vii. 115. For other persons of that name see Hrafn.
- Ragn-eiðr, Árons d., Bárðar s. svartar, the mother of the sons of Thorarin (Ragn-eiðar synir), vii. 1, Hs. 10 sqq.
- Ragn-eiðr, Thomas d., the granddaughter of the preceding, vii. 1, 175.
- Ragn-eiðr, Þórhalla d., sister to St. Thorlac, mother of bishop Paul, vii. 1.
- Ragn-eiðr, Bjarnar d., mother of Lopt Markús s., Hs. 5.
- Ragn-eiðr, m. Egil skyrhnakk, vii. 215.
- Ragn-fríðr, Teitz d., Gizurar s., the sister of Gróa, vii. 215. 7.
- Ragn-hildr, a Norse lady, the wife of Aron Hjörleifs son, vii. 224, Ás. 16 sqq.
- Ragn-hildr, a lady, the wife of duke Skúli, Norway, vii. 131.
- Ragn-hildr, Sæmundar d., Jóns s., vii. 1.
- Ragn-hildr, a woman, vii. 233.
- Randalin, Philipus d., Sæmundar s., m. Odd Þorarins s., vii. 212, 276.
- Rann-veig, Hneitis d., in Ávík, ii. 1, 5.
- Rann-veig, Teitz d., Ísleifs s. biskups, the wife of Háfiði Más son, ii. 1, 16, 39, iii. 29.
- Rann-veig, Úlfhédins d., iv. 1.
- Rauð-sveinn, of Ísafjörð, vii. 76.
- Ref-Grímr, v. 7.
- Refingar, see Refgrímr, v. 7.
- Reinallr, father of Aðalstein, Hs. 19.
- Reinir, see Hreinn.
- Ríkiza, Oddz d., Þórarins s., vii. 276.
- Rita-Björn = Björn, abbot of Holm, Norway; died 1244.
- Roðgeirr, Álfs s., a Norse captain, vii. 162.
- Runa-Björn, i. e. Hruna-Björn (Björn of Hruni, q. v.), vii. 110.
- Rún-ólfr, brother to Hall of Haukadale, father of bishop Thorlac, vii. 14.
- Rún-ólfr, Stykárks s., priest, since abbot (in Viðey?), vii. 37 (year 1214), 129.
- Rún-ólfr, Dálks son, Þorsteins s., Eyjólf s. halta, a priest and scholar (göfgr kennimaðr), iii. 29; died 1186.
- Rún-ólfr, brother of Berg (sons of Ás-ward?), vii. 148.
- Rún-ólfr, Nikulás s., snúinbrýni, v. 12.
- Rún-ólfr, father of Nikulás, v. 12.
- Rögn-valdr, earl of Mæri, Norway, i. 7.
- Rögn-valdr, Bárðar s. svartar, vii. 1.
- Rögn-valdr, Halldórs s., Ragneiðar s., vii. 110.
- Rögn-valdr, Kárs s., vii. 51, 60 (Ás. 12).
- Rögn-valdr, Tannz s., vii. 119.
- Rögn-valdr, Ílluga s., vii. 320.
- Rögn-valdr, the father of Eyjólf, vii. 251.
- Rögn-valdr, Runabjarnar s., vii. 110.
- Rögn-valdr, Ílluga s. (not Ara s.), brother of Ari, vii. 74, 79, 181.
- Saka-Steingrímur, vii. 104.
- Sal-björg, Ketils d., Hs. 10.
- Sal-gerðr, Bárðar d. svartar, vii. 1.
- Sal-gerðr, Erlendz d., m. Sigurð Jóns s., vii. 1.
- Sal-gerðr, mother of Ofeig, iii. 23.
- Sámr, Páls s., Hallz s., vii. 152.
- Sámr, Brandz s., Hs. 9.
- Sámr, Símonar s., vii. 1.
- Sámr, father of Steinvör and grandfather of the following, vii. 15.
- Sámr, a house-carle in Saurbæ, vii. 143.
- Sámr, Maguús s., Hallz s., vii. 15, 221, 255.
- Sanda-Bárðr = Bárðr Þorkels s., of Sandar, m. Cecilia, vii. 99, 167, 189 sqq.
- Saurbæingar, the men of the district Saurbæ, vii. 149.
- Saxi, inn mikli, vii. 284.
- Sela-Eirikr, vii. 8, 52.
- Sel-dæilir, the family of Selárdale, vi. 16, Hs. 4.
- Sel-kolla, an egress, vii. 30.
- Serkir, the Saracens, iv. 11.
- Síðu-menn, the men of the district Síða, in the east, descendants of Hrollaug, i. 7.
- Sig-fúss, Elliða-Gríms s., vii. 12; cp. Landn. iii. 15.
- Sig-fúss, Loðmundar s. gamla, a grandson of the preceding, the father of Sæmund Fróði, vii. 12.

- Sig-fúss, Tófa s., vii. 143.
 Sig-fúss, of Fljotst-tunga, vii. 284.
 Sig-hvatr, Sturluson, the second of the famous Sturlu sons, brother of Snorri, m. Halldóra Tuma d., vii. 1, 2, 4, 6-9, 23, 28, 34, 37-143, pass.; born 1170, died Aug. 21, 1238.
 Sig-hvatr, Böðvars s., of Stað, brother of Thorgils skarði, vii. 221, 318, 323, 327; died 1266.
 Sig-hvatr, Úlfs s., ii. 8.
 Sig-hvatr, Bjarnar s., inn mikli, v. 11, 18.
 Sig-hvatr, Söxolfs s., Forná s., v. 18.
 Sig-hvatr, Þorkels s., Hs. 19.
 Sig-hvatr, Tuma s., Sighvatz s., vii. 188.
 Sig-hvatr, slappi, vii. 99.
 Sig-hvatr, auðgi, vii. 127.
 Sig-hvatr, Rúnolfs s., djákn, vii. 143.
 Sig-hvatr, kostr (köstr?), vii. 214.
 Sig-hvatr, Steingríms s., vii. 238.
 Sig-mundr, Þorgils s., m. Halldóra Skeggja d., vii. 1.
 Sig-mundr, Orms s., Jóns s., Sigmundar s., great-grandson of the preceding, m. Arnbjörg, Oddz d., Gizurar s., vii. 1, Hs. 5; died 1198.
 Sig-mundr, Gunnars s., of Súðavík, m. Herdis Hrafnis d., vii. 101, 116, 161, 167, 189; cp. Hrafnis S. 20, the genealogies at the end.
 Sig-mundr, Skarð-Snorra s., vii. 113, 119, 144, 184.
 Sig-mundr, Ögmundar s., Helga s., vii. 215.
 Sig-mundr, Gils s., iii. 5.
 Sig-mundr, Ásólfs s., v. 20.
 Sig-mundr, svalr, vii. 29.
 Sig-mundr, a priest, of Húsafell, vii. 238.
 Sig-mundr, Hallz s., vii. 173.
 Sig-mundr, snagi, vii. 49, 60, Ás. 15.
 Sig-mundr, Brandz s., vii. 248.
 Sig-mundr, Gestz s., vii. 293.
 Sig-ný, Guðmundar d. dýra, v. 9.
 Sig-ríðr, Hafliða d., Más s., m. Þórð of Vatzfjord, ii. 1, iii. 29, vii. 1, Hs. 8.
 Sig-ríðr, Eyjólfz d., Snorra s. goða, ii. 32.
 Sig-ríðr, Hálfðanar d., Sæmundar s., m. Teit Styrmis s., vii. 202.
 Sig-ríðr, Kálfs d., Snorra s. of Mel, iii. 3.
 Sig-ríðr, Eldjárns d., of Espihól, m. Ögmund sneis, iv. 1.
 Sig-ríðr, Úlfhéðins d., iv. 1.
 Sig-ríðr, of Gnúp, Hs. 9.
 Sig-ríðr, Þorsteins d., Tuma s., vii. 1.
 Sig-ríðr, Tuma d., m. Ingimundr the priest, iv. 1.
 Sig-ríðr, Arnórs d., Tuma s., sister to Kolbein ungi, m. Böðvar, Þórðar s., Sturlu s. of Stað, vii. 1, 221.
 Sig-ríðr, Ásbjarnar d., Arnórs s., vii. 1.
 Sig-ríðr, Hallz d., Hrafnis s., v. 1, vii. 1.
 Sig-ríðr, Hvamm-Sturlu d., iii. 2, vii. 1.
 Sig-ríðr, Sighvatz d., Sturlu s., m. Styrmir Þóris s., vii. 1, 163, 165.
 Sig-ríðr, Þorsteins d., of Oddi, vii. 271.
 Sig-ríðr, Þorláks d., m. Áron Bárðar s., vii. 1.
 Sig-ríðr, d. of Yngvild, iii. 9.
 Sig-ríðr, Birnings d., iii. 28.
 Sig-ríðr, Hafþóris d., mother of Aron, vii. 38, Ás. 1, 10, 14.
 Sig-ríðr, of Brekkla, v. 11.
 Sig-ríðr, Þjóðólfs d., v. 12.
 Sigurðr, ormr-í-auga, a mythical king, iii. 2.
 Sigurðr, Haraldz s., muðr, king of Norway, vii. 15, Ás. 1; died 1155.
 Sigurðr, archbishop of Niðaros, vii. 93, 104, 218; died 1252.
 Sigurðr, Styrkårs son lögsögumannz, v. 1, 2.
 Sigurðr, Orms s., Sigmundar s., of Svínafell, m. (1) Þórið Tuma d., (2) Þórið Gizurar d., iv. 21 sqq., v. 15, vii. 1, 23, 25 sqq., 45, 125; died as monk 1211.
 Sigurðr, Orms s. Breiðbøelings, vii. 22, 65.
 Sigurðr, jarl, iv. 2.
 Sigurðr, slenbir, a Norse pretender, iv. 1.
 Sigurðr, Jóns s., Loptz s., vii. 1.
 Sigurðr, kerlingar-uef, iii. 12.
 Sigurðr, Þórðar s., a house-carle, Hs. 7.
 Sigurðr, Tryggva s., vii. 129.
 Sigurðr, Sólva s., vii. 129.
 Sigurðr, Ílluga s., vii. 129.
 Sigurðr, Höskullz s., iii. 15.
 Sigurðr, Oddz son, grikk, v. 16, 18, vii. 37.
 Sigurðr, Þorljótar s., vii. 42.
 Sigurðr, who helped Aron, vii. 60.
 Sigurðr, Óláfs s., of Broddanes, vii. 69, 82.
 Sigurðr, Eldjárns s., vii. 101, 114, 143.
 Sigurðr, Styrbjarnar s., vii. 141.
 Sigurðr, Þjóðólfs s., a deacon, vii. 146.
 Sigurðr, vegglagr, a Norseman, vii. 179, 189.
 Sigurðr, Rögnvaldz s., vii. 195.
 Sigurðr, Glúms s., vii. 205.
 Sigurðr, knapp-söðull, vii. 248.
 Sigurðr, seli, vii. 251.
 Sigurðr, Gríms s., vii. 294.
 Sigurðr, of Kalfanes, vii. 242.
 Sigurðr, of Hvamm, vii. 327.
 Sigvarðr, bishop of Skálholt, a Norseman, vii. 148, 159, 160, 162, 171, 269, 310, 322, 327; died 1268.
 Símon, the father of Sám, vii. 1.
 Símon, mikli, a priest, son of Úlfrún, iv. 27, vii. 29.
 Símon, Þorvarðz s. kamphunds, v. 5.

- Símon, Bjarna s., a house-carle of Hrafn, vi. 14.
 Símon, knútr, vii. 84, 143, 179.
 Símon, Óttars s., vii. 101.
 Sindri, a Norse sailor, vii. 215, 316.
 Skagi, hvíti, Austmaðr, vii. 90.
 Skáld-Hallr, vii. 205.
 Skáld-Steinn, see Þorsteinn Skeggja son, v. 9.
 Skáld-Þórðr = Þórðr Rúfeyja-skáld, iii. 14.
 Skalla-Grimr, the father of Egil, vii. 21.
 Skálp-Bjarni, vii. 122.
 Skapti, Þórarins s., a priest, ii. 31.
 Skapti, Þorgils s., iii. 15.
 Skapti, Dálks s., vii. 257.
 Skapti, Ílluga s., vii. 110.
 Skarð-Snorri (= Snorri of Skarð), see Snorri Narfa son, i. 7, vii. 1.
 Skarf-Helgi, vii. 205.
 Skegg-Brandr, Jón Loptz son's father-in-law, vii. 1.
 Skeggi, Gamla s., in Skarfstaðir, iii. 3.
 Skeggi, skanmhöndungr, grandfather of the preceding, iii. 3, 15.
 Skeggi, Skútu s., vii. 1.
 Skeggi, Bjarnar s., vii. 1.
 Skeggi, of Alviðra, vii. 162.
 Skeggi, Njáls s., of Skógar, m. Solveig Jóns d., vii. 18, 215.
 Skeggi, father of Þorsteinn skrin-smiðr, v. 9.
 Skeggi, a priest, vii. 40.
 Skeggi, hvíti, a Norse sailor, vii. 214.
 Skeggi, a bondr in Fagradale, vii. 332.
 Skeggi, Guðlaugs s., of Ás, vii. 129.
 Skeggi, Snorra s., vii. 49.
 Skeggi, of Gillastaðir, vii. 71.
 Skeggi, Árna s., vii. 143.
 Skeggi, Hallz s., vii. 143.
 Skeggi, Ingimundar s., vii. 251.
 Skeggi, a deacon, vii. 297.
 Skeggi, a bondr of Kálfsstade, vii. 300.
 Skeljungr, Helga son, of Stað in Hrítafjörð, iii. 1.
 Skerja-Björn, v. 4.
 Skíði, Þórðar s., brother to Ingimund? vii. 66.
 Skíði, Þorkels s., of Kvannahváll, vii. 113.
 Skíði, Bjarna s., vii. 145.
 Skinn-grýla, an ogress, vii. 43.
 Skóga-Skeggi = Skeggi í Skógum, vii. 215, 15.
 Skopti, Þorgils s., see Skapti, iii. 15.
 Skopti, vii. 146.
 Skraf-Oddr, vii. 256.
 Skrattra-Björn, Þorvaldz son, v. 12.
 Skúli, a Norse earl and duke, vii. 40, 42, 84, 97, 131, 147, 150, 175, Ás. 15; died 1240.
 Skúli, Þorsteins s., undir Hrauni, m. Guðfinna Thomas d., vii. 1, 70.
 Skúma, inn lítli, vii. 41.
 Skúta, Skeggja s., vii. 1.
 Skæringr, brother of Jón klerk, vii. 110.
 Skæringr, Hróaldz s., a deacon, v. 26, vii. 25, 29.
 Skökul-Álfr, vii. 53.
 Smið-Skeggi, vii. 272.
 Snerir (or Snærir), Þoroddz s., i. 7, ii. 2.
 Snerir (or Snærir), Heinreks s., a house-carle, Hs. 19.
 Snorri, goði, iii. 2, vii. 1; died 1031.
 Snorri, lögsögumaðr, Húnboga s., the grandfather of Skarð-Snorri, of Skarð in Skarðströnd, m. Yngvild Hauks d., i. 7, iii. 2, vii. 2; died 1170.
 Snorri, of Skarð (Skarð-Snorri), Narfa s., a priest, the grandson of the preceding and grandfather of the Narfa sons, i. 7, vii. 55, 106 sqq., 163, 184, 309; died Sept. 13, 1260.
 Snorri, Sturlu s., lagman, the illustrious historian and author of the Edda; he was the youngest of the three Sturlu sons; m. (1) Herdírs Bersa d., (2) Hallveig Orms d., iv. 18, vii. 1, 2, 5, 10, 20, 21, 38, 43, 54-156, pass., Ás. 1; born 1178, died Sept. 23, 1241 (called Fróði, vii. 215, 3, and p. 399).
 Snorri, Sturlu s., the younger, son of Sturla the historian, vii. 188, 330; born 1244, died May 31, 1306.
 Snorri, Þórðar s., Þorvaldz s., of Vatzfjörð, ii. 1, iii. 29, iv. 15, Hs. 8.
 Snorri, Þórðar s., Sturlu s., Þjóðreks s., brother of Þuríð, the wife of Hafliði, ii. 8.
 Snorri, Bárðar s. svarta, vii. 1.
 Snorri, Bárðar s., Snorra s., grandson of the preceding, iii. 10, vii. 1.
 Snorri, Þórðars s., Þorvaldz s., of Vatzfjörð, vii. 1; died 1194.
 Snorri, Þórðar s., Gils s., brother to Hvamm-Sturla, i. 7, ii. 2, iii. 2, 20, vii. 1.
 Snorri, Jörundar s., father of Gils, vii. 1.
 Snorri, Hallz s. gufu, iii. 2, 15, 21.
 Snorri, Kálfs s., of Mel in Miðfjörð, m. Álof d. of Thorgils Odda son, iii. 1, 9, 19, iv. 5, v. 2; died 1175.
 Snorri, Kálfs s., Snorra s., grandson of the preceding, vii. 1.
 Snorri, Einars s., iii. 15 (read Kálfs s.)
 Snorri, Þorvaldz s. Vatzfríðings, vii. 1, 73-90.
 Snorri, Þorvaldz s. (and Þordísar Snorra d.) Vatzfríðings, vii. 1.
 Snorri, Skarðz-prestr = Skarð-Snorri, vii. 112.
 Snorri, Þorvarðz s., a priest, iii. 30.

- Snorri, prestur, of Fell, a nephew of Skarð-Snorri, vii. 162, 309 (also called Fell-Snorri).
- Snorri, Markús s., Þórðar s., of Melar, lagman, a nephew of Thorleif and Böðvar, m. Valgerð Ketils d., vii. 330; died 1302.
- Snorri, Þórðar s., slain at Örylgsstade, vii. 143.
- Snorri, the first husband of Arnþrúð, iv. 15.
- Snorri, Arnþrúðar s. (Snorra s.), son of the preceding, iv. 15, v. 3, 14, 18, vii. 26.
- Snorri, in Skálavík, iv. 19.
- Snorri, Arnórs s., v. 13.
- Snorri, Steins s. (or Skógarnesi), vii. 152.
- Snorri, Þórálfs s., vii. 114, 163, 180.
- Snorri, Loptz s., Markús s., vii. 89, 110, 193.
- Snorri, a boy in Heinaberg, vii. 2.
- Snorri, Ófeigs s., vii. 18.
- Snorri, brother of Geir auðgi, vii. 262.
- Snorri, a priest, vii. 49.
- Snorri, Magnús s., of Grunnavík, vii. 89, 94, 109.
- Snorri, Þorbjarnar s., vii. 1.
- Snorri, sveimr, of Holt in Meðalland, vii. 215.
- Snorri, Brúsa s., vii. 263.
- Snorri (Mág-Snorri), ii. 8.
- Snorri, Arngæirs s., iv. 6.
- Snorri, a house-carle, vii. 71.
- Snorri, saurr, vii. 76.
- Snorri, Þórarins s., bláhattr, vii. 138.
- Snorri, a person, vii. 249.
- Snorri, gemsungur, vii. 297.
- Snorri, Páls s., Hallz s., vii. 330.
- Snæ-björn, of Sandvík, vii. 141.
- Snórtr, Thomas s., Þórarins s., Seldæll, vii. 1, 175, 234, 272, 276.
- Snórtr, Hrafn s., i. 7.
- Sokki, Digr-Helga s., vii. 215; died 1239.
- Sokki, Ögmundar s., Helga s., nephew of the preceding, vii. 215.
- Sokki, Orms s., vii. 257.
- Sokki, of Laugarvatn, vii. 161.
- Sokki, father of Konal, vii. 26.
- Solomon, father of Guðmund, vii. 168.
- Sol-veig, Jóns d., Loptz s., m. Guðmund grís, vii. 1, 11, 54, 76.
- Sol-veig, Halfdanar d., Sæmundar s., m. Þorvarð Þórarins s., vii. 212.
- Sol-veig, Jóns d., Sigmundar s., grand-daughter of the preceding, m. Skeggi in Skógar, vii. 1, 215.
- Sol-veig, Sæmundar d., Jóns s., m. Sturla Sighvatz s., vi. 1, 22, 76, 163, 266, pass.; died 1254.
- Spak-Böðvarr, Ondóttz s. kráku, vii. 1.
- Staðar-Böðvarr = Böðvarr Þórðar son, the younger, vii. 60, 130.
- Staðar-Kolbeinn = Kolbeinn kaldaljófs, q. v.
- Starkaðr, an outlaw, v. 17, 18 (= Viga-Starkaðr).
- Starkaðr, Snorra s., vii. 39, 150.
- Starkaðr, Einars s., vii. 165.
- Starkaðr, Bjarnar s., kjappi, vii. 60.
- Starri, father of Thord, iii. 1.
- Starri, father of Tyrfrí, Hs. 19.
- Starri, father of Svertung, iii. 11.
- Starri, Sveins s., vii. 26.
- Starri, kaupungur, vii. 281.
- Steffan, Bjarnar s., vii. 187.
- Steinarr, father of Birning, iii. 2.
- Steinarr, Svertings s., vii. 157.
- Steinarr, father of Böðvar, vii. 92.
- Stein-dórr, see Steinþórr.
- Stein-finnr, father of Thori, vii. 143.
- Stein-grímr, trolli, father of Thorvald eyrgoði, ii. 2.
- Stein-grímr, father of Guðríð, Hs. 5.
- Stein-grímr, Þorvalldz s., m. Arnús Tuma d., vii. 1.
- Stein-grímr, Más son, kumbaldi, iii. 9, vii. 113.
- Stein-grímr, Naddz s., vii. 256.
- Stein-grímr, Gils s., vii. 38.
- Stein-grímr, Ásgeirs s., Hs. 19, 20.
- Stein-grímr, Óláfs s., Hs. 18.
- Stein-grímr, stjúpi, vii. 236, or stimpr, vii. 240.
- Stein-grímr, sings the Andreas drápa, vi. 19.
- Stein-grímr, fell at Hólar, vii. 29.
- Stein-grímr, Skinn-grýlu s. (Skinngryla?), called Ísfróðingur, vii. 43.
- Stein-grímr, fréttur, vii. 110.
- Steini, father of Þorgils, vii. 143.
- Stein-móðr, the son of Björn Steinmóðs-son, v. 19.
- Stein-móðr, the father of Björn, v. 4.
- Stein-móðr, the father of Thorir, vii. 1.
- Stein-móðr, a priest, vii. 203.
- Steinn, a priest in Svínafell, iv. 22.
- Steinn, Ara s., of Bæ, vii. 186.
- Steinn, Bersa s., vii. 221.
- Stein-ólfr, Þórarins s., brother of Odd, vii. 276, 292.
- Stein-ólfr, Hrólfs s., lági, in Fagradal, i. 7.
- Stein-ólfr, Ljótz s., a priest, vii. 38, Hs. 7, 17.
- Stein-ólfr, from the Austfirðir, ii. 14, 15.
- Stein-ólfr, Þorbjarnar s., vii. 193.
- Stein-ólfr, Ísleifs s., Hs. 20.
- Steinunn (Stein-uðr), Ara d., mother of Guðmund Brandz s., ii. 19.
- Steinunn, Brandz d., of Fjallzendi, m. Þórarin of Snoksdale, vii. 38.

- Steinunn, Bjarnar d., Karlsefnis s., vii. 1.
 Steinunn, Sturlu d., Þórðar s., m. Jón Brandz s., iii. 10, vii. 1.
 Steinunn, Þorsteins d. ranglátz, v. 1, vii. 1.
 Steinunn, Þorleiks d., sister of Kettil, vii. 1.
 Steinunn, Þorsteins d., iv. 1.
 Steinunn, Hrafnus d., Sveinbjarnar s., mother of Hrafn Oddz son, m. Odd Ála s., vii. 56, 166.
 Steinunn, Jóns d., Sigmundar s., m. Ögmund Helga son, vii. 1, 18, 215.
 Steinunn, Þórðar d., Oddleifs s., m. Sveinbjörn Bárðar s., vii. 1, Hs. 2.
 Steinunn, daughter of Thorgils skardí, vii. 304.
 Steinunn, Bergs d., m. Thorstein ranglát, vii. 1.
 Steinunn, Eireks d., vii. 260.
 Steinunn, daughter of Hallóttá Jörundar d., vii. 1.
 Steinunn, Þorsteins d., Tuma s., vii. 1.
 Steinunn, Ingjaldz d., Hs. 8.
 Steinunn, mother of Guðmund.
 Steinunn, Sigmundar d. súðvíkingis, Hs. 20.
 Steinunn, húsfreyja, in Kamb, iii. 8.
 Stein-vör, Þorsteins d., Ara s., ii. 30.
 Stein-vör, Sighvatz d., Sturlu s., m. Halfdan Sæmunds son of Keldur, vii. 1, 86, 139, 165 sqq., 208, 304.
 Stein-vör, Sams d., vii. 15.
 Stein-vör, Ingjaldz d., vii. 2.
 Stein-þórr, á Eyri, iv. 1.
 Stein-þórr, Steiþórs s., a priest in Holt, vii. 83, 110, 151, 167.
 Stein-þórr, Hneitis s., ii. 1.
 Stein-þórr, a person, vii. 129.
 Stein-þórr, kvistungr, vii. 256.
 Stein-þórr, Bjarnar s., a priest, iv. 19.
 Sturla, Þjóðreks s., ii. 1, vii. 1.
 Sturla, Þórðar s., Gils s., the elder, í Hvanimi (Hvamni-Sturla), the father of the Sturlungs, m. (1) Ingibjörg Þorgeirs d., (2) Guðný Böðvars d., the mother of the Sturlu sons, iii. 2 sqq., vii. 1, 2.
 Sturla, Þórðar s., Sturlu s., the younger, a grandson of the preceding, lagman and historian, and the author of the Sturlunga Saga and Hákonar Saga, m. Helga Þórðar d., Narfa s., a niece of Skarð-Snorri, iv. 9, vii. 1, 57, 65, 106, 108, 120, 166 sqq., 215, 226, 236, 237, pass.; born 1214, died July 30, 1284.
 Sturla, Bárðar s., Snorra s., Bárðar s. svartá, iii. 10, iv. 24, vii. 1, 51, 69, Hs. pass.
 Sturla, Sighvatz s., Sturlu s., the second of the seven sons of Sighvat, vii. 1, 9, 37, 45, 49-143, pass., Ás. 2 sqq., 17; born 1199, died Aug. 21, 1238.
 Sturla, Sveins s. (son of Svein Sturluson?), vii. 88, 157.
 Sturlu-synir, the three famous sons of Hvanim-Sturla and Guðný, Thord, Sighvat, Snorri, v. 15, pass., vii. 20.
 Stutt-Lína, iii. 7.
 Styr-björn, Bárðar s. svartá, vii. 1.
 Styr-björn, klokku-nef, vii. 34 (father of Sigurð, vii. 141?).
 Styr-björn, fell at Viðines, vii. 26.
 Styr-karr, lögsögumaðr, iv. 7, v. 1; died 1181.
 Styr-karr, Odda s., iv. 4.
 Styr-karr, father of Sveinbjörn, vii. 129, = Sveinbjarnar s., p. 400.
 Styr-karr, Sigmundar s., of Greenland, iv. 1.
 Styrmir, Kára s., a prior, the historian and lagman, vii. 72, 84, 147, p. 400; died Feb. 20, 1245.
 Styrmir, Þorgeirs s., of Ásgeirsá, ii. 2.
 Styrmir, Þóris s., of Bjarnarstaðahlíð, m. Sigríð Sighvatz d., vii. 1, 65, 101, 163, 165.
 Styrmir, son of Hallóttá Jörundar d., vii. 1.
 Styrmir, Hreins s., of Gilsbakki, ii. 22, 30.
 Styrmir, Þorgeirs s., father of Hall, ii. 30.
 Styrmir, Gríms s. ? vii. 102.
 Styrmir, son of Þórð kakali, vii. 211.
 Styrr, Gils s., iii. 13.
 Styrr, Hallz s., vii. 119.
 Súgandi, father of Teit, vii. 15.
 Sumar-liði, Önundar s., iv. 15.
 Sumar-liði, in Árskög, v. 7.
 Sumar-liði, Ásmundar s., v. 7.
 Sumar-liði, sterki, vii. 276, 282.
 Sunnifa, a saint, iv. 4.
 Sunnifa, a Norse woman, wife of Eyvind bratt, vii. 232.
 Sunnólfr, father of Þorvard, v. 4.
 Surtr, father of Paul and Árni, Hs. 7.
 Svart-höfði, Dufgus s., m. Herdis Oddz d., vii. 64, 120, 130, 148, 150, 166, 174, 189, 211, 237, 276.
 Svart, Einars s., Jóns s., Loptz s., vii. 1, 120.
 Svart, Loptz s., brother of Helgi in Skál, m. Ástríð Guðmundar d., vii. 215.
 Svart, Eyjólfis s., vii. 39.
 Svart, Narfa s., vii. 75.
 Svart, Gríms s., vii. 101.
 Svart, Þóris s., vii. 255.
 Svein-björn, Hrafnus s., Sveinbjarnar s., m. Steinunn Þórðar d., vii. 1, 38, 66, 143.
 Svein-björn, Bárðar s. svartá, Atla s., of Eyri in Arnarfjord, vii. 1, Hs. 2.

- Svein-björn, Sigmundar s. súðvikings, Hs. 20.
- Svein-björn, Styrkars s., vii. 129.
- Svein-björn, a priest, vii. 311.
- Sveinn, Hvamm-Sturlu s., m. Ursula, iii. 2 sqq., iv. 5, v. 20, vii. 1, 20; died about 1203.
- Sveinn, Ásleifar s., of Orkney (see Orkn. S.), vii. 115.
- Sveinn, Helga s., vii. 1, 51.
- Sveinn, Jóns s., sveitar-bót, fell at Hólar, vii. 26, 29, 37.
- Sveinn, Jóns s., fell in Grímsey, vii. 49.
- Sveinn, Jóns s., Markús s., vii. 104.
- Sveinn, Snorra s., vii. 64.
- Sveinn, a priest, vii. 76.
- Sveinn, Knútz s., vii. 81.
- Sveinn, of Heinaberg, vii. 98.
- Sveinn, of Ísafjord, vii. 99.
- Sveinn, Hemings s., vii. 110.
- Sveinn, Ásgeirs s., of Kroksfjord, vii. 139.
- Sveinn, Þórolf s., m. Þóra Bárðar d., Snorra s., Hs. 8.
- Sveinn, eldboðungur, vii. 205.
- Sveinn, Orms s., vii. 233.
- Sveinn, Ívars s., vii. 233, 239, 305.
- Sveinn (Saura-Sveinn), vii. 321.
- Sverrir, king of Norway, ii. 10, iv. 5, vii. 15, 142, Hs. 3, 9, Ás. 1; died March 9, 1202.
- Sverrir, father of Bjarni, vii. 83.
- Svertingr, Þorleifs s., in Fagradale (brother of Dufgus?), vii. 61, 78, 83, 103, 163.
- Svertingr, Högna s., Hs. 19.
- Svertingr, Starra s., iii. 11.
- Svertingr, Grims s., grandfather of Thord Gils son, iii. 2.
- Svínfellingar, the family from Svínafell, vii. 5, 215.
- Sæ-björn, Bjarnar s., Þorsteins s. ranglátz, vii. 1.
- Sæ-mundr, Fróði, Sigfús s., in Oddi, ancestor of the Oddaverjar, i. 7, ii. 28, iii. 1, vii. 1, 12; died 1133.
- Sæ-mundr, Jóns s., Loptz s., in Oddi, iv. 21, 30, 31, v. 18, vii. 1, 22, 39 sqq., 54, and pass., Ás. 1; died Nov. 7, 1222.
- Sæ-mundr, the father of bishop Brand, iii. 19.
- Sæ-mundr, Orms s., Jóns s., of Svínafell, m. Ingunn Sturlu d. Sighvatz d., vii. 1, 211, 215, pass.; slain April 13, 1252.
- Sæ-mundr, Haraldz s., Sæmundar s., vii. 329.
- Sæ-mundr, a priest, vii. 215, 12.
- Sæmundar-synir, the sons of Sæmund (Harald, Philipp, etc.), of Oddi, vii. 214, 216.
- Sæ-unn, daughter of Tófa Snorra d., m. Skarð-Snorri, i. 7.
- Sökku-Guðmundr (G. of Sakka), vii. 162, 192.
- Söl-mundr, austmaðr, a Norseman, father of Egil, m. Helga, daughter of Sturla and Guðný, vii. 1, 117, 157.
- Söl-mundr, Nikulás s., Oddz s., grandson (daughter's son) of the preceding, vii. 213.
- Sölvi, Hrólf s., Kjarlaks s., in Geitland, i. 5.
- Sölvi, háleygr, vii. 129.
- Sölvi, Magnús s., Þórðar s., i. 5 (sic).
- Sölvi, Þóroddz s., v. 10, 18.
- Sölvi, Óláfs s. langs, vii. 233.
- Sölvi, Þóroddz s., Hs. 19.
- Sölvi, Þórarins s., of Gil, v. 4.
- Sölvi, Jörundar s., a priest in Rauðamel, vii. 50, Ás. 1, 10.
- Sölvi, father of Sigurð, vii. 129.
- Sörkvir, king of Sweden, vii. 40.
- Sörli, archbishop of Niðaros, vii. 218.
- Sörli, Sveins s., vii. 129.
- Sörli, father of Koðran, vii. 129.
- Sörli, Bassa s., v. 24.
- Sörli, a Norseman, vii. 40; died 1223.
- Söx-ólfr, Forná s., v. 9, 13, pass.
- Tafl-Bergr, vii. 51, 88.
- Tanni, Finnþoga s., vii. 88, 90.
- Tanni, Gunnlaugs s. (or Guðlaugs s.), vii. 233.
- Tanni, inn væni? vii. 38, v. 1.
- Tanni, í Galtardals-tunga, iii. 23.
- Tannr, Bjarna s., vii. 38, gen. Tannz, vii. 119 (a Gaelic name, cp. Njála).
- Tannr, Þorkels s. naddz, vii. 109.
- Tannr, father of Böðvar, vii. 26.
- Tassi, father of Guðmund, v. 12.
- Teitr, Bersa s., biskups-efni, grandson (daughter's son) of Gizur Hallz s., vii. 15, 32, 35; died 1214.
- Teitr, Ketilbjarnar s., the father of Gizurr hvíti, vii. 12.
- Teitr, Ísleifs s. biskups, prestr, vii. 12, 14.
- Teitr, Hallz son, the son of Gróa, the daughter of Teit Oddz son, vii. 215, 7.
- Teitr, Oddz son, Gizurar s., of Hof in Austfirðir, m. Helga Þorvaldz d., iv. 1, 24, v. 3, 10, 21, 22, vii. 18; died 1223.
- Teitr, Ásláks s., m. a daughter of Gizur Hallz s., vii. 15.
- Teitr, Hallz s., vii. 215.
- Teitr, Þorvaldz s., Gizurar s., lögmaðr, brother of earl Gizur, vii. 15, 134, 162, 171, 220; died 1259.
- Teitr, Einars s. lögmaðr, vii. 220, 244, 316; slain 1258.

- Teitr, son of Gisli of Sandi, vii. 161.
 Teitr, Guðmundar s., Eyjólf's s., m. Oddkatla, v. 1.
 Teitr, called Hafr-Teitr, vii. 215.
 Teitr, Árna s., vi. 13.
 Teitr, Ála s., vii. 134, 263.
 Teitr, Styrmis s., Þóris s., nephew of Thord kakali, m. Sigríð Sighvat's d., vii. 144, 165, 169 sqq., 189, 202; at the battle in Flói, vii. 189, 202.
 Teitr, Síganda s., of Keldur, m. Vilborg Gizurar d., v. 1, vii. 15; died 1186.
 Teitr, son of Valgerð of Ögr, vii. 110.
 Teitr, Þorbjarnar s., vii. 1, 38, 74.
 Teitr, Þórðar s., Þorvaldz s., of Vatzfirði, vii. 1.
 Thomas (à Becket), erkibiskup í Kantara-byrgi, iv. 4; invoked as a saint, vii. 284; his Saga mentioned, vii. 314; Rafn Sveinbjörnson's vow and pilgrimage to his shrine, Hs. 4.
 Thomas, Ragueiðar s. (the mother), or Þórarins s. (the father), of Selárdal, a priest, m. Halla Þórðar d., Sturlu s., vii. 1; see esp. Hs. 10 sqq., iv. 33; his equivocation, vii. 175.
 Thomas, son of bishop Sigvard, vii. 311.
 Tjörvi, húskarl, vii. 109.
 Tjörvi, of Rauðalæk, v. 12, 14.
 Tjörvi (or Torfi), Snartar s., iii. 26.
 Tjörvi, Gríms s., v. 7.
 Tófa, a housewife, in Höfði, Ás. 14.
 Tófa, Ámunda d., vii. 1, Hs. 10.
 Tófa, Snorra d., Bárðar s., vii. 1.
 Tófi, father of Sigfús, vii. 143.
 Tófi, slain in Grimsey, vii. 266.
 Tolla-Þórðr = Þórðr, Þóris s., Hs. 9.
 Torfi, Guðmundar s., prestr, a follower of Sturla, lived at Hjarðarholt, vii. 55, 64, 70, 83, 89.
 Torfi, Surtz s., iii. 32.
 Torfi, Þorgeirs s., vii. 173.
 Torfi, prestr, Þorvarðz s., father of Legg, iii. 30.
 Torfi, a priest, vii. 159.
 Torfi, í Bæ in Hrutafjord, vii. 186.
 Torfi, Snartar s., iii. 26.
 Tosti, father of Auðun, iii. 18.
 Tosti, Dagfinnz s., vii. 178, 197.
 Tosti, slain in Geldingaholt, vii. 276.
 Tryggvi, father of Álóf, iii. 15.
 Tryggvi, father of Sigurð, vii. 129.
 Tumi, Kolbeins s., Arnórs s., father of Arnór and Halldóra, m. Thorid Gizurar d., iv. 4, 9, vii. 1, 2, 34; died in 1182.
 Tumi, Þorsteins s., Tuma s., vii. 1.
 Tumi, Sighvat's s., the eldest of Sighvat's seven sons, vii. 1, 9, 18, 34, 37, 44, 47-50; born 1198, slain Feb. 4, 1222.
 Tumi, Sighvat's s., the seventh and last of Sighvat's sons, m. Þúríðr the sister of Hallveig, vii. 143, 150, 166-187; born about 1222, slain at Reykólar April 19, 1244.
 Tyrfi (= Tjörfi), Starra s., Hs. 19.
 Tyrfringr, a person, vii. 53.
 Úlfr-eiðr, Gunnars d., bishop Guðmund's mother, iv. 1, 2, 18, Hs. 11.
 Úlfr-héðinn, Gíls s., vii. 38, 198.
 Úlfr-héðinn, Gunnars son, lögsögumaðr (1108-1116), v. 1, vii. 1, 14.
 Úlfr-héðinn, Kolla s., iv. 1.
 Úlfr-héðinn, father of Brand, vii. 143.
 Úlfr, father of Sighvat, ii. 8.
 Úlfr, halti? vii. 110 (Úlfr ok Hallr, v. 1.)
 Úlfr, Þórðar s. kakala, vii. 211.
 Úlfr, Þórðar s., the great-grandfather of Markús in Rauðasand, Hs. 5.
 Úlfr-rún, Bárðar d. svartar, vii. 1.
 Úlfr-rún, a nun at Þingeyrar, iv. 27.
 Úlfr-rún, Játmundar d., Engla konungs, vii. 1.
 Ulfr, Þorbjarnar s., Hs. 19.
 Uppspretta-Ormr = Ormr uppspretta, vii. 262.
 Urða-Steinn, see Þorsteinn Eyjólfsson, v. 8, 9, vii. 5.
 Ursula, Snorra d., m. Svein Sturlu s., vii. 1.
 Vagn, Rögnvaldz s., vii. 320.
 Val-björn, vii. 188.
 Valdi, Hrafn's chaplain, Hs. 19.
 Valdi, m. Margrét a granddaughter of Hrafn, Hs. 20 (different from the preceding?).
 Valdi, Más s., v. 4.
 Valdi, Skeggja s., father of Thord, vii. 143.
 Valdimar, Knútz s., king of Denmark, iv. 7; died 1182.
 Valdimar, gamli, son of the former, king of Denmark, vii. 97, 120, 224.
 Valdimar, Birgis s., king of Sweden, vii. 218; died 1302.
 Val-dís, a mistress of Guðmund dýri, v. 9.
 Valentinus, the father of Guðlaug, Hs. 6.
 Val-garðr, Guðmundar s., vii. 84.
 Val-garðr, Nikulás s., Oddz s., vii. 213.
 Val-garðr, Starkaðar s., v. 18.
 Val-garðr, Þorkels s. í Síðumúla, vii. 249; slain 1253.
 Val-garðr, a messenger, v. 2, 6.
 Val-garðr, Styrmis s., vii. 39, 88, 95.
 Val-gerðr, Guthorms d., sister of Kalf, vii. 34.
 Val-gerðr, Gamla d., vii. 1.

- Val-gerðr, Gizurar d., Hallz s., m. Teit Áslaks s., vii. 15.
- Val-gerðr, Jóns d., Loðmundar s., vii. 1, 22.
- Val-gerðr, Jóns d. (Keldna Valgerðr), vii. 1, 44, 54, 76, 131.
- Val-gerðr, Kolbeins d. kalda-ljóss, m. Helgi, vii. 1, 180.
- Val-gerðr, Loptz d., mistress of Jón Loptz son, vii. 1.
- Val-gerðr, Markús d. lögsögumannz, mother of Böðvar Þórðar s., the elder, vii. 1.
- Val-gerðr, Orms d. breiðbælings, vii. 88.
- Val-gerðr, Hvamm-Sturlu d., iii. 2, vii. 1.
- Val-gerðr, d. of Hallgerð, iii. 29.
- Val-gerðr, Sighvatz d., m. Bárð Hjörleifs s., Sturlu s., vii. 1, 175.
- Val-gerðr, Sæmundar d., Jóns sonar, vii. 1.
- Val-gerðr, Snorra d., vii. 167.
- Val-gerðr, Þórðar d., Sturlu sonar, vii. 1, 321.
- Val-gerðr, Þorbjarnar d., vii. 1.
- Val-gerðr, Þorgils d., Odda s., m. Thorhall Finnz s., iii. 1.
- Val-gerðr, of Ögr, vii. 110, 154.
- Val-gerðr, d. of Vilborg Osvaldz d., vii. 1.
- Val-gerðr, Árna d., of Tjaldanes, m. Thord Sturluson, vii. 57.
- Val-gerðr, Ásbjarnar d. (?), vii. 321.
- Val-gerðr, Brandz d. læknis, vii. 2.
- Val-gerðr, Böðvars d., Barkar s., m. Thorhall Brandz s., iii. 11.
- Val-gerðr, Ketils d., Þorlaks s., m. Mela-Snorri, see Landn.
- Val-gerðr, Þorsteins d., Ásbjarnar s., Arnórs s., vii. 1.
- Val-gerðr, iii. 26.
- Valla-Brandr, vii. 41.
- Val-þjófr, gamli, Hs. 2.
- Vand-ráðr, father of Þórarinn, vii. 74, 148, 232.
- Vardr, father of Olaf, vii. 71.
- Vé-björn, Végeirs s., i. 5.
- Vé-dís, Más dóttir, sister of Hafliði, ii. 2.
- Vé-dís, the granddaughter of the preceding, ii. 2.
- Vé-dís, Snartar dóttir, i. 7.
- Vé-dís, Végeirs dóttir, i. 5.
- Vé-fróðr, Ævars s., ii. 1.
- Vé-geirr (Geirr), ágætr maðr, í Sogni, i. 5.
- Vé-gestr, his brother, i. 5.
- Vé-leifr, Végestz s., i. 5.
- Vé-mundr, Végeirs s., i. 5.
- Ver-mundr, auðgi, & Hóli í Saurbæ, iii. 1, 6.
- Ver-mundr, Halldórs s., a priest and abbot, vii. 204, 252.
- Ver-mundr, Tuma s., & Ökrum, vii. 145.
- Ver-mundr, þíkr, vii. 112.
- Ver-mundr, Þorgríms s., mjóvi, in Vatzfirði, i. 7.
- Ver-mundr, a man, vi. 16 (Eymundr, Hs. l. c.)
- Vestarr, Torfa s., vii. 247.
- Vé-steinn, Végeirs s., i. 5.
- Vest-liði, Bassa s., vii. 184.
- Vé-örn, Végeirs s., i. 5.
- Viðarr, Þorgeirs s., iii. 1, 10, 14.
- Við-kuðr, Stutt-Línu s. (Galmans s.), iii. 7, 8.
- Vifill, the father of Thord, Hs. 19.
- Vifill, the father of Olaf, v. 20.
- Víga-Bútr (see Bútr), vii. 192.
- Víga-Glúmr, vii. 1 (see Glúma).
- Víga-Haukr, see Haukr.
- Víga-Steinn, iii. 7.
- Víga-Starkaðr, v. 22, 25 (= Starkaðr seki).
- Víg-dís, Böðvars d., sister of Thorgils Skarði, vii. 221.
- Víg-dís, Gils d., a mistress of Sturla Sighvat, m. Ófeig Eiríks son, vii. 38, 55, 252, 253.
- Víg-dís, Markús d., m. Magni, vii. 184.
- Víg-dís, Sturlu d. (Hvamm-Sturla), m. Gellir, vii. 1, 6, 166.
- Víg-dís, Svertings d., the mother of Hvamm-Sturla, iii. 2, vii. 1.
- Víg-dís, Þorsteins d., iii. 30.
- Víg-dís, Þorvarðz d., v. 3.
- Víg-dís, the mistress of Óðalrik, iii. 4.
- Víg-fúss, Víga-Glúms s., vii. 1.
- Víg-fúss, fundi, vii. 256.
- Víg-fúss, Ílluga s., vii. 252.
- Víg-fúss, Ívars s., vii. 60, 66, 89, 143.
- Víg-fúss, bóndi & Valshamri, vii. 60, Ás. 13 sqq.
- Víg-fúss, Gunnsteins s., of Garpsdale, grandson of Skarð-Snorri, m. Guðný Sturlu d. Sighvatz s., i. 7, vii. 157, 162, 164, 168, 191, 219, 237 sqq., 256, 320, 322, 327.
- Víg-fúss, Páls s., Þórðar s., in Vatzfjord, vii. 1.
- Víg-fúss, Kálfs s., Snorra s., of Mel, a grandson of the preceding, vii. 1, 95; died 1233.
- Víg-fúss, smiðr, vii. 138.
- Víg-fúss, Magnús s., brother of Karla-Magnús, vii. 95.
- Víg-fúss, Þórðar s., vii. 129.
- Víg-fúss, Þorgils s., vii. 205.
- Víg-fúss, Önundar s., prestr, v. 2, 18, 21, vii. 26, 29.
- Víg-fúss, austfirzkr maðr, iii. 7, 8.
- Víg-ólfr, in Vigólfs-staðir, q. v.
- Víg-sterkr, a fancy name in a dream, vii. 9.

- Vikarr, Þorkels s., m. a daughter of Rafn, vii. 110, Hs. 20.
- Vikarr, Grims s., Vikars s., a grandson of the preceding, Hs. 20.
- Vikarr, Hrómundar s. lækni, Hs. 20.
- Vil-borg, Gizurar d., Hallz s., m. Teit Suganda s., v. 1, vii. 15.
- Vil-borg, Ósvaldz d. (of English descent), vii. 1.
- Vil-borg, sister of Orækja, on the mother's side, m. Philippus, vii. 110.
- Vil-hjálmr, kardináli (af Sabina), vii. 210, 215, Ás. 22.
- Vil-hjálmr, lækni (an Englishman?), vii. 227.
- Vil-hjálmr, Sæmundar s., Jóns s., in Oddi, vii. 22, 44, 86, 135.
- Vil-hjálmr, father of Álöf, iii. 2.
- Vil-hjálmr, Helga s., m. Mária, Hs. 20.
- Vil-mundr, a grandson of Thorstein ranglát, vii. 1.
- Vil-mundr, Snorra s., Kálfs s., iii. 16-18, iv. 4.
- Vil-mundr, Þoroddz s., Gamla s., iii. 3.
- Vincentius, Eyjólf s., iii. 27.
- Völundr, Hs. 3.
- Yngvildr, Atla d., m. Snorri lögsögumaðr, i. 7, iii. 2.
- Yngvildr, Álf s. d. í Dölum, ii. 2.
- Yngvildr, Árous d., Bárðar s., vii. 1.
- Yngvildr, Hauks d., mother of Skarð-Snorri, iii. 2.
- Yngvildr, the grandmother of the preceding, iii. 2.
- Yngvildr, Eindriða d., a mistress of Sæmund in Oddi, vii. 22.
- Yngvildr, Siðu-Hallz d., i. 7.
- Yngvildr, Narfa d., sister of Skarð-Snorri, m. Gunnstein, i. 7.
- Yngvildr, Þorgils d., Odda s., a mistress of bishop Klæng, iii. 1, 7, 9, iv. 2, vii. 3, 152.
- Yngvildr, mother of Pétur, in Skogarnes, i. 7.
- Yngvildr, Úlf s. d., a mistress of Thord kakali, vii. 211.
- Yngvildr, Þórðar d., in Ísafjord, ii. 10.
- Yngvildr, Halldórs d., Brandz s. ins örva, grandmother of Aron Hjörleifs s., Ás. 1.
- Ýr, daughter of Geirmund Heljarskinn, i. 7.
- Þjóð-björg, Arnórs d., Tuma s., m. Broddi, vii. 1, 286.
- Þjóð-ólfr, kotkarl, m. Helga Böðvars d. of Stað, vii. 221.
- Þjóðólfr, father of Hall, iii. 12.
- Þjóðólfr, a man, vii. 136.
- Þjóðólfr, Þorgeirs s., vii. 188.
- Þjóðólfr, father of Brand, vii. 271 (father of Sigurð, vii. 146?).
- Þjóðólfr, father of Sigríð, v. 12.
- Þjóð-rekr, Hvamm-Sturla's ancestor, vii. 1.
- Þjófr, father of Arnfinn, vii. 147.
- Þjóstarr, austmaðr, vii. 64, 89.
- Þjóstarr, the father of Þormóð, i. 7.
- Þjóst-ólfr, Starra s., iii. 20.
- Þóra, Magnús d. berfættz, the Norse king's daughter, m. Lopt Sæmundar s., vii. 1; died 1175.
- Þóra, Guðmundar d. gríss, of Thingvoll, the younger sister, mother of Gizur jarl, m. Þorvald Gizurar s., vii. 1, 11, 16, 27, 159, 170, 178.
- Þóra, Guðmundar d. gríss, of Thingvoll, the elder sister, mother of bishop Brand and of Orm, m. Jón Sigmundur s., vii. 1, 16, 18; died 1203.
- Þóra, Orms d. Svínfellings, granddaughter of the preceding, m. Krák Thomas s., vii. 1.
- Þóra, Bárðar d., Snorra s., Bárðar s. svarta, Hs. 8.
- Þóra, Vermundar d. auðga, iii. 1, 7.
- Þóra, Þorgeirs d., Halla s., m. Héðin, iv. 1.
- Þóra, Þorleiks d., Ketils s., vii. 1.
- Þóra, Eiriks d., sister of Kolskegg, mistress of Orm breiðbæling, vii. 22.
- Þóra, Þorvarðz d., m. Ámundi Bergs s., vii. 222.
- Þóra, a mistress of Þorð Sturlu son, and mother of Sturla the historian and Olaf, vii. 1, 57.
- Þóra, Ógmundar d., Helga s., vii. 215.
- Þór-ólfr, Bjarna s., of Skriðins-enni, ii. 2.
- Þór-ólfr, Bjarna s., austfirzkr maðr, vii. 101, 122, 146.
- Þór-ólfr, Kolbeins s., vii. 187.
- Þór-ólfr, bóndi ór Hundadal, vii. 89.
- Þór-arinn, Jóns s., Sigmundur s., illegitimate son (launson) of Jón and Gróa Teitz d., Gizurar s. (see vii. 215, 7), and father of Odd and Þorvarð, m. Helga Digr-Helga d., vii. 1, 18, 45, 49, 50, 103, 215, Ás. 9, 10; died 1239.
- Þór-arinn, Þorkels s., Þórarins s., m. Ragneiðr Orms d., vii. 1, Hs. 10.
- Þór-arinn, Auðunnar s., grandfather of the preceding, Hs. 10.
- Þór-arinn, Thomas s., Þórarins s., vii. 1, 175, 205, 276.
- Þór-arinn, Sveins s., abbot of Þingeyrar, vii. 252.
- Þór-arinn, króksfjörðr, iii. 8.
- Þór-arinn, of Staðr in Koldukinn, iv. 6.
- Þór-arinn, Höskullz s., Þorbjarnar s., Hs. 18.
- Þór-arinn, Forná s., vii. 1.

- Þór-arinn, ljótz-ungi, vii. 256.
 Þór-arinn, grautnefr, vii. 187, 271, 276.
 Þór-arinn, svarði, iii. 30.
 Þór-arinn, rosti, an Icelander, iv. 6.
 Þór-arinn, bryti, iv. 26.
 Þór-arinn, ofláti, v. 7.
 Þór-arinn, a bonder in Geirþjofsfarðareyr, vii. 60.
 Þór-arinn, son of Saka-Steingrím, vii. 104.
 Þór-arinn, balli, or balti, vii. 119, 174, 187.
 Þór-arinn, a kinsman of Aron, Ás. 19.
 Þór-arinn, Snorra s., of Ásar, vii. 215.
 Þór-arinn, Vandráðs s., a priest, vii. 74, 148, 232.
 Þór-arinn, vii. 29; slain.
 Þór-arinn, Gríms s., of Snóksdale, vii. 38.
 Þór-arinn, Gríms s., Eldjarns s., vii. 112.
 Þór-arinn, Gils s., vii. 141.
 Þór-arinn, a priest, m. Þóarna Þorgils d., vii. 138.
 Þór-arinn, Sveins s., vii. 143.
 Þór-arinn, Ásgríms s., vii. 156.
 Þór-arinn, Kolla s., a sister's son of Eyvind Thomas s., vii. 164.
 Þór-arinn, kaggi, a priest (the son of Egil?), vii. 293.
 Þórarins-synir (Odd and Þorvarð), vii. 215. 7.
 Þór-arna, Þorgils d., Gunnsteins sonar, vii. 138.
 Þor-bergr, a person, vii. 38.
 Þor-björg, digra, Óláfs d. pá, iii. 2.
 Þor-björg, Bjarnar d., m. Paul, in Reykjaholt, iii. 30 sqq.; died 1181.
 Þor-björg, Hreins d. ábóta, vii. 15.
 Þor-björg, Vermundar d. auðga, m. Ari Einars s., iii. 1.
 Þor-björg, Þorleiks d., Ketils s., vii. 1.
 Þor-björg, a mistress of Sæmund, vii. 22.
 Þor-björg, gríðkona, vii. 38.
 Þor-björg, ysja, an old woman, vii. 76.
 Þor-björn, a half-brother of Skarð-Snorri, i. 7.
 Þor-björn, Vermundar s. auðga, iii. 1, 6.
 Þor-björn, Gunnars s., vii. 129.
 Þor-björn, father of Bitru-Oddi, ii. 2.
 Þor-björn, Jóns s., vii. 99.
 Þor-björn, Ílluga s., göndilir, vii. 143.
 Þor-björn, smíðr, of Holt, vii. 150.
 Þor-björn, háseti, vii. 154.
 Þor-björn, a leech, Hs. 8.
 Þor-björn, Snorra s., Sælendingr, vii. 188, 205, 262, 276.
 Þor-björn, Þórðar s. nef, vii. 255.
 Þor-björn, Þórólfs s., of Ríp, vii. 276.
 Þor-björn, Grænlingendr, v. 22.
 Þor-björn, Magnús s., vi. 18.
 Þor-björn, Bergs s., in Ós, vii. 1, 38.
 Þor-björn, grani, vii. 98.
 Þor-björn, Ingimundar s., of Búðardale, vii. 98, 174.
 Þór-dís, the mother of Hall of Síða, i. 7.
 Þór-dís, the granddaughter of Síðu-Hall, i. 7.
 Þór-dís, Guðlaugs d., of Straumfjord, iii. 2.
 Þór-dís, sister of Grettir Ásmundar s., iii. 3.
 Þór-dís, Guðlaugs d., mother of Þórð Gils s., vii. 1.
 Þór-dís, Guðmundar d., Guðmundar s., vii. 1.
 Þór-dís, Þórðar d., Gils s., sister of Hvamm-Sturla, iii. 2, vi. 17, vii. 1.
 Þór-dís, Hvamm-Sturlu d., m. Bárð Snorra s., Bárðar s. svarta, vii. 1.
 Þór-dís, Snorra d., Sturlu s., m. Þorvald in Vatzfjord, vii. 1, 21, 72, 92, 96, 167.
 Þór-dís, Flosa d., m. Philippus Sæmundar s., vii. 212.
 Þór-dís, Sveinbjarnar d., mother of Margrét, vii. 170.
 Þór-dís, Gellis d., granddaughter of Hvamm-Sturla, m. Gisli of Sand, vii. 166.
 Þór-dís, Sveins d., Sturlu s., vii. 166.
 Þór-dís, Jóns d., Sigmundar s., vii. 215. 8.
 Þór-dís, Gizurar d., Hallz s., m. Thorstein Jóns s., vii. 15.
 Þór-dís, Helga d., in Skál, vii. 215.
 Þór-dís, Leifs d., iii. 9.
 Þór-dís, Jósephs d., iii. 15.
 Þór-dís, Hámundar d., vii. 1.
 Þór-dís, Ásgeirs d., vii. 1.
 Þór-dís, Bersa d., iii. 23.
 Þór-dís, Þórhallz d., iii. 25.
 Þór-dís, m. Helgi the priest, v. 7.
 Þór-dís, Daða d., Ílluga s., v. 9.
 Þór-dís, Þorgils d., vii. 5.
 Þórðr, Narfa s., the elder, brother of Skarð-Snorri, and father-in-law of Sturla the historian, m. Jórið Hallz dóttir, i. 7, vii. 330.
 Þórðr, Skarðz-Snorra s., vii. 144.
 Þórðr, Narfa s., Skarð-Snorra s., lögmaðr, the younger, of Skarð, one of the three Narfa sons, m. Helga Ketils d., Þorláks s., vii. 330, 332; died May 12, 1308.
 Þórðr, of Fell, m. Gunnhild, sister of Skarð-Snorri, i. 7.
 Þórðr, Sturlu s., Þjóðreks s., father-in-law of Hafliði, ii. 1.
 Þórðr, Gils s., of Fell, father of Hvamm-Sturla, m. Vigdís Svertings d., i. 7, ii. 2, 18, vii. 1.
 Þórðr, Sturlu s., the eldest of the three Sturlu sons, the father of Sturla Lagmann, m. (1) Helga Ara d., and (2) Valgerde Árna d., vii. 1-3, 7, 28, 57-

- 59, 61-125, pass., Hs. 20; born 1165, died April 10, 1237.
- Þórðr, Sighvatz s., kakali, the fourth of the seven sons of Sighvat, vii. 1, 95, 114, 119, 147, 163, 164-213, 317, pass., *Ás.* 19-21; born about 1210, died Oct. 11, 1256.
- Þórðr, Þorvaldz s., Kjartans s., in Vatzfjord, ii. 7, 10, 20, vii. 1, Hs. 8.
- Þórðr, Þorvaldz s., Vatzfirðings s., the younger, vii. 1, 65, 73-90, Hs. 8; slain 1232.
- Þórðr, krókr, Sighvatz s., the next youngest of Sighvatz sons, vii. 1, 130; slain 1238.
- Þórðr, Magnús s., Þórðar s., Sölva s., in Reykjaholt, grandfather of Guðný, vii. 1 (*Landn.* i. 21).
- Þórðr, Sölva s., Hrólf s., i. 5.
- Þórðr, Sturlu s., Þórðar s., the younger, a priest, vii. 330, 331; died March 4, 1283.
- Þórðr, Þórðar s., Sturlu s., vii. 1, 108.
- Þórðr, Búðvars s., Þórðar s., in Garðar, a priest, brother of Guðný, iii. 21, 30, vii. 20, 21, 29; died 1220.
- Þórðr, of Müðruvellir, m. Guðný Helga d., vii. 215.
- Þórðr, Freys-góði, vii. 1.
- Þórðr, Þorvarðz s., of Saurbæ, m. Ingi-björg Sturlu d., vii. 325.
- Þórðr, Þorgeirs s., Halla s., a monk in Thverá, iv. 1.
- Þórðr, Órnólf s., of Önundarfjord, m. Hallbera, iv. 1.
- Þórðr, Más s. (or Ívars s.?), of Þorkelshváll, iv. 9.
- Þórðr, Þorvaldz s., Þórðar s., Þorkels s. auðga, vii. 1, Hs. 10.
- Þórðr, Þorkels s. auðga, grandfather of the preceding, vii. 1.
- Þórðr, Snorra s., half-brother of Thorvald in Vatzfjord, Hs. 8.
- Þórðr, Snorra s., Þorvaldz s., of Vatzfjord, iii. 29, vii. 1; died 1201.
- Þórðr, gufa, father of Hall, iii. 2.
- Þórðr, Gils s., an uncle of Aron, *Ás.* 1.
- Þórðr, Skeggi, Hrapps s., vii. 12.
- Þórðr, Úlf s., Hs. 5.
- Þórðr, Rufeyja-skáld, in Hvamsdale, ii. 3, 12.
- Þórðr, Lundar-skalli, a priest, ii. 23.
- Þórðr, Ámunda s. (and Ragneiðar), vii. 1.
- Þórðr, Jörundar s., in Hitarnes (Hitmesingr?), m. Aldis Búðvars d., vii. 1, 221, 233.
- Þórðr, kráka, iv. 6.
- Þórðr, Einarson, father of Bergþór, iv. 13.
- Þórðr, Heinreks s., of Reykjarfjord, vii. 71, 89, 90, 154, 167.
- Þórðr, gleiðr, vii. 76.
- Þórðr, Halldórs s., þumli, vii. 101, 114, Hs. 15?
- Þórðr, tiggí, vii. 110, 150.
- Þórðr, Guðmundar s., Sigríðar s., vii. 88, 134, 143.
- Þórðr, Valda s., vii. 143.
- Þórðr, Eindriða s., iii. 21.
- Þórðr, son of Arndís, i. 7.
- Þórðr, Þóris s., iv. 1, Hs. 9? = Tolla-Þórðr.
- Þórðr, Þórarins s., Laufæsingr, father of the Þórðar-synir, v. 3, 5 sqq.
- Þórðr, Andrés s., Sæmundar s., of Oddi, vii. 220, 260, 325-330; died Sept. 27, 1264.
- Þórðr, Oddleifs s., i. 7, vii. 1.
- Þórðr, krákunef, i. 7.
- Þórðr, Vermundar s., iv. 27, Hs. 11.
- Þórðr, Bjarnar s., of Eskiholt, champion of Thord kakali, m. Margrét, vii. 161, 170, 173, 183; slain 1243.
- Þórðr, Kolla s., Dala-maðr, vii. 8.
- Þórðr, Kollz s., vii. 143.
- Þórðr, Þórhallz s., vii. 8.
- Þórðr, Einarson, vii. 26.
- Þórðr, at Ásgeirsá, brother of Arnleif, vii. 38.
- Þórðr, Björnólf s., vii. 256.
- Þórðr, kröbbungr, vii. 271.
- Þórðr, Gunnars s., Hs. 19.
- Þórðr, Vífils s., Hs. 19.
- Þórðr, Steins s., Hs. 19.
- Þórðr, Högna s., Hs. 19.
- Þórðr, Grims s., Vikars s., Hs. 20.
- Þórðr, Hrómundar s. læknis, Hs. 20.
- Þórðr, a landloper, iii. 25.
- Þórðr, Bersa (Brúsa?) s., iii. 25.
- Þórðr, Ara s., of Keldudal, iv. 19.
- Þórðr, Ara s., vii. 42.
- Þórðr, a house-carle, v. 11.
- Þórðr, a house-carle in Selardale, vi. 14.
- Þórðr, rauðr, in Oddzstaðir, vii. 5.
- Þórðr, Þorsteins s., of Hvalsnes, vii. 158.
- Þórðr, Kolbeins s., vii. 39.
- Þórðr, Grims s., steypir, vii. 95.
- Þórðr, a priest, of Reykir, vii. 142.
- Þórðr, Hallkels s., vii. 143.
- Þórðr, daufi, vii. 143.
- Þórðr, Eysteins s., vii. 143.
- Þórðr, Snorra s., vii. 143.
- Þórðr, krabbi, vii. 290.
- Þórðr, Tyrðings s., vii. 95, 101.
- Þórðr, viti, vii. 119, 188.
- Þórðr, þumli, *Ás.* 19.
- Þórðr, Þórðar s., son of Þorð kakali, vii. 211.

- Þórðr, magri, vii. 328.
 Þórðar-synir, of Laufás, iv. 17, v. pass.
 (see Hákon, Dagstyggr, Hildibrand).
 Þór-ey, Más d., Hs. 4.
 Þór-ey, Hrafnas d., Sveinbjörn s., vii. 1.
 Þór-ey, Sæmundar d. Fróða, m. Thorvard Ólafsson, vii. 1.
 Þór-ey, Eyjólf s. halta, the mother of Sæmund Fróði and grandmother of the preceding, iii. 29.
 Þorfiðr (Þorviðr), Valskr, a foreigner? vii. 76, 90.
 Þor-finnr, Önundar s., of Lönguhlíð, v. 9-15.
 Þor-finnr, an abbot, iv. 9.
 Þor-finnr, fingr or fipr, vii. 153, 162, 164.
 Þor-finnr, Sela-Eiriks s. kumbi, vii. 52.
 Þor-finnr, faðir Þórólfs tinsmiðs, vii. 258.
 Þor-geirr, Halla s., in Kristnes, and under Hvassafell, ii. 18, iii. 4, iv. 1, 4; died 1169.
 Þor-geirr, Galta s., ii. 30.
 Þor-geirr, Bassa s., iii. 21.
 Þor-geirr, Þórðar s. Freysgoða, vii. 1.
 Þor-geirr, son of Brand the bishop, iv. 1, 6-10; died 1186.
 Þor-geirr, father of Styrmir, ii. 2.
 Þor-geirr, Sveins s., in Brunná, iii. 1.
 Þor-geirr, Þorgils s., iii. 1.
 Þor-geirr, Þorsteins s., Jóns s., Loptz s., vii. 1.
 Þor-geirr, Þorsteins s., Birnings s., a priest, iii. 28.
 Þor-geirr, of Mýri, vii. 15.
 Þor-geirr, Brandz s., Kolbeins s., vii. 255, 324, 327.
 Þor-geirr, selnasi, vii. 256.
 Þor-geirr, kati or káti, vii. 254, 256, 316.
 Þor-geirr, kiðlingr, vii. 271, 274.
 Þor-geirr, Arnóru s., iii. 23.
 Þor-geirr, langhöfði, iii. 28.
 Þor-geirr, Hlíf ar s., v. 3.
 Þor-geirr, Helga s., v. 23.
 Þor-geirr, frændi Guðmundar dýra, v. 23.
 Þor-geirr, Steingríms s., vii. 34, 47, Ás. 5.
 Þor-geirr, háleygr, vii. 42.
 Þor-geirr, Stranda-svín, a priest, vii. 112.
 Þor-geirr, grundr, vii. 113.
 Þor-geirr, stafs-endi, vii. 120, 173 sqq., 186, 187.
 Þor-geirr, korna-sylgja, vii. 163, 192.
 Þor-geirr, Hroðbjarts s., vii. 166.
 Þor-gerðr, daughter of Thorstein rauð, iii. 2.
 Þor-gerðr, Sigfús d., in Oddi, grandmother of Sæmund Fróði, vii. 12.
 Þor-gerðr, Þorláks d., sister of bishop Arni, m. Guthorm, later a nun in Kirkjubæ, iv. 15, Hs. 20.
 Þor-gerðr, the grandmother of Skarð-Snorri, iii. 12.
 Þor-gerðr, daughter of Asbjörn daufr, m. Helgi Skeljangs s., iii. 1.
 Þor-gerðr, daughter of Asbjörn val-frekr, v. 9.
 Þor-gerðr, Bersa d., Halldórs s., granddaughter of Gizur Hallz son, vii. 15.
 Þor-gerðr, Egils d., Síðu-Hallz s., the mother of bishop John, i. 7.
 Þor-gerðr, lygna, a beggar-woman, iii. 7.
 Þor-gerðr, Halldórs d. slakkafótz, iii. 7.
 Þor-gerðr, Þórðar d., i. 7.
 Þor-gerðr, Magnús d., of Hlíðarenda, vii. 95.
 Þor-gerðr, Þorgeirs d., v. 7.
 Þor-gerðr, Þorsteins d., ii. 2.
 Þor-gils, Odda s., in Staðarhól, i. 7, ii. 1-32, vii. 2, 146; died 1151.
 Þor-gils, Staðar-Böðvars s., skarði, vii. 157, 160, 191, 221-250, 277, 310; born 1226, slain Jan. 22, 1258.
 Þor-gils, erubeins-stjúpr, vii. 166, Hs. 4.
 Þor-gils, Snorra s., Húnboga s., of Skarð, iii. 2, 14, vii. 2, 6; died 1201.
 Þor-gils, Hafliða s., i. 7.
 Þor-gils, Símonar s., iii. 1.
 Þor-gils, Ara son, Más s., iv. 1.
 Þor-gils, Ara son, of Stað, a priest, son of Ari Fróði, vii. 21; died 1170.
 Þor-gils, Þorgeirs s., Þórðar s. Freysgoða, vii. 1.
 Þor-gils, in Króksfjord, iii. 15.
 Þor-gils, Sighvatz s., iii. 19.
 Þor-gils, Austmaðr, Hs. 20.
 Þor-gils, Gunnsteins s., of Reykjahólar, iv. 18, vii. 3.
 Þor-gils, Skeggja s., in Tunga, vii. 5.
 Þor-gils, Kálfs s., of Mel, vii. 38.
 Þor-gils, brother of Birning, vii. 66.
 Þor-gils, Oddvaks s., vii. 82.
 Þor-gils, Árna s., of Tjaldanes, vii. 112.
 Þor-gils, Saurbæingr, vii. 119.
 Þor-gils, Steina s., vii. 143.
 Þor-gils, pávi, vii. 146.
 Þor-gils, Hóla-sveinn, vii. 102, 162, 205.
 Þor-gils, a patient, Hs. 4.
 Þor-gils, a lunatic, Hs. 4.
 Þor-gils, Hjalta s., of Urðir, vii. 275.
 Þor-gils, of Unadale, vii. 286.
 Þor-gisl = Þorgils.
 Þor-gislar þrir (incendiaries), vii. 256; one of whom was Þorgils of Oxnafell, vii. 316.
 Þor-grímr, Kjallaks s., i. 7.
 Þor-grímr, Vigfús s., alikarl, m. Guðrún Önundar d., iv. 9, v. pass., vii. 22.
 Þor-grímr, assi, iii. 7.
 Þor-grímr, Kolbeins s., iii. 19, 21.

- þor-grímr, þormóds s., Hs. 19.
 þor-grímr, brota-maðr, a priest, iii. 12.
 þor-grímr, brother of Sigurð gríkk, v. 18.
 þor-grímr, Ingimundar s., vii. 4.
 þor-grímr, Þórðar s., of Ketilstaðir, vii. 64.
 þor-grímr, Hauks s., vii. 70.
 þor-grímr, skarði, vii. 82.
 þor-grímr, of Mið-hús, vii. 108.
 þor-grímr, brattr, of Súðavík, vii. 110.
 þor-hallr, Brandz s., m. Valgerð Böðvars d., iii. 11.
 þor-hallr, Asgríms s.; died 1169. See Ann. 1169.
 þor-hallr, in Brekka, vii. 233.
 þor-hallr, Finnz son, in Austfirðir, iii. 1, 5.
 þor-hallr, Oddleifs s., vii. 173.
 þor-hallr, Surtz s., in Holmlátr, iii. 25.
 þor-hallr, father of Brand and Thord, vii. 8.
 þor-hallr, a person, vii. 4.
 þor-hallr, a friar of Helgafell, vii. 245.
 þor-hildir, Gils d., mother of Guðmund, vii. 38.
 þor-hildir, Þorsteins d., Ingólfs s., i. 7.
 þor-hildir, Þorsteins d. Rauðs, i. 7.
 Þóríðr = Þuríðr (Þyríðr, i. p. 194, v. 1.), Þórðar d., Sturlu s., m. Hafiði Más s., ii. 1.
 Þóríðr, Hrafnus d., Sveinbjarnar s., m. Helgi of Lokinhamrar, vii. 1, 167, Ás. 13.
 Þóríðr, Hallz d., the mother of Órækja, a mistress of Snorri, vii. 1.
 Þóríðr, Tuma d., Kolbeins s., m. Sigurð Orms s., vii. 1.
 Þóríðr, Guðmundar d., lögsögumannz, mother of Guðmund dýri, iii. 30.
 Þóríðr, Þorgeirs d., Galta s., ii. 30.
 Þóríðr, Starra d., iii. 1.
 Þóríðr, Hvamm-Sturlu d. (natural daughter), iii. 2, vii. 1, 6.
 Þóríðr, Þorgeirs d., in Mýri, m. Hall Teitz s., vii. 15.
 Þóríðr, Árna d., a mistress of Gizurr Hallz s., vii. 15.
 Þóríðr, a vagrant woman, iv. 19.
 Þóríðr, Gizurar d., Hallz s., second wife of Tumi Kolbeins son, vii. 1, 15.
 Þóríðr, daughter of Hallóttá Jörundar d., vii. 1.
 Þóríðr, Ásgríms d., Þórðar s., vii. 1.
 Þóríðr, sister of Sumarliði, v. 7.
 Þóríðr, sister of Brand, of Draflastaðir, v. 10.
 Þóríðr, Sturlu d., Sighvatz d. (born in wedlock), m. Hrafn Oddz s., vii. 201.
 Þóríðr, Sturlu d., Sighvatz s. (illegitimate), m. Eyjólf ofsi, vii. 55, 76, 208.
 Þóríðr, Orms d., sister of Hallveig, m. Tumi Sighvatz s., the younger, vii. 88, 150, 188.
 Þóríðr, of Fellzendi, vii. 141.
 Þóríðr, Skeggja d., vii. 238.
 Þóríðr, Kolgríms d., vii. 246.
 Þórir, archbishop of Niðaros, vii. 31, 80; died 1230.
 Þórir, Þorsteins s., inn auðgi, in Deildartunga, a priest, iii. 30; died 1176.
 Þórir, Þorvarðz s., m. Oddný, iv. 1.
 Þórir, Arngeirs s., iv. 1.
 Þórir, Steinmóds s., vii. 1; died 1136.
 Þórir, Eyjólf s., vii. 129.
 Þórir, kraka, a Norseman, iii. 30.
 Þórir, Steinfinnz s., vii. 143.
 Þórir, Hámundar s., heljar-skinnz, of Espihól, vii. 1.
 Þórir, jökull, a kinsman of the Sturlungs, vii. 76, 119, 143; died Aug. 22, 1238.
 Þórir, bukks-ungi, vii. 256.
 Þórir, rödd, vii. 271, 276.
 Þórir, a landloper, iii. 7.
 Þórir, Bárðar s., of Lönguhlíð, v. 9.
 Þórir, Arnþórs s., tottr, vii. 207, 256, 267, 274, 276.
 Þórir, of Steði, in Sogn, Norway, vii. 222.
 Þórir, munnr, vii. 331.
 Þor-katla, Halldórs d., Snorra s. goða, the great-grandmother of Hvamm-Sturla, iii. 2, vii. 1.
 Þor-katla, Svartz d., iii. 15.
 Þor-katla, Þorgeirs d., vii. 60.
 Þor-kell, Eyjólf s. grá, vii. 14; born 978, died 1026.
 Þorkell, máni, lögsögumaðr, son of Þorsteinn Ingólfs son, i. 7.
 Þorkell, son of Þorhildr, Þorsteins dóttir, i. 7.
 Þorkell, a priest in Hvamm, iii. 3.
 Þorkell, Breiðlingr, vii. 161.
 Þorkell, dráttar-hamarr, vii. 150, 184.
 Þorkell, snali, vii. 146.
 Þorkell, Eiríks s., iv. 9.
 Þorkell, Ketils s., Ingjaldz s., vii. 81, 123.
 Þorkell, Steinólfs s., vii. 1.
 Þorkell, auðgi, in Alviðra, vii. 1.
 Þorkell, faxi, vii. 121.
 Þorkell, Magnús s., verpill, vii. 89, 90.
 Þorkell, Hjálms s., in Breiðabólstað, vii. 38.
 Þorkell, of Síðu-múli, a priest, vii. 213, 249.
 Þorkell, Svartz s., Loptz s., vii. 215, 13.
 Þorkell, Þóraríns s., Hs. 10.
 Þorkell, Þorsteins s., of Hólar, vii. 159.
 Þorkell, brikengr, vii. 146.
 Þorkell, Eyvindar s., vii. 110, 111.
 Þorkell, a person, vii. 136, 143.

- Þorkell, Árna s. = Bitru-keli, vii. 186.
 Þorkell, brennir, vii. 279, 307.
 Þorkell, a house-carle, vii. 64.
 Þorkell, fanakeli, Austmaðr, vii. 64.
 Þorkell, Bassa s., v. 24.
 Þorkell, Flosa s., iv. 3.
 Þorkell, Jóns s., vii. 129.
 Þorkell, Bergþórs s., naddr, a priest, v. 25, vii. 29, 109.
 Þorkell, rostungr, son of Kolbein karl, an Orkneyer, vii. 20.
 Þor-lákr (Þorleikr), Ketils s., of Hitardale, m. Guðlaug Eyjólfss d., v. 23, vii. 38, 44, 57, 67, Ás. 2; died 1240.
 Þor-lákr, Rúnólfs s., third bishop of Skálá-holt (1118-1133), ii. 21, 28, vii. 14.
 Þor-lákr, Þórhallz s., helgi (St. Thorlac), bishop of Skáláholt (1176-1193), vii. 3, 15, 289, Hs. 2.
 Þor-lákr, brother of Steinþor of Eyri, iv. 1.
 Þor-lákr, Barkar s., vii. 143.
 Þor-lákr, Narfa s., lögmaðr, one of the Narfa sons, m. Helga Nikulás d. Oddz s., vii. 213; died 1290.
 Þor-lákr, son of Þorleif hreim, vii. 258.
 Þor-laug, Páls d., Sölva s., in Reykjaholt, m. Thórir auðgi, iii. 30.
 Þor-laug, Skeljuugs d., Helga s., iii. 1, 7.
 Þor-laug, Snorra d., Bárðar s., vii. 1.
 Þor-leifr, beiskaldi, in Hitardale, iii. 9, 24, 25, pass., vii. 1; died 1200.
 Þor-leifr, Ketils s., Þorláks s., hreimr, lagman, nephew (sister's son) of Gizurr Þorvaldz s., vii. 159, 208, 255, 262; died 1289.
 Þor-leifr, Þórðar s., Böðvar s., in Gardar, a cousin of the Sturlungs, vii. 70, 128 sqq., 147, 170, 232, 281, pass.; died 1257.
 Þor-leifr, Gríms s., vii. 146.
 Þor-leifr, Gíls s., Þorleifs s., vii. 188.
 Þor-leifr, Guðmundar s., vii. 251.
 Þor-leifr, Ketils s., iii. 15.
 Þor-leifr, munkr, a brewer, vii. 257.
 Þor-leifr, skeifa (father of Dufgus?), vii. 6, 82.
 Þor-leifr, spaði, vii. 143.
 Þor-leifr, Þormóðar s., iii. 25.
 Þor-leifr, of Kollabæ, vii. 40.
 Þor-leifr, Fagrðell, vii. 255, 256.
 Þor-leifr, gjafleifi, Hs. 19.
 Þor-leikr (Þorlákr), auðgi, in Hitardale, father of Thorleif beiskaldi, vii. 1; died 1154.
 Þor-leikr, Ketils s., Þorleifs s. beiskalda, father of Ketil lögsögumaðr, vii. 1.
 Þor-leikr, Birnings s., iii. 28, vii. 2 (father of Brand, vii. 143).
 Þor-ljótr, of Einar's staðir, vii. 42.
 Þor-ljótr, of Bretalæk, vii. 38, 42.
 Þor-ljótr, vii. 269.
 Þor-móðr, læknir, ii. 18.
 Þor-móðr, Gríms s., vii. 239.
 Þor-móðr, Hjálms s., vii. 89, 90, 154, 167, 177.
 Þor-móðr, Óláfs s., a priest and poet, Ás. 7, 10.
 Þor-móðr, Kolla s., iv. 1.
 Þor-móðr, Þjóstars s., i. 7.
 Þor-móðr, staðar-prestr, vii. 215.
 Þor-móðr, Gríms s., vii. 238.
 Þor-móðr, Einar's s., v. 8, 9.
 Þor-móðr, a person, Hs. 6, 7.
 Þor-móðr, a priest, vii. 215, 12.
 Þor-móðr, brauðnefr, vii. 266.
 Þór-ný, Ara d., of Reykjanes, iv. 2.
 Þór-ný, Gíls d., Einar's s., vii. 1.
 Þór-ný, Vigfús d., a mistress of Gizurr Hallz s., vii. 15.
 Þór-ný, Þorgeirs d., Halla s., m. Grím, iv. 1, v. 3.
 Þór-ný, Þórhallz d., iii. 25.
 Þór-oddr, the son of Ýr, daughter of Geirmund, i. 7.
 Þór-oddr, Gríms s., prestr, v. 8, 9.
 Þór-oddr, prestr, vii. 164.
 Þór-oddr, Bessa s., iii. 25.
 Þór-oddr, Gamla s. (Rúnameistari?), iii. 3.
 Þór-oddr, Grettis s., bóndi, iii. 7.
 Þór-oddr, jarl, father of Alf, iii. 10.
 Þór-oddr, Jórslamaðr, iv. 2.
 Þór-oddr, húskarl, vii. 143.
 Þór-oddr, húskarl, another, iv. 9.
 Þór-oddr, laugnefr, v. 14, (laugarnef) 18.
 Þór-oddr, í Svelvági, vii. 43.
 Þór-oddr, Más s., vii. 90.
 Þór-oddr, the father of Snerir, i. 7.
 Þór-oddr, kuggi, vii. 177.
 Þór-oddr, Sveins s., iii. 21.
 Þór-oddr, a person drowned, vii. 110.
 Þór-ólfr, Sigmundar s., of Möðrufell, a grandson (daughter's son) of Hafliði Más s., v. 1.
 Þór-ólfr, Sigmundar s., ii. 18 (the same as the preceding?).
 Þór-ólfr, tinsmiðr, vii. 258.
 Þór-ólfr, ór Viðey, vii. 129.
 Þór-ólfr, iii. 11.
 Þór-ólfr, Snorra s., a priest, iv. 9.
 Þor-steinn, Ingólfs s., Arnar s., i. 7.
 Þor-steinn, Síðu-Hallz s., i. 7.
 Þor-steinn, rauðr, son of king Olave, iii. 2.
 Þor-steinn, Eyjólfss s. halta, father of bishop Ketil, vii. 1.
 Þor-steinn, Eyjólfss s., Urða-steinn, v. 8, 17, 18.
 Þor-steinn, Arnþrúðar s., iv. 15, v. 9, 18.

- Þor-steinn, Einars s., ranglátr, in Grund, ii. 30, vii. 1; died 1149.
 Þor-steinn, Eiriks s., iv. 9.
 Þor-steinn, Snorra s. goða, vii. 1.
 Þor-steinn, Ásbjarnar s., Arnórs s., iii. 5, vii. 1.
 Þor-steinn, Tuma s., Arnórs s., vii. 1.
 Þor-steinn, Jóns s., in Hvamm in Vatzdale, father of Eyjólf and Ásgrim, m. (1) Þórdís, daughter of Gizur Hallz s., (2) Ingunn Ásgrims d., vii. 1, 15, 80, 103, 140, 181, 267.
 Þor-steinn, son of Steinunn Þorsteins s. ranglátr, vii. 1.
 Þor-steinn, Ara s., father of Steinunn, ii. 30.
 Þor-steinn, Kugga s., iii. 2.
 Þor-steinn, Audunnar s., Ásgeirs s., Hs. 10.
 Þor-steinn, Jóns s., Loptz s. (natural son), v. 22? vii. 1.
 Þor-steinn, Ívars s. (son of Ívar Þorsteins s., Tuma s.?), vii. 22.
 Þor-steinn, Digr-Helga s., brother of Ögmund, vii. 215.
 Þor-steinn, Gyðu s., of Flatey, iii. 16, vii. 2, 6; died 1190.
 Þor-steinn, bóndi, in Hof, vii. 215.
 Þor-steinn, Skeggja s., skrin-smíðr, v. 9.
 Þor-steinn, Skeggja s., called Skáld-steinn, v. 9.
 Þor-steinn, Skeggja s., vii. 256, 322; died 1297.
 Þor-steinn, Skeggja s., Njáls s., vii. 215.
 Þor-steinn, Tuma s., an abbot, iv. 7.
 Þor-steinn, Þórarins s. króksfjarðar, iii. 3, 8.
 Þor-steinn, Gils s., of Narfastaðir, vii. 129.
 Þor-steinn, Guðmundar s. genja? vii. 256, 257.
 Þor-steinn, Hjálms s., son of Hjálm Ásbjarnar s.? vii. 74, 75, 101, 140, 164, 185, 252.
 Þor-steinn, Gellis s., Hoskullz s., vii. 89, 116, 234.
 Þor-steinn, Steinólfs s., Hs. 20.
 Þor-steinn, Álfs s., iii. 18.
 Þor-steinn, Þóris s., iii. 25.
 Þor-steinn, Þorvarðz s., iii. 28.
 Þor-steinn, Þraslaugar s., iv. 16, 25.
 Þor-steinn, stanir, vii. 38.
 Þor-steinn, of Hvalsnes, vii. 60, 158.
 Þor-steinn, Austfirðingr, vii. 64.
 Þor-steinn, Finnboga s., vii. 66.
 Þor-steinn, Gunnars s., iii. 21.
 Þor-steinn, Gunnars s., another, vii. 110.
 Þor-steinn, Tjörva s., iii. 21.
 Þor-steinn, of Drumb-Oddz staðir, ii. 21.
 Þor-steinn, titlingr, iii. 5.
 Þor-steinn, titlingr, djákni, vii. 187, 288.
 Þor-steinn, drettingr, iii. 25.
 Þor-steinn, Ketils s., v. 10.
 Þor-steinn, Rannveigar s., v. 20.
 Þor-steinn, brásteinn, vii. 5.
 Þor-steinn, kúgaðr, a Norseman, vii. 63.
 Þor-steinn, galti, a cowherd, vii. 145.
 Þor-steinn, langr, vii. 159.
 Þor-steinn, Þorbergs s., kollr, vii. 173.
 Þor-steinn, lýsu-knappr, vii. 188.
 Þor-steinn, Ílluga s., göltr, vii. 187, 195.
 Þor-steinn, balti, vii. 187 (read Þórarinn?).
 Þor-steinn, Árna s., of Síðu-múli, vii. 235, 248; called Arnórs s., vii. 277.
 Þor-steinn, kuggi, vii. 236.
 Þor-steinn, Torfa s., vii. 215, 8.
 Þor-steinn, hrakauga, vii. 215, 12.
 Þor-steinn, Gellis s., of Fróðá, ii. 30.
 Þor-steinn, a fisherman, ii. 1, 4, 5.
 Þor-steinn, Halldórs s., i. 7.
 Þor-steinn, Halldórs s., of Brekka, v. 11.
 Þor-steinn, Halldórs s., vii. 310.
 Þor-steinn, Kvistz s., ii. 2.
 Þor-steinn, langabein, vii. 120.
 Þor-steinn, Orms s., vii. 146.
 Þor-steinn, Más s., vii. 146.
 Þor-steinn, Guðina s., vii. 156, 179.
 Þór-unn, Gellis d., a granddaughter of Hvamm-Sturla, m. Eyvind Þórarins s., vii. 116, 166.
 Þórunn, Magnús d., vii. 38.
 Þórunn, Orms d., iii. 3.
 Þórunn, Þórarins d., Forna sonar, vii. 1.
 Þórunn, Önundar d., fylgjukona Bjarnar, v. 19 (read Guðrun?).
 Þor-valdr, Gizurar s., Hallz sonar, of Hruni, iv. 15, v. 15, 16, 21, vii. 15, 16, 22 pass., 104, 125; died Sept. 1, 1235.
 Þorvaldr, Kjartans s., in Vatzfjord, ii. 1, vii. 1, Hs. 8.
 Þorvaldr, Snorra s., Þórðar s., Vatzfirðingr, iii. 29, vii. 1, 28, 59, pass., Hs. 8 sqq.; died Aug. 6, 1228.
 Þorvaldr, Guðmundar s. dýra, vii. 23.
 Þorvaldr, Ísleifs s., biskups, vii. 14.
 Þorvaldr, Þórðar s., Þorkels sonar auðga, vii. 1; died 1161?
 Þorvaldr, father of Kjartan, iii. 27.
 Þorvaldr, Eyrgoði, Steingrims s., ii. 2.
 Þorvaldr, Bjarna s., læknir, Hs. 13.
 Þorvaldr, krókr, of Espihól, vii. 1 (see Víga-Glúms S.)
 Þorvaldr, Sveins s., vii. 60, 256.
 Þorvaldr, of Bægisá, v. 12, 14.
 Þorvaldr, brother of Böðvar lítill-skegla, v. 20.
 Þorvaldr, prestur, brother of Kolþerna, vii. 4.
 Þorvaldr, of Viðvík, vii. 162.
 Þorvaldr, feni, vii. 215.
 Þorvaldr, keppr, vii. 173.
 Þorvaldr, Gunnlaugs s., a turner, vii. 177.

- Þor-valdr, Skarf-Helga s., vii. 205.
 Þor-varðr, Þorgeirs s., Hallz sonar, iii. 9, iv. 1, 2, 25, v. 1, 3; died 1207.
 Þorvarðr, Þórarinn s., Jóns sonar, brother of Odd, m. Solveig Halfdanar d., vii. 1, 212, 278 sqq., 318, pass; died 1296.
 Þorvarðr, Ásgrims s., iv. 3, 10, v. 1, 3, 13; died 1186.
 Þorvarðr, Óláfs s., m. Þórey Sæmundar d., vii. 1.
 Þorvarðr, Guðmundar s., auðgi, father-in-law of Gizur Hallz s., vii. 15; died 1186.
 Þorvarðr, Örnólfs s., in Miklagard, vii. 37, 186, 255.
 Þorvarðr, Þórðar s., of Saurbæ, vii. 42, 95, 186, 255, 293, 327.
 Þorvarðr, Hallz s., i. 7.
 Þorvarðr, bóndi of Eskigrasey, iii. 25.
 Þorvarðr, Sunnólfs s., v. 4.
 Þorvarðr, kamphundur, of Siglunes, a house-carle in Laufás, v. 5, 24.
 Þorvarðr, Skerja-Bjarnar s., v. 4.
 Þorvarðr, prestur, vii. 5.
 Þorvarðr, Þormóðar s., vii. 146.
 Þor-varðr, Árna s., vii. 274.
 Þráinn, berserkr, ii. 10.
 Þrándr, Dada s., v. 9.
 Þrándr, Gellis s., vii. 262.
 Þrási, Þrása s., vii. 76.
 Þrási, the father of the above, vii. 76.
 Þras-laug, the mother of Þorstein, iv. 16, v. 25.
 Þrúðr, Bjarnar d., m. Guðmund Böðvars s., vii. 323.
 Þúriðr, see Þóriðr.
 Æsa, Grjótgarðz d., sister of Hakon, earl of Lade, Norway, vii. 12.
 Æsa, Þorbergs d., iii. 25.
 Æsa, Þorgeirs d., mistress of Jón Loptz s., vii. 1.
 Ævarr, Véfröðar s., ii. 1.
 Ög-mundur, an abbot in Helgafell, iv. 7, vii. 12; drowned 1188.
 Ög-mundur, Digr-Helga s., of Kirkjubær in Síða, m. Steinunn Jóns d., vii. 18, 135, 215 pass., 282, 289.
 Ög-mundur, sneis, Þorvarðar s., Þorgeirs s., iv. 1, 9, 12, 13, 24, v. 10, 25, vii. 23, 26, 29, 103; died 1237.
 Ög-mundur, vandræða-mágr, vii. 187, 200, 262.
 Ög-mundur, Guðmundar s., vii. 129.
 Ög-mundur, Kolbeins s., vii. 143.
 Ög-mundur, Ísólf s., vii. 272.
 Ög-mundur, Þrjónn, vii. 271, 282, 290.
 Ög-mundur, rafakollr, father of bishop Helgi, iv. 9.
 Ög-mundur, brother of Philippus, vii. 74.
 Ög-mundur, Sveins s., vii. 143, Hs. 19.
 Ög-mundur, Norðlenzkr maðr, vii. 38.
 Ög-mundur, a shipwrecked person, vii. 214.
 Ög-mundur, prestur, vii. 42, 48.
 Ög-mundur, mágr Þorgeirs Stafsenda, vii. 188.
 Ölviðr, Einars s., vii. 200.
 Ölviðr, father of Brand (the same?), vii. 294.
 Öndóttir, a Shetlander, vii. 235.
 Öndóttir, kráka, vii. 1 (see Landn.)
 Öngul-Þóra, vii. 276.
 Öundur, Þorkels s., in Lönguhlíð, iv. 15, v. 1 sqq., vii. 5; died May 7, 1197.
 Öundur, biskups-frændi, vii. 143, 160, 208.
 Öundur, Þorgríms s., vii. 100, 101.
 Öundar-synir (Vigfús, Hámund, Þórð), v. 17.
 Örn, father of Ingolf, i. 7.
 Örn = Fötur-Örn, vii. 256.
 Örn-ólfr, Jóns s., vii. 271.
 Örn-ólfr, Þorvarðz s., of Miklagarð, vii. 255, 293.
 Örn-ólfr, Þorgils s., in Kvennabrekka, ii. 2, 18.
 Örn-ólfr, Kolla s., iii. 1.
 Örn-ólfr, in Garðzhorn, v. 8.
 Örn-ólfr, father of Alf, ii. 15.
 Örn-ólfr, father of Jón, vii. 37.
 Örn-ólfr, a house-carle, Hs. 7.
 Öxna-Börkr, vii. 163.
 Özurr (Ötzurr), the first archbishop of Lund, ii. 28; died 1138.
 Özurr, Hrollaugz s., Rögnvaldz s. jarls, i. 7.
 Özurr, Gils s., inn auðgi, iii. 15.

INDEX III.

NAMES OF THINGS.

WEAPONS, ARMOUR, ANIMALS, SHIPS.

The Roman numerals refer to the Saga, the figures to the chapter.
Ann. = Annals. Ás. = Árons Saga. Hs. = Hrafn Saga.

- Álptar-leggr, a horse, vii. 80.
Branda-genja, a ship, vii. 110.
Brynju-bitr, a sword, vii. 37, 257.
Búski, a dog, Hs. 17.
Drop-laug, an axe, vii. 113.
Eyfara-nautr, a sword, vii. 319, 328.
Full-trúi, a coat of mail, vii. 143.
Fölski, a horse, vii. 137.
Grá-síða, a spear, vii. 44, 143.
Gró-búza, vii. 316.
Hólm-dæla, a ship, vii. 316.
Hringa-skúta, a ship, vii. 177.
Hún-telgja, an axe, vii. 76.
Höfða-búza, a ship, vii. 198.
Hörfar-garpr, a ship, Ann. 1209.
Jarla-bani, an axe, vii. 113.
Ketlingr, a sword, vii. 120, 148.
Kinn-skjóni, a horse, ii. 24.
Kross-búza, Ann. 1334.
Lang-húfr, a ship, vii. 87, 118, 150, 157.
Máni, a horse, iii. 11.
Niðungr, a sword, vii. 266.
Ógnar-brandr, a ship, vii. 189.
Rapta-búza, a ship, vii. 162.
Rauð-síða, a ship, vii. 189.
Rósta, a tike, vii. 51.
Rostungr, a sword, vii. 135.
Sigfúss-nautr, a coat of mail, vii. 284.
Snaga, an axe, vii. 76.
Snæ-kollr, a ship, vii. 189.
Sprógr, a horse, vii. 118.
Stanga-fofi, a ship, iv. 13, Ann. 1190.
Steins-nautr, an axe, iii. 7.
Steypir, a sword, vii. 98.
Stjarna, an axe, vii. 143.
Svart-leggja, an axe, vii. 215.
Sveðja, an axe, vii. 37.
Sætta-spillir, vii. 115.
Tjald-sperra, an axe, vii. 148.
Tré-kyllir, a ship, vii. 177, 189.
Tuma-nautr, a sword, vii. 60, Ás. 7.
Þjóttar-keptr, a ship, Ann. 1209.

INDEX IV.

COLLECTIVE NAMES OF FAMILIES OR PEOPLE.

The Roman numerals refer to the Saga, the figures to the chapter.

Ann. = Annals. Ás. = Árons Saga. Hs. = Hrafn Saga.

- Arnfirðingar (Arnarfjörðr, W.), vii. 189.
Ávellingar (Ásgeirsá, N. ?), vii. 23.
Áverjar (Á = Rángá ?, S.), vii. 328.
Austfirðingar, iv. 19, vii. 80.
Aust-menn, Easterlings, pass., iv. 13, v. 1, 26, vii. 40.
Breiðbœlingar (Breiðabólstaðr, S.), vii. 44.
Búðdælir (Búðardale, W.), iii. 17.
Dalverjar, the men of Dal (S.), vii. 40.
Fljóta-menn (Fljót, N.), v. 4.
Fornungar, a family, v. 3.
Grundar-menn (Grund, N.), vii. 33.
Grunnvíkingar (Grunnavík, W.), vii. 99.
Háleygir, the men of Hálogaland, Hs. 11.
Halfs-rekkar, the champions of king Halfs, i. 1.
Haukdælir, Haukdæla-ætt (Haukadale, S.), vii. 5, 14, 44: (of Haukadale in the Dales, vii. 90, 255.)
Hjaltr, a Shetlander, iii. 28; plur., v. 16, vii. 39, 235.
Hrafn-gílingar (Hrafnagil, N.), vii. 33, 48.
Hrauns-verir, the men of Hraun (W.), Hs. 4.
Hreppa-menn, the men of Hreppar (S.), vii. 160.
Hún-röðlingar, the family of Húnrod, vii. 38.
Hvál-menn, the men of Hvál (Hváll, W.), iii. 7.
Hvamm-verjar, the men of Hvamm (W.), iii. 25.
Hörð-dælir, the men of Hörðudale (W.), vii. 89.
Hörg-dælir (Hörgárdale, N.), v. 15.
Inn-firðingar, v. 22.
Ísfirðingar (Ísafjörðr, W.), pass.
Íslendingar, pass.
Jökla-menn (Snæfellzjökull, W.), vii. 243.
Kjós-verjar (Kjós, S.), vii. 7.
Kuflungar, iv. 9.
Kvistungar (kvistr, a nickname), vii. 256.
Lang-dælir (Langadalr, N.), vii. 180.
Langhlíðingar (Langahlíð, N.), v. 12.
Laufæsingar (Laufás, N.), v. 10.
Lax-dælir (Laxárdalr, W.), vii. 64.
Liðs-menn, the champions of king Olaf, ii. 10.
Lundar-Reykjar-menn (Lundr in Reykjar-dalr, S.), vii. 5; Lundar-menn, v. 1.
Meðalfell-strendingar (Meðalfellzströnd, W.), vii. 139.
Mel-menn, a family (Melar, S.), vii. 22.
Miðfirðingar (Miðfjörðr, N.), vii. 38.
Miklgerðingar (Mikligarðr, N.), vii. 255.
Mosfellingar (Mosfell, S.), vii. 12.
Mýra-menn (Mýrar, W.), vii. 21.
Möðru-vellingar (Möðruvellir, N.), iii. 29.
Norðlendingar (Norðrland, Iceland), pass.
Noregs-menn, pass.
Odda-verjar (Oddi, S.), vi. 13, vii. 5, 43, 255.
Rauð-sendir (Rauðasand, W.), vii. 280.

- Reflingar, see Ref-grímr, v. 7.
 Reyk-dælir (Reykjadalur, N.), vii. 42.
 Reykhyltingar (Reykjaholt, S.), iii. 30, vii. 75.
 Reyknesingar (Reykjanes, W.), ii. 2.
 Rosmhvelingar (Rosmhvalanes, S.), vii. 20.
 Saurbæingar (Saurbær, W.), vii. 149.
 Skagfirðingar (Skagafjörð), iv. 24.
 Skarðverjar (Skarð, S.), vii. 8.
 Skeiða-menn (Skeið, S.), vii. 160.
 Skógungar (Skógar, S.), iii. 6.
 Sléttliðingar (Sléttahlíð, W.), vii. 205.
 Snorrungar (Snorri goði, died 1031), see Snorrunga goðorð.
 Stakka-menn, vii. 38.
 Steingrims-firðingar (W.), vii. 149.
 Stranda-menn, of Hornstrandir, vii. 177.
 Strendir, the men of Medalfellzstrand, vii. 64, 149; of Hornstrandir, vii. 177; of Barðastrand, Hs. (in a verse).
 Sturlungar, the Sturlungs, the sons and grandsons of Hvamm-Sturla, vii. 5, 224; Sturlunga-ætt, vii. 224.
 Suðreyingar, the men of Sudor, Hs. 11.
 Sunnlendingar, the Southerners of Iceland, iv. 20, vii. 44.
 Svinfellingar (Svína-fell, S.), vii. 5, 215.
 Sygnir, the men of Sogn, Norway, vii. 222.
 Útfjarða-menn, opp. to Innfjarðamenn (Ísafjörð), vii. 99.
 Vatz-dælir (Vatzdalur, N.), vii. 180.
 Vatzfirðingar (Vatzfjörðr, W.), iii. 29, pass.
 Vestan-menn, vii. 135.
 Vestfirðingar, iv. 18.
 Við-dælir (Viðdale, N.), vii. 38.
 Vindir = the Wends, Hs. 2.
 Þórsnesingar (Þórsness, W.), vii. 6.
 Örbyggjar = Eyrbyggjar (Eyrr, W.), iv. 1.

POLITICAL NAMES, GOÐORÐ, ÞING, BOOTHS IN THE ALTHING.

- Allz-herjar-búð, vii. 39, 85.
 Austfirðinga-búð, vii. 104.
 Ávellinga-goðorð, vii. 23.
 Byrgis-búð, ii. 18.
 Dalverja-goðorð, vii. 40.
 Diłkr (Valhallar-diłkr), a booth, vii. 69, 104.
 Dýrafjarðar-þing, vi. 16.
 Fljótamanna-goðorð, v. 4.
 Grýla, a booth, vii. 39.
 Hafliða-nautr (a goðorð, from Hafliði Mátsson), vii. 91.
 Hegranness-þing, vii. 25.
 Hlað-búð (the hereditary booth accompanying the Snorrunga-goðorð), vii. 58, 79.
 Jöklamanna-búð, vii. 104, 243.
 Jöklamanna-goðorð, vii. 243.
 Lundarmanna-goðorð, vii. 20.
 Lögrétta, vii. 104, and Logberg, see names of places.
 Reykhyltinga-goðorð, iii. 30, 32, vii. 243, 246.
 Reyknesinga-goðorð, ii. 3, 10.
 Saurbæinga-búð, vii. 58.
 Skarðverja-búð, vii. 8 (from Skarð in Rangárvellir).
 Snorrunga-goðorð (from Snorri goði, died 1031), iii. 2, vii. 57, 58, 66, 69, 149.
 Valhöll, a booth, vii. 8, 104.
 Vöðla-þing (in the North), v. 2, 6, 7, Ann. 1125.
 Þorskafjarðar-þing (W.), vii. 150, Ann. 1320.
 Þórsnesinga-goðorð, vii. 6.
 Þórsness-þing (W.), ii. 10, vii. 66, 280.
 Þverár-leið (N.), v. 10.
 Þverár-leið (W.), vii. 256.
 Þverár-þing (W.), vii. 39.

NAMES OF SEASONS AND EVENTS.

- Apavatzt-för, Ann. 1238.
- Bardagi & Alþingi, 1196.
- Bólna-sótt, 1240, 1291.
- Brenna (arson), Adams biskups, in Caithness, 1222; á Flugumýri, 1253; in Hvamm, 1160; in Saurbæ, 1172; in Lönguhlíð, 1197.
- Búddæla-vefr, iii. 19.
- Býsna-samar, 1203.
- Bæjar-Högna-mál, iv. 9.
- Bæjar-bruni (fire), in Hitardale, 1148; in Gilsbakki, 1180; in Þingeyrar, 1157; in Möðruvellir, 1184; in Oslo, 1223 and 1254; in Stafangr, 1272; in Túnsberg, 1275 and 1287; in Þronðheim, 1282.
- Bæjar-fundr, 1237, vii. 149.
- Deild & Vöðla-þingi, 1187.
- Deildartungu-mál, 1178.
- Eldr, Eldz-uppkvama (eruption), 1104, 1151, 1158, 1206, 1211, 1222, 1226, 1238, 1245, 1262, 1300, 1339, 1341.
- Felli-vefr, 1186.
- Fljótverja-deild, 1175.
- Flóa-bardagi, 1244.
- Flóð it mikla, 1199, 1234.
- Frost, 1047, 1306.
- Frost-vefr, 1202.
- Góði-vefr, 1211.
- Gói-hríð, 1276.
- Grasleysu-sumar, 1181 (iv. 7), 1330.
- Grímseyjar-för, 1222, vii. 56.
- Grímu-þröng, 1123.
- Grjótfلاغar-sumar, 1163 (iv. 2).
- Haf-ísar (Polar ice), 1233, 1262, 1306.
- Hagl (hail-storm), 1275.
- Hákarla-haust, 1233, vii. 97.
- Hallæri (famine), 1331.
- Haugness-bardagi, 1246 (-fundr, vii. 208).
- Heiðar-víg, 1171.
- Helganess-bardagi, 1045.
- Helgastaða-mál, 1187.
- Hettu-sótt, 1231.
- Hríðir um alþingi, 1229.
- Hrossfellis-vefr, 1313.
- Hús-hríð, 1151.
- Hvíta-björn, 1321.
- Íss (ices), 1047, 1145, 1197, 1233, 1262.
- Jóns-vefr, 1127.
- Jórsala-ferð (crusade), 1151, 1211, 1217.
- Jökul-vefr, 1291.
- Karls-hríð, 1164, iv. 3.
- Kirkju-bruni, in Laufás, 1167 and 1258; in Helgafell, 1181; in Skálholt, 1309; in Stóruvellir, 1315; in Reykjanes, 1319; in Borg, Mýrar, 1322; in Niðarós, Christ-church, 1328; in Lund, 1234.
- Klaustr (cloisters) founded in Iceland: 1. Benedictines—in Þingeyrar (N.), 1133; in Þverá (N.), 1155; in Kirkjubæ (S.), 1184; in Stað (N.), 1297: 2. Augustines—in Ver or Þykkvabæ (E.), 1168; in Flatey (W.), 1172, transferred to Helgafell (W.), 1184; in Kirkjubæ (E.), 1184; in Viðey (S.), 1226; in Möðruvellir (N.), 1328. Those of Kirkjubæ and Stað were nunneries.
- Kynja-vefr, 1166, iv. 4.
- Land-skjalpti (earthquake), 1164, 1182, 1211, 1240, 1294, 1300, 1308.
- Lauga-víg í Flóa, 1171.
- Leiðsla Dubgals in Ireland, 1149.
- Lög (legislation), 1000, 1097, 1154, 1217, 1262-1264, 1266, 1269, 1271, 1272, 1273, 1281, 1283, 1295, 1302, 1304, 1315, 1320, 1326.
- Lög-fundr, 1117.
- Lög réttu-bardagi, 1163.
- Mann-dauðr, 1120, 1151, 1227.
- Mann-fall, 1258, 1301.
- Mauntpa-vefr, 1196.
- Mann-tapi, 1226, 1331.
- Mela-för, vii. 127.
- Múga-vefr, 1134.
- Myrkr, 1157, 1184, 1262, 1330, 1341.
- Nausta-brenna, 1156.
- Nautdauðs-vefr, 1187.
- Nautfellis-vefr (better -vár?), vii. 23 (year 1203?).
- Ófara-sumar, iv. 9.
- Óöld (famine), 975, 1056, 1197.
- Ragnhildar-mál, 1165.
- Rauðs-mál, 1196, vii. 5.
- Regn, 1335, 1336.
- Rétta-víg, 1162.

- Roða-vefr, 1118.
 Rotu-sumar it mikla, 1226.
 Ruddu-vefr, 1022.
- Sandfallz-vefr, 1105.
 Sand-sumar, vii. 87.
 Sand-vefr, 1227, vii. 65.
 Saud-vefr, vii. 65 (error for Sandvefr).
 Seleyja-sumar, 1156.
- Skip, ships lost: hvarf skip (lost at sea),
 1141, 1142, 1145, 1183, 1190, 1201;
 skip-tjón, 1199, 1210, 1227, 1251,
 1253, 1258; týndisk skip, 1185, 1187,
 1189, 1209, 1223, 1316, 1320; skip-
 brot, 1232, 1248, 1266, 1295, 1306,
 1334, 1337.
 Skip, no ship arrived from Norway, 1187,
 1219, 1326; farsumar hart, 1209.
 Skriða (avalanche), 1185, 1259, 1294.
 Skriðna-vefr, 1172.
 Snæ-vefr, 1178.
 Söttar-vefr, 1152, 1181, 1192.
- Spítali, founded 1308.
 Svalbarðz-fundr, 1194.
 Svarfdæla-skærur, 1127.
- Tungu-sótt, 1310.
- Undr-ár, 1118.
 Útan-stefningar (summons abroad of the
 king), 1286.
- Vatna-vöxtr, 1191.
 Viðiness-bardagi, 1208, vii. 27.
 Vætu-sumar, 1211.
 Vöðlaþings-mál, 1125.
- Þerrileysu-sumar, 1312.
 Þorgrimu-þausnir, 1166.
 Þorvaldz-brenna, 1228, vii. 259.
- Önundar-brenna, 1107, vii. 6, 259.
 Örylgsstaða-fundr, 1238, vii. 141.
 Örylgsstaða-sumar, 1238, vii. 162.

NAMES OF LITERARY WORKS, SONGS, OR SAGAS.

- Andreas-drápa, Hs. 19.
 Andvaka, a poem, vii. 40.
 Augustinus-bæn, vii. 143.
- Brandz-drápa and Brandz-flokkur, vii. 206,
 207.
- Drápa um Þorlák biskup, vii. 126.
- Flos Peregrinationis, vii. 15.
- Guðmundar Saga Dýra, i. p. 86.
 Guðmundar Saga Góða, i. p. 86.
- Hákonar Saga, vii. 331.
 Heiðarvígs Saga, iv. 9.
 Helgra-manna Sögur, in Latin, vii. 123.
- Hrafn Saga ok Þorvaldz, i. p. 86, vii. 36.
 Hróks Saga Svarta, ii. 2.
 Hrómundar Saga Grips s., etc., ii. 10.
 Huldar Saga, vii. 331.
- Íslendinga Saga, i. p. 86.
- Magnús Saga konungs, of Norway, vii.
 331.
- Orms Saga Barreyjar-skáldz, ii. 10.
- Svínfellinga Saga, vii. 215.
- Þorgils-drápa, vii. 290.
 Þorláks Saga Helga, i. p. 86.
 Þverár-vísur, vii. 290.

INDEX V.

NICKNAMES.

(See Index II, Names of Persons.)

agnarr, Magnús.
andvaka, Eyjólf.
assi, Þorgrímr.
auðgi, Áli, Bersi, Kolr, Kol-
skeggr, Sighvatt, Ver-
mundr, Ózurr, Þorvarðr.
auðkylingr, Kolbeinn.
auga, Ámundi.

bak-rauf, Erlendr.
balli, Þórarinn.
balti, Þorsteinn.
barka-bassi, Áron.
barmr, Halldórr.
beiskaldi, Þorleifr.
beiskr, Árni.
berfætt, Magnús.
berserkr, Þráinn.
blá-hatt, Snorri.
boðung, Einarr.
botn, Böðvarr.
brá-steinn, Þorsteinn.
brattr, Árni, Gunnarr.
brauð-nefr, Þóroddr.
breiðbælingr, Ormr.
brikar-nef, Björn.
brikengr, Þorkell.
brota-maðr, Þorgrímr.
brúðr, Einarr.
bryti, Snorri.
bukkr, Björn.
bukks-ung, Þórir.
bösöll, Guðmundr.

daufi, Ásbjörn.
dignari, Oddr.
digra, Þorbjörg.
digri, Egill.
dragi, Einarr.
dráttar-hamarr, Þorkell.

drettingr, Þorsteinn.
drumbr, Björn.
dýri, Guðmundr.
dælski, Ívarr.

eld-boðung, Sveinn.
eskhyllingr, Guðmundr.
eyr-góði, Þorvaldr.

fana-keli, Þorkell.
faxi, Einarr, Þorkell.
feni, Þorvaldr.
fereygill, from Faroe, Helgi.
fingr, Þorfinnr.
fjöru-skeifr, Árni.
flat-nefr, Ketill.
folsknar-jarl, Snorri.
forkr, Einarr.
forni, Eyjólf.
fósi, Jón.
fróði, Ari, Snorri, Styrmir,
Sæmundr.
fundi, Vigfúss.

galinn, Hákon.
galli, Þorsteinn.
galpin, Halldórr.
gamli, Ketilbjörn, Valde-
mar.
garða-brjótr, Bárðr.
garða-fitja, Hallfríðr.
gargan, Magnús.
gemsung, Snorri.
genja, Þorsteinn.
gilli, Haraldr, Ívarr.
gjaf-leifr, Þorleifr.
glæði, Gizurr.
glammaðr, Grímr.
gleiðr, Þórðr.
glenna, Jósteinn.

glufsa, Pétr.
grani, Þorbjörn.
graut-nefr, Þórarinn.
greifi, Eiríkr.
greppr, Halldórr.
gríss, Guðmundr, Páll.
grundr, Þorgeirr.
grön, Kolbeinn.
gufa, Hallr.
gull-skeggr, Árni.
gull-skór, Hallvarðr.
göndli, Þorbjörn.

hálegg, Sölvi.
hali, Hallbjörn.
hall-frekr, Jósep.
handi, Auðunn.
hár-fagri, Haraldr.
helgi, Óláfr, Þorlákr, Jón.
Hóla-sveinn, Þorgils.
horn-fiskr, Halldórr.
hrafn-hauss, Eyjólf.
hrak-auga, Þorsteinn.
hreimr, Þorleifr.
hríðar-efni, Eyjólf.
hrúga, Kolbeinn.
hvírfill, Halldórr.
hvíta-skáld, Óláfr.
hvitri, Bersi, Eysteinn, Halli,
Gizurr, Óláfr, Ormr,
Skagi.

jarl, Sigurðr, Þóroddr.
járn-auga, Hjalti.
járn-búkr, Jón.
Jórsala-maðr, Þóroddr.
jökull, Þórir.

kaggi, Þórarinn.
kagi, Egill.

- kakali, Þórðr.
 kalda-ljós, Arnórr.
 kámi (or cháin?), Óláfr.
 kamp-hundr, Símon, Hall-
 dórr.
 kaupi, Bárðr.
 kapp-gnögr, Páll.
 kár-höfði, Guðmundr.
 kárin, Jón.
 karl, Jón.
 karls-ungi, Arnórr.
 kastand-razi, Ásmundr.
 kati or káti, Einarr, Þor-
 geirr.
 kaupungr, Starri.
 keis, Helgi.
 keppr, Þorvaldr.
 kíðlingr, Þorgeirr.
 kistill, Ormr.
 kjappi, Jón, Starkaðr.
 knapp-söðull, Sigurðr.
 knútr, Símon.
 kollr, Auðunn, Einarr.
 kollu-geirr, Ásgeirr.
 korna-sylgja, Þorgeirr.
 kost, Sighvatr.
 kot-karl, Þjóðólfr.
 krabbi, Þórðr.
 krúkr, Þórðr.
 króks-fjörðr, Þórarinn.
 kröbbungr, Kolbeinn.
 kúgaðr, Þorsteinn.
 kuggi, Þorsteinn.
 kúlu-bak, Hallsteinn.
 kumbaldi, Már, Steingrímur.
 kumbi, Gunnarr.
 kvía-gymbill, Guðmundr.
 kvistr, Hallr.
 kvistungr, Jón, Steinþórr.
 kórtr, Guthormr.
 lági, Jón, Steinólfr.
 langa-bein, Þorsteinn.
 lang-höfði, Þorgeirr.
 lang-nefr, Þóróddr.
 langr, Einarr, Jón, Ketill,
 Óláfr.
 leistr, Helgi.
 lindi-áss, Jón.
 lítil-skegla, Böðvarr.
 lítli, Skúma.
 Lundar-skalli, Þórðr.
 lygna, Þorgeðr.
 lýsu-knapp, Þorsteinn.
 lömbungr, Grímur.
 magi, Erlendr.
 magri, Þórðr.
 meyla, Eysteinn.
 mikli, Hallbjörn, Saxi, Sig-
 hvatr.
 mildi, Hallr, Símon.
 mjöl-karl, Björn.
 muðr, munur, Sigurðr, Þórir.
 múga-maðr, Erlendr.
 murtr, Jón.
 naut, Einarr.
 nauta-tík, Gunnarr.
 nef, Halldórr.
 næpa, Einarr.
 öði, Jón.
 ofláti, Eyjólfur, Þorsteinn.
 ofsi, Eyjólfur.
 óreiða (unready), Árni.
 oremus, Oddr.
 ormr and auga, Sigurðr.
 ósiðr, Einarr.
 ósvitri, Bergr.
 pik, Vermundr.
 piltur, Guthormur.
 þrjónn, Ögmundr.
 rafa-kollr, Ögmundr.
 ranglátr, Þorsteinn.
 rauðr, rauði, Þórðr, Er-
 lendr, Íllugi.
 rauð-skegg, Árni.
 ristar-bein, Eilífr.
 rosti, Þórarinn.
 rostungr, Þorkell.
 rödd, Þórir.
 sala, Bárðr.
 seli, Sigurðr.
 sel-nasi, Þorgeirr.
 sjá-rafr (amber), Oddr.
 skamm-höndungur, Skeggi.
 skarði, Þorgils, Þorgrímur,
 Eiríkr.
 skart, Ingjaldr.
 skegg, Einarr.
 skegg-barn, Jón.
 skeifa, Þorleifr.
 skekkill, Oddr.
 skiðungur, Ingimundr.
 skolpa, Már.
 skraf, Halldórr.
 skroggr, Kóðran.
 skull, Árni.
 skyr-hnakkur, Egill.
 slakka-fótr, Halldórr.
 slappi, Sighvatr.
 slambir, Sigurðr.
 sloppr, Eyjólfur.
 smá-mælti, Oddr.
 smiðr, Vigfúss.
 snagi, Sigmundr.
 snali (Swed. snål), Þorkell.
 snati, Hrafn.
 sneis, Ögmundr.
 snoppu-langr, Öttarr.
 snúin-brýni, Rúnólfr.
 soð-krókr, Magnús.
 spaði, Þorleifr.
 stakkr, Björn.
 stál, Jón.
 stamr, Ingjaldr, Þorsteinn.
 standali, Hermundr.
 sterki, Jón, Erlendr.
 steypir, Þórðr, Pétur.
 stranda-svin, Þorgeirr.
 súðvíkingr, Sigmundr.
 svaði, Þórarinn.
 svalberðingr, Erlingr.
 svalr, Sigmundr.
 svartá-skáld, Óláfr.
 svartí, Bárðr, Hallvarðr,
 Hrókr, Kolbeinn.
 svart-mönungur, Grímur.
 tré-bót, Húnbogi.
 syrja, Hallbera.
 sælendingr (from Sævar-
 land), Þorbjörn.
 tiggí, Þórðr.
 tin-smiðr, Þórólfr.
 tistr, better kvistr, q. v.
 titlingr, Þorsteinn.
 tíuga, Eyjólfur.
 tjör-skinn, Gunnarr.
 toddi, Jón.
 tottr, Óláfr, Þórir.
 tré-bót, Bárðr.
 trolli, Steingrímur.
 tölu-sveinn, Magnús.
 upp-spretta, Ormr.
 usti, Jón.
 val-bráð, Bersi.
 val-frekr, Ásbjörn.
 valskr, Þorviðr.
 vandræða-mágr, Ögmundr.
 vár-belgr, Hámundr.
 vegglaqr, Sigurðr.
 verpill, Þorkell.
 viti, Þórðr.
 vælungur, Kolbeinn.
 ysja, Þorbjörg.
 þjófr, Geirmundr.
 þumli, Þórðr.
 örvi, Brandr.

LIST OF LÖGSÖGUMENN (SPEAKERS) OF THE ICELANDIC COMMONWEALTH.

- Úlfjótr, 927.
 Hrafn, Ketils s. hæings, 930-950, twenty summers.
 Þórarinn, Raga bróðir, 950-970, twenty summers.
 Þorkell, máni, Þorsteins s., 970, fifteen summers.
 Þorgeirr, Ljósvetninga-goði, 985, seventeen summers.
 Grímr, Svertings s., 1002, two summers.
 Skapti, Þóroddz s., 1004, twenty-seven summers; died 1030.
 Steinn, Þorgestz s., 1031, three summers.
 Þorkell, Tjorfa s., 1034, twenty summers.
 Gellir, Bölverks s., 1054, nine summers;—and again 1072, three summers.
 Gunnarr, spaki, 1063, three summers;—and again 1075, one summer.
 Kolbeinn, Flosa s., 1066, six summers.
 Sighvatr, Surtz s., 1076, eight summers.
 Markús, Skeggja s., 1084, twenty-four summers.
 Úlfhéðinn, Gunnars s., 1108, nine summers.
 Bergþórr, Hrafn s., 1117, six summers.
 Guðmundr, Þorgeirs s., 1123, twelve summers.
 Hrafn, Úlfhéðins s., 1135, four summers.
 Finn, Hallz s., 1139, seven summers.
 Gunnarr, Úlfhéðins s., 1146, ten summers.
 Snorri, Húnboga s., 1156; fifteen summers; died 1170.
 Styrkár, Odda s., 1171, ten summers; died 1181.
 Gizurr, Hallz s., 1181, twenty-two (sic) summers; died 1206.
 Hallr, Gizurar s., 1201, eight summers.
 Styrmir, Kára s., Fróði, 1210, five summers;—and again 1232; died 1245.
 Snorri, Sturlu s., the historian, 1215, four summers;—and again 1222, ten summers; died 1241.
 Teitr, Þorvaldz s., 1219, two summers;—and again 1236, twelve summers; died 1259.
 Óláfr, Þórðar s., hvíta-skáld, 1248, three years;—and again 1252, one year; died 1259.
 Sturla, Þórðar s., 1251;—and again 1272-1276; died 1284.
 Teitr, Einars s., 1253, five years; died 1258.
 Ketill, Þorláks s., 1259, four years; died 1273.
 Þorleifr, Ketils s., hreimr, 1263;—and again 1268, one year;—and the third time 1271, one year; died 1289.
 Sigurðr, 1266, one year.
 Jón, Einars s., 1267, one year;—and again 1269, two years; died 1306.

ARCHBISHOPS OF NIÐAROS AND THE SUFFRAGANS.

The Archbishops of Niðaros.

- Reidarr, one year; died 1151.
 Jón (bishop of Stavanger), 1152; died 1157.
 Eysteinn, 1161; died 1188.
 Eiríkr, 1188; died 1213.
 Þórir (I); died 1214.
 Guthormr, 1216-1224.
 Pétr, 1225, 1226.
 Þórir (II), 1228-1230.
 Sigurðr, tafi, 1230-1252.
 Sörli, 1253, 1254.
 Einarr, smjörbakr, 1255-1263.
 Hákon (bishop of Oslo), 1265-1267.
 Jón, rauðr (II); died 1282.
 Jörundr; died 1309.
 Eilífr, korti; died 1332.

The Bishops of the suffragan sees of Niðaros.

BERGEN, West Norway.

Sigurðr, died 1156.
 Páll, died 1194.
 Hávarðr, consecrated 1217, died 1224.
 Árni, consecrated 1226, died 1256.
 Pétr, consecrated 1267, died 1270.
 Askatin, consecrated 1270, died 1277.
 Narfi, consecrated 1278, died 1304.
 Árni, 1305, died 1314.
 Auðfinnr, died 1330.
 Hákon, consecrated 1330.

STAFANGR, West Norway.

Reinaldr, died 1135.
 Jón, 1152 (later archbishop).
 Ámundi, died 1183.
 Eiríkr, 1188 (later archbishop).
 Njáll, died 1207.
 Heinrekr, died 1224.
 Áskell, consecrated 1226, died 1254.
 Þorgils, 1263, 1267, died 1276.
 Árni, consecrated 1277, died 1303.
 Ketill, consecrated 1304, died 1317.
 Hákon, died 1322.

OSLO, South Norway.

Vilhjálmr, died 1157.
 Helgi, died 1190.
 Nikulás, died 1225.
 Ormr, consecrated 1226, died 1244.
 Þorkell, died 1248.
 Hákon, consecrated 1248 (later archbishop).
 Andrés, consecrated 1267, 1274, 1282, died 1287.
 Eyvindr, died 1304.
 Helgi, consecrated 1304, died 1322.
 Salomon, 1322.

HAMAR, Central Norway; founded 1152.

Arnaldr, former bishop of Greenland, 1152.
 Ívarr, died 1221.
 Hallvarðr, consecrated 1221, died 1231.
 Páll, consecrated 1232, died 1251.
 Pétr, consecrated 1253, died 1250.
 Gillibert, consecrated 1263.
 Þorfinnr, consecrated 1278, died 1285.
 Jörundr, 1286 (later archbishop).
 Þorsteinn, died 1305.
 Ingjaldr, died 1315.

SKALHOLT, Iceland (S. W. E.)

Ísleifr, Gizurar s., 1056-1080, twenty-four years.
 Gizurr, Ísleifs s., thirty-six years; died 1118.
 Þórlákr, Rúnólfs s., fifteen years; died 1133.
 Magnús, Einars s., fourteen years; died 1149.
 Klæingr, Þorsteins s., twenty-four years; died 1176.
 Þórlákr, Þórhallz s., helgi, fifteen years; died 1193.
 Páll, Jóns s., sixteen years; died 1211.
 Magnús, Gizurar s., twenty-one years; died 1237.
 Sigvarðr, a Norwegian, 1238-1268, thirty years.
 Árni, Þórláks s., twenty-nine years; died 1298.
 Árni, Helga s., 1304-1320, sixteen years.
 Jón, Halldórs s., a Norseman, 1322-1339, seventeen years.

HÓLAR, Iceland (N.)

Jón, Ögmundz s., helgi, 1106, fifteen years; died 1121.
 Ketill, Þorsteins s., twenty-three years; died 1145.
 Björn, Gils s., fifteen years; died 1162.
 Brandr, Sæmundar s., thirty-eight years; died 1201.
 Guðmundr, Ara s., thirty-four years; died 1237.
 Bótólfr, a Norwegian, 1238-1246, eight years.
 Heinrekr, a Norwegian, 1247-1260, thirteen years.
 Brandr, Jóns s., one year; died 1264.
 Jörundr, Þorsteins s., forty-six years; died 1313.
 Auðunn, rauðr, a Norwegian, seven years; died 1321.
 Laurentius, Kálfs s., six years; died 1331.
 Egill, Eyjólf s., ten years; died 1342.

ORKNEY (Kirkjubúgr).

Vilhjálmr (I), gamli, died 1168.
 Vilhjálmr (II), died 1188.
 Bjarni, Kolbeins s., the poet bishop, died 1222.
 Jófreyr, consecrated 1223, died 1246.

Hervi, consecrated and died 1248.
 Heinrekr, died 1269.
 Pétr, consecrated 1270, died 1284.
 Dólgfinnr, consecrated 1286, died 1309.
 Vilhjálmr (III), consecrated 1310.

SUDOR AND MAN.

Reinar, died about 1170 (see Ann. s. a. 1210).
 Koli, consecrated 1210, when there had been no bishop for forty years.
 Símon, consecrated 1226, died 1249.
 Markús (of Galloway), consecrated 1275.

FAROE (Kirkjubæ).

Matheus, died 1157.
 Rói, 1162.
 Sveinn, died 1212.

Sörkvir, consecrated 1216, died 1237.
 Bergsveinn, died 1243.
 Pétr, consecrated 1246.
 Gauti, consecrated 1267, died 1268.
 Erlendr, consecrated 1269.
 Loðinn, 1316.

GREENLAND (Garðar).

Eiríkr, went in search of Wineland in 1121.
 Arnaldr, consecrated 1124, was in 1152 transferred to Hamar.
 Jón (I), kútr, consecrated 1150, died 1187.
 Jón (II), smyrill, 1188, died 1209.
 Helgi, consecrated 1212, died 1230.
 Nichulás, consecrated 1234, died 1242.
 Óláfr, 1246, 1262, 1267, died 1280.
 Þórðr, consecrated 1288, died 1289.
 Árni, 1315.

*Other Archbishops or Bishops mentioned in the Annals.**Archbishops of LUND in Denmark (now Sweden), founded 1104.*

Özur, thirty-four years, died 1138.
 Askell (Eskell), 1138-1177.
 Absalon, 1178-1201.
 Jacob, died 1274.
 Jón, exiled 1302.

Bishoprics, RÍPAR.

Óláfr, died 1214.

HEIDABY.

Nichulás, died 1234.

RÓISKELDA.

Absalon, 1157 (later archbishop).
 Pétr, died 1215.

Archbishops of UPSALA, Sweden.

Óláfr, died 1234.
 Ubbi, died 1253.
 Fólki, archdeacon in 1259 (later archbishop).

Bishops of SCOTLAND.

Adam, burnt 1222.
 Gillibert, died 1243.

Archbishop of BREMEN.

Valdemar, 1192, 1206, 1209, died 1236.

Archbishops of CANTERBURY.

Dunstan, died 988.
 Thomas à Becket, 1163, 1170.
 Stefnir (Stephen), 1213.

OBITUARY.

(From a vellum of about A.D. 1330; see Langebek, *Scr. R. D.*, viii. 550 sqq.)

The asterisks denote entries already found in the former Obituary, p. 396.

January.

1. Þórdís, Gellis d.
10. Eyjólfur prestur, Hallz s.
12. [1268] Gizurr jarl, Þorvalldz s.
14. *Oddr, Þórarins s.
21. [1320] Árni b'p, Helga s.
24. [1222] Börkr, Gríms s.
28. Solveig, Kráks d.

February.

1. Magnús, Brandz s.
- [1313] Jörundur b'p, Þorsteins s.
7. [1328] Herdís, Snorra d.
15. Herra Guðmundr lögmadr.
23. Guðmundr, Þorsteins s.
28. Gísli, Einars s.

March.

10. Kristín, Philippus d.
12. Guðmundr, Steinmóðar s.
19. [1312] Kristoforus, Vilhjálmus s.
23. Halla, Flosa d.
28. Einriði, Sveinbjarnar s.

April.

1. Þóra, Orms d.
5. Andrés, Ingimundar s.
8. Þórdís, Sveinbjarnar d.
11. Óláfr, Magnús s.
14. Halldórr bóndi, Önundar s.
17. [1298] Árni b'p, Þorláks s.
- [1310] Guðmundr, Kráks s.
28. [1301] Snorri, Ingimundar s.
- Snórr, Thomas s.

May.

7. [1253] Thomas prestur, Þórarins s.
8. [1310] Hákon konungur, Magnús s.
9. *Magnús rex, Hákonar s.
- Þórarinn djakn, Sveins s.
12. [1308] Þórðr, Narfa s.
17. Sigurðr, Sighvatz s.
22. Einarr, Hallz s.
24. Brandr bóndi, Eiríks s.
25. Þorsteinn, Þórðar s.
26. [1264] Brandr biskup, Jóns s.
- Magnús prestur, Halldórs s.
- Grimr, Vikars s., Hs. 20.
30. Þórðr, Rafns s.
- Björn, Rana s. cum sociis (drowned?).

June.

13. Grímur, Guðmundar s.
- [1303] Krákr, Thomas s.
15. Þórdís, Flosa d.
- [1258] Gísli, Markús s.
19. [1312] Loptr, Halfdanar s.
20. Bergljót, Loptz d.
29. Bjarni prestur, Bjarna s.

July.

7. Gísli, Loptz s.
8. Böðvarr, Þórðar s.
11. Þorlákr, Guðmundar s.
12. Halla, Kristoforus d. ok Snælaug dóttir Haralldz.
13. *Eiríkr konungur, Magnús s.
14. Jón, Sigmundar s.
15. [1255] Auðunn, Thomas s. cum sociis.

22. *Kolbeinn ungi, Arnórs s.
30. *Sturla, Þórðar s.

August.

8. Ingigerðr, Philippus d.
13. [1297] Egill, Sölmundar s.
15. [1303] Jón prestr, Orms s.
21. *Sighvatr, Sturlu s., Sturla, Sighvatz s.
cum sociis.
24. *Magnús konungr berfættr.
26. [1312] Þórðr, Hallz s.

September.

25. *Haraldr konungr, Sigurðar s.
[1251] Philippus ok Haraldr Sæmundar
synir.
27. *Þórðr, Andrés s.

October.

4. Álfeiðr, Njáls d.
7. [1303] Loptr, Gísla s.
9. [1235] Flosi prestr, Bjarna s.
Arnþrúðr, Eyjólfis d.
11. *Þórðr, Sighvatz s.
18. Steinvör, Sighvatz d.

22. *Hallr ok Ísleifr ok Ketilbjörn Gizurar
synir, ok Gróa, Alfs d. cum sociis
(= Flugumýrar brenna).
25. *Magnús góði, Oláfs s.
[1311] Thomas, Kráks s.
26. [1297] Þorsteinn, Skeggja s.
30. Jóan prestr, Þorgils s.

November.

1. *Jóan, Loptz s.
7. *Sæmundr, Jóns s.
11. Ragnhildr, Barkar d.
12. Randalín, Philippus d.
23 (22). [1289] Rafn, Oddz s. (Árna
biskups Saga, ch. 78).
Guðný, Helga d.
Guðrún, Thomas d.
Guðný, Böðvars d. (different from the
mother of Sturluson).

December.

4. Auðr, Páls d.
5. Ártíð Þorbjargar Guðmundar dóttur.
7. Þorkell prestr, Stefnis s.
11. Ártíð Guðina Jóns sonar.
13. Ingibjörg, Svarthöfða d.
15. *Hákon konungr, Hákonar s.
26. Bjarni prestr, Flosa s.

FJORDS IN THE WEST AND NORTH OF ICELAND.

(From a vellum of Arna-Magn. 415, about the year 1300; sixty-eight in the West, and eleven in the North.)

Þessir firðir ganga af Borgarfirði ok [hverfa í Vestfirðinga-fjórðung]:—

[Straums-fjörðr].	Vatz-fjörðr.	Leiru-fjörðr.
[Hafrs-fjörðr].	Vað.ll.	[H]rafns-fjörðr.
Snæfellz-nes :—	Barð (i. e. Cape Barð) :—	Lóna-fjörðr.
[Breiða-fjörðr].	Patrex-fjörðr.	Rangali.
[Kirkju-fjörðr].	Tálkua-fjörðr.	Veidi-lausa.
[Grundar-fjörðr].	Fors-fjörðr.	Norð-fjörðr.
[U]rthvala-fjörðr.	Reykjar-fjörðr.	Horn (i. e. Cape Horn) :—
Kolgrafa-fjörðr.	Trostans-fjörðr.	Furu-fjörðr.
Hraun-fjörðr.	Geirdjófs-fjörðr.	Þaralátr-fjörðr.
Mjóva-fjörðr ¹ .	Arnar-fjörðr.	Reykjar-fjörðr.
Vigra-fjörðr.	Dýra-fjörðr.	Bjarnar-fjörðr.
Alpta-fjörðr.	Önundar-fjörðr.	Drangar :—
Hvammis-fjörðr.	Súganda-fjörðr.	Eyvindar-fjörðr.
Gils-fjörðr ² .	Skutils-fjörðr.	Ófeigs-fjörðr.
[Kro]ks-fjörðr.	Alpta-fjörðr.	Ingolfs-fjörðr.
[Be]ru-fjörðr.	Seyðis-fjörðr.	Norð-fjörðr.
Þorska-fjörðr.	Hestz-fjörðr.	Trékyllis-vík.
Djúpa-fjörðr.	Skötu-fjörðr.	Veidi-lausa.
Gufu-fjörðr.	Mjóva-fjörðr.	Bjarnar-fjörðr.
Kolla-fjörðr.	Vatz-fjörðr.	Steingríms-fjörðr.
Kvígindis-fjörðr.	Reykjar-fjörðr.	Kolla-fjörðr.
Skalmar-fjörðr.	Ísa-fjörðr.	Bitro-fjörðr.
Vattar-fjörðr.	Kallda-lón.	[H]rúta-fjörðr.
Kerlingar-fjörðr.	Jökuls-[firðir].	
Kjálka-fjörðr.		

Þessir eru í Norðlendinga-fjórðungi :—

Mið-fjörðr.	Hédins-fjörðr.	S[kjál]fandi].
Vatna-fjörðr.	Óláfs-fjörðr.	Ó[xar-fjörðr].
Skaga-fjörðr.	Eyja-fjörðr.	[Þistils-fjörðr].
Siglu-fjörðr.	Þorgeirs-fjörðr.	

[Langa-nes]. End of the North Quarter.

¹ = the Nesvogr of the present day.

² Gellid f. . . . , vellum.

GREAT ERUPTIONS AND EARTHQUAKES IN ICELAND IN THE FOURTEENTH AND FIFTEENTH CENTURIES.

(From contemporary Annals.)

1294. Eldr ina fimti í Heklu-felli með svó miklum mætti ok land-skjalfta, at víða í Fljótz-hlíð ok á Rangár-völlum, ok svá fyrir sunnan Þjórsá, sprakk jörð, ok mörg hús féllu af land-skjalptanum, ok týnduzt menn. Ganga mátti þurum fæti yfir Rangá af vikrar-falli. Víða í lónum, ok þar sem af kastaði strauminum í Þjórsá, var svá þykk vikrin at fal ána. Svá sögðu ok kaupmenn er hingat kómu um sumarit eptir, at þessum megin Færeyja vóru víða svartir flakar á sjónum af vikri-inni. Í Eyjar-fjalli hjá Haukadal kómu upp hverar stórir, en sumir hurfu þeir sem áðr vóru. Á Húsa-toptum hvarf ok brott laug sú er þar hafði áðr alla æfi verit. Þar rifnaði ok sprakk svá djúpt, at ekki sá niðr.

1300. Elldz-uppkváma í Heklu-felli með svá miklu afli at fjallit rifnaði svá at sjáz mun mega meðan Ísland er bygt. Í þeim elldi léku laus björg stór sem kol á afli. Svá at af þeirra samkvómu urðu brestir svá stórir at heyrði norðr um land ok víða annars-staðar. Þaðan fló vikr svá mikil á bæinn í Nærfrholti at brann þak af húsum. Vindr var af landz-suðri, sá er þar norðr yfir landit sand svá þykkvan at (!) á meðal Vatz-skarðz ok Öxar-fjarðar-heiðar með svá miklu myrkri at enghe maðr vissi hvárt var nátt eðr dagr úti né inni meðan niðr rigndi sandinum á jörðina ok huldi svá alla jörðina af sandinum. Annan dag eptir fauk svá sandrinn at menn fátu trautt leið sína í sumum stöðum. Þessa tvá daga þorðu menn eigi á sjá róa fyrir myrkri fyrir norðan land. Þetta giorðizt iij idus Julii. Í þenna tíma kom upp eldr í Sikiley ok brenndi tvau byskupsdæmi. Ítem séttu nátt Jóla varð land-skjalfti svá mikill, fyrir sunnan land at jörðin skalf víða. Féll bær í Skarði hinu eystra. Þar í kirkjunni var mikill málm-pottr festr viðr brún-ásinn, honum barði svá við ráfit kirkjunnar af skjalftanum, at braut pottinn. Kistur tvær stóðu ok í andyrinu, þeim barði saman svá af landskjalftanum at báðar braut í smán mola.

1311. Landz-skjalfti eptir Jól. Ösku-fall víða um land. Næstu nótt fyrir Páls-messu sá menn ljós mikit á himni nær alla nátt um norðr-ætt milli vestrs ok land-suðrs, ok tók meirr upp en á miðjan himin. Þetta ljós var svá mikit at menn sá í húsum inni sem þá er mjök er ljóst af degi.

1332. Eldz-uppkváma með sandfalli suðr á Síðu. Á sama tíma sázt ljós út í haf, bæði fyrir sunnan ok norðan land.

Another relation.—Sázt eldr í austri nær um allt Ísland tveim nóttum fyrir Barbara-messu.

1339. Kom land-skjalfti svá mikill fyrir sunnan land x kal. Junii, at mönnum ok fenaði kastaði til jarðar svá at ónýttizt. Hús féllu mest um Skeið ok Flóa ok Holtamanna-hrepp, ok víðast hit neðra milli Þjórsár ok Eystri Rangár. En fjöldi bæja féllu allir til jarðar eðr tók hús ór stað. Létuzt nokkur börn ok gamalmenni. Jörðin rifnaði víða til undir-djúpa, upp-sprettandi heitt vatn ok kallt; hröpuðu fjöll en hamrar sprungu víða í sundr. Úthverfðizt Holtt í Holtamanna-hrepp ok færði ór stað. Kom upp hverr₂ í Hengla-fjöllum x faðma hvern veg, ok var þar áðr slétt jörð.

Another relation adds—Varð eclipsis solis um allt land næsta dag fyrir Seljumanna-messu. Á þessu ári kom ok svá land-skjalpti mikill fyrir sunnan land, at fimm tigr bæja dattu ofan, ok dó þrír menn. Menn dattu af baki á vegum úti, ok urðu at liggja meðan land-skjalptiu var. Þá kom upp hverr í Engla-fjöllum (!) . . . Víðara kómu upp hverar fyrir sunnan land.

1341. Eldz-uppkvóma í Heklu-felli séttá, Dróttins-daginn næsta eptir (sic) með svá miklum fúðæmum ok ösku-falli, at eydduzt margar sveitir þar í nándir; ok myrkr svá mikit inn fyrsta dag úti, sem þá er svartast er í húsum á hávetri um nær. Dunur um allt land sem hjá væri. Ösku-fall um Borgarfjörð ok Skaga svá at fenaðr féll af, ok hvervetna þar í milli. Menn fóru til fjallzins þar sem uppvarpit var, ok heyrðizt þeim sem bjargi stóru væri kastat innan um fjallit. Þeim sýnduzt fuglar fljúga í eldinum bæði smáir ok stórir með ymsum látum (litum?). Hugðu menn vera sálir. Hvíta-salt svá mikit lá þar umhverfis opnuna, at klyfja mátti hesta af, ok brennu-stein.

Another relation.—Eldz-uppkvóma in séttá í Heklu-felli einni nótt eptir festum Dunstani með svá miklu myrkri af ösku-fallinu, at í sumum stöðum frá dagmálum til nóms sá ekki skríum úti heldr en menn væri blindir; ok var þó mikit myrkr allan daginn ok marga aðra síðan. Tók askan í ökla undir Eyjafjöllum, ok fylgði naut-fellir mikill. Annarr eldr var uppi í Hnappar vallar jökli (read Knappafellz-jökli); hinn fjórði í Herðibreið yfir Fljótzdals-héraði, ok vóru allir jafn-snemma uppi.

A third relation.—Eldz-uppkvóma í Heklu-felli með myklu sandfalli ok svá stórum brestum, at björgum laust saman í eldinum, at nálíga heyrði um allt land. Svó var ok dimt meðan sand-fallit stóð mest yfir, at eigi var bók-ljóst í kirkjum þeim er næst stóðu uppkvómu eldzins. Hallæri mikit; mikill fjár-fellir bæði nauta ok sauða svá at meðal Fardaga ok Pétrsmessu féllu at eins fyrir Skálholti lxxx nauta.

A fourth relation.—Eldz-uppkvóma með svá stórum dykjum at landit skalf allt, svá at í fjarlægum héruðum hristuzt skjáir á húsum sem fyrir vindi hvössum um langan tíma, ok var þó kyrt veðr. Myrkr var svá mikit af ösku-falli í nálægum héruðum, at ljós brann í húsum um daga. Þetta var fyrir Urbanus-messu sex nóttum. Af þessu ösku-falli dó mikill hluti nautfjár fyrir sunnan land, svá at margir urðu snauðir at kvikfé ok gengu úr húsum frá eignum ok jörðum. Eydduzt margir bæir um Skálholtz-sveit ok Rangár-völlu ok nokkurir austarr.

1354. Eldz-uppkvóma í Trolla-dyngjum ok eydduzt margir bæir í Mýdal af ösku-fallinu, en vikrina rak allt vestr á Mýrum, ok sá eldinn af Snæfells-nesi.

1362. Eldr uppi í þrem stöðum fyrir sunnan, ok hélzt þat frá Fardögum til haustz með svá myklum býsnum, at eyddi allt Lítla-hérað ok mikit af Hornafirði ok Lóns-hverfi, svá at eyddi fimm þingmanna-leiðir. Hér með hljóp Knappafellz-jökull fram í sjó þar sem var þritugt djúp með grjótfalli aur ok saur, at þar urðu

síðan sléttir sandar. Tók af tvær kirkju-sóknir með öllu at Hofi ok Rauðalæk Sandrinn tók í miðjan legg á sléttu, en rak saman í skafra svá at varla sá húsín. Ösku-fall bar norðr um land, svá at spor-rækt var. Þat fylgði ok þessu, at vikrin sázt reka hrönnum fyrir Vestfjörðum, at varla náttu skip ganga fyrir.

A second relation.—Eldz-uppkvóma í sex stöðum á Íslandi. Í Austfjörðum sprakk í sundr Knappafells-jökull ok hljóp ofan á Lómagnúpssand svá at af tók vega alla. A sú í Austfjörðum er heitir Úlfarsá hljóp á stað þann er heitir at Rauðalæk ok braut niðr allan staðinn svá at ekki hús stóð nema kirkjan.

1389—1390. Eldz-uppkvóma í Heklu-felli hin sjaunda með svá myklum undrum af gny ok dunum, at bresti heyrði um allt landit. Eydduzt tveir bæir, Skarð ok Tjaldastaðir, af bruna. Var svá mikit vikra-kast at sló hest til bana. Ösku-fall svá mikit at margr fénaðr dó af. Færði sik rásín eldz-uppkvómunnar ór sjalfu fjallinu ok í skógana lítlu fyrir ofan Skarð, ok kom þar upp með svá myklum bysnum, at þar urðu eptir tvau fjöll ok gjá í milli. Kom upp eldrinn á fyrra ári, en slökuaði á þessu. Urðu þar í nándir hverar ok heit vötn.

1416. Kom upp eldr ór Höfðár-jökli ok brendi mikinn dal í jökulinn; varð þar af ösku-fall mikit, svá lá við skaða.

1422. Kom upp eldr í útsuðr undan Reykjanesi. Skaut þar landi upp sem sjá má síðan þeir er þar fara nærri.

There are no contemporary Annals extant for the next hundred years and upwards. A great eruption which happened (in Herðubreið?) in 1477 is therefore only recorded in the beginning of a letter from an assembly vowing an annual day of prayer and penance, thus:—'In nomine Domini. Amen. Þriðju-daginn fyrstan í Einmánaði þá er liðit var frá hingat burð várs Herra Jesu Christi mccccxx ok vii ár, á Grund í Eyjafirði, kómu saman lærðir ok leikir milli Varðgjár ok Glerár, ok töluðu um þau undr ok ógnir, sem þá yfir gengu af eldgangi, sandfalli, ok ösku, myrkrum ok ógrligum dunum. Af þessum undrum þreifst fénaðr eigi við. En þó var snjólaus jörð. Kom þat þeim ásamt, at þetta mundi orðit hafa fyrir synda-gjöld ok ranglæti,' etc. etc.

The next eruption is that of the Hekla in 1510, recorded by Jón Egilsson in his Annals of about the year 1600, chiefly from the relation of his grandfather, who at the time of the eruption was thirteen years old (born in 1497). See Safn i. 44.

EMENDATIONS, ETC.

VOL. I.

Page 5, in the last lines of ch. 5, the links of the pedigree are defective; cp. p. 78, l. 13 from bottom, where the same error occurs. In the pedigrees, tab. II. 5, the links are filled up according to the Landnáma.

P. 6, n. 3, l. 1, *for en read er*

P. 40, l. 13. There must be some break here in the vellum. It is plain from the following narrative that Thorgils had an eighth daughter, named Yngvild, married to a priest, Halldór, wherefore *after er bjó í Fagradal add the sentence—*Átta Yngvildr er átti Halldórr prestr.

P. 41, l. 21, *after Álöfu, some links of the pedigree are left out*, cp. p. 190.

P. 76, l. 3 from bottom, *for neðra read nœðra* (i. e. nœðra)

P. 88, l. 17, *add—*Fjórdi son Þorgeirs Ingimundr átti Sigríði Tuma-dóttur, ok áttu þau eigi börn; (hann var prestr), etc.

P. 95, l. 10, *for Arnórs Tumasonar read Arnórs Kolbeinssonar*

P. 95, l. 6 from bottom, *for Guðrún Þorgeirs d. read Guðrún Þorvarðz dóttir*

P. 99, l. 6 from bottom, *for Knútr read Knútz*

P. 129, l. 10 from bottom, *for 'ok' Álfeidar read 'föður' Alfeidar (F=z)*, cp. vii. 15.

P. 135, l. 20, *for Þórðar read Þorvarðar*

P. 138, ll. 2, 3, 6 from bottom, *for 'Jón' read respectively 'Már' and 'Má,' as is seen from the context.*

P. 152, l. 5, *for Barka read Barká*

P. 155, l. 2, *for logu read logn*

P. 164, l. 9, *for minni read minnr*, and l. 14 *for hannar read hennar*

P. 190, l. 10, *for dóttir Guðmundar, Guðmundar s. read dóttir Guðmundar gazimanz, Þorsteins sonar (Eyjólf's sonar ens halta)*, etc.

P. 191, l. 21, *thus to be emended—*er Broddi átti. Kolbeinn Arnórs son, Ásbjarnar sonar (Arnórs sonar), etc., see the genealogical table III. 1. The true relationship is seen from Bs. i. 419, l. 14.

P. 192, l. 4, *for Sigríði Tuma d. read Þóríði Tuma dóttur*

P. 194, l. 15, *for Einars Eyjólf's sonar read Eyjólf's Einars sonar, otherwise called Eyjólf Valgerðar son*

P. 198, l. 13, *Guðmundr brásteinn, better Guðmundr Brásteins son*

P. 203, ll. 5, 6 from bottom, *for Ketilberni read Ketilbirni*

P. 205, l. 10, *for Þorlák Rúnólfsson, bróður Hallz read Þorlák Rúnólfs son, in two words, Rúnólf, not Thorlac, being Hallz brother;—so also p. 22, l. 1, Finnz Hallzsonar lögsögumannz should be Finnz Hallz sonar, Hall, not Finn, being the lögsögumaðr.*

P. 207, l. 4, *for* ár þeirra *read* ár þeirrar, and in the same line, *for* lerépt *read* lérept

P. 223, l. 3 from bottom, *for* biskups *read* erkibiskups

P. 229, l. 7 from bottom, Gils Bergþórs son *should be* Gils Bergs son

P. 231, l. 16, and p. 232, ll. 15, 31, *for* Stokkum *and* Stokka *read* Stökkum *and* Stakka

P. 236, l. 14, Eyri, *better* Eyrum (the harbour)

P. 250, l. 15, *the punctuation should be thus* — Guðlaugr, Ingibjörn; Ámundi, Andreas Þorsteins synir, the last two only being sons of Thorstein; the first two were the sons of Eyjólf.

P. 251, l. 24, Ásdís, *better* Aldís, see vii. 1 and tab. IV. 1.

P. 265, l. 12 from bottom, *for* ér *read* er

P. 275, l. 8 from bottom, *for* Sauð-vefr *read* Sand-vefr (see Annals, year 1227).

P. 281, l. 17, *for* Norfi *read* Narfi

P. 297, l. 6 from bottom, *should be thus punctuated*—Þar kom ok Gísli af Sandi.

Á Mýrum var Gísli eptir . . .

P. 307, l. 4 from bottom, *for* Hörðdalir *read* Hörðdælir

P. 311, l. 20, *for* var hjá hónum *read* ver hjá hónum

P. 318, l. 12, *for* Sturlu *read* Sturla

P. 340, l. 17, *for* Grumdar *read* Grundar

P. 347, l. 8 from bottom, Bjarnarson, *better* Bjarnason

P. 348, l. 4 from bottom, *for* at heyra til þeirra *read* heyra tal þeirra

P. 378, l. 5, *for* sækir *read* sakir

P. 381, in Snorri Sturluson's verse, *read* 'Göra (as it is in the vellum) . . . úlfar svín samhlaupa.' For the proverb cp. Saxo, p. 190, 'sæpe corrixantes porcos conciliavere lupi,' and cp. also Count Lucanor's tale of the two vicious horses (in Dr. York's translation).

P. 393, l. 21, *for* inn Lítlu-hús *read* inn í Lítlu-hús

P. 395, l. 1 from bottom, *for* B. er Bæ *read* B. ór Bæ

VOL. II.

Page 17, line 4 from bottom, 'Böðvarr var manni firnari Þórði en bræðrungr' is not quite correct; the true relationship is seen in pedigree tab. I. 1 and II. 3. They were 'systkina synir,' Thord however being 'manni firnari' than Böðvar.

P. 19, ll. 7, 8, *for* Kolbeins *read* Kolbeini

P. 19, l. 10, *for* Laugadjákn *read* Langadjákn (he is elsewhere called 'langi')

P. 28, l. 12 from bottom, *for* segðr *read* segir

P. 29, l. 18, *for* Tosti ok Ingjaldr *read* Tosti ok Ingolfr

P. 38, l. 3 from bottom, *for* Starðar *read* Staðar

P. 46, l. 9 in the foot-note, *for* Þorsteins balta *read* Þórarins balta

P. 82, l. 11, *for* Mýrdalseyri *read* Minþakseyri

P. 84, l. 3, the daughters of Helgi are, in Árni S. ch. 1, better recorded thus—Þúriðr, Guðný, Halldóra, Agatha abbadís

P. 90, l. 9 from bottom, and p. 91, l. 5, *for* Hálfðan Loptz son and Hálfðanar Loptz sonar *read* Loptr Hálfðanar son and Loptz Hálfðanar sonar

P. 113, l. 8 from bottom, *for* vær *read* var

P. 133, l. 18, *for* Reykjardal *read* Reykjadal

P. 138, l. 17, *stimpr should be* stjúpr

- P. 143, l. 9, for Brúa read Brúar
 P. 155, l. 6, for með Jóriði H. d. 'móður' sinni read 'móður-móður' sinni (see pedigree tab. I. 2, 13).
 P. 175, l. 16, for Völlum read Velli
 P. 199, l. 4 from bottom, for Fóru read Vóru
 P. 205, l. 4, for hyljunar-maðr read heljanar-maðr = *patron*, *protector*; heljan, properly to *hide* (Lat. *celare*), occurs in Hauksbók, whence heljan, *protection*.
 P. 216, ll. 6, 7 in the foot-note, for stál háfuna read stál-húfuna
 P. 248, l. 7 from bottom, for bróðir hann read bróðir hans
 P. 253, l. 19, systir hans, *should it not be* systir hennar?
 P. 283, l. 10 from bottom, for Steins son read Þorsteins son
 P. 298, in the verse, for Foraldr read Faraldr

ANNALS.

- Year 1014 (the year of the battle of Clontarf), for 'q.' read '.q;' the paschal letter is wrongly punctuated, the Easter of that year falling on April 25 (= .q)
 Year 1203, l. 2, for b'paz read b'par
 Year 1273, l. 6, for Ketill .p. Þorst. son read Ketill .p. Þorláks son
 Year 1287, l. 2, for Hallkels Sǫgmvndar .s. read Hallkels Ögmvndar .s.; the first two letters (ög) are mouldered away in the vellum.
 Year 1296, l. 1, and foot-note, Agnes is the wrong name, but Sophia the right one.

INDEX.

- Page 416, Stigi, for on the north side read on the south side; see the map.
 P. 418, Þaralátrfjörðr, for near Langanes read near Horn; see the map.

ICELANDIC GENEALOGIES OF THE TWELFTH AND THIRTEENTH CENTURIES.

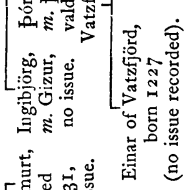
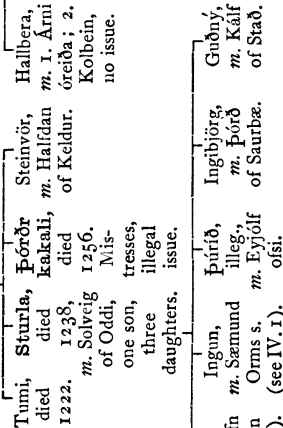
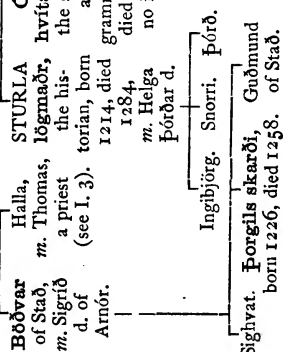
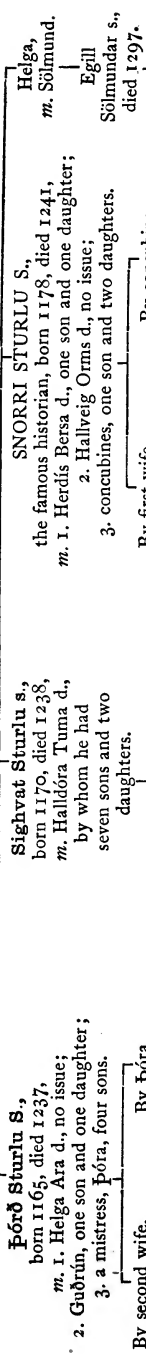
I. FAMILIES OF THE WEST OF ICELAND.

1. THE STURLUNGS.

a. Properly so called, i. e. Hvamm-Sturla and the issue of his second marriage (Sturl. iii. 2, vii. I, vol. ii. p. 399).

Þórð Gilsson, m. Vigdís Svertings d.

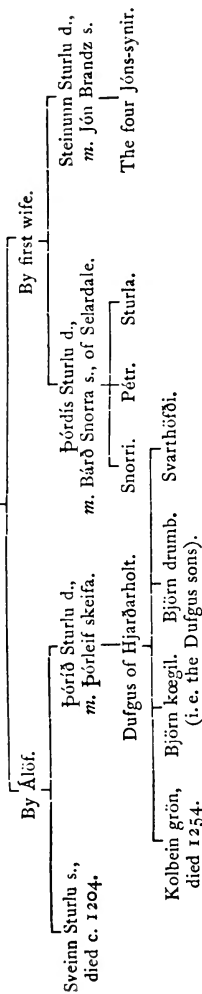
STURLA ÞÓRDAR S., the elder, called Hvamm-Sturla, born 1115, died 1183,
m. 2. Guðný Böðvars d., by whom he had three sons and two daughters.

1. THE STURLUNGS (*continued*).

- b. In a wider sense.** 1. The issue by Sturla's mistress Áliof (one son and four daughters), and, 2. by his first marriage to Ingibjörg Þorvarðz d., two daughters.

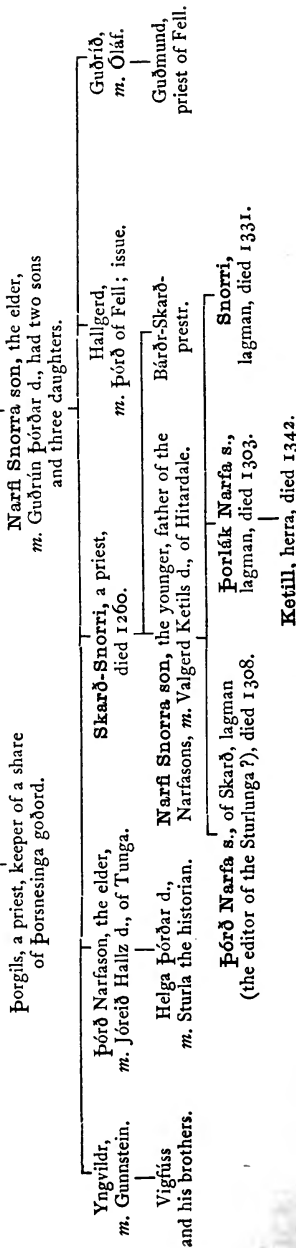
Sturla (Hvamm-Sturla).

2. THE FAMILY OF SKARÐ-SNORRI AND THE NARFASONS (Bs. i. 596 and Arna B'ps S. ch. 32).

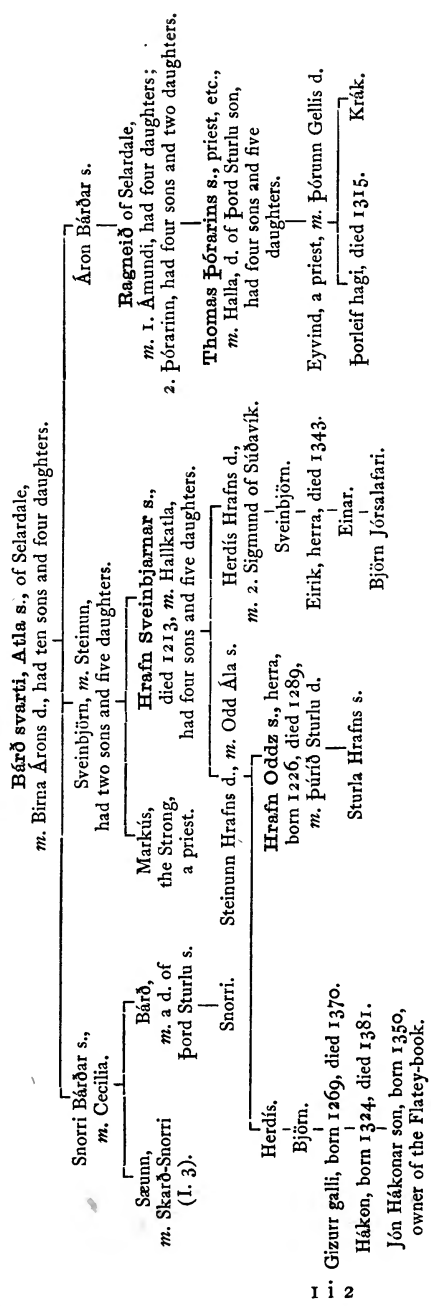
Hunbogi Þorgils s., of Skarð (II. 2).

Snorri Húnboga son, of Skarð, the elder, lagman, m. Yngvild Hawks d.

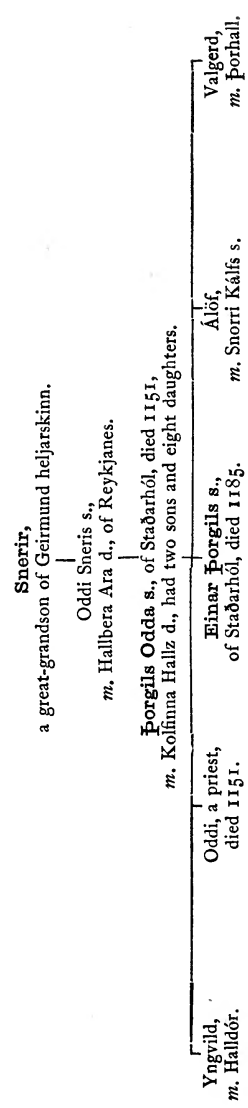

Ketill, herra, died 1342.

3. THE SELDÆLIR = MEN OF SELARDALE (Sturl. vii. 1, 175. Hs. chs. 2, 20).

4. THE FAMILY SAURBEINGS OF STAPARHOL (Sturl. ii. 1, iii. 1).

5. THE VATZFIRÐINGS (Sturl. vii. 1. iii. 29, Hs. ch. 8).

Þórð Þorvaldz s., of Vatzfjörð,

m. Sigríð, d. of Hafði Mús s., had four sons.

Páll Þórðar s.,
 of Vatzfjörð,
 had four sons.

Hafði Snorra s.,
 drowned 1189.

Þorvald, illeg.,
 of Vatzfjörð,
 died 1228,

m. 1. Kolfinna,

had one son and one daughter;

2. Þórdís, daughter of Snorri, two sons and one daughter;

and by concubines five sons.

By concubines.

Þórð. Snorri. Íllugi.

By second wife.

Einharr. Snorri. Kolfinna.

No issue on record.

6. THE FAMILY OF ARI FRÓÐI

(the line of Helgafell and Stað, Laxd. S.)

Gellir Þorkels s., of Helgafell, and of Guðrún Osvifs d.,
 born 1008, died 1073, m. Valgerd Þorgils d., Ara s., of Reykjahólar.

Þorgils, m. Jóreið, a great-granddaughter of Hall of Side. Þorkell of Helgafell.

ARI FRÓÐI ÞORGILS SON,

the priest and historian,
 born 1067, died 1148.

(Isl. bók fine, Prestatal).

Þorgils Ara s., a priest of Stað,
 died 1170.

Ari Þorgils s.,
 the younger,

called the Strong,
 died 1188.

Helga, m. Þord
 Sturlu son (no issue).

Halfríð Þorgils d.,
 m. Magnús,
 priest of Reykjaholt,
 Snorri's predecessor there.

Brand.

Ari.

7. THE RAUÐSENDIR, FAMILY OF REDSAND (Hs. ch. 5,

cp. Safa i. 118 sqq., as also the Obituary, p. 472).

Markús Gíslæ s., of Rauðasand, died 1196,
 m. Ingibjörg, d. of Odd of Sand.

Loptr,

illeg.,

m. Aldís.

Gísli Markús s., of Sand,

m. Þórdís Gellis d., died 1258.

Magnús.

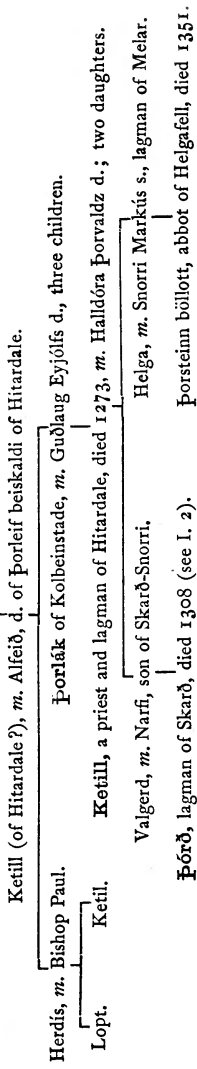
Hallbera,

m. Víga-Hauk.

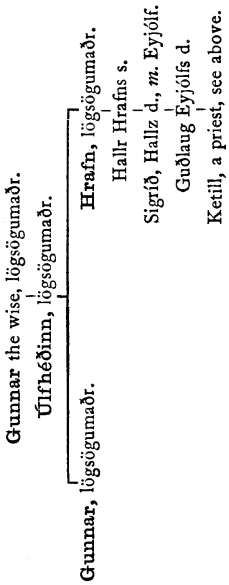
Loptr Gísla s., died 1303.

Philippus, died 1326.

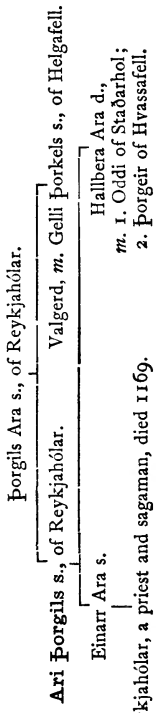
8. THE FAMILY OF HITARDALE (Sturl. vii. 1, Páls S., Landn.)
Þorsteinn ranglát of Eyjafjörð, *m.* Steinunn Bjarnar d., four sons and three daughters.

9. THE FAMILY OF ÚLFHÉFIN (Sturl. v. 1).

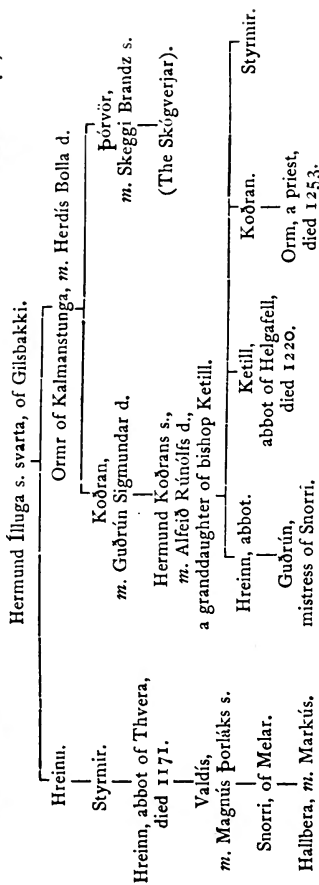

10. THE REYKNESINGA-ÆTT (Landn., Sturl. ii. 3, iv. 1).

Ingimund of Reykjahólar, a priest and sagaman, died 1169.

11. THE FAMILY OF GILSBEKKINGS (Sturl. iii. 30, Landn. ii. 2, Laxdæla S. ch. 78).

12. THE FAMILY OF HÚSAFELL (Laxdæla S. ch. 78, Cecil. S. chs. 14, 15).

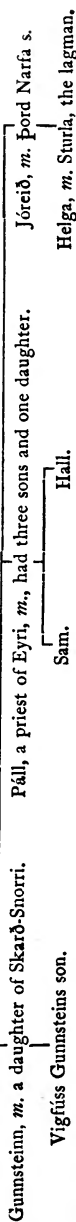
Þórarinn Brandz s., a priest, m. Guðrún Óspaks d., Bolla sonar.

Brand (er setti stað at Húsafelli).

Sighvat, a priest of Húsafell. Þórarinn Brandz s. ? (see Reykholtz máldag).

13. (Sturl. vii, Landn. Append. p. 353.)

Hall (son of whom ?).

2. THE HAUKDÆLIR (Sturl. vii. 14, 15).

Teitr Isleifs son, son of bishop Isleif and brother to bishop Gizur (Ann. Reg. call him Hallz s., but erroneously), a foster-son of Hall of Haukadale,
m. Jórunn, a great-granddaughter of Hall of Síða, died 1111.

Hall Teitz s., of Haukadale,
 the great linguist, bishop-elect, died in Utrecht 1150,
*m. Þuríð Þorgeirs d. Rannveig,
 m. Hafliði Mias son
 (III. 9).*

Gizur Hallz s., of Haukadale,
 a priest and scholar, and traveller, died 1206,
m. Alfríð Þorvarðz d., by whom five children;
 besides four daughters and one son illegitimate.

By his wife.

Þorvald Gizurar s., **Hall Gizurar s.**,
 of Hruni, died 1235, an abbot, died 1230,
m. I. Jóra Klængs d., *m. Herdis Svein-
 bjarnar d.*
 five sons;
 2. Þóra the younger,
 one son and two daughters. Hallfríð.

By first wife.

Einar,
 died 1240. **Klæng**,
 a deacon. **Þjörn** of Breiðabólstað,
m. Hallveig, died 1221.
 Klæng. Orm.

Magnús, bishop of Skalholt,
 died 1237. *m. Halldóra Hjalta d.*
 Gizur. Hjalti bishops son.
 Þoríð,
m. Tuuni
 Kolbeins s.
 Kolfinna,
m. Ari the Strong.
 Valgerd,
m. Bersi.
 Teit, bishop-elect,
 died 1214.

By concubine.

By second wife.

Halldóra,
 Gizur, earl,
 born 1209, died 1268,
 twice married.
 (I. 8).
 Kolfinna.
 Sons, all without issue.

3. THE FAMILY OF BÆ, MELAR (MELAMENN).

Þórð Skúla s., a descendant of Egil Skallagrims s., *m.* Valgerd, daughter of Markús Skeggja son.

Böðvar Þórðar s., of Bæ, the elder, died 1187, *m.* Helga Þórðar d., of Reykjaholt.

Þórð Böðvars s., a priest,
died 1220, *m.* Snjólaug, daughter of Hogni of Bæ.

Þorleif of Garðar, died 1257.

Markús of Melar.

Böðvar Þórðar s., of Bæ,
the younger,
m. Herdis Arnórs d.

Snorri Markús s., of Melar, died 1302 (see I. 8),
m. Helga Ketils d.

Þorstein böllott, abbot of Helgafell, died 1351.

4. THE FAMILY OF GUÐMUND GRÍSS, THE 'ALLSHERJAR GODAR'

(Sturl. vii. 15, 215, Þorst. S. Stangarh. fine, Arna B'ps S. ch. 1).

Ámundi (son of Hallfríð, the father unknown).

Guðmund gríss of Þingvoll, died 1210, *m.* Solveig Jóns d., Loptz s.

Þorlák,
m. Halldóra Orms d.,
four sons and three daughters.

Magnús góði,
alsherjagoði,
died 1240.

Þóra, the elder,
m. Jón Sigmunds s.

Þóra, the younger,
m. Þorvald Gizurar s.

Asbjörg,
m. Helgi in Skál,
had four sons and four daughters.

Arni (I),
bishop of Skálaholt,
died 1298.

Orm Svinfelling
(see IV. 1).

Gizur jarl
(see II. 2).

Arni (II), bishop of Skálaholt,
died 1320.

5. THE REYKIHVILTINGS (Landn. i. 21, Sturl. iii. 30, vii. 21, Bandam. S.)

Sölvi Hrólf s., of Geitland.

Þórð, the elder, of Geitland.

Sölvi.

Þórð Sölva s., the younger, a priest of Reykjaholt.

Magnús Þórðar s., of Reykjaholt.

Þórð Magnús s.

Sölvi Þórðar s., the younger.

Ólaf Sölva s.,

a priest of Helgafell,

m. Hallgerð Rúnólfs d.

Arndís,

m. 1. Þóri auðgi;

2. Guðmund dýri.

Páll Sölva s.,

a priest of Reykjaholt,

m. Þorbjörg, sister-in-law of bishop Brand.

Brand.

Magnús Páls s.,

a priest of Reykjaholt,

m. Hallfríð, granddaughter of Ari Fróði.

Ari, a priest.

Brand, a priest.

Helga Þórðar d., m. Böðvar of Bæ.

Guðný, m. Sturla of Hvamun.

The Sturlu sons (sec I. 1).

Þorlaug.

6. ST. THORLAK (vol. ii. p. 500).

Þórhall Þorlák s., Þórhallz s., of Hlíðarendi, m. Halla Loptz d.,
a great-granddaughter of Lopt gamli.

ÞÓRLÁK, helgi, bishop 1178-1193.

Ragneið, mistress of Jón Loptz son

(sec II. 1), m. afterwards Arnór, a Norseman.

Jón Arnþórs son, a priest, died 1223.

III. FAMILIES OF THE NORTH OF ICELAND.

1. THE SKAGFIRÐINGS OR ÁSBIRNINGS (Sturl. vii. 1, cp. Es. i. 419, Eyrb. S. fine).

Ásbjörn Arnórs s., Arngeirs s., the ancestor of the Ásbirningar,
m. a granddaughter of Snorri goði.

Arnórr Ásbjarnar s., *m.* Guðrún Dada d.

Kolbeinn Arnórs s., the elder, died 1166, *m.* Herdis Þorkels d.

By his wife.

By concubine.

Arnór Kolbeins s.,
 died 1180,
m. Guðrún, daughter of bishop Brand.

Tumi Kolbeins s., illeg.,
 died 1184, *m.* I. Guðrún;
 2. Þórið Gizurar d.

Halldóra, *m.* Jón
 Sigmundz s. (IV. 1).

Kolbeinn Arnórs s.,
 kaldaljóf, died 1246,
m. Margrét Sæmundz dóttir.

Kolbeinn Tuma s.,
 of Víðimýri, died 1208,
m. Gyrið Þorvarðz d.

Arnór Tuma s.,
 died 1221,
m. Aldis Sigmund d.

Halldóra Tuma d.,
m. Sighvat Sturlu s.
 (see I. 1).

Brand, bishop,
 died 1264.

Valgerðr. Brand of Stað,
 died 1246,
m. Jórunn Kálfs d.

Páll of Stað.

Kolbeinn ungi,
 died 1245,
m. I. a d. of Snorri;
 2. Helga of Oddi.

Sigríð,
m. Böðvar
 Þórðar s.,
 of Stað.

Þjóbbjörg,
 illeg.,
m. Broddi.

Arnbjörg,
m. Órækja
 (see I. 1).

Kálf of Stað, *m.* Guðný Sturlu d. (I. 1).

2. THE LAUFÆSINGS (Sturl. v. 5).

Þórarinn.

Þórð Þórarins s., of Laufás, *m.* Margrét Oddz d., of Hof.

Hákon, *m.* Guðrún, died 1198.

Hildibrand.

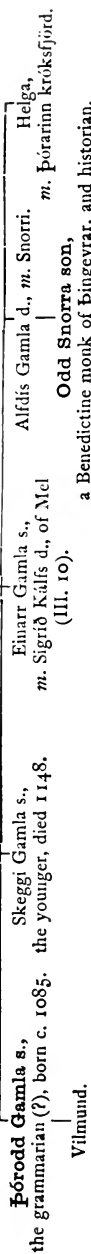
Dagstyggr, died 1196.

3. THE LINEAGE OF SKEGGI SKAMMIÖNDUNG.

Gamli Þórðar s. (Landn. iii. 1, Sturl. iii. 3, Bs. i. 103).

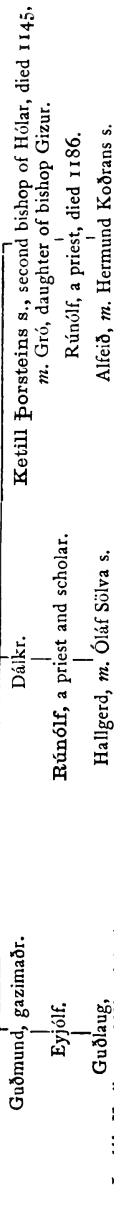
Skeggi Skammiöndung (Short-hand), a nephew (sister's son) to Gretti the Strong.

Gamli, three sons and two daughters.

4. THE EYFIRÐINGS (Sturl. iii. 29, vii. 1).

Þorsteinn, Eyjólf's s. halta.

5. (Sturl. vii. 1.)

Einar Ketils son, *m.* a great-granddaughter of Víga-Glúm.

Þorstein ranglátr of Grund, a descendant from Hamund Heljarskinn,

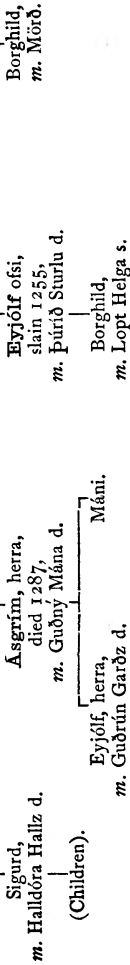
m. Steinun, a daughter of Björn Karlsefnis son (?), had four sons and three daughters.

Þorstein Jóns son, of Hvamm (see III. 6).

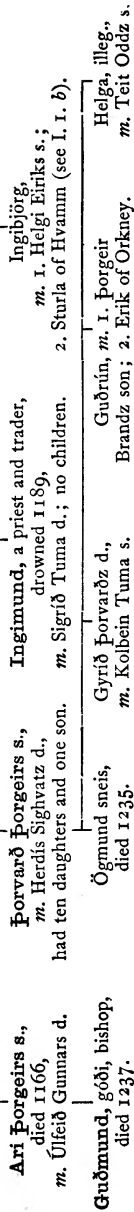
6. THE VATZDÆLIR (vol. ii. p. 499, *Anna B'ps S.* ch. 26).

Þorsteinn Jóns s., of Hvamm in Vatzdale,
m. Ingunn Ásgrims d., had three sons and three daughters.

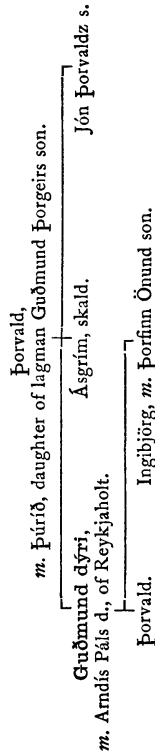

7. THE FAMILY OF BISHOP GUÐMUND (Sturl. iv. 1).

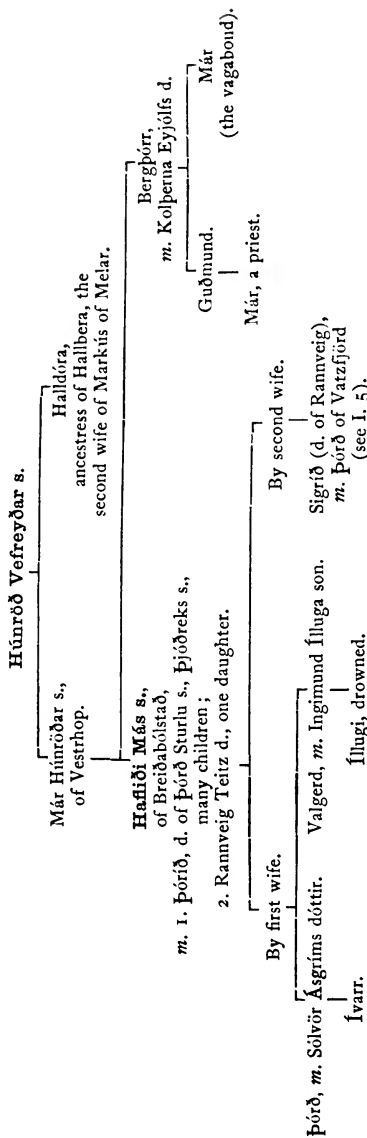
Þorgeirr Halla s., of Hvassafell,
m. Halbera Einars d., of Reykjanes, had five sons and five daughters.

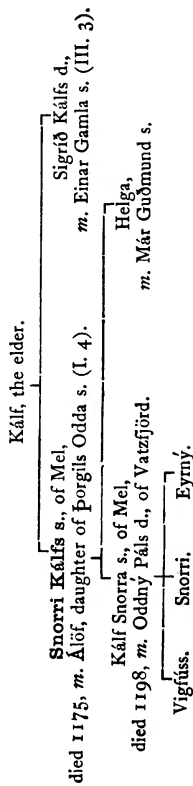
8. THE FAMILY OF GUÐMUND DÝRI.

9. THE HÚNRÖDLINGS, OR FAMILY OF HAFLIDI MÁSSON (Sturl. ii. 1, Kristni S. ch. 14).

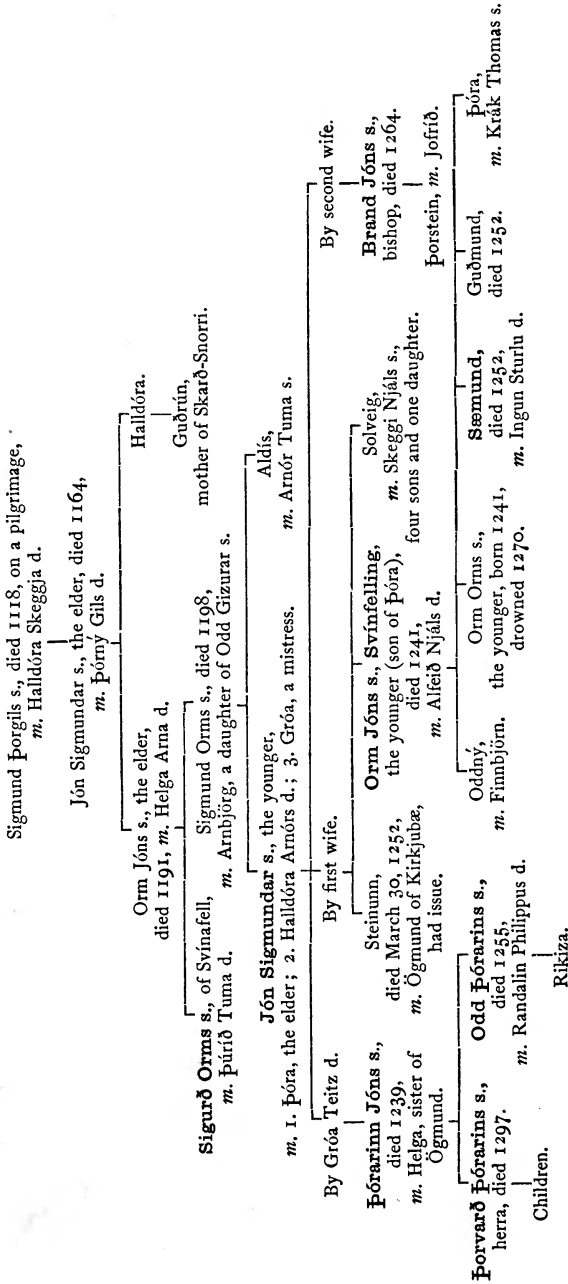

10. THE FAMILY OF MEL IN MIDFJÖRD.

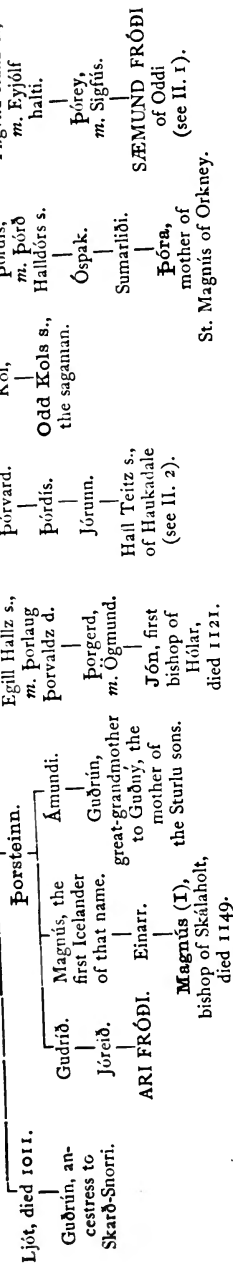
IV. FAMILIES OF THE EAST OF ICELAND.

I. THE SVINFELLINGS (Sturl. vii. 1, 215, Kristni S. ch. 14).

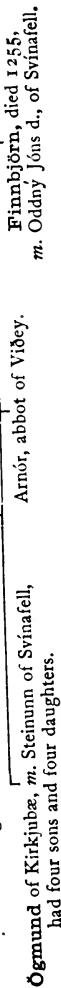
2. THE SÍÐU-MENN (Sturl. i. 7. Þorst. S. Síðu Hallz s. fine).

Hall af Síða, a great-grandson of Hrollaug, the son of Rognvald, earl of Mæri, *m.* Jöreid, daughter of Þiðrandi, five sons and five (3) daughters.

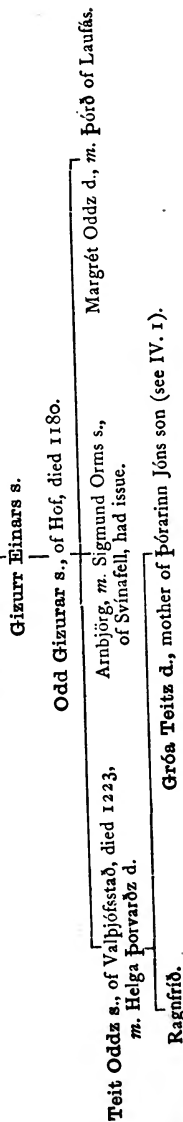
3. (Sturl. vii. 215.)

Digr-Helgi of Kirkjubæ, died 1235, *m.* Arnfríð Þorsteins d., of Hof, had five sons.

4. THE HOFVSVERJAR, in the East (Sturl. vii. 1, 18, 215, Kristni S. ch. 14, Ljós. S. ch. 5).

Einnarr (son of Sörlí Brodd-Helga s. ?)

GENEALOGIES.

1. *From the vellum called Mela-bók. The beginning cannot, for wear and tear, be coherently read.*

Þessi voro börn Þorgeirs: Arnórr, Sighvatr; hann var faðir, . . . föður Þórunnar, móður Hallveigur, móður Styrkårs. Arnbjörg hét. . . Finnz, Brandz dóttir, Finnz sonar fiska, Ketils sonar Þorgils sonar . . . s, Vébjarnar sonar, Ketilbjarnar sonar. Móðir Brandz var Helga, Þórðar dóttir ór Brynjudal. Móðir Þórðar var Arnbjörg, Skapta dóttir, Þóroddz sonar. Móðir Helgu var Geirlaug, Skúla dóttir, Þorsteins sonar, Egils sonar, Skalla-Gríms sonar. Þau voru börn Fiska-Finnz ok Helgu: Æsa, móðir Skapta Þórarins sonar; Þrándr, faðir Þorbjarnar, er Sturlungar eru frá komnir. Brandr hét faðir Þrándar, bróður Þorbjarnar. Brandr son Finnz átti Þórkötlu . . . s dóttur. Þær voru dætr Brandz ok Þórkötlu: Yngvildr . . . Guðhorms dóttir var kona Einars ór Færeyjum . . . þeirra Finnz ok Þorgeirs ok Þuríðar . . . Ámundi faðir . . . var Þorsteins son, Síðu-Hallz sonar. Móðir Ámunda var Yngvildr, dóttir Bjarna Brodd-Helga sonar. Ámundi átti Sigríði, dóttur Þorgríms sviða. Þeirra börn voru fimm: Sámr ok . . . Sigurðr var son Þorgríms, fa . . . ok Þorgríms, Arnórs, Ófeigs. Þorbjörn var bróðir Sigurðar, faðir Hróars ins hvíta. Hallfríðr Ámunda dóttir var móðir Ámunda, föður Guðmundar gríss. Hallbera var dóttir . . . er var móðir þeirra Þorvarðz k . . . miss ok Illuga, sonar Garða-Snorra. Rannveig systir Illuga var móðir Kjartans Kárs sonar. Þóra var dóttir Amunda, móðir Þorláks ok Yngvildar. Þau voru börn Þorláks, Dalkr ok Sigríðr. Þeir voru synir Sigríðar, Þorlákkr ok Svertingr. Dóttir Þorláks var Guðný¹ er Þorsteinn átti Ásvarðz son. Þórdís hét dóttir Guðrúnar Ámunda dóttur, Þorsteins sonar. Helga var dóttir Þórdísar, móðir þeirra Þórðar Böðvars sonar, ok Guðnýjar móður Sturlunga. Rannveig Ámunda dóttir var móðir þeirra Þorsteins Vigfúss sonar ok Ámunda ok Sveinbjarnar. Þóra var systir þeirra, móðir Yngvildar Sölmundar dóttur, móður Árna Gunnars sonar, ok Þuríðar, móður Halldórs Teitz sonar ok Tófa. Valgerðr hét dóttir Tófa, kona Hrolfs Hrafnis sonar. Þorsteinn var faðir Guðrúnar, móður Arnfríðar er Helgi átti Arnórsson. Magnús var son Ámunda, faðir Þorsteins, er átti Guðríði Þorgils dóttur. Sigríðr var dóttir Hallfríðar Ámunda dóttur, móðir Óláfs trýniss ok Eireks þekslu, föður Sigmundar sperru. Guðlaug var dóttir Óláfs, móðir þeirra Ingimundar Jóns sonar ok Helga Steins sonar. Yngvildr Skúla dóttir var dóttir Þóru Ámunda dóttur, móðir Bjarnar Guðmundar sonar ok Herðisar S[ighvatz] dóttur, er Ívarr Finnz son átti ór Viðvík. Valdis var dóttir Yngvildar, móðir þeirra Jórunnar Jóreiðar (!) Þorgeirs dóttur ok Halldóru Guðmundar dóttur. Sigríðr Þorgríms dóttir, Mána sonar, Ámunda souar. var móðir

¹ Or Guðrún.

Kárs Styrkárs sonar. Þau vóru börn Kárs: Hersteinn ok Helga, Valgerðr kona Guðmundar, ok Loptr. Halldóra var dóttir Ámunda, móðir Hallgrímu¹, móður Magnúss Kollz sonar ok Gró Þorsteins dóttur, er átti Sveinn Helga son. Þau vóru börn Magnúss Kollz sonar: Alfr ok Olof, er Hallkell átti. Þær vóru dætr Herðisar Sighvatz dóttur: Gyriðr Þorvarðz dóttir, er Kolbeinn Tuma son átti, Hallbera Þorvarðz dóttir, er Þórðr átti Önundar son, er inni brann. Guðný Þorvarðz dóttir² var austr gipt. Þorgrímur sviði átti dóttur Snorra goða.—*Here the genealogies end abruptly, and Landnama* (see the Oxford Icelandic Reader, p. 17) *begins.*

2. *From three vellum pages in Arna-Magn. 162, fol. The beginning is wanting.*

... ús, en síðarr Þróndr. Sigríðr hét dóttir Eyjólfs ellra, en systir Eyjólfs unga; hana átti Helgi rauðbekri. Einarr Böðvars son átti Halldóru Torfa dóttur, bróður Jörundar byskups. Systir þeirra var Ingunn, móðir Gríms prestz haullz, ok Halldóra, móðir Þorsteins at Barði, ok Valgerðr, er átti Böðvarr á Breiða-vaði. Börn þeirra vóru þessi: Hallgrímur moldi, Guðrún, ok Sigríðr at Héðinshöfða, Þúriðr kolla, ok Arnfríðr er átti Björn Þorkels son; hon var móðir Ólofar er Eyjolfr Arnfinnz son fékk. Systir þeirra Jörundar byskups ok Torfa var ok Gróa, er átti Kolbein í Miðrufelli; hon var Jóns dóttir.

Brandr byskup Jóns son var bróðir Þórarins, föður þeirra Þorvarðz ok Oddz. Þorsteinn var son Brandz byskups er átti Jófríði.

Þessar vóru systur Uppsala-Hrólfs: Halldóra, Eygerðr, Sigríðr; hana átti Ásgrímur at Varðgjá, Einars son; hans syskin vóru ðeir (!) Þorgrímur kerta-sveinn, Arnlaug er átti Höskuldr reykr, ok Gríma, móðir Bárðar [ok] Þormóðar, ok Þúriðr er átti Sokki Steinþórs son; hann var faðir bróður Steinþórs, ok Bergs ábóta³, ok Halldórs ok Gríms.

Þenna ætt-hring skrifuðum vér fyrir því, at þeim er eptir oss koma verði kunnigr sínn áttbogi sér til skemtanar, ok at eigi falli ór minni dýrra manna ættir. Biðjum vér ok, at eingi maðr mykliz eða stærizt af sinni ætt.

Ásgeirr hét maðr, ok var kallaðr æði-kollr; hann var son Auðunnar skökuls, Bjarnar sonar, Hunda sonar, Steinars sonar (!) jarls af Englandi ok Ólofar dóttur Ragnars konungs loðbrókar. Annarr son Auðunnar var Þorgrímur hærulangr, faðir Ásmundar, föður Grettis. Dóttir Auðunnar hét Þóra moshals, móðir⁴ Ulfhildar, móður Ástu er átti Haraldr grænski, faðir Ólafs konungs helga. Ásgeirr Auðunnar son átti Jórunni, dóttur Ingimundar ens gamla; þeirra son var Auðunn, faðir Ásgeirs, föður Auðunnar, föður Egils, er átti Ulfhildi⁵, dóttur Eyjólfs hins hallta, Guðmundar sonar ens ríka. Son þeirra Egils ok Ulfhildar var Eyjulf, er vegginn var á Alþingi; hann var faðir Orms, kapalins Þorlaks byskups. Annarr son Ásgeirs æði-kollz hét Þorvaldr, faðir Döllu er átti Ísleifr byskup. Þeirra son var Gizorr byskup. Þriði son Ásgeirs æði-kollz hét Kálfr. Þuriðr hét dóttir Ásgeirs; hon var gipt Þorkeli kugga. Þeirra son hét Þorsteinn. Önnur dóttir Ásgeirs hét Hrefna; hana átti Kjartan Ólafs son, þeirra synir vóru þeir Ásgeirr ok Skúmr.

¹ Emend.; Hallgríms, Cd.

² Þórðar dóttir, Cd.

³ See Laur. S. in

Bisk. S.

⁴ meshals, móðir] emend.; hon var móðir Hallz föður, Cd.

⁵ Hall-

fríði, Cd.

Ósvífr var kominn at föður-ætt frá Katli flatnef, syni Bjarnar bunu, en móðir hans var Niðbjörg; hennar móðir Kaðlín, dóttir Gaungu-Rólfs, sonar Rögnvalldz Mæra-jarl.

Maðr er nefndr Grímr Kambann er fyrst bygði Færeyjar; hann var faðir Þorsteins, er kallaðr var skrofi, föður Þórólfs smjørs, föður Auðunnar rotíns, föður Einars, föður Eyjólfs Valgerðar sonar, föður Guðmundar ens ríka ok Einars Þveræings. Móðir Einars Auðunnar sonar var Helga, dóttir Helga ens magra. Dóttir þeirra Auðunnar ok Helgu (*here two lines are cut off at the beginning of the leaf*). . . . Þórdís, dóttir Guðmundar, Guðmundar sonar, Eyjólfs sonar ens halta, Guðmundar sonar ins ríka, Eyjólfs sonar.

Sigmundur Þorgils son . . . Brandr byskup at Hólum (word for word like Sturl. vii. 1, p. 191 at the bottom).

Þorsteinn Jóns son bjó í Hvammi í Vatzdal; hann átti Ingunni Ásgríms dóttur. Þeirra börn vóru: herra Ásgrímr, Eyjolfr ofsi, Sigurðr, Kolfinna, Oddný, Borghildr; hana átti Möðr, faðir Eireks. Herra Ásgrímr átti Guðnýju, Mána dóttur ór Gnúpufelli. Þeirra synir vóru herra Eyjolfr ok Máni. Eyjolfr átti Þúríði Sturlu dóttur hina laungetnu. Þeirra dætr vóru, Halldóra er átti Guðríkr á Helgastöðum, ok Borghildr er átti Loptr Helga son; þeirra börn vóru þau Þorlákr ábóti, ok Solveig er átti Þorvaldr í Lönguhlíð, Geirs son, Þorvallz sonar auðga. Sigurðr Þorsteins son átti Halldóru, Hallz dóttur, föður Hríseyjar-Böðvars; þeirra börn vóru þau: Jón, Finnbjörn, Hallr prestur er bjó at Hrafnagili.

Atli hinn mjófi var jarl í Noregi; hann var faðir Hallsteins; hans son var Atli, faðir Þórðar, föður Þorgils örra-beins, föður Gríms glömmuðar ok Einars, fóstura Knúz hins ríka. Þorgils var faðir Jórunnar, móður Hallvarz (!)¹, föður Jóns, föður Gizorar, föður Gríms, föður Guðlaugar; hana átti Þorsteinn Einars son. Þeirra börn vóru þau: Jörundur byskup, Torfi, ok Valgerðr, ok Ingunn, sem fyrr sagði, ok Sigvör, móðir Sveins Arngæirs sonar. Eyvör hét ok dóttir Jórunnar, dóttur Þorgils örra-beins; hon var móðir Þórhallz, föður Þorláks byskups hins helga. Hallvarðr var bróðir Þorsteins, föður Jörundar byskups. Hans börn vóru þau: Óblauðr hinn fyrri, ok Þórunn, móðir Grafar-Leifs ok Einars spraða, ok Oddnýjar, móður Óblauðs; hana átti Þorsteinn at Hofi. Helgi hét bóndi, er vestr bjó í Langadal; hann átti Yngvildi Finnz dóttur. Þeirra börn vóru, Hafsteinn, Böðvarr, Ari, Helgi, faðir Eyrnýjar. Hon átti dóttur við herra Þórði, hon hét Rannveig er átti Þorsteinn í Auðbrekku, Geirs son. Systir Ynghvildar Finnz dóttur hét (*blank for the name*), móðir Einars skickiu-peðs, föður Gríms, föður Einars, ok Sigríðar, ok Þorvarz prestz jp. (!) ok Ingunnar; hon var friðla Bjarnar prestz Brynjólfs sonar; þeirra son var Brynjólfr bóndi á Ökrum.

Pedigrees of the first six Bishops of Skalholt, from the same vellum.

Hér hefr ætterni Skálaholtz-byskupa.

Ísleifr byskup var son Gizorar hvíta. Son Ísleifs byskups var Gizorr byskup, Hans móðir var Dalla, Þorvalldz-dóttir, Ásgeirs sonar, Auðunnar sonar, Ásgeirs sonar. Móðir Döllu var Kolfinna, Gallta dóttir, Arnmóðz sonar hins skjalgja, Þorkels sonar vingnis. . . .

[Þorlákr byskup var Runólfs son, Þorláks sonar, Þórarins sonar, Þorkels sonar

¹ Read Oddz.

skota-kollz. Móðir]¹ Þorláks Þórarins sonar var Þórný Þorleifs dóttir. Móðir Þórarins var Þórhalla Þormóðar dóttir, Ketilbjarnar sonar, Ketils sonar. Móðir Þórnýjar var Gunnvör, Gothorms dóttir, Raga sonar, Óleifs sonar hjalta. Móðir Þorláks byskups var Hallfríðr, Snorra dóttir, Karlsefnis sonar, Þórðar sonar hesthöfða. Móðir Hallfríðar var Yngvildr, Ulfheðins dóttir, Þorbjarnar sonar ór Goddölum, Snorra sonar, Þórðar sonar. Móðir Snorra var Guðríðr, Þorbjarnar dóttir, Vífils sonar, Ketils sonar.

Magnús byskup var son Einars, Magnús sonar, Þorsteins sonar, Hallz sonar af Síðu. Móðir Magnúss byskups var Þúriðr, Gils dóttir, Hafrs sonar, Svertings sonar, Hafr-Bjarnar sonar, Molla-Gnúps sonar. Móðir Þúriðar var Halla Þorláks dóttir, Þórarins sonar, Þorkels sonar Skota-kollz. Móðir Höllu var Rannveig Þorkels dóttir. Móðir Rannveigar var Þuríðr, Runólfs dóttir, Ulfis sonar, Jörundar sonar goða. Móðir Gils var Hródný, Þórálfs dóttir, Bjarnar sonar, Einars sonar, Þorsteins sonar, Ingólfs sonar. Móðir Hródnýjar var Ásbera, Arnsteins dóttir, Miðfjarðar-Skeggja sonar. Móðir Ásberu var Birna, Svarthöfða dóttir, Bjarnar sonar gollbera. Móðir Hafrs var Húngerðr, Þóroddz dóttir, Tungu-Oddz sonar, Önundar sonar. Móðir Húngerðar var Jófríðr, Gunnars dóttir, Hlífar sonar. Móðir Jófríðar var Helga, dóttir Oleifs feilans.

Klængr byskup var Þorsteins son, Arnórs sonar, Klængs sonar, Kvígu-Þorleifs sonar, Asbjarnar sonar, Hertila sonar, Kjarfals sonar. Móðir Þorsteins var Þorkatla, Ara dóttir af Reykjanesi, Þorgils sonar, Ara sonar, Más sonar. Móðir Þorkötlu var Guðrún, Ljotz dóttir, Hallz sonar af Síðu, Þorsteins sonar. Móðir Guðrúnar var Helga, Einars dóttir, Eyjólfis sonar, Valgerðar sonar. Móðir Helgu var Guðrún, Klypps dóttir, Þórðar sonar, Hörða-Kára sonar. Móðir Þorsteins var Halldóra, Arnórs dóttir Kerlingar-nefs, Bjarnar sonar, Þórðar sonar frá Höfða. Móðir Klængs byskups var Hildir, Eyjólfis dóttir hins grá, Gunnars sonar. Móðir Eyjólfis var Ulfeidr, Bergs dóttir, Hallkels sonar. Móðir Ulfeidar var Þorgerðr, dóttir Breiðar-Skeggja. Móðir Bergs var Þorbjörg, dóttir Böðvars hins digra. Móðir Þorbjargar² var Hildir, dóttir Auðunnar í Holti. Móðir Hildar var Halldóra Þórarins dóttir.

Þorlákr var son Þórhalls, Þorláks sonar, Þorhallz sonar, Bergþórs sonar, Brunólfs sonar, Auðunnar sonar, Ketils sonar hins einhenda. Föður-móðir Þorláks var Eyvör, Leifs dóttir, Erlings sonar, Reyni-Bjarnar sonar. Móðir Eyvarar var Jórunn, dóttir Þorgils örrabeins-stjúps, ok Helgu, dóttur Þóroddz goða. Jórunni átti fyrr Gellir Rúnólfs son, bróðir Svertings í Dalí. Móðir Þorláks byskups var Halla, Steina dóttir, Steina sonar, Þórðar sonar, Steina sonar hins hvíta. Móðir Höllu var Ingunn, Þorsteins dóttir, Böðvars sonar, Steins sonar. . . . Móðir Ingunnar var Arngerðr, dóttir Snorra, Jörundar sonar, systir Gils, föður Þórðar. Móðir Arngerðar var Ásný, dóttir Sturlu Þjóðreks sonar. Móðir Steina Steina sonar var Halla, dóttir Loptz, Þórarins sonar, Loptz sonar hins gamla. Móðir Höllu var Ragneiðr, dóttir Þorkels, Geitis sonar, Lýtings sonar, Arnbjarnar sonar. Móðir Ragneiðar var Jórunn, dóttir Einars, Eyjólfis sonar, Valgerðar sonar. Móðir Steina Þórðar sonar var Amfríðr, dóttir Þorgeirs Steins sonar.

Here the genealogies end on Bishop Thorlak, who died in 1193.

¹ Þorlákr byskup—Móðir]. A couple of lines being here cut off at the top of the vellum, we have taken the missing links from Hungrvaka. ² Þorbjargar] conj.; Þórðar, Cd.

3. *Genealogies from the end of Þórðar Saga Hreðu in Vatzhyrna.*

Þórhallr Eiðs son átti tvá sonu, Skeggja ok Eið. Skeggi átti Guðrínu, Þorkels dóttur, Brandz sonar, Þorgríms sonar, Kjallaks sonar ens gamla. Þeirra börn voru þau Ulfr ok Halldórr, Þorleikr ok Þóarna. Ulfr átti Helgu, dóttur Eyjulf's, Suorra sonar goða. Þessi voru börn þeirra: Snorri ok Eyjulf, Sigurðr ok Sumarliði, Þórðr ok Einarr, Hallbera, ok Kolþerna er Loptr átti Þorgríms son; en Hallberu átti Þormóðr Lýtings son; þeirra son var Lýtingr. Eiðr Þórhallz son var faðir Þórhallz; hann átti Hallbjörgu Hafþórs dóttur. Þessi voru börn þeirra: Steinn ok Eiðr, Þorgeirr ok Oddný; hana átti Árne, sonr Víga-Gunnars; þeirra dóttir var Geirlaug; hana átti Högni auðgi í Bæ; þeirra dóttir var Snjólaug, er átti Þórðr prestur Bøðvars son; þeirra son var Bøðvarr í Bæ, ok Þorleifr í Görðum, ok Markús á Melum; hans son var Mela-Snorri; hann átti Helgu, Ketils dóttur prestz, Þorláks sonar, Ketils sonar, Þorsteins sonar; þeirra son var Þorsteinn böllóttur, er var ábóti at Helgafelli.

Hann (i. e. Þórðr hreða) gípti Guðrínu, Klypps dóttur hersis, bróður-dóttur sína, Einari Þveræing Eyjulf's syni; ok voru þessi börn þeirra: Járu-Skeggi, Klyppr, Þorleifr ok Áslákr, Halldóra, Hallfríðr, Helga, Jórunn, Valgerðr, ok Vigdís. Járn-skeggi átti Jórinni, dóttur Hjalta Skeggja sonar.—Halldóru Einars dóttur átti Þór-arinn sælingr.—Hallfríði Einars dóttur átti Snorri goði; þeirra son var Halldórr, faðir Guðrúnar, er átti Kjartan Ásgeirs son; þeirra son var Þorvaldr, faðir Ingiríðar, er átti Guðlaugr, Þórðar son, Auðunnar sonar; þeirra dóttir var Vigdís, er átti Áli Þorvarðar son af Söndum ór Dýrafirði; þeirra son var Oddr inn auðgi, faðir herra Hrafns, ok Herdísar, móður Bjarnar, föður Gizurar galla, föður Hákonar, föður Jóns.—Helgu Einars dóttur átti Ljótr, son Hallz af Síðu; þeirra dóttir var Guðrún, móðir Hallberu, móður Þorgils Odda sonar.—Jórunni Einars dóttur átti Þorkell Geitis son; þeirra dóttir var Ragneiðr, er átti Loptr, Þórarins son, Loptz sonar ins gamla af Eyrum; þeirra dóttir var Þúríðr, er átti Þórðr, Klængs son, Örnólfs sonar, Þórolfs sonar; en móðir Þórðar Klængs sonar var Hallgríma, Þorbjarnar dóttir, Eireks sonar ór Goðdölvum orðig-skeggja. Margrét var dóttir þeirra Þúríðar ok Þórðar Klængs sonar; hana átti Bárðr inn svartí ór Selárdal, faðir Sveinbjarnar, föður Hrafns, föður Steinnunnar, móður Herdísar, móður Bjarnar, föður Gizurar galla, föður Hákonar, föður Jóns.—Valgerði Einars dóttur átti Grímr Odda son, Ásolfs sonar; þeirra dóttir var Hallbera, móðir Markús lögsögu mannz, föður Valgerðar, er átti Þórðr, Skúla sou, Egils sonar, Hríflu sonar, Þorsteins sonar, Egils sonar, Skalla-Gríms sonar, Kveld-Ulfs sonar. Bøðvarr var sonr Þórðar ok Valgerðar, faðir Guðnýjar er átti Hvamm-Sturla; þeirra son var herra (!) Sighvatr, faðir Þórðar Kakala, f(öður)¹ Kolbeins, föður Þórðar, föður Árna, föður Ingileifar.

4. *From the end of Flóamanna Saga in Vatzhyrna.*

Börn þeirra Þorgils ok Helgu voru þau, Grímr glömmuðr, Illugi, ok Þórðr. Þor-lákr biskup var Þórhallz son; móðir hans var Eynvör; móðir Eyvarar var Jórunn, dóttir Þorgils orrabæins-stjúps ok Helgu. Oddr hét son þeirra; hann var faðir Jóns,

¹ I would read, Þórðar Kakala ok Kolbeins (f=z), as no son of Thord Kakali by that name is mentioned.

föður Gizurar, föður Gríms, föður Guðlaugar, móður Jörundar byskups. Sonr Gríms glámmaðar, Þorgils sonar, var Ingjaldr, faðir Gríms, föður Einars, föður Hallkötlu, móður Steinunnar, móður Herðisar, móður Bjarnar, föður Gizurar galla, föður Hákonar, föður Jóns.

5. *From the end of Thorstein Stangarhögg (a vellum leaf).*

Bjarni var kynsæll maðr. Hans sonr var Skegg-Broddi. Dóttir Bjarna hét Halla, móðir¹ Guðríðar, er Kolbeinn lögsogumaðr átti. Yngvildr var ok dóttir Bjarna, er Þorsteinn Hallz sonr átti af Síðu, ok var þeirra sonr Magnús, faðir Einars, föður Magnúss byskups. Ámundi var ok sonr Þorsteins ok Yngvildar; hann átti Sigríði, dóttur Þorgríms blinda. Hallfríðr var ok dóttir Ámunda, móðir Ámunda, föður Guðmundar, föður Magnúss góða ok Þóru, er Þorvaldr Gizurar sonr átti, ok annarrar Þóru, móður Orms Svinfellings. Guðrún var ok Ámunda dóttir, móðir Þórdisar, móður Helgu, móður Guðnyjar Böðvars dóttur, móður þeirra Sturlu-sona, Þórðar ok Sighvatz ok Snorra. Raunveig var ok Ámunda dóttir, móðir Steins, föður Guðrúnar, móður Arnfríðar, er Digr-Helgi átti. Þórkatla var ok Ámunda dóttir, móðir Ambjargar, móður Finnz prestz, ok Þorgeirs, ok Þúríðar; ok hafa margir höfðingjar frá þeim komit.

6. *A List of Forty Icelandic Priests of noble birth, ten of each Quarter, living in A. D. 1143. Taken from an old vellum (of c. 1220), marked 1812.*

Þessi eru nōfn nacvera presta kynborinna Íslenzkra.

[*In the East.*] Fiðr, austr, lögsogomaðr, Hallz son; Hialti Arnsteins son; Þórrariun Þorvarðs son; Páll Biarna son; Oddr Gizorar son; Teitr Cára son; Marcus Marðar son; Þorvarðr Joans son; Biarnhéðinn Sigurðar son; Helgi Starkaðar son.

[*In the South.*] Ögmundr, suðr, Þorkels son; Loftfr Sgmundar son; Eyioftr Sgmundar son; Hallr Teiz son; Skeggi Fencels son; Svarthofði Arnbiarnar son; Ásgeirr Guðmundar son; Skafti Þórarins son; Þórðr Scúla son; Páll Sælva son.

[*In the West.*] Ormr, vestr, Kōðrans son; Einarr Scúla son; Steini Þorvarðs son; Þórðr Þorvallz son; Þorgils Ara son; Brandr Þorkels son; Rúnólfr Dálcs son; Guðmundr Dálcs son; Oddi Þorgils son; Ingimundr Einars son.

[*In the North.*] Biarni, norðr, Conals son; Bersi Hallvarðs son; Þorgeirr Guðmundar son; Brandr Ulfhēðins son; Kleingr Þorsteins son; Ketill Guðmundar son; Guðmundr Cnúts son; Joan Þorvarðs son; Biorn Gils son; Rúnólfr Ketils son byscops.

Presta nōfn þessi vóro ritōð þá er þeir lifðu allir á dogum þeirra Ketils ok Magnús byscopa Íslendinga, ok Vilmundar ábóta at Þingeyrum, m.c.xliij. vetrum eptir burð Cristz at alþýðu tali. En Ketill Hóla byscop andaðiz ij. vetrum síðan í Scálaholtti, Fosto dag í sólar-setr, þá er var Octabas Apostolorum Petri et Pauli. Svá sagði Magnús byscop Ara fróða, er sialfr var við andlát hans.

¹ Thus the vellum, which modern transcribers and editors here read 'oc.'

7. *From the Inventory of Reykjaholt, the three sections relating to Snorri Sturluson.*

First hand of A. D. 1205.—Her liggja til tíu hundroþ sex alna aura í bokom oc í messo fotom oc í kirkio skrupa fur utan klukkor ij þeir ero ouirþar. Magnus oc Hallfríþr gefa til kirkio roþo kross oc liceske þau es standa yfer altara oc buneng a plenario. þat es kirkio fe umb fram of þat es aþr es talt. Kirkio fe fulgia tuer mercr vax oc tottogo. þau liggja lond til kirkio Breiþa bolstaþr oc Ravkialand oc Hogende. Her fulgia en kirkio fe siav kugilde í met fe. Sa es bvr í Ravkiaholte skal annaz Hafsland oc tuau kugilde bufiar meþ. þvi fe skal fvlgia kven gíldr omage huer missere oc skal sa han til taka es í Ravkiaholte bvr. þesse kirkio fe es ero í bocom oc í messo fotom oc í kirkio skruþe virðo til sex togo hundraþa uaþmala í hendr Snorra þeir Gizor oc Þorþr oc Ketill Hermundar s. oc Hogne p'str. Skrin þat es stendr a altara meþ helgom domom gefa þeir Magn' oc Snorre at helfninge huar þeirra oc es þetta kirkio fe umb fram of þat es aþr es talet.

Second hand of c. 1224.—Kirkia a en u(m) klukur þer er þav Snore z Hal'veig legia til staðar savng meyar ij. z ij. Arna navtar en v^{ta} Savlm'dar navtr en vit^a Petrs naavtr z þar með meSo faavt en betsto smelta croSar ij. script.

Third hand of c. 1230.—Snorri St' .s. vi. Kalfa scin.
 Þorarin B[r]and. .s. .v. kalf.
 Verm'd' diacn vi. kalfa s.
 Yngibiorg Snora d. xij. ka.

8. *Máldagi of Rauðalæk (of the 12th or 13th century).*

(The church and parish destroyed in an eruption in 1390.)

Máriu-kirkja sú er stendr at Rauðalæk á heima-land allt, ok Hlaðna-holt, Langanes, ok Bakka með öllum gæðum. Eyrar allar þær er Hólum hafa fylgt. Þrjá hluti í Ingólfs-höfðu; en tvá hluti á sá er býr á Eyrar-horni. Kirkjan á hálfá veiði. Hon á engi-teig í Gagnis-hólum. Þrjátígi hrossa skal hafa í Krossholtz-land frá Rauðalæk, bæði vetr ok sumar. Fimtán (1) yxna gamalla í Hóla-land. Fjóra tigi geldinga annars hundraðs skal hafa í Fjallz-land. Þriði afrettr er á Kviár-mý. Skóga alla þá sem eru út frá Saudabóls-skógi til skógs þess er fylgir Skammstöðum. Einn skógar-teigr er inni í dal í Jökuls-felli. Ost-gjald er til Rauðalækjar um allt Hérað milli Breiðár-sandz ok Lómagnúps-sandz. Kirkjan á fimtán kýr ok fimm kúgildi í geldum nautum; níu tigi ær ok fimm kúgildi í geldum sauðum; tolf hundruð í met-fé; fimm tigi hundraða í messu-skrúða; ok er allt til virt. Þing þau sem eru í milli Grafbrekku ok Jökuls-ár, ok kirkju-tíundir, nema frá Sanda-felli, liggja til staðar at Rauðalæk. Um staðar-fjörur er af því eigi greint, at þær einar eru, er áðr eru í Lögréttnu hafðar. En þær við kvómu er Langanesi fylgja.—Sú er afvinna af fé þessu, at hafa presta tvá ok djaku; skal eigi sjaldnar syngja en ij. messur um sinn í hverri viku, ok alla vigiliu-daga, ok Imbru-daga; hvern dag um Langa-föstu, ok annan hvern um Jóla-föstu. Kirkjan á fjöru milli Kviár ok Hamra-enda hálfá við Sandfellinga. Áðra fjöru á hon ein fyrir sannan Kviá til Einangra. Þriðju fjöru á hon fyrir Eyrarhorni, tvá hluti allz reka við Sandfellinga; en af afnámi áttung í mat-reka.

LIST OF ABBOTS IN ICELAND.

(Those mentioned in the Prolegomena or Icelandic Reader are marked *.)

- Þingeyri**, Benedictine, in the North, founded 1133:—
 *Vilmundur, died 1148.
 Ásgrimr, died 1161.
 Hreiinn, 1166, died 1171.
 Kári, 1181, died 1187.
 Þórarinn, 1207.
 *Karl Jónsson, died 1213 (the historian).
 Vermundur, died 1279.
 Bjarni, died 1299.
 Höskullr, ordained 1300.
 Guðmundr, 1310, died 1339.
 *Arngrimr Brandz s. (the historian), died 1361.
- Þverá**, Benedict., in the North, founded 1155:—
 *Nikulas, died 1158.
 Björn Gilsson, died 1181.
 Hallr Hrafn s., 1190, died 1201.
 Einnarr Marsson, died 1196.
 Ormr, died 1212.
 Arni, died 1252.
 Eyjolftr, died 1293.
 Ljótr, died 1296.
 Þórir, ordained 1298.
- Ver**, Augustine, in Þykkvabæ, in the South, founded in 1168:—
 *Þorláktr, 1168–1174 (later bishop), died 1193.
 Guðmundr Bialfason, died 1197.
 Hallr Gizurar s., 1221, died 1230.
 Arnorr, 1232–1247.
 *Brandr Jónsson, ordained 1247–1262; since Bishop of Holar.
 *Runolftr Sigmundar son, ordained 1264, died 1307.
 Loðmundr, ord. 1307, died 1313.
 Þorláktr, died 1351.
- Flatey**, Augustine, in the West, founded 1172, but shortly after transferred to Helgafell Hafiði Þorvaldzson, died 1201.
- Helgafell**, Augustine, in the West, founded 1184:—
 Ögmundr Kalfsson, drowned 1188.
 Þorfinnr Þorgeirs s., died 1216.
- *Ketill Hermundar s., 1217, died 1229.
 Hallkell, 1226, died 1244.
 [*Lambkár, Gunnsteins s., died 1248, unattached, temporary.]
 *Olaftr Hjörleifsson, ordained 1258, died 1302 (brother to Aron).
 Guðmundr, died 1308.
 Þorðr, deposed 1324.
 Þorstein Þorvaldz s., ordained 1324, died 1328.
 Þorkell Einarsson, elected 1328, deposed 1344.
 *Þorsteinn Snorra s., böllotr, ordained 1344, died 1351.
- Kirkjubæ**, Nunnery, Benedict., in the South, founded 1184:—
 Halldóra abbadi, 1189, died 1210.
 Agatha Helga dottir abbadi, ordained 1293.
 *Jórunn Hauks dottir, ordained and called Agnes 1343, died 1361.
- Viðey**, Augustine, in the South, founded 1226:—
 [*Styrmi the historian had, as prior or canon, the charge of the Cloister from 1235 perhaps to his death in 1245. See Dipl. Isl. i. 513, ll. 4, 5. Obituaries call him 'Canon' or 'Prior.']
 Runolftr Sighvatzson, 1237.
 Arnórr, ordained 1247, died 1249.
 Runolftr II, ord. 1257, died 1299.
 Andrés, deposed 1325.
 Helgi Sigurðar s., ordained 1325, died 1343.
- Stað**, in Reyniness, Nunnery, Benedictine, in the North, founded 1296:—
 Katrin abbadi, ordained 1298.
 Hallbera (see Icelandic Reader, p. 232), ordained 1299, died 1330.
- Möðruvellir**, Augustine, in the North, founded 1296.
 Had Priors, not Abbots.
- Saurbær**, in the North:—
 Þorkell Skumsson, died 1203.
 Eyjolftr, ordained 1206, died 1212.

ON THE SITE OF THE LÖGBERG.

Of the wonders of Iceland, which all travellers are taken to see, one of the most famous and interesting, especially to Englishmen or Americans, is the 'LÖGBERG,' the place where the 'Parliament of free men' met, which fills such a prominent place in the history of Teuton institutions. Most readers will remember Lord Dufferin's vivid description of the spot and its associations, and the amusing account of the sudden and furious desire which so nearly impelled the noble pilgrim, intoxicated by the inspirations which clung to the site, to emulate the famous exploit of Flosi, and 'leap the awful gorge which yawned beneath.' He was indeed standing on the spot where Flosi had pitched his 'booth' in the memorable summer of 1011 (see *Nj.* ch. 139); but the HILL OF LAWS, the 'Icelandic Parliament,' the memories of which had roused his enthusiasm, was, as we hope to show, held on quite another spot.

When the Editor wrote 'lögberg' and 'lögretta' in the Dictionary, 1870, he, like everybody else, believed that the place he had been shown as Lögberg was so, and in that belief he continued, till, while preparing the present volume for publication, he came upon the following passage in Sturla's Saga: 'One day when there was the greatest press to the Hill of Laws (Lögberg), Sturla went out on to the earthwork wall, in front of his booth, for it was often his wont to make long speeches concerning his case (the famous *Deildartunga-mál*), and men often grew weary with listening to him. . . . And now he began to speak in these words. . . . Then men went from the Hill of Laws home to their booths.' This passage (vol. i. pp. 83, 84), read without bias, would of itself convince the reader that the Lögberg must have been within hearing of Sturla's booth. Let us first see where Sturla's booth was. We know that Lathe-booth was the booth which followed the hereditary chieftainship called *Snorrunga-godord* (vol. i. p. 262), that Sturla had obtained this chieftainship early in his life, and that he only possessed this one chieftaincy, which he handed on with this booth to his descendants, the Sturlungs, one of whom always occupied it at the Althing.

Luckily we know where this Lathe-booth was situated. In Niala, an excellent authority on such legal matters, where it is called *búð Snorra*, or *Hlað-búð* indifferently, we find three distinct references to it. One is when Flosi and the Burners go 'west over the river' to it to find Eyjolf, who was a member of the 'family' of Snorri Goði, the then holder of the chieftaincy. He is standing outside when they come up. Flosi takes him by the hand and they walk apart into the *Almannagja*. The second, when the Burners are put to flight at the Battle on the Althing they fly 'west over the river' and up 'between the Lathe-booth and the Work-booth'¹ into the *Almannagja*, the entrance to which is commanded by Snorri's booth, as

¹ This booth, *Virkis-búð*, may, from an incident in *Bandamanna*, be identified with the Myramen's booth, the booth of Egil and his descendants Thorstein and Skuli, the latter of whom held it at the time of Niala.

the Saga in the third place shows, and every traveller may see, for the site of Snorra-búð is still duly pointed out to the visitor at the Althing, apparently on the authority of real tradition.

But we have additional evidence in a curious and interesting passage in *Kristni Saga* (see Oxford Icelandic Reader, p. 11, l. 30, &c.), which tells how, when Hialti and Gizur had come with their Gospel errand to the Althing, on the morning of the day when the New Faith was first to be set forth to the Great Moot, 'Thormod the priest, whom King Olaf had given to them, sung mass on the bank of the Rift, up in front of the Westfirth men's booth. Thence they went to the Hill of Laws. Here the whole people were met, and from it they proceeded to proclaim their errand.' Thus we have the priest and his friends moving down from the high altar, as it were, of the Westfirth men's booth to the pulpit of the Hill of Laws. Of course neither the Christians, for religious reasons, nor the heathen, to whom it was a hallowed spot consecrated by sacred rites, would have permitted the mass to be sung at the Lögborg. The nearest spot that would suit was therefore chosen, where, in the sight of all, the sacrifice was performed; which done, they could at once proceed to their public business at the Great Moot. There can be no doubt as to the identification of this 'Westfirðinga-búð' with the Lathe-booth of Niala. This Westfirth-booth would have first belonged to Thord Gelli, who fixed it in close proximity to the Lögborg, a position which, by reason of his own influence and by the dignity and nobility of his descent, he was fully entitled to take up. It passed down with the chieftaincy which had come to himself from Queen Aud (a chieftaincy which was held by a long train of distinguished chiefs, being in fact the most famous Godord in the most important district of the whole island) to his son Eyjolf the Gray, who in Nial's time held it. This chief (badly treated in Gisla) left it to his son Thorkel, famous from Laxdæla, and now it changes hands and passed with the Godord to Snorri Goði (we believe c. 1008, when Snorri changed his dwelling-place from Helgafell to Tunga). It now goes down in regular succession to Mana-Ljot, 'the greatest of his grandsons,' as Eyrbyggja says, and it was from him that Thord Gilson, Sturla's old father, got it (*Sturla's Saga*, ch. 1). We have seen it in Snorri's occupation ten or twelve years later than the Change of Faith, at the time of the suit of Nial's Burning. It ultimately passed into the occupation of Thord, the eldest of the Sturlungs, with whom his younger brother Snorri, the historian, quarrelled about it.

The above citations exhaust the direct evidence on the subject, and go to prove that the Lögborg must be somewhere hard by the Lathe-booth. Let us therefore take the indirect evidence, and see how it tallies with that conclusion. And, first of all, there is not a single passage in any Saga which would fix the place as 'south of the river;' and there is clear and positive evidence for the spot now shown as Lögborg being otherwise occupied. In Hafidi's Saga (vol. i. p. 26) we read that in the midst of the feud between Hafidi and Thorgils, when the case was to come into the Criminal Court, 'they set the court three times down, but could never get the court set,' i. e. they tried to form a court as the law directs, but every time it was 'broken.' 'Then Hafidi took lawful witness that he could not get a court for his case by reason of the violence of Thorgils. Then they carried the court eastward into the lava hard by Byrgis-booth¹. *There they had rifts on three sides, and on the*

¹ Byrgis-booth, so called from its fortified situation. That 'Burgh-booth' was

other side an earthwork dyke.' It is impossible to describe the place clearer, as a glance at the Plan will show; so, at all events, wherever Lögberg was it could not have been there.

The word 'brekka' occurring so often in connection with the Moots of the old times (as *færa í brekku*, to makè legal proclamation, &c. &c., where 'brink' is technically equivalent to 'Moot-hill') would of itself lead us to look for some spot analogous to the Tynwald Hill and other Moot-steads in the United Kingdom and elsewhere. Such a place, a real 'brink' in every sense, the lower edge of the Rift supplies. We want a place in which everything could be seen and heard by as many as possible, a high place; and such is the site of the Lögberg just described in the words of the *Njala*, ch. 142, where Snorri stands *up* by the Law Hill and the Eastfirth men *down below*.

Next is the physical argument from the rising of the sun. In Grágás, in the section 'Of going to the Laws-Hill,' we find the Speaker saying, as he sets the Moot on the Friday, 'We shall go to the Hill of Laws to-morrow and set the courts out for challenging, not later than while the sun is above the western edge of the Rift (á *giá-hamri enum vestra*), seen from the Speaker's place on the Hill of Laws.' This passage evidently implies that from the Lögberg the horizon on which the 'day-marks' (see Oxford Icelandic Reader, p. 340, for an account of the Icelandic system of calculating time) were calculated was the edge of the upper side of the Rift. Now this could only be from a place close to this 'upper edge;' if it were lower, or on the plains, or on the opposite side of the river, the mountains lying behind would form the horizon, not the upper edge itself. We shall see below that there is reason to conclude the exact spot was north of Snorri's booth, and it would be highly interesting were an inspection of the lower edge of the Rift made in the middle of June, the date when the Speaker's seat formed the mark of the dial, as it were, for the setting of the courts.

There is an additional point on which light is for the first time thrown by the theory we advocate: the very name 'Almannagjá' ('All-men's-rift') is for the first time clearly justified and explained. In this street, as it were, of which the two sides of the Rift form the houses, the 'whole congregation' could assemble and hear and see what took place on the house-top of the Lögberg.

For the position of the Lögretta as distinct from the Lögberg, we may refer to Mr. W. Finsen's learned treatise on the subject (in *Antiquariske Aarbøger*), adding to the passages he has quoted the one in *Islendinga* (ch. 104), where we are told of wrestling matches taking place on 'the brink above over against the Lögretta.' We have roughly marked the spot on the Plan.

It will next be worth while to see when the notions now prevailing in Iceland on this question first arose. A real tradition, even if it is known to be mistaken, is always respectable and worthy of consideration; but, as has been noticed before, we are particularly liable in Iceland to come across what at first looks genuine, but turns out on examination to be pseudo-traditions, founded on the guesses (usually mistaken) of literary men, caught up and adopted by some local antiquarian, and

the booth of the *Svinfellings*, of whom *Flosi* was Chief at the time of the Great Suit, seems to follow from *Nj.* ch. 139, fine. A germ of truth is therefore contained in the tradition which gives the name of 'Flosi's Leap' to a part of one of the side chasms by which the 'tongue' is fenced in.

accepted a generation later by every one as the 'tradition of the elders.' Such a one is the present belief as to the Lögberg's site; and we are able to fix its beginning almost within the memory of men now living, certainly within a century of to-day.

In Arngrim's *Specimen Islandiae* a passage occurs¹, printed in extenso below, in which he speaks of the old Lögberg accurately and clearly in connection with the Great Rift, the Lower Brink, the Rock, the bend of the River; and though he is not enthusiastic on the subject, he is quite conclusive in his description of the place, and in the entire absence of any allusion to the pseudo-Lögberg on Byrgis-tangi or any other spot whatever.

Jón Olafsson (born 1704) says², 'I believe the old Lögrétta has been on the Eastern

¹ Description of the *Almanna-gia*, as the place where the Althing was held, by Arngrim the Learned:—'Antea autem hic idem habendi conventus locus *Lögberg* dictus est. Celebrantur enim hodie ut olim anniversaria indigenarum comitia ad rupem quandam seu rupis crepidinem, aliquot ut existimo mill. pass. inter austrum et boream fere longitudine exporrectam et secundum longitudinem in valliculam non inamamnam, sive terrae motû sive naturâ, divisam, et quasi disruptam, longe verum arctiore latitudine, nec teli jactum uspiam aequanti; fundo interim gramine vestito viridi, ab amnis utrimque sive rivi alveo qui per vallem vel rupis rupturam, non transverso sed longitudinem valliculae servaus decurrit, non ubique, scil. postquam aliquantum longinquo spatio valliculam ingressus sit, ubi ad ipsam habendorum judiciorum locum ventum, diverticulo quaesito et altero vallis latere, cataduparum violentiâ expugnato atque perrumpto, exitum sibi parat, non sine aliquali omnie, sed judices ac rerum et caesarum arbitros tacite cohortatus,' &c.—*Specimen Islandiae Amstel.* 1643, but written 'aliquot annis' before c. 1640.

² '*Lögrétta*, hún meina eg til forna verið hafi á eystra gjá-barminum skamt fyrir útan (sic) Snorra-búð, sía fadma norðar; því Anno 1724 circiter, þá vér kómunum með Páli Lögmanni Vídalín til Laga-conferensen scilicet viku fyrir Alþing eðr þann 8 Juli, sem þá tíðkadist, fann eg þar fer-kantaða hraunsteina á berginu, máтуlega til að sitja á, og vóru flestir grasi vaxnir. Þá tókum við upp, veltum niðr af hallinum, og gjörðum stillur af við eyrar-endann sunnan-verðan fyrir neðan Lögréttuna, svo ganga mátti þurru fötum, fyrst yfir á Fogeta-holmann, og síðan settum við eins stig-steina þaðan yfir kvíslina, svo ganga mátti heim að Þingvöllum, og þurfti eigi hest. En þó úlpáðu sumir af ógætni, vanstillingu eðr drykkjuskap stundum út af þeim. Þar hygg eg heitið hafi *Lögberg* til forna, svo sem nefnir í Jóns-bók (sic) og Sögunum. En þeirra meining er án efa órétt er þikjast vilja skilja af Njals Sögu að Lögréttan hafi verið fyrir austan ána; þar hefir heldr mátt vera Austfirðinga-dómnr. . . Þessir fer-skeyttu hraun-steinar stóðu svo sem í half-hring á gjá-barminum, einsog hrunið hefði af vestari hluta hringsins inn í gjána; þeir vóru allir fer-kantaðir hraun-steinar, einsog til höggniir og máтуlegir að sitja á sem aðrir stólar.—*Sub voce Lögrétta, in Lexicon MSS.*

And again, in another place, repeating the same story:—'Eg meina *Lögberg* hið forna hafi verið skamt fyrir norðan Snorra-búð þar á því hallanda bergi við eystri gjá-barminu, því þar fann eg c. 1724 fer-kantaða hraun-steina setta í half-hring; þeir vóru allir máтуliga stórir til að sitja á. Af þeim gjörðum við sem þá vorum með Páli Lögmanni Vídalín, stillur yfir ána af Lögrétu-eyrinni yfir á holmann. Á þeim get eg til þeir hafi setið Lögrétu-mennirnir, og síðan flutt þing-staðinn ofan bergið þar sem nú stendr hún; því sagt er að Lögrétu-menn hafi setið fyrr á þúfum, og tjald-skúti hafi að eins verið yfir borði Landþing-skrifrarans, þangað til Sigurðr Björnsson Lögmaðr lét hlaða upp Lögrétu-toptina með gras-bekkjum c. 1680 vel paulo post.—*Ibid.* s. v. *Vebönd.*

rift-brim a little way from [utan is here a misreading for norðan of second extract] Snorri's booth, a few fathoms north, for about 1724 I found there some four-square lava-stones on the Rock [berg] meet for sitting on, most of them overgrown with grass. These we [he and his friends] rolled down the slope and made stepping-stones of them at the end of the ore [the bank of the stream below the slope], south below the Lögretta, so that one could walk dry foot, first over the Fogeta-holm; we then put some stepping-stones therefrom over the river branch [on the other side of the holm], so that one could walk home to Thingwall farm without need of a horse. . . . These squared lava-stones stood in a half-circle on the brim of the Rift, as if the western half of the ring had fallen into the Rift. They were all four-squared stones, as it were hewn and meet to sit in like chairs.' If we remember that Jón Olafsson confuses 'Lögretta' with 'Lögborg' in the complete oblivion which had fallen upon all the institutions of the old times since the Change of Law, the above passage is pretty satisfactory evidence that a court once sat on the Brink; and as we know that the Lögretta sat elsewhere, there is no escape from the conclusion that good-Jón Olafsson's act of vandalism, executed in the true utilitarian spirit which has prompted many such acts in England, destroyed the tangible evidence for the site of the Lögborg.

These extracts from Arngrim and Jón Olafsson were communicated to the Editor by M. Kálund, who was shown them by Jón Sigurdsson. They confirmed, in a striking way, the belief which he had already formed and put forth on the question, even as to the exact spot north of Snorri's booth.

Forty years later the patriot, poet, and antiquarian, Eggert Olafsson (born 1726, died 1768), in his well-known *Beskrivelse* (*Travels in Iceland*, of which there is an English translation), describes the Althing plain and the Rifts, but without the faintest allusion to or hint of the pseudo-Lögborg theory.

It was, we believe, the publication of *Niala* (1772) which led to discussions and theories as to the position of the Hill of Laws, &c., and the outcome of this was the modern idea (conceived, we doubt not, in the busy brain of some local antiquarian) which places it in the little Rift where Byrgis-booth really stood. We are informed that the first book in which this idea appears is a diary of Sven Paulsson (died 1840) of his travels in Iceland in the last decade of the 18th century. It is from Hender-son's well-known and amusing book that it first became known to the English public. Any unbiassed traveller (especially if he were an engineer) who would make an accurate survey on a large scale of the Lower Brink from the river to the upward path out of the Rift, and look for any trace of the stepping-stones in the river bed, would be doing antiquarians a real service¹.

A parallel instance of this pseudo-tradition we believe to have occurred in another case. When Queen Aud, a Christian woman, came to Iceland and took up her abode at Hvamm, she is said in *Landnama* to have set up crosses on certain

¹ The Editor has twice been to the Althing plain, and can well remember sleeping (in June, 1849) out by Byrgis-booth and waking to find the legs hanging down into one of the pits with which the spot is honeycombed; but though he also passed a night in the open air on the lower brink of the Great Rift close to Snorri's booth in July, 1858, not knowing that he was so near the sacred spot—the Hill of Laws itself—he did not pay sufficient attention to the ground near to be able to point out the place more exactly than on the Plan.

hillocks near, which thereby got the name of Cross-holar. On her death the heathens, though they did not worship there, yet regarded the place with a kind of reverence, and the belief grew up that her descendants 'died into them,' as is told of Thord Gelli, her great-grandson, 'in his Saga,' now lost.

In Sturla Saga it is said (ch. 21) that from Cross-holar Sturla could see the foes he was pursuing going over the Rau-fields (Ránar-vellir). Now from the hills to which the name Cross-holar is now given, this could not be, for the view in that direction is intercepted by some hillocks called Laugar-holar (Hot-spring-hillocks). Yet the name Cross-holar was given to the hills which now bear them as far back as Arni Magnusson's day; for he notes in his *Marginalia* to the passage in AM. 115, 'Þetta er ómöguligt, því hólarnir eru í milli á milli Hóla og Lauga;' and Jón Olafsson adds underneath, 'Sal. Ass. Arni, sem þetta hefir skrifað, sagði við mig, J. O. S., "Hólarnir munu hlaupnir síðan úr fiallinu fyrir ofan." Arni knew the spot well, for he had been brought up there. His attempt to account for the 'impossibility' by an earthslip is ingenious, but will not do.

The Editor's brother, Mr. Sigurd Vigfusson, who is well acquainted with the whole neighbourhood, made the same remark as Arni, when he heard the passage read,—'it is impossible,' but not knowing the earthslip theory, he preferred to believe Sturla's Saga was wrong.

We believe that Laugar-holar are the real Cross-holar, and that the present application of Cross-holar to the prominent hills which now bear that name, is a mere pseudo-tradition of literary origin, though it certainly dates back 200 years. It was most natural that Queen Aud, fresh from lands where springs had long been objects of the highest reverence to heathen and Christian alike, should look upon the wondrous hot-wells in her new home with awe and veneration, and should hallow them and claim them from the heathen gods and demons by the setting up of crosses. In the process of time the crosses would decay and the reverence for the springs die out, as in other instances in Ireland and England, while their usefulness would keep them in the mouth of men, so that the name Laugar-holar would naturally displace Cross-holar. When Landnama was brought to light, an eager search would take place for such a famous locality therein mentioned. Right or wrong, a site must be found, and the most prominent natural features (the hills now called Cross-holar are very conspicuous) would be fixed on as here, in ignorance of the passage of Sturlunga forbidding such an identification. Arni's own grandfather, Ketil Jorundsson, an antiquarian and learned man, was living at Hvamm about that time (1638-70). See *Prolegomena*, § 17.

Kiartan's Stone, in the same neighbourhood, affords a parallel. It is a prominent boulder in Swinedale, shown to every traveller as the rock by which the great hero fought and fell (see Oxford Icelandic Reader, pp. 21-23); but erroneously, as the most cursory inspection of the Saga text will convince any one. The real place is a mile or so away, on the other side of the dale; and the real rock has long ago been broken or fallen into the valley, leaving no trace. The inventors of this false tradition probably only knew AM. 132, in which the scene of Kiartan's death is less minutely described.

Indeed it is very striking that in Iceland, where the local nomenclature is as lively and as rich as that of Ireland itself, apart from the names of the homesteads themselves, no local name is at all certain of preservation. To take examples only from the neighbourhood of the famous seat of Hvamm, we find the *dale* Skeggiadal for

the old Hvammdale, the *river* Hvammsá for the old Orridaá (Troutwater), the *island* Lambey (so called from its use as a weaning fold) now in use for the classical Biarneyjar, where Thorkel was drowned (see Oxford Icelandic Reader, p. 77), the *firths* of Thorsness, Vigrafjord is now called Sauravoge, and Mjovafjord has given way to Nessvoge. To show how rapidly and silently such changes occur, the Editor well remembers when a boy at Kleifar, in Gilsfjord, an old lady, Sigrid, the daughter of the franklin Sweyn, who had once owned the farmstead there, coming to see the old house of her childhood once more before she died. In the course of conversation some one mentioned a little combe on the farm, calling it Arna-hvamm. She caught the word and asked what place was meant, as she did not know the name, and when the place was described, she said, 'We did not call it Arna-hvamm, but Rauðsteina-hvamm.' Here was a place which had changed its name utterly, so that besides herself there was not a soul that knew the old name, within thirty or forty years.

The explanation of this state of things is not very difficult. A pastoral people are obliged to give names to every natural feature in their land, and these names are only used by very few folks, sometimes ten or twelve persons on a single farm, so that there is the greatest chance that many of them will die out in every generation. And when we remember that in Iceland, where the houses are piled up of sods, a man will outlive two or three houses in his lifetime, and change his dwelling at least twice on an average, we can see that it would be a miracle if the local nomenclature were to survive there as it has done in England and Ireland, where the oldest Charters and Legends bear witness to the indestructible character of local tradition in the midst of a fixed and thick population.

An actual instance will perhaps explain this more vividly. When the Editor returned to Iceland after leaving the University, and went to see the old haunts where he lived, at eight or ten, he found nothing but a heap of mouldering turf, of a favourite barn; not even the well-remembered lintel-beam, on which had been carved the first Latin sentence he ever saw, '*Deo confidemus H. et O.*,' remained, so heavy is the hand of time on an Icelandic house.

A few words on the MAP affixed to the present work may be here added. It is the first map of Iceland which is divided according to the old division of Fjórðungs or Quarters, clear and free from the modern notions of Sýslur or Thing-districts which have been so satisfactorily put away for ever by Konrad Maurer. Of course the Things and Godords were never geographical divisions at all, and unless the reader puts all such ideas out of his head, he will often risk forming false beliefs on the Constitution and Society of Classic Iceland.

There is no difficulty about the ancient boundaries of the Quarters, save in one instance, between the South and West; and a little care will soon show that there can be no real doubt on this head. Landnama clearly makes Hvitá the boundary. This is confirmed by Fjarðatal (vol. ii. p. 474), which may be a fragment of Ari's own collectanea, preparing for the Landnama, which work divides the dales on either side of Borgarfjord, as they lie north or south, to their proper Quarters.

Presta-tal (vol. ii. p. 54) again, counting Paul Saulvason of Reykjaholt with the South Quarter priests, points unmistakably the same way.

In *Kristni Saga*, where there is a list of chiefs in the four quarters in 981, the word 'South' has dropped out in the MS. and been put back by the editors in the wrong place, they counting Illugi the Red as a Western man, whereas he belonged to the South. If the word be put in, it should either be just before his name, or next following—a common Icelandic idiom. It should be—'En vestr vóru þá: Ari Marsson . . . Þorsteinn Egilsson. Illugi hinn Rauði, suðr, ok Þorkell Máni . . .;' or, 'En suðr, Illugi hinn Rauði . . .'

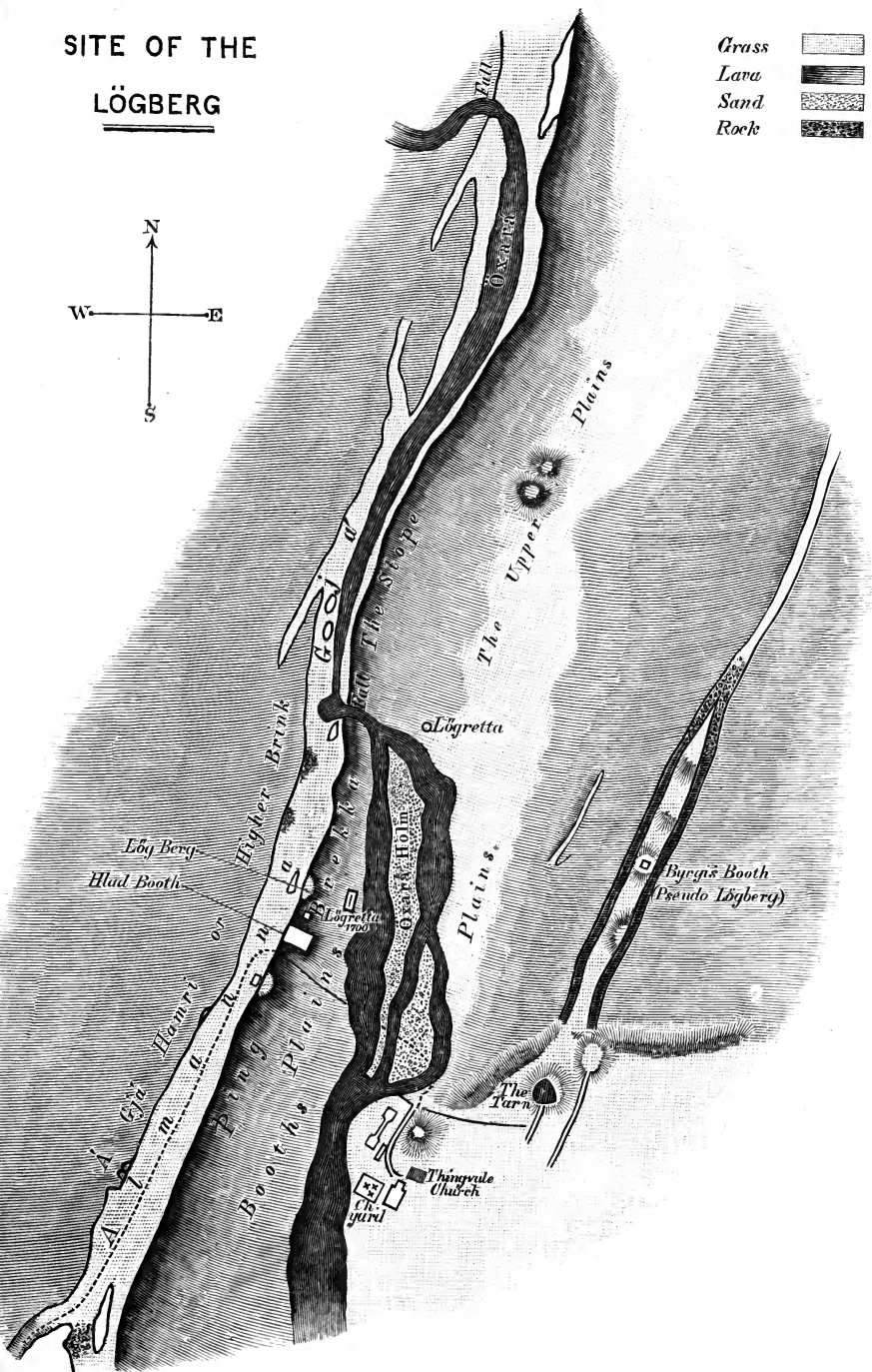
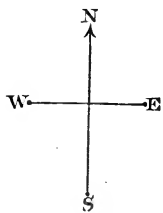
How the modern idea of a division at Hvalsfiord (Whalesfirth) arose can also be explained. Snorri owned Godords on both sides of Borgarfiord and R. Hvitá. When he fell into forfeiture the King granted the whole 'county,' as he considered it, to Thorgils Skarði, who administered it as a whole, and, as we are told, in 1253 (vol. ii. ch. 247, *Thorgils Saga*) took the dues of the Reykjaholt Godord, Paul Saulvason's Godord which belonged to the South Quarter, at Thvera-thing which belonged to the West. Thus when the new Norse Law came in, we can easily understand the district being looked on as a whole and taken as belonging to the West down to Hvalsfiord, although traces of the old division remain in the difference of dues on the two sides of Hvitá. Indeed at this time the old divisions were of little practical or political use, save in showing the Lawmen's districts, though in popular parlance they still remain, and a man is West or East-countryman in Iceland as he is an East Anglian or a 'shire's-man' with us.

It is worth while to state that *every* name on the Map is drawn from the Sagas or Annals, and that though, as it is chiefly intended for Sturlunga, the West is more thickly marked, and the East little touched on, it will serve with a few additions for a useful rough map of the Classic times.

A correction may stand here. In vol. ii. p. 13, l. 18 (Isl. ch. 170), *Heiði* should be read for *Skarðz-heiðe* (cp. the paper copies of B), which has unluckily (from A) slipped into the text. Although the copies of A are nearly all remarkably accurate in names of places and persons, the copyist has been misled here into repeating the word *Skarð*, which occurs in the next line. The Heath of course means, as Arni Magnusson notes, Blue-shaw Heath (*Blá-skóga-heiði*), a famous heath in the interior, and *Skarða-leið* (the Pass-path) is probably the modern *Bruará-skörð* (Bridgewater-path), which takes one to Skalholt.

SITE OF THE LÖGBERG

Grass	
Lava	
Sand	
Rock	

ADDENDA TO PROLEGOMENA, § 25.

THIDREK OF BERN'S SAGA:—

A prose version of the later German form of the Volsung story. As the author says, 'This story is composed from the stories of Dutch men, and also from songs of theirs which they use for the entertainment of great men, and which were written fresh from the deeds themselves which are told of in this story. And even if you should take a man out of every city in the Saxon land, they would all tell the story in one and the same way, for which they may thank their old songs.' He also writes, 'Moreover, the Danes and Swedes can tell many a story concerning these things, some of which they have put into their songs for the entertainment of great men. There are many songs still sung which were made from this story in bygone days. The Norwegians have made tales of part of the story, some of them in verse.'

The diction (rather Norse than Icelandic) is that of the Romantic Sagas, but it is certainly superior to those works in style.

We may guess that it was taken down by a Norse merchant wintering in a 'Dutch burgh' or gathered from the lips of some Hanseatic 'winter sitter' in Norway.

There were three MSS. of the Saga. Two of these, once in the AM. collection, as appears from Arni's lists in AM. 435, must have perished in the fire in 1728, but copies of them exist. They were, one in the East, called 'Eyða-gás' or 'Austfirðingabók,' and one in the South, called 'Bræðra-tungu-bók' (copied by Jón Erlendsson): they would seem to have been oldish vellums, perhaps c. 1280. They contain substantially the same text and preface.

The third, the Stockholm vellum, c. 1250, is of Norse origin, but came early to Sweden, where it was soon translated into Swedish, and from Swedish into Danish, furnishing the popular Northern version of the Thidrik cycle.

It is in five hands (three Norse, two Icelandic), and gives a double text for a great part of the Saga. The hands III-V are full, agreeing in the main with the Icelandic vellums, whilst I and II are an abridgment of the Heimskringla type. Dr. Storm (in an essay, Christiania, 1878) has most ingeniously unravelled the riddle of its origin and relation to the AM. MSS. Briefly put, his theory is—Hand I, Norse, began to write a well-trimmed abridgment of the story, and with the assistance of II, Norse, proceeded some way in his task. When III, Norse, a fresh man, takes up the book, at first he designs to go on abridging, but is soon dissatisfied with this plan, being probably a person of some poetic feeling, so he cancels with his pen (a very rare thing, the Editor knows no other instance) whole pages of the MS. and begins afresh to write out the full old text, omitting however the preface. He is aided by IV and V, Icelanders.

The composer of *Volsunga Saga* knew Thidrek's Saga, and has copied out one chapter and several bits into his work.

LANDRES SAGA:—

This story of 'Lady Olif and Landres her son' is only found inserted in the *Karlamagnus Saga* MSS. of the B type. It is in good Saga-style, and has nothing to do with the rest of the Sagas with which it is found, and should be separately printed. Its origin is also different, as the preface bears witness. 'Sir Biarni Erlingsson of Biarkey (Norway) found this story written and told in the English tongue in Scotland when he sat there through the winter after King Alexander's death (i. e. the winter 1286-87; Sir Biarni died 1314). Now after him Margaret, the daughter of the worshipful Sir Erik, King of Norway, son of King Magnus, took the kingdom, which Margaret was daughter's daughter of Alexander. Wherefore Sir Biarni was sent west to set firm and establish the realm under the maid. But to the end that it might be better known and that men might have more profit and entertainment therefrom, Sir Biarni had it turned out of the English speech into Norse.'

The Saga seems to the Editor (unlike the rest of the *Karlamagnus* cycle which he takes to be of Norse origin) to bear the marks of an Icelandic hand.

It has been a very popular story, telling 'chiefly of the most courteous and the most faithful lady that ever lived in the days of old, and of the worst caitiff that ever was, who put her to sore trial.'

Its fame even reached the Faroes, as the ballad shows:—

'Góða skemtan gera skal hvar eg geng í danz,
Kveð eg um kong Pippin og Olufu dóttur hans:
Stígum fastara á fjöl, spörum ei vorn skó.
Guð mun ráða hvar við drekkum önnur Jól.'

ADDITIONAL EMENDATIONS, ETC.

VOL. I.

Prolegomena, page lxx, line 14, *for* '450' *read* '340'

P. xcii, l. 20, *for* 'mere fragments that' *read* 'more fragments than'

P. xciii, l. 6, *for* 'Dellinge' *read* 'Jellinge'

P. cxii, *for* 'AM. 557' *read* 'AM. 757' (thrice)

P. cxxvi, l. 3. The Stockholm vellum taken by Bishop Thorlak Skulason is No. '12,' not '8.' It was in the present Editor's hands in 1857-58, who then copied it for the Biskupa Sögur.

P. clv, l. 8 from bottom, *for* 'two minor' *read* 'five minor'

P. clxi, l. 5 from bottom, *for* 'Havard' *read* 'Hervor'

P. cxcv, l. 20, *add*—The Volsunga has come down in one vellum, No. 1824 b; of the first page several lines are illegible. The Volsungs Rímur, of the fifteenth century, contain a paraphrase of the first eight chapters of the Saga.

To the list of Romances in § 25 may be added—Blomstrvalla S., paper MSS., edited by Möbius; Drauma Jóns S., in AM. 510; Samsonar S. Fagra, paper MSS., edited in Björner's Kämpadater, 1737.

P. 89, l. 30, *for* 'á Reyri' *read* 'á Ré' (see Munch, vol. iii. p. 48, n.)

P. 364, l. 25, *for* 'hverar' *read* 'þverar'

VOL. II.

P. 164, l. 21, *for* 'sinn mann í sundr hefja' *read* 'munn,' and two lines below *read* 'reyk ok hita'

P. 379, l. 13, *for* 'Scotlandz' *read* 'Scvla d(ottir)'

P. 393, l. 5, *for* 'Sigurðr konungs son' *read* 'Sigurðr erchibyskup'

P. 475, l. 2, *for* 'sunnan' *read* 'útan'

N. B. The draught for the Lögberg Map was taken in 1861 by the late Mr. Biörn Gunnlaugsson, the maker of the large Iceland Map.

The facsimiles were chemityped by Mr. M. Petersen of Copenhagen.

KEY TO THE ROMAN NUMERALS IN THE MAP.

I. Floamanna Saga.	XVIII. Eiriks Rauða Saga,
<i>North.</i>
II. Harðar Saga.	XVIII a. Eiriks Rauða Saga,
<i>West.</i>
III. Egils Saga.	XIX. Þorvaldz Saga viðförla.
IV. Høensa-Þoris Saga.	XX. Svarfdæla Saga.
V. Gunnlaugs Saga.	XXI. Valla-Ljot Saga.
VI. Biarnar Saga.	XXII. Gluma.
VII. Eyrbyggja.	XXIII. Liosvetninga Saga.
VIII. Laxdæla.	XXIV. Reykdæla Saga.
IX. Gull-Þoris Saga.	XXV. Vapnfirðinga Saga.
X. Gísla Saga Surs
sonar.	XXVI. Hrafnkels Saga.
XI. Havarðar Saga.	XXVII. Droplaugar Saga.
XII. Fostbræðra Saga.	XXVIII. Niarðvíkinga Saga.
XIII. Bandamanna Saga.	XXIX. Þorsteins Saga Siðu
Hallz sonar.
XIV. Grettis Saga.	XXX. Þiðrandi þattr.
XV. Heiðarvíga Saga.	XXXI. Níala.
XVI. Kormaks Saga.	
XVII. Vatzdæla Saga.	

January 1886.

Clarendon Press, Oxford

A SELECTION OF

BOOKS

PUBLISHED FOR THE UNIVERSITY BY

HENRY FROWDE,

AT THE OXFORD UNIVERSITY PRESS WAREHOUSE,
AMEN CORNER, LONDON.

ALSO TO BE HAD AT THE

CLARENDON PRESS DEPOSITORY, OXFORD.

[Every book is bound in cloth, unless otherwise described.]

LEXICONS, GRAMMARS, &c.

ANGLO-SAXON.—*An Anglo-Saxon Dictionary*, based on the MS. Collections of the late Joseph Bosworth, D.D., Professor of Anglo-Saxon, Oxford. Edited and enlarged by Prof. T. N. Toller, M.A. (To be completed in four parts.) Parts I and II. A—HWISTLIAN (pp. vi, 576). 1882. 4to. 15s. each.

CHINESE.—*A Handbook of the Chinese Language*. By James Summers. 1863. 8vo. half bound, 1l. 8s.

ENGLISH.—*A New English Dictionary, on Historical Principles*: founded mainly on the materials collected by the Philological Society. Edited by James A. H. Murray, LL.D., President of the Philological Society; with the assistance of many Scholars and men of Science. Part I. A—ANT (pp. xvi, 352). Part II. ANT—BATTEN (pp. viii, 353-704). Imperial 4to. 12s. 6d. each.

— *An Etymological Dictionary of the English Language*. By W. W. Skeat, M.A. *Second Edition*. 1884. 4to. 2l. 4s.

— Supplement to the First Edition of the above. 1884. 4to. 2s. 6d.

— *A Concise Etymological Dictionary of the English Language*. By W. W. Skeat, M.A. *Second Edition*. 1885. Crown 8vo. 5s. 6d.

GREEK.—*A Greek-English Lexicon*, by Henry George Liddell, D.D., and Robert Scott, D.D. Seventh Edition, Revised and Augmented throughout. 1883. 4to. 1l. 16s.

— *A Greek-English Lexicon*, abridged from Liddell and Scott's 4to. edition, chiefly for the use of Schools. Twenty-first Edition. 1884. Square 12mo. 7s. 6d.

— *A copious Greek-English Vocabulary*, compiled from the best authorities. 1850. 24mo. 3s.

— *A Practical Introduction to Greek Accentuation*, by H. W. Chandler, M.A. *Second Edition*. 1881. 8vo. 10s. 6d.

- HEBREW.—*The Book of Hebrew Roots*, by Abu 'l-Walid Marwân ibn Janâh, otherwise called Rabbî Yônâh. Now first edited, with an Appendix, by Ad. Neubauer. 1875. 4to. 2l. 7s. 6d.
- *A Treatise on the use of the Tenses in Hebrew*. By S. R. Driver, D.D. Second Edition, Revised and Enlarged. 1881. Extra fcap. 8vo. 7s. 6d.
- *Hebrew Accentuation of Psalms, Proverbs, and Job*. By William Wickes, D.D. 1881. Demy 8vo. stiff covers, 5s.
- ICELANDIC.—*An Icelandic-English Dictionary*, based on the MS. collections of the late Richard Cleasby. Enlarged and completed by G. Vigfússon, M.A. With an Introduction, and Life of Richard Cleasby, by G. Webbe Dasent, D.C.L. 1874. 4to. 3l. 7s.
- *A List of English Words the Etymology of which is illustrated by comparison with Icelandic*. Prepared in the form of an APPENDIX to the above. By W. W. Skeat, M.A. 1876. stitched, 2s.
- *An Icelandic Prose Reader*, with Notes, Grammar and Glossary, by Dr. Gudbrand Vigfússon and F. York Powell, M.A. 1879. Extra fcap. 8vo. 10s. 6d.
- LATIN.—*A Latin Dictionary*, founded on Andrews' edition of Freund's Latin Dictionary, revised, enlarged, and in great part rewritten by Charlton T. Lewis, Ph.D., and Charles Short, LL.D. 1879. 4to. 1l. 5s.
- MELANESIAN.—*The Melanesian Languages*. By R. H. Codrington, D.D., of the Melanesian Mission, Fellow of Wadham College, Oxford. 8vo. 18s. *Just Published*.
- SANSKRIT.—*A Practical Grammar of the Sanskrit Language*, arranged with reference to the Classical Languages of Europe, for the use of English Students, by Monier Williams, M.A. Fourth Edition, 1877. 8vo. 15s.
- *A Sanskrit-English Dictionary*, Etymologically and Philologically arranged, with special reference to Greek, Latin, German, Anglo-Saxon, English, and other cognate Indo-European Languages. By Monier Williams, M.A. 1872. 4to. 4l. 14s. 6d.
- *Nalopâkhyânam*. Story of Nala, an Episode of the Mahâ-Bhârata: the Sanskrit text, with a copious Vocabulary, and an improved version of Dean Milman's Translation, by Monier Williams, M.A. Second Edition, Revised and Improved. 1879. 8vo. 15s.
- *Sakuntalâ*. A Sanskrit Drama, in Seven Acts. Edited by Monier Williams, M.A. Second Edition, 1876. 8vo. 21s.
- SYRIAC.—*Thesaurus Syriacus*: collegerunt Quatremère, Bernstein, Lorsbach, Arnoldi, Agrell, Field, Roediger: edidit R. Payne Smith, S.T.P. Fasc. I-VI. 1868-83. sm. fol. each, 1l. 1s. Vol. I, containing Fasc. I-V, sm. fol. 5l. 5s.
- *The Book of Kalilah and Dimnah*. Translated from Arabic into Syriac. Edited by W. Wright, LL.D. 1884. 8vo. 21s.

GREEK CLASSICS, &c.

- Aristophanes*: A Complete Concordance to the Comedies and Fragments. By Henry Dunbar, M.D. 4to. 1*l.* 1*s.*
- Aristotle*: *The Politics*, translated into English, with Introduction, Marginal Analysis, Notes, and Indices, by B. Jowett, M.A. Medium 8vo. 2 vols. 21*s.* *Just Published.*
- Heracliti Ephesii Reliquiae*. Recensuit I. Bywater, M.A. Appendicis loco additae sunt Diogenis Laertii Vita Heracliti, Particulae Hippocratei De Diaeta Libri Primi, Epistolae Heracliteae. 1877. 8vo. 6*s.*
- Herculanensium Voluminum*. Partes II. 1824. 8vo. 10*s.*
- Fragmenta Herculanensia*. A Descriptive Catalogue of the Oxford copies of the Herculean Rolls, together with the texts of several papyri, accompanied by facsimiles. Edited by Walter Scott, M.A., Fellow of Merton College, Oxford. Royal 8vo. *cloth*, 21*s.* *Just Published.*
- Homer*: A Complete Concordance to the Odyssey and Hymns of Homer; to which is added a Concordance to the Parallel Passages in the Iliad, Odyssey, and Hymns. By Henry Dunbar, M.D. 1880. 4to. 1*l.* 1*s.*
- *Scholia Graeca in Iliadem*. Edited by Professor W. Dindorf, after a new collation of the Venetian MSS. by D. B. Monro, M.A., Provost of Oriel College. 4 vols. 8vo. 2*l.* 10*s.* Vols. V and VI. *In the Press.*
- *Scholia Graeca in Odysseam*. Edidit Guil. Dindorfius. Tomi II. 1855. 8vo. 15*s.* 6*d.*
- Plato*: *Apology*, with a revised Text and English Notes, and a Digest of Platonic Idioms, by James Riddell, M.A. 1878. 8vo. 8*s.* 6*d.*
- *Philebus*, with a revised Text and English Notes, by Edward Poste, M.A. 1860. 8vo. 7*s.* 6*d.*
- *Sophistes and Politicus*, with a revised Text and English Notes, by L. Campbell, M.A. 1867. 8vo. 18*s.*
- *Theaetetus*, with a revised Text and English Notes, by L. Campbell, M.A. Second Edition. 8vo. 10*s.* 6*d.*
- *The Dialogues*, translated into English, with Analyses and Introductions, by B. Jowett, M.A. A new Edition in 5 volumes, medium 8vo. 1875. 3*l.* 10*s.*
- *The Republic*, translated into English, with an Analysis and Introduction, by B. Jowett, M.A. Medium 8vo. 12*s.* 6*d.*
- Thucydides*: Translated into English, with Introduction, Marginal Analysis, Notes, and Indices. By B. Jowett, M.A. 2 vols. 1881. Medium 8vo. 1*l.* 12*s.*

THE HOLY SCRIPTURES, &c.

STUDIA BIBLICA.—Essays in Biblical Archæology and Criticism, and kindred subjects. By Members of the University of Oxford. 8vo. 10s. 6d.

ENGLISH.—*The Holy Bible in the earliest English Versions*, made from the Latin Vulgate by John Wycliffe and his followers: edited by the Rev. J. Forshall and Sir F. Madden. 4 vols. 1850. Royal 4to. 3l. 3s.

[Also reprinted from the above, with Introduction and Glossary by W. W. Skeat, M.A.]

— *The Books of Job, Psalms, Proverbs, Ecclesiastes, and the Song of Solomon*: according to the Wycliffite Version made by Nicholas de Hereford, about A.D. 1381, and Revised by John Purvey, about A.D. 1388. Extra fcap. 8vo. 3s. 6d.

— *The New Testament in English*, according to the Version by John Wycliffe, about A.D. 1380, and Revised by John Purvey, about A.D. 1388. Extra fcap. 8vo. 6s.]

— *The Holy Bible*: an exact reprint, page for page, of the Authorised Version published in the year 1611. Demy 4to. half bound, 1l. 1s.

— *The Psalter, or Psalms of David, and certain Canticles*, with a Translation and Exposition in English, by Richard Rolle of Hampole. Edited by H. R. Bramley, M.A., Fellow of S. M. Magdalen College, Oxford. With an Introduction and Glossary. Demy 8vo. 1l. 1s.

— *Lectures on Ecclesiastes*. Delivered in Westminster Abbey by the Very Rev. George Granville Bradley, D.D., Dean of Westminster. Crown 8vo. 4s. 6d. *Just Published*.

GOTHIC.—*The Gospel of St. Mark in Gothic*, according to the translation made by Wulfila in the Fourth Century. Edited with a Grammatical Introduction and Glossarial Index by W. W. Skeat, M.A. Extra fcap. 8vo. 4s.

GREEK.—*Vetus Testamentum ex Versione Septuaginta Interpretum secundum exemplar Vaticanum Romae editum. Accedit potior varietas Codicis Alexandrini. Tomi III. Editio Altera.* 18mo. 18s.

— *Origenis Hexaplorum* quae supersunt; sive, Veterum Interpretum Graecorum in totum Vetus Testamentum Fragmenta. Edidit Fridericus Field, A.M. 2 vols. 1875. 4to. 5l. 5s.

— *The Book of Wisdom*: the Greek Text, the Latin Vulgate, and the Authorised English Version; with an Introduction, Critical Apparatus, and a Commentary. By William J. Deane, M.A. Small 4to. 12s. 6d.

— *Novum Testamentum Graece. Antiquissimorum Codicum Textus in ordine parallelo dispositi. Accedit collatio Codicis Sinaitici.* Edidit E. H. Harrell, S.T.B. Tomi III. 1864. 8vo. half morocco, 2l. 12s. 6d.

GREEK.—*Novum Testamentum Graece*. Accedunt parallela S. Scripturae loca, necnon vetus capitulorum notatio et canones Eusebii. Edidit Carolus Lloyd, S. T. P. R. 18mo. 3s.

The same on writing paper, with large margin, 10s.

— *Novum Testamentum Graece* juxta Exemplar Millianum. 18mo. 2s. 6d.

The same on writing paper, with large margin, 9s.

— *Evangelia Sacra Graece*. Fcap. 8vo. limp, 1s. 6d.

— *The Greek Testament*, with the Readings adopted by the Revisers of the Authorised Version:—

(1) Pica type, with Marginal References. Demy 8vo. 10s. 6d.

(2) Long Primer type. Fcap. 8vo. 4s. 6d.

(3) The same, on writing paper, with wide margin, 15s.

— *The Parallel New Testament*, Greek and English; being the Authorised Version, 1611; the Revised Version, 1881; and the Greek Text followed in the Revised Version. 8vo. 12s. 6d.

The Revised Version is the joint property of the Universities of Oxford and Cambridge.

— *Canon Muratorianus*: the earliest Catalogue of the Books of the New Testament. Edited with Notes and a Facsimile of the MS. in the Ambrosian Library at Milan, by S. P. Tregelles, LL.D. 1867. 4to. 10s. 6d.

— *Outlines of Textual Criticism applied to the New Testament*. By C. E. Hammond, M.A. Fourth Edition. Extra fcap. 8vo. 3s. 6d.

HEBREW, etc.—*The Psalms in Hebrew without points*. 1879. Crown 8vo. 3s. 6d.

— *A Commentary on the Book of Proverbs*. Attributed to Abraham Ibn Ezra. Edited from a MS. in the Bodleian Library by S. R. Driver, M.A. Crown 8vo. paper covers, 3s. 6d.

— *The Book of Tobit*. A Chaldee Text, from a unique MS. in the Bodleian Library; with other Rabbinical Texts, English Translations, and the Itala. Edited by Ad. Neubauer, M.A. 1878. Crown 8vo. 6s.

— *Horae Hebraicae et Talmudicae*, a J. Lightfoot. A new Edition, by R. Gandell, M.A. 4 vols. 1859. 8vo. 1l. 1s.

LATIN.—*Libri Psalmorum* Versio antiqua Latina, cum Paraphrasi Anglo-Saxonica. Edidit B. Thorpe, F.A.S. 1835. 8vo. 10s. 6d.

— *Old-Latin Biblical Texts: No. I*. The Gospel according to St. Matthew from the St. Germain MS. (g). Edited with Introduction and Appendices by John Wordsworth, M.A. Small 4to., stiff covers, 6s.

OLD-FRENCH.—*Libri Psalmorum* Versio antiqua Gallica e Cod. MS. in Bibl. Bodleiana adservato, una cum Versione Metrica aliisque Monumentis pervetustis. Nunc primum descriptis et edidit Franciscus Michel, Phil. Doc. 1860. 8vo. 10s. 6d.

FATHERS OF THE CHURCH, &c.

- St. Athanasius: Historical Writings*, according to the Benedictine Text. With an Introduction by William Bright, D.D. 1881. Crown 8vo. 10s. 6d.
- *Orations against the Arians*. With an Account of his Life by William Bright, D.D. 1873. Crown 8vo. 9s.
- St. Augustine: Select Anti-Pelagian Treatises*, and the Acts of the Second Council of Orange. With an Introduction by William Bright, D.D. Crown 8vo. 9s.
- Canons of the First Four General Councils* of Nicæa, Constantinople, Ephesus, and Chalcedon. 1877. Crown 8vo. 2s. 6d.
- *Notes on the Canons of the First Four General Councils*. By William Bright, D.D. 1882. Crown 8vo. 5s. 6d.
- Cyrilli Archiepiscopi Alexandrini in XII Prophetas*. Edidit P. E. Pusey, A.M. Tomi II. 1868. 8vo. cloth. 2l. 2s.
- *in D. Joannis Evangelium*. Accedunt Fragmenta varia necnon Tractatus ad Tiberium Diaconum duo. Edidit post Aubertum P. E. Pusey, A.M. Tomi III. 1872. 8vo. 2l. 5s.
- *Commentarii in Lucae Evangelium* quae supersunt Syriace. E MSS. apud Mus. Britan. edidit R. Payne Smith, A.M. 1858. 4to. 1l. 2s.
- Translated by R. Payne Smith, M.A. 2 vols. 1859. 8vo. 14s.
- Ephraemi Syri*, Rabulae Episcopi Edesseni, Balaei, aliorumque Opera Selecta. E Codd. Syriacis MSS. in Museo Britannico et Bibliotheca Bodleiana asservatis primus edidit J. J. Overbeck. 1865. 8vo. 1l. 1s.
- Eusebius' Ecclesiastical History*, according to the text of Burton, with an Introduction by William Bright, D.D. 1881. Crown 8vo. 8s. 6d.
- Irenæus: The Third Book of St. Irenæus*, Bishop of Lyons, against Heresies. With short Notes and a Glossary by H. Deane, B.D. 1874. Crown 8vo. 5s. 6d.
- Patrum Apostolicorum*, S. Clementis Romani, S. Ignatii, S. Polycarpi, quae supersunt. Edidit Guil. Jacobson, S.T.P.R. Tomi II. Fourth Edition, 1863. 8vo. 1l. 1s.
- Socrates' Ecclesiastical History*, according to the Text of Hussey, with an Introduction by William Bright, D.D. 1878. Crown 8vo. 7s. 6d.

ECCLESIASTICAL HISTORY, BIOGRAPHY, &c.

Ancient Liturgy of the Church of England, according to the uses of Sarum, York, Hereford, and Bangor, and the Roman Liturgy arranged in parallel columns, with preface and notes. By William Maskell, M.A. Third Edition. 1882. 8vo. 15s.

Baedae Historia Ecclesiastica. Edited, with English Notes, by G. H. Moberly, M.A. 1881. Crown 8vo. 10s. 6d.

Bright (W.). Chapters of Early English Church History. 1878. 8vo. 12s.

Burnet's History of the Reformation of the Church of England. A new Edition. Carefully revised, and the Records collated with the originals, by N. Pocock, M.A. 7 vols. 1865. 8vo. Price reduced to 1l. 10s.

Councils and Ecclesiastical Documents relating to Great Britain and Ireland. Edited, after Spelman and Wilkins, by A. W. Haddan, B.D., and W. Stubbs, M.A. Vols. I. and III. 1869-71. Medium 8vo. each 1l. 1s.

Vol. II. Part I. 1873. Medium 8vo. 10s. 6d.

Vol. II. Part II. 1878. Church of Ireland; Memorials of St. Patrick. Stiff covers, 3s. 6d.

Hamilton (John, Archbishop of St. Andrews), The Catechism of. Edited, with Introduction and Glossary, by Thomas Graves Law. With a Preface by the Right Hon. W. E. Gladstone. 8vo. 12s. 6d.

Hammond (C. E.). Liturgies, Eastern and Western. Edited, with Introduction, Notes, and Liturgical Glossary. 1878. Crown 8vo. 10s. 6d.

An Appendix to the above. 1879. Crown 8vo. paper covers, 1s. 6d.

John, Bishop of Ephesus. The Third Part of his Ecclesiastical History. [In Syriac.] Now first edited by William Cureton, M.A. 1853. 4to. 1l. 12s.

— Translated by R. Payne Smith, M.A. 1860. 8vo. 10s.

Leofric Missal, The, as used in the Cathedral of Exeter during the Episcopate of its first Bishop, A.D. 1050-1072; together with some Account of the Red Book of Derby, the Missal of Robert of Jumieges, and a few other early MS. Service Books of the English Church. Edited, with Introduction and Notes, by F. E. Warren, B.D. 4to. half morocco, 35s.

Monumenta Ritualia Ecclesiae Anglicanae. The occasional Offices of the Church of England according to the old use of Salisbury, the Prymer in English, and other prayers and forms, with dissertations and notes. By William Maskell, M.A. Second Edition. 1882. 3 vols. 8vo. 2l. 10s.

Records of the Reformation. The Divorce, 1527-1533. Mostly now for the first time printed from MSS. in the British Museum and other libraries. Collected and arranged by N. Pocock, M.A. 1870. 2 vols. 8vo. 1l. 16s.

- Shirley (W. W.). Some Account of the Church in the Apostolic Age.* Second Edition, 1874. Fcap. 8vo. 3s. 6d.
- Stubbs (W.). Registrum Sacrum Anglicanum.* An attempt to exhibit the course of Episcopal Succession in England. 1858. Small 4to. 8s. 6d.
- Warren (F. E.). Liturgy and Ritual of the Celtic Church.* 1881. 8vo. 14s.

ENGLISH THEOLOGY.

- Butler's Works*, with an Index to the Analogy. 2 vols. 1874. 8vo. 11s. Also separately,
Sermons, 5s. 6d. *Analogy of Religion*, 5s. 6d.
- Greswell's Harmonia Evangelica.* Fifth Edition. 8vo. 1855. 9s. 6d.
- Heurtley's Harmonia Symbolica: Creeds of the Western Church.* 1858. 8vo. 6s. 6d.
- Homilies appointed to be read in Churches.* Edited by J. Griffiths, M.A. 1859. 8vo. 7s. 6d.
- Hooker's Works*, with his life by Walton, arranged by John Keble, M.A. Sixth Edition, 1874. 3 vols. 8vo. 1l. 11s. 6d.
- the text as arranged by John Keble, M.A. 2 vols. 1875. 8vo. 11s.
- Fewel's Works.* Edited by R. W. Jelf, D.D. 8 vols. 1848. 8vo. 1l. 10s.
- Pearson's Exposition of the Creed.* Revised and corrected by E. Burton, D.D. Sixth Edition, 1877. 8vo. 10s. 6d.
- Waterland's Review of the Doctrine of the Eucharist*, with a Preface by the late Bishop of London. Crown 8vo. 6s. 6d.
- *Works*, with Life, by Bp. Van Mildert. A new Edition, with copious Indexes. 6 vols. 1856. 8vo. 2l. 11s.
- Wheatly's Illustration of the Book of Common Prayer.* A new Edition, 1846. 8vo. 5s.
- Wyclif. A Catalogue of the Original Works of John Wyclif*, by W. W. Shirley, D.D. 1865. 8vo. 3s. 6d.
- *Select English Works.* By T. Arnold, M.A. 3 vols. 1869–1871. 8vo. Price reduced to 1l. 1s.
- *Triologus.* With the Supplement now first edited. By Gotthard Lechler. 1869. 8vo. Price reduced to 7s.

HISTORICAL AND DOCUMENTARY WORKS.

- British Barrows*, a Record of the Examination of Sepulchral Mounds in various parts of England. By William Greenwell, M.A., F.S.A. Together with Description of Figures of Skulls, General Remarks on Prehistoric Crania, and an Appendix by George Rolleston, M.D., F.R.S. 1877. Medium 8vo. 25s.
- Britton. A Treatise upon the Common Law of England*, composed by order of King Edward I. The French Text carefully revised, with an English Translation, Introduction, and Notes, by F. M. Nichols, M.A. 2 vols. 1865. Royal 8vo. 1l. 16s.
- Clarendon's History of the Rebellion and Civil Wars in England*. 7 vols. 1839. 18mo. 1l. 1s.
- Clarendon's History of the Rebellion and Civil Wars in England*. Also his *Life*, written by himself, in which is included a Continuation of his *History of the Grand Rebellion*. With copious Indexes. In one volume, royal 8vo. 1842. 1l. 2s.
- Clinton's Epitome of the Fasti Hellenici*. 1851. 8vo. 6s. 6d.
- *Epitome of the Fasti Romani*. 1854. 8vo. 7s.
- Corpus Poeticum Boreale*. The Poetry of the Old Northern Tongue, from the Earliest Times to the Thirteenth Century. Edited, classified, and translated, with Introduction, Excursus, and Notes, by Gudbrand Vigfússon, M.A., and F. York Powell, M.A. 2 vols. 1883. 8vo. 42s.
- Freeman (E. A.). History of the Norman Conquest of England; its Causes and Results*. In Six Volumes. 8vo. 5l. 9s. 6d.
- Freeman (E. A.). The Reign of William Rufus and the Accession of Henry the First*. 2 vols. 8vo. 1l. 16s.
- Gascoigne's Theological Dictionary* ("Liber Veritatum"): Selected Passages, illustrating the condition of Church and State, 1403-1458. With an Introduction by James E. Thorold Rogers, M.P. Small 4to. 10s. 6d.
- Magna Carta*, a careful Reprint. Edited by W. Stubbs, M.A. 1879. 4to. stitched, 1s.
- Passio et Miracula Beati Olavi*. Edited from a Twelfth-Century MS. in the Library of Corpus Christi College, Oxford, with an Introduction and Notes, by Frederick Metcalfe, M.A. Small 4to. stiff covers, 6s.
- Protests of the Lords*, including those which have been expunged, from 1624 to 1874; with Historical Introductions. Edited by James E. Thorold Rogers, M.A. 1875. 3 vols. 8vo. 2l. 2s.
- Rogers (J. E. T.). History of Agriculture and Prices in England, A.D. 1259-1793*.
 Vols. I and II (1259-1400). 1866. 8vo. 2l. 2s.
 Vols. III and IV (1401-1582). 1882. 8vo. 2l. 10s.

Saxon Chronicles (Two of the) parallel, with Supplementary Extracts from the Others. Edited, with Introduction, Notes, and a Glossarial Index, by J. Earle, M.A. 1865. 8vo. 16s.

Sturlunga Saga, including the *Islendinga Saga* of Lawman Sturla Thordsson and other works. Edited by Dr. Gudbrand Vigfússon. In 2 vols. 1878. 8vo. 2l. 2s.

York Plays. The Plays performed by the Crafts or Mysteries of York on the day of Corpus Christi in the 14th, 15th, and 16th centuries. Now first printed from the unique manuscript in the Library of Lord Ashburnham. Edited with Introduction and Glossary by Lucy Toulmin Smith. 8vo. 21s.

Statutes made for the University of Oxford, and for the Colleges and Halls therein, by the University of Oxford Commissioners. 1882. 8vo. 12s. 6d.

Statuta Universitatis Oxoniensis. 1885. 8vo. 5s.

The Examination Statutes for the Degrees of B.A., B. Mus., B.C.L., and B.M. Revised to Trinity Term, 1885. 8vo. sewed, 1s.

The Student's Handbook to the University and Colleges of Oxford. Extra fcap. 8vo. 2s. 6d.

The Oxford University Calendar for the year 1886. Crown 8vo. 4s. 6d.

The present Edition includes all Class Lists and other University distinctions for the five years ending with 1885.

Also, supplementary to the above, price 5s. (pp. 608),

The Honours Register of the University of Oxford. A complete Record of University Honours, Officers, Distinctions, and Class Lists; of the Heads of Colleges, &c., &c., from the Thirteenth Century to 1883.

MATHEMATICS, PHYSICAL SCIENCE, &c.

Acland (H. W., M.D., F.R.S.). *Synopsis of the Pathological Series in the Oxford Museum*. 1867. 8vo. 2s. 6d.

Astronomical Observations made at the University Observatory, Oxford, under the direction of C. Pritchard, M.A. No. 1. 1878. Royal 8vo. paper covers, 3s. 6d.

De Bary (Dr. A.) Comparative Anatomy of the Vegetative Organs of the Phanerogams and Ferns. Translated and Annotated by F. O. Bower, M.A., F.L.S., and D. H. Scott, M.A., Ph.D., F.L.S. With two hundred and forty-one woodcuts and an Index. Royal 8vo., half morocco, 1l. 2s. 6d.

Müller (F.). On certain Variations in the Vocal Organs of the Passeres that have hitherto escaped notice. Translated by F. J. Bell, B.A., and edited, with an Appendix, by A. H. Garrod, M.A., F.R.S. With Plates. 1878. 4to. paper covers, 7s. 6d.

Price (Bartholomew, M.A., F.R.S.). Treatise on Infinitesimal Calculus.

Vol. I. Differential Calculus. Second Edition. 8vo. 14s. 6d.

Vol. II. Integral Calculus, Calculus of Variations, and Differential Equations. Second Edition, 1865. 8vo. 18s.

Vol. III. Statics, including Attractions; Dynamics of a Material Particle. Second Edition, 1868. 8vo. 16s.

Vol. IV. Dynamics of Material Systems; together with a chapter on Theoretical Dynamics, by W. F. Donkin, M.A., F.R.S. 1862. 8vo. 16s.

Rigaud's Correspondence of Scientific Men of the 17th Century, with Table of Contents by A. de Morgan. and Index by the Rev. J. Rigaud, M.A. 2 vols. 1841-1862. 8vo. 18s. 6d.

Rolleston (George, M.D., F.R.S.). Scientific Papers and Addresses. Arranged and Edited by William Turner, M.B., F.R.S. With a Biographical Sketch by Edward Tylor, F.R.S. With Portrait, Plates, and Woodcuts. 2 vols. 8vo. 1l. 4s.

Sachs' Text-Book of Botany, Morphological and Physiological. A New Edition. Translated by S. H. Vines, M.A. 1882. Royal 8vo., half morocco, 1l. 11s. 6d.

Westwood (F. O., M.A., F.R.S.). Thesaurus Entomologicus Hopeianus, or a Description of the rarest Insects in the Collection given to the University by the Rev. William Hope. With 40 Plates. 1874. Small folio, half morocco, 7l. 10s.

The Sacred Books of the East.

TRANSLATED BY VARIOUS ORIENTAL SCHOLARS, AND EDITED BY
F. MAX MÜLLER.

[Demy 8vo. cloth.]

Vol. I. The Upanishads. Translated by F. Max Müller.
Part I. The *Kāândogya*-upanishad, The *Talavakāra*-upanishad, The *Aitareya-āraṇyaka*, The *Kaushītaki-brāhmaṇa*-upanishad, and The *Vāgasaneyi-samhitā*-upanishad. 10s. 6d.

Vol. II. The Sacred Laws of the Āryas, as taught in the Schools of Apastamba, Gautama, Vāsishṭha, and Baudhāyana. Translated by Prof. Georg Bühler. Part I. Apastamba and Gautama. 10s. 6d.

- Vol. III. The Sacred Books of China. The Texts of Confucianism. Translated by James Legge. Part I. The Shû King, The Religious portions of the Shih King, and The Hsiâo King. 12s. 6d.
- Vol. IV. The Zend-Avesta. Translated by James Darmesteter. Part I. The Vendîdâd. 10s. 6d.
- Vol. V. The Pahlavi Texts. Translated by E. W. West. Part I. The Bundahis, Bahman Yast, and Shâyast lâ-shâyast. 12s. 6d.
- Vols. VI and IX. The Qur'ân. Parts I and II. Translated by E. H. Palmer. 21s.
- Vol. VII. The Institutes of Vishnu. Translated by Julius Jolly. 10s. 6d.
- Vol. VIII. The Bhagavadgîtâ, with The Sanatsugâtîya, and The Anugîtâ. Translated by Kâshinâth Trimbak Telang. 10s. 6d.
- Vol. X. The Dhammapada, translated from Pâli by F. Max Müller; and The Sutta-Nipâta, translated from Pâli by V. Fausböll; being Canonical Books of the Buddhists. 10s. 6d.
- Vol. XI. Buddhist Suttas. Translated from Pâli by T. W. Rhys Davids. 1. The Mahâparinibbâna Suttanta; 2. The Dhamma-kakkappavattana Sutta; 3. The Tevîgga Suttanta; 4. The Akankheyya Sutta; 5. The Âetokhila Sutta; 6. The Mahâ-sudassana Suttanta; 7. The Sabbâsava Sutta. 10s. 6d.
- Vol. XII. The Satapatha-Brâhmana, according to the Text of the Mâdhyandina School. Translated by Julius Eggeling. Part I. Books I and II. 12s. 6d.
- Vol. XIII. Vinaya Texts. Translated from the Pâli by T. W. Rhys Davids and Hermann Oldenberg. Part I. The Pâtimokkha. The Mahâvagga, I-IV. 10s. 6d.
- Vol. XIV. The Sacred Laws of the Âryas, as taught in the Schools of Apastamba, Gautama, Vâsishtha and Baudhâyana. Translated by Georg Bühler. Part II. Vâsishtha and Baudhâyana. 10s. 6d.
- Vol. XV. The Upanishads. Translated by F. Max Müller. Part II. The Katha-upanishad, The Mundaka-upanishad, The Taittirîyaka-upanishad, The Brîhadâraṇyaka-upanishad, The Svetâsvatara-upanishad, The Prasna-upanishad, and The Maitrâyaṇa-Brâhmana-upanishad. 10s. 6d.
- Vol. XVI. The Sacred Books of China. The Texts of Confucianism. Translated by James Legge. Part II. The Yi King. 10s. 6d.
- Vol. XVII. Vinaya Texts. Translated from the Pâli by T. W. Rhys Davids and Hermann Oldenberg. Part II. The Mahâvagga, V-X. The Kullavagga, I-III. 10s. 6d.

- Vol. XVIII. Pahlavi Texts. Translated by E. W. West.
Part II. The *Dâdistân-i Dînik* and The Epistles of *Mânûsîhar*. 12s. 6d.
- Vol. XIX. The Fo-sho-hing-tsan-king. A Life of Buddha
by Asvaghosha Bodhisattva, translated from Sanskrit into Chinese by Dharmaraksha, A.D. 420, and from Chinese into English by Samuel Beal. 10s. 6d.
- Vol. XX. Vinaya Texts. Translated from the Pâli by T. W.
Rhys Davids and Hermann Oldenberg. Part III. The *Kûllavagga*, IV-XII.
10s. 6d.
- Vol. XXI. The Saddharma-pundarîka; or, the Lotus of the
True Law. Translated by H. Kern. 12s. 6d.
- Vol. XXII. Gâina-Sûtras. Translated from Prâkrit by Her-
mann Jacobi. Part I. The *Âkârânga-Sûtra*. The *Kalpa-Sûtra*. 10s. 6d.
- Vol. XXIII. The Zend-Avesta. Translated by James Dar-
mesteter. Part II. The *Sîrôzahs*, *Yasts*, and *Nyâyis*. 10s. 6d.
- Vol. XXIV. Pahlavi Texts. Translated by E. W. West.
Part III. *Dînâ-i Manûg-i Khirad*, *Sikand-gûmânîk*, and *Sad-Dar*. 10s. 6d.

Second Series.

- Vol. XXVI. The Satapatha-Brâhmaṇa. Translated by
Julius Eggeling. Part II. 12s. 6d. *Just Published*.
- Vols. XXVII and XXVIII. The Sacred Books of China.
The Texts of Confucianism. Translated by James Legge. Parts III and IV.
The *Lî Kî*, or Collection of Treatises on the Rules of Propriety, or Ceremonial
Usages. 25s. *Just Published*.

The following Volumes are in the Press:—

- Vol. XXV. Manu. Translated by Georg Bühler.
- Vols. XXIX and XXX. The *Grihya-sûtras*, Rules of Vedic
Domestic Ceremonies. Translated by Hermann Oldenberg. Parts I and II.
- Vol. XXXI. The Zend-Avesta. Part III. The *Yazna*,
Visparad, *Afrîgân*, and *Gâhs*. Translated by the Rev. L. H. Mills.
- Vol. XXXII. Vedic Hymns. Translated by F. Max Müller.
Part I.

* * * *The Second Series will consist of Twenty-Four Volumes.*

Clarendon Press Series

I. ENGLISH.

- A First Reading Book.* By Marie Eichens of Berlin; and edited by Anne J. Clough. Extra fcap. 8vo. stiff covers, 4*d.*
- Oxford Reading Book, Part I.* For Little Children. Extra fcap. 8vo. stiff covers, 6*d.*
- Oxford Reading Book, Part II.* For Junior Classes. Extra fcap. 8vo. stiff covers, 6*d.*
- An Elementary English Grammar and Exercise Book.* By O. W. Tancock, M.A. Second Edition. Extra fcap. 8vo. 1*s.* 6*d.*
- An English Grammar and Reading Book, for Lower Forms in Classical Schools.* By O. W. Tancock, M.A. Fourth Edition. Extra fcap. 8vo. 3*s.* 6*d.*
- Typical Selections from the best English Writers, with Introductory Notices.* Second Edition. In Two Volumes. Extra fcap. 8vo. 3*s.* 6*d.* each.
- Vol. I. Latimer to Berkeley. Vol. II. Pope to Macaulay.
- Shairp (F. C., LL.D.). Aspects of Poetry; being Lectures delivered at Oxford.* Crown 8vo. 10*s.* 6*d.*
-
- A Book for the Beginner in Anglo-Saxon.* By John Earle, M.A. Third Edition. Extra fcap. 8vo. 2*s.* 6*d.*
- An Anglo-Saxon Reader.* In Prose and Verse. With Grammatical Introduction, Notes, and Glossary. By Henry Sweet, M.A. Fourth Edition, Revised and Enlarged. Extra fcap. 8vo. 8*s.* 6*d.*
- An Anglo-Saxon Primer, with Grammar, Notes, and Glossary.* By the same Author. Second Edition. Extra fcap. 8vo. 2*s.* 6*d.*
- Old English Reading Primers; edited by Henry Sweet, M.A.*
- I. Selected Homilies of Ælfric. Extra fcap. 8vo., stiff covers, 1*s.* 6*d.*
- II. Extracts from Alfred's Orosius. Extra fcap. 8vo., stiff covers, 1*s.* 6*d.*
- First Middle English Primer, with Grammar and Glossary.* By the same Author. Extra fcap. 8vo. 2*s.*
- The Philology of the English Tongue.* By J. Earle, M.A. Third Edition. Extra fcap. 8vo. 7*s.* 6*d.*
- A Handbook of Phonetics, including a Popular Exposition of the Principles of Spelling Reform.* By H. Sweet, M.A. Extra fcap. 8vo. 4*s.* 6*d.*
- Elementarbuch des Gesprochenen Englisch.* Grammatik, Texte und Glossar. Von Henry Sweet. Extra fcap. 8vo., stiff covers, 2*s.* 6*d.*

The Ormulum; with the Notes and Glossary of Dr. R. M. White. Edited by R. Holt, M.A. 1878. 2 vols. Extra fcap. 8vo. 21s.

English Plant Names from the Tenth to the Fifteenth Century. By J. Earle, M.A. Small fcap. 8vo. 5s.

Specimens of Early English. A New and Revised Edition. With Introduction, Notes, and Glossarial Index. By R. Morris, LL.D., and W. W. Skeat, M.A.

Part I. From Old English Homilies to King Horn (A.D. 1150 to A.D. 1300). Second Edition. Extra fcap. 8vo. 9s.

Part II. From Robert of Gloucester to Gower (A.D. 1298 to A.D. 1393). Second Edition. Extra fcap. 8vo. 7s. 6d.

Specimens of English Literature, from the 'Ploughmans Crede' to the 'Shepherd's Calendar' (A.D. 1394 to A.D. 1579). With Introduction, Notes, and Glossarial Index. By W. W. Skeat, M.A. Extra fcap. 8vo. 7s. 6d.

The Vision of William concerning Piers the Plowman, by William Langland. Edited, with Notes, by W. W. Skeat, M.A. Third Edition. Extra fcap. 8vo. 4s. 6d.

Chaucer. I. *The Prologue to the Canterbury Tales*; the Knights Tale; The Nonne Prestes Tale. Edited by R. Morris, Editor of *Specimens of Early English*, &c., &c. Fifty-first Thousand. Extra fcap. 8vo. 2s. 6d.

— II. *The Prioresses Tale*; *Sir Thopas*; The Monkes Tale; The Clerkes Tale; The Squieres Tale, &c. Edited by W. W. Skeat, M.A. Second Edition. Extra fcap. 8vo. 4s. 6d.

— III. *The Tale of the Man of Lawe*; The Pardoneres Tale; The Second Nonnes Tale; The Chanouns Yemannes Tale. By the same Editor. Second Edition. Extra fcap. 8vo. 4s. 6d.

Gamelyn, The Tale of. Edited with Notes, Glossary, &c., by W. W. Skeat, M.A. Extra fcap. 8vo. Stiff covers, 1s. 6d.

Spenser's Faery Queene. Books I and II. Designed chiefly for the use of Schools. With Introduction, Notes, and Glossary. By G. W. Kitchin, D.D.

Book I. Tenth Edition. Extra fcap. 8vo. 2s. 6d.

Book II. Sixth Edition. Extra fcap. 8vo. 2s. 6d.

Hooker. Ecclesiastical Polity, Book I. Edited by R. W. Church, M.A. Second Edition. Extra fcap. 8vo. 2s.

Marlowe and Greene. Marlowe's Tragical History of Dr. Faustus, and *Greene's Honourable History of Friar Bacon and Friar Bungay*. Edited by A. W. Ward, M.A. 1878. Extra fcap. 8vo. 5s. 6d.

Marlowe. Edward II. With Introduction, Notes, &c. By O. W. Tancock, M.A. Extra fcap. 8vo. 3s.

Shakespeare. Select Plays. Edited by W. G. Clark, M.A.,
and W. Aldis Wright, M.A. Extra fcap. 8vo. stiff covers.

The Merchant of Venice. 1s. Macbeth. 1s. 6d.
Richard the Second. 1s. 6d. Hamlet. 2s.

Edited by W. Aldis Wright, M.A.

The Tempest. 1s. 6d. A Midsummer Night's Dream.
As You Like It. 1s. 6d. 1s. 6d.
Julius Cæsar. 2s. Coriolanus. 2s. 6d.
Richard the Third. 2s. 6d. Henry the Fifth. 2s.
King Lear. 1s. 6d. Twelfth Night. 1s. 6d.
King John. 1s. 6d. *Just Published.*

Shakespeare as a Dramatic Artist; a popular Illustration of
the Principles of Scientific Criticism. By Richard G. Moulton, M.A. Crown
8vo. 5s.

Bacon. I. *Advancement of Learning.* Edited by W. Aldis
Wright, M.A. Second Edition. Extra fcap. 8vo. 4s. 6d.

— II. *The Essays.* With Introduction and Notes. By
S. H. Reynolds, M.A., late Fellow of Brasenose College. *In Preparation.*

Milton. I. *Areopagitica.* With Introduction and Notes. By
John W. Hales, M.A. Third Edition. Extra fcap. 8vo. 3s.

— II. *Poems.* Edited by R. C. Browne, M.A. 2 vols.
Fifth Edition. Extra fcap. 8vo. 6s. 6d. Sold separately, Vol. I. 4s.; Vol. II. 3s.

In paper covers:—

Lycidas, 3d. L'Allegro, 3d. Il Penseroso, 4d. Comus, 6d.
Samson Agonistes, 6d.

— III. *Samson Agonistes.* Edited with Introduction and
Notes by John Churton Collins. Extra fcap. 8vo. stiff covers, 1s.

Bunyan. I. *The Pilgrim's Progress, Grace Abounding, Rela-
tion of the Imprisonment of Mr. John Bunyan.* Edited, with Biographical
Introduction and Notes, by E. Venables, M.A. 1879. Extra fcap. 8vo. 5s.

— II. *Holy War, &c.* Edited by E. Venables, M.A.
In the Press.

Dryden. *Select Poems.* Stanzas on the Death of Oliver
Cromwell; *Astræa Redux*; *Annus Mirabilis*; *Absalom and Achitophel*;
Religio Laici; *The Hind and the Panther.* Edited by W. D. Christie, M.A.
Second Edition. Extra fcap. 8vo. 3s. 6d.

Locke's Conduct of the Understanding. Edited, with Intro-
duction, Notes, &c., by T. Fowler, M.A. Second Edition. Extra fcap. 8vo. 2s.

- Addison. Selections from Papers in the Spectator.* With Notes. By T. Arnold, M.A. Extra fcap. 8vo. 4s. 6d.
- Steele. Selections from the Tatler, Spectator, and Guardian.* Edited by Austin Dobson. Extra fcap. 8vo. 4s. 6d. In white Parchment, 7s. 6d.
- Pope.* With Introduction and Notes. By Mark Pattison, B.D.
- I. *Essay on Man.* Extra fcap. 8vo. 1s. 6d.
- II. *Satires and Epistles.* Extra fcap. 8vo. 2s.
- Parnell. The Hermit.* Paper covers, 2d.
- Johnson. I. Rasselas; Lives of Dryden and Pope.* Edited by Alfred Milnes, M.A. (London). Extra fcap. 8vo. 4s. 6d.
- *Lives of Pope and Dryden.* Stiff covers, 2s. 6d.
- II. *Vanity of Human Wishes.* With Notes, by E. J. Payne, M.A. Paper covers, 4d.
- Gray. Selected Poems.* Edited by Edmund Gosse, Clark Lecturer in English Literature at the University of Cambridge. Extra fcap. 8vo. Stiff covers, 1s. 6d. In white Parchment, 3s.
- *Elegy and Ode on Eton College.* Paper covers, 2d.
- Goldsmith. The Deserted Village.* Paper covers, 2d.
- Cowper.* Edited, with Life, Introductions, and Notes, by H. T. Griffith, B.A.
- I. *The Didactic Poems of 1782*, with Selections from the Minor Pieces, A.D. 1779–1783. Extra fcap. 8vo. 3s.
- II. *The Task, with Tirocinium*, and Selections from the Minor Poems. A.D. 1784–1799. Second Edition. Extra fcap. 8vo. 3s.
- Burke. Select Works.* Edited, with Introduction and Notes, by E. J. Payne, M.A.
- I. *Thoughts on the Present Discontents; the two Speeches on America.* Second Edition. Extra fcap. 8vo. 4s. 6d.
- II. *Reflections on the French Revolution.* Second Edition. Extra fcap. 8vo. 5s.
- III. *Four Letters on the Proposals for Peace with the Regicide Directory of France.* Second Edition. Extra fcap. 8vo. 5s.
- Keats. Hyperion, Book I.* With Notes by W. T. Arnold, B.A. Paper covers, 4d.
- Byron. Childe Harold.* Edited, with Introduction and Notes, by H. F. Tozer, M.A. Extra fcap. 8vo. Cloth, 3s. 6d. In white Parchment, 5s. *Just Published.*
- Scott. Lay of the Last Minstrel.* Introduction and Canto I. with Preface and Notes by W. Minto, M.A. Paper covers, 6d.

II. LATIN.

- Rudimenta Latina.* Comprising Accidence, and Exercises of a very Elementary Character, for the use of Beginners. By John Barrow Allen, M.A. Extra fcap. 8vo. 2s.
- An Elementary Latin Grammar.* By the same Author, Forty-second Thousand. Extra fcap. 8vo. 2s. 6d.
- A First Latin Exercise Book.* By the same Author. Fourth Edition. Extra fcap. 8vo. 2s. 6d.
- A Second Latin Exercise Book.* By the same Author. Extra fcap. 8vo. 3s. 6d.
- Reddenda Minora,* or Easy Passages, Latin and Greek, for Unseen Translation. For the use of Lower Forms. Composed and selected by C. S. Jerram, M.A. Extra fcap. 8vo. 1s. 6d.
- Anglice Reddenda,* or Easy Extracts, Latin and Greek, for Unseen Translation. By C. S. Jerram, M.A. Third Edition, Revised and Enlarged. Extra fcap. 8vo. 2s. 6d.
- Passages for Translation into Latin.* For the use of Passmen and others. Selected by J. Y. Sargent, M.A. Fifth Edition. Extra fcap. 8vo. 2s. 6d.
- Exercises in Latin Prose Composition;* with Introduction, Notes and Passages of Graduated Difficulty for Translation into Latin. By G. G. Ramsay, M.A., LL.D. Second Edition. Extra fcap. 8vo. 4s. 6d.
- Hints and Helps for Latin Elegiacs.* By H. Lee-Warner, M.A., late Fellow of St. John's College, Cambridge, Assistant Master at Rugby School. Extra fcap. 8vo. 3s. 6d. *Just Published.*
- First Latin Reader.* By T. J. Nunns, M.A. Third Edition. Extra fcap. 8vo. 2s.
- Caesar. The Commentaries* (for Schools). With Notes and Maps. By Charles E. Moberly, M.A.
- Part I. *The Gallic War.* Second Edition. Extra fcap. 8vo. 4s. 6d.
- Part II. *The Civil War.* Extra fcap. 8vo. 3s. 6d.
- The Civil War.* Book I. Second Edition. Extra fcap. 8vo. 2s.
- Cicero. Selection of interesting and descriptive passages.* With Notes. By Henry Walford, M.A. In three Parts. Extra fcap. 8vo. 4s. 6d.
- Each Part separately, limp, 1s. 6d.
- Part I. Anecdotes from Grecian and Roman History. Third Edition.
- Part II. Omens and Dreams: Beauties of Nature. Third Edition.
- Part III. Rome's Rule of her Provinces. Third Edition.
- Cicero. Selected Letters* (for Schools). With Notes. By the late C. E. Prichard, M.A., and E. R. Bernard, M.A. Second Edition. Extra fcap. 8vo. 3s.

Cicero. Select Orations (for Schools). In Verrem I. De Imperio Gn. Pompeii. Pro Archia. Philippica IX. With Introduction and Notes by J. R. King, M.A. Second Edition. Extra fcap. 8vo. 2s. 6d.

Cornelius Nepos. With Notes. By Oscar Browning, M.A. Second Edition. Extra fcap. 8vo. 2s. 6d.

Livy. Selections (for Schools). With Notes and Maps. By H. Lee-Warner, M.A. Extra fcap. 8vo. In Parts, limp, each 1s. 6d.

Part I. The Caudine Disaster.

Part II. Hannibal's Campaign in Italy.

Part III. The Macedonian War.

Livy. Books V–VII. With Introduction and Notes. By A. R. Cluer, B.A. Extra fcap. 8vo. 3s. 6d.

Ovid. Selections for the use of Schools. With Introductions and Notes, and an Appendix on the Roman Calendar. By W. Ramsay, M.A. Edited by G. G. Ramsay, M.A. Second Edition. Extra fcap. 8vo. 5s. 6d.

Ovid. Tristia. Book I. The Text revised, with an Introduction and Notes. By S. G. Owen, B.A. Extra fcap. 8vo. 3s. 6d.

Pliny. Selected Letters (for Schools). With Notes. By the late C. E. Prichard, M.A., and E. R. Bernard, M.A. Second Edition. Extra fcap. 8vo. 3s.

Tacitus. The Annals. Books I–IV. Edited, with Introduction and Notes for the use of Schools and Junior Students, by H. Furneaux, M.A. Extra fcap. 8vo. 5s.

Terence. Andria. With Notes and Introductions. By C. E. Freeman, M.A., and A. Sloman, M.A. Extra fcap. 8vo. 3s.

Catulli Veronensis Liber. Iterum recognovit, apparatus criticum prolegomena appendices addidit, Robinson Ellis, A.M. 1878. Demy 8vo. 16s.

— *A Commentary on Catullus.* By Robinson Ellis, M.A. 1876. Demy 8vo. 16s.

— *Veronensis Carmina Selecta,* secundum recognitionem Robinson Ellis, A.M. Extra fcap. 8vo. 3s. 6d.

Cicero de Oratore. With Introduction and Notes. By A. S. Wilkins, M.A.

Book I. 1879. 8vo. 6s. Book II. 1881. 8vo. 5s.

— *Philippic Orations.* With Notes. By J. R. King, M.A. Second Edition. 1879. 8vo. 10s. 6d.

- Cicero. Select Letters.* With English Introductions, Notes, and Appendices. By Albert Watson, M.A. Third Edition. 1881. Demy 8vo. 18s.
- *Select Letters.* Text. By the same Editor. Second Edition. Extra fcap. 8vo. 4s.
- *pro Cluentio.* With Introduction and Notes. By W. Ramsay, M.A. Edited by G. G. Ramsay, M.A. Second Edition. Extra fcap. 8vo. 3s. 6d.
- Horace.* With a Commentary. Volume I. The Odes, Carmen Seculare, and Epodes. By Edward C. Wickham, M.A. Second Edition. 1877. Demy 8vo. 12s.
- A reprint of the above, in a size suitable for the use of Schools. Extra fcap. 8vo. 5s. 6d.
- Livy, Book I.* With Introduction, Historical Examination, and Notes. By J. R. Seeley, M.A. Second Edition. 1881. 8vo. 6s.
- Ovid. P. Ovidii Nasonis Ibis.* Ex Novis Codicibus edidit, Scholia Vetera Commentarium cum Prolegomenis Appendice Indice addidit, R. Ellis, A.M. 8vo. 10s. 6d.
- Persius. The Satires.* With a Translation and Commentary. By John Comington, M.A. Edited by Henry Nettleship, M.A. Second Edition. 1874. 8vo. 7s. 6d.
- Plautus. The Trinummus.* With Notes and Introductions. Intended for the Higher Forms of Public Schools. By C. E. Freeman, M.A., and A. Sloman, M.A. Extra fcap. 8vo. 3s.
- Sallust.* With Introduction and Notes. By W. W. Capes, M.A. Extra fcap. 8vo. 4s. 6d.
- Tacitus. The Annals.* Books I-VI. Edited, with Introduction and Notes, by H. Furneaux, M.A. 8vo. 18s.
- Virgil.* With Introduction and Notes. By T. L. Papillon, M.A. Two vols. Crown 8vo. 10s. 6d.
-
- Nettleship (H., M.A.). Lectures and Essays* on Subjects connected with Latin Scholarship and Literature. Crown 8vo. 7s. 6d.
- *The Roman Saturna: its original form in connection with its literary development.* 8vo. sewed, 1s.
- *Ancient Lives of Vergil.* With an Essay on the Poems of Vergil, in connection with his Life and Times. 8vo. sewed, 2s.
- Papillon (T. L., M.A.). A Manual of Comparative Philology.* Third Edition, Revised and Corrected. 1882. Crown 8vo. 6s.
- Pinder (North, M.A.). Selections from the less known Latin Poets.* 1869. 8vo. 15s.

- Sellar (W. Y., M.A.). Roman Poets of the Augustan Age.*
VIRGIL. New Edition. 1883. Crown 8vo. 9s.
- *Roman Poets of the Republic.* New Edition, Revised
and Enlarged. 1881. 8vo. 14s.
- Wordsworth (F., M.A.). Fragments and Specimens of Early
Latin.* With Introductions and Notes. 1874. 8vo. 18s.

III. GREEK.

- A Greek Primer*, for the use of beginners in that Language.
By the Right Rev. Charles Wordsworth, D.C.L. Seventh Edition. Extra fcap.
8vo. 1s. 6d.
- Græcæ Grammaticæ Rudimenta* in usum Scholarum. Auc-
tore Carolo Wordsworth, D.C.L. Nineteenth Edition, 1882. 12mo. 4s.
- A Greek-English Lexicon*, abridged from Liddell and Scott's
4to. edition, chiefly for the use of Schools. Twenty-first Edition. 1884.
Square 12mo. 7s. 6d.
- Greek Verbs, Irregular and Defective*; their forms, meaning,
and quantity; embracing all the Tenses used by Greek writers, with references
to the passages in which they are found. By W. Veitch. Fourth Edition.
Crown 8vo. 10s. 6d.
- The Elements of Greek Accentuation* (for Schools): abridged
from his larger work by H. W. Chandler, M.A. Extra fcap. 8vo. 2s. 6d.
- A SERIES OF GRADUATED GREEK READERS:—
- First Greek Reader.* By W. G. Rushbrooke, M.L. Second
Edition. Extra fcap. 8vo. 2s. 6d.
- Second Greek Reader.* By A. M. Bell, M.A. Extra fcap.
8vo. 3s. 6d.
- Fourth Greek Reader; being Specimens of Greek Dialects.*
With Introductions and Notes. By W. W. Merry, M.A. Extra fcap. 8vo.
4s. 6d.
- Fifth Greek Reader.* Selections from Greek Epic and
Dramatic Poetry, with Introductions and Notes. By Evelyn Abbott, M.A.
Extra fcap. 8vo. 4s. 6d.
- The Golden Treasury of Ancient Greek Poetry*: being a Col-
lection of the finest passages in the Greek Classic Poets with Introductory
Notices and Notes. By R. S. Wright. M.A. Extra fcap. 8vo. 8s. 6d.
- A Golden Treasury of Greek Prose*, being a Collection of the
finest passages in the principal Greek Prose Writers, with Introductory Notices
and Notes. By R. S. Wright, M.A., and J. E. L. Shadwell, M.A. Extra fcap.
8vo. 4s. 6d.

- Aeschylus. Prometheus Bound* (for Schools). With Introduction and Notes, by A. O. Prickard, M.A. Second Edition. Extra fcap. 8vo. 2s.
- *Agamemnon*. With Introduction and Notes, by Arthur Sidgwick, M.A. Second Edition. Extra fcap. 8vo. 3s.
- *Choephoroi*. With Introduction and Notes by the same Editor. Extra fcap. 8vo. 3s.
- Aristophanes. In Single Plays*. Edited, with English Notes, Introductions, &c., by W. W. Merry, M.A. Extra fcap. 8vo.
- I. *The Clouds*, Second Edition, 2s.
 II. *The Acharnians*, 2s. III. *The Frogs*, 2s.
- Cebes. Tabula*. With Introduction and Notes. By C. S. Jerram, M.A. Extra fcap. 8vo. 2s. 6d.
- Euripides. Alcestis* (for Schools). By C. S. Jerram, M.A. Extra fcap. 8vo. 2s. 6d.
- *Helena*. Edited, with Introduction, Notes, and Critical Appendix, for Upper and Middle Forms. By C. S. Jerram, M.A. Extra fcap. 8vo. 3s.
- *Iphigenia in Tauris*. Edited, with Introduction, Notes, and Critical Appendix, for Upper and Middle Forms. By C. S. Jerram, M.A. Extra fcap. 8vo. cloth, 3s.
- Herodotus, Selections from*. Edited, with Introduction, Notes, and a Map, by W. W. Merry, M.A. Extra fcap. 8vo. 2s. 6d.
- Homer. Odyssey, Books I–XII* (for Schools). By W. W. Merry, M.A. Twenty-seventh Thousand. Extra fcap. 8vo. 4s. 6d.
- Book II, separately, 1s. 6d.
- *Odyssey, Books XIII–XXIV* (for Schools). By the same Editor. Second Edition. Extra fcap. 8vo. 5s.
- *Iliad, Book I* (for Schools). By D. B. Monro, M.A. Second Edition. Extra fcap. 8vo. 2s.
- *Iliad, Books I–XII* (for Schools). With an Introduction, a brief Homeric Grammar, and Notes. By D. B. Monro, M.A. Extra fcap. 8vo. 6s.
- *Iliad, Books VI and XXI*. With Introduction and Notes. By Herbert Hailstone, M.A. Extra fcap. 8vo. 1s. 6d. each.
- Lucian. Vera Historia* (for Schools). By C. S. Jerram, M.A. Second Edition. Extra fcap. 8vo. 1s. 6d.
- Plato. Selections from the Dialogues* [including the whole of the *Apology* and *Crito*]. With Introduction and Notes by John Purves, M.A., and a Preface by the Rev. E. Jowett, M.A. Extra fcap. 8vo. 6s. 6d.

- Sophocles.* For the use of Schools. Edited with Introductions and English Notes. By Lewis Campbell, M.A., and Evelyn Abbott, M.A. *New and Revised Edition.* In two Volumes. Vol. I, Text; Vol. II, Notes. Extra fcap. 8vo. 10s. 6d. *Just Published.*
- Sophocles.* In Single Plays, with English Notes, &c. By Lewis Campbell, M.A., and Evelyn Abbott, M.A. Extra fcap. 8vo. limp.
 Oedipus Tyrannus, Philoctetes. New and Revised Edition, 2s. each.
 Oedipus Coloneus, Antigone, 1s. 9d. each.
 Ajax, Electra, Trachiniae, 2s. each.
- *Oedipus Rex:* Dindorf's Text, with Notes by the present Bishop of St. David's. Extra fcap. 8vo. limp, 1s. 6d.
- Theocritus* (for Schools). With Notes. By H. Kynaston, D.D. (late Snow). Third Edition. Extra fcap. 8vo. 4s. 6d.
- Xenophon. Easy Selections.* (for Junior Classes). With a Vocabulary, Notes, and Map. By J. S. Phillpotts, B.C.L., and C. S. Jerram, M.A. Third Edition. Extra fcap. 8vo. 3s. 6d.
- *Selections* (for Schools). With Notes and Maps. By J. S. Phillpotts, B.C.L. Fourth Edition. Extra fcap. 8vo. 3s. 6d.
- *Anabasis*, Book I. Edited for the use of Junior Classes and Private Students. With Introduction, Notes, and Index. By J. Marshall, M.A., Rector of the Royal High School, Edinburgh. Extra fcap. 8vo. 2s. 6d. *Just Published.*
- *Anabasis*, Book II. With Notes and Map. By C. S. Jerram, M.A. Extra fcap. 8vo. 2s.
- *Cyropaedia*, Books IV and V. With Introduction and Notes by C. Bigg, D.D. Extra fcap. 8vo. 2s. 6d.

- Aristotle's Politics.* By W. L. Newman, M.A. [*In the Press.*]
- Aristotelian Studies.* I. On the Structure of the Seventh Book of the Nicomachean Ethics. By J. C. Wilson, M.A. 1879. Medium 8vo. stiff, 5s.
- Demosthenes and Aeschines.* The Orations of Demosthenes and Aeschines on the Crown. With Introductory Essays and Notes. By G. A. Simcox, M.A., and W. H. Simcox, M.A. 1872. 8vo. 12s.
- Geldart (E. M., B.A.). The Modern Greek Language* in its relation to Ancient Greek. Extra fcap. 8vo. 4s. 6d.
- Hicks (E. L., M.A.). A Manual of Greek Historical Inscriptions.* Demy 8vo. 10s. 6d.
- Homer. Odyssey*, Books I–XII. Edited with English Notes, Appendices, etc. By W. W. Merry, M.A., and the late James Riddell, M.A. 1886. Second Edition. Demy 8vo. 16s.

Homer. A Grammar of the Homeric Dialect. By D. B. Monro, M.A. Demy 8vo. 10s. 6d.

Sophocles. The Plays and Fragments. With English Notes and Introductions, by Lewis Campbell, M.A. 2 vols.

Vol. I. Oedipus Tyrannus. Oedipus Coloneus. Antigone. Second Edition. 1879. 8vo. 16s.

Vol. II. Ajax. Electra. Trachiniae. Philoctetes. Fragments. 1881. 8vo. 16s.

Sophocles. The Text of the Seven Plays. By the same Editor. Extra fcap. 8vo. 4s. 6d.

IV. FRENCH AND ITALIAN.

Brachet's Etymological Dictionary of the French Language, with a Preface on the Principles of French Etymology. Translated into English by G. W. Kitchin, D.D. Third Edition. Crown 8vo. 7s. 6d.

— *Historical Grammar of the French Language.* Translated into English by G. W. Kitchin, D.D. Fourth Edition. Extra fcap. 8vo. 3s. 6d.

Works by GEORGE SAINTSBURY, M.A.

Primer of French Literature. Extra fcap. 8vo. 2s.

Short History of French Literature. Crown 8vo. 10s. 6d.

Specimens of French Literature, from Villon to Hugo. Crown 8vo. 9s.

Corneille's Horace. Edited, with Introduction and Notes, by George Saintsbury, M.A. Extra fcap. 8vo. 2s. 6d.

Molière's Les Précieuses Ridicules. Edited, with Introduction and Notes, by Andrew Lang, M.A. Extra fcap. 8vo. 1s. 6d.

Beaumarchais' Le Barbier de Séville. Edited, with Introduction and Notes, by Austin Dobson. Extra fcap. 8vo. 2s. 6d.

Voltaire's Mérope. Edited, with Introduction and Notes, by George Saintsbury. Extra fcap. 8vo. cloth, 2s.

Musset's On ne badine pas avec l'Amour, and Fantasio. Edited, with Prolegomena, Notes, etc., by Walter Herries Pollock. Extra fcap. 8vo. 2s.

Sainte-Beuve. Selections from the Causeries du Lundi. Edited by George Saintsbury. Extra fcap. 8vo. 2s.

Quinet's Lettres à sa Mère. Selected and edited by George Saintsbury. Extra fcap. 8vo. cloth, 2s.

L'Éloquence de la Chaire et de la Tribune Françaises. Edited by Paul Blouët, B.A. (Univ. Gallic.). Vol. I. French Sacred Oratory Extra fcap. 8vo. 2s. 6d.

Edited by GUSTAVE MASSON, B.A.

Corneille's Cinna, and *Molière's Les Femmes Savantes.* With Introduction and Notes. Extra fcap. 8vo. 2s. 6d.

Louis XIV and his Contemporaries; as described in Extracts from the best Memoirs of the Seventeenth Century. With English Notes, Genealogical Tables, &c. Extra fcap. 8vo. 2s. 6d.

Maistre, Xavier de. Voyage autour de ma Chambre. Ourika, by *Madame de Duras*; La Dot de Suzette, by *Fievée*; Les Jumeaux de l'Hôtel Corneille, by *Edmond About*; Mésaventures d'un Écolier, by *Rodolphe Töpffer*. Second Edition. Extra fcap. 8vo. 2s. 6d.

Molière's Les Fourberies de Scapin. With Voltaire's Life of Molière. Extra fcap. 8vo. stiff covers, 1s. 6d.

Molière's Les Fourberies de Scapin, and *Racine's Athalie.* With Voltaire's Life of Molière. Extra fcap. 8vo. 2s. 6d.

Racine's Andromaque, and *Corneille's Le Menteur.* With Louis Racine's Life of his Father. Extra fcap. 8vo. 2s. 6d.

Regnard's Le Foueur, and *Brueys and Palaprat's Le Grondeur.* Extra fcap. 8vo. 2s. 6d.

Sévigné, Madame de, and her chief Contemporaries, Selections from the Correspondence of. Intended more especially for Girls' Schools. Extra fcap. 8vo. 3s.

Dante. Selections from the Inferno. With Introduction and Notes. By H. B. Cotterill, B.A. Extra fcap. 8vo. 4s. 6d.

Tasso. La Gerusalemme Liberata. Cantos i, ii. With Introduction and Notes. By the same Editor. Extra fcap. 8vo. 2s. 6d.

V. GERMAN.

Scherer (W.). A History of German Literature. Translated from the Third German Edition by Mrs. F. Conybeare. Edited by F. Max Müller. 2 vols. 8vo. 21s. *Just Published.*

GERMAN COURSE. By HERMANN LANGE.

The Germans at Home; a Practical Introduction to German Conversation, with an Appendix containing the Essentials of German Grammar. Second Edition. 8vo. 2s. 6d.

The German Manual; a German Grammar, Reading Book, and a Handbook of German Conversation. 8vo. 7s. 6d.

Grammar of the German Language. 8vo. 3s. 6d.

This 'Grammar' is a reprint of the Grammar contained in 'The German Manual,' and, in this separate form, is intended for the use of Students who wish to make themselves acquainted with German Grammar chiefly for the purpose of being able to read German books.

German Composition; A Theoretical and Practical Guide to the Art of Translating English Prose into German. 8vo. 4s. 6d.

Lessing's Laokoon. With Introduction, English Notes, etc. By A. Hamann, Phil. Doc., M.A. Extra fcap. 8vo. 4s. 6d.

Schiller's Wilhelm Tell. Translated into English Verse by E. Massie, M.A. Extra fcap. 8vo. 5s.

Also, Edited by C. A. BUCHHEIM, Phil. Doc.

Goethe's Egmont. With a Life of Goethe, &c. Third Edition. Extra fcap. 8vo. 3s.

— *Iphigenie auf Tauris.* A Drama. With a Critical Introduction and Notes. Second Edition. Extra fcap. 8vo. 3s.

Heine's Prosa, being Selections from his Prose Works. With English Notes, etc. Extra fcap. 8vo. 4s. 6d.

Lessing's Minna von Barnhelm. A Comedy. With a Life of Lessing, Critical Analysis, Complete Commentary, &c. Fourth Edition. Extra fcap. 8vo. 3s. 6d.

— *Nathan der Weise.* With Introduction, Notes, etc. Extra fcap. 8vo. 4s. 6d.

Schiller's Historische Skizzen; Egmont's Leben und Tod, and Belagerung von Antwerpen. Third Edition, Revised and Enlarged. With a Map. Extra fcap. 8vo. 2s. 6d.

— *Wilhelm Tell.* With a Life of Schiller; an historical and critical Introduction, Arguments, and a complete Commentary, and Map. Sixth Edition. Extra fcap. 8vo. 3s. 6d.

— *Wilhelm Tell.* School Edition. With Map. Extra fcap. 8vo. 2s.

Halm's Griseldis. In Preparation.

Modern German Reader. A Graduated Collection of Extracts in Prose and Poetry from Modern German writers:—

Part I. With English Notes, a Grammatical Appendix, and a complete Vocabulary. Fourth Edition. Extra fcap. 8vo. 2s. 6d.

Part II. With English Notes and an Index. Extra fcap. 8vo. 2s. 6d. *Just Published.*

Part III in Preparation.

VI. MATHEMATICS, PHYSICAL SCIENCE, &c.

By LEWIS HENSLEY, M.A.

- Figures made Easy*: a first Arithmetic Book. Crown 8vo. 6d.
- Answers to the Examples in Figures made Easy*, together with two thousand additional Examples, with Answers. Crown 8vo. 1s.
- The Scholar's Arithmetic*: with Answers. Crown 8vo. 4s. 6d.
- The Scholar's Algebra*. Crown 8vo. 4s. 6d.
-
- Baynes (R. E., M.A.)*. *Lessons on Thermodynamics*. 1878. Crown 8vo. 7s. 6d.
- Chambers (G. F., F.R.A.S.)*. *A Handbook of Descriptive Astronomy*. Third Edition. 1877. Demy 8vo. 28s.
- Clarke (Col. A. R., C.B., R.E.)*. *Geodesy*. 1880. 8vo. 12s. 6d.
- Cremona (Luigi)*. *Elements of Projective Geometry*. Translated by C. Leudesdorf, M.A.. 8vo. 12s. 6d.
- Donkin*. *Acoustics*. Second Edition. Crown 8vo. 7s. 6d.
- Galton (Douglas, C.B., F.R.S.)*. *The Construction of Healthy Dwellings*. Demy 8vo. 10s. 6d.
- Hamilton (Sir R. G. C.), and J. Ball*. *Book-keeping*. New and enlarged Edition. Extra fcap. 8vo. limp cloth, 2s.
- Harcourt (A. G. Vernon, M.A.), and H. G. Madan, M.A.* *Exercises in Practical Chemistry*. Vol. I. Elementary Exercises. Third Edition. Crown 8vo. 9s.
- Maclaren (Archibald)*. *A System of Physical Education*: Theoretical and Practical. Extra fcap. 8vo. 7s. 6d.
- Madan (H. G., M.A.)*. *Tables of Qualitative Analysis*. Large 4to. paper, 4s. 6d.
- Maxwell (J. Clerk, M.A., F.R.S.)*. *A Treatise on Electricity and Magnetism*. Second Edition. 2 vols. Demy 8vo. 1l. 11s. 6d.
- *An Elementary Treatise on Electricity*. Edited by William Garnett, M.A. Demy 8vo. 7s. 6d.
- Minchin (G. M., M.A.)*. *A Treatise on Statics*. Third Edition, Corrected and Enlarged. Vol. I. *Equilibrium of Coplanar Forces*. 8vo. 9s. *Just Published*. Vol. II. *In the Press*.
- *Uniplanar Kinematics of Solids and Fluids*. Crown 8vo. 7s. 6d.

- Phillips (John, M.A., F.R.S.). Geology of Oxford and the Valley of the Thames.* 1871. 8vo. 21s.
- *Vesuvius.* 1869. Crown 8vo. 10s. 6d.
- Prestwich (Joseph, M.A., F.R.S., F.G.S.). Geology, Chemical, Physical, and Stratigraphical.* Vol. I. Chemical and Physical. Royal 8vo. 25s. *Just Published.*
- Rolleston's Forms of Animal Life.* Illustrated by Descriptions and Drawings of Dissections. New Edition in the Press.
- Smyth. A Cycle of Celestial Objects.* Observed, Reduced, and Discussed by Admiral W. H. Smyth, R.N. Revised, condensed, and greatly enlarged by G. F. Chambers, F.R.A.S. 1881. 8vo. *Price reduced to 12s.*
- Stewart (Balfour, LL.D., F.R.S.). A Treatise on Heat,* with numerous Woodcuts and Diagrams. Fourth Edition. Extra fcap. 8vo. 7s. 6d.
- Vernon-Harcourt (L. F., M.A.). A Treatise on Rivers and Canals,* relating to the Control and Improvement of Rivers, and the Design, Construction, and Development of Canals. 2 vols. (Vol. I, Text. Vol. II, Plates.) 8vo. 21s.
- *Harbours and Docks; their Physical Features, History, Construction, Equipment, and Maintenance; with Statistics as to their Commercial Development.* 2 vols. 8vo. 25s.
- Watson (H. W., M.A.). A Treatise on the Kinetic Theory of Gases.* 1876. 8vo. 3s. 6d.
- Watson (H. W., D. Sc., F.R.S.), and S. H. Burbury, M.A.*
- I. *A Treatise on the Application of Generalised Coordinates to the Kinetics of a Material System.* 1879. 8vo. 6s.
 - II. *The Mathematical Theory of Electricity and Magnetism.* Vol. I. Electrostatics. 8vo. 10s. 6d.
- Williamson (A. W., Phil. Doc., F.R.S.). Chemistry for Students.* A new Edition, with Solutions. 1873. Extra fcap. 8vo. 8s. 6d.

VII. HISTORY.

- Bluntschli (J. K.). The Theory of the State* By J. K. Bluntschli, late Professor of Political Sciences in the University of Heidelberg. Authorised English Translation from the Sixth German Edition. Demy 8vo. half-bound, 12s. 6d.
- Finlay (George, LL.D.). A History of Greece* from its Conquest by the Romans to the present time, B.C. 146 to A.D. 1864. A new Edition, revised throughout, and in part re-written, with considerable additions, by the Author, and edited by H. F. Tozer, M.A. 7 vols. 8vo. 3l. 10s.

Fortescue (Sir John, Kt.). The Governance of England: otherwise called *The Difference between an Absolute and a Limited Monarchy.* A Revised Text. Edited, with Introduction, Notes, and Appendices, by Charles Plummer, M.A. 8vo. half-bound, 12s. 6d.

Freeman (E.A., D.C.L.). A Short History of the Norman Conquest of England. Second Edition. Extra fcap. 8vo. 2s. 6d.

— *A History of Greece.* In preparation.

George (H. B., M.A.). Genealogical Tables illustrative of Modern History. Second Edition, Revised and Enlarged. Small 4to. 12s.

Hodgkin (T.). Italy and her Invaders. Illustrated with Plates and Maps. Vols. I. and II., A.D. 376–476. 8vo. 1l. 12s.

Vols. III. and IV. *The Ostrogothic Invasion, and The Imperial Restoration.* 8vo. 1l. 16s.

Kitchin (G. W., D.D.). A History of France. With numerous Maps, Plans, and Tables. In Three Volumes. *Second Edition.* Crown 8vo. each 10s. 6d.

Vol. 1. Down to the Year 1453.

Vol. 2. From 1453–1624.

Vol. 3. From 1624–1793.

Payne (E. F., M.A.). A History of the United States of America. In the Press.

Ranke (L. von). A History of England, principally in the Seventeenth Century. Translated by Resident Members of the University of Oxford, under the superintendence of G. W. Kitchin, D.D., and C. W. Boase, M.A. 1875. 6 vols. 8vo. 3l. 3s.

Rawlinson (George, M.A.). A Manual of Ancient History. Second Edition. Demy 8vo. 14s.

Select Charters and other Illustrations of English Constitutional History, from the Earliest Times to the Reign of Edward I. Arranged and edited by W. Stubbs, D.D. Fifth Edition. 1883. Crown 8vo. 8s. 6d.

Stubbs (W., D.D.). The Constitutional History of England, in its Origin and Development. Library Edition. 3 vols. demy 8vo. 2l. 8s.

Also in 3 vols. crown 8vo. price 12s. each.

Wellesley. A Selection from the Despatches, Treaties, and other Papers of the Marquess Wellesley, K.G., during his Government of India. Edited by S. J. Owen, M.A. 1877. 8vo. 1l. 4s.

Wellington. A Selection from the Despatches, Treaties, and other Papers relating to India of Field-Marshal the Duke of Wellington, K.G. Edited by S. J. Owen, M.A. 1880. 8vo. 24s.

A History of British India. By S. J. Owen, M.A., Reader in Indian History in the University of Oxford. In preparation.

VIII. LAW.

- Alberici Gentilis*, I.C.D., I.C. Professoris Regii, De Iure Belli Libri Tres. Edidit Thomas Erskine Holland, I.C.D. 1877. Small 4to. half morocco, 21s.
- Anson* (Sir William R., Bart., D.C.L.). *Principles of the English Law of Contract, and of Agency in its Relation to Contract*. Second Edition. Demy 8vo. 10s. 6d.
- Bentham* (Jeremy). *An Introduction to the Principles of Morals and Legislation*. Crown 8vo. 6s. 6d.
- Digby* (Kenelm E., M.A.). *An Introduction to the History of the Law of Real Property*. Third Edition. Demy 8vo. 10s. 6d.
- Gaii Institutionum Juris Civilis Commentarii Quattuor*; or, Elements of Roman Law by Gaius. With a Translation and Commentary by Edward Poste, M.A. Second Edition. 1875. 8vo. 18s.
- Hall* (W. E., M.A.). *International Law*. Second Edition. Demy 8vo. 21s.
- Holland* (T. E., D.C.L.). *The Elements of Jurisprudence*. Second Edition. Demy 8vo. 10s. 6d.
- *The European Concert in the Eastern Question*, a Collection of Treaties and other Public Acts. Edited, with Introductions and Notes, by Thomas Erskine Holland, D.C.L. 8vo. 12s. 6d.
- Imperatoris Iustiniani Institutionum Libri Quattuor*; with Introductions, Commentary, Excursus and Translation. By J. E. Moyle, B.C.L., M.A. 2 vols. Demy 8vo. 21s.
- Iustinian, The Institutes of*, edited as a recension of the Institutes of Gaius, by Thomas Erskine Holland, D.C.L. Second Edition, 1881. Extra fcap. 8vo. 5s.
- Iustinian, Select Titles from the Digest of*. By T. E. Holland, D.C.L., and C. L. Shadwell, B.C.L. 8vo. 14s.
- Also sold in Parts, in paper covers, as follows:—
- Part I. Introductory Titles. 2s. 6d. Part II. Family Law. 1s.
- Part III. Property Law. 2s. 6d. Part IV. Law of Obligations (No. 1). 3s. 6d.
- Part IV. Law of Obligations (No. 2). 4s. 6d.
- Markby* (W., D.C.L.). *Elements of Law* considered with reference to Principles of General Jurisprudence. Third Edition. Demy 8vo. 12s. 6d.
- Twiss* (Sir Travers, D.C.L.). *The Law of Nations* considered as Independent Political Communities.
- Part I. On the Rights and Duties of Nations in time of Peace. A new Edition, Revised and Enlarged. 1884. Demy 8vo. 15s.
- Part II. On the Rights and Duties of Nations in Time of War. Second Edition Revised. 1875. Demy 8vo. 21s.

IX. MENTAL AND MORAL PHILOSOPHY, &c.

Bacon's Novum Organum. Edited, with English Notes, by G. W. Kitchin, D.D. 1855. 8vo. 9s. 6d.

— Translated by G. W. Kitchin, D.D. 1855. 8vo. 9s. 6d.

Berkeley. The Works of George Berkeley, D.D., formerly Bishop of Cloyne; including many of his writings hitherto unpublished. With Prefaces, Annotations, and an Account of his Life and Philosophy, by Alexander Campbell Fraser, M.A. 4 vols. 1871. 8vo. 2l. 18s.

The Life, Letters, &c. 1 vol. 16s.

— *Selections from.* With an Introduction and Notes. For the use of Students in the Universities. By Alexander Campbell Fraser, LL.D. Second Edition. Crown 8vo. 7s. 6d.

Fowler (T., M.A.). The Elements of Deductive Logic, designed mainly for the use of Junior Students in the Universities. Eighth Edition, with a Collection of Examples. Extra fcap. 8vo. 3s. 6d.

— *The Elements of Inductive Logic,* designed mainly for the use of Students in the Universities. Fourth Edition. Extra fcap. 8vo. 6s.

Edited by T. FOWLER, M.A.

Bacon. Novum Organum. With Introduction, Notes, &c. 1878. 8vo. 14s.

Locke's Conduct of the Understanding. Second Edition. Extra fcap. 8vo. 2s.

Green (T. H., M.A.). Prolegomena to Ethics. Edited by A. C. Bradley, M.A. Demy 8vo. 12s. 6d.

Hegel. The Logic of Hegel; translated from the Encyclopaedia of the Philosophical Sciences. With Prolegomena by William Wallace, M.A. 1874. 8vo. 14s.

Lotze's Logic, in Three Books; of Thought, of Investigation, and of Knowledge. English Translation; Edited by B. Bosanquet, M.A., Fellow of University College, Oxford. 8vo. cloth, 12s. 6d.

— *Metaphysic,* in Three Books; Ontology, Cosmology, and Psychology. English Translation; Edited by B. Bosanquet, M.A. 8vo. cloth, 12s. 6d.

Martineau (James, D.D.). Types of Ethical Theory. 2 vols. 8vo. 24s.

Rogers (F. E. Thorold, M.A.). A Manual of Political Economy, for the use of Schools. Third Edition. Extra fcap. 8vo. 4s. 6d.

Smith's Wealth of Nations. A new Edition, with Notes, by J. E. Thorold Rogers, M.A. 2 vols. 8vo. 1880. 21s.

X. ART, &c.

- Hullah (John). The Cultivation of the Speaking Voice.*
Second Edition. Extra fcap. 8vo. 2s. 6d.
- Ouseley (Sir F. A. Gore, Bart.). A Treatise on Harmony.*
Third Edition. 4to. 10s.
- *A Treatise on Counterpoint, Canon, and Fugue*, based upon that of Cherubini. Second Edition. 4to. 16s.
- *A Treatise on Musical Form and General Composition.*
4to. 10s.
- Robinson (J. C., F.S.A.). A Critical Account of the Drawings by Michel Angelo and Raffaello in the University Galleries, Oxford.* 1870. Crown 8vo. 4s.
- Ruskin (John, M.A.). A Course of Lectures on Art*, delivered before the University of Oxford in Hilary Term, 1870. 8vo. 6s.
- Troutbeck (J., M.A.) and R. F. Dale, M.A. A Music Primer* (for Schools). Second Edition. Crown 8vo. 1s. 6d.
- Tyrwhitt (R. St. J., M.A.). A Handbook of Pictorial Art.* With coloured Illustrations, Photographs, and a chapter on Perspective by A. Macdonald. Second Edition. 1875. 8vo. half morocco, 18s.
- Vaux (W. S. W., M.A., F.R.S.). Catalogue of the Castellani Collection of Antiquities in the University Galleries, Oxford.* Crown 8vo. stiff cover, 1s.

The Oxford Bible for Teachers, containing supplementary HELPS TO THE STUDY OF THE BIBLE, including Summaries of the several Books, with copious Explanatory Notes and Tables illustrative of Scripture History and the characteristics of Bible Lands; with a complete Index of Subjects, a Concordance, a Dictionary of Proper Names, and a series of Maps. Prices in various sizes and bindings from 3s. to 2l. 5s.

Helps to the Study of the Bible, taken from the OXFORD BIBLE FOR TEACHERS, comprising Summaries of the several Books, with copious Explanatory Notes and Tables illustrative of Scripture History and the Characteristics of Bible Lands; with a complete Index of Subjects, a Concordance, a Dictionary of Proper Names, and a series of Maps. Crown 8vo. cloth, 3s. 6d.; 16mo. cloth, 1s.

— + —

LONDON: HENRY FROWDE,
OXFORD UNIVERSITY PRESS WAREHOUSE, AMEN CORNER,
OXFORD: CLARENDON PRESS DEPOSITORY,
116 HIGH STREET.

The DELEGATES OF THE PRESS invite suggestions and advice from all persons interested in education; and will be thankful for hints, &c. addressed to the SECRETARY TO THE DELEGATES, Clarendon Press, Oxford.

